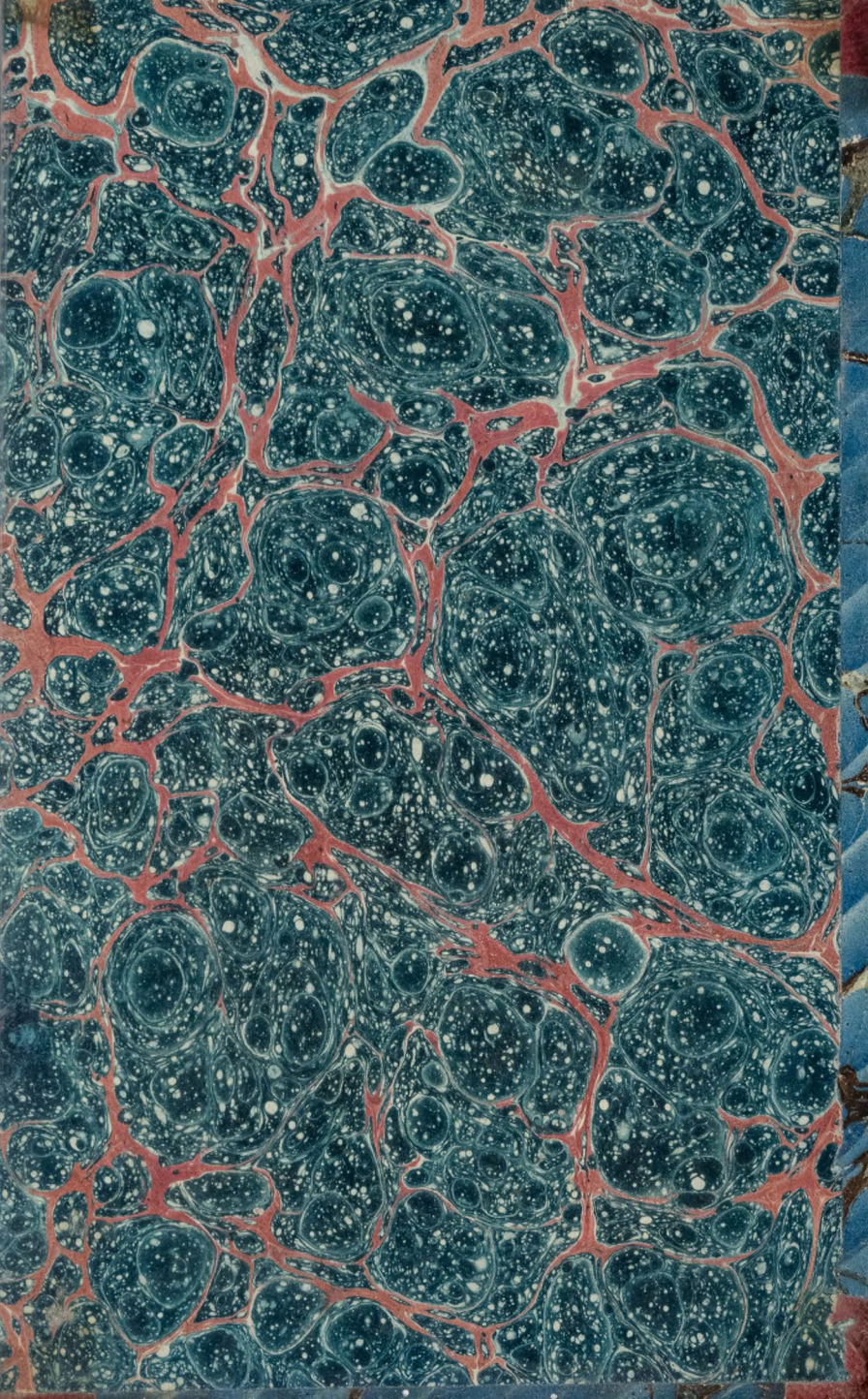
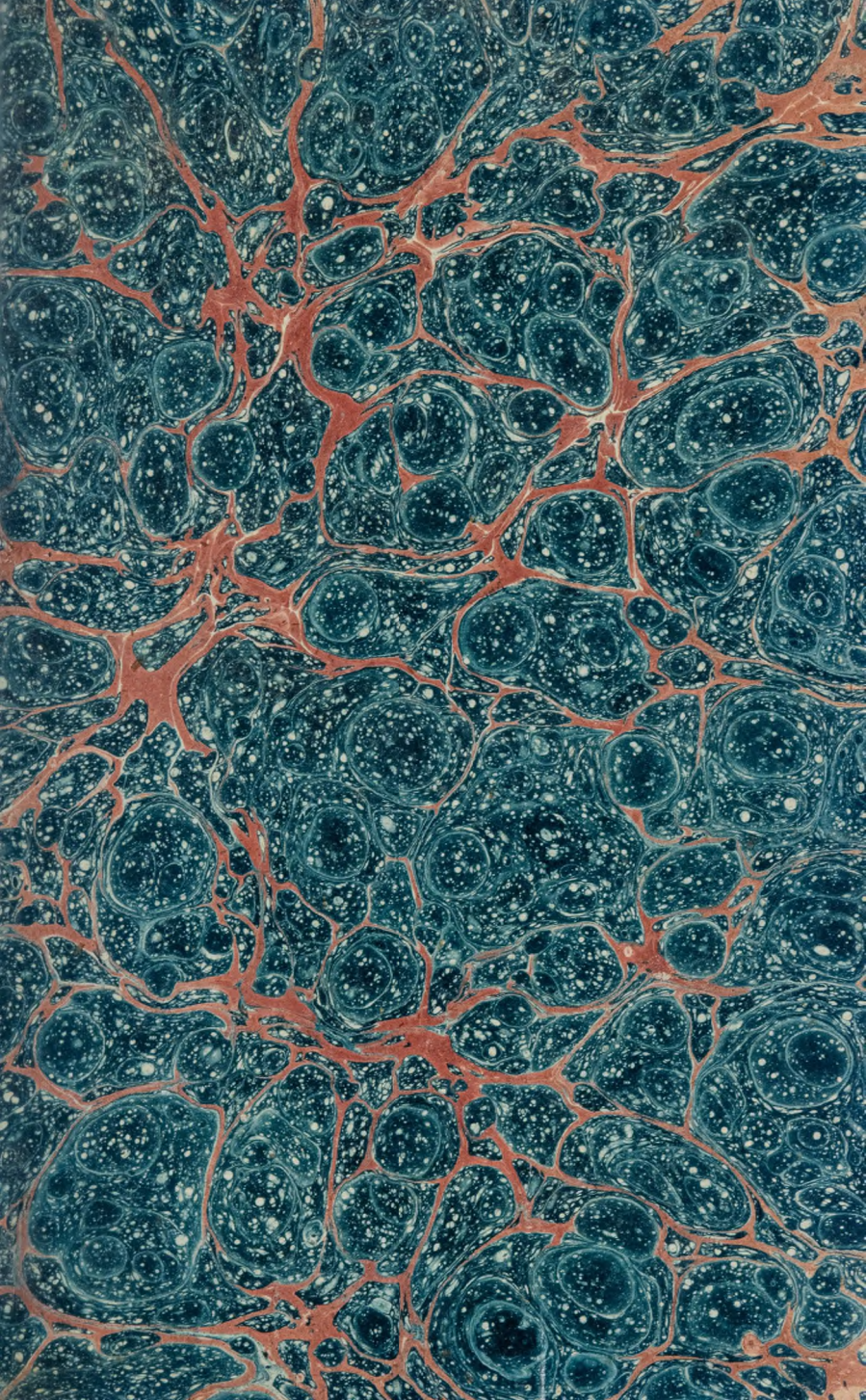

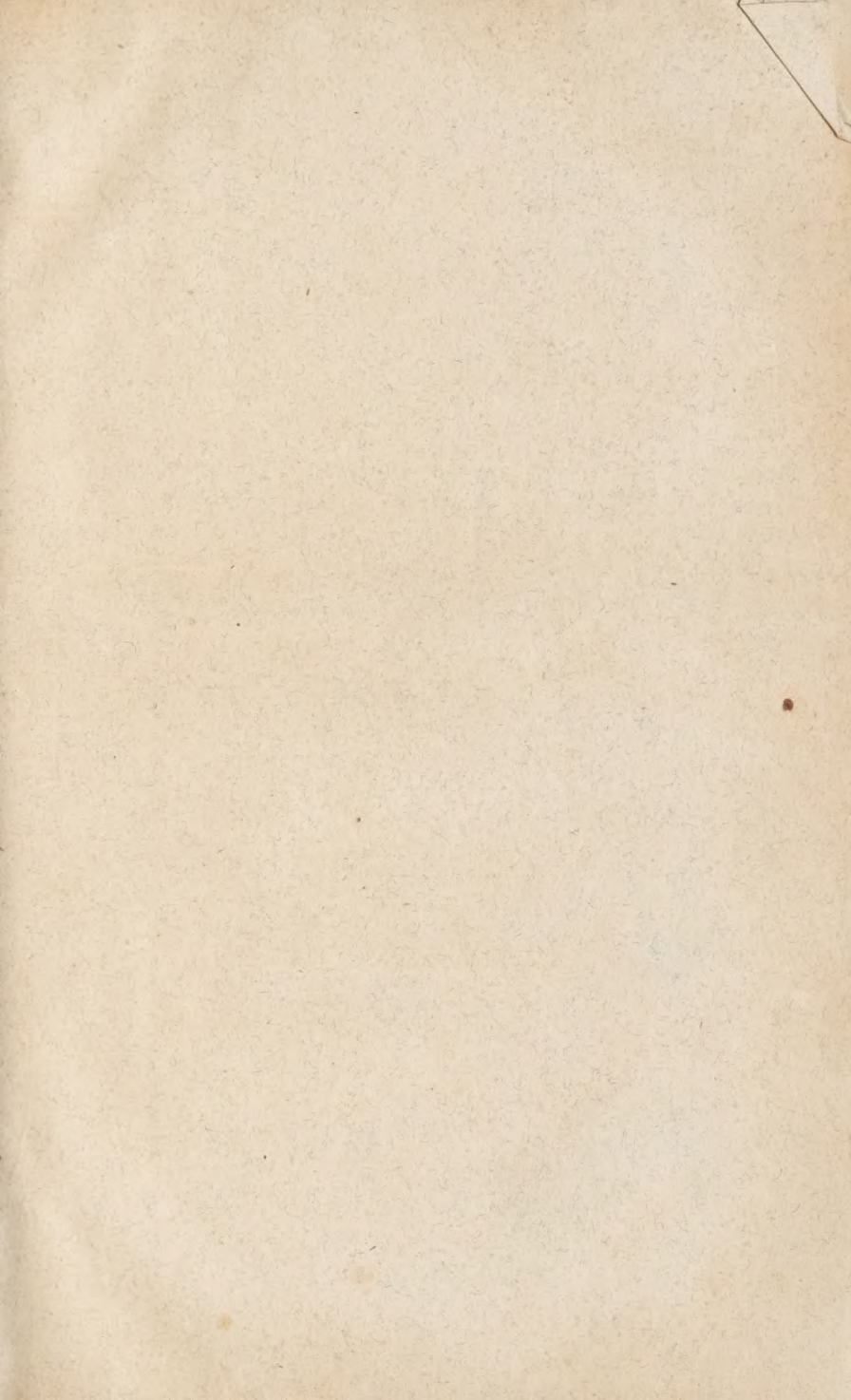

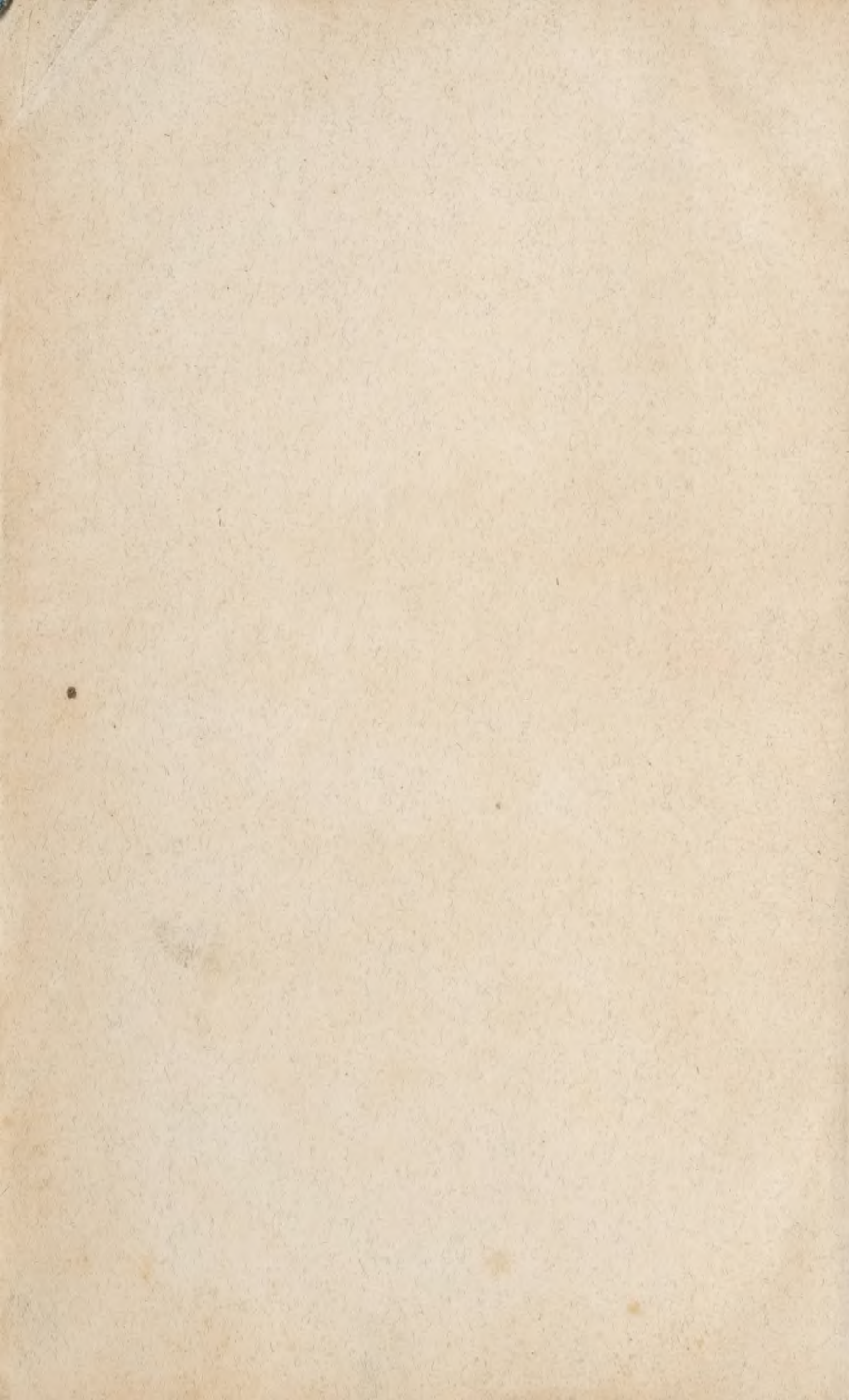
NİSİSAL KÜTÜPHANE
MILLÎ KÜTÜPHANE

EN 290

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ,

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ,

Μουσ. Μανδριν.

ΑΘΗΝΑΙΣ,

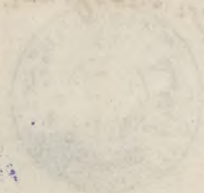
ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ

ΜΕ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ 48.

ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΤΟΥ ΚΑΙΣΕΡΟΣ

Handwritten text

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΙΟΝ
ΑΘΗΝΑΙ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

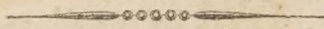
921

ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ,

Ἰς προσετέθησαν σημειώσεις, καὶ τῶν Αὐτοσχεδίων σοφισμῶν περὶ
τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης ἀκολουθία.

Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ΑΔΕΛΦΩΝ ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ, παιδείας
ἕνεκα τῶν τὴν Ἑλλάδα φωνὴν διδασκομένων Ἑλλήνων.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΕΔΙΔΑΘΗΝΤΑΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΠΑΡΑ ΤΩΝ Κ. Κ. Ι. ΦΙΛΗΜΟΝΟΣ ΚΑΙ
Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

sp

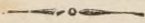

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΟΥΛΤΑΙΤΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΤΟΥ ΕΡΜΟΥ ΑΡ. 215.

1838

ΠΑΡΟΥΣΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΧΕΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΩΝ

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΩΝ ΣΤΟΧΑΣΜΩΝ

Περὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης.

ΠΡὸς τοὺς Ἕλληνας.

Δύο πράγματα μ' ἐδίδαξεν ὁ μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν τοῦ σοφοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γαζῆ ἐκδιδόμενος ΛΟΓΙΟΣ ἙΡΜῆΣ.

Τὸ πρῶτον εἶναι, ὅτι ἡ φιλοσοφία προχωρεῖ ὀλενένεις τὴν Ἑλλάδα, καὶ κανὲν ἐμπόδιον δὲν δύναται πλέον νὰ τῆς σῆσῃ τὸν δρόμον. Ἔως πρὸ ὀλίγων χρόνων τῆς κοινῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ἀρρώστιας, τὸ φοβερώτερον αὐτῆς σύμπτωμα ἦττον ἢ ἀναισθησία, καθὼς καὶ εἰς τὰς σωματικὰς νόσους μέγας κρίνεται ὁ κίνδυνος τοῦ ἀσθενοῦντος, ὅταν παύσῃ νὰ αἰσθάνεται τοὺς πόνους του.

Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος (1728), ὅταν ἡ Ἑλλάς ἔπνεε τὰ λοίσθια, ἔλεγεν ὁ Μακκαρίτης Μελέτιος (1), ἐπαινῶν τὴν Ἑλλάδα, ὡς νὰ ἦσαν εἰς αὐτὴν πολλοὶ ἄλλοι ὅμοιοί του τὴν σοφίαν, « Κάμηλος ψωριῶσα » πολλῶν ὄνων ἀνατίθησι φορτία », ὄνους ὀνομάζων, καθὼς συμπεραίνεται, τῆς δυτικωτέρας Εὐρώπης τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τοὺς ὁποίους ὅμως ἦσαν τότε πρὸ πολλοῦ γνωστὰ τὰ συγγράμματα τοῦ Καρτεσίου, τοῦ Νεύτωνος, τοῦ Βάκωνος, τοῦ

(1) Γεωγραφ. σελ. 305.

Λεϊβνιγίου καὶ ἄλλων ἐνδόξων φιλοσόφων πολλῶν. Πρὸς τὰ τέλη τῆς αὐτῆς ἑκατονταερίδος (1786), τοῦ εἰς Βενετιάν τυπωθέντος τετραγλώσσου Λεξικοῦ ὁ συντάκτης ἔγραψε μακρὸν κατάλογον τῶν εὕρισκομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα σχολείων, ἐκ τῶν ὑποίων δὲν ἔλειπε, κατ' αὐτὸν, τίποτ' ἀπ' ὅσα χρειάζονται εἰς τὴν παιδείαν τῶν ἔθνῶν.

Ἄλλ' οὗτοι, διὰ ζῆλον ἴσως τῆς προγονικῆς δόξης, καὶ με σκοπὸν ἐπαινετὸν νὰ σκεπάζωσι τὴν γύμνωσιν τῆς πτωχῆς πατρίδος των, ἀναγκάσθησαν νὰ λαλήσωσι μὲ τόσῃν πτωχαλαζονείαν.

Ἦτο φυλαγμένον εἰς Ἕλληνας (εἰάν πρέπη εἰς αὐτοὺς νὰ ὀνομάζωνται Ἕλληνες) τῆς δεκάτης ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος νὰ παραστήσωσι τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα ἄρκετὰ στολισμένην μὲ τὰ ὁποῖα ἐστολίσθησαν αὐτοῖ μαθήματα, καὶ νὰ κατασπαράξωσιν ἀναισχύντως τὴν παλαιάν, χωρὶς καὶ νὰ συλλογισθῶσιν οἱ ταλαίπωροι, ὅτι κακολογοῦντες τὴν Ἑλλάδα γίνονται τῆς θείας ἐντολῆς παραβάται, καὶ ἀληθινὸι ἄξιοι πολλῶν μαστίγων πατραλοῖαι (1).

(1) Ναί! Πατραλοῖαι καὶ παραβάται τῆς θείας ἐντολῆς, «Τίμα τὸν »πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου»· πλὴν ἂν νομίζωσιν ὅτι εἰς τῶν γονέων τὸνομα δὲν περιέχεται καὶ ὁ πάππος, καὶ ὁ πρόπαππος, καὶ ἀπλῶς οἱ πρόγονοι, τοὺς ἑποίους ὁ Εὐριπίδης (Ὀρες. 511) ὀνομάζει Πάλαιπατέρας. Ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς ἀγάπη καὶ τιμὴ εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τὴν ἀγάπην καὶ τιμὴν τῆς πατρίδος. Καὶ ἂν ὅσα ἐφλυάρησαν κατὰ τῶν προγόνων ἦσαν ἀληθῆ, ἔπρεπεν εἰς Ἕλληνας νὰ ἀνακαλύπτωσι τῶν Ἑλλήνων τὰ κακά; ἢ νομίζουσι, διότι ἐπροσκύνουν ψευδεῖς θεοὺς οἱ Ἕλληνες, ὅτι ἀπελύθημεν ἀπὸ

Ἡ ἀνάγνωσις ὅμως τοῦ ΛΟΓΙΟΥ ἘΡΜΟΥ μετ' ἐπληροφόρησεν, ὡς εἶπα, ὅτι ἔπαυσεν ἡ τόση τοῦ γένους ἀναισθησία, καὶ δὲν ἔμεινε πλέον ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἄρχισε νὰ καταλαμβάνῃ τὴν ἀσθενείαν της· καὶ τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἄρχισε νὰ φιλοσοφῇ, ἐὰν ᾖναι ἀληθὲς ὃ, τι ἔλεγεν εἰς ἀπὸ τοὺς πάλαι πατέρας ἡμῶν « Ἀρχὴ φιλοσοφίας, παρά γε τοῖς ὡς δεῖ καὶ » κατὰ τὴν θύραν ἀπτομένοις αὐτῆς, συναίσθησις τῆς αὐτοῦ « ἀσθενείας καὶ ἀδυναμίας περὶ τὰ ἀναγκαῖα (1) ».

Τὸ δεῦτερον, ἀναγκαῖον ἐπακολούθημα τοῦ πρώτου, εἶναι, ὅτι ἡ αἴσθησις τῆς κοινῆς ἀσθενείας ἐκίνησε πολλοὺς εἰς κοινὴν ἔρευναν τῶν μέσων τῆς θεραπείας. Πρώτην φορὰν σήμερον ἡ Ἑλλὰς μετὰ τὴν μακροχρόνιον αὐτῆς ἀρρώστίαν βλέπει πλῆθος ἰατρῶν φιλογενῶν, ζητούντων μετ' ἐπιμέλειαν τὰ ἐπιτήδεια εἰς τὰς πολλὰς καὶ βαθεῖας πληγὰς τῆς ἰατρικῆς. Πρώτην φορὰν προβάλλονται συμβουλαὶ περὶ γλώσσης ἀπὸ πολλοὺς καὶ καλοὺς, διαφόρους τὴν γνώμην, ἀλλ' εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀποβλέποντας σκοπὸν, τὴν διόρθωσιν αὐτῆς.

Εἶναι βέβαια ὁ ζῆλος οὗτος καὶ πολλοῦ ἐπαίνου καὶ πολλῆς χαρᾶς ἄξιος· ἄμποτε νὰ ᾔτο καὶ μετ' ἐπιπλεονέκτου προ-

τὸ πρὸς ἐκείνους χρεωστούμενον σέβας ἡμεῖς οἱ προσκυνηταὶ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ; Ἐὰν ᾖσαν αὐτοὶ ἀσεβοῦς πατέρες τέκνα, μὴ διὰ τοῦτο τοὺς ἀπέλευεν ὁ θεὸς νόμος ἀπὸ τὰ πρὸς τὸν πατέρα καθήκοντα; μὴ διὰ τοῦτο τοὺς ἐσυγχώρει νὰ σπαράττωσι τὰς πολιὰς τρίχας, καὶ νὰ δακτυλοδεικτώσιν τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν;

(1) Ἀρρίαν. Διατριβ. Ἐπικτ. Β, 1, 1.

σοχήν συνόδευμένος! διὰ νὰ μὴ, προξενῶν τὸ ἐναντίον, βεβαιώσῃ τὸ παροιμιῶδες,

Πολλῶν ἰατρῶν εἰσὸς μ' ἀπόλεσε.

Ὅστις ἐπιχειρεῖ νὰ θεραπεύσῃ ἀρρώστιαν, πρέπει πρὸ πάντων νὰ γνωρίζῃ τὴν φύσιν τῆς ἀρρώστιας καὶ τὴν κρᾶσιν τοῦ ἀρρώστου. Τοῦτο καὶ ἀπὸ τοὺς ἰατροὺς καὶ ἀπὸ ἰδιώτας ὁμολογεῖται ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον, ὅταν ὁ λόγος ᾖ περὶ σωματικῶν νοσημάτων. Εἰς γλωσσῶν διόρθωσιν παρὰ τοῦτο χρειάζεται νὰ γνωρίζῃ ὁ ἰατρὸς καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ φύσιν καὶ κρᾶσιν ἐπειδὴ ὡς μέλος τοῦ ἀρρώστου τῶν σώματος μετέχει καὶ αὐτὸς τῆς ὁποίας σπουδάζει νὰ ἰατρεύσῃ νόσου, εἶναι μέγας ὁ κίνδυνος, μήπως αἱ περὶ τῆς ἀρρώστιας συμβουλαὶ εἶναι κεφαλῆς ἀρρώστου προλήψεις, καὶ ἀληθινὰ πυρετοῦ παραλαλήματα.

Ἐξω τούτων, ἔχει τῆς βαρβαρωθείσης γλώσσης ἡ θεραπεία καὶ ἄλλο τι ἴδιον, τὸ ὁποῖον δὲν θεωρεῖται εἰς τὰ σωματικὰ πάθη. Εἰς ταῦτα ὁ προσκαλούμενος ἰατρὸς, αὐτὸς ἀρχίζει, αὐτὸς, ἂν εὐτυχῆσῃ, καὶ τελειώνει τὴν ἰατροῦ τῶν παθῶν. Εἰς τῆς γλώσσης τὴν διόρθωσιν οἱ γνήσιοι, ἢ τουλάχιστον οἱ τελευταῖοι ἰατροὶ, εἶναι οἱ ἔνδοξοι ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι δὲν βλαστάνουν πάραυτα, ὅταν τὸ βαρβαρωθὲν γένος ἀρχίξῃ νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀρρώστιάν του. Εἰς τὴν εὐτυχῆ μὲν, ἀλλ' ὄχι λαμπρὰν ἀκόμη ταύτην τοῦ χρόνου περίοδον, ἀρκετὸν εἶναι ἐὰν εὐρεθῶσιν ἄνδρες σπουδαῖοι ἱκανοὶ νὰ συναθροίσωσι καὶ νὰ παραδώσωσιν εἰς τοὺς μέλλοντας ἰατροὺς τὰ βότανα. Εἰς ὀλίγα λόγια, ἐὰν ἀλη-

θῶς ἐπιθυμῶμεν τὴν διόρθωσιν τῆς γλώσσης, καὶ τὴν ἀπ' αὐτὴν ἀχώριστον διόρθωσιν καὶ δόξαν τοῦ γένους, πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ χρυσοῦν Δελφικὸν παρὰγγέλμα, ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ· πρέπει νὰ πιστεύωμεν ἀδιστακτως, ὅτι εἴμεθα ὅλοι χωρὶς ἐξαιρέσιν, ὅσοι ζῶμεν τὴν ὥραν ταύτην, πρὸς τοὺς ἀκόμη ἀγεννήτους νομοθέτας τῆς γλώσσης, ὃ, τι εἶναι οἱ ριζοτόμοι καὶ φαρμακοπῶλαι πρὸς τοὺς ἰατροὺς, ὃ, τι πρὸς τοὺς ἀρχιτέκτονας οἱ ὑπουργοί.

Εἰς τὸν ΛΟΓΙΟΝ ἘΡΜῆΝ ἀνέγνωσα πολλὰ καλὰ, γραμμένα ἀπὸ ριζοτόμους ἐπιστήμονας· ἀλλ' εὕρηκα ὅμως καὶ τιαυῦτα, ὅποια πρέπει νὰ γράφωνται ἀπὸ νέους ἀπείρους. Μ' ἐφάνη παράξενον νὰ λαλῶμεν ὡς νομοθέται τῆς γλώσσης, καὶ νὰ γινώμεθα σχεδὸν Θουκυδίδαι, Πλάτωνες καὶ Δημοσθένεις, ὅποταν μόνις εἴμεθ' ἀκόμη ἄξιοι νὰ συγκριθῶμεν μετὰ τοὺς Φερεκύδας, μετὰ τοὺς Κάδμους καὶ μετὰ τοὺς Ἐκαταίους(1).

(1) Κατὰ τὸν Στράβωνα (Γεωγραφ. Α. σελ. 18), οὗτοι πρῶτοι ἄρχισαν νὰ γράφωσιν εἰς πεζὸν λόγου χαρακτηριστῆρα, ἀφήσαντες τὸν ἕμμετρον καὶ στιχηρὸν. Ἐὰν ἐσώζοντο τὰ συγγράμματά των, ἠθέλαμεν ἀναμφιβόλως νοήσιν ἐξ αὐτῶν τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασαν δυσκολίαν, καὶ πολλάκις ἀδυναμίαν, νὰ καταμερίσωσι τὸν λόγον εἰς περιόδους, καὶ νὰ συνδέσωσι τὰς περιόδους μίαν μετὰ τὴν ἄλλην· ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸν μεταγενέστερον αὐτῶν ἀμίμητον Ἡρόδοτον σώζονται ἔληνη ποιήσεως, μηδ' αἱ περίοδοί του ὁμοιάζουσι τὰς περιόδους τῶν μετέπειτα Ἀττικῶν συγγραφέων, οἱ ὅποιοι ἐτελείωσαν τὴν τέχνην τοῦ γράφειν. Εἰς παρομοίαν ἐποχὴν χρόνου ζῶμεν εἰ ζῶντες τὴν σήμερον καὶ τὴν αὐτὴν δυσκολίαν τοῦ Φερεκύδου καὶ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ πρέπει νὰ δοκιμάζωσιν ὅσοι μάλιστα ἀπὸ μᾶς, δι' ἄγνοιαν ξένων γλωσσῶν, δὲν χειραγωγῶνται ἀπὸ φωτισμένων ἔθνῶν λογογραφικὰ παραδείγματα.

Ἐνδοξον ἤθελεν εἶσθαι βέβαια εἰς ἡμᾶς, ἂν ἡμεθα τοῦ χοροῦ τῶν πρώτων· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἡ τύχη μᾶς ἔβαλε χορὸν, τόσον ἀπέχει τοῦ νὰ ἦναι ἄξιος καταφρονήσεως, ὥστε καὶ τιμὴν θέλει μᾶς προξενήσῃν, ἐὰν χορεύσωμεν εὐρύθμως καὶ μουσικῶς. Ἀπὸ τῆς χορείας ἡμῶν τὸν τρόπον κρέμεται ἡ κατόρθωσις τῶν μελλόντων δοκίμων συγγραφέων. Ἄν καὶ ἄξιοι νὰ ὀνομασθῶσι τῆς γλώσσης νομοθέται, δὲν θέλουν ὅμως μὴδ' ἐκεῖνοι φερθῆν ὡς δεσπότες. Ὅποιαν ὕλην εὕρωσι συναθροισμένην ἀπὸ μᾶς, τοιαύτην οἰκοδομὴν μέλλουν ἐξανάγκης νὰ κτίσωσι· καὶ ἂν ἀρέσῃ εἰς τὸ ἔθνος ἡ οἰκοδομὴ, μόνον τὸ ἔθνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς δεχθῆ τῆς γλώσσης νομοθέτας, μόνον τὸ ἔθνος νὰ τοὺς κηρύξῃ Κλασσικούς. Χωρὶς ἐκείνων ἡμεῖς δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν μέγαν ἔπαινον, ἐὰν μὲ τὴν προσοχὴν νὰ γράφωμεν, ὡς πρέπει (μὴ νομοθετοῦντες τὸ πῶς πρέπει), δείξωμεν, ὅτι παρὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ χρόνου ἄλλο δὲν μᾶς ἐμπόδισε νὰ γράφωμεν ὡς Κλασσικοί (1)· ἐκεῖνοι χωρὶς ἡμῶν εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ κατασταθῶσιν ἔνδοξοι.

(1) Personne ne peut s'ériger lui-même en auteur Classique, et ce seroit une présomption impardonnable de faire soupçonner que l'on a de pareilles prétentions: ce rang est dispensé ou par le hasard, ou par le peuple, qui choisit presque au sort entre des écrivains d'un mérite égal. Mais c'est le devoir de chaque réformateur des sciences, de cultiver sa langue avec autant d'application que s'il aspireroit à ce rang. De l'Influence des Opinions sur le Langage, et du Langage sur les Opinions, pag. 152.

Τῆς φιλοσοφίας πρότιστον ἔργον εἶναι νὰ γνωρίσῃ τις ἑαυτὸν, ἤγουν νὰ θεωρήσῃ τίς εἶναι, ποῦ καὶ εἰς ποίαν χρόνου περίοδον ἐγεννήθη, εἰς τίνα βίου κατάστασιν εὐρίσκεται, τί ἔργον νὰ κάμῃ καὶ ποῖον ἔρχηται νὰ συνεισφέρῃ εἰς τῆς πατρίδος τὴν ἀνάγκην συγχωροῦν εἰς αὐτὸν αἱ περιστάσεις· εἰς ὀλίγα λόγια, ὁ φιλόσοφος χρεωστεῖ, ὡς ἔλεγεν ὁ Χῖος Ἀρίστων (1), νὰ μιμῆται τὸν τεχνικὸν ὑποκριτὴν· νὰ παίζῃ καλῶς τὸ ὅποιον ὑποκρίνεται ταπεινὸν ἢ λαμπρὸν πρόσωπον εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του· νὰ τὸ ἐκλέξῃ, κρέμεται ἀπὸ τὴν διδάσκαλον Πρόνοιαν·

Ἡ ταλαίπωρος ἡμῶν γλῶσσα ἔπαθεν ὅ, τι ἐπάθαμεν ἡμεῖς ὅλοι οἱ λαλοῦντες αὐτήν. Ἀφοῦ ἐγυμνώθημεν ἀπὸ ἐπιστήμας καὶ τέχνας, ἀκόλουθον ἦτο νὰ γυμνωθῶσι καὶ αἱ κεφαλὰὶ ἡμῶν ἀπὸ πραγμάτων ἰδέας ὀρθάς· καὶ ἐπειδὴ ζώου λογικοῦ κεφαλὴ, εὐκαιρος νὰ μένῃ δὲν ἐμπροεῖ, ἐμβῆκαν εἰς τόπον ἐκεῖνων αἱ στρεβλαὶ καὶ φθοροποιαὶ προλήψεις. Ἄλλ' αἱ ἰδέαι, εἴτε καλαὶ, εἴτε κακαὶ, εἶναι ἢ βάσις, ἢ μᾶλλον αὐτὴ ἢ ὕλη τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου. Ὅποῖος εἶναι αὐτὸς, τοιαύτη πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ, ὁ προφορικὸς· καὶ οὗτος πάλιν, ἀντενεργῶν εἰς ἐκεῖνον, τὸν κάμνει εὐμορφότερον ἢ ἀσχημότερον, πτωχότερον ἢ πλουσιώτερον. Ὁ κακὰ συλλογιζόμενος κακὰ λαλεῖ, καὶ ὁ κακὰ λαλῶν ἐμποδίζει τὸν νοῦν νὰ ἀνακαλύψῃ τὰς πηγὰς τῆς πλάνης, καὶ τοῦ διχαστρέφει

(1) « Εἶναι γὰρ ὅμοιον τῷ ἀγαθῷ ὑποκριτῇ τὸν σοφόν· ὅς, ἂν τε Θεσί-
του, ἂν τε Ἀγαμέμνονος πρότωπον ἀναλάβῃ, ἐκάτερον ὑποκρίνεται προ-
σπικόντως » Παρὰ Διογένη. Λαερτ. Ζ, 160,

ὄλονεν τὴν δύναμιν τοῦ συλλογίζεσθαι, ἢ καὶ παντάπασιν τὴν καταργεῖ.

Ἡ σφριγκτὴ ἔνωσις αὕτη τῆς γλώσσης μὲ τὰς ἐννοίας εἶναι ἀναμφίβολος. Οἱ ἐκ γενετῆς ἄλαλοι καὶ κωφοὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἠλίθιοι· ἐξεναντίας οἱ ἐκ γενετῆς τυφλοὶ δείχνουσι πολλάκις θαυμαστὴν ἀγχνίοναν· διότι οἱ πρῶτοι σερροῦνται τὸν ὑποῖον ἔχουσι οἱ δεῦτεροι προφορικὸν λόγον. Πόσῃν δυσκολίαν δὲν δοκιμάζει ὅστις ἐμβαίνει πρῶτην φορὰν εἰς πολυάνθρωπον πόλιν, νὰ ἐντυπώσῃ εἰς τὴν φαντασίαν καὶ μνήμην αὐτοῦ, τῶν κατοίκων τὰ διάφορα πρόσωπα; Εὐκολα ὅμως καὶ τὰ ἐνθυμᾶται καὶ τὰ διακρίνει εὐθὺς ἀποῦ μάθῃ τὰ ὀνόματά των. καὶ τοῦτο δείχνει πόσῃν ἐνέργειαν ἔχουσι αἱ λέξεις εἰς τὰ νοήματα. Μὲ βραδύτητα μανθάνομεν νὰ διακρίνωμεν ὅσα δὲν ἐξεύρομεν νὰ ὀνομάσωμεν· διότι τῶν αἰσθήσεων οἱ τύποι εἶναι ὀλιγοχρόνιοι· τὰ προσκολλόμενα εἰς αὐτοὺς ὀνόματα διεγείρουσι τὰς εἰκόνας τῶν αἰσθητῶν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, ἥτις κλίνει φυσικὰ εἰς ταύτην τῶν ἰδεῶν μὲ τὰς φωνὰς τὴν σύζευξιν (1).

(1) Les sourds de naissance sont d' une stupidité brute; tandis que les aveugles nés montrent souvent un esprit et une pénétration peu commune. Cette différence ne peut venir que de l' usage de la parole qui manque à ceux-là, et dont ceux-ci jouissent. Un étranger arrive dans une ville fort peuplée: quelle difficulté n' éprouve-t-il pas d' abord à graver dans son imagination et dans sa mémoire les diverses physionomies des habitans? mais il les retient et les distingue aisément aussitôt qu' il en sait les noms, ce qui fait voir évidemment l' influence des symboles dans nos pensées: ce n'

Διὰ τὴν φυσικὴν ταύτην καὶ ἀναγκαίαν σύζευξιν, καὶ οἱ σοφοὶ ἡμῶν πρόγονοι μὲ τὴν αὐτὴν λέξιν ἐσήμαιναν καὶ τὴν ἐνεργειαν τοῦ νοῦ, καὶ τῆς ἐνεργείας ταύτης τὴν διὰ τοῦ σώματος φανέρωσιν, ἤγουν καὶ τὸν ἐνδιάθετον καὶ τὸν προφορικὸν λόγον, μετχειριζόμενοι εἰς τοῦτον τὸ Φράζω, εἰς ἐκεῖνον τὸ Φράζομαι.

— Ἐς χῶρον ἀφικόμεθ', ἐν ΦΡΑΣΕ Κίρκη,

λέγει ὁ Ὀμηρος (1), ἤγουν, Ἠλθαμεν εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Κίρκη μᾶς εἶπε τόπον· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς (2),

— Τὰ ΦΡΑΣΕΑΙ, ἄσσ' ἐθέλησθα,

ἤγουν, Συλλογίζεσαι ὅσα θέλεις.

est qu'avec peine et avec lenteur que nous apprenons à discerner les choses semblables que nous ne savons pas nommer. Les impressions des sens ne durent qu'un instant; c'est par les noms qui leur sont attachés que l'esprit humain rappelle leurs images fugitives; et cet esprit paroît avoir un penchant naturel d'associer les idées aux sons. De l'Infl. des Opin. sur le Lang., et du Lang. sur les Opin., pag. 68.

(1) Ὀδυσσ. Α, 22.

(2) Ἰλιάδ. Α, 554. Τὸ Φράζομαι, δι' αὐτὴν τοῦ τὴν μεσότητα, ἄλλο δὲν σημαίνει, πλὴν τὸ, Λέγω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου, ἢ μὲ τὸν ἑαυτὸν μου, Λέγω μὲς αμου, ἢ Λέγω εἰς τὸν νοῦν μου, κατὰ τὸ » Ὀμηρικὸν (Ἰλιάδ. Π, 646)] Φράζομαι θυμῷ. «Φράσαντας (λέγει ὁ » Ἠσύχιος), εἰπόντας, δειξάντας, λέξαντας... Φρασάμενος, σχεψάμενος, νησίας, λογισάμενος».

Ἐκ τούτων συμπεραίνεται, ὅτι εἶναι φανερά λογομαχία ἢ γεννηθεῖσα φιλονικία μεταξύ τῶν ἐρευνόντων τὰς λέξεις, καὶ τῶν καταφρονούντων τὴν τοιαύτην ἔρευναν μὲ πρόφασιν ὅτι πρέπει νὰ καταγινώμεθα εἰς ἰδέας πραγμάτων. Καὶ τῶν πρώτων ὁ σκοπὸς βέβαια εἶναι νὰ φθάσωσι διὰ τῆς ἐρεύνης τῶν λέξεων εἰς τὴν κατανόησιν τῶν πραγμάτων· καὶ οἱ δεῦτεροι, ἐπαινοῦντες τὴν εἰς τὰ πράγματα ἀσχολίαν, δὲν ἀποβάλλουσι τὴν ἔρευναν τῶν λέξεων· ταῦτα μόνον ἐννοοῦσιν ὅτι δὲν πρέπει νὰ μένωμεν εἰς αὐτάς, ἀλλὰ νὰ προχωρῶμεν εἰς τὰ δι' αὐτῶν σημαινόμενα. Τὸ Φράζω καὶ τὸ Φράζομαι εἶναι τόσον ἀχώριστα, ὥστε κανεὶς νὰ διορθώσῃ ἢ νὰ διασρέψῃ ἓν ἀπὸ τὰ δύο χωρὶς διορθώσιν ἢ διαστροφὴν τοῦ ἄλλου δὲν δύναται. Καὶ ἂν ἔχῃ χώραν καμμία διάκρισις, τῆς τάξεως ἀναμφιβόλως τὰ πρωτεῖα πρέπει νὰ δοθῶσιν εἰς τὰς λέξεις, ὄχι μόνον, διότι πρὶν συλλάβῃ τις ἰδέας πραγμάτων πρέπει νὰ μάθῃ πρῶτον πῶς ὀνομαζόνται τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ διότι αἱ λέξεις γινόμεναι κοιναὶ εἰς τὸ ἔθνος αὐξάνουσι τὸν ἀριθμὸν τῶν προσεχόντων εἰς τὰ πράγματα (1).

Ὅταν ὁ λόγος ᾖ περὶ βαρβάρου, ἢ βαρβαρωθέντος ἔθνους, γίνεται ἀκόμη τῶν λέξεων ἡ ἔρευνα πλέον ἀναγκαία· διότι

(1) Les richesses de la nature sont répandues en pure perte pour ceux qui ne savent pas les nommer. Donnez-leur des noms, pris de la langue du pays; elles seront remarquées d'une foule de personnes, qui jusques-là n'y faisoient pas la moindre attention. De l'Infl. des Opin. sur le Lang. et du Lang. sur les Opin., pag. 55.

πρὸ τῆς μαθήσεως τῶν ὀρθῶν ἰδεῶν, πρέπει ὁ μαθητευόμενος νὰ ἀπομάθῃ ὅσας εἶχε πρότερον σρεβλάς· διὰ νὰ ἐτοιμάσῃ εἰς ὑποδοχὴν τῶν καλῶν τὴν κεφαλὴν του, πρέπει πρῶτον νὰ σαρώσῃ ὅσα σκύβαλα ἐσώρευσε ἡ ἀπαιδευσία εἰς αὐτήν. Τοῦτο νὰ κατορθωθῇ χωρὶς ἔρευναν καὶ καθαρμὸν τῆς γλώσσης εἶναι ἀδύνατον, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ὡς φράζει οὕτω καὶ φράζεται, ὡς λαλεῖ οὕτω καὶ συλλογίζεται. Ὅστις ἀμφιβάλλῃ περὶ τούτου, ἅς ἐξετάσῃ ὅλων τῶν βαρβάρων ἐθνῶν τὰς γλώσσας, νὰ μάθῃ πόσον διαφέρει πολλῶν λέξεων ἡ σημασία εἰς ἐκείνους ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔχουν αἱ ἀνάλογοι λέξεις εἰς τὰ φωτισμένα ἔθνη. Ἀπὸ ταύτας ὅμως τὰς σημασίας κρέμεται πολ- λάκις ἡ εὐδαιμονία ἢ ἡ κακοδαιμονία τῶν ἀνθρώπων· διὰ τὴν διαφορὰν ταύτην ὀνομάζουσι πολλάκις οἱ ἄνθρωποι τὸν ἄδικον δίκαιον, καὶ ἀρπάζουσι τὰ ἀλλότρια, διὰ νὰ κάμνωσιν ἐξ αὐτῶν ἐλεημοσύνας· διὰ ταύτην, καὶ ὅχι δι' ἄλλην αἰτίαν, πολεμεῖ ἓνας τὸν ἄλλον· διὰ ταύτην ἔθνη ὑλόκληρα, μὴ γνωρίζοντες τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς ἐλευθερίας, ἀγνοοῦσι καὶ τὴν χρῆσίν της, καὶ καταντῶσιν εἰς τὴν ἐλεεινὴν αὐτῆς σέρησιν, γινόμενοι ἐξ ἀνθρώπων καταγέλαστα ἀνδράποδα. Αὐτὸ τῆς παιδείας τὸ νόμα, δὲν βλέπεις, τί σημαίνει εἰς τοῦ ἀπαιδεύ- του, τί εἰς τοῦ σοφοῦ τὸ σῶμα; Ἐκεῖνος τὴν περὶορίζει εἰς τὰ *Καλὰ γραμματικά*, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὰ, ἄλλο κατ' αὐτὸν σημαί- νουσι παρὰ τὰ ἀληθῶς *Καλὰ γραμματικά*· οὗτος λέγει καὶ πιστεύει ἀδιστάκτως, ὅτι παιδεῖα χωρὶς φιλοσοφίας νὰ ἀποκτηθῇ εἶναι τόσον ἀδύνατον, ὅσον καὶ νὰ γένη χωρὶς ἥλιον ἡμέρα.

Δικαίως λοιπὸν ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Ἐπίκτητος, ὅτι ἡ παι-

Δεῖα τῶν ἀνθρώπων πρέπει ν' ἀρχίζῃ ἀπ' αὐτὴν τῶν λέξεων τὴν ἔρευναν. « Ἀρχὴ παιδεύσεως ἢ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις (1) » δικαίως καὶ ἀπὸ τοὺς νεωτέρους δὲν ἐνθυμοῦμαι τίς (2), ὅτι τὸ πρῶτον βιβλίον ἐκάστου ἔθνους εἶναι τῆς γλώσσης του τὸ Λεξικόν, ἤγουν ἡ συνάθροισις καὶ ἔρευνα τῶν συμβόλων μὲ τὰ ὁποῖα ἐκφράζει τὰς ἰδέας του. Ἔως δὲν γένη ἡ συνάθροισις αὕτη, τὸ ἔθνος ὄχι μόνον δὲν ἐμπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ παιδεῖαν, ἢ ν' αὐξήσῃ τὴν ὁποῖαν ἔχει, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύει νὰ τὴν χάσῃ παντάπασι, διὰ τοῦτο ὅτι περιφέρεται κατὰ πόλεις καὶ χώρας σκορπισμένη καὶ ἀθησαύριτος. Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὴν ἱστορίαν θέλομεν εὐρεῖν, ὅτι ἀπὸ τὴν ἔρευναν τῶν λέξεων ἄρχισεν ἡ παιδεία καὶ τῶν σημερινῶν φωτισμένων ἔθνῶν. Ἴταλοὶ, Ἰσπανοὶ, Γάλλοι, Γερμανοὶ, Ἄγγλοι, πολὺν καιρὸν πρὶν αἰ ἐπιστῆμαι ἀναβῶσιν εἰς τὸν ὅποιον σήμερον τὰς βλέπομεν βαθμὸν, ἄρχισαν νὰ συναθροίζωσι τὴν ὕλην.

(1) Ἀρρίαν. Διατρ. Ἐπικτ. Α, ιζ', 12. Δὲν τὸ λέγει ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ Ἐπικτητος, ἀλλὰ τὸ φέρει μαρτύριον ἀπὸ τὸν Ἀντισθένην· μετὰ τὸν ὅποιον ὀνομάζει καὶ τὸν Χρῦσιππον, καὶ τὸν Κλεάνθην, καὶ τὸν Ζήνωνα, καὶ πρὸ τούτων τὸν Σωκράτην, ὡς ἐρευνητὰς τῶν λέξεων. Ὅταν ὁ Σωκράτης ἄρχισαι τὴν ἔρευναν ταύτην, τὰ φιλοσοφικὰ τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους συγγράμματα δὲν εἶχαν ἀκόμη ἰδεῖν τὸ φῶς. Οἱ Στωϊκοὶ ἔπειτα φιλόσοφοι μὲ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὸ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας νέων ἰδεῶν, ἀναγκάσθησαν ὄχι μόνον νὰ πλάσωσι νέας λέξεις, ὅποια εἶναι ὁ Ἐ ν ἄ ρ ε τ ε ς, τὸ Κ α θ ἦ κ ο ν, καὶ ἄλλαι πολλαί, ἀλλὰ νὰ διορίσωσι καὶ τὴν σημασίαν τῶν παλαιῶν. Ἐκατάλαβαν εἰ σοφοὶ οὗτοι ἄνδρες ὅτι τὸ ἀδιόριστον τῶν λέξεων γενεᾷ τὸ ἀκατάστατον τῶν ἰδεῶν, καὶ τοῦτο πάλιν τὸ ἀκατάστατον τῶν πράξεων.

(2) Ὁ περιηγητὴς Βολνέϋς (Volney), ἂν δὲν λανθάνωμαι.

τῆς γλώσσης, καὶ κατέβαλαν τὰ πρῶτα θεμέλια τῶν Λεξικῶν. Καὶ ὄχι μόνον αἱ ἐπιστῆμαι, ἀλλ' εἰς πολλὰ ἔθνη καὶ πρὶν ἀκόμη γράψωσι πολλοὶ ἀπὸ τοῦς δοξάσαντας τὸ γένος Κλασσικοῦς, ἐφάνησαν οἱ ἐρευνηταὶ τῆς γλώσσης. Ἀπ' αὐτὴν τὴν δεκάτην ἕκτην ἑκατονταετηρίδα ἄρχισαν οἱ Γάλλοι τὰς περὶ τῆς γλώσσης τῶν ἐρέυνας· καὶ εἰς τὴν δεκάτην ἐβδόμην ἐπεχείρησεν ἡ Γαλατικὴ Ἀκαδημία νὰ συναθροίξῃ τὴν ὕλην τοῦ Λεξικοῦ τῆς, τὸν αὐτὸν χρόνον (1639), ὅτε ἴδε τὸ φῶς ὁ Εὐριπίδης τῆς Γαλλίας, ὁ μέγας Ῥακίνας, καὶ τρεῖς χρόνους μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ περιφήμου Σατυρικοῦ Βοϊλώ. Ὁ Μενάγιος ἐξέδωκε τὸ Ἐτυμολογικὸν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης κατὰ τὸ 1650. ἔτος, καὶ ὁ αὐτὸς πάλιν τὸ Ἐτυμολογικὸν τῆς Ἰταλικῆς κατὰ τὸ 1685. Εἰς τὸν αὐτὸν σχεδὸν καιρὸν ὁ δοξάσας τὴν Γερμανίαν μέγας Λεϊβνίτιος δὲν ἔκρινε τῆς φιλοσοφίας τοῦ ἀνάξιον νὰ ἀσχοληθῇ εἰς ἐτυμολογικὰς ἐρέυνας (1).

Καὶ ἐπειδὴ τοιαύτη ἔγεινεν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη ἢ κατὰ μικρὸν πρόοδος τῆς τελειώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, τοιαύτη πρέπει νὰ γένη καὶ εἰς ἡμᾶς· ἢ μᾶλλον γίνεται, ὀδηγουμένη ἀπ' αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, χωρὶς προαιρέσεως ἐπιβρόσῃ. Καθὼς ὁ ἐξερχόμενος ἀπὸ σκοτεινῆν καὶ μακροχρόνιον φυλακὴν ἐρωτᾷ πρῶτον τὰς ὀνομασίας τῶν ἀμυδρῶς ἀπὸ τοῦς ἀσθενεῖς ὀφθαλμούς του βλέπομένων πραγμάτων, παρόμοια καὶ ἡμεῖς μεταβαίνοντες ἀπὸ τῆς ἀμαθίας τὸ σκότος, πρέπει νὰ πλησιάσωμεν τὰς ὁποίας ἕως τῶρα ἐμεταχειριζόμεθα λέξεις εἰς

(1) Ὡς τὸ μαρτυρεῖ τὸ ἐπιγραφόμενον αὐτοῦ βιβλίον, *Ἐτυμολογικὴ καὶ συλογαί*, *Collectanea Etymologica*.

δεία τῶν ἀνθρώπων πρέπει ν' ἀρχίζη ἀπ' αὐτὴν τῶν λέξεων τὴν ἔρευναν. « Ἀρχὴ παιδείσεως ἢ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις (1) » δικαίως καὶ ἀπὸ τοὺς νεωτέρους δὲν ἐνθυμοῦμαι τίς (2), ὅτι τὸ πρῶτον βιβλίον ἐκάστου ἔθνους εἶναι τῆς γλώσσης του τὸ Λεξικόν, ἤγουν ἡ συνάθροισις καὶ ἔρευνα τῶν συμβόλων μὲ τὰ ὁποῖα ἐκφράζει τὰς ἰδέας του. Ἔως δὲν γένη ἡ συνάθροισις αὕτη, τὸ ἔθνος ὄχι μόνον δὲν ἐμπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ παιδείαν, ἢ ν' αὐξήσῃ τὴν ὁποῖαν ἔχει, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύει νὰ τὴν χάσῃ παντάπασι, διὰ τοῦτο ὅτι περιφέρεται κατὰ πόλεις καὶ χώρας σκορπισμένη καὶ ἀθησαύριστος. Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὴν ἱστορίαν θέλομεν εὐρεῖν, ὅτι ἀπὸ τὴν ἔρευναν τῶν λέξεων ἄρχισεν ἡ παιδεία καὶ τῶν σημερινῶν φωτισμένων ἔθνων. Ἴταλοί, Ἰσπανοί, Γάλλοι, Γερμανοί, Ἄγγλοι, πολὺν καιρὸν πρὶν αἰ ἐπιστῆμαι ἀναβῶσιν εἰς τὸν ὅποιον σήμερον τὰς βλέπομεν βαθμὸν, ἄρχισαν νὰ συναθροίζωσι τὴν ὕλην.

(1) Ἀρίαν. Διατρ. Ἐπικτ. Α, ιζ', 12. Δὲν τὸ λέγει ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ Ἐπικτητος, ἀλλὰ τὸ φέρει μαρτύριον ἀπὸ τὸν Ἀντισθένην· μετὰ τὸν ὅποιον ὀνομάζει καὶ τὸν Χρῦσιππον, καὶ τὸν Κλεάνθη, καὶ τὸν Ζήνων, καὶ πρὸ τούτων τὸν Σωκράτην, ὡς ἔρευνητὰς τῶν λέξεων. Ὅταν ὁ Σωκράτης ἄρχισεν τὴν ἔρευναν ταύτην, τὰ φιλοσοφικὰ τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους συγγράμματα δὲν εἶχαν ἀκόμη ἰδεῖν τὸ φῶς. Οἱ Στωϊκοὶ ἔπειτα φιλόσοφοι μὲ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὸ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας νέων ἰδεῶν, ἀναγκάσθησαν ὄχι μόνον νὰ πλάσωσι νέας λέξεις, ὅποια εἶναι ὁ Ἐ ν ἄ ρ ε τ ε ς, τὸ Κ α θ ἦ κ ο ν, καὶ ἄλλαι πολλαί, ἀλλὰ νὰ διορίσωσι καὶ τὴν σημασίαν τῶν παλαιῶν. Ἐκατάλαβαν εἰ σοφοὶ οὗτοι ἄνδρες ὅτι τὸ ἀδιόριστον τῶν λέξεων γενεᾷ τὸ ἀκατάστατον τῶν ἰδεῶν, καὶ τοῦτο πάλιν τὸ ἀκατάστατον τῶν πράξεων.

(2) Ὁ περιηγητὴς Βολνέϋς (Volney), ἂν δὲν λανθάνωμαι.

τῆς γλώσσης, καὶ κατέβαλαν τὰ πρῶτα θεμέλια τῶν Λεξικῶν. Καὶ ὄχι μόνον αἱ ἐπιστῆμαι, ἀλλ' εἰς πολλὰ ἔθνη καὶ πρὶν ἀκόμη γράψωσι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς δοξάσαντας τὸ γένος Κλασσικοὺς, ἐφάνησαν οἱ ἐρευνηταὶ τῆς γλώσσης. Ἀπ' αὐτὴν τὴν δεκάτην ἕκτην ἑκατονταετηρίδα ἄρχισαν οἱ Γάλλοι τὰς περὶ τῆς γλώσσης τῶν ἐρέυνας· καὶ εἰς τὴν δεκάτην ἐβδόμην ἐπεχείρησεν ἡ Γαλατικὴ Ἀκαδημία νὰ συναθροίσῃ τὴν ὕλην τοῦ Λεξικοῦ τῆς, τὸν αὐτὸν χρόνον (1639), ὅτε ἴδε τὸ ρῶς ὁ Εὐριπίδης τῆς Γαλλίας, ὁ μέγας Βακίνας, καὶ τρεῖς χρόνους μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ περιφήμου Σατυρικοῦ Βοϊλώ. Ὁ Μενάγιος ἐξέδωκε τὸ Ἑτυμολογικὸν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης κατὰ τὸ 1650. ἔτος, καὶ ὁ αὐτὸς πάλιν τὸ Ἑτυμολογικὸν τῆς Ἰταλικῆς κατὰ τὸ 1685. Εἰς τὸν αὐτὸν σχεδὸν καιρὸν ὁ δοξάσας τὴν Γερμανίαν μέγας Λεϊβνίτιος δὲν ἔκρινε τῆς φιλοσοφίας τοῦ ἀνάξιον νὰ ἀσχοληθῇ εἰς ἑτυμολογικὰς ἐρέυνας (1).

Καὶ ἐπειδὴ τοιαύτη ἔγεινεν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη ἢ κατὰ μικρὸν πρόοδος τῆς τελειώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, τοιαύτη πρέπει νὰ γένη καὶ εἰς ἡμᾶς· ἢ μᾶλλον γίνεται, ὀδηγουμένη ἀπ' αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, χωρὶς προαιρέσεως ἐπιβρόχῃ. Καθὼς ὁ ἐξερχόμενος ἀπὸ σκοτεινῆν καὶ μακροχρόνιον φυλακὴν ἐρωτᾷ πρῶτον τὰς ὀνομασίας τῶν ἀμυδρῶς ἀπὸ τοὺς ἀσθενεῖς ὀφθαλμούς του βλέπομένων πραγμάτων, παρόμοια καὶ ἡμεῖς μεταβαίνοντες ἀπὸ τῆς ἀμαθίας τὸ σκότος, πρέπει νὰ πλησιάζωμεν τὰς ὁποίας ἕως τώρα ἐμεταχειριζόμεθα λέξεις εἰς

(1) Ὡς τὸ μαρτυρεῖ τὸ ἐπιγραφόμενον αὐτοῦ βιβλίον, *Ἑτυμολογικὸν καὶ συλογαί*, *Collectanea Etymologica*.

τὴν λαμπάδα τῆς φιλοσοφίας· πρέπει νὰ ἐρευνήσωμεν τί ἐστὶν αὐταὶ πᾶσα μία ἀπ' αὐτὰς εἰς τοὺς προγόνους ἡμῶν, τί ἐκάντησε νὰ σημαίνῃ εἰς ἡμᾶς, καὶ τίς εἶναι ἡ κυρία τῆς σημασίας, παραβαλλομένης μὲ τὰς ἀναλόγους τῶν φωτισμένων ἐθνῶν λέξεις·

Τὴν τοιαύτην ἐρευναν ὀνομάζει ὁ Ἐπίκτητος *Παρακολούθησις τῶν ὀνομάτων*, καὶ τὴν διακρίνει ἀπὸ τὴν ἀπλήν αὐτῶν *Χρησιν*, ἥτις κατ' αὐτὸν ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ νὰ λαλῇ τις χωρὶς νὰ ἠξεύρῃ τί λέγει, μεταχειριζόμενος τὰς λέξεις καθόσον ἔρχονται μία μετὰ τὴν ἄλλην εἰς τὴν γλώσσάν του, γυμνάς ἰδεῶν, ἢ ἐνδυμέναις μὲ ἀλόγους καὶ κτηνώδεις ιδέαις (1).

Ὅτι εἰς ὅσα λέγομεν, ἢ γράφομεν, τὴν σήμερον περιέχονται καὶ ἄλογα πολλὰ, δὲν ἔχει χρεῖαν ἀποδείξεως. Ἀλλὰ ποῖον ἔθνος ἄρχισεν ἀπὸ λογικώτερα; λέγω καὶ ἐγὼ, κ' ἔχει δίκαιον νὰ λέγῃ πᾶς ἕνας ἀπολογούμενος·

Εἶναι ὁμοῦ καὶ εἰς τοῦτο διαφορά. Τὰ σοφὰ τῆς Εὐρώπης ἔθνη, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ πάλαι πατέρες ἡμῶν, καταρχὰς τοῦ φωτισμοῦ τῶν, δὲν εἶχαν ὅσα σήμερον ἔχομεν ἡμεῖς βοηθήματα ἀπὸ ἄλλα ἔθνη φωτισμένα, εἰς τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ὀρθῶς νοούντων, λαλούντων καὶ γραφόντων παραδείγματα πολλὰ. Ἀπὸ τούτους κανεῖς δὲν ἐπιχειρεῖ νὰ γράψῃ περὶ πράγματος τοῦ ὁποίου δὲν ἐξεύρει ἀκριβῶς τὸνομα, ἢ γον δὲν ἔχει

(1) « Πόθεν οὖν ἀρξασθαι δεῖ; . . . Ἐρῶ σοι, ὅτι πρῶτον δεῖ σε τοῖς ὀνόμασι παρακλυθεῖν . . . Πῶς οὖν χρῶμαι αὐταῖς; Οὕτως ὡς οἱ ἀγράμματοι » ταῖς ἐγγραμματαῖς φωναῖς, ὡς τὰ κτήνη ταῖς φαντασίαις· ἄλλο γὰρ ἐστὶν » χρῆσις, ἄλλο παρακλούθησις. » Ἀρρίαν. Διατριβή, Ἐπίκτ. Β. ιδ'.

καθαράν ιδέαν καὶ παρακολούθησιν αὐτοῦ· καὶ ὅταν πιάσῃ τὸν κάλαμον, δὲν γράφει μῆτε διὰ τοὺς σοφοὺς, μῆτε διὰ τοὺς ἀπαιδεύτους τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ δι' ὅλον αὐτοῦ τὸ ἔθνος. Διὰ τὴν φύγην τὰ δύο ταῦτα ἄκρα, μηδὲ τὴν μακρύνῃ ἀπὸ τὰ γραφόμενα μῆτε τοὺς πρώτους διὰ τὴν ἀηδίαν, μῆτε τοὺς δευτέρους διὰ τὸ δυσνόητον, ἢ καὶ ἀκατανόητον, πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ τὴν γλῶσσαν τῶν Κλασσικῶν, ἃν τὸ ἔθνος του ἔχῃ ὁμολογουμένους Κλασσικοὺς, οἱ ὅποιοι μηδ' αὐτοὶ δὲν ἠθέλαν ἀξιωθῆν νὰ ὀνομάζωνται τοιοῦτοι, ἐὰν ἔγραφαν διὰ μέρος τι τοῦ ἔθνους.

Εἰς ἡμᾶς, μὴν ἔχοντας ἀκόμη Κλασσικοὺς, ἃν θέλωμεν νὰ ταχύνωμεν τὴν γένεσιν αὐτῶν, πάλιν τὴν μέσσην ὁδὸν τῆς γλῶσσης πρέπει νὰ πατήσωμεν, διὰ νὰ μεταδώσωμεν εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους, ἃν ἔχωμέν τι καλὸν, καὶ νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς σοφοὺς ἀφορμὴν νὰ μεταδώσωσι καλῆτερα. Ἀλλὰ τὴν μέσσην ὁδὸν ἐκείνος μόνος εἶναι καλὸς νὰ πατήσῃ, ὅστις ἐξετάσῃ ἀκριβῶς τὴν κατάστασιν τῆς γλῶσσης του. Ἄς ἀρχίσωμεν λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἔρευναν αὐτῆς· καὶ ἃς τοιμήσωμεν ὡς ἔλεγεν ὁ Κικέρων (1), νὰ μιμηθῶμεν τοὺς Στωϊκοὺς φιλο-

(1) *Audeamus imitari Stoicos, qui studiose exquirunt unde verba sint ducta. Cicer. de offic. I, 7.* Ἀπὸ τοὺς νεωτέρους λέγει καὶ ὁ συγγραφεὺς, τοῦ ὁποίου ἀνωτέρω ἔφερα τινὰς μαρτυρίας, *On ne sauroit croire combien de bonnes choses sont contenues dans l'Etymologie. Elle est un trésor de bons-sens: elle renferme des vérités qui échappent à la plupart des philosophes, et qui illustreront un jour le philosophe qui en fera la découverte, sans que lui même soupçonne que depuis un temps immémorial, elles sont dans la bouche de tout le monde. De l'Infl. des Opin. sur le Lang. et du Lang. sur les Opin. p. 27.*

σόφους, οἱ ὁποῖοι ἐξέταζαν ἐπιμελῶς τὰς παραγωγὰς τῶν λέξεων.

Καὶ πρῶτον πρέπει, ὡς τὸ ἐζήτησα καὶ ἄλλοτε, νὰ συναθροισθῶσιν αἱ λέξεις καὶ φράσεις, εἰς ἓνα λόγον, ἢ ὕλη τῆς γλώσσης ὅλη ἀπ' ὅλας τὰς πόλεις καὶ χώρας τῆς Ἑλλάδος. Τῆς συναθροίσεως πρῶτον ἀποτέλεσμα καλὸν εἶναι ὁ καθαρμὸς τῆς γλώσσης ἀπὸ ἀλλοφύλλους λέξεις. Εἰς τίνα δὲν εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς πολλοὺς τόπους ὀνομάζονται τὰ πράγματα μὲ λέξεις Ἰταλικὰς καὶ Τουρκικὰς; ὄχι διότι λείπει ἀπὸ τὴν γλώσσαν ἐμφύλιος λέξις, ἀλλὰ διότι δὲν γνωρίζεται εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου ὀνομάζεται τὸ πρᾶγμα μὲ ἀλλόφυλον (1). Εἶναι ἐντροπὴ εἰς Γραικὸν, καθ' ὑπόθεσιν, Σμυρναῖον νὰ ὀνομάζῃ Τουρκισὶ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ὁ πλησιόχωρος αὐτοῦ Χῖος ὀνομάζει Γραικιστὶ, εἰς τὸν Κερκυραῖον, Ἰταλιστὶ, τοῦ ὁποῖου τὸ Γραικὸν ὄνομα σώζεται εἰς τὴν γείτονά του Πελοπόννησον.

(1) Τὰ αὐτὰ ἔλεγε περὶ τῆς Γερμανικῆς γλώσσης καὶ ὁ ἀνωτέρω συγγραφεύς: Je demande au paysan le nom d' une plante: il me répond qu' elle n' en a point: cela ne prouve pas encore la pauvreté de la langue, cela ne prouve, peut-être, que l'ignorance du paysan, celle de son village, ou celle de toute la contrée... Parcourez les différentes contrées de l'Allemagne; vous cesserez de vous plaindre de la disette des noms: vous vous plaindrez, peut-être, d'une abondance pernicieuse. La plante que vous croyez n' avoir point de nom, vous verrez qu' elle en a plusieurs, mais ce ne sont que des noms provinciaux. De l' Infl. des Opin. sur le Lang. et du Lang. sur les Opin., pag. 50-51.

Δεύτερον ἀποτέλεσμα καλὸν τῆς συναθροίσεως εἶναι, ὅτι, ἐπειδὴ εἰς τόπους πολλοὺς πολλὰ πράγματα μὴτ' ἐμφύλιον μὴτ' ἀλλόφυλον ὄνομα δὲν ἔχουσι κανὲν, οἱ ἐντόπιοι, λαμβάνοντες ἀπὸ τοὺς ἔχοντας τὰς ὀνομασίας, μανθάνουν ἐντάμα καὶ τὰ πράγματα, τὰ ὅποια ἕως τότε ἔβλεπαν, ὡς βλέπει τὸ κτῆνος τὴν βροσκὴν του, χωρὶς νὰ ἐξεύρη τί εἶναι. Ὀλίγην προσοχὴν δίδει φυσικὰ ὁ ἄνθρωπος εἰς ὅσων δὲν γνωρίζει τὸ ὄνομα. Τὰ ὀνόματα ἐντυπώνουσι μονιμώτερον εἰς τὴν ψυχὴν τὰς ἰδέας τῶν πραγμάτων. Ὅταν ἡ γλῶσσα εἶναι πλουσία ἀπὸ λέξεις, ἀδύνατον νὰ μὴ διαδοθῆ μέρος τι τῆς ὅλης ἐπισήμης τοῦ ἔθνους καὶ εἰς αὐτὸν τὸν κοινὸν λαόν (1).

Τρίτον ἀποτέλεσμα καλὸν ἡ συνάθροισις τῆς ὕλης τῆς γλώσσης καὶ εἰς Λεξικὸν καταχώρησις ἔχει τοῦτο, ὅτι μᾶς φυλάττει ἀπὸ τὸν κίνδυνον νὰ πλάττωμεν νέας λέξεις, ἀμειβόλου πολλάκις ἀρχῆς καὶ γενέσεως (2), διὰ πράγματα,

(1) Lorsque la langue est riche, il n'y a pas jusqu'à l'homme du commun qui ne prenne quelque teinture du savoir: il s'instruit de choses qui sans le secours de sa langue lui seroient toujours demeuré inconnues: il observe mieux le cours de la nature, et se trouve en état de communiquer aux savans des expériences qui sans cela eussent été perdues, et qui ne sont pas toujours à mépriser. De l'Infl. des Opin. sur le Lang. et du Lang. sur les Opin., pag. 45.

(2) Des mots nouveaux sans dérivation rendroient un son étranger, et auquel nos oreilles ne sont point faites: ce qui seroit un très-grand supplice pour la mémoire. De l'Infl. des Opin. sur le Lang., et du Lang. sur les Opin., pag. 119.

τὰ ὅποια πρὸ πολλοῦ ἔχουν ὄνομα σημαντικὸν εἰς τὴν γλῶσσαν. Αἱ μὴ ἀναγκαῖαι πλάσεις τῶν ὀνομάτων δὲν πλουτίζουν τὰς γλώσσας. Ἐάν τὸ παλαιὸν σημαίνῃ ἀρχε-τὰ τὸ πρᾶγμα, τὸ ἔθνος δὲν δίδει προσοχὴν εἰς τὸ νέον· καὶ ἂν ὑπερισχύσῃ τοῦτο νὰ ἐξαλείψῃ τὸ παλαιὸν, δὲν βλέπω τί ἐκέρδισεν ἢ γλῶσσα ἀπὸ τὴν ἀλλαγὴν ταύτην. Τὰ ὀνόματα τῆς γλώσσης πρέπει νὰ φυλάσσωνται, ὅταν ἦναι καλὰ, καὶ μάλιστα ὅσα δὲν περιορίζονται εἰς πόλιν ἢ χώραν τινὰ, ἀλλ' εἶναι εἰς ὅλον τὸ ἔθνος γνωστὰ, καὶ νὰ εἴπω οὕτως, οἰκουμενικά (1).

(1) Ἐδῶ ἄς μὲ συγχωρήσῃ ὁ φίλος Γαζῆς νὰ σημειώσω, ὅτι ἐβιάσθη ὀλίγον εἰς τὴν ὀνοματοθεσίαν τοῦ Ἡ τ ρ ί ο υ. Ἄν τὸ ἔθετεν ἄλλος, ὀλίγον ἤθελα φροντίσειν· ἀλλ' ὅσον εἶναι σαφέτεροι οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης, τόσον αὐτῶν τὰ σφάλματα βλάπτουσι πλέον τὴν γλῶσσαν. Ὁ σφαλλόμενος ἐνδέχεται νὰ ἦμαι ἐγώ· ἀλλὰ τοῦτο δὲν μ' ἐμποδίζει νὰ ὑποτάξω εἰς σοφώτερας δευτέρας τοῦ φροντίδας τὴν γνώμην μου. Τὸ ὄνομα Τε τ ρ ά δ ι ο ν, ῥιζωμένον εἰς τὴν γλῶσσαν ἀπὸ τὴν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα, σημαίνει τὸ αὐτὸ, τὸ ὅποιον ἠθέλησε νὰ σημάξῃ μὲ τὴν λέξιν Ἡ τ ρ ι ο ν, λέξιν ξενίζουσαν εἰς τὰς ἀκοάς, καὶ τῆς ὁποίας ἡ χρῆσις καὶ μεταφορὰ εἶναι ἀμφίβολος. Πρῶτος ὁ Πλάτων τὴν ἐμεταχειρίσθη εἰς σημασίαν Π α ν ί ο υ, ἢ Ἰ φ ά σ μ α τ ο ς. « Ἡτριον, ἔνδυμα ὑμενώδες » λέγει ὁ Σουΐδας. Τὸ Δωρικόν, Ἄ τ ρ ι ο ν ἐξηγεῖ ὁ Ἡσύχιος, « Ἰφος λεπτόν, καὶ Εὐάτριαι, εὐφυεῖς ». Ἐν μοναδικῶν παράδειγμα, καὶ τοῦτο ποιητικόν, ἔχομεν Λεωνίδου τοῦ Ἀλεξανδρείως (Ἀνάλεκτ. Βρυγκ. Τόμ. Β. σελ. 195), ὅστις τὸ ἐμεταχειρίσθη εἰς σημασίαν Χ α ρ τ ί ο υ. Ἀλλὰ τοῦ Λεωνίδου ἡ ἀξία δὲν εἶναι τόση, ὥστε νὰ ἐξορίσῃ ἀπὸ τὴν γλῶσσαν λέξιν εἰς ὅλους γνωστήν, καὶ τῆς ὁποίας τὴν ἰδέαν πολλὰ φωτισμένα ἔθνη ἐκφράζουσι μὲ σημεῖον ἀνάλογον. Καθὼς τοῦ Τε τ ρ α δ ί ο υ ἡ παραγωγὴ εἶναι ἀπὸ τὸ Γ έ σ σ α ρ α, παρόμοια καὶ οἱ

Τέταρτον τῆς συναθροίσεως τῶν λέξεων ἀποτέλεσμα καλὸν εἶναι ἢ εὐκολωτέρα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης μάθησις. Ὅτι συμβάλλει πολὺ, ὅσον καὶ ἂν ἐβαρβαρώθη, ἡ σημερινὴ γλῶσσα εἰς τῆς ἀρχαίας τὴν ἐξήγησιν, τὸ ἔδειξα μὲ πολλὰ πολλάκις παραδείγματα, εἰς τὰ ὅποια νὰ προσθέσω δὲν ἤθελαν μὲ λείψειν πλείοτερα, ἐὰν ὁ καιρὸς δὲν μ' ἔλειπεν.

Τῆς προγονικῆς γλώσσης ἡ ἀπόκτησις εἶναι τόσον ἀναγκαιότερα εἰς τὰς παρούσας περιπτώσεις, ὅσον ἡ ἀμέθοδος αὐτῆς παράδοσις, αὐξάνουσα χωρὶς ἀνάγκην τοὺς κόπους, καὶ διὰ τοῦτο ἐμποδίζουσα τὴν εἰς πολλοὺς αὐτῆς διάδοσιν, ἐσάθη ἡ γονιμωτάτη αἰτία, ἐκ τῆς ὁποίας ἔρρευσαν ὅλοι τοῦ γένους

Ἰταλοὶ καὶ οἱ Ἰσπανοὶ τὸ ὀνομάζουσι Quaderno, καὶ οἱ Ὀλλανδοὶ Katern, ἀπὸ τὸ Quatro (τέσσαρα). Τὸ ταυτόσημον Cahier τῶν Γάλλων ἐγράφετο παλαιὰ Quayer, διότι εἶναι καὶ αὐτὸ παραφθορὰ τοῦ Λατινικοῦ Quaternum. Ἀπὸ τὴν αὐτὴν πηγὴν εἶναι καὶ τῶν Ἄγγλων τὸ Quire, ὅταν ὁ λόγος ᾖ περὶ τυπογραφουμένου φύλλου, ἢ τετραδίου. Εἰς τὸν πρῶτον τόμον (σελ. 132) τοῦ τριγλώσσου Λεξικοῦ εὐρίσκω, « Cahier . . . τέτραδον, » τετράδιον », ἐπειδὴ ἀλλέως νὰ τὸ μεταφράσῃ ὁ Λεξικογράφος ἦτον ἀδύνατον, χωρὶς νὰ θιάσῃ τὴν γλῶσσαν. Εἰς τὸν Σωμαυέραν ὁμοίως, « Quaderno, τέτραδον ». Τὸ φύλλον, ὡς ἐκβαίνει πλασμένον ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ χαρτοποιοῦ, ἐὰν διπλωθῇ εἰς δύο (διὰ τὴν ὁποίαν δίπλωσιν καὶ κάμψιν τὸ ὀνόμασαν οἱ Γερμανοὶ, ὁμωνύμως τοῦ τόξου, (Bogen), γενεῖ τεσσαρὰς σελίδας, ἢ καταβατά· ἐὰν διπλωθῇ εἰς τέσσαρα, ἤγουν ὀκτὼ σελίδας, γίνεται τετράδιον διὰ τὴν εἰς τέσσαρα δίπλωσιν· ἐὰν διπλωθῇ εἰς ὀκτὼ ἢ καὶ περισσότερα, πάλιν τὸ αὐτὸ ὄνομα φυλάσσει, διότι γίνεται σύνθετον ἀπὸ πολλὰ τετράδια.

αἱ δυσυχίαι, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν πολλοὶ τοῦ ἔθνους δυνατοὶ, ὄντες ἀπαιδευτοὶ, δὲν φροντίζουν νὰ τὰς παύσωσι. Μόνους ἀκόμη δέκα τοιούτους, ὁποῖος εἶναι τῆς Οὐγγροβλαχίας ὁ σοφὸς Ἀρχιερεὺς Ἰγνάτιος, ἐὰν εἶχεν ἢ ταλαίπωρος Ἑλλάς, εἰς πολλὰ μικρὸν καιροῦ διάστημα ἤθελε κατορθώσειν ἄξια νὰ φέρωσιν εἰς ἑκπληξιν καὶ αὐτὴν τὴν φωτισμένην Εὐρώπην πράγματα.

Μεγάλην λοιπὸν ὠφέλειαν θέλει προξενήσειν εἰς τὴν γλώσσαν, καὶ εἰς τὸ γένος, ὅστις περιέλθῃ τὴν Ἑλλάδα ὅλην διὰ μόνην τὴν ἔρευναν καὶ συνάθροισιν τῶν λέξεων. Εἰς αὐτὸν πρέπει ὅχι τὸ *Λεξιθήρας*, ἀλλὰ τὸ *Γρωσιθήρας* ὄνομα, ἐπειδὴ ἀρχίζει, ὅθεν πρέπει ν' ἀρχίζῃ ὁ ἀπαιδευτος· « Ἀρχὴ παιδείσεως ἢ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις ». Πῶς ἔχομεν ν' ἀνορθώσωμεν τὴν πτώσιν τῆς γλώσσης, ἐὰν δὲν ἀνασκάψωμεν πρῶτον τὰ ἐρείπιά της; πῶς νὰ προσθέσωμεν ὅ, τι λείπει, πρὶν μάθωμεν ὅσα ἔμειναν εἰς αὐτὴν; πῶς νὰ τὴν κτίσωμεν, ἂν δὲν ἔχομεν παροῦσαν τὴν χρειαζομένην ὅλην ὕλην εἰς τὴν οἰκοδομήν της; πῶς νὰ μετασχηματίσωμεν τὰ κακόμορφα καὶ ἄσχημά της, χωρὶς νὰ ἐξεύρωμεν ἂν ἔχωσι παντοῦ τὴν αὐτὴν μορφήν; εἰς βραχυλογίαν, πῶς νὰ τὴν θεραπεύσωμεν, ἐὰν δὲν γνωρίζωμεν ἀκριβῶς καὶ τὸ πάθος, καὶ ποῖα εἶναι τὰ μάλιστα πάσχοντα μέρη τῆς γλώσσης; δὲν εἶναι κίνδυνος, μὴ ἐμπλαστρώσωμεν τὰ ὑγιερά, καὶ ἀρήσωμεν τὰ πληγωμένα της νὰ σαπίζονται; Ὁ μακάρονισμὸς τῶν κακοτύχων τούτων Ἀττικιστῶν, τῶν ὀπίων ἢ σοφία ἔφθασεν ἕως νὰ μεταφράζῃ καὶ τὸ *Ὀργίζομαι* διὰ τοῦ *Χαλεπαίνω*, πόθεν ἄλλοθεν προέρχεται πλὴν ἀπὸ

τὴν ἀγνοίαν τῆς γλώσσης; Μὴν ἐξεύροντες τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλώσσαν, καταφεύγουσιν εἰς τὴν προγονικὴν, ὅχι διότι γνωρίζουσιν ἐκείνην καλῆτερα, ἀλλὰ διότι μὲ τὸ κάλυμμα τῆς κρύπτουν τὴν ἰδίαν ἀμαθίαν εἰς τῶν ἀμαθεσέρων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀσφαλέςτερον. Ὁ ἀπαιδευτὸς ὄχλος ὅσον ὀλιγώτερον τοὺς καταλαμβάνει, τόσον πλατύτερον χάσκει, καὶ κροτεῖ τὰς χεῖρας εὐκολώτερον, θαυμάζων τὴν σκοτεινὴν αὐτῶν σοφίαν.

Εὐ νῆ τὸν Ἑρμῆν! ὅ,τι λέγεις δ' οὐ μανθάνω (1).

Μὰ τὸν θεόν! λογιώτατε, λαλεῖς ὡς ἄγγελος· ἀλλὰ τί λέγεις δὲν καταλαμβάνω.

Ἐὰν, ὡς εἶπα ἀνωτέρω, ἡ βαρβάρωσις τῆς γλώσσης, διαγράφουσα τὰς ἀληθεῖς ἐννοίας τῶν λέξεων, καταντᾷ καὶ εἰς τὴν διαστροφὴν τῶν ἠθῶν, ἀκολουθεῖ, ὅτι ἡ διόρθωσις αὐτῆς διορθώνει καὶ τὰ ἦθη τοῦ ἔθνους, καὶ τὰ κάμνει ἡμερώτερα. Ἀρετὴ, Δικαιοσύνη, Σωφροσύνη, Ἁγιότης, καὶ ἄλλαι μυρίαί λέξεις, δηλωτικαὶ διαθέσεως ψυχῆς, ἄλλο σημαίνουν εἰς τοῦ ἀπαιδεύτου, ἄλλο εἰς τοῦ φωτισμένου ἀνθρώπου τὸ σῶμα. Μεγάλην ἀναμφιβόλως ὠφέλειαν θέλουν προξενήσειν εἰς τὸ ἔθνος οἱ λόγιοι ἄνδρες, ἐὰν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐξηγῶσιν εἰς τὸν ὄχλον τὴν ἀληθῆ παραγωγὴν καὶ τὴν ἀκριβῆ σημασίαν αὐτῶν.

Ἡ λέξις, *Πλοῦτος*, εἰς τοῦ ἀπαιδεύτου πλουσίου τὴν κεφαλὴν σημαίνει ὑπεροχὴν εἰς ὅλα· εἰς τοῦ σοφοῦ, ὅχι ἄλλο,

(1) Ἀριστοφάν. Βατρ. 1169.

πλὴν πολλῶν χρημάτων καὶ κτημάτων συλλογῆν, εὐτυχῆ, ἀν-
 ῆναι συνωδευμένη μὲ τὴν ὀρθὴν χρῆσιν, ἀτυχες ἔραν καὶ αὐ-
 τῆς τῆς πτωχείας, ὅταν ὁ πλούσιος δὲν ἐξεύρη νὰ τὴν μεταχει-
 ρισθῆ. Δὲν ἤθελεν εἶσθαι ὠφέλιμον νὰ φωνάζῃ τις εἰς τοὺς
 ἐπαιρομένους διὰ τὸν πλοῦτον, ὅτι μόνη ἡ παιδεία, ἢ τῆς παι-
 δείας ἡ ἀγάπη, δύναται νὰ τοὺς ὑψώσῃ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους,
 διδάσκουσα τὴν ὠφέλιμον χρῆσιν τοῦ πλούτου, χωρὶς τῆς
 ὁποίας ἀν ἐλπίζουν νὰ εὐδοκιμήσωσι καὶ νὰ φανῶσι τί εἰς
 τῶν φρονίμων τὴν ὑπόληψιν, εἶναι ἡλίθιοι (1); Δὲν ἤθελεν
 οὕτως τοὺς ἐμποδίσειν νὰ γίνωνται διώκται τῆς παιδείας,
 καὶ νὰ κηρύττωσι τὴν μωρίαν αὐτῶν, λαλοῦντες καὶ ἀποφασί-
 ζοντες περὶ πραγμάτων, τῶν ὁποίων οἱ ταλαίπωροι δὲν ἔ-
 χουσιν ἰδέαν;

Εἰς τὰς γλώσσας πολλάκις ἡ μεταφορὰ γεννᾷ ὁμωνυμίας,
 αἱ ὁποῖαι, μακρυνόμεναι ἀπὸ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς πρώτης
 κυρίας λέξεως, φέρουσι σύγχυσιν εἰς τὰς ἀγυμνάστους κεφαλὰς,
 ἐὰν δὲν ἐξηγῶνται ἀκριβῶς εἰς τὰ Λεξικά τῆς γλώσσης. Τοι-
 αῦτη εἶναι ἡ λέξις *Θαῦμα*. Καταρχὰς ἄλλο δὲν ἐσήμαινε,
 πλὴν πρᾶγμα ἢ ἐνέργημα φυσικόν, ἢ τεχνητὸν, ἔξοχον διὰ
 κάλλος, μέγεθος, ἢ ἄλλην τινὰ ποιότητα καὶ περισσασιν ἀ-

(1) « Τοὺς δὲ ἐπὶ πλούτῳ μέγα φρονούντας, καὶ νομίζοντας οὐδὲν προσ-
 » δεῖσθαι παιδείας, ἐξαρκέσειν δὲ σφισι τὸν πλοῦτον οἰομένους πρὸς τὸ δια-
 » πράττεσθαι ὅ,τι ἀν βούλωνται, καὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἐφρένου
 » [ὁ Σωκράτης], λέγων, ὅτι μωρὸς εἶη... εἴ τις οἶεται διὰ τὸν πλοῦτον,
 » μηδὲν ἐπιστάμενος, δοξεῖν τι ἀγαθὸς εἶναι, ἢ μηδὲν ἀγαθὸς εἶναι δοκῶν,
 » εὐδοκιμήσειν ». Ξενοφ. Ἀπομνημ. Δ, α, 5.

ἀπροσδόκητον εἰς τὸν βλέποντα, καὶ διὰ τοῦτο ἰκανὴν νὰ τοῦ φέρῃ τὴν ψυχὴν εἰς ἔκπληξιν·

Ἦ ποιοι, ἢ μέγα ΘΑΪΜΑ τὸ δ' ὀφθαλμοῖσιν ὄρωμαι (1).

λέγει τις ἀπὸ τοὺς Ἑλληνικοὺς ἥρωας, βλέπων ἀπροσδόκητον ἐρχόμενον τὸν Ἔκτορα. Ὁ Κύκλωψ ἔφερεν εἰς ἔκπληξιν τοὺς βλέποντας διὰ τὸ παράξενον μέγεθος τοῦ σώματος (2).

Καὶ γὰρ ΘΑΪΜ' ἐτέτυκτο πελώριον· οὐδὲ εἴοικε
Ἄνδρὶ γε σιτοφάγῳ·

Ὠνομάσθη ἔπειτα Θαῦμα, καὶ αὐτὴ τοῦ βλέποντος ἢ ἔκπληξις τὴν ὑποίαν κοινότερον λέγομεν Θαυμασμόν·

ΘΑΪΜΑ μ' ἔχει, ὡς οὔτι, πῶν τάδε φάρμακ', ἐθέλῃθες,

λέγει πρὸς τὸν Ὀδυσσεά ἢ Κίρκην (3), βλέπουσα ὅτι τὸ φάρμακον δὲν ἐνέργησεν εἰς αὐτόν. Τέλος πάντων ἐπέρασεν ἢ λέξις καὶ εἰς τὴν θρησκείαν, μὲ σημασίαν ἀνάλογον τῆς πρώτης, ἀλλ' ὄχι τὴν αὐτήν. Κατ' ἐκείνην, τὸ Θαῦμα ἦτο πράγμα ἀπροσδόκητον, ἀλλ' ὅμως φυσικὸν ἢ τεχνητόν· εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς θρησκείας τὸ Θαῦμα σημαίνει ἐνέργειαν ἄμεσον τῆς θείας δυνάμεως, ἐναντίαν εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ὅποια εἶναι τὰ κατ' ἐξοχὴν ὀνομαζόμενα ἀληθινὰ θαύματα. Κατ' ἐκείνην, τὸ Θαῦμα ἦτο συνώνυμον μὲ τὸ Θαυμαστόν ἢ Θαυμάσιον· εἰς τὴν θρησκείαν, ἐὰν ὀνομάζεται καμμίαν φορὰν

(1) Ἰλιάδ, Ο, 286.

(2) Ὀδυσσ. Ι, 190.

(3) Ὀδυσσ. Κ, 326.

Θαυμάσιον (1), διότι αὐτὸ μάλιστα εἶναι θαυμασμοῦ καὶ σεβασμοῦ ἄξιον, δὲν πρέπει ὅμως νὰ συγχέεται μὲ τὰ θαυμάσια τῆς φύσεως ἢ τῆς τέχνης. Εἶναι φανερό, ὁ κίνδυνος τῆς τοιαύτης συγχύσεως (2). Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχη σταθερὰν βίου διαγωγὴν ὅσος ὀνομάζει καὶ νομίζει θαύματα ὅλα τὰ ἀπροσδόκητα, ἤγουν ὅλα, ὅσων δὲν γνωρίζει, ἢ δὲν βλέπει τὴν αἰτίαν· ἐπειδὴ ὁ τυχὼν πλάνος, κακομεταχειριζόμενος τὰ δῶρα τῶν τεχνῶν ἢ τῶν ἐπισημῶν, ἐμπορεῖ μὲ τὸ τυχὼν πείραμα τῆς Φυσικῆς, ἢ τῆς Χημικῆς, ἢ μὲ τῶν χειρῶν τὴν εὐστροφον καὶ ταχεῖαν κίνησιν, νὰ τὸν κάμη ὄργανον μεγάλων κακιῶν;

Τοιαύτη σύγχυσις ἐγίνε καὶ εἰς τὰς λέξεις Ἅγιος, Ἁγιότης Ἁγιασμός, Ἁγιωσύνη. Ἐρώτησε τὸν πρῶτον ἀπαντήσαντα ἀπαίδευτον, ποίαν ἰδέαν ἔχει τοῦ Ἁγίου, καὶ τί νοεῖ αὐτοῦ ἢ κεφαλῇ, ὅταν τὸ σῶμα του προσφέρῃ τὴν λέξιν Ἁγιότης, καὶ θέλεις ἀκούσειν πράγματα θαυμάσια. Κατ' αὐτὸν, δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀρετὴ νὰ ἀγιάσῃ τὸν ἄνθρωπον, ἀν δὲν ᾔηται ἐνωμένη

(1) « Ἰδόντες... τὰ θαυμάσια, ἃ ἐποίησε, Ματθ. κβ', 15.

(2) Cette espèce d'homonymie, qui réunit sous la même dénomination le genre et l'espèce, est dangereuse. Tel est le cas d'un mot Allemand qui désigne également les merveilles et les miracles. Nous appelons Wunder tous les grands événemens inattendus qui nous étonnent; et l'usage se trouve ici d'accord avec l'étymologie: mais ce nom est plus particulièrement affecté aux effets immédiats de la toute puissance; il désigne les miracles κατ' ἐξοχήν. De l'Infl. des Opin. sur le Lang., et du Lang. sur les Opin, pag. 96,

μέ τὸν χωρισμὸν τοῦ κόσμου, μέ τὴν σωματικὴν σκληραγω-
 γίαν, καὶ καμμίαν φορὰν μέ τὴν θαυματουργίαν. Κατ' αὐτὸν,
 Ἄνθρωπος μέ γυναῖκα καὶ τέκνα, ἀγαθὸς ἀνὴρ, ἀγαθὸς πα-
 τὴρ, ἀνατρέφων υἱὸς καὶ θυγατέρας, καὶ μέ τὸν λόγον καὶ
 μέ τὸ παράδειγμά του, εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ
 Θεοῦ, δὲν εἶναι διὰ τοῦτο Ἅγιος. Καὶ ὅμως ἡ θρησκεία δὲν
 ἔδωκε χώραν εἰς τοιαύτην ἀμαθίαν τῶν λέξεων. Εἰς αὐτὴν,
 καθὼς καὶ εἰς τοὺς παλαιούς, ὁ Ἅγιος σημαίνει τὸν καθα-
 ρόν· καὶ Ἅγίους ὠνόμασε πρῶτον ὅλους χωρὶς ἐξαιρέσιν τοὺς
 πιστοὺς, διὰ τὴν ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας καὶ πολυθείας κάθαρ-
 σιν, ἔπειτα τοὺς ἐναρέτους, ἤγουν τοὺς καθαρὸς ἀπὸ ἀμαρ-
 τίας, χριστιανούς, ὡς τὸ μαρτυροῦν αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου. Ἅγιοι
 ὀνομάζονται εἰς αὐτὰς οἱ χριστιανοὶ τῆς Ῥώμης, τῆς Κορίν-
 θου, καὶ ἀπλῶς ὅλοι, πρὸς ὅσους γράφει. Ἀρετὴ καὶ Ἀγί-
 οτης εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς γραφῆς εἶναι συνώνυμα τόσον ἀχώ-
 ριστα, ὥστε δὲν ἐδίξασεν ὁ Ἀπόστολος νὰ εἴπῃ, «Εἰρήνην διώ-
 » κετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμὸν, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὄψε-
 » ται τὸν κύριον (1) ». Ἐὰν ἡ ἀγιότης ἦτον ἐξαιρέτων εἰς τοὺς

(1) Πρὸς Ἐβρ. ιβ', 14. « Τοῦτο ἀληθῶς ἀγιασμὸς, τὸ παντὸς ῥύπου κα-
 » θαρὸν εἶναι » λέγει ὁ Οἰκουμένιος (εἰς τὴν Α πρὸς Θεσσαλον. γ', 13). Τὴν
 αὐτὴν τῆς Ἀγιότητος ἔνοιαν εὐρίσκομεν καὶ εἰς τὸν Χρυσόστομον (Ὁμιλί-
 εἰς τὴν πρὸς Ἐβρ.). « Ὅρα πῶς τὸν ἀγιασμὸν ἡ πίστις ποιεῖ. Κἂν κο-
 » σμικὸν ταῖνον ἴδωμεν ἐν περιστάσει, ὀρέγωμεν χεῖρα· μὴ πρὸς τοὺς ἐν
 « ἔρεσι μόνον καθημένους ὄμεν σπουδαῖοι. Ἅγιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι ἐν βίῳ
 » καὶ πίστει· ἅγιοι δὲ καὶ οὗτοι τῇ πίστει, πολλοὶ δὲ καὶ βίῳ. Μὴ, ἐὰν ἴδω-
 » μεν μοναχὸν ἐν φυλακῇ, τότε εἰσέλθωμεν, ἐὰν δὲ κοσμικὸν, μὴ εἰσέλθω-
 » μεν· ἅγιός ἐστι καὶ οὗτος καὶ ἀδελφός ».

χωρισμένους ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ σκληραγωγοῦντας τὸ σῶμα διὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς, χρέος ἀπαραίτητον ἤθελεν εἶσθαι τῶν κοσμικῶν νὰ ἐρημώσωσι τὰς πόλεις, ν' ἀφήσωσι καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα, καὶ νὰ κατοικήσωσι τὰς ἐρήμους, ἂν δὲν ἤθελαν ν' ἀπελπισθῶσιν ὀλοτέλα τὴν σωτηρίαν των. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι τοιοῦτον· Ἄγιασμός ἐστὶν ἡ πλήρωσις τῶν ἐντολῶν, τὴν ὁποίαν εἰς πᾶσαν βίου τύχην ἢ κατὰστασιν ὅστις θέλει δύναται νὰ κάμῃ· καὶ διὰ νὰ ᾔηται τις ἅγιος δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξορκίζῃ τοὺς δαίμονας τῶν ἄλλων· ἀρκεῖ νὰ διώξῃ τὰ δαιμόνια τῆς ψυχῆς του, καὶ νὰ βάλῃ εἰς τόπον αὐτῶν τὸ πνεῦμα τῆς ἀρετῆς. Ὁ ἐνάρετος εἶναι καὶ ἅγιος, καὶ ὁ ἅγιος πάλιν ἐνάρετος· καὶ οἱ χωρίζοντες τὰ δύο ταῦτα τρέχουν κίνδυνον, ὁ μὲν κοσμικὸς νὰ νομίσῃ τοῦ ἀναχωρητοῦ, ὅχι ἰδικόν του, χρέος τὴν ἀρετὴν, ὁ δὲ ἀναχωρητὴς νὰ περιορίσῃ τὴν ἀγιότητα εἰς τὸν ἀπὸ τοῦ κόσμου χωρισμὸν καὶ τὴν σκληρὰν τοῦ σώματος γυμνασίαν (1), καὶ ἀπὸ ἀληθῆ χριστιανὸν νὰ μεταβαλθῇ εἰς Γυμνοσοφιστὴν, ἢ Βραχυμᾶνα (2).

(1) « Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσεβείαν. Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία » πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσεβεία πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν » Παῦλ. Πρὸς Τιμόθ. Α, δ', 7-8.

(2) Εἰς αὐτὴν τὴν ἐνδεκάτην ἐκκρονταετηρίδα ὁ Θεοφύλακτος, ἐξηγῶν τὴν ἀρχὴν τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου, « Τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν » Ἐφέσῳ », ἀγανακτεῖ ὅτι μηδ' εἰς τὰ βουναὶ δὲν εὐρίσκοντο πλέον ἅγιοι. « Ὅρα, πόση ἦν τότε ἀρετὴ, ὅτε ἅγιοι καὶ πιστοὶ καλεῖ ἄνδρας βιωτικῶς, » γυναῖκας ἔχοντας καὶ παιδία· ἀλλὰ νῦν οὐδὲ ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις τοιοῦτοι ».

Ἐὰν ὅσα εἶπα δὲν ἦναι ἱκανὰ νὰ δεῖξωσι τὴν ἀνάγκην τῆς ἐρεῦνης τῶν λέξεων, τὴν ὁποίαν ἐβεβαίωσε μὲ τὸ παράδειγμα του αὐτὸς ὁ μέγας Ἀριστοτέλης, ἐπειδὴ εἰς τὰ ἠθικὰ καὶ πολιτικά του συγγράμματα, ὄχι μόνον πολλάκις ἐτυμολογεῖ τὰς γνωστὰς εἰς ὅλους λέξεις, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τοῦ κοινοῦ λαοῦ τὰς παροιμίας μεταχειρίζεται, μὲ σκοπὸν νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων ἔνοιαν· ἐὰν, λέγω, ταῦτα δὲν ἦναι ἱκανὰ, ἀρκεῖ πολλῶν ἄλλων λέξεων μικρὰ μελέτη, νὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι περιέχουσιν ὀλόκληρον ὄρισμὸν πραγμάτων, εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἀγάπην, ἢ τὴν ἀποστροφὴν, νὰ κινήσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἄλλο δὲν χρειάζεται παρὰ νὰ ἐξηγήσῃ εἰς αὐτοὺς ὅ, τι προφέρουσι καθημέραν χωρὶς νὰ καταλαμβάνωσι. Καμμία γλῶσσα δὲν εἶναι ἀπὸ τοιαύτας λέξεις, πολλὰς ἢ ὀλίγας, ἄμοιρος. Καὶ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ φανῇ παράδοξον· διότι οἱ πρῶτοι τῶν λέξεων εὔρεται ὀδηγούμενοι πολλάκις, ὄχι ἀπὸ σοφίαν, ἀλλ' ἀπ' αὐτὴν τῶν πραγμάτων τὴν φύσιν (1), ἔπλασαν τὰς λέξεις· τὰς ὁποίας

(1) Cela n'est point du tout surprenant. Les langues sont l'amas de la sagesse et du génie des nations, où chacun a mis du sien. Ceci ne s'entend pas seulement des savans, qui au contraire ont souvent un génie borné, que plus souvent encore le préjugé empêche de voir, et qui après tout font à peine la centième partie du genre humain. Le simple homme d'esprit y fournit peut-être davantage, et l'homme sans lettres y a souvent d'autant plus de part que ses pensées sont, pour ainsi dire, plus voisines de la nature. De l'Infl. des Opin. sur le Lang. et du Lang. sur les Opin., pag 27.

ἔπειτα ὁ πολὺς χρόνος, καὶ τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων ἐκατά-
στησαν νὰ σημαίνωσιν ἄλλο παρά τὸ ὅποῖον τὴν ἀρχὴν ἐσή-
μαιναν, ἢ καὶ νὰ μὴ σημαίνωσι τίποτε.

Θέλων ὁ Ἀριστοτέλης νὰ ἐξηγήσῃ τί εἶναι τὸ Δίκαιον,
τοῦ ὁποίου ἡ λέξις σώζεται ἀκόμη εἰς ὄλων τὰ στόματα, ἂν
καὶ τὸ πρᾶγμα εὐρίσκεται εἰς πολλὰ ὀλίγας ψυχὰς, τὸ ἐτυ-
μολογεῖ Δίχαιον, ἀπὸ τὸ ἐπίρρημα Δίχα, τὸ ὁποῖον σημαί-
νει, εἰς δύο μέρη ἴσα, ἢ ἀνάλογα, χωριστά· « Τὸ ἄδικον, ἀνι-
» στον ὄν, ἸΣΆΖΕΙΝ πειρᾶται ὁ δικαστής. Καὶ καλοῦσιν ἔνιοι
» [τοὺς δικαστὰς] Μεσιδίους (1), ὡς, ἐὰν τοῦ μέσου (2)
» τύχωσι, τοῦ δικαίου τευζόμενοι. ΜΕΣΟΝ ἄρα τι τὸ δίκαιον,
» εἶπερ καὶ ὁ δικαστής· ὁ δὲ δικαστής ἐπανισοῦ. . . Διὰ τοῦ-
» το καὶ ὀνομάζεται ΔΙΚΑΙΟΝ, ὅτι ΔΙΧΑ ἐστίν, ὥσπερ ἂν
» εἴ τις εἴποι, Δίχαιον, καὶ ὁ δικαστής ΔΙΧΑΣΤΗΣ (3) ».
Μόνη αὕτη ἡ ἐτυμολογία εἶναι ἀρκετὴ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν φύ-
σιν τοῦ Δικαίου, μόνῃ νὰ διδάξῃ, ὅτι χωρὶς δικαιοσύνην,
μητ' ἀνθρώπου πρὸς ἄνθρωπον φιλία, μητε πολλῶν ἀνθρώ-
πων ὁμόνοια καὶ σύμπνευσις εἰς μίαν πολιτικὴν κοινωνίαν νὰ
σταθῇ δὲν εἶναι δυνατόν· ἐπειδὴ ὅστις στερεῖται τὸ ἀνῆκον
εἰς αὐτὸν ἴσον μέρος τῆς ἀπολαύσεως τῶν καλῶν, εἶναι φυ-

(1) Ἴσως, Μεσηπίους. Ἰδ. Λεξικ. Συνειδήρ. λέξ. Μεσιδίους.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ὅμηρος (Ἰλιάδ. ψ, 574) λέγει· « Ἐς μέσον ἀμφοτέ-
» ροισι δικάσατε, μηδ' ἐπ' ἀρωγῇ » κατὰ λέξιν, Εἰς τὴν μέσην μοι-
» ράσατε, ἤγουν Ἰσα καὶ δίκαια κρίνετέ μας καὶ τοὺς δύο, μηδὲ βοηθή-
» σετε τὸν ἓνα μὲ ζημίαν τοῦ ἄλλου.

(3) Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Νικομαχ. Ε', 4.

σικὰ ἐχθρὸς τοῦ κρατοῦντος ἀνόμως περισσότερον ἀπὸ τὸ ἴσον (1). Τοῦτο ἐξηγεῖ, διὰ τί οἱ πάλαι πατέρες ἡμῶν ἔλεγαν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη περιέχει ὅλας τὰς ἀρετάς, ὅτι μόνος ὁ δίκαιος εἶναι ὀτελείως ἐνάρετος· διότι μόνος αὐτὸς εἶναι κοινωνικὸν ζῶον, ὡς τὸν ἔπλασεν ἡ φύσις, ἡγουν ἐπιτήδειος νὰ συναναστρέφεται τοὺς ὁμοίους του μὲ φιλίαν καὶ ἰσότητα, τὴν ὁποίαν δὲν γνωρίζουν τὰ θηρία (2), εἰς βραχυλογίαν μόνος καλὸς νὰ δεχθῆ καὶ νὰ φυλάξῃ νόμον (3).

Ἄς περιεργασθῶμεν τώρα καὶ τὴν σημερινὴν ἡμῶν γλῶσ-

(1) « Δοκεῖ δὲ τότε δίκαιον εἶναι ἴσον τι, καὶ ἡ φιλία ἐν ἰσότητι. εἰ μὴ » μάτην λέγεται, Ἰσότης φιλότης. Αἱ δὲ πολιτεῖαι πᾶσαι δικαίου τι εἶ- » δος· κοινωνίαί γάρ. Τὸ δὲ καινὸν πᾶν διὰ τοῦ δικαίου συνέστηκεν ». Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Εὐδημ. Η, 9.

(2) « Κρατίστη τῶν ἀρετῶν εἶναι δοκεῖ ἡ δικαιοσύνη· καὶ οὐθ' ἔσπερος, » οὐθ' ἐφ' ὧς οὕτω θαυμαστός· καὶ παροιμιάζόμενοί φαμεν, Ἐν δὲ δικαιο- » σύνη συλλήθεδ' ἢ πᾶσ' ἀρετῆ ἴσ'τι, καὶ τελεία [μάλιστα ἀρετῆ, » ὅτι τῆς τελείας ἀρετῆς χρῆσις ἐστίν. Τελεία δ' ἐστίν, ὅτι ὁ ἔχων αὐτήν, » καὶ πρὸς ἕτερον δύναται τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, ἀλλ' οὐ μόνον καθ' αὐτόν· πολ- » λοί γάρ, ἐν μὲν τοῖς οἰκείαις, τῇ ἀρετῇ δύνανται χρῆσθαι, ἐν δὲ τοῖς πρὸς » ἕτερον ἀδυνατοῦσι... ἄριστος δὲ οὐχ ὁ πρὸς αὐτὸν τῇ ἀρετῇ, ἀλλ' ὁ πρὸς » ἕτερον [χρῶμενος]· τοῦτο γάρ ἔργον χαλεπόν. Αὕτη μὲν οὖν ἡ δικαιοσύνη, » οὐ μέρος ἀρετῆς, ἀλλὰ ὅλη ἀρετῆ ἐστίν· οὐδ' ἡ ἐναντία ἀδικία, μέρος » κακίας, ἀλλ' ὅλη κακία ». Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Νικομαχ. Ε, 1.

(3) Αὐτὸ τοῦ Νόμου τὸ ὄνομα (ἀπὸ τὸ Νέμω τὸ μοιράζω) ση- μαίνει μοιρασίαν. Ἐάν ἡ μοιρασία γίνεταί εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἔχη ἕκαστος τὸ ἀνήκον εἰς αὐτὸν μέρος, ὁ νόμος εἶναι δίκαιος· εἰ δὲ μὴ, εἶναι ἄδικος, ἢ μᾶλλον δὲ εἶναι μὴδ' ὀλοτέλα νόμος, ἀλλὰ προσταγὴ τυράννου.

σαν, μήπως εὐρωμεν καὶ αὐτῆς κανένα ὀησαυρὸν κρυμμένον εἰς λέξιν. Ἐὰν ἦναι δύσκολον νὰ παραδώσῃς τὴν ἀληθῆ τοῦ δικαίου ἔννοιαν μὲ τὴν ἀπὸ τὸ Δίχα παραγωγὴν εἰς τοὺς μὴ γνωρίζοντας τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἑλλήνων γλῶσσαν, εἶναι τρόπος ἄλλος νὰ τοὺς κάμῃς νὰ τὴν καταλάβωσι μὲ τὴν πλέον εἰς αὐτοὺς γνωστὴν λέξιν, Ἴσασις (Ι), ἢ γουν συμφωνία, σύμβασις, ἀπὸ τὸ Ἰσάζω, τὸ ὁποῖον παράγεται ἀπὸ τὸ Ἴσος. Ὅταν περὶ πράγματος τινὸς διαφερόμενοι δύο ἄνθρωποι συμβασθῶσι, καὶ ἀπὸ ἐχθροὺς γενῶσι φίλοι, τί λέγουν περὶ αὐτῶν καὶ γραμματισμένοι καὶ ἀγράμματοι; Ἰσάσθησαν τὸ ὁποῖον ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ Ἐδικαιώθησαν, ἢ γουν ἔλαβεν, ἢ τοῦλάχιστον ἠρέκεσθη ὡς λαβὼν, ὁ ἀδικούμενος ἀπὸ τὸν ἀδικοῦντα, ὅ, τι παρὰ τὸ δίκαιον ἐκράτει οὗτος, καὶ δὲν ἔμεινε πλέον μετὰξὺ τῶν ἀνισότης, ἢ διαφορὰ καμμία. Τί λέγουν

(1) Ἴσως οἱ μὲν ἀγτικισταὶ ἐξερρίσωσι τὴν λέξιν, Ἰσασις, ἀπὸ τὴν γλῶσσαν, ὡς ἀντίτικον καὶ βάρβαρον, οἱ δὲ τούτων ἐναντίοι τὴν μεταβά-
 λωσιν εἰς τὸ Σιασις. Καὶ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ δεῦτεροι ἀρπάζουν (χωρὶς
 βέβαια νὰ τὸ θέλωσι) καὶ ἀπὸ τὸν φιλόσοφον ὄργανον νὰ διδάξῃ τὴν ἀγάπην
 τοῦ δικαίου, καὶ ἀπὸ τὸν φιλόλογον μέσον νὰ κρίνῃ, ἂν τὸ Δίκαιον ἦναι
 ὡς ἐνόμιζεν ὁ Ἀριστοτέλης ἀπὸ τὸ Δίχα, ἢ, ὡς ἐφαντάσθησαν νεώτεροί
 τινὲς κριτικοί, ἀπὸ τὸ Δίκω, τὸ ῥίπτω. Μόνη τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης
 ἢ παράθεσις μὲ τὴν παλαιάν ἀρκεῖ καὶ ἐδῶ νὰ δείξῃ, ὅτι τὸ Δίκαιον
 εἶναι ἀληθῶς Δίχαιον, ἢ γουν μοίρασμα εἰς μέρη ἴσα, εἰς ἓνα λόγον, Ἰσα-
 σις καὶ ὅτι ἔκαμε καλὰ ὁ σοφὸς Σνεϊδέρος νὰ βάλῃ εἰς τὸ Λεξικὸν τὴν
 ἐτυμολογίαν τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ νὰ σιωπήσῃ τὴν ἄλλην.

περὶ τοῦ μεσίτου τῆς διαφορᾶς; ὅ,τι ἔλεγε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης περὶ τοῦ Δικαστοῦ, *Τοὺς ἴσασε* (1).

Τοιαύτη τῆς γλώσσης ἔρευνα δὲν εἶναι *Λεξιθηρία*, ἀλλ' ἀληθινή πραγματῶν θήρα, ἐπιτηδεῖα καὶ τὴν γλῶσσαν νὰ διορθώσῃ, καὶ τὰς ιδέας τοῦ ἔθνους νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὰς ὁποίας προφέρει καθημέραν λέξεις. Τώρα μάλιστα καὶ εἰς τῶν φιλοσόφων καὶ εἰς τῶν φιλολόγων τὰ σχολεῖα εἶναι ἀναγκαῖα τοιαύτη ἐξέτασις καὶ παράθεσις τῶν δύο γλωσσῶν, ὅπότεν παρὰ τοὺς μαθητὰς των, τρέχουν εἰς ἀκρόασις αὐτῶν καὶ οἱ ἰδιῶται, ἐπειδὴ ἄρχισαν, δι' εὐτυχίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν σοφίαν νὰ τιμῶσι, καὶ τοὺς διδάσκοντας αὐτὴν νὰ σέβωνται καὶ νὰ ἀγαπῶσι.

Δὲν ἐμπορῶ ἀξίως νὰ παραστήσω, πόσῃν εἰς τὸ γένος οἱ λόγοι τοῦ γένους παιδεύται δύνανται νὰ προξενήσωσιν ὠφέλειαν, ἐὰν μὲ τὴν μεθοδικὴν τῆς παιδείας παράδοσιν εὐτυχίωσι νὰ ὑπολαμβάνωνται ἀπὸ τοὺς ἀπαιδεύτους, καὶ διὰ τὴν σοφίαν θαυμαστοί, καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν σεβάσμιοι. Ἄπ' ἐμὲ χρειᾶν δὲν ἔχουν νὰ μάθωσι, ὅτι τοιαύτη ὑπόληψις ἀποκτᾶται μάλιστα ἀπὸ τὴν φυλακὴν δύο τῶν ἐξῆς παραγγεμάτων.

Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ τὴν ὁποῖαν ἕως τώρα ἔδειξαν σύμφωνος μὲ τὸ ἐπάγγελμά των διαγωγή. Τί ἐπαγγέλλονται; Φιλοσοφίαν. Μέγα καὶ θεῖον πρᾶγμα ἐπαγγέλλονται, ἐπειδὴ εἶναι ἀληθινὸ ἀπόστολοι καὶ φίλοι τοῦ πατρὸς πάσης σοφίας Θεοῦ. Τί τοὺς λέγει ἡ φιλοσοφία; ὅ,τι φωνάζει καὶ ἡ θρησκεία: « Ἐν τού-

(1) «Τὸ ἀδικον, ἀνισον δν, ἸΣΑΖΕΙΝ πειρᾶται ὁ δικαστής». Ἴδε ἀνωτέρω (σελ. κη.) ὁλόκληρον τὴν μετρύριαν τοῦ Ἀριστοτέλους.

» τῶ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπῃ ν
 » ἔχητε ἐν ἀλλήλοις (1)». Ποία ἐστάθη ἡ διαγωγὴ τῶν Ἀ-
 ποστόλων, καὶ πῶς ἐφέρθησαν πρὸς ἀλλήλους, διὰ νὰ ἐξ-
 απλώσωσιν εὐκολώτερον καὶ γρηγορώτερον τὸ κήρυγμα; ὁμο-
 νοῦντες, ἀγαπῶντες, τιμῶντες, βοηθοῦντες εἰς τὸν ἄλλον, ἐ-
 νωμένοι εἰς μίαν ψυχὴν, ἀλλὰ χωριζόμενοι ἀπ' ἀλλήλων, καὶ
 σκορπιζόμενοι κατὰ πόλεις καὶ χώρας, μὲ σκοπὸν νὰ διδά-
 ξωσιν εἰς ὀλίγον καιροῦ διάστημα πολλὰ καὶ διάφορα μέρη
 τῆς Οἰκουμένης. Καὶ τώρα, καθὼς τότε, « Ὁ μὲν θερισμὸς
 » πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι (2) ». Ἄς ἐκλέγη λοιπὸν κα-
 θεὶς τοῦ σπόρου καὶ τοῦ θερισμοῦ τρόπον, ὅπου γεωργοὶ καὶ
 θερισταὶ δὲν ἐπάτησαν ἀκόμη, ὅπου τῆς παιδείας τὸ ἄροτρον
 δὲν ἐμαλάκυνε τῆς ἀμαθίας τὴν σκληρότητα (3). Μὲ τὸν
 τρόπον τοῦτον καὶ ὁ καιρὸς συντέμενεται, καὶ τῶν γεωργῶν
 ἡ ὀλιγότης θεραπεύεται. Ἐπεθύμουν οἱ Ῥωμαῖοι νὰ ἴδωσι τὸν
 Παῦλον· ἐπεθύμει καὶ ὁ Παῦλος νὰ ἴδῃ τοὺς Ῥωμαίους. Ἀλλὰ
 τί τοὺς ἀποκρίνεται ὁ ἐκκλησιαστικὸς οὗτος Δημοσθένης;
 « Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠ-
 » νομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ;
 » ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, *Οἷς οὐκ ἀρηγγέλη περὶ αὐτοῦ,*
 » *ὄψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι.* Διὸ καὶ ἐνεκο-

(1) Ἰωάνν. ιγ', 35.

(2) Ματθ. θ', 37.

(3) « Γεώργησον τὴν ψυχὴν, καὶ τὰς ἀκάνθας ἔκτεμε· σπείρον τὸν λόγον
 » τῆς εὐσεβείας, τὰ κατὰ τῆς φιλοσοφίας φυτὰ μετὰ πολλῆς θεραπείας τῆς
 » ἐπιμελείας, καὶ γέγονας γεωργός ». Χρυσόστομ. Ὁμιλί. πρὸς Ἀντιοχ. Τόμ.
 Α, σελ. 43.

» κοπτόμενη τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς (1) ». Τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγει καὶ πρὸς τοὺς Κορινθίους (2).

Τὸ δεύτερον εἶναι νὰ ἀγαπῶσι τοὺς μαθητάς, ὡς ἰδιά των τέκνα, καὶ νὰ τοὺς σοφάζωνται ὡς ἱεράς παρακαταθήκας ἐμπιστευμένας ἀπὸ τοὺς γονεῖς εἰς τὰς χεῖράς των. Τὸ ἀξιολογώτερον μάθημα εἰς τὰς νεαράς αὐτῶν ψυχὰς εἶναι τῶν ψυχῶν αὐτῶν ἡ ἡμέρωσις· τὴν ὁποίαν μόνη τῶν ἐπισημῶν ἡ παράδοσις χωρὶς τὴν φιλολογίαν δὲν ἐμπορεῖ νὰ προξενήσῃ. Ἄς τοὺς συμβουλεύωσι λοιπὸν νὰ γίνωνται καλοὶ γραμματικοί, πρὶν ἐμβῶσιν εἰς τῶν μαθητῶν τῆς φιλοσοφίας τὸν κατάλογον, ἤγουν νὰ μνησθῶσι πρῶτον, ὅχι τὰ ὅποια οἱ πρὸ αὐτῶν ἐδιδάσκοντο μωρὰ ἀπὸ μωροῦς (3) θαυμαζόμενα

(1) Πρὸς Ρωμ. εἰ, 20-22.

(2) Πρὸς Κορινθ. Β, εἰ, 13-16.

(3) Μακρὰν ἀπ' ἐμὲ ἡ ἀδικία! Ἐξεύρω ὅτι τὰ γραμματικὰ ταῦτα, ὅσα μωρὰ καὶ ἂν ἦσαν, ἐμπόδιζαν ὅμως τὴν παντελεῖ τῶν Ἑλλήνων ἀπονέκρωσιν καὶ ἀπὸ τοὺς παραδότας αὐτῶν τοὺς μὲν ἀποθανόντας μακαρίζω, καὶ τοῦ γένους εὐεργέτας κηρύττω· ἀπὸ δὲ τοὺς ἔτι ζῶντας μόνους ἐκείνους ἐπαίνοῦ καὶ εὐχαριστίας ἀξίους κρίνω, ὅσοι μὲ τὴν πρόθυμον ἀποδοχὴν τῶν μεθοδικῶν νέων μαθημάτων ἔδωκαν ἀπόδειξιν, ὅτι ἐξανάγκης ἐπαράδιδαν τὰ ἀμέθεδα, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν καλῆτερα, ὅτι δι' ἀγάπην τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ἐπρονόησαν νὰ μὴ σθεσθῆ τὸ ἀσθενὲς αὐτῶν λυχνάριον, ἕως νὰ λάμψωσι φωτεινότεραι λαμπάδες. Ἄλλ' εἰς ἀνθρώπους, αἱ ὅποιοι ὀνομάζουν καλὰ τὰ μαθηματὰ των, διὰ νὰ διώξωσιν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τοὺς φέροντας τὰ καλῆτερα, οἱ ὅποιοι, διὰ νὰ μὴ πύσῃ ὁ μωρὸς ὄχλος νὰ ἀσπάζεται τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν, καὶ νὰ τοὺς ὀνομάξῃ Ραβίνους, ἐτόλμησαν νὰ μεταβάλωσι τὸν Σωκράτην εἰς ἀνθρωπίσκον ἐξωλέστατον· εἰς τοὺς τοιοῦτους λέγω, τὸ μωρὸς δὲν εἶναι ἐπίθετον ἄξιον τῆς ἀναιδεΐας των.

γραμματικά, ἀλλὰ τὴν μεθοδικὴν φιλολογίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς ὁποίας ἀχώριστος πρέπει νὰ ᾖ ἡ Λατινική. Ἐάν, διὰ τὴν δημώδη παραβολὴν, ὅτι ἡ Γραμματικὴ εἶναι παιδίσκη τῆς Φιλοσοφίας, τιμῶσι ταύτην ὡς βασίλισσαν, καὶ καταφρονῶσιν ἐκείνην, ὡς θεράπαιναν, πλανῶνται πλάνην ἄτιμον καὶ ἀφιλόσοφον, καὶ γίνονται περισσοτέρας κατηγορίας ἄξιοι παρὰ τοὺς παλαιούς διδασκάλους, οἱ ὁποῖοι, συμφθειρόμενοι ἐξεναντίας ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν μὲ τὴν δούλην, ἢ μᾶλλον μὲ τῆς δούλης τὸ εἶδωλον, εἶχαν καὶ πρόφασιν τοῦτο, ὅτι ἦτο μακρὰν ἀπ' αὐτοὺς ἡ δέσποινα. Αἱ βασίλισσαι (νὰ μεταχειρισθῶ κ' ἐγὼ τὴν αὐτὴν παραβολὴν) τόσον μεγαλοπρεπέστεραι φαίνονται, ὅσον εἶναι περισσότεραι αἱ συνοδεύουσαι αὐτὰς θεράπαιναι. Αἱ ἐπιστῆμαι χωρὶς τὴν φιλολογίαν καταντῶσιν εἰς τῶν βαναύσων τεχνῶν τὴν ταπεινότητα· καὶ εἰς τοῦ σοφοῦ τὴν κρίσιν τόσον οὐτιδανὸς φαίνεται ὁ ἀγράμματος φιλόσοφος, ὅσον καὶ ὁ ἀφιλόσοφος γραμματικός. Εἰς τοῦτον λείπει τὸ πραγματικόν, εἰς ἐκείνον τὰ βοηθήματα τοῦ λεκτικοῦ· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τῶν δύο τούτων τὴν ἔνωσιν γεννᾶται ἡ τέχνη τοῦ λαλεῖν καὶ γράφειν, εἶναι σερημένοι καὶ οἱ δύο τὸ ἀξιολογώτερον τοῦ λογικοῦ ζώου προτέρημα, νὰ φανερώνη διὰ τοῦ προφορικοῦ τὸν ἐνδιάθετον λόγον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ μὲ τρόπον ὥστε νὰ θέλγη καὶ νὰ ὠφελῇ τοὺς ἀκούοντας.

Τοιαύτη ἐσάθη ἡ πρόοδος καὶ προκοπὴ τῶν προγόνων ἡμῶν· τοιαύτη πρέπει νὰ γένη καὶ εἰς ἡμᾶς. Σχεδὸν ὅλοι οἱ παλαιοὶ φιλόσοφοι ἦσαν καὶ φιλόλογοι· καὶ οἱ ἐπιστημότεροι

αὐτῶν ἐσάθησαν οἱ καλλήτεροι γραμματικοί (1). Ἐνόησαν πολλὰ καλὰ οἱ ἀείμνηστοι πατέρες ἡμῶν, ὅτι τὰ λεγόμενα Ἀνθρωπικὰ γράμματα (2) συντελοῦν πολὺ, ὄχι μόνον εἰς τὴν τέχνην τοῦ γράφειν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τῶν ἠθῶν τὴν ἡμέρωσιν καὶ κοσμιότητα. Ἡ σφιγκτὴ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ἔνωσις ἔχει τοῦτο ἀποτέλεσμα, ὅτι εἰς ὁποίους τύπους εὐαρεστοῦνται αἱ αἰσθήσεις, τοιούτους ἀγαπᾷ καὶ ἡ ψυχὴ. Δύσκολον εἶναι νὰ σκληρύνῃ τις τὰς ἀκοάς του, χωρὶς νὰ σκληρυνθῇ ἡ καρδία του καὶ ὅστις φθάσῃ νὰ μὴν αἰσθάνεται διαφορὰν μεταξὺ τῆς γλυκυτάτης φωνῆς τῆς ἀηδόνος, καὶ τῆς φρικτῆς τῶν κοράκων κλαγγῆς, μεταξὺ τῶν λόγων τοῦ Πλάτωνος ἢ τοῦ Δημοσθένους, καὶ τῆς μακαρονικῆς φλυαρίας πολλῶν σοφιστῶν καὶ παλαιῶν καὶ νέων, κινδυνεύει νὰ κρίνῃ ἀδιάφορα καὶ τὰ πρὸς τοὺς ὁμοίους του καθήκοντα (3). Διὰ τοῦτο οἱ προπάτορες ἡμῶν ὠνόμαζαν τὴν ἐγ-

(1) « Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι γεγράφασι [περὶ Ομηροῦ]... καὶ δὴ καὶ αὐτὸς τὸς Ἀριστοτέλης ἀφ' οὗ φασι τὴν κριτικὴν τε καὶ γραμματικὴν ἀρχὴν λαθεῖν » κ. γ. λ. » Δίων ὁ Χρυσός. Λόγ. γγ', Τόμ. Β, σελ. 274 ἐκδ. Ρεῖσκ.

(2) Ἴδε Πλουτάρχ. Μέρ. Β. Αὐτοσχ. στοχ. σελ. 16 καὶ κή.

(3) Ὁ Πολύβιος (Δ, 20) ἐπικρατήρησε τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἀγαπῶντων τὴν κυρίως λεγομένην Μουσικὴν, καὶ τῶν ἀναισθητῶν εἰς αὐτήν. Οἱ Ἀρκάδες (λέγει) ἀπέκτησαν φήμην μεγάλην ἡμερότητας καὶ φιλανθρωπίας, πλὴν μιᾶς μόνης πόλεως Ἀρκαδικῆς τῶν Κυναϊθῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀσεβεῖς, παράνομοι, ἄγριοι, εἰς ἓνα λόγον, θηρία, καὶ ὄχι ἄνθρωποι. Τῆς διαφορᾶς ταύτης αἰτίαν δίδει ὁ φρόνιμος ἱστορικὸς, ὅτι τόσον ἀπεστρέφοντο εἰς Κυναϊθεῖς τὴν Μουσικὴν, ὅσον οἱ λοιποὶ Ἀρκάδες τὴν ἐνόμιζαν ἀπαραίτη-

κύκλιον παιδείαν, Μουσικὴν, ὅτι πρᾶννει τὴν ψυχὴν, καθὼς ἢ ἰδίως λεγομένη Μουσική. Αὐτὴ ἢ ἀρετὴ ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ Μουσική, ἐπειδὴ ὡς ταύτης, οὕτω καὶ ἐκείνης ἢ ἡδύτης γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἁρμονίαν (1). Διὰ τοῦτο ἐσυμφουλεύεν ὁ θεῖος Πλάτων τὴν μαθητὴν αὐτοῦ Ξενοκράτην νὰ θυσιάζῃ συχνὰ εἰς τὰς Χάριτας. Ἀλλ' ἢ τοιαύτη θυσία πρέπει μάλιστα ν' ἀρχίσῃ μὲ αὐτὴν τὴν παιδικὴν ἀνατροφὴν, διὰ νὰ μανθάνῃ ὁ νέος μὲ τὴν εἰς τὰ καλὰ τῶν αἰσθήσεων συνήθειαν, νὰ αἰσθάνεται καὶ τὴν προξενουμένην ἡδονὴν ἀπὸ τὴν μουσικὴν τῶν πρὸς τοὺς ὁμοίους του καθηκόντων ἐκπλήρωσιν, καθὼς τὸ παραγγέλει ὁ χαριτωμένος φιλόσοφος καὶ ποιητὴς Εὐριπίδης:

Εἶπ' δέ μοι μετρία μὲν

Χάρις, πόθοι δ' ὄσιοι.

τον τῆς παιδικῆς ἀνατροφῆς μάθημα. Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀνεκδότων διηγημάτων περὶ τῆς ἰδιοτροπίας (originalité) τινῶν Ἀγγλῶν λέγεται καὶ τοῦτο, ὅτι ἔκοψε τίς ἐξ αὐτῶν τὸ πλησίον τῆς ἐξοχῆς του ὠραιότατον δάσος, διὰ νὰ μὴν ἐνοχλῆται ἀπὸ τὰς συνερχομένας εἰς αὐτὸ ἀηδόνας. Περὶ τῶν ἡθῶν τοῦ μισητοῦ τῶν ἀηδόνων Ἀγγλοῦ τούτου ἄλλο τι δὲν εἶναι γνωστόν· ἀλλ' ἐγὼ ἂν εἶχα τοιοῦτον γείτονα, τὴν ἐπαύριον τῆς ἐκκοπῆς τοῦ δάσους, ἤθελα ζητήσιν ἄλλον τρόπον κατοικήσεως, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὴν ἀμουσίαν του.

(1) Ἀπὸ τὸ αὐτὸ θέμα παράγονται καὶ αἱ δύο λέξεις Ἄ ρ ε τ ῆ καὶ Ἄ ρ μ ο ν ι α , ὡς τὸ ἐξηγεῖ ὁ σοφὸς Σνεϊδέρος εἰς τὸ Λεξικόν του. Τὸ ὅποιον ἡμεῖς σήμερον δίδομεν ὄνομα, Σ π ο υ δ α ῖ ο ς , εἰς τοὺς λογίους, ὡς συνώνυμον τοῦ Π ε π α ἰ δ ε υ μ ἔ ν ο ς , ἐσήμκινε παλαιὰ τὸν ἐνάρετον (Εὐστάθ. εἰς τὴν Ἰλιαδ. Α, σελ. 84) ὑποθέτει λοιπὸν ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἀχώριστος τῆς λογιότητος.

Καὶ μετέχοιμι τὰς Ἀφροδίτας.

Πολλὰν τ' ἀποθείμαν.

Διάφοροι δὲ φύσεις ἑρετῶν,

Διάτροποι δὲ τρόποις ἔδ' ὀρθῆς

Ἐσθλὸν σαφὲς αἰεὶ.

Τροφαί θ' αἰ παιδεύμεναι

Μεγάλᾳ φέρουσ' εἰς ἀρετάν.

Τό τε γὰρ αἰδέεσθαι σοφία,

Τὴν τ' ἐξαλλάσσουσαν ἔχει:

Χάριν, ὑπὸ γνώμας ἐσφραῖν

Τὸ δέον, ἔνθα δόξα φέρει

Κλέος ἀγήρατον βιοτᾶ (1).

(1) Εὐριπίδ. Ἰφιγ. Αὐλ. 554-567. Τῆς μουσικωτάτης ταύτης ῥήσεως ἡ γραφή δὲν εἶναι εἰς ὅλα ὀρθή· μηδὲ καιρὸν ἔχω νὰ φέρω εἰς μέσον τὰς διαφορὰς εἰκασίας καὶ διορθώσεις τῶν κριτικῶν. Ἀρκοῦμαι εἰς τὸ Ἐξαλλάσσουσαν χάριν, τὸ ἴπλον κακὰ ἠρμήνευσαν καὶ ἡ Λατινικὴ καὶ ἡ Γερμανικαὶ μεταφράσεις. Μόνος ὁ μακαρίτης Ρεῖσιαιος ἐκατάλαβεν, ὅτι Ἐξαλλάσσουσα χάρις σημαίνει, Χάρις ἕξοχος, ὑπερτέρα τῶν ἄλλων χαρίτων. Καθὼς τὸ Διαφέρω καὶ Διάφορος, ἀπλῶς μὲν ἔχουν σημασίαν ἀνομοιότητος, εἰδικώτερον δὲ σημαίνουσιν ἀνομοιότητα τοῦ καλλίστου πρὸς τὸ ὀλιγώτερον καλόν, παρόμοια καὶ τὰ συνώνυμα ἐκεῖνον, Ἐξαλλάσσω καὶ Ἐξάλλος, ἀπλῶς μὲν σημαίνουσι διαφορὰν δύο πραγμάτων ἢ προσώπων ἀνομοίων, ὡς λέγομεν καὶ εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν, Τοῦτο ἄλλάσσει, ἤγουν δὲν εἶναι τὸ αὐτό· ἔπειτα καὶ ὑπεροχὴν ἑνὸς τῶν δύο ἀνομοίων πρὸς τὸ ἄλλο, καθὼς πάλιν λέγομεν, Τοῦτο ἄλλάσσει, ἤγουν ὑπερβάλλει. «Ἐξάλλα, διάφορα, λαμπρὰ, ἀλλόφυλα, ἢ ἕξοχα» λέγει ὁ Ἠσύχιος. Τοῦ Ἐξαλλάσσω ἡ σημασία αὕτη λείπει ἀκόμη ἀπὸ τὰ Λεξικά.

Εἰς σὰς μάλιστα, ὅσοι διδάσκετε τὰς ἐπιστήμας, εἶναι ἀναγκαῖα τῆς φιλοσοφίας μὲ τὴν φιλολογίαν ἢ ἔνωσις, ἐπειδὴ ἔργον σας εἶναι, ὄχι μόνον νὰ διδάσκετε τοὺς νέους τὰ νέα τῆς φωτισμένης Εὐρώπης μαθήματα, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ διδάσκετε μὲ τρόπον ὥστε νὰ ανάψετε εἰς τὰς ψυχὰς των, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν γονέων αὐτῶν, εἰς τὰς ψυχὰς ὅλου τοῦ γένους, πόθον, ἔρωτα, μανίαν παιδείας καὶ ἀρετῆς. Ναι, φίλοι διδάσκαλοι, ΜΑΝΙΑΝ! Ὅλαι αἱ μανίαι δὲν εἶναι κακαί· εἶναι καὶ μανία, ὡς ἔλεγεν ὁ Σωκράτης (1), θεόσδοτος, χωρὶς τὴν ὁποίαν τίποτε μέγα δὲν κατορθύεται. Μὲ τὰ αὐτὰ μέσα, τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, κρημνίζεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν βυθὸν τῆς κακίας, ἢ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς· εἰς μόνην τὴν χρῆσιν καὶ κυβέρνησιν αὐτῶν στέκει ἡ διαφορὰ. Ὅστις ἔχει τὴν τέχνην νὰ τὰ φασᾶ, ὅταν καὶ ὅσον πρέπη, καὶ νὰ τὰ μεταχειρίζεται, ὡς ὁ σοφὸς ναύτης τοὺς ἀνέμους, ἐκεῖνος εἶναι καλὸς νὰ κατευθύνῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας. Ἄν δὲν ἐξεύρη μὴτε πόθεν πνεύσει, μὴτ' εἰς ποίους ν' ἀνοίξῃ, ἀπὸ ποίους νὰ αὐστείλῃ τὰ πανία του, γίνονται ἀνεμοστρόβιλοι, τέλος ἔχοντες ἐλεεινὸν ναυάγιον, ὅπου δὲν βλέπεις ἄλλο (καθὼς τὰ βλέπομεν ὀφθαλμοφανῶς καθημέραν), παρὰ

Πεσῆματ' ἀνδρῶν, κάπολακτισμοὺς βίου (2).

(1) «Εἰ μὲν γὰρ ἦν ἀπλοῦν τὸ μανίαν κακὸν εἶναι, καλῶς ἂν ἐλέγετο· νῦν δὲ τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν ἡμῖν γίγνεται διὰ μανίας, θεῖα μέντοι δύσσει αἰ διδομένη». Πλάτων ἐν Φαίδρ. σελ. 244,

(2) Δίσχυλ. Ἰκέτ. 950.

Τίς ἀπὸ σᾶς, ὃ τῆς Ἑλλάδος παιδευταὶ καὶ διδάσκαλοι, δὲν ἐπαρτήρησεν, ὅτι τοιαύτη μανία δὲν κοινονεῖται εἰς τὰς ψυχὰς μὲ μόνην τὴν Ἀλγέβραν, ἢ μὲ τῆς Φυσικῆς τὰ πειράματα (1), ἀλλὰ μὲ τὴν θεϊαν τέχνην τοῦ λαλεῖν καὶ γράφειν; Ποτὲ οἱ ἀπὸ σᾶς παιδευόμενοι δὲν θέλουσι γενῆν ἐρασταὶ τῆς παιδείας μανικοὶ, ἂν δὲν ἴδωσι πρώτους ἐσᾶς μαινομένους διὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος· ποτὲ εἰς τοὺς δυνατοὺς τοῦ γένους νὰ μεταδώσετε τὴν θεόδοτον ταύτην μανίαν δὲν θέλετε δυνηθῆν, ἂν δὲν τοὺς κάμετε θεατὰς τοῦ κάλλους τῆς ἀληθινῆς παιδείας, ἂν δὲν τοὺς καταπίσετε μὲ τὰς χάριτας τοῦ λόγου, ὅτι μέρος μέγα τῶν δυστυχιῶν τῆς ἢ ταλαίπωρος Ἑλλάς χρεωστεῖ εἰς τὴν ἄσπλαγγνον αὐτῶν καὶ ἀναίσθητον ἀργίαν, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ἴσως νομίζουσι καὶ ὀνομάζουσι φρόνησιν. Δὲν ἤθελεν εἶσθαι μέγα τῆς κοινῆς ἡμῶν πατρίδος εὐτύχημα, ἐὰν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς φρονίμους ἡμῶν πλουσίους, ἀφίνοντες (κἂν πρὸς καιρὸν) τὴν πολλὴν αὐτῶν γνῶσιν, ἐμιμοῦντο τὴν μανίαν τῶν Ζωσιμάδων; Μικρὰν ὠφέλειαν τάχα ἤθελαν προξενήσειν εἰς τὸ γένος πολλοὶ ἀπὸ τοὺς σεβασμίους ἡμῶν Ἀρχιερεῖς, ἐὰν ἐμιμοῦντο τὸν μαινόμενον τῆς Οὐγγροβλαχίας Ἀρχιερέα, Ἰγνάτιον, ἐὰν, ἀφίνοντες ἄλλα πολλὰ ὡς πάρεργα, ἀσχολοῦντο εἰς μόνον τὰ

(1) Ἐστῆλίτευσαν τὴν ἀφιλόσοφον γραμματικὴν, κ' ἐσηκώθη κατεπάνω μου πλῆθος σοφῶν τῆς παλαιωμένης ἀχρήστου σοφίας, ὡς καταφρονητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Δὲν θέλω ἀπορήσειν, ἐὰν τις ἀπὸ τοὺς ἀγραμματάτους καὶ ἀναφροδίτους φιλοσόφους μὲ ὀνειδίσῃ ὡς καταφρονητὴν τῶν ἐπιστημῶν. Τοιαύτη πάντοτε ἐστῆθη ἡ τύχη τῶν συμβουλευόντων τὴν μέσσην ὁδόν.

μέσα νὰ λαμπρύνωσι τὴν πατρίδα των, καὶ ἐμαίνοντο διὰ
μόνον τὸ κάλλος τῆς Ἑλλάδος, καθὼς μαίνεται ἐκεῖνος,

— Οὔτι ρίδοις, οὐ μάλοις, οὐδὲ κικίνοις (1),

ἀλλὰ μανίαν, ἣτις ἐλάμπρυνε παλαιὰ τὸ Ἑλληνικὸν γένος
μόνον, καὶ λαμπρύνει σήμερον πολλὰ τῆς φωτισμένης Εὐρώ-
πης ἔθνης. Τοιαύτη σωτήριος μανία δὲν ἐμπνέεται εἰς τὰς
ψυχὰς πλὴν ἀπὸ μόνους ἐκείνους, ὅσοι ἐξεύρουσι νὰ ἐνώσωσι
τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς φιλοσοφίας μὲ τὰς χάριτας τῆς μεθο-
δικῆς φιλολογίας· διότι εἰς ταύτην τὴν ἔνωσιν στέκει τὸ ἐν-
τελέστατον κάλλος τῆς παιδείας, καὶ αὕτη μόνη εἶναι καλὴ
νὰ ἡμερώσῃ τὸν ἄνθρωπον, καὶ νὰ γεννήσῃ τὴν ἀληθινὴν ἀ-
ρετὴν εἰς τὴν ψυχὴν του.

Πόθεν ἄλλοθεν, πλὴν ἀπὸ τὴν ἔνωσιν ταύτην, προέρχεται,
ὅτι εἰς μὲν τὰ φωτισμένα ἔθνη εὐρίσκονται νέοι στολισμένοι
μὲ ἡμερα καὶ κόσμια ἤθη, εἰς δὲ τὰ βάρβαρα εἶναι καὶ αὐ-
τοὶ οἱ ἄνδρες ἄγριοι οἱ περισσύτεροι; Πόθεν ἄλλοθεν, ὅτι καὶ
εἰς αὐτὸ τὸ ταλαίπωρον ἡμῶν γένος τῶρα μόνον πρὸ μικροῦ
ἄρχισαν νὰ φαίνωνται ὀλίγοι τινὲς νέοι κόσμιοι; καὶ οὔτοι δὲν
εἶναι μὴτ' ἀπὸ τοὺς ἀσόφους γραμματικούς, μὴτ' ἀπὸ τοὺς
ἀγραμμάτους φιλοσόφους, ἀλλὰ φιλόμουσοι, ἦγον ὅλου τοῦ
χοροῦ τῶν Μουσῶν γνήσιοι καὶ ἀληθεῖς ἐρασταί.

Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ἀποῦ εὐτύχησα νὰ γνωρίσω ἕνα
ἀπὸ τοὺς ὁμογενεῖς τούτους εὐτυχεῖς νέους. Ἀποροῦσα, πῶς
μὲ κρᾶσιν σώματος πυρώδη ἦτον ὅμως καὶ ἡμερὸς καὶ σω-
φρονέστατος. Δὲν μ' ἀφῆκε πόλιν ὥραν εἰς τὴν περὶ τῆς

(1) Θεοκρίτ. Εἰδυλλ. ια', 10.

ἡμερότητος ἀπορίαν, ὅταν μὲ εἶπεν, ὅτι εἰς τῶν ἐπισημῶν τὴν μελέτην εἶχε τινὰς ἡμέρας ὠρισμένας εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γνῶσιν τῶν προγονικῶν βιβλίων. Περὶ δὲ τῆς σωφροσύνης μ' ἐξομολογήθη ὁ χαριτωμένος νέος, ὅτι φλέγεται ἀπὸ τὸν ἔρωτα τοῦ νομίμου γάμου, καὶ ἂν ἐκρατήθη ἕως τώρα ἀπὸ τὰς ἀνόμους μίξεις, δὲν τὸ χρεωστεῖ τόσον εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ὅσον εἰς τοῦ Εὐριπίδου τὴν ἀνάγνωσιν. Μόλις ἐπρόφερε τὸ νόμα τοῦ Εὐριπίδου, καὶ πλησιάσας ὅλος ἐνθουσιασμένος πρὸς ἐμὲ, ἐξεφώνησε μὲ φωνῆς τόνον μαγικὸν τοὺς μαγικοὺς στίχους τούτους·

Ἐρωτες, ὑπὲρ μὲν ἄγαν
 Ἐλθόντες, οὐκ εὐδιξίαν,
 Οὐδ' ἀρετὰν παρέδωκαν
 Ἄνδράσιν· εἰ δ' ἄλις ἔλθοι
 Κύπρις, οὐκ ἄλλα θεός·
 Εὐχαρις οὕτω.
 Μήποτ' ὦ δέσποιν', ἐπ' ἐμοὶ
 Χρυσέων τόξων ἐφεΐης,
 Ἰμέρω χρίσασ', ἄφυκτον δῖσόν.
 Στέργοι δέ με σωφροσύνα,
 Δώρημα κίλλιστον θεῶν (1).

Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψω ποίαν ἐπροξένησε τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὴν ψυχὴν μου τὸ ἀπροσδόκητον ἄκουσμα καὶ θέαμα τοῦτα διαθέσειν. Ἀφοῦ ἐσυνέφερα, Καλὸν, καλὲ καὶ φρόνιμνε νέε, τὸν εἶπα, εὔρηκες ἰατρικὸν εἰς τὰ πάθη σου, καὶ τόσον δραστηκὸν, ὥστε δὲν θέλω παύσειν νὰ τὸ παραγγέλλω

(1) Εὐριπίδ. Μηδ. 627-637.

εἰς τοὺς σονομίληκας σου. Τοῦτο μόνον πλανᾶσαι, ὅτι χωρίζεις τοῦ τραγικοῦ τοὺς λόγους ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν. Ἐλησμώνησες ὅτι ὁ θαυμαστὸς οὗτος ποιητὴς ἦτο μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ἀναξαγόρου; Ἐλησμώνησες, ὅτι ἐπωνομάσθη *Σκηνηκὸς φιλόσοφος* (1), διότι ἔνωσε τὴν ποίησιν μὲ τὴν φιλοσοφίαν; Δὲν ἐνθυμᾶσαι ἀπὸ τὰς ἀναγνώσεις σου, ὅτι τούτου μάλιστα τὰ δράματα ἀγάπα νὰ βλέπη καὶ ν' ἀκούη ὁ θεϊότατος Σωκράτης (2), ὅστις καθὼς λέγουσι (3), καὶ τὸν ἐβοήθει πολ-
λάκις μὲ τὰς φιλοσόφους συμβουλὰς του εἰς τῶν τραγωδιῶν τὴν σύνθεσιν; Τὸ ὁποῖον ἔφερες παράδειγμα, τὸ θαυμάσιον ἱατρικόν σου τοῦτο, τί ἄλλο εἶναι, πλὴν αὐτὴ τῆς ἱεράς φιλοσοφίας ἡ φωνὴ, μετασχηματισμένη εἰς ἀληθινήν ἐπωδὴν (4) ἀπὸ τὴν ἀμίμητον τοῦ μάγου Εὐριπίδου γοητεῖαν;

(1) Ἰδε τὸν Ἀθηναῖον, Δ, σελ. 158.

(2) « Ὁ δὲ Σωκράτης σπάνιον μὲν ἐπεφοίτα ταῖς θεάτροις· εἴ ποτε δὲ »
 « Εὐριπίδης, ὁ τῆς τραγωδίας ποιητὴς ἠγωνίζετο καινοῖς τραγωδίαις. τότε γὰρ »
 « ἀφικνεῖτο. Καὶ Πειραιῶ δὲ ἀγωνιζομένου τοῦ Εὐριπίδου, καὶ ἐκεῖ κατήκει »
 « ἔχαιρε γὰρ τῷ ἀνδρὶ, δηλονότι διὰ τὴν σοφίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐν ταῖς »
 « μέτροις ἀρετὴν ». Αἰλιαν. Παικ. ἱστορ. Β, 1γ', σελ. 23.

(3) « Ἐδόκει δὲ [Σωκράτης] καὶ συμποιεῖν Εὐριπίδην » λέγει Διογένης ὁ Λαέρτιος (Β, 18).

(4) « Θεραπεύεσθαι δὲ τὴν ψυχὴν ἔφη, ὃ μακάριε, ἐπωδαῖς· τισὶ τὰς δ' ἐ- »
 « πωδὰς ταύτας τοὺς λόγους εἶναι τοὺς καλοῦς· ἐκ δὲ τῶν τοιούτων λόγων »
 « ἐν ταῖς ψυχαῖς σωφροσύνην ἐγγίγνεσθαι, ἧ; ἐγγενομένης; καὶ παρούσης, »
 « ῥᾶδιον ἤδη εἶναι τὴν ὑγίειαν καὶ τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι πορίζειν. »
 Πλάτων ἐν Χαρμίδ., σελ. 157.

Γέμουσιν, ὡ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος διδάσκαλοι καὶ παιδευταί, τὰ βιβλία τῶν πάλαι πατέρων ἡμῶν ἀπὸ τοιαύτας ἐπιφορᾶς. Ἐὰν ἐπιμελήσθε νὰ τὰς ὑποβάλλετε εἰς τὴν προσοχὴν τῶν νέων, συμβουλευόντες αὐτοὺς νὰ τὰς μελετῶσι συχνά, ἐὰν ἔχετε τὴν τέχνην νὰ τοὺς κάμνετε νὰ μαίνωνται δι' αὐτάς, μὲ τὴν σοφὴν ἀνάλυσιν καὶ δεῖξιν τοῦ κάλλους αὐτῶν (1), μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι τοιαύτη διδασκαλία, ἐνωμένη μάλιστα μὲ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρετῆς σας, θέλει καταστήσειν τὰ σχολεῖα ἀληθινὰ χριστοθηείας ἐργαστήρια. Μὴ ἀμφιβάλλετε, ὅτι

(1) Παραδείγματος χάριν, ἀπὸ τὰ πολλὰ τῆς ῥήσεως τοῦ Εὐριπίδου προτερήματα ἐν εἶναι καὶ τὸ, «Στέργοι δέ με σωφροσύνα». Τίποτε δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ εἴπῃ, «Στέργοιμι δὲ σωφροσύναν», ἤθουν νὰ κάμῃ τρόπον τινὰ κτήμα τοῦ σωφρονοῦντος τὴν σωφροσύνην. Ἐπρόκρινεν ὁμως νὰ τὴν μεταβάλλῃ εἰς μητέρα φιλόστοργον σταλμένη ἀπὸ τὸν οὐρανόν, «Δώρημα κάλλιστον θεῶν», διὰ νὰ φροντίξῃ ὡς ἰδίου τῆς τέκνου, τὴν σωτηρίαν τοῦ σωφρονοῦντος· καὶ τοῦτο εἶναι πολὺ μαγικώτερον. Τοιαύτας ἀναλύσεις, γινομένας εἰς αὐτὴν τῶν μαθημάτων τὴν παράδοσιν, προσμένει ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τὸν σοφὸν τοῦ σοφοῦ Κούμα συνεργάτην καὶ συγγεωργόν, τὴν σεβάσιμον Οἰκονόμον, καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐτῶν. Χαρὰ καὶ δόξα εἰς τὰς πόλεις, ὅσαι εὐτύχησαν νὰ ἔχωσι τοιοῦτους διδασκάλους. Τοῦτο μόνον καὶ αὐτοί, καὶ ὅσοι εἶναι κατ' αὐτοὺς, ὡς φρόνιμοι γεωργοί, διὰ τὴν ἀγάπην τῆς γεωργουμένης Ἑλλάδος, πρέπει νὰ φυλάξωσι μὲ προσοχὴν ποιόν· τὸ εὐαγγελικὸν ὠραιότατον παράγγελμα· «Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ » βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ». Ἄς μὴ στρέψωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅχι μόνον εἰς τὰ ὀπίσω, ἀλλὰ μήτ' εἰς τὰ δεξιὰ μήτ' εἰς τὰ ἀριστερὰ, περιεραζόμενοι τί λέγουσιν, ἢ τί κρίνουσι περὶ αὐτῶν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα. Τὸ ἱερὸν ἔργον τῆς παιδείας δὲν συγχωρεῖ εἰς αὐτοὺς μήτε τὴν χεῖρα ν' ἀφήσωσιν ἀπὸ τοῦ ἄροτρον, μήτε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς ἄλλο μέρος παρὰ τὸ ἔμπροσθεν νὰ κατευθύνωσιν. Ὁ βίος βραχύς, καὶ ἡ ἀκόμη ἀγεώργητος γῆ πολλὴ καὶ μακρά.

εἰς τοὺς σονομίληκας σου. Τοῦτο μόνον πλανᾶσαι, ὅτι χωρίζεις τοῦ τραγικοῦ τοὺς λόγους ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν. Ἐλησμώνησες ὅτι ὁ θαυμαστὸς οὗτος ποιητὴς ἦτο μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ἀναξαγόρου; Ἐλησμώνησες, ὅτι ἐπωνομάσθη *Σκηνηκὸς φιλόσοφος* (1), διότι ἔνωσε τὴν ποίησιν μὲ τὴν φιλοσοφίαν; Δὲν ἐνθυμᾶσαι ἀπὸ τὰς ἀναγνώσεις σου, ὅτι τούτου μάλιστα τὰ δράματα ἀγάπα νὰ βλέπη καὶ ν' ἀκούη ὁ θεϊότατος Σωκράτης (2), ὅστις καθὼς λέγουσι (3), καὶ τὸν ἐβοήθει πολυλάκις μὲ τὰς φιλοσόφους συμβουλὰς του εἰς τῶν τραγωδιῶν τὴν σύνθεσιν; Τὸ ὅποῖον ἔφερρες παράδειγμα, τὸ θαυμάσιον ἱατρικόν σου τοῦτο, τί ἄλλο εἶναι, πλὴν αὐτὴ τῆς ἱεράς φιλοσοφίας ἡ φωνὴ, μετασχηματισμένη εἰς ἀληθινὴν ἐπωδὴν (4) ἀπὸ τὴν ἀμίμητον τοῦ μάγου Εὐριπίδου γοητείαν;

(1) Ἴδε τὸν Ἀθήναιον, Δ, σελ. 158.

(2) « Ὁ δὲ Σωκράτης σπάνιον μὲν ἐπεφοίτα τοῖς θεάτροις· εἴ ποτε δὲ » Εὐριπίδης, ὁ τῆς τραγωδίας ποιητὴς ἠγωνίζετο καινοῖς τραγωδίαις. τότε γὰρ » ἀφικνεῖτο. Καὶ Πειραιεῖ δὲ ἀγωνιζομένου τοῦ Εὐριπίδου, καὶ ἐκεῖ κατήει » ἔχαιρε γὰρ τῷ ἀνδρὶ, δηλονότι διὰ τὴν σοφίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐν τοῖς » μέτροις ἀρετὴν ». Αἰλιαν. Παικ. ἱστορ. Β, ιγ', σελ. 23.

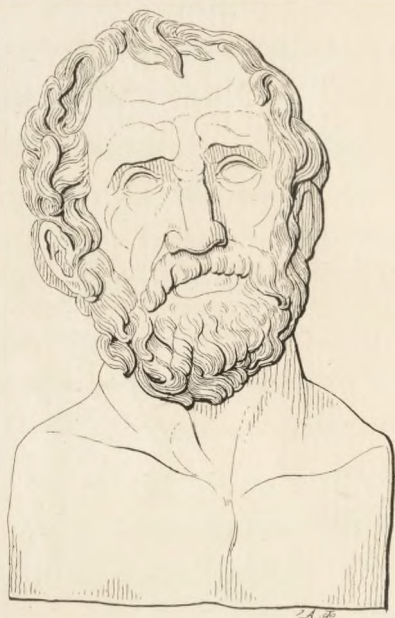
(3) « Ἐδόκει δὲ [Σωκράτης] καὶ συμποιεῖν Εὐριπίδην » λέγει Διογένης ὁ Λαέρτιος (Β, 18).

(4) « Θεραπεύεσθαι δὲ τὴν ψυχὴν ἔφη, ὃ μακάριε, ἐπωδαῖς τισι· τὰς δ' ἐ- » πωδὰς ταύτας τοὺς λόγους· εἶναι τοὺς κελούς· ἐκ δὲ τῶν τοιούτων λόγων » ἐν ταῖς ψυχαῖς σωφροσύνην ἐγγίγνεσθαι, ἧ· ἐγγενομένης καὶ παρούσης, » ῥάδιον ἦδη εἶναι τὴν ὑγίειαν καὶ τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι πορίζεσθαι. » Πλάτων ἐν Χαρμίδ., σελ. 157.

Γέμουσιν, ὡ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος διδάσκαλοι καὶ παιδευταί, τὰ βιβλία τῶν πάλαι πατέρων ἡμῶν ἀπὸ τοιαύτας ἐπιφθασίας. Ἐὰν ἐπιμελήσθε νὰ τὰς ὑποβάλλετε εἰς τὴν προσοχὴν τῶν νέων, συμβουλευόντες αὐτοὺς νὰ τὰς μελετῶσι συγχῶν, ἐὰν ἔχετε τὴν τέχνην νὰ τοὺς κάμνετε νὰ μαίνωνται δι' αὐτὰς, μὲ τὴν σοφὴν ἀνάλυσιν καὶ δεῖξιν τοῦ κάλλους αὐτῶν (1), μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι τοιαύτη διδασκαλία, ἐνωμένη μάλιστα μὲ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρετῆς σας, θέλει καταστήσειν τὰ σχολεῖα ἀληθινὰ χρυσοθηλαίας ἐργαστήρια. Μὴ ἀμφιβάλλετε, ὅτι

(1) Παραδείγματος χάριν, ἀπὸ τὰ πολλὰ τῆς ῥήσεως τοῦ Εὐριπίδου προτερήματα ἐν εἶναι καὶ τὸ, «Στέργοι δέ με σωφροσύνα». Τίποτε δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ εἴπῃ, «Στέργομι δὲ σωφροσύναν», ἤθουν νὰ κάμῃ τρόπον τινὰ κτῆμα τοῦ σωφρονούντος τὴν σωφροσύνην. Ἐπρόκρινεν ὁμῶς νὰ τὴν μεταβάλῃ εἰς μητέρα φιλοστοργον σταλαμένην ἀπὸ τὸν οὐρανόν, «Δώρημα κάλλιστον θεῶν», διὰ νὰ φροντίξῃ ὡς ἰδίου τῆς τέκνου, τὴν σωτηρίαν τοῦ σωφρονούντος· καὶ τοῦτο εἶναι πολὺ μαγικώτερον. Τοιαύτας ἀναλύσεις, γινόμενας εἰς αὐτὴν τῶν μαθημάτων τὴν παράδοσιν, προσμένει ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τὴν σοφὸν τοῦ σοφοῦ Κοῦμα συνεργάτην καὶ συγγεωργόν, τὴν σεβάσμιον Οἰκονόμον, καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐτῶν. Χαρὰ καὶ δόξα εἰς τὰς πόλεις, ὅσαι εὐτύχισαν νὰ ἔχωσι τοιοῦτους διδασκάλους. Τοῦτο μόνον καὶ αὐτοί, καὶ ὅσοι εἶναι κατ' αὐτοὺς, ὡς φρόνιμοι γεωργοί, διὰ τὴν ἀγάπην τῆς γεωργουμένης Ἑλλάδος, πρέπει νὰ φυλάξωσι μὲ προσοχὴν ποῖον; τὸ εὐαγγελικὸν ὠραιότατον παράγγελμα: «Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ » βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετὸς ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ». Ἄς μὴ στρέφωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄχι μόνον εἰς τὰ ὀπίσω, ἀλλὰ μήτ' εἰς τὰ δεξιὰ μήτ' εἰς τὰ ἀριστερά, περιεργαζόμενοι τί λέγουσιν, ἢ τί κρίνουσι περὶ αὐτῶν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα. Τὸ ἱερὸν ἔργον τῆς παιδείας δὲν συγχωρεῖ εἰς αὐτοὺς μήτε τὴν χεῖρα ν' ἀφήσωσιν ἀπὸ τὸ ἄροτρον, μήτε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς ἄλλο μέρος παρὰ τὸ ἐμπροσθεν νὰ κατευθύνωσιν. Ὁ βίος βραχύς, καὶ ἡ ἀκόμη ἀγεώργητος γῆ πολλὴ καὶ μακρά.

μὲ τοιαύτην διδασκαλίαν καὶ τὰ ἀναίσχυντα τῶν συκοφαν-
 τῶν στόματα θέλετε φράζειν, καὶ τὰς ἀκοὰς τῶν ἀπαιδευ-
 τῶν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς συκοφαντίας θέλετε κλείσειν, ὅταν ἴ-
 δωσιν ἐκβαίνοντας ἀπὸ τὰ φροντιστήριά σας, ὡς ἀπὸ τε-
 χνικῶν ἀνδριαντοποιῶν ἐργαστήρια, τοὺς νέους ζεσμένους
 εἰς ἀληθινὰ ἀρετῆς ἀγάλματα. Μὴν ἀμφιβάλλετε, ὅτι οἱ πα-
 τέρες, ἡ πατρίς, ἡ Ἑλλὰς ὅλη, ὅταν λάβωσιν ἀπὸ τῆς χειρὰς
 σας τὰ τέκνα των μεταμορφωμένα εἰς ἀνθρώπους λογικούς
 ἀπὸ θηρία, θέλουν αἰσθανθῆν ὅσον διαφέρει ἡ νέα μέθοδος τῆς
 παιδείας ἀπὸ τὴν παλαιάν, καὶ πόσον εἶναι πρὸς ἐσᾶς, τοὺς
 τοιούτων καὶ τοσούτων καλῶν προζένοους, μέγα τὸ χρέος των.
 Μὴν ἀμφιβάλλετε ὅτι θέλουν προθυμηθῆν νὰ τὸ πληρώσωσι,
 τιμῶντές σας ζῶντας, καὶ κάμνοντες ἀποθανόντων τὴν μνή-
 μην ἀθάνατον. Διὰ σᾶς, ὦ σοφοὶ διδάσκαλοι, θέλουν ἀνανεω-
 θῆν τὰ παλαιὰ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων εἰς τιμὴν τῆς φιλο-
 σοφίας ψηφίσματα ἐκ τῶν ὁποίων ἐν μόνον, τὸ περὶ τοῦ φι-
 λολοσοφου Ζήνωνος ψήφισμα, συγχωρήσατε νὰ σᾶς ἐνθυμίσω,
 διὰ νὰ ἴδετε καὶ σεῖς, ποῖος μισθὸς σᾶς ἀναμένει, ἐὰν ἐρ-
 γάζεσθε τὴν παιδείαν τῶν νέων, ὡς ἀληθινοὶ φιλόσοφοι,
 καὶ οἱ δυνατοὶ τοῦ γένους νὰ μάθωσι, ποῖα μέσα ἐμεταχει-
 ρίζετο ἡ παλαιὰ Ἑλλὰς, διὰ νὰ αὐξήσῃ τὴν σοφίαν της. Ταῦ-
 τα τὰ μέσα τὴν ἔφεραν εἰς τόσην λαμπρότητα μὲ τὴν ἀμέ-
 λειαν αὐτῶν ἄρχισε καὶ ἡ δυστυχία της καὶ ἀφοῦ εἰς τὴν
 ἀμέλειαν ταύτην ἐπροστέθη καὶ ὁ κτηνώδης τῆς φιλοσοφίας
 διωγμὸς, ἐκατήντησεν εἰς τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν, ἀπὸ τὴν
 ὁποίαν νὰ ἐλευθερωθῇ ὅλοι σήμερον εὐχόμεθα.

ΖΗΝΩΝ ΚΙΤΙΕΥΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΟΥΑΤΙΚΑΝΩΣΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Σελ: μέ Τ. 4

ΨΗΦΙΣΜΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΕΡΙ ΖΗΝΩΝΟΣ.

Ἐπ' Ἀρρενίδου ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς Ἀκαμαντίδος [Φυλῆς], πέμπτης πρυτανείας, μαιμακτηριῶνος δέκατῃ ὑσιέρᾳ, τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τῆς πρυτανείας, ἐκκλησίᾳ κυρία τῶν προέδρων, ἐπεψήφισεν ἵππων κρατιστοτέλους εὐπετεῶν, καὶ οἱ συμπρόεδροι θράσων θράσωνος ἀνακαίεϋς εἶπεν.

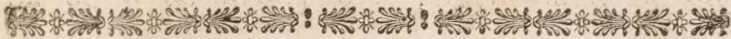
Ἐπειδὴ Ζήνων Μνασέου, κίτιεϋς, ἔτη πολλὰ κατὰ φιλοσοφίαν ἐν τῇ πόλει γενόμενος, ἔν τε τοῖς λοιποῖς ἀνὴρ ἀγαθός ὃν διέτέλεσε, καὶ τοὺς εἰς σύστασιν αὐτῷ τῶν νέων πορευομένουσ παρακαλῶν ἐπ' ἀρετὴν καὶ σωφροσύνην παρῶρμα πρὸς τὰ βέλτιστα, παράδειγμα τὸν ἴδιον βίον ἐκθεῖς ἅπασιν, ἀκόλουθον ὄντα τοῖς λόγοις, οἷς διελέγετο· τύχῃ τῇ ἀγαθῇ δεδόχθαι τῷ δήμῳ, ἐπαινέσαι μὲν Ζήνονα Μνασέου, κίτιέα, καὶ στεφανῶσαι χρυσοῦ στεφάνῳ, κατὰ τὸν νόμον, ἀρετῆς ἕνεκα καὶ σωφροσύνης· οἰκοδομῆσαι δὲ αὐτῷ καὶ τάφον ἐπὶ τοῦ κεραμεικοῦ δημοσίου. τῆς δὲ ποιήσεως τοῦ στεφάνου καὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ τάφου χειροτονῆσαι τὸν δῆμον ἤδη τοὺς ἐπιμελησομένουσ πέντε ἄνδρας ἐξ ἀθηναίων· ἐγγράψαι δὲ τὸ ψήφισμα τὸν γραμματέα τοῦ δήμου ἐν στήλαις ἀγυῖ, καὶ ἐξεῖναι αὐτῷ θεῖναι τὴν μὲν ἐν ἀκαδημίᾳ, τὴν δὲ, ἐν λυκείῳ· τὸ δ' ἀνάλωμα τὸ εἰς τὰς στήλας γινόμενον μερίσαι τὸν ἐπὶ τῆς διοικήσεως· ὅπως ἅπαντες ἴδωσιν, ὅτι ὁ δῆμος ὁ τῶν ἀθηναίων τοὺς ἀγαθοὺς καὶ ζῶντας τιμᾷ καὶ τελεττέσαντας.

Όσις, ἀναγινώσκων τὸ ψήφισμα τοῦτο δὲν θαυμάζει τῶν
 πάλαι πατέρων ἡμῶν τὴν φρόνησιν, καὶ δὲν κλαίει τοὺς μω-
 ροὺς διώκτας τῆς φιλοσοφίας, ἐκεῖνος ἀς ζητῆ εἰς τὴν Ἀφρι-
 κὴν ἢ τὴν Σκυθίαν τῆς γενέσεώς του τὰς ἀρχὰς, καὶ ἀς μὴ
 καυχᾶται ἀναισχύντως, ὅτι εἶναι τῶν Ἑλλήνων ἀπόγονος (1).

(1) Οἱ ἐξῆς δύο τόμοι τῶν βίων τοῦ Πλουτάρχου ἐνδέχεται νὰ ἐκδοθῶσι
 χωρὶς Αὐτοσχεδίου στοχασμούς. Ἄν καὶ ὅσους ἕως τώρα ἐσχέ-
 δίκσα Ἰδὲν ἦσαν μὴδ' ἐφάνησαν παντάπασιν ἀνωφελεῖς, τὸ φιλάσθενόν μου
 γῆρας μὲ προστάτσει ν' ἀφήσω εἰς νεωτέρους καὶ σοφτέρους μου τὴν φρον-
 τίδα, καὶ τὸ ἀπαραίτητον χρέος, νὰ παραγγέλλωσιν εἰς τὴν πατρίδα ὅ,τι νο-
 μίζωσιν ὠφέλιμον εἰς αὐτήν. Ποθεινὴ πατρίς εὐτύχει!

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΒΙΩΝ ΠΑΟΥΤΑΡΧΟΥ.

ΣΕΡΤΩΡΙΟΣ.	Σελίδι	1
Εὐμένης.		29
Εὐμένους καὶ Σερτωρίου σύγκρισις.		52
Ἀγησίλαος.		55
Πομπήϊος		99
Ἀγησιλάου καὶ Πομπηίου σύγκρισις		180
Ἀλέξανδρος.		185
Γ. Ἰούλιος Καῖσαρ.		265

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ,

Η

ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ.

ΣΕΡΤΩΡΙΟΣ.

ΘΑΥΜΑΣΤΟΝ μὲν ἴσως οὐκ ἔστιν, ἐν ἀπείρῳ τῷ χρόνῳ τῆς τύχης ἄλλοτε ἄλλως βεούσης, ἐπὶ ταυτὰ συμπτώματα πολλάκις καταφέρεισθαι τὸ αὐτόματον. Εἴτε γὰρ οὐκ ἔστι τῶν ὑποκαιμένων ὀρισμένων τὸ πλῆθος, ἄφθονον ἔχει τῆς τῶν ἀποτελουμένων ὁμοιότητος χορηγὸν ἢ τύχη τὴν τῆς ὕλης εὐπορίαν· εἴτ' ἔκ τινων ὀρισμένων ἀριθμῶ ἐμπλέκεται τὰ πράγματα, πολλάκις ἀνάγκη ταυτὰ γίνεσθαι διὰ τῶν αὐτῶν περαινόμενα. Ἐπεὶ δ' ἀγαπῶντες ἔνιοι τὰ τοιαῦτα, συνάγουσιν ἰστορίαν καὶ ἀκοῇ τῶν κατὰ τύχην γεγονότων, ὅσα λογισμοῦ καὶ προνοίας ἔργοις ἔοικεν (οἶον, ὅτι δευεῖν Ἄττεων γενομένων ἐμφανῶν, τοῦ μὲν Σύρου, τοῦ δὲ Ἀρκάδος, ἐκάτερος ὑπὸ συὸς ἀπώλετο· δευεῖν δὲ

Ἀχαιῶνων, ὁ μὲν ὑπὸ τῶν κυνῶν, ὁ δ' ὑπὸ τῶν ἐραστῶν δε-
 εσπᾶσθη· δευεῖν δὲ Σκιπιῶνων, ὑφ' οὗ μὲν ἐνικήθησαν Καρχηδό-
 νιοι πρότερον, ὑφ' οὗ δ' ὕστερον ἄρδην ἀνιρέθησαν· ἐάλω δὲ
 τὸ Ἴλιον ὑφ' Ἡρακλέους διὰ τὰς Λαομέδοντος ἵππους, καὶ ὑπὸ
 Ἀγαμέμνονος διὰ τοῦ Δουρείου προσαγορευθέντος ἵππου, τρί-
 τον δ' ὑπὸ Χαριδήμου, τὰς πύλας, ἵππου τινὸς ἐμπесόντος,
 ἀποκλειῖσαι ταχὺ τῶν Ἰλιέων μὴ δυνηθέντων· δευεῖν δὲ ὁμωνύ-
 μων τοῖς εὐωδισταῖσι φυτοῖς πόλεων, Ἰου καὶ Σμύρνης, τὸν
 ποιητὴν Ὅμηρον ἐν ἧ μὲν γενέσθαι λέγουσιν, ἐν ἧ δὲ ἀποθα-
 νεῖν), φέρε καὶ τοῦτο προσθῶμεν αὐτοῖς, ὅτι καὶ τῶν στρατη-
 γῶν οἱ πολεμικώτατοι, καὶ πλεῖστα δόλω κατεργασάμενοι μετὰ
 δεινότητος, ἐτερόφθαλμοι γέγονασι, Φίλιππος, Ἀντίγονος,
 Ἀννίβας, περὶ οὗ τόδε τὸ σύγγραμμα Σερτώριος. Ὁν Φιλίππου
 μὲν ἂν τις ἀποφαίνοιτο σωφρονέστερον περὶ τὰς γυναῖκας, Ἀν-
 τιγόνου δὲ πιστότερον περὶ φίλους, Ἀννίβου δὲ ἡμερώτερον πρὸς
 πολεμίους, λειπόμενον δὲ συνέσει μὲν οὐδενὸς τούτων, τύχη
 δὲ πάντων. Ἡ πολὺ τῶν ἐμφανῶν πολεμίων χαλεπωτέρα περὶ
 πάντα χρησάμενος, ἐπανίστωσεν ἑαυτὸν ἐμπειρία μὲν τῇ Με-
 τέλλου, τόλμη δὲ τῇ Πομπηίου, τύχη δὲ τῇ Σύλλα, δυνάμει δὲ
 τῇ Ῥωμαίων, φυγὰς καὶ βαρβάρων ἔπηκτος ἄρχων ἀντιταξά-
 μενος. Τούτῳ δὲ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων τὸν Καρδιανὸν ὁμοιοῦ-
 μεν Εὐμένη. Ἀμφότεροι γὰρ ἀρχικοί, καὶ σὺν δόλω πολεμικοί,
 καὶ τῆς μὲν αὐτῶν ἀποξενωθέντες, ἡγησάμενοι δ' ἄλλοδαπῶν,
 τύχη δὲ χρησάμενοι βιαίῳ καὶ ἀδίκῳ περὶ τὴν τελευταίην. Ἐπι-
 βουλευθέντες γὰρ ἀμφότεροι, μεθ' ὧν τοὺς πολεμίους ἐνίκων,
 ὑπὸ τούτων ἀνιρέθησαν.

B. Κοῖντῳ Σερτωρίῳ γένος ἦν οὐκ ἀσημότατον ἐν πόλει
 Νούσσοις τῆς Σαβίνων· τραφεὶς δὲ κοσμίως ὑπὸ μητρὶ χήρᾳ,
 πατρὸς ὀρφανός, ὑπερφυῶς δοκεῖ φιλομήτωρ γενέσθαι. Ὄνομα
 τῆς μητρὸς Ῥέαν λέγουσιν. Ἠσκητο μὲν οὖν καὶ περὶ δίκας

κανῶς, καὶ τινα καὶ δύναμιν ἐν τῇ πόλει μειράκιον ὢν ἀπὸ τοῦ λέγειν ἔσχεν. Αἱ δὲ περὶ τὰ στρατιωτικὰ λαμπρότητες αὐτοῦ καὶ κατορθώσεις ἐνταῦθα τὴν φιλοτιμίαν μετέστησαν.

Γ. Πρῶτον μὲν οὖν, Κίμβρων καὶ Τευτόνων ἐμβεβληκότων εἰς Γαλατίαν, στρατευόμενος ὑπὸ Καιπίωνι, κακῶς ἀγωνισαμένων τῶν Ῥωμαίων, καὶ τροπῆς γενομένης, ἀποβεβληκῶς τὸν ἵππον, καὶ κατατετρωμένος τὸ σῶμα, τὸν Ῥοδανὸν διεπέρασεν, αὐτῷ τε τῷ θώρακι καὶ θυρεῷ, πρὸς ἐναντίον βεῖμα πολὺ νηρόμενος. Οὕτω τὸ σῶμα βωμαλέον ἦν αὐτῷ καὶ διάπνον τῇ ἀσκήσει. Δεύτερον δὲ τῶν αὐτῶν ἐπερχομένων μυριάσι πολλαῖς καὶ δειναῖς ἀπειλαῖς, ὥστε καὶ τὸ μένειν ἄνδρα Ῥωμαῖόν ἐν τάξει τότε, καὶ τῷ πείθεσθαι τῷ στρατηγῷ, μέγα ἔργον εἶναι, Μάριος μὲν ἠγάετο, Σερτώριος δὲ κατασκοπὴν ὑπέστη τῶν πολεμίων. Ἐσθῆτι δὲ Κελτικῇ σκευασάμενος, καὶ τὰ κοινότατα τῆς διαλέκτου πρὸς ἐντευξίν ἐπὶ καιροῦ παραλαβὼν, ἀναμιγνυται τοῖς βαρβάροις· καὶ τὰ μὲν ἰδὼν, τὰ δ' ἀκοῇ πυθόμενος τῶν ἐπειγόντων, ἐπανῆλθε πρὸς Μάριον. Τότε μὲν οὖν ἀριστείων ἔτυχεν· ἐν δὲ τῇ λοιπῇ στρατείᾳ πολλὰ καὶ συνέσεως ἔργα καὶ τόλμης ἀποδειξάμενος, εἰς ὄνομα καὶ πίστιν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ προήχθη. Μετὰ δὲ τὸν Κίμβρων καὶ Τευτόνων πόλεμον, ἐκπεμφθεὶς ὑπὸ Δειδίῳ στρατηγῷ χιλιάρχος ἐπ' Ἰθηρίας, ἐν τῇ πόλει Κάστλωνι παρεχίμαζε τῆς Κελτικῆρων. Ἐπεὶ δὲ τῶν στρατιωτῶν ἐν ἀρθύνοις ὑβρίζόντων, καὶ τὰ πολλὰ μεθύοντων, καταφρονήσαντες οἱ βάρβαροι, μετεπέμφαντο νυκτὸς ἐπικουρίαν παρὰ τῶν ἀστυγειτόνων Γυρισοινῶν, καὶ κατ' οἰκίας ἐπιόντες ἔκτεινον αὐτούς, ὑπεκδῦς ὁ Σερτώριος μετ' ὀλίγων, καὶ τοὺς ἐκπίπτοντας συναγαγὼν, κύκλῳ τὴν πόλιν περιῆλθε· καὶ καθ' ἅς οἱ βάρβαροι πύλας ἔλαθον παρεισπεσόντες, ἀνεωγμένας εὐρών, οὐ ταῦτὸν ἐκείνοις ἔπαθεν, ἀλλὰ φρουράς ἐπιστήσας, καὶ καταλαβὼν πανταχόθεν τὴν πόλιν, ἔκτεινε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ

πάντας. ὡς δ' ἀνηρέθησαν, ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας πάντας τὰ μὲν αὐτῶν ὄπλα καὶ τὴν ἐσθῆτα καταθέσθαι, τοῖς δὲ τῶν βαρβάρων ἐνεσκευασμένους ἔπεσθαι πρὸς τὴν πόλιν ἐκείνην, ἐξ ἧς ἀπεσάλησαν οἱ νύκτωρ ἐπιπεσόντες αὐτοῖς. Ψευδάμενος δὲ τῇ τῶν ὄπλων ὄψει τοὺς βαρβάρους, τὰς τε πύλας ἀνεωγμένας εὔρε, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἔλαβεν, οἰομένων ἀπαντᾶν εὖ πεπραχόσι φίλοις καὶ πολίταις. Διὸ πλείστοι μὲν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐσφάττοντο περὶ τὰς πύλας, οἱ δὲ λοιποὶ παραδόντες ἑαυτοὺς ἐπράθησαν.

Δ. Ἐκ τούτου Σερτώριος ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ διεβοήθη καὶ ὅτε πρῶτον ἐπανῆκεν εἰς Ῥώμην, ταμίαις ἀποδείκνυται τῆς περὶ Πάδον Γαλατίας, ἐν δέοντι. Τοῦ γὰρ Μαρσικοῦ πολέμου συνισαμένου, στρατιώτας τε προσαχθὲν αὐτῷ καταλέγειν, καὶ ὄπλα ποιεῖσθαι, σπουδὴν καὶ τάχος προσθεῖς τῷ ἔργῳ, παρὰ τὴν τῶν ἄλλων νέων βραδυτῆτα καὶ μαλακίαν, ἀνδρὸς ἐμπράκτως βιωσομένου δόξαν ἔσχεν. Οὐ μὲν ὑφήκατο τῆς στρατιωτικῆς τόλμης, εἰς ἀξίωμα προεληλυθὼς ἡγεμόνος, ἀλλὰ καὶ χειρὸς ἐπιδεικνύμενος ἔργα θαυμαστά, καὶ τὸ σῶμα τοῖς ἀγῶσιν ἀφειδῶς ἐπιδιδούς, τῶν ὄψεων ἀπέβαλε τὴν ἐτέραν ἐκκοπεῖσαν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ *καὶ* καλλωπιζόμενος αἰεὶ διετέλει· τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους οὐκ αἰεὶ τὰ μαρτύρια τῶν ἀριστείων περιφέρειν, ἀλλὰ καὶ ἀποτίθεσθαι, σρεπτά καὶ δόρατα καὶ σφάνους· αὐτῷ δὲ τῆς ἀνδραγαθίας παραμένειν τὰ γνωρίσματα, τοὺς αὐτοὺς ἔχοντι τῆς ἀρετῆς ἅμα καὶ τῆς συμφορᾶς θεατάς. Ἀπέδωκε δὲ καὶ ὁ δῆμος αὐτῷ τιμὴν πρέπουσαν. Εἰσελθόντα γὰρ εἰς θέατρον ἐξεδέξαντό τε κρότῳ καὶ κατευφήμησαν· ὧν οὐδὲ τοῖς πάνυ προήκουσιν ἡλικία τε καὶ δόξη τυχεῖν ἦν ῥάδιον. Δημαρχίαν μέντοι μετιῶν, Σύλλα καταστασιάσαντος αὐτόν, ἐξέπεσε· διὸ καὶ δοκεῖ γενέσθαι μισοσύλλας. Ἐπεὶ δὲ Μάριος μὲν ὑπὸ Σύλλα κρατηθεὶς ἔφρουγε, Σύλλας δὲ Μιθριδάτῃ πολεμήσων ἀπῆρε, τῶν δὲ ὑπά-

των Οκτάβιος μὲν ἐπὶ τῆς Σύλλα προαιρέσεως ἔμενε, Κίννας δὲ νεωτερίζων ὑποφερομένην ἀνεκαλεῖτο τὴν Μαρίου στάσιν· τούτῳ προσένειμεν αὐτὸν ὁ Σερτώριος, ἄλλως τε καὶ τὸν Οκτάβιον ὄρων αὐτὸν μὲν ἀμβλύτερον ὄντα, τοῖς δὲ Μαρίου φίλοις ἀπιστοῦντα. Γενομένης δὲ τοῖς ὑπάτοις ἐν ἀγορᾷ μάχης μεγάλης, Οκτάβιος μὲν ἐκράτησε, Κίννας δὲ καὶ Σερτώριος οὐ πολλῶ ἐλάττους τῶν μυρίων ἀποβαλόντες ἔφυγον· καὶ τῶν περὶ τὴν Ἰταλίαν ἔτι διεσπαρμένων στρατοπέδων προσαγόμενοι τὰ πλεῖστα πειθοῖ, ταχὺ κατέστησαν ἀξιόμαχοι τοῖς περὶ τὸν Οκτάβιον.

Ε. Μαρίου δὲ καταπλεύσαντος ἐκ Λιβύης, καὶ τῷ Κίννα προστιθέντος ἑαυτὸν, ὡς ἰδιώτην ὑπάτῳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐδόκει δέχεσθαι, Σερτώριος δ' ἀπηγόρευεν· εἴτε τὸν Κίνναν ἦττον οἰόμενος ἑαυτῷ προσέξειν, ἀνδρὸς ἡγεμονικωτέρου παρόντος, εἴτε τὴν βαρύτητα τοῦ Μαρίου δεδοικώς, μὴ πάντα τὰ πράγματα συγχέη, θυμῷ μέτρον οὐκ ἔχοντι, πέρα δίκης ἐν τῷ κρατεῖν προερχόμενος. Ἐλεγεν οὖν μικρὸν εἶναι τὸ ὑπολειπόμενον ἔργον αὐτοῖς ἤδη κρατοῦσι· δεξαμένων δὲ τὸν Μάριον, τὸ σύμπαν οἴσασθαι τῆς δόξης ἐκαῖνον καὶ τῆς δυνάμεως, χαλεπὸν ὄντα πρὸς κοινωνίαν ἀρχῆς καὶ ἄπισον. Εἰπόντος δὲ τοῦ Κίννα, ταῦτα μὲν ὀρθῶς ὑπολογίζεσθαι τὸν Σερτώριον, αἰδεῖσθαι δὲ καὶ διαπορεῖν, ὅπως ἀπόσεται τὸν Μάριον, αὐτὸς ἐπὶ κοινωνίᾳ πραγμάτων κεκληκώς, ὑπολαβὼν ὁ Σερτώριος εἶπεν· « Ἄλλ' » ἐγὼ μὲν αὐτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ Μάριον ἤκειν νομίζων εἰς Ἰταλίαν, » τὸ συμφέρον ἐσκόπουν· σοὶ δὲ τὴν ἀρχὴν οὐδὲ βουλευέσθαι » καλῶς εἶχεν, ἡκόντος, ὃν αὐτὸς ἐλθεῖν ἠξίωσας, ἀλλὰ χρῆσθαι » καὶ δέχεσθαι, τῆς πίστεως μηδενὶ λογισμῷ χῶραν διδούσης ». Οὕτως μεταπέμπεται τὸν Μάριον Κίννας· καὶ τριχῆ τῆς δυνάμεως διάνεμηθείσης, ἦρχον οἱ τρεῖς. Διαπολεμηθέντος δὲ τοῦ πολέμου, καὶ τῶν περὶ τὸν Κίνναν καὶ Μάριον ἐμφορουμένων

ὑβρεώς τε καὶ πικρίας ἀπάσης, ὥστε χρυσὸν ἀποδείξει Ρωμαίοις τὰ τοῦ πολέμου κακὰ, Σερτώριος λέγεται μόνος οὐτ' ἀποκτεῖναι τινὰ πρὸς ὀργήν, οὐτ' ἐνυβρίσαι κρατῶν, ἀλλὰ καὶ τῷ Μαρίῳ δυσχεραίνειν, καὶ τὸν Κίνναν ἐντυγχάνων ἰδίᾳ καὶ δεόμενος μετριώτερον ποιεῖν. Τέλος δὲ τῶν δούλων, οὗς Μάριος, συμμάχους μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, δορυφόρους δὲ τῆς τυραννίδος ἔχων, ἰσχυροὺς καὶ πλουσίους ἐποίησε, τὰ μὲν ἐκείνου διδόντος καὶ κελεύοντος, τὰ δὲ καὶ βία παρανομούντων εἰς τοὺς δεσπότης, σφαττόντων μὲν αὐτούς, ταῖς δὲ δεσποίαις πλησιαζόντων, καὶ βιαζομένων τοὺς παῖδας, οὐκ ἀνασχετὰ ποιούμενος ὁ Σερτώριος, ἅπαντας ἐν ταυτῷ στρατοπεδεύοντας κατηκόντισεν, οὐκ ἐλάττους τετρακισχιλίων ὄντας.

Γ. Ἐπεὶ δὲ Μάριος μὲν ἐτελεύτησε, καὶ Κίννας ἀνηρέθη μικρὸν ὕστερον, ὁ δὲ νεανίας Μάριος, ἄκοντος αὐτοῦ, παρὰ τοὺς νόμους ὑπατεῖαν ἔλαβε, Κάρβωνες δὲ καὶ Νωρβανοὶ καὶ Σκιπίωνες ἐπιόντι Σύλλᾳ κακῶς ἐπολέμουν· καὶ τὰ μὲν ἀνανδρία καὶ μαλακία τῶν στρατηγῶν ἐφθείρετο, τὰ δ' οἱ προδιδόντες ἀπόλλυσαν ἔργον δ' οὐδὲν ἦν αὐτοῦ παρόντος τοῖς πράγμασι μοχθηρῶς ὑποφερομένοις, διὰ τὸ χειρὸν φρονεῖν τοὺς μᾶλλον δυναμένους· τέλος δὲ Σύλλας, Σκιπίωνι παραστρατοπεδεύσας, καὶ φιλοφρονούμενος, ὡς εἰρήνης ἐσομένης, διέφθειρε τὸ στρατεύμα, καὶ ταῦτα προλέγων Σκιπίωνι καὶ διδάσκων Σερτώριος οὐκ ἔπειθε· παντάπασιν ἀπογναὺς τὴν πόλιν, ὤρμησεν εἰς Ἰβηρίαν, ὡς, εἰ φθάσει τὴν ἐκεῖ κρατυνάμενος ἀρχὴν, καταφυγὴ τοῖς πταίουσιν ἐνταῦθα τῶν φίλων ἐσόμενος. Χειμῶσι δὲ χαλεποῖς χρησάμενος ἐν χωρίοις ὄρεινοῖς, ὑπὸ βαρβάρων ἐπράττετο τέλη καὶ μισθοὺς τοῦ παρελθεῖν τὴν ὁδόν. Ἀγανακτούντων δὲ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ δεινολογουμένων, εἰ Ρωμαίων ἀνθύπατος τέλη καταβαλεῖ βαρβάροις ὀλέθροις, μικρὰ φροντίσας τοῦ δοκούντος αἰσχροῦ, καὶ καιρὸν ὠνεῖσθαι φήσας, οὐ σπαγιώτερον.

οὐδὲν ἀνδρὶ μεγάλων ἐφιερμένῳ, τοὺς μὲν βαρβάρους ἐθεράπευσε χρήμασι, τὴν δ' Ἰβηρίαν ἐπειχθεὶς κατέσχε. Παραλαβὼν δ' ἔθνη πλήθει μὲν καὶ ἡλικίᾳ ἀκμάζοντα, πλεονεξία δὲ καὶ ὕβρει τῶν πεμπομένων ἐκάστοτε στρατηγῶν πρὸς ὅλην κακῶς διακείμενα τὴν ἡγεμονίαν, ἀνελάμβανεν ὀμιλία τε τοὺς δυνατοὺς, καὶ φέρων ἀνέσει τοὺς πολλοὺς· μάλιστα δὲ τῶν ἐπισηθμιῶν ἀπαλλάξας ἠγαπήθη. Τοὺς γὰρ στρατιώτας ἠνάγκαζεν ἐν τοῖς προασειαῖς χειμᾶδια πῆγνυσθαι, πρῶτος αὐτὸς οὕτω κατασκευῶν. Οὐ μὴν ἐπὶ τῇ τῶν βαρβάρων εὐνοίᾳ τὸ πᾶν ἐποίησατο, Ῥωμαίων δὲ τῶν αὐτόθι μεταικούντων τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καθοπλίσας, μηχανάς τε παντοδαπὰς καὶ ναυπηγίας τριηρῶν ὑποβαλόμενος, διὰ χειρῶν εἶχε τὰς πόλεις· ἡμερος μὲν ὢν ἐν ταῖς εἰρηνικαῖς χρεῖαις, φοβερός δὲ τῇ παρασκευῇ κατὰ τῶν πολεμίων φαινόμενος.

Ζ. Ὡς δὲ Σύλλαν μὲν ἐπυνθάνετο τῆς Ῥώμης κρατεῖν, ἔρρειν δὲ τὴν Μαρίου καὶ Κάρβωνος γάσιν, αὐτίκα προσδοκῶν στρατιὰν διαπολεμήσουσαν αὐτῷ μεθ' ἡγεμόνος ἀφίξεσθαι, φράγνυται τὰ Πυρρηναῖα ὄρη διὰ Ἰουλίου Σαλινάτωρος ἐξακισχιλίουσ ὀπλίτας ἔχοντος. Καὶ μετ' οὐ πολὺ Γαῖος Ἄννιος ἐκπεμφθεὶς ὑπὸ Σύλλα, καὶ τὸν Ἰούλιον ἀπρόσμαχον ὄρων, ἐν ἀπόρῳ καθῆσο παρὰ ταῖς ὑπωρεῖαις. Καλπουρνίου δὲ τινος, ἐπίκλησιν Λαναρίου, δολοφονήσαντος τὸν Ἰούλιον, καὶ τῶν στρατιωτῶν τὰ ἄκρα τῆς Πυρρήνης ἐκλιπόντων, ὑπερβαλὼν Ἄννιος ἐπήει χειρὶ μεγάλη τοὺς ἐμποδῶν ἀνιστάς. Σερτώριος δ', οὐκ ὦν ἀξιώμαχος, μετὰ τρισχιλίων εἰς Καρχηδόνα τὴν νέαν καταφυγῶν, κἀκεῖθεν ἐπιβάς τῶν νεῶν, καὶ διαπεράσας τὸ πέλαγος, Λιβύη κατὰ τὴν Μαυρουσίαν προσέσχεν. Ἀφυλάκταις δὲ ταῖς στρατιώταις ὑδρευομένοις τῶν βαρβάρων ἐπιπεσόντων, συχοῦς ἀποβαλὼν, αὐθις εἰς Ἰβηρίαν ἀπέπλει καὶ ταύτης μὲν ἀπακρούεται, Κιλισσῶν δὲ ληστρίδων αὐτῷ προσγενομένων, Πικ

τυούσση νήσῳ προσέβαλε, καὶ ἀπέβη τὴν παρ' Ἄννιου φρουρὰν βιασάμενος. Ἄννιος δὲ μετ' οὐ πολὺ παρῆν ναυσὶ τε πολλαῖς καὶ πεντακισχιλίοις ὀπλίταις. Πρὸς ὃν ἐπεχείρησε μὲν διαναυμαχεῖν, καίπερ ἐλαφροῖς, καὶ πρὸς τάχος, οὐ πρὸς ἀλκὴν, πεπονημένοις σκάφεσι χρώμενος· ζεφύρῳ δὲ λαμπρῷ τοῦ πελάγους ἀνισαμένου, καὶ τὰ πολλὰ τῶν τοῦ Σερτωρίου πλοίων ὑπὸ κουφότητος πλάγια ταῖς ῥαχίαις περιβάλλοντος, αὐτὸς ὀλίγαις ναυσὶ τῆς μὲν θαλάσσης ὑπὸ τοῦ χειμῶνος εἰργόμενος, τῆς δὲ γῆς ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἡμέρας δέκα σαλεύων πρὸς ἐναντίον κῦμα καὶ κλύδωνα τραχὺν, ἐπιπόνως διεκράτησεν.

Η. Ἐνδόντος δὲ τοῦ πνεύματος, φερόμενος νήσοις τισὶν ἐναυλιζέται σποράσιν, ἀνύδροις· κάκειθεν ἄρας καὶ διεκβαλὼν τὸν Γαδειραῖον πορθμὸν, ἐν δεξιᾷ τοῖς ἐκτὸς ἐπιβάλλει τῆς Ἰβηρίας, μικρὸν ὑπὲρ τῶν τοῦ Βαίτιος ἐκβολῶν, ὅς εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν ἐκφερόμενος θάλατταν, ὄνομα τῇ περὶ αὐτὸν Ἰβηρίᾳ παρέσχεν. Ἐνταῦθα ναῦται τινὲς ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ, νέον ἐκ τῶν Ἀτλαντικῶν νήσων ἀναπεπλευκάτες, αἱ δύο μὲν εἰσὶ, λεπτῷ παντάπασι πορθμῷ διαιρούμεναι, μυρίους δ' ἀπέχουσαι Διβύης σαδίους, καὶ ὀνομάζονται Μακάρων. Ὀμβροῖς δὲ χρώμεναι μετρίοις σπανίως, τὰ δὲ πλεῖστα πνεύμασι μαλακοῖς καὶ δροσοβόλοις, οὐ μόνον ἀροῦν καὶ φυτεύειν παρέχουσιν ἀγαθὴν καὶ πίονα χώραν, ἀλλὰ καὶ καρπὸν αὐτοφυῆ φέρουσιν, ἀποχρῶντα πλήθει καὶ γλυκύτητι βόσκειν ἄνευ πόνων καὶ πραγματείας σχολάζοντα δῆμον. Ἄηρ δ' ἄλυπος ὥρων τε κράσει καὶ μεταβολῆς μετρίότητι, κατέχει τὰς νήσους. Οἱ μὲν γὰρ ἐνθένδε τῆς γῆς ἀποπνέοντες ἔξω βορέαι καὶ ἀπηνιῶται, διὰ μῆκος ἐκπεσόντες εἰς τόπον ἀχανῆ διασπείρονται καὶ προαπολείπουσι· πλάγιοι δὲ περιῖρέοντες ἀργέσται καὶ ζέφυροι, βληχροὺς μὲν ὑετοὺς καὶ σποράδας ἐκ θαλάττης ἐπάγοντες, τὰ δὲ πολλὰ ὑποτεραῖς αἰθρίαις ἐπιψύχοντες ἡσυχῇ τρέφουσιν· ὥστε μέχρι τῶν

βαρβάρων διῆχθαι πίσιν ἰσχυράν, αὐτόθι τὸ Ἠλύσιον εἶναι πεδῖον, καὶ τὴν τῶν εὐδαιμόνων οἴκησιν, ἣν Ὀμηρος ὕμνησε.

Θ. Ταῦθ' ὁ Σερτώριος ἀκούσας, ἔρωτα θαυμαστὸν ἔσχεν οἰκῆσαι τὰς νήσους, καὶ ζῆν ἐν ἰσυχίᾳ, τυραννίδος ἀπαλλαγείς καὶ πολέμων ἀπάντων. Αἰσθόμενοι δὲ οἱ Κίλικες, οὐθὲν εἰρήνης δεόμενοι καὶ σχολῆς, ἀλλὰ πλούτου καὶ λαφύρων, εἰς Λιβύην ἀπέπλευσαν, Ἄσκαλιν τὸν Ἴφθα κατὰζόντες ἐπὶ τὴν Μαυρουσίῳν βασιλείαν. Οὐ μὴν ἀπέκαμεν ὁ Σερτώριος, ἀλλὰ τοῖς πρὸς τὸν Ἄσκαλιν διαπολεμοῦσιν ἔγνω βοθεῖν, ὡς οἱ σὺν αὐτῷ καινὴν τινα λαβόντες ἐλπίδων ἀρχὴν καὶ πράξεων ἐτέρων ὑπόθεσιν, μὴ διαλυθεῖεν ὑπὸ τῆς ἀπορίας. Ἀσμένοι δὲ τοῖς Μαυρουσίῳις ἀφικόμενος εἶχετο ἔργου, καὶ κατακυκλωσάμενος τὸν Ἄσκαλιν ἐπολιόρκει. Σύλλα δὲ Πακκιανὸν ἐκπέμφσαντος βοθηῆσαι τοῖς περὶ τὸν Ἄσκαλιν μετὰ δυνάμει, συμβαλὼν ὁ Σερτώριος, τὸν μὲν Πακκιανὸν ἀπέκτεινε, τὴν δὲ στρατιὰν κρατήσας προσηγάγετο· καὶ τὴν Τιγέννην, εἰς ἣν ὁ Ἄσκαλις συνέφυγε μετὰ τῶν ἀδελφῶν, ἐξεπολιόρκησεν. Ἐνταῦθα τὸν Ἄνταϊὸν οἱ Αἰβυεῖς ἰσοροῦσι κεῖσθαι· καὶ τὸν τάφον αὐτοῦ Σερτώριος διέσκαψε, τοῖς βαρβάροις ἀπιστῶν διὰ μέγεθος. Ἐντυχὼν δὲ τῷ σώματι πηχῶν ἐξήκοντα μῆκος, ὡς φασί, κατεπλάγη, καὶ σφάγιον ἐντεμῶν, συνέχωσε τὸ μνήμα, καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ τιμὴν τε καὶ φήμην συνηύξησε. Τιγεννῆται δὲ μυθολογοῦσιν, Ἄνταίου τελευτήσαντος, τὴν γυναῖκα, Τίγγην, Ἡρακλεῖ συνελθεῖν. Σόφακα δ' ἐξ αὐτῶν γενόμενον, βασιλεῦσαι τῆς χώρας καὶ πόλιν ἐπώνυμον τῆς μητρὸς ἀποδείξει· Σόφακος δὲ παῖδα γενέσθαι Διόδωρον, ᾧ πολλὰ τῶν Λιβυκῶν ἐθνῶν ὑπήκουσεν, Ἑλληνικὸν ἔχοντι στρατεύμα τῶν αὐτόθι κατωκισμένων ὑφ' Ἡρακλέους Ὀλβιανῶν καὶ Μυκηναίων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀνακείσθω τῇ Ἰόβα χάριτι, τοῦ πάντων ἰστορικωτάτου βασιλέων. Ἐκείνου γάρ ἰσοροῦσι τοὺς προγόνους Διόδωρον καὶ Σόφακος ἀπογόνους εἶναι.

Σερτώριος δὲ, πάντων ἐγκρατὴς γενόμενος, τοὺς δεηθέντας αὐτοῦ, καὶ πισεύσαντας οὐκ ἠδίκησεν, ἀλλὰ καὶ χρήματα καὶ πόλεις καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπέδωκεν αὐτοῖς, ὅσα κελῶς εἶχε δεξάμενος δίδόντων.

I Ἐντεῦθεν, ὅποι χρὴ τραπέσθαι, βουλευόμενον ἐκάλουν Λυσιτανοὶ, πρέσβεις πέμψαντες ἐφ' ἡγεμονίᾳ· πάντως μὲν ἄρχοντος ἀξίωμα μέγα καὶ ἐμπειρίαν ἔχοντος δεόμενοι πρὸς τὸν ἀπὸ Ῥωμαίων φόβον, ἐκείνῳ δὲ πιστεύοντες αὐτοὺς μόνῳ, καὶ πυνθανόμενοι παρὰ τῶν συγγεγονότων τὸ ἦθος αὐτοῦ. Λέγεται γὰρ ὁ Σερτώριος οὔτε ὑφ' ἡδονῆς, οὔτε ὑπὸ δέους, εὐάλωτος γενέσθαι, φύσει τ' ἀνέκπληκτος εἶναι παρὰ τὰ δεινὰ, καὶ μέτριος εὐτυχίαν ἐνεγκεῖν· καὶ πρὸς μὲν εὐθυμαχίαν οὐθενὸς ἀτολμότερος τῶν καθ' ἑαυτὸν ἡγεμόνων, ὅσα δὲ κλωπείας ἐν πολέμοις ἔργα καὶ πλεονεξίας, περὶ τόπους ὄχυρους καὶ διαβάσεις τάχους δεομένας, ἀπάτης τε καὶ ψευδῶν ἐν δέοντι σοφιστῆς δεινότατος. Ἐν δὲ ταῖς τιμαῖς τῶν ἀνδραγαθημάτων δαψιλῆς φαινόμενος, περὶ τὰς τιμωρίας ἐμετρίαζε τῶν ἀμαρτημάτων· Καίτοι δοκεῖ περὶ τὸν ἔσχατον αὐτοῦ βίον ὠμότητος καὶ βαρυθυμίας τὸ περὶ τοὺς ὀμήρους πραχθὲν ἔργον ἐπιδειξάει τὴν φύσιν οὐκ οὔσαν ἡμέρον, ἀλλ' ἐπαμπεχομένην λογισμῷ διὰ τὴν ἀνάγκην. Ἐμοὶ δ' ἀρετὴν μὲν εἰλικρινῆ καὶ κατὰ λόγον συνεσῶσαν οὐκ ἂν ποτε δοκεῖ τύχη τις ἐκστῆσαι πρὸς τούναντιον· ἄλλως δὲ προαιρέσεις καὶ φύσεις χρησὰς, ὑπὸ συμφορῶν μεγάλων παρ' ἀξίαν κακωθείσας, οὐκ ἀδύνατον τῷ δαίμονι συμμεταβαλεῖν τὸ ἦθος. Ὁ καὶ Σερτώριον οἶμαι παθεῖν, ἥδη τῆς τύχης αὐτὸν ἐπιλειπούσης, ἐκτραχυνόμενον ὑπὸ τῶν πραγμάτων, γενομένων πονηρῶν, πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας.

IA. Οὐ μὴν ἀλλὰ τότε γε, Λυσιτανῶν καλούντων, ἀπῆρεν ἐκ Λυβίης. Καὶ τούτους συνέταττεν εὐθύς αὐτοκράτωρ στρατηγός, καὶ τὴν ἐγγυὲς Ἰβηρίαν ὑπήκουον ἐποιεῖτο, τῶν πλείστων

ἐκουσίως προστιθεμένων, μάλιστα μὲν δια τὸ πρᾶον αὐτοῦ καὶ δραστήριον· ἔστι δὲ ἅ καὶ σοφιστικῶς αὐτὸς εἰς ἀπάτην καὶ κήλησιν ἐμηχανᾶτο. Καὶ πρῶτόν γε πάντων, τὸ περὶ τὴν ἔλαφον. Ἦν δὲ τοιόνδε· Σπάνος, ἀνὴρ δημότης, τῶν ἐπὶ χώρας βιούντων, ἐλάφῳ νεοτόκῳ φευγούσῃ κυνηγέτας ἐπιτυχῶν, αὐτῆς μὲν ἀπελείφθη, τὴν δὲ νεβρόν, ἐκπλαγεὶς τῇ καινότητι τῆς χροᾶς (λευκὴ γὰρ ἦν πᾶσι), λαμβάνει διώξας. Κατὰ τύχην δὲ Σερτωρίου τοῖς τόποις ἐναυλισαμένου, καὶ πᾶν, ὅτις ἐξ ἄγρας, ἢ γεωργίας, ἤκοι κομίζων δῶρον, ἀσμένως δεχομένου, καὶ φιλοφρόνως ἀμειβομένου τοὺς θεραπεύοντας, ἐγχειρίζει φέρων αὐτῷ τὴν νεβρόν. Ὁ δὲ, δεξάμενος, αὐτίκα μὲν ἤσθη μετρίως· χρόνῳ δὲ ποιησάμενος τιθασὸν οὕτω καὶ φιλόανθρωπον, ὥστε καὶ καλοῦντος ἀκούειν, καὶ βαδίζοντί ποι παρακολουθεῖν, ὄχλου τε καὶ θορύβου παντὸς ἀνέχεσθαι στρατιωτικοῦ, κατὰ μικρὸν ἐξεθείαζε, φάσκων, Ἀρτέμιδος δῶρον τὴν ἔλαφον εἶναι καὶ πολλὰ τῶν ἀδήλων ἐπεφήμιζεν αὐτῷ δηλοῦν, γινώσκων, εὐάλωτον εἰς δεισιδαιμονίαν εἶναι φύσει τὸ βαρβαρικόν. Ὁ δὲ καὶ προσετεχνᾶτο τοιάδε· γνοὺς γὰρ ἂν κρύφα τοὺς πολεμίους ἐμβεβληκότας ποι τῆς ὑπ' αὐτὸν χώρας, ἢ πόλιν ἀφισάντας, προσεποιεῖτο τὴν ἔλαφον αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους διειλέχθαι, κελεύουσιν ἐν ἐταίμῳ τὰς δυνάμεις ἔχειν. Αὐθις δὲ νίκην τινὰ τῶν ἑαυτοῦ στρατηγῶν ἀκούσας, τὸν μὲν ἄγγελον ἔκρυπτε, τὴν δ' ἔλαφον ἐσεφανωμένην ἐπ' εὐαγγελίῳις προῆγεν, εὐθυμεῖσθαι παρακαλῶν, καὶ τοῖς θεοῖς θύειν, ὡς ἀγαθόν τι πευσόμενος.

IB. Οὕτω δὲ χειροῆθεις ποιησάμενος αὐτοὺς, ἐχρῆτο πρὸς ἅπαντα μετριωτέροις, οὐχ ὑπ' ἀνδρὸς ἀλλοδαποῦ λογισμῶν, ἀλλ' ὑπὸ θεοῦ στρατηγεῖσθαι πειθόμενοις· ἅμα καὶ τῶν πραγμάτων ἐπιμαρτυρούντων τῷ παρὰ λόγον τὴν δύναμιν αὐξάνεσθαι. Δισχιλίῳις γὰρ ἐξακοσίῳις, οὗς ὠνόμαζε Ῥωμαίους, συμμίκτοις

δὲ ἑπτακοσίοις Λιβύων εἰς Λυσιτανίαν αὐτῷ συνδιαβᾶσι, πελ-
 ταστὰς τετρακισχιλίους Λυσιτανῶν καὶ ἵππεῖς ἑπτακοσίους
 προσλαβὼν ἐπολέμει τέτταρσι Ῥωμαίων στρατηγοῖς· ὑφ' οἷς
 ἦσαν πεζῶν μὲν δώδεκα μυριάδες, ἵππεῖς δὲ ἑξακισχιλίοι, το-
 ξόται δὲ καὶ σφενδονῆται δισχιλίοι, πόλεις δ' ἀναρίθμητοι τὸ
 πλῆθος, αὐτὸς εἴκοσι τὰς πάσας ἐν ἀρχῇ κεκτημένος. Ἄλλ'
 ὅμως ἀσθενὴς οὕτω καὶ μικρὸς ἀρξάμενος, οὐ μόνον ἔθνων
 ἐκράτησε μεγάλων, καὶ πόλεις εἶλε πολλὰς, ἀλλὰ καὶ τῶν
 ἀντιστρατήγων, Κύτταν μὲν ἐν τῷ περὶ τὴν Μελλαρίαν πορθμῷ
 κατεναυμάχησέ που· Φίδιον δὲ, τὸν ἄρχοντα τῆς Βαιτικῆς,
 περὶ τὸν Βαῖτιν ἐτρέψατο, δισχιλίους ἀποκτείνας Ῥωμαίων.
 Δομέτιον δὲ καὶ Λούσιον, ἀνθύπατον ὄντα τῆς ἐτέρας Ἰβηρίας,
 διὰ τοῦ ταμίου καταγωνισάμενος, καὶ Θωράνιον, ἄλλον ἡγε-
 μόνα τῶν ὑπὸ Μετέλλου πεμφθέντων μετὰ δυνάμεως, ἀνείλεν.
 Αὐτόν τε τὸν Μέτελλον, ἄνδρα Ῥωμαίων ἐν τοῖς τότε μέγιστον
 καὶ δοκιμώτατον, οὐκ ὀλίγοις σφάλμασι περιβαλὼν, εἰς τοσαύ-
 τὴν ἀπορίαν κατέστησεν, ὥστε Λεύκιον μὲν Δόλλιον ἐκ τῆς περὶ
 Ναρβῶνα Γαλατίας ἐλθεῖν αὐτῷ βοηθόν, Πομπηῖον δὲ Μάγνον
 ἐκ Ῥώμης κατὰ τάχος ἀποσταλῆναι μετὰ δυνάμεως. Οὐ γὰρ
 εἶχεν ὁ Μέτελλος, ὅ τι χρῆσαιτο προσπολεμῶν ἀνδρὶ πολμητῇ,
 πάσης ἐξαναδυομένῳ φανεραῆς μάχης, πᾶσαν δὲ μεταβαλλομένῳ
 μεταβολὴν εὐσάλια καὶ κουφότητι τῆς Ἰβηρικῆς στρατιᾶς, αὐτὸς
 ὀπλιτικῶν καὶ νομίμων ἀσκητῆς γεγονὼς ἀγώνων, καὶ στρατηγὸς
 ἐμβριθοῦς καὶ μονίμου φάλαγγος, ὥσασθαι μὲν εἰς χεῖρας ἐλ-
 θόντας πολεμίους καὶ καταβαλεῖν ἄριστα γεγυμνασμένης, ὀρει-
 βατεῖν δὲ καὶ συνηρτῆσθαι διώξεσι καὶ φυγαῖς ἀπαύστοις ἀνθρώ-
 πων ὑπηνεμίων, καὶ λιμὸν ἀνέχεσθαι καὶ δίαιταν ἄπυρον καὶ
 ἄσκητον, ὥσπερ ἐκεῖνοι, μὴ δυναμένης.

II. Ἔτι δ' αὐτὸς μὲν ἤδη πρεσβύτερος ἦν, καὶ τι καὶ πρὸς
 ἀγειμένην ἤδη καὶ τρυφερὰν δίαιταν ἐκ πολλῶν ἀγώνων καὶ

μεγάλων ἐνδεδωκώς· τῷ δὲ Σερτωρίῳ συνεισπήκει, πνεύματος ἀκμαίου γέμοντι, καὶ κατεσκευασμένον ἔχοντι θαυμασίως, τὸ σῶμα βίωμα καὶ τάχει καὶ λιτότητι. Μέθης μὲν γὰρ οὐδὲ βραθυμῶν ἤπτετο· πόνους δὲ μεγάλους καὶ μακρὰς ὕδοιπορίας καὶ συνεχεῖς ἀγρυπνίας ὀλίγοις εἴθιστο καὶ φαύλοις ἀρκούμενος σιτίοις διαφέρειν. Πλάνοις δὲ χρώμενος ἀεὶ καὶ κυνηγεσίαις, ὁπότε σχολάζει, πάσης διεκδύσεως φεύγοντι, καὶ διώκοντι κυκλώσεως, ἀβάτων τε καὶ βασίμων τόπων ἐμπειρίαν προσελήφει. Διὸ τῷ μὲν εἰργομένῳ μάχης, ὅσα νικώμενοι πάσχουσιν ἄνθρωποι, βλάπτεσθαι συνέβαιεν· ὁ δὲ τῷ φεύγειν εἶχε τὰ τῶν διωκόντων. Καὶ γὰρ ὕδρειας ἀπέκοπτε, καὶ σιτολογίας εἶργε, καὶ προϊόντι μὲν ἐμποδῶν ἦν, ἐκίνει δὲ ἰδρυνθέντα, πολιορκοῦντι δ' ἄλλους ἐπιφαινόμενος, ἀντεπολιόρκει ταῖς τῶν ἀναγκαίων ἀπορίαις· ὥστε τοὺς στρατιώτας ἀπαγορεύειν, καὶ τοῦ Σερτωρίου μονομαχῆσαι προκαλουμένου τὸν Μέτελλον, βοᾶν καὶ κελεύειν μάχεσθαι στρατηγὸν στρατηγῷ, καὶ Ῥωμαῖον Ῥωμαίῳ, ἀναδυόμενον δὲ χλευάζειν. Ὁ δὲ τούτων μὲν, εὖ ποιῶν, κατεγέλα· στρατηγοῦ γὰρ, ὡς ἔφη Θεόφραστος, δεῖ θάνατον ἀποθνήσκειν τὸν στρατηγὸν, οὐ πελταστοῦ τοῦ τυχόντος. Ὁρῶν δὲ τοὺς Λαγγοβρίτας οὐ μικρὰ τῷ Σερτωρίῳ συλλαμβανομένους, δίψη δ' ὄντας εὐαλώτους, (ἐν γὰρ ἦν αὐταῖς φρέαρ ἐν τῇ πόλει, τῶν δ' ἐν τοῖς προαγείαις καὶ παρὰ τὰ τείχη ναμάτων ὁ πολιορκῶν ἐπικρατεῖν ἔμελλεν) ἤκεν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς ἡμέραις δυοῖς συναιρήσων τὴν πολιορκίαν, ὕδατος οὐκ ὄντος. Διὸ καὶ πέντε ἡμερῶν ἐπιφέρεσθαι σιτία μόνον προείρητο τοῖς στρατιώταις. Ὁ Σερτωριος δ' ὀξέως βοηθήσας, ἐκέλευσε δισχιλίους ἀσκούς ὕδατος ἐμπλήσσει, καθ' ἕκαστον ἀσκὸν ἀργύριον συχὸν τάξας. Καὶ πολλῶν μὲν Ἰσθήρων, πολλῶν δὲ Μαυρουσιῶν ὑφισταμένων τὸ ἔργον, ἐπιλεξάμενος ἄνδρας εὐρώστους ἅμα καὶ ποδώκεας, ἔπεμψε διὰ τῆς ὄρεινῆς, κελεύσας, ὅταν παραδῶσι τοὺς ἀσκούς

τοῖς ἐν τῇ πόλει, τὸν ἄχρηστον ὑπεξαγαγεῖν ὄχλον, ὅπως ἐξαρκῆ τοῖς ἀμυνομένοις τὸ ποτόν. Ἐκπύσου δὲ τούτου γενομένου πρὸς τὸν Μέτελλον, ἤχθητο μὲν, ἤδη τὰ ἐπιτήδεια τῶν στρατιωτῶν ὑπαναλωκότων· ἐξέπεμψε δ' ἐπὶ σιτολογίαν Ἀκυῖνον ἐξακισχιλίων ἡγούμενον. Αἰσθόμενος δ' ὁ Σερτώριος, καὶ προλοχίσας τὴν ὁδόν, ἐπανερχομένῳ τῷ Ἀκυῖνῳ τρισχιλίους ἄνδρας ἔκ τινος συσκίου χαράδρας ἐπανίστησιν. Αὐτὸς δὲ κατὰ στόμα προσβαλὼν τρέπεται, καὶ τοὺς μὲν διαφθείρει, τοὺς δὲ λαμβάνει ζῶντας. Ἀκυῖνον δὲ μετὰ τῶν ὄπλων καὶ τὸν ἵππον ἀποβεβληκότα δεξάμενος Μέτελλος, αἰσχυρῶς ἀπήξει, πολλὰ χλευαζόμενος ὑπὸ τῶν Ἰβήρων.

ΙΑ. Ἐκ τε δὴ τούτων θαυμαζόμενος ἠγαπάτο παρὰ τοῖς βαρβάροις ὁ Σερτώριος, καὶ ὅτι Ῥωμαῖκοῖς ὀπλισμοῖς καὶ τάξεσι καὶ συνθήμασιν ἀφαιρῶν τὸ μανικὸν καὶ θηριῶδες αὐτῶν τῆς ἀλκῆς, ἀντὶ ληστηρίου μεγάλου στρατὸν ἐποιεῖτο τὴν δύναμιν. Ἔτι δ' ἀργύρῳ χρώμενος ἀφειδῶς καὶ χρυσῷ κράνη τε κατεκόσμη, καὶ θυρεοὺς αὐτῶν διεποίκιλλε, καὶ χλαμύσιν ἀνθινῶς καὶ χιτῶσι χρῆσθαι διδάσκων, καὶ χορηγῶν εἰς ταῦτα καὶ συμφιλοκαλῶν ἐδημαγῶγει. Μάλιστα δὲ εἶλεν αὐτοὺς τὰ τῶν παίδων· τοὺς γὰρ εὐγενεστάτους ἀπὸ τῶν ἐθνῶν συναγαγὼν εἰς Ὀσκάν, πόλιν μεγάλην, διδασκάλους ἐπιστήσας Ἑλληνικῶν τε καὶ Ῥωμαϊκῶν μαθημάτων, ἔργῳ μὲν ἐξωμηρεύσατο, λόγῳ δ' ἐπαίδευεν, ὡς ἀνδράσι γενομένοις πολιτείας τε μεταδώσων καὶ ἀρχῆς. Οἱ δὲ πατέρες ἤδοντο θαυμαστῶς, τοὺς παῖδας ἐν περιπορφύροις ὀρῶντες μάλα κοσμίως φοιτῶντας εἰς τὰ διδασκαλεῖα, καὶ τὸν Σερτώριον ὑπὲρ αὐτῶν μισθοὺς τελοῦντα, καὶ πολλάκις ἐπιδείξεις λαμβάνοντα, καὶ γέρα τοῖς ἀξίοις νέμοντα, καὶ τὰ χρυσᾶ περιδέραια δωρούμενον, ἃ Ῥωμαῖοι βούλλας καλοῦσιν. Ἔθους δ' ὄντος Ἰβηρικοῦ, τοὺς περὶ τὸν ἄρχοντα τεταγμένους συναποθνήσκειν αὐτῷ πεσόντι, καὶ τοῦτο τῶν ἐκεῖ βαρβάρων

κατάσπεισιν ὀνομαζόντων, τοῖς μὲν ἄλλοις ἡγεμόσιν ὀλίγοι τῶν ὑπακτισῶν καὶ τῶν ἐταίρων, Σερτωρίῳ δὲ πολλὰ μυριάδες ἀνθρώπων κατεσπεικότων ἑαυτοὺς ἠκολούθουν. Λέγεται δὲ, πρὸς τινὶ πύλει τροπῆς γενομένης, καὶ τῶν πολεμίων ἐπικειμένων, τοὺς Ἴθηρας ἀμελήσαντας αὐτῶν, τὸν Σερτώριον σώζειν, καὶ τοῖς ὅμοις ἐπαρχαμένους, ἄλλους πρὸ ἄλλων, ἀνακουφίσει πρὸς τὰ τεῖχει· γενομένου δ' ἐν ἀσφαλεῖ τοῦ ἄρχοντος, οὕτω τρέπεσθαι πρὸς φυγὴν ἕκαστον αὐτῶν.

ΙΕ. Οὐ μόνον δὲ τοῖς Ἴθηρσιν ἦν ποθεινός, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξ Ἰταλίας στρατευομένοις. Περπέννα γοῖν Οὐέντωνος, ἀπὸ τῆς αὐτῆς Σερτωρίῳ γάσεως, εἰς Ἴθηρίαν παραγενομένου μετὰ χρημάτων πολλῶν καὶ μεγάλης δυνάμεως, ἰδίᾳ δὲ καθ' ἑαυτὸν ἐγνωκός πολεμεῖν πρὸς τὸν Μέτελλον, ἐδυσχέρινον οἱ στρατιῶται, καὶ πολὺς ἦν τοῦ Σερτωρίου λόγος ἐν τῷ στρατοπέδῳ, τὸν Περπένναν ἀνιῶν, εὐγενεῖα καὶ πλούτῳ τετυφωμένον. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεὶ Πομπήϊος ἠγγέλετο τὴν Πυρήνην ὑπερβάλλων, ἀναλαβόντες οἱ στρατιῶται τὰ ὄπλα, καὶ τὰ σημεῖα τῶν τάξεων ἀναρπάσαντες, κατεβόησαν τοῦ Περπέννα, κελεύοντες ὡς τὸν Σερτώριον ἄγειν αὐτούς· εἰ δὲ μὴ, καταλιπόντες ἐκεῖνον ἠπείλουν αὐτοὶ βαδιεῖσθαι πρὸς ἄνδρα σώζεσθαι καὶ σώζειν δυνάμενον. Συγχωρήσας δ' ὁ Περπέννας ἤγαγεν αὐτούς, καὶ συνέμιξε τῷ Σερτωρίῳ, πεντήκοντα καὶ τρεῖς ἔχων σπείρας.

ΙΖ. Σερτώριος δὲ, τῶν ἐντὸς Ἴθηρος αὐτῷ ποταμοῦ πάντων ὁμοῦ τι προστιθεμένων, πλήθει μὲν ἦν μέγας· ἐπερρέον (γὰρ αἰεὶ καὶ συνεφέροντο πανταχόθεν πρὸς αὐτόν· ἀταξίᾳ δὲ βαρβαρικῇ καὶ θρασύτητι ταραττόμενος, ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις βοώντων, καὶ τὴν τριβὴν δυσανασχετούντων, ἐπειράτο παραμυθεῖσθαι διὰ λόγων. ὣς δ' ἑώρα χαλεπαίνοντος καὶ βιαζομένου ἀκαίρως, προήκατο καὶ περιεῖθε συμπλεκομένους τοῖς πολεμίοις· ἐν οἷς οὐ παντελῶς συντριβέντας, ἀλλὰ πληγὰς

λαβόντας, ἤλιπζε πρὸς τὰ λυσιπὰ κατηκόους μᾶλλον ἕξειν. Ὡς δ' εἶκαζε γενομένων, ἐπιβοηθήσας, ἀνέλαθέ τε φεύγοντας αὐτοῦς, καὶ κατέστησεν ἀσφαλῶς εἰς τὸ στρατόπεδον. Βουλόμενος δὲ καὶ τὴν ἀθυμίαν ἀφελεῖν, μεθ' ἡμέρας ὀλίγας πάνδημον ἐκκλησίαν ἀθροίσας, ἵππους εἰσήγαγε δύο, τὸν μὲν ἀσθενῆ τελέως, καὶ πρεσβύτερον ἤδη, τὸν δ' ἕτερον εὐμεγέθη μὲν αὐτὸν καὶ ἰσχυρὸν, θαυμαστὴν δὲ πυκνότητι καὶ κάλῃ εἰ τριχῶν οὐρὰν ἔχοντα. Παρειαίρει δὲ τῷ μὲν ἀσθενεῖ μέγας ἀνὴρ καὶ ῥωμαλέος, τῷ δ' ἰσχυρῷ μικρὸς ἕτερος, καὶ τὴν ὄψιν εὐκαταφρόνητος. Σημείου δὲ δθηέντος αὐτοῖς, ὁ μὲν ἰσχυρὸς ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ τοῦ ἵππου τὴν κέρκον, ὡς ἀπορρήξων, εἶλκε βίᾳ πρὸς αὐτόν· ὁ δ' ἀσθενὴς τοῦ ἰσχυροῦ κατὰ μίαν τῶν τριχῶν ἐξέτιλλεν. Ἐπὶ δ' ὁ μὲν, οὐκ ὀλίγα πράγματα μάτην ἑαυτῷ καὶ πολὺν γέλωτα τοῖς θεωμένοις παρᾶσχων, ἀπεῖπεν, ὁ δ' ἀσθενὴς ἐνάκαρεῖ καὶ σὺν οὐδενὶ πόνῳ ψιλὴν τριχῶν ἀπέδειξε τὴν οὐρὰν, ἀναστάς ὁ Σερτώριος· Ὁρᾶτε, εἶπεν, ἄνδρες σύμμαχοι, τὴν ἐπιμονὴν ἀνυσιμωτέραν τῆς βίας οὔσαν, καὶ πολλὰ τῶν ἀθρώως ἀλήπτων ἐνδιδόντα τῷ κατὰ μικρόν. Ἄμαχον γὰρ τὸ ἐνδεδελεχὲς, ᾧ πᾶσαν ἐπιὼν ὁ χρόνος αἰρεῖ καὶ κατεργάζεται δύναμιν, εὐμενὴς ὢν σύμμαχος τοῖς δεχομένοις λογισμῷ τὸν καιρὸν αὐτοῦ, τοῖς δ' ἀκαίρως ἐπειγομένοις πολεμικώτατος. Τοιαῦτα μὲν ὁ Σερτώριος ἐκάστοτε πλέκων παραμύθια τοῖς βαρβάροις, διεπαιδαγώγει τὸν καιρὸν.

IZ. Οὐδενὸς δὲ ἦττον αὐτοῦ τῶν πολεμικῶν ἔργων ἐθαυμάσθη τὸ περὶ τοὺς λεγομένους Χαρακιτανούς. Εἰσὶ δὲ δῆμος ὑπὲρ τὸν Ταγώνιον ποταμὸν, οὐκ ἄσσειν, οὐδὲ κώμαις ἐνοικοῦντες, ἀλλὰ λόφος ἐστὶν εὐμεγέθης καὶ ὑψηλός, ἀντρα καὶ κοιλώματα πετρῶν βλέποντα πρὸς βορέαν περιέχων. Ἡ δ' ὑποκειμένη πᾶσα χώρα, πηλὸν ἀργιλώδη καὶ γῆν ὑπὸ χαινότητος εὐθρυπτον ἀναδίδωσιν, οὔτε τοὺς ἐπιβαίνοντας ἀνέχεσθαι καρτερὰν, καὶ

μικρὸν ἀφαμένων, ὡσπερ ἄσβεστον, ἢ τέφραν, ἐπὶ πολὺ δια-
 χερομένην. Τῶν οὖν βαρβάρων, ὁσάκις φόβῳ πολέμου κατα-
 δύντες εἰς τὰ σπήλαια, καὶ τὴν λείαν εἴσω συναγαγόντες
 ἀτρεμοῖεν, ὄντων ἀλήπτων ὑπὸ βίας· τὸν δὲ Σερτωριον, τότε
 διακεκριμένον ἀπὸ τοῦ Μετέλλου, καὶ καταστρατοπαιδεύσαντα
 παρὰ τὸν λόφον, ὑπερφρονούντων, ὡς κεκρατημένον, εἴτε ὑπ'
 ὄργῃς ἐκεῖνος, εἴτε μὴ δοκεῖν φεύγειν βουλόμενος, ἅμ' ἡμέρα
 προσελάσας, κατεσκέπτετο τὸν τόπον. Οὐδαμῶθεν δὲ προσ-
 βολὴν ἔχοντος, ἄλλως ἀλύων, καὶ κεναῖς χρώμενος ἀπειλαῖς,
 ὄρᾳ τῆς γῆς ἐκείνης κονιορτὸν ἄνω πολὺν ὑπὸ πνεύματος ἐπ'
 αὐτούς φερόμενον. Τέτραπται μὲν γάρ, ὡς ἔφην, τὰ σπήλαια
 πρὸς βορέαν· Ὁ δ' ἀπὸ τῆς ἄρκτου βέων ἄνεμος, ὃν Καικίαν
 ἔνιοι καλοῦσιν, ἐπέχει μάλιστα, καὶ πλεῖστος ἐστὶ τῶν ἐκεῖ πνευ-
 μάτων, ἐξ ὑγρῶν πεδίων καὶ νιφοβόλων συμφυσώμενος ὄρων.
 Τότε δὲ καὶ, θέρους ἀκυάζοντας, ἰσχύων καὶ τρεφόμενος τῇ
 τῶν ὑπαρκτίων ἀνέσει πάγων, ἡδισος, ἐπέπνει, καὶ κατεῖχεν
 αὐτούς τε καὶ βοτὰ δι' ἡμέρας ἀναψύχων. Ταῦτα δὲ συλλογι-
 ζόμενος ὁ Σερτώριος, καὶ παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἀκούων, ἐκέ-
 λευσε τοὺς στρατιώτας, τῆς ἀραιᾶς καὶ τεφρώδους γῆς ἐκείνης
 ἀπροσπῶντας καὶ παραφέροντας καταντικρὺ τοῦ λόφου θίνα
 ποιεῖν ἣν οἱ βίρβαροι χύματος ἐπ' αὐτούς εἶναι κατασκευῆν
 ὑπονοοῦντες, ἐχλεύαζον. Τότε μὲν οὖν ἐργασαμένους τοὺς στρα-
 τιώτας ἄχρι νυκτὸς ἀπήγαγεν· ἅμα δ' ἡμέρα πρῶτον μὲν αὐρὰ
 μαλακῆ προσεπέπνει, διακινουῖσα τῆς συμπεφορημένης γῆς τὸ
 λειώτατον, ὡσπερ ἄχνην, σκιδνάμενον· ἔπειτα σοβαροῦ τοῦ
 Καικίου πρὸς τὸν ἥλιον ἐκχεομένου, καὶ τῶν λόφων κονιωμένων,
 ἐπισάντες οἱ στρατιῶται τὸν τε χροῦν ἀνέτρεπον διὰ θάτους, καὶ
 τὸν πηλὸν ἔκοπτον. Ἐνιοὶ δὲ καὶ τοὺς ἵππους ἄνω καὶ κάτω διεξ-
 ἤλασαν, ἀνισάντες τὸ χεῦμα, καὶ τῇ πνοῇ μετέωρον παρα-
 διδόντες. Ἡ δὲ, ὑπολαμβάνουσα πᾶν τὸ θρυπτόμενον καὶ κινου-

μενόν, ἄνω προσέβαλλε τοῖς οἰκήμασι τῶν βαρβάρων, κατὰ θύρας δεχομένοις τὸν Καικίαν. Οἱ δ', ἅτε δὴ τῶν σπηλαίων μίαν ἐκείνην ἀναπνοὴν ἐχόντων, ἢ τὸ πνεῦμα προσέπιπτε, ταχὺ μὲν ἀπεσκοτοῦντο τὰς ὄψεις, ταχὺ δ' ἀνεπίμπλαντο πνιγώδους ἄσθματος, τραχὺν ἀέρα καὶ πολλῇ κόνει συμπεφυρμένον ἔλκοντες. Ὄθεν ἡμέρας δύο μόλις ἀνασχόμενοι, τῇ τρίτῃ παρέδωκαν ἑαυτοὺς, οὐ τοσοῦτον Σερτωρίῳ δυνάμεως, ὅσον δόξης, προσθέντες, ὡς τὰ δι' ὅπλων ἀνάλωτα σοφία κατεργασμένῳ.

III. Μέχρι μὲν οὖν τοῖς περὶ Μετέλλου ἐπολέμει, τὴν πλεῖστα κατευτυχεῖν ἐδόκει, γῆρα καὶ φυσικῇ βραδυτῆτι τοῦ Μετέλλου πρὸς ἄνδρα τολμητὴν, καὶ ληστρικῆς μᾶλλον, ἢ στρατιωτικῆς, ἡγούμενον δυνάμεως, οὐκ ἀναφέροντος· ἐπεὶ δὲ καὶ Πομπηίου τὴν Πυρρήνην ὑπερβαλόντι παραστρατοπεδεύσας, καὶ πᾶσαν ἄμα μὲν διδοὺς, ἄμα δὲ λημβάνων στρατηγικῶν παλαισμάτων πείραν, ἀντιτεχνώμενός τε καὶ φυλαττόμενος πλεῖον εἶχε, κομιδῇ διεβοήθη μέχρι Ρώμης, ὡς δεινότατος ὢν πόλεμον μεταχειρίσασθαι τῶν τότε στρατηγῶν. Οὐ γὰρ τι μικρὸν ἦν τὸ Πομπηίου κλέος, ἀλλ' ἦνθει τότε μάλισα πρὸς δόξαν ἐκ τῶν περὶ Σύλλαν ἄνδραγαθημάτων ἐφ' οἷς καὶ Μάγνος ὑπ' αὐτοῦ, τουτέστι μέγας, ἐπωνομάσθη, τιμῶν τε θριαμβικῶν οὐπω γενειῶν ἔτυχεν. Ὄθεν καὶ πολλαὶ τῶν ὑπὸ Σερτωρίῳ πόλεων ἀπσβλέψασαι πρὸς αὐτὸν, ὄρμην μεταβολῆς ἔσχον, εἴτ' ἐπαύσαντο, τοῦ περὶ Λαύρωνος πάθους παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα συμβάντος. Σερτωρίου γὰρ πολιορκοῦντος αὐτοὺς, ἦκε Πομπηῖος πανστρατιᾷ βοηθήσων, εἶτα ὁ μὲν λόφον εὖ δοκοῦντα πεφυκέναι κατὰ τῆς πόλεως προληψόμενος, ὁ δὲ τοῦτο κωλύσων ἠπειγέτο. Τοῦ δὲ Σερτωρίου φθάσαντος, ἐπιστήσας τὸν στρατὸν ὁ Πομπηῖος, ἔχαιρε τῇ συντυχίᾳ, νομίζων ἐν μέσῳ τῆς πόλεως καὶ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς ἀπειληθῆναι τὸν Σερτώριον· καὶ πρὸς τοὺς Λαυρωνίτας εἰσέπεμψε, θάρρειν κελεύων, καὶ καθῆσθαι περὶ τὰ τεῖχη θεωμένους.

πολιορκούμενον Σερτώριον. Ἐκεῖνος δ' ἀκούσας ἐγέλασε, καὶ τὸν Σύλλα μαθητὴν (οὕτω γὰρ τὸν Πομπηϊὸν ἐπισκώπτων προσηγόρευεν) αὐτὸς ἔφη διδάξειν, ὅτι δεῖ τὸν στρατηγὸν κατόπιν μᾶλλον, ἢ κατὰ πρόσωπον, βλέπειν. Ταῦτα δὲ λέγων, ἅμα τοῖς πολιορκουμένοις ἐπεδείκνυεν ἑξακισχιλίους ὀπλίτας ὑπ' αὐτοῦ καταλελειμμένους, ἐπὶ τοῦ προτέρου χάρακος, ὅθεν ὀρμηθεὶς κατεilhφει τὸν λόφον ὅπως ἐπὶ σφᾶς τρεπομένῳ τῷ Πομπηϊῷ κατὰ νότου προσπέσοιεν. Ὁ δὲ καὶ Πομπηΐος ὀψὲ μάλα συμφρονήσας, ἐπιχειρεῖν μὲν οὐκ ἐθάρρει, κύκλωσιν δεδοικῶς, ἀπολιπεῖν δ' ἠσχύνετο κινδυνεύοντα· ἀνθρώπους παρῶν δὲ καὶ καθήμενος ἠναγκάζετο ὄρᾳ ἀπολλυμένους. Ἀπέγνωσαν γὰρ αὐτοὺς οἱ βάρβαροι, καὶ τῷ Σερτωρίῳ παρέδωκαν. Ὁ δὲ τῶν μὲν σωμάτων ἐφείσατο, καὶ πάντας ἀφῆκε, τὴν δὲ πόλιν κατέπρησεν, οὐχ ὑπ' ὀργῆς, οὐδ' ὀμότητος (ἐλάχιστα γὰρ δοκεῖ θυμῷ χαρίσασθαι τῶν στρατηγῶν οὗτος ἀνὴρ), ἀλλ' ἐπ' αἰσχύνῃ καὶ κατηφείᾳ τῶν τεθναυμακότων Πομπηϊῶν ἵνα ἦ λόγος ἐν τοῖς βαρβάροις, ὅτι παρῶν ἐγγὺς καὶ μονοῦ θερμαινόμενος τῷ πυρὶ τῶν συμμάχων οὐ προσήμυνεν.

ΙΘ. Ἦτται μὲν οὖν τῷ Σερτωρίῳ πλείονες συνέβαινον, αὐτὸν μὲν ἀήττητον αἰεὶ φυλάττοντι, καὶ τοὺς καθ' αὐτὸν, θραυομένῳ δὲ περὶ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας. Ἐκ δὲ ὧν ἐπνηρωθοῦτο τὰς ἡττας, μᾶλλον ἐθαυμάζετο νικῶντων τῶν ἀντιστρατήγων, οἷον ἐν τῇ περὶ Σούκωνα μάχῃ πρὸς Πομπηϊὸν, καὶ πάλιν ἐν τῇ περὶ Τουττιᾶν, πρὸς τε τοῦτον ὁμοῦ καὶ Μέτελλον. Ἡ μὲν οὖν περὶ Σούκωνα μάχῃ λέγεται γενέσθαι τοῦ Πομπηϊοῦ κατεπιέξαντος, ὡς μὴ μετᾴσχει τῆς νίκης Μέτελλος. Ὁ δὲ Σερτώριος ἐβούλετο μὲν τῷ Πομπηϊῷ, πρὶν ἐπελθεῖν τὸν Μέτελλον, διαγωνίσασθαι ἐπαγαγὼν δ' ἐσπέρας ἤδη συνέβαλεν, οἴόμενος, ξένοις οὔσι καὶ ἀπείροις τῶν χωρίων τοῖς πολεμίοις τὸ σκότος ἔσεσθαι καὶ φεύγουσιν ἐμπόδιον καὶ διώκουσι. Γενομένης δὲ

τῆς μάχης ἐν χερσίν, ἔτυχε μὲν οὐ πρὸς Πομπηϊὸν αὐτὸς, ἀλλὰ πρὸς Ἀφράνιον ἐν ἀρχῇ συνεσηκῶς, ἔχοντα τὸ ἀρισερόν, αὐτὸς ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος. Ἀκούσας δὲ, τῷ Πομπηϊῷ τοὺς συνεσῶτας ὑποχωρεῖν ἐγκειμένῳ καὶ κρατεῖσθαι, τὸ μὲν δεξιὸν ἐπ' ἄλλοις ἐποιήσατο στρατηγοῖς, πρὸς δ' ἐκεῖνο τὸ νικώμενον αὐτὸς ἐβοηδρόμει. Καὶ τοὺς μὲν ἤδη τρεπομένους, τοὺς δ' ἐτιμένοντας ἐν τάξει, συναγαγὼν καὶ ἀναθαρρύνων, ἐξ ὑπαρχῆς ἐνέβαλε τῷ Πομπηϊῷ διώκοντι καὶ φυγὴν ἐποίησατο πολλήν, ὅτε καὶ Πομπηϊὸς, ἐγγὺς ἔλθων ἀποθανεῖν, καὶ τραυματισθεὶς, παραλόγως διέφυγεν. Οἱ γὰρ μετὰ Σερτωρίου Λίβυες, ὡς ἔλαβον αὐτοῦ τὸν ἵππον χρυσοῦ κεκοσμημένον, καὶ φάλαρων ἀνάπλεων πολυτελῶν, ἐν τῷ διανέμεσθαι καὶ διαφέρεισθαι πρὸς ἀλλήλους, προήκοντο τὴν δίωξιν. Ἀφράνιος δὲ τοὺς ἀνθεσῶτας πρὸς αὐτὸν, ἅμα τῷ Σερτώριον ἀπελθεῖν ἐπὶ θάτερα βοηθοῦντα, τρεψάμενος εἰς τὸ στρατόπεδον κατηήραξε καὶ συνεισπεσῶν, ἐπόρθει σκότους ἤδη ὄντος, μήτε τὴν Πομπηϊοῦ φυγὴν εἰδῶς, μήτε τοὺς στρατιώτας τῆς ἀρπαγῆς ἐπισχεῖν δυνάμενος. Ἐν τούτῳ δὲ Σερτώριος ἀνέστρεφε, τὸ καθ' αὐτὸν νενικηκῶς. Καὶ τοῖς Ἀφρανίου δι' ἀταξίαν ταρασσομένοις ἐπιπεσῶν, πολλοὺς διέφθειρε. Πρωτὸ δ' αὐθις ἐξοπλισθεὶς ἐπὶ μάχην κατέβαινεν· εἶτα Μέτελλον αἰσθόμενος ἐγγὺς εἶναι, λύσας τὴν τάξιν, ἀνέζευξεν, εἰπὼν· « Ἄλλ' ἔγωγε τὸν παῖδα τοῦτον, εἰ μὴ παρὴν ἢ γρυῦς ἐκείνη, » πληγαῖς ἂν νοθετήσας εἰς Ρώμην ἀπεσάλκων ».

Κ. Ἠθύμει δὲ δεινῶς διὰ τὸ μηδαμοῦ φανεράν τὴν ἔλαφον ἐκείνην εἶναι. Μηχανῆς γὰρ ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἐσέρητο θαυμασῆς, τότε δὴ μάλιστα παρμυθίας δεομένου. Εἶτα μέντοι νυκτὸς ἄλλως πλανώμενοι τινες ἐπιτυγχάνουσιν αὐτῇ, καὶ γνωρίσαντες ἀπὸ τῆς χροῆς λαμβάνουσιν. Ἀκούσας δ' ὁ Σερτώριος, ἐκείνοις μὲν ὠμολόγησεν, ἂν μηδενὶ φράσωσι, χρήματα πολλὰ δώσειν· ἀποκρύψας δὲ τὴν ἔλαφον, καὶ διχλιπῶν ὀλίγας

ἡμέρας, προῆει μάλα φαιδρὸς ἀπ' ὄψεως ἐπὶ τὸ βῆμα, διηγούμενος τοῖς ἡγεμόσι τῶν βαρβάρων, ὡς ἀγαθόν τι μέγα τοῦ θεοῦ προμηνύοντος αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους· εἶτ' ἀναβάς ἐπὶ τὸ βῆμα, τοῖς ἐντυχίνουσιν ἐχρημάτιζεν. Ἡ δ' ἔλαφος, ὑπὸ τῶν φυλακτόντων αὐτὴν ἐγγὺς ἀφθεῖσα, καὶ κατιδοῦσα τὸν Σερτώριον, ἐχώρει δρόμῳ περιχαρῆς πρὸς τὸ βῆμα, καὶ παρασᾶσα τὴν κεφαλὴν ἐπέθηκε τοῖς γόνασιν αὐτοῦ, καὶ τῷ σώματι τῆς δεξιᾶς ἔψαυεν, εἰθισμένη καὶ πρότερον τοῦτο ποιεῖν. Ἀντιφιλοφρονουμένου δὲ τοῦ Σερτωρίου πιθανῶς, καὶ τι καὶ δακρύσαντος, ἐκπληξίς εἶχε τοὺς παρόντας τὸ πρῶτον εἶτα κρότῳ καὶ βοῇ τὸν Σερτώριον, ὡς δαιμόνιον ἄνδρα καὶ θεοῖς φίλον, οἴκαδε προπέμψαντες, ἐν εὐθυμίαις καὶ χρησαῖς ἐλπίσιν ἦσαν.

ΚΑ. Ἐν δὲ τοῖς τῶν Σαγουντίνων πεδίαις εἰς τὰς ἐσχάτας ἀπορίας κατακεκλεικῶς τοὺς πολεμίους, ἠναγκάσθη συμβαλεῖν αὐτοῖς καταβαίνουσιν ἐφ' ἀρπαγὴν καὶ σιτολογίαν. Ἡγωνίσθη δὲ λαμπρῶς παρ' ἀμφοτέρων. Καὶ Μέμμιος μὲν, ὁ τῶν ὑπὸ Πομπηῶ στρατηγῶν ἡγεμονικώτατος, ἐν τῷ καρτερωτάτῳ τῆς μάχης ἔπεσεν· ἐκράτει δὲ Σερτώριος, καὶ φόνῳ πολλῶ τῶν ἔτι συνεσώτων ἐώθειτο πρὸς αὐτὸν τὸν Μέτελλον. Ὁ δὲ, καὶ παρ' ἡλικίαν ὑποστὰς καὶ περιφανῶς ἀγωνιζόμενος, πλίσται δόρατι. Τοῦτο τοὺς μὲν ἰδόντας τῶν Ῥωμαίων, τοὺς δ' ἀκούσαντας αἰδῶς ἔσχεν ἐγκαταλιπεῖν τὸν ἡγεμόνα, καὶ θυμὸς ἅμα πρὸς τοὺς πολεμίους πρέσθη. Προθέμενοι δὲ τοὺς θυρεοὺς καὶ συνεξενεγκόντες εὐρώσως, ἐξωθοῦσι τοὺς Ἰθηρας· καὶ γενομένης οὕτω παλιντρόπου τῆς νίκης, ὁ Σερτώριος ἐκείνοις τε φυγὰς ἀδεεῖς μηχανώμενος, καὶ τεχνάζων ἐτέραν αὐτῷ δύναμιν συνελθεῖν ἐφ' ἡσυχίας, εἰς πόλιν ὄρεινὴν καὶ καρτερὰν ἀναφυγῶν, ἐφράγγυτο τὰ τεῖχη, καὶ τὰς πύλας ὠχυροῦτο, πάντα μᾶλλον, ἢ πολιορκίαν, ὑπομένειν διανοούμενος, ἀλλ' ἐξηπάτα τοὺς πολεμίους. Ἐκείνῳ γὰρ προσκλθεζόμενοι, καὶ τὸ χωρίον

οὐ χαλεπῶς λήψεσθαι προσδοκῶντες, τοὺς τε φεύγοντας τῶν βαρβάρων προίεντο, καὶ τῆς ἀθροίζομένης αὐθις τῷ Σερτωρίῳ δυνάμειωσ ἠμέλησαν. Ἡθροίζετο δὲ, πέμπαντος ἡγεμόνας ἐπὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ, καὶ κελεύοντος, ὅταν ἤδη πολλοὺς ἔχωσιν, ἄγγελον ἀποσεῖλαι πρὸς αὐτόν. Ἐπεὶ δ' ἀπέσειλαν, σὺν οὐδενὶ πόνῳ διεκπαιτᾶμενος τοὺς πολεμίους, συνέμιξε τοῖς ἑαυτοῦ· καὶ πάλιν ἐπήγει πολὺς γεγωνῶς, καὶ περιέκοπτεν αὐτῶν τὴν μὲν ἀπὸ τῆς γῆς εὐπορίαν, ἐνέδραις καὶ κυκλώσεσι, καὶ τῷ πανταχόσε φοιτᾶν, ὄξυς ἐπιῶν· τὰ δ' ἐκ θαλάττης, ληστρικοῖς σκάφεσι κατέχων τὴν παραλίαν. Ὡς' ἠναγκάσθησαν οἱ στρατηγοὶ διαλυθέντες, ὁ μὲν εἰς Γαλατίαν ἀπελθεῖν, Πομπηῖος δὲ περὶ Βακκαίους διαχειμᾶσαι μοχθηρῶς ὑπ' ἀχρηματίας, γράφων πρὸς τὴν σύγκλητον, ὡς ἀπάξει τὸν στρατὸν, εἰ μὴ πέμποιεν ἀργύριον αὐτῷ καταναλωκένοι γὰρ ἤδη τὰ αὐτοῦ, προπολεμῶν τῆς Ἰταλίας. Καὶ πολὺς ἦν οὗτος ἐν Ῥώμῃ λόγος, ὡς Πομπηίου πρότερος εἰς Ἰταλίαν ἀρίζοιτο Σερτώριος. Εἰς τοσοῦτον τοὺς πρώτους καὶ δυνατωτάτους τῶν τότε στρατηγῶν ἡ Σερτωρίου δεινότης κατέστησεν.

ΚΒ. Ἐδήλωσε δὲ καὶ Μέτελλος, ἐκπεπληγμένος τὸν ἄνδρα καὶ μέγαν ἠγούμενος. Ἐπεκλήρυξε γὰρ, εἴτις αὐτὸν ἀνέλοι Ῥωμαῖος, ἑκατὸν ἀργυρίου τάλαντα δώσειν, καὶ πλέθρα δυσμύρια γῆς· εἰ δὲ φυγᾶς, κάθοδον εἰς Ῥώμην ὡς ἀπογνώσει φανεραῶς ἀμύνης, ὠνούμενος τὸν ἄνδρα διὰ προδοσίας. Ἐπι δὲ νικήσας ποτὲ μάχῃ τὸν Σερτώριον, οὕτως ἐπήρθη, καὶ τὴν εὐτυχίαν ἠγάπησεν, ὡς' Αὐτοκράτωρ ἀναγορευθῆναι· θυσίαις δ' αὐτὸν αἰ πόλεις ἐπιφροιτῶντα καὶ βωμοῖς ἐδέχοντο. Λέγεται δὲ καὶ σφάνων ἀναδέσεις προσίσθαι, καὶ δείπνων σοβαρωτέρων ὑποδοχᾶς, ἐν οἷς ἐσθῆτα θριαμβικὴν ἔχων ἔπινε, καὶ νῆλαι πεποιημέναι δι' ὀργάνων ἐπιδρόμων χρύσεια τρήπαια καὶ σφάνους διαφέρουσαι κατήγοντο, καὶ χοροὶ παίδων καὶ γυναικῶν ἐπινικίους

ὕμνους ἤδον εἰς αὐτόν. Ἐφ' οἷς εἰκότως ἦν καταγέλαστος, εἰ δραπετήν Σύλλα, καὶ λείψανον τῆς Κάρβωνος φυγῆς ἀποκαλῶν τὸν Σερτώριον, οὕτω κεχαύνωται καὶ περιχαρῆς γέγονεν, ὑποχωρήσαντος αὐτοῦ περιγεγόμενος. Μεγαλοφροσύνης δὲ τοῦ Σερτωρίου πρῶτον μὲν, τὸ τοὺς φεύγοντας ἀπὸ Ρώμης βουλευτὰς καὶ παρ' αὐτῷ δεατρίβοντας σύγκλητον ἀναγορεῦσαι, ταμίαι τε καὶ στρατηγούς ἐξ ἐκείνων ἀποδεικνύναι, καὶ πάντα τοῖς πατρίοις νόμοις τὰ τοιαῦτα κοσμεῖν ἔπειτα, τὸ χρώμενον ὕπλοις, καὶ χρήμασι, καὶ πόλεσι ταῖς Ἰβήρων, μηδ' ἄχρι λόγου τῆς ἄλλοις ἐξουσίας ὑφίσθαι πρὸς αὐτούς, Ρωμαίους δὲ καθιστάναι στρατηγούς καὶ ἄρχοντας αὐτῶν, ὡς Ρωμαίοις ἀνακτώμενον τὴν ἐλευθερίαν, οὐκ ἐκείνους αὔξοντα κατὰ Ρωμαίων. Καὶ γὰρ ἦν ἀνὴρ φιλόπατρις, καὶ πολὺν ἔχων ἕμερον τοῦ κατεληθεῖν· ἀλλὰ δυσπραγῶν μὲν ἠνδραγάθει, καὶ ταπεινὸν οὐδὲν ἔπραττε πρὸς τοὺς πολεμίους· ἐν δὲ ταῖς νίκαις διεπέμπετο πρὸς Μέτελλον καὶ πρὸς Πομπηϊόν, ἔτοιμος ὦν τὰ ὄπλα καταθέσθαι, καὶ βιοῦν ἰδιώτης καθόδου τυγῶν· μᾶλλον γὰρ ἐθέλειν ἀσημύτατος ἐν Ρώμῃ πολίτης, ἢ φεύγων τὴν ἐαυτοῦ, πάντων ὁμοῦ τῶν ἄλλων αὐτοκράτωρ ἀναγορεῦεσθαι. Λέγεται δ' οὐχ ἤμιστα τῆς πατρίδος ἐπιθυμεῖν διὰ τὴν μητέρα, τραφεὶς ὀρφανὸς ὑπ' αὐτῆς, καὶ τὸ σύμπαν ἀνακείμενος ἐκείνῃ. Καλούντων δὲ τῶν περὶ τὴν Ἰβηρίαν φίλων αὐτὸν ἐφ' ἡγεμονίᾳ, πυθόμενος τὴν τελευταίαν τῆς μητρὸς, ὀλίγον ἐδέησεν ὑπὸ λύπης προέσθαι τὸν βίον. Ἐπτὰ γὰρ ἡμέρας οὔτε σύνθημα δούε, οὔτ' ὄφθεις τι τῶν φίλων ἔκειτο· καὶ μόλις οἱ συστράτηγαι καὶ διάδοχοι τὴν σκηνὴν περιστάντες, ἠνάγκασαν αὐτὸν προελθόντα, τοῖς στρατιώταις ἐντυχεῖν, καὶ τῶν πραγμάτων [οὐκ] εὖ φερμένων ἀντιλαμβάνεσθαι. Διὸ καὶ πολλοὺς ἔδοξεν, ἡμέρας ἀνὴρ φύσει γεγονώς, καὶ πρὸς ἡσυχίαν ἔχων ἐπιεικῶς, δι' αἰτία παραγνώμην ταῖς στρατηγικαῖς ἀρχαῖς χρῆσθαι, καὶ μὴ τυγχάνων ἀδείας, ἀλλὰ

συνελκυνόμενος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰς τὰ ὄπλα, φρουρὰν ἀναγκαίαν τοῦ σώματος περιβαλέσθαι τὸν πόλεμον.

ΚΓ. Ἦν δὲ καὶ τὰ πρὸς Μιθριδάτην αὐτοῦ πολιτεύματα μεγαλοφροσύνης. Ἐπεὶ γὰρ ἐκ τοῦ κατὰ Σύλλαν σφάλματος ὁ Μιθριδάτης, ὥσπερ εἰς πάλαισμα δεύτερον ἀνιστάμενος, αὐθις ἐπεχείρησε τῇ Ἀσίᾳ, μέγα δ' ἤδη τὸ Σερτωρίου κλέος ἐφοίτα πανταχόσε, καὶ τῶν περὶ αὐτοῦ λόγων, ὥσπερ φορτίων ξενικῶν, οἱ πλείοντες ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἀναπεπλήκασαν τὸν Πόντον· ὥρμητο διαπρεσβεύσασθαι πρὸς αὐτὸν, ἐπηρμένους μάλιστα τὰς τῶν κολάκων ἀλαζονείαις, οἳ τὸν μὲν Σερτώριον Ἀνίβρα, τὸν δὲ Μιθριδάτην Πύρρῳ παρεικάζοντες, οὐκ ἂν ἔφασαν Ῥωμαίους πρὸς τηλικαύτας ὁμοῦ φύσεις τε καὶ δυνάμεις, ἐπιχειρουμένους διχόθεν, ἀντισχεῖν, τοῦ δεινοτάτου στρατηγοῦ τῷ μεγίστῳ τῶν βασιλέων προσγενομένου. Πέμπει δὴ πρέσβεις ὁ Μιθριδάτης εἰς Ἰθηρίαν, γράμματα Σερτωρίῳ καὶ λόγους κομίζοντας, δι' ὧν αὐτὸς μὲν ἐπηγγέλετο χρήματα καὶ ναῦς παρέξειν εἰς τὸν πόλεμον, ὑπ' ἐκείνου δ' ἡξίου τὴν Ἀσίαν αὐτῷ βεβαιοῦσθαι πᾶσαν, ἧς ὑπεχώρησε Ῥωμαίοις κατὰ τὰς πρὸς Σύλλαν γενομένας συνθήκας. Ἀθροίσαντος δὲ Σερτωρίου βουλὴν, ἦν σύγκλητον ὠνόμαζεν, καὶ τῶν ἄλλων δέχεσθαι τὰς προκλήσεις καὶ ἀγαπᾶν κελευόντων (ὄνομα γὰρ καὶ ἡ γράμμα κενὸν αἰτουμένους περὶ τῶν οὐκ ὄντων ἐπ' αὐτοῖς, ἀντὶ τούτων λαμβάνειν, ὧν μάλιστα δεόμενοι τυγχάνουσιν), οὐκ ἠνέσχετο ὁ Σερτώριος, ἀλλὰ Βιθυνίαν μὲν ἔφη καὶ Καππαδοκίαν λαμβάνοντι Μιθριδάτῃ μὴ φθονεῖν, ἔθνη βασιλευόμενα καὶ μηδὲν προσήκοντα Ῥωμαίοις· ἦν δὲ τῷ δικαιοτάτῳ τρόπῳ Ῥωμαίων κεκτημένων ἐπαρχίαν, ἀφελόμενος καὶ κατασχῶν, πολεμῶν μὲν ἐξέπεσεν ὑπὸ Φιμβρίου, σπενδόμενος δὲ πρὸς Σύλλαν ἀφῆκε, ταύτην οὐκ ἔφη περιόψεσθαι πάλιν ὑπ' ἐκείνῳ γενομένην· δεῖν γὰρ αὔξεσθαι τὴν πόλιν ὑπ' αὐτοῦ κρατοῦντος, οὐκ ἐλαττώσει τῶν

ἐκείνης κρατεῖν αὐτόν. Γενναίῳ γὰρ ἀνδρὶ μετὰ τοῦ καλοῦ νικᾶν αἰρετόν· αἰσχροῦς δ' οὐδὲ σώζεσθαι.

ΚΔ. Ταῦτ' ἀπαγγελέθη Μιθριδάτης διὰ θύμβους ἐποιεῖτο· καὶ λέγεται μὲν εἰπεῖν πρὸς τοὺς φίλους· « Τί δῆτα προστάξει » Σερτώριος ἐν Παλατίῳ καθεζόμενος, εἰ νῦν εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν » ἐξεωσμένης θάλασσαν, ὄρους ἡμῶν τῆ βασιλείᾳ τίθησι, καὶ » πειρωμένοις Ἀσίας ἀπειλεῖ πόλεμον; » Οὐ μὴν ἀλλὰ γίνονται γε συνθήκαι καὶ ὄρκοι, Καππαδοκίαν καὶ Βιθυνίαν ἔχειν Μιθριδάτην, Σερτωρίου στρατηγὸν αὐτῷ καὶ στρατιώτας πέμποντος· Σερτώριον δὲ παρὰ Μιθριδάτου λαβεῖν τριχίλια τέλαντα καὶ πεσσοχίοντα ναῦς. Πέμπεται δὲ καὶ στρατηγὸς εἰς Ἀσίαν ὑπὸ Σερτωρίου τῶν ἀπὸ βουλῆς πεφευγόντων πρὸς αὐτὸν, Μάρκος Μάριος· ὃ συνεξελὼν τινὰς πόλεις τῶν Ἀσιτικῶν ὁ Μιθριδάτης, εἰτελαύνοντι μετὰ ῥάβδων καὶ πελέκεων αὐτὸς εἶπετο, δευτέραν τάξιν καὶ σχῆμα θεραπεύοντος ἐκουσίως ἀνελιφώς. Ὁ δὲ τὰς μὲν ἡλευθέρου, ταῖς δ' ἀτέλειαν γράφων χάριτι Σερτωρίου κατήγγελλεν· ὥστε τὴν Ἀσίαν αὐθις, ἐνοχλουμένην μὲν ὑπὸ τῶν τελωνῶν, βαρυνομένην δὲ ταῖς πλεονεξίαις καὶ ὑπερηφανίαις τῶν ἐπισκόνων, ἀναπτερωθῆναι πρὸς τὴν ἑλπίδα, καὶ ποθεῖν τὴν προσδοκωμένην μετὰβολὴν τῆς ἡγεμονίας.

ΚΕ. Ἐν δ' Ἰβηρίᾳ τῶν περὶ Σερτώριον συγλητικῶν καὶ ἰσοτίμων, ὡς πρῶτον εἰς ἀντίπυλον ἑλπίδα κατέστησαν, ἐπαιέντος τοῦ φόβου, φθόνος ἤπτετο καὶ ζῆλος ἀνόητος τῆς ἐκείνου δυνάμεως. Ἐνῆγε δὲ Περπένας, δι' εὐγένειαν ἐπαιρόμενος φρονήματι κενῷ πρὸς τὴν ἡγεμονίαν, καὶ λόγους μοχθηροῦς διεδίδου κρύφα τοῖς ἐπιτηδεύουσιν· « Τίς ἄρα πονηρὸς ἡμᾶς ὑπολαβὼν » ἐκ κακῶν εἰς χεῖρονα φέρει δαίμων, οἱ Σύλλα μὲν, ὁμοῦ τι » συμπάσης ἄρχοντι γῆς καὶ θαλάττης, ποιεῖν τὸ προσταττόμενον » οὐκ ἠξιοῦμεν, οἴκοι μένοντες, δεῦρο δὲ φθαρέντες, ὡς ἐλεύ- » θεροι βιωσόμενοι, δουλεύομεν ἐκουσίως, τὴν Σερτωρίου δορυ-

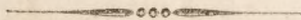
» φοροῦντες φυγὴν, ὄνομα χλευαζόμενον ὑπὸ τῶν ἀκούοντων,
 » σύγκλητος ὄντες, ὕβρεις δὲ καὶ προστάγματα καὶ πόρους οὐκ
 » ἐλάττονας Ἰβήρων καὶ Λυσιτανῶν ὑπομένοντες; » Τοιούτων
 ἀναπιμπλόμενοι λόγων οἱ πολλοί, φανερώς μὲν οὐκ ἀφίσταντο,
 δεδουκότες αὐτοῦ τὴν δύναμιν. Κρύφα δὲ τὰς τε πράξεις ἐλυ-
 μαίνοντο, καὶ τοὺς βαρβάρους ἐκάκουν, κολάζοντες πικρῶς
 καὶ δασμολογοῦντες, ὡς Σερτωρίου κελεύοντος. Ἐξ ὧν ἀπο-
 στάσεις ἐγένοντο καὶ ταραχαὶ περὶ τὰς πόλεις. Οἱ δὲ πεμπό-
 μενοι ταῦτα θεραπεύειν καὶ ἀποπαύειν ἐπανήρχοντο πλείονας
 ἐξειργασμένοι πολέμους, καὶ τὰς ὑπαρχούσας ἠϋξικότες ἀπει-
 θείας· ὥστε τὸν Σερτώριον ἐκ τῆς προτέρας ἐπιεικειᾶς καὶ
 προφότητος μεταβαλόντα, περὶ τοὺς ἐν Ὀσκη τρεφομένους παρα-
 νομῆσαι παῖδας τῶν Ἰβήρων, τοὺς μὲν ἀνελόντα, τοὺς δ' ἀ-
 ποδόμενον.

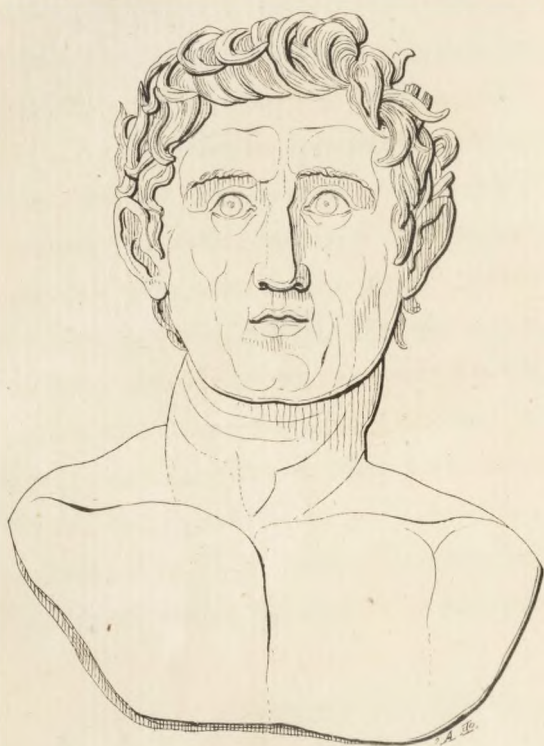
ΚΖ. Ὁ δὲ Περπένας, πλείονας ἐνωμότους ἔχων πρὸς τὴν
 ἐπίθεσιν, προτάγεται καὶ Μάλλιον, ἓνα τῶν ἐφ' ἡγεμονίας.
 Οὗτος ἐρῶν τινος τῶν ἐν Ὀρα μειρακίου, καὶ φιλοφρονού-
 μενος πρὸς αὐτὸ φράζει τὴν ἐβουλήν, κελεύων, ἀμελή-
 σαντα τῶν ἄλλων ἐραστῶν, αὐτῷ μόνῳ προσέχειν, ὡς ἐντὸς
 ἡμερῶν ὀλίγων μεγάλῳ γεννητομένῳ. Τὸ δὲ μειράκιον ἐτέρῳ τινὶ
 τῶν ἐραστῶν, Αὐφιδίῳ, μᾶλλον προσπεποιηθὸς, ἐκφέρει τὸν
 λόγον. Ἀκούσας δ' ὁ Αὐφίδιος ἐξεπλάγη· καὶ γὰρ αὐτὸς μετ-
 εἶχε τῆς ἐπὶ Σερτώριον συνωμοσίας, οὐ μέντοι τὸν Μάλλιον
 ἐγίνωσκε μετέχοντα. Περπέναν δὲ καὶ Γρακῖνον καὶ τινας
 ἄλλους, ὧν αὐτὸς ἤδει συνωμοτῶν, ὀνομάζοντος τοῦ μειρακίου,
 διαταραχθεὶς, πρὸς ἐκεῖνον μὲν ἐξεφλαύριζε τὸν λόγον, καὶ
 παρεκάλει τοῦ Μαλλίου καταφρονεῖν, ὡς κενοῦ καὶ ἀλάζονος·
 αὐτὸς δὲ πρὸς τὸν Περπέναν πορευθεὶς, καὶ φράσας τὴν
 ὀξύτητα τοῦ καιροῦ καὶ τὸν κίνδυνον, ἐκέλευσεν ἐπιχειρεῖν. Οἱ
 δ' ἐπέειθοντο, καὶ παρασκευάσαντες ἄνθρωπον γράμματα κομί-

ζῶντα τῷ Σερτωρίῳ προσήγαγον. Ἐδήλου δὲ τὰ γράμματα νίκην τινὸς τῶν ὑπ' αὐτῷ στρατηγῶν, καὶ φόνον πολὺν τῶν πολεμίων. Ἐφ' οἷς τοῦ Σερτωρίου περιχαροῦς ὄντος, καὶ θύοντος εὐαγγέλια, Περπένας ἐσίασιν αὐτῷ καὶ ταῖς παροῦσι φίλοις (οὗτοι δ' ἦσαν ἐκ τῆς συνωμοσίας) ἐπηγγέλετο, καὶ πολλὰ λιπαρήσας, ἔπεισεν ἐλθεῖν. Ἄει μὲν οὖν τὰ μετὰ Σερτωρίου δεῖπνα πολλὴν εἶχεν αἰδῶ καὶ κόσμον, οὔτε ὄρῃν τι τῶν αἰσχυρῶν, οὔτ' ἀκούειν, ὑπομένοντος, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνόντας εὐτάκτοις καὶ ἀνυβρίστοις παιδικαῖς χρῆσθαι καὶ φιλοφροσύναις ἐθίζοντος. Τότε δὲ, τοῦ πότου μεσοῦντος, ἀρχὴν ἀψιμαχίας ζητοῦντες, ἀναφανδὸν ἀκολάστοις ἐχῶντο ῥήμασι καὶ πολλὰ προσποιούμενοι μεθύειν ἠσέλγαινον, ὡς παραξυνοῦντες ἐκεῖνον. Ὁ δ', εἴτε δυσχεραίνων τὴν ἀκοσμίαν, εἴτε τὴν διάνοιαν αὐτῶν τῇ βραδυτῆτι τῆς λαλιᾶς καὶ τῇ παρὰ τὸ εἰωθὸς ὀλιγωρίᾳ συμφρονήσας, μετέβαλε τὸ σχῆμα τῆς κλισίας, ὑπτιον ἀνείκεαυτὸν, ὡς οὐδὲ προσέχων, οὔτε κατακούων. Ἐπεὶ δ' ὁ Περπένας, φιάλην τινὰ λαβὼν ἀκράτου, καὶ μετὰξὺ πίνων ἀφῆκεν ἐκ τῶν χειρῶν, καὶ ψόφον ἐποίησεν, ὅπερ ἦν αὐτοῖς σύμβολον, Ἀντώνιος ὑπερκατακείμενος πικρῆ τῷ ζήφει τὴν Σερτωρίον. Ἀνασρέψαντος δὲ πρὸς τὴν πληγὴν ἐκεῖνου καὶ συνεξανισταμένου, περιπεσὼν εἰς τὸ σῆθος, κατέλαβε τὰς χεῖρας ἀμφοτέρας, ὥστε μηδ' ἀμυνόμενον, πολλῶν παιόντων, ἀποθανεῖν.

ΚΖ. Οἱ μὲν οὖν πλεῖστοι τῶν Ἰσθίων εὐθύς ὄχοντο, καὶ παρέδωκαν ἑαυτοὺς ἐπιπρεσβευσάμενοι τοῖς περὶ Πομπηίου καὶ Μέτελλον· τοὺς δὲ συμμείναντας ὁ Περπένας ἀναλαβὼν ἐπεχειρεῖ τι πράττειν. Χρησάμενος δὲ ταῖς Σερτωρίου παρασκευαῖς, ὅσον ἐνασχημονῆσαι καὶ φανερὸς γενέσθαι μὴτ' ἀρχεῖν, μὴτ' ἀρχεσθαι πεφυκῶς, Πομπηίῳ προσέβαλε καὶ ταχὺ συντριβεῖς ὑπ' αὐτοῦ, καὶ γενόμενος αἰχμάλωτος, οὐδὲ τὴν ἐσχάτην ὑπέμεινα συμφορὰν ἡγεμονικῶς, ἀλλὰ τῶν Σερτωρίου

γραμμάτων κύριος γεγονώς, υπίσχνεϊτο Πομπηίῳ δείξειν ὑπα-
 τικῶν ἀνδρῶν καὶ μέγιστον ἐν Ῥώμῃ δυναμένων αὐτογράφους
 ἐπισολάς, καλούντων Σερτώριον εἰς Ἰταλίαν, ὡς πολλῶν πο-
 θούντων τὰ πικρόντα κινήσται, καὶ μεταβαλεῖν τὴν πολιτείαν.
 Ἔργον οὖν ὁ Πομπηίος οὐ νέας φρενὰς, ἀλλ' εὖ μάλα βεβη-
 κυίας καὶ κατηρτυμένης, ἐργασάμενος, μεγάλων ἀπήλλαξε τὴν
 Ῥώμην φόβων καὶ νεωτερισμῶν. Τὰς μὲν γὰρ ἐπισολὰς ἐκείνας,
 καὶ τὰ γράμματα τοῦ Σερτωρίου συναγαγὼν ἅπαντα κατέκαυ-
 σεν, οὔτ' ἀναγνοὺς, οὔτ' ἕτας ἕτερον· αὐτὸν δὲ τὸν Περπένην
 κατὰ τὸ τάχος ἀνείλε, φοβηθεὶς, μὴ, τῶν ὀνομάτων ἐξενεχθέντων
 πρὸς τινας, ἀποσάσεις καὶ ταραχαὶ γένωνται. Τῶν δὲ τῷ Περ-
 πέννῃ συνομοσαμένων οἱ μὲν ἐπὶ Πομπηίῳ ἀναχθέντες διαφθά-
 ρησαν, οἱ δὲ φεύγοντες εἰς Λιβύην ὑπὸ Μαυρουσίῳ κατηκον-
 τίσθησαν. Διέφυγε δ' οὐδεὶς, πλὴν Αὐφίδιος, ὁ τοῦ Μαλλίου
 ἀντεραστής. Οὗτος δ' ἢ λαθὼν, ἢ παραμεληθεὶς, ἐν τινι βαρ-
 βάρῳ κώμῃ πενόμενος καὶ μισούμενος κατεγήρασεν.

ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΣΩΤΗΡ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΥΡΙΧΩΣΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Σελ. 29: Τ: 4

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΕΥΜΕΝΗΣ.

ΕΥΜΕΝΗ δὲ τὸν Καρδιανὸν ἱστορεῖ Δοῦρις πατρὸς μὲν ἀμαξέουτος ἐν Χερρόνησῳ διὰ πενίαν γενέσθαι, τραφῆναι δ' ἐλευθερίως ἐν γράμμασι καὶ περὶ παλαιστραν ἔτι δὲ παιδὸς ὄντος αὐτοῦ, Φίλιππον παρεπιδήμοῦντα, καὶ σχολὴν ἄγοντα, τὰ τῶν Καρδιανῶν θεάσασθαι παγκράτια μεираκίων, καὶ παλαισματα παιδῶν ἐνοῖς εὐημερήσαντα τὸν Εὐμένη, καὶ φανέντα συνετὸν καὶ ἀνδρεῖον, ἀρέται τῷ Φιλίππῳ καὶ ἀναληφθῆναι. Δοκοῦσι δ' εἰκότα λέγειν μᾶλλον οἱ διὰ ξενίαν καὶ φιλίαν πατρῶαν τὸν Εὐμένη λέγοντες ὑπὸ τοῦ Φιλίππου προαχθῆναι. Μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτὴν, οὔτε συνέσει τινὸς, οὔτε πίστει, λείπεσθαι δοκῶν τῶν περὶ Ἀλέξανδρον, ἐκαλεῖτο μὲν ἀρχιγραμματεὺς, τιμῆς δὲ, ὡσπερ οἱ μάλιστα φίλοι καὶ συνήθεις, ἐτύχχανεν, ὥστε καὶ στρατηγὸς ἀποστχλῆναι κατὰ τὴν Ἰνδικὴν ἐφ' ἑαυτοῦ μετὰ δυνάμεως, καὶ τὴν Περδίκκου παραλαβεῖν ἵππαρχίαν, ὅτε Περδίκκας, ἀποθανόντος Ἡφαιστίωνος, εἰς τὴν ἐκείνου προῆλθε τάξι. Διὸ καὶ Νεοπτολέμου τοῦ ἀρχιπαιπιστοῦ μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν λέγοντος, ὡς αὐτὸς μὲν ἀσπίδα καὶ λόγχην, Εὐμένης δὲ γραφεῖον ἔχων καὶ πινακίδιον ἠκολούθει, κατεγέλων οἱ Μακεδόνες, μετὰ τῶν ἄλλων καλῶν τὸν Εὐμένη καὶ τῆς κατὰ τὸν γάμον οἰκειότητος ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰδίτες ἀξιοθέντα Βαρσίνην γὰρ τὴν Ἀρταβάζου πρώτην ἐν Ἀσίᾳ γνοὺς ὁ Ἀλέξανδρος, ἐξ ἧς υἱὸν ἔσχεν Ἡρακλέα, τῶν ταύτης ἀδελφῶν, Πτολεμαίῳ μὲν Ἀπάμαν, Εὐμένει δὲ Βαρσίνην ἐξέδωκεν, ὅτε καὶ τὰς ἄλλας Περσίδας διένειμε καὶ συνώκισε τοῖς ἐταίροις.

B. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ προσέκρουσε πολλάκις Ἀλεξάνδρῳ, καὶ

παρεκινδύνευσε δι' Ἡφαιστίωνα. Πρῶτον μὲν γὰρ, Εὐΐω τῷ ἀύ-
 λητῇ τοῦ Ἡφαιστίωνος οἰκίαν κατανεύμαντος, ἦν οἱ παῖδες ἔτυχον
 τῷ Εὐμένει προκατειληφότες, ἔλθων ὑπ' ὀργῆς πρὸς τὸν Ἀλέ-
 ξανδρον ὁ Εὐμένης, ἐβόα μετὰ Μέντορος, ὡς αὐλεῖν εἶη κρά-
 τισον, ἢ τραγωδεῖν, τὰ ὄπλα ρίψαντας ἐκ τῶν χειρῶν. ὡς
 Ἀλέξανδρον αὐτῷ συναγνακτεῖν καὶ λοιδορεῖσθαι τῷ Ἡφαι-
 στίω. Ταχὺ μὲντοι μετὰ πεισῶν, αἴθις εἶχε τὸν Εὐμένη δι'
 ὀργῆς, ὡς ὕβρει μᾶλλον πρὸς ἑαυτὸν, ἢ παρρησίᾳ πρὸς Ἡφαι-
 στίωνα, χρησάμενον. Ἐπειτα Νέαρχον ἐκπέμπων μετὰ νεῶν ἐπὶ
 τὴν ἕξω θάλασσαν, ἤπει χρημάτων τοὺς φίλους· οὐ γὰρ ἦν ἐν τῷ
 βασιλείῳ. Τοῦ δὲ Εὐμένους αἰτηθέντος μὲν τριακόσια τάλαντα,
 δόντος δὲ ἑκατὸν μόνα, καὶ ταῦτα γλίσχρως καὶ μόλις αὐτῷ
 συνειλέχθαι διὰ τῶν ἐπιτρόπων φάσκοντος, οὐδὲν ἐγκαλέσας,
 οὐδὲ δέξάμενος, ἐκέλευσε τοὺς πικρὰς κρύφα τῇ σκηνῇ τοῦ
 Εὐμένους πῦρ ἐνεῖναι, βουλόμενος, ἐκκομιζομένων τῶν χρη-
 μάτων, λαβεῖν ἐπ' αὐτοφώρῳ ψευδόμενον. Ἐφθη δὲ ἡ σκηνὴ
 καταφλεχθεῖσα, καὶ μετενόησε τῶν γραμμάτων διασφαρέντων
 ὁ Ἀλέξανδρος. Τὸ δὲ συγχυθὲν χρυσίον, ἢ ἀργύριον, ὑπὸ τοῦ
 πυρὸς ἀνευρέθη πλεῖον, ἢ χιλίων τάλαντων. Ἐλαβε δὲ οὐδὲν,
 ἀλλὰ καὶ γράψας τοῖς πανταχρῶ σατράπαις καὶ στρατηγοῖς ἀντί-
 γραφα τῶν διεσφαρμένων ἀποστέλλειν, πάντα παραλαμβάνειν
 ἐκέλευσε τὸν Εὐμένη. Πάλιν δὲ περὶ δωρεᾶς τινος εἰς δια-
 φορὰν καταστάς πρὸς τὸν Ἡφαιστίωνα, καὶ πολλὰ μὲν ἀκούσας
 κακῶς, πολλὰ δ' εἰπὼν, τότε μὲν οὐκ ἔλαττον ἔσχε' μετ' ὀλίγον
 δὲ, τελευτήσαντος Ἡφαιστίωνος, περιπαθῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ
 πᾶσιν, οὓς ἐδόκει ζῶντι μὲν ἐκείνῳ φθονεῖν, ἐπιχαίρειν δὲ
 τεθνηκότι, τραχέως ὀμιλῶν καὶ χαλεπὸς ὢν, μάλιστα τὸν Εὐμένη
 δ' ὑποψίας εἶχε, καὶ προὔφερε πολλάκις τὰς διαφορὰς καὶ
 λοιδορίας ἐκείνας. Ὁ δὲ, πανοῦγος ὢν καὶ πιθανὸς, ἐπεχεί-
 ρησεν, οἷς ἀπώλυτο, σώζειν ἑαυτὸν. Κατέφυγε γὰρ εἰς τὴν

πρὸς Ἠφαισίωνα φιλοτιμίαν Ἀλεξάνδρου καὶ χάριν, ὑψηλοῦ-
 μένος τε τιμᾶς, αἶ μάλιστα κοσμεῖν ἔμελλον τὸν τεθνηκότα, καὶ
 χρήματα τελῶν εἰς τὴν τοῦ τάφου κατασκευὴν ἀφειδῶς καὶ
 προθύμως.

Γ. Ἀποθανόντος δ' Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς φάλαγγος διεσώσης
 πρὸς τοὺς ἑταίρους, τῇ μὲν γνώμῃ τούτοις προσένειμεν ἑαυτὸν
 ὁ Εὐμένης, τῷ δὲ λόγῳ κοινός τις ἦν πρὸς ἀμφοτέρους καὶ
 ιδιώτης, ὡς οὐδὲν αὐτῷ προσήκον, ξένῳ ὄντι, πολυπραγμονεῖν
 [ἐν] ταῖς Μακεδόνων διαφοραῖς. Καὶ τῶν ἄλλων ἑταίρων ἐκ
 Βαβυλῶνος ἀνασκευασμένων, αὐτὸς ὑπολειφθεὶς ἐν τῇ πόλει
 κατεπράυνε πολλοὺς τῶν πεζῶν, καὶ πρὸς τὰς διαλύσεις ἡδίους
 ἐποίησεν. Ἐπεὶ δ' ἀναμιχθέντες ἀλλήλοις οἱ στρατηγοί, καὶ κατα-
 τάντες ἐκ τῶν πρώτων ταραχῶν, διενέμοντο σατραπείας καὶ
 στρατηγίας, Εὐμένης λαμβάνει Καππαδοκίαν καὶ Πικραγονίαν,
 καὶ τὴν ὑποκειμένην τῇ Ποντικῇ θαλλάττῃ, μέχρι Τραπεζοῦντος,
 οὐπω τότε Μακεδόνων οὔσαν Ἀριαράθης γὰρ αὐτῆς ἐβασί-
 λευεν. Ἄλλ' ἔδει Λεοννάτον καὶ Ἀντίγονον χειρὶ μεγάλῃ τὸν
 Εὐμένην κατάγοντα, ἀποδειξάει τῆς χώρας σατράπην. Ἀντίγονος
 μὲν οὖν οὐ προσέτρεχε τοῖς γραφεῖσιν ὑπὸ Περδίκου, μετέωρος
 ὢν ἤδη καὶ περιφρονῶν ἀπάντων Λεοννάτος δὲ κατέβη μὲν
 ἄνωθεν εἰς Φρυγίαν, ἀναδεξόμενος Εὐμένει τὴν στρατείαν. Ἐκα-
 ταίου δὲ, τοῦ Καρδιανῶν τυράννου, συμμίζαντος αὐτῷ, καὶ
 δεομένου βοηθεῖν μᾶλλον Ἀντιπάτρῳ καὶ Μακεδόνων τοῖς ἐν
 Λαμία πολιορκουμένοις, ὥρμητο διαβαίνειν, καὶ τὸν Εὐμένην
 παρεκάλει, καὶ διήλλαττε πρὸς Ἐκαταῖον. Ἦν γὰρ αὐτοῖς
 πατρικὴ τις ἐκ πολιτικῶν διαφορῶν ὑποψία πρὸς ἀλλήλους· καὶ
 πολλάκις ὁ Εὐμένης ἐγεγόνει φανερός κατηγορῶν τοῦ Ἐκαταίου
 τυραννοῦντος, καὶ παρακαλῶν Ἀλέξανδρον ἀποδοῦναι τοῖς
 Καρδιανοῖς τὴν ἐλευθερίαν. Διὸ καὶ τότε, τοῦ Εὐμένουσ παραιτου-
 μένου τὴν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας στρατείαν, καὶ δεδιέναι φάσκοντος

Ἀντίπατρον, μήπως Ἐκαταίῳ χαριζόμενος, καὶ πάλαι μισῶν, αὐτὸν ἀνέλη, πιστεύσας ὁ Λεοννάτος, οὐδὲν, ὧν ἐφρόνει, πρὸς αὐτὸν ἀπεκρύψατο. Λόγος μὲν γὰρ ἦν ἡ βοήθεια καὶ πρόφασις, ἐγνώκει δὲ διαβὰς εὐθὺς ἀντιποιεῖσθαι Μακεδονίας. Καὶ τινὰς ἐπιστολὰς ἔδειξε Κλεοπάτρας, μεταπεμπομένης αὐτὸν εἰς Πέλλαν, ὡς γαμησομένης. Ὁ δ' Εὐμένης, εἴτε τὸν Ἀντίπατρον δεδοικῶς, εἴτε τὸν Λεοννάτον, ἔμπληκτον ὄντα καὶ φορᾶς μεσὸν ἀθεβαίου καὶ ὀξείας, ἀπογνοὺς, νύκτωρ ἀνέξευξε τὴν ἑαυτοῦ λαβῶν ἀποσκευὴν. Εἶχε δὲ τριακοσίους μὲν ἵππεῖς, διακοσίους δὲ τῶν παίδων ὀπλοφόρους, ἐν δὲ χρυσοῖς εἰς ἀργυρίου λόγον τάλαντα πεντακισχίλια. Φυγὼν δ' αὐτῷ πρὸς Περδίκκαν, καὶ τὰ Λεοννάτου βουλευόμενα κατειπὼν, εὐθὺς μὲν ἴσχυε μέγα παρ' αὐτῷ, καὶ τοῦ συνεδρίου μετεῖχεν. Ὀλίγον δ' ὕστερον εἰς Κάππαδοκίαν κατήχθη μετὰ δυνάμειος, αὐτοῦ Περδίκκου παρόντος καὶ στρατηγοῦντος. Ἀριαράθου δὲ ληφθέντος αἰχμαλώτου, καὶ τῆς χώρας ὑποχειρίου γενομένης, ἀποδείκνυται σατράπης. Καὶ τὰς μὲν πόλεις τοῖς ἑαυτοῦ φίλοις παρεδωκε, καὶ φρουράρχους ἐγκατέστησε, καὶ δικαστὰς ἀπέλιπε, καὶ διοικητὰς, οὓς ἐβούλετο, τοῦ Περδίκκου μηδὲν ἐν τούτοις πολυπραγμονῶντος. Αὐτὸς δὲ συνανέξευξεν, ἐκεῖνον τε θεραπέων, καὶ τῶν βασιλέων ἀπολείπεσθαι μὴ βουλόμενος.

Δ. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Περδίκκας, ἐφ' ᾧ μὲν ὄρμητο, πιστεύων δι' αὐτοῦ προσάξεσθαι, τὰ δὲ ὑπολειπόμενα δεῖσθαι δραστηρίου τε καὶ πιστοῦ φύλακος οἰόμενος, ἀπέπεμψεν ἐκ Κιλικίας τὸν Εὐμένην, λόγῳ μὲν ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ σατραπείαν, ἔργῳ δὲ τὴν ὄμορον Ἀρμενίαν, τετραγαμμένην ὑπὸ Νεοπτολέμου, διὰ χειρὸς ἔξοντα. Τοῦτον μὲν οὖν ὁ Εὐμένης, καίπερ ὄγκῳ τινὶ καὶ φρονήματι κενῷ διεφθαρμένον, ἐπειράτο ταῖς ὀμιλίαις κατέχειν· αὐτὸς δὲ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων ἐπηρμένην καὶ θρασεῖαν εὐρών, ὥσπερ ἀντίταγμα παρσκευάζεν αὐτῇ δύναμιν

ἰππικὴν, τῶν μὲν ἐγχωρίων τοῖς ἰππεύειν δυναμένους ἀνεισφο-
ρίας διδούς καὶ ἀτελείας, τῶν δὲ περὶ αὐτὸν οἷς μάλιστα ἐπί-
στρευεν, ὠνητοὺς διανέμων ἵππους, φιλοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς
τὰ *τε* φρονήματα παροξύνων, καὶ τὰ σώματα κινήσει καὶ
μελέταις διαπονῶν ὥστε τοὺς μὲν ἐκπλαγῆναι, τοὺς δὲ θαρ-
ρήσαι τῶν Μακεδόνων, ὄρωντας ὀλίγῳ χρόνῳ περὶ αὐτὸν ἡθροι-
σμένους ἰππεῖς οὐκ ἐλάττους ἐξακισχιλίων καὶ τριακοσίων.

Ε. Ἐπεὶ δὲ Κρατερός καὶ Ἀντίπατρος, τῶν Ἑλλήνων περι-
γενόμενοι, διέβαινον εἰς Ἀσίαν, τὴν Περδίκκου καταλύσοντες
ἀρχὴν, καὶ προσηγγέλλοντο μέλλοντες ἐμβαλεῖν εἰς Καππα-
δοκίαν, ὁ Περδίκκας, αὐτὸς ἐπὶ Πτολεμαῖον στρατεύων, ἀπέ-
δειξε τὸν Εὐμένη τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ Καππαδοκίᾳ δυνάμεων
αὐτοκράτορα στρατηγόν. Καὶ περὶ τούτων ἐπιστολὰς ἔπεμψεν,
Ἀλέξανδρον μὲν καὶ Νεοπτόλεμον Εὐμένει προσέχειν κελεύσας,
Εὐμένη δὲ χρῆσθαι τοῖς πράγμασιν, ὅπως αὐτὸς ἔγνωκεν. Ἀλέ-
ξανδρος μὲν οὖν ἀντικρὺς ἀπέπειπατο τὴν στρατείαν, ὡς τῶν ὑπ' αὐτῷ
Μακεδόνων Ἀντιπάτρῳ μὲν αἰδουμένων μάχεσθαι, Κρατερόν
δὲ καὶ δέχεσθαι δι' εὐνοίαν ἐτοιμῶν ὄντων. Νεοπτόλεμος δὲ,
βουλευῶν μὲν ἐπ' Εὐμένει προδοσίαν οὐκ ἔλαθε, καλούμενός
δ' οὐχ ὑπήκουσεν, ἀλλὰ παρέταττε τὴν δύναμιν. Ἐνθα πρῶτον
ὁ Εὐμένης ἀπέλαυσε τῆς ἑαυτοῦ προνοίας καὶ παρασκευῆς·
ἠττώμενος γὰρ ἤδη κατὰ τὸ πεζόν, ἐτρέψατο τοῖς ἰππεύει τὸν
Νεοπτόλεμον, καὶ τὴν ἀποσκευὴν ἔλαβεν αὐτοῦ, καὶ τῇ φά-
λαγγι διεσπαρμένη περὶ τὴν δίωξιν ἄθρους ἐπελάσας, ἠνάγκασε
τὰ ὄπλα θέσθαι, καὶ λαβόντας ὄρκους αὐτῷ συστρατεύειν. Ὁ
μὲν οὖν Νεοπτόλεμος, ὀλίγους τινας συναγαγὼν ἐκ τῆς τροπῆς,
ἔφυγε πρὸς Κρατερόν καὶ Ἀντίπατρον. Παρ' ἐκείνων δ' ἀπέ-
σταλτο πρεσβεία πρὸς Εὐμένη, παρακαλοῦσα μεταθέσθαι πρὸς
αὐτοὺς, καρπούμενον μὲν, ὅσας εἶχε, σατραπείας, προσλαβόντα
δὲ στρατίαν καὶ χώραν παρ' αὐτῶν, Ἀντιπάτρῳ μὲν ἀντ' ἐχθροῦ

φίλον γενόμενον, Κρατερῷ δὲ μὴ γενόμενον ἐκ φίλου πολέμιον. Ταῦτα ὁ Εὐμένης ἀκούσας, Ἀντίπατρω μὲν οὐκ ἂν ἔφη, παλαιὸς ὢν ἐχθρὸς, νῦν γενέσθαι φίλος, ὅτε αὐτὸν ὄρα τοῖς φίλοις ὡς ἐχθροῖς χρώμενον. Κρατερόν δὲ Περδίκκα διαλάττειν ἔτοιμος εἶναι, καὶ συνάγειν ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ δικαίοις ἄρχοντας δὲ πλεονεξίας, τῷ ἀδικουμένῳ βοηθήσειν, μέχρις ἂν ἐμπνέη, καὶ μᾶλλον τὸ σῶμα καὶ τὸν βίον, ἢ τὴν πίστιν, προήσσεσθαι.

Γ. Οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Ἀντίπατρον, πυθόμενοι ταῦτα, κατὰ σχολὴν ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ὄλων. ὁ Νεοπτόλεμος δὲ, μετὰ τὴν φυγὴν ἀφικόμενος πρὸς αὐτούς, τὴν τε μάχην ἀπήγγελλε καὶ παρεκάλει βοηθεῖν, μάλιστα μὲν ἀμφοτέρους, πάντως δὲ Κρατερόν. ποθεῖσθαι γὰρ ὑπερφυῶς ἐκεῖνον ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, κἂν μόνον ἴδωσι τὴν καυσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν φωνὴν ἀκούσωσι, μετὰ τῶν ὄπλων ἤξειν φερομένους. Καὶ γὰρ ἦν ὄντως ὄνομα τοῦ Κρατεροῦ μέγα, καὶ μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευταίην τοῦτον ἐπόθησαν οἱ πολλοὶ, μνημονεύοντες, ὅτι καὶ πρὸς Ἀλεξάνδρον ὑπὲρ αὐτῶν ἀνεδέξατο πολλάκις ἀπεχθείας πολλὰς, ὑποφερομένου πρὸς τὸν Περσικὸν ζῆλον ἀντιλαμβανόμενος, καὶ τοῖς πατρίοις ἀμύνων, διὰ τρυφὴν καὶ ὄγκον ἥδη περιυβριζομένοις. Τότε δ' οὖν ὁ Κρατερός τὸν μὲν Ἀντίπατρον εἰς Κιλικίαν ἀπέστειλεν, αὐτὸς δὲ, τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν πολὺ μέρος, ἐπὶ τὸν Εὐμένη μετὰ τοῦ Νεοπτολέμου προσῆγεν, οἴομενος οὐ προσδεχομένῳ, καὶ μετὰ πρόσφατον νίκην ἐν ἀταξίᾳ καὶ περὶ πότους ἔχοντι τὴν δύναμιν, ἐπιπεσεῖσθαι. Τὸ μὲν οὖν προαισθέσθαι τὴν ἔφοδον αὐτοῦ τὸν Εὐμένη, καὶ προπαρασκευάσασθαι, νηφύσης ἂν τις ἡγεμονίας, οὐ μὴν ἄκρας θείῃ δεινότητος. τὸ δὲ μὴ μόνον τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ καὶ καλῶς εἶχεν αἰσθέσθαι, διαφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατευομένους, ἀγνοοῦντας, ᾧ μαχοῦνται, προενσεῖσαι τῷ Κρατερῷ, καὶ ἀποκρύψαι τὸν ἀντιστράτηγον, ἴδιον δοκεῖ τοῦτο τοῦ ἡγεμόνος.

ἔργον γενέσθαι. Διέδωκε μὲν οὖν λόγον, ὡς Νεοπτόλεμος αὐθις ἐπίοι καὶ Πίγρης, ἔχοντες ἵππεῖς Καππαδοκῶν καὶ Παφλαγόνων. Νυκτὸς δ' ἀναζεύξει βουλόμενος, εἶτα καταδρθὼν, ὄψιν εἶδεν ἀλλόκοτον. Ἐδόκει γὰρ ὄραϊν Ἀλεξάνδρους δύο παρασκευαζομένους ἀλλήλοις μάχεσθαι, μιᾶς ἐκάτερον ἡγούμενον φάλαγγος· εἶτα, τῷ μὲν τὴν Ἀθηναῖν, τῷ δὲ τὴν Δήμητρα βοηθοῦσαν ἔλθειν. Γενομένου δ' ἀγῶνος ἰσχυροῦ, κρατηθῆναι τὸν μετὰ τῆς Ἀθηναῖς τῷ δὲ νικῶντι σαχύων δρεπομένην τὴν Δήμητρα συμπλέκειν σέφανον. Αὐτόθεν μὲν οὖν τὴν ὄψιν εἶκαζεν εἶναι πρὸς αὐτοῦ, μαχομένου περὶ γῆς ἀρίστης καὶ τότε πολὺν καὶ καλὸν ἐχούσης ἐν κίλυκι σάχυν. Ἄπαντα γὰρ κατέσπαρτο, καὶ παρεῖχεν εἰρήνην πρέπουσαν ὄψιν, ἀμφιλαφῶς τῶν πεδίων κομώντων. Μᾶλλον δ' ἐπεβρώσθη, τυθόμενος σύνθημα τοῖς πολεμίοις Ἀθηναῖν καὶ Ἀλεξάνδρον εἶναι. Δήμητρα δὲ δὴ καὶ αὐτὸς ἐδίδου σύνθημα καὶ Ἀλεξάνδρον, ἀναδεισθαί τε πάντας ἐκέλευε, καὶ κατασφειν τὰ ὄπλα τῶν σαχύων λαμβάνοντας. Ὁρμήσας δὲ πολλάκις ἐξαγορεύσαι καὶ φράσαι τοῖς περὶ αὐτὸν ἡγεμόσι καὶ στρατηγῶσι, πρὸς ὃν ἔμελλεν ὁ ἀγὼν ἔσσεσθαι, καὶ μὴ μόνος ἐν αὐτῷ θέμενος ἀποκρύψαι καὶ κατασχεῖν ἀπόρρητον οὕτως ἀναγκαῖον, ὅμως ἐνέμεινε τοῖς λογισμοῖς, καὶ διεπίστευσε τῇ γνώμῃ τὸν κίνδυνον.

Ζ. Ἀντέταξε δὲ Κρατερῷ Μακεδόνων μὲν οὐδένα, δύο δὲ ἵππαρχίας ξενικὰς, ὧν Φαρνάβαζος ὁ Ἀρταβάρτου καὶ Φοίνιξ ὁ Τενέδιος ἡγούντο, διακελευσάμενος, ὀφθέντων τῶν πολέμιων, ἐλαύνειν κατὰ τάχος καὶ συμπλέκεσθαι, μὴ διδόντας ἀναστροφὴν, μηδὲ φωνὴν, μηδὲ κήρυκα πεμπόμενον προσιεμένους. Ἐδεδίει γὰρ ἰσχυρῶς τοὺς Μακεδόνας, μὴ, γνωρίσαντες τὸν Κρατερὸν, οἴχωνται μεταβαλλόμενοι πρὸς ἐκεῖνον. Αὐτὸς δὲ, τοὺς ἐβρώμενεστάτους ἵππεῖς τριακοσίους εἰς ἄγημα συντάξας, καὶ παρελάσας ἐπὶ τὸ δεξιὸν, ἔμελλε τοῖς περὶ Νεοπτόλεμον

ἐπιχειρεῖν. Ὡς δὲ τὸν ἐν μέσῳ λόφον ὑπερβαλλόντες ὤφθησαν ὀξεῖαν καὶ μεθ' ὀρμῆς σφοδρότερας ποιοῦμενοι τὴν ἔφοδον, ἐκπλαγεῖς ὁ Κρατερός, καὶ πολλὰ λοιδορήσας τὸν Νεοπτόλεμον, ὡς ἐξηπατημένος ὑπ' αὐτοῦ περὶ τῆς τῶν Μακεδόνων μεταβολῆς, ἐγκελευσάμενος ἀνδραγαθεῖν τοῖς περὶ αὐτὸν ἡγεμόσιν, ἀντεξήλασε. Γενομένης δὲ τῆς πρώτης συρράξεως βαρείας, καὶ τῶν δοράτων ταχὺ συντριβέντων, τοῦ δ' ἀγῶνος ἐν τοῖς ξίφεσιν ὄντος, οὐ καταισχύνας ὁ Κρατερός τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ πολλοὺς μὲν καταβαλὼν, πολλακίς δὲ τρεψάμενος τοὺς ἀντιτεταγμένους, τέλος δὴ πληγεῖς ὑπὸ Θρακῶς ἐκ πλαγίων προσελάσαντος, ἀπερρύη τοῦ ἵππου. Πεσόντα δ' αὐτὸν οἱ μὲν ἄλλοι παρήλασαν ἀγνοοῦντες. Γοργίας δὲ, τῶν Εὐμένους στρατηγῶν, ἔγνω τε, καὶ καταβάς περιέστησε φρουρὰν τῷ σώματι, κακῶς ἤδη διακειμένου καὶ δυσθανατοῦντος. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Νεοπτόλεμος Εὐμένει συνήρχετο. Μισοῦντες γὰρ ἀλλήλους πάλαι καὶ δ' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν μὲν δυσὶν ἀναστροφαῖς οὐ κατεῖδον, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ γνωρίσαντες εὐθὺς ἤλαυνον, σπασάμενοι τὰ ἐγχειρίδια καὶ βοῶντες. Τῶν δ' ἵππων ἐξ' ἐναντίας βίᾳ συμπεσόντων, ὡσπερ τριηρῶν, τὰς ἡνίας ἀφέντες, ἀλλήλων ἐπεδράξαντο ταῖς χερσὶ, τὰ τε κράνη περισπῶντες, καὶ περιρῆγγύντες ἐκ τῶν ἐπωμίδων τοὺς θώρακας. Πρὸς δὲ τὸν σπαραγμὸν ὑπεκδραμόντων ἅμα τῶν ἵππων, ἀπορρούεντες εἰς γῆν καὶ περιπεσόντες ἀλλήλοις, ἐν λαβαῖς ἦσαν καὶ διεπάλαιον. Εἶτα ὁ μὲν Εὐμένης τοῦ Νεοπτολέμου προεξανισταμένου τὴν ἰγνύαν ὑπέκοψεν, αὐτὸς εἰς ὀρθὸν φθάσας καταστῆναι ὁ δὲ Νεοπτόλεμος εἰς θάτερον ἐρεισάμενος γόνυ, θάτερον δὲ πεπηρωμένος, ἡμύνετο μὲν εὐρώστως κάτωθεν, οὐ θανασίμους δὲ πληγὰς ὑποφέρων· πληγεῖς δὲ παρὰ τὸν τράχηλον, ἔπεσε καὶ παρείθη. Τοῦ δ' Εὐμένους δι' ὀργὴν καὶ μῖσος παλαιὸν τὰ τε ὄπλα περισπῶντος αὐτοῦ, καὶ κακῶς λέγοντος, ἔτι τὸ ξίφος

ἔχων, ἔλαθεν ὑπὸ τὸν θώρακα τρώσας, ἣ παρέψαυσε τοῦ βουβῶνος ἀποβάς. Ἡ δὲ πληγὴ μᾶλλον ἐφόβησεν, ἢ ἔβλαψε τὸν Εὐμένη, δι' ἀσθένειαν ἀμυδρὰ γενομένη. Σκυλεύσας δὲ τὸν νεκρὸν, εἶχε μὲν χαλεπῶς ὑπὸ τραυμάτων, μηροὺς καὶ βραχίονας διακεκομμένους· ὅμως δ' ἀνάβληθεις ἐπὶ τὸν ἵππον, ἐδίωκε πρὸς θάτερον κέρασ, ὡς ἔτι συνεστῶτων τῶν πολεμίων. Πυθόμενος δὲ τὴν Κρατεροῦ τελευτὴν, καὶ προσελάσας, ὡς εἶδεν ἐμπνέοντα καὶ συνιέντα, καταβάς ἐπεδάκρυσε, καὶ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλε, καὶ πολλὰ μὲν εἰλοιδόρησε τὸν Νεοπτόλεμον, πολλὰ δ' ἐκεῖνον μὲν ὠκτίσατο τῆς τύχης, αὐτὸν δὲ τῆς ἀνάγκης, δι' ἣν ἀνδρὶ φίλῳ καὶ συνήθει, ταῦτα πεισόμενος, ἢ δράσων, συνηνέχθη.

Η. Ταύτην τὴν μάχην Εὐμένης ἡμέρας δέκα σχεδὸν τι μετὰ τὴν προτέραν ἐνίκησε· καὶ δόξη μὲν ἦρθη μέγας ἀπ' αὐτῆς, ὡς τὰ μὲν σοφία, τὰ δ' ἀνδρεία κατειργασμένος, φθόνον δὲ πολὺν ἔσχε καὶ μῖσος ὁμαλῶς παρά τε τοῖς συμμάχοις καὶ τοῖς πολεμίοις, ὡς ἔπηλος ἀνὴρ καὶ ξένος ὄπλοις καὶ χερσὶ τῶν Μακεδόνων τὸν πρῶτον αὐτῶν καὶ δοκιμώτατον ἀνηρηκῶς. Ἀλλ' εἰ μὲν ἔφθη Περδίκκας πυθόμενος τὴν Κρατεροῦ τελευτὴν, οὐκ ἂν ἄλλος ἐπρώτευσε Μακεδόνων· νυνὶ δ', ἀνηρημένου Περδίκκου κατὰ στάσιν ἐν Αἰγύπτῳ δυσὶν ἡμέραις πρότερον, ἦκεν οὗτος ὁ περὶ τῆς μάχης λόγος εἰς τὸ στρατόπεδον· καὶ πρὸς ὀργὴν εὐθύς οἱ Μακεδόνες θάνατον τοῦ Εὐμένουσ, κατέγνωσαν. Ἀπεδείχθη δὲ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς αὐτὸν Ἀντίγονοσ μετ' Ἀντιπάτρου στρατηγός. Ἐπεὶ δ' Εὐμένης, τοῖς βασιλικῶις ἵπποφορβίοις περὶ τὴν Ἰδὴν νεμομένοις ἐπιτυχῶν, καὶ λαβῶν ἵππους, ὅσων ἔχρηζε, τοῖς ἐπιμεληταῖς τὴν γραφὴν ἔπεμψε, λέγεται γελάσαι τὸν Ἀντιπάτρον, καὶ εἰπεῖν, ὅτι θαυμάζει τὸν Εὐμένη τῆς προνοίας, ἐλπίζοντα λόγον αὐτοῖς ἀποδώσειν τῶν βασιλικῶν, ἢ λήψεσθαι παρ' αὐτῶν. Περί δὲ τὰς Σάρδεισ ἐβούλετο μὲν ἱπποκρατῶν

Εὐμένης τοῖς Λυδοῖς ἐναγωνίασθαι πεδίοις, ἅμα καὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ τὴν δύναμιν ἐπιδειξάσαι φιλοτιμούμενος. Αὐτῆς δ' ἐκείνης δεηθείσης (ἐφοβεῖτο γὰρ αἰτίαν τινὰ λαβεῖν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀντίπατρον), ἐξήλασεν εἰς τὴν ἄνω Φρυγίαν, καὶ διεχειμαζεν ἐν Κελαιναῖς· ὅπου τῶν μὲν περὶ τὸν Ἀλιέταν καὶ Πολέμωνα καὶ Δόκιμον ὑπὲρ ἡγεμονίας διαφιλοτιμουμένων πρὸς αὐτόν· Τοῦτ' ἦν, ἔφη, τὸ λεγόμενον, Ὀλέθρου δ' οὐθεὶς λόγος. Τοῖς δὲ στρατιώταις ὑποσχόμενος ἐν τρισὶν ἡμέραις τὸν μισθὸν ἀποδώσειν, ἐπίπρασκεν αὐτοῖς τὰς κατὰ τὴν χώραν ἐπαύλεις καὶ τετραπυργίας σωμαίων καὶ βοσκημάτων γεμούσας. Ὁ δὲ πριάμενος ἡγεμὼν τάγματος, ἢ ξεναγός, ὄργανα καὶ μηχανὰς λαβὼν, τοῦ Εὐμένους παρέχοντος, ἐξεπολιόρκει, καὶ πρὸς τὸν ὀφειλόμενον μισθὸν οἱ στρατιῶται διενέμοντο τῶν ἀλισκομένων ἕκαστον. Ἐκ δὲ τούτου πάλιν ὁ Εὐμένης ἠγαπάτο, καὶ ποτε γραμμάτων ἐν τῷ στρατοπέδῳ φανέντων, ἃ διέβριψαν οἱ τῶν πολεμίων ἡγεμόνες, ἑκατὸν τάλαντα καὶ τιμὰς διδόντες τῷ κτείναντι τὸν Εὐμένη, σφόδρα παρωξύνθησαν οἱ Μακεδόνες· καὶ δόγμα ποιοῦνται, χιλίους τῶν ἡγεμονικῶν περὶ αὐτὸν αἰεὶ δορυφοροῦντας εἶναι, καὶ φυλάττειν ἐν περιόδῳ καὶ παρανυκτερεύειν. Οἱ δ' ἐπειθόντο, καὶ τιμὰς ἠγάπων παρ' αὐτοῦ λαμβάνοντες, ἄς οἱ φίλοι παρὰ τῶν βασιλέων. Ἐξῆν γὰρ Εὐμένει καὶ καυσίας ἀλουργεῖς καὶ χλαμύδας διανέμειν, ἧτις ἦν δωρεὰ βασιλικωτάτη παρὰ Μακεδόσι.

Θ. Τὸ μὲν οὖν εὐτυχεῖν καὶ τοὺς φύσει μικροὺς συνεπικουφίζει τοῖς φρονήμασιν, ὥστε φαίνεσθαι τι μέγεθος περὶ αὐτοὺς καὶ ὄγκον, ἐκ πραγμάτων ὑπερεχόντων ἀποβλεπομένους. Ὁ δὲ ἀληθῶς μεγάλῳφρων καὶ βέβαιος, ἐν τοῖς σφάλμασι μᾶλλον καὶ ταῖς δυσημερίαις ἀναφέρων, γίνεται κατάδηλος, ὥσπερ Εὐμένης. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐν Ὀρκυνίοις τῆς Καππαδοκίας ἠττηθεὶς ὑπ' Ἀντιγόνου διὰ προδοσίαν, καὶ διωκόμενος, οὐ παρῆκε

τὸν προδότην ἐκ τῆς φυγῆς διαπυσεῖν πρὸς τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ συλλαβὼν ἐκρέμασε. Φεύγων δὲ, τὴν ἐναντίαν ὁδὸν τοῖς διώκουσι μετέβαλε λαθῶν, καὶ παραλλάξας, ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, οὗ τὴν μάχην συνέβη γενέσθαι, κατεστρατοπέδευσε, καὶ συναγαγὼν τοὺς νεκροὺς, τῶν ἐν κύκλῳ κωμῶν τὰ θυρώματα κατασχίσας, ἔκαυσε, ἰδίᾳ μὲν ἡγεμόνας, ἰδίᾳ δὲ τοὺς πολλοὺς, καὶ πολυάνδρια χώσας ἀπῆλθεν ὥστε καὶ τὸν Ἀντιγόνον ὕστερον ἐπελθόντα θαυμάζειν τὸ θάρσος αὐτοῦ καὶ τὴν εὐστάθειαν. Ἐπειτα ταῖς ἀποσκευαῖς τοῦ Ἀντιγόπου περιπεσῶν, καὶ λαθεῖν ῥαδίως δυνάμενος πολλὰ μὲν ἐλεύθερα σώματα, πολλὴν δὲ θεραπείαν, καὶ πλοῦτον ἐκ πολέμων τοσοῦτων καὶ λειλασιῶν ἠθροισμένον, ἔδεισε, μὴ καταπλησθέντες ὠφελείας καὶ λαφύρων οἱ σὺν αὐτῷ βραρεῖς γένωνται πρὸς τὴν φυγὴν, καὶ μαλακώτεροι τὰς πλάνης ὑπομένειν, καὶ τὸν χρόνον, ἐν ᾧ μάλιστα τοῦ πολέμου τὰς ἐλπίδας εἶχεν, ὡς ἀποσρέψων τὸν Ἀντιγόνον. Ἐπεὶ δ' ἄντικρυς χαλεπὸν ἦν ἀποτρέπειν Μακεδόνας χρημάτων ἐν ἐφικτῷ παρόντων, ἐκέλευσε θεραπεύσαντας αὐτοὺς καὶ τοῖς ἵπποις χιλὸν ἐμβαλόντας, οὕτω βαδίζειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Αὐτὸς δὲ πέμπει κρύφα πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς ἀποσκευῆς τῶν πολεμίων Μενάνδρον, ὡς κηδόμενός αὐτοῦ, φίλου γεγονότος καὶ συνήθους, φυλάξασθαι παραινῶν, καὶ ἀναχωρῆσαι τὴν ταχίστην ἐκ τῶν ἐπιδρόμων καὶ πεδινῶν πρὸς τὴν ἐγγυὺς ὑπώρειαν, ἄφιππον οὔσαν καὶ κυκλώσεις οὐκ ἔχουσαν. Τοῦ δὲ Μενάνδρου ταχὺ συμφρονήσαντος τὸν κίνδυνον καὶ ἀνασκευασμένου, κατασκόπους ἔπεμπεν ὁ Εὐμένης φανερώς, καὶ παρήγγειλε τοῖς στρατιώταις ὀπλιζέσθαι, καὶ τοὺς ἵππους ἐγγαλινοῦν, ὡς προσάξων τοῖς πολεμίους. Τῶν δὲ κατασκόπων ἀπαγγειλάντων, ὅτι παντάπασιν ὁ Μενάνδρος ἄληπτος εἶη, καταπεφευγὸς εἰς τόπους χαλεποὺς, ἄχθεσθαι προσποιοῦμενος ὁ Εὐμένης ἀπῆγε τὴν στρατιάν. Λέγεται δὲ, τοῦ Μενάνδρου ταῦτα μαρτυ-

ρήσαντος πρὸς τὸν Ἀντίγονον, καὶ τῶν Μακεδόνων ἐπαινούντων τὸν Εὐμένη, καὶ φιλανθρωπότερον διατεθέντων, ὅτι καὶ παῖδας αὐτῶν ἀνδραποδίσασθαι καὶ γυναῖκας αἰσχῦναι παρὸν, ἐφείσατο καὶ παρῆκεν· Ἄλλ' ἐκεῖνος, φάναι τὸν Ἀντίγονον, οὐχ ὑμῶν, ὦ μακάριοι, κηδόμενος παρῆκεν, ἀλλ' αὐτῷ φεύγοντι δεδιῶς περιθεῖναι πέδας τοσαύτας.

Ι. Ἐκ τούτου πλανώμενος ὁ Εὐμένης καὶ ὑποφεύγων, ἔπεισε πρὸς πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀπελθεῖν, εἴτε κηδόμενος αὐτῶν, εἴτ' ἐφέλκεσθαι μὴ βολόμενος ἐλάττονας μὲν τοῦ μάχεσθαι, πλείονας δὲ τοῦ λανθάνειν ὄντας. Καταφυγὼν δ' εἰς Νῶρα, χωρίον ἐν μεθορίῳ Λυκαονίας καὶ Καππαδοκίας, μετὰ πεντακοσίων ἰππέων καὶ διακοσίων ὀπλιτῶν κἀντεῦθεν αὐθις, ὅσοι τῶν φίλων ἐδεήθησαν ἀφρεθῆναι, τοῦ χωρίου τὴν χαλεπότητα καὶ τῆς διαίτης τὴν ἀνάγκην οὐ φέροντες, πάντας ἀσπασάμενος καὶ φιλοφρονηθεὶς ἀπέπεμψεν. Ὡς δ' ἐπελθὼν ὁ Ἀντίγονος εἰς λόγους αὐτὸν ἐκάλει πρὸ τῆς πολιορκίας, ἀπεκρίνατο, πολλοὺς εἶναι τοὺς Ἀντιγόνου φίλους, καὶ μετ' Ἀντίγονον ἡγεμόνας· ὧν δ' αὐτὸς προπολεμεῖ, μηδένα λείπεσθαι μετ' αὐτὸν. Ὀμήρους δὲ πέμπειν ἐκέλευσεν, εἰ χρῆζει διὰ λόγων αὐτῷ γενέσθαι. Τοῦ δ' Ἀντιγόνου κελεύοντος, ὡς κρείττονι λαλεῖν· Οὐδένα, εἶπεν, ἑμαυτοῦ κρείττονα νομίζω, μέχρις ἂν ὦ τοῦ ξίφους κύριος. Ὅμως δὲ, πέμψαντος τοῦ Ἀντιγόνου τὸν ἀδελφιδοῦν Πτολεμαῖον εἰς τὸ χωρίον, ὥσπερ ἠξίωσεν ὁ Εὐμένης, κατέβη, καὶ περιβαλόντες ἀλλήλους ἠσπάσαντο φιλικῶς καὶ οἰκείως, ἅτε δὴ ἀλλήλοις κεχρημένοι πολλὰ, καὶ συνήθεις γεγονότες, Λόγων δὲ γενομένων πολλῶν, καὶ τοῦ Εὐμένουσ οὐχ' ὑπὲρ ἀσφαλείας μεμνημένου καὶ διαλύσεως, ἀλλὰ καὶ τὰς σατραπείας ἀξιούντος αὐτῷ βεβαιουῆσθαι, καὶ τὰς δωρεὰς ἀποδίδοσθαι, θαῦμα τοὺς παρόντας εἶχε, τὸ φρόνημα καὶ τὴν εὐτολμίαν ἀγαμένους. Ἄμα δὲ πολλοὶ συνέτρεχον τῶν Μακεδόνων, ἰδεῖν,

ἄστις ἐστὶ, τὸν Εὐμένη ποθοῦντες. Οὐ γὰρ ἐτέρου λόγος ἦν τοσοῦτος ἐν τῷ στρατῷ μετὰ τὴν τοῦ Κρατεροῦ τελευταίην. Δείσας δ' ὁ Ἀντίγονος ὑπὲρ αὐτοῦ, μὴ τι πάθῃ βίαιον, πρῶτον μὲν ἀπηγόρευε μὴ προσιέναι βοῶν, καὶ τοῖς λίθοις ἔβαλλε τοὺς ἐπιφερομένους· τέλος δὲ, ταῖς χερσὶ τὸν Εὐμένη περιβαλὼν, καὶ τὸν ὄχλον ἀπερύκων τοῖς δορυφόροις, μόλις εἰς τὸ ἀσφαλὲς ἀποκατέστησεν.

ΙΑ. Τοῦντεῦθεν ὁ μὲν περιτειγίσας τὰ Νῶρα, καὶ φρουρὰν καταλιπὼν, ἀνέζευξεν· Εὐμένης δὲ πολιορκούμενος, ἐγκρατῆς τοῦ χωρίου γεγονώς, σῆτον καὶ ὕδωρ ἄφθονον καὶ ἄλας, ἄλλο δὲ μηδὲν ἔχοντος ἐδώδιμον, μηδ' ἡδύσμα πρὸς τὸν σῆτον, ἐκ τῶν παρόντων ὅμως κατεσκεύαζε τοῖς συνοῦσιν ἰλαρὰν τὴν διαίταν, ἐν μέρει τε παραλαμβάνων πάντας ἐπὶ τὴν αὐτοῦ τράπεζαν, καὶ τὸ συσσίτιον ὁμιλία, χάριν ἐχούσῃ καὶ φιλοφροσύνην, ἐφηδύνων. Ἦν δὲ καὶ τὸ εἶδος ἡδύς, οὐ πολεμικῶ καὶ τετριμμένῳ δι' ὄπλων ἐοικώς, ἀλλὰ γλαφυρὸς καὶ νεοπρεπῆς, καὶ πᾶν τὸ σῶμα διηρθρωμένης, ὡς ὑπὸ τέχνης ἀκριβῶς, τοῖς μέλεσι θαυμαστὴν συμμετρίαν ἔχουσιν. Εἶπεῖν δ' οὐ δεινός, αἰμύλος δὲ καὶ πιθανός, ὡς ἐκ τῶν ἐπιστολῶν συμβάλλειν ἐστίν. Ἐπεὶ δὲ τοὺς σὺν αὐτῷ πολιορκούμενους ἢ στενοχωρία μάλις πάντων ἔβλαπτεν, ἐν οἰκῆμασι μικροῖς, καὶ τόπων δυοῖν σαδίῳ ἔχοντι τὴν περίμετρον, ἀναστρεφόμενος, τροφήν δ' ἀγυμνάτους μὲν αὐτοὺς λαμβάνοντας, ἀργοῖς δὲ τοῖς ἵπποις προσφέροντας· οὐ μόνον τὸν ἄλυν αὐτῶν, ὑπὸ τῆς ἀπραξίας μαραινομένων, ἀπαλλάξαι βουλόμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς φυγὴν, εἰ παραπέσοι καιρὸς, ἀμωσγέπως ἡσκημένοις χρήσασθαι, τοῖς μὲν ἀνθρώποις οἶκον, ὃς ἦν μέγιστος ἐν τῷ χωρίῳ, δεκατεσσάρων πηχῶν τὸ μῆκος, ἀπέδειξε περίπατον, κατὰ μικρὸν ἐπιτείνειν τὴν κίνησιν κελεύων· τῶν δ' ἵππων ἕκαστον ῥυτῆρσι μεγάλοις εἰς τὴν ὄροφὴν ἀναδεδεμένοις, ὑποζώτας ἐκ τῶν περὶ τὸν ἀρχένα μερῶν, ἐμε-

τεώριζε, καὶ παρήγειρε διὰ τροχιλίας, ὥστε τοῖς μὲν ὀπισθίοις σκέλεσιν ἐπὶ τῆς γῆς ἐρείδεσθαι, τοῖς δ' ἐμπροσθίοις ποσὶν ἀκρωνύχους ἐπιφαύειν. Οὕτω δὴ ἀνηρτημένους οἱ ἵπποκόμοι παρεσῶτες, ἅμα ταῖς τε κραυγαῖς καὶ ταῖς μάλιστα ἐπηρέθιζον οἱ δὲ, πιμπλάμενοι θυμοῦ καὶ ὀργῆς, τοῖς μὲν ὀπισθίοις ἐνήλλοντο καὶ διεσκίρτων σκέλεσι, τοῖς δὲ μετεώροις ἐφιέμενοι ζηρίζασθαι, καὶ κροτοῦντες τὸ ἔδαφος, κατετείνοντο πᾶν τὸ σῶμα, καὶ πολὺν ἠφίεσαν ἰδρῶτα καὶ στεναγμὸν, οὔτε πρὸς τάχος, οὔτε πρὸς ῥώμην, γυμναζόμενοι κακῶς. Τὰς δὲ κριθὰς ἐνέβαλλον αὐτοῖς ἐπιτιμένας, ἵνα κατεργάζωνται θᾶττον καὶ πέττωσι βέλτιον.

IB. Ἦδη δὲ τῆς πολιορκίας χρόνον λαμβανούσης, Ἀντίγονος τεθνηκέναι πυνθανόμενος Ἀντίπατρον ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ τεταράχθαι τὰ πράγματα Κασάνδρου καὶ Πολυπέρχοντος διαφορομένων, οὐδὲν ἔτι μικρὸν ἐλπίζων, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ τὴν ὅλην περιβαλλόμενος ἡγεμονίαν, ἐβούλετο τὸν Εὐμένη φίλον ἔχειν καὶ συνεργὸν ἐπὶ τὰς πράξεις. Διὸ πέμψας Ἰερόνυμον, ἐσπένδετο τῷ Εὐμένει, προτείνας ὄρκον, ὃν ὁ Εὐμένης διορθώσας, ἐπέτρεψεν ἐπικρῖναι τοῖς πολιορκοῦσιν αὐτὴν Μακεδόσι, πότερος εἶη δικαιότερος. Ἀντίγονος μὲν γὰρ ἀφοσιώτεως ἔνεκεν ἐν ἀρχῇ τῶν βασιλέων ἐπιμνησθεὶς τὸν λοιπὸν ὄρκον εἰς ἑαυτὸν ὠρkiζεν· Εὐμένης δὲ πρώτην μὲν ἐνέγραψε τοῖς ὄρκοις Ὀλυμπιάδα μετὰ τῶν βασιλέων· ἔπειτα ὤμνουν, οὐκ Ἀντιγόνῳ μόνον εὐνοήτειν, οὐδ' ἐκεῖνῳ τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν ἔξειν καὶ φίλον, ἀλλὰ καὶ Ὀλυμπιάδι καὶ τοῖς βασιλεῦσιν. Ὡν δικαιότερων φανέντων, οἱ Μακεδόνες, ταῦτα ὀρκίσαντες τὸν Εὐμένη, τὴν πολιορκίαν ἔλυσαν, καὶ πρὸς τὸν Ἀντίγονον ἀπέστειλλον, ὅπως καὶ αὐτὸς ἀποδῶ τῷ Εὐμένει τὸν ὄρκον. Ἐν τούτῳ δ' Εὐμένης ὅσους εἶχεν ἐν Νώροις τῶν Καππαδοκῶν ὀμήρους ἀπεδίδου, λαμβάνων ἵππους καὶ ὑποζύγια καὶ σκηνὰς παρὰ τῶν κομιζομένων, καὶ συνῆγε τῶν

στρατιωτῶν ὅσοι διασπαρέντες ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐπλανῶντο κατὰ τὴν χώραν ὥσε περὶ αὐτὸν ἵππεῖς ὀλίγω τῶν χιλίων ἀποδέοντας γενέσθαι. Μεθ' ὧν ἐξελάσας ἔφυγεν, ὀρθῶς φουβηθεὶς τὸν Ἀντιγόνη. Οὐ γὰρ μόνον ἐκεῖνον ἐκέλευσε πολιορκεῖν αὐθις περιτειχίσαντας, ἀλλὰ καὶ τοῖς Μακεδόσι πικρῶς ἀντέγραψε, δεξαμένοις τοῦ ὅρκου τὴν διόρθωσιν.

ΙΓ. Φεύγοντι δ' Εὐμένει γράμματα κομίζεται παρὰ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ τὴν Ἀντιγόνη δεδοικόντων αὔξησιν, Ὀλυμπιάδος μὲν παρακαλοῦσης ἐλθόντα τὸ Ἀλεξάνδρου παιδίον παραλαβεῖν καὶ τρέφειν, ὡς ἐπιβουλευόμενον, Πολυπέρχοντος δὲ καὶ Φιλίππου τοῦ βασιλέως κελευόντων Ἀντιγόνη πολεμεῖν, τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ δυνάμειος ἄρχοντα, καὶ τῶν ἐν Κουίνδοις χρημάτων πεντακόσια μὲν τάλαντα λαβεῖν εἰς τὴν τῶν ἰδίων ἐπανόρθωσιν, εἰς δὲ τὸν πόλεμον ὁπόσοις βούλεται χρῆσθαι. Περὶ δὲ τούτων καὶ Ἀντιγένει καὶ Τευτάμῳ, τοῖς τῶν ἀργυρασπίδων ἡγουμένοις ἐγεγράφεισαν. Ἐπεὶ δὲ λαβόντες ἐκεῖνοι τὰ γράμματα, τῷ μὲν λόγῳ φιλανθρώπως ἐδέξαντο τὸν Εὐμένην, φθόνου δὲ καὶ φιλονεικίας ἐφαίνοντο μεστοὶ, δευτερεύειν ἀπαξιῶντες ἐκεῖνῳ τὸν μὲν φθόνον ὁ Εὐμένης ἐθεράπευε τῷ τὰ χρήματα μὴ λαβεῖν, ὡς οὐδὲν δεόμενος, ταῖς δὲ φιλονεικίαις καὶ φιλαρχίαις αὐτῶν, μὴθ' ἡγεῖσθαι δυναμένων, μὴθ' ἔπεσθαι βουλομένων, ἐπῆγε δεισιδαιμονίαν. Ἐφη γὰρ Ἀλέξανδρον αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους φανῆναι, καὶ δεῖξάι τινα σκηνὴν κατεσκευασμένην βασιλικῶς, καὶ θρόνον ἐν αὐτῇ κείμενον· εἶπ' εἰπεῖν ὡς ἐνταῦθα συνεδρεύουσιν αὐτοῖς καὶ χρηματίζουσιν αὐτὸς παρέσθαι, καὶ συνεφέψεται βουλῆς τε πάσης καὶ πράξεως ἀρχομένοις ἀπ' αὐτοῦ. Ταῦτα ῥαδίως ἔπεισε τὸν Ἀντιγένη καὶ τὸν Τευτάμον, οὔτ' ἐλείπων ἐαδίξειν βουλομένων πρὸς αὐτὸν, οὔτε αὐτὸς ἀξίων ἐπὶ θύρας ἐτέρων ὁρᾶσθαι. Καὶ τιθέντες οὕτω σκηνὴν βασιλικὴν καὶ θρόνον Ἀλεξάνδρῳ καταπεφε-

ρισμένον, ἐκεῖ συνεπορεύοντο βουλευόμενοι περὶ τῶν μεγίστων. Ἐπεὶ δὲ προϊούσιν αὐτοῖς εἰς τὴν ἄνω χώραν ὁ Πευκέστας μετὰ τῶν ἄλλων σατραπῶν ἀπήντησε, φίλος ὢν, καὶ συνεμίζαντο τὰς δυνάμεις, πλήθει μὲν ὀπλῶν καὶ λαμπρότητι παρασκευῆς ἐπέβρωσαν τοὺς Μακεδόνας, αὐτοὶ δ' ἀνάγωγοι ταῖς ἐξουσίαις, καὶ μαλακοὶ ταῖς διαίταις γεγονότες μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν, καὶ φρονήματα τυραννικὰ καὶ τεθραμμένα βαρβαρικαῖς ἀλαζονείαις ἐπὶ ταῦτό συνενεγκάμενοι, πρὸς μὲν ἀλλήλους βαρεῖς ἦσαν καὶ δυσάρμοστοι, τοὺς δὲ Μακεδόνας κολακεύοντες ἐκκεχυμένως, καὶ καταχορηγοῦντες εἰς δεῖπνα καὶ θυσίας, ὀλίγου χρόνου τὸ στρατόπεδον ἀσωτείας πανηγυριζούσης καταγώγιον ἐποίησαν, καὶ δημηγωρούμενον ἐπὶ αἵρέσει στρατηγῶν ὄχλον, ὥσπερ ἐν ταῖς δημοκρατίαις. Αἰσθόμενος δ' ὁ Εὐμένης αὐτοὺς ἀλλήλων μὲν καταφρονοῦντας, αὐτὸν δὲ φοβουμένους, καὶ παραφυλάττοντας ἀνελεῖν, εἰ γένοιτο καιρὸς, ἐσκήψατο χρημάτων δεῖσθαι· καὶ συνεδανείσατο τάλαντα πολλὰ παρὰ τῶν μάλιστα μισούντων αὐτὸν, ἵνα καὶ πιστεύωσι, καὶ ἀπέχωνται περὶ τῶν δανείων ἀγωνιῶντες. Ὡστε συνέβη τὸν ἀλλότριον πλοῦτον αὐτῷ φύλακα τοῦ σώματος ἔχειν, καὶ τῶν ἄλλων ἐπὶ σωτηρίᾳ διδόντων, μόνον ἐκ τοῦ λαθεῖν κτήσασθαι τὴν ἀσφάλειαν.

ΙΔ. Οὐ μὴν ἀλλ' οἱ Μακεδόνας, ἀδείας μὲν οὔσης, ἐφθείροντο πρὸς τοὺς διδόντας, καὶ τὰς ἐκείνων θύρας ἐθεράπευον, δορυφορουμένων καὶ στρατηγιώντων ἐπὶ δ' Ἀντίγονος αὐτοῖς παρεστρατοπέδευσε μετὰ πολλῆς δυνάμειος, καὶ τὰ πράγματα φωνὴν ἀφιέντα τὸν ἀληθινὸν ἐκάλει στρατηγόν, οὐ μόνον οἱ στρατευόμενοι τῷ Εὐμένει προσεῖχον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ τρυφῇ μεγάλων ἐκείνων ἕκαστος ἐνέδωκε, καὶ παρεῖχεν ἑαυτὸν σιωπῇ τὴν δοθεῖσαν φυλάττοντα τάξιν. Καὶ γάρ τοι περὶ τὸν Πασιτίγριν ποταμὸν ἐπιχειρήσαντα διαβαίνειν τὸν Ἀντί-

γονον, οἱ μὲν ἄλλοι παραφυλάττοντες οὐδ' ἤσθοντο, μόνος δ' Εὐμένης ὑπέστη, καὶ συνάψας μάχην, πολλοὺς μὲν κατέβαλε, καὶ νεκρῶν ἐπέπλησε τὸ βεῖθρον, ἔλαβε δὲ τετρακισχιλίους αἰχμαλώτους. Μάλιστα δ' οἱ Μακεδόνες περὶ τὴν συμβᾶσαν ἀφρώσιαν αὐτῷ καταφανεῖς ἐγένοντο, τοὺς μὲν ἄλλους ἐσιᾶν λαμπρῶς καὶ πανηγυρίζειν, ἄρχειν δὲ καὶ πολεμεῖν δυνατὸν ἡγούμενοι μόνον ἐκείνον. Ὁ μὲν γὰρ Πευκέςας ἐν τῇ Περσικῇ λαμπρῶς αὐτοὺς ἐσιάσας, καὶ κατ' ἄνδρα διαδοὺς ἰερεῖον εἰς Θυσίαν, ἤλπιζεν εἶναι μέγιστος· ὀλίγαις δ' ὕπερον ἡμέραις τῶν στρατιωτῶν ἐπὶ τοὺς πολεμίους βαδίζόντων, ἐτύγχανεν ὁ Εὐμένης, ἐκ νόσου τινὸς ἐπισφαλοῦς, ἐν φορείῳ κομιζόμενος ἔξω τοῦ στρατεύματος ἐν ἡσυχίᾳ διὰ τὰς ἀγρυπνίας. Μικρὸν δὲ προσελθοῦσιν αὐτοῖς ἄφνω λόφους τινὰς ὑπερβαλόντες ἐξεφάνησαν οἱ πολέμιοι, καταβαίνοντες εἰς τὸ πεδῖον. Ὡς οὖν αἶ τε τῶν χρυσῶν ὄπλων αὐγαὶ πρὸς τὸν ἥλιον ἐξέλαμψαν ἀπὸ τῶν ἄκρων τοῦ ἀγῆματος ἐν τάξει πορευομένων, καὶ τῶν θηρίων τοὺς πύργους ἄνω καὶ τὰς πορφύρας εἶδον, ὅσπερ ἦν αὐτοῖς κόσμος εἰς μάχην ἀγομένοις, ἐπιστήσαντες οἱ πρῶτοι τὴν πορείαν, ἐβόων Εὐμένην καλεῖν αὐτοῖς· οὐ γὰρ ἂν προσελθεῖν, ἐκείνου μὴ στρατηγούντος. Καὶ τὰ ὄπλα πρὸς τὴν γῆν ἐρείσαντες, ἀλλήλοις μένειν διεκελεύοντο, καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἡσυχίαν ἔχειν, καὶ χωρὶς Εὐμένους μὴ μάχεσθαι, μὴδὲ κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους. Ἀκούσας δ' ὁ Εὐμένης, ἦκε πρὸς αὐτοὺς δρόμῳ, τοὺς κομίζοντας ἐπιταχύνας, καὶ τοῦ φορείου τὰς ἐκατέρωθεν αὐλαίχας ἀνάκαλύψας, προὔτεινε τὴν δεξιὰν γεγηθώς. Οἱ δ', ὡς εἶδον, εὐθὺς ἀσπασάμενοι Μακεδονισὶ τῇ φωνῇ, τὰς τ' ἀσπίδας ἀνείλοντο, καὶ ταῖς σαρίσσαις ἐπιδουπήσαντες, ἠλάλαξαν, προκαλούμενοι τοὺς πολεμίους, ὡς τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῖς παρόντος.

ΙΕ. Ἀντίγονος δὲ, παρὰ τῶν ἀλισκομένων ἀκούων τὸν

Εὐμένη νοσεῖν καὶ κομίζεσθαι κακῶς διακείμενον, οὐ μέγα ἔργον ἡγεῖτο συντρίψαι τοὺς ἄλλους, ἐκείνου νοσοῦντος. Διὸ καὶ σπεύδων ἐπὶ τὴν μάχην προσῆγεν. Ὡς δὲ τῶν πολεμίων, εἰς τάξιν καθισταμένων, παρελέσας κατεῖδε τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν, ἐκπλαγεὶς ἐπέστη πλείω χρόνον· εἴτ' ὤφθη τὸ φορεῖον ἀπὸ θατέρου κέρως ἐπὶ θάτερον διαφερόμενον. Γελάσας οὖν ὁ Ἀντίγονος, ὡσπερ εἰώθει, μέγα, καὶ πρὸς τοὺς φίλους εἰπὼν· Τοῦτ' ἦν τὸ φορεῖον, ὡς ἔοικε, τὸ ἀντιπαρατατιτόμενον ἡμῖν, εὐθὺς ἀπήγε τὴν δύναμιν ὀπίσω, καὶ κατεστρατοπέδευσεν. Οἱ δὲ, μικρὸν ἀναπνεύσαντες, αὐθις ἐδημαγωγοῦντο, καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἐντροφῶντες, σχεδὸν ὅλην εἰς τὰ χειμάδια κατενεύμαντο τὴν Γαβηνῶν· ὥσε τοὺς ἐσχάτους τῶν πρώτων ἀποσκηνοῦν ὁμοῦ τι χιλίους σταδίους. Ταῦτα γαροὺς ὁ Ἀντίγονος, ὥρμησεν ἐξαίφνης ἐπ' αὐτοὺς ὑποσρέψας, χαλεπὴν ὁδὸν καὶ ἄνυδρον, σύντομον δὲ καὶ βραχεῖαν· ἐλπίζων, εἰ διεσπαρμένοι ἐπιπέσοι περὶ τὰ χειμάδια, μηδ' ἂν συνελθεῖν ἔτι τὸ πλῆθος ῥαδίως εἰς ταῦτ' οἷς στρατηγοῖς. Ἐμβαλόντι δ' εἰς γῆν ἀοίκητον αὐτῷ, πνεύματά τε δεινὰ καὶ κρῦη μεγάλα διελυμαίνετο τὴν πορείαν, ἐνοχλουμένου τοῦ στρατεύματος. Ἦν οὖν ἀναγκαία βοήθεια, πυρὰ πολλὰ καίειν. Ὅθεν οὐκ ἔλαθε τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ τῶν βαρβάρων οἱ τὰ βλέποντα πρὸς τὴν ἀοίκητον ὄρη νεμόμενοι, θαυμάσαντες τὸ τῶν πυρῶν πλῆθος, ἔπεμψαν ἵππαστρίαις καμηλοῖς ἀγγέλους πρὸς Πευκέςαν. Ὁ δ', ὡς ἤκουσεν, αὐτὸς τε παντάπασιν ἔκφρων ὑπὸ δέους γενόμενος, καὶ τοὺς ἄλλους ὁρῶν ὁμοίως ἔχοντας, ὥρμητο φεύγειν, ἀναστήσας τοὺς καθ' ὁδὸν ὄντας αὐτοῖς μάλιστα τῶν στρατιωτῶν. Εὐμένης δὲ τὴν ταραχὴν ἀφήρει καὶ τὸν φόβον, ὑπισχνούμενος ἐπιστήσειν τῶν πολεμίων τὸ τάχος, ὥσε τρισὶν ὑστερον ἡμέραις, ἢ προσδοκῶνται, παραγενέσθαι. Πείσθέντων δ' αὐτῶν, ἅμα μὲν ἀγγέλους περιέπεμπε, τὰς δυνάμεις ἐκ τῶν χειμαδίων καὶ

τοὺς ἄλλους ἀθροίζεσθαι κατὰ τάχος κελεύων· ἅμα δ' αὐτὸς ἐξιππασάμενος μετὰ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τόπον ἐξ ἀπόπτου καταφανῆ τοῖς ὀδεύουσι τὴν ἔρημον περιβαλόμενος, καὶ διαμετρήσας, ἐκέλευε πυρὰ πολλὰ καίειν ἐν διαστήμασιν, ὥσπερ οἱ στρατοπεδεύοντες. Γενομένου δὲ τούτου, καὶ τῶν πυρῶν τοῖς περὶ Ἀντίγονον, ἐκ τῆς ὀρεινῆς καταφανέντων, ἄχος ἔσχε καὶ δυσθυμία τὸν Ἀντίγονον, οἰόμενον ἡσθημένους ἔκπαλαι τοὺς πολεμίους ἀπαντᾶν. Ἴν' οὖν μὴ κατάκοπος καὶ τετρυμένος ἐκ πορείας ἀνγκυλάζῃται μάχεσθαι πρὸς ἀνθρώπους ἐταίμους καὶ καλῶς χειριμακάτας, προέμενος τὴν σύντομον, ἦγε διὰ κωμῶν καὶ πόλεων, καθ' ἡσυχίαν ἀναλαμβάνων τὸ στράτευμα. Μηδενὸς δ' ἐμπυδῶν ὄντος, ὥσπερ εἴωθεν, ἀντικαθημένων πολεμίων, τῶν δὲ περιχώρων λεγόντων, στράτευμα μηδὲν ὄφθαι, πυρῶν δὲ κεκαυμένων μεστὸν εἶναι τὸν τόπον, ἥσθετο κατεστρατηγημένος ὑπ' Εὐμέρους, καὶ βαρέως φέρων προσῆγεν, ὡς φανερᾶ μάχη κριθησόμενος.

ΙΓ. Ἐν τούτῳ δὲ τῆς δυνάμεως περὶ τὸν Εὐμένη τὸ πλεῖστον ἠθροισμένον ἐθαύμαζε τὴν σύνεσιν αὐτοῦ, καὶ μόνον ἐκέλευεν ἄρχειν ἐφ' ᾧ λυπούμενοι καὶ φθονοῦντες οἱ τῶν ἀργυρασπίδων ἡγεμόνες, Ἀντιγένης καὶ Τεύταμος, ἐπεβούλευον αὐτῷ· καὶ τοὺς πλείστους τῶν τε σατραπῶν καὶ τῶν στρατηγῶν συναγαγόντες, ἐβουλεύοντο, πότε χρῆ καὶ πῶς τὸν Εὐμένη διαφθεῖραι. Συνδόξαν δὲ πᾶσιν ἀποχρησασθαι πρὸς τὴν μάχην αὐτῷ, μετὰ δὲ τὴν μάχην εὐθὺς ἀνελεῖν, Εὐδαμος, ὁ τῶν ἐλεφάντων ἡγεμὼν, καὶ Φαίδιμος· ἐξαγγέλλουσι κρύφα τῷ Εὐμένει τὰ δεδογμένα, δι' εὐνοίαν μὲν οὐδεμίαν, ἢ χάριν, εὐλαβούμενοι δὲ, μὴ τῶν χρημάτων, ἃ δεδανείκεσαν αὐτῷ, στερηθῶσιν. Εὐμένης δὲ τούτους μὲν ἐπήνεσεν, εἰς δὲ τὴν σκηνὴν ἀπελθὼν, καὶ πρὸς τοὺς φίλους εἰπὼν, ὡς ἐν πανηγύρει θηρίων ἀναστρέφοιτο, διαθήκας ἔγραψε· καὶ τὰ γραμματεῖα κατέσχισε καὶ διέφθειρεν,

οὐ βουλόμενος, αὐτοῦ τελευτήσαντος, ἐκ τῶν ἀπορρήτων αἰτίας καὶ συκοφαντήματα τοῖς γράψασι γενέσθαι. Ταῦτα διοικησάμενος, ἐβουλεύετο τὴν νίκην παρεῖναι τοῖς ἐναντίοις, ἢ φυγῶν διὰ Μηθίας καὶ Ἀρμενίας ἐμβαλεῖν εἰς Καππαδοκίαν. Οὐδὲν δὲ κυρώσας, τῶν φίλων παρόντων, ἀλλ' ἐπὶ πολλὰ τῆ γνώμη, πολυτρόπῳ παρὰ τὰς τύχας οὔσῃ, κινήσας αὐτὸν, ἐξέταττε τὴν δύναμιν, τοὺς μὲν Ἕλληνας καὶ τοὺς βαρβάρους πηρορμῶν, ὑπὸ δὲ τῆς φάλαγγος καὶ τῶν ἀργυρασπίδων αὐτὸς παρακαλούμενος θαρρῆεῖν, ὡς οὐ δεξομένων τῶν πολεμίων. Καὶ γὰρ ἦσαν οἱ πρεσβύτατοι τῶν περὶ Φίλιππον καὶ Ἀλέξανδρον, ὡς περ ἄθληται πολέμων ἀήτητοι καὶ ἀπτῶτες εἰς ἐκεῖνο χρόνου, πολλοὶ μὲν ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονότες, νεώτερος δ' οὐδεὶς ἐξήκονταετοῦς. Διὸ καὶ τοῖς περὶ τὸν Ἀντίγονον ἐπιόντες ἐβόων· « Ἐπὶ τοὺς πατέρας ἀμαρτάνετε, ὦ κακαὶ κεφαλαί ; » Καὶ μετ' ὀργῆς ἐμπесόντες ὅλην ὁμοῦ τὴν φάλαγγα συνέτριψαν, οὐδενὸς ὑποσάντος αὐτούς, τῶν δὲ πλείστων ἐν χερσὶ διαφθαρέντων. Ταύτῃ μὲν οὖν ὁ Ἀντίγονος ἠττᾶτο κατὰ κράτος· τοῖς δ' ἵππευσιν ἐπεκράτει, τοῦ Πευκέσου παντάπασιν ἐκλελυμένως καὶ ἀγεννῶς ἀγωνισαμένου· καὶ τὴν ἀποσκευὴν ἔλαβε πᾶσαν, αὐτῷ τε νήροντι χρησάμενος παρὰ τὰ δεινὰ, καὶ τοῦ τόπου συνεργούντης. Ἀχανὲς γὰρ ἦν τὸ πεδίον, οὔτε βαθύτερον, οὔτ' ἀπόκροτον καὶ σερρὸν, ἀλλὰ θινῶδες, καὶ μεσὸν ἀλμυρίδος ἀχμηρᾶς, ἢ, τοσοῦτων μὲν ἵππων, τοσοῦτων δ' ἀνθρώπων ξαινομένη δρόμοις ὑπὸ τὸν τῆς μάχης καιρὸν, ἐξήνηει κόνιν, ὡς περ ἄσβεστον, ἀπολευκαίνουσαν τὸν ἀέρα καὶ τὰς ὄψεις διαθολοῦσαν. Ἡ καὶ ῥάδιον λαθὼν ὁ Ἀντίγονος τῆς ἀποσκευῆς τῶν πολεμίων ἐκράτησεν.

ΙΖ. Πausαμένης δὲ τῆς μάχης, εὐθύς οἱ περὶ τὸν Τεύταμον ἐπρεσβεύοντο περὶ τῆς ἀποσκευῆς. Ἀντιγόνου δὲ καὶ ταύτην ἀντιδώσειν ὑπισχυομένου τοῖς ἀργυράσπισι, καὶ τᾶλλα

γρήσασθαι φιλανθρωπίως, εἰ παραλάβοι τὸν Εὐμένη, βούλευμα
 δεινὸν οἱ ἀργυράσπιδες ἐβουλεύσαντο, ἐγχειρίσαι ζῶντα τοῖς
 πολεμίοις τὸν ἄνδρα. Καὶ πρῶτον μὲν ἀνυπόπτως προσεπέλαζον
 αὐτῷ, καὶ παρεφύλαττον, οἱ μὲν ἀποδυρόμενοι περὶ τῆς ἀπο-
 σκευῆς, οἱ δὲ θαρραῖν, ὡς νενικηκότα, κελεύοντες, οἱ δὲ τῶν
 ἄλλων ἡγεμόνων κατηγοροῦντες. Ἐπειτα προσπεσόντες ἐξήρπα-
 σαν τὸ ἐγχειρίδιον αὐτοῦ, καὶ τῇ ζώνῃ τὰς χεῖρας ἀποσρέ-
 ψαντες ἔδησαν. Ἐπεὶ δ' ὑπ' Ἀντιγόνου Νικάνωρ ἐπέμφθη παρα-
 ληψόμενος αὐτὸν, ἐδεῖτο λόγου τυχεῖν ἀγόμενος διὰ τῶν
 Μακεδόνων, οὐκ εἰς δέησιν, ἢ παραίτησιν, ἀλλ' ὡς περὶ τῶν
 ἐκείνοις συμφερόντων διαλεξόμενος, Γενομένης δὲ σιωπῆς, ἐν
 ὑψηλῷ τινι κατασάς, καὶ τὰς χεῖρας δεδεμένας προτείνας· « Ποῖον
 » (εἶπεν), ὃ κάκιστοι Μακεδόνων, τρόπαιον Ἀντίγονος ἐβελήσας ἂν
 » ἔστησε καθ' ὑμῶν, οἷον ὑμεῖς καθ' αὐτῶν ἀνίστατε, τὸν στρα-
 » τηγὸν αἰχμάλωτον ἐκδιδόντες; οὐκ ἄρα δεινὸν ἦν, κρατοῦντας
 » ὑμᾶς ἦτταν ἐξομολογεῖσθαι διὰ τὰς ἀποσκευὰς, ὡς ἐν τοῖς
 » χρήμασιν, οὐκ ἐν τοῖς ὕπλοις τοῦ κρατεῖν ὄντος· ἀλλὰ καὶ
 » τὸν ἡγεμόνα πέμπετε λύτρον τῆς ἀποσκευῆς; Ἐγὼ μὲν οὖν
 » ἀήττητος ἄγομαι, νικῶν τοὺς πολεμίους, ὑπὸ τῶν συμμάχων
 » ἀπολλύμενος· ὑμεῖς δὲ, πρὸς Διὸς στρατίου καὶ θεῶν ὀρκίων,
 » ἐνταῦθά με δι' αὐτῶν κτείνατε. Πάντως κάκεῖ κτεινόμενος,
 » ὑμέτερον ἔργον εἰμί. Μέμψεται δ' οὐδὲν Ἀντιγονος· νεκροῦ γὰρ
 » Εὐμένους δεῖται, καὶ οὐ ζῶντος. Εἰ δὲ φείδεται τῶν χειρῶν;
 » ἀρκέσει τῶν ἐμῶν ἢ ἐτέρα λυθεῖσα πράξαι τὸ ἔργον. Εἰ δ' οὐ
 » πισεύετέ μοι ξίφος, ὑποβρίψατε τοῖς θηρίοις δεδεμένον. Καὶ
 » ταῦτα πράξαντας ὑμᾶς ἀφήμι τῆς ἐπ' ἐμοὶ δίκης, ὡς ἄνδρας
 » ὀσιωτάτους καὶ δικαιοτάτους περὶ τὸν αὐτῶν στρατηγὸν γε-
 » νομένους».

ΙΗ. Ταῦτα τοῦ Εὐμένους λέγοντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος
 ἄχει κατείχετο, καὶ κλαυθμῶς ἦν. Οἱ δ' ἀργυράσπιδες ἄγειν

ἔβδων, καὶ μὴ φλυαροῦντι προσέχειν· οὐ γὰρ εἶναι δεινόν, εἰ Χερρώνησίτης ὄλεθρος οἰμώζεται μυρίοις γυμνάσας πολέμοις Μακεδόνας, ἀλλ' εἰ τῶν Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου στρατιωτῶν οἱ κράτιστοι, τοσαῦτα καμόντες, ἐν γῆρα γέρονται τῶν ἐπάθλων, καὶ τροφήν παρ' ἐτέρων λαμβάνουσιν, αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν ἤδη τρίτην νύκτα τοῖς πολεμίοις συγκαθεύδουσιν. Ἄμα δ' ἤγον αὐτὸν ἐπιταχύνοντες. Ἀντίγονος δὲ, δεῖσας τὸν ὄχλον (ἀπελείφθη γὰρ οὐδεὶς ἐν τῷ στρατοπέδῳ), δέκα τοὺς ἰσχυροτάτους ἐλέφαντας ἐξέπεμψε, καὶ λογχοφόρους συχνούς, Μήδους καὶ Παρθυαίους, διακρουσομένους τὸ πλῆθος. Εἶτ' αὐτὸς μὲν ἰδεῖν οὐχ ὑπέμεινε τὸν Εὐμένη διὰ τὴν προγεγενημένην φιλίαν καὶ συνήθειαν πυνθανομένων δὲ τῶν παρειληφόντων τὸ σῶμα, πῶς φυλάξουσιν. Οὕτως, εἶπεν, ὡς ἐλέφαντα, ἢ ὡς λέοντα. Μετὰ μικρὸν δὲ, συμπαθῆς γενόμενος, τῶν τε δεσμῶν τοὺς βαρεῖς ἐκέλευσεν ἀφελεῖν, καὶ παῖδα παραδέξασθαι τῶν συνήθων, ὅπως ἀλείψαιτο· καὶ τῶν φίλων ἐρῆκε τῷ βούλομένῳ συνδιημερεύειν, καὶ κομίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια. Βουλευόμενος δὲ περὶ αὐτοῦ πλείονας ἡμέρας, προσήγετο καὶ λόγους καὶ ὑποσχέσεις Νεάρχου τε τοῦ Κρητῶς καὶ Δημητρίου τοῦ υἱοῦ, φιλοτιμουμένων τὸν Εὐμένη σῶσαι, τῶν * δ' * ἄλλων ὁμοῦ τι πάντων ἐνισταμένων καὶ κελυόντων ἀναιρεῖν. Λέγεται δὲ, τὸν Εὐμένη τοῦ φυλάσσοντος αὐτὸν, Ὀνομάρχου, πυθέσθαι, τί δή ποτ' Ἀντίγονος ἐχθρὸν ἄνδρα καὶ πολέμιον λαβὼν ὑποχείριον, οὐτ' ἀποκτίνουσι ταχέως, οὐτ' εὐγενῶς ἀρήσει; τοῦ δ' Ὀνομάρχου πρὸς ὕβριν εἰπόντος, ὡς οὐ νῦν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μάχης, ἔδει πρὸς θάνατον ἔχειν εὐθαρσῶς· Καὶ μὰ τὸν Δία, φάναι τὸν Εὐμένη, καὶ τότε εἶχον. Ἐροῦ δὲ τοὺς εἰς χεῖρας ἐλθόντας· ἀλλ' οὐδενὶ κρείττονι προστυχὼν οἶδα. Καὶ τὸν Ὀνόμαρχον. Οὐκοῦν ἐπεὶ νῦν, φάναι, τὸν κρείττονα εὗρηκας, τί οὐκ ἀναμένεις τὸν ἐκείνου καιρόν;

ἸΘ. ὦς δ' οὖν ἔδοξε τῷ Ἀντιγόνῳ τὸν Εὐμένη κτείνειν,
 ἐκέλευσεν αὐτοῦ τὴν τροφὴν ἀφελεῖν. Καὶ δύο μὲν ἡμέρας, ἢ
 τρεῖς, ἄσιτος οὕτω προσήγετο πρὸς τὴν τελευταίην. Αἰφνίδιον
 δ' ἀναζυγῆς γενομένης, εἰσπέμψαντες ἄνθρωπον, ἀποσφάτ-
 τουσιν αὐτόν. Τὸ δὲ σῶμα τοῖς φίλοις παραδοὺς ὁ Ἀντίγονος,
 ἐπέτρεψε καῦσαι, καὶ τὰ λείψανα συνθέντας εἰς ἀργυρᾶν ὑδρίαν,
 κομίζειν ἀποδοθησόμενα τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς παισίν. Οὕτω δ'
 ἀποθανόντος Εὐμένους, οὐκ ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τὴν τιμωρίαν
 ἐποιήσατο τῶν προδόντων αὐτὸν ἡγεμόνων καὶ στρατιωτῶν τὸ
 δαιμόνιον, ἀλλ' αὐτὸς Ἀντίγονος προβαλλόμενος ὡς ἀσεβεῖς
 καὶ θηριώδεις τοὺς ἀργυράσπιδας, παρέδωκεν Ἰβυρτίῳ, τῷ
 διοικοῦντι τὴν Ἀραχωσίαν, πάντα τρόπον ἐκτρίψαι καὶ κατα-
 φθεῖραι κελεύσας, ὅπως μηδεὶς αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν ἄπεισι,
 μηδ' ὄψεται τὴν Ἑλληνικὴν θάλατταν.

ΕΥΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΣΕΡΤΩΡΙΟΥ

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

ΤΑΥΤ' ἐστίν, ἃ περὶ Εὐμένους καὶ Σερτωρίου μνήμης ἄξια παρειλήφαμεν. Ἐν δὲ τῇ συγκρίσει κοινὸν μὲν ἀμφοτέροις ὑπάρχει τὸ ξένους καὶ ἀλλοδαποὺς καὶ φυγάδας ὄντας, ἐθνῶν τε παντοδαπῶν, καὶ στρατευμάτων μαχίμων τε καὶ μεγάλων δυνάμεων ἡγουμένους διατελεῖν. Ἴδιον δὲ Σερτωρίῳ μὲν τὸ παρὰ πάντων τῶν συμμάχων δεδομένην ἔχειν διὰ τὸ ἀξίωμα τὴν ἀρχήν· Εὐμένει δὲ τὸ, πολλῶν διαφορομένων περὶ τῆς ἡγεμονίας πρὸς αὐτὸν, ἐκ τῶν πράξεων λαμβάνειν τὸ πρωτεῖον· καὶ τῷ μὲν, ἄρχεσθαι βουλούμενοι, δικαίως εἶποντο, τῷ δ' ἄρχειν μὴ δυνάμενοι, πρὸς τὸ ὕψιστον συμφέρον ὑπήκουον. Καὶ γὰρ ὁ μὲν Ἰβήρων καὶ Λυσιτανῶν, Ῥωμαῖος, ὁ δὲ, Χερβρόνησίτης, Μακεδόνων ἦρχεν· ὧν οἱ μὲν ἔκπαλαι Ῥωμαίοις ἐδούλευον, οἱ δὲ τότε πάντας ἀνθρώπους ἐδουλοῦντο. Καὶ Σερτώριος μὲν ἀπὸ βουλῆς καὶ στρατηγίας θαυμαζόμενος, Εὐμένης δὲ διὰ τὴν γραμματείαν καταφρονούμενος ἐφ' ἡγεμονίαν πρόηλθεν. Οὐ μόνον τοίνυν ἐλάττωσι πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀφορμαῖς, ἀλλὰ καὶ μείζωσι πρὸς τὴν αὐξήσιν ἐχρήσατο κωλύμασιν Εὐμένης. Καὶ γὰρ ἀντικρυς τοὺς ἐνισταμένους, καὶ κρύφα τοὺς ἐπιβουλεύοντας εἶχε πολλοὺς· οὐχ' ὥσπερ τῷ ἐτέρῳ φανερώς μὲν οὐδεὶς, λάθρα δὲ ὕστερον καὶ ὀλίγοι τῶν συμμάχων ἐπανέστησαν. Διὸ τῷ μὲν ἦν πέρας τοῦ κινδυνεύειν τὸ νικᾶν τοὺς πολεμίους· τῷ δ' ἐκ τοῦ νικᾶν ὀκίνδυνος ὑπὸ τῶν φθονούντων.

B. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν στρατηγίαν ἐφάμιλλα καὶ παράλ-

ἤλλα· τῷ δ' ἄλλῳ τρόπῳ, φιλοπόλεμος μὲν ὁ Εὐμένης καὶ φιλό-
 νεικος, ἡσυχίας δὲ καὶ πραότητος οἰκειὸς ὁ Σερτώριος. Ὁ μὲν
 γὰρ, ἀσφαλῶς καὶ μετὰ τιμῆς βιοῦν ἐξόν, ἐκποδῶν γενομένῳ,
 τοῖς πρώτοις μαχόμενος καὶ κινδυνεύων διετέλεσε· τῷ δ', οὐδὲν
 δεομένῳ πραγμάτων, ὑπὲρ αὐτῆς τῆς τοῦ σώματος ἀσφαλείας
 πρὸς οὐκ ἔδοντας εἰρήνην ἄγειν ἦν ὁ πόλεμος. Εὐμένει μὲν
 γὰρ Ἀντίγονος, ἐκστάντι τῶν ὑπὲρ τοῦ πρωτεύειν ἀγόνων,
 ἠδέως ἂν ἐρχήτο τὴν μετ' αὐτὸν ἀγαπῶντι τάξιν· Σερτωρίῳ
 δὲ οἱ περὶ τὸν Πομπήϊον οὐδὲ ζῆν ἀπραγμόνως ἐπέτρεπον. Διὸ τῷ
 μὲν ἔκοντι συνέβαινε παλεμεῖν ἐπ' ἀρχῇ, τῷ δ' ἀκουσίως ἄρχειν
 διὰ τὸ πολεμεῖσθαι. Φιλοπόλεμος μὲν οὖν ὁ τῆς ἀσφαλείας τὴν
 πλεονεξίαν προτιμῶν· πολεμικὸς δὲ ὁ τῷ πολέμῳ κτώμενος
 τὴν ἀσφάλειαν. Καὶ μὴν ἀποθανεῖν γε συνέβη τῷ μὲν οὐ
 προαισθημένῳ· τῷ δὲ καὶ προσδεχομένῳ τὴν τελευτήν. Ὡν τὸ
 μὲν ἐπιεικεῖς· φίλοις γὰρ ἐδόκει πιστεύειν· τὸ δ' ἀσθενείας·
 βουλόμενος γὰρ φυγεῖν, συνελήφθη. Καὶ τοῦ μὲν οὐ κατήσχυε
 τὸν βίον ὁ θάνατος, πάσχοντος ὑπὸ τῶν συμμάχων, ἃ τῶν
 πολεμίων αὐτῶν οὐδεὶς ἐποίησεν· ὁ δὲ, φεύγειν μὲν πρὸ αἰχμα-
 λωσίας μὴ δυναθεὶς, ζῆν δὲ μετ' αἰχμαλωσίαν βουλευθεὶς, οὐτ'
 ἐφυλάξατο καλῶς τὴν τελευτήν, οὔθ' ὑπέμεινε, ἀλλὰ προσλι-
 παρῶν καὶ δεόμενος, τοῦ σώματος μόνου κρατεῖν δοκοῦντα τὸν
 πολέμιον, καὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ κύριον ἐποίησεν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ.

ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ ὁ Ζευξιδάμου, βασιλεύσας ἐπιφανῶς Λακεδαιμονίων, κατέλιπεν υἱὸν ἐκ γυναικὸς εὐδοκίμου, Λαμπιδοῦς, Ἄγιν, καὶ πολὺ νεώτερον ἐξ Εὐπωλίας, τῆς Μελισσιπίδα θυγατρὸς, Ἀγησίλαον. Ἐπεὶ δὲ, τῆς βασιλείας Ἄγιδι προσηκούσης κατὰ τὸν νόμον, ἰδιώτης ἐδόκει βιοτεύειν ὁ Ἀγησίλαος, ἤχθη τὴν λεγομένην ἀγωγὴν ἐν Λακεδαίμονι, σκληρὰν μὲν οὖσαν τῇ διαίτῃ καὶ πολύπονον, παιδεύουσαν δὲ τοὺς νέους ἄρχεσθαι. Διὸ καὶ φασιν ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου τὴν Σπάρτην προσηγορεῖσθαι δαμασὶμβροτον, ὡς μάλιστα διὰ τῶν ἐθνῶν τοὺς πολίτας τοῖς νόμοις πειθηνίους καὶ χειροθήεις ποιοῦσαν, ὡσπερ ἵππους εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δαμαζομένους. Ταύτης ἀφίησιν ὁ νόμος τῆς ἀνάγκης τοὺς ἐπὶ βασιλείᾳ τρεφομένους παῖδας. Ἀγησίλαῳ δὲ καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ἴδιον, ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ ἄρχειν μὴ ἀπαίδευτον τοῦ ἄρχεσθαι. Διὸ καὶ πολὺ τῶν βασιλέων εὐαρμωστότατον αὐτὸν τοῖς ὑπηκόοις παρέσχε, τῷ φύσει ἡγεμονικῷ καὶ βασιλικῷ προσκτησάμενος ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς τὸ δημοτικὸν καὶ φιλόανθρωπον.

Β. Ἐν δὲ τοῖς καλουμέναις ἀγέλαις τῶν συντρεφομένων παιδῶν Λύσανδρον ἔσχεν ἐραστὴν, ἐκπλαγέντα μάλιστα τῷ κοσμίῳ τῆς φύσεως αὐτοῦ. Φιλονεικότατος γὰρ ὢν καὶ θυμοειδέστατος ἐν τοῖς νέοις, καὶ πάντα πρωτεύειν βουλόμενος, καὶ τὸ σφοδρὸν ἔχων καὶ ῥαγδαῖον ἄμαχον καὶ δυσσεβίαστον, εὐπειθεῖα πάλιν αὐτὸν καὶ πραότητι τοιοῦτος ἦν, οἷος φόβῳ μηδὲν, αἰσχύνῃ δὲ πάντα ποιεῖν τὰ προσταττόμενα, καὶ τοῖς ψόγοις ἀλγύνεσθαι μᾶλλον, ἢ τοὺς πόνους βαρύνεσθαι. Τὴν τε τοῦ σκέλους πῆφωσιν ἢ τε ὄρα τοῦ σώματος ἀνθοῦντος ἀπέκρυπτε, καὶ τὸ

ραδίως φέρειν καὶ ἰλαρῶς τὸ τοιοῦτο, παίζοντα καὶ σκώπτοντα πρῶτον ἑαυτὸν, οὐ μικρὸν ἦν ἐπανόρθωμα τοῦ πάθους· ἀλλὰ καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἐκδηλοτέραν ἐποίει, πρὸς μηδένα πόνον· μηδὲ πράξιν ἀπαγορεύοντος αὐτοῦ διὰ τὴν χωλότητα. Τῆς δὲ μορφῆς εἰκόνα μὲν οὐκ ἔχομεν· αὐτὸς γὰρ οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλὰ καὶ ἀποθνήσκων ἀπέειπε μήτε πλαστὰν, μήτε μιμηλάν τινα ποιήσασθαι τοῦ σώματος εἰκόνα. Λέγεται δὲ μικρὸς τε γενέσθαι καὶ τὴν ὄψιν εὐκαταφρόνητος· ἡ δὲ ἰλαρότης καὶ τὸ εὐθυμον ἐν ἅπαντι καιρῷ καὶ παιγνιωδές, ἀχθεινὸν δὲ καὶ τραχὺ μηδέποτε, μήτε φωνῆ, μήτ' ὄψει, τῶν καλῶν καὶ ὠραίων ἐρασμιώτερον αὐτὸν ἄχρι γήρως παρέσχεν. Ὡς [δὲ Θεόφραστος ἱστορεῖ, τὸν Ἀρχίδαμον ἐζημίωσαν οἱ ἔφοροι γήμαντα γυναῖκα μικράν. Οὐ γὰρ βασιλεῖς, ἔφασαν, ἄμμιν, ἀλλὰ βασιλείδια γεννάσει.

Γ. Βασιλεύοντος δ' Ἄγιδος, ἦκεν ἐκ Σικελίας Ἀλκιβιάδης φυγὰς εἰς Λακεδαίμονα· καὶ χρόνον οὕτω πολὺν ἐν τῇ πολει διάγων, αἰτίαν ἔσχε τῇ γυναικὶ τοῦ βασιλέως, Τιμαίᾳ, συνεῖναι. Καὶ τὸ γεννηθὲν ἐξ αὐτῆς παιδίον οὐκ ἔφη γινώσκειν ὁ Ἄγις, ἀλλ' ἐξ Ἀλκιβιάδου γεγονέναι. Τοῦτο δ' οὐ πάνυ δυσκόλως τῇ Τιμαίᾳ ἐνεγκεῖν φησὶ Δοῦρις, ἀλλὰ καὶ ψιθυρίζουσιν οἴκοι πρὸς τὰς εἰλωτίδας, Ἀλκιβιάδην τὸ παιδίον, οὐ Λεωτυχίθην, κλεῖν. Καὶ μέντοι καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην αὐτὸν οὐ πρὸς ὕβριν τῇ Τιμαίᾳ φάναι πλησιάζειν, ἀλλὰ φιλοτιμούμενον βασιλεύεσθαι Σπαρτιάτας ὑπὸ τῶν ἐξ ἑαυτοῦ γεγονότων. Διὰ ταῦτα μὲν δὴ τῆς Λακεδαίμονος Ἀλκιβιάδης ὑπεξῆλθε, φοβηθεὶς τὸν Ἄγι· ὁ δὲ παῖς τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ὑποπτος ἦν τῷ Ἄγιδι, καὶ γνησίου τιμὴν οὐκ εἶχε παρ' αὐτῷ· νοσοῦντι δὲ προσπεσθὼν καὶ δακρύων, ἔπεισεν υἱὸν ἀποφῆναι πολλῶν ἐναντίον. Οὐ μὲν ἀλλὰ τελευτήσαντος τοῦ Ἄγιδος, ὁ Λύσανδρος, ἤδη καταγεναυμαχηκῶς Ἀθηναίους, καὶ μέγιστον ἐν Σπάρτῃ

δυνάμενος, τὸν Ἀγησίλαον ἐπὶ τὴν βασιλείαν προῆγεν, ὡς οὐ προσήκουσαν ὄντι νόθῳ τῷ Λεωτυχίδῃ. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν [διὰ] τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἀγησίλαου, καὶ τὸ συντετράφθαι καὶ μετεσχηκέναι τῆς ἀγωγῆς, ἐφιλοτιμοῦντο καὶ συνέπραττον αὐτῷ προθύμως. Ἦν δὲ Διοπεΐθης ἀνὴρ χρησμολόγος ἐν Σπάρτῃ, μαντείων τε παλαιῶν ὑπόπλεως, καὶ δοκῶν περὶ τὰ θεῖα σοφός εἶναι καὶ περιττός. Οὗτος οὐκ ἔφη θεμιτὸν εἶναι χωλὸν γενέσθαι τῆς Λακεδαιμόνος βασιλέα· καὶ χρησμὸν ἐν τῇ δίκῃ τοιοῦτον ἀνεγίνωσκε·

Φράζεο δὴ, Σπάρτη, καίπερ μέγχαυτος εὐσα,
 Μὴ σέθεν ἀρετίπιδος βλάβη χωλῆ βασιλεία.
 Μηδὲν γὰρ νῦσσί σε κατασχίσουσιν ἄελλπται,
 Φθεραιθροτὸν τ' ἐπὶ κῦμα κλινδόμενον πολέμιο.

Πρὸς ταῦτα Λύσανδρος ἔλεγεν, ὡς, εἰ πᾶν φοβοῖντ' οὐδὲν χρησμὸν οἱ Σπαρτιῆται, φυλακτέον αὐτοῖς εἶη τὸν Λεωτυχίδην, οὐ γὰρ, εἰ προσπταίσας τις τὸν ποδα βασιλεύοι, τῷ θεῷ διαφέρειν· ἀλλ' εἰ μὴ γνήσιος ὢν, μηδὲ Ἡρακλείδης, τοῦτο τὴν χωλὴν εἶναι βασιλείαν. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἔφη καὶ τὸν Ποσειδῶνα καταμαρτυρεῖν τοῦ Λεωτυχίδου τὴν νοθείαν, ἐκβαλόντα σεισμῷ τοῦ θαλάμου τὸν Ἄγιν· ἀπ' ἐκείνου δὲ πλέον, ἢ δέκα μηνῶν διελθόντων γενέσθαι τὸν Λεωτυχίδην.

Δ. Οὕτω δὲ καὶ διὰ ταῦτα βασιλεὺς ἀποδειχθεὶς ὁ Ἀγησίλαος, εὐθὺς εἶχε καὶ τὰ χρήματα τοῦ Ἄγιδος, ὡς νόθον ἀπελάσας τὸν Λεωτυχίδην. Ὅρων δὲ τοὺς ἀπὸ μητρὸς οἰκείους, ἐπιεικεῖς μὲν ὄντας, ἰσχυρῶς δὲ πενομένους, ἀπένειμεν αὐτοῖς τὰ ἡμίσεια τῶν χρημάτων, εὐνοίαν ἑαυτῷ καὶ δόξαν ἀντιφθόνου καὶ δυσμενείας ἐπὶ τῇ κληρονομίᾳ κατασκευαζόμενος. Ὁ δὲ φησὶ ὁ Ξενοφῶν, ὅτι, πάντα τῇ πατρίδι πειθόμενος, ἴσχυε πλεῖστον, ὥστε ποιεῖν, ὃ βούλοιο, τοιοῦτόν ἐστι. Τῶν Ἐφόρων ἦν τότε καὶ τῶν γερόντων τὸ μέγιστον ἐν τῇ πολιτείᾳ κράτος, ὧν οἱ

μὲν ἐνιαυτὸν ἄρχουσι μόνον, οἱ δὲ γέροντες διὰ βίου ταύτην ἔχουσι τὴν τιμὴν, ἐπὶ τῷ μὴ πάντα τοῖς βασιλεῦσιν ἐξεῖναι, συνταχθέντες, ὡς ἐν τῷ περὶ Λυκούργου γέγραπται. Διὸ καὶ πατρικὴν τινα πρὸς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ πλαιοῦ διετέλουν εὐθύς οἱ βασιλεῖς φιλονικίαν καὶ διαφορὰν παραλαμβάνοντες. Ὁ δ' Ἀγησίλαος ἐπὶ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν ἤλθε. καὶ τὸ πολεμεῖν καὶ τὸ προσκρούειν αὐτοῖς ἐάτας, ἐθαράπευε, πάσης μὲν ἀπ' ἐκείνων πράξεως ἀρχόμενος, εἰ δὲ κληθεῖν, θάπτον, ἢ βάδην, ἐπειγόμενος· ὡσάκις δὲ τύχοι καθήμενος ἐν τῷ βασιλικῷ θώκῳ, καὶ χρηματίζων, ἐπιούσι τοῖς Ἐφόροις ὑπεξάνισατο. Τῶν δ' εἰς τὴν γερουσίαν ἀεὶ καταταττομένων ἐκάσῳ χλαῖναν ἔπεμπε καὶ βοῦν ἀρισεῖον. Ἐκ δὲ τούτων, τιμᾶν δοκῶν καὶ μεγαλύνειν τὸ ἀξίωμα τῆς ἐκείνων ἀρχῆς, ἐλάνθανεν αὖξων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, καὶ τῇ βασιλείᾳ προσιθέμενος μέγεθος, ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας συγχωρούμενον.

Ε. Ἐν δὲ ταῖς πρὸς τοὺς ἄλλους πολίτας ὁμιλίαις ἐχθρὸς ἦν ἀμεμπτότερος, ἢ φίλος. Τοὺς μὲν γὰρ ἐχθροὺς ἀδίκως οὐκ ἔβλαπτε, τοῖς δὲ φίλοις καὶ τὰ μὴ δίκαια συνέπραττε· Καὶ τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἡσχύνετο μὴ τιμᾶν κατορθοῦντας· τοὺς δὲ φίλους οὐκ ἐδύνατο φέγειν ἀμαρτάνοντας, ἀλλὰ καὶ βοηθῶν ἠγάλλετο καὶ συνἑξαμαρτάνων αὐτοῖς. Οὐδὲν γὰρ ᾤετο τῶν φιλικῶν ὑπουργημάτων αἰσχρὸν εἶναι. Τοῖς δ' αὖ διαφόροις καὶ πταίσασι πρῶτος συναχθόμενος, καὶ δεηθεῖσι συμπράττων προθύμως, ἐδημαγώγει καὶ προσήγετο πάντας. Ὀρῶντες οὖν οἱ Ἐφοροὶ ταῦτα, καὶ φοβούμενοι τὴν δύναμιν, ἐζημίωσαν αὐτὸν, αἰτίαν ὑπειπόντες, ὅτι τοὺς κοινούς πολίτας, ἰδίους κτᾶται. Καθάπερ γὰρ οἱ φυσικοὶ τὸ νεῖκος οἴονται καὶ τὴν ἔριν, εἰ τῶν ὄλων ἐξαιρεθεῖν, εἶναι μὲν ἂν τὰ οὐράνια, παύσεσθαι δὲ πάντως τὴν γένεσιν καὶ κίνησιν ὑπὸ τῆς πρὸς πάντα πάντων ἁρμονίας· οὕτως ἔοικεν ὁ Δακωνικός γομοθέτης ὑπέκκαυμα τῆς ἀρετῆς

ἐμβαλεῖν εἰς τὴν πολιτείαν τὸ φιλότιμον καὶ φιλόνηκον, αἰεὶ τινα τοῖς ἀγαθοῖς διαφορὰν καὶ ἀμιλλὰν εἶναι πρὸς ἀλλήλους βουλόμενος· τὴν δ' ἀνθυπεῖκουσαν τῷ ἀνελέγκτῳ χάριν, ἀργὴν καὶ ἀναγώνιστον οὖσαν, οὐκ ὀρθῶς ὁμόνοιαν λέγεσθαι. Τοῦτο δ' ἀμέλει συνεωρακέναι καὶ τὸν Ὀμηρον οἴονται τινες. Οὐ γὰρ ἂν τὸν Ἀγαμέμνονα ποιῆσαι χαίροντα, τοῦ Ὀδυσσεῶς καὶ τοῦ Ἀχιλλέως εἰς λοιδορίαν προαχθέντων ἐκπάγλοις ἐπέσειν, εἰ μὴ μέγα τοῖς κοινοῖς ἀγαθὸν ἐνόμιζεν εἶναι τὸν πρὸς ἀλλήλους ζῆλον, καὶ τὴν διαφορὰν τῶν ἀρίστων. Ταῦτα μὲν οὖν οὐκ ἂν οὕτως τις ἀπλῶς συγχωρήσειεν· αἱ γὰρ ὑπερβολαὶ τῶν φιλονεικίων χαλεπαὶ ταῖς πόλεσι, καὶ μεγάλους κινδύνους ἔχουσι.

5. Τοῦ δ' Ἀγησιλάου τὴν βασιλείαν νεωστὶ παρειληφότος, ἀπήγγελλον τινες ἐξ' Ἀσίας ἤκοντες, ὡς ὁ Περσῶν βασιλεὺς παρασκευάζοιτο μεγάλῳ στόλῳ Λακεδαιμονίους ἐκβαλεῖν τῆς θαλάσσης. Ὁ δὲ Λύσανδρος, ἐπιθυμῶν αὐθις εἰς Ἀσίαν ἀποσταλῆναι καὶ βοηθῆσαι τοῖς φίλοις, οὓς αὐτὸς μὲν ἄρχοντας καὶ κυρίους τῶν πόλεων ἀπέλιπε, κακῶς δὲ χρώμενοι καὶ βιαίως τοῖς πράγμασιν, ἐξέπιπτον ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ ἀπέθνησκον, ἀνέπεισε τὸν Ἀγησίλαον ἐπιθέσθαι τῇ στρατείᾳ, καὶ πολεμῆσαι, τῆς Ἑλλάδος ἀπωτάτῳ διαβάντα, καὶ φθάσαντα τὴν τοῦ βαρβαρίου παρασκευήν. Ἄμα δὲ τοῖς ἐν Ἀσίᾳ φίλοις ἐπέσελλε πέμπειν εἰς Λακεδαίμονα, καὶ στρατηγὸν Ἀγησίλαον αἰτεῖσθαι. Παρελθὼν οὖν εἰς τὸ πλῆθος Ἀγησίλαος, ἀνεδέξατο τὸν πόλεμον, εἰ δοῖεν αὐτῷ τριάκοντα μὲν ἡγεμόνας καὶ συμβούλους Σπαρτιάτας, νεοδαμῶδεις δὲ λογάδας δισχιλίους, τὴν δὲ συμμαχικὴν εἰς ἑξακισχιλίους δύναμιν. Συμπράττοντος δὲ τοῦ Λυσάνδρου, πάντα προθύμως ἐψηφίσαντο, καὶ τὸν Ἀγησίλαον ἐξέπεμπον * εὐθὺς *, ἔχοντα τοὺς τριάκοντα Σπαρτιάτας, ὧν ὁ Λύσανδρος ἦν εὐθὺς πρῶτος, οὐ διὰ τὴν ἑαυτοῦ δόξαν καὶ δύναμιν μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Ἀγησιλάου φιλίαν, ᾧ μείζον

ἐδόκει τῆς βασιλείας διαπέπραχθαι ἀγαθὸν τὴν στρατηγίαν
 ἐκείνην. Ἀθροισομένης δὲ τῆς δυνάμεως εἰς Γεραισὸν, αὐτὸς εἰς
 Αὐλίδαν κατελθὼν μετὰ τῶν φίλων, καὶ νυκτερεύσας, ἔδυξε κατὰ
 τοὺς ὕπνους εἰπεῖν τινα πρὸς αὐτόν. « Ὁ βασιλεῦ Λακεδαιμο-
 » νίων, ὅτι μὲν οὐδείς τῆς Ἑλλάδος ὁμοῦ συμπάσης ἀπεδείχθη
 » στρατηγός, ἢ πρότερον Ἀγαμέμνων, καὶ σὺ νῦν μετ' ἐκείνων,
 » ἐννοεῖς δήπουθεν. Ἐπεὶ δὲ τῶν αὐτῶν ἄρχεις ἐκείνω, τοῖς δ'
 » αὐτοῖς πολεμεῖς, ἀπὸ δὲ τῶν αὐτῶν τόπων ὁρμᾶς ἐπὶ τὸν
 » πόλεμον, εἰκὸς ἐστὶ καὶ θῦσαι σε τῇ θεῷ θυσίαν, ἣν ἐκείνος ἐν-
 » ταῦθα θύσας ἐξέπλευσεν. » Ἄμα δὲ πῶς ὑπῆλθε τὸν Ἀγησίλαον
 ὁ τῆς κόρης σφαγιασμὸς, ἣν ὁ πκτήρ ἔσφαξε πεισθεὶς τοῖς
 μάντεσιν. Οὐ μὴν διετάραξεν αὐτόν, ἀλλ' ἀναστὰς καὶ διηγη-
 σάμενος τοῖ φίλοις τὰ φανέντα, τὴν μὲν θεὸν ἔφη τιμῆσειν,
 οἷς εἰκὸς ἐστὶ χαίρειν, θεὸν οὔσαν, οὐ μιμήσεσθαι δὲ τὴν ἀμα-
 θίαν τοῦ τότε στρατηγοῦ. Καὶ καταστέψας ἔλαφον, ἐκέλευσεν
 ἀπάρξασθαι τὸν ἑαυτοῦ μάντιν, οὐχ ὅσπερ εἰώθει τοῦτο ποιεῖν
 ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν τεταγμένος. Ἀκούσαντες οὖν οἱ Βοιωτάρχαι,
 πρὸς ὄργην κινηθέντες, ἔπεμψαν ὑπηρέτας, ἀπαγορεύοντες τῷ
 Ἀγησίλαῳ μὴ θύειν παρὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ πάτρια Βοιωτῶν.
 Οἱ δὲ καὶ ταῦτ' ἀπήγγειλαν, καὶ τὰ μηρία διέρριψαν ἀπὸ τοῦ
 βωμοῦ. Χηλεπῶς οὖν ἔχων ὁ Ἀγησίλαος, ἀπέπλει τοῖς τε Θη-
 θαίοις διωργισμένος, καὶ γεγονῶς δύσελπις διὰ τὸν οἰωνόν, ὡς
 ἀτελῶν αὐτῷ τῶν πράξεων γενησομένων, καὶ τῆς στρατείας ἐπὶ
 τὸ προσῆκον οὐκ ἀφιζομένης.

Ζ. Ἐπεὶ δ' ἦκεν εἰς Ἔφεσον, εὐθὺς ἀζώωμα μέγα καὶ δύ-
 ναμις ἦν ἐπαχθῆς καὶ βρεῖα περὶ τὸν Λύσανδρον, ὄχλου φοι-
 τῶντος ἐπὶ τὰς θύρας ἐκάστοτε, καὶ πάντων παρακολουθούτων
 καὶ θεραπευόντων ἐκείνον, ὡς ὄνομα μὲν καὶ σχῆμα τῆς στρα-
 γίας τὸν Ἀγησίλαον ἔχοντα, διὰ τὸν νόμον, ἔργῳ δὲ κύριον
 ἀπάντων καὶ δυνάμενον καὶ πράττοντα πάντα, τὸν Λύσανδρον.

Οὐδείς γὰρ δεινότερος, οὐδὲ φοβερώτερος, ἐκεῖνου τῶν εἰς τὴν Ἀσίαν ἀποσαλέντων ἐγένετο στρατηγῶν, οὐδὲ μείζονα τοὺς φίλους ἀνὴρ ἄλλος εὐεργέτησεν, οὐδὲ κακὰ τιλικαῦτα τοὺς ἐχθροὺς ἐποίησεν. Ὦν ἔτι προσφάτων ὄντων οἱ ἄνθρωποι μνημονεύοντες, ἄλλως δὲ τὸν μὲν Ἀγησίλαον ἀφελῆ καὶ λιτὸν ἐν ταῖς ὀμιλίαις καὶ δημοτικὸν ὀρώντες, ἐκεῖνω δὲ τὴν αὐτὴν ὀμοίως σφοδρότητα καὶ τραχύτητα καὶ βραχυλογίαν παροῦσαν, ὑπέπιπτον αὐτῷ πάντᾳ καὶ μόνῳ προσεῖχον. Ἐκ δὲ τούτου πρῶτον μὲν οἱ λοιποὶ Σπαρτιᾶται χαλεπῶς ἔφερον, ὑπηρεταὶ μᾶλλον Λυσάνδρου, [ἢ σύμβουλοι βασιλέως, ὄντες. Ἐπειτα δ' αὐτὸς ὁ Ἀγησίλαος, εἰ καὶ μὴ φθονερός ἦν, μηδ' ἤχθετο τοῖς τιμωμένοις, ἀλλὰ φιλότιμος ὢν σφόδρα καὶ φιλόνεικος, ἐφοβεῖτο, μὴ, κὰν ἐνέγκωσί τι λαμπρὸν αἰ πράξεις, τοῦτο Λυσάνδρου γένηται διὰ τὴν δόξαν. Οὕτως οὖν ἐποίει πρῶτον ἀντέκρουε ταῖς συμβουλίαις αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἃς ἐκεῖνος ἐσπουδάκει μάλιστα πράξεις, ἐὼν χαίρειν καὶ παραμελῶν, ἕτερα πρὸ ἐκείνων ἔπραττεν. Ἐπειτα τῶν ἐντυγχανόντων καὶ δεομένων, οὓς αἰσθοῖτο Λυσάνδρῳ μάλιστα πεπορθότας, ἀπράκτους ἀπέπεμπε καὶ περὶ τὰς κρίσεις ὀμοίως οἷς ἐκεῖνος ἐπηρεάζει, τούτους ἔδει πλέον ἔχοντας ἀπελθεῖν, καὶ τούναντίον, οὓς φανερός γένοιτο προθυμούμενος ὠφελεῖν, χαλεπὸν ἦν μὴ καὶ ζημιαθῆναι. Γινομένων δὲ τούτων οὐ κατὰ τύχην, ἀλλ' οἷον ἐκ παρασκευῆς καὶ ὀμαλῶς, αἰσθόμενος τὴν αἰτίαν ὁ Λυσάνδρος, οὐκ ἀπεκρούετο πρὸς τοὺς φίλους, ἀλλ' ἔλεγεν, ὡς δι' αὐτὸν ἀτιμάζονται, καὶ παρεκάλει θεραπεύειν ἰόντας τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς μᾶλλον αὐτοῦ δυναμένους.

Η. Ὡς οὖν ταῦτα πράττειν καὶ λέγειν ἐδόκει φθόνον ἐκεῖνω μηχανώμενος, ἔτι μᾶλλον αὐτοῦ καθάψασθαι βουλόμενος Ἀγησίλαος, ἀπέδειξε κρεωδαίτην, καὶ προσεῖπεν, ὡς λέγεται, πολλῶν ἀκουόντων « Νῦν οὖν θεραπευέτωσαν οὔτοι ἀπιόντες τὸν

» ἐμὸν κραιωδαίτην ». Ἀχθόμενος οὖν ὁ Λύσανδρος, λέγει πρὸς αὐτὸν Ἥδεις ἄρα σαφῶς, Ἀγησίλαε, φίλους ἐλαττοῦν. Ἥδειν, ἔφη, τοὺς ἐμοῦ μεῖζον δύνασθαι βουλομένους. Καὶ ὁ Λύσανδρος· Ἀλλ' ἴσως, ἔφη, ταῦτά σοι λέλεκται βέλτιον, ἢ ἐμὰ πέπρακται. Δὸς δέ μοι τινὰ τάξιν καὶ χώραν, ἐνθα μὴ λυπῶν ἔσομαί σοι χρήσιμος. Ἐκ τούτου πέμπεται μὲν ἐφ' Ἑλλάσποντον, καὶ Σπιθριδάτην, ἄνδρα Πέρσην, ἀπὸ τῆς Φαρναβάζου χώρας, μετὰ γρημάτων συχῶν καὶ διακοσίων ἰππέων, ἤγαγε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον. Οὐκ ἔληγε δὲ τῆς ὀργῆς, ἀλλὰ βαρέως φέρων ἤδη τὸν λοιπὸν χρόνον, ἐβούλευεν, ὅπως τῶν δυεῖν οἴκων τὴν βασιλείαν ἀφελόμενος, εἰς μέσον ἄπκσιν ἀποδοίη Σπαρτιάταις. Καὶ ἐδόκει μεγάλην ἂν ἀπεργάσασθαι κίνησιν ἐκ ταύτης τῆς διαφορᾶς, εἰ μὴ πρότερον ἐτελεύτησεν, εἰς Βοιωτίαν στρατεύσας. Οὕτως αἱ φιλότιμοι φύσεις ἐν ταῖς πολιτείαις τὸ ἄγαν μὴ φυλαξάμεναι, τοῦ ἀγαθοῦ μεῖζον τὸ κακὸν ἔχουσι. Καὶ γὰρ, εἰ Λύσανδρος φορτικὸς ἦν, ὥσπερ ἦν, ὑπερβάλλων τῇ φιλοτιμίᾳ τὸν καιρὸν, οὐκ ἠγνόει δῆπουθεν Ἀγησίλαος ἐτέραν ἀμεμπτοτέραν ἐπανόρθωσιν οὔσαν ἀνδρὸς ἐνδόξου καὶ φιλοτίμου πλημμελοῦντος. Ἀλλ' ἔοικε ταύτῳ πάθει μήτ' ἐκεῖνος ἄρχοντας ἐξουσίαν γνῶναι, μήτε οὗτος ἄγνοιαν ἐνεγκεῖν συνήθους.

Θ. Ἐπεὶ δὲ Τισαφέρνης ἐν ἀρχῇ μὲν, φοβηθεὶς τὸν Ἀγησίλαον, ἐποιήσατο σπονδὰς, ὡς τὰς πόλεις αὐτῷ τὰς Ἑλληνικὰς ἀφήσοντος αὐτονόμους βασιλέως, ὕστερον δὲ πεισθεὶς ἔχειν δύναμιν ἰκανὴν, ἐξῆνέγκε τὸν πόλεμον, ἄσμενος ὁ Ἀγησίλαος ἐδέξατο. Προσδοκία γὰρ ἦν μεγάλη τῆς στρατείας· καὶ δεινὸν ἠγεῖτο, τοὺς μὲν σὺν Ξενοφῶντι μυρίους ἦκειν ἐπὶ θάλατταν, ὡσάκις ἐβουλήθησαν αὐτοῖ, τοσαυτάκις βασιλέα νενικηκότας· αὐτοῦ δὲ, Λακεδαιμονίων ἄρχοντας ἠγουμένων γῆς καὶ θαλάσσης, μηδὲν ἔργον ἄξιον μνήμης φανῆναι πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Εὐθύς οὖν ἀμυνόμενος ἀπάτη δικάια τὴν Τισαφέρνου

ἐπιορκίαν, ἐπέδειξεν, ὡς ἐπὶ Καρίαν προάξων. Ἐκεῖ δὲ τοῦ βαρβάρου τὴν δύναμιν συναθροίσαντος, ἄρας εἰς Φρυγίαν ἐνέβαλε. Καὶ πόλεις μὲν εἶλε συχνάς, καὶ χρημάτων ἀφθόνων ἐκυρίευσεν, ἐπιδεικνύμενος τοῖς φίλοις, ὅτι τὸ μὲν σπεισάμενον ἀδικεῖν τῶν θεῶν ἐστὶ καταφρονεῖν· ἐν δὲ τῷ παραλογίζεσθαι τοὺς πολεμίους οὐ μόνον τὸ δίκαιον, ἀλλὰ καὶ δόξα πολλή καὶ τὸ μεθ' ἡδονῆς κερδαίνειν ἔνεστι. Τοῖς δ' ἵππευσιν ἐλαττωθεῖς, καὶ τῶν ἱερῶν ἀλόβων φανέντων, ἀνχωρήσας εἰς Ἔφεσον, ἵππικὸν συνῆγε, τοῖς εὐπόροις προειπὼν, εἰ μὴ βούλονται στρατεύεσθαι, παρασχεῖν ἕκαστον ἵππον ἀνθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἄνδρα. Πολλοὶ δ' ἦσαν οὗτοι, καὶ συνέβαινε τῷ Ἀγησιλάῳ ταχὺ πολλοὺς καὶ πολεμικοὺς ἔχειν ἵππεῖς ἀντὶ δειλῶν καὶ πλουσίων. Ἐμισθοῦντο γὰρ οἱ μὴ βουλόμενοι στρατεύεσθαι τοὺς βουλομένους στρατεύεσθαι. οἱ δὲ μὴ βουλόμενοι ἵππεύειν τοὺς βουλομένους ἵππεύειν. Καὶ γὰρ τὸν Ἀγαμέμνονα ποιῆσαι καλῶς, ὅτι θήλειαν ἵππον ἀγαθὴν λαβὼν, κακὸν ἄνδρα καὶ πλούσιον ἀπήλλαξε τῆς στρατείας. Ἐπεὶ δὲ, κελεύσαντος αὐτοῦ, τοὺς αἰχμαλώτους ἀποδύοντες ἐπίπρασκον οἱ λαφυροπῶλαι, καὶ τῆς μὲν ἐσθῆτος ἦσαν ὠνηταὶ πολλοὶ, τῶν δὲ σωμάτων, λευκῶν καὶ ἀπαλῶν παντάπασι διὰ τὰς σκιατροφίας, γυμνουμένων κατεγέλων, ὡς ἀχρήστων καὶ μηθενὸς ἀξίων, ἐπιστάς ὁ Ἀγησίλαος. Οὗτοι μὲν, εἶπεν, οἷς μάχεσθε ταῦτα δὲ, ὑπὲρ ὧν μάχεσθε.

I. Καιροῦ δ' ὄντος αὐθις ἐμβαλεῖν εἰς τὴν πολεμίαν, προεῖπεν, εἰς Λυδίαν ἀπάξειν, οὐκέτι ψευδόμενος ἐνταῦθα τὸν Τισαφέρνην· ἀλλ' ἐκεῖνος ἑαυτὸν ἐξηπάτησε, διὰ τὴν ἔμπροσθεν ἀπάτην ἀπιστῶν τῷ Ἀγησιλάῳ, καὶ νῦν *οὖν* αὐτὸν ἄψεσθαι τῆς Καρίας νομίζων, οὐσης δυσίππου, πολὺ τῷ ἵππικῷ λειπούμενον. Ἐπεὶ δ', ὡς προεῖπεν, ὁ Ἀγησίλαος ἤκεν εἰς τὸ περὶ Σάρδεις πεδίον, ἠναγκάζετο κατὰ σπουδὴν ἐκεῖθεν αὐτὸν βοηθεῖν ὁ Τισαφέρνης· καὶ τῇ ἵππῳ διεξελαύνων διέσθαιρε πολλοὺς

τῶν ἀτάκτως τὸ πεδίον πορθούντων. Ἐννοήσας οὖν ὁ Ἀγησίλαος, ὅτι τοῖς πολεμίοις οὐπω πάρεστι τὸ πεζόν, αὐτῷ δὲ τῆς δυνάμεως οὐδὲν ἄπεστιν, ἔσπευσε διαγωνίσασθαι. Καὶ τοῖς μὲν ἱππεῦσιν ἀναμίξας τὸ πελτασικόν, ἐλαύνειν ἐκέλευσεν ὡς τάχιστα καὶ προσβάλλειν τοῖς ἐναντίοις, αὐτὸς δ' εὐθύς τοὺς ὀπλίτας ἐπῆγε. Γενομένης δὲ τροπῆς τῶν βαρβάρων, ἐπακολουθήσαντες οἱ Ἕλληνες ἔλαβον τὸ στρατόπεδον, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον. Ἐκ ταύτης τῆς μάχης οὐ μόνον ὑπῆρξεν αὐτοῖς ἄγειν καὶ φέρειν ἀδεῶς τὴν βασιλέως χώραν, ἀλλὰ καὶ δίκην ἐπιδεῖν Τισαφέρην διδόντα, μοχθηρὸν ἄνδρα καὶ τῷ γένει τῶν Ἑλλήνων ἀπεχθέςατον. Ἐπεμψε γὰρ εὐθέως ὁ βασιλεὺς Τιθραύστην ἐπ' αὐτόν, ὃς ἐκείνου μὲν τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμε, τὸν δ' Ἀγησίλαον ἡξίου διαλυσάμενον ἀποπλεῖν οἴκαδε, καὶ χρήματα διδοὺς αὐτῷ προσέπεμψε. Ὁ δὲ τῆς μὲν εἰρήνης ἔφη τὴν πόλιν εἶναι κυρίαν, αὐτὸς δὲ πλουτίζων τοὺς στρατιώτας ἠδεσθαι μᾶλλον, ἢ πλουτῶν αὐτός· καὶ ἄλλως γε μέντοι νομίζειν Ἕλληνας καλὸν, οὐ δῶρα λαμβάνειν, ἀλλὰ λάφυρα παρὰ τῶν πολεμίων. Ὅμως δὲ, τῷ Τιθραύστη χαρίζεσθαι βουλόμενος, ὅτι τὸν κοινὸν ἐχθρὸν Ἑλλήνων ἐτετιμώρητο, Τισαφέρην, ἀπήγαγεν εἰς Φρυγίαν τὸ στρατεύμα, λαβὼν ἐφόδιον παρ' αὐτοῦ τριάκοντα τάλαντα. Καὶ καθ' ὁδὸν ὧν σκυτάλην δέχεται παρὰ τῶν οἴκοι τελεῶν, κελεύουσαν αὐτὸν ἄρχειν ἅμα καὶ τοῦ ναυτικοῦ. Τοῦτο μόνῳ πάντων ὑπῆρξεν Ἀγησιλάῳ. Καὶ μέγιστος μὲν ἦν ὁμολογουμένως, καὶ τῶν τότε ζώντων ἐπιφανέστατος, ὡς εἰρηκῆ που καὶ Θεόπομπος· εαυτῷ γε μὴν ἐδίδου δι' ἀρετὴν φρονεῖν μείζον, ἢ διὰ τὴν ἡγεμονίαν. Τότε δὲ τοῦ ναυτικοῦ κκταστήσας ἄρχοντα Πείσανδρον, ἀμαρτεῖν ἔδοξεν, ὅτι, πρεσβυτέρων καὶ φρονιμωτέρων παρόντων, οὐ σκεψάμενος τὸ τῆς πατρίδος, ἀλλὰ τὴν οἰκειότητά τιμῶν, καὶ τῇ γυναικὶ χαρίζόμενος, ἧς ἀδελφὸς ἦν ὁ Πείσανδρος, ἐκείνῳ παρέδωκε τὴν ναυαρχίαν.

ΙΑ. Αὐτός δὲ τὸν στρατὸν καταστήσας εἰς τὴν ὑπὸ Φαρναθάξῳ τεταγμένην χώραν, οὐ μόνον ἐν ἀρθήνοισι διῆγε πᾶσιν, ἀλλὰ καὶ χρήματα συνῆγε πολλά· καὶ προελθὼν ἄχρι Παφλαγονίας, προσηγάγετο τὸν βασιλέα τῶν Παφλαγόνων, Κότυν, ἐπιθυμήσαντα τῆς φιλίας αὐτοῦ δι' ἀρετὴν καὶ πίσιν. Ὁ δὲ Σπιθριδάτης, ὡς ἀποσᾶς τοῦ Φαρναθάξου τὸ πρῶτον ἦλθε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον, αἰεὶ συναπεδήμει καὶ συνεστράτευεν αὐτῷ, κάλλιστον μὲν υἱὸν ἔχων, Μεγαβάτην, οὗ παιδὸς ὄντιος ἦρα σφοδρῶς Ἀγησίλαος· καλὴν δὲ καὶ θυγατέρα, παρθένον ἐν ἡλικίᾳ γάμου. Ταύτην μὲν ἔπεισε γῆμαι τὸν Κότυν ὁ Ἀγησίλαος, καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ χιλιούς ἵππεῖς καὶ δισχιλίους πελτασᾶς, αὐτῆς ἀνεχώρησεν εἰς Φρυγίαν, καὶ κακῶς ἐποίει τὴν Φαρναθάξου χώραν, οὐχ' ὑπομένοντος, οὐδὲ πιστεύοντος τοῖς ἐρύμασιν· ἀλλ' ἔχων αἰεὶ τὰ πλεῖστα σὺν ἑαυτῷ τῶν τιμίων καὶ ἀγαπητῶν, ἐξεχώρει καὶ ὑπέφευγεν ἄλλοθεν ἀλλαχόσε τῆς χώρας μεθιδρύμενος, μέχρις οὗ παραφυλάξας αὐτὸν ὁ Σπιθριδάτης, καὶ παραλαβὼν Ἡριππίδαν τὸν Σπαρτιάτην, ἔλαβε τὸ στρατόπεδον, καὶ τῶν χρημάτων ἀπάντων ἐκράτησεν. Ἐνθα δὴ πικρὸς ὢν ὁ Ἡριππίδας ἐξεταστῆς τῶν κλαπέτων, καὶ τοὺς βαρβάρους ἀναγκάζων ἀποτίθεσθαι, καὶ πάντα φωρῶν καὶ διερευνώμενος, παρώξυνε τὸν Σπιθριδάτην, ὥστ' ἀπελθεῖν εὐθὺς εἰς Σάρδεις μετὰ τῶν Παφλαγόνων. Τοῦτο λέγεται τῷ Ἀγησίλαῳ γενέσθαι πάντων ἀνιαρότατον. Ἦχθετο μὲν γὰρ ἄνδρα γενναῖον ἀποβεβληκῶς, τὸν Σπιθριδάτην, καὶ σὺν αὐτῷ δύναμιν οὐκ ὀλίγην· ἠσχύνετο δὲ τῇ διαβολῇ τῆς μικρολογίας καὶ ἀνελευθερίας, ἧς οὐ μόνον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν πατρίδα καθαρῆουσαν αἰεὶ παρέχειν ἐφιλοτιμεῖτο. Χωρὶς δὲ τῶν ἐμφανῶν τούτων ἔκνιζεν αὐτὸν οὐ μετρίως ὁ τοῦ παιδὸς ἔρωσ ἐνεσχαγμένος, εἰ καὶ πάνυ, παρόντος αὐτοῦ, τῷ φιλονείκῳ χρώμενος, ἐπειρᾶτο νεκρικῶς ἀπομάχεσθαι πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν. Καί ποτε

τοῦ Μεγαβάτου προσιόντος, ὡς ἀσπασομένου καὶ φιλήσαντος, ἐξέκλινεν. Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος αἰσχυθεὶς ἐπαύσατο, καὶ τὸ λοιπὸν ἄπωθεν ἤδη προσηγόρευεν· ἀχθόμενος αὖ πάλιν καὶ μεταμελόμενος τῇ φυγῇ τοῦ φιλήματος ὁ Ἀγησίλαος, προσεποιεῖτο θαυμάζειν, ὅτι δὴ παθὼν αὐτὸν ὁ Μεγαβάτης ἀπὸ στόματος οὐ φιλοφρονοῖτο. Σὺ γὰρ αἴτιος, οἱ συνήθεις ἔφασαν, οὐχ ὑποσᾶς, ἀλλὰ τρέσας τὸ φίλημα τοῦ καλοῦ, καὶ φοβηθεὶς· ἐπεὶ καὶ νῦν ἂν ἔλθοι σοι πεισθεὶς ἐκεῖνος ἐντὸς φιλήματος· ἀλλ' ὅπως αὐθις οὐκ ἀποδειλιάσεις. Χρόνον οὖν τινα πρὸς ἑαυτῷ γενόμενος ὁ Ἀγησίλαος καὶ διασιωπήσας· Οὐδὲν, ἔφη, δεῖ πείθειν ὑμᾶς ἐκεῖνον· ἐγὼ γὰρ μοι δοκῶ τήναν τὴν μάχην τὴν περὶ τοῦ φιλάματος ἄδιον ἂν μάχεσθαι πάλιν, ἢ πάντα ὅσα τεθέσθαι χρυσία μοι γενέσθαι. Τοιοῦτος μὲν ἦν, τοῦ Μεγαβάτου παρόντος· ἀπελθόντος γε μὴν, οὕτω περικαῶς ἔσχεν, ὡς χαλεπὸν εἰπεῖν, εἰ, πάλιν αὖ μεταβαλομένου καὶ φανέντος, ἐνεκαρτέρησε μὴ φιληθῆναι.

ΙΒ. Μετὰ ταῦτα Φαρνάβαζος εἰς λόγους αὐτῷ συνελθεῖν ἠθέλησε, καὶ συνῆγεν ἀμφοτέροις ὧν ξένος ὁ Κυζικηνὸς Ἀπολλοφάνης. Πρώτερος δὲ μετὰ τῶν φίλων ὁ Ἀγησίλαος ἐλθὼν εἰς τὸ χωρίον, ὑπὸ σκιᾷ τινι, πόας οὔσης βαθείας, καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἐνταῦθα περιέμενε τὸν Φαρνάβαζον. Ὁ δ', ὡς ἐπῆλθεν, ὑποβεβλημένων αὐτῷ κωδίων τε μαλακῶν καὶ ποικίλων δαπιδίων, αἰδεσθεὶς τὸν Ἀγησίλαον οὕτω κατακείμενον, κατεκλίνη καὶ αὐτός, ὡς ἔτυχεν, ἐπὶ τῆς πόας χαμάζε, καίπερ ἐσθῆτα θαυμασὴν λεπτότητι καὶ βαφαῖς ἐνδεδυκώς. Ἀσπασάμενοι δ' ἀλλήλους, ὁ μὲν Φαρνάβαζος οὐκ ἠπόρει λόγων δικαίων, ἅτε δὴ πολλὰ καὶ μέγала Λακεδαιμονίους χρήσιμος γεγονώς ἐν τῷ πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ, νῦν δὲ πορθούμενος ὑπ' αὐτῶν. Ὁ δ' Ἀγησίλαος, ὀρῶν τοὺς σὺν αὐτῷ Σπάρτιάτας ὑπ' αἰσχύνης κύπτοντας εἰς τὴν γῆν καὶ διαποροῦντας (ἀδικούμενων γὰρ

ξώρων τὸν Φαρνάβαζον). « Ἡμεῖς (εἶπεν), ὦ Φαρνάβαζε, καὶ
 « φίλοι ὄντες πρότερον βασιλέως, ἐχρώμεθα τοῖς ἐκείνου πράγμασι
 » φιλικῶς· καὶ νῦν πολέμιοι γεγονότες, πολεμικῶς. Ἐν οὖν καὶ σὲ
 » τῶν βασιλέως κτημάτων ὄρωντες εἶναι βουλόμενον, εἰκότως διὰ
 » σοῦ βλάπτομεν ἐκείνον. Ἀφ' ἧς δ' ἂν ἡμέρας σεαυτὸν ἀξιώσης
 » Ἑλλήνων φίλον καὶ σύμμαχον μᾶλλον, ἢ δοῦλον λέγεσθαι βα-
 » σιλέως, ταύτην νόμιζε τὴν φάλαγγα καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὰς ναῦς
 » καὶ πάντα ἡμᾶς· τῶν σῶν κτημάτων φύλακας εἶναι, καὶ τῆς
 » ἐλευθερίας, ἧς ἄνευ καλὸν ἀνθρώποις οὐδὲν, οὐδὲ ζηλωτὸν
 » ἐστίν ». Ἐκ τούτου λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Φαρνάβαζος ἣν εἶχε διά-
 νοιαν. « Ἐγὼ γὰρ (εἶπεν), ἐὰν μὲν ἄλλον ἐκπέμψῃ βασιλεὺς στρα-
 » τηγόν, ἔσομαι μεθ' ὑμῶν· ἐὰν δ' ἐμοὶ παραδιδῶ τὴν ἡγεμονίαν,
 » οὐδὲν ἐλλείψω προθυμίας ἀμυνόμενος ὑμᾶς καὶ κακῶς ποιῶν
 » ὑπὲρ ἐκείνου ». Ταῦτα δ' ἀκούσας ὁ Ἀγησίλαος ἤσθη, καὶ τῆς
 δεξιᾶς αὐτοῦ λαβόμενος καὶ συνεξαναστάς. « Εἴθ' (εἶπεν), ὦ Φαρ-
 » νάβαζε, τοιοῦτος ὢν, φίλος ἡμῖν γένοιτο μᾶλλον, ἢ πολέμιος ».

ΙΓ. Ἀπιόντος δὲ τοῦ Φαρναβάζου μετὰ τῶν φίλων, ὁ υἱὸς
 ὑπολειφθεὶς προσέδραμε τῷ Ἀγησίλαῳ, καὶ μειδιῶν εἶπεν· Ἐγὼ
 σε ξένον, ὦ Ἀγησίλαε, ποιῶμαι· καὶ παλτὸν ἔχων ἐν τῇ χειρὶ
 δίδωσιν αὐτῷ. Δεξιόμενος οὖν ὁ Ἀγησίλαος, καὶ ἡσθεὶς τῇ
 τ' ὄψει καὶ τῇ φιλοφροσύνῃ τοῦ παιδὸς, ἐπεσκόπει τοὺς παρόν-
 τας, εἴ τις ἔχοι τι τοιοῦτον, οἷον ἀντιδοῦναι καλῶ καὶ γενναίῳ
 δῶρον. Ἰδὼν δ' ἵππον Ἀδαίου τοῦ γραφέως κεκοσμημένον φα-
 λάροις, ταχὺ ταῦτα περισπᾶσας τῷ μειρακίῳ δίδωσι. Καὶ τὸ
 λοιπὸν οὐκ ἐπαύετο μεμνημένος, ἀλλὰ καὶ χρόνῳ περιμόντι τὸν
 οἶκον ἀποστερηθέντος αὐτοῦ καὶ φυγόντος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν
 εἰς Πελοπόννησον, ἰσχυρῶς ἐπεμελεῖτο· καὶ τι καὶ τῶν ἐρω-
 τικῶν αὐτῷ συνέπραξεν. Ἠράσθη γὰρ ἀθλητοῦ παιδὸς ἐξ
 Ἀθηνῶν. Ἐπεὶ δὲ μέγας ὢν καὶ σκληρὸς Ὀλυμπιάσιν ἐκινδύ-
 νησεν ἐκκριθῆναι, καταφεύγει πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ὁ Πέρσης,

τοῦ Μεγαβάτου προσιόντος, ὡς ἀσπασομένου καὶ φιλήσοντος, ἐξέκλινεν. Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος αἰσχυνθεὶς ἐπαύσατο, καὶ τὸ λοιπὸν ἄπωθεν ἤδη προσηγόρευεν· ἀχθόμενος αὖ πάλιν καὶ μεταμελόμενος τῇ φυγῇ τοῦ φιλήματος ὁ Ἀγησίλαος, προσεποιεῖτο θαυμάζειν, ὅτι δὴ παθὼν αὐτὸν ὁ Μεγαβάτης ἀπὸ στόματος οὐ φιλοφρονοῖτο. Σὺ γὰρ αἴτιος, οἱ συνήθεις ἔφασαν, οὐχ ὑποσάς, ἀλλὰ τρέσας τὸ φίλημα τοῦ καλοῦ, καὶ φοβηθεὶς· ἐπεὶ καὶ νῦν ἂν ἔλθοι σοι πεισθεὶς ἐκεῖνος ἐντὸς φιλήματος· ἀλλ' ὅπως αὔθις οὐκ ἀποδειλιάσεις. Χρόνον οὖν τινα πρὸς ἑαυτῷ γενόμενος ὁ Ἀγησίλαος καὶ διασιωπήσας· Οὐδὲν, ἔφη, δεῖ πείθειν ὑμᾶς ἐκεῖνον· ἐγὼ γάρ μοι δοκῶ τήναν τὰν μάχαν τὰν περὶ τοῦ φιλάματος ἄδιον ἂν μάχεσθαι πάλιν, ἢ πάντα ὅσα τεθέαμαι χρυσία μοι γενέσθαι. Τοιοῦτος μὲν ἦν, τοῦ Μεγαβάτου παρόντος· ἀπελθόντος γε μὴν, οὕτω περικαῶς ἔσχεν, ὡς χαλεπὸν εἰπεῖν, εἰ, πάλιν αὖ μεταβαλομένου καὶ φανέντος, ἐνεκαρτέρησε μὴ φιληθῆναι.

IB. Μετὰ ταῦτα Φαρνάβαζος εἰς λόγους αὐτῷ συνελθεῖν ἠθέλησε, καὶ συνῆγεν ἀμφοτέρους ὧν ξένος ὁ Κυζικηνὸς Ἀπολλοφάνης. Πρότερος δὲ μετὰ τῶν φίλων ὁ Ἀγησίλαος ἐλθὼν εἰς τὸ χωρίον, ὑπὸ σκιᾷ τι, πόας οὔσης βαθείας, καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἐνταῦθα περιέμενε τὸν Φαρνάβαζον. Ὁ δ', ὡς ἐπῆλθεν, ὑποβεβλημένων αὐτῷ κωδίων τε μαλακῶν καὶ ποικίλων δαπίδων, αἰδесθεὶς τὸν Ἀγησίλαον οὕτω κατακείμενον, κατεκλίνη καὶ αὐτὸς, ὡς ἔτυχεν, ἐπὶ τῆς πόας χαμάζε, καίπερ ἐσθῆτα θαυμαστὴν λεπτότητι καὶ βαφαῖς ἐνδεδυκώς. Ἀσπασάμενοι δ' ἀλλήλους, ὁ μὲν Φαρνάβαζος οὐκ ἠπόρει λόγων δικαίων, ἅτε δὴ πολλά καὶ μεγάλα Λακεδαιμονίοις χρήσιμος γεγονὼς ἐν τῷ πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ, νῦν δὲ πορθούμενος ὑπ' αὐτῶν. Ὁ δ' Ἀγησίλαος, ὁρῶν τοὺς σὺν αὐτῷ Σπάρτιάτας ὑπ' αἰσχύνης κύπτοντας εἰς τὴν γῆν καὶ διαποροῦντας (ἀδικούμενον γὰρ

ξώρων τὸν Φαρνάβαζον). « Ἡμεῖς (εἶπεν), ὦ Φαρνάβαζε, καὶ
 « φίλοι ὄντες πρότερον βασιλέως, ἐχρώμεθα τοῖς ἐκείνου πράγμασι
 » φιλικῶς· καὶ νῦν πολέμιοι γεγονότες, πολεμικῶς. Ἐν οὖν καὶ σὲ
 » τῶν βασιλέως κτημάτων ὄρωντες εἶναι βουλόμενον, εἰκότως διὰ
 » σοῦ βλάπτομεν ἐκείνον. Ἀφ' ἧς δ' ἂν ἡμέρας σεαυτὸν ἀξιώσης
 » Ἑλλήνων φίλον καὶ σύμμαχον μάλλον, ἢ δοῦλον λέγεσθαι βα-
 » σιλέως, ταύτην νόμιζε τὴν φάλαγγα καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὰς ναῦς
 » καὶ πάντας ἡμᾶς· τῶν σῶν κτημάτων φύλακας εἶναι, καὶ τῆς
 » ἐλευθερίας, ἧς ἄνευ καλὸν ἀνθρώποις οὐδὲν, οὐδὲ ζηλωτὸν
 » ἐστίν ». Ἐκ τούτου λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Φαρνάβαζος ἣν εἶχε διά-
 νοιαν. « Ἐγὼ γὰρ (εἶπεν), εἰ μὲν ἄλλον ἐκπέμψῃ βασιλεὺς στρα-
 » τηγόν, ἔσομαι μεθ' ὑμῶν· εἰ δ' ἐμοὶ παραδιδῶ τὴν ἡγεμονίαν,
 » οὐδὲν ἐλλείψω προθυμίας ἀμυνόμενος ὑμᾶς καὶ κακῶς ποιῶν
 » ὑπὲρ ἐκείνου ». Ταῦτα δ' ἀκούσας ὁ Ἀγησίλαος ἤσθη, καὶ τῆς
 δεξιᾶς αὐτοῦ λαβόμενος καὶ συνεξαναστάς. « Εἴθ' (εἶπεν), ὦ Φαρ-
 » νέβαζε, τοιοῦτος ὢν, φίλος ἡμῖν γένοιο μάλλον, ἢ πολέμιος ».

ΙΓ. Ἀπίοντος δὲ τοῦ Φαρναβάζου μετὰ τῶν φίλων, ὁ υἱὸς
 ὑπολειφθεὶς προσέδραμε τῷ Ἀγησίλαῳ, καὶ μειδιῶν εἶπεν· Ἐγὼ
 σε ξένον, ὦ Ἀγησίλαε, ποιούμαι· καὶ παλτὸν ἔχων ἐν τῇ χειρὶ
 δίδωσιν αὐτῷ. Δεξιόμενος οὖν ὁ Ἀγησίλαος, καὶ ἤσθεις τῇ
 τ' ὄψει καὶ τῇ φιλοφροσύνῃ τοῦ παιδὸς, ἐπεσκόπει τοὺς παρόν-
 τας, εἴ τις ἔχοι τι τοιοῦτον, οἷον ἀντιδοῦναι καλῶ καὶ γενναίῳ
 δῶρον. Ἰδὼν δ' ἵππον Ἀδαίου τοῦ γραφέως κεκοσμημένον φα-
 λάροις, ταχὺ ταῦτα περισπάσας τῷ μειρακίῳ δίδωσι. Καὶ τὸ
 λοιπὸν οὐκ ἐπαύετο μεμνημένος, ἀλλὰ καὶ χρόνῳ περιόντι τὸν
 οἶκον ἀποστερηθέντος αὐτοῦ καὶ φυγόντος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν
 εἰς Πελοπόννησον, ἰσχυρῶς ἐπεμελεῖτο· καὶ τι καὶ τῶν ἔρω-
 τικῶν αὐτῷ συνέπραξεν. Ἠράσθη γὰρ ἀθλητοῦ παιδὸς ἐξ
 Ἀθηνῶν. Ἐπεὶ δὲ μέγας ὢν καὶ σκληρὸς Ὀλυμπιάσιν ἐκινδύ-
 νηυσεν ἐκκριθῆναι, καταφεύγει πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ὁ Πέρσης,

δεόμενος ὑπὲρ τοῦ παιδός. Ὁ δὲ, καὶ τοῦτο βουλόμενος αὐτῷ χαρίζεσθαι, μάλα μόλις διεπράξατο σὺν πολλῇ πραγματείᾳ. Τάλλα μὲν γὰρ ἦν ἀκριβὴς καὶ νόμιμος, ἐν δὲ τοῖς φιλικοῖς πρόφασιν ἐνόμιζεν εἶναι τὸ λίαν δίκαιον. Ἀναφέρεται γοῦν ἐπισόλιον αὐτοῦ πρὸς Ἰδριέα τὸν Κᾶρα τοιοῦτο· «Νικίαν, εἰ μὲν μὴ » ἀδικεῖ, ἄφες· εἰ δ' ἀδικεῖ, ἡμῖν ἄφες· πάντως δ' ἄφες». Ἦν μὲν οὖν [ἐν] τοῖς πλείστοις τοιοῦτος ὑπὲρ τῶν φίλων ὁ Ἄγησίλαος. Ἔστι δ' ὅπου πρὸς τὸ συμφέρον ἐχρῆτο τῷ καιρῷ *καὶ* μᾶλλον ὡς ἐδήλωσεν, ἀναζυγῆς αὐτῷ θορυβωδεστέρας γενομένης, ἀσθενοῦντα καταλιπὼν τὸν ἐρώμενον. Ἐκείνου γὰρ δεομένου καὶ καλοῦντος αὐτὸν ἀπιόντα, ἐπιστραφεὶς εἶπεν, ὡς χαλεπὸν ἔλθειν ἄμα καὶ φρονεῖν. Τουτὶ μὲν Ἰερώνυμος ὁ φιλόσοφος ἐσήρηκεν.

ΙΔ. Ἦδη δὲ περιόντος ἐνιαυτοῦ δευτέρου τῇ στρατηγίᾳ, πολὺς ἄνω λόγος ἐχώρει τοῦ Ἄγησιλάου, καὶ δόξα θαυμαστὴ κατεῖχε τῆς τε σωφροσύνης καὶ ἀφελείας καὶ μετριότητος. Ἐσκήνου μὲν γὰρ ἀποδημῶν καθ' αὐτὸν ἐν τοῖς ἀγιωτάτοις ἱεροῖς, ἃ μὴ πολλοὶ καθορῶσιν ἄνθρωποι πράττοντας ἡμᾶς, τούτων τοὺς θεοὺς πριούμενος ἐπόπτας καὶ μάρτυρας. Ἐν δὲ χιλιᾷσι στρατιωτῶν τσαύταις οὐ ῥαδίως ἄν τις εἶδε φαυλοτέραν στιβάδα τῆς Ἄγησιλάου. Πρὸς τε θάλπος οὕτω καὶ ψύχος εἶχεν, ὥσπερ μόνος αἰεὶ χρῆσθαι ταῖς ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεκραμέναις ὥραις πεφυκώς. Ἦδισον δὲ θέαμα τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἀσίαν Ἕλλησιν ἦσαν οἱ πάλαι βαρεῖς καὶ ἀφόρητοι καὶ διαβρέοντες ὑπὸ πλοῦτου καὶ τρυφῆς ὑπαρχοὶ καὶ στρατηγοὶ, δεδιότες καὶ θεραπεύοντες ἄνθρωπον ἐν τρέθωνι περιόντα λιτῷ καὶ πρὸς ἐν ῥῆμα βραχὺ καὶ Λακωνικὸν ἀρμόζοντες ἑαυτοὺς καὶ μετασχηματίζοντες. Ὡστε πολλοῖς ἐπήγει τὰ τοῦ Τιμοθέου λέγειν· « Ἄρης τύραννος· χρυσὸν δὲ Ἑλλάς οὐ δέδοικε ».

ΙΕ. Κινομένης δὲ τῆς Ἀσίας, καὶ πολλαχοῦ πρὸς ἀπόστασιν ὑπεικούσης, ἀρμοσάμενος τὰς αὐτόθι πόλεις, καὶ ταῖς

πολιτείαις δίχα φόνου καὶ φυγῆς ἀνθρώπων ἀποδοὺς τὸν προσήκοντα κόσμον, ἐγνώκει πρόσω χωρεῖν, καὶ τὸν πόλεμον διάραι ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς θηλάττης, περὶ τοῦ σώματος βασιλεῖ καὶ τῆς ἐν Ἐκβατάνοις καὶ Σούσοις εὐδαιμονίας διαμάχεσθαι, καὶ περισπάσαι πρῶτον αὐτοῦ τὴν σχολὴν, ὡς μὴ καθέζοιτο τοὺς πολέμους βραβεύων τοῖς Ἕλλησιν, καὶ διαφθεῖρων τοὺς δημαγωγούς. Ἐν τούτῳ δ' ἀφικνεῖται πρὸς αὐτὸν Ἐπικυδίδας ὁ Σπαρτιάτης, ἀπαγγέλων, ὅτι πολὺς περιέστηκε τὴν Σπάρτην πόλεμος Ἑλληνικός, καὶ καλοῦσιν ἐκεῖνον οἱ ἔφοροι, καὶ κελεύουσι τοῖς οἴκοι βοθηεῖν.

Ὁ βάρβαρ' ἐξευρόντες Ἕλληνες κακά.

Τί γὰρ ἂν τις ἄλλο τὸν φθόνον ἐκεῖνον προσείποι, καὶ τὴν τότε σύστασιν καὶ σύνταξιν ἐφ' ἑαυτοὺς τῶν Ἑλλήνων; οἱ τῆς τύχης ἄνω φερομένης ἐπελάθοντο, καὶ τὰ ὄπλα πρὸς τοὺς βαρβάρους βλέποντα, καὶ τὸν πόλεμον τῆς Ἑλλάδος ἤδη ἐξωκισμένον αὐθις εἰς ἑαυτοὺς ἔτρεψαν. Οὐ γὰρ ἔγωγε συμφέρομαι τῷ Κορινθίῳ Δημαράτῳ, μεγάλης ἡδονῆς ἀπολελεῖσθαι φήσαντι τοὺς μὴ θεασαμένους Ἕλληνας Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρειοῦ θρόνῳ καθήμενον· ἀλλ' εἰκότως ἂν οἶμαι δακρῦσαι συννοήσαντας, ὅτι ταῦτ' Ἀλεξάνδρῳ καὶ Μακεδόσιν ἀπέλιπον, οἱ τότε τοὺς τῶν Ἑλλήνων στρατηγούς περὶ Λεῦκτρα, καὶ Κωρώνειαν, καὶ Κόρινθον, καὶ Ἀρκαδίαν, κατηνάλωσαν. Ἀγησιλάῳ μέντοι οὐδὲν κρεῖσσον, ἢ μεῖζον ἐστὶ τῆς ἀναχωρήσεως ἐκείνης διαπεπραγμένον, οὐδὲ γέγονε παράδειγμα πειθαρχίας καὶ δικαιοσύνης ἕτερον κάλλιον. Ὅπου γὰρ Ἀνίβας, ἤδη κακῶς πράττων καὶ περιωθούμενος ἐκ τῆς Ἰταλίας, μάλα μόλις ὑπήκουσε τοῖς ἐπὶ τὸν οἶκοι πόλεμον καλοῦσιν· Ἀλέξανδρος δὲ καὶ προσεπέσκηψε, πυθόμενος τὴν πρὸς Ἄγιν Ἀντιπάτρου μάχην, εἰπὼν « Ἔοικεν, ὦ ἄνδρες, ὅτε Δαρεῖον ἡμεῖς ἐνικῶμεν ἐνταῦθα, ἐκεῖ » τις ἐν Ἀρκαδίᾳ γεγονέναι μυομαχίᾳ » πῶς οὐκ ἦν ἄξιον τὴν

Σπάρτην μακαρίσαι τῆς Ἀγησιλάου τιμῆς πρὸς ταύτην, καὶ πρὸς τοὺς νόμους τῆς εὐλαβείας; ὅς, ἅμα τῷ τὴν σκυτάλην ἐλθεῖν, εὐτυχίαν τοσαύτην καὶ δύναμιν παροῦσαν καὶ τηλικαύτας ἐλπίδας ὑψηγομένας ἀφεις καὶ προέμενος, εὐθὺς ἀπέπλευσεν,

ἀτελευτήτω ἐπὶ ἔργῳ,

πολὺν ἑαυτοῦ πόθον τοῖς συμμάχοις ἀπολιπὼν, καὶ μάλιστα [δὴ τὸν] Δημοσφράτου τοῦ Φαίακος ἐλέγξας λόγον, εἰπόντος, ὡς εἰσὶ δημοσία μὲν Λακεδαιμόνιοι βελτίονες, ἰδίᾳ δ' Ἀθηναῖοι. Βασιλέα γὰρ αὐτὸν καὶ στρατηγὸν ἄριστον ἐπιδειξάμενος, ἔτι βελτίονα καὶ ἡδίωνα τοῖς χρωμένοις ἰδίᾳ φίλον καὶ συνήθη παρέσχε. Τοῦ δὲ Περσικοῦ νομίσματος χάραγμα τοξότην ἔχοντος, ἀναζευγνύων ἔφη μυρίοις τοξόταις ὑπὸ βασιλέως ἐξελαύνεσθαι τῆς Ἀσίας. Τοσοῦτων γὰρ εἰς Ἀθήνας καὶ Θήβας κομισθέντων καὶ διαδοθέντων τοῖς δημαγωγοῖς, ἐξεπολεμώθησαν οἱ δῆμοι πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας.

Ις. Ὡς δὲ διαβάς τὸν Ἑλλησποντον ἐβάδιζε διὰ τῆς Θράκης, ἐδεήθη μὲν οὐδενὸς τῶν βαρβάρων· πέμπων δὲ πρὸς ἑκάστους, ἐπυνθάνετο, πότερον ὡς φιλίαν, ἢ ὡς πολεμίαν, διαπορευήται τὴν χώραν. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες φιλικῶς ἐδέχοντο καὶ παρέπεμπον, ὡς ἕκαστος δυνάμεως εἶχεν· οἱ δὲ καλούμενοι Τράλλεις, οἷς καὶ Εἰρήνης ἔδωκεν, ὡς λέγεται, δῶρα τῆς διόδου, μισθὸν ἤτουν τὸν Ἀγησίλαον, ἑκατὸν ἀργυρίου τάλαντα, καὶ τοσαύτας γυναῖκας. Ὁ δὲ, κατειρωνευσάμενός αὐτοὺς, καὶ φήσας· « Τί οὖν οὐκ εὐθὺς ἤλθον ληψόμενοι » ; προῆγε, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς παρατεταγμένοις, ἐτρέψατο, καὶ διέφθειρε πολλοὺς. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῷ βασιλεῖ τῶν Μακεδόνων ἐρώτημα προσέπεμψε· φήσαντος δὲ βουλευέσθαι· « Βουλευέσθω τοίνυν ἐκεῖνος (εἶπεν), » ἡμεῖς δ' ἤδη πορευόμεθα ». Θαυμάσας οὖν τὴν τύλμαν αὐτοῦ καὶ δείσας ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευσεν ὡς φίλον προάγειν. Τῶν δὲ Θετταλῶν, τοῖς πολεμίοις συμμαχούντων, ἐπόρθει τὴν χώραν.

Εἰς δὲ τὴν Λάρισσαν ἔπεμψε Μενόκλεια καὶ Σχύθην περὶ φιλίας* συλληφθέντων δὲ τούτων καὶ παραφυλασσομένων, οἱ μὲν ἄλλοι βαρέως φέροντες, ὄντο δεινὸν τὸν Ἀγησίλαον παραστρατοπεδεύσαντα πολιορκεῖν τὴν Λάρισσαν. Ὁ δὲ φήσας οὐκ ἂν ἐθέλῃσαι Θεσσαλίαν ὅλην λαβεῖν, ἀπολέσας τῶν ἀνδρῶν τὸν ἕτερον, ὑποπίνδους αὐτοὺς ἀπέλαβε. Καὶ τοῦτ' ἴσως ἐπ' Ἀγησίλαω θαυμαστὸν οὐκ ἦν, ὅς πυθόμενος μάχην μεγάλην γεγονέναι περὶ Κόρινθον, καὶ ἀνδρας τῶν πάνυ ἐνδύζων * ὡς ἐνὶ μάλιστα αἰφνίδιον * ἀπολωλέναι, καὶ Σπαρτιατῶν μὲν ὀλίγους παντάπασι τεθνηκένοι, παμπόλλους δὲ τῶν πολεμίων, οὐκ ὤφθη περιχαρῆς, οὐδ' ἐπηρμένος· ἀλλὰ καὶ πάνυ βαρὺ σενάζας. « Φεῦ τῆς Ἑλλάδος (ἔρη), τοσοῦτους ἀνδρας ἀπολωλεκυίας ὑφ' αὐτῆς, ὅσοι ζῶντες ἐδύναμιό νικᾶν ὁμοῦ σύμπαντας τοὺς βαρ- « θάρους μαχόμενοι ». Τῶν δὲ Φαρσαλίων πρυσκειμένων αὐτῷ, καὶ κακούντων τὸ στράτευμα, πεντακοσίους ἵππευσιν ἐμβалаεῖν κελεύσας σὺν αὐτῷ, καὶ τρεψάμενος, ἔστητε τρόπαιον ὑπὸ τῷ Ναρθακίῳ. Καὶ τὴν νίκην ὑπερηγάπησεν ἐκαίνην, ὅτι συστησάμενος ἵππικὸν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ, τούτῳ μόνῳ τοὺς μέγιστον ἐφ' ἵππικῇ φρονούντας ἐκράτησεν.

IZ. Ἐνταῦθα Διφρίδης αἴκοθεν Ἐφρορος ὦν ἀπήντησεν αὐτῷ, κελεύων εὐθύς ἐμβалаεῖν εἰς τὴν Βοιωτίαν. Ὁ δὲ, καίπερ ἀπὸ μείζονος παρασκευῆς ὕπερον τοῦτο ποιῆσαι διανοούμενος, οὐδὲν ὄντο δεινὸν ἀπειθεῖν τοῖς ἄρχουσιν, ἀλλὰ τοῖς τε μεθ' ἑαυτοῦ προεῖπεν ἐγγὺς εἶναι τὴν ἡμέραν, ἐφ' ἣν ἐξ Ἀσίας ἤκουσι, καὶ δύο μόρας μετεπέμψατο τῶν περὶ Κόρινθον στρατευομένων. Οἱ δ' ἐν τῇ πόλει Λακεδαιμόνιοι, τιμῶντες αὐτὸν, ἐκήρυξαν τῶν νέων ἀπογράφεσθαι τὸν βουλόμενον τῷ βασιλεῖ βοηθεῖν. Ἀπογραφασμένων δὲ πάντων προθύμως, οἱ ἄρχοντες πεντήκοντα τοὺς ἀκμαιοτάτους καὶ ῥωμαλεωτάτους ἐκλεξάμενοι ἀπέστειλαν. Ὁ δ' Ἀγησίλαος, εἶτω Πυλῶν παρελθὼν, καὶ διοδοῦσας τῆ*

Φωκίδα φίλην οὔσαν, ἐπεὶ τῆς Βοιωτίας πρῶτον ἐπέβη, καὶ περὶ τὴν Χαιρώνειαν κατεστρατοπέδευσεν, ἅμα μὲν τὸν ἥλιον ἐκλείποντα καὶ γεγόμενον μηνοειδῆ κατεΐδεν, ἅμα δ' ἤκουσε τεθνάναι Πείσανδρον, ἠττημένον ναυμαχίᾳ περὶ Κνίδον ὑπὸ Φαρναβάζου καὶ Κόνωνος. Ἠχθέσθη μὲν, ὡς εἰκὸς, ἐπὶ τούτοις, καὶ διὰ τὸν ἄνδρα, καὶ διὰ τὴν πόλιν· ὅπως δὲ μὴ τοῖς στρατιώταις ἐπὶ μάχην βαδίζουσιν ἀθυμία καὶ φόβος ἐμπέσῃ, τὰναντία λέγειν ἐκέλευσε τοὺς ἀπὸ θαλάττης ἤκοντας, ὅτι νικῶεν τὴν ναυμαχίαν. Καὶ προσελθὼν αὐτὸς ἐσφρανωμένος ἔθυσεν εὐαγγέλια, καὶ διέπεμπε μερίδας τοῖς φίλοις ἀπὸ τῶν τεθυμένων.

ΙΗ. Ἐπεὶ δὲ προῖων καὶ γεγόμενος ἐν Κορωνείᾳ κατεΐδε τοὺς πολεμίους καὶ κατώρθη, παρετάξατο, δούς Ὀρχομενίοις τὸ εὐώνυμον κέρασ· αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἐπῆγεν. Οἱ δὲ Θεβαῖοι τὸ μὲν δεξιὸν εἶχον αὐτοὶ, τὸ δ' εὐώνυμον Ἀργεῖοι. Λέγει δὲ τὴν μάχην ὁ Ξενοφῶν ἐκείνην, οἶαν οὐκ ἄλλην τῶν πώποτε γενέσθαι· καὶ [γὰρ] παρῆν αὐτὸς τῷ Ἀγησιλάῳ συναγωνιζόμενος, ἐξ Ἀσίας διαβεβηκώς. Ἡ μὲν οὖν πρώτη σύρραξις οὐκ ἔσχεν ὠθισμὸν, οὐδ' ἀγῶνα πολὺν, ἀλλ' οἱ τε Θεβαῖοι ταχὺ τοὺς Ὀρχομενίους ἐτρέψαντο, καὶ τοὺς Ἀργεῖους ὁ Ἀγησίλαος. Ἐπεὶ δ' ἀκούσαντες ἀμφοτέρωθεν τὰ εὐώνυμα πιέζεσθαι καὶ φεύγειν, ἀνέστρεψαν, ἐνταῦθα τῆς νίκης ἀκινδύνου παρούσης, εἰ τῆς κατὰ στόμα μάχης ὑφέσθαι τοῖς Θεβαῖοις ἠθέλησε, καὶ παίειν ἐπόμενος παραλλάξαντας, ὑπὸ θυμοῦ καὶ φιλονεικίας ἐναντίως ἐχώρει τοῖς ἀνδράσιν, ὥσασθαι κατὰ κράτος βουλόμενος. Οἱ δ' οὐχ ἠττηνέβρωμένως ἐδέξαντο, καὶ μάχη γίνεται δι' ὅλου μὲν ἰσχυρὰ τοῦ στρατεύματος, ἰσχυροτάτη δὲ κατ' ἐκείνον αὐτὸν, ἐν τοῖς πεντήκοντα τεταγμένον. ὦν εἰς καιρὸν ἔοικεν ἢ φιλοτιμία τῷ βασιλεῖ γενέσθαι καὶ σωτήριος. Ἀγωνιζόμενοι γὰρ ἐκθύμως, καὶ προκινδυνεύοντες, ἄτρωτον μὲν οὐκ ἐδυνήθησαν αὐτὸν φυλάξαι, πολλὰς δὲ διὰ τῶν ὅπλων δεξάμενον εἰς τὸ σῶμα πληγὰς

θώρασι καὶ ζιφεσι, μόλις ἀνήρπασαν ζῶντα· καὶ συμφράζοντες πρὸ αὐτοῦ, πολλοὺς μὲν ἀνήρουν, πολλοὶ δ' ἔπιπτον. Ὡς δὲ μέγα ἔργον ἦν ὄσασθαι προτροπάδην τοὺς Θηβαίους, ἠναγκάσθησαν ὅπερ ἐξ ἀρχῆς οὐκ ἐβούλοντο ποιῆσαι. Διέστησαν γὰρ αὐτοῖς τὴν φάλαγγα καὶ διέσχον, εἶτα ἀτακτότερον ἤδη πορευομένους, ὡς διεξέπεσον, ἀκολουθοῦντες καὶ παραθέοντες ἐκ πλαγίων ἔπαιον. Οὐ μὴν ἐτρέψαντο, ἀλλ' ἀπεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι πρὸς τὸν Ἐλικῶνα, μέγα τῇ μάχῃ φρονοῦντες, ὡς ἀήττητοι καθ' αὐτοὺς γεγονότες.

ΙΘ. Ἀγησίλαος δὲ, καίπερ ὑπὸ τραυμάτων πολλῶν κακῶς τὸ σῶμα διακεείμενος, οὐ πρότερον ἐπὶ σκηνὴν ἀπῆλθεν, ἢ φοράδην ἐνεχθῆναι πρὸς τὴν φάλαγγα, καὶ τοὺς νεκροὺς ἰδεῖν ἐντὸς τῶν ὅπλων συγκεκομισμένους. Ὅσοι μέντοι τῶν πολεμίων εἰς τὸ ἱερὸν κατέφυγον, πάντας ἐκέλευσεν ἀφεθῆναι. Πλησίον γὰρ ὁ νεὸς ἐστὶν ὁ τῆς Ἴτωνίας Ἀθηναῖς· καὶ πρὸ αὐτοῦ τρόπαιον ἔστηκεν, ὃ πάλαι Βοιωτοὶ, Σπάρτωνος στρατηγοῦντος, ἐνταῦθα νικήσαντες Ἀθηναίους, καὶ Τολμίδην ἀποκτείναντες, ἔστησαν. Ἄμα δ' ἡμέρα βουλόμενος ἐξελέγξει τοὺς Θηβαίους ὁ Ἀγησίλαος, εἰ διαμαχοῦνται, στεφανοῦσθαι μὲν ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας, αὐλεῖν δὲ τοὺς αὐλητὰς, ἰστάναι δὲ καὶ κοσμεῖν τρόπαιον, ὡς νενικηκότας. Ὡς δ' ἔπεμψαν οἱ πολέμιοι νεκρῶν ἀναίρεσιν αἰτοῦντες, ἐσπέισατο, καὶ τὴν νίκην οὕτως ἐκβεβαίωσάμενος, εἰς Δελφοὺς ἀπεκομίσθη, Πυθίων ἀγομένων. Καὶ τὴν τε πομπὴν ἐπετέλει τῷ θεῷ, καὶ τὴν δεκάτην ἀπέθυσεν τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας λαφύρων, ἑκατὸν ταλάντων γενομένην. Ἐπεὶ δ' ἀπενόστησεν οἴκαδε, προσφιλῆς μὲν ἦν εὐθὺς τοῖς πολίταις καὶ περίβλεπτος ἀπὸ τοῦ βίου καὶ τῆς διαίτης. Οὐ γὰρ, ὥσπερ οἱ πλεῖστοι τῶν στρατηγῶν, καινὸς ἐπανῆλθεν ἀπὸ τῆς ξένης, καὶ κεκνημένος ὑπ' ἄλλοτρίων ἐθῶν, δυσκολαίνων πρὸς τὰ οἶκον καὶ ζυγομαχῶν· ἀλλ' ὁμοίως τοῖς μηδεπώποτε τὸν Εὐρώταν

διαβιβηκόσι τὰ παρόντα τιμῶν καὶ στέργων, οὐ δεῖπνον ἤλαζεν, οὐ λουτρὸν, οὐ θεραπείαν γυναικὸς, οὐχ ὄπλων κόσμον, οὐκ οἰκίας κατασκευὴν, ἀλλὰ καὶ τὰς θύρας ἀφῆκεν οὕτως, οὐσας σφόδρα παλαιὰς, ὡς δοκεῖν εἶναι ταύτας ἐκείνας, ἃς ἐπέθηκεν Ἀριστοδῆμος. Καὶ τὸ κίναθρον, φησὶν ὁ Ξενοφῶν, οὐδέν τι σεμνότερον εἶναι τῆς ἐκείνου θυγατρὸς, ἢ τῶν ἄλλων. Κίναθρα δὲ καλοῦσιν εἰδῶλα γρυπῶν ξύλινα καὶ τραγελάφων, ἐν οἷς κομίζουσι τὰς παῖδας ἐν ταῖς πομπαῖς. Ὁ μὲν οὖν Ξενοφῶν ὄνομα τῆς Ἀγησιλάου θυγατρὸς οὐ γέγραφε· καὶ ὁ Δικκίάρχος ἐπηγανάκτησεν, ὡς μήτε τὴν Ἀγησιλάου θυγατέρα, μήτε τὴν Ἑπαμινώνδου μητέρα ἔτι γινωσκόντων ἡμῶν. Ἡμεῖς δ' εὖρομεν ἐν ταῖς Λακωνικαῖς ἀναγραφαῖς ὀνομοζομένην, γυναῖκα μὲν Ἀγησιλάου Κλεόραν, θυγατέρας δ' Εὐπολίαν καὶ Προλύταν. Ἔστι δὲ καὶ λόγῃην ἰδεῖν αὐτοῦ κειμένην ἄχρι νῦν ἐν Λακεδαίμονι, μηδὲν τῶν ἄλλων διαφέρουσαν.

Κ. Οὐ μὴν ἀλλ' ὄρων ἐπίους τῶν πολιτῶν ἀπὸ ἵπποτροφίας δοκοῦντας εἶναι τινὰς, καὶ μεγάλα φρονούντας, ἔπεισε τὴν ἀδελφὴν Κυνίσκαν ἄρμα καθεῖσαν Ὀλυμπιάσιν ἀγωνίσασθαι, βουλόμενος ἐνδείξασθαι τοῖς Ἕλλησιν, ὡς οὐδεμιᾶς ἐστὶν ἀρετῆς, ἀλλὰ πλοῦτου καὶ δαπάνης ἡ νίκη. Ξενοφῶντα δὲ τὸν σοφὸν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ σπουδάζομενον, ἐκέλευσε τοὺς παῖδας ἐν Λακεδαίμονι τρέφειν μεταπεμφόμενον, ὡς μαθησομένουσ τῶν μαθημάτων τὸ κάλλιστον, ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν. Τοῦ δὲ Λυσάνδρου τετελευτηκότος, εὐρῶν ἑταιρίαν πολλὴν συνεστῶσαν, ἣν ἐκεῖνος εὐθύς ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς Ἀσίας συνέστησεν ἐπὶ τὸν Ἀγησίλαον, ὥρμησεν αὐτὸν ἐξελέγχειν, οἷος ἦν ζῶν πολίτης· καὶ λόγον ἀναγνούς ἐν βιβλίῳ ἀπολελειμμένον, ὃν ἔγραψε μὲν Κλέων ὁ Ἀλικαρνασσεύς, ἔμελλε δὲ λέγειν ἀναλαβὼν ὁ Λυσάνδρος ἐν τῷ δήμῳ περὶ πραγμάτων καινῶν καὶ μεταστάσεως τοῦ πολιτεύματος, ἠθέλησεν εἰς μέσον ἐξενεγκεῖν. Ἐπεὶ δὲ τις

τῶν γερόντων τὸν λόγον ἀναγινούς, καὶ φοβηθεὶς τὴν δεινότητα, συνεβούλευσε μὴ τὸν Λύσανδρον ἀνορύττειν, ἀλλὰ τὸν λόγον μᾶλλον αὐτῷ συγκατορύττειν, ἐπέισθη καὶ καθυσύχασε. Τοὺς δ' ὑπεναντιουμένους αὐτῷ φανερωῶς μὲν οὐκ ἔβλαπτε, διαπραττόμενος δὲ πέμπεται τινὰς αἰεὶ στρατηγούς καὶ ἄρχοντας ἐξ αὐτῶν, ἐπεδείκνυε γινομένους ἐν ταῖς ἐξουσίαις πονηροὺς καὶ πλεονέκτας, εἶτα κρινομένοις πάλιν αὐτῷ βοηθῶν, καὶ συναγωνιζόμενος, οἰκείους ἐκ διαφόρων ἐποιεῖτο, καὶ μεθίστη πρὸς αὐτόν ὥστε μηθένα ἀντίπαλον εἶναι. Ὁ γὰρ ἕτερος βασιλεὺς, Ἀγησίπολις, ἄτε δὴ πατὴρ μὲν ὢν φυγάδος, ἡλικία δὲ παντάπασι μείρακιον, φύσει δὲ πρᾶος καὶ κόσμιος, οὐ πολλὰ τῶν πολιτικῶν ἔπραττεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἐποιεῖτο χειροσῆθη. Συσσιτοῦσι γὰρ οἱ βασιλεῖς εἰς τὸ αὐτὸ φοιτῶντες φιδίτιν, ἦταν ἐπιδημῶσιν. Εἰδὼς οὖν ἔνοχον ὄντα τοῖς ἐρωτικοῖς τὸν Ἀγησίπολιν, ὥσπερ ἦν αὐτός, αἰεὶ τινος ὑπῆρχε λόγου περὶ τῶν ἐν ὥρᾳ καὶ προῆγε τὸν νεανίσκον εἰς ταῦτά, καὶ συνήρα καὶ συνέπραττε, τῶν Λακωνικῶν ἐράτων οὐδὲν αἰσχρὸν, αἰδῶ δὲ πολλήν καὶ φιλοτιμίαν καὶ ζῆλον ἀρετῆς ἐχόντων, ὡς ἐν ταῖς περὶ Λυκούργου γέγραπται.

ΚΑ. Μέγιστον οὖν δυνάμενος ἐν τῇ πόλει, διαπράττεται Τελευτίαν, τὸν ὁμομήτριον ἀδελφόν, ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ γενέσθαι. Καὶ στρατεύσάμενος εἰς Κόρινθον, αὐτὸς μὲν ἦρει κατὰ γῆν τὰ μακρὰ τείχη, ταῖς δὲ ναυσὶν ὁ Τελευτίας. Ἀργείων δὲ τὴν Κόρινθον ἐχόντων τότε, καὶ τὰ Ἴσθμια συντελούντων, ἐπιφανεῖς ἐκείνους μὲν ἐξήλασεν ἄρτι τῷ θεῷ τεθυκότας, τὴν παρασκευὴν ἅπασαν ἀπολιπόντας· ἐπεὶ δὲ τῶν Κορινθίων ὅσοι φυγάδες ἔτυχον παρόντες, ἐδεήθησαν αὐτοῦ τὸν ἀγῶνα διαθεῖναι, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν, αὐτῶν δ' ἐκείνων διατιθέντων καὶ συντελούντων, παρέμεινε καὶ παρέσχεν ἀσφάλειαν. Ὑστερον δ' ἀπελθόντος αὐτοῦ, πάλιν ὑπ' Ἀργείων ἤχθη τὰ Ἴσθμια, καὶ

τινες μὲν ἐνίκησαν πάλιν, εἰσὶ δ' οὔ, νενικηκότες πρότερον, ὕστερον ἠττημένοι ἀνεγράφησαν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ πολλὴν ἀπέφαινε δειλίαν κατηγορεῖν ἑαυτῶν τοὺς Ἀργείους ὁ Ἀγησίλαος, εἰ σεμνὸν οὕτω καὶ μέγα τὴν ἀγωνοθεσίαν ἠγούμενοι, μάχεσθαι περὶ αὐτῆς οὐκ ἐτόλμησαν. Αὐτὸς δὲ πρὸς ταῦτα πάντα μετρίως ὤφето δεῖν ἔχειν καὶ τοὺς μὲν οἴκοι χοροὺς καὶ ἀγῶνας ἐπεκόσμει, καὶ συμπαρῆν αἰεὶ, φιλοτιμίας καὶ σπουδῆς μεστός ὢν, καὶ οὔτε παιδῶν, οὔτε παρθένων ἀμίλλης ἀπολειπόμενος· ἃ δὲ τοῦ; ἄλλους ἐέρα θαυμάζοντας, ἐδόκει μηδὲ γινώσκειν. Καί ποτε Καλλιππίδης, ὁ τῶν τραγωδιῶν ὑποκριτῆς, ὄνομα καὶ δόξαν ἔχων ἐν τοῖς Ἕλλησι, καὶ σπουδαζόμενος ὑπὸ πάντων, πρῶτον μὲν ἀπήντησεν αὐτῷ καὶ προσεῖπεν, ἔπειτα σοβαρῶς εἰς τοὺς [συμ.] περιπατοῦντας ἐμβλαδὼν ἑαυτὸν ἐπεδείκνυτο, νομίζων ἐκεῖνον ἄρξειν τινὸς φιλοφροσύνης· τέλος δ' εἶπεν. « Οὐκ ἐπιγι-
 « νώσκεις με, βασιλεῦ »; Κάκεινος ἀποβλέψας πρὸς αὐτὸν, εἶπεν·
 « Ἄλλ' οὐ σύγε ἐσσι Καλλιππίδας ὁ δεικηλίκτας »; οὕτω δὲ Λακε-
 δαιμόνιοι τοὺς μίμους καλοῦσι. Παρακαλούμενος δὲ πάλιν ἀκοῦ-
 σαι τοῦ τὴν ἀηδῶνα μιμουμένου, παρητήσατο, φήσας· « Αὐτᾶς
 » ἄκουκα ». Τοῦ δ' ἱατροῦ Μενεκράτους, ἐπεὶ, κατατυχῶν ἐν τισὶν ἀπεγνωσμέναις θεραπειαῖς, Ζεὺς ἐπεκλήθη, φορτικῶς ταύτη χρω-
 μένου τῇ προσωνομίᾳ, καὶ δὴ καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐπισεῖλαι τολμή-
 σαντος οὕτως· « Μενεκράτης Ζεὺς βασιλεῖ Ἀγησίλαῳ χαίρειν »·
 ἀντέγραψε· « Βασιλεὺς Ἀγησίλαος Μενεκράτει ὑγιαίνειν ».

ΚΒ. Διατρίβοντας δὲ περὶ τὴν Κόρινθον αὐτοῦ, καὶ τὸ Ἡραῖον εἰληφότος, καὶ τὰ αἰχμάλωτα τοὺς στρατιώτας ἄγοντας καὶ φέροντας ἐπιβλέποντος, ἀφίκοντο πρέσβεις ἐκ Θηβῶν περὶ φιλίας. Ὁ δὲ, μισῶν μὲν αἰεὶ τὴν πόλιν, οἰόμενος δὲ τότε καὶ συμφέρειν ἐνυβρίσασθαι, προσεποιεῖτο μὴθ' ὄραῖν αὐτοὺς, μὴτ' ἀκούειν ἐντυγχανόντων. Ἐπαθε δὲ πρᾶγμα νεμεσητόν· οὐπὼ γὰρ ἀπηλλαγμένων τῶν Θηβαίων, ἦκόν τινες, ἀγγέλοντες αὐτῷ τὴν μόραν.

ὑπ' Ἰφικράτους κατακεκόφθαι. Καὶ πάθος τοῦτο μέγα διὰ πολλοῦ χρόνου συνέπεσεν αὐτοῖς. Πολλοὺς γὰρ ἄνδρας ἀγαθοὺς ἀπέβαλον κρατηθέντας ὑπὸ τε πελταςῶν ὀπλίτας, καὶ μισθοφόρων Λακεδαιμονίους. Ἀνεπήδησε μὲν οὖν εὐθὺς ὁ Ἄγησίλαος ὡς βοηθήσων. Ἐπεὶ δ' ἔγνω διαπεπραγμένους, αὐθις εἰς τὸ Ἡραῖον ἦκε, καὶ τοὺς Βοιωτοὺς τότε προσελθεῖν κελεύσας ἐχρημάτιζεν· ὡς δ' ἀνθυβρίζοντες ἐκεῖνοι τῆς μὲν εἰρήνης οὐκ ἐμέμνηντο· παρεθῆναι δ' ἤξιον εἰς Κόρινθον. ὀργισθεὶς ὁ Ἄγησίλαος εἶπεν· « Εἶγε βούλεσθε τοὺς φίλους ὑμῶν ἰδεῖν μέγα φρονούντας ἐφ' οἷς » εὐτυχοῦσιν, αὐριον ἀσφαλῶς ὑμῖν τοῦτο ὑπάρξει. » Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς τῇ ὑπεραίᾳ, τὴν τε χώραν τῶν Κορινθίων ἔκοπτε, καὶ πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν προσῆλθεν. Οὕτω δὲ τοὺς Κορινθίους ἐξελέγξας ἀμύνεσθαι μὴ τολμῶντας, ἀφῆκε τὴν πρεσβείαν Αὐτὸς δὲ τοὺς περιλελειμμένους ἄνδρας ἐκ τῆς μόρας ἀναλαβὼν, ἀπῆγεν εἰς Λακεδαίμονα, πρὸ ἡμέρας ποιούμενος τὰς ἀναζεύξεις, καὶ πάλιν σκοταίους τὰς καταλύσεις· ὅπως οἱ μισοῦντες καὶ βασκαίνοντες τῶν Ἀρκάδιον μὴ ἐπιχαίρωσιν. Ἐκ τούτου χαριζόμενος τοῖς Ἀχαιοῖς, διέβαινεν εἰς Ἀκαρνανίαν στρατεία μετ' αὐτῶν, καὶ πολλὴν μὲν ἠλάσατο λείαν, μάχη δὲ τοὺς Ἀκκρνᾶνας ἐνίκησε. Δεομένων δὲ τῶν Ἀχαιῶν, ὅπως τὸν χειμῶνα παραμείνας, ἀρέληται τὸν σπῆρον τῶν πολεμίων, τούναντιόν ἔφη ποιήσειν· μᾶλλον γὰρ φοβηθήσεσθαι τὸν πόλεμον αὐτοὺς, ἐὰν ἐσπαρμένην τὴν γῆν εἰς ὥρας ἔχωσιν· ὃ καὶ συνέβη· Παραγγελλομένης γὰρ αὐθις ἐπ' αὐτοὺς στρατείας, διηλλάγησαν τοῖς Ἀχαιοῖς.

ΚΓ. Ἐπεὶ δὲ Κόνων καὶ Φαρνάβαζος, τῷ βασιλέως ναυτικῷ θαλαττοκρατοῦντες, ἐπόρθουν τὰ παράλια τῆς Λακωνικῆς, ἐτειχίσθη δὲ καὶ τὸ ἄστυ τῶν Ἀθηναίων, Φαρναβάζου χρήματα δόντος, ἔδοξε τοῖς Λακεδαιμονίοις εἰρήνην ποιεῖσθαι πρὸς βασιλέα. καὶ πέμπουσιν Ἀντακλίδαν πρὸς Τηρίβαζον

αἰσχισα καὶ παρανομώτατα τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας Ἕλληνας, ὑπὲρ ὧν ἐπολέμησεν Ἀγησίλαος, βασιλεῖ παραδιδόντες. Ὅθεν ἤκισα συνέβη τῆς κακοδοξίας ταύτης Ἀγησιλάῳ μετασχεῖν. Ὁ γὰρ Ἀνταλκίδας ἐχθρὸς ἦν αὐτῷ, καὶ τὴν εἰρήνην ἐξ ἅπαντος ἔπραττεν, ὡς τοῦ πολέμου τὸν Ἀγησίλαον ἀΐζοντας, καὶ ποιῶντος ἐνδοξότατον καὶ μέγιστον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα τοὺς Λακεδαιμονίους μηδίξειν, ὁ Ἀγησίλαος ἀπεκρίνατο, μᾶλλον τοὺς Μήδους λακωνίζειν. Τοῖς δὲ μὴ βουλομένοις δέχεσθαι τὴν εἰρήνην ἀπειλῶν, καὶ καταγγέλλων πόλεμον, ἠνάγκασεν ἐμμεῖναι πάντας, οἷς ὁ Πέρσης ἐδικαίωσε, μάλιστα διὰ τοὺς Θηβαίους, ὅπως, αὐτόνομον τὴν Βοιωτίαν ἀφέντες, ἀσθενέστεροι γένωνται. Δῆλον δὲ τοῦτο τοῖς ὕστερον ἐποίησεν. Ἐπεὶ γὰρ Φοιβίδας ἔργον εἰργάσατο δεινόν, ἐν σπονδαῖς καὶ εἰρήνῃ τὴν Καδμείαν καταλαβὼν, καὶ πάντες μὲν ἠγανάκτουν οἱ Ἕλληνες, χαλεπῶς δ' ἔφερον οἱ Σπαρτιῆται, καὶ μάλιστα οἱ διαφερόμενοι τῷ Ἀγησιλάῳ, μετ' ὀργῆς ἐπυνθάνοντο τοῦ Φοιβίδου, τίνος ταῦτα κελεύσαντος ἔπραξεν, εἰς ἐκεῖνον τὴν ὑπόνοιαν τρέποντες· οὐκ ὠκνησε τῷ Φοιβίδᾳ βοηθῶν λέγειν ἀναφανδόν, ὅτι δεῖ τὴν πρᾶξιν αὐτὴν, εἴ τι χρήσιμον ἔχει σκοπεῖν. Τὰ γὰρ συμφέροντα τῇ Λακεδαίμονι καλῶς ἔχειν αὐτοματίζεσθαι, κἂν μηδεὶς κελεύσῃ. Καίτοι τῷ λόγῳ πανταχοῦ τὴν δικαιοσύνην ἀπέφαινε πρωτεύειν τῶν ἀρετῶν· ἀνδρείας μὲν γὰρ οὐδὲν ὄφελος εἶναι, μὴ παρούσης δικαιοσύνης· εἰ δὲ δίκαιοι πάντες γένοιντο, μηδὲν ἀνδρείας δεήσεσθαι. Πρὸς δὲ τοὺς λέγοντας, ὅτι ταῦτα δοκεῖ τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ. «Τὶ δ' ἐκεῖνος ἐμοῦ (εἶπε) μείζων, » εἰ μὴ δικαιότερος»; ὀρθῶς καὶ καλῶς οἰόμενος δεῖν τῷ δικαίῳ, καθάπερ μέτρῳ βασιλικῷ, μετρεῖσθαι τὴν ὑπεροχὴν τοῦ μείζονος. Ἦν δὲ, τῆς εἰρήνης γενομένης, ἔπεμψεν αὐτῷ περὶ ξενίας καὶ φιλίας ἐπιστολὴν ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἔλαβεν, εἰπὼν ἐξαρκεῖν τὴν κοινὴν φιλίαν, καὶ μηδὲν ἰδίας δεήσεσθαι, μενούσας

ἐκείνης. Ἐν δὲ τοῖς ἔργοις οὐκέτι ταύτην διαφυλάττων τὴν δόξαν, ἀλλὰ τῇ φιλοτιμίᾳ καὶ τῇ φιλονεικίᾳ πολλαχοῦ συνεκφερόμενος, καὶ μάλιστα τῇ πρὸς Θηβαίους, οὐ μόνον ἔσωσε τὸν Φοιβίδαν, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἔπεισεν εἰς αὐτὴν ἀναδέξασθαι τὸ ἀδίκημα, καὶ κατέχειν τὴν Καδμείαν δι' ἑαυτῆς, τῶν δὲ πραγμάτων καὶ τῆς πολιτείας Ἀρχίαν καὶ Λεοντίδαν ἀποδείξει κυρίου, δι' ὧν ὁ Φοιβίδας εἰσῆλθε, καὶ κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν.

ΚΔ. Ἦν μὲν οὖν εὐθύς ἐκ τούτων ὑπόνοια, Φοιβίδου μὲν ἔργον εἶναι, βούλημα δ' Ἀγησίλαου, τὸ πεπραγμένον. Αἱ δὲ ὕστεραι πράξεις ὁμολογουμένην ἐποίησαν τὴν αἰτίαν. Ὡς γὰρ ἐξέβαλον οἱ Ἀθηναῖοι τὴν φρουρὰν, καὶ τὴν πόλιν ἠλευθέρουν, ἐγκαλῶν αὐτοῖς, ὅτι τὸν Ἀρχίαν καὶ τὸν Λεοντίδαν ἀπεκτόνεσαν, ἔργῳ μὲν τυράννου, λογῷ δὲ πολεμάρχου ὄντας, ἐξήνεγκε πόλεμον πρὸς αὐτούς. Καὶ Κλεόμβροτος ἤδη βασιλεύων, Ἀγησιπόλιδος τεθνηκότος, εἰς Βοιωτίαν ἐπέμαθῃ μετὰ δυνάμεως. Ὁ γὰρ Ἀγησίλαος, ὡς ἔτη τεσσαράκοντα γεγονώς ἀφ' ἧβης, καὶ στρατείας ἔχων ἄφρασις ὑπὸ τῶν νόμων, ἔφυγε τὴν στρατηγίαν ἐκείνην, αἰσχυρόμενος, εἰ Φλιασίοις ὀλίγον ἔμπροσθεν ὑπὲρ φυγάδων πεπολεμηκώς, αὐτῆς ὀφθήσεται Θηβαίους κακῶς ποιῶν διὰ τοὺς τυράννους. Ἦν δὲ τις Λάκων Σφοδρίης, ἐκ τῆς ὑπεναντίας γάσεως τῷ Ἀγησίλαῳ, τεταγμένος ἐν Θεσπιαῖς ἀρμολογῆς, οὐκ ἄτολμος μὲν, οὐδ' ἀφιλότιμος ἀνὴρ, αἰεὶ δ' ἐλπίδων μᾶλλον, ἢ φρενῶν ἀγαθῶν, μεστός. Οὗτος ἐπιθυμῶν ὀνόματος μεγάλου, καὶ τὸν Φοιβίδαν νομίζων ἐνδοξον γεγονέναι καὶ περιβόητον ἀπὸ τοῦ περὶ Θήβας τολμῆματος, ἐπέισθη πολὺ κάλλιον εἶναι καὶ λαμπρότερον, εἰ τὸν Πειραιᾶ καταλάβοι δι' ἑαυτοῦ, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἀφέλοιτο τὴν θάλασσαν, ἐκ γῆς ἀπροσδοκῆτως ἐπεληθῶν. Λέγουσι δὲ τοῦτο μηχανήματα γενέσθαι τῶν περὶ Πελοπίδαν καὶ Μέλωνα Βοιωταρχῶν. Ὑπέπεμψαν γὰρ ἀνθρώπους λακωνίζεῖν προσποιουμένους, οἱ

τὸν Σφοδρίαν ἐπικινούντες καὶ μεγάλυνοντες ὡς ἔργου τηλικούτου μόνον ἄξιον, ἐπῆραν καὶ παρώρμησαν ἀνελέσθαι πράξιν, ἄδικον μὲν ὁμοίως ἐκείνη καὶ παράνομον, τόλμης δὲ καὶ τύχης ἐνδεᾶ γενομένην. Ἡμέρα γὰρ αὐτὸν ἐν τῷ Θριασίῳ πεδίῳ κατέλαβε καὶ κατέλαμψεν, ἐλπίσαντα νυκτὸς προσμίζειν τῷ Πειραιεῖ καὶ φῶς ἀφ' ἱερῶν τινῶν Ἐλευσινίθην ἰδόντας, λέγουσι, φρίξει καὶ περιφρόβους γενέσθαι τοὺς στρατιώτας. Αὐτὸς δὲ τοῦ θράσους ἐξέπεσεν, ὡς οὐκέτι λαθεῖν ἦν· καὶ τινα βραχεῖαν ἀρπάγην θέμενος, αἰσχυρῶς ἀνεχώρητε καὶ ἀδόξως εἰς τὰς Θεσπιάς. Ἐκ δὲ τούτου κατηγόροι μὲν ἐπέμθησαν εἰς Σπάρτην ἐξ Ἀθηνῶν, εὔρον δὲ κατηγόρων μηδὲν ἐπὶ τὸν Σφοδρίαν δευμένου· τοὺς ἄρχοντας, ἀλλὰ θανάτῳ κρίσιν αὐτῷ προειρηκότας· ἦν ἐκεῖνος ὑπομένειν ἀπέγνω, φοβούμενος τὴν ὄργην τῶν πολιτῶν, αἰσχυνομένων τοὺς Ἀθηναίους, καὶ βουλομένων συναδικεῖσθαι δοκεῖν, ἵνα μὴ συναδικεῖν δοκῶσιν.

ΚΕ. Εἶχεν οὖν ὁ Σφοδρίας υἱὸν Κλεώνυμον, οὐ παιδὸς ὄντος ἔτι καὶ καλοῦ τὴν ὄψιν Ἀρχίδαμος, ὁ Ἀγησιλάου τοῦ βασιλέως υἱὸς, ἦρα· καὶ τότε συνηγωνία μὲν, ὡς εἰκὸς ἦν, κινδυνεύοντι αὐτῷ περὶ τοῦ πατρὸς, συμπράττειν δὲ φανερῶς καὶ βοηθεῖν οὐκ εἶχεν. Ἦν γὰρ ὁ Σφοδρίας ἐκ τῶν διαφόρων τοῦ Ἀγησιλάου. Τοῦ δὲ Κλεωνύμου προσελθόντος αὐτῷ, καὶ μετὰ δεήσεως καὶ δακρύων ἐντυχόντος, ὅπως τὸν Ἀγησίλαον εὔνουν παράτχη, μάλιστα γὰρ ἐκεῖνον αὐτοῖς φοβερόν εἶναι, τρεῖς μὲν, ἢ τέσσαρας, ἡμέρας αἰδούμενος τὸν πατέρα καὶ δεδιώς, σιωπῇ παρηκολούθει· τέλος δὲ, τῆς κρίσεως ἐγγὺς οὔσης, ἐτόλμησεν εἰπεῖν πρὸς τὸν Ἀγησίλαον, ὅτι Κλεώνυμος αὐτοῦ δεηθείη περὶ τοῦ πατρὸς. Ὁ δ' Ἀγησίλαος, εἰδὼς ἐρῶντα τὸν Ἀρχίδαμον, οὐκ ἔπαυεν. Ἦν γὰρ ὁ Κλεώνυμος εὐθύς ἐκ παίδων ἐπίδοξος, εἴ τις καὶ ἄλλος, ἀνὴρ ἔσσεσθαι σπουδαῖος. Οὐ μὴν ἐνέδωκέ τι τότε χρηστὸν, ἢ φιλόκνηρον, ἐλπίσαι δευμένῳ

τῷ παιδί σκέψεσθαι δὲ φήσας, ὅτι καλῶς ἔχει καὶ πρεπόντως, ἀπῆλθεν. Αἰδούμενος οὖν ὁ Ἀρχίδαμος, ἐξέλιπε τὸ προσιέναι τῷ Κλεωνύμῳ, καίπερ εἰωθὸς πολλάκις τοῦτο τῆς ἡμέρας ποιεῖν πρότερον. Ἐκ δὲ τούτου κάκεινοι τὰ κατὰ τὸν Σφοδρίαν μᾶλλον ἀπέγνωσαν· ἄχρις οὗ τῶν Ἀγησιλάου φίλων, Ἐτυμοκλῆς, ἐν τινι κοινολογίᾳ πρὸς αὐτοὺς, ἀπεγύμνωσε τὴν γνώμην τοῦ Ἀγησιλάου· τὸ μὲν γὰρ ἔργον ὡς ἐνὶ μάλιστα ψέγειν αὐτὸν, ἄλλως γε μὴν ἄνδρα τὸν Σφοδρίαν ἀγαθὸν ἠγεῖσθαι, καὶ τὴν πόλιν ὄραϊν τοιούτων στρατιωτῶν δεομένην. Τούτους γὰρ ὁ Ἀγησίλαος ἐκάστοτε τοὺς λόγους ἐποιεῖτο περὶ τῆς δίκης, τῷ παιδί χαρίζεσθαι βουλόμενος· ὥστε καὶ τὸν Κλεωνύμον εὐθὺς αἰσθάνεσθαι τὴν σπουδὴν τοῦ Ἀρχιδάμου, καὶ τοὺς φίλους τοὺς τοῦ Σφοδρίου θαρρόυντας ἤδη βοηθεῖν. Ἦν δὲ καὶ φιλότεκνος ὁ Ἀγησίλαος διαφερόντως, καὶ περὶ ἐκείνου τὸ τῆς παιδίας λέγουσιν, ὅτι μικραῖς τοῖς παιδίοις οὔσι κάλαμον περιβεβηκῶς, ὥσπερ ἵππον, οἴκοι συνέπαιζεν· ὄφθεις δὲ ὑπό τινος τῶν φίλων, παρεκάλει μηδενὶ φράσαι, πρὶν ἂν καὶ αὐτὸς πατὴρ παίδων γένηται.

ΚΓ. Ἀπολυθέντος δὲ τοῦ Σφοδρίου, καὶ τῶν Ἀθηναίων, ὡς ἐτύθοντο, πρὸς πόλεμον τραπομένων, σφόδρα κακῶς ὁ Ἀγησίλαος ἤκουσε, δι' ἐπιθυμίαν ἄτοπον καὶ παιδαριώδη δοκῶν ἐμποδῶν γεγονέναι κρίσει δικαίᾳ, καὶ τὴν πόλιν παραίτιον ἀπειργάσθαι παρανομημάτων τηλικούτων εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἐπεὶ δὲ τὸν Κλεόμβροτον οὐχ' ἐώρα πρόθυμον ὄντα πολεμεῖν τοῖς Θηβαίοις, οὕτω δὴ χαίρειν τὸν νόμον ἐάσας, ὃ πρόσθεν ἐχρήτο περὶ τῆς στρατείας, αὐτὸς εἰς Βοιωτίαν ἐνέβαλεν ἤδη, καὶ κακῶς ἐποίησε τοὺς Θηβαίους, καὶ πάλιν ἀντέπασχεν· ὥστε καὶ τρωθέντος αὐτοῦ ποτε τὸν Ἀντακλίδαν εἶπεῖν· « Ἦ καλὰ » διδασκάλια παρὰ Θηβαίων ἀπολαμβάνεις, μὴ βουλομένους » αὐτοὺς μηδ' ἐπισαμένους μάχεσθαι διδάξας ». Τῷ γὰρ ὄντι

Θηβαίους αὐτοὺς ἑαυτῶν πολεμικωτάτους τότε γενέσθαι φασί, ταῖς πολλαῖς στρατείαις τῶν Λακεδαιμονίων ἐπ' αὐτοὺς ὡσπερ ἐγγυμνασαμένους. Διὸ καὶ Δυκοῦργος ὁ παλαιὸς ἐν ταῖς καλοῦ- μέναις τρισὶ ῥήτραις ἀπέειπε μὴ πολλάκις ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς στρα- τεύειν, ὅπως μὴ πολεμεῖν μαυθάνωσιν. Ἦν δὲ καὶ τοῖς συμ- μάχοις τῶν Λακεδαιμονίων ἐπαχθῆς ὁ Ἀγησίλαος, ὡς δι' οὐδὲν ἔγκλημα δημόσιον, ἀλλὰ θυμῷ τινι καὶ φιλονεικίᾳ τοὺς Θη- βαίους ἀπολέσαι ζητῶν. Οὐδὲν οὖν, ἔλεγον, δεόμενοι φθείρεσθαι δεῦρο κάκεισε καθ' ἕκαστον ἑναιαυτὸν, ὀλίγοις τοσοῦτοι συνακολου- θοῦντες. Ἐνθα δὲ λέγεται τὸν Ἀγησίλαον, ἐξελέγξαι βουλόμενον αὐτῶν τὸ πλῆθος, τάδε μηχανήσασθαι. Πάντας ἐκέλευσε καθ- ίσαι τοὺς συμμάχους μετ' ἀλλήλων ἀναμειγμένους, ἰδίᾳ δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ἑαυτῶν. Εἴτ' ἐκήρυττε τοὺς κεραμεῖς ἀνίστασθαι πρῶτον· ὡς δ' ἀνέστησαν οὗτοι, δεύτερον ἐκήρυττε τοὺς χαλκεῖς, εἶτα τέκτονας ἐφεξῆς καὶ οἰκοδόμους, καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ἑκάστην. Πάντες οὖν ὀλίγου δεῖν ἀνέστησαν οἱ σύμμαχοι, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐδεὶς ἀπείρητο γὰρ αὐτοῖς τέχνην ἐργάζεσθαι καὶ μαυθάνειν βίναυσον. Οὕτω δὲ γελάσας ὁ Ἀγησίλαος· « Ὁρᾶτε, (εἶπεν), ὦ ἄνδρες, ὅσῳ πλείονας ὑμῶν »στρατιωτάς ἐκπέμπωμεν ἡμεῖς «.

KZ. Ἐν δὲ Μεγάροις, ὅτε τὴν στρατιὰν ἀπῆγεν ἐκ Θηβῶν, ἀναβαίνοντος αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀρχεῖον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, σπᾶσμα καὶ πόνος ἰσχυρὸς ἔλαβε τὸ ὑγιές σκέλος· ἐκ δὲ τούτου διογκωθὲν, μεστὸν αἵματος ἔδοξε γεγονέναι, καὶ φλεγμονὴν ὑπερ- βάλλουσαν παρεῖχεν. Ἰατροῦ δὲ τινος Συρακουσίου τὴν ὑπὸ τῷ σφυρῷ φλέβα σχάσαντος, αἱ μὲν ἀλγηδόνες ἔληξαν· αἵματος δὲ πολλοῦ φερομένου καὶ ρέοντος ἀνεπισχέτως, λειποψυχία πολλὴ καὶ κίνδυνος ὄξυς ἀπ' αὐτῆς περιέστη τὸν Ἀγησίλαον. Οὐ μὲν ἀλλὰ τότε γε τὴν φορὰν τοῦ αἵματος ἔπαυσε, καὶ κρημισθεὶς εἰς Λακεδαίμονα, πολὺν χρόνον ἔσχεν ἀρρώστως,

καὶ πρὸς τὰς στρατείας ἀδυνάτως. Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ πολλὰ συνέβη πταίσματα τοῖς Σπαρτιάταις, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὧν ἦν τὸ περὶ Τεγύρας μέγιστον, ὅπου πρῶτον ἐκ παρατάξεως κρατηθέντες ὑπὸ Θηβαίων ἠττήθησαν. Ἔδοξεν οὖν πᾶσι θέσθαι πρὸς πάντας εἰρήνην, καὶ συνῆλθον ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα ποιησόμενοι τὰς διαλύσεις. Ὡν εἷς ἦν Ἐπαμινώνδας, ἀνὴρ ἔνδοξος ἐπὶ παιδείᾳ καὶ φιλοσοφίᾳ, στρατηγίας δὲ πείραν οὐπω δεδωκώς. Οὗτος, ὁρῶν τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὑποκατακλινομένους τῷ Ἀγησίλαῳ, μόνος ἐχρήσατο φρονήματι παρρησίαν ἔχοντι, καὶ διεξῆλθε λόγον, οὐχ ὑπὲρ Θηβαίων, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ὁμοῦ κοινόν· τὸν μὲν πόλεμον ἀποδεικνύων αὐξόντα τὴν Σπάρτην, ἐξ ὧν ἅπαντες οἱ λοιποὶ κακῶς πάσχουσι, τὴν δ' εἰρήνην ἰσότητι καὶ τῷ δικαίῳ κτᾶσθαι κελεύων· οὕτω γὰρ ἂν αὐτὴν διαμένειν, ἴσων ἀπάντων γενομένων.

ΚΗ. Ὅρων οὖν ὁ Ἀγησίλαος ὑπερφυῶς ἀγαμένους καὶ προσέχοντας αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας, ἠρώτησεν, εἰ νομίζοι δίκαιον εἶναι καὶ ἴσον, αὐτονομεῖσθαι τὴν Βοιωτίαν. Ἀντερωτήσαντος δὲ τοῦ Ἐπαμινώνδου ταχὺ καὶ τεθαρρήκτως, εἰ κάκεινος οἶεται δίκαιον εἶναι αὐτονομεῖσθαι τὴν Λακωνικὴν, ἀναπηδήσας ὁ Ἀγησίλαος μετ' ὀργῆς, ἐκέλευσε λέγειν σαφῶς αὐτόν, εἰ τὴν Βοιωτίαν ἀφήσιν αὐτόνομον. Τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο πάλιν τοῦ Ἐπαμινώνδου φήσαντος, εἰ τὴν Λακωνικὴν ἀφήσιν αὐτόνομον, οὕτω τραχέως ἔσχεν ὁ Ἀγησίλαος, καὶ τὴν πρόφασιν ἠγάπησεν, ὡς εὐθὺς ἐξαλείψαι τὸ τῶν Θηβαίων ὄνομα τῆς εἰρήνης, καὶ προειπεῖν πόλεμον αὐτοῖς· τοὺς δ' ἄλλους Ἕλληνας διαλλαγέντας ἐκέλευσεν ἀπιέναι, τὰ μὲν ἀκεσὰ τῆς εἰρήνης, τὰ δ' ἀνάγκιστα τοῦ πολέμου ποιοῦντας. Ἔργον γὰρ ἦν πάσας ἐκκαθᾶραι καὶ διαλύσαι τὰς ἀμφιλογίας. Ἔτυχε δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐν Φωκεῦσιν ὧν ὁ Κλεόμβροτος μετὰ δυνάμειος,

Εὐθύς οὖν ἔπεμπον οἱ Ἐφοροὶ κελεύοντες αὐτὸν ἐπὶ Θηβαίους ἄγειν τὸ στράτευμα· καὶ τοὺς συμμάχους περιπέμποντες ἤθροισον, ἀπροθύμους μὲν ὄντας καὶ βαρυνομένους τὸν πόλεμον, οὐπω δὲ θαρρόυντας ἀντιλέγειν, οὐδ' ἀπειθεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις. Πολλῶν δὲ σημείων μοχθηρῶν γενομένων, ὡς ἐν τῷ περὶ Ἐπαμινώνδου γέγραπται, καὶ Προθόου τοῦ Λάκωνος ἐναντιουμένου πρὸς τὴν στρατείαν, οὐκ ἀνῆκεν ὁ Ἄγησίλαος, ἀλλ' ἐξέπραξε τὸν πόλεμον, ἐλπίζων αὐτοῖς μὲν, αὐτονόμου τῆς Ἑλλάδος ὅλης ὑπαρχούσης, ἐκσπόνδιον δὲ τῶν Θηβαίων γενομένων, καιρὸν εἶναι δίκην λαβεῖν παρ' αὐτῶν. Δηλοῖ δὲ τὸ σὺν ὀργῇ μᾶλλον, ἢ λογισμῷ, γενέσθαι τὴν στρατείαν ἐκείνην ὁ καιρὸς. Τῇ γὰρ τετράδι ἐπὶ δέκα τοῦ Σκιροφοριῶνος μηνὸς ἔποιήσαντο τὰς σπονδὰς ἐν Λακεδαίμονι, τῇ δὲ πέμπτῃ τοῦ Ἐκατομβαιῶνος ἠττήθησαν ἐν Λεύκτροις, ἡμερῶν εἴκοσι διαγενομένων. Ἀπέθανον δὲ χίλιοι Λακεδαιμονίων, καὶ Κλεόμβροτος ὁ βασιλεὺς, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ κράτιστοι τῶν Σπαρτιατῶν. Ἐν οἷς Κλεώνυμόν φασι τὸν Σφοδρίου, τὸν καλὸν, τρεῖς πεσόντα πρὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τοσαυτάκις ἐξαναστάντα, καὶ μαχόμενον τοῖς Θηβαίοις, ἀποθανεῖν.

ΚΘ. Συμβάντος δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις πταίσματος ἀπροσδοκῆτου, καὶ τοῖς Θηβαίοις πρὸς δόξαν εὐτυχήματος, οἷον οὐ γέγονεν ἄλλοις Ἕλλησι πρὸς Ἕλληνας ἀγωνισαμένοις, οὐδὲν ἂν τις ἦττον ἐζήλωσε τῆς ἀρετῆς καὶ ἠγάσθη τὴν ἠττημένην πόλιν, ἢ τὴν νικῶσαν. Ὁ μὲν γὰρ Ξενοφῶν φησι, τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔχειν τι καὶ τὰς ἐν οἴκῳ καὶ παιδιᾶ φωνὰς καὶ διατριβάς ἀξιομνημόνευτον ὀρθῶς λέγων. Ἔστι δ' οὐχ ἦττον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἄξιον κατανοεῖν καὶ θεᾶσθαι τῶν ἀγαθῶν, ἃ παρὰ τὰς τύχας πράττουσι καὶ λέγουσι διευσχημονοῦντες. Ἔτυχε μὲν γὰρ ἢ πόλις ἑορτὴν ἄγουσα, καὶ ξένων οὔσα μεστή. Γυμνοπαιδίαι γὰρ ἦσαν ἀγωνιζομένων χορῶν ἐν τῷ θεάτρῳ παρήσαν δ' ἀπὸ

Αεδικτρίων οἱ τὴν συμφορὰν ἀπαγγέλλοντες. Οἱ δ' Ἐφοροί, καί-
 περ εὐθὺς ὄντος καταρανοῦς, ὅτι διέφθαρται τὰ πράγματα,
 καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπολωλέκασιν, οὔτε χορὸν ἐξελεθεῖν εἶσαν, οὔτε
 τὸ σχῆμα τῆς ἐορτῆς μεταβαλεῖν τὴν πόλιν· ἀλλὰ, κατ' οἰκίαν
 τῶν τεθνεώτων τοῖς προσήκουσι τὰ ὀνόματα πέμψαντες, αὐτοὶ
 τὰ περὶ τὴν θέαν καὶ τὸν ἀγῶνα τῶν χοροῶν ἔπραττον. Ἄμα
 δ' ἡμέρᾳ, φανερῶν ἤδη γεγονότων πᾶσι τῶν τε σωζομένων καὶ
 τῶν τεθνεώτων, οἱ μὲν τῶν τεθνεώτων πατέρες καὶ κηδεσταὶ
 καὶ οἰκεῖοι καταβαίνοντες εἰς ἀγορὰν, ἀλλήλους ἐδεξιούοντο λι-
 παροὶ τὰ πρόσωπα, φρονήματος μεστοὶ καὶ γήθους· οἱ δὲ τῶν
 σωζομένων, ὥσπερ ἐπὶ πένθει, μετὰ τῶν γυναικῶν οἴκοι διέτρι-
 βον. Εἰ δὲ τις ὑπ' ἀνάγκης προέλθοι, καὶ σχήματι καὶ φωνῇ
 καὶ βλέμματι ταπεινὸς ἐφαίνετο καὶ συνεσαλμένος. ἔτι δὲ
 μᾶλλον τῶν γυναικῶν ἰδεῖν ἦν καὶ πυθέσθαι, τὴν μὲν ζῶντα
 προσδεχομένην υἱὸν ἀπὸ τῆς μάχης, κατηφῆ καὶ σιωπηλὴν.
 τὰς δὲ τῶν πεπτωκέναι λεγομένων, ἓν τε τοῖς ἱεροῖς εὐθὺς
 ἀναστρεφομένας, καὶ πρὸς ἀλλήλας ἰλαρῶς καὶ φιλοτίμως βα-
 διζούσας.

Α. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοῖς πολλοῖς, ὡς ἀφίσαντο μὲν οἱ σύμ-
 μαχοι, πρесеδοκᾶτο δὲ νενικηκῶς Ἐπαμινώνδας καὶ μεγαλο-
 φρονῶν ἐμβαλεῖν εἰς Πελοπόννησον, ἔννοια τῶν χρησμῶν ἐν-
 ἔπεσε τότε, πρὸς τὴν χολότητα τοῦ Ἀγησιλάου, καὶ δυσθυμία
 πολλή, καὶ πτοία πρὸς τὸ θεῖον, ὡς διὰ τοῦτο πραττούσης κακῶς
 τῆς πόλεως, ὅτι τὸν ἀρτίποδα τῆς βασιλείας ἐκβαλόντες, εἴλοντο
 [τὸν] χολὸν καὶ πεπηρωμένον· ὁ παντὸς μᾶλλον αὐτοὺς ἐδί-
 δασκε φράζεσθαι καὶ φυλάττεσθαι τὸ δαιμόνιον. Διὰ δὲ τὴν
 ἄλλην δύνανιν αὐτοῦ καὶ ἀρετὴν καὶ δόξαν οὐ μόνον ἐχρῶντο
 βασιλεῖ καὶ στρατηγῷ τῶν κατὰ πόλεμον, ἀλλὰ καὶ τῶν πολι-
 τικῶν ἀποριῶν ἰατρῷ καὶ διαιτητῇ, τοῖς ἐν τῇ μάχῃ καταδει-
 λιάσασιν, οὓς αὐτοὶ Τρέσαντας ὀνομάζουσιν, ὀκνοῦντες τὰς

ἐκ τῶν νόμων ἀτιμίας προσάγειν, πολλοῖς οὔσι καὶ δυνατοῖς, φοβούμενοι νεωτερισμὸν ἀπ' αὐτῶν. Οὐ γὰρ μόνον ἀρχῆς ἀπείργονται πάσης, ἀλλὰ καὶ δοῦναί τινα τούτων γυναῖκα καὶ λαβεῖν ἄδοξόν ἐσι· πικρὴ δὲ ὁ βουλούμενος αὐτοὺς τῶν ἐντυγχανόντων. Οἱ δὲ καρτεροῦσι περιόντες αὐχμηροὶ καὶ ταπεινοί, τρίβωνάς τε προσεῤῥαμμένους χρώματος βαπτοῦ φοροῦσι, καὶ ξυρῶνται μέρος τῆς ὑπῆνης, μέρος δὲ τρέφουσι. Δεινὸν οὖν ἦν τοιούτους ἐν τῇ πόλει περιορᾶν πολλοὺς, οὐκ ὀλίγων δεομένη στρατιωτῶν. Καὶ νομοθέτην αἰρῶνται τὸν Ἀγησίλαον. Ὁ δὲ, μήτε προσθεῖς τι, μήτ' ἀφελὼν, μήτε μεταγράψας, εἰσῆλθεν εἰς τὸ πλῆθος τῶν Λακεδαιμονίων καὶ φήσας, ὅτι τοὺς νόμους δεῖ σήμερον ἔξν καθεύδειν, ἐκ δὲ τῆς σήμερον ἡμέρας κυρίου εἶναι πρὸς τὸ λοιπὸν, ἅμα τοὺς τε νόμους τῇ πόλει καὶ τοὺς ἄνδρας ἐπιτίμους ἐφύλαξε. Βουλούμενος οὖν τὴν παροῦσαν ἀθυμίαν καὶ κατῆφειαν ἀφελεῖν τῶν νέων, ἐνέβαλεν εἰς Ἀραδίαν, καὶ μάχην μὲν ἰσχυρῶς ἐφυλάξατο συνάψαι τοῖς ἐναντίοις, ἐλὼν δὲ πολίχνην τινὰ τῶν Μαντινέων, καὶ τὴν χώραν ἐπιδραμῶν, ἐλαφροτέραν ἐποίησε ταῖς ἐλπίσι καὶ ἡδίω τὴν πόλιν, ὡς οὐ παντάπασιν ἀπεγνωσμένην.

ΛΑ. Ἐκ δὲ τούτου παρῆν εἰς τὴν Λακωνικὴν ὁ Ἐπαμινώνας μετὰ τῶν συμμάχων, οὐκ ἐλάττονας ἔχων τετρακισμυρίων ὀπλιτῶν. Πολλοὶ δὲ καὶ ψилоὶ καὶ ἄοπλοι πρὸς ἀρπαγὴν συνηκολούθουν· ὥστε μυριάδας ἑπτὰ τοῦ σύμπαντος ὄχλου συνεισβαλεῖν εἰς τὴν Λακωνικὴν. Ἦν μὲν δὴ χρόνος οὐκ ἐλάττων ἐτῶν ἑξακοσίων, ἀφ' οὗ κατῴκουν τὴν Λακεδαιμόνα Δωριεῖς. Ἐν δὲ τούτῳ ἅπαντι, τότε πρῶτον ὤφθησαν ἐν τῇ χώρᾳ πολέμιοι, πρότερον δ' οὐδεὶς ἐτόλμησεν· ἀλλ' ἀδήωτον καὶ ἄθικτον οὔσαν ἐμβαλόντες ἐπυρπόλουν καὶ διήρπαζον ἄχρι τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς πόλεως, μηδενὸς ἐπεξιόντος. Ὁ γὰρ Ἀγησίλαος ὥκ εἶα πρὸς τισούτον, ὡς φησι Θεόπομπος, ῥεῦμα καὶ κλύ-

δύνα πολέμου μάχεσθαι τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀλλὰ τὰ μέσα τῆς πόλεως καὶ κυριώτατα τοῖς ὀπλίταις περιεσπειραμένους ἐκαρτέρει τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰς μεγαλαυχίας τῶν Θηβαίων, προκαλουμένων ἐκεῖνον ὀνομαστὶ, καὶ διαμάχεσθαι περὶ τῆς χώρας κελουόντων, ὅς τῶν κακῶν αἰτίος ἐστίν, ἐκκαύσας τὸν πόλεμον. Οὐχ ἦττον δὲ τούτων ἐλύπουν τὸν Ἀγησίλαον οἱ κατὰ τὴν πόλιν θόρυβοι καὶ κραυγαὶ καὶ διαδρομαὶ τῶν πρεσβυτέρων δυσανασχετούντων τὰ γινόμενα, καὶ τῶν γυναικῶν οὐ δυναμένων ἡσυχάζειν, ἀλλὰ παντάπασιν ἐκφρόνων οὐσῶν πρὸς τὴν κραυγὴν καὶ τὸ πῦρ τῶν πολεμίων. Ἦνία δὲ καὶ τὸ τῆς δόξης αὐτὸν, ὅτι τὴν πόλιν μεγίστην παραλαβὼν καὶ δυνατωτάτην, ἐώρα συνεσταλμένον αὐτῆς τὸ ἀξίωμα, καὶ τὸ καύχημα κεκολουμένον, ᾧ καὶ αὐτὸς ἐχρήσατο πολλάκις, εἰπὼν, ὅτι γυνὴ Δάκαινα καπνὸν οὐχ ἐώρακε πολέμιον. Λέγεται δὲ καὶ Ἀνταλκίδας, Ἀθηναίου τινὸς ἀμφισβητοῦντος ὑπὲρ ἀνδρίας πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντος· « Ἡμεῖς μέντοι πολλάκις ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ Κηφισσοῦ ἐδιώξαμεν » ὑποτυχεῖν· « Ἀλλ' ἡμεῖς γ' οὐδέποτε ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ Εὐρώτα ». Παραπλησίως δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἀργεῖον ἀπεκρίνατο τῶν ἀσημοτέρων τις Σπαρτιατῶν. Ὁ μὲν γὰρ εἶπε· « Πολλοὶ ὑμῶν ἐν τῇ Ἀργολίδι κεῖνται » ὁ δ' ἀπήντησεν· « Ὑμῶν » δὲ γ' οὐδεὶς ἐν τῇ Λακωνικῇ ».

ΔΒ. Ἐνιοὶ μέντοι τὸν Ἀνταλκίδα φασὶν ἔφορον ὄντα τοὺς παῖδας εἰς Κύθηρα ὑπεκθέσθαι, περίφοβον γενόμενον. Ὁ δ' Ἀγησίλαος, ἐπιχειρούντων διαβαίνειν τὸν ποταμὸν τῶν πολεμίων, καὶ βιάζεσθαι πρὸς τὴν πόλιν, ἐκλιπὼν τὰ λοιπὰ, παρετάξατο πρὸ τῶν μέσων καὶ ὑψηλῶν. Ἐρρύθη δὲ πλεῖστος ἐαυτοῦ καὶ μέγιστος τότε ὁ Εὐρώτας, χιόνων γενομένων καὶ τὸ βεῦμα μᾶλλον ὑπὸ ψυχρότητος, ἢ τραχύτητος, ἐγένετο σκληρὸν καὶ χαλεπὸν τοῖς Θηβαίοις. Πορευόμενον δὲ πρῶτον τῆς φάλαγγος τὸν Ἐπαμινώνδαν διὰ τοῦ Εὐρώτα ἐδείκνυσάν τινες. τῷ Ἀγησιλάῳ· κάκεινος, ὡς λέγεται,

πολὸν χρόνον ἐμβλέψας αὐτῷ, καὶ συμπαραπέμψας τὴν ὄψιν, οὐδὲν, ἢ τοσοῦτον μόνον, εἶπεν· « Ἴ τοῦ μεγαλοπράγμονος » ἀνθρώπου! Ἐπεὶ δὲ φιλοτιμούμενος ὁ Ἐπαμινώνδας ἐν τῇ πόλει μάχην συνάψαι καὶ στήσαι τρόπαιον, οὐκ ἴσχυσεν ἐξαγαγεῖν, οὐδὲ προκαλέσασθαι τὸν Ἀγησίλαον, ἐκεῖνος μὲν ἀναζεύξας, πάλιν ἐπόρθει τὴν χώραν ἐν δὲ Λακεδαιμόνι τῶν πάλαι τινὲς ὑπούλων καὶ πονηρῶν, ὡς διακόσιοι, συστραφέντες, κατελάβοντο τὸ Ἰσσώριον, οὗ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν ἐστιν, εὐερκῆ καὶ δυσεκθιάστον τόπον. Ἐφ' οὗς βουλομένων εὐθὺς ὠθεῖσθαι τῶν Λακεδαιμονίων, φοβηθεὶς τὸν νεωτερισμὸν ὁ Ἀγησίλαος, ἐκέλευσε τοὺς μὲν ἄλλους ἡσυχίαν ἄγειν· αὐτὸς δ' ἐν ἱματίῳ καὶ μεθ' ἐνὸς οἰκέτου προσῆει βοῶν, ἄλλως ἀκηκοέναι τοῦ προστάγματος αὐτούς· οὐ γὰρ ἐνταῦθα κελεῦσαι συνελθεῖν, οὐδὲ πάντας, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐκεῖ (δείξας ἕτερον τόπον), τοὺς δ' ἀλλαγῶσε τῆς πόλεως. Οἱ δ', ἀκούσαντες ἤσθησαν, οἴομενοι λανθάνειν καὶ διαστάντες ἐπὶ τοὺς τόπους, οὗς ἐκεῖνος ἐκέλευσεν, ἀπεχώρουν. Ὁ δὲ τὸ μὲν Ἰσσώριον, εὐθὺς μεταπεμφάμενος ἑτέρους, κατέσχε· τῶν δὲ συστάντων ἐκείνων περὶ πεντεκαίδεκα τινὰς συλλαβῶν, νυκτὸς ἀπέκτεινεν. Ἄλλη δὲ μείζων ἐμηνύθη συνωμοσία καὶ σύνοδος ἀνδρῶν Σπαρτιατῶν, ἐπὶ πράγμασι νεωτέροις εἰς οἰκίαν κρύφα συνερχομένων· οὗς καὶ κρίνειν ἄπορον ἦν ἐν ταραχῇ τοσαύτῃ, καὶ περιορᾶν ἐπιβουλεύοντας. Ἀπέκτεινεν οὖν καὶ τούτους μετὰ τῶν Ἐφόρων βουλευσάμενος ὁ Ἀγησίλαος ἀκρίτους, οὐδενὸς δίχα δίκης τεθανατωμένου πρότερον Σπαρτιατῶν. Ἐπεὶ δὲ πολλοὶ τῶν τεταγμένων εἰς τὰ ὄπλα περιοίκων καὶ εἰλώτων ἀπεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ τοῦτο πλείστην ἀθυμίαν παρεῖχεν, ἐδίδαξε τοὺς ὑπηρέτας περὶ ὄρθρον ἐπιφοιτᾶν ταῖς σιβάσι, καὶ τὰ ὄπλα τῶν ἀποκεχωρηκότων λαμβάνειν καὶ ἀποκρύπτειν, ὅπως ἀγνοῆται τὸ πλῆθος. Ἀναχωρῆσαι δὲ τοὺς Θηβαίους ἐκ τῆς Λακωνικῆς οἱ

μὲν ἄλλοι λέγουσι, χειμῶνων γενομένων, καὶ τῶν Ἀρκάδων ἀρξάμενων ἀπιέναι καὶ διαρρέειν ἀτάκτως· οἱ δὲ, τρεῖς μῆνας ἐμμεμενηκότας ὄλους, καὶ τὰ πλεῖστα τῆς χώρας διαπεπορθηκότας· Θεόπομπος δὲ φησιν, ἤδη τῶν Βαιωταρχῶν ἐγνωκότων ἀπαίρειν, ἀφικέσθαι πρὸς αὐτοὺς Φρίξον, ἄνδρα Σπαρτιάτην, παρ' Ἀγησιλάου δέκα τάλαντα κομίζοντα, τῆς ἀναχωρήσεως μισθὸν ὥστε τὰ πάλαι δεδογμένα πράττουσιν αὐτοῖς ἐφόδιον παρὰ τῶν πολεμίων προσγενέσθαι.

ΑΓ. Τοῦτο μὲν οὖν οὐκ οἶδα ὅπως ἠγγήσαν οἱ ἄλλοι, μόνος δὲ Θεόπομπος ἤσθητο. Τοῦ δὲ σωθῆναι τὴν Σπάρτην τότε, πάντες αἴτιον ὁμολογοῦσι γενέσθαι τὸν Ἀγησίλαον, ὅτι τῶν ἐμφύτων αὐτῷ παθῶν, φιλονεικίας καὶ φιλοτιμίας, ἀποστάς, ἐχρήσατο τοῖς πράγμασιν ἀσφκλῶς. Οὐ μέντοι τὴν γε δύναμιν καὶ τὴν δόξαν ἐδυνήθη τῆς πόλεως ἀναλαβεῖν ἐκ τοῦ πταίσματος· ἀλλ' ὥσπερ σώματος ὑγιεινοῦ, λίαν δ' ἀκριθεῖ καὶ κατησκημένη κεκρημένου διαίτη παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ἀμαρτία μία καὶ ῥοπή τὴν πᾶσαν ἐκλινεν εὐτυχεῖαν τῆς πόλεως· οὐκ ἀλόγως. Πρὸς γὰρ εἰρήνην καὶ ἀρετὴν καὶ ὁμόνοιαν ἄριστα συντεταγμένῳ πολιτεύματι προσαγαγόντες ἀρχὰς καὶ δυναστείας βιαίους, ὧν οὐδενὸς ἠγεῖτο δεῖσθαι πόλιν εὐδαιμόνως βιωσομένην ὁ Λυκοῦργος, ἐσφάλησαν. Αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Ἀγησίλαος ἤδη πρὸς τὰς στρατείας ἀπειρήκει διὰ τὸ γῆρας. Ἀρχίδαμος δ', ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τὴν ἐκ Σικελίας ἤκουσαν παρὰ τοῦ τυράννου βοήθειαν ἔχων, ἐνίκησεν Ἀρκάδας τὴν λεγομένην ἄδακρον μάχην. Οὐδεὶς γὰρ ἔπεσε τῶν μετ' αὐτοῦ, συχνοὺς δὲ τῶν ἐναντίων ἀνεῖλεν. Αὕτη μάλιστα τὴν ἀσθένειαν ἤλεγεζεν ἡ νίκη τῆς πόλεως. Πρῶτον μὲν γὰρ οὕτω σύνηθες ἠγοῦντο, καὶ προσῆκον ἔργον αὐτοῖς εἶναι, τὸ νικᾶν τοὺς πολεμίους, ὥστε μήτε θύειν τοῖς θεοῖς, πλὴν ἀλεκτρούνα νικητήριον ἐν τῇ πόλει, μήτε μεγαληγορεῖν τοὺς ἀγωνιζομένους, μήτε ὑπερχαίρειν τοὺς πυθομένους. Ἄλλ' ἂ

καὶ τῆς ἐν Μαντινεῖα μάχης γενομένης, ἣν Θουκυδίδης γέγραφε, τῷ πρώτῳ φράσαντι τὴν νίκην οἱ ἄρχοντες ἐκ φιδιτίου κρέας ἔπεμψαν εὐαγγέλιον, ἄλλο δ' οὐδέν· τότε δὲ, τῆς μάχης ἀγγελθείσης, καὶ τοῦ Ἀρχιδάμου προσιόντος, οὐδεὶς ἐκαρτέρησεν, ἀλλὰ πρῶτος ὁ πατὴρ ἀπῆντα δακρύων ὑπὸ χαρᾶς, καὶ μετ' ἐκεῖνον τὰ ἀρχεῖα· τῶν δὲ πρεσβυτέρων καὶ τῶν γυναικῶν τὸ πλῆθος ἐπὶ τὸν ποταμὸν κατῆι, τὰς τε χεῖρας ὀρεγόντων καὶ θεοκλυτούντων, ὥσπερ ἀπεωσμένης τὰ παρ' ἄξίαν ὀνειδέη τῆς Σπάρτης, καὶ λαμπρὸν αὐθις ἐξ ἀρχῆς τὸ φῶς ὀρώσης. Ἐπεὶ πρότερόν γε φασὶν οὐδὲ ταῖς γυναῖξιν ἀντιβλέπειν τοὺς ἄνδρας, αἰσχυνομένους ἐφ' οἷς ἔπταισαν.

ΛΔ. Οἰκίζομένης δὲ Μεσσήνης ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν, καὶ τῶν ἀρχαίων πολιτῶν πανταχόθεν εἰς αὐτὴν συμπορευομένων, διαμάχεσθαι μὲν οὐκ ἐτόλμων, οὐδὲ κωλύειν ἐδύναντο· χαλεπῶς δὲ καὶ βαρέως πρὸς τὸν Ἀγησίλαον εἶχον, ὅτι χώραν, οὔτε πλήθει τῆς Λακωνικῆς ἐλάσσονα, ἀλλὰ καὶ πρωτεύουσαν ἀρετῇ τῆς Ἑλληνικῆς ἔχοντες, καὶ καρπούμενοι χρόνον τρισσούτων, ἐπὶ τῆς ἐκεῖνου βασιλείας ἀπολωλέκασι. Διὸ καὶ προτεινομένην ὑπὸ τῶν Θηβαίων τὴν εἰρήνην ὁ Ἀγησίλαος οὐκ ἐδέξατο. Μὴ βουλόμενος δὲ τῷ λόγῳ προσέσθαι τοῖς ἔργῳ κρατοῦσι τὴν χώραν, ἀλλὰ φιλονεικῶν, ἐκείνην μὲν οὐκ ἀπέλαβε, μικροῦ δὲ τὴν Σπάρτην προσαπέβαλε καταστρατηγηθείς. Ἐπεὶ γὰρ οἱ Μαντινεῖς αὐθις ἀπέστησαν τῶν Θηβαίων, καὶ μετεπέμποντο τοὺς Λακεδαιμονίους, αἰσθόμενος ὁ Ἐπαμινώνδας τὸν Ἀγησίλαον ἐξεστρατευμένον μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ προσιόντα, λαθὼν τοὺς Μαντινεῖς ἀνέζευξε νυκτὸς ἐκ Τεγέας, ἄγων ἐπ' αὐτὴν Λακεδαίμονα τὸ στράτευμα, καὶ μικρὸν ἐδέησε, παραλλάξας τὸν Ἀγησίλαον, ἔρημον ἐξαίφνης καταλαβεῖν τὴν πόλιν. Εὐθύνου δὲ Θεσπιέως, ὡς Καλλισθένης φησὶν, ὡς δὲ Ξενοφῶν, Κρητὸς τινος, ἐξαγγείλαντος τῷ Ἀγησιλάῳ, ταχὺ

προπέμφας ἰππέα τοῖς ἐν τῇ πόλει φράσοντα, μετ' αὐτὸν πολὺ καὶ αὐτὸς παρήλθεν εἰς τὴν Σπάρτην. Ὀλίγῳ δ' ὕστερον οἱ Θηβαῖοι διέβαινον τὸν Εὐρώταν, καὶ προσέβαλον τῇ πόλει, μάλα ἐρρωμένως τοῦ Ἀγησιλάου καὶ παρ' ἡλικίαν ἐπαμύνοντος. Οὐ γὰρ, ὡς πρότερον, ἀσφαλείας ἑώρα τὸν καιρὸν ὄντα καὶ φυλακῆς, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπονοίας καὶ τόλμης, οἷς τὸν ἄλλον χρόνον οὐδέποτε πισεύσας, οὐδὲ χρησάμενος, τότε μόνοις ἀπέώσατο τὸν κίνδυνον, ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ἐπαμινώνδου τὴν πόλιν ἐξαρπάσας, καὶ σήσας τρόπαιον, καὶ τοῖς παισὶ καὶ ταῖς γυναῖξιν ἐπιδείξας τὰ κάλλιστα τροφεῖα τῇ πατρίδι τοὺς Λακεδαιμονίους ἀποδιδόντας· ἐν δὲ πρώτοις τὸν Ἀρχίδαμον ἀγωνιζόμενον ὑπερφηάνως, τῇ τε ῥώμῃ τῆς ψυχῆς καὶ τῇ κουφότητι τοῦ σώματος ὀξέως ἐπὶ τὰ θλιβόμενα τῆς μάχης διαθέοντα διὰ τῶν στενωπῶν, καὶ πανταχοῦ μετ' ὀλίγων ἀντερείδοντα τοῖς πολεμίοις· Ἰσάδαν δὲ, τὸν Φοιβίδου υἱὸν, οὐ τοῖς πολίταις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολεμίοις θέαμα φανῆναι καλὸν καὶ ἀγαστὸν. Ἦν μὲν γὰρ ἐκπρεπῆς τὸ εἶδος, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος, ὥραν δ' ἐν ἣ τὸ ἥδιστον ἀνθοῦσιν ἄνθρωποι παριόντες εἰς ἄνδρας ἐκ παίδων, εἶχε γυμνὸς δὲ καὶ ὄπλων τῶν σκεπόντων καὶ ἱματίων, λίπα χρισάμενος τὸ σῶμα, καὶ τῇ μὲν ἔχων χειρὶ λόγχην, τῇ δὲ ξίφος, ἐξήλατο τῆς οἰκίας, καὶ διὰ μέσων τῶν μαχομένων ὠσάμενος, ἐν τοῖς πολεμίοις ἀνεστρέφετο, παίων τὸν προστυχόντα καὶ καταβάλλον. Ἐτρώθη δ' ὑπ' οὐδενός, εἴτε θεοῦ δι' ἀρετὴν φυλάττοντος αὐτὸν, εἴτε μεῖζόν τι καὶ κρεῖττον ἀνθρώπου φανείς τοῖς ἐναντίοις. Ἐπὶ τούτῳ δὲ λέγεται τοὺς Ἐφόρους στεφανώσαντας αὐτὸν, εἶτα χιλίων δραχμῶν ἐπιβαλεῖν ζηνίαν, ὅτι χωρὶς ὄπλων διακινδυνεύειν ἐτόλμησεν.

ΔΕ Ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις περὶ τὴν Μαντίνειαν ἐμαχέσαντο, καὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν, ἥδη κρατοῦντα τῶν πρώτων, ἔτι δ' ἐγκείμενον καὶ κατασπεύδοντα τὴν δίκωξιν, Ἀντικράτης

Λάκων ὑποστάς ἔπαισε δόρατι μὲν, ὡς Διοσκουρίδης ἱστορήκε· Λακεδαιμόνιοι δὲ Μαχαιρίωνας ἔτι νῦν τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀντικράτους καλοῦσιν, ὡς μαχαίρα πατάξαντος. Οὕτω γὰρ ἐθαύμασαν καὶ ὑπερηγάπησαν αὐτὸν φόβῳ τοῦ Ἐπαμινώνδου ζῶντος, ὥστε τιμὰς μὲν ἐκείνῳ καὶ δωρεὰς ψιφῆσασθαι, τῷ γένει δ' ἀτέλειαν, ἣν ἔτι καὶ καθ' ἡμᾶς ἔχει Καλλικράτης, εἰς τῶν Ἀντικράτους ἀπογόνων. Μετὰ δὲ τὴν μάχην καὶ θάνατον τοῦ Ἐπαμινώνδου, γενομένης εἰρήνης τοῖς Ἕλλησι πρὸς αὐτοὺς, ἀπήλαινον οἱ περὶ τὸν Ἀγησίλαον τοῦ ὄρκου τοὺς Μεσσηνίους, ὡς πόλιν οὐκ ἔχοντας. Ἐπεὶ δ' οἱ λοιποὶ πάντες ἐδέχοντο, καὶ τοὺς ὄρκους ἐλάμβανον παρ' αὐτῶν, ἀπέστησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ μόνοις αὐτοῖς πόλεμος ἦν, ἐλπίζουσιν ἀναλήψεσθαι τὴν Μεσσηνίαν. Βίαιος οὖν ἐδόκει καὶ ἀτενῆς καὶ πολέμων ἄπληστος ὁ Ἀγησίλαος εἶναι, τὰς μὲν κοινὰς διαλύσεις πάντα τρόπον ὑπορύττων καὶ καταβάλλων, πάλιν δ' ὑπὸ χρημάτων ἀπορίας ἀναγκαζόμενος ἐνοχλεῖν τοῖς κατὰ πόλιν φίλοις, καὶ δανείζεσθαι καὶ συνερανίζεσθαι, δέον ἀπηλλάχθαι κακῶν εἰς τοῦτο περιήκοντι τῷ καιρῷ, καὶ μὴ τὴν ἅπασαν ἀρχὴν τοσαύτην γενομένην ἀφεικότα, καὶ πόλεις καὶ γῆν καὶ θάλατταν, ὑπὲρ τῶν ἐν Μεσσηνίᾳ κτημάτων καὶ προσόδων σφαιδάζειν.

ΛΓ. Ἐτι δὲ μᾶλλον ἠδόξεσε, Τάχῳ, τῷ Αἰγυπτίῳ στρατηγῷ, ἐπιδοῦς ἑαυτὸν. Οὐ γὰρ ἠξίουεν ἄνδρα τῆς Ἑλλάδος ἄριστον κεκριμένον, καὶ δόξης ἐμπεπληκότα τὴν οἰκουμένην, ἀποστάτῃ βρασιλέως, ἀνθρώπῳ βαρβάρῳ, χρῆσαι τὸ σῶμα, καὶ τοῦνομα καὶ τὴν δόξαν ἀποδόσθαι χρημάτων, ἔργα μισθοφόρου καὶ ξεναγοῦ διαπραττόμενον. Καὶ γὰρ εἰ, ὑπὲρ ὀγδοήκοντα γεγονῶς ἔτη, καὶ πᾶν ὑπὸ τραυμάτων τὸ σῶμα κατακεκομμένος, ἐκείνην αὐθις ἀνεδέξατο τὴν καλὴν καὶ περίβλεπτον ἡγεμονίαν ὑπὲρ τῆς Ἑλλήνων ἐλευθερίας, οὐ πάμπαν ἄμεμπτον

[ἀν] εἶναι τὴν ὄρμην καὶ τὴν φιλοτιμίαν. Τοῦ γὰρ καλοῦ καὶ καιρὸν δεῖν οἰκεῖον εἶναι καὶ ὄραν, μᾶλλον δ' ὅλως τὰ καλὰ τῶν αἰσχυρῶν τῷ μετρίῳ διαφέρειν. Οὐ μὲν ἐφρόντιζε τούτων ὁ Ἀγησίλαος, οὐδ' ὤφετο παρ' ἀξίαν εἶναι λειτούργημα δημόσιον οὐδὲν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνάξιον ἑαυτοῦ τὸ ζῆν ἄπρακτον ἐν τῇ πόλει, καὶ καθῆσθαι περιμένοντα τὸν θάνατον. Ὄθεν ἀθροίσας μισθοφόρους, ἀφ' ὧν ὁ Γάχως αὐτῷ χρημάτων ἔπεμψε, καὶ πλοῖα πληρώσας ἀνήχθη, τριάκοντα συμβούλους ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ Σπάρτιάτας, ὡς πρότερον. Ἐπεὶ δὲ κατέπλευσεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, εὐθύς οἱ πρῶτοι τῶν βασιλικῶν ἡγεμόνων καὶ διοικητῶν ἐβάδιζον ἐπὶ [τὴν] ναῦν, θεραπεύοντες αὐτόν. Ἦν δὲ καὶ τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων σπουδὴ τε μεγάλη καὶ προσδοκία διὰ τοῦνομα καὶ τὴν δόξαν τοῦ Ἀγησίλαου· καὶ συνετρόχαζον ἅπαντες ἐπὶ τὴν θέαν. Ὡς δὲ ἐώρων λαμπρότητα μὲν καὶ κατασκευὴν οὐδεμίαν, ἄνθρωπον δὲ πρεσβύτην κατακείμενον ἐν τινι πύα παρὰ τὴν θάλασσαν, εὐτελῆ καὶ μικρὸν τὸ σῶμα, τραχὺ καὶ φαῦλον ἱμάτιον ἀμπεχόμενον, σκώπτειν αὐτοῖς καὶ γελωτοποιεῖν ἐπήει· καὶ λέγειν, ὅτι τοῦτ' ἦν τὸ μυθολογούμενον· ὠδίνειν ὄρος, εἶτα μῦν ἀποτεκεῖν. Ἔτι δὲ μᾶλλον αὐτοῦ τὴν ἀτοπίαν ἐθαύμασαν, ὅτε, ξενίων προσκομισθέντων καὶ προσαχθέντων, ἄλευρα μὲν καὶ μόσχους καὶ χῆνας ἔλαβε, τραγήματα δὲ καὶ πέμματα καὶ μύρα διωθεῖτο· καὶ βιαζομένων λαβεῖν καὶ λιπαρῶντων, ἐκέλευσε τοῖς εἴλωσι διδόναι κομίζοντας· Τῇ μέντοι στεφανωτρίδι βίβλω φησὶν αὐτὸν ἠσθέντα Θεόφραστος, διὰ τὴν λιτότητα τῶν σφάνων, αἰτήσασθαι καὶ λαβεῖν, ὅτ' ἀπέπλει παρὰ τοῦ βασιλέως.

ΛΖ. Τότε δὲ συμμίξας τῷ Γάχῳ παρασκευαζομένῳ πρὸς τὴν στρατείαν, οὐχ ὡσπερ ἠλπίζεν, ἀπάσης στρατηγὸς ἀπεδείχθη τῆς δυνάμεως, ἀλλὰ τῶν μισθοφόρων μόνων· τοῦ δὲ ναυτικοῦ Χαθρίας ὁ Ἀθηναῖος, ἡγεμῶν δὲ συμπάντων αὐτὸς ἦν ὁ Γάχ.

χως. Καὶ τοῦτο πρῶτον ἠνίασε τὸν Ἀγησίλαον· ἔπειτα τὴν
 ἄλλην ἀλαζονείαν καὶ κενοφροσύνην τοῦ Αἰγυπτίου βαρυνόμενος
 ἠναγκάζετο φέρειν· καὶ συνεξέπλευσεν ἐπὶ τοὺς Φοίνικας αὐτῷ
 παρὰ τὴν ἀζίαν τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν φύσιν ὑπεύκων καὶ καρ-
 τερῶν, ἄχρις οὗ καιρὸν ἔλαβε· Νεκτάναβις γὰρ, ἀνεψιὸς ὢν
 τοῦ Τάχου, καὶ μέρος ἔχων ὑφ' ἑαυτῷ τῆς δυνάμεως, ἀπέστη
 καὶ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἀναγορευθεὶς, διεπέμπετο
 πρὸς τὸν Ἀγησίλαον, ἀξίων αὐτῷ βοηθεῖν. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ τὸν
 Χαβρίαν παρεκάλει, μεγάλας ὑπισχνόμενος ἀμφοτέροις δω-
 ρεάς. Αἰσθημένου δὲ ταῦτα τοῦ Τάχου, καὶ τραπομένου πρὸς
 δέησιν αὐτῶν, ὁ μὲν Χαβρίας ἐπειρᾶτο καὶ τὸν Ἀγησίλαον ἐν
 τῇ φιλίᾳ τοῦ Τάχου πείθων καὶ παραμυθούμενος κατέχειν· ὁ δ'
 Ἀγησίλαος εἶπεν, ὅτι « Σοὶ μὲν, ὦ Χαβρία, κατὰ σεαυτὸν ἀφιγ-
 » μένω, χρῆσθαι τοῖς σεαυτοῦ λογισμοῖς ἔξεστιν· ἐγὼ δ' ὑπὸ τῆς
 » πατρίδος ἐδόθην Αἰγυπτίοις στρατηγός. Οὐκ οὐκ ἂν ἔχοι μοι
 » καλῶς, οἷς ἐπέμψθη σύμμαχος, πολεμεῖν, ἐὰν μὴ πάλιν ἡ
 » πατρίς κελεύσῃ». Ταῦτα δ' εἰπὼν ἔπεμψεν εἰς Σπάρτην ἄνδρας,
 οἱ τοῦ μὲν Τάχου κατηγορήσειν, ἐπαινέσασθαι δὲ τὸν Νεκτάναβιν
 ἔμελλον. Ἐπεμψαν δὲ κάκεινοι, δεόμενοι τῶν Λακεδαιμονίων,
 ὁ μὲν ὡς πάλαι σύμμαχος γεγονώς καὶ φίλος, ὁ δ' ὡς εὖνους
 καὶ προθυμότερος περὶ τὴν πόλιν ἐσόμενος. Ἀκούσαντες οὖν οἱ
 Λακεδαιμόνιοι, τοῖς μὲν Αἰγυπτίοις ἀπεκρίναντο φανερώς,
 Ἀγησιλάῳ περὶ τούτων μελήσειν· ἐκείνῳ δ' ἐπέστειλαν, ὄρᾳν
 κελεύοντες, ὅπως πράξῃ τὸ τῇ Σπάρτῃ συμφέρον. Οὕτω δὲ
 λαβὼν τοὺς μισθοφόρους ὁ Ἀγησίλαος, ἀπὸ τοῦ Τάχου μετέστη
 πρὸς τὸν Νεκτάναβιν, ἀτόπου καὶ ἀλλοκότου πράγματος παρα-
 καλύμματι τῷ συμφέροντι τῆς πατρίδος χρησάμενος. Ἐπεὶ,
 ταύτης γε τῆς προφάσεως ἀφαιρεθείσης, τὸ δικαιοῦτατον ὄνομα
 τῆς πράξεως ἦν προδοσία. Λακεδαιμόνιοι δὲ, τὴν πρώτην τοῦ
 καλοῦ μερίδα τῷ τῆς πατρίδος συμφέροντι διδόντες, οὔτε μαν-

Θάουσι, οὐτ' ἐπίστανται δίκαιον ἄλλο, πλὴν ὃ τὴν Σπάρτην αὐξίνει νομίζουσι.

ΑΗ. Ὁ μὲν οὖν Τάχως ἐρημωθείς τῶν μισθοφόρων ἔφυγεν, ἐκ δὲ Μένδητος ἕτερος ἐπανάσταται τῷ Νεκτανάβιδι, βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς· καὶ συναγαγὼν δέκα μυριάδας ἀνθρώπων, ἐπήει. Θαρσύνοντος δὲ τοῦ Νεκτανάβιδος τὸν Ἀγησίλαον, καὶ λέγοντος, ὅτι πολλοὶ μὲν εἰσιν οἱ πολέμιοι, μιγάδες δὲ καὶ βάνουσοι, καὶ δι' ἀπειρίαν εὐκαταφρόνητοι· Καὶ μὴν οὐ τὸ πλῆθος αὐτῶν, ὁ Ἀγησίλαος εἶπεν, ἀλλὰ τὴν ἀπειρίαν φοβοῦμαι καὶ τὴν ἀμαθίαν, ὡς δυσεξαπάτητον. Αἱ γὰρ ἀπάτῃ τὸ παράδοξον ἐπάγουσι τοῖς πρὸς ἄμυναν ὑπονοοῦσι καὶ προσδοκῶσι τρεπομένοις· ὁ δὲ μὴ προσδοκῶν, μηδ' ὑπονοῶν μηδὲν, οὐ δίδωσι τῷ παραλογιζομένῳ λαβὴν, ὥσπερ οὐδὲ τῷ παλαιόντι ῥοπήν ὁ μὴ κινούμενος. Ἐκ τούτου καὶ ὁ Μενδήσιος ἔπεμπε πειρῶν τὸν Ἀγησίλαον. Ἐδείσεν οὖν ὁ Νεκτάναβις, καὶ κελεύοντος αὐτοῦ διαμάχεσθαι τὴν ταχίστην, καὶ μὴ χρόνῳ πολεμεῖν πρὸς ἀνθρώπους ἀπείρους ἀγῶνος, πολυχειρῆ δὲ περιελθεῖν καὶ περιταφρεῦσαι, καὶ φθῆσαι πολλὰ καὶ προλαβεῖν δυναμένους, ἔτι μᾶλλον ἐν ὑπόψι καὶ φόβῳ γενόμενος πρὸς αὐτὸν, ἀπεχώρησεν εἰς πόλιν εὐερκῆ καὶ μέγαν ἔχουσαν περίβολον. Ὁ δ' Ἀγησίλαος ἠγανάκτει μὲν ἀπιστούμενος, καὶ βαρέως ἔφερεν· αἰσχυρόμενος δὲ καὶ πάλιν μετασῆναι πρὸς τὸν ἕτερον, ἢ τελέως ἀπελθεῖν ἄπρακτος, ἠκολούθησε, καὶ συνεισῆλθεν εἰς τὸ τεῖχος.

ΑΘ. Ἐπελθόντων δὲ τῶν πολεμίων καὶ περιταφρευόντων τὴν πόλιν, αὐθις αὖ δείσας τὴν πολιορκίαν ὁ Αἰγύπτιος ἐβούλετο μάχεσθαι, καὶ τοὺς Ἕλληνας μάλᾳ συμπροθυμούμενος εἶχεν· οὐ γὰρ ἦν τῷ χωρίῳ σῆτος. Ὁ δ' Ἀγησίλαος οὐκ ἔδων, ἀλλὰ κωλύων, ἤκουε μὲν ἔτι μᾶλλον κακῶς, ἢ πρότερον, ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ προδότης ἀπεκαλεῖτο τοῦ βασιλέως. Ἐφερε δὲ πρῶτον ἤδη τὰς διαβολὰς, καὶ προσεῖχε τῷ καιρῷ τοῦ

στρατηγήματος. Ἦν δὲ τοιόνδε. Τάφρον ἔξωθεν ἤγον οἱ πολέμιοι περὶ τὸ τεῖχος βαθεῖαν, ὡς παντάπασιν ἀποκλείσοντες αὐτούς. Ὡς οὖν ἐγγὺς ἦσαν αἱ τελευταῖαι τοῦ ὀρύγματος, ἀπαντῶντος αὐτῷ καὶ περιόντος ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν, ἐσπέραν ἀναμείνας γενέσθαι, καὶ κελεύσας ἐξοπλίζεσθαι τοὺς Ἕλληνας, ἔλεγεν ἑλθὼν πρὸς τὸν Αἰγύπτιον· « Ὁ μὲν τῆς σωτηρίας, ὦ »
 « νεανία, καιρὸς οὗτός ἐστιν, ὃν ἐγὼ διαφθεῖραι φοβούμενος, »
 « οὐκ ἔφραζον, πρὶν ἑλθεῖν. Ἐπεὶ δ' ὑμῖν οἱ πολέμιοι τὴν ἀσφάλειαν αὐτοὶ διὰ τῶν χειρῶν παρεσκευάκασι, τοσαύτην ὀρυζόμενοι τάφρον, ἧς τὸ μὲν ἐξεργασμένον ἐκείνοις ἐμποδῶν »
 « ἐστὶ τοῦ πλήθους, τὸ δὲ διαλεῖπον ἡμῖν δίδωσιν ἴσῳ καὶ δικαίῳ »
 « μέτρῳ διαμάχεσθαι πρὸς αὐτούς, φέρε νῦν, προθυμηθεὶς ἀνὴρ »
 « ἀγαθὸς γενέσθαι, καὶ μεθ' ἡμῶν ἐπιστόμενος δρόμῳ, σῶζε »
 « σεαυτὸν ἅμα καὶ τὴν στρατιάν. Ἡμᾶς γὰρ οἱ μὲν κατὰ ζῴμα »
 « τῶν πολεμίων οὐχ ὑπομενεῦσιν, οἱ δ' ἄλλοι διὰ τὴν τάφρον οὐ βλάψουσιν ». Ἐθαύμασεν οὖν ὁ Νεκτάναβις τοῦ Ἀγισίλαου τὴν δεινότητα, καὶ δοὺς ἑαυτὸν εἰς μέσα τὰ τῶν Ἑλλήνων ὄπλα, καὶ προσπεσὼν, ἐτρέψατο ῥαδίως τοὺς ἀντιστάντας. Ὡς δ' ἅπασι ἔλαβε πειθόμενον αὐτῷ τὸν Νεκτάναβιν ὁ Ἀγισίλαος, αὐθις ἐπῆγε τὸ αὐτὸ στρατήγημα, καθάπερ πάλαισμα, τοῖς πολεμίοις. Τὰ μὲν γὰρ ὑποφεύγων καὶ ὑπάρχων, τὰ δ' ἀντιπεριχωρῶν, ἐμβάλλει τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰς τόπον ἔχοντα διώρυχα βαθεῖαν ἐξ ἑκατέρας πλευρᾶς παραρρέουσαν. Ὡν τὸ μέσον ἐμφράξας, καὶ καταλαβὼν τῷ μετώπῳ τῆς φάλαγγος, ἐξίσωσε πρὸς τοὺς μαχομένους τῶν πολεμίων τὸ πλῆθος, οὐκ ἔχοντας περιδρομὴν καὶ κύκλωσιν. Ὄθεν οὐ πολὺν χρόνον ἀντιστάντες, ἐτράποντο· καὶ πολλοὶ μὲν ἀνηρέθησαν, οἱ δὲ φεύγοντες ἐσκεδάσθησαν καὶ διεββύησαν.

Μ. Ἐκ δὲ τούτου καλῶς μὲν εἶχε τὰ πράγματα καὶ βεβαίως τῷ Αἰγυπτίῳ πρὸς ἀσφάλειαν ἀγαπῶν δὲ καὶ φιλοφρο-

νούμενος, εδεῖτο μείναι καὶ συνδιαχειμάσαι μετ' αὐτοῦ τὸν Ἄγησίλαον. Ὁ δ' ὄρητο πρὸς τὸν οἶκοι πόλεμον, εἰδὼς χρημάτων δεομένην τὴν πόλιν καὶ ξενοτροφοῦσαν. Προὔπεμψεν οὖν αὐτὸν ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς, ἄλλας τε λαβόντα τιμὰς καὶ δωρεάς, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀργυρίου διακόσια καὶ τριάκοντα τάλαντα. Χειμῶνος δ' ὄντος ἤδη, τῆς γῆς ἐχόμενος ταῖς ναυσί, καὶ παρὰ τὴν Λιθύην εἰς χωρίον ἔρημον κομισθεὶς, ὃ καλοῦσι Μενελάου λιμένα, ἀποθνήσκει, βιώσας μὲν ὀγδοήκοντα καὶ τέσσαρα ἔτη, βασιλεύσας δὲ τῆς Σπάρτης, ἐνὶ τῶν τεσσαράκοντα πλέον, καὶ τούτων ὑπὲρ τριάκοντα πάντων μέγιστος καὶ δυνατώτατος γενόμενος, καὶ σχεδὸν ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἡγεμῶν καὶ βασιλεὺς νομισθεὶς, ἄχρι τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης. Ἔθους δ' ὄντος Λακωνικοῦ, τῶν μὲν ἄλλων ἐπὶ ξένης ἀποθανόντων, αὐτοῦ τὰ σώματα κηδεύειν καὶ ἀπολείπειν, τὰ δὲ τῶν βασιλέων οἴκαδε κομίζειν, οἱ παρόντες Σπαρτιᾶται κηρὸν ἐπιτηζάντες τῷ νεκρῷ, μέλιτος οὐ παρόντος, ἀπῆγον εἰς Λακεδαίμονα. Τὴν δὲ βασιλείαν Ἀρχίδαμος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, παρέλαβε, καὶ διέμεινε τῷ γένει μέχρις Ἄγιδος· ὃν, ἐπιχειροῦντα τὴν πάτριον ἀναλαβεῖν πολιτείαν, ἀπέκτεινε Λεωνίδας, πέμπτον ἀπ' Ἄγησιλάου γεγονότα.

ΠΟΜΠΗΙΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΡΩΜΗ ΠΑΛΑΤ. ΤΟΥ ΠΡΙΝΚ. ΣΠΑΔΑ.

Σελ: 99 Τ: 4

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΟΜΠΗΙΟΣ.

ΠΡΟΣ δὲ Πομπήϊον ἔοικε τοῦτο παθεῖν ὁ Ῥωμαίων δῆμος εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, ὅπερ ὁ Αἰσχύλου Προμηθεὺς πρὸς τὸν Ἡρακλέα, σωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, καὶ λέγων·

Ἐχθροῦ πατέρες μοι τοῦτο φίλτατον τέκνον.

Οὔτε γὰρ μῖσος οὕτως ἰσχυρὸν καὶ ἄγριον ἀπεδείξαντο Ῥωμαῖοι πρὸς ἕτερον στρατηγόν, ὡς τὸν Πομπήϊου πατέρα Στράβωνα, ζῶντος μὲν αὐτοῦ φοβούμενοι τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις δύναμιν (ἦν γὰρ ἀνὴρ πολεμικώτατος), ἐπεὶ δ' ἀπέθανε κεραυνωθείς, ἐκκομιζόμενον τὸ σῶμα κατασπάσαντες ἀπὸ τοῦ λέχους καὶ καθυβρίσαντες· οὔτε μὴν εὐνοίαν αὐτῷ πάλιν σφοδρότεραν, ἢ θάσσον ἀρξάμενην, ἢ μᾶλλον εὐτυχοῦντι συνακμάσασαν, ἢ πταίσαντι παραμείνασαν βεβαιότερον, ἄλλος ἔσχε Ῥωμαίων, ἢ Πομπήϊος. Αἰτία δὲ τοῦ μὲν μίσους ἐκείνῳ μία, χρημάτων ἄπληστος ἐπιθυμία· τούτῳ δὲ πολλαὶ τοῦ ἀγαπᾶσθαι, σωφροσύνη περὶ δίκαιαν, ἄσκησις ἐν ὅπλοις, πιθανότης λόγου, πίστις ἥθους, εὐαρμοσία πρὸς ἔντευξιν, ὡς μηδεὶς ἀλυπότερον δεηθῆναι, μηδ' ἥδιον ὑπουργῆσαι δευμένῳ. Προσῆν γὰρ αὐτοῦ ταῖς χάρισι καὶ τὸ ἀνεπαχθὲς διδόντος, καὶ τὸ σεμνὸν λαμβάνοντος.

Β. Ἐν ἀρχῇ δὲ καὶ τὴν ὄψιν ἔσχεν οὐ μετρίως συνδημαγωγοῦσαν καὶ προεντυγχάνουσαν αὐτοῦ τῆς φωνῆς. Τὸ γὰρ ἐράσμιον, ἀξιοματικὸν ἦν φιλανθρώπως, καὶ τῷ νεαρῷ καὶ ἀνθοῦντι διέφαιεν εὐθύς ἢ ἀκμὴ τὸ γεραρὸν καὶ τὸ βασιλικὸν τοῦ ἥθους. Ἦν δὲ τις καὶ ἀνασολὴ τῆς κόμης ἀτρέμα, καὶ τῶν περὶ τὰ ὄμματα ῥυθμῶν ὑγρότης, τοῦ προσώπου ποιούσα μᾶλλον λεγομένην, ἢ φαινομένην, ὁμοιότητα πρὸς τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως εἰκόνας. Ἐ καὶ τὸ ὄνομα πολλῶν ἐν ἀρχῇ

συνεπιφερόντων οὐκ ἔφρευεν ὁ Πομπηΐος· ὥς καὶ χλευάζοντας
 αὐτὸν ἐνίους ἤδη καλεῖν Ἀλέξανδρον. Διὸ καὶ Λεύκιος Φίλιπ-
 πος, ἀνὴρ ὑπατικός, συνηγορῶν αὐτῷ, μηδὲν ἔφη ποιεῖν παρά-
 λογον, εἰ, Φίλιππος ὢν, φιλαλέξανδρος ἐστί. Φλώραν δὲ, τὴν
 ἑταίραν, ἔφασαν ἤδη πρεσβυτέραν οὔσαν ἐπιεικῶς αἰεὶ μνημο-
 νεύειν τῆς γενομένης αὐτῇ πρὸς τὸν Πομπηΐον ὀμιλίας, λέγου-
 σαν, ὡς οὐκ ἦν ἐκείνῳ συναναπαυσαμένην ἀδῆκτως ἀπελθεῖν·
 πρὸς δὲ τούτοις διηγεῖσθαι τὴν Φλώραν, ἐπιθυμησαί τινα τῶν
 Πομπηΐου συνήθων αὐτῆς, Γεμίνιον, καὶ πράγματα πολλὰ
 παρέχειν πειρῶντα· αὐτῆς δὲ φαιμένης, οὐκ ἂν ἐθελῆσαι διὰ
 Πομπηΐον, ἐκείνῳ τὸν Γεμίνιον διαλέγεσθαι· τὸν οὖν Πομπηΐον
 ἐπιτρέψαι μὲν τῷ Γεμινίῳ, μηκέτι δ' αὐτὸν ἄψασθαι τὸ παρά-
 παν, μηδ' ἐντυχεῖν αὐτῇ, καίπερ ἐρᾶν δοκοῦντα. Τοῦτο δ'
 αὐτὴν οὐχ' ἑταιρικῶς ἐνεγκεῖν, ἀλλὰ πολὺν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου
 χρόνον νοσῆσαι. Καίτοι τὴν Φλώραν οὕτω λέγουσιν ἀνθῆσαι
 καὶ γενέσθαι περιβόητον, ὥς Καικίλιον Μέτελλον ἀνδριάσι καὶ
 γραφαῖς κοσμοῦντα τὸν νεὼν τῶν Διοσκούρων, κάκεινης εἰκόνα
 γραψάμενον ἀναθεῖναι διὰ τὸ κάλλος. Πομπηΐος δὲ καὶ τῇ Δη-
 μητρίου τοῦ ἀπελευθέρου γυναικί, πλεῖστον ἰσχύσαντος παρ'
 αὐτῷ, καὶ τετρακιςχιλίων ταλάντων ἀπολιπόντος οὐσίαν, ἐχρήτο,
 παρὰ τὸν ἑαυτοῦ τρόπον, οὐκ ἐπιεικῶς, οὐδ' ἐλευθερίως, φοβη-
 θεῖς τὴν εὐμορφίαν αὐτῆς, ἄμαχόν τινα καὶ περιβόητον οὔσαν,
 ὡς μὴ φανείη κεκρατημένος. Οὕτω δὲ πάνυ πόρρωθεν εὐλαβῆς
 ὢν πρὸς τὰ τοιαῦτα καὶ πεφυλαγμένος, ὅμως οὐ διέφυγε τῶν
 ἐχθρῶν τὸν ἐπὶ τούτῳ φόγον, ἀλλ' ἐπὶ ταῖς γαμεταῖς ἐσυκο-
 φαντεῖτο, πολλὰ τῶν κοινῶν παριδεῖν καὶ προέσθαι χαριζόμενος
 ἐκείναις. Τῆς δὲ περὶ τὴν δίκαιαν εὐκολίας καὶ λιτότητος * ἐν *
 ἀπομνημόνευμα λέγεται τοιοῦτον. Ἰατρὸς αὐτῷ νοσοῦντι καὶ
 κακῶς ἔχοντι πρὸς τὰ σιτία κίχλην προσέταξε λαβεῖν. Ὡς δὲ
 ζητοῦντες οὐχ' εὔρον ὄνιον (ἦν γὰρ παρ' ὄραν), ἔφη δέ τις εὔρε-

θήσεσθαι παρὰ Λουκούλλῳ δι' ἔτους τρεφομένας· « Εἴτ' (εἶπεν),
 » εἰ μὴ Λούκουλλος ἐτύφα, Πομπηῖος οὐκ ἂν ἔζησε »· καὶ
 χαίρειν ἔδασας τὸν ἰατρὸν, ἔλαβέ τι τῶν εὐπορίστων. Ταῦτα μὲν
 οὖν ὕστερον.

Γ. Ἐτι δὲ μειράκιον ὢν παντάπασι, καὶ τῷ πατρὶ συστρα-
 τευόμενος ἀντιτεταγμένῳ πρὸς Κίνναν, Λεύκιόν τινα Τερέντιον
 εἶχεν ἐταῖρον καὶ σύσκηνον. Οὗτος ὑπὸ Κίννα πεισθεὶς χρή-
 μασιν, αὐτὸς μὲν ἔμελλε Πομπηῖον ἀποκτενεῖν, ἕτεροι δὲ τὴν
 σκηνὴν ἐμπρήσειν τοῦ στρατηγοῦ. Μηνύσεως δὲ τῷ Πομπηῖῳ
 περὶ δεῖπνον ὄντι προσπεσούσης, οὐδὲν διαταραχθεὶς, ἀλλὰ καὶ
 πιῶν προθυμώτερον, καὶ φιλοφρονησάμενος τὸν Τερέντιον, ἅμα
 τῷ τραπέσθαι πρὸς ἀνάπαυσιν ὑπεκρυεὶς τῆς σκηνῆς ἔλαθε,
 καὶ τῷ πατρὶ φρουρὰν περιστήσας ἠσύχαζεν. Ὁ δὲ Τερέντιος,
 ὡς ἐνόμιζε καιρὸν εἶναι, σπασάμενος τὸ ξίφος ἀνέστη, καὶ τῇ
 στιβάδι τοῦ Πομπηῖου προσελθὼν, ὡς κατακειμένου, πολλὰς
 ἐνεφόρει πληγὰς ταῖς στρώμασιν. Ἐκ δὲ τούτου γίνεται μέγα
 κίνημα μίσει τοῦ στρατηγοῦ, καὶ πρὸς ἀπόστασιν ὄρμη τῶν στρα-
 τιωτῶν, τὰς τε σκηνὰς ἀνασπώντων, καὶ τὰ ὄπλα λαμβανόν-
 των. Ὁ μὲν οὖν στρατηγὸς οὐ προΐει, δεδιὼς τὸν θόρυβον· ὁ δὲ
 Πομπηῖος ἐν μέσοις ἀναστρεφόμενος καὶ δακρύων ἰκέτευσ· τέλος
 δὲ ρίψας ἑαυτὸν ἐπὶ στόμα πρὸ τῆς πύλης τοῦ χάρακος, ἐμπο-
 δῶν ἔκειτο κλαίων, καὶ πατεῖν κελεύων τοὺς ἐξιόντας· ὥστε ἕκα-
 στον ἀναχωρεῖν ὑπ' αἰδοῦς, καὶ πάντας αὐτῷ, πλὴν ὀκτακο-
 σίων, μεταβαλέσθαι καὶ διαλλαγῆναι πρὸς τὸν στρατηγόν.

Δ. Ἄμα δὲ τῷ τελευτῆσαι τὸν Στράβωνα, δίκην κλοπῆς
 ἔσχεν ὑπὲρ αὐτοῦ δημοσίων χρημάτων ὁ Πομπηῖος. Καὶ τὰ μὲν
 πλεῖστα φωρᾶσας ἕνα τῶν ἀπελευθέρων ὁ Πομπηῖος νενοσφι-
 σμένον Ἀλέξανδρον, ἀπέδειξε τοῖς ἄρχουσιν· αὐτὸς δὲ λῖνα
 θηρευτικὰ καὶ βιβλία τῶν ἐν Ἄσκλῳ ληφθέντων ἔχειν κατηγο-
 ρεῖτο. Ταῦτα δ' ἔλαβε μὲν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐλόντος τὸν Ἄσκλον,

ἀπώλεσε δὲ, τὸν Κίinna δορυφόρων, ὅτε κατῆλθεν, ὡσαμένων εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ διαρπασάντων. Ἐγίνοντο δὲ τῆς δίκης αὐτῷ προαγῶνες οὐκ ὀλίγοι πρὸς τὸν κατήγορον. Ἐν οἷς, ὁξὺς ἅμα καὶ παρ' ἡλικίαν εὐσαθῆς φαινόμενος, δόξαν ἔσχε μεγάλην καὶ χάριν ὥστ' Ἀντίσιον στρατηγούντα, καὶ βραβέουντα τὴν δίκην ἐκείνην, ἐρασθῆναι τοῦ Πομπηίου, καὶ γυναῖκα δοῦναι τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, καὶ περὶ τούτου τοῖς φίλοις διαλέγεσθαι. Δεξαμένου δὲ Πομπηίου, καὶ γενομένων ἐν αὐτοῖς ἀπορρήτων ὁμολογιῶν, ὅμως οὐκ ἔλαθε τοὺς πολλοὺς τὸ πρᾶγμα διὰ τὴν τοῦ Ἀντιστίου σπουδὴν. Τέλος δὲ, τὴν γνώμην ἀναγορεύσαντος αὐτοῦ τῶν δικαστῶν ἀπολύουσιν, ὥσπερ ἐκ παραγγέλματος ὁ δῆμος ἐπεφώνησε τοῦτο δὴ τὸ τοῖς γαμοῦτιν ἐπιφωνούμενον ἐξ ἔθους παλαιοῦ, Ταλασίω. Τὸ δ' ἔθος ἀρχὴν λαβεῖν φασὶ τοιαύτην. Ὅτε τὰς θυγατέρας τῶν Σαβίνων ἐπὶ θέαν ἀγῶνος εἰς Ῥώμην παραγενομένας οἱ πρωτεύοντες ἀρετῇ Ῥωμαίων ἤρπαζον ἑαυτοῖς γυναῖκας, ἄδοξοί τινες αἰγελάται καὶ βοτῆρες ἀράμενοι κόρην καλὴν καὶ μεγάλην ἐκόμιζον. Ὅπως οὖν μὴ προστυχὼν τις ἀφέληται τῶν κρειττόνων, ἐβίων θέοντες ἅμα, Ταλασίω (τῶν δὲ χαριέντων καὶ γνωρίμων τις ἦν ὁ Ταλάσιος), ὥστε τοὺς ἀκούσαντας τοῦνομα, κροτεῖν καὶ βοᾶν, οἷον συνηδομένους καὶ συνεπαινοῦντας. Ἐκ τούτου φασὶ (καὶ γὰρ εὐτυχῆς ὁ γάμος ἀπέβη τῷ Ταλασίῳ) ταύτην τὴν ἐπιφώνησιν μετὰ παιδιᾶς γίνεσθαι τοῖς γαμοῦσιν. Οὗτος ὁ λόγος πιθανώτατός ἐστι τῶν περὶ τοῦ Ταλασίου λεγομένων. Ὀλίγαις οὖν ὕστερον ἡμέραις ὁ Πομπηῖος ἠγάγετο τὴν Ἀντιστίαν.

Ε. Ἐπεὶ δὲ πρὸς Κίνναν εἰς τὸ στρατόπεδον πορευθεὶς, ἐξ αἰτίας τινὸς καὶ διαβολῆς ἔδεισε, καὶ ταχὺ λαθῶν ἐκποδῶν ἐποίησεν ἑαυτὸν οὐκ ὄντος δ' ἐμφανοῦς αὐτοῦ, θροῦς διῆλθεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ λόγος, ὡς ἀνηρήκει τὸν νεανίσκον ὁ Κίννας. Ἐκ δὲ τούτου οἱ πάλαι βαρυνόμενοι καὶ μισοῦντες

ἔφρησαν ἐπ' αὐτόν. Ὁ δὲ, φεύγων καὶ καταλαμβανόμενος ὑπὸ
 τινος τῶν λοχαγῶν γυμνῶ τῷ ξίφει διώκοντας, προσέπεσε τοῖς
 γόνασι, καὶ τὴν σφραγίδα προὔτεινε πολύτιμον οὔσαν. Ὁ δὲ
 καὶ μάλα ὑβριστικῶς εἰπὼν, « Ἄλλ' οὐκ ἐγγύην ἔρχομαι σφρα-
 » γιούμενος, ἀλλ' ἀνόσιον καὶ παράνομον τιμωρησόμενος τύ-
 » ραννον», ἀπέκτεινεν αὐτόν. Οὕτω δὲ τοῦ Κίinna τελευτήσαντος,
 ἐδέξατο μὲν τὰ πράγματα καὶ συνεῖχε Κάρβων, ἐμπληκτότερος
 ἐκείνου τύραννος. Ἐπήει δὲ Σύλλας τοῖς πλείστοις ποθεινὸς
 ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν, οὐδὲ δεσπότην μεταβολὴν μικρὸν
 ἠγούμενος ἀγαθόν. Εἰς τοῦτο προήγαγον αἱ συμφοραὶ τὴν
 πόλιν, ὡς δουλείαν ἐπιεικεστέραν ζητεῖν, ἀπογνώσει τῆς ἐλευ-
 θερίας.

ς. Τότ' οὖν ὁ Πομπηΐος ἐν τῇ Πικηνίδι τῆς Ἰταλίας διέτρι-
 βεν, ἔχων μὲν αὐτόθι καὶ χωρία, τὸ δὲ πλεόν ταῖς πόλεσιν
 ἠδόμενος, οἰκείως καὶ φιλικῶς πατρόθεν ἐχούσαις πρὸς αὐτόν.
 Ὅρων δὲ τοὺς ἐπιφανεστάτους καὶ βελτίστους τῶν πολιτῶν ἀπο-
 λείποντας τὰ οἰκεία, καὶ πανταχόθεν εἰς τὸ Σύλλα στρατόπεδον,
 ὥσπερ εἰς λιμένα, καταθέοντας, αὐτὸς οὐκ ἠξίωσεν ἀποδράς,
 οὐδ' ἀσύμβολος, οὐδὲ χηρῶν βοηθείας, ἀλλ' ὑπάρξας τινὸς
 χάριτος, ἐνδόξως καὶ μετὰ δυνάμεως ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν. Ὄθεν
 ἐκίνει τοὺς Πικηνοὺς ἀποπειρώμενος. Οἱ δ' ὑπήκουον αὐτῷ
 προθύμως, καὶ τοῖς παρὰ Κάρβωνος ἦκουσιν οὐ προσεῖχον.
 Οὐϊνδίου δὲ τινος εἰπόντος, ὅτι δημαγωγὸς αὐτοῖς ἐκ παιδα-
 γωγείου παραπεπῆδηκεν ὁ Πομπηΐος, οὕτως ἠγανάκτησαν,
 ὥς' εὐθύς ἀνελεῖν προσπεσόντες τὸν Οὐϊνδιον. Ἐκ τούτου Πομ-
 πηΐος, ἔτη μὲν τρία καὶ εἴκοσι γεγονῶς, ὑπ' οὐδενὸς δ' ἀνθρώ-
 πων ἀποδεδειγμένος στρατηγός, αὐτὸς ἑαυτῷ δοὺς τὸ ἄρχειν,
 ἐν Αὐξίμῳ, πόλει μεγάλη, βῆμα θείας ἐν ἀγορᾷ, καὶ τοὺς πρω-
 τεύοντας αὐτῶν ἀδελφοὺς δύο Οὐεντιδίου, ὑπὲρ Κάρβωνος
 ἀντιπράττοντας, διατάγματι μετασῆναι τῆς πόλεως κελεύσας

στρατιώτας κατέλεγε, καὶ λοχαγούς καὶ ταξίαρχους κατὰ κόσμον ἀποδείξας ἐκάστοις, τὰς κύκλω πόλεις ἐπήει τὸ αὐτὸ ποιῶν. Ἐξανισταμένων δὲ καὶ ὑποχωρούντων, ὅσοι τὰ Κάρβωνος ἐφρόνουν, τῶν δ' ἄλλων ἀσμένως ἐπιδιδόντων ἑαυτοὺς, οὕτω κατανείμας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τρία τάγματα τέλεια, καὶ τροφήν πορίσας καὶ σκευαγωγὰ καὶ ἀμάξας, καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν παρασκευήν, ἤγε πρὸς Σύλλαν, οὐκ ἐπειγόμενος, οὐδὲ τὸ λαθεῖν ἀγαπῶν, ἀλλὰ διατρέβων καθ' ὕδον ἐν τῇ κακῶς ποιεῖν τοὺς πολεμίους, καὶ πᾶν ὅσον ἐπήει τῆς Ἰταλίας πειρώμενος ἀφιστάναι τοῦ Κάρβωνος.

Z. Ἀνέστησαν οὖν ἐπ' αὐτὸν τρεῖς ἄμα στρατηγοὶ πολέμιοι, Καρίννας, καὶ Κοίλλιος, καὶ Βροῦτος, οὐκ ἐναντίοι πάντες, οὐδ' ὁμόθεν, ἀλλὰ κύκλω τρισὶ στρατοπέδοις περιχωροῦντες, ὡς ἀναρπασόμενοι. Ὁ δ' οὐκ ἔδρυσεν, ἀλλὰ πᾶσαν εἰς ταῦτὸ τὴν δύναμιν συναγαγὼν, ὥρμησεν ἐφ' ἐν τὸ τοῦ Βρούτου στρατεύμα, τοὺς ἰππεῖς, ἐν οἷς ἦν αὐτὸς, προτάξας. Ἐπει δὲ καὶ παρὰ τῶν πολεμίων ἀντεξίππευσαν οἱ Κελτοὶ, τὸν πρῶτον αὐτῶν καὶ ῥωμαλεώτατον φθάνει παίσας ἐκ χειρὸς δόρατι καὶ καταβαλὼν. Οἱ δ' ἄλλοι τραπόμενοι καὶ τὸ πεζὸν συνετάραζαν, ὥστε φυγὴν γενέσθαι πάντων. Ἐκ δὲ τούτου στασιάζαντες οἱ στρατηγοὶ πρὸς ἀλλήλους ἀνεχώρησαν, ὡς ἕκαστος ἔτυχε. Πομπηῖφ δὲ προσεχώρουν αἱ πόλεις, ὡς διὰ φόβον ἐσκεδασμένων τῶν πολεμίων. Αὐθις δὲ Σκιπίωνος ἐπιόντος αὐτῷ, τοῦ ὑπάτου πρὶν ἐν ἐμβολαῖς ὑσῶν γενέσθαι τὰς φάλαγγας, οἱ Σκιπίωνος ἀσπατάμενοι τοὺς Πομπηίου μετεβάλλοντο· Σκιπίων δ' ἔφυγε. Τέλος δὲ, Κάρβωνος αὐτοῦ περὶ τὸν Ἄρσιν ποταμὸν ἰππέων συχὰς ἴλας ἐφέντος, εὐρώστως ὑποστάς καὶ τρεψάμενος, εἰς χαλεπὰ καὶ ἄφιππα χωρία πάντας ἐμβάλλει διώκων. Οἱ δὲ, τὴν σωτηρίαν ἀνέλπιστον ὀρῶντες, ἐνεχείρισαν αὐτοὺς μετὰ τῶν ὀπλῶν καὶ τῶν ἵππων.

Η. Οὐπω δὲ ταῦτα Σύλλας ἐπέπυστο· πρὸς δὲ τὰς πρώτας ἀγγελίας καὶ φήμας ὑπὲρ αὐτοῦ δεδουκώς, ἐν τοσοῦτοις καὶ τηλικούτοις ἀναστροφόμενου στρατηγοῖς πολεμίοις, ἐδίδωκε βοηθήσων. Γνοὺς δ' ὁ Πομπηΐος ἐγγὺς ὄντα, προσέταξε τοῖς ἡγεμόσιν ἐξοπλίζειν καὶ διακοσμεῖν τὴν δύναμιν, ὡς καλλίστη τῷ αὐτοκράτορι καὶ λαμπροτάτη φανεῖη. Μεγάλως γὰρ ἠλπίζε παρ' αὐτοῦ τιμάς· ἔτυχε δὲ μειζόνων. Ὡς γὰρ εἶδεν αὐτὸν ὁ Σύλλας προσιόντα, καὶ τὴν στρατιὰν παρεστῶσαν, εὐανδρία τε θαυμαστήν, καὶ διὰ τὰς κατορθώσεις ἐπηρεμένην καὶ ἰλαρὰν, ἀποπηδήσας τοῦ ἵππου, καὶ προσαγορευθεὶς, ὡς εἰκὸς, αὐτοκράτωρ, ἀντιπροσηγόρευσεν αὐτοκράτορα τὸν Πομπηΐον· οὐδενὸς ἂν προσδοκῆσαντος ἀνδρὶ νέῳ καὶ μηδέπω βουλῆς μετέχοντι κοινώσασθαι τὸννομα τοῦτο Σύλλαν, περὶ οὗ Σκιπίωνσι καὶ Μαρτίοις ἐπολέμει. Καὶ τᾶλλα δ' ἦν ὁμολογοῦντα ταῖς πρώταις φιλοφροσύναις, ὑπεξανισταμένου τε προσιόντι τῷ Πομπηΐῳ, καὶ τῆς κεφαλῆς ἀπύχοντος, τὸ ἱμάτιον ἃ πρὸς ἄλλον οὐ ραδίως ἐωρᾶτο ποιῶν, καίπερ ὄντων πολλῶν καὶ ἀγαθῶν περὶ αὐτόν. Οὐ μὴν ἐκουφίσθη γε τούτοις ὁ Πομπηΐος, ἀλλ' εὐθὺς εἰς τὴν Κελτικὴν ὑπ' αὐτοῦ πεμπόμενος, ἦν ἔχων ὁ Μέτελλος ἐδόκει μηδὲν ἄξιον πράττειν τῆς παρασκευῆς, οὐ καλῶς ἔφη ἔχειν, πρεσβύτερον καὶ προὔχοντα δόξῃ στρατηγίας ἀφαιρεῖσθαι βουλομένῳ μέντοι τῷ Μετέλλῳ καὶ κελεύοντι συμπολεμεῖν καὶ βοηθεῖν ἕτοιμος εἶναι. Δεξαμένου δὲ τοῦ Μετέλλου, καὶ γράψαντος ἤκειν, ἐμβαλὼν εἰς τὴν Κελτικὴν, αὐτὸς τε καθ' αὐτόν ἔργα θαυμαστά διεπράττετο, καὶ τοῦ Μετέλλου τὸ μάχιμον καὶ θαρσαλέον ἤδη σθεννόμενον ὑπὸ γήρωσ αὐθις ἐξερρίπιζε καὶ συνεξεθέρμαινεν, ὥσπερ ὁ ῥέων καὶ πεπυρωμένος χαλκός, τῷ πεπηγότι καὶ ψυχρῷ περιχυθεὶς, λέγεται τοῦ πυρὸς μᾶλλον ἀνυγραίνειν καὶ συνανατῆκειν. Ἀλλὰ γὰρ, ὥσπερ ἀθλητοῦ πρωτεύσαντος ἐν ἀνδράσι, καὶ τοὺς πανταχοῦ καθελόντος ἐνδόξως

ἀγῶνας, εἰς οὐδένα λόγον τὰς παιδικὰς τίθενται νίκας, οὐδ' ἀναγράφουσιν· οὕτως ἄς ἔπραξε τότε πράξεις ὁ Πομπήϊος, αὐτὰς καθ' ἑαυτὰς ὑπερφυεῖς οὔσας, πλήθει δὲ καὶ μεγέθει τῶν ὑσέρων ἀγῶνων κατακεχωσμένας, δέδια κινεῖν, μὴ, περὶ τὰ πρῶτα πολλῆς διατριβῆς γενομένης, τῶν μεγίστων καὶ μάλιστα δηλούντων τὸ ἦθος ἔργων καὶ παθημάτων τοῦ ἀνδρὸς ἀπολειφθῶμεν.

Θ. Ἐπεὶ τοίνυν ἐκράτησε τῆς Ἰταλίας ὁ Σύλλας, καὶ δικτάτωρ ἀνηγορεύθη, τοὺς μὲν ἄλλους ἡγεμόνας καὶ στρατηγούς ἡμίβετο, πλουσίους ποιῶν, καὶ προάγων ἐπ' ἀρχάς, καὶ χαριζόμενος ἀφθόνως καὶ προθύμως, ὧν ἕκαστος ἐδεῖτο. Πομπήϊον δὲ θαυμάζων δι' ἀρετὴν, καὶ μέγα νομίζων ὄφελος εἶναι τοῖς ἑαυτοῦ πράγμασιν, ἐσπούδασεν ἀμωσγέπως οἰκειότητι προσθέσθαι. Συμβουλομένης δὲ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, τῆς Μετέλλης, πείθουσι τὸν Πομπήϊον, ἀπαλλαγέντα τῆς Ἀντισίας, λαβεῖν γυναῖκα τὴν Σύλλα πρόγονον Αἰμιλίαν, ἐκ Μετέλλης καὶ Σκαύρου γεγεννημένην, ἀνδρὶ δὲ συνοικοῦσαν ἤδη, καὶ κύουσαν τότε. Ἦν οὖν τυραννικὰ τὰ τοῦ γάμου, καὶ τοῖς Σύλλα καιροῖς μᾶλλον, ἢ τῷ Πομπήϊου βίῳ, πρέποντα, τῆς μὲν Αἰμιλίας ἀγομένης ἐγκύμονος παρ' ἑτέρου πρὸς αὐτὸν, ἐξελαυνομένης δὲ τῆς Ἀντισίας ἀτίμως καὶ οἰκτρῶς, ἅτε δὴ καὶ τοῦ πατρὸς ἔναγχος ἐσερημένης διὰ τὸν ἀνδρα. Κατεσφάγη γὰρ ὁ Ἀντίσιος ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, δοκῶν τὰ Σύλλα φρονεῖν διὰ Πομπήϊον. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς, ἐπιδοῦσα ταῦτα, προήκατο τὸν βίον ἐκουσίως, ὥστε καὶ τοῦτο τὸ πάθος τῇ περὶ τὸν γάμον ἐκεῖνον τραγῳδίᾳ προσγενέσθαι, καὶ νῆ Δία τὸ τὴν Αἰμιλίαν εὐθὺς διαφθαρῆναι παρὰ τῷ Πομπήϊῳ τίκτουςάν.

1. Ἐκ τούτου Σικελίαν ἠγγέλλετο Περπένας αὐτῷ κρατῦνεσθαι, καὶ τοῖς περιοῦσιν ἔτι τῆς ἐναντίας γάσεως ὀρηπτήριον παρέχειν τὴν νῆσον, αἰωρουμένου καὶ Κάρβωνος αὐτόθι ναυ-

τικῶ, καὶ Δομιτίου Λιβύη προσπεπτωκότος, ἄλλων τε πολλῶν
 ἐπ' ἐκεῖνα μεγάλων ὠθουμένων φυγάδων, ὅσοι τὰς προγραφὰς
 ἔφθησαν ἀποδράντες. Ἐπὶ τούτους Πομπήϊος ἀπεστάλη μετὰ
 πολλῆς δυνάμεως. Καὶ Περπένας μὲν εὐθὺς αὐτῷ Σικελίας
 ἐξέστη· τὰς δὲ πόλεις ἀνελάμβανε τετραχωμένας, καὶ φιλαν-
 θρώπως πάσαις ἐχρῆτο, πλὴν Μιμερτίων τῶν ἐν Μεσσήνῃ.
 Παραιτουμένων γὰρ αὐτοῦ τὸ βῆμα καὶ τὴν δικαιοδοσίαν, ὡς
 νόμῳ παλαιῶ Ῥωμαίων ἀπειρημένα, « Οὐ πάυσεσθαι (εἶπεν) ἡμῖν
 » ὑπέζωσμένοις ξίφη νόμους ἀναγινώσκοντες »; Ἔδοξε δὲ καὶ ταῖς
 Κάρθωνος οὐκ ἀνθρωπίνως ἐνυβρίσαι συμφοραῖς. Εἰ γὰρ ἦν
 ἀναγκαῖον αὐτὸν, ὡσπερ ἦν ἴσως, ἀνελεῖν, εὐθὺς ἔδει λαβόντα,
 καὶ τοῦ κελεύσαντος ἂν ἦν τὸ ἔργον. Ὁ δὲ, δέσμιον προαγα-
 γῶν ἄνδρα Ῥωμαῖον, τρεῖς ὑπατεύσαντα, καὶ πρὸ τοῦ βήματος
 στήσας, καθεζόμενος αὐτὸς ἀνέκρινεν, ἀχθομένων καὶ βαρυνα-
 μένων τῶν παρόντων· εἴτ' ἐκέλευσεν ἀπαγαγόντας ἀνελεῖν.
 Ἀπαχθέντα μὲντοι φασὶν αὐτὸν, ὡς εἶδεν ἐλκόμενον ἤδη τὸ
 ξίφος, δεῖσθαι τόπον αὐτῷ καὶ χρόνον βραχὺν, ὡς ὑπὸ κοι-
 λίας ἐνοχλουμένῳ, παρασχεῖν. Γάϊος δὲ Ὀπίσιος, ὁ Καίσαρος
 ἐταῖρος, ἀπανθρώπως φησὶ καὶ Κοῖντῳ Οὐαλερίῳ χρήσασθαι
 τὸν Πομπήϊον. Ἐπιστάμενον γὰρ, ὡς ἐστὶ φιλόλογος ἀνὴρ καὶ
 φιλομαθὴς ἐν ὀλίγοις ὁ Οὐαλέριος, ὡς ἤχθη πρὸς αὐτὸν, ἐπι-
 σπασάμενον καὶ συμπεριπατήσαντα, καὶ πυθόμενον ὦν ἐχρηξέ,
 καὶ μαθόντα, προστάξαι τοῖς ὑπηρέταις εὐθὺς ἀνελεῖν ἀπαγα-
 γόντας. Ἄλλ' Ὀπίσιον μὲν, ὅταν περὶ τῶν Καίσαρος πολεμίων,
 ἢ φίλων, διαλέγεται, σφόδρα δεῖ πιστεῦειν μετ' εὐλαθείας.
 Πομπήϊος δὲ τοὺς μὲν ἐν δόξῃ μάλιστα τῶν Σύλλα πολεμίων,
 καὶ φανερῶς ἀλίσκομένους, ἀναγκαίως ἐκάλυξε· τῶν δ' ἄλλοιων
 ὅσους ἐξῆν, περιεώρα λανθάνοντας, ἐνίους δὲ καὶ συνεξέπεμψε.
 Τὴν δ' Ἰμεραίων πόλιν ἐγνωκότος αὐτοῦ κολάζειν, γενομένην
 μετὰ τῶν πολεμίων, Σθένις, ὁ δημαγωγός, αἰτησάμενος λόγον,

οὐκ ἔφη δίκαια ποιήσῃν τὸν Πομπήϊον, ἐὰν, τὸν αἴτιον ἀφείης, ἀπολέσῃ τοὺς μηδὲν ἀδικούντας. Ἐρομένου δ' ἐκείνου, τίνα λέγει τὸν αἴτιον, ἑαυτὸν ὁ Σθένης ἔφη, τοὺς μὲν φίλους πείσαντα τῶν πολιτῶν, τοὺς δ' ἐχθροὺς βιασάμενον. Ἀγασθεὶς οὖν τὴν παρρησίαν καὶ τὸ φρόνημα τοῦ ἀνδρὸς ὁ Πομπήϊος, ἀφῆκε τῆς αἰτίας πρῶτον ἐκείνον, εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας. Ἀκούων δὲ τοὺς στρατιώτας ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις ἀτακτεῖν, σφραγίδα ταῖς μαχαίραις αὐτῶν ἐπέβαλεν, ἣν ὁ μὴ φυλάζας ἐκολάζετο.

ΙΑ. Ταῦτα πράττων ἐν Σικελίᾳ καὶ πολιτευόμενος, ἐδέξατο δόγμα συγκλήτου, καὶ γράμματα Σύλλα, κελύοντα εἰς Λιβύην πλεῖν καὶ πολεμεῖν Δομιτίῳ κατὰ κράτος, ἠθροικότι πολλαπλασίαν δύναμιν, ἧς ἔχων Μάριος οὐ πάλαι διεπέρασεν ἐκ Λιβύης εἰς Ἰταλίαν, καὶ συνέχει τὰ Ῥωμαίων πράγματα, τύραννος ἐκ φυγάδος καταστάς. Ὄξέως οὖν ἅπαντα παρασκευασάμενος ὁ Πομπήϊος, Σικελίας μὲν ἄρχοντα Μέμμιον κατέλιπε, τὸν ἄνδρα τῆς ἀδελφῆς· αὐτὸς δ' ἀνήγετο ναυσὶ μὲν μακραῖς ἑκατὸν εἴκοσι, φορητοῖς δὲ σῖτον καὶ βέλη καὶ χρήματα καὶ μηχανὰς κομιζούσαις ὀκτακοσίαις. Κατασχόντι δ' αὐτῷ ταῖς μὲν εἰς Ἰτύκην ναυσὶ, ταῖς δ' εἰς Καρχηδόνα, τῶν πολεμίων ἀποστάντες ἑπτακισχίλιοι προσεχώρησαν. Αὐτὸς δ' ἦγεν ἐξ ἐντελῆ τάγματα. Συμβῆναι δ' αὐτῷ πρᾶγμα γελοῖον ἱστοροῦσι. Στρατιῶται γάρ τινες, ὡς ἔοικε, θησαυρῷ περιπεσόντες ἔλαβον συχνὰ χρήματα. Τοῦ δὲ πράγματος γενομένου φανεροῦ, ἔδοξε τοῖς ἄλλοις πᾶσι χρημάτων μεστὸν εἶναι τὸν τόπον, ἐν ταῖς ποτὲ τύχαις τῶν Καρχηδονίων ἀποτεθειμένων. Οὐδὲν οὖν ὁ Πομπήϊος εἶχε χρῆσθαι τοῖς στρατιώταις ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας θησαυροὺς ζητοῦσιν, ἀλλὰ περιῆει γελῶν καὶ θεώμενος ὁμοῦ μυριάδας τοσαύτας ὀρυσσούσας καὶ στρεφούσας τὸ πεδίον· ἔως ἀπειπόντες ἐκέλευον αὐτοὺς ἄγειν, ὅπη βούλεται τὸν Πομπήϊον, ὡς δίκην ἰκανὴν τῆς ἀβελτερίας δεδωκότας.

ΙΒ. Ἀντιτεταγμένου δὲ τοῦ Δομιτίου, καὶ χαράδραν τινὰ
 προβεβλημένου χαλεπὴν περᾶσαι καὶ τραχεῖαν, ὄμβρος ἅμα
 πνεύματι πολὺς ἔωθεν ἀρξάμενος κατεῖχεν· ὡς ἀπογόνοντα τῆς
 ἡμέρας ἐκείνης μαχέσασθαι τὸν Δομίτιον ἀναζυγὴν παραγγεῖλαι.
 Πομπήϊος δὲ τοῦτον ἑαυτοῦ ποιούμενος τὸν καιρὸν, ὀξέως
 ἐπήει καὶ διέβαινε τὴν χαράδραν. Οἱ δ' ἀτάκτως, καὶ θορυ-
 βούμενοι, καὶ οὐ πάντες, οὐδ' ὁμαλῶς ὑφίσταντο· καὶ τὸ πνεῦμα
 περιήει, τὴν ζάλην αὐτοῖς προσβάλλον ἐναντίαν. Οὐ μὴν ἀλλὰ
 καὶ τοὺς Ῥωμαίους ὁ χειμὼν ἐτάραξεν, οὐ καθορῶντας ἀλλή-
 λους ἀκριβῶς· αὐτὸς τε Πομπήϊος ἐκινδύνευσεν ἀγνοηθεὶς ἀπο-
 θανεῖν, ἐρωτῶντι στρατιώτῃ τὸ σύνθημα βράδιον ἀποκρινά-
 μενος. Ὡσάμενοι δὲ πολλῶ φόνῳ τοὺς πολεμίους (λέγονται
 γὰρ ἀπὸ δισμυρίων τρισχίλιοι διαφυγεῖν) αὐτοκράτορα τὸν
 Πομπήϊον ἠσπᾶσαντο. Φήσαντος δ' ἐκείνου μὴ δέχεσθαι τὴν
 τιμὴν, ἕως ὀρθῶν ἔστηκε τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων· εἰ δ'
 αὐτὸν ἀξιούσι ταύτης τῆς προσηγορίας, ἐκεῖνο χρῆναι πρότερον
 καταβαλεῖν, ὤρμησαν εὐθὺς ἐπὶ τὸν χάρακα. καὶ Πομπήϊος
 ἄνευ κράνους ἠγωνίζετο, δεδοικὼς τὸ πρότερον πάθος. Ἀλί-
 σκεται δὲ τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀποθνήσκει Δομίτιος. Τῶν δὲ
 πόλεων αἱ μὲν εὐθὺς ὑπήκουον, αἱ δὲ κατὰ κράτος ἐλήφθησαν.
 Εἶλε δὲ καὶ τῶν βασιλείων Ἰάμβαν, τὸν συμμαχήσαντα Δομιτίῳ,
 τὴν δὲ βασιλείαν Ἰέμψα παρέδωκε. Χρῶμενος δὲ τῇ τύχῃ, καὶ
 τῇ βίῳ τοῦ στρατεύματος, εἰς τὴν Νομαδικὴν ἐνέβαλε· καὶ
 πολλῶν ὁδῶν ἡμερῶν ἐλάσας, καὶ πάντων κρατήσας, οἷς ἐν-
 ἔτυχε, καὶ τὸ πρὸς Ῥωμαίους δέος, ἤδη τῶν βαρβάρων ἐξερ-
 ῤυηκὸς, αὐθις ἰσχυρὸν καὶ φοβερὸν καταστήσας, οὐδὲ τὰ θηρία
 δεῖν ἔφη τὰ τὴν Λιβύην κατοικοῦντα τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀπειρα
 βίω καὶ τύχῃς ἀπολιπεῖν. Ὄθεν ἐν θήραις λεόντων καὶ ἐλε-
 φάντων ἡμέρας διέτριψεν οὐ πολλὰς· ταῖς δὲ πάσαις, ὡς φασι,
 τεσσαράκοντα, τοὺς πολεμίους συνεῖλε, καὶ Λιβύην ἐχειρῶ-

τατο, καὶ διήτησε τὰ τῶν βασιλέων, ἔτος ἄγων ἐκείνο τέταρτον καὶ εἰκοστόν·

ΙΓ. Ἐπαναλθόντι δ' εἰς Ἰτύκην αὐτῷ γράμματα κομίζεται Σύλλα, προσάπτοντος ἀφιέναι μὲν τὴν ἄλλην στρατιάν, αὐτὸν δὲ μεθ' ἐνὸς τάγματος περιμένειν αὐτόθι τὸν διαδεξόμενον στρατηγόν. Ἐπὶ τούτοις ἀδήλως μὲν αὐτὸς ἤχθετο, καὶ βαρέως ἔφερον, ἐμφανῶς δ' ὁ στρατὸς ἠγανάκτει· καὶ δεηθέντος τοῦ Πομπηίου προελθεῖν, τὸν τε Σύλλαν κακῶς ἔλεγον, κάκεινον οὐκ ἔφασαν προήσασθαι χωρὶς αὐτῶν, οὐδ' εἶων πιστεύειν τῷ τυράννῳ. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὁ Πομπηῖος ἐπειράτοπραῦνει καὶ παρηγορεῖν αὐτούς. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, καταβάς ἀπὸ τοῦ βήματος, ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἀπῆει δεδακρυμένος. Οἱ δὲ, συλλαβόντες αὐτὸν, αὐθις ἐπὶ τοῦ βήματος κατέστησαν· καὶ πολὺ μέρος τῆς ἡμέρας ἀνηλώθη, τῶν μὲν, μένειν καὶ ἄρχειν κελευόντων, τοῦ δὲ, πείθεσθαι δεομένου καὶ μὴ στασιάζειν ἄχρις οὔ, προσλιπαρούντων καὶ καταβοώντων, ὅμοσεν ἀναιρήσειν ἑαυτὸν, εἰ βιάζοντο· καὶ μόλις ἐπαύσαντο οὕτως. Τῷ δὲ Σύλλᾳ πρώτη μὲν ἦλθεν ἀγγελία, τὸν Πομπηῖον ἀφεστάναι· καὶ πρὸς τοὺς φίλους εἶπεν, ὡς ἄρα πεπρωμένον ἦν αὐτῷ γενομένῳ γέροντι παίδων ἀγῶνας ἀγωνίζεσθαι, διὰ τὸ καὶ Μάριον αὐτῷ νέον ὄντα κομιδῇ πλεῖστα πράγματα παρασχεῖν, καὶ εἰς τοὺς ἐσχάτους περιστῆναι κινδύνους. Πυθόμενος δὲ ἀληθῆ, καὶ πάντας ἀνθρώπους αἰσθανόμενος δέχεσθαι καὶ παραπέμπειν τὸν Πομπηῖον ὠρμημένους μετ' εὐνοίας, ἔσπευδεν ὑπερβαλέσθαι. καὶ προελθὼν ἀπήντησεν αὐτῷ, καὶ δεξιωσάμενος ὡς ἐνῆν προθυμότατα, μεγάλη φωνῇ Μάγνον ἠσπάσατο, καὶ τοὺς παρόντας οὕτως ἐκέλευσε προσαγορεῦσαι. Σημαίνει δὲ μέγαν ὁ Μάγνος. Ἄλλοι δὲ φασιν ἐν Λιβύῃ πρῶτον ἀναφώνημα τοῦτο τοῦ στρατοῦ παντὸς γενέσθαι, κράτος δὲ λαβεῖν καὶ δύναμιν, ὑπὸ Σύλλᾳ βεβαιωθέν. Αὐτὸς μὲντοι πάντων ὑστάτος καὶ μετὰ πολὺν

χρόνον, εἰς Ἰβηρίαν ἀνθύπατος ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ Σερτώριον, ἤρξατο γράφειν αὐτὸν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς καὶ τοῖς διατάγμασι Μάγνον Πομπηϊόν. Οὐκ ἔτι γὰρ ἦν ἐπίφθονον τοῦνομα, σύνηθες γενόμενον. Ὅθεν εἰκότως ἂν ἀγασθείη καὶ θαυμάσειεν ἂν τις τοὺς πάλαι Ῥωμαίους, οἱ ταῖς τοιαύταις ἐπικλήσεσι καὶ προσωνομίαις οὐ τὰς πολεμικὰς ἡμεΐθοντο καὶ στρατιωτικὰς κατορθώσεις μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς πολιτικὰς πράξεις καὶ ἀρετὰς ἐκόσμου. Δύο γοῦν Μαξιμίους, ὅπερ ἐστὶ μεγίστους, ἀνηγόρευσεν ὁ δῆμος. Οὐαλέριον μὲν, ἐπὶ τῷ διαλλάξαι στασιάζουσαν αὐτῷ τὴν σύγκλητον Φάβιον δὲ Ρούλλον, ὅτι πλουσίους τινὰς ἐξ ἀπελευθέρων γεγονότας καὶ κατειλεγμένους εἰς τὴν σύγκλητον ἐξέβαλεν.

ΙΑ. Ἐκ τούτου θρίαμβον ἤτει Πομπηϊῶς, ἀντέλεγε δὲ Σύλλας. Ὑπάτω γὰρ, ἢ στρατηγῷ μόνῳ, ἀλλῶ δ' οὐδενὶ δίδωσιν ὁ νόμος. Διὸ καὶ Σκιπίων ὁ πρῶτος, ἀπὸ μειζόνων καὶ κρειπτόνων ἀγώνων ἐν Ἰβηρία Καρχηδονίων κρατήσας, οὐκ ἤτησε θρίαμβον. Ὑπάτος γὰρ οὐκ ἦν, οὐδὲ στρατηγός. Εἰ δὲ Πομπηϊῶς οὐπω πάνυ γενειῶν εἰσελᾶ θριαμβέουσιν εἰς τὴν πόλιν, ᾧ βουλῆς διὰ τὴν ἡλικίαν οὐ μέτεστι, παντάπασιν ἐπίφθονον ἔσσεσθαι καὶ τὴν ἀρχὴν ἑαυτῷ, καὶ τὴν τιμὴν ἐκείνῳ. Ταῦτα πρὸς Πομπηϊόν ὁ Σύλλας ἔλεγεν, ὡς οὐκ ἐάσω, ἀλλ' ἐνστησόμενος αὐτῷ, καὶ κολούσων τὸ φιλόνηκον ἀπειθοῦντος. Ὁ δὲ Πομπηϊῶς οὐχ ὑπέπτηξεν, ἀλλ' ἐννεεῖν ἐκέλευε τὸν Σύλλαν, ὅτι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα πλείονες, ἢ δύόμενον, προσκυνοῦσιν· ὡς αὐτῷ μὲν αὐξανόμενης, μειουμένης δὲ καὶ μαραινομένης ἐκείνῳ τῆς δυνάμεως. Ταῦτα ὁ Σύλλας οὐκ ἀκριβῶς ἀκούσας, ὄρων δὲ τοὺς ἀκούσαντας ἀπὸ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ σχήματος ἐν θαύματι ποιουμένους, ἤρετο, τί τὸ λεχθὲν εἶη. Πυθόμενος δὲ, καὶ καταπληγεὶς τοῦ Πομπηϊοῦ τὴν τόλμαν, ἀνεβόησε δις ἐφεξῆς « Θριαμβευσάτω ». Πολλῶν δὲ δυσχεραίνόντων καὶ ἀγανακτούντων, ἔτι μᾶλλον αὐτοῦς, ὡς φασι, βουλόμενος ἀνιᾶν ὁ

Πομπήϊος, ἐπεχείρησεν ἄρματι ἐλεφάντων τέττάρων ἐπιβάς εἰσελαύνειν. Ἦγαγε γὰρ ἐκ Λιβύης τῶν βασιλικῶν συχοῦς αἰχμαλώτους· ἀλλὰ, τῆς πύλης στενωτέρας οὔσης, ἀπέστη, καὶ μετήλθεν ἐπὶ τοὺς ἵππους. Ἐπεὶ δ' οἱ στρατιῶται, μὴ τυχόντες ἡλικίων προσεδόκησαν, ἐνοχλεῖν ἐβούλοντο καὶ θορυβεῖν, οὐδὲν ἔφη φροντίζειν, ἀλλ' ἀφήσειν μᾶλλον τὸν θρίαμβον, ἢ κολακεύσειν ἐκείνους. Ὅτε δὴ καὶ Σερούλιος, ἀνὴρ ἐπιφανῆς, καὶ μάλιστα πρὸς τὸν θρίαμβον ἐνστάς τοῦ Πομπήϊου, νῦν ἔφη τὸν Πομπήϊον ὄραν καὶ μέγαν ἀληθῶς καὶ ἄξιον τοῦ θριαμβοῦ. Δῆλον δ' ἐστίν, ὅτι καὶ βουλῆς ἀνέθελήσας τότε βραδίως ἔτυχεν. Ἀλλ' οὐκ ἐσπούδασεν, ὡς λέγουσι, τὸ ἐνδοξον ἐκ τοῦ παραδόξου θηρώμενος. Οὐ γὰρ ἦν θαυμαστὸν, εἰ πρὸ ἡλικίας ἐβούλευε Πομπήϊος, ἀλλ' ὑπέρλαμπρον, ὅτι μηδέπω βουλευῶν ἐθρίαμβευε. Τοῦτο δ' αὐτῷ καὶ πρὸς εὐνοίαν ὑπῆρχε τῶν πολλῶν οὐ μικρόν. Ἐχαιρε γὰρ ὁ δῆμος αὐτῷ μετὰ θρίαμβον ἐν τοῖς ἵππικοῖς ἐξεταζομένῳ.

ΙΕ. Σύλλας δ' ἠνιάτο μὲν, ὄρων, εἰς ὅσον δόξης πρόεισι καὶ δυνάμει, αἰσχυρόμενος δὲ κωλύειν, ἡσυχίαν ἤγε· πλήν ὅτε βία καὶ ἄκοντος αὐτοῦ Λέπιδον εἰς ὑπατείαν κατέστησε συναρχαιρεσιάσας, καὶ τὸν δῆμον τῇ πρὸς αὐτὸν εὐνοίᾳ ἐκείνῳ σπουδάζοντα παρασχὼν, θεασάμενος αὐτὸν ἀπιόντα μετὰ πλήθους δι' ἀγορᾶς ὁ Σύλλας· « Ὅρῳ σ' (εἶπεν), ὦ νεανία, χαίροντα » τῇ νίκῃ. Πῶς γὰρ οὐχὶ γενναῖα ταῦτα καὶ καλὰ, Κάτλου, τοῦ » πάντων ἀρίστου, Λέπιδον, τὸν πάντων κάκιστον, ἀποδειχθῆναι » πρότερον ὑπατον, σοῦ τὸν δῆμον οὕτω παρασκευάσαντος; Ἴρα » μέντοι σοι μὴ καθεύδειν, ἀλλὰ προσέχειν τοῖς πράγμασιν ἰσχυ- » ρότερον γὰρ τὸν ἀνταγωνιστὴν σεαυτῷ παρεσκεύασκας ». Ἐδήλωσε δὲ μάλιστα Σύλλας, ὅτι πρὸς Πομπήϊον οὐκ εὐμενῶς εἶχε, ταῖς διαθήκαις, ἃς ἔγραψεν. Ἐτέροις γὰρ φίλοις δωρεὰς ἀπολιπὼν, καὶ τοῦ παιδὸς ἀποδείξας ἐπιτρόπους, τὸν Πομπήϊον ὅλως

παρῆλθεν. Ἦνεγκε μέντοι τοῦτο μετρίως πάνυ καὶ πολιτικῶς ἐκεῖνος· ὥστε, Λεπίδου καί τινων ἄλλων ἐνισταμένων μὴ ταφῆναι τὸν νεκρὸν ἐν τῷ πεδίῳ, μηδὲ δημοσίᾳ τὴν ἐκφορὰν γενέσθαι, βοηθῆσαι, καὶ παρασχεῖν δόξαν ἅμα ταῖς ταφαῖς καὶ ἀσφάλειαν.

ΙΓ. Ἐπεὶ δὲ ταχὺ τοῦ Σύλλα τελευτήσαντος εἰς φῶς παρήει τὰ μαντεύματα, καὶ Λέπιδος εἰσποιῶν ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐκείνου δύναμιν, οὐ κύκλω περιῶν, οὐδὲ ματὰ σχήματος, ἀλλ' εὐθὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ἦν, τὰ πάλαι νοσοῦντα καὶ διαφυγόντα τὸν Σύλλαν ὑπολείμματα τῶν στάσεων αὐθις ἀνακινῶν καὶ περιβαλλόμενος, ὁ δὲ συνάρχων αὐτοῦ Κάτλος, ᾧ τὸ καθαρὸν καὶ ὑγιαῖνον μάλιστα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου προσεῖχεν, ἦν μὲν *ἐν* ἀξιώματι σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης μέγιστος τῶν τότε Ῥωμαίων, ἐδόκει δὲ πολιτικῆς ἡγεμονίας μᾶλλον, ἢ στρατιωτικῆς οἰκεῖος εἶναι, τῶν πραγμάτων αὐτῶν ποθοῦντων τὸν Πομπηῖον· οὐ διεμέλλησεν, ὅπη τράπηται. Προσθεὶς δὲ τοῖς ἀρίστοις ἑαυτὸν, ἀπεδείχθη στρατεύματος ἡγεμὼν ἐπὶ τὸν Λέπιδον, ἥδη πολλὰ τῆς Ἰταλίας νενικηκότα, καὶ τὴν ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίαν κατέχοντα διὰ Βρούτου στρατεύματι. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἐκράτησε ῥαδίως ἐπελθὼν ὁ Πομπηῖος· ἐν δὲ Μουτίνῃ τῆς Γαλατίας ἀντεκάθετο τῷ Βρούτῳ συχρὸν χρόνον· ἐν ᾧ Λέπιδος ἐπὶ τὴν Ῥώμην ῥυεῖς καὶ προσκαθήμενος ἔξωθεν, ὑπατείαν ἤτει δευτέραν, ὄγλῳ πολλῷ δεδιττόμενος τοὺς ἔνδον. ἔβλυσεν δὲ τὸν φόβον ἐπιστολῇ παρὰ Πομπηῖου κομισθεῖσα, κατωρθωκότος ἄνευ μάχης τὸν πόλεμον. Ὁ γὰρ Βρούτος, εἴτε παραδοὺς τὴν δύναμιν αὐτὸς, εἴτε προδοθεὶς μεταβαλλομένης ἐκείνης, ἐνεχείρισεν τῷ Πομπηῖῳ τὸ σῶμα, καὶ λαβὼν ἵππεῖς προπομπούς, ἀπεχώρησεν εἰς πολίχνιον τι τῶν περὶ τὸν Πάδον· ὅπου μεθ' ἡμέραν μίαν, ἐπιπέμψαντος αὐτῷ τοῦ Πομπηῖου Γεμίνιον, ἀνηρέθη καὶ πολλὴν ἔσχεν ἀπὸ τούτου Πομπηῖος αἰτίαν. Γεγραφώς γὰρ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς μεταβολῆς πρὸς τὴν σύγκλητον,

ὡς ἐκὼν αὐτῷ πρόσθοιτο Βροῦτος, ἐτέρας αὖθις ἔπεμψεν ἐπιστολάς ἀνηρημένου τοῦ ἀνθρώπου κατηγορούσας. Τούτου Βροῦτος ἦν υἱὸς, ὁ Καίσαρα σὺν Κασσίῳ κτείνας, ἀνὴρ ἐμοίως τῷ πατρὶ μῆτε πολεμήσας, μῆτ' ἀποθανὼν, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται. Λέπιδος μὲν οὖν εὐθύς, ἐκπεσὼν τῆς Ἰταλίας, ἀπέδρασεν εἰς Σαρδόναν κάκει νοσήσας, ἐτελεύτησε δι' ἀθυμίαν, οὐ τῶν πραγμάτων, ὡς φασιν, ἀλλὰ γραμματικῶ περιπεσὼν, ἐξ οὗ μοιχείαν τινὰ τῆς γυναικὸς κατεφώρασε.

ΙΖ. Λεπίδῳ δ' οὐδὲν ὅμοιος στρατηγὸς Ἰβηρίαν κατέχων Σερτώριος, ἐπρωρεῖτο Ῥωμαίοις φεβερὸς, ὥσπερ ἐπ' ἔσχατον νόσημα τῶν ἐμφυλίων πολέμων εἰς τοῦτον τὸν ἄνδρα συνεβρύχητόν, πολλοὺς μὲν ἤδη τῶν ἐλαττόνων στρατηγῶν ἀνηρηκότα, Μετέλλῳ δὲ Πίῳ τότε συμπεπλεγμένον, ἀνδρὶ λαμπρῷ μὲν καὶ πολεμικῷ, δοκοῦντι δ' ἀργότερον ὑπὸ γήρωσ ἐπεσθαι τοῖς καιροῖς τοῦ πολέμου, καὶ ἀπολείπεσθαι τῶν πραγμάτων, ἀρπαζομένων ὀξύτητι καὶ τάχει τοῦ Σερτωρίου, παραβόλως καὶ ληστρικώτερον αὐτῷ προσφερομένου, καὶ ταράττοντος ἐνδραϊς καὶ περιδρομαῖς ἄνδρα νομίμων ἀθλητῆν ἀγώνων, καὶ δυνάμειωσ στασίμου καὶ βαρείας ἡγεμόνα. Πρὸς ταῦτα Πομπήϊος ἔχων στρατιάν ὑφ' ἑαυτῷ, διεπράττετο Μετέλλῳ πεμφθῆναι βοηθός. καὶ Κάτλου κελεύοντος οὐ διέλυεν, ἀλλ' ἐν τοῖς ὅπλοις ἦν περὶ τὴν πόλιν, αἰεὶ τινὰς ποιούμενος προφάσεις, ἕως ἔδωκαν αὐτῷ τὴν ἀρχήν, Λευκίου Φιλίππου γνώμην εἰπόντος. Ὅτε καὶ φασιν, ἐν συγκλήτῳ πυθομένου τινὸς, καὶ θαυμάζοντος, εἰ Πομπήϊον ἀνθύπατον οἶεται δεῖν ἐκπεμφθῆναι Φίλιππος· «Ὅκ ἔγωγε (φάναι τὸν Φίλιππον), ἀλλ' ἀνθ' ὑπ' ἄτων»· ὡς ἀμφοτέρους τοὺς τότε ὑπατεύοντας οὐδενὸς ἀξίους ὄντας.

ΙΗ. Ἐπεὶ δὲ τῆς Ἰβηρίας ἀψάμενος ὁ Πομπήϊος, οἷα φιλεῖ πρὸς νέου δόξαν ἡγεμόνος, ἐτέρους ταῖς ἐλπίσιν ἐποίησε τοὺς

ἀνθρώπους, καὶ τὰ μὴ πᾶν βεβαίως τῷ Σερτώριῳ συνεστῶτα τῶν ἐθνῶν ἐκινεῖτο καὶ μετεβάλλετο, λόγους ὑπερηφάνους ὁ Σερτώριος κατὰ τοῦ Πομπηίου διέσπειρε, καὶ σκώπτων ἔλεγε νάρθηκος ἂν αὐτῷ δεῖσαι καὶ σκύτους ἐπὶ τὸν παῖδα τοῦτον, εἰ μὴ τὴν γραῦν ἐκείνην ἐφοβεῖτο, λέγων τὸν Μέτελλον. Ἔργῳ μέντοι φυλαττόμενος σφόδρα καὶ δεδοικὼς τὸν Πομπηῖον, ἀσφαλέςτερον ἐστρατήγει. Καὶ γὰρ ὁ Μέτελλος, ὅπερ οὐκ ἂν τις ᾤηθη, διετέθρυπτο τῷ βίῳ κομιδῇ πρὸς τὰς ἡδονὰς ἐνδεδωκῶς· καὶ μεγάλη τις εἰς ὄγκον καὶ πολυτέλειαν ἐξαίφνης ἐγεγόνει μεταβολὴ περὶ αὐτόν· ὥστε τῷ Πομπηίῳ καὶ τοῦτο θαυμαστὴν εὐνοίαν ἅμα τῇ δόξῃ φέρειν, ἐπιτείνοντι τὴν εὐτέλειαν τῆς δικίτης οὐ πολλῆς ἐπιτηδέυσεως δεομένην. Φύσει γὰρ ἦν σώφρων καὶ τεταγμένος ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις. Τοῦ δὲ πολέμου πολλὰς ἰδέας ἔχοντας, ἠνίασε τὸν Πομπηῖον ἢ Λαύρωνος ἄλωσις ὑπὸ Σερτώριου. Κυκλοῦσθαι γὰρ αὐτὸν οἰηθεὶς, καὶ τι μεγαληγορήσας, αὐτὸς ἐξαίφνης ἀνεφάνη περιεχόμενος κύκλῳ· καὶ διὰ τοῦτο κινεῖσθαι δεδιὼς, ἐπειδὴ καταπιμπραμένην τὴν πόλιν, αὐτοῦ παρόντος. Ἐρέννιον δὲ καὶ Περπένναν, ἄνδρας ἡγεμονικοὺς τῶν πρὸς Σερτώριον καταπεφευγόντων καὶ στρατηγούντων ἐκείνῳ, νικήσας περὶ Οὐαλεντίαν, ὑπὲρ μυρίου ἀπέκτεινεν.

ΙΘ. Ἐπαρθεὶς δὲ τῇ πράξει, καὶ μέγα φρονῶν, ἐπ' αὐτὸν ἔσπευδε Σερτώριον, ὡς μὴ μετάσχοι τῆς νίκης Μέτελλος. Περὶ δὲ Σούκρωνι ποταμῷ, τῆς ἡμέρας ἤδη τελευτώσης, συνέβαλλον τὰς δυνάμεις, δεδιότες μετελθεῖν τὸν Μέτελλον, ὁ μὲν ὡς μόνος, ὁ δ' ὡς μόνῳ διαγωνίσαιτο. Τὸ μὲν οὖν τέλος ἀμφίδοξον ἔσχεν ὁ ἀγὼν· ἑκατέρου γὰρ θάτερον κέρασ ἐνίκησε. Τῶν δὲ στρατηγῶν πλέον ἠνέγκατο Σερτώριος· ἐτρέψατο γὰρ τὸ καθ' αὐτὸν ἐκεῖνος ἀντιταχθεὶς. Πομπηῖῳ δ' ἀνὴρ μέγας ἰππότη πεζὸς ἐφόρμησε· συμπεσόντων δ' εἰς τὸ αὐτὸ, καὶ γενομένων

ὡς ἐκὼν αὐτῷ πρόσθοιτο Βροῦτος, ἑτέρας αὖθις ἔπεμψεν ἐπιστολάς ἀνηρημένου τοῦ ἀνθρώπου κατηγορούσας. Τούτου Βροῦτος ἦν υἱὸς, ὁ Καίσαρα σὺν Κασσίῳ κτείνας, ἀνὴρ ἁμοίως τῷ πατρὶ μῆτε πολεμήσας, μὴτ' ἀποθανὼν, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται. Λέπιδος μὲν οὖν εὐθύς, ἐκπεσὼν τῆς Ἰταλίας, ἀπέδρασεν εἰς Σαρδόναν· κάκει νοσήσας, ἐτελεύτησε δι' ἀθυμίαν, οὐ τῶν πραγμάτων, ὡς φασιν, ἀλλὰ γραμματικῶς περιπεσὼν, ἐξ οὗ μοιχείαν τινὰ τῆς γυναικὸς κατεφόρασε.

ΙΖ. Λεπίδῳ δ' οὐδὲν ὅμοιος στρατηγὸς Ἰβηρίαν κατέχων Σερτώριος, ἐπρωρεῖτο Ῥωμαίοις φοβερός, ὡσπερ ἐπ' ἔσχατον νόσημα τῶν ἐμφυλίων πολέμων εἰς τοῦτον τὸν ἄνδρα συνεβρύχηκόντων, πολλοὺς μὲν ἤδη τῶν ἐλαττόνων στρατηγῶν ἀνηρηκότα, Μετέλλῳ δὲ Πίῳ τότε συμπεπλεγμένον, ἀνδρὶ λαμπρῷ μὲν καὶ πολεμικῷ, δοκοῦντι δ' ἀργότερον ὑπὸ γήρωις ἔπεσθαι τοῖς καιροῖς τοῦ πολέμου, καὶ ἀπολείπεσθαι τῶν πραγμάτων, ἀρπαζομένων ὀξύτητι καὶ τάχει τοῦ Σερτωρίου, παραβόλως καὶ ληστρικώτερον αὐτῷ προσφερομένου, καὶ ταράττοντος ἐνέδραις καὶ περιδρομαῖς ἄνδρα νομίμων ἀθλητῆν ἀγώνων, καὶ δυνάμεως στασίμου καὶ βαρείας ἡγεμόνα. Πρὸς ταῦτα Πομπήϊος ἔχων στρατιὰν ὑφ' ἑαυτῷ, διεπράττετο Μετέλλῳ πεμφθῆναι βοηθός. καὶ Κάτλου κελεύοντος οὐ διέλυεν, ἀλλ' ἐν τοῖς ὅπλοις ἦν περὶ τὴν πόλιν, αἰεὶ τινὰς ποιούμενος προφάσεις, ἕως ἔδωκαν αὐτῷ τὴν ἀρχήν, Λευκίου Φιλίππου γνώμην εἰπόντος. Ὅτε καὶ φασιν, ἐν συγκλήτῳ πυθομένου τινὸς, καὶ θαυμάζοντος, εἰ Πομπήϊον ἀνθύπατον οἶεται δεῖν ἐκπεμφθῆναι Φίλιππος· «Ὅκ ἔγωγε (φάναι τὸν Φίλιππον), ἀλλ' ἀνθ' ὑπ' αὐτῶν»· ὡς ἀμφοτέρους τοὺς τότε ὑπατεύοντας οὐδενὸς ἀξίους ὄντας.

ΙΗ. Ἐπεὶ δὲ τῆς Ἰβηρίας ἀψάμενος ὁ Πομπήϊος, οἷα φιλεῖ πρὸς νέου δόξαν ἡγεμόνος, ἑτέρους ταῖς ἐλπίσιν ἐποίησε τοὺς

ἀνθρώπους, καὶ τὰ μὴ πᾶν βεβαίως τῷ Σερτωρίῳ συνεστῶτα τῶν ἐθνῶν ἐκινεῖτο καὶ μετεβάλλετο, λόγους ὑπερηφάνους ὁ Σερτώριος κατὰ τοῦ Πομπηίου διέσπειρε, καὶ σκώπτων ἔλεγε νάρθηκος ἂν αὐτῷ δεῖσαι καὶ σκύτους ἐπὶ τὸν παῖδα τοῦτον, εἰ μὴ τὴν γραῦν ἐκείνην ἐφοβεῖτο, λέγων τὸν Μέτελλον. Ἔργω μέντοι φυλαττόμενος σφόδρα καὶ δεδοικὼς τὸν Πομπηῖον, ἀσφαλέςτερον ἐστρατήγει. Καὶ γὰρ ὁ Μέτελλος, ὅπερ οὐκ ἂν τις φήθη, διετέθρυπτο τῷ βίῳ κομιδῇ πρὸς τὰς ἡδονὰς ἐνδεδωκῶς καὶ μεγάλη τις εἰς ὄγκον καὶ πολυτέλειαν ἐξαίφνης ἐγεγόνει μεταβολὴ περὶ αὐτόν· ὥστε τῷ Πομπηίῳ καὶ τοῦτο θαυμαστὴν εὐνοίαν ἅμα τῇ δόξῃ φέρειν, ἐπιτείνουντι τὴν εὐτέλειαν τῆς δικίτης οὐ πολλῆς ἐπιτηδέυσεως δεομένην. Φύσει γὰρ ἦν σώφρων καὶ τεταγμένος ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις. Τοῦ δὲ πολέμου πολλὰς ἰδέας ἔχοντας, ἠνίασε τὸν Πομπηῖον ἢ Λαύρωνος ἄλωσις ὑπὸ Σερτωρίου. Κυκλοῦσθαι γὰρ αὐτὸν οἰηθεὶς, καὶ τι μεγαληγορήσας, αὐτὸς ἐξαίφνης ἀνεφάνη περιεχόμενος κύκλῳ καὶ διὰ τοῦτο κινεῖσθαι δεδιὼς, ἐπεὶ δὲ καταπιμπραμένην τὴν πόλιν, αὐτοῦ παρόντος. Ἐρέννιον δὲ καὶ Περπένναν, ἀνδρας ἡγεμονικοὺς τῶν πρὸς Σερτώριον καταπεφευγῶτων καὶ στρατηγούντων ἐκείνῳ, νικήσας περὶ Οὐαλεντίαν, ὑπὲρ μυρίου ἀπέκτεινεν

ΙΘ. Ἐπαρθεὶς δὲ τῇ πράξει, καὶ μέγα φρονῶν, ἐπ' αὐτὸν ἔσπευδε Σερτώριον, ὡς μὴ μετάσχοι τῆς νίκης Μέτελλος. Περὶ δὲ Σούκρωνι ποταμῷ, τῆς ἡμέρας ἤδη τελευτώσης, συνέβαλλον τὰς δυνάμεις, δεδιότες μετελθεῖν τὸν Μέτελλον, ὁ μὲν ὡς μόνος, ὁ δ' ὡς μόνῳ διαγωνίσαιτο. Τὸ μὲν οὖν τέλος ἀμφίδοξον ἔσχεν ὁ ἀγὼν· ἐκατέρου γὰρ θάτερον κέρασ ἐνίκησε. Τῶν δὲ στρατηγῶν πλέον ἠνέγκατο Σερτώριος· ἐτρέψατο γὰρ τὸ καθ' αὐτὸν ἐκεῖνος ἀντιταχθεὶς. Πομπηῖῳ δ' ἀνὴρ μέγας ἰππότης πεζὸς ἐφώρμησε· συμπεσόντων δ' εἰς τὸ αὐτὸ, καὶ γενομένων

ἐν λαβαῖς, ἀπέσκηψαν αἱ πληγαὶ τῶν ξιφῶν εἰς τὰς χεῖρας ἀμφοῖν, οὐχ ὁμοίως· ἐτρόθη μὲν γὰρ ὁ Πομπήϊος μόνον, ἐκείνου δ' ἀπέκοψε τὴν χεῖρα. Πλειόνων δὲ συνδραμόντων ἐπ' αὐτὸν, ἤδη τῆς τροπῆς γεγεννημένης, ἀνελπίστως διέφυγε, προέμενος τὸν ἵππον τοῖς πολεμίοις, φάλαρα χρυσᾶ καὶ κόσμον ἄξιον πολλοῦ περικείμενον. Ταῦτα γὰρ διανεμόμενοι, καὶ περὶ τούτων μαχόμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἀπελείφθησαν. Ἄμα δ' ἡμέρᾳ παρετάξαντο μὲν ἀμφοτέροι πάλιν, ἐκβεβαιούμενοι τὸ νίκημα. Μετέλλου δὲ προσιόντος, ἀνεχώρησεν ὁ Σερτώριος σχεδασθέντι τῷ στρατῷ. Τοιαῦται γὰρ ἦσαν αἱ διαλύσεις, καὶ πάλιν συνδρομαὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε πολλάκις μόνον πλανᾶσθαι τὸν Σερτώριον, πολλάκις δ' αὖθις ἐπιέναι μυριάσι πεντεκαίδεκα στρατιᾶς, ὥσπερ χειμάρρουν ἐξαίφνης πιμπλάμενον. Ὁ δ' οὖν Πομπήϊος, ἐπεὶ μετὰ τὴν μάχην ἀπήντα τῷ Μετέλλῳ, καὶ πλησίον ἀλλήλων ἦσαν, ἐκέλευσεν ὑφεῖναι τὰς ῥάβδους, θεραπεύων ὡς προὔχοντα τιμῇ τὸν Μέτελλον. Ὁ δὲ καὶ τοῦτο διεκώλυσε, καὶ τᾶλλα χρηστὸς ἦν ἀνὴρ περὶ αὐτὸν, οὐδὲν ὡς ὑπατικῷ καὶ πρεσβυτέρῳ νέμων ἑαυτῷ πλεόν, ἀλλ' ἢ τὸ σύνθημα, κοινῇ στρατοπεδεύοντων, εἰς ἅπαντας ἐξεπέμπετο παρὰ Μετέλλου· τὰ πολλὰ δὲ χωρὶς ἐστρατοπεδέυοντο. Διέκοπτε γὰρ αὐτοὺς καὶ διΐστη ποικίλος ὢν ὁ πολέμιος, καὶ δεινὸς ἐν βραχεῖ πολλαχοῦ περιφανῆναι, καὶ μεταγαγεῖν ἀπ' ἄλλων εἰς ἄλλους ἀγῶνας. Τέλος δὲ, περικόπτων μὲν ἀγοράς, ληΐζόμενος δὲ τὴν χώραν, ἐπικρατῶν δὲ τῆς θαλάσσης, ἐξέβαλεν ἀμφοτέρους τῆς ὑφ' ἑαυτὸν Ἰβηρίας, ἀναγκασθέντας εἰς ἀλλοτρίας καταφυγεῖν ἐπαρχίας, ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων.

Κ. Πομπήϊος δὲ, τὰ πλεῖστα τῶν ἰδίων ἐξανηλωκὼς καὶ κατακερημένος εἰς τὸν πόλεμον, ἤτει χρήματα τὴν σύγκλητον, ὡς ἀφιζόμενος εἰς Ἰταλίαν μετὰ τῆς δυνάμεως, εἰ μὴ πέμποιεν. Ἰπατεύων δὲ Λεύκουλλος τότε, καὶ Πομπηῖῳ μὲν ὢν διάφορος,

μνώμενος δ' ἑαυτῷ τὸν Μιθριδατικὸν πόλεμον, ἔσπευσεν ἀποσταλῆναι τὰ χρήματα φοβούμενος αἰτίαν Πομπηίου παρασχεῖν δεομένῳ Σερτώριον ἀφείναι, καὶ πρὸς Μιθριδάτην τραπέσθαι, λαμπρὸν μὲν εἰς δόξαν, εὐμεταχείριστον δὲ φαινόμενον ἀνταγωνιστήν. Ἐν τούτῳ δὲ θνήσκει Σερτώριος, ὑπὸ τῶν φίλων δολοφονηθεὶς. ὧν Περπένας ὁ κορυφαιότατος ἐπεχείρησεν ἐκείνῳ τὰ αὐτὰ ποιεῖν, ἀπὸ τῶν αὐτῶν μὲν ὀρμώμενος δυνάμεων καὶ παρασκευῶν, τὸν δὲ χρώμενον αὐταῖς ὁμοίως οὐκ ἔχων λογισμόν. Εὐθύς οὖν ὁ Πομπηῖος ἐπέξεθλὼν, καὶ ῥεμβόμενον ἐν τοῖς πράγμασι τὸν Περπέναν καταμαθὼν, δέλεαρ αὐτῷ δέκα σπεύρας ὑφῆκεν, εἰς τὸ πεδίον διασπαρῆναι κελεύσας. Τραπομένου δὲ πρὸς ταύτας ἐκεῖνου καὶ διώκοντος, ἄθρους ἐπιφανεῖς καὶ συνάψας μάχην, ἐκράτησε πάντων· καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείοσι τῶν ἡγεμόνων ἐν τῇ μάχῃ. Τὸν δὲ Περπέναν ἀχθέντα πρὸς αὐτὸν ἀπέκτεινεν, οὐκ ἀχάριστος, οὐδ' ἀμνήμων γενόμενος τῶν περὶ Σικελίαν, ὡς ἐγκαλοῦσιν ἔνιοι, μεγάλη δὲ διανοία καὶ σωτηρίῳ τῶν ὄλων γνώμη χρησάμενος. Ὁ γὰρ Περπένας τῶν Σερτωρίου γραμμάτων γεγονώς κύριος, ἐδείκνυεν ἐπιστολὰς τῶν ἐν Ῥώμῃ δυνατωτάτων ἀνδρῶν, οἵ, τὰ παρόντα κινήσαι βουλόμενοι πράγματα, καὶ μεταστῆσαι τὴν πολιτείαν, ἐκάλουν τὸν Σερτώριον εἰς τὴν Ἰταλίαν. Φοβηθεὶς οὖν ὁ Πομπηῖος ταῦτα, μὴ μείζονας ἀνασῆση τῶν πεπαυμένων πολέμων, τὸν τε Περπέναν ἀνείλε, καὶ τὰς ἐπιστολὰς, οὐδ' ἀναγνοῦς, κατέκαυσεν.

ΚΑ. Ἐκ δὲ τούτου, παραμείνας χρόνον ὅσον τὰς μεγίστας κατασβέσαι ταραχὰς, καὶ τὰ φλεγμαίνοντα μάλισα καταστῆσαι καὶ διαλύσαι τῶν πραγμάτων, ἀπῆγεν εἰς Ἰταλίαν τὸν στρατὸν, ἀκμάζοντι τῷ δουρικῷ πολέμῳ κατὰ τύχην φερόμενος. Διὸ καὶ Κράστος ὁ στρατηγὸς κατήπειξε παραβόλως τὴν μάχην, καὶ κατευτύχησε, δισχιλίους τριακοσίους ἐπὶ μυριάσι κτείνας. Οὐ

μὴν ἀλλὰ καὶ τούτῳ τὸν Πομπηϊὸν εἰσποιούσης ἀμωσγέπως τῷ κατορθώματι τῆς τύχης, πεντακισχίλιοι φεύγοντες ἐκ τῆς μάχης ἐνέπεσον εἰς αὐτὸν, οὓς ἅπαντας διαφθείρας, ἔγραψε πρὸς τὴν σύγκλητον ὑποφθάσας, ὡς Κράστος μὲν ἐκ παρατάξεως νενίκηκε τοὺς μονομάχους, αὐτὸς δὲ τὸν πόλεμον ἐκ ριζῶν παντάπασιν ἀνήρηκε. Καὶ ταῦτα βουλομένοις ἦν δι' εὐνοίαν ἀκροᾶσθαι καὶ λέγειν τοῖς Ῥωμαίοις. Ἰθηρίαν δὲ καὶ Σερτώριον οὐδὲ παίζων ἄν τις εἶπεν ἐτέρου, καὶ μὴ Πομπηϊοῦ, τὸ πᾶν ἔργον εἶναι. Ἐν τοσαύτῃ δὲ τιμῇ καὶ προσδοκίᾳ τοῦ ἀνδρὸς ὄμως ἐνῆν τις ὑποψία καὶ δέος, ὡς οὐ προησομένου τὸ στρατεύμα, βαδιουμένου δὲ δι' ὅπλων καὶ μοναρχίας ἀντικρυς ἐπὶ τὴν Σύλλα πολιτείαν. Ὅθεν οὐκ ἐλάττονες ἦσαν τῶν δι' εὐνοίαν τρεχόντων, καὶ φιλοφρονουμένων καθ' ὁδὸν, οἱ φόβῳ ταῦτα ποιοῦντες. Ἐπεὶ δὲ καὶ ταύτην ἀνεῖλε τὴν ὑπόνοιαν ὁ Πομπηϊῆς, προσιπὼν ἀφήσειν τὸ στρατεύμα μετὰ τὸν θρίαμβον, ἐν αἰτιᾶσθαι τοῖς βασκαίνουσι περιῆν ὑπόλοιπον, ὅτι τῷ δήμῳ προσνέμει μᾶλλον ἑαυτὸν, ἢ τῇ βουλῇ, καὶ τὸ τῆς δημοκρατίας ἀξίωμα, Σύλλα καταβαλόντος, ἔγνωκεν ἀνιστάναι καὶ χαρίζεσθαι τοῖς πολλοῖς, ὅπερ ἦν ἀληθές. Οὐ γὰρ ἔστιν, οὔτινος ἐμμανέστερον ὁ Ῥωμαίων ἡράσθη δῆμος, καὶ μᾶλλον ἐπόθησεν, ἢ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐπιθεῖν ἐκείνην. Ὡστε καὶ Πομπηϊὸν εὐτύχημα ποιεῖσθαι μέγα, τὸν τοῦ πολιτεύματος καιρὸν ὡς οὐκ ἂν εὐρόντα χάριν ἄλλην, ἢ τὴν εὐνοίαν ἀμεῖψεται τῶν πολιτῶν, εἰ ταύτην ἕτερος προέλαβε.

ΚΒ. Ψηφισθέντος οὖν αὐτῷ δευτέρου θριάμβου καὶ ὑπατείας, οὐ διὰ ταῦτα θαυμαστὸς ἐδόκει καὶ μέγας· ἀλλ' ἐκεῖνο τεκμήριον ἐποιοῦντο τῆς λαμπρότητος, ὅτι Κράστος, ἀνὴρ τῶν τότε πολιτευομένων πλουσιώτατος, καὶ δεινότατος εἰπεῖν, καὶ μέγιστος, αὐτὸν τε Πομπηϊὸν ὑπερφρονῶν καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, οὐκ ἐθάρσησεν ὑπατείαν μετιέναι πρότερον, ἢ Πομ-

την του δεηθῆναι. Καὶ μέντοι Πομπηῖος ἠγάπησε, πάλαι δεόμενος
 χρείας τινός ὑπάρξαι καὶ φιλανθρωπίας πρὸς αὐτόν. ὥστε καὶ
 δεξιούσθαι προθύμως, καὶ παρακαλεῖν τὸν δῆμον, ἐπαγγελ-
 λόμενος χάριν ἕξειν οὐκ ἐλάττον' αὐτοῦ συνάρχοντος, ἢ τῆς
 ἀρχῆς. Οὐ μὴν ἀλλ' ἀποδειχθέντες ὕπατοι διεφέροντο πάντα
 καὶ προσέκρουον ἀλλήλοις· καὶ ἐν μὲν τῇ βουλευῇ μᾶλλον ἴσχυεν
 ὁ Κράσσος, ἐν δὲ τῷ δήμῳ μέγα τὸ Πομπηίου κράτος ἦν.
 Καὶ γὰρ ἀπέδωκε τὴν δημαρχίαν αὐτῷ, καὶ τὰς δίκας περιεῖδεν
 αἰθῆς εἰς τοὺς ἰππέας νόμῳ μεταφερομένης. Ἡδίστον δὲ θέαμα
 τῷ δήμῳ παρέσχεν αὐτὸς ἑαυτὸν, τὴν στρατείαν παραιτούμενος.
 Ἔθος γὰρ ἐστὶ Ῥωμαίων τοῖς ἰππεῦσιν, ὅταν στρατεύσωνται τὸν
 νόμιμον χρόνον, ἄγειν εἰς ἀγορὰν τὸν ἵππον ἐπὶ τοὺς δύο
 ἄνδρας, οὓς τιμητὰς καλοῦσι· καὶ καταριθμησαμένους τῶν
 στρατηγῶν καὶ αὐτοκρατόρων ἕκαστον, ὑφ' οἷς ἐστρατεύσαντο,
 καὶ διδόντας εὐθύνας τῆς στρατείας, ἀφίεσθαι. Νέμεται δὲ καὶ
 τιμὴ καὶ ἀτιμία προσήκουσα τοῖς βίοις ἑκάστων. Τότε δὴ προσέ-
 κτηντο μὲν οἱ τιμηταί, Γέλλιος καὶ Λέντλος, ἐν κόσμῳ, καὶ
 πάροδος ἦν τῶν ἰππέων ἐξεταζομένων. ἤρθη δὲ Πομπηῖος
 ἄνωθεν ἐπὶ ἀγορὰν κατερχόμενος, τὰ μὲν ἄλλα παράσημα τῆς
 ἀρχῆς ἔχων, αὐτὸς δὲ διὰ χειρὸς ἄγων τὸν ἵππον. ὣς δ' ἐγ-
 γύς ἦν καὶ καταφανῆς ἐγεγόνει, κελεύσας διασχεῖν τοὺς ῥα-
 βδοφόρους, τῷ βήματι προσήγαγε τὸν ἵππον. Ἦν δὲ τῷ δήμῳ
 θαῦμα καὶ σιωπὴ πᾶσι, τοὺς τ' ἀρχοντας αἰδῶς ἅμα καὶ χαρὰ
 πρὸς τὴν ὄψιν ἔσχεν. Εἶτα ὁ μὲν πρεσβύτερος ἠρώτησε « Πυ-
 » θάνομαί σου, ὦ Πομπηῖε Μάγνε, εἰ πάσας ἐστράτευσαι τὰς
 » κατὰ νόμον στρατείας; Πομπηῖος δὲ μεγάλη φωνῇ » Πάσας
 » (εἶπεν) ἐστράτευμαι, καὶ πάσας ὑπ' ἑμαυτῷ αὐτοκράτορι».
 Τοῦτ' ἀκούσας ὁ δῆμος ἐξέκραγε, καὶ κατασχεῖν οὐκ ἔτι τὴν
 βοήν ὑπὸ χαρᾶς ἦν· ἀλλ' ἀναστάντες οἱ τιμηταὶ προπέμπον αὐτὸν
 οἴκαδε, χαριζόμενοι τοῖς πολίταις ἐπομένους καὶ κροτοῦσιν.

ΚΓ. Ἦδη δὲ τῆς ἀρχῆς περαινομένης τῷ Πομπηίῳ, τῆς δὲ πρὸς Κράσσον αὐξανομένης διαφορᾶς, Γαίῳ τις Αὐρήλιος, ἀξίωμα μὲν ἱππικὸν ἔχων, βίῳ δ' ἀπράγμονι κεχρημένος, ἐκκλησίας οὔσης, ἀναβάς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ προσελθὼν, ἔφη κατὰ τοὺς ὕπνου αὐτῷ τὸν Δία φανῆναι, κελεύοντα τοῖς ὑπάτοις φράσαι, μὴ πρότερον ἀποθέσθαι τὴν ἀρχήν, ἢ φίλους ἀλλήλοις γενέσθαι. Ῥηθέντων δὲ τούτων, ὁ μὲν Πομπηῖος ἡσυχίαν ἤγεεν ἑστῶς. ὁ δὲ Κράσσος ἀρξάμενος δεξιούσθαι καὶ προσαγορεύειν αὐτόν. «Οὐδὲν οἶμαι ποιεῖν ἀγεννὲς (εἶπεν), οὐδὲ ταπεινόν, ὧ » πολῖται, Πομπηίῳ πρότερος ἐνδιδούς, ὃν ὑμεῖς, μήπω μὲν » γενειῶντα, μέγαν ἠξιώσατε καλεῖν, μήπω δὲ μετέχοντι βουλῆς » ἐψηφίσασθε δύο θριάμβους». Ἐκ τούτου διαλλαγέστες, ἀπέθεντο τὴν ἀρχήν. Καὶ Κράσσος μὲν ὄνπερ ἐξ ἀρχῆς εἴλετο τρόπον τοῦ βίου διεφύλαττε. Πομπηῖος δὲ τάς τε πολλὰς ἀνεδύετο συνηγορίας, καὶ τὴν ἀγορὰν κατὰ μικρὸν ἀπέλειπε, καὶ προήει σπανίως εἰς τὸ δημόσιον, αἰεὶ δὲ μετὰ πλήθους. Οὐ γὰρ ἦν ἔτι ράδιον ὄχλου χωρὶς ἐντυχεῖν, οὐδ' ἰδεῖν αὐτόν. ἀλλ' ἡδιστος ὄμοῦ πολλοῖς καὶ ἀθροίοις ἐφαίνετο, σεμνότητα περιβαλλόμενος ἐκ τούτου τῇ ὄψει καὶ ὄγκῳ, ταῖς δὲ τῶν πολλῶν ἐντεύξεσι καὶ συνηθείαις ἄθικτον οἰόμενος δεῖν τὸ ἀξίωμα διατηρεῖν. Ὁ γὰρ ἐν ἱματίῳ βίος ἐπισφαλῆς ἐστὶ πρὸς ἀδοξίαν τοῖς ἐκ τῶν ὀπλων μαγάλοις, καὶ πρὸς ἰσότητά δημοτικὴν ἀσυμμέτροις. Αὐτοὶ μὲν γὰρ καὶ ἐνταῦθα πρῶτεύειν, ὡς ἐκεῖ, δικαιοῦσι τοῖς δ' ἐκεῖ φερομένοις ἔλαττον, ἐνταῦθα γοῦν μὴ πλέον ἔχειν οὐκ ἀνεκτόν ἐστι. Διὸ τὸν ἐν στρατοπέδοις καὶ θριάμβοις λαμπρόν, ὅταν ἐν ἀγορᾷ λάβωσιν, ὑπὸ χεῖρα ποιοῦνται καὶ καταβάλλουσι. Τῷ δ' ἀπολεγομένῳ καὶ ὑποχωροῦντι, τὴν ἐκεῖ τιμὴν καὶ δύναμιν ἀνεπίφθονον φυλάττουσιν. Ἐδήλωσε δ' αὐτὰ τὰ πράγματα μετ' ὀλίγον χρόνον.

ΚΔ. Ἡ γὰρ πειρατικὴ δύναμις ὠρμήθη μὲν ἐκ Κιλικίας τὸ

πρώτον, ἀρχὴν παράλογον λαβοῦσα καὶ λανθάνουσαν, φρό-
 νημὰ δὲ καὶ τόλμαν ἔσχεν ἐν τῷ Μιθριδατικῷ πολέμῳ, χρήσασα
 ταῖς βασιλικαῖς ὑπηρεσίαις ἑαυτήν. Εἶτα Ῥωμαίων ἐν τοῖς ἐμ-
 φυλίοις πολέμοις περὶ θύρας τῆς Ῥώμης συμπεσόντων, ἔρημος
 οὔσα φρουρᾶς ἢ θάλασσα κατὰ μικρὸν αὐτοὺς ἐφείλετο καὶ
 προῆγεν, οὐκ ἔτι τοῖς πλέουσι μόνον ἐπιτιθεμένους, ἀλλὰ
 καὶ νήσους καὶ πόλεις παραλίους ἐκκόπτοντας. Ἢδη δὲ καὶ
 χρήμασι δυνατοί, καὶ γένεσι λαμπροί, καὶ τῷ φρονεῖν ἀξιού-
 μενοι διαφέρειν ἄνδρες, ἐνέβαινον εἰς τὰ ληστρικά, καὶ μετεῖ-
 γον, ὡς καὶ δόξαν τινὰ καὶ φιλοτιμίαν τοῦ ἔργου φέροντος.
 Ἦν δὲ καὶ ναύσταθμα πολλαχόθι πειρατικά, καὶ φρυκτώρια
 τετειχισμένα, καὶ στόλοι προσέπιπτον, οὐ πληρωμάτων μόνον
 εὐανδρίαῖς, οὐδὲ τέχναις κυβερνητῶν, οὐδὲ τάχεσι νεῶν καὶ
 κουφότησιν ἐξησκησμένοι πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔργον· ἀλλὰ τοῦ φο-
 βεροῦ μᾶλλον αὐτῶν τὸ ἐπίφθονον ἐλύπει καὶ ὑπερήφανον,
 στυλίσαι χρυσαῖς, καὶ παραπετάσμασιν ἀλουργοῖς, καὶ πλάταις
 ὑπαργύροις, ὥσπερ ἐντροφόντων τῷ κακουργεῖν καὶ καλλωπι-
 ζομένων. Αὐλοὶ δὲ καὶ ψαλμοὶ καὶ μέθαι παρὰ πᾶσαν ἀκτὴν,
 καὶ σωματῶν ἡγεμονικῶν ἀρπαγαί, καὶ πόλεων αἰχμαλώτων
 ἀπολυτρώσεις, ὄνειδος ἦσαν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας. Ἐγένοντο
 δ' οὖν, αἱ μὲν ληστρίδες νῆες, ὑπὲρ χιλιάς, αἱ δ' ἀλοῦσαι πόλεις
 ὑπ' αὐτῶν, τετρακόσiai. Τῶν δ' ἀσύλων καὶ ἀβάτων πρότερον
 ἱερῶν ἐξέκοψαν ἐπιόντες τὸ Κλάριον, τὸ Διδυμαῖον, τὸ Σαμο-
 θράκιον, τὸν ἐν Ἐρμιόνη τῆς Χθονίας νεῶν, καὶ τὸν ἐν Ἐπι-
 δαύρῳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καὶ τὸν Ἴσθμοῦ καὶ Ταινάρῳ καὶ Κα-
 λαυρία τοῦ Ποσειδῶνος, τοῦ δ' Ἀπόλλωνος τὸν ἐν Ἀκτίῳ, καὶ
 Λευκάδι, τῆς δ' Ἠρας τὸν ἐν Σάμῳ, τὸν ἐν Ἄργει, τὸν ἐπὶ
 Λακινίῳ. Ἐνάς δὲ θυσίας ἔθουον αὐτοὶ τὰς ἐν Ὀλύμπῳ, καὶ
 τελετάς τινας ἀπορρήτους ἐτέλουν, ὧν ἡ τοῦ Μίθρου καὶ
 μέχρι δεῦρο διασώζεται, καταδειχθεῖσα πρότερον ὑπ' ἐκείνων.

Πλεῖστα δὲ Ῥωμαίοις ἐνυβρίταντες, ἔτι καὶ [κατὰ] τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ἀναβαίνοντες ἀπὸ θαλάσσης, ἐληΐζοντο, καὶ τὰς ἐγγύς ἐπαύλεις ἐξέκοπτον. Ἦρπασαν δὲ ποτε καὶ στρατηγοὺς δύο, Σεξτίλιον καὶ Βελλῖνον, ἐν ταῖς περιπορφύροις, καὶ τοὺς ὑπηρετάς ἅμα καὶ ῥαβδοφόρους ᾤχοντο σὺν αὐτοῖς ἐκείνοις ἔχοντες. Ἦλω δὲ καὶ θυγάτηρ Ἀντωνίου, θριαμβικοῦ ἀνδρὸς, εἰς ἀγρὸν βαδίζουσα, καὶ πολλῶν χρημάτων ἀπελυτρώθη. Ἐκεῖνο δ' ἦν ὑβριστικώτατον. Ὅποτε γάρ τις ἐκλωκῶς ἀναβοήσειε Ῥωμαῖος εἶναι, καὶ τοῦνομα φράσειεν, ἐκπεπλήχθαι προσποιούμενοι καὶ δεδιέναι, τοὺς τε μικροὺς ἐπαίοντο καὶ προσέπιπτον αὐτῷ, συγγνώμην ἔχειν ἀντιβολοῦντες. Ὁ δ' ἐπέθετο, ταπεινοὺς ὄρων καὶ δεομένους. Ἐκ τούτου δ' οἱ μὲν ὑπέδουν τοῖς καλτίοις αὐτὸν, οἱ δὲ τήβεννον περιέβαλλον, ὡς δὴ μὴ πάλιν ἀγνοηθεῖη. Πολὺν δὲ χρόιον οὕτω κατειριωνευσάμενοι καὶ ἀπολαύσαντες τοῦ ἀνθρώπου, τέλος ἐν μέσῳ πελάγει κλίμακα προσβαλόντες, ἐκέλευον ἐμβαίνειν, καὶ ἀπιέναι χαίροντα· τὸν δὲ μὴ βουλόμενον ὠθοῦντες αὐτοὶ κατέδυσον.

ΚΕ. Ἐπενείματο δ' ἡ δύναμις αὕτη πᾶσαν ὁμοῦ τιτὴν καθ' ἡμᾶς θάλασσαν, ὥς' ἄπλουν καὶ ἄβατον ἐμπορεία πάση γενέσθαι. Τοῦτο δὴ μάλιστα Ῥωμαίους ἐπέστρεψε, θλιβομένους τῇ ἀγορᾷ, καὶ σπάνιν μεγάλην προσδοκῶντας, ἐκπέμψαι Πομπηῖον ἀφαιρησόμενον τῶν πειρατῶν τὴν θάλασσαν. Ἐγραψε δὲ Γαβίνιος, εἰς τῶν Πομπηῖου συνήθων, νόμον, οὐ ναυαρχίαν, ἀντικρυς δὲ μοναρχίαν αὐτῷ δίδόντα, καὶ δύναμιν ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους ἀνυπεύθυνον. Ἐδίδου γὰρ ἄρχειν ὁ νόμος αὐτῷ τῆς ἐντὸς Ἡρακλείων σήλων θαλάσσης, ἠπείρου δὲ πάσης ἐπὶ σταδίους τετρακοσίους ἀπὸ θαλάσσης. Τοῦτο δ' οὐ πᾶν πολλὰ χωρία τῆς Ῥωμαίων οἰκουμένης τὸ μέτρον ἐξέφυγεν, ἀλλὰ τὰ μέγιστα τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν βασιλέων οἱ δυνατώτατοι περιελαμβάνοντο. Πρὸς δὲ τούτοις ἐλέσθαι πεντεκαίδεκα πρεσβευτάς

αὐτὸν ἐκ βουλῆς ἐπὶ τὰς κατὰ μέρος ἡγεμονίας· χρήματα δὲ λαμβάνειν ἐκ τῶν ταμιείων καὶ παρὰ τῶν τελωνῶν, ὅσα βούλοιοτο, καὶ ναῦς διακοσίας, κύριον ὄντα πλῆθους καὶ καταλόγου στρατιᾶς καὶ πληρωμάτων ἐρετικῶν. Αναγνωσθέντων δὲ τούτων, ὁ μὲν δῆμος ὑπερφυῶς ἐδέξατο· τῆς δὲ συγκλήτου τοῖς μεγίστοις καὶ δυνατωτάτοις ἔδοξε μείζον μὲν φθόνου, φόβου δ' ἄξιον εἶναι τὸ τῆς ἐξουσίας ἀπερίληπτον καὶ ἀόριστον. Ὅθεν ἐνίσταντο τῷ νόμῳ, πλὴν Καίσαρος· οὗτος δὲ συνηγόρει τῷ νόμῳ, Πομπηίου μὲν ἐλάχιστα φροντίζων, ὑποδύμενος δὲ τὸν δῆμον ἐξ ἀρχῆς ἑαυτῷ καὶ κτώμενος. Οἱ δ' ἄλλοι τοῦ Πομπηίου σφοδρῶς καθήπτοντο. Καὶ τῶν μὲν ὑπάτων ἄτερος εἰπὼν πρὸς αὐτόν, ὅτι Ῥωμύλον ζηλῶν οὐ φεύζεται ταυτόν ἐκείνῳ τέλος, ἐκινδύνευσεν ὑπὸ τοῦ πλῆθους διαφθαρήναι. Κάτλου δὲ κατὰ τοῦ νόμου προσελθόντος, πολλὴν μὲν αἰδοῦμενος ὁ δῆμος ἡσυχίαν παρεῖχεν· ἐπεὶ δὲ πολλὰ μετὰ τιμῆς ἀνεπιφθόνως ὑπὲρ τοῦ Πομπηίου διεληθὼν, συνεβούλευε φείδεσθαι, καὶ μὴ προβάλλειν τὸν τοιοῦτον ἄνδρα κινδύνοις ἐπαλλήλοις καὶ πολέμοις· « Ἢ τίνα » (εἶπεν), ἔξετε ἄλλον, ἂν ἀπολέσητε τοῦτον; ἐκ μιᾶς γνώμης ὑπεφώνησαν ἅπαντες· « Σὲ αὐτόν ». Ὁ μὲν οὖν Κάτλος, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀπέστη· Ῥωσκίου δὲ προσελθόντος οὐδεὶς ἔκουσεν· ὁ δὲ τοῖς δακτύλοις διεσήμαινε, μὴ μόνον, ἀλλὰ δεύτερον αἰρεῖσθαι Πομπηίου. Ἐπὶ τούτῳ λέγεται δυσχεράναντα τὸν δῆμον τηλικούτον ἀνακραγεῖν, ὥστε ὑπερπετόμενον κόρακα τῆς ἀγορᾶς τυφωθῆναι καὶ καταπεσεῖν εἰς τὸν ὄχλον. Ὅθεν οὐ δοκεῖ ῥήξει τοῦ ἀέρος καὶ διασπασμῷ κενὸν πολὺ λαμβάνοντος ἐνολισθαίνειν τὰ πίπτοντα τῶν ὀρνέων, ἀλλὰ τυπτόμενα τῇ πληγῇ τῆς φωνῆς, ὅταν ἐν τῷ ἀέρι σάλον καὶ κύμα ποιήσῃ πολλὴ καὶ ἰσχυρὰ φερομένη.

ΚΓ. Τότε μὲν οὖν διελύθησαν. Ἡ δ' ἡμέρα τὴν ψῆφον ἐποίησεν ἔμελλον, ὑπεξῆλθεν ὁ Πομπηίος εἰς ἀγρόν· ἀκούσας δὲ

κεκυρωσθαι τὸν νόμον, εἰσῆλθε νύκτωρ εἰς τὴν πόλιν, ὡς ἐπιφθόνου τῆς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσεως καὶ συνδρομῆς ἐσομένης. Ἄμα δ' ἡμέρα προελθὼν ἔθυσε, καὶ γενομένης ἐκκλησίας αὐτῷ, διεπράξατο προσλαβεῖν ἕτερα πολλὰ τοῖς ἐψηφισμένοις ἤδη, μικροῦ διπλασιάσας τὴν παρασκευὴν. Πεντακόσiai μὲν γὰρ αὐτῷ νῆες ἐπληρώθησαν, ὀπλιτῶν δὲ μυριάδες δώδεκα, καὶ πεντακισχίλοι ἵππεῖς ἠθροίσθησαν. Ἡγεμονικοὶ δὲ καὶ στρατηγικοὶ κατελέγησαν ἀπὸ βουλῆς ἄνδρες εἰκοσιτέσσαρες ὑπ' αὐτοῦ, δύο δὲ ταμίαι παρῆσαν. Αἱ δὲ τιμαὶ τῶν ὀνίων εὐθύς πεσοῦσαι λόγον ἠδομένῳ τῷ δήμῳ παρεῖχον, ὡς αὐτὸ τοῦνομα τοῦ Πομπηίου λέλυκε τὸν πόλεμον. Οὐ μὴν ἀλλὰ διελὼν τὰ πελάγη, καὶ τὸ διάστημα τῆς ἐντὸς θαλάσσης εἰς μέρη τρισκαίδεκα, καὶ νεῶν ἀριθμὸν ἐφ' ἐκάστῳ καὶ ἄρχοντα τάξας, ἅμα πανταχοῦ τῇ δυνάμει σκεδασθείση τὰ μὲν ἐμπίπτοντα τῶν πειρατικῶν ἀθρόα περιλαμβάνων, εὐθύς ἐξεθρᾶτο καὶ κατῆγεν' οἱ δὲ φθίσαντες διαλυθῆναι καὶ διεκπεσόντες, ὥσπερ εἰς σμῆνος ἐδύοντο πανταχόθεν καταφερόμενοι τὴν Κιλικίαν· ἐφ' οὓς αὐτὸς ἐστέλλετο ναῦς ἔχων ἐξήκοντα τὰς ἀρίστας. Οὐ μὴν πρότερον ἐπ' ἐκείνους ἐξέπλευσεν, ἢ παντάπασι καθῆραι τῶν αὐτόθι ληστηρίων τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, τὸ Λιβυκὸν, τὸ περὶ Σαρδόνια καὶ Κύρνον καὶ Σικελίαν, ἡμέραις τεσσαράκοντα ταῖς πάσις, αὐτῷ τε χρώμενος ἀτρώτῳ καὶ τοῖς στρατηγοῖς προθύμοις.

KZ. Ἐν δὲ Ῥώμῃ τοῦ ὑπάτου Πείσωνος ὀργῇ καὶ φθόνῳ λυμαινουμένου τὴν παρασκευὴν, καὶ διαλύοντος τὰ πληρώματα, τὸ μὲν ναυτικὸν εἰς Βρεντέσιον περιέπεμψεν, αὐτὸς δὲ διὰ Τυρρηνίας εἰς Ῥώμην ἀνέβαινεν. Λίσθόμενοι δὲ πάντες ἐξεχύθησαν εἰς τὴν ὁδὸν, ὥσπερ οὐ πρὸ ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπέμψαντες αὐτὸν. Ἐποίηε δὲ τὴν χαρὰν τὸ παρ' ἐλπίδα τῆς μεταβολῆς τάχος, ὑπερβάλλουσαν ἀφθονίαν τῆς ἀγορᾶς ἐχούσης. Ὄθεν ὁ Πείσων ἐκινδύνευσε τὴν ὑπατείαν ἀφαιρεθῆναι, Γαβινίου νόμον ἔχοντος

ἤδη συγγεγραμμένον. Ἄλλα καὶ τοῦτο διεκώλυσεν ὁ Πομπήϊος· καὶ τᾶλλα χρηματίσας ἐπεικῶς, καὶ διαπραζάμενος ὧν ἐδεῖτο, καταβάς εἰς Βρεντέσιον ἐξέπλευσεν. Ἐπειγόμενος δὲ τῷ καιρῷ, καὶ παραπλέον τὰς πόλεις ὑπὸ σπουδῆς, ὅμως οὐ παρῆλθε τὰς Ἀθήνας. Ἀναβάς δὲ, καὶ θύσας ταῖς θεοῖς, καὶ προσαγορεύσας τὸν δῆμον, εὐθύς ἀπιὼν ἀνεγίνωσκεν εἰς αὐτὸν ἐπιγεγραμμένα μονόστιχα, τὸ μὲν ἐντὸς τῆς πύλης·

Ἐφ' ἔσον ὧν ἄνθρωπος αἶδα, ἐπὶ τοσούτον εἶ θεός·

τὸ δ' ἐκτός·

Προσδοκῶμεν, προσεκυνοῦμεν· εἶδομεν, προπέμπομεν.

Ἐπεὶ δὲ τῶν συνεστώτων ἔτι καὶ πλανωμένων ἕξω πειρατηρίων ἐνίοις δεηθεῖσιν ἐπεικῶς ἐχρήσατο, καὶ παραλαβὼν τὰ πλεῖστα καὶ τὰ σώματα, κακὸν οὐδὲν ἐποίησεν, ἐπ' ἐλπίδος χρηστῆς οἱ λοιποὶ γενόμενοι, τοὺς μὲν ἄλλους διέφευγον ἡγεμόνας, Πομπηῖω δὲ φέροντες αὐτοὺς μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἐνεχειρίζον. Ὁ δὲ πάντων ἐφείδeto, καὶ μάλιστα διὰ τούτων τοὺς ἔτι λανθάνοντας ἐξιχνεύων καὶ λαμβάνων ἐκόλαζεν, ὡς αὐτοὺς ἑαυτοῖς ἀνήκεστα συνειδόμενος.

ΚΗ. Οἱ δὲ πλεῖστοι καὶ δυνατώτατοι γενεᾶς μὲν αὐτῶν καὶ χρήματα, καὶ τὸν ἄχρηστον ὄχλον, ἐν φρουρίοις καὶ πολισίμασι καρτεροῖς περὶ τὸν Ταῦρον εἶχον ἀποκείμενα· τὰς δὲ ναῦς πληρώσαντες αὐτοὶ περὶ τὸ Κορακῆσιον τῆς Κιλικίας ἐπιπλέοντα τὸν Πομπηῖον ἐδέξαντο· καὶ μάχης γενομένης, νικηθέντες ἐπολιορχοῦντο. Τέλος δὲ, πέμψαντες ἱκετηρίας, παρέδωκαν ἑαυτοὺς καὶ πόλεις καὶ νήσους, ὧν ἐπεκράτουν ἐντειχισάμενοι, χαλεπὰς βιασθῆναι καὶ δυσπροσπελάστους. Κατελύθη μὲν οὖν ὁ πόλεμος, καὶ τὰ πανταχοῦ ληστήρια τῆς θαλάσσης ἐξέπεσεν οὐκ ἐν πλείονι χρόνῳ τριῶν μηνῶν. Ναῦς δὲ πολλὰς μὲν ἄλλας ἐνενήκοντα δὲ χαλκεμβόλους παρέλαβεν. Αὐτοὺς δὲ, διςμυρίων πλείονας γενομένους, ἀνελεῖν μὲν οὐδ' ἐβουλεύσατο, μεθεῖναι

δὲ καὶ περιδεῖν σκεδασθέντας, ἢ συσάντας αὔθις, ἀπόρους καὶ πολεμικούς καὶ πολλοὺς ὄντας, οὐκ ᾔετο καλῶς ἔχειν. Ἐννοήσας οὖν, ὅτι φύσει μὲν ἄνθρωπος οὔτε γέγονεν, οὔτ' ἔστιν, ἀνήμερον ζῶον, οὐδ' ἄμικτον, ἀλλ' ἐξίσταται, τῇ κακίᾳ παρὰ φύσιν χρώμενος, ἔθεσι δὲ καὶ τόπων καὶ βίων μεταβολαῖς ἐξημεροῦται, καὶ θηρία, διαίτης κοινωνοῦντα πραοτέρας, ἐκδύεται τὸ ἄγριον καὶ χαλεπὸν, ἔγνω τοὺς ἄνδρας εἰς γῆν μεταφέρειν ἐκ τῆς θαλάσσης, καὶ βίου γεύειν ἐπιεικοῦς συνειθισθέντας ἐν πόλεσιν οἰκεῖν καὶ γεωργεῖν. Ἐνίους μὲν οὖν αἱ μικραὶ καὶ ὑπέρημοι τῶν Κιλικίων πόλεις ἐδέξαντο, καὶ κατέμιζαν ἑαυταῖς χώραν προσλαβοῦσαι· τὴν δὲ Σολίων ἡρημωμένην ἔναγχος ὑπὸ Τιγράνου, τοῦ Ἀρμενίων βασιλέως, ἀναλαβὼν, ἴδρυσε πολλοὺς ἐν αὐτῇ. Τοῖς δὲ πολλοῖς οἰκητήριον ἔδωκε Δύμην τὴν Ἀχαΐδα, χηρεύουσαν ἀνδρῶν τότε, γῆν δὲ πολλὴν καὶ ἀγαθὴν ἔχουσαν.

ΚΘ. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ βασκαίνοντες ἔφεγον· τοῖς δὲ περὶ Κρήτην πραχθεῖσι πρὸς Μέτελλον οὐδ' οἱ πάνυ φιλοῦντες αὐτὸν ἔχαιρον. Ὁ γὰρ Μέτελλος, οἰκειὸς ὢν ἐκείνου τοῦ συνάρξαντος ἐν Ἰβηρίᾳ τῷ Πομπηίῳ, στρατηγὸς εἰς Κρήτην ἐπέμφθη πρότερον, ἢ τὸν Πομπηῖον αἰρεθῆναι. Δευτέρα γὰρ τις ἦν αὕτη τῶν πειρατειρίων πηγῇ, μετὰ τὴν ἐν Κιλικίᾳ· καὶ πολλοὺς ἐγκαταλαβὼν ὁ Μέτελλος ἐξήρει καὶ διέφθειρεν. Οἱ δὲ περιόντες ἔτι καὶ πολιορκούμενοι, πέμψαντες ἱκετηρίαν, ἐπεκαλοῦντο τὸν Πομπηῖον εἰς τὴν νῆσον, ὡς τῆς ἐκείνου μέρος οὔσαν ἀρχῆς, καὶ πανταχόθεν ἐμπίπτουσαν εἰς τὸ μέτρον τὸ ἀπὸ θαλάσσης. Ὁ δὲ, δεξάμενος, ἔγραψε τῷ Μετέλλῳ, κωλύων τὸν πόλεμον. Ἐγραψε δὲ καὶ ταῖς πόλεσι, μὴ προσέχειν Μετέλλῳ, καὶ στρατηγὸν ἔπεμψε τῶν ὑφ' ἑαυτὸν ἀρχόντων ἓνα, Δεύκιον Ὀκταοῦιον· ὃς συνεισελθὼν εἰς τὰ τεῖχη τοῖς πολιορκουμένοις, καὶ μαχόμενος μετ' αὐτῶν, οὐ μόνον ἐπαχθῆ καὶ βαρὺν, ἀλλὰ καὶ καταγέλαστον ἐποίει τὸν Πομπηῖον, ἀνθρώποι

ἀνοσιοῖς καὶ ἀθέοις τούνομα κυχράντα, καὶ περιάπτοντα τὴν αὐτοῦ δόξαν, ὡσπερ ἀλεξιφάρμακον, ὑπὸ φθόνου καὶ φιλοτιμίας τῆς πρὸς Μέτελλον. Οὐδὲ γὰρ τὸν Ἀχιλλέα ποιεῖν ἀνδρὸς ἔργον, ἀλλὰ μειρακίου παντάπασιν ἐμπλήκτου καὶ σεσοβημένου πρὸς δόξαν, ἀνανεύοντα τοῖς ἄλλοις καὶ διακωλύοντα βάλλειν Ἔκτορα,

Μή τις κῦδος ἄριτο βαλὼν, ὁ δὲ δεύτερος ἔλθοι·

Πομπήϊον δὲ καὶ σώζειν ὑπερμαχοῦντα τῶν κοινῶν πολεμίων, ἐπὶ τῷ τὸν θριάμβον ἀφελέσθαι στρατηγοῦ πολλὰ πεπονηκότος. Οὐ μὴν ἐνέδωκεν ὁ Μέτελλος, ἀλλὰ τοὺς τε πειρατὰς ἐξελὼν ἐτιμωρήσατο, καὶ τὸν Ὀκταούϊον ἐν τῷ στρατοπέδῳ καθυβρίσας καὶ λοιδορήσας ἀφῆκεν.

Α. Ἀπαγγελθέντος δ' εἰς Ῥώμην πέρας ἔχειν τὸν πειρατικὸν πόλεμον, καὶ σχολὴν ἄγοντα τὸν Πομπήϊον ἐπέρχεσθαι τὰς πόλεις, ἔγραφε νόμον εἰς τῶν δημάρχων, Μανίλιος, ὅσης Λεύκουλλος ἄρχει χώρας καὶ δυνάμεως, Πομπήϊον παραλαβόντα πᾶσαν, προσλαβόντα δὲ καὶ Βιθυνίαν, ἣν ἔχει Γλαβρίων, πολεμεῖν Μιθριδάτῃ καὶ Τιγράνῃ, τοῖς βασιλεῦσιν, ἔχοντα καὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν, καὶ τὸ κράτος τῆς θαλάσσης, ἐφ' οἷς ἔλαβεν ἐξ ἀρχῆς. Τοῦτο δ' ἦν ἐφ' ἐνὶ συλλήβδην γενέσθαι τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν. Ὡν γὰρ ἐδόκει μόνων ἐπαρχιῶν μὴ ἐφικνεῖσθαι τῷ προτέρῳ νόμῳ, Φρυγίας, Λυκαονίας, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Κιλικίας, τῆς ἄνω Κολχίδος, Ἀρμενίας. αὗται προσετίθεντο μετὰ στρατοπέδων καὶ δυνάμεων, αἷς Λεύκουλλος κατεπολέμησε Μιθριδάτην καὶ Τιγράνην. Ἀλλὰ Λεύκουλλου μὲν ἀποσερουμένου τὴν δόξαν ὣν κατειργάσατο, καὶ θριάμβου μᾶλλον, ἢ πολέμου διάδοχον λαμβάνοτος, ἥττων λόγος ἦν τοῖς ἀριστοκρατικοῖς, καίπερ οἰομένοις ἄδικα καὶ ἀχάριστα πάσχειν τὸν ἄνδρα· τὴν δὲ δύναμιν Πομπηίου βαρέως φέροντες, ὡς τυραννίδα καθισταμένην, ἰδίᾳ παρεκάλουν καὶ παρεθάρβυνον

αὐτοὺς ἐπιλαβέσθαι τοῦ νόμου, καὶ μὴ προσέθαι τὴν ἐλευθερίαν. Ἐνσάντος δὲ τοῦ καιροῦ, τὸν δῆμον φοβηθέντες, ἐξέλιπον καὶ κατεσιώπησαν οἱ λοιποί. Κάτλος δὲ, τοῦ νόμου πολλὰ κατηγορήσας, καὶ τοῦ δημάρχου, μηδένα δὲ πείθων, ἐκέλευε τὴν βουλὴν, ἀπὸ τοῦ βήματος κεκραγῶς πολλάκις, ὄρος ζητεῖν, ὥσπερ οἱ πρόγονοι, καὶ κρημνὸν, ὅποι καταφυγοῦσα διασώσει τὴν ἐλευθερίαν. Ἐκυρώθη δ' οὖν ὁ νόμος πάσαις, ὡς λέγεται, ταῖς φυλαῖς, καὶ κύριος ἀποδέδεικτο μὴ παρὼν ὁ Πομπήϊος ἀπάντων σχεδὸν ὧν ὁ Σύλλας, ὄπλοις καὶ πολέμῳ τῆς πόλεως κρατήσας. Αὐτὸς δὲ δεξάμενος τὰ γράμματα, καὶ πυθόμενος τὰ δεδομένα, τῶν φίλων παρόντων καὶ συνηδομένων, τὰς ὀφρῦς λέγεται συναγαγεῖν, καὶ τὸν μηρὸν πατάξαι, καὶ εἰπεῖν, ὡς ἂν βαρυνόμενος ἤδη καὶ δυσχεραίνων τὸ ἄρχειν· « Φεῦ τῶν ἀνθρώπων ἄθλων, ὡς ἄρα κρεῖττον ἦν ἓνα τῶν ἀδόξων γενέσθαι, εἰ »
 « μηδέποτε παύσομαι στρατεύμενος, μηδὲ τὸν φθόνον τοῦτον »
 « ἐκδύς, ἐν ἀγρῷ διαιτήσομαι μετὰ τῆς γυναικός ». Ἐφ' οἷς λεγομένοις οὐδ' οἱ πάνυ συνήθεις ἔφερον αὐτοῦ τὴν εἰρωνείαν, γινώσκοντες, ὅτι, τῆς ἐμφύτου φιλοτιμίας καὶ φιλαρχίας ὑπέκκαυμα τὴν πρὸς Λεύκουλλον ἔχων διαφορὰν, μειζρόνως ἔχαιρεν.

ΔΑ. Ἀμέλει δὲ καὶ τὰ ἔργα ταχέως αὐτὸν ἀπεκάλυπτε. Πανταχοῦ γὰρ ἐκτιθεῖς διαγράμματα, τοὺς στρατιώτας ἀνεκαλεῖτο, καὶ μετεπέμπετο τοὺς ὑπηκόους δυνάστας καὶ βασιλεῖς ὡς ἑαυτόν. Ἐπιὼν τε τὴν χώραν, οὐδὲν ἀκίνητον εἶα τῶν ὑπὸ τοῦ Λευκούλλου γεγονότων· ἀλλὰ καὶ κολάσεις ἀνῆκε πολλοῖς, καὶ δωρεὰς ἀφείλετο, καὶ πάντα ὅλως ἔπραττεν, ἐπιδειξάμενος τὸν ἄνδρα φιλονεικῶν τοῖς θαυμάζουσιν οὐδενὸς ὄντα κύριον. Ἐγκαλοῦντος δ' ἐκείνου διὰ τῶν φίλων, ἔδοξε συνελθεῖν εἰς ταῦτό· καὶ συνῆλθον περὶ τὴν Γαλατίαν. Οἷα δὲ μεγίστων στρατηγῶν καὶ μέγιστα κατωρθωκότων, δάφναις ἀνεσεμμένας ἔχοντες ὁμοῦ καὶ τὰς ράβδους οἱ ὑπῆρέται ἀπήντων. Ἀλλὰ Λεύκουλλος μὲν ἐκ

τόπων χλοερῶν καὶ κατασκίων προσήει, Πομπήϊος δὲ πολλὴν ἄδενδρον καὶ κατεψυγμένην ἔτυχε διεληλυθῆναι. Ἰδόντες οὖν οἱ τοῦ Λευκούλλου ῥαβδοφόροι τοῦ Πομπήϊου τὰς δάφνας ἀθαλλεῖς καὶ μεμαραμμένας παντάπασι, ἐκ τῶν ἰδίων, προσφάτων σύσῳν, μεταδιδόντες, ἐπεκόσμησαν καὶ κατέστειψαν τὰς ἐκείνου ῥάβδους. Ὁ σημεῖον ἔδοξεν εἶναι, τὰ τοῦ Λευκούλλου νικητήρια καὶ τὴν δόξαν οἰσόμενον ἔρχεσθαι Πομπήϊον. Ἦν δὲ Λεύκουλλος μὲν ἐν ὑπατείας τε τάξει, καὶ καθ' ἡλικίαν πρεσβύτερος, τὸ δὲ τοῦ Πομπήϊου μεῖζον ἀξίωμα τοῖς δυσὶ θριάμβοις. Οὐ μὴν ἀλλὰ τὴν πρώτην ἔντευξιν ὡς ἐνῆν μάλιστα πολιτικῶς καὶ φιλοφρόνως ἐποίησαντο, μεγαλύνοντες ἀλλήλων τὰ ἔργα, καὶ συνηδόμενοι τοῖς κατορθώμασιν. Ἐν δὲ τοῖς λόγοις πρὸς οὐδὲν ἐπεικῆς, οὐδὲ μέτριον συμβάντες, ἀλλὰ καὶ λοιδορήσαντες, ὁ μὲν εἰς φιλαργυρίαν τὸν Λεύκουλλον, ὁ δ' εἰς φιλαρχίαν ἐκεῖνον, ὑπὸ τῶν φίλων μόλις διελύθησαν. Καὶ Λεύκουλλος μὲν ἐν Γαλατία διέγραψε χώρας τῆς αἰχμαλώτου καὶ δωρεὰς ἄλλας, οἷς ἐβούλετο. Πομπήϊος δὲ, μικρὸν ἀπωτέρω στρατοπεδεύσας, ἐκώλυε προσέχειν αὐτῷ, καὶ τοὺς στρατιώτας ἅπαντας ἀφείλετο, πλὴν χιλίων ἐξακοσίων· οὓς ἐνόμιζεν ὑπ' αὐθαδείας ἀχρήστους μὲν ἑαυτῷ, τῷ Λευκούλλῳ δὲ δυσμενεῖς εἶναι. Πρὸς δὲ τούτοις, διατύρων τὰ ἔργα ἐμφανῶς, ἔλεγε τραγωδίαις καὶ σκιαγραφίαις πεπολεμηκῆναι βασιλικαῖς τὸν Λεύκουλλον, αὐτῷ δὲ πρὸς ἀληθινήν καὶ σεσφρονησμένην τὸν ἀγῶνα λείπεσθαι δύναμιν, εἰς θυρεοὺς καὶ ξίφη καὶ ἵππους Μιθριδάτου καταφεύγοντος. Ἀμυνόμενος δὲ ὁ Λεύκουλλος, εἰδὼς καὶ σκιᾶ πολέμου τὸν Πομπήϊον ἔφη μαχόμενον βαδίζειν, εἰθισμένον ἀλλοτρίοις νεκροῖς, ὥσπερ ὄρνιν ἀργόν, ἐπικαταίρειν, καὶ λείψανα πολέμων σπαράσσειν. Οὕτω γὰρ αὐτὸν ἐπιγράψαι Σερτωρίῳ, Λεπίδῳ, τοῖς Σπαρτακίοις, τὰ μὲν Κράσσου, τὰ δὲ Μετέλλου, τὰ δὲ Κάτλου κατορθωκότος. Ὅθεν οὐ θαυμάζειν, εἰ τῶν

Ἀρμενιᾶδων καὶ Ποντικῶν πολέμων ὑποβάλλεται τὴν δόξαν, ἄνθρωπος ἑαυτὸν εἰς δραπετικὸν θρίαμβον ἀμωσγέπως ἐμβαλεῖν μηχανησάμενος.

ΑΒ. Ἐκ τούτου Λεύκουλλο· μὲν ἀπῆρε, Πομπηῖος δὲ, τῷ στόλῳ παντὶ τὴν μεταξὺ Φοινίκης καὶ Βοσπόρου θάλασσαν ἐπὶ φρουρᾷ διαλαβὼν, αὐτὸς ἐβάδιζεν ἐπὶ Μιθριδάτην ἔχοντα τρισμυρίου πεζοὺς ἐν φάλαγγι, καὶ δισχιλίους ἵππαις, μάχεσθαι δὲ μὴ θαρρόυντα. Καὶ πρῶτον μὲν αὐτοῦ καρτερόν ὄρος καὶ δύσμαχον, ἐν ᾧ στρατοπεδεύων ἔτυχεν, ὡς ἀνυδρον ἐκλιπόντος, αὐτὸ τοῦτο κατασχὼν ὁ Πομπηῖος, καὶ τῇ φύσει τῶν βλαστάνοντων, καὶ ταῖς συγκλιναῖς τῶν τόπων, τεκμαιρόμενος ἔχειν πηγὰς τὸ χωρίον, ἐκέλευσεν ἐκβαλεῖν πανταχοῦ φρέατα. Καὶ μεστὸν ἦν εὐθὺς ὕδατος ἀφθόνου τὸ στρατόπεδον, ὥστε θαυμάζειν, εἰ τῷ παντὶ χρόνῳ τοῦτο Μιθριδάτης ἠγνόησεν. Ἐπειτα περιστρατοπεδεύσας περιτετείχιζεν αὐτόν. Ὁ δὲ, πέντε καὶ τετταράκοντα πολιορκηθεὶς ἡμέρας, ἔλαθεν ἀποδρᾶς μετὰ τῆς ἐρρωμενεστάτης δυνάμεως, κτείνας τοὺς ἀχρήστους καὶ νοσοῦντας. Εἶτα μέντοι περὶ τὸν Εὐφράτην καταλαβὼν αὐτὸν ὁ Πομπηῖος παρεστρατοπέδευσε· καὶ δεδιὼς, μὴ φθάσῃ περάσας τὸν Εὐφράτην, ἐκ μέσων νυκτῶν ἐπῆγεν ὠπλισμένην τὴν στρατιάν· καθ' ὃν χρόνον λέγεται τὸν Μιθριδάτην ὄψιν ἐν ὕπνοις ἰδεῖν τὰ μέλλοντα προδηλοῦσαν. Ἐδόκει γὰρ, οὐρίῳ πνεύματι πλέων τὸ Ποντικὸν πέλαγός, ἤδη Βόσπορον καθορᾶν, καὶ φιλοφρονεῖσθαι τοὺς συμπλέοντας, ὡς ἂν τις ἐπὶ σωτηρίᾳ σαφεῖ καὶ βεβαίῳ χαίρων ἄφνω δ' ἀναφανῆναι πάντων ἔρημος, ἐπὶ λεπτοῦ ναυαγίου διαφερόμενος. Ἐν τοιούταις δ' αὐτὸν ὄντα πάθεσι καὶ φίσμασιν ἐπιστάντες ἀνέστησαν οἱ φίλοι, φράζοντες ἐπιέναι Πομπηῖον. Ἦν οὖν ἐξ ἀνάγκης μαχητέον ὑπὲρ τοῦ χάρακος, καὶ προαγαγόντες οἱ στρατηγοὶ τὴν δύναμιν ἔταξαν. Αἰσθόμενος δὲ τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ὁ Πομπηῖος, ὄκνει κατὰ σκότος εἰς

κίνδυνον ἐλθεῖν, καὶ κύκλω μόνον ᾤετο δεῖν περιελαύνειν, ὅπως μὴ φεύγοιεν, ἡμέρας δὲ, κρείττους ὄντας, ἐπιχειρεῖν. Οἱ δὲ πρεσβύτατοι τῶν ταξιαρχῶν δεόμενοι καὶ παρακαλοῦντες ἐξώρμησαν αὐτόν. Οὐδὲ γὰρ σκότος ἦν παντάπασιν, ἀλλ' ἡ σελήνη καταφερομένη παρεῖχεν ἔτι τῶν σωματίων ἰκανὴν ἔποψιν. Καὶ τοῦτο μάλισα τοὺς βασιλικούς ἔσφηλεν. Ἐπήεσαν μὲν γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ νότου τὴν σελήνην ἔχοντές. Πεπιεσμένοι δὲ περὶ τὰς δύοσεις τοῦ φωτός, αἱ σκιαὶ πολὺ τῶν σωματίων ἔμπροσθεν προῖοῦσαι, τοῖς πολεμίοις ἐπέβαλλον οὐ δυναμένοις τὸ διάστημα συνιδεῖν ἀκριβῶς· ἀλλ', ὡς ἐν χερσὶν ἤδη γεγονότων, τοὺς ὕσους ἀφέντες μάτην, οὐδενὸς ἐφίκοντο. Τοῦτο συνιδόντες οἱ Ῥωμαῖοι, μετὰ κραυγῆς ἐπέδραμον, καὶ μηκέτι μένειν τολμῶντας, ἀλλ' ἐκπεπληγμένους καὶ φεύγοντας ἔκτεινον, ὥστε πολὺ πλείονας μυρίων ἀποθανεῖν, ἀλῶναι δὲ τὸ στρτόπεδον. Αὐτὸς δὲ Μιθριδάτης ἐν ἀρχῇ μὲν ὀκτακοσίοις ἰππεῦσι διέκοψε καὶ διεξήλασε τοὺς Ῥωμαίους· ταχὺ δὲ τῶν ἄλλων σκεδασθέντων, ἀπελείφθη μετὰ τριῶν. Ἐν οἷς ἦν Ἰψικρατία, παλλακίς, αἰεὶ μὲν ἀνδρώδης τις οὔσα καὶ παράτολμος (Ἰψικράτην γοῦν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐκάλει), τότε δ' ἀνδρὸς ἔχουσα Πέρσου στολὴν καὶ ἵππον, οὔτε τῷ σώματι πρὸς τὰ μήκη τῶν δρόμων ἀπηγόρευεν, οὔτε θεραπεύουσα τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως καὶ τὸν ἵππον ἐξέκαμεν, ἄχρῃς ἦκον εἰς χωρίον Ἰνώρα, χρημάτων καὶ κειμηλίων βασιλικῶν μεστόν. Ἐξ οὗ λαβὼν ὁ Μιθριδάτης ἐσθῆτας πολυτελεῖς, διένειμε τοῖς συνδεδραμηκόσι πρὸς αὐτὸν ἐκ τῆς φυγῆς. Ἐδωκε δὲ καὶ τῶν φίλων ἐκάστῳ φορεῖν θανάσιμον φάρμακον, ὅπως ἄκων μηδεὶς ὑποχείριος γένοιτο τοῖς πολεμίοις. Ἐντεῦθεν ὥρμητο μὲν ἀπ' Ἀρμενίας πρὸς Τιγράνην. Ἐκείνου δ' ἀπαγορευόντος, καὶ τάλαντα ἑκατὸν ἐπικηρύξαντος αὐτῷ, παραμειψάμενος τὰς πηγὰς τοῦ Εὐφράτου, διὰ τῆς Καλιίδος ἔφευγε.

ΑΓ. Πομπήϊος δ' εἰς Ἀρμενίαν ἐνέβαλε, τοῦ νέου Τιγράνου καλοῦντος αὐτόν ἤδη γὰρ ἀφειστήκει τοῦ πατρὸς, καὶ συνήντησε τῷ Πομπήϊῳ περὶ τὸν Ἀράξην ποταμὸν, ὃς ἀνίσχει μὲν ἐκ τῶν αὐτῶν τῷ Εὐφράτῃ τόπων, ἀποτρεπόμενος δὲ πρὸς τὰς ἀνατολάς, εἰς τὸ Κάσπιον ἐμβάλλει πέλαγος. Οὗτοι μὲν οὖν προῆγον ἅμα τὰς πόλεις παραλαμβάνοντες. ὁ δὲ βασιλεὺς Τιγράνης, ἔναγχος μὲν ὑπὸ Λευκούλλου συντετριμμένος, ἡμερον δέ τινα τῷ τρόπῳ καὶ πρᾶον εἶναι πυθόμενος τὸν Πομπήϊον, ἐδέξατο μὲν εἰς τὰ βασιλεία φρουρὰν, ἀναλαβὼν δὲ τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς, αὐτὸς ἐπορεύετο παραδώσων ἑαυτὸν. Ὡς δ' ἦλθεν ἰππότης ἐπὶ τὸν χάρακα, ῥαβδούχοι δύο τοῦ Πομπήϊου προσελθόντες ἐκέλευσαν ἀποβῆναι τοῦ ἵππου, καὶ πεζὸν ἔλθειν· οὐδένα γὰρ ἀνθρώπων ἐφ' ἵππου καθεζόμενον ἐν Ῥωμαϊκῷ στρατοπέδῳ πρόποιτ' ὀφθῆναι. Καὶ ταῦτα οὖν Τιγράνης ἐπειθετο, καὶ τὸ ξίφος αὐτοῖς ἀπολυσάμενος παρεδίδου· καὶ τέλος, ὡς πρὸς αὐτὸν ἦλθε τὸν Πομπήϊον, ἀφελόμενος τὴν κίταριν, ὤρμησε πρὸ τῶν ποδῶν θεῖναι, καὶ καταβαλὼν ἑαυτὸν, αἰσχίσα δὴ πάντων, προσπεσεῖν αὐτοῦ τοῖς γόνασιν. Ἄλλ' ὁ Πομπήϊος ἔφθη, τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ λαβόμενος, προσαγαγέσθαι· καὶ πλησίον ἰδρυσάμενος ἑαυτοῦ, τὸν δ' υἱὸν ἐπὶ θάτερα, τῶν μὲν ἄλλων ἔφησε δεῖν αἰτιᾶσθαι Λεύκουλλον, ὑπ' ἐκείνου γὰρ ἀφηρῆσθαι Συρίαν, Φοινίκην, Κιλικίαν, Γαλατίαν, Σωφηνήν· ἃ δ' ἄχρις ἑαυτοῦ διατετήρηκεν, ἕξειν, ἐκτίσαντα ποινὴν ἑξακισχίλια τάλαντα Ῥωμαίοις τῆς ἀδικίας Σωφηνῆς δὲ βασιλεύσειν τὸν υἱόν. Ἐπὶ τούτοις ὁ μὲν Τιγράνης ἠγάπησε, καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀσπασαμένων αὐτὸν βασιλέα, περιχαρῆς γενόμενος, ἐπηγγείλατο στρατιώτῃ μὲν ἡμίμναιον ἀργυρίου δώσειν, ἐκατοντάρχη δὲ μνᾶς δέκα, χιλιάρχῳ δὲ τάλαντον. Ὁ δ' υἱὸς ἐδυσφόρει, καὶ κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον, οὐκ ἔφη Πομπήϊου δεῖσθαι τοιαῦτα τιμῶντος· καὶ γὰρ αὐτὸς ἄλλον εὕρησεν Ῥωμαίων. Ἐκ

τούτου δεθείς εἰς τὸν θρίαμβον ἐφυλάττετο. Καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἔπεμψε Φραάτης ὁ Πάρθος, ἀπκλιτῶν μὲν τὸν νεανίσκον, ὡς αὐτοῦ γαμβρόν· ἀξίων δὲ τῶν ἡγεμονιῶν ὄρω χρήσθαι τῷ Εὐφράτῃ. Πομπήϊος δ' ἀπεκρίνατο, τὸν μὲν Τιγράνην τῷ πατρὶ μᾶλλον, ἢ τῷ πενθερῷ, προσήκειν· ὄρω δὲ χρήσθαι τῷ δικαίῳ.

ΑΔ. Καταλιπὼν δὲ φρουρὸν Ἀρμενίας Ἀρράνιον, αὐτὸς ἐβάδιζε διὰ τῶν περιουκούντων τὸν Καύκασον ἐθνῶν ἀναγκαίως ἐπὶ Μιθριδάτην. Μέγιστα δ' αὐτῶν ἐστὶν ἔθνη, Ἄλβανοι καὶ Ἴβηρες· Ἴβηρες μὲν, ἐπὶ τὰ Μοσχικὰ ὄρη καὶ τὸν Πόντον καθήκοντες, Ἄλβανοι δ' ἐπὶ τὴν ἕω καὶ τὴν Κασπίαν κεκλιμένοι θάλασσαν. Οὗτοι πρῶτον μὲν αἰτοῦντι Πομπήϊῳ δίοδον ἔδουσαν· χειμῶνος δὲ τὴν στρατιάν ἐν τῇ χώρᾳ καταλαβόντος καὶ τῆς Κρονικῆς ἑορτῆς τοῖς Ρωμαιοῖς καθηκούσης, γενόμενοι τετρακισμυρίων οὐκ ἐλάττους, ἐπεχείρησαν αὐτοῖς διαβάντας τὸν Κύρνον ποταμὸν, ὅς ἐκ τῶν Ἴβηρικῶν ὄρων ἀνιστάμενος καὶ δεχόμενος κατιόντα τὸν Ἀράξην ἀπ' Ἀρμενίας, ἐξίησι δώδεκα σόμασιν εἰς τὸ Κάσπιον. Οἱ δ' οὐ φασὶ τούτῳ συμφέρεσθαι τὸν Ἀράξην, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν, ἐγγὺς δὲ ποιεῖσθαι τὴν ἐκβολὴν εἰς ταῦτὸ πέλαγος. Πομπήϊος δὲ, καίπερ ἐνσῆναι δυνάμενος πρὸς τὴν δίχασιν τοῖς πολεμίοις, περιεῖδε διαβάντας καθ' ἡσυχίαν εἰτ' ἐπαγαγὼν ἐτρέψατο, καὶ διέφθειρε παμπληθεῖς. Τῷ δὲ βασιλεῖ δεηθέντι καὶ πέμψαντι πρέσβεις ἀρεῖς τὴν ἀδικίαν, καὶ σπείσάμενος, ἐπὶ τοὺς Ἴβηρας ἐβάδιζε πλήθει μὲν οὐκ ἐλάττονας, μαχιμωτέρους δὲ τῶν ἐτέρων ὄντας, ἰσχυρῶς δὲ βουλομένους τῷ Μιθριδάτῃ χαρίζεσθαι, καὶ διωθεῖσθαι τὸν Πομπήϊον. Οὔτε γὰρ Μήδοις, οὔτε Πέρσαις ὑπήκουσαν Ἴβηρες· διέφυγον δὲ καὶ τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν, Ἀλεξάνδρου διὰ ταχέων ἐκ τῆς Ἰρκανίας ἀπάραντος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τούτους μάχῃ μεγάλῃ τρεψάμενος ὁ Πομπήϊος, ὥστε ἀποθαγεῖν

μὲν ἑνακισχιλίους, ἀλῶναι δὲ πλείους μυρίων, εἰς τὴν Κολχικὴν ἐνέβαλε· καὶ πρὸς τὸν Φάσιν αὐτῷ Σερουίλιος ἀπήνησε τὰς ναῦς ἔχων, αἷς ἐφρούρει τὸν Πόντον.

ΛΕ. Ἡ μὲν οὖν Μιθριδάτου δίωξις, ἐνδεδυκότος εἰς τὰ περὶ Βόσπορον ἔθνη καὶ τὴν Μαιῶτιν, ἀπορίας εἶχε μεγάλας· Ἄλβανοι δ' αὖθις ἀφεσῶτες αὐτῷ προσηγγέλθησαν. Πρὸς οὓς ὑπ' ὀργῆς καὶ φιλονεικίας ἐπιστρέψας, τὸν τε Κύρνον μόλις καὶ παραβόλως πάλιν διεπέρασεν, ἐπὶ πολὺ σταυροῖς ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀποκεχαρακωμένον καὶ, μακρὰς αὐτὰν ἐκδεχομένης ἀνύδρου καὶ ἀργαλέας ὁδοῦ, μυρίους ἀτκοὺς ὕδατος ἐμπλησάμενος, ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ κατέλαβε πρὸς Ἄβαντι ποταμῷ παρατεταγμένους, ἑξακισμυρίους πεζοὺς, καὶ δισχιλίους ἵππεῖς ἐπὶ μυρίοις, ὀπλισμένους δὲ φαύλως καὶ δέρμασι θηρίων τοὺς πολλοὺς. Ἠγεῖτο δ' αὐτῶν βασιλέως ἀδελφός, ὄνομα Κῶσις. Οὗτος, ἐν χερσὶ τῆς μάχης γενομένης, ἐπὶ τὸν Πομπήϊον ὀρμήσας, αὐτὸν ἔβαλεν ἐπὶ τὴν τοῦ θώρακος ἐπιπτυχὴν ἀκοντίσματι· Πομπήϊος δ' ἐκεῖνον ἐκ χειρὸς διελάσας ἀνεῖλεν. Ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ λέγονται καὶ Ἀμαζόνες συναγωνίσασθαι τοῖς βαρβάροις, ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν ὄρων καταβᾶσαι. Μετὰ γὰρ τὴν μάχην σκυλεύοντες οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς βαρβάρους, πέλταις Ἀμαζονικαῖς καὶ κοθόρνις ἐνετύγχανον, σῶμα δ' οὐδὲν ὦφθη γυναικεῖον. Νέμονται δὲ τοῦ Καυκάσου τὰ καθήκοντα πρὸς τὴν Ἰρκανίαν θάλασσαν, οὐχ ὀμοροῦσαι τοῖς Ἄλβανοῖς, ἀλλὰ Γέλαι καὶ Λῆγες οἰκοῦσι διὰ μέσου· καὶ τούτοις ἔτους ἐκάστου δύο μῆνας εἰς ταῦτο φοιτῶσαι περὶ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν ὀμιλοῦσιν, εἶτα καθ' αὐτὰς ἀπαλλαγεῖσαι βιοτεύουσιν.

ΛΣ. Ὀρμήσας δὲ μετὰ τὴν μάχην ὁ Πομπήϊος ἐλαύνειν ἐπὶ τὴν Ἰρκανίαν καὶ Κασπίαν θάλασσαν, ὑπὸ πλήθους ἐρπετῶν θανασίμων ἀπετράπη, τριῶν ὁδῶν ἡμερῶν ἀποσχών. Εἰς δὲ

τὴν μικρὰν Ἀρμενίαν ἀνεχώρησε· καὶ τῷ μὲν Ἐλυμαίων καὶ [τῷ] Μήδων βασιλεῖ, πέμψασι πρέσβεις ἀντέγραψε φιλικῶς· τὸν δὲ Πάρθον, εἰς τὴν Γορδουηνὴν ἐμβεβηκότεν καὶ περικόπτοντα τοὺς ὑπὸ Τιγράνη, πέμψας μετ' Ἀφρανίου δύναμιν, ἐξήλασε διωχθέντα μέχρι τῆς Ἀρβηλίτιδος. Ὅσαι δὲ τῶν Μιθριδάτου παλλακίδων ἀνήχθησαν, οὐδεμίαν ἔγνω, πάσας δὲ τοῖς γονεῦσι καὶ οἰκείοις ἀνέπεμψεν. Ἦσαν γὰρ αἱ πολλαί, θυγατέρες καὶ γυναικες στρατηγῶν καὶ δυναστῶν. Στρατονίκη δ', ἡ μέγιστον εἶχεν ἀξίωμα, καὶ τὸ παλυχρυσότατον τῶν φρουρίων ἐφύλαττεν, ἣν μὲν, ὡς εἴκει, ψάλτου τινός, οὐκ εὐτυχοῦς τᾶλλα, πρεσβύτου δὲ, θυγάτηρ. Οὕτω δ' εὐθὺς εἶλε παρὰ πότον ψήλασα τὸν Μιθριδάτην, ὥστ' ἐκείνην μὲν ἔχων ἀνεπκύετο, τὸν δὲ πρεσβύτην ἀπέπεμψε, δυσφοροῦντα τῷ μηδὲ προσρήσεως τυχεῖν ἐπιεικοῦς. Ὡς μέντοι περὶ ὄρθρον ἐγερθεὶς· εἶδεν ἔνδον ἐκπωμάτων μὲν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν τραπέζας [μεστάς], ὄχλον δὲ θεραπείας πολλὸν, εὐνούχους δὲ καὶ παιῖδας ἱμάτια τῶν πολυτελῶν προσφέροντας αὐτῷ, καὶ πρὸ τῆς θύρας ἵππον ἐστῶτα κεκοσμημένον, ὥσπερ οἱ τῶν φίλων τοῦ βασιλέως, χλευασμὸν εἶναι τὸ χρῆμα καὶ παιδιὰν ἠγούμενος, ὥρμησε φεύγειν διὰ θυρῶν. Τῶν δὲ θεραπόντων ἀντιλαμβανομένων, καὶ λεγόντων, ὅτι πλουσίου τεθνηκότος ἐναγχος οἶκον αὐτῷ μέγαν ὁ βασιλεὺς δεδώρηται, καὶ ταῦτα μικραὶ τινες ἀπαρχαὶ καὶ δείγματα τῶν ἄλλων χρημάτων καὶ κτημάτων εἰσὶν, οὕτω πιστεύσας μόλις, καὶ τὴν πορφύραν ἀναλαβὼν, καὶ ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, ἤλαυε διὰ τῆς πόλεως, βοῶν· «Ἐμὰ ταῦτα πᾶντ' ἐστὶ». Πρὸς δὲ τοὺς καταγελῶντας, οὐ τοῦτ' ἔλεγεν εἶναι θαυμαστὸν, ἀλλ' ὅτι μὴ λίθοις βάλλει τοὺς ἀπαντῶντας, ὑφ' ἠδονῆς μαινόμενος. Ταύτης μὲν ἦν καὶ γενεᾶς καὶ αἵματος ἡ Στρατονίκη. Τῷ δὲ Πομπηίῳ καὶ τὸ χωρίον παρεδίδου τοῦτο, καὶ δῶρα πολλὰ προσήνεγκεν· ὧν ἐκεῖνος ὅσα κόσμον ἱεροῖς καὶ λαμπρότητα τῷ θριάμβῳ παρ-

έξειν εφαινετο, λαβὼν μόνα, τὰ λοιπὰ τὴν Στρατονίκην ἐκέλευε κεκτῆσθαι χαίρουσαν. Ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Ἰσθῆρων κλίνην τε καὶ τράπεζαν καὶ θρόνον, ἅπαντα χρυσᾶ, πέμψαντος αὐτῷ, καὶ δεηθέντος λαβεῖν, καὶ ταῦτα τοῖς ταμίαις παρέδωκεν εἰς τὸ δημόσιον.

ΑΖ. Ἐν δὲ τῷ Καινῷ φρουρίῳ καὶ γράμμασιν ἀπορρήτοις ὁ Πομπηῖος ἐνέτυχε τοῦ Μιθριδάτου, καὶ διηλθεν οὐκ ἀηδῶς αὐτὰ πολλὴν ἔχοντα τοῦ ἤθους κατανόησιν. Ὑπόμνηματα γὰρ ἦν, ἐξ ὧν ἐφωράθη φαρμάκοις ἄλλους τε πολλοὺς καὶ τὸν υἱὸν Ἀριαράθην ἀνηρηκῶς, καὶ τὸν Σαρδιανὸν Ἀλκαῖον, ὅτι παρעדοκίμησεν αὐτὸν ἵππους ἀγωνιστὰς ἐλαύνων. Ἦσαν δ' ἀναγεγραμμένοι [καὶ] κρίσεις ἐγυπτιῶν, ὧν τὰ μὲν αὐτὸς ἐωράκει, τὰ δ' ἔναι τῶν γυναικῶν ἐπιστολαί τε Μονίμης πρὸς αὐτὸν ἀκόλαστοι, καὶ πάλιν ἐκείνου πρὸς αὐτὴν. Θεοφάνης δὲ καὶ Ρουτίλιου λόγον εὐρεθῆναι φησὶ παροξυντικὸν ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ῥωμαίων. Ὁ καλῶς εἰκάζουσιν οἱ πλείστοι κακοῦθευμχ τοῦ Θεοφάνους εἶναι τάχα μὲν οὐδὲν αὐτῷ τὸν Ρουτίλιον εοικότα μισοῦντος, εἰκὸς δὲ καὶ διὰ Πομπηῖον, οὗ τὸν πατέρα παμπόνηρον ἀπέδειξεν ὁ Ρουτίλιος ἐν ταῖς ἱστορίαις.

ΑΗ. Ἐντεῦθεν εἰς Ἄμισόν ἐλθὼν ὁ Πομπηῖος, πάθος νεμεσητὸν ὑπὸ φιλοτιμίας ἔπαθε. Πολλὰ γὰρ τὸν Λεύκουλλον ἐπικερτομήσας, ὅτι, τοῦ πολεμίου ζῶντος, ἔγραφε διατάξεις, καὶ δωρεὰς ἔνευε καὶ τιμὰς, ἃ, συνηρημένου πολέμου * καὶ πέρασ ἔχοντος*, εἰώθασι ποιεῖν αἱ νενικηκότες, αὐτὸς ἐν Βοσπόρῳ, Μιθριδάτου κρατοῦντος καὶ συνειλοχότος ἀξιόμαχον δύναμιν, ὡς δὴ συντετελεσμένων ἀπάντων, ἔπραττε ταῦτα, διακοσμῶν τὰς ἐπαρχίας, καὶ διανέμων δωρεὰς, πολλῶν μὲν ἡγεμόνων καὶ δυναστῶν, βασιλέων δὲ δώδεκα βαρβάρων ἀφιγμένων πρὸς αὐτόν. Ὅθεν οὐδ' ἠξίωσε τὸν Πάρθον, ἀντιγράφων, ὥσπερ οἱ λοιποὶ, βασιλέα βασιλέων προσάγορευσαι, τοῖς ἄλλοις χαρίζο-

μενος. Αὐτὸν δέ τις ἔρωσ καὶ ζῆλος εἶχε Συρίαν ἀναλαβεῖν, καὶ διὰ τῆς Ἀραβίας ἐπὶ τὴν ἐρυθρὰν ἐλάσαι θάλασσαν, ὡς τῷ περιόντι τὴν οἰκουμένην πανταχόθεν Ὠκεανῷ προσμίξειε νικῶν. Καὶ γὰρ ἐν Λιβύῃ πρῶτος ἄχρι τῆς ἐκτὸς θαλάσσης κρατῶν προῆλθε, καὶ τὴν ἐν Ἰβηρίᾳ πάλιν ἀρχὴν ὠρίσατο Ῥωμαίοις τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει, καὶ τρίτον ἔναγχος, Ἀλθανοὺς διώκων, ὀλίγον ἐδέησεν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἰρκανίαν θάλασσαν. Ὡς οὖν συνάψων τῇ ἐρυθρᾷ τὴν περίοδον τῆς στρατείας, ἀνίστατο. Καὶ γὰρ ἄλλως τὸν Μιθριδάτην ἐώρα δυσθήρατον ὄντα τοῖς ὅπλοις, καὶ φεύγοντα χαλεπώτερον, ἢ μαχόμενον.

ΛΘ. Διὸ τούτῳ μὲν εἰπὼν ἰσχυρότερον ἑαυτοῦ πολέμιον τὸν λιμὸν ἀπολείψειν, ἐπέστησε φυλακὰς τῶν νεῶν ἐπὶ τοὺς πλείοντας εἰς Βόσπορον ἐμπόρους· καὶ θάνατος ἦν ἡ ζημία τοῖς ἀλισκομένοις. Ἀναλαβὼν δὲ τῆς στρατιᾶς * τὴν * πληθὺν συγχὴν προῆγε, καὶ τῶν μετὰ Τριαρίου πρὸς Μιθριδάτην ἀτυχῶς ἀγωνισαμένων καὶ πεσόντων, ἐντυχῶν ἀτάφοις ἔτι τοῖς νεκροῖς, ἔθαψε λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως ἅπαντας. Ὁ δοκεῖ παραλειφθὲν, οὐχ ἥκιστα Λευκούλλῳ μίσους αἴτιον γενέσθαι. Χειρωσάμενος δὲ δι' Ἀφρανίου τοὺς περὶ Ἀμανὸν Ἀραβας, καὶ καταβάς αὐτὸς εἰς Συρίαν, ταύτην μὲν, ὡς οὐκ ἔχουσαν γνησίους βασιλεῖς, ἐπαρχίαν ἀπέφηνε, καὶ κτῆμα τοῦ δήμου Ῥωμαίων· τὴν δ' Ἰουδαίαν κατεστρέψατο, καὶ συνέλαβεν Ἀριστόβουλον τὸν βασιλέα. Πόλεις δὲ τὰς μὲν ἔκτιζε, τὰς δ' ἠλευθέρου, κολάζων τοὺς ἐναυταῖς τυράννους. Τὴν δὲ πλείστην διατριβὴν ἐν τῷ δικάζειν ἐποιεῖτο, πόλεων καὶ βασιλέων ἀμφισθητήματα διαιτῶν· ἐφ' ἃ δ' αὐτὸς οὐκ ἐξικνεῖτο, πέμπων τοὺς φίλους· ὥσπερ Ἀρμενίοις καὶ Πάρθοις, περὶ ἧς διεφέροντο χώρας τὴν κρίσιν ποιησαμένοις ἐπ' αὐτῷ, τρεῖς ἀπέστειλε κριτὰς καὶ διαλλακτὰς· Μέγα μὲν γὰρ ἦν ὄνομα τῆς δυνάμεως, οὐκ ἔλαττον δὲ τῆς ἀρετῆς καὶ πραότητος· ᾧ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περὶ αὐτὸν

ἁμαρτήματα φίλων καὶ συνήθων ἀπέκρυπτε, κωλύειν μὲν, ἢ κολάζειν τοὺς πονηρευομένους οὐ πεφυκώς, αὐτὸν δὲ παρέχων τοῖς ἐντυγχάνουσι τοιοῦτον, ὥστε καὶ τὰς ἐκείνων πλεονεξίας καὶ βαρύτητας εὐκόλως ὑπομένειν.

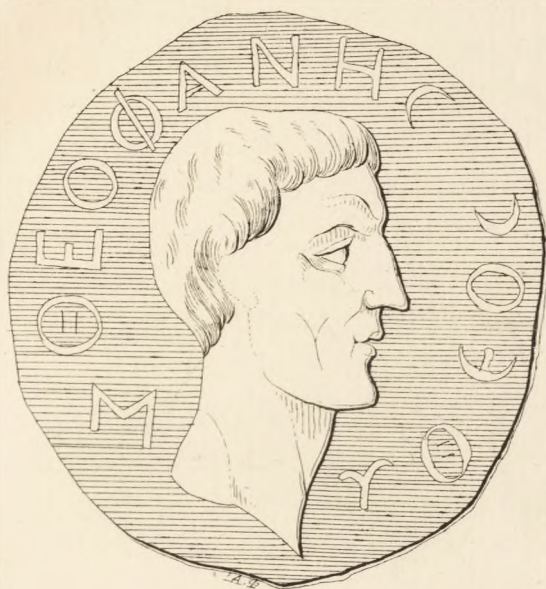
M. Ὁ δὲ μέγιστον δυνάμενος παρ' αὐτῷ, Δημήτριος ἦν ἀπελεύθερος, οὐκ ἄφρων εἰς τᾶλλα νεανίας, ἄγαν δὲ τῇ τύχῃ χρώμενος· περὶ οὗ καὶ τοιονδὲ τι λέγεται. Κάτων ὁ φιλόσοφος, ἔτι μὲν ὢν νέος, ἤδη δὲ μεγάλην ἔχων δόξαν καὶ μέγα φρονῶν, ἀνέβαινεν εἰς Ἀντιόχειαν, οὐκ ὄντος αὐτόθι Πομπηίου, βουλόμενος ἱστορῆσαι τὴν πόλιν. Αὐτὸς μὲν οὖν, ὥσπερ αἰεὶ, πεζὸς ἐβάδιζεν, οἱ δὲ φίλοι συνώδευον ἵπποις χρώμενοι. Κατιδὼν δὲ πρὸ τῆς πύλης ὄχλον ἀνδρῶν ἐν ἐσθῆσι λευκαῖς, καὶ παρὰ τὴν ὁδὸν ἔνθεν μὲν ἐφήβους, ἔνθεν δὲ τοὺς παῖδας διακεκριμένους, ἐδυσχέραινεν, οἴομενος εἰς τιμὴν τινα καὶ θεραπείαν ἑαυτοῦ μηδὲν δεομένου ταῦτα γίνεσθαι. Τοὺς μὲντοι φίλους ἐκέλευσε καταβῆναι καὶ πορεύεσθαι μετ' αὐτοῦ· γενομένοις δὲ πλησίον, ὁ πάντα διακοσμῶν ἐκείνα καὶ καθιστάς, ἔχων σέφανον καὶ ῥάβδον, ἀπήντησε πυνθανόμενος παρ' αὐτῶν, τοῦ Δημήτριον ἀπολελοίπασι, καὶ πότε ἀφίξεται. Τοὺς μὲν οὖν φίλους τοῦ Κάτωνος γέλωσ ἐλάβεν· ὁ δὲ Κάτων εἰπὼν «Ὡ τῆς ἀθλίας πόλεως» παρῆλθεν, οὐδὲν ἕτερον ἀποκρινάμενος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῦτον τὸν Δημήτριον ἤττον ἐπίφθονον ἐποίει αὐτὸς ὁ Πομπηῖος, ἐντροφόμενος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ μὴ δυσκολαίνων. Λέγεται γὰρ, ὅτι πολλάκις ἐν ταῖς ὑποδοχαῖς, τοῦ Πομπηίου προσμένοντος καὶ δεχομένου τοὺς ἄλλους, ἐκείνος ἤδη κατέκειτο σοβαρῶς ἔχων δι' ὠτων κατὰ τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον. Οὐπω δ' εἰς Ἰταλίαν ἐπανεληλυθὼς, ἐκέκτειτο τῆς Ῥώμης τὰ ἥδιστα προάσεια, καὶ τῶν ἠβητηρίων τὰ κάλλιστα· καὶ κῆποι πολυτελεῖς ἦσαν ὀνομαζόμενοι Δημητρίου· καίτοι Πομπηῖος αὐτὸς ἄχρι τοῦ τρίτου θριάμβου μετρίως καὶ

ἀφελῶς ᾤκησεν. Ὑστερον δὲ, Ῥωμαίους τοῦτο δὴ τὸ καλὸν καὶ περιβόητον ἀνίστας θέατρον, ὡσπερ ἐφόλιόν τι, παρετεκτήνατο λαμπροτέραν οἰκίαν ἐκείνης, ἀνεπίφθονον δὲ καὶ ταύτην ὥστε τὸν γενόμενον δεσπότην αὐτῆς μετὰ Πομπηίου, εἰσελθόντα θαυμάζειν καὶ πυνθάνεσθαι, «Ποῦ Πομπηίου Μάγνος ἐδείπνει». Ταῦτα μὲν οὖν οὕτω λέγεται.

ΜΑ. Τοῦ δὲ βασιλέως τῶν περὶ τὴν Πέτραν Ἀράβων πρότερον μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὰ Ῥωμαίων τιθεμένου, τότε δὲ δείσαντος ἰσχυρῶς, καὶ γράψαντος, ὅτι πάντα πείθεσθαι καὶ ποιεῖν ἔγνωκεν, ἐκβεβαιώσασθαι βουλόμενος αὐτοῦ τὴν διάνοιαν ὁ Πομπηίως, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Πέτραν, οὐ πάνυ τι τοῖς πολλοῖς ἄμεμπτον στρατείαν. Ἀπόδρασιν γὰρ ᾤοντο τῆς Μιθριδάτου διώξεως εἶναι, καὶ πρὸς ἐκείνον ἠξίουσαν τρέπεσθαι τὸν ἀρχαῖον ἀνταγωνιστὴν, αὐθις ἀναζωπυροῦντα καὶ παρασκευαζόμενον, ὡς ἀπηγγέλλετο, διὰ Σκυθῶν καὶ Παιόνων στρατὸν ἐλαύνειν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν. Ὁ δὲ, ῥᾶον οἰόμενος αὐτοῦ καταλύσειν τὴν δύναμιν πολεμοῦντος, ἢ τὸ σῶμα λήψεσθαι φεύγοντος, οὐκ ἐβούλετο τρίβεσθαι μάτην ἐπι[τείνων] τὴν δίωξιν, ἐτέρας δὲ τοῦ πολέμου παρενθήκας ἐποιεῖτο, καὶ τὸν χρόνον εἶλκεν. Ἡ δὲ τύχη τὴν ἀπορίαν ἔλυσεν. Οὐκέτι γὰρ αὐτοῦ τῆς Πέτρας πολλὴν ὁδὸν ἀπέχοντος, ἤδη δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης βεβλημένου χάρακα, καὶ γυμνάζοντος ἑαυτὸν ἵππῳ περὶ τὸ στρατόπεδον, γραμματηφόροι προσήλαυον ἐκ Πόντου κομίζοντες εὐαγγέλια. Δῆλοι δ' εὐθὺς εἰσὶ ταῖς ἀχμαῖς τῶν δοράτων δάφναις γὰρ ἀναστέφονται. Τούτους ἰδόντες οἱ στρατιῶται συνετρόχαζον πρὸς τὸν Πομπηίου. Ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἐβούλετο τὰ γυμνάσια συντελεῖν, βοώντων δὲ καὶ δεομένων, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ λαβὼν τὰ γράμματα προήει. Βήματος δ' οὐκ ὄντος, οὐδὲ τοῦ στρατιωτικοῦ γενέσθαι φθάσαντος (ὁ ποιοῦσιν αὐτοὶ, τῆς γῆς ἐκτομὰς βαθεῖα; λαμβάνοντες, καὶ κατ' ἀλλήλων συντιθέντες),

ὑπὸ τῆς τότε σπουδῆς καὶ προθυμίας τὰ σάγματα τῶν ὑποζυγίων συμφορήσαντες εἰς ὕψος ἐξῆραν. Ἐπὶ τοῦτο προβάς ὁ Πομπήϊος, ἀπήγγειλεν αὐτοῖς, ὅτι Μιθριδάτης τέθνηκε, στασιάζαντος Φαρνάκου τοῦ υἱοῦ, διαχρησάμενος ἑαυτὸν, τὰ δ' ἐκεῖ πάντα πράγματα Φαρνάκης κατεκληρώσατο, καὶ ἑαυτῷ καὶ Ῥωμαίοις γέγραφε ποιούμενος.

MB. Ἐκ τούτου τὸ μὲν στράτευμα τῇ χαρᾷ χρώμενον, ὡς εἰκός, ἐν θυσίαις καὶ συνουσίαις διῆγεν, ὡς ἐν τῷ Μιθριδάτου σώματι μυρίων τεθνηκότων πολεμίων. Πομπήϊος δὲ, ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ καὶ ταῖς στρατείαις κεφαλὴν ἐπιτεθεικῶς οὐ πάνυ ραδίως οὕτω προσδοκηθεῖσαν, εὐθὺς ἀνέξυξεν ἐκ τῆς Ἀραβίας καὶ ταχὺ τὰς ἐν μέσῳ διεξελθὼν ἐπαρχίας, εἰς Ἀμισὸν ἀφίκετο, καὶ κατέλαβε πολλὰ μὲν δῶρα παρὰ Φαρνάκου κεκομισμένα, πολλὰ δὲ σώματα τῶν βασιλικῶν, αὐτὸν δὲ τὸν Μιθριδάτου νεκρὸν, οὐ πάνυ γνῶριμον ἀπὸ τοῦ προσώπου (τὸν γὰρ ἐγκέφαλον ἔλαθεν ἐκτῆσαι τοὺς θεράποντας). ἀλλὰ ταῖς οὐλαῖς ἐπεγίγνωσκον οἱ δεόμενοι τοῦ θεάματος. Οὐ γὰρ αὐτὸς Πομπήϊος ἰδεῖν ὑπέμεινε, ἀλλ', ἀφοσιωσάμενος τὸ νεμνηστὸν, εἰς Σινώπην ἀπέπεμψε. Τῆς δ' ἐσθῆτος, ἣν ἐφόρει, καὶ τῶν ὄπλων τὸ μέγεθος καὶ τὴν λαμπρότητα ἐθαύμασε· καίτοι τὸν μὲν ξιφιστῆρα πεπονημένον ἀπὸ τετρακοσίων ταλάντων Πόπλιος κλέψας ἐπώλησεν Ἀριαράθῃ, τὴν δὲ κίταριν Γάϊος, ὁ τοῦ Μιθριδάτου σύντροφος, ἔδωκε κρύφα δεηθέντι Φαύσῳ, τῷ Σύλλα παιδί, θαυμαστῆς οὔσαν ἐργασίας. Ὁ τότε τὸν Πομπήϊον διέλαθε· Φαρνάκης δὲ, γνοὺς ὕστερον, ἐτιμωρήσατο τοὺς ὑπελομένους. Διοικήσας δὲ τὰ ἐκεῖ καὶ καταστησάμενος, οὕτως ἤδη πανηγυρικώτερον ἐχρῆτο τῇ πορείᾳ. Καὶ γὰρ εἰς Μιτυλήνην ἀφικόμενος, τὴν τε πόλιν ἠλευθέρωσε διὰ Θεοφάνη, καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν πάτριον ἐθεάσατο τῶν ποιητῶν, ὑπόθεσιν μίαν ἔχοντα τὰς ἐκείνου πράξεις. Ἦσθεις δὲ τῷ θεάτρῳ, περιεγράτ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΝ ΕΝΕΤΙΑΙΚΕΙΜΗΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΙΕ ΠΟΛΟΥ

Σελ. 140 - Τ 4

ψατο τὸ εἶδος αὐτοῦ καὶ τὸν τύπον, ὡς ὅμοιον ἀπεργασόμενος τὸ ἐν Ῥώμῃ, μείζον δὲ καὶ σεμνότερον. Ἐν δὲ Ῥόδῳ γενόμενος, πάντων μὲν ἠκροάσατο τῶν σοφιστῶν, καὶ δωρεὰν ἐκάσῃ τάλαντον ἔδωκε. Ποσειδώνιος δὲ καὶ τὴν ἀκρόασιν ἀνέγραψεν, ἣν ἔσχεν ἐπ' αὐτοῦ, πρὸς Ἐρμαγόραν τὸν ῥήτορα περὶ τῆς καθόλου ζητήσεως ἀντιταζόμενος. Ἐν δ' Ἀθήναις, τὰ μὲν πρὸς τοὺς φιλοσόφους ὅμοια τοῦ Πομπηίου· τῇ πόλει δ' ἐπιδοὺς εἰς ἐπισκευὴν πεντήκοντα τάλαντα, λαμπρότατος ἀνθρώπων ἤλπιζεν ἐπιβήσεσθαι τῆς Ἰταλίας καὶ ποθῶν ὀφθήσεσθαι τοῖς οἴκοι ποθοῦσιν. Ὡ δ' ἄρα πρὸς τὰ λαμπρὰ καὶ μεγάλα τῶν ἀπὸ τῆς τύχης ἀγαθῶν ἀεὶ τινα κεραννύναι κακοῦ μοῖραν ἐπιμελές ἐστι δαιμονίῳ, τοῦτο ὑποικούρει πάλαι παρασκευάζον αὐτῷ λυπηροτέραν τὴν ἐπάνοδον. Ἐξύβρισε γὰρ ἡ Μουκία παρὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ. Καὶ πόρρω μὲν ὦν ὁ Πομπηῖος κατεφρόνει τοῦ λόγου· πλησίον δ' Ἰταλίας γενόμενος, καὶ σχολάζοντι τῷ λογισμῷ μᾶλλον, ὡς εἴοικε, τῆς αἰτίας ἀψάμενος, ἔπεμψεν αὐτῇ τὴν ἄφεςιν, οὔτε τότε γράψας, οὔθ' ὕστερον, ἐφ' οἷς ἀφῆκεν, ἐξειπών. Ἐν δ' ἐπιστολαῖς Κικέρωνος ἡ αἰτία γέγραπται.

ΜΓ. Λόγοι δὲ παντοδαποὶ περὶ τοῦ Πομπηίου προκατ-ἐπιπτον εἰς τὴν Ῥώμην· καὶ θόρυβος ἦν πολὺς, ὡς εὐθὺς ἄξοντος ἐπὶ τὴν πόλιν τὸ στράτευμα, καὶ μοναρχίας βεβαίας ἐσομένης. Κράσσος δὲ τοὺς παῖδας καὶ τὰ χρήματα λαβὼν ὑπεξῆλθεν, εἴτε δεισας ἀληθῶς, εἴτε μᾶλλον, ὡς ἐδόκει, πίστιν ἀπολείπων τῇ διαβολῇ, καὶ τὸν φθόνον ποιῶν τραχύτερον. Εὐθὺς οὖν ἐπιβὰς Ἰταλίας ὁ Πομπηῖος, καὶ συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τοὺς στρατιώτας, καὶ τὰ πρόποντα διαλεχθεὶς καὶ φιλοφρονησάμενος, ἐκέλευσε διαλύεσθαι κατὰ πόλιν ἐκάστου καὶ τρέπεσθαι πρὸς τὰ οἰκεῖα, μεμνημένους αὐθις ἐπὶ τὸν θρίαμβον αὐτῷ συνελθεῖν. Οὕτω δὲ τῆς στρατιᾶς σχεδασθείσης,

καὶ πυνθανομένων ἀπάντων, πρᾶγμα συνέβη θαυμασόν. Ὀρώσαι γὰρ αἱ πόλεις Πομπηίων Μάγνον ἄνοπλον, καὶ μετ' ὀλίγων τῶν συνήθων ὥσπερ ἐξ ἄλλης ἀποδημίας διαπορευόμενον, ἐκχεόμεναι δι' εὐνοίαν καὶ προπέμπουσαι μετὰ μείζονος δυνάμειος συγκατῆγον εἰς τὴν Ῥώμην, εἴ τι κινεῖν διενοεῖτο καὶ νεωτερίζειν τότε, μηδὲν ἐκείνου δεόμενον τοῦ στρατεύματος.

ΜΑ. Ἐπεὶ δὲ ὁ νόμος οὐκ εἶα πρὸ τοῦ θριάμβου παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, ἔπεμψεν ἀξίων εἰς τὴν βουλὴν ἀναβαλέσθαι τὰς τῶν ὑπάτων ἀρχαιρεσίας, καὶ δοῦναι ταύτην αὐτῷ τὴν χάριν, ὅπως παρὼν Πείσωνι συναρχαιρεσιάσῃ. Κάτωνος δὲ πρὸς τὴν ἀξίωσιν ἐνστάνας, οὐκ ἔτυχε τοῦ βουλευμένου. Θαυμάσας δὲ τὴν παρρησίαν αὐτοῦ καὶ τὸν τόνον, ᾧ μόνος ἐχρῆτο φανερῶς ὑπὲρ τῶν δικαίων, ἐπέθύμησεν ἀμωσγέπως κτήσασθαι τὸν ἄνδρα· καὶ δεῖν οὐσῶν ἀδελφιδῶν τῷ Κάτωνι, τὴν μὲν αὐτὸς ἐβούλετο λαβεῖν γυναῖκα, τὴν δὲ τῷ παιδί συνοικίσαι. Τοῦ δὲ Κάτωνος ὑπειδομένου τὴν πείραν, ὡς διαφθορὰν οὔσαν αὐτοῦ, τρόπον τινὰ δεκαζομένου διὰ τῆς οἰκειότητος, ἣ τ' ἀδελφὴ καὶ ἡ γυνὴ χαλεπῶς ἔφερον, εἰ Πομπηίων Μάγνον ἀποτρέψεται κηδεστήν. Ἐν τούτῳ δὲ βουλόμενος ὑπατον ἀποδειξάει Πομπηίος Ἀφράνιον, ἀργύριον εἰς τὰς φυλάς ἀνήλισκεν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τοῦτο κατιόντες εἰς τοὺς Πομπηίου κήπους ἐλάμβανον ὥστε τὸ πρᾶγμα περιβόητον εἶναι, καὶ τὸν Πομπηίων ἀκούειν κακῶς, ἧς αὐτὸς ἀρχῆς, ἐφ' οἷς κατώρθωσεν, ὡς μεγίστης ἔτυχε, ταύτην ὦνιον ποιοῦντα τοῖς δι' ἀρετῆς κτήσασθαι μὴ δυναμένοις. «Τούτων μέντοι (πρὸς τὰς γυναῖκας ὁ Κάτων ἔφησε) τῶν ὀνειδῶν κοινωνητέον, οἰκείους Πομπηίου» γενομένοις». Αἱ δὲ, ἀκούσασαι, συνέγνωσαν βέλτιον αὐτῶν ἐκεῖνον λογίζεσθαι περὶ τοῦ πρέποντος.

ΜΕ. Τοῦ δὲ θριάμβου τῷ μεγέθει, καίπερ εἰς ἡμέρας δύο μερισθέντος, ὁ χρόνος οὐκ ἐξήρκεσεν, ἀλλὰ τῶν παρεσκευασμένων

πολλά τῆς θεᾶς ἐξέπεσεν, ἑτέρας ἀποχρῶντα πομπῆς ἀξίωμα καὶ κόσμος εἶναι. Γράμμασι δὲ προηγουμένοις ἐδηλοῦτο τὰ γένη, καθ' ὧν ἐθριάμβευεν. Ἦν δὲ τάδε. Πόντος, Ἀρμενία, Καππαδοκία, Παφλαγονία, Μηδία, Κολχίς, Ἰβήρες, Ἄλβανοι, Συρία, Κιλικία, Μεσοποταμία, τὰ περὶ Φοινίκην καὶ Παλαιστίνην, Ἰουδαία, Ἀραβία, τὸ πειρατικὸν ἅπαν ἐν γῆ καὶ θαλάσση καταπεπολεμημένον. Ἐν δὲ τούτοις φρούρια μὲν ἡλιωκότα, χιλίων οὐκ ἐλάττονα, πόλεις δ' οὐ πολὺ τῶν ἑνακοσίων ἀποδέουσαι· πειρατικαὶ δὲ νῆες ὀκτακόσιοι, κατοικίαι δὲ πόλεων μιᾶς δέουσαι τετταράκοντα. Πρὸς δὲ τούτοις ἔφραζε διὰ τῶν γραμμάτων, ὅτι πεντακισχίλια μὲν μυριάδες ἐκ τῶν τελῶν ὑπῆρχον. ἐκ δ' ὧν αὐτὸς προσεκτέησαστο τῇ πόλει, μυριάδας ὀκτακισχιλίας πεντακοσίας λαμβάνουσιν· ἀναφέρεται δ' εἰς τὸ δημόσιον ταμιεῖον, ἐν νομίσματι καὶ κατασκευαῖς ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, δισμύρια τάλαντα, πάρεξ τῶν εἰς τοὺς στρατιώτας δεδομένων, ὧν ὁ τοῦλάχιστον αἶρων κατὰ λόγον δραχμὰς εἴληφε χιλίας πεντακοσίας. Αἰχμάλωτοι δ' ἐπομπεύθησαν, ἄνευ τῶν ἀρχιπειρατῶν, υἱὸς Τιγράνου τοῦ Ἀρμενίου μετὰ γυναῖκός καὶ θυγατρὸς, αὐτοῦ τε Τιγράνου τοῦ βασιλέως γυνή, Ζωσίμη, καὶ βασιλεὺς Ἰουδαίων, Ἀριστόβουλος, Μιθριδάτου δ' ἀδελφὴ καὶ πέντε τέκνα, καὶ Σκυθίδες γυναῖκες· Ἄλβανῶν δὲ καὶ Ἰβήρων ὄμηροι, καὶ τοῦ Κομμαγηνῶν βασιλέως· καὶ τρόπαια πάμπολλα, ταῖς μάχαις ἰσάριθμα πάσαις, ἃς ἦ αὐτὸς, ἢ διὰ τῶν στρατηγῶν ἐνίκησε. Μέγιστον δ' ὑπῆρχε πρὸς δόξαν καὶ μηδενὶ τῶν πρόποτε Ῥωμαίων γεγονὸς, ὅτι τὸν τρίτον θρίαμβον ἀπὸ τῆς τρίτης ἡπείρου κατήγαγεν. Ἐπεὶ τρίς γε καὶ πρότερον ἦσαν ἕτεροι τεθριαμβευκότες· ἐκεῖνος δὲ τὸν μὲν πρῶτον ἐκ Λιβύης, τὸν δὲ δεῦτερον ἐξ Εὐρώπης, τοῦτον δὲ τὸν τελευταῖον ἀπὸ τῆς Ἀσίας εἰσαγαγὼν, τρόπον τινὰ τὴν οἰκουμένην ἐδόκει τοῖς τρισὶν ὑπῆχθαι θρίαμβοις.

Μς. Ἡλικία δὲ τότε ἦν, ὡς μὲν οἱ κατὰ πάντα τῷ Ἀλεξάνδρῳ παραβάλλοντες αὐτὸν καὶ προσβιβάζοντες ἀξιοῦσι, νεώτερος τῶν τριάκοντα καὶ τεττάρων ἐτῶν, ἀληθεία δὲ τοῖς τετταράκοντα προσῆγεν. Ὡς ὄνατό γ' ἂν ἐνταῦθα τοῦ βίου παυσάμενος, ἄχρις οὗ τὴν Ἀλεξάνδρου τύχην ἔσχεν· ὁ δ' ἐπέκεινα χρόνος αὐτῷ τὰς μὲν εὐτυχίας ἤνεγκεν ἐπιφθόνους, ἀνηκέστους δὲ τὰς δυστυχίας. Ἦν γὰρ ἐκ προσηκόντων αὐτὸς ἐκτήσατο δύναμιν ἐν τῇ πόλει, ταύτῃ χρώμενος ὑπὲρ ἄλλων οὐ δικαίως, ὅσον ἐκείνοις ἰσχύος προσετίθει, τῆς ἑαυτοῦ δόξης ἀφαιρῶν, ἔλαθε ῥώμη καὶ μεγέθει τῆς αὐτοῦ δυνάμεως καταλυθεῖς. Καὶ καθάπερ τὰ καρτερώτατα μέρη καὶ χωρία τῶν πόλεων, ὅταν δέξηται πολεμίους, ἐκείνοις προστίθῃσι τὴν αὐτῶν ἰσχύον· οὕτως διὰ τῆς Πομπηίου δυνάμεως Καῖσαρ ἐξαρθεῖς ἐπὶ τὴν πόλιν, ᾧ κατὰ τῶν ἄλλων ἰσχυσε, τοῦτον ἀνέτρεψε καὶ κατέβαλεν. Ἐπράχθη δ' οὕτω Λεύκουλλον, ὡς ἐπανῆλθεν ἐξ Ἀσίας, ὑπὸ Πομπηίου περιουρισμένος, αὐτίκα τε λαμπρῶς ἢ σύγκλητος ἐδέξατο, καὶ μᾶλλον ἔτι, Πομπηίου πάραγενομένου κολούουσα τὴν δόξαν, ἤγειρεν ἐπὶ τὴν πολιτείαν. Ὁ δὲ τᾶλλα μὲν ἀμβλύς ἦν ἤδη, καὶ κατέψυκτο τὸ πρακτικόν, ἠδονῆ σχολῆς καὶ ταῖς περὶ τὸν πλοῦτον διατριβαῖς ἑαυτὸν ἐνδεδωκώς. ἐπὶ δὲ Πομπηίου εὐθύς ἀΐξας, καὶ λαβόμενος ἐντόνως αὐτοῦ περὶ τε τῶν διατάξεων, ἃς ἔλυσεν, ἐκράτει, καὶ πλέον εἶχεν ἐν τῇ βουλῇ, συναγωνιζομένου Κάτωνος. Ἐκπίπτων δὲ καὶ περιωθούμενος ὁ Πομπηῖος, ἠναγκάζετο δημαρχοῦσι προσφεύγειν καὶ προσαρτᾶσθαι μεираκίοις. Ὡν ὁ βδελυρώτατος καὶ θρασύτατος, Κλώδιος, ἀναλαβὼν αὐτὸν ὑπερῆριψε τῷ δήμῳ· καὶ παρ' ἀξίαν κυλινδούμενον ἐν ἀγορᾷ ἔχων καὶ περιφέρων, ἐχρῆτο τῶν πρὸς χάριν ὄχλου καὶ κολακείαν γραφομένων καὶ λεγομένων βεβαιωτῆ, καὶ προσέτι μισθὸν ἤτει, ὥσπερ οὐ καταισχύων, ἀλλ' εὐεργετῶν, ὃν ὕστερον ἔλαβε παρὰ Πομπηίου, προσέσθαι Κικέρωνα,

φίλον ὄντα, καὶ πλείστα δὴ πεπολιτευμένον ὑπὲρ αὐτοῦ. Κινδυνεύοντι γὰρ αὐτῷ, καὶ δεομένῳ βοηθείας, οὐδ' εἰς ὄφιν προήλθεν ἀλλὰ τοῖς ἤκουσιν ἀποκλείσας τὴν αὐλειον, ἐτέραις θύραις ὤχετο ἀπιών. Κικέρων δὲ φοβηθεὶς τὴν κρίσιν, ὑπεξῆλθε τῆς Ρώμης.

ΜΖ. Τότε δὲ ὁ Καῖσαρ, ἐλθὼν ἀπὸ στρατείας, ἤψατο πολιτεύματος· ὁ πλείσῃ μὲν αὐτῷ χάριν ἐν τῷ παρόντι καὶ δύναμιν εἰσαυθις ἤνεγκε, μέγιστα δὲ Πομπηϊὸν ἐβλαψε καὶ τὴν πόλιν. Ὑπατείαν μὲν γὰρ μετῆι πρώτην ὕρῳ δ', ὅτι, Κράσσου πρὸς Πομπηϊὸν διαφερομένου, θατέρῳ προσθέμενος, ἐχθρῷ χρήσεται τῷ ἐτέρῳ, τρέπεται πρὸς διαλλαγὰς ἀμφοῖν, πρᾶγμα καλὸν μὲν ἄλλως καὶ πολιτικόν, αἰτία δὲ φαύλη, καὶ μετὰ δεινότητος ὑπ' ἐκείνου συντεθὲν ἐπιβούλως. Ἡ γὰρ, ὡσπερ ἐν σκάφει, τὰς ἀποκλίσεις ἐπανισοῦσα τῆς πόλεως ἰσχύς, εἰς ἓν συνελθοῦσα καὶ γενομένη μία, τὴν πάντα πρᾶγματα κατασασιάσασαν καὶ καταλαβοῦσάν, ἀνταγώνισον ῥοπὴν ἐποίησεν. Ὁ γοῦν Κάτων τοὺς λέγοντας ὑπὸ τῆς ὕστερον γενομένης πρὸς Καίσαρα Πομπηϊῷ διαφορᾶς ἀνατραπῆναι τὴν πόλιν, ἀμαρτάνειν ἔλεγεν, αἰτιωμένους τὸ τελευταῖον· οὐ γὰρ τὴν στάσιν, οὐδὲ τὴν ἐχθρὰν, ἀλλὰ τὴν σύστασιν καὶ τὴν ὁμόνοιαν αὐτῶν τῇ πόλει πρῶτον κακὸν γενέσθαι καὶ μέγιστον. Ἡρέθη μὲν γὰρ ὕπατος Καῖσαρ· εὐθύς δὲ θεραπεύων τὸν ἄπορον [ὄχλον] καὶ πένητα, κατοικίας πόλεων καὶ νομᾶς ἀγρῶν ἔγραφεν, ἐκβαίνων τὸ τῆς ἀρχῆς ἀξίωμα, καὶ τρόπον τινὰ δημαρχίαν τὴν ὑπατείαν καθιστάς. Ἐναντιουμένου δὲ τοῦ συνάρχοντος αὐτῷ, Βίβλου, καὶ Κάτωνος ἐρρωμενέστατα τῷ Βίβλῳ παρεσκευασμένου βοηθεῖν, προσαγαγὼν ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τοῦ βήματος Πομπηϊὸν ἐμφανῆ καὶ προσαγορεύσας, ἠρώτησεν, εἰ τοὺς νόμους ἐπαινοίη· τοῦ δὲ, συμφήσαντος· « Οὐκοῦν (εἶπεν), ἂν τις τοὺς νόμους βιάζηται, εἰς τὸν δῆμον » ἀφίξῃ βοηθῶν; Πάνυ μὲν οὖν (ἔφη ὁ Πομπηϊός) ἀφίξομαι,

» πρὸς τοὺς ἀπειλοῦντας τὰ ξίφη, μετὰ ξίφους καὶ θυρεὸν κομίσ-
 » ζων ». Τούτου Πομπηῖος οὐδὲν, οὔτ' εἰπεῖν, οὔτε ποιῆσαι
 μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης φορτικώτερον ἔδοξεν ὥστε καὶ τοὺς
 φίλους ἀπολογεῖσθαι, φάσκοντας ἐκφυγεῖν αὐτὸν ἐπὶ καιροῦ τὸ
 ῥῆμα. Τοῖς μέντοι μετὰ ταῦτα πραττομένοις φανερός ἦν ἤδη παν-
 τάπασιν ἐκυτὸν τῷ Καίσαρι χρήσασθαι παραδεδωκώς. Ἰουλίαν
 γὰρ, τὴν Καίσαρος θυγατέρα, Καιπίωνι καθωμῆλογημένην καὶ
 γαμεῖσθαι μέλλουσαν, ὀλίγων ἡμερῶν, οὐδενὸς ἂν προσδοκῆ-
 σαντος, ἔγημε Πομπηῖος, μείλιγμα Καιπίωνι τῆς ὀργῆς τὴν
 ἑαυτοῦ θυγατέρα καταινέσας, Φαύσῳ, τῷ παιδί Σύλλα, πρό-
 τερον ἐγγεγυημένην. Αὐτὸς δὲ Καῖσαρ ἔγημε Καλπουρνιαν,
 τὴν Πείσωνος.

ΜΗ. Ἐκ δὲ τούτου Πομπηῖος ἐμπλήσας ἔσρατιωτῶν τὴν
 πόλιν, ἅπαντα τὰ πράγματα βίᾳ κατεῖχε. Βίβλω τε γὰρ εἰς
 ἀγορὰν τῷ ὑπάτῳ κατιόντι μετὰ Λευκούλλου καὶ Κάτωνος
 ἄφνω προσπεσόντες κατέκλασαν τὰς ῥάβδους αὐτοῦ δέ τις
 κοπρίων κόφινον κατὰ κεφαλῆς τοῦ Βίβλου κατεσχέδασε· δύο δὲ
 δήμαρχοι τῶν συμπροπεμπόντων ἐτρώθησαν. Οὕτω δὲ τῶν ἐν-
 ισταμένων τὴν ἀγορὰν ἐρημώσαντες, ἐπεκύρωσαν τὸν περὶ τῆς
 διανομῆς τῶν χωρίων νόμον ᾧ δελεασθεὶς ὁ δῆμος, εἰς πᾶν
 ἤδη τιθασὸς αὐτοῖς ἐγεγόνει, *καὶ* κατ' ἀντίπραξιν οὐδὲν πολυ-
 πραγμονῶν, ἀλλ' ἐπιφέρων σιωπῇ τοῖς γραφομένοις τὴν ψῆφον.
 Ἐκυρώθησαν οὖν Πομπηῖῳ μὲν αἱ διατάξεις, ὑπὲρ ὧν Λεύ-
 κουλλος ἤριζε· Καίσαρι δὲ τὴν ἐντὸς Ἄλπειων καὶ τὴν ἐκτὸς
 ἔχειν Γαλατίαν, καὶ Ἰλλυριοῦς, εἰς πενταετίαν, καὶ τέσσαρα
 τάγματα τέλεια στρατιωτῶν ὑπάτους δ' εἰς τὸ μέλλον εἶναι
 Πείσωνα, τὸν Καίσαρος πενθερὸν, καὶ Γαβίνιον, ἄνδρα τῶν
 Πομπηῖου κολάκων ὑπερφυέστατον. Πραττομένων δὲ τούτων,
 Βίβλος μὲν εἰς τὴν οἰκίαν κατακλεισάμενος, ὁκτῶ μηνῶν οὐ
 προῆλθεν ὑπατεύων, ἀλλ' ἐξέπεμψε διαγράμματα, βλασφημίας

ἀμφοῖν ἔχοντα καὶ κατηγορίας· Κάτων δ', ὡς περ ἐπίπλους καὶ φοιβόληπτος, ἐν τῇ Βουλῇ τὰ μέλλοντα τῇ πόλει καὶ τῷ Πομπηίῳ προηγόρευε· Λεύκουλλος δ' ἀπειπὼν ἡσυχίαν ἤγεν, ὡς οὐκ ἔτι πρὸς πολιτεία ὠραῖος· ὅτε δὴ καὶ Πομπηίος ἔφη, γέροντι τῷ τρυφᾶν ἀωρότερον εἶναι τοῦ πολιτεύεσθαι. Ταχὺ μέντοι καὶ αὐτὸς ἐμαλάσσετο τῷ τῆς κόρης ἔρωτι, καὶ προσεῖχεν ἐκείνη τὰ πολλὰ καὶ συνδιημέρευεν ἐν ἀγροῖς καὶ κήποις, ἡμέλει δὲ τῶν κατ' ἀγορᾶν πραττομένων· ὥστε καὶ Κλωδίον αὐτοῦ καταφρονῆσαι δημαρχοῦντα τότε, καὶ θρασυτάτων ἄφασθαι πραγμάτων. Ἐπεὶ γὰρ ἐξέβαλε Κικέρωνα, καὶ Κάτωνα προφάσει στρατηγίας εἰς Κύπρον ἀπέστειλε, Καίσαρος εἰς Γαλατίαν ἐξεληλακώτος, αὐτῷ δὲ προσέχοντα τὸν δῆμον ἑώρα πάντα πράττοντι καὶ πολιτευομένῳ πρὸς χάριν, εὐθύς ἐπεχείρει τῶν Πομπηίου διατάξεων ἐνίας ἀναίρειν, καὶ Τιγράνην τὸν αἰχμάλωτον ἀφαρπάτας εἶχε σὺν αὐτῷ, καὶ φίλοις δίκας ἐπῆγε, πείραν ἐν ἐκείνοις τῆς Πομπηίου λαμβάνων δυνάμεως. Τέλος δὲ, προσελθόντος αὐτοῦ πρὸς τινα δίκην, ἔχων ὑφ' αὐτῷ πλῆθος ἀνθρώπων ἀσελγείας καὶ ὀλιγωρίας μεστὸν, αὐτὸς μὲν εἰς ἐπιφανῆ τόπον καταστάς, ἐρωτήματα τοιαῦτα προὔβαλλε· «Τίς ἐσιν » αὐτοκράτωρ ἀκόλαστος; τίς ἀνὴρ ἄνδρα ζητεῖ; τίς ἐνὶ δακτύλῳ » κνᾶται τὴν κεφαλὴν»; οἱ δ', ὡς περ χορὸς εἰς ἀμοιβαῖα συγκεκροτημένος, ἐκείνου τὴν τήβεννον ἀνασειόντος, ἐφ' ἐκάστῳ μέγα βοῶντες ἀπεκρίνοντο· « Πομπηίος· »

ΜΘ. Ἐνία μὲν οὖν καὶ ταῦτα Πομπηίου, κήθη τοῦ κακῶς ἀκούειν ὄντα, καὶ μάχης τοιαύτης ἄπειριν· ἤχθετο δὲ μᾶλλον, αἰσθανόμενος τὴν βουλὴν ἐπιχαίρουσαν αὐτῷ προπηλακίζομένῳ, καὶ διδόντι δίκην τῆς Κικέρωνος προδοσίας. Ἐπεὶ δὲ καὶ πληγὰς ἐν ἀγορᾷ μέχρι τραυμάτων συνέβη γενέσθαι, καὶ Κλωδίου τις οἰκέτης παραδυόμενος ἐν ὄχλῳ διὰ τῶν περιεστώτων πρὸς τὸν Πομπηίου ἠλέγχθη ξίφος ἔχειν, ταῦτα ποιούμενος πρόφασιν,

ἄλλως δὲ τοῦ Κλωδίου τὴν ἀσέλγειαν καὶ τὰς βλασφημίας δεδιώς, οὐκ ἔτι προήλθεν εἰς ἀγορὰν, ὅσον ἐκεῖνος ἤρχε χρόνον, ἀλλ' οἰκουρῶν διετέλει καὶ σκεπτόμενος μετὰ τῶν φίλων, ὅπως ἂν ἐξακέσαιτο τῆς βουλῆς καὶ τῶν ἀρίστων τὴν πρὸς αὐτὸν ὀργήν. Κουλλέωνι μὲν οὖν κελεύοντι τὴν Ἰουλίαν ἀφεῖναι, καὶ μεταβαλέσθαι πρὸς τὴν σύγκλητον ἀπὸ τῆς Καίσαρος φιλίας, οὐ προσέσχε. Τοῖς δὲ Κικέρωνα καταγαγεῖν ἀξιοῦσιν, ἄνδρα καὶ Κλωδίῳ πολειμώτατον, καὶ τῇ βουλῇ προσφιλέστατον, ἐπέισθη· καὶ προαγαγὼν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ δεόμενον σὺν χειρὶ πολλῇ, τραυμάτων ἐν ἀγορᾷ γενομένων, καὶ τινων ἀναιρεθέντων, ἐκράτησε τοῦ Κλωδίου. Καὶ νόμῳ κατελθὼν ὁ Κικέρων, τὴν τε βουλήν εὐθὺς τῷ Πομπηίῳ διήλλαττε, καὶ τῷ σιτικῷ νόμῳ συναγορῶν, τρόπῳ τινὶ πάλιν γῆς καὶ θαλάττης, ὅσην ἐκέκτηντο Ῥωμαῖοι, κύριον ἐποίει Πομπηῖον. Ἐπ' αὐτῷ γὰρ ἐγίνοντο λιμένες, ἐμπόρια, καρπῶν διαθέσεις· ἐνὶ λόγῳ, τὰ τῶν πλεόντων πράγματα, τὰ τῶν γεωργούντων. Κλωδίος δ' ἠτιάτο μὴ γεγράφθαι τὸν νόμον διὰ τὴν σιτοδείαν, ἀλλ' ὅπως ὁ νόμος γραφείη, γεγονέναι τὴν σιτοδείαν, ὥσπερ ἐκ λειποθυμίας αὐτοῦ μαραινομένην τὴν δύναμιν ἀρχῇ νέα πάλιν ἀναζωπυροῦντος καὶ ἀναλαμβάνοντος. Ἔτεροι δὲ τοῦ ὑπάτου Σπινθήρος ἀποφαίνουσι τοῦτο σόφισμα, κατακλείσαντος εἰς ἀρχὴν μείζονα Πομπηῖον, ὅπως αὐτὸς ἐκπεμφθῆ Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ βοηθῶν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Κανίδιος, εἰσήνεγκε δημαρχῶν νόμον, ἄνευ στρατιᾶς Πομπηῖον ἔχοντα ραβδούχους δύο, διαλλάττειν Ἀλεξανδρεῦσι τὸν βασιλέα. Καὶ Πομπηῖος μὲν ἐδόκει τῷ νόμῳ μὴ δυσχεραίνειν· ἡ δὲ σύγκλητος ἐξέβαλεν εὐπρεπῶς σκηψαμένην δεδιέναι περὶ τάνδρος. Ἦν δὲ γράμμασιν ἐντυχεῖν διεῖρημένοις κατ' ἀγορὰν καὶ παρὰ τὸ βουλευτήριον, ὡς δὴ Πτολεμαίου δεομένου Πομπηῖον αὐτῷ στρατηγὸν ἀντὶ τοῦ Σπινθήρος δοθῆναι. Τιμαγένης δὲ καὶ ἄλλως τὸν Πτολεμαῖον οὐκ

φύσης ἀνάγκης ἀπελθεῖν φησι, καὶ καταλιπεῖν Αἴγυπτον ὑπὸ Θεοφάνους πεισθέντα, πράττοντος Πομπητῶν χρηματισμούς καὶ στρατηγίας καινῆς ὑπόθεσιν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐχ οὕτως ἢ Θεοφάνους μοχθηρὰ πεποιήκε πιθανόν, ὡς ἄπιστον ἢ Πομπητῶν φύσις, οὐκ ἔχουσα κηκόητες, οὐδ' ἀνελεύθερον οὕτω τὸ φιλότιμον.

N. Ἐπιταθείς δὲ τῇ περὶ τὸ σιτικὸν οἰκονομίᾳ καὶ πραγματείᾳ, πολλαχοῦ μὲν ἀπέστειλε πρεσβευτὰς καὶ φίλους, αὐτὸς δὲ πλεύσας εἰς Σικελίαν καὶ Σαρδῶνα καὶ Λιβύην, ἤθροιζε σῖτον. Ἀνάγεσθαι δὲ μέλλων, πνεύματος μεγάλου κατὰ θάλατταν ὄντος, καὶ τῶν κυβερνητῶν ὀκνούντων, πρῶτος ἐμβὰς καὶ κελεύσας τὴν ἄγκυραν αἶρειν, ἀνεβόησε· « Πλεῖν ἀνάγκη, ζῆν » οὐκ ἀνάγκη ». Τοιαύτη δὲ τόλμη καὶ προθυμία χρώμενος μετὰ τύχης ἀγαθῆς, ἐνέπλησε σίτου τὰ ἐμπόρια, καὶ πλοίων τὴν θάλασσαν· ὥστε καὶ τοῖς ἐκτὸς ἀνθρώποις ἐπαρκέσαι τὴν περιουσίαν ἐκείνης τῆς παρασκευῆς, καὶ γενέσθαι καθάπερ ἐκ πηγῆς ἄφθονον ἀπορροὴν εἰς πάντας.

NA. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ μέγαν ἦραν οἱ Κελτικοὶ πόλεμοι Καίσαρα· καὶ δοκῶν πορρωτάτω τῆς Ρώμης ἀπειναί, καὶ συνηρτῆσθαι Βέλγαις καὶ Σουήβοις καὶ Βρεττανοῖς, ἐλάνθανεν ὑπὸ δεινότητος ἐν μέσῳ τῷ δήμῳ καὶ τοῖς κυριωτάτοις πράγμασι καταπολιτευόμενος τὸν Πομπητῶν. Αὐτὸς μὲν γάρ, ὡς σῶμα, τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν περιεκείμενος, οὐκ ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἀλλ', ὥσπερ ἐν θήραις καὶ κυνηγεσίαις, τοῖς πρὸς ἐκείνους ἀγῶσι γυμνάζων διεπίνει, καὶ κατεσκευάζεν ἄμαχον καὶ φοβερὰν. Χρυσὸν δὲ καὶ ἄργυρον καὶ τᾶλλα λάφυρα καὶ τὸν ἄλλον πλοῦτον τὸν ἐκ πολεμίων τοσοῦτον περιγενόμενον εἰς τὴν Ρώμην ἀποσέλλων, καὶ διαπειρῶν ταῖς δωροδοκίαις καὶ συγχρηγῶν ἀγορανόμοις καὶ στρατηγοῖς καὶ ὑπάτοις, καὶ γυμνάζων αὐτῶν, ὠκισιοῦτο πολλούς· ὥστε ὑπερβαλόντος αὐτοῦ τὰς Ἄλπεις, καὶ διαχειμάζοντος ἐν Δούκῃ, τῶν μὲν ἄλλων

ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀμιλλώμενων καὶ φερομένων πολὺ πλῆθος γενέσθαι, συγκλητικούς δὲ διακοσίους, ἐν οἷς καὶ Πομπηΐας ἦν καὶ Κράσσος, ἀνθυπάτων δὲ καὶ στρατηγῶν ἑκατὸν εἴκοσι ῥάβδους ἐπὶ ταῖς Καίσαρος θύραις ὀφθεῖναι. Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ἅπαντας ἐμπλήσας ἐλπίδων καὶ χρημάτων ἀπέσειλλε· Κράσῳ δὲ καὶ Πομπηΐῳ πρὸς αὐτὸν ἐγένοντο συνθήκαι· μετιέναι μὲν ὑπατείας ἐκείνους, καὶ Καίσαρα συλλαμβάνειν αὐτοῖς πέμποντα τῶν στρατιωτῶν συχνοὺς ἐπὶ τὴν ψῆφον· ἐπὶ δ' αἰρεθῶσι τάχιστα πράττειν μὲν ἑαυτοῖς ἐπαρχιῶν καὶ στρατοπέδων ἡγεμονίας, Καίσαρι δὲ *καὶ* τὰς οὖσας βεβαιοῦν εἰς ἄλλην πενταετίαν. Ἐπὶ τούτοις, ἐξενεχθεῖσιν εἰς τοὺς πολλοὺς, χαλεπῶς ἔφερον οἱ πρῶτοι· καὶ Μαρκελλῖνος ἐν τῷ δήμῳ καταστὰς ἀμφοῖν ἐναντίον ἠρώτησεν, εἰ μετίσιν ὑπατείαν. Ὁ καὶ τῶν πολλῶν ἀποκρίνασθαι κελευόντων, πρῶτος Πομπηΐος, εἶπεν, ὡς τάχα μὲν δὴ μετέλθοι, τάχα δ' οὐκ ἂν μετέλθοι. Κράσσος δὲ πολιτικώτερον· οὕτω γὰρ ἔφη πράξειν, ὅποτέρως ἂν οἴηται τῷ κοινῷ συνοίσειν. Ἐπιφυσμένου δὲ Πομπηΐῳ Μαρκελλίνου, καὶ σφοδρῶς λέγειν δοκοῦντος, ὁ Πομπηΐος ἔφη, πάντων ἀδικιώτατον εἶναι τὸν Μαρκελλῖνον, ὅς χάριν οὐκ ἔχει, λόγιος μὲν ἐξ ἀφώνου δι' αὐτὸν, ἐμετικὸς δ' ἐκ πεινατικοῦ γενόμενος.

NB. Οὐ μὴν ἀλλὰ, τῶν ἄλλων ἀποστάντων τοῦ παραγγέλλειν ὑπατείαν, Λεύκιον Δομίτιον Κάτων ἐπεισε καὶ παρεθάρρυνε μὴ ἀπειπεῖν· οὐ γὰρ ὑπὲρ ἀρχῆς, ἀλλ' ὑπὲρ ἐλευθερίας εἶναι τὸν ἀγῶνα πρὸς τοὺς τυράννους. Ὁ δὲ περὶ τὸν Πομπηΐον, φοβηθέντες τὸν τόνον τοῦ Κάτωνος, μὴ τὴν βουλὴν ἔχων ἅπασαν, ἀποσπάσῃ καὶ μεταβάλλῃ τοῦ δήμου τὸ ὑγιαῖνον, οὐκ εἶσσαν εἰς ἀγορὰν κατελθεῖν τὸν Δομίτιον, ἀλλ' ἐπιπέμψαντες ἐνόπλους ἀνδρας, ἀπέκτειναν μὲν τὸν προηγούμενον λυγνοφόρον, ἐτρέψαντο δὲ τοὺς ἄλλους· ἔσχατος δὲ Κάτων ἀνεχώρησε, τρωθεὶς τὸν δεξιὸν πῆχυν, ἀμυνόμενος πρὸ τοῦ Δομιτίου.

Τοιαύτη δ' ὁδῷ παρελθόντες ἐπὶ τὴν ἀρχήν, οὐδὲ τᾶλλα κοσμιώτερον ἔπραττον. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν, τὸν Κάτωνα τοῦ δήμου στρατηγὸν αἰρουμένου, καὶ τὴν ψῆφον ἐπιφέροντος, Πομπηΐος ἔλυσε τὴν ἐκκλησίαν, οἰωνοὺς αἰτιώμενος· Ἀντίαν δὲ καὶ Βατίον ἀνηγόρευσαν, ἀργυρίῳ τὰς φυλάς διαφθείραντες. Ἐπειτα νόμους διὰ Τρεβωνίου δημαρχοῦντος εἰσέφερον, Καίσαρι μὲν ὡσπερ ὠμολόγητο, δευτέραν ἐπιμετροῦντας πενταετίαν, Κράσσο δὲ Συρίαν καὶ τὴν ἐπὶ Πάρθους στρατείαν διδόντας· αὐτῷ δὲ Πομπηΐῳ Λιβύην ἅπασαν, καὶ Ἰβηρίαν ἑκατέραν, καὶ τέσσαρα τάγματα στρατιωτῶν, ὧν ἐπέχρησε δύο Καίσαρι δευθέντι πρὸς τὸν ἐν Γαλατία πόλεμον. Ἀλλὰ Κράσσος μὲν ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ἀπαλλαγείς τῆς ὑπατείας, Πομπηΐος δὲ τὸ θέατρον ἀναδείξας, ἀγῶνας ἤγε γυμνικούς καὶ μουσικούς ἐπὶ τῇ καθιερώσει, καὶ θηρῶν ἀμίλλας, ἐν οἷς πεντακόσιοι λέοντες ἀνηρέθησαν. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν ἐλεφαντομαχίαν, ἐκπληκτικώτατον θέαμα, παρέσχευεν.

NG. Ἐπὶ τούτοις δὲ θαυμαστωθεὶς καὶ ἀγαπηθεὶς, αὐθις οὐκ ἐλάττονα φθόνον ἔσχευεν, ὅτι πρεσβευταῖς φίλοις παραδοὺς τὰ στρατεύματα καὶ τὰς ἐπαρχίας, αὐτὸς ἐν τοῖς περὶ τὴν Ἰταλίαν ἠβητηρίοις, μετιῶν ἄλλοτε ἀλλαγόσε, μετὰ τῆς γυναικὸς διῆγεν, εἴτ' ἐρῶν αὐτῆς, εἴτ' ἐρῶσαν οὐχ ὑπομένων ἀπολιπεῖν. Καὶ γὰρ καὶ τοῦτο λέγεται, καὶ περιβόητον ἦν τῆς κόρης τὸ φίλανδρον, οὐ καθ' ὥραν παθούσης τὸν Πομπηΐον· ἀλλ' αἴτιον ἔοικεν ἢ τε σωφροσύνη τοῦ ἀνδρὸς εἶναι, μόνην γινώσκοντος τὴν γεγαμημένην, ἢ τε σεμνότης, οὐκ ἄκρατον, ἀλλ' εὐχαριν ἔχουσα τὴν ὀμιλίαν, καὶ μάλιστα γυναικῶν ἀγωγὸν, εἰ δεῖ μηδὲ Φλώραν ἀλῶναι τὴν ἐταίραν ψευδομαρτυριῶν. Ἐν δ' οὖν ἀγορανομικοῖς ἀρχαιρεσίοις εἰς χεῖρας τινῶν ἐλθόντων, καὶ φονευθέντων περὶ αὐτὸν οὐκ ὀλίγων, ἀναπλησθεὶς αἵματος ἤλλαξε τὰ ἐμάτια. Πολλοῦ δὲ θορύβου καὶ δρόμου πρὸς τὴν οἰκίαν γενού-

μένου τῶν κομιζόντων τὰ ἱμάτια θεραπόντων, ἔτυχε μὲν ἡ κόρη κύουσα, θεασαμένη δὲ καθημαγμένην τὴν τήβεννον, ἐξέλιπε, καὶ μόλις ἀνήνεγκεν. ἐκ δὲ τῆς ταραχῆς ἐκείνης καὶ τοῦ πάθους ἀπήμβλωσεν. Ὅθεν οὐδ' οἱ μάλιστα μεμφόμενοι τὴν πρὸς Καίσαρα τοῦ Πομπηίου φιλίαν, ἠτιῶντο τὴν ἔρωτα τῆς γυναικός. Αὐθις μέντοι κηῆσασα, καὶ τεκοῦσα θῆλυ παιδίον, ἐκ τῶν ὠδίνων ἐτελεύτησε, καὶ τὸ παιδίον εὐ πολλὰς ἡμέρας ἐπέζησε. Παρεσκευασμένου δὲ τοῦ Πομπηίου τὸ σῶμα θάπτειν ἐν Ἀλβανῷ, βιασάμενος ἡ δῆμος εἰς τὸ Ἄρειον πεδῖον κατήνεγκεν, οἴκτω τῆς κόρης μᾶλλον, ἢ Πομπηίου καὶ Καίσαρι χαριζόμενος. Αὐτῶν δ' ἐκείνων μεῖζον ἐδόκει μέρος ἀπόντι Καίσαρι νέμειν ἡ δῆμος, ἢ Πομπηίου παρόντι τῆς τιμῆς. Εὐθὺς γὰρ ἐκύμαιεν ἡ πόλις, καὶ πάντα τὰ πράγματα σάλον εἶχε καὶ λόγους διαστατικούς, ὡς ἡ πρότερον παρακαλύπτουσα μᾶλλον, ἢ κατείργουσα τῶν ἀνδρῶν τὴν φιλαρχίαν οἰκειότης ἀνήρηται. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ Κράσσος ἐν Πάρθοις ἀπολωλὼς ἠγγέλλετο· καὶ τοῦτο κώλυμα ὃν μέγα τοῦ συμπεσεῖν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἐκποδῶν ἐγεγόνει. Δεδιότες γὰρ ἐκεῖνον ἀμφοτέρω, τοῖς πρὸς ἀλλήλους ἀμωσγέπως ἐνέμενον δικαίοις. Ἐπειδ' ἀνεῖλεν ἡ τύχη τὸν ἔφεδρον τοῦ ἀγῶνος, εὐθὺς ἦν εἰπεῖν τὸ κωμικόν.

ὡς ἄτερος πρὸς τὸν ἕτερον ὑπαλείφεται,

Τὸ χειρὲ τε ὑποκόνεται.

Οὕτως ἡ τύχη μικρὸν ἐστὶ πρὸς τὴν φύσιν. Οὐ γὰρ ἀποπίμπλησιν αὐτῆς τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπου τοσοῦτον βάθος ἡγεμονίας καὶ μέγεθος εὐρυχωρίας δυοῖν ἀνδροῖν οὐκ ἐπέσχευ, ἀλλ' ἀκούοντες καὶ ἀναγινώσκοντες, ὅτι

Τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται.

τοῖς θεοῖς,

ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς,

ἑαυτοῖς οὐκ ἐνόμιζον ἀρκεῖν δυσὶν οὔσι τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν.

ΝΑ. Καίτοι Πομπηΐος εἶπέ ποτε δημηγορῶν, ὅτι πᾶσαν ἀρχὴν λάβοι πρότερον, ἢ προσεδόκησε, καὶ κατάθιτο θᾶττον, ἢ προσεδοκίηθη. Καὶ νῆ Δία μαρτυρούσας εἶχεν ἀεὶ τὰς διαλύσεις τῶν στρατοπέδων. Τότε δὲ, τὸν Καίσαρα δοκῶν οὐ προήσασθαι τὴν δύναμιν, ἐζήτει ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς ὀχυρὸς εἶναι πρὸς αὐτὸν, ἄλλο δ' οὐδὲν ἐνεωτέριζεν, οὐδ' ἐβούλετο δοκεῖν ἀπιστεῖν, ἀλλ' ὑπερορᾶν μᾶλλον καὶ καταφρονεῖν. Ἐπεὶ δὲ τὰς ἀρχὰς οὐ κατὰ γνώμην ἐώρα βραβευομένας, δεκαζομένων τῶν πολιτῶν, ἀναρχίαν ἐν τῇ πόλει περιεΐδε γενομένην· καὶ λόγος εὐθύς ἐχώρει πολὺς ὑπὲρ δικτάτωρος, ὃν πρῶτος εἰς μέσον ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησε Λουκίλλιος ὁ δήμαρχος, τῷ δήμῳ παραινῶν ἐλέσθαι δικτάτωρα Πομπηΐον. Ἐπιλαβομένου δὲ Κάτωνος, οὗτος μὲν ἐκινδύνευσε τὴν δημοκρατίαν ἀποβαλεῖν· ὑπὲρ δὲ Πομπηΐου πολλοὶ τῶν φίλων ἀπελογοῦντο παριόντες, ὡς οὐ δεομένου τῆς ἀρχῆς ἐκείνης, οὐδὲ βουλομένου. Κάτωνος δὲ Πομπηΐον ἐπαινέσαντος, καὶ προτρεψαμένου τῆς εὐκοσμίας ἐπιμεληθῆναι, τότε μὲν αἰδεσθεῖς ἐπεμελήθη, καὶ κατεστάθησαν ὕπατοι Δομίτιος καὶ Μεσσάλας· ὕστερον δὲ πάλιν ἀναρχίας γενομένης, καὶ πλειόνων ἤδη τὸν περὶ τοῦ δικτάτωρος λόγον ἐγειρόντων ἰταμώτερον, φοβηθέντες οἱ περὶ Κάτωνα, μὴ βιασθῶσιν, ἔγνωσαν ἀρχὴν τινα τῷ Πομπηΐῳ προέμενοι νόμιμον ἀποτρέψαι τῆς ἀκράτου καὶ τυραννικῆς ἐκείνης. Καὶ Βίβλος, ἐχθρὸς ὢν Πομπηΐῳ, πρῶτος ἀπεφῆνατο γνώμην ἐν συγκλήτῳ, Πομπηΐον μόνον ἐλέσθαι ὕπατον· ἢ γὰρ ἀπαλλαγῆσθαι τῆς παρουσίας τὴν πόλιν ἀκοσμίας, ἢ δουλεύσειν τῷ κρατίστῳ. Φαίνεντος δὲ παραδόξου τοῦ λόγου διὰ τὸν εἰπόντα, Κάτων ἀναστάς, καὶ παρασχὼν δόκησιν, ὡς ἀντιλέξοι, γενομένης σιωπῆς, εἶπε, τὴν προκειμένην γνώμην αὐτὸς μὲν οὐκ ἂν εἰσενεγκεῖν, εἰσηνεγεμένη δ' ὑφ' ἐτέρου παίθεσθαι κελεύειν· πᾶσαν μὲν ἀρχὴν μᾶλλον αἰρούμενος ἀναρχίας, Πομπηΐου δὲ μηδένα

βέλτιον ἄρξαι ἐν ταραχαῖς τηλικαύταις νομίζων. Δεξαμένης δὲ τῆς βουλῆς, καὶ ψηφισαμένης, ὅπως ὑπατος αἰρεθείς ὁ Πομπηΐος ἄρχοι μόνος, εἰ δ' αὐτὸς συνάρχοντας δεσθεῖη, μὴ θάπτον δυοῖν μηνοῖν δοκιμάσας ἔλοιτο· κατασταθεὶς οὕτως καὶ ἀποδειχθεὶς διὰ Σουλπικίου μεσοβασιλέως ὑπατος, ἠσπάζετο φιλοφρόνως τὸν Κάτωνα, πολλὴν ὁμολογῶν χάριν ἔχειν, καὶ παρακαλῶν γίνεσθαι σύμβουλον ἰδίᾳ τῆς ἀρχῆς. Κάτων δὲ χάριν μὲν ἔχειν αὐτῷ τὸν Πομπηΐον οὐκ ἤξιον· δι' ἐκείνον γὰρ ὧν εἶπεν οὐδὲν εἰπεῖν, διὰ δὲ τὴν πόλιν· ἔσσεσθαι δὲ σύμβουλος ἰδίᾳ παρακαλούμενος· ἐὰν δὲ μὴ παρακαλῆται, δημοσίᾳ φράσσειν τὸ φαινόμενον. Τοιοῦτος μὲν οὖν Κάτων ἐν πᾶσι.

NE. Πομπηΐος δὲ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἔγημε Κορνηλίαν, θυγατέρα Μετέλλου Σκιπίωνος, οὐ παρθένον, ἀλλὰ χήραν ἀπολελειμμένην νεωστὶ Ποπλίου, τοῦ Κράσσου παιδός, ᾧ συνώκησεν ἐκ παρθενίας, ἐν Πάρθοις τεθνηκότος. Ἐνῆν δὲ τῇ κόρῃ πολλὰ φίλτρα δίχα τῶν ἀφ' ὥρας. Καὶ γὰρ περὶ γράμματα καλῶς ἤσκητο, καὶ περὶ λύραν καὶ γεωμετρίαν· καὶ λόγων φιλοσόφων εἰθιστο χρησίμως ἀκούειν. Καὶ προσῆν τούτοις ἦθος ἀηδίας καὶ περιεργίας καθαρὸν, ἃ δὴ νέαις προστρίβεται γυναίξιν τὰ τοιαῦτα μαθήματα· πατὴρ δὲ καὶ γένους ἕνεκα καὶ δόξης ἀμειπτος. Ἄλλ' ὅμως τοῦ γάμου τοῖς μὲν οὐκ ἤρεσκε τὸ μὴ καθ' ἡλικίαν· υἱῷ γὰρ αὐτοῦ συνοικεῖν ὦραν εἶχεν ἡ Κορνηλία μᾶλλον. Οἱ δὲ κομψότεροι τὸ τῆς πόλεως ἠγοῦντο παρεωρακέναι τὸν Πομπηΐον, ἐν τύχαις οὔσης, ὧν ἐκείνον ἰατρὸν ἤρηται, καὶ μόνον παραδέδωκεν αὐτήν. Ὁ δὲ σεφανοῦται καὶ θύει γάμους, αὐτήν τὴν ὑπατείαν ὀφείλων ἠγεῖσθαι συμφορὰν, οὐκ ἂν οὔτω παρανόμως δοθείσαν, εὐτυχούσης τῆς πατρίδος. Ἐπειτα δὲ, ταῖς δίκαις τῶν δωροδοκιῶν καὶ δεκασμῶν, ἐπιστάς, καὶ νόμους γράψας, καθ' οὓς αἱ κρίσεις ἐγίνοντο, τὰ μὲν ἄλλα σεμνῶς ἐβράβευε καὶ καθαρῶς, ἀσφάλειαν ἅμα

καὶ κόσμον καὶ ἡσυχίαν, αὐτοῦ προκαθημένου μεθ' ὀπλῶν, τοῖς δικαστηρίοις παρέχων. Σκιπίωνος δὲ τοῦ πενθεροῦ κρινομένου, μεταπεμφάμενος οἴκαδε τοὺς ἐξήκοντα καὶ *τούς* τριακοσίους δικαστὰς, ἐνέτυχε βοηθεῖν ὁ δὲ κατήγορος ἀπέστη τῆς δίκης, ἰδὼν τὸν Σκιπίωνα προπεμπόμενον ἐξ ἀγορᾶς ὑπὸ τῶν δικαστῶν. Πάλιν οὖν ἤκουε κακῶς· ἔτι δὲ μᾶλλον, ὅτι λύσας νόμῳ τοὺς γινομένους περὶ τῶν κρινομένων ἐπαίνους, αὐτὸς εἰσῆλθε Πλάγκον ἐπαινεσόμενος. Καὶ Κάτων (ἔτυχε γὰρ κρίνων), ἐπισχόμενος τὰ ὦτα ταῖς χερσίν, οὐκ ἔφη καλῶς ἔχειν αὐτῷ παρὰ τὸν νόμον ἀκούειν τῶν ἐπαίνων. Ὄθεν ὁ μὲν Κάτων ἀπεβλήθη πρὸ τοῦ φέρειν τὴν ψῆφον· ἐάλω δὲ ταῖς ἄλλαις ὁ Πλάγκος, σὺν αἰσχύνῃ τοῦ Πομπηίου. Καὶ γὰρ ὀλίγαις ὕστερον ἡμέραις Ἰψαῖος, ἀνὴρ ὑπατικός, δίκην φεύγων, καὶ παραφυλάξας τὸν Πομπηῖον ἐπὶ δεῖπνον ἀπιόντα λελουμένον, ἰκέτευε τῶν γονάτων λαβόμενος. Ὁ δὲ παρῆλθεν ὑπεροπτικῶς, εἰπὼν διαφθεῖρειν τὸ δεῖπνον αὐτοῦ, ἄλλο δὲ μηδὲν περαίνειν. Οὕτως οὖν ἄνισος εἶναι δοκῶν αἰτίας εἶχε. Τὰ δ' ἄλλα καλῶς ἅπαντα κατέστησεν εἰς τάξιν, καὶ προσεῖλετο συνάρχοντα τὸν πενθερὸν εἰς τοὺς ὑπολοίπους πέντε μῆνας. Ἐψηφίσθη δ' αὐτῷ τὰς ἐπαρχίας ἔχειν εἰς ἄλλην τετραετίαν, καὶ χίλια τάλαντα λαμβάνειν καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν, ἀφ' ὧν θρέψει καὶ διοικήσει τὸ στρατιωτικόν.

ΝΓ. Οἱ δὲ Καίσαρος φίλοι, ταύτην ἀρχὴν λαβόντες, ἠξίουσαν τινὰ γενέσθαι καὶ Καίσαρος λόγον, ἀγωνιζομένου τοσοῦτους ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας· ἢ γὰρ ὑπατείας ἄξιον εἶναι τυχεῖν ἐτέρας, ἢ προσλαβεῖν τῇ στρατείᾳ χρόνον, ἐν ᾧ τῶν πεπονημένων οὐκ ἄλλος ἐπελθὼν ἀφαιρήσεται τὴν δόξαν, ἀλλ' αὐτὸς ἄρξει καὶ τιμησεται καθ' ἡσυχίαν ὁ κατεργασάμενος. Οὔσης δὲ περὶ τούτων ἀμίλλης, ὡς δὴ παραιτούμενος ὑπὲρ τοῦ Καίσαρος ἐπ' εὐνοίᾳ τὸν φθόνον ὁ Πομπηῖος, ἔφη γράμματα Καίσαρος ἔχειν, βουλομένου λαβεῖν διάδοχον, καὶ παύσασθαι τῆς στρατείας·

ὕπατειας μέντοι καὶ μὴ παρόντι καλῶς ἔχειν αἴτησιν αὐτῷ δοθῆναι. Πρὸς ταῦτα ἐνισταμένων τῶν περὶ Κάτωνα καὶ κελευόντων ἰδιώτην γενόμενον καὶ τὰ ὄπλα καταθέμενον εὐρίσκεσθαι τι παρὰ τῶν πολιτῶν ἀγχθὸν, οὐκ ἐξερίσσας ἀλλ' οἷον ἡττηθεὶς ὁ Πομπηῖος, ὑποπτος ἦν μᾶλλον ὢν ἐφρόνει περὶ Καίσαρος. Ἐπέμψε δὲ καὶ τὰς δυνάμεις ἀπαιτῶν, ἃς ἔχρησεν αὐτῷ, καὶ τὰ Παρθικὰ ποιούμενος πρόφασιν. Ὁ δὲ, καίπερ εἰδῶς, ἐφ' οἷς ἀπητεῖτο τοὺς στρατιώτας, ἀπέμψε καλῶς δωρησάμενος.

NZ. Ἐκ τούτου δὲ Πομπηῖος ἐν Νεαπόλει νοσήσας ἐπισφαλῶς ἀνέρρωσε. Πραξαγόρου δὲ πείσαντος τοὺς Νεαπολίτας, ἔθυσαν ὑπὲρ αὐτοῦ σωτήρια. Μιμουμένων δὲ τούτους τῶν προσοίκων, καὶ τοῦ πράγματος οὕτω περιούτου τὴν Ἰταλίαν πᾶσαν, καὶ μικρὰ καὶ μεγάλη πόλεις ἐφ' ἡμέρας πολλὰς ἐώρταζε. Τοὺς δ' ἀπαντῶντας πανταχόθεν οὐδεὶς ἐχώρει τόπος, ἀλλ' ὁδοί τε κατεπίμπλαντο, καὶ κῶμαι καὶ λιμένες εὐωχουμένων καὶ θυόντων. Πολλοὶ δὲ καὶ στεφανηφοροῦντες ὑπὸ λαμπάδων ἐδέχοντο καὶ παρέπεμπον ἀνθοβολούμενον ὥστε τὴν κομιδὴν αὐτοῦ καὶ πορείαν, θέαμα κάλλιστον εἶναι καὶ λαμπρότατον. Οὐδενὸς μέντοι τοῦτο λέγεται τῶν ἀπεργασαμένων τὸν πόλεμον αἰτιῶν ἔλαττον γενέσθαι. Φρόνημα γὰρ εἰσῆλθεν ὑπεραιῖρον ἅμα τῷ μέγεθει τῆς χαρᾶς τοὺς ἀπὸ τῶν πραγμάτων λογισμούς· καὶ τὴν εἰς ἀσφαλὲς ἀεὶ τὰ εὐτυχήματα καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ θεμένην εὐλάβειαν προέμενος, εἰς ἄκρατον ἐξέπεσε θράσος καὶ περιφρόνησιν τῆς Καίσαρος δυνάμεως, ὡς οὔτε ὄπλων ἐπ' αὐτὸν, οὔτε τινὸς ἐργώδους πραγματείας δεησόμενος, ἀλλὰ πολὺ ῥᾶον καθαιρήσων, ἢ πρότερον ηὔξησε τὸν ἄνδρα. Πρὸς δὲ τούτοις Ἄππιος ἀφίκετο κυμίζων ἐκ Γαλατίας ἢ ἔχρησε Πομπηῖος Καίσαρι στρατιάν· καὶ πολλὰ μὲν ἐξεπλαύρισε τὰς ἐκεῖ πράξεις, καὶ λόγους ἐξέφερε βλασφημίας περὶ

Καίσαρος, αὐτὸν δὲ Πομπηϊὸν ἀπείρωσ ἔχειν ἔλεγε τῆς αὐτοῦ δυνάμεως καὶ δόξης, ἐτέροις ὅπλοις πρὸς Καίσαρα φραγνύμενον, ὃν αὐτοῖς κατεργάζεται τοῖς ἐκείνου στρατεύμασιν, ὅταν πρῶτον ὀφθῆ· τισσοῦτον καὶ μίσους πρὸς Καίσαρα, καὶ πόθου πρὸς Πομπηϊὸν ἐνυπάρχειν αὐτοῖς. Οὕτω δ' οὖν ὁ Πομπηϊὸς ἐπήρθη, καὶ τοιαύτης καὶ τοσαύτης ὀλιγορίας διὰ τὸ θαρρῆειν ἐγένετο μεστός, ὥστε καὶ τῶν δεδιότων τὸν πόλεμον κατεγέλα, καὶ τοὺς λέγοντας, ἂν ἐλαύνῃ Καίσαρ ἐπὶ τὴν πόλιν, οὐχ' ὄραϊν δυνάμεις, αἷς αὐτὸν ἀμυνοῦνται, μειδιῶν τῷ προσώπῳ καὶ διακεχυμένος ἀμελεῖν ἐκέλευσεν. « Ὅπου γὰρ ἂν (ἔφη) τῆς Ἰτα- » λίας ἐγὼ κρούσω τῷ ποδὶ τὴν γῆν, ἀναδύσσονται καὶ πεζικαὶ » καὶ ἰππικαὶ δυνάμεις. »

ΝΗ. Ἢδὴ δὲ καὶ Καίσαρ ἐπεφύετο τοῖς πράγμασιν ἐρρώμενέστερον, αὐτὸς μὲν οὐκ ἔτι μακρὰν τῆς Ἰταλίας ἀπαίρων, εἰς δὲ τὴν πόλιν ἀεὶ τοὺς στρατιώτας ἀποστέλλων ἀρχαιρσιάσοντας, χρήμασι δὲ πολλοὺς ὑποικουρῶν καὶ διαφθείρων ἀρχοντας· ὧν καὶ Παῦλος ἦν ὁ ὑπάτος, ἐπὶ χιλίοις καὶ πεντακοσίοις ταλάντοις μεταβαλόμενος, καὶ Κουρίων ὁ δήμαρχος, ἀμηχάνῳ πλήθει δανείων ἐλευθερωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, καὶ Μάρκος Ἀντώνιος, διὰ φιλίαν Κουρίωνος, ὧν ὠφείλετο μετέχων. Ἐλέχθη μὲν οὖν, ὅτι τῶν ἀφιγμένων τις ἀπὸ Καίσαρος ταξιαρχῶν ἐστὼς παρὰ τὸ βουλευτήριον, καὶ πυθόμενος, ὡς οὐ δίδωσιν ἢ βουλὴ Καίσαρι χρόνον τῆς ἀρχῆς, εἶπεν ἐπικρούων τῇ χειρὶ τὸ ξίφος· « Ἀλλὰ τοῦτο δώσει ». Καὶ τὰ πραττόμενα καὶ τὰ παρασκευαζόμενα ταύτην εἶχε τὴν διάνοιαν. Αἱ μέντοι Κουρίωνος ἀξιώσεις καὶ παρακλήσεις ὑπὲρ Καίσαρος ἐφαίνοντο δημοτικώτεραι. Δυσεῖν γὰρ ἠξίου θάτερον, ἢ καὶ Πομπηϊὸν ἀπαιτεῖν, ἢ μηδὲ Καίσαρος ἀφαιρεῖσθαι τὸ στρατιωτικόν· ἢ γὰρ ιδιώτας γενομένους, ἐπὶ τοῖς δικαίοις, ἢ μένοντας ἀντιπάλους, ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἀτρεμήσειν. Ὁ δὲ τὸν ἕτερον ἀσθενῆ ποιῶν, ἦν φοβεῖται

δύναμιν διπλασιάζει. Πρὸς ταῦτα Μαρκέλλου τοῦ ὑπάτου λησὴν ἀποκαλοῦντος τὸν Καίσαρα, καὶ ψηφίζεσθαι πολέμιον κελεύοντος, εἰ μὴ καθήσεται τὰ ὄπλα, Κουρίων ὅμως ἴσχυσε μετ' Ἀντωνίου καὶ Πείσωνος ἐξελέγξαι τὴν σύγκλητον. Ἐκέλευσε γὰρ μεταστῆναι τοὺς Καίσαρα μόνον τὰ ὄπλα καταθέσθαι κελεύοντας, Πομπηίον δ' ἄρχειν· καὶ μετέστησαν οἱ πλείους. Αὐθις δὲ μεταστῆναι κελεύσαντος ὅσοις ἀμφοτέρους ἀρέσκει τὰ ὄπλα καθέσθαι, καὶ μηδέτερον ἄρχειν, Πομπηίῳ μὲν εἴκοσι καὶ δύο μόνον, Κουρίωνι δὲ πάντες οἱ λοιποὶ προσέθεντο. Κάκεινος μὲν, ὡς νενικηκῶς, λαμπρὸς ὑπὸ χαρᾶς εἰς τὸν δῆμον ἐξήλατο, κρότῳ καὶ βολαῖς στεφάνων καὶ ἀνθῶν δεξαμένων αὐτόν. Ἐν δὲ τῇ βουλῇ Πομπηίου οὐ παρῆν· οἱ γὰρ ἄρχοντες στρατοπέδων εἰς τὴν πόλιν οὐκ εἰσίασι. Μάρκελλος δ' ἀναστάς οὐκ ἔφη λόγων ἀκροάσεσθαι καθήμενος, ἀλλ' ὄρων ὑπερφαινόμενα τῶν Ἄλπεων ἤδη δέκα τάγματα βαδίζειν, καὶ αὐτὸς ἐκπέμψειν τὸν ἀντιταξόμενον αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

ΝΘ. Ἐκ τούτου τὰς ἐσθῆτας ὡς ἐπὶ πένθει μετεβάλλοντο. Μάρκελλος δὲ πρὸς Πομπηίον δι' ἀγορᾶς ἐβάδιζε, τῆς βουλῆς ἐπομένης, καὶ καταστάς ἐναντίος· «Κελεύω σε (εἶπεν), ὦ Πομπηίε, βοηθεῖν τῇ πατρίδι, καὶ χρῆσθαι ταῖς παρεσκευασμέναις δυνάμεσι, καὶ καταλέγειν ἐτέρας». Τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα καὶ Λέντλος ἔλεγε, τῶν ἀποδεδειγμένων εἰς τὸ μέλλον ὑπάτων ἄτερος. Ἀρξαμένου δὲ τοῦ Πομπηίου καταλέγειν, οἱ μὲν οὐχ ὑπήκουον, ὀλίγοι δὲ γλίσχωρως καὶ ἀπροθύμως συνήεσαν, οἱ δὲ πλείους, διαλύσεις ἐβόων. Καὶ γὰρ ἀνέγνω τινὰ Καίσαρος ἐπιστολὴν Ἀντωνίου ἐν τῷ δήμῳ, βιασάμενος τὴν βουλήν, ἔχουσαν ἐπαγωγούς ὄχλου προκλήσεις. Ἠξίου γὰρ ἀμφοτέρους ἐκβάντας τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις ἀφέντας, ἐπὶ τῷ δήμῳ γενέσθαι, καὶ τῶν πεπραγμένων εὐθύνας ὑποσχεῖν. Οἱ δὲ περὶ Λέντλον, ὑπατεύοντες ἤδη, βουλήν οὐ συνῆγον· ἄρτι

δ' ἐκ Κιλικίας ἀριγμένος Κικέρων, ἔπραττε διαλλαγὰς, ὅπως Καῖσαρ, ἐξελθὼν Γαλατίας, καὶ τὴν ἄλλην στρατείαν ἀφείε παῖσαν, ἐπὶ δυοὶ τάγμασι καὶ τῷ Ἰλλυρικῷ τὴν δευτέραν ὑπατείαν περιμένη. Πομπηίου δὲ δυσκολαίνοντος, ἐπέισθησαν οἱ Καίσαρος φίλοι θάτερον ἀρεῖναι. Λέντλου δ' ἀντικρούσαντος, καὶ Κάτωνος αὐθις ἀμαρτάνειν τὸν Πομπηῖον ἐξαπατῶμενον βουῶντος, οὐκ ἔσχον αἱ διαλύσεις πέρας.

Ξ. Ἐν τούτῳ δ' ἀπηγγέλλετο Καῖσαρ Ἀρίμινον, πόλιν μεγάλην τῆς Ἰταλίας, κατειληφώς, καὶ θαδίζων ἀντικρυς ἐπὶ τὴν Ῥώμην μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. Τοῦτο δ' ἦν ψεῦδος. Ἐβάδιζε γὰρ οὐ πλείονας ἔχων ἰππέων τριακοσίων, καὶ πεντακισχιλίων ὀπλιτῶν τὴν δ' ἄλλην δύναμιν ἐπέκεινα τῶν Ἄλπεων οὔσαν οὐ περιέμενεν, ἐμπεσεῖν ἀφνω τετάραγμανοις καὶ μὴ προσδοκῶσι βουλόμενος μᾶλλον, ἢ χρόνον δοὺς ἐκ παρασκευῆς μάχεσθαι. Καὶ γὰρ ἐπὶ τὸν Ῥουβικῶνα ποταμὸν ἐλθὼν, ὃς ἀφώριζεν αὐτῷ τὴν δεδομένην ἐπαρχίαν, ἔστη σιωπῇ, καὶ διεμέλλησεν, αὐτὸς ἄρα πρὸς ἑαυτὸν συλλογιζόμενος τὸ μέγεθος τοῦ τολμῆματος. Εἶτα, ὡσπερ οἱ πρὸς βάθος ἀφιέντες ἀχανὲς ἀπὸ κρηνοῦ τινος ἑαυτοὺς, μύσας τῷ λογισμῷ καὶ παρακαλυψάμενος πρὸς τὸ δεινόν, καὶ τοσοῦτον μόνον Ἑλληνιστὴν πρὸς τοὺς παρόντας ἐκβοήσας, « Ἀνερρίφθω κύβος », διεβίβαζε τὸν στρατόν. Ὡς δὲ πρῶτον ἡ φήμη προσέπεσε, καὶ κατέσχε τὴν Ῥώμην μετ' ἐκπλήξεως θόρυβος καὶ φόβος, οἷος οὐπω πρότερον, εὐθὺς μὲν ἡ βουλή φερομένη πρὸς τὸν Πομπηῖον συνέτρεχε, καὶ παρῆσαν αἱ ἀρχαί· πυθόμενου δὲ τοῦ Τύλλου περὶ στρατιᾶς καὶ δυνάμεως, καὶ τοῦ Πομπηίου μετὰ τινος μελλήσεως ἀθαρτῶς εἰπόντος, ὅτι τοὺς παρὰ Καίσαρος ἦγοντας ἐτοίμους ἔχει, νομίζει δὲ καὶ τοὺς κατειλεγμένους πρότερον ἐν τάχει συναΐζειν, τρισμυρίους ὄντας, ὁ μὲν Τύλλος ἀναβοήσας, « Ἐξηπάτηκας ἡμᾶς, ὦ Πομπηῖε », συνεβούλευεν ὡς Καίσαρα

πρέσβεις ἀποσέλλειν. Φαόνιος δέ τις, ἀνὴρ τᾶλλα μὲν οὐ πο-
νηρὸς, αὐθαδεῖα δὲ καὶ ὕβρει πολλάκις τὴν Κάτωνος οἰόμενος
ἀπομιμῆσθαι παρρησίαν, ἐκέλευε τὸν Πομπήϊον τῷ ποδὶ τύ-
πτειν τὴν γῆν, ἃς ὑπισχνεῖτο δυνάμεις ἀνακαλούμενον. Ὁ δὲ
ταύτην μὲν ἤνεγκε τὴν ἀκαιρίαν πράως· τοῦ δὲ Κάτωνος ὑπο-
μιμησκόντος, ὧν ἐν ἀρχῇ περὶ Καίσαρος αὐτῷ προεῖπεν,
ἀπεκρίνατο, μαντικώτερα μὲν εἶναι τὰ Κάτωνι λεχθέντα, φι-
λικώτερα δ' ὑπὲρ αὐτοῦ πεπραχθαι.

ΞΑ· Κάτων δὲ συνεβούλευεν αἰρεῖσθαι στρατηγὸν αὐτοκρά-
τορα, Πομπήϊον, ἐπειπὼν, ὅτι τῶν αὐτῶν ἐσι καὶ ποιεῖν τὰ
μεγάλᾳ κακὰ καὶ παύειν. Οὗτος μὲν οὖν εὐθὺς ἐξῆλθεν εἰς
Σικελίαν (ἔλαχε γὰρ αὐτὴν τῶν ἐπαρχιῶν), καὶ τῶν ἄλλων ἕκα-
στος [εἰς] ἃς ἐκληρώθη. Τῆς δ' Ἰταλίας σχεδὸν ὅλης ἀνισαμένης,
ἀπορίαν εἶχε τὸ γινόμενον. Οἱ μὲν γὰρ ἔξωθεν φερόμενοι φυγῆ
πανταχόθεν, εἰς τὴν Ρώμην ἐνέπιπτον· οἱ δὲ τὴν Ρώμην οἰκοῦν-
τες, ἐξέπιπτον αὐτοὶ καὶ ἐξέλιπον τὴν πόλιν, ἐν χειμῶνι καὶ
ταράχῳ τοσοῦτῳ τὸ μὲν χρήσιμον ἀσθενὲς ἔχουσαν, τὸ δ'
ἀπειθὲς, ἰσχυρὸν καὶ δυσμεταχείριστον [τοῖς] ἄρχουσιν. Οὐ γὰρ
ἦν παῦσαι τὸν φόβον, οὐδ' εἶασέ τις χρήσθαι τοῖς ἑαυτοῦ λογι-
σμοῖς Πομπήϊον· ἀλλ' ὧς τις ἐνετύγχανε πάθει, φοβηθεὶς, ἢ
λυπηθεὶς, ἢ διαπορήσας, τούτῳ φέρων ἐκεῖνον ἐνεπίμπλη. Καὶ
τάναντία τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐκράτει βουλευμάτα καὶ πυθέσθαι
περὶ τῶν πολεμίων οὐδὲν ἦν ἀληθὲς αὐτῷ, διὰ τὸ πολλοὺς
ἀπαγγέλειν, ὅτι τύχοιεν, εἴτ' ἀπιστοῦντι χαλεπαίνειν. Οὕτω
δὲ ψηφισάμενος ταραχὴν ὄραν, καὶ κελεύσας ἅπαντας ἔπεσθαι
αὐτῷ τοὺς ἀπὸ βουλῆς, καὶ προειπὼν, ὅτι Καίσαρος ἠγήσεται
τὸν ἀπολειφθέντα, περὶ δέιλῃν ὀψίαν ἀπέλιπε τὴν πόλιν. Οἱ
δ' ὕπατοι, μηδὲ θύσαντες ἃ νομίζεται πρὸ πολέμων, ἔφυγον.
Ἦν δὲ καὶ παρ' αὐτὰ τὰ δεινὰ ζηλωτὸς ὁ ἀνὴρ τῆς πρὸς αὐτὸν
εὐνοίας τῶν ἀνθρώπων, ὅτι; πολλῶν τὴν στρατηγίαν μεμφομένων,

οὐδεις ἦν ὁ μισῶν τὸν στρατηγόν. Ἀλλὰ πλείονας ἄν τις εὔρε τῶν διὰ τὴν ἐλευθερίαν φευγόντων, τοὺς ἀπολιπεῖν Πομπηῖον μὴ δυναμένους.

ΕΒ. Ολίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις Καῖσαρ εἰσελάσας, καὶ κατασχὼν τὴν Ῥώμην, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπιεικῶς ἐνέτυχε καὶ κατεπράυνε· τῶν δὲ δῆμάρχων ἐνὶ Μετέλλῳ, κωλύοντι χρήματα λαβεῖν αὐτὸν ἐκ τοῦ ταμείου, θάνατον ἠπειλήσε, καὶ προσέθηκε τῇ ἀπειλῇ τραχύτερον λόγον. Ἔφη γάρ, ὡς τὸ φῆσαι χαλεπὸν ἦν αὐτῷ μᾶλλον, ἢ τὸ πράξει. Τρεψάμενος δὲ τὸν Μέτελλον οὕτω, καὶ λαβὼν ὧν ἔχρηζεν, ἐδῶκε Πομπηῖον, ἐκβαλεῖν σπεύδων ἐκ τῆς Ἰταλίας, πρὶν ἀφικέσθαι τὴν ἐξ Ἰβηρίας αὐτῷ δύναμιν. Ὁ δὲ, τὸ Βρεντήσιον κατασχὼν, καὶ πλοίων εὐπορήσας, τοὺς μὲν ὑπάτους εὐθὺς ἐμβιβάσας, καὶ μετ' αὐτῶν σπεύρας τριάκοντα, προεξέπεμψεν εἰς Δυρράχιον· Σκιπίωνα δὲ τὸν πενθερόν, καὶ Γναῖον τὸν υἱὸν εἰς Συρίαν ἀπέστειλε, ναυτικὸν κατασκευάσοντας. Αὐτῷ δὲ φραζάμενος τὰς πύλας, καὶ τοῖς τείχεσι τοὺς ἐλαφροτάτους στρατιώτας ἐπιστήσας, τοὺς δὲ Βρεντεσινοὺς ἀτρεμεῖν κατ' οἰκίαν κελεύσας, ὅλην ἐντὸς ἀνέσκαψε τὴν πόλιν καὶ διετάφρευσε, καὶ σχολόπων ἐνέπλησε τοὺς στενωποὺς, πλὴν δυεῖν, δι' ὧν ἐπὶ θάλατταν αὐτὸς κατῆλθεν. Ἡμέρα δὲ τρίτη τὸν μὲν ἄλλον ὄχλον ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχεν ἥδη καθ' ἡσυχίαν ἐμβεβηκότα, τοῖς δὲ τὰ τείχη φυλάττουσιν ἐξαίφνης σημεῖον ἄρας, καὶ καταδραμόντας ὀξέως ἀναλαβὼν, ἀπεπέρασεν. Ὁ δὲ Καῖσαρ, ὡς εἶδεν ἐκλειμμένα τὰ τείχη, τὴν φυγὴν αἰσθόμενος, μικροῦ μὲν ἐδέησε διώκων τοῖς σταυροῖς καὶ ταῖς ὀρύγμασι περιπετῆς γενέσθαι· τῶν δὲ Βρεντεσινῶν φρασάντων, φυλαττόμενος τὴν πόλιν καὶ κύκλῳ περιῶν, ἀνηγμένους εὔρε πάντας, πλὴν δυεῖν πλοίων, στρατιώτας τινὰς οὐ πολλοὺς ἐχόντων.

ΕΓ. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τοῦ Πομπηῖου τὸν ἀπόπλουον ἐν τοῖς

ἀρίστοις τίθενται στρατηγήμασιν· αὐτὸς δὲ Καῖσαρ ἐθαύμαζεν, ὅτι καὶ πόλιν ἔχων ὄχυράν, καὶ προσδοκῶν τὰς ἐξ Ἰθηρίας δυνάμεις, καὶ θαλασσοκρατῶν, ἐξέλιπε καὶ προήκατο τὴν Ἰταλίαν. Αἰτιᾶται δὲ καὶ Κικέρων, ὅτι τὴν Θεμιστοκλέους ἐμιμήσατο στρατηγίαν μᾶλλον, ἢ τὴν Περικλέους, τῶν πραγμάτων τούτοις ὁμοίων ὄντων, οὐκ ἐκείνοις. Ἐδήλωσε δὲ Καῖσαρ ἔργῳ σφόδρα φοβούμενος τὸν χρόνον. Ἐλὼν γὰρ Νουμέριον Πομπηίου φίλον, ἀπέστειλεν εἰς Βρεντέσιον, ἐπὶ τοῖς ἴσοις ἀξίων διαλλαγῆναι· Νουμέριος δὲ Πομπηίου συνεξέπλευσεν. Ἐντεῦθεν ὁ μὲν ἡμέραις ἐξήκοντα κύριος γεγονὼς ἀναιμωτὶ τῆς Ἰταλίας ὅλης, ἐβούλετο μὲν εὐθὺς Πομπηίου διώκειν· πλοίων δὲ μὴ παρόντων, ἀποτρέψας εἰς Ἰθηρίαν ἤλαυσε, τὰς ἐκεῖ δυνάμεις προσαγαγέσθαι βουλόμενος.

ΞΔ. Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ μεγάλη συνέστη Πομπηίου δύναμις, ἡ μὲν ναυτικὴ καὶ παντελῶς ἀνανταγώνιστος· ἦσαν γὰρ αἱ μάχιμοι πεντακόσαιο, λιθυρνίδων δὲ καὶ κατασκοπῶν ὑπερέβαλλον ἀριθμὸς· ἵππεῖς δὲ, Ῥωμαίων καὶ Ἰταλῶν τὸ ἀνθοῦν, ἑπτακισχίλιοι, γένεσι καὶ πλούτῳ καὶ φρονήμασι διαφέροντες. Τὴν δὲ πεζὴν, σύμμικτον οὔσαν, καὶ μελέτης δεομένην, ἐγύμναζεν ἐν Βεροίᾳ καθήμενος, οὐκ ἄργος, ἀλλ' ὥσπερ ἀκμάζοντι χρώμενος αὐτῷ πρὸς τὰ γυμνάσια. Μεγάλῃ γὰρ ἦν ῥοπή πρὸς τὸ θαρρῆναι τοῖς ὄρωσι Πομπηίου Μάχνον, ἐξήκοντα μὲν ἔτη δυσὲν λείποντα γεγεννημένον, ἐν δὲ τοῖς ὄπλοις ἀμιλλώμενον πεζόν, εἶτα ἱππότην αὖθις, ἐλκόμενόν τε τὸ ξίφος ἀπραγμόνως θέοντι τῷ ἵππῳ, καὶ κατακλείοντα πάλιν εὐχερῶς· ἐν δὲ τοῖς ἀκοντισμοῖς οὐ μόνον ἀκρίθειαν, ἀλλὰ καὶ ῥώμην ἐπιδεικνύμενον εἰς μῆκος, ὃ πολλοὶ τῶν νέων οὐχ ὑπερέβαλλον. Ἐπεφοίτων δὲ καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν καὶ δυνάσται, καὶ τῶν ἀπὸ Ῥώμης ἡγεμονικῶν ἀριθμὸς ἦν ἐντελοῦς βουλῆς περὶ αὐτόν. Ἦλθε δὲ καὶ Λαβιηνὸς ἀπολιπὼν Καίσαρα, φίλος γεγονὼς, καὶ συν-

εστράτευμένους ἐν Γαλατία· καὶ Βρούτος, υἱὸς ὧν Βρούτου τοῦ περὶ Γαλατίαν σφαγέντος, ἀνὴρ μεγαλόφρων, καὶ μηδέποτε Πομπηίων προσειπὼν, μηδ' ἀσπασάμενος πρότερον, ὡς φανέα τοῦ πατρὸς, τότε δ', ὡς ἐλευθεροῦντι τὴν Ῥώμην, ὑπέταξεν ἑαυτὸν. Κικέρων δὲ, καίπερ ἄλλα γεγραφὼς καὶ βεβουλευμένος, ὅμως κατηδέσθη μὴ γενέσθαι τοῦ προκινδυνεύοντος ἀριθμοῦ τῆς πατρίδος. Ἦλθε δὲ καὶ Τίδιος Σεξτίος, ἐσχατόγηρος ἀνὴρ, θάτερον πεπῆρωμένος σκέλος, εἰς Μακεδονίαν· ὃν, τῶν ἄλλων γελόντων καὶ χλευαζόντων, ὁ Πομπηῖος ἰδὼν ἐξανέστη καὶ προσέδραμε, μέγα νομίζων μωρτύριον εἶναι, καὶ τοὺς παρ' ἡλικίαν καὶ δύναμιν αἰρουμένους τὸν μετ' αὐτοῦ κίνδυνον ἀντὶ τῆς ἀσφαλείας.

ΞΕ. Ἐπεὶ δὲ, βουλῆς γενομένης, καὶ γνώμην Κάτωνος εἰπόντος, ἐψηφίσαντο μηδένα Ῥωμαίων ἄνευ παρατάξεως ἀναιρεῖν, μηδὲ διαρπαῖζειν πόλιν ὑπήκουον Ῥωμαίοις, ἔτι μᾶλλον ἢ Πομπηῖου μερὶς ἠγαπήθη· καὶ γὰρ οἷς μηδὲν ἦν πρᾶγμα τοῦ πολέμου, πόρρω κατοικοῦσιν, ἢ δι' ἀσθένειαν ἀμελουμένοις, τῷ γε βούλεσθαι συγκατετίθεντο, καὶ τῷ λόγῳ συνεμάχουν ὑπὲρ τῶν δικαίων, ἠγούμενοι θεοῖς εἶναι καὶ ἀνθρώποις ἐχθρόν, ὃ μὴ καθ' ἡδονὴν ἐστὶ νικᾶν Πομπηῖον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Καῖσαρ εὐγνώμονα παρεῖχεν ἑαυτὸν ἐν τῷ κρατεῖν· ὅς καὶ τὰς ἐν Ἰβηρίᾳ τοῦ Πομπηῖου δυνάμεις ἐλὼν, καὶ καταπολεμήσας, ἀφῆκε τοὺς στρατηγούς, τοῖς δὲ στρατιώταις ἐχρῆτο. Καὶ πάλιν ὑπερβαλὼν τὰς Ἄλπεις, καὶ διαδραμὼν τὴν Ἰταλίαν, εἰς Βρεντέσιον ἦκεν, ἐν τροπαῖς ἤδη τοῦ χειμῶνος ὄντος· καὶ διαπεράσας τὸ πέλαγος, αὐτὸς μὲν εἰς Ὀρικὸν παρενέβαλεν, Ἰούβιον δὲ, τὸν Πομπηῖου φίλον, αἰχμάλωτον ἔχων σὺν ἑαυτῷ, πρὸς Πομπηῖον ἀπέστειλε, προκαλούμενος, εἰς ἐν συνελθόντας ἀμφοτέρους ἡμέρᾳ ῥητῇ πάντα διαλύσαι τὰ στρατεύματα, καὶ γενομένους φίλους καὶ ὁμόσαντας, ἐπανελθεῖν εἰς Ἰταλίαν. Ταῦτα

Πομπηΐος αὐθις ἐνέδραν ἠγεῖτο· καὶ καταβάς ὀξέως ἐπὶ θάλατταν, κατέλαβε χωρία καὶ τόπους, ἔδρας τε τοῖς πεζοῖς στρατοπέδοις ὑπεραλκείῃς ἔχοντας, καὶ ναύλοχα καὶ κατάρσεις ἐπιφόρους τοῖς ἐπιφοιτῶσι διὰ θαλάττης· ὥστε πάντα πνεῖν ἄνεμον Πομπηΐω, σῖτον, ἢ στρατιάν, ἢ χρήματα κομίζοντα. Καίσαρα δὲ, δυσχωρίαις κατὰ γῆν ὁμοῦ καὶ κατὰ θάλατταν περιεχόμενον, ἐξ ἀνάγκης φιλομαχεῖν, καὶ προσβάλλοντα τοῖς ἐρύμασι, καὶ προκαλούμενον ἐκάστοτε, τὰ μὲν πλεῖστα νικᾶν καὶ κρατεῖν τοῖς ἀκροβολισμοῖς, ἅπαξ δὲ μικροῦ συντριβῆναι, καὶ τὴν στρατιάν ἀποβαλεῖν, τοῦ Πομπηΐου λαμπρῶς ἀγωνισαμένου μέχρι τροπῆς ἀπάντων, καὶ φόνου δισχιλίων, βιάσασθαι δὲ καὶ συνείσπεσεῖν μὴ δυνηθέντος, ἢ φοβηθέντος. Ὡστ' εἰπεῖν Καίσαρα πρὸς τοὺς φίλους, ὅτι « Σήμερον ἂν ἡ νίκη παρὰ τοῖς » πολεμίοις ἦν, εἰ τὸν νικῶντα εἶχον ».

ΕΓ. Ἐπὶ τούτῳ μέγα φρονήσαντες οἱ Πομπηΐου, διὰ μάχης ἔσπευδον κριθῆναι. Πομπηΐος δὲ τοῖς μὲν ἔξω βασιλεῦσι καὶ στρατηγοῖς καὶ πόλεσιν ὡς νενικηκῶς ἔγραφε, τὸν δὲ τῆς μάχης κίνδυνον ὠρρώδει, τῷ χρόνῳ καὶ ταῖς ἀπορίαις καταπολεμήσειν νομίζων ἄνδρας ἀμάχους μὲν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συνειθισμένους νικᾶν μετ' ἀλλήλων πολὺν ἤδη χρόνον· πρὸς δὲ τὴν ἄλλην στρατείαν, καὶ πλάνας, καὶ μεταβάσεις, καὶ τάφρων ὀρύξεις, καὶ τειχῶν οἰκοδομίας ἀπαγορεύοντας ὑπὸ γήρωσ, καὶ διὰ τοῦτο ταῖς χερσὶν ἐμφῦναι τάχιστα καὶ συμπλακῆναι σπεύδοντας. Οὐ μὴν ἀλλὰ πρότερον ἀμωσγέπως παρήγε πείθων τοὺς περὶ αὐτὸν ἀτρεμεῖν ὁ Πομπηΐος· ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν μάχην ὁ Καίσαρ ὑπὸ τῶν ἀποριῶν ἀναστὰς ἐβάδιζε δι' Ἀθαμάνων εἰς Θετταλίαν, οὐκέτι καθεκτὸν ἦν τὸ φρόνημα τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ φεύγειν Καίσαρα βοῶντες, οἱ μὲν ἀκολουθεῖν καὶ διώκειν ἐκέλευον, οἱ δὲ διαβαίνειν εἰς Ἰταλίαν· οἱ δὲ θεράποντας εἰς Ρώμην καὶ φίλους ἔπεμπον, οἰκίας προκαταληφόμενους ἐγγὺς ἀγοραῶ, ὡς

αὐτίκα μετιόντες ἀρχάς. Ἐθελονταὶ δὲ πολλοὶ πρὸς Κορνηλίαν ἔπλεον εἰς Λέσβον, εὐαγγελιζόμενοι πέρας ἔχειν τὸν πόλεμον· ἑκαὶ γὰρ αὐτὴν ὑπεξέπεμψεν ὁ Πομπηΐος. Ἀθροισθείσης δὲ βουλῆς, Ἀφράνιος μὲν ἀπεφάνετο γνώμην, ἔχουσαι τῆς ἰταλίας· ταύτην γὰρ εἶναι τοῦ πολέμου τὸ μέγιστον ἄθλον, προστιθέναι δὲ τοῖς κρατοῦσιν εὐθὺς Σικελίαν, Σαρδῶνα, Κύρνον, Ἰβηρίαν, Γαλατίαν ἅπασαν· ἧς τε δὴ πλεῖστος ὁ λόγος Πομπηΐω, πατρίδος ὀρεγοῦσης χειῖρας ἐγγύθεν, οὐ καλῶς ἔχειν περιορᾶν προπηλακίζομένην, καὶ δουλεύουσαν οἰκέταις καὶ κόλαξι τυράννων. Αὐτὸς δὲ Πομπηΐος οὔτε πρὸς δόξαν ἠγεῖτο καλὸν αὐτῷ δευτέραν φυγὴν φεύγειν Καίσαρα, καὶ διώκεσθαι, τῆς τύχης διώκειν διδούσης, οὔτε ὅσιον ἐγκαταλιπεῖν Σικιπίωνα, καὶ τοὺς περὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ Θετταλίαν ἄνδρας· ὑπατικοὺς, εὐθὺς ὑπὸ Καίσαρι γενησομένους μετὰ χρημάτων καὶ δυνάμεων μεγάλων· τῆς δὲ Ῥώμης μάλιστα κήδεσθαι τὸν ἀπωτάτω πολεμοῦντα περὶ αὐτῆς, ὅπως ἀπαθῆς κακῶν οὔσα καὶ ἀνήκοος περιμένη τὸν κρατοῦντα.

ΕΖ. Ταῦτα ψηφισάμενος ἐδίωκε Καίσαρα, μάχης μὲν ἐγνωκῶς ἀπέχεσθαι, πολιορκεῖν δὲ καὶ τρίβειν ταῖς ἀπορίαις, ἐγγύθεν ἐπακολουθῶν. Καὶ γὰρ ἄλλως ταῦτα συμφέρειν ἠγεῖτο, καὶ λόγος τις εἰς αὐτὸν ἦκεν ἐν τοῖς ἰππεύσει φερόμενος, ὡς χρὴ τάχιστα τρεψάμενους Καίσαρα, συγκαταλύειν κάκεινον αὐτόν. Ἔνιοι δὲ φασι, διὰ τοῦτο καὶ Κάτωνι πρὸς μηδὲν ἄξιον σπουδῆς χρῆσασθαι Πομπηΐων· ἀλλὰ καὶ πορευόμενον ἐπὶ Καίσαρα, πρὸς θαλάσση καταλιπεῖν ἐπὶ τῆς ἀποσκευῆς, φοβηθέντα, μὴ, Καίσαρος ἀναιρεθέντος, ἀναγκάσῃ κάκεινον εὐθὺς ἀποθέσθαι τὴν ἀρχὴν. Οὕτω δὲ παρακολουθῶν ἀτρέμα τοῖς πολεμίοις, ἐν αἰτίαις ἦν καὶ καταβοήσσειν, ὡς οὐ Καίσαρα καταστρατηγῶν, ἀλλὰ τὴν πατρίδα καὶ τὴν βουλὴν, ὅπως διὰ παντὸς ἀρχῆ, καὶ μηδέποτε παύσῃται τοῖς ἀξιούσι τῆς οἰκουμένης

ἄρχειν χρώμενος ὑπηρεταῖς καὶ δορυφόροις. Δομίτιος δ' αὐτὸν αἰεὶ ὁ Αἰνόβαρθος Ἀγαμέμνονα καλῶν, καὶ βασιλέα βασιλέων, ἐπίφθονον ἐποίει. Καὶ Φαώνιος οὐχ' ἦττον ἦν ἀηδῆς τῶν παρ' ῥησιαζομένων ἀκαίρως, ἐν τῷ σκώπτειν « Ἄνθρωποι (βοῶν), οὐ- » δὲ τῆτες ἔσαι τῶν ἐν Τουσκλάνῳ σύκων μεταλαβεῖν »; Λεύκιος δ' Ἀφράνιος, ὁ τὰς ἐν Ἰβηρίᾳ δυνάμεις ἀποβαλὼν, ἐν αἰτία προδοσίας γεγονώς, τότε δὲ τὸν Πομπηίου ὄρων φυγομαχοῦντα, θαυμάζειν ἔλεγε τοὺς κατηγοροῦντας αὐτοῦ, πῶς πρὸς τὸν ἔμπορον τῶν ἐπαρχιῶν οὐ μάχονται προελθόντες. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πολλὰ λέγοντες, ἄνδρα δόξης ἦττονα καὶ τῆς πρὸς τοὺς φίλους αἰδοῦς, τὸν Πομπηίου, ἐξεδιάταντο καὶ συνεπεσπάσαντο ταῖς ἐαυτῶν ἐλπίσι καὶ ὀρμαῖς ἐπακλουθῆσαι, προέμενον τοὺς ἀρίστους λογισμοὺς· ὅπερ οὐδὲ πλοίου κυβερνήτη, μήτιγε τοσούτων ἐθνῶν καὶ δυνάμεων αὐτοκράτορι στρατηγῷ, παθεῖν ἦν προσῆκον. Ὁ δὲ τῶν μὲν ἰατρῶν τοὺς μηδέποτε χαριζομένους ταῖς ἐπιθυμίαις ἐπῆνει, αὐτὸς δὲ τῷ νοσοῦντι τῆς στρατιᾶς ἐνέδωκε, δείσας ἐπὶ σωτηρίᾳ λυπηρὸς γενέσθαι. Πῶς γὰρ ἂν τις φήσειεν ὑγιαίνειν ἐκείνους τοὺς ἄνδρας, ὧν οἱ μὲν ὑπατείας ἤδη καὶ στρατηγίας ἐν τῷ στρατηπέδῳ περινοσοῦντες ἐμῶντο; Σπινθηρι δὲ καὶ Δομιτίῳ καὶ Σκιπίωνι περὶ τῆς Καίσαρος ἀρχιερωσύνης ἔριδες ἦσαν καὶ φιλονεικίαι καὶ δεξιώσεις; ὥσπερ αὐτοῖς Τιγράνου τοῦ Ἀρμενίου παραστρατοπεδεύοντος, ἢ τοῦ Ναβαταίων βασιλέως· ἀλλ' οὐ Καίσαρος ἐκείνου, καὶ τῆς δυνάμεως, ἧ χιλίας μὲν ἤρῃκει πόλεις κατὰ κράτος, ἔθνη δὲ πλείονα τριακοσίων ὑπῆκτο. Γερμανοῖς δὲ καὶ Γαλάταις μεμαχημένος ἀήττητος ὅσας οὐκ ἂν τις ἀριθμῆσαι μάχας, ἑκατὸν μυριάδας αἰχμαλώτων ἔλαβεν, ἑκατὸν δὲ ἀπέκτεινε τρεψάμενος ἐκ παραπάξεως.

ΕΗ. Ἄλλ' ὅμως ἐγκείμενοι καὶ θορυβοῦντες, ἐπεὶ κατέβησαν εἰς τὸ Φαρσάλιον πεδῖον, ἠνάγκασαν βουλὴν προθεῖναι τὸ

Πομπήιον, ἐν ἧ Λαβιηνός, ὁ τῶν ἰππέων ἄρχων, πρῶτος ἀναστὰς ὤμοσε μὴ ἀναχωρήσειν ἐκ τῆς μάχης, εἰ μὴ τρέψαιτο τοὺς πολεμίους· τὰ δ' αὐτὰ καὶ πάντες ὤμνυσαν. Τῆς δὲ νυκτὸς ἔδοξε κατὰ τοὺς ὕπνους Πομπήϊος, εἰς τὸ θέατρον εἰσιόντος αὐτοῦ, κροτεῖν τὸν δῆμον, αὐτὸς δὲ κοσμεῖν ἱερὸν Ἀφροδίτης νικηφόρου πολλοῖς λαφόροις· Καὶ τὰ μὲν ἐθάρρει, τὰ δ' ὑπέθραπτεν αὐτὸν ἡ ὄψις, δεδοικότα, μὴ τῷ γένει τῷ Καίσαρος εἰς Ἀφροδίτην ἀνήκοντι δόξα καὶ λαμπρότης ἀπ' αὐτοῦ γένηται· καὶ πανικοίτινες θόρυβοι διάττοντες ἐξανέστησαν αὐτόν. Ἐπιβιβῆς δὲ φυλακῆς, ὑπὲρ τοῦ Καίσαρος στρατοπέδου, πολλὴν ἡσυχίαν ἄγοντος, ἐξέλαμψε μέγα φῶς, ἐκ δὲ τούτου λαμπὰς ἀφθεῖσα φλογοειδὴς ἐπὶ τὸ Πομπήϊου κατέσκηψε· καὶ τοῦτ' ἰδεῖν φησι Καίσαρ αὐτὸς, ἐπιὼν τὰς φυλακάς. Ἄμα δ' ἡμέρα μέλλοντος αὐτοῦ πρὸς Σκοτοῦσσαν ἀναζευγνύειν, καὶ τὰς σκηναὶς τῶν στρατιωτῶν καθαιρούντων, καὶ προπεμπόντων ὑποζύγια καὶ θεράποντας, ἦγον οἱ σκοποὶ, φράζοντες ὅπλα πολλὰ καθορᾶν ἐν τῷ χάρακι τῶν πολεμίων διαφερόμενα, καὶ κίνησιν εἶναι καὶ θόρυβον ἀνδρῶν ἐπὶ μάχην ἐξιόντων· Μετὰ δὲ τούτους ἕτεροι παρήσαν, εἰς τάξιν ἤδη καθίστασθαι τοὺς πρῶτους λέγοντες. Ὁ μὲν οὖν Καίσαρ, εἰπὼν τὴν προσδοκωμένην ἔκειν ἡμέραν, ἐν ἧ πρὸς ἄνδρας, οὐ πρὸς λιμὸν, οὐδὲ πενίαν μαχοῦνται, κατὰ τάχος πρὸ τῆς σκηνῆς ἐκέλευσε προθεῖναι τὸν φοινικοῦν χιτῶνα· τοῦτο γὰρ μάχης Ῥωμαίοις ἐστὶ σύμβολον. Οἱ δὲ στρατιῶται, θεασάμενοι, μετὰ βοῆς καὶ χαρᾶς τὰς σκηναὶς ἀφέντες, ἐφέροντο πρὸς τὰ ὅπλα. Καὶ τῶν ταξιαρχῶν ἀγόντων εἰς ἣν ἔδει τάξιν, ἕλαστος, ὥσπερ χορὸς, ἄνευ θορύβου μεμελητημένως εἰς τάξιν καὶ πρᾶως καθίστατο.

ΕΘ· Πομπήϊος δὲ, τὸ μὲν δεξιὸν αὐτὸς ἔχων, ἔμελλεν ἀνθίστασθαι πρὸς Ἀντώνιον· ἐν δὲ τῷ μέσῳ Σκιπίωνα τὸν πενθερὸν ἀντέταξε Καλβίνῳ Λευκίῳ· τὸ δ' εὐώνυμον εἶχε μὲν Λεύκιος

Δομίτιος, ἐρρώσθη δὲ τῷ πληθει τῶν ἰππέων. Ἐνταῦθα γὰρ ὀλίγου δεῖν ἅπαντες ἐρρώησαν, ὡς Καίσαρα βιασόμενοι, καὶ τὸ δέκατον τάγμα διακόφοντες, οὗ πλεῖστος ἦν ὁ λόγος ὡς μαχιμωτάτου, καὶ Καῖσαρ ἐν ἐκείνῳ ταττόμενος εἰώθει μάχεσθαι. Κατιδὼν δὲ πεφραγμένον ἵππῳ τοσαύτη τῶν πολεμίων τὸ εὐώνυμον, καὶ φοβηθεὶς τὴν λαμπρότητα τοῦ ὀπλισμοῦ, μετεπέμψατο σπείρας ἕξ ἀπὸ τῶν ἐπιταγμάτων, καὶ κατέστησεν ὀπισθεν τοῦ δεκάτου, κελύσας ἡσυχίαν ἄγειν, ἀδήλους τοῖς πολεμίοις ὄντας· ὅταν δὲ προσελαύνωσιν οἱ ἰππεῖς, διὰ τῶν προμάχων ἐκδραμόντας, μὴ προέσθαι τοὺς ὑσσοὺς, ὥσπερ εἰώθασιν οἱ κράτιστοι, σπεύδοντες ἐπὶ τὰς ξιφουλκίας, ἀλλὰ παίειν ἄνω, συντιτρώσκοντας ὄμματα καὶ πρόσωπα τῶν πολεμίων· οὐ γὰρ μενεῖν τοὺς καλοὺς τούτους καὶ ἀνθηροὺς πυρρῆχιστάς διὰ τὸν ὠραῖσμόν, οὐδ' ἀντιβλέπειν πρὸς τὸν σίδηρον ἐν ὀφθαλμοῖς γενόμενον. Ἐν τούτοις μὲν οὖν ὁ Καῖσαρ ἦν. Ὁ δὲ Πομπηῖος ἀφ' ἵππου τὴν παράταξιν ἐπισκοπῶν, ὡς εἴωρα τοὺς μὲν ἀντιπάλους μεθ' ἡσυχίας τὸν καιρὸν ἐν τάξει προσμένοντας, τῆς δ' ὑφ' αὐτῷ στρατιᾶς τὸ πλεῖστον οὐκ ἀτρεμοῦν, ἀλλὰ κυμαῖνον ἀπειρία καὶ θορυβούμενον, ἔδεισε, μὴ διασπασθῆ παντάπασιν ἐν ἀρχῇ τῆς μάχης· καὶ παράγγελμα τοῖς προτεταγμένοις ἔδωκεν ἐστῶτας ἐν προβολῇ, καὶ μένοντας ἀραρότως, δέχεσθαι τοὺς πολεμίους. Ὁ δὲ Καῖσαρ αἰτιᾶται τὸ στρατήγημα τοῦτο· τῶν τε γὰρ πληγῶν τὸν ἐξ ἐπιδρομῆς τόνον ἀμαυρῶσαι, καὶ τὴν μάλιστα τοὺς πολλοὺς ἐν τῷ συμφέρεσθαι τοῖς πολεμίοις πληροῦσαν ἐνθουσιασμοῦ καὶ φορᾶς ἀντεξόρμησιν, ἅμα κραυγῇ καὶ δρόμῳ τὸν θυμὸν αὐξοῦσαν, ἀφελόντα, πῆξαι καὶ καταψύξαι τοὺς ἄνδρας. Ἦσαν δὲ οἱ μὲν μετὰ Καίσαρος δισχίλιοι πρὸς δυσμυρίους· οἱ δὲ μετὰ Πομπηίου βραχεῖ πλείονες ἢ διπλάσιοι τούτων.

Ο. Ἰῆδη δὲ συνθήματος δεδομένου παρ' ἀμφοτέρων, καὶ

τῆς σάλπιγγος ἀρχομένης ἐγκελεύεσθαι πρὸς τὴν σύρασιν, τῶν μὲν πολλῶν ἐσκοπεῖτο ἕκαστος τὸ καθ' αὐτὸν, ὀλίγοι δὲ Ῥωμαίων, οἱ βέλτιστοι, καὶ τινες Ἑλλήνων, παρόντες ἔξω τῆς μάχης, ὡς ἐγγὺς ἦν τὸ δεινόν, ἐλογίζοντο τὴν πλεονεξίαν καὶ φιλονεικίαν, ὅπου φέρουσα τὴν ἡγεμονίαν ἐξέθηκεν. Ὅπλα γὰρ συγγενικά, καὶ τάξεις ἀδελφαί, καὶ κοινὰ σημεῖα, καὶ μιᾶς πόλεως εὐανδρία τοσαύτη καὶ δύναμις, αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν συνέπιπτεν· ἐπιδεικνυμένη τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὡς ἐν πάθει γενομένη τυφλὸν ἐσι καὶ μανιῶδες. Ἦν μὲν γὰρ ἤδη, καθ' ἡσυχίαν χρῆζουσιν ἄρχειν καὶ ἀπολαύειν τῶν κατειργασμένων, τὸ πλεῖστον καὶ κράτιστον ἀρετῆ γῆς καὶ θαλάσσης ὑπήκουον ἦν δ' ἔτι, τροπαίων καὶ θριάμβων ἔρωτι βουλομένους χαρίζεσθαι καὶ διψῶντας, ἐμπίπλασθαι Παρθικῶν πολέμων, ἢ Γερμανικῶν. Πολὺ δὲ καὶ Σκυθία λειπόμενον ἔργον, καὶ Ἰνδοί· καὶ πρόφρασις οὐκ ἄδοξος ἐπὶ ταῦτα τῆς πλεονεξίας, ἡμερῶσαι τὰ βαρβαρικά. Τίς δ' ἂν ἢ Σκυθῶν ἵππος, ἢ τοξέυματα Πάρθων, ἢ πλοῦτος Ἰνδῶν ἐπέσχε μυριάδας ἑπτὰ Ῥωμαίων ἐν ὅπλοις ἐπερχομένας, Πομπηίου καὶ Καίσαρος ἡγουμένων, ὧν ὄνομα πολὺ πρότερον ἤκουσαν, ἢ τὸ Ῥωμαίων; οὕτως ἄμικτα καὶ ποικίλα καὶ θηριώδη φύλα νικῶντες ἐπῆλθον. Τότε δ' ἀλλήλοις μαχόμενοι συνήεσαν, οὐδὲ τὴν δόξαν αὐτῶν, δι' ἣν τῆς πατρίδος ἠφείδουν, οἰκτεῖραντες, ἄχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀνικῆτων προσαγορευομένων. Ἦ μὲν γὰρ γενομένη συγγένεια, καὶ τὰ Ἰουλίαις φίλτρα, καὶ γάμος ἐκεῖνος, εὐθύς ἦν ἀπατηλὰ καὶ ὑποπτα κοινωίας ἐπὶ χρεῖα συνισταμένης ὁμηρεύματα, φιλίας δ' ἀληθινῆς οὐ μετέσχευ.

ΟΑ. Ὡς δ' οὖν τὸ Φαρσάλιον πεδίον ἀνδρῶν καὶ ἵππων καὶ ὅπλων ἀνεπέπληστο, καὶ μάχης ἤρθη παρ' ἀμφοτέρων σημεῖα, πρῶτος ἐκ τῆς Καίσαρος φάλαγγος ἐξέδραμε Γάιος Κρασσιανὸς ἀνδρῶν ἑκατὸν εἴκοσι λοχαγῶν, μεγάλην ἀποδιδούς ὑπόσχεσιν Καίσαρι. Πρῶτον γὰρ αὐτὸν ἐξίων τοῦ χάρακος εἶδε, καὶ

προσαγορεύσας, ἤρετο, πῶς φρονοίη περὶ τῆς μάχης. Ὁ δὲ, τὴν δεξιὰν προτείνας, ἀνεβόησε· « Νικήσεις λαμπρῶς, ὦ Καῖσαρ ἢ » ἐμὲ δ' ἢ ζῶντα τήμερον, ἢ νεκρὸν ἐπαινέσεις ». Τούτων τῶν λόγων μεμνημένος, ἐξώρμησε καὶ συνεπεσπάσατο πολλοὺς, καὶ προσέβαλε κατὰ μέσους τοὺς πολεμίους. Γενομένου δὲ τοῦ ἀγῶνος εὐθὺς ἐν ζίφουσι, καὶ πολλῶν φονευομένων, βιαζόμενον πρόσω καὶ διακόπτοντα τοὺς πρώτους ὑποστάς τις ὠθεῖ διὰ τοῦ στόματος τὸ ζίφος, ὥστε τὴν αἰχμὴν περάσασαν ἀνασχεῖν κατὰ τὸ ἰνίον. Πεσόντος δὲ τοῦ Κρασσιανοῦ, κατὰ τοῦτο μὲν ἦν ἰσόρροπος ἡ μάχη· τὸ δὲ δεξιὸν ὁ Πομπηῖος οὐ ταχέως ἐπῆγεν, ἀλλὰ παπταίνων ἐπὶ θάτερα, καὶ τὸ τῶν ἰππέων ἀναμμένων ἔργον ἐνδιέτριβεν. Ἢδη δ' ἐκεῖνοι τοὺς οὐλαμοὺς ἀνῆγον, ὡς κυκλωσόμενοι τὸν Καίσαρα, καὶ τοὺς προτεταγμένους ἰππεῖς, ὀλίγους ὄντας, ἐμβαλοῦντες εἰς τὴν φάλαγγα. Καίσαρος δὲ τὸ σημεῖον ἄραντος, οἱ μὲν ἰππεῖς ἐξανεχώρησαν, αἱ δ' ἐπιτεταγμένοι σπεῖραι πρὸς τὴν κύκλωσιν ἐκδραμοῦσαι, τρισχίλιοι ἄνδρες, ὑπαντιάζουσι τοὺς πολεμίους, καὶ παριστάμενοι καθ' ἵππον, ὡς ἐδιδάχθησαν, ὑψηλοῖς ἐχρῶντο τοῖς ὑσσοῖς, ἐφιέμενοι τῶν προσώπων. Οἱ δ', ἅτε μάχης πάσης ἄπειροι, τοιαύτην δὲ μὴ προσδοκῆσαντες, μηδὲ προμαθόντες, οὐκ ἐτόλμων, οὐδ' ἠνεύχοντο τὰς πληγὰς ἐν ὄμμασι καὶ στόμασιν οὔσας, ἀλλ' ἀποστρεφόμενοι καὶ προῖχόμενοι τῶν ὄψεων τὰς χεῖρας, ἀκλεῶς ἐτράποντο. Φευγόντων δὲ τούτων ἀμελήσαντες οἱ Καίσαρος, ἐχώρουν ἐπὶ τοὺς πεζοὺς, ἢ μάλιστα τῶν ἰππέων τὸ κέρασ ἐπιλωμένον περιδρόμῃν ἐδίδου καὶ κύκλωσιν. Ἄμα δὲ τούτων ἐκ πλαγίου προσπεσόντων, καὶ κατὰ στόμα τοῦ δεκάτου προσμίζαντος, οὐχ ὑπέμειναν, οὐδὲ συνέστησαν, ὀρῶντες ἐν ᾧ κυκλώσασθαι τοὺς πολεμίους ἤλπιζον, αὐτοὺς τοῦτο πάσχοντας.

ὉΒ Τραπομένων δὲ τούτων, ὡς κατείδε τὸν κονιορτὸν ὁ Πομπηῖος, καὶ τὸ περὶ τοὺς ἰππέας πάθος εἶκασεν, ὧ μὲν

ἐχρήσατο λογισμῷ χαλεπὸν εἰπεῖν, μάλιστα δ' ὅμοιος παράφρωνι καὶ παραπλήγι τὴν διάνοιαν, καὶ μηδ' ὅτι Μάγνος ἐστὶ Πομπηῖος ἐννοοῦντι, μηδένα προσειπὼν, ἀπῆει βράδην εἰς τὸν χάρακα, πάνυ τοῖς ἔπεσι πρέπων ἐκείνοισι.

Zeus δὲ πατὴρ Αἴανθ' ὑψίζυγος ἐν φόβον ὄρσεν·
 Στῆ δὲ ταφῶν, ἔπιθεν δὲ σάκος βάλεν ἐπταβόειον,
 Τρέσσε δὲ παπτήνας ἀφ' ὀμίλου.

Τοιοῦτος εἰς τὴν σκηνὴν παρελθὼν, ἀφθογγος καθῆστο, μέχρις οὗ τοῖς φεύγουσι πολλοὶ διώκοντες συνέπιπτον· τότε δὲ φωνὴν μίαν ἀφείς ταύτην. «Οὐκοῦν καὶ ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν»; ἄλλο δὲ μηδὲν εἰπὼν, ἀναστὰς, καὶ λαβὼν ἐσθῆτα τῇ παρούσῃ τύχῃ πρέπουσαν, ὑπεξῆλθεν. Ἐφυγε δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τάγματα, καὶ φόνος ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολὺς ἐγένετο σκηνοφυλάκων καὶ θεραπεόντων· στρατιώτας δὲ μόνους ἑξακισχιλίους φησὶ πεσεῖν Ἀσίηνιος Πολίων, μεμαχημένος ἐκείνην τὴν μάχην μετὰ Καίσαρος. Αἰρούντες δὲ τὸ στρατόπεδον, ἐθεῶντο τὴν ἀνοιαν καὶ κουφότητα τῶν πολεμίων. Πᾶσα γὰρ σκηνὴ μυρσίαις κατέστεπτο, καὶ στρωμαῖς ἀνθιναιῖς ἤσκητο, καὶ τραπέζαις ἐκπωμάτων μεσταῖς· καὶ κρατῆρες οἴνου προῦκειντο, καὶ παρὰσκευὴ καὶ κόσμος ἦν τεθυκότων καὶ πανηγυριζόντων μᾶλλον, ἢ πρὸς μάχην ἐξοπλιζομένων. Οὕτω ταῖς ἐλπίσι διεφθαρμένοι, καὶ γέμοντες ἀνοήτου θράσους, ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐχώρουν.

ΟΓ. Πομπηῖος δὲ, μικρὸν ἔξω τοῦ χάρακος προσελθὼν, τὸν μὲν ἵππον ἀφῆκεν, ὀλίγων δὲ κομιδῇ περὶ αὐτὸν ὄντων, ὡς οὐδεὶς ἐδίωκεν, ἀπῆει καθ' ἡσυχίαν, ἐν διαλογισμοῖς ὢν, οἷους εἰκὸς λαμβάνειν ἄνθρωπον ἔτη τέτταρα καὶ τριάκοντα νικᾶν καὶ κρατεῖν ἀπάντων εἰθισμένον, ἥττης δὲ καὶ φυγῆς τότε πρῶτον ἐν γῆρᾳ λαμβάνοντα πειῖραν ἐννοούμενον, δ' ἐξ ὧσων ἀγώνων καὶ πολέμων ἠύξημένην ἀποβαλὼν ὥρα μιᾷ δόξαν καὶ δύναμιν, ἣ πρὸ μικροῦ τοσοῦτοις ὄπλοις καὶ ἵπποις καὶ στόλοις δορυ-

φορούμενος, ἀπέρχεται μικρὸς οὕτω γεγωνὸς καὶ συνεσταλμένος, ὥστε λαθάνειν ζητοῦντας τοὺς πολεμίους. Παραμειψάμενος δὲ Λάρισσαν, ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὰ Τέμπη, καταβάλων ἑαυτὸν ἐπὶ στόμα δεδιψηκῶς, ἔπινε τοῦ ποταμοῦ, καὶ πάλιν ἀναστὰς ἐβάδιζε διὰ τῶν Τεμπῶν, ἄχρις οὗ κατήλθεν ἐπὶ τὴν θάλατταν. Ἐκεῖ δὲ τῆς νυκτὸς τὸ λοιπὸν ἀναπαυσάμενος ἐν καλυβίῳ τινι σαγινηῶν, καὶ περὶ τὸν ὄρθρον ἐπιβάς ποταμίῳ πλοίου, καὶ τῶν ἐπομένων τοὺς ἐλευθέρους ἀναλαβὼν, τοὺς δὲ θεράποντας ἀπιέναι πρὸς Καίσαρα κελεύσας, καὶ μὴ δεδιέναι παρὰ γῆν κομιζόμενος, εἶδεν εὐμεγέθη φορτηγὸν ἀνάγεσθαι μέλλουσαν, ἧς ἐναυκλήρει Ῥωμαῖος ἀνὴρ, οὐ πᾶν Πομπητῆρ συνήθης, γινώσκων δὲ τὴν ὄψιν αὐτοῦ. Πετίκιος ἐκαλείτο. Τούτῳ σενεβεβήκει τῆς παρωχημένης νυκτὸς ἰδεῖν κατὰ τοὺς ὕπνους Πομπητῆιον οὐχ ὄν ἐώρακε πολλάκις, ἀλλὰ ταπεινὸν καὶ κατηφῆ, προσδιλεγόμενον αὐτῷ. Καὶ ταῦτα τοῖς συμπλέουσιν ἐτύγχανε διηγούμενος, ὡς δὴ φιλεῖ περὶ * τῶν * πραγμάτων τηλικούτων λόγον ἔχειν ἀνθρώπους σχολὴν ἄγοντας. Ἐξαίφνης δὲ τις τῶν ναυτῶν ἔφρασε κατιδὼν, ὅτι πλοῖον ποτάμιον ἀπὸ τῆς γῆς ἐρέσσειται, καὶ κατασεύουσι τινὲς ἀνθρώποι τὰ ἱμάτια, καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγουσι πρὸς αὐτοὺς. Ἐπιστὰς οὖν ὁ Πετίκιος, εὐθύς ἔγνω τὸν Πομπητῆιον, οἷον ὄναρ εἶδε καὶ πληξάμενος τὴν κεφαλὴν, ἐκέλευσε τοὺς ναύτας τὸ ἐφόλκιον παραβαλεῖν, καὶ τὴν δεξιὰν ἐξέτεινε, καὶ προσεκάλει τὸν Πομπητῆιον, ἤδη συμφρονῶν τῷ σχήματι τὴν τύχην καὶ μεταβολὴν τοῦ ἀνδρός. Ὅθεν οὔτε παράκλησιν ἀναμείνας, οὔτε λόγον, ἀλλ' ἀναλαβὼν ὅτους ἐκέλευσε μετ' αὐτοῦ (Λέντουλοι δ' ἦσαν ἀμρότεροι, καὶ Φαώνιος) ἀνήχθη καὶ μικρὸν ὕστερον ἰδόντες ἀπὸ γῆς ἀμιλλώμενον Δηϊόταρον τὸν βασιλέα προσαναλαμβάνουσιν. Ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἦν δείπνου, καὶ παρεσκευάσεν ὁ ναύκληρος ἐκ τῶν παρόντων, ἰδὼν ὁ Φαώνιος οἰκετῶν ἀπορίᾳ τὸν Πομπητῆιον ἀρχόμενον αὐτὸν ὑπολύειν,

προσέδραμε καὶ ὑπέλυσε καὶ συνήλειψε. Καὶ τὸ λοιπὸν ἐκ τούτου περιέπων καὶ θεραπεύων, ὅσα δεσπότης δούλοι, μέχρι νίψεως ποδῶν, καὶ δείπνου παρασκευῆς, διετέλεσεν ὥστε τὴν ἐλευθεριότητα τῆς ὑπουργίας ἐκείνης θεασάμενον ἂν τινα καὶ τὸ ἀφελὲς καὶ ἄπλαστον, εἰπεῖν·

Φεῦ τοῖσι γενναίοισιν ὡς ἅπαν καλόν.

ΟΔ. Οὕτω δὲ παραπλεύσας ἐπ' Ἀμφιπόλεως, ἐκείθεν εἰς Μιτυλήνην ἐπεραιούτο, βουλόμενος τὴν Κορνηλίαν ἀναλαβεῖν καὶ τὸν υἱόν. Ἐπεὶ δὲ προσέσχε τῇ νήσῳ κατ' αἰγιαλόν, ἐπεμψεν εἰς πόλιν ἄγγελον, οὐχ ὡς ἡ Κορνηλία προσεδόκα, τοῖς πρὸς χάριν ἀπαγγελλομένοις καὶ γραφομένοις ἐλπίζουσα, τοῦ πολέμου κεκριμένου περὶ Δυρράχιον, ἔτι λοιπὸν ἔργον εἶναι Πομπηῶ τὴν Καίσαρος δίωξιν. Ἐν τούτοις οὔσαν αὐτὴν καταλαβὼν ὁ ἄγγελος, ἀσπάσασθαι μὲν οὐχ ὑπέμεινε, τὰ δὲ πλείστα καὶ μέγιστα τῶν κακῶν τοῖς δάκρυσι μᾶλλον, ἢ τῇ φωνῇ, φράσας, σπεύδειν ἐκέλευσεν, εἰ βούλεται πως Πομπηῖον ἰδεῖν ἐπὶ νεῶς μιᾶς καὶ ἀλλοτρίας. Ἡ δ', ἀκούσασα, προήκατο μὲν αὐτὴν χαμαῖζε, καὶ πολὺν χρόνον ἔκφρων καὶ ἀναυδος ἔκειτο· μόλις δὲ πως ἔμφρων γενομένη, καὶ συννοήσασα τὸν καιρὸν οὐκ ὄντα θρήνων καὶ δακρύων, ἐξέδραμε διὰ τῆς πόλεως ἐπὶ θάλατταν. Ἀπαντήσαντος δὲ τοῦ Πομπηῖου, καὶ δεξαμένου ταῖς ἀγκάλαις αὐτὴν ὑπεριπομένην καὶ περιπίπτουσαν « Ὄρω σε (εἶπεν), ἄνερ, οὐ τῆς σῆς »
 » τύχης ἔργον, ἀλλὰ τῆς ἐμῆς, προσεβόριμμένον ἐνὶ σκάφει, τὸν »
 » πρὸ τῶν Κορνηλίας γάμων πεντακοσίαις ναυσὶ ταύτην παρα- »
 » πλεύσαντα τὴν θάλασσαν. Τί μ' ἤλθες ἰδεῖν, καὶ οὐκ ἀπέλιπες »
 » τῷ βαρεῖ δαίμονι τὴν καὶ σὲ δυσυχίας ἀναπλήσασαν τσοαύτης; »
 » ὡς εὐτυχῆς μὲν ἂν ἤμην γυνή, πρὸ τοῦ Πόπλιον ἐν Πάρθοις »
 » ἀκοῦσαι τὸν παρθένιον ἄνδρα κείμενον ἀποθανοῦσα· σώφρων »
 » δὲ, μετ' ἐκεῖνον, ὥσπερ ὠρμησα, τὸν ἐμαυτῆς προεμένη βίον· »
 » ἐσωζόμεν δ' ἄρα καὶ Πομπηῶ Μάγων συμφορὰ γενέσθαι ».

ΟΕ. Ταῦτ' εἰπεῖν τὴν Κορνηλίαν λέγουσι· τὸν δὲ Πομπηῖον ἀποκρίνασθαι· « Μίαν ἄρα, Κορνήλια, τύχην ἤδεις τὴν ἀμείνονα, » ἢ καὶ σε ἕτως· ἐξήπατησεν, ὅτι μοι χρόνον πλείονα τοῦ συνήθους παρέμεινεν. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα δεῖ φέρειν, γενομένους ἀνθρώπους, καὶ τῆς τύχης ἔτι πειρατέον. Οὐ γὰρ ἀνέλπισον ἐκ τούτων ἀναλαβεῖν ἐκεῖνα, τὸν ἐξ ἐκείνων ἐν τούτοις γενόμενον». Ἡ μὲν οὖν γυνὴ μετεπέμπετο χρήματα καὶ θεράποντας ἐκ τῆς πόλεως· τῶν δὲ Μιτυληναίων τὸν Πομπηῖον ἀσπασαμένων, καὶ παρακαλούντων εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλὰ κάκεινους ἐκέλευσε τῷ κρατοῦντι πείθεσθαι καὶ θαρρῆεῖν· εὐγνώμονα γὰρ εἶναι Καίσαρα καὶ χρησόν. Αὐτὸς δὲ, πρὸς Κρατίππον τραπόμενος τὸν φιλόσοφον (κατέβη γὰρ ἐκ τῆς πόλεως ὑψόμενος αὐτὸν), ἐμέμψατο καὶ συνδιηπόρησε βραχέα περὶ τῆς προνοίας, ὑποκατακλινομένου τοῦ Κρατίππου, καὶ παράγοντος αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἀμείνονας ἐλπίδας, ὅπως μὴ λυπηρὸς, μηδ' ἄκαιρος ἀντιλέγων εἴη. Ἐπεὶ τὸ μὲν ἐρέσθαι τὸν Πομπηῖον ἦν ὑπὲρ τῆς προνοίας, τὸν δ' ἀποφαίνεσθαι, ὅτι τοῖς πράγμασι ἤδη μοναρχίας ἔδει διὰ τὴν κακοπολιτείαν· ἐρέσθαι δὲ· « Πῶς, ὦ Πομπηῖε, καὶ τίνι τεκμηρίῳ πεισθῶμεν, » ὅτι βέλτιον ἂν σὺ τῇ τύχῃ Καίσαρος ἐχρήσω κρατήσας; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἑατέον ὥσπερ ἔχει τὰ τῶν θεῶν.

ΟΣ. Ἀναλαβὼν δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς φίλους, ἐκομίζετο, προσίσγων ὄρμοις ἀναγκαίους ὕδωρ, ἢ ἀγορὰν, ἔχουσιν. Εἰς δὲ πόλιν εἰσῆλθε πρότην Ἀττάλειαν τῆς Παμφυλίας. Ἐνταῦθα δ' αὐτῷ καὶ τριήρεις τινὲς ἀπήνησαν ἐκ Κιλικίας, καὶ στρατιῶται συνελέγοντο, καὶ τῶν συγκλητικῶν πάλιν ἐξήκοντα περὶ αὐτὸν ἦσαν. Ἀκούων δὲ καὶ τὸ ναυτικὸν ἔτι συνεχάναί, καὶ Κάτωνα πολλοὺς στρατιώτας ἀνειληφῶτα περαιοῦν εἰς Λιβύην, ὠδύρετο πρὸς τοὺς φίλους καταμεμφόμενος ἑαυτὸν ἐκδισασθέντα τῷ πεζῷ συμβαλεῖν, τῇ δὲ κρείττονι ἀδελφίτῳ δυνάμει πρὸς μηδὲν

ἀποχρήσασθαι, μηδὲ περιορμίσαι τὸ ναυτικόν, ὅπου κατὰ γῆν
 σφαλεῖς, εὐθὺς ἂν εἶχεν ἀντίπαλον ἐκ θαλάττης παρεσῶσαν
 ἀλκὴν καὶ δύναμιν τοσαύτην. Οὐδὲν γὰρ ἀμάρτημα Πομπηίου
 μείζον, οὐδὲ δεινότερον στρατήγημα Καίσαρος, ἢ τὸ τὴν μάχην
 οὕτω μακρὰν ἀποσπάσασθαι τῆς ναυτικῆς βοηθείας. Οὐ μὴν
 ἀλλ', ἐκ τῶν παρόντων κινεῖν τι καὶ πράττειν ἀναγκαζόμενος,
 ἐπὶ τὰς πόλεις περιέπεμπε· τὰς δ' αὐτὸς περιπλέων ἤτει χρή-
 ματα, καὶ ναῦς ἐπλήρου. Τὴν δ' ὀξύτητα τοῦ πολέμου καὶ
 τὸ τάχος δεδουκῶς, μὴ προαναρπάσῃ τῆς παρασκευῆς αὐτὸν
 ἐπελθὼν, ἐσκόπει καταφυγὴν ἐπὶ τῷ παρόντι καὶ ἀναχώρησιν.
 Ἐπαρχία μὲν οὖν οὐδεμίᾳ φυλάξιμος ἐφαίνετο βουλευομένοις
 αὐτοῖς· τῶν δὲ βασιλειῶν αὐτὸς μὲν ἀπέφαινε τὴν Πάρθων
 ἰκανωτάτην οὖσαν ἐν τε τῷ παρόντι δέζεσθαι καὶ περιβαλεῖν
 σφᾶς ἀσθενεῖς ὄντας, αὐτῆς τε βῶσαι καὶ προπέμψαι μετὰ
 πλείους δυνάμειω. τῶν δ' ἄλλων οἱ μὲν εἰς Διδύην καὶ Ἰόβαν
 ἔτρεπον τὴν γνώμην. Θεοφάνει δὲ τῷ Λεσβίῳ μανικὸν ἐδόκει
 τριῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχουσαν Αἴγυπτον ἀπολιπόντας, καὶ
 Πλοτεμαῖον, ἡλικίαν μὲν ἀντίπαιδα, φιλίας δὲ καὶ χάριτος
 πατρώας ὑπόχρεων, Πάρθοις ὑποβαλεῖν ἑαυτὸν, ἀπιστοτάτῳ
 γένει· καὶ Ῥωμαίῳ μὲν ἀνδρὶ, κηδεσῆ γενομένῳ, τὰ δευτέρα
 λέγοντα, πρῶτον εἶναι τῶν ἄλλων μὴ θέλειν, μηδὲ πειρᾶσθαι
 τῆς ἐκείνου μετριότητος. Ἀρσάκην δὲ ποιῆσθαι κύριον ἑαυτοῦ,
 τὸν μηδὲ Κράσσου δυνηθέντα ζῶντος· καὶ γυναῖκα νέαν, οἴκου
 τοῦ Σκιπίωνος, εἰς βαρβάρους κομίζειν ὕβρει καὶ ἀκολασίᾳ τὴν
 ἐξουσίαν μετροῦντας. Ἡ, κὰν μὴ πάθῃ, δόξῃ δὲ παθεῖν,
 δεινὸν ἐστὶν ἐπὶ τοῖς ποιῆσαι θυμναμένοις γενομένη. Τοῦτο μόνον,
 ὡς φασιν, ἀπέτρεψε τῆς ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ὁδοῦ Πομπηίου· εἰ
 δὴ τις ἔτι Πομπηίου λογισμὸς, ἀλλ' οὐχὶ δαίμων ἐκείνην ὑφ-
 ηγεῖτο τὴν ὁδόν.

ΟΖ. Ὡς δ' οὖν ἐνίκα φεύγειν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀναχθεῖς

ἀπὸ Κύπρου Σελευκίδι τριῆρει μετὰ τῆς γυναικὸς (τῶν δ' ἄλλων οἱ μὲν ἐν μακραῖς ὁμοίως ναυσίν, οἱ δ' ἐν ὀλκάσιν ἅμα συμπάρησαν), τὸ μὲν πέλαγος διεπέρασεν ἀσφαλῶς· πυθόμενος δὲ τὸν Πτολεμαῖον ἐν Πηλουσίῳ καθῆσθαι μετὰ στρατιᾶς, πολεμοῦντα πρὸς τὴν ἀδελφὴν, ἐκεῖ κατέσχε, προπέμψας τὸν φράσαντα τῷ βασιλεῖ καὶ δεησόμενον. Ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος ἦν κομιδῇ νέος· ὁ δὲ πάντα διέπων τὰ πράγματα Ποθεινὸς ἤθροισε βουλὴν τῶν δυνατωτάτων. Ἐδύναντο δὲ μέγιστον οὖς ἐκεῖνος ἐβούλετο, καὶ λέγειν ἐκέλευσεν ἣν ἔχει γνώμην ἕκαστος. Ἦν οὖν δεινὸν περὶ Πομπηίου Μάχου βουλευέσθαι Ποθεινὸν τὸν εὐνοῦχον, καὶ Θεόδοτον τὸν Χῖον, ἐπὶ μισθῷ ῥητορικῶν λόγων διδάσκαλον ἀνειλημμένον, καὶ τῶν Αἰγύπτιον Ἀχιλλᾶν. Κορυφαίότατοι γὰρ ἦσαν ἐν κατευνασταῖς καὶ τιθηνοῖς τοῖς ἄλλοις οὗτοι σύμβουλοι. Καὶ τοιοῦτου δικαστηρίου ψῆφον Πομπηίου ἐπ' ἀγκυρῶν πρόσω τῆς χώρας ἀποσαλεύων περιέμενον, ὃν Καίσαρι σωτηρίας χάριν οὐκ ἦν ἄξιον ὀφείλειν. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων τοσοῦτον αἰ γινῶμαι διέστησαν, ὅσον οἱ μὲν ἀπελαύνειν ἐκέλευον, οἱ δὲ καλεῖν καὶ δέχεσθαι τὸν ἄνδρα· Θεόδοτος δὲ, δεινότητά λόγου καὶ ῥητορείαν ἐπιδεικνύμενος, οὐδέτερον ἀπέφηνεν ἀσφαλές, ἀλλὰ δεξαμένους μὲν, ἔξειν Καίσαρα πολέμιον, καὶ δεσπότην Πομπηίου· ἀπωσαμένους δὲ, καὶ Πομπηίῳ τῆς ἐκβολῆς ὑπαιτίους ἔσεσθαι, καὶ Καίσαρι τῆς διώξεως κράτιστον οὖν εἶναι μεταπεμψαμένους ἀνελεῖν τὸν ἄνδρα. καὶ γὰρ ἐκεῖνῳ χαριεῖσθαι, καὶ τοῦτον οὐ φοβήσεσθαι. Προσεπεῖπε δὲ διαμειδιάσας, ὡς φασιν, ὅτι « Νεκρὸς οὐ δάκνει ».

ΟΗ. Ταῦτα κυρώσαντες, ἐπ' Ἀχιλλᾶ ποιοῦνται τὴν πράξιν. Ὁ δὲ, Σεπτίμιόν τινα πάλαι γεγονότα Πομπηίου ταξίαρχον παραλαβὼν, καὶ Σάλδιον ἕτερον ἑκατοντάρχη, καὶ τρεῖς, ἢ τέταρτας ὑπηρέτας, ἀνήχθη πρὸς τὴν Πομπηίου ναῦν. Ἐτυχον δὲ πάντες εἰς αὐτὴν οἱ δοκιμώτατοι τῶν συμπλεόντων ἐμβεβηκότες,

ἔπως εἶδειεν τὸ πραττόμενον. Ὡς οὖν εἶδον οὐ βασιλικήν, οὐδὲ λαμπράν, οὐδὲ ταῖς Θεοφάνους ἐλπείσιν ὁμοίαν ὑποδοχὴν, ἀλλ' ἐπὶ μιᾶς ἀλιάδος προσπλέοντας ὀλίγους ἀνθρώπους, ὑπείδοντο τὴν ὀλιγωρίαν· καὶ τῷ Πομπηίῳ παρήνουν εἰς πέλαγος ἀνακρούεσθαι τὴν ναῦν, ἕως ἔξω βέλους εἰσίν. Ἐν τούτῳ δὲ πελαζούσης τῆς ἀλιάδος, φθάσας ὁ Σεπτίμιος ἐξάνεστη, καὶ Ῥωμαϊστὶ τὸν Πομπηίον αὐτοκράτορα προσηγόρευσεν. Ὁ δ' Ἀχιλλᾶς, ἀσπασάμενος αὐτὸν Ἑλληνιστὶ, παρεκάλει μετελθεῖν εἰς τὴν ἀλιάδα· τέναγος γὰρ εἶναι πολὺ, καὶ βάθος οὐκ ἔχειν πλόϊμον τριήρει τὴν θάλατταν, ὑπόψαμμον οὔσαν. Ἄμα δὲ καὶ νῆες τινες ἐωρῶντο τῶν βασιλικῶν πληρούμεναι, καὶ τὸν αἰγιαλὸν ὀπλῖται κατεῖχον· ὥστ' ἄφυκτα καὶ μεταβαλλομένοις ἐφαίνετο, καὶ προσῆν τὸ διδόναι τοῖς φονεῦσι τὴν ἀπιστίαν αὐτὴν τῆς ἀδικίας ἀπολογίαν. Ἀσπασάμενος οὖν τὴν Κορνηλίαν προαποθηνοῦσαν αὐτοῦ τὸ τέλος, καὶ δύο ἑκατοντάρχας προέμβηται κελεύσας, καὶ τῶν ἀπελευθέρων ἓνα, Φίλιππον, καὶ Θεράποντα, Σκήνην ὄνομα, δεξιουμένων αὐτὸν ἤδη τῶν περὶ Ἀχιλλᾶν, ἐκ τῆς ἀλιάδος μεταστραφείς πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱόν, εἶπε Σοφοκλέους ἰαμβεῖα·

Ὅστις δὲ πρὸς τύραννον ἐμπορεύεται,

Κείνου ἴστί δούλος, κἂν ἐλεύθερος μὴ.

ΟΘ. Ταῦτα δ' ἔσχατα πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ φθεγζόμενος ἀνέβη· καὶ συχνοῦ διαστήματος ὄντος ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῆς τριήρους, ὡς οὐδεὶς παρὰ τῶν συμπλεόντων ἐγένετο λόγος φιλόφροντος πρὸς αὐτὸν, ἀποβλέψας εἰς τὸν Σεπτίμιον· «Οὐ δὴ που σ' (εἶπεν) » ἐγὼ γεγονότα συστρατιώτην ἐμὸν ἀμφιγυνῶ » ; κάκεινος ἐπένευσε τῇ κεφαλῇ μόνον, οὐδὲν προσειπὼν, οὐδὲ φιλοφρονηθεῖς. Πολλῆς οὖν πάλιν οὔσης σιωπῆς, ὁ Πομπηῖος ἔχων ἐν βιβλίῳ μικρῷ γεγραμμένον ὑπ' αὐτοῦ λόγον Ἑλληνικόν, ᾧ παρεσκευάσθη χρῆσθαι πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ἀνεγίνωσκεν. Ὡς δὲ τῇ γῆ

προσεπέλαζον, ἡ μὲν Κορνηλία μετὰ τῶν φίλων ἐκ τῆς τριήρους περιπαθῆς οὔσα τὸ μέλλον ἀπεσκοπεῖτο, καὶ θαρρῆειν ἤρχετο, πολλοὺς ὀρώσα πρὸς τὴν ἀπόβασιν τῶν βασιλικῶν, οἷον ἐπὶ τιμῇ καὶ δεξιῶσει, συνερχομένους. Ἐν τούτῳ δὲ τὸν Πομπηϊόν, τῆς τοῦ Φιλίππου λαμβανόμενον χειρὸς, ὅπως ῥᾶον ἐξανασταίη, Σεπτίμιος ὀπισθεν τῷ ξίφει διελαύνει πρῶτος, εἶτα Σάλβιος μετ' ἐκεῖνον, εἶτ' Ἀχιλλᾶς, ἐσπάσαντο τὰς μαχαίρας. Ὁ δὲ, ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις τὴν τήβεννον ἐφελκυσάμενος κατὰ τοῦ προσώπου, μηδὲν εἰπὼν ἀνάξιον ἑαυτοῦ, μηδὲ ποιήσας, ἀλλὰ στενάζας μόνον, ἐνεκαρτέρησε ταῖς πληγαῖς· ἐξήκοντα μὲν ἐνὸς δέοντος βεβιωκῶς ἔτη, μιᾷ δ' ὕστερον ἡμέρᾳ τῆς γενεθλίου τελευτήσας τὸν βίον.

Π. Οἱ δ' ἀπὸ τῶν νεῶν, ὡς ἐθεάσαντο τὸν φόνον, οἰμωγὴν ἐξάκουστον ἄχρι τῆς γῆς ἐκχέαντες, ἔφυγον ἀράμενοι τὰς ἀγκύρας κατὰ τάχος. Καὶ πνεῦμα λαμπρὸν ἐβοήθει πελαγίοις ὑπεκθέουσιν ὥστε βουλομένους διώκειν ἀποτραπέσθαι τοὺς Αἰγυπτίους. Τοῦ δὲ Πομπηϊοῦ τὴν μὲν κεφαλὴν ἀποτέμνουσι, τὸ δ' ἄλλο σῶμα γυμνὸν ἐκβαλόντες ἀπὸ τῆς ἀλιάδος, τοῖς δεομένοις τοιοῦτου θεάματος ἀπέλιπον. Παρέμεινε δ' αὐτῷ Φίλιππος, ἕως ἐγένοντο μεστοὶ τῆς ὀψεως· εἶτα περιλούσας τῇ θαλάσῃ τὸ σῶμα, καὶ χιτωνίῳ τινὶ τῶν ἑαυτοῦ περιστείλας, ἄλλο δ' οὐδὲν ἔχων, ἀλλὰ περισκοπῶν τὸν αἰγιαλὸν, εὔρε μικρᾶς ἀλιάδος λείψανα, παλαιὰ μὲν, ἀρκοῦντα δὲ νεκρῷ γυμνῷ, καὶ οὐδὲ ὄλω, πυρκαϊὴν ἀναγκαίαν παρασχεῖν. Ταῦτα συγκομίζοντος αὐτοῦ καὶ συντιθέντος, ἐπιστὰς ἀνὴρ Ῥωμαῖος ἤδη γέρων, τὰς δὲ πρῶτας στρατείας ἔτι νέος Πομπηϊῷ συνεστρατευμένος. « Τίς ὢν, » ὦ ἄνθρωπε (ἔφη), θάπτειν διανοῆ Μάγνον Πομπηϊόν; Ἐκείνου δὲ φήσαντος, ὡς ἀπελεύθερος· « Ἄλλ' οὐ μόνω σοι (ἔφη) » τοῦτο τὸ καλὸν ὑπάρξει· κάμῃ δὲ ὡσπερ εὐρήματος εὐσεβοῦς » δέξαι κοινωνὸν, ὡς μὴ κατὰ πάντα μέμφωμαι τὴν ἀποξένωσιν,

ἐντὶ πολλῶν ἀνιαρῶν τοῦτο γοῦν ἐυράμενος, ἀψασθαι καὶ περι-
 « σείλαι ταῖς ἐμαῖς χερσὶ τὸν μέγιστον αὐτοκράτορα Ῥωμαίων ».
 Οὕτω μὲν ἐκηδεύετο Πομπηΐος. Τῇ δ' ὕστεραία Λεύκιος Λέν-
 τλος, οὐκ εἰδὼς τὰ πεπραγμένα, πλέων ἀπὸ Κύπρου καὶ παρὰ
 γῆν κομιζόμενος, ὡς εἶδε νεκροῦ πυρᾶν, καὶ παρεστῶτα τὸν
 Φίλιππον, οὐπω καθορώμενος· « Τίς ἄρα (ἔφη) τὸ πεπρωμένον
 » ἐνταῦθα τελέσας ἀναπέπαιται; » καὶ μικρὸν διαλιπὼν, καὶ σενά-
 ξας· « Τάχα δὲ (εἶπε) σὺ, Πομπηΐε Μάγνε ». Καὶ μετὰ μικρὸν
 ἀποβᾶς, καὶ συλληφθεὶς ἀπέθανε. Τοῦτο Πομπηΐου τέλος. Οὐ
 πολλῶ δ' ὕστερον Καῖσαρ, ἐλθὼν εἰς Αἴγυπτον οὕτω καταπε-
 πληγμένην, τὸν μὲν προσφέροντα τὴν κεφαλὴν, ὡς παλαμναῖον,
 ἀπεσράφη· τὴν δὲ σφραγίδα τοῦ Πομπηΐου δεξάμενος ἐδά-
 κρυσεν· ἦν δὲ γλυφὴ λέων ξιφῆρης. Ἀχιλλᾶν δὲ καὶ Ποθεινὸν
 ἀπέσφαξεν· αὐτὸς δὲ μάχη λειφθεὶς ὁ βασιλεὺς περὶ τὸν ποτα-
 μὸν ἠφανίσθη. Θεόδοτον δὲ τὸν σοφιστὴν ἢ μὲν ἐκ Καίσαρος
 δίκη παρήλθε· φυγὼν γὰρ Αἴγυπτον, ἐπλανᾶτο ταπεινὰ πράτ-
 των καὶ μισούμενος. Βροῦτος δὲ Μάρκος, ὁ τὸν Καίσαρα κτείνας,
 ἐκράτησεν, ἐξευρὼν αὐτὸν ἐν Ἀσίᾳ, καὶ πᾶσαν αἰκίαν αἰκισά-
 μενος ἀπέκτεινε. Τὰ δὲ λείψανα τοῦ Πομπηΐου Κορνηλία δεξα-
 μένη κομισθέντα, περὶ τὸ Ἄλβανὸν ἔθηκεν.

ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ ΚΑΙ ΠΟΜΠΗΙΟΥ ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

ΕΚΚΕΙΜΕΝΩΝ οὖν τῶν βίων, ἐπιδράμωμεν τῷ λόγῳ ταχέως τὰ ποιούντα τὰς διαφορὰς, παράλληλα συνάγοντες. Ἔστι δὲ ταῦτα πρῶτον, ὅτι Πομπηῖος ἐκ τοῦ δικαιοτάτου τρόπου παρήλθεν εἰς δύναμιν καὶ δόξαν, αὐτὸς ὀρμηθεὶς ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα Σύλλα τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τῶν τυράννων ἐλευθεροῦντι συγκυτεργασάμενος. Ἀγησίλαος δὲ τὴν βασιλείαν ἔδοξε λαβεῖν, οὔτε τὰ πρὸς θεοὺς ἀμέμπτως, οὔτε τὰ πρὸς ἀνθρώπους, κρίνας νοθείας Δεωτυχίδην, ὃν υἱὸν αὐτοῦ ἀπέδειξεν ὁ ἀδελφὸς γνήσιον τὸν δὲ χρησμὸν κατειρωνευσάμενος τὸν περὶ τῆς χωλότητος. Δεύτερον, ὅτι Πομπηῖος Σύλλαν καὶ ζῶντα τιμῶν διατέλεσε, καὶ τεθνηκότος ἐκήδευσεν, βιασάμενος Λέπιδον, τὸ σῶμα, καὶ τῷ παιδί Φαύσῳ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα συνήκισεν. Ἀγησίλαος δὲ Λύσανδρον ἐκ τῆς τυχούσης προφάσεως ὑπεξέβριψε καὶ καθύβρισε. Καίτοι Σύλλας μὲν οὐκ ἐλαττόνων ἔτυχεν, ἢ Πομπηῖῳ παρέσχεν. Ἀγησίλαον δὲ Λύσανδρος καὶ τῆς Σπάρτης βασιλέα, καὶ τῆς Ἑλλάδος στρατηγὸν ἐποίησε. Τρίτον δ', αἱ περὶ τὰ πολιτικά *καὶ* τῶν δικαίων παραβάσεις, Πομπηῖῳ μὲν δι' οἰκειότητος ἐγένοντο· τὰ γὰρ πλείστα Καίσαρι καὶ Σκιπίωνι συνεξήμαρτε, κηδεσαῖς οὔσιν. Ἀγησίλαος δὲ, Σφοδρίαν μὲν, ἐφ' οἷς Ἀθηναίους ἠδίκησεν ἀποθανεῖν ὀφείλοντα, τῷ τοῦ παιδὸς ἔρωτι χαριζόμενος ἐξήρπασεν. Φοιβίδα δὲ, Θηβαίους παρασπονδήσαντι, δῆλος ἦν δι' αὐτὸ τὸ ἀδίκημα προθύμως βοηθῶν. Καθόλου δ', ὅσα Ῥωμαίους δι' αἰδῶ Πομπηῖος, ἢ ἄγνοιαν, αἰτίαν ἔσχε βλάψαι, ταῦτα θυμῷ καὶ φι-

λανικεία Λακεδαιμονίους Ἀγησίλαος ἔβλαψε, τὸν Βοιώτιον ἐκ-
καύσας πόλεμον.

Β. Εἰ δὲ καὶ τύχην τινὰ τῶν ἀνδρῶν ἑκατέρου τοῖς σφάλ-
μασι προσοιστέον, ἀνέλπιστος μὲν ἡ Πομπηίου Ῥωμαίοις Ἀγησί-
λαος δὲ Λακεδαιμονίους ἀκούοντας καὶ προειδόμενος οὐκ εἶασε
φυλάσκειν τὴν χωλὴν βασιλείαν. Καὶ γὰρ εἰ μυριάκις ἠλέγχθη
Λεωτυχίδης ἀλλότριος εἶναι καὶ νόθος, οὐκ ἂν ἠπόρησαν Εὐρυ-
τιωντίδαι γνήσιον καὶ ἀγρίποδα τῇ Σπάρτῃ βασιλέα παρασχεῖν,
εἰ μὴ δι' Ἀγησίλαον ἐπεσευκτότησε τῷ χρησμῷ Λύσανδρος. Οἷον
μέντοι τῇ περὶ τῶν τρεσάντων ἀπορίᾳ προσήγαγεν ὁ Ἀγησίλαος
ἴαμα μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις ἀτυχίαν, κελεύσας τοὺς νόμους
ἐκείνην τὴν ἡμέραν καθεῦδειν, αὐ γέγονεν ἄλλο σόφισμα πολι-
τικόν, οὐδ' ἔχομέν τι τῶν Πομπηίου παραπλήσιον· ἀλλὰ τοῦ-
ναντίον, οὐδ' οἷς αὐτὸς ἐτίθει νόμοις ὤφειτο δεῖν ἐμμένειν, τὸ
δύνασθαι μέγα τοῖς φίλοις ἐνδεικνύμενος. Ὁ δ', εἰς ἀνάγκην
καταστάς τοῦ λῦσαι τοὺς νόμους ἐπὶ τῷ σῶσαι τοὺς πολίτας,
ἐξεῦρε τρόπον, ὃ μὴτ' ἐκείνους βλάβουσι, μὴτ', ὅπως οὐ βλάβ-
ψουσι, λυθήσονται. Τίθεμαι δὲ κάκεινο τὸ ἀμίμητον ἔργον εἰς
πολιτικὴν ἀρετὴν τοῦ Ἀγησιλάου, τὸ, δεξάμενον τὴν σκυτάλην,
ἀπολιπεῖν τὰς ἐν Ἀσίᾳ πράξεις· οὐ γὰρ, ὡς Πομπηῖος, ἀφ' ὧν
ἑαυτὸν ἐποίει μέγαν, ὠφέλει τὸ κοινόν, ἀλλὰ τὸ τῆς πατρίδος
σκοπῶν, τηλικαύτην ἀφῆκε δύναμιν καὶ δόξαν, ἥλικην οὐδεὶς
πρότερον, οὐδ' ὕστερον, πλὴν Ἀλέξανδρος, ἔσχεν.

Γ. Ἀπ' ἄλλης τοίνυν ἀρχῆς, ἐν ταῖς στρατηγίαις καὶ τοῖς
πολεμικοῖς, ἀριθμῷ μὲν τροπαίων, καὶ μεγέθει δυνάμεων, ἃς
ἐπηγάγετο Πομπηῖος, καὶ πλήθει παρατάξεων, ἃς ἐνίκησεν,
οὐδ' ἂν ὁ Ξενοφῶν μοι δοκεῖ παραβαλεῖν τὰς Ἀγησιλάου νίκας·
ᾧ, διὰ τὰλλα καλὰ, καθάπερ γέρας ἐξαίρετον, δέδοται καὶ γρά-
φειν ὃ βούλοιο καὶ λέγειν περὶ τοῦ ἀνδρός. Οἶμαι δὲ καὶ τῇ
πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπεικείᾳ διαφέρειν τὸν ἄνδρα τοῦ ἀνδρός.

Ὁ μὲν γὰρ, ἀνδραποδίσασθαι Θήβας καὶ Μεσσήνην ἐξοικίσασθαι βουλόμενος, ἦν μὲν, ὁμόκληρον τῆς πατρίδος, ἦν δὲ, μητρόπολιν τοῦ γένους, παρ' οὐδὲν ἤλθε τὴν Σπάρτην ἀποβαλεῖν· ἀπέβαλε δὲ τὴν ἡγεμονίαν. Ὁ δὲ καὶ τῶν πειρατῶν τοῖς μεταβαλομένοις πόλεις ἔδωκε, καὶ Τιγράνην, τῶν Ἀρμενίων βασιλέα, γενόμενον ἐφ' ἑαυτῷ θριαμβεῦσαι, σύμμαχον ἐποίησατο, *καὶ* φήσας ἡμέρας μιᾶς αἰῶνα προτιμᾶν. Εἰ μὲν τοι τοῖς μεγίστοις καὶ κυριωτάτοις εἰς τὰ ὄπλα πράγμασι καὶ λογισμοῖς προστίθεται πρωτεῖον ἀρετῆ ἀνδρὸς ἡγεμόνος, οὐ μικρὸν ὁ Λάτκων τὸν Ῥωμαῖον ἀπολέλοιπε. Πρῶτον μὲν γὰρ οὐ προήκατο τὴν πόλιν, οὐδ' ἐξέλιπεν, ἑπτὰ μυριάσι στρατοῦ τῶν πολεμίων ἐμβαλόντων, ὀλίγους ἔχων ὀπλίτας καὶ προνενικημένους ἐν Λεύκτροις· Πομπήϊος δὲ, πεντακισχιλίους μόνοις καὶ τριακοσίοις μίαν Καίσαρος πόλιν Ἰταλικὴν καταλαβόντος, ἐξέπεσε τῆς Ῥώμης ὑπὸ δέους, ἢ τοσοῦτοις εἴξας ἀγεννῶς, ἢ πλείονας ψευδῶς εἰκάσας· Καὶ συσκευασάμενος τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, τὰς δὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν ἐρήμους ἀπολιπὼν, ἔφυγε δέον ἢ κρατεῖν μαχόμενον ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἢ δέχεσθαι διὰ λύσεις παρὰ τοῦ κρείττονος· ἦν γὰρ πολίτης καὶ οἰκεῖός· Νῦν δ' ὅτ' στρατηγίας χρόνον ἐπιμετρῆσαι καὶ ὑπατεῖαν ψηφίσασθαι δεινὸν ἡγεῖτο, τούτῳ παρέσχε λαβόντι τὴν πόλιν εἰπεῖν πρὸς Μέτελλον, ὅτι κἀκεῖνον αἰχμάλωτον αὐτοῦ νομίζει, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας.

Δ. Ὁ τοίνυν ἔργον ἐστὶν ἀγαθοῦ στρατηγοῦ μάλιστα, κρείτονα μὲν ὄντα, βιάσασθαι τοὺς πολεμίους μάχεσθαι, λειπόμενον δὲ δυνάμει, μὴ βιασθῆναι, τοῦτο ποιῶν Ἀγησίλαος, αἰεὶ διεφύλαξεν ἑαυτὸν ἀνίκητον. Πομπήϊον δὲ Καῖσαρ, οὐ μὲν ἦν ἐλάττων, διέφυγε μὴ βλαβῆναι· καθὼ δὲ κρείττων ἦν, ἠνάγκασεν ἀγωνισάμενον τῷ πεζῷ περὶ πάντων σφαλῆναι, καὶ κύριος εὐθύς ἦν χρημάτων καὶ ἀγορᾶς καὶ θαλάττης, ὑφ' ὧν διεπέπρακτ'

ἂν ἄνευ μάχης, ἐκείνοις προσόντων. Τὸ δ' ὑπὲρ τούτων ἀπολόγημα μέγιστόν ἐστιν ἔγκλημα στρατηγοῦ τηλικούτου. Νέον μὲν γὰρ ἄρχοντα θορύβοις καὶ καταβοήσεσιν εἰς μαλακίαν καὶ δειλίαν ἐπιταραχθέντα, τῶν ἀσφαλεστάτων ἐκπεσεῖν λογισμῶν εἰκὸς ἐστὶ καὶ συγγνωστόν. Πομπήϊον δὲ Μάγνον, οὗ Ῥωμαῖοι τὸ μὲν στρατόπεδον, πατρίδα, σύγκλητον δὲ τὴν σκηνὴν, ἀποστάτας δὲ καὶ προδότας, τοὺς ἐν Ῥώμῃ πολιτευομένους καὶ στρατηγοῦντας καὶ ὑπατεύοντας ἐκάλουν, ἀρχόμενον δ' ὑπ' οὐδενὸς ἔγνωσαν, πάσας δ' αὐτοκράτορα στρατευσάμενον ἄριστα τὰς στρατείας, τίς ἀνάσχοιτο τοῖς Φαωνίου σκώμμασι καὶ Δομιτίου, καὶ ἵνα μὴ Ἀγαμέμνων λέγηται, παρ' ἐλάχιστον ἐκδιασθέντα τὸν περὶ τῆς ἡγεμονίας καὶ ἐλευθερίας ἀναρρίψαι κίνδυνον; ὅς εἰ μόνον ἐσκόπει τὸ παρ' ἡμέραν ἄδοξον, ὧφειλεν ἀντιστάς ἐν ἀρχῇ διαγωνίσασθαι περὶ τῆς Ῥώμης, ἀλλὰ μὴ, τὴν φυγὴν ἐκείνην ἀποφαίνων στρατήγημα Θεμιστόκλειον, ὕστερον ἐν αἰσχυρῷ τίθεσθαι τὴν ἐν Θετταλίᾳ πρὸ μάχης διατριβήν. Οὗ γὰρ ἐκεῖνό γε σάδιον αὐτοῖς καὶ θέατρον ἐναγωνίσασθαι περὶ τῆς ἡγεμονίας ὁ θεὸς ἀπέδειξε τὸ Φαρσάλιον πεδῖον, οὐδ' ὑπὸ κήρυκος ἐκαλεῖτο μάχεσθαι κατιῶν, ἢ λιπεῖν ἐτέρῳ τὸν σέφανον· ἀλλὰ πολλὰ μὲν πεδία, μυρίας δὲ πόλεις καὶ γῆν ἄπλετον ἢ κατὰ θάλατταν εὐπορία παρεῖχε, βουλομένῳ μιμεῖσθαι Μάξιμον, καὶ Μάριον, καὶ Λεύκουλλον, καὶ αὐτὸν Ἀγησίλαον· ὅς οὐκ ἐλάττονας μὲν ἐν Σπάρτῃ θορύβους ὑπέμεινε, βουλομένων Θηβαίοις ὑπὲρ τῆς χώρας μάχεσθαι, πολλὰς δ' ἐν Αἰγύπτῳ διαβολὰς καὶ κατηγορίας καὶ ὑπονοίας τοῦ βασιλέως ἠνεγκεν, ἡσυχίαν ἄγειν κελεύων. Χρησάμενος δὲ τοῖς ἀρίστοις, ὡς ἐβούλετο, λογισμοῖς, οὐ μόνον Αἰγυπτίους ἄκοντας ἔσωσεν, οὐδὲ τὴν Σπάρτην ἐν τοσοῦτῳ σεισμῷ μόνον ὀρθὴν ἀεὶ διεφύλαξεν, ἀλλὰ καὶ τρόπαιον ἔστησε κατὰ Θηβαίων ἐν τῇ πόλει, τὸ νικῆσαι παρασχὼν αὐθις, ἐκ τοῦ τότε μὴ προαπολέσθαι βιασαμένους.

Ὁ μὲν γὰρ, ἀνδραποδίσασθαι Θήβας καὶ Μεσσήνην ἐξοικίσασθαι βουλόμενος, ἦν μὲν, ὁμόκληρον τῆς πατρίδος, ἦν δὲ, μητρόπολιν τοῦ γένους, παρ' οὐδὲν ἤλθε τὴν Σπάρτην ἀποβαλεῖν· ἀπέβαλε δὲ τὴν ἡγεμονίαν. Ὁ δὲ καὶ τῶν πειρατῶν τοῖς μεταβαλομένοις πόλεις ἔδωκε, καὶ Τιγράνην, τῶν Ἀρμενίων βασιλέα, γενόμενον ἐφ' ἑαυτῷ θριαμβεῦσαι, σύμμαχον ἐποίησατο, *καὶ* φήσας ἡμέρας μιᾶς αἰῶνα προτιμαῖν. Εἰ μὲν τοι τοῖς μεγίστοις καὶ κυριωτάτοις εἰς τὰ ὄπλα πράγμασι καὶ λογισμοῖς προστίθεται πρωτεῖον ἀρετῆ ἀνδρὸς ἡγεμόνος, οὐ μικρὸν ὁ Δάκων τὸν Ῥωμαῖον ἀπολέλοιπε. Πρῶτον μὲν γὰρ οὐ προήκατο τὴν πόλιν, οὐδ' ἐξέλιπεν, ἑπτὰ μυριάσι στρατοῦ τῶν πολεμίων ἐμβαλόντων, ὀλίγους ἔχων ὀπλίτας καὶ προανεκημένους ἐν Λεύκτροις· Πομπήϊος δὲ, πεντακισχιλίοις μόνοις καὶ τριακοσίοις μίαν Καίσαρος πόλιν Ἰταλικὴν καταλαβόντος, ἐξέπεσε τῆς Ῥώμης ὑπὸ δέους, ἢ τοσοῦτοις εἴζας ἀγεννῶς, ἢ πλείονας ψευδῆς εικάσας· Καὶ συσκευασάμενος τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, τὰς δὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν ἐρήμους ἀπολιπὼν, ἔφυγε· δέον ἢ κρατεῖν μαχόμενον ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἢ δέχεσθαι διαλύσεις παρὰ τοῦ κρείττονος· ἦν γὰρ πολίτης καὶ οἰκεῖος· Νῦν δ' ὅφ' στρατηγίας χρόνον ἐπιμετρῆσαι καὶ ὑπατεῖαν ψηφίσασθαι δεινὸν ἡγεῖτο, τούτῳ παρέσχε λαβόντι τὴν πόλιν εἰπεῖν πρὸς Μέτελλον, ὅτι κάκεῖνον αἰχμάλωτον αὐτοῦ νομίζει, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας.

Δ. Ὁ τοίνυν ἔργον ἐστὶν ἀγαθοῦ στρατηγοῦ μάλιστα, κρείτονα μὲν ὄντα, βιάσασθαι τοὺς πολεμίους μάχεσθαι, λειπόμενον δὲ δυνάμει, μὴ βιασθῆναι, τοῦτο ποιῶν Ἀγησίλαος, αἰεὶ διεφύλαξεν ἑαυτὸν ἀνίκητον. Πομπήϊον δὲ Καίσαρ, οὐ μὲν ἦν ἐλάττων, διεφύγε μὴ βλαβῆναι· καθὸ δὲ κρείττων ἦν, ἠνάγκασεν ἀγωνισάμενον τῷ πεζῷ περὶ πάντων σφαλῆναι, καὶ κύριος εὐθύς ἦν χρημάτων καὶ ἀγορᾶς καὶ θαλάττης, ὑφ' ὧν διεπέπρακτ'.

ἂν ἄνευ μάχης, ἐκείνοις προσόντων. Τὸ δ' ὑπὲρ τούτων ἀπολόγημα μέγιστόν ἐστιν ἔγκλημα στρατηγοῦ τηλικούτου. Νέον μὲν γὰρ ἄρχοντα θορύβοις καὶ καταβοήσεσιν εἰς μαλακίαν καὶ δειλίαν ἐπιταραχθέντα, τῶν ἀσφαλεστάτων ἐκπεσεῖν λογισμῶν εἰκὸς ἐστὶ καὶ συγγνωστόν. Πομπήϊον δὲ Μάγνον, οὗ Ῥωμαῖοι τὸ μὲν στρατόπεδον, πατρίδα, σύγκλητον δὲ τὴν σκηνὴν, ἀποστάτας δὲ καὶ προδότας, τοὺς ἐν Ῥώμῃ πολιτευομένους καὶ στρατηγοῦντας καὶ ὑπατεύοντας ἐκάλουν, ἀρχόμενον δ' ὑπ' οὐδενὸς ἔγνωσαν, πάσας δ' αὐτοκράτορα στρατευσάμενον ἄριστας στρατείας, τίς ἀνάσχοιτο τοῖς Φαωνίου σκώμμασι καὶ Δομιτίου, καὶ ἵνα μὴ Ἀγαμέμνων λέγηται, παρ' ἐλάχιστον ἐκδυσθέντα τὸν περὶ τῆς ἡγεμονίας καὶ ἐλευθερίας ἀναρρίψαι κίνδυνον; ὅς εἰ μόνον ἐσκόπει τὸ παρ' ἡμέραν ἄδοξον, ὧφειλεν ἀντιστάς ἐν ἀρχῇ διαγωνίσασθαι περὶ τῆς Ῥώμης, ἀλλὰ μὴ, τὴν φυγὴν ἐκείνην ἀποφαίνων στρατήγημα Θεμισόκλειον, ὕστερον ἐν αἰσχυρῷ τίθεσθαι τὴν ἐν Θετταλίᾳ πρὸ μάχης διατριβὴν. Οὐ γὰρ ἐκεῖνό γε σάδιον αὐτοῖς καὶ θέατρον ἐναγωνίσασθαι περὶ τῆς ἡγεμονίας ὁ θεὸς ἀπέδειξε τὸ Φαρσάλιον πεδίον, οὐδ' ὑπὸ κήρυκος ἐκαλεῖτο μάχεσθαι κατιῶν, ἢ λιπεῖν ἐτέρῳ τὸν σέφανον· ἀλλὰ πολλὰ μὲν πεδία, μυρίας δὲ πόλεις καὶ γῆν ἄπλετον ἢ κατὰ θάλατταν εὐπορία παρεῖχε, βουλομένῳ μιμεῖσθαι Μάξιμον, καὶ Μάριον, καὶ Δεύκουλλον, καὶ αὐτὸν Ἀγησίλαον· ὅς οὐκ ἐλάττονας μὲν ἐν Σπάρτῃ θορύβους ὑπέμεινε, βουλομένους Θεβαίους ὑπὲρ τῆς χώρας μάχεσθαι, πολλὰς δ' ἐν Αἰγύπτῳ διαβολὰς καὶ κατηγορίας καὶ ὑπονοίας τοῦ βασιλέως ἠνεγκεν, ἡσυχίαν ἄγειν κελεύων. Χρησάμενος δὲ τοῖς ἀρίστοις, ὡς ἐβούλετο, λογισμοῖς, οὐ μόνον Αἰγυπτίους ἄκοντας ἔσωσεν, οὐδὲ τὴν Σπάρτην ἐν τοσοῦτῳ σεισμῷ μόνον ὀρθὴν ἀεὶ διεφύλαξεν, ἀλλὰ καὶ τρόπαιον ἔστησε κατὰ Θεβαίων ἐν τῇ πόλει, τὸ νικῆσαι παρασχὼν αὐτοῖς, ἐκ τοῦ τότε μὴ προαπολέσθαι βιασαμένους.

Ὄθεν Ἀγησίλαος μὲν ὑπὸ τῶν βιασθέντων ὕστερον ἐπηνεῖτο σωθέντων· Πομπήϊος δὲ, δι' ἄλλους ἀμαρτῶν, αὐτοῦς, οἷς ἐπέισθη, κατηγοροῦς εἶχε. Καίτοι φασί τινες, ὡς ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ Σκιπίωνος ἐξηπατήθη· τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν χρημάτων, ὧν ἐκάμιζεν ἐξ Ἀσίας, βουλόμενον αὐτὸν νοσφίσασθαι, καὶ ἀποκρύψαντα, κατεπειξαι τὴν μάχην, ὡς οὐκ ἔτι χρημάτων ὄντων. Ὁ κὰν ἀληθὲς ἦ, οὐκ ὄφειλε παθεῖν ὁ στρατηγός, οὐδὲ ῥαδίως οὕτω παραλογισθεὶς ἀποκινδυνεῦσαι περὶ τῶν μεγίστων· Ἐν μὲν οὖν τούτοις οὕτως ἐκάτερον ἀποθεωροῦμεν.

Ε. Εἰς Αἴγυπτον δ' ὁ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἔπλευσε φεύγων, ὃ δ' οὔτε καλῶς, οὔτ' ἀναγκαίως, ἐπὶ χρήμασιν, ὅπως ἔχοι τοῖς Ἕλλησι πολεμεῖν, ἀφ' ὧν τοῖς βαρβάρους ἐστρατήγησεν. Εἶτα ἂν διὰ Πομπήϊον Αἰγυπτίους ἐγκαλοῦμεν, ταῦτ' Αἰγύπτιοι κατηγοροῦσιν Ἀγησίλαου. Ὁ μὲν γὰρ ἡδίκηθη πιστεύσας· ὁ δὲ πιστευθεὶς ἐγκατέλιπε, καὶ μετέστη πρὸς τοὺς πολεμοῦντας, οἷς ἔπλευσε συμμαχήσων.

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΠΑΡΙΣ. ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΕΙΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Σελ.: 185. Τ. 4

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως βίον, καὶ τὸν Καίσαρος, ὃφ' οὗ κατελύθη Πομπήϊς, ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ γράφοντες, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑποκειμένων πράξεων, οὐδὲν ἄλλο προεραῦμεν, ἢ παραιτησόμεθα τοὺς ἀναγινώσκοντας, ἐὰν μὴ πάντα, μηδὲ καθ' ἕκαστον ἐπεξεργασμένως τι τῶν περιβοήτων, ἀπαγγέλωμεν, ἀλλ' ἐπιτέμνοντες τὰ πλεῖστα, μὴ συκοφαντεῖν. Οὔτε γὰρ ἱστορίας γράφομεν, ἀλλὰ βίους, οὔτε ταῖς ἐπιφανεστάταις πράξεσι πάντως ἔνεσι δῆλωσις ἀρετῆς, ἢ κακίας, ἀλλὰ πρᾶγμα βραχὺ πολλάκις καὶ ῥῆμα, καὶ παιδιὰ τις, ἔμφρασιν ἤθους ἐποίησε μᾶλλον, ἢ μάχαι μυριόνετροι, καὶ παρατᾶξεις αἱ μέγισται, καὶ πολιορκίαι πόλεων. Ὡσπερ οὖν οἱ ζωγράφοι τὰς ὁμοιότητας ἀπὸ τοῦ προσώπου, καὶ τῶν περὶ τὴν ὄψιν εἰδῶν, οἷς ἐμφαίνεται τὸ ἦθος, ἀναλαμβάνουσιν, ἐλάχιστα τῶν λοιπῶν μερῶν φροντίζοντες· οὕτως ἡμῖν δοτέον εἰς τὰ τῆς ψυχῆς σημεῖα μᾶλλον ἐνδύεσθαι, καὶ διὰ τούτων εἰδοποιεῖν τὸν ἐκάστου βίον, ἐάσαντας ἑτέροις τὰ μεγέθη καὶ τοὺς ἀγῶνας.

Β. Ἀλέξανδρος, ὅτι τῷ γένει πρὸς πατρός μὲν ἦν Ἡρακλείδης ἀπὸ Καράνου, πρὸς δὲ μητρὸς Λιακίδης ἀπὸ Νεοπτολέμου, τῶν πᾶνυ πεπιστευμένων ἐστί. Λέγεται δὲ Φίλιππος, ἐν Σαμοθράκῃ τῇ Ὀλυμπιάδι συμμηθεὶς, αὐτὸς τε μαιράκιον ὦν ἔτι, κακείνης παιδὸς, ὄρφανῆς γονέων, ἐρασθῆναι, καὶ τὸν γάμον οὕτως ἀρμόται, πείσας τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, Ἀρύμβαν. Ἡ μὲν οὖν νύμφη, πρὸ τῆς νυκτὸς, ἣ συνείρχθησαν εἰς τὸν θάλαμον, ἔδοξε, βροντῆς γενομένης, ἐμπεσεῖν αὐτῆς τῇ γαστρὶ κεραυνόν. Ἐκ δὲ τῆς πληγῆς, πολὺ πῦρ ἀναφθὲν, εἶτα ῥηγνύμενον εἰς φλόγας πάντη φερομένης, διαλυθῆναι. Ὁ δὲ Φίλιππος ὑστέρω

χρόνῳ μετὰ τὸν γάμον εἶδεν ὄναρ αὐτὸν ἐπιβάλλοντα σφραγίδα τῇ γαστρὶ τῆς γυναικός. Ἡ δὲ γλυφὴ τῆς σφραγίδος, ὡς ᾤετο, λέοντος εἶχεν εἰκόνα. Τῶν δ' ἄλλων μάντεων ὑφορωμένων τὴν ὄψιν, ὡς ἀκριβεστέρας φυλακῆς δεομένῳ τῷ Φιλίππῳ τῶν περὶ τὸν γάμον, Ἀρίστανδρος ὁ Τελμισσεὺς κύειν ἔφη τὴν ἄνθρωπον (οὐθὲν γὰρ ἀποσφραγίζεσθαι τῶν κενῶν), καὶ κύειν παῖδα θυμοειδῆ καὶ λεοντώδη τὴν φύσιν. Ἐρῆθη δέ ποτε καὶ δράκων, κοιμωμένης τῆς Ὀλυμπιάδος παρεκτεταμένος τῷ σώματι. Καὶ τοῦτο μάλιστα τοῦ Φιλίππου τὸν ἔρωτα καὶ τὰς φιλοφροσύνας ἀμαυρῶται λέγουσιν, ὡς μηδὲ φοιτᾶν ἔτι πολλάκις παρ' αὐτὴν ἀναπαυσόμενον· εἴτε δείσαντα τινὰς μαγείας ἐπ' αὐτῷ καὶ φάρμακα τῆς γυναικός, εἴτε τὴν ὀμιλίαν, ὡς κρείττονι συνούσης, ἀφοσιούμενον. Ἔτερος δὲ περὶ τούτων ἐστὶ λόγος, ὡς πᾶσαι μὲν αἱ τῆδε γυναικῆς ἔνοχοι τοῖς Ὀρφικοῖς οὔσαι καὶ τοῖς περὶ τὸν Διόνυσον ὀργισμοῖς· ἐκ τοῦ πάνυ παλαιοῦ, Κλώδωνές τε καὶ Μιμαλλόνες ἐπωνυμίαν ἔχουσαι, πολλὰ ταῖς Ἡδωνίσι καὶ ταῖς περὶ τὸν Αἴμῶν Θρηήσσαις ὅμοια δρῶσιν· ἀφ' ὧν δοκεῖ καὶ τὸ Θρησκεύειν ὄνομα ταῖς κατακόροις γενέσθαι καὶ περιέργοις ἱερουργίαις. Ἡ δ' Ὀλυμπιάς, μᾶλλον ἐτέρων ζηλώσασα τὰς κατοχάς, καὶ τοὺς ἐνθουσιασμοὺς ἐξάγουσα βαρβαρικώτερον, ὄφεις μεγάλους χειροθήεις ἐφ' ἴλακετο τοῖς θιάτοις, οἳ πολλάκις ἐκ τοῦ κιττοῦ καὶ τῶν μυστικῶν λίκνων παραναδύομενοι, καὶ περιελιττόμενοι τοῖς θύρσοις τῶν γυναικῶν καὶ τοῖς στεφάνοις, ἐξέπληττον τοὺς ἄνδρας.

Γ. Οὐ μὴν ἀλλὰ Φιλίππῳ μὲν μετὰ τὸ φάσμα πέμψαντι Χαίρωνα τὸν Μεγαλοπολίτην εἰς Δελφοὺς, χρησμὸν κομισθῆναι λέγουσι παρὰ τοῦ θεοῦ, κελύοντος Ἄμμωνι θύειν καὶ σέβεσθαι μάλιστα τοῦτον τὸν θεόν· ἀποβαλεῖν δὲ τῶν ὄψεων αὐτὸν τὴν ἐτέραν, ἣν τῷ τῆς θύρας ἀρμῷ προσβάλων, κατώπτεισεν ἐν μορφῇ δράκοντος συνευναζόμενον τῇ γυναικὶ τὸν θεόν. Ἡ

δ' Ὀλυμπιάς, ὡς Ἐρατοσθένης φησὶ, προπέμπουσα τὸν Ἀλέξανδρον ἐπὶ τὴν στρατείαν, καὶ φράσασα μόνῳ τὸ περὶ τὴν τέκνωσιν ἀπόρρητον, ἐκέλευεν ἄξια φρονεῖν τῆς γενέσεως. Ἔτεροι δὲ φασιν αὐτὴν ἀφοσιῦσθαι καὶ λέγειν· «Οὐ παύσεται με διαβάλλων Ἀλέξανδρος πρὸς τὴν Ἥραν»; Ἐγενήθη δ' οὖν Ἀλέξανδρος ἱσαμένου μηνὸς Ἐκατομβαιῶνος, ὃν Μακεδόνες Λῶον καλοῦσιν, ἕκτη, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἐνεπρήσθη νεῶς· ὃ Ἡγησίας ὁ Μάγνης ἐπιπεφώνηκεν ἐπιφώνημα, κατασθῆσαι τὴν πυρκαϊάν ἐκείνην ὑπὸ ψυχρίας δυνάμενον· εἰκότως γὰρ ἔφη καταφλεχθῆναι τὸν νεῶν, τῆς Ἀρτέμιδος ἀσχολουμένης περὶ τὴν Ἀλεξάνδρου μαίωσιν. Ὅσοι δὲ τῶν μάγων ἐν Ἐφέσῳ διατρέθοντες ἔτυχον, τὸ περὶ τὸν νεῶν πάθος ἠγούμενοι πάθους ἑτέρου σημειονεῖναι, διέθεον τὰ πρόσωπα τυπτόμενοι, καὶ βοῶντες, ἄτην ἄμα καὶ συμφορὰν μεγάλην τῇ Ἀσίᾳ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τετοκέναι. Φιλίππῳ δ', ἄρτι Ποτιδάειαν ἠρηκότι, τρεῖς ἤκον ἀγγελίαι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον· ἡ μὲν, Ἰλλυριοὺς ἠττάσθαι μάχῃ μεγάλη διὰ Παρμενίωνος· ἡ δ', Ὀλυμπιάσιν ἵππῳ κέλῃτι νενικηκέναι· τρίτη δὲ, περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου γενέσεως. Εφ' οἷς ἠδόμενον, ὡς εἰκὸς, ἔτι μᾶλλον οἱ μάντις ἐπῆραν, ἀποφαινόμενοι τὸν παῖδα τρισὶ νίκαις συγγεγεννημένον, ἀνίκητον ἔσεσθαι.

Δ. Τὴν μὲν οὖν ἰδέαν τοῦ σώματος οἱ Λυσιππεῖοι μάλιστα τῶν ἀνδριάντων ἐμφαίνουσιν, ὑφ' οὗ μόνου καὶ αὐτὸς ἠξίου πλάττεσθαι. Καὶ γὰρ ἂ μάλιστα πολλοὶ τῶν διαδόχων ὑπερον καὶ τῶν φίλων ἀπεμιμοῦντο, τὴν τ' ἀνάτασιν τοῦ αὐχένος εἰς εὐάνυμον ἡσυχῇ κεκλιμένου, καὶ τὴν ὑγρότητα τῶν ὀμμάτων διατετήρηκεν ἀκριβῶς ὁ τεχνίτης. Ἀπελλῆς δὲ γράφων, [αὐ] τὸν κεραινοφόρον, οὐκ ἐμιμήσατο τὴν χροάν, ἀλλὰ φαιότερον καὶ πεπινωμένον ἐποίησεν. Ἦν δὲ λευκός, ὡς φασιν· ἡ δὲ λευκότης ἐπεφοίνισσεν αὐτοῦ περὶ τὸ σῆθος μάλιστα καὶ τὸ πρόσωπον. Ὅτι δὲ τοῦ χρωτὸς ἠδιστον ἀπέπνει, καὶ τὸ σῶμα κατεῖχεν εὐωδία

καὶ τὴν σάρκα πᾶσαν, ὥστε πληροῦσθαι τοὺς χειτωνίσκους, ἀνέγνωμεν ἐν ὑπομνήμασιν Ἀριστοξενείοις. Αἰτία δ' ἴσως ἡ τοῦ σώματος κρᾶσις πολυθερμὸς οὔσα καὶ πυρώδης· ἡ γὰρ εὐωδία γίνεται πέψει τῶν ὑγρῶν ὑπὸ θερμότητος, ὡς οἶεται Θεόφραστος. Ὄθεν οἱ ξηροὶ καὶ διάπυροι τόποι τῆς οἰκουμένης τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιπα τῶν ἀρωμάτων φέρουσιν· ἐξαίρει γὰρ ὁ ἥλιος τὸ ὑγρὸν, ὡσπερ ὕλην σηπεδόνος, ἐπιπολάζον τοῖς σώμασιν. Ἀλέξανδρον δ' ἡ θερμότης τοῦ σώματος, ὡς εἶοικε, καὶ ποτικὸν καὶ θυμοειδῆ παρεῖχεν. Ἔτι δ' ὄντος αὐτοῦ παιδός, ἢ τε σωφροσύνη διεφαινετο τῷ, πρὸς τᾶλλα ῥαγδαῖον ὄντα καὶ φερόμενον σφοδρῶς, ἐν ταῖς ἡδοναῖς ταῖς περὶ τὸ σῶμα δυσκίνητον εἶναι, καὶ μετὰ πολλῆς πραότητος ἄπτεσθαι τῶν τοιούτων· ἢ τε φιλοτιμία παρ' ἡλικίαν ἐμβριθὲς εἶχε τὸ φρόνημα καὶ μεγαλόψυχον. Οὐδὲ γὰρ ἀπὸ παντός, οὐδὲ πᾶσαν ἡγάπα δόξαν, ὡς Φίλιππος, λόγου τε δεινότητι σοφιστικῶς καλλωπιζόμενος, καὶ τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκας τῶν ἀρμάτων ἐγχαράττων τοῖς νομίμασιν· ἀλλὰ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀποπειρωμένων, εἰ βούλοιτ' ἂν Ὀλυμπιάσιν ἀγωνίσασθαι σάδιον (ἦν γὰρ ποδώκης), «Εἶγε» (ἔφη) βασιλεῖς ἐμελλον ἐξεῖν ἀνταγωνισάς». Φαίνεται δὲ καὶ καθόλου πρὸς τὸ τῶν ἀθλητῶν γένος ἄλλοτρίως ἔχων· πλείστους γέ τοι θεῖς ἀγῶνας, οὐ μόνον τραγωδῶν καὶ αὐλητῶν καὶ κιθαρωδῶν, ἀλλὰ καὶ ῥαψωδῶν, θήρας τε παντοδαπῆς καὶ ῥαβδομαχίας, οὔτε πυγμαῖς, οὔτε παγκρατίου, μετὰ τινος σπουδῆς ἔθηκεν ἄθλον.

Ε. Τοὺς δὲ παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως πρέσβεις ἤκοντας, ἀποδημοῦντος Φιλίππου, ξενίζων, καὶ γενόμενος συνήθης, οὕτως ἐχειρώσατο τῇ φιλοφροσύνῃ, καὶ τῷ μηδὲν ἐρώτημα παιδικὸν ἐρωτῆσαι, μηδὲ μικρὸν, ἀλλ' ὀδῶν τε μήκη, καὶ πορείας τῆς ἄνω τρόπον ἐκπυθάνεσθαι, καὶ περὶ αὐτοῦ βασιλέως, ὁποῖος εἶη πρὸς τοὺς πολέμους, καὶ τίς ἡ Περσῶν ἀλκή καὶ

δύναμις· ὥστε θαυμάζειν ἐκείνους, καὶ τὴν λεγομένην Φιλίππου δεινότητα μηδὲν ἠγεῖσθαι πρὸς τὴν τοῦ παιδὸς ὀρμὴν καὶ μεγαλοπραγμοσύνην. Ὅσακις γοῦν ἀπαγγελθεῖη Φίλιππος ἢ πόλιν ἔνδοξον ἠρῆκως, ἢ μάχην τινὰ περιβόητον νενικηκώς, οὐ πᾶν φαιδρὸς ἦν ἀκούων. ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἡλικιώτας ἔλεγεν· « Ὡς »
 » παιῖδες, πάντα προλήψεται ὁ πατήρ· ἐμοὶ δ' οὐδὲν ἀπολείψει »
 » μεθ' ὑμῶν ἔργον ἀποδείξασθαι μέγα καὶ λαμπρὸν ». Οὐ γὰρ ἠδονὴν ζηλῶν, οὐδὲ πλοῦτον, ἀλλ' ἀρετὴν καὶ δόξαν, ἐνόμιζεν, ὅσῳ πλείονα λήψεται παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐλάττονα κατορθώσκειν δι' ἑαυτοῦ. Διὸ τοῖς πράγμασιν αὐξομένοις καταναλίσκεσθαι τὰς πράξεις εἰς ἐκεῖνον ἠγούμενος, ἐβούλετο μὴ χρήματα, μηδὲ τροφὰς καὶ ἀπολαύσεις, ἀλλ' ἀγῶνας καὶ πολέμους καὶ φιλοτιμίας ἔχουσιν ἀρχὴν παραλαβεῖν. Πολλοὶ μὲν οὖν περὶ τὴν ἐπιμέλειαν, ὡς εἶκος, ἦσαν αὐτοῦ τροφεῖς καὶ παιδαγωγοὶ καὶ διδάσκαλοι λεγόμενοι· πᾶσι δ' ἐφειστήκει Λεωνίδα, ἀνὴρ τὸ τ' ἦθος αὐστηρὸς, καὶ συγγενὴς Ὀλυμπιάδος· αὐτὸς μὲν οὖν φεύγων τὸ τῆς παιδαγωγίας ὄνομα, καλὸν ἔργον ἐχούσης καὶ λαμπρὸν, ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλων διὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν οἰκειότητα τροφεὺς Ἀλεξάνδρου καὶ καθηγητὴς καλούμενος. Ὁ δὲ τὸ σχῆμα τοῦ παιδαγωγοῦ καὶ τὴν προσηγορίαν ὑποποιούμενος, ἦν Λυσίμαχος, τῷ γένει Ἀκαρνᾶν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔχων ἀσειον, ὅτι δ' ἑαυτὸν μὲν ὠνόμαζε Φοίνικα, τὸν δ' Ἀλέξανδρον Ἀχιλλέα, Πηλέα δὲ τὸν Φίλιππον, ἠγαπᾶτο, καὶ δευτέραν εἶχε χώραν.

ζ. Ἐπεὶ δὲ, Φιλονείκου τοῦ Θεσσαλοῦ τὸν Βουκεφάλαν ἀγαγόντος ὄνιον τῷ Φιλίππῳ τρισκαίδεκα ταλάντων, κατέβησαν εἰς τὸ πεδῖον δοκιμάσοντες τὸν ἵππον· ἐδόκει τε χαλεπὸς εἶναι καὶ κομιδῇ δύσχητος, οὐτ' ἀναβάτην προσιέμενος, οὔτε φωνὴν ὑπομένων τινὸς τῶν περὶ τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἀπάντων κατεξάνιστάμενος· δυσχεραίνοντος δὲ τοῦ Φιλίππου, καὶ κελεύοντος ἀπάγειν, ὡς παντάπασιν ἄγριον καὶ ἀκόλαστον, παρῶν Ἀλέξαν-

δρος εἶπεν « Οἶον ἵππον ἀπολλύουσι, δι' ἀπειρίαν καὶ μαλακίαν »
 » χρήσασθαι μὴ δυνάμενοι ». Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὁ Φίλιππος
 ἐσιώπησε· πολλάκις δ' αὐτοῦ παραφθεγγομένου καὶ περιπαθοῦντος·
 « Ἐπιτιμᾶς σὺ (ἔφη) πρεσβυτέροις, ὡς τι πλεόν αὐτὸς εἰδώς,
 » ἢ μᾶλλον ἵππῳ χρήσασθαι δυνάμενος; « Τούτῳ γοῦν, (ἔφη),
 » χρῆσαι μὲν ἂν ἐτέρου βέλτιον. « Ἄν δὲ μὴ χρῆσῃ, τίνα δίκην τῆς
 » προπετείας ὑφέξεις; « Ἐγὼ, νῆ Δί' (εἶπεν) ἀποτίσω τοῦ ἵππου
 » τὴν τιμὴν ». Γενομένου δὲ γέλωτος, εἶτα ὀρισμοῦ πρὸς ἀλλήλους
 εἰς τὸ ἀργύριον, αὐτὸς προσδραμὼν τῷ ἵππῳ, καὶ παραλαβὼν
 τὴν ἡνίαν, ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ἥλιον, ὡς ἔοικεν, ἐννοήσας, ὅτι
 τὴν σκιὰν προσπίπτουσαν καὶ σαλευομένην ὄρων πρὸ αὐτοῦ,
 διαταράττειτο. Μικρὰ δὲ οὕτω παρακαλπάσας καὶ καταψήσας,
 ὡς ἑώρα πληρούμενον θυμοῦ καὶ πνεύματος, ἀπορρίψας ἡσυ-
 χῆ τὴν χλαμύδα, καὶ μετεωρίσας αὐτὸν, ἀσφαλῶς περιέβη.
 Καὶ μικρὰ μὲν περιλαβὼν ταῖς ἡνίαις τὸν χαλινὸν ἄνευ πληγῆς
 καὶ σπαραγμοῦ προσανέστειλεν· ὡς δ' ἑώρα τὸν ἵππον ἀφεικότα
 τὴν ἀπειλὴν, ὀργῶντα δὲ πρὸς τὸν δρόμον, ἐφείς ἐδίωκεν,
 ἤδη φωνῆ θρασυτέρα καὶ ποδὸς κρούσει χρώμενος. Τῶν δὲ
 περὶ τὸν Φίλιππον ἦν ἀγωνία καὶ σιγὴ τὸ πρῶτον· ὡς δὲ κάμψας
 ἐπέστρεψεν ὀρθῶς, σοβαρὸς καὶ γεγηθὼς, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες
 ἠλάλαξαν, ὁ δὲ πατήρ καὶ δακρυῦσαι τι λέγεται πρὸς τὴν χαρὰν,
 καὶ καταβάντος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν φιλήσας. « Ὡ παῖ (φάναι),
 » ζήτει σεαυτῷ βασιλείαν ἴσην· Μακεδονία γάρ σε οὐ χωρεῖ »·

Z. Καθωρὼν δὲ τὴν φύσιν αὐτοῦ δυσκίνητον μὲν οὔσαν,
 ἐρίσαντος μὴ βιασθῆναι, ῥαδίως δ' ἀγομένην ὑπὸ λόγου πρὸς
 τὸ δέον, αὐτὸς τε πείθειν ἐπειρᾶτο μᾶλλον, ἢ προστάττειν,
 καὶ τοῖς περὶ μουσικὴν καὶ τὰ ἐγκύκλια παιδευταῖς οὐ πάνυ τι
 πιστεύων τὴν ἐπιστάσιαν αὐτοῦ καὶ κατάρτισιν, ὡς μείζονος
 εὔσαν πραγματείας, καὶ κατὰ τὸν Σοφοκλέα,

Πολλῶν χαλινῶν ἔργον οἰάκων θ' ἄμα,

μετεπέμψατο τῶν φιλοσόφων τὸν ἐνδοξότατον καὶ λογιώτατον, Ἀριστοτέλην, καλὰ καὶ πρέποντα διδασκάλια τελέσας αὐτῷ. Τὴν γὰρ Σταγειριτῶν πόλιν, ἐξ ἧς ἦν Ἀριστοτέλης, ἀνάστατον ὑπ' αὐτοῦ γεγεννημένην, συνώκισε πάλιν, καὶ τοὺς διαφυγόντας, ἢ δουλεύοντας τῶν πολιτῶν ἀπεκατέστησε. Σχολὴν μὲν οὖν αὐτοῖς καὶ διατριβὴν τὸ περὶ Μιέζαν νυμφαῖον ἀπέδειξεν, ὅπου μέχρι νῦν Ἀριστοτέλους ἔδρας τε λιθίνας, καὶ ὑποσκίους περιπίπτους δεικνύουσιν. Ἔρικε δ' Ἀλέξανδρος οὐ μόνον τὸν ἠθικὸν καὶ πολιτικὸν παραλαβεῖν λόγον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπορρήτων καὶ βαρυτέρων διδασκαλιῶν, ἃς οἱ ἄνδρες ἰδίως ἀκροαματικῶς καὶ ἐποπτικῶς προσαγορεύοντες, οὐκ ἐξέφερον εἰς πολλοὺς, μετασχεῖν. Ἦδη γὰρ εἰς Ἀσίαν διαβεβηκώς, καὶ πυθόμενος, λόγους τινὰς ἐν βιβλίοις περὶ τούτων ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐκδεδύσθαι, γράφει πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ φιλοσοφίης παρρησιαζόμενος ἐπιστολὴν, ἧς ἀντίγραφόν ἐστιν. « Ἀλέξανδρος Ἀριστοτέλει εὖ πράττειν. Οὐκ ὀρθῶς ἐποίησας, ἐκδοὺς τοὺς ἀκροαματικοὺς τῶν λόγων. Τίνι γὰρ δὴ διοίσομεν ἡμεῖς τῶν ἄλλων, εἰ, καθ' οὓς ἐπαιδευθήμεν λόγους, οὗτοι πάντων ἔσονται κοινοί; ἐγὼ δὲ βουλοίμην ἂν ταῖς περὶ τὰ ἄριστα ἐμπειρίαις, ἢ ταῖς δυνάμεσι, διαφέρειν. Ἐρρώσω». Ταύτην μὲν οὖν τὴν φιλοτιμίαν αὐτοῦ παραμυθούμενος Ἀριστοτέλης, ἀπολογεῖται περὶ τῶν λόγων ἐκείνων, ὡς ἐκδεδομένων καὶ μὴ ἐκδεδομένων. Ἀληθῶς γὰρ ἢ μετὰ τὰ φυσικὰ πραγματεία, πρὸς διδασκαλίαν καὶ μάθησιν οὐδὲν ἔχουσα χρήσιμον, ὑπόδειγμα τοῖς πεπαιδευμένοις ἀπ' ἀρχῆς γέγραπται.

Η. Δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ φιλιατρεῖν Ἀλεξάνδρῳ προσρίψασθαι, μᾶλλον ἐτέρων Ἀριστοτέλης. Οὐ γὰρ μόνον τὴν θεωρίαν ἠγάπησεν, ἀλλὰ καὶ νοσοῦσιν ἐβοήθει τοῖς φίλοις, καὶ συνέταττε θεραπείας τινὰς καὶ διαίτας, ὡς ἐκ τῶν ἐπιστολῶν λαβεῖν ἐστιν. Ἦν δὲ καὶ φύσει φιλόλογος καὶ φιλομαθὴς καὶ φιλαναγνώστης. Καὶ τὴν μὲν Ἰλιάδα, τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ἐφόδιον καὶ νομίζων

καὶ ὀνομάζων, ἔλαβε μὲν Ἀριστοτέλους διορθώσαντος, ἦν ἐκ τοῦ νάρθηκος καλοῦσιν εἶχε δ' αἰεὶ μετὰ τοῦ ἐγχειριδίου κειμένην ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, ὡς Ὀνησίκριτος ἱστορήκε. Τῶν δ' ἄλλων βιβλίων οὐκ εὐπορῶν ἐν τοῖς ἄνω τόποις, Ἄρπαλον ἐκέλευσε πέμψαι. Κάλεινος ἔπεμψεν αὐτῷ τὰς τε Φιλίστου βίβλους, καὶ τὸν Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους καὶ Αἰσχύλου τραγωιδιῶν συχνάς, καὶ Τελέστου καὶ Φιλοξένου διθυράμβους. Ἀριστοτέλη δὲ θαυμαζῶν ἐν ἀρχῇ, καὶ ἀγαπῶν οὐχ' ἤττον, ὡς αὐτὸς ἔλεγε, τοῦ πατρὸς, ὡς δι' ἐκεῖνον μὲν ζῶν, διὰ τοῦτον δὲ καλῶς ζῶν, ὕστερον ὑποπτότερον ἔσχεν, οὐχ ὥστε ποῆσαί τι κακὸν· ἀλλ' αἰ φιλοφροσύνην τὸ σφοδρὸν ἐκείνο καὶ στερκτικὸν οὐκ ἔχουσαι πρὸς αὐτὸν, ἀλλοτριότητος ἐγένοντο τεκμήριον. Ὁ μὲν τοι πρὸς φιλοσοφίαν ἐμπεφυκὸς καὶ συντεθραμμένος ἀπ' ἀρχῆς αὐτῷ ζῆλος καὶ πόθος οὐκ ἐξερρύθη τῆς ψυχῆς, ὡς ἡ περὶ Ἀνάξαρχόν τε τιμῆ, καὶ τὰ πεμφθέντα Ξενοκράτει πεντήκοντα τάλαντα, καὶ Δάνδαμιν καὶ Κάλανος οὕτω σπουδασθέντες μαρτυροῦσιν.

Θ. Φιλίππου δὲ στρατεύοντος ἐπὶ Βυζαντίους, ἦν μὲν ἐκκαίδεκέτης ὁ Ἀλέξανδρος. Ἀπολειφθεὶς δὲ κύριος ἐν Μακεδονίᾳ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς σφραγίδος, Μεθάρων τε τοὺς ἀφεστῶτας κατεστρέψατο, καὶ πόλιν ἐλὼν αὐτῶν, τοὺς μὲν βαρβάρους ἐξαπῆλασε, συμμίκτους δὲ κατοικίσας, Ἀλεξανδρόπολιν προσηγόρευσεν. Ἐν δὲ Χαιρωνείᾳ τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας μάχης παρῶν μετέσχε, καὶ λέγεται πρῶτος ἐνσεῖσαι τῷ ἱερῷ λόχῳ τῶν Θεβαίων. Ἔτι δὲ καὶ καθ' ἡμᾶς ἐδείκνυτο παλαιὰ παρὰ τῶν Κηφισὸν Ἀλεξάνδρου καλουμένη δρυς, πρὸς ἣν τότε κατεσκήνωσε, καὶ τὸ πολυάνδριον οὐ πόρρω τῶν Μακεδόνων ἐστίν. Ἐκ μὲν οὖν τούτων, ὡς εἰκὸς, Φίλιππος ὑπερηγάπα τὸν υἱόν, ὥστε καὶ χαίρειν, τῶν Μακεδόνων Ἀλέξανδρον μὲν βασιλέα, Φίλιππον δὲ στρατηγὸν καλούντων. Αἱ δὲ περὶ τὴν οἰκίαν ταραχαί, διὰ τοὺς γάμους καὶ τοὺς ἔρωτας αὐτοῦ τρόπον τινα τῆς

βασιλείας τῆ γυναικωνίτι συννοσοῦσης, πολλὰς αἰτίαι καὶ μεγάλας διαφορὰς παρεῖχον· ὡς ἡ τῆς Ὀλυμπιάδος χαλεπότης, δυσζήλου καὶ θαρυγύμου γυναικὸς, ἔτι μείζονας ἐποίει, παροξυνούσης τὸν Ἀλέξανδρον. Ἐκφανεσάτην δ' Ἄτταλος παρέσχεεν ἐν τοῖς Κλεοπάτρας γάμοις, ἣν ὁ Φίλιππος ἠγάγετο παρθένον, ἐρασθεὶς παρ' ἡλικίαν τῆς κόρης. Θεῖος γὰρ ὢν αὐτῆς ὁ Ἄτταλος, ἐν τῷ πύτῳ μεθύων, παρεκάλει τοὺς Μακεδόνας αἰτεῖσθαι παρὰ θεῶν γνήσιον ἐκ Φιλίππου καὶ Κλεοπάτρας γενέσθαι διάδοχον τῆς βασιλείας. Ἐπὶ τούτῳ παροξυνθεὶς ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ εἰπὼν· « Ἡμεῖς δέ σοι, κακὴ κεφαλὴ, νόθοι δοκοῦμεν »; ἔβαλε σκύρον ἐπ' αὐτόν· Ὁ δὲ Φίλιππος ἐπ' ἐκεῖνον ἐξάνεστη, σπασάμενος τὸ ξίφος. Εὐτυχίᾳ δ' ἑκατέρου, διὰ τὸν θυμὸν καὶ τὸν οἶνον ἔπεσε σφαλεῖς. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐφυβρίζων· « Οὗτος » μέντοι (εἶπεν), ἄνδρες, εἰς Ἀσίαν ἐξ Εὐρώπης παρασκευάζεται » διαβαίνειν, ὡς ἐπὶ κλίνην ἀπὸ κλίνης διαβαίνων ἀνατέτραπται». Μετὰ ταύτην τὴν προειρημένην, ἀναλαβὼν τὴν Ὀλυμπιάδα, καὶ καταστήσας εἰς Ἕπειρον, αὐτὸς ἐν Ἰλυριοῖς διέτριβεν. Ἐν τούτῳ δὲ Δημάρατος ὁ Κορίνθιος, ξένος ὢν τῆς οἰκίας, καὶ παρρησίας μετέχων, ἀφίκετο πρὸς Φίλιππον. Μετὰ δὲ τὰς πρώτας δεξιότητες καὶ φιλοφροσύνας, ἐπερωτῶντος τοῦ Φιλίππου, Πῶς ἔχουσιν ὁμονοίας πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἕλληνες· « Πάνυ γοῦν (ἔφη) » σοι προσήκει, Φίλιππε, κηδεσθαι τῆς Ἑλλάδος, ὡς τὸν οἶκον » τὸν σεαυτοῦ σάσεως τσαύτης καὶ κακῶν ἐμπέπληκας». Οὕτω δὲ συμφρονήσας ὁ Φίλιππος, ἔπεμπε καὶ κατήγαγε, πείσας διὰ τοῦ Δημαράτου τὸν Ἀλέξανδρον.

I. Ἐπεὶ δὲ Πηξόδωρος, ὁ Καρίας σατράπης, ὑποδουόμενος δι' οἰκειότητος εἰς τὴν Φιλίππου συμμυχίαν, ἐβούλετο τὴν πρεσβυτάτην τῶν θυγατέρων Ἀρριδαίῳ τῷ Φιλίππου γυναῖκα δοῦναι, καὶ περὶ τούτων Ἀριστόκριτον εἰς Μακεδονίαν ἀπέστειλεν, αὐθις ἐγένοντο λόγοι καὶ διαβολαὶ παρὰ τῶν φίλων καὶ τῆς μητρὸς

πρὸς Ἀλέξανδρον, ὡς Ἀρρίδαϊον ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ Φιλίππου γάμοις λαμπροῖς καὶ πρᾶγμασι μεγάλοις εἰσοικειοῦντος. Ἰφ' ὧν διαταραχθεὶς, πέμπει Θεσσαλὸν εἰς Καρίαν, τὸν τῶν τραγωιδιῶν ὑποκριτὴν, Πηξοδώρῳ διαλεξόμενον, ὡς χρῆ τὸν νόθον εἶασαντα, καὶ οὐ φρενήρη, μεθαρμόσασθαι τὸ κῆδος εἰς Ἀλέξανδρον. Καὶ Πηξοδώρῳ μὲν οὐ παρὰ μικρὸν ἤρεσκε ταῦτα τῶν προτέρων μᾶλλον. Ὁ δὲ Φίλιππος, αἰσθόμενος ὄντα τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὸ δωμάτιον, παραλαβὼν τῶν φίλων αὐτοῦ καὶ συνήθων ἓνα, Φιλώταν τὸν Παρμενίωνος, ἐπετίμησεν ἰσχυρῶς, καὶ πικρῶς ἐλοιδόρησεν ὡς ἀγεννῆ καὶ τῶν ὑπαρχόντων περὶ αὐτὸν ἀγαθῶν ἀνάξιον, εἰ Καρὸς ἀνθρώπου, καὶ βαρβάρῳ βασιλεῖ δουλεύοντος, ἀγαπᾶ γαμβρὸς γενέσθαι. Τὸν δὲ Θεσσαλὸν ἔγραψε Κορινθίοις ὅπως ἀναπέμψωσιν ἐν πέδαις δεδεμένον. Τῶν δ' ἄλλων ἐταίρων Ἄρπαλον καὶ Νέαρχον, ἔτι δὲ Φρύγιον καὶ Πτολεμαῖον, ἐκ Μακεδονίας μετέστησεν οὓς ὕστερον Ἀλέξανδρος καταγαγὼν, ἐν ταῖς μεγίσταις ἔσχε τιμαῖς. Ἐπεὶ δὲ Πausanίας, Ἄτταλου γνώμη καὶ Κλεοπάτρας ὕβρισθεις, καὶ μὴ τυχὼν δίκης, ἀνείλε Φίλιππον, τὸ μὲν πλείστον εἰς Ὀλυμπιάδα τῆς αἰτίας περιῆλθεν, ὡς θυμουμένῳ τῷ νεανίσκῳ προσεγεκλευσαμένην καὶ παροξύνασαν· ἔθιγε δέ τις καὶ Ἀλεξάνδρου διαβολή. Λέγεται γάρ, ἐντυχόντος αὐτῷ τοῦ Πausανίου μετὰ τὴν ὕβριν ἐκείνην, καὶ ἀποδυρομένου, προσενέγκασθαι τὸ τῆς Μηδείας ἰαμβεῖον.

Τὸν δόντα καὶ γήμαντα καὶ γαμουμένην.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς συναιτίους τῆς ἐπιβουλῆς ἀναζητήσας ἐκόλασε, καὶ τὴν Κλεοπάτραν, ἀποδημοῦντος αὐτοῦ, τῆς Ὀλυμπιάδος ὠμῶς μεταχειρισσαμένης ἠγανάκτησεν.

ΙΑ. Παρέλαβε μὲν οὖν ἔτη γεγονῶς εἴκοσι τὴν βασιλείαν, φθόνους μεγάλους καὶ δεινὰ μίση καὶ κινδύνους πανταχόθεν ἔχουσαν. Οὔτε γὰρ τὰ βάρβαρα καὶ πρόσσοικα γένη τὴν δούλωσαν

ἔφερε, ποθοῦντα τὰς πατρίους βασιλείας· οὔτε τὴν Ἑλλάδα κρατήσας τοῖς ὅπλοις ὁ Φίλιππος, οἷον καταζεύξαι καὶ τιθασεῦσαι χρόνον ἔσχευ, ἀλλὰ μόνον μεταβαλὼν καὶ ταραξας τὰ πράγματα, πολὺν σάλον ἔχοντα καὶ κίνησιν ὑπ' ἀηθείας, ἀπέλιπε. Φοβουμένων δὲ τῶν Μακεδόνων τὸν καιρὸν, καὶ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πάντως ἀφεῖναι, καὶ μὴ προσβιάζεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον οἰομένων δεῖν, τοὺς δ' ἀφισταμένους τῶν βαρβάρων ἀνακαλεῖσθαι πρῶτως, καὶ θεραπεύειν τὰς ἀρχὰς τῶν νεωτερισμῶν, αὐτὸς ἀπ' ἐναντίων λογισμῶν ὄρμησε τόλμη καὶ μεγαλοφροσύνη κτᾶσθαι τὴν ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν τοῖς πράγμασιν· ὡς, κἂν ὀτιοῦν ὑφείμενος ὀφθῆ τοῦ φρονήματος, ἐπιβήσομένων ἀπάντων. Τὰ μὲν οὖν βαρβαρικὰ κινήματα καὶ τοὺς ἐκεῖ πολέμους κατέπαυσεν ὀξέως ἐπιδραμῶν στρατῶ μέχρι πρὸς τὸν Ἴστρον ἧ καὶ Σύρμον ἐνίκησε μάχῃ μεγάλῃ, τὸν βασιλέα τῶν Τριβαλλῶν Θηβαίους δ' ἀφραγάναι πυθόμενος, καὶ συμφρονεῖν αὐτοῖς Ἀθηναίους *ἐθέλων ἀνὴρ φανῆναι*, εὐθύς ἤγε διὰ Πυλῶν τὴν δύναμιν, εἰπὼν, ὅτι Δημοσθένης, παῖδα μὲν αὐτὸν, ἔως ἦν ἐν Ἰλλυριοῖς καὶ Τριβαλλοῖς, ἀποκαλοῦντι, μειράκιον δὲ περὶ Θετταλίαν γενόμενον, βούλεται πρὸς τοῖς Ἀθηναίων τείχεσιν ἀνὴρ φανῆναι. Προσιζῆσας δὲ ταῖς Θήβαις, καὶ διδοὺς ἔτι τῶν πεπραγμένων μετάνοιαν, ἐξήτει Φοίνικα καὶ Προθύτην καὶ τοῖς μεταβαλλομένοις πρὸς αὐτὸν ἄδειαν ἐκήρυττε. Τῶν δὲ Θηβαίων ἀντεζικιτούντων μὲν παρ' αὐτοῦ Φιλώταν καὶ Ἀντίπατρον, κηρυκτόντων δὲ, τοὺς τὴν Ἑλλάδα βουλομένους συνελευθεροῦν, τάττεσθαι μετ' αὐτῶν, οὕτως ἔτρεψε τοὺς Μακεδόνας πρὸς πόλεμον. Ἡγωνίσθη μὲν οὖν ὑπὲρ δύναμιν ἀρετῆ καὶ προθυμῆ *τὰ* παρὰ τῶν Θηβαίων πολλαπλασίους οὔσι τοῖς πολεμίοις ἀντιταχθέντων. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν Καδμείαν ἀφέντες οἱ φρουροὶ τῶν Μακεδόνων ἐπέπιπτον αὐτοῖς ἐξόπισθεν, κυκλωθέντες οἱ πλείους κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν ἔπεσον· ἡ δὲ πόλις ἤλω, καὶ διαρπα-

σθεῖσα κατεσκάφη· τὸ μὲν ὅλον, προσδοκήσαντος αὐτοῦ τοὺς Ἕλληνας, ἐκπλαγέντας πάθει τηλικούτῳ καὶ πτηζήσαντας, ἀτραμήσειν, ἄλλως δὲ καλλωπισαμένου χαρίζεσθαι τοῖς τῶν συμμάχων ἐγκλήμασι· καὶ γὰρ Φωκεῖς καὶ Πλαταιεῖς τῶν Θηβαίων κατηγορήσαν. Ὑπεξελομένοις δὲ τοὺς ἱερεῖς, καὶ τοὺς ξείνους τῶν Μακεδόνων ἅπαντας, καὶ τοὺς ἀπὸ Πινδάρου γεγονότας, καὶ τοὺς ὑπεναντιωθέντας τοῖς ψηφισαμένοις τὴν ἀπόστασιν, ἀπέδοτο τοὺς ἄλλους, περὶ τρισμυρίους γενομένους· οἱ δ' ἀποθανόντες ὑπὲρ ἑξακισχιλίους ἦσαν.

ΙΒ'. Ἐν δὲ τοῖς πολλοῖς πάθεσι καὶ χαλεποῖς ἐκείνοις, ἃ τὴν πόλιν κατεῖχε, Θραῦκὲς τινες, ἐκκόψαντες οἰκίαν Τιμοκλείας, γυναικὸς ἐνδόξου καὶ σώφρονος, αὐτοὶ μὲν τὰ χρήματα διήρπαζον, ὁ δ' ἡγεμὼν, τῇ γυναικὶ πρὸς βίαν συγγεγόμενος καὶ καταισχύνας, ἀνέκρινεν, εἴ που χρυσίον ἔχοι κεκρυμμένον, ἢ ἀργύριον. Ἡ δ' ἔχειν ὠμολόγησε, καὶ μόνον, εἰς τὸν κῆπον ἀγαθοῦσα, καὶ δείξασα φρέαρ, ἐνταῦθα ἔφη, τῆς πόλεως ἀλισκομένης, καταβαλεῖν αὐτὴ τὰ τιμιώτατα τῶν χρημάτων. Ἐγκύπτοντος δὲ τοῦ Θρακῆος, καὶ κατασκεπτομένου τὸν τόπον, ἔωσεν αὐτὸν ἐξόπισθεν γενομένη, καὶ τῶν λίθων ἐπεμβαλοῦσα πολλοὺς, ἀπέκτεινεν. Ὡς δ' ἀνήχθη πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ὑπὸ τῶν Θρακῶν δεδεμένη, πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς ὄψεως καὶ τῆς θαδίσεως ἐφάνη τις ἀξιοματικὴ καὶ μεγάλοφρων, ἀνεκπλήκτως καὶ ἀδεῶς ἐπομένη τοῖς ἄγουσιν. Ἐπειτα τοῦ βασιλέως ἐρωτήσαντος, ἥτις εἴη γυναικῶν, ἀπεκρίνατο Θεαγένους ἀδελφὴ γεγονέναι τοῦ παραταξαμένου πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, καὶ πεσόντος ἐν Χαιρωνείᾳ στρατηγούντος. Θαυμάσας οὖν ὁ Ἀλέξανδρος αὐτῆς καὶ τὴν ἀπόκρισιν καὶ τὴν πράξιν, ἐκέλευσεν ἐλευθέραν ἀπιέναι μετὰ τῶν τέκνων.

ΙΓ'. Ἀθηναίοις δὲ διηλλάγη, καίπερ οὐ μετρίως ἐνεγκοῦσι τὸ περὶ Θήβας δυσύχημα. Καὶ γὰρ τὴν τῶν μυστηρίων ἑορτὴν ἐν

χεροῖν ἔχοντες, ὑπὸ πένθους ἀφῆκαν, καὶ τοῖς καταφυγοῦσιν ἐπὶ τὴν πόλιν ἀπάντων μετεδίδοσαν τῶν φιλανθρώπων. Ἄλλ', εἴτε μεστὸς ὦν ἤδη τὸν θυμὸν, ὥσπερ οἱ λέντες, εἴτ' ἐπεικὲς ἔργον ὠμοτάτῳ καὶ σκυθρωποτάτῳ παρὰβαλεῖν βουλόμενος, οὐ μόνον ἀφῆκεν αἰτίας πάσης, ἀλλὰ καὶ προσέχειν ἐκέλευσε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν τὴν πόλιν, ὡς, εἴ τι συμβαίῃ περὶ αὐτὸν, ἀρξούσαν τῆς Ἑλλάδος. Ὑστερον μὲν τοι πολλὰκις αὐτὸν ἡ Θηβαίων ἀνιάσαι συμφορὰ λέγεται, καὶ πρότερον οὐκ ὀλίγοις παρασχέειν. Ὅλως δὲ καὶ τὸ περὶ Κλεῖτον ἔργον ἐν οἴνῳ γενόμενον, καὶ τὴν πρὸς Ἰνδοῖς τῶν Μακεδόνων ἀποδειλίαν, ὥσπερ ἀτελῆ τὴν στρατείαν καὶ δόξαν αὐτοῦ προεμένων, εἰς μῆνιν ἀνήγε Διονύσου καὶ νέμεσιν. Ἦν δὲ Θηβαίων οὐδεὶς τῶν περιγενομένων, ὅς ἐντυχὼν τι καὶ δεηθεὶς ὕστερον οὐ διεπράξατο παρ' αὐτοῦ. Ταῦτα μὲν τὰ περὶ Θήβας.

ΙΑ. Εἰς δὲ τὸν Ἴσθμὸν τῶν Ἑλλήνων συλλεγέντων, καὶ ψηφισαμένων ἐπὶ Πέρσας μετ' Ἀλεξάνδρου στρατεύειν, ἡγεμὼν ἀνηγορεύθη. Πολλῶν δὲ καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ φιλοσόφων ἀπνητηκότων αὐτῷ, καὶ συνηδομένων, ἤλπιζε καὶ Διογένη τὸν Σινωπέα ταῦτὸ ποιήσειν, διατρέβοντα περὶ Κόρινθον. Ὡς δ' ἐκεῖνος, ἐλάχιστον Ἀλεξάνδρου λόγον ἔχων, ἐν τῷ Κραναίῳ σχολῆν ἤγειν, αὐτὸς ἐπορεύετο πρὸς αὐτόν. Ἐτυχε δὲ κατακείμενος ἐν ἡλίῳ καὶ μικρὸν μὲν ἀνεκάθισεν, ἀνθρώπων τοσοῦτων ἐπερχομένων, καὶ διέβλεψεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον. Ὡς δ' ἐκεῖνος, ἀσπασάμενος καὶ προσειπὼν αὐτόν, ἠρώτησεν, εἴ τινας τυγχάνει δεόμενος; «Μικρὸν (εἶπεν) ἀπὸ τοῦ ἡλίου μετὰσθηθαι». Πρὸς τοῦτο λέγεται τὸν Ἀλέξανδρον οὕτω διατεθῆναι καὶ θαυμάσαι, καταφρονηθέντα, τὴν ὑπεροψίαν καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἀνδρὸς, ὥστε τῶν περὶ αὐτόν, ὡς ἀπέσσαν, διχγελῶντων καὶ σκωπτόντων· « Ἄλλὰ μὴν ἐγὼ (εἶπεῖν), εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην ». Βουλόμενος δὲ τῷ θεῷ χρήσασθαι περὶ τῆς στρατείας,

ἦλθεν εἰς Δελφοὺς· καὶ, κατὰ τύχην ἡμερῶν ἀποφράδων οὐσῶν, ἐν αἷς οὐ νενόμισται θεμιστεύειν, πρῶτον μὲν ἔπεμπε παρακαλῶν τὴν πρόμνητιν. ὡς δ', ἀρνούμενης, καὶ προῖτχομένης τὸν νόμον, αὐτὸς ἀναβάς βίβη πρὸς τὸν ναὸν εἶλκεν αὐτήν, ἢ δ', ὡσπερ ἐζητημένη τῆς σπουδῆς, εἶπεν· « Ἀνίκητος εἶ, ὦ παῖ. » τοῦτ' ἀκούσας Ἀλέξανδρος, οὐκ ἔτ' ἔφη χρῆζειν ἐτέρου μαντεύματος, ἀλλ' ἔχειν, ὃν ἐβούλετο παρ' αὐτῆς, χρησμόν. Ἐπεὶ δ' ὥρμησε πρὸς τὴν στρατείαν, ἄλλα τε δοκεῖ σημεῖα παρὰ τοῦ δαιμονίου γενέσθαι, καὶ τὸ περὶ Λεῖβηθρα τοῦ Ὀρφέως ξόανον, (ἦν δὲ κυπαρίττινον) ἰδρῶτα πολὺν ὑπὸ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀφῆκε. Φοβουμένων δὲ πάντων τὸ σημεῖον, Ἀρίστανδρος, ἐκέλευε θαρρῆειν, ὡς αἰοιδίμους καὶ περιβοήτους κατεργασόμενον πράξεις, αἱ πολὺν ἰδρῶτα καὶ πόνον ὑμνοῦσι ποιηταῖς καὶ μουσικοῖς παρέξουσι.

IE. Τῆς δὲ στρατιᾶς τὸ πλῆθος, οἱ μὲν ἐλάχιστον λέγοντες, τρισμυρίους πεζοὺς, καὶ πεντακισχιλίους ἵππους· οἱ δὲ πλεῖστον, πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους καὶ τρισμυρίους, ἵππείας δὲ τετρακισχιλίους ἀναγράφουσιν. Ἐφόδιον δὲ τούτοις οὐ πλέον ἐβδομήκοντα ταλάντων ἔχειν αὐτὸν Ἀριστόβουλος ἱστορεῖ. Δοῦρις δὲ τριάκοντα μόνον ἡμερῶν διατροφήν. Ὀνησίκριτος δὲ, καὶ διακόσια τάλαντα προσοφείλειν. Ἀλλὰ καὶ περ ἀπὸ μικρῶν καὶ σενῶν οὕτως ὀρμώμενος, οὐ πρότερον ἐπέβη τῆς νεῶς, ἢ τὰ τῶν ἐτέρων πράγματα σκεψάμενος, ἀπονεῖμαι τῷ μὲν ἀγρόν, τῷ δὲ κώμην, τῷ δὲ συνοικίᾳ πρόσσδον, ἢ λιμένος. Ἦδη δὲ κατηλωμένων καὶ διαγεγραμμένων σχεδὸν ἀπάντων τῶν βασιλικῶν, ὁ Περδίκκας· « Σεαυτῷ δ' (εἶπεν), ὦ βασιλεῦ, τί καταλείπεις »; τοῦ δὲ φήσαντος, ὅτι τὰς ἐλπίδας· « Οὐκοῦν (ἔφη) καὶ ἡμεῖς » τούτων κοινωνήσομεν, οἱ μετὰ σοῦ στρατεύομενοι». Παραιτησαμένου δὲ τοῦ Περδίκκου τὴν διαγεγραμμὴν ἐνήνη κτῆσιν αὐτῷ· καὶ τῶν ἄλλων φίλων ἔνιοι τὸ αὐτὸ ἐποίησαν. Τοῖς δὲ λαμβά-

νοῦσι καὶ θεομένοισι προθύμως ἐχαρίζετο, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν Μακεδονίᾳ διανέμων οὕτω κατηνάλωσε. Τοιαύτη μὲν [οὖν] ὁρμῆ καὶ παρασκευῆ διανοίξας τὸν Ἑλλησποντον διεπέρασεν. Ἀναβάς δ' εἰς Ἴλιον, ἔθυσσε τῇ Ἀθηνᾶ, καὶ τοῖς Ἡρώσιν ἔσπεισε. Τὴν δ' Ἀχιλλέως στήλην ἀλειψάμενος λίπα, καὶ μετὰ τῶν ἐταίρων συναναδραμὸν γυμνός, ὥσπερ ἔθος ἐστίν, ἐστεφάνωσε, μακαρίσας αὐτὸν, ὅτι καὶ ζῶν φίλου πιστοῦ, καὶ τελευτήσας μεγάλου κήρυκος ἔτυχεν. Ἐν δὲ τῷ περιμέναι καὶ θεᾶσθαι τὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἐρομένου τινὸς αὐτὸν, εἰ βούλεται τὴν Ἀλεξάνδρου λύραν ἰδεῖν, ἐλάχιστα φροντίζειν ἐκείνης ἔφη τὴν δ' Ἀχιλλέως ζητεῖν, ἢ τὰ κλέα καὶ τὰς πράξεις ὕμνει τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐκείνος.

ΙΓ. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Δαρείου στρατηγῶν μεγάλην δύναμιν ἠθροικώτων, καὶ παρατεταγμένων ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Γρανικοῦ, μάχεσθαι μὲν ἴσως ἀναγκαῖον ἦν, ὥσπερ ἐν πύλαις τῆς Ἀσίας, περὶ τῆς εἰσόδου καὶ ἀρχῆς τοῦ δὲ ποταμοῦ τὸ βάθος, καὶ τὴν ἀνωμαλίαν καὶ τραχύτητα τῶν πέραν ὄχθων, πρὸς οὓς ἔδει γενέσθαι τὴν ἀπόβασιν μετὰ μάχης, τῶν πλείστων δεδιότων, ἐνίων δὲ καὶ τῶν περὶ τὸν μῆνα νονομισμένων οἰομένων δεῖν φυλάττεσθαι. Δακισίου γὰρ οὐκ εἰώθεισαν οἱ βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων ἐξάγειν τὴν στρατιάν τοῦτο μὲν ἐπληρωθῶσατο, κελεύσας δευτερον Ἀρτεμισίον ἄγειν. Τοῦ δὲ Παρμενίωνος, ὡς ὀψὲ τῆς ὥρας οὔσης, οὐκ ἐὼντος ἀποκινδυνεύειν, εἰπὼν αἰσχύνεσθαι τὸν Ἑλλησποντον, εἰ φοβήσεται τὸν Γρανικὸν, διαβεβηκῶς ἐκεῖνον, ἐμβάλλει τῷ βέβηκτι σὺν ἵλαις ἵππέων τρισκαίδεκα· καὶ πρὸς ἐναντία βέλη καὶ τόπους ἀπορρώγας, ὅπλοις καταπεφραγμένους καὶ ἵπποις, ἐλαύνων *καὶ* διὰ βέβηκτος παραφέροντος καὶ περικλύζοντος, ἔδοξε μανικῶς καὶ πρὸς ἀπόνοιαν μάλλον, ἢ γνώμη, στρατηγεῖν. Οὐ μὲν ἀλλ' ἐμφύς τῇ διαβάσει, καὶ κρατήσας τῶν τόπων χαλεπῶς καὶ μόλις, ὑγρῶν καὶ περισφαλῶν

γενομένων διὰ τὸν πηλὸν, εὐθὺς ἠναγκάζετο φύρδην μάχεσθαι, καὶ κατ' ἄνδρα συμπλέκεσθαι τοῖς ἐπιφερομένοις, πρὶν εἰς τάξιν τινὰ καταστῆναι τοὺς διαβαίνοντας. Ἐνέκειντο γὰρ κραυγῇ, καὶ τοὺς ἵππους παραβάλλοντες τοῖς ἵπποις, ἐχρῶντο δόρασι, καὶ ξίφεσι, τῶν δοράτων συντριβέντων. Ὡσαυμένων δὲ πολλῶν ἐπ' αὐτὸν (ἦν δὲ τῇ πέλτῃ καὶ τοῦ κράνους τῇ χαίτῃ διαπρεπῆς, ἧς ἑκατέρωθεν εἰσῆκει πτερὸν λευκότητι καὶ μεγέθει θαυμαστὸν), ἀκοντισθεὶς μὲν ὑπὸ τὴν ὑποπτυχίδα τοῦ θώρακος οὐκ ἐτρώθη. Ροισάκου δὲ καὶ Σπιθριδάτου, τῶν στρατηγῶν, προσφερομένων ἅμα, τὸν μὲν ἐκκλίνας, Ροισάκῃ δὲ προεμβάλων τεθωρακισμένῳ τὸ δόρυ, καὶ κατακλάσας τοῦτο, ἐπὶ τὸ ἐγχειρίδιον ὤρμησε. Συμπεπτωκότων δ' αὐτῶν, ὁ Σπιθριδάτης ὑποσῆσας ἐκ πλαγίῳ τὸν ἵππον, καὶ μετὰ σπουδῆς συνεξαναστάς, κοπίδι βαρβαρικῇ κατήνεγκε· καὶ τὸν μὲν λόφον ἀπήρραξε μετὰ θατέρου πτεροῦ, τὸ δὲ κράνος πρὸς τὴν πληγὴν ἀκριβῶς καὶ μόλις ἀντέσχεν, ὥστε τῶν πρώτων ψαῦσαι τριχῶν τὴν πτέρυγα τῆς κοπίδος. Ἐτέραν δὲ τὸν Σπιθριδάτην πάλιν ἐπαιρόμενον ἔφθασε Κλεῖτος ὁ μέλας, τῷ ξυσφῷ διελάσας μέσον. Ὁμοῦ δὲ καὶ Ροισάκης ἔπεσεν, ὑπ' Ἀλεξάνδρου ξίφει πληγείς. Ἐν τούτῳ δὲ κινδύνου καὶ ἀγῶνος οὔσης τῆς ἵππομαχίας, ἧ τε φάλαγξ διέβαινε τῶν Μακεδόνων, καὶ συνῆγον αἱ πεζαὶ δυνάμεις. Οὐ μὴν ὑπέστησαν εὐρώστως, οὐδὲ πολὺν χρόνον, ἀλλ' ἔφυγον τραπόμενοι, πλὴν τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων. Οὗτοι δὲ πρὸς τιμὴν λόφῳ συσάντες, ἤτουν τὰ πιστὰ τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ δὲ, θυμῷ μάλλον, ἢ λογισμῷ, πρῶτος ἐμβάλων, τὸν τε ἵππον ἀποβάλλει, ξίφει πληγέντα διὰ τῶν πλευρῶν (ἦν δ' ἕτερος, οὐχ ὁ Βουκεφάλας) καὶ τοὺς πλείους τῶν ἀποθανόντων καὶ τραυματισθέντων ἐκεῖ συμβῆ κινδυνεῦσαι καὶ πεσεῖν, πρὸς ἀνθρώπους ἀπεγνωκότας καὶ μαχίμους συμπλεκομένους. Λέγονται δὲ πεζοὶ μὲν δυσμύριοι τῶν βαρβάρων, ἵππεῖς δὲ δισχίλιοι πεντακόσιοι πεσεῖν. Τῶν

δὲ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον Ἀριστόβουλος φησὶ τέσσαρας καὶ τρι-
 άκοντα νεκροὺς γενέσθαι τοὺς πάντας, ὧν ἑνὲα πεζοὺς εἶναι.
 Τούτων μὲν οὖν ἐκέλευσεν εἰκόνας ἀνασταθῆναι χαλκᾶς, ἃς
 Λύσιππος εἰργάσατο. Κοινοῦμενος δὲ τὴν νίκην τοῖς Ἕλλησιν,
 ἰδίᾳ μὲν τοῖς Ἀθηναίοις ἔπεμψε τῶν αἰχμαλώτων τριακοσίας
 ἀσπίδας· κοινῇ δὲ τοῖς ἄλλοις λαφύροις ἐκέλευσεν ἐπιγράψαι
 φιλοτιμοτάτην ἐπιγραφὴν. « Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλ-
 « ληνες, πλὴν Ἀκκεδαιμονίων, ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν Ἀσίαν
 » κατοικούντων». Ἐκπώματα δὲ, καὶ πορφύρας, καὶ ὅσα τοιαῦτα
 τῶν Περσικῶν ἔλαβε, πάντα τῇ μητρὶ, πλὴν ὀλίγων, ἔπεμψεν.

ΙΖ. Οὗτος ὁ ἀγὼν μεγάλην εὐθὺς ἐποίησε τῶν πραγμάτων
 μεταβολὴν πρὸς Ἀλέξανδρον· ὥστε καὶ Σάρδεις, τὸ πρόσχημα
 τῆς ἐπὶ θαλάσῃ τῶν βαρβάρων ἡγεμονίας, παραλαβεῖν, καὶ
 τᾶλλα προστίθεσθαι. Μόνη δ' Ἀλικαρνασσοῦ ἀντέστη καὶ Μί-
 λητος, ἃς ἐλὼν κατὰ κράτος, καὶ τὰ περὶ αὐτὰς πάντα χει-
 ρωσάμενος, ἀμφίβολος ἦν πρὸς τὰ λοιπὰ τῇ γνώμῃ. Καὶ πολ-
 λάκις μὲν ἔσπευδε Δαρσίῳ συμπεσῶν ἀποκινδυνεῦσαι περὶ τῶν
 ὄλων, πολλάκις δὲ τοῖς ἐπὶ θαλάσῃ πράγμασι καὶ χρήμασι
 διανοεῖτο πρῶτον οἷον ἐνασκήσας καὶ ῥώσας αὐτὸν, οὕτως ἀνα-
 θάινειν ἐπ' ἐκεῖνον. Ἔσι δὲ τῆς Λυκίας κρήνη περὶ τὴν Ξανθίων
 πόλιν, ἧς τότε λέγουσιν αὐτομάτως περιτραπίσης καὶ ὑπερ-
 θαλούσης, ἐκ βυθοῦ δέλτον ἐκπεσεῖν χαλκῆν, τύπους ἔχουσαν
 ἀρχαίων γραμμάτων, ἐν οἷς ἐδηλοῦτο παύσεσθαι τὴν Περσῶν
 ἀρχὴν ὑπὸ Ἑλλήνων καταλυθεῖσαν. Τούτοις ἐπαρθεῖς, ἠπεί-
 γετο τὴν παραλίαν ἀνακαθίρασθαι μέχρι τῆς Φοινίκης καὶ Κιλι-
 κίας. Ἡ δὲ τῆς Παμφυλίας παραδρομὴ πολλοῖς γέγονε τῶν
 ἱστορικῶν ὑπόθεσις γραφικὴ πρὸς ἐκπληξιν καὶ ὄγκον, ὡς θεῖα
 τινὶ τύχη παραχωρήσασαν Ἀλεξάνδρῳ τὴν θάλασσαν, ἄλλως
 αἰετραπεῖαν ἐκ πελάγους προσφερομένην, σπανίως δὲ λεπτοῦς
 καὶ προσεχεῖς ὑπὸ τὰ κρημνώδη καὶ παρέρρωγύτα τῆς ὀρεινῆς

πάγους διακαλύπτουσαν. Δηλοῖ δὲ καὶ Μένανδρος, ἐν κωμωδίᾳ παίζων πρὸς τὸ παράδοξον:

Ὡς Ἀλεξανδρῶδες ἦδη τοῦτο. Κἂν ζιτῶ τινα,
 Λυτόματος οὗτος παρέσται· Κἂν διελθεῖν δηλαδὴ
 Διὰ θαλάσσης δέη τύπον τιν', οὗτος ἔσται μοι βατός.

Αὐτὸς δ' Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς, οὐδὲν τοιοῦτον τερατευσάμενος, ὁδοποιῆσαι φησὶ τὴν λεγομένην Κλίμακα, καὶ διελθεῖν, ὀρμήσας ἐκ Φασήλιδος. Διὸ καὶ πλείονας ἡμέρας ἐν τῇ πόλει διέτριψεν ἐν αἷς καὶ Θεοδέκτου τεθνηκότος (ἦν δὲ Φασηλίτης) ἰδὼν εἰκόνα ἀνακειμένην ἐν ἀγορᾷ, μετὰ δεῖπνον ἐπεκώμασε μεθύων, καὶ τῶν στεφάνων ἐπέβριψε πολλούς, οὐκ ἄχαριν ἐν παιδιᾷ ἀποδιδούς τιμὴν τῇ γενομένῃ δι' Ἀριστοτέλην καὶ φιλοσοφίαν ὁμιλίᾳ πρὸς τὸν ἄνδρα.

ΙΗ. Μετὰ ταῦτα Πισιδῶν τε τοὺς ἀντιστάντας ἤρει, καὶ Φρυγίαν ἐχειροῦτο· καὶ Γόρδιον πόλιν, ἑστίαν Μίδου τοῦ παλαιοῦ γενέσθαι λεγομένην, παραλαβὼν, τὴν θρυλλουμένην ἄμαξαν εἶδε φλοιῷ κρανείας ἐνδεδεμένην, καὶ λόγον ἐπ' αὐτῇ πιστευόμενον ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἤκουσεν, ὡς τῷ λύσαντι τὸν δεσμόν εἴμαρται βασιλεῖ γενέσθαι τῆς οἰκουμένης. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ φασι, τῶν δεσμῶν τυφλὰς ἐχόντων τὰς ἀρχὰς καὶ δι' ἀλλήλων πολλάκις σκολιοῖς ἐλιγμοῖς ὑποφερομένων, τὸν Ἀλέξανδρον ἀμυχανοῦντα λύσαι, διατεμεῖν τῇ μαχαίρᾳ τὸ σύναμμα, καὶ πολλὰς ἐξ αὐτοῦ κοπέντος ἀρχὰς φανῆναι. Ἀριστόβουλος δὲ καὶ πάνυ λέγει ῥαδίαν αὐτῷ τὴν λύσιν γενέσθαι ἐξελόντι τοῦ ῥυμοῦ τὸν ἔστορα καλούμενον, ᾧ συνείχετο τὸ ζυγὸς δεσμον, εἴθ' οὕτως ὑφελκύσαντι τὸν ζυγόν. Ἐντεῦθεν Παφλαγόνας τε καὶ Καππαδόκας προσαγαγόμενος, καὶ τὴν Μέμνονος ἀκούσας τελευτήν, ὃς τῶν ἐπὶ θαλάττῃ Δαρείου στρατηγῶν ἐπίδοξος ἦν Ἀλέξανδρῳ πολλὰ πράγματα καὶ μυρίας ἀντιλήψεις καὶ ἀσχολίας παρέξειν, ἐπεβρώσθη πρὸς τὴν ἄνω στρατείαν μάλλον.

Ἦδη δὲ καὶ Δαρεῖος ἐκ Σούσων κατέβαινον, ἐπαιρόμενός τε τῷ πλήθει τῆς δυνάμεως (ἐξήκοντα γὰρ ἦγε μυριάδας στρατοῦ), καὶ τινος οὐαίρου θαρβύοντος αὐτὸν, ὃν οἱ μάγοι πρὸς χάριν ἐξηγοῦντο μᾶλλον, ἢ κατὰ τὸ εἶκόσ. Ἐδοξε γὰρ πυρὶ νέμισθαι πολλῶ τὴν Μακεδόνων φάλαγγα· τὸν δ' Ἀλέξανδρον ἔχοντα στολήν, ἣν αὐτὸς ἐφόρει πρότερον, ἀστάνδης ὢν βασιλέως, ὑπηρετεῖν αὐτῷ· παρελθόντα δ' εἰς τὸ τοῦ Βήλου τέμενος, ἀφανῆ γενέσθαι. Διὰ τούτων, ὡς εἴκεν, ὑπεδήλουτο παρὰ τοῦ θεοῦ, λαμπρὰ γενήσεσθαι καὶ περιφανῆ τὰ τῶν Μακεδόνων. Ἀλέξανδρον δὲ τῆς μὲν Ἀσίας κρατῆσειν, ὡσπερ ἐκράτησε Δαρεῖος, ἐξ ἀστάνδου βασιλεὺς γενόμενος, ταχὺ δὲ σὺν δόξῃ τὸν βίον ἀπολείψειν.

ΙΘ. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐθάρρησε, καταγνοὺς δειλίαν Ἀλεξάνδρου πολὺν χρόνον ἐν Κιλικίᾳ διατριψάντος. Ἦν δ' ἡ διατριβὴ διὰ νόσον, ἣν οἱ μὲν ἐκ κόπων, οἱ δὲ λουσαμένῳ ἐν τῷ τοῦ Κύνου βέυματι καταπαγέντι προσπεσεῖν λέγουσι. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἰατρῶν οὐδεὶς ἐθάρρει βοηθεῖν, ἀλλὰ τὸν κίνδυνον ριόμενοι πάσης ἰσχυρότερον εἶναι βοηθείας, ἐφοβοῦντο τὴν ἐκ τοῦ σφλῆλαι διαβολὴν πρὸς τοὺς Μακεδόνας· Φίλιππος δ' ὁ Ἄκαρνάν μοχθηρὰ μὲν ἑώρα τὰ περὶ αὐτὸν ὄντα, τῇ δὲ φιλίᾳ πιστεύων, καὶ δεινὸν ἡγούμενος, εἰ κινδυνεύοντι μὴ συγκινδυνεύσει, μέχρι τῆς ἐσχάτης πείρας βοηθῶν καὶ παραβαλλόμενος, ἐπεχείρησε φαρμακείᾳ· καὶ συνέπεισεν αὐτὸν ὑπομεῖναι καὶ πιεῖν, σπεύδοντα ῥωσθῆναι πρὸς τὸν πόλεμον. Ἐν τούτῳ δὲ Παρμενίων ἐπεμψεν ἐπιστολήν ἀπὸ στρατοπέδου, διακελευόμενος αὐτῷ φυλάξασθαι τὸν Φίλιππον, ὡς ὑπὸ Δαρείου πεπεισμένον ἐπὶ δωρεαῖς μεγάλαις καὶ γάμῳ θυγατρὸς ἀνελεῖν Ἀλέξανδρον. Ὁ δὲ, τὴν ἐπιστολήν ἀναγνοὺς, καὶ μηθενὶ δείξας τῶν φίλων, ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ὑπέθηκεν. Ὡς δὲ, τοῦ καιροῦ παρόντος, εἰσῆλθε μετὰ τῶν ἐταίρων ὁ Φίλιππος τὸ φάρμακον ἐν κύλικι.

κομιζών, ἐκείνῳ μὲν ἐπέδωκε τὴν ἐπιστολὴν, αὐτὸς δὲ τὸ φάρμακον ἐδέξατο προθύμως καὶ ἀνυπόπτως· ὥστε θαυμαστὴν καὶ θεατρικὴν τὴν ὄψιν εἶναι, τοῦ μὲν ἀναγινώσκοντος, τοῦ δὲ πίνοντος· εἶτα ἅμα πρὸς ἀλλήλους ἀποβλεπόντων οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ τοῦ μὲν Ἀλεξάνδρου φαίδρῳ τῷ προσώπῳ καὶ διακεχυμένῳ τὴν πρὸς τὸν Φίλιππον εὐμένειαν καὶ πίστιν ἀποφαίνοντας· ἐκείνου δὲ πρὸς τὴν διαβολὴν ἐξισταμένου, καὶ ποτὲ μὲν θεοκλυτοῦντος καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνοντος τὰς χεῖρας, ποτὲ δὲ τῇ κλίνῃ περιπίπτοντος, καὶ παρακαλοῦντος τὸν Ἀλέξανδρον εὐθυμεῖν καὶ προσέχειν αὐτῷ. Τὸ γὰρ φάρμακον, ἐν ἀρχῇ κρατῆσαν τοῦ σώματος, οἶον ἀπέωσε καὶ κατέδυσεν εἰς βάθος τὴν δύναμιν, ὥστε καὶ φωνὴν ἐπιλιπεῖν, καὶ τὰ περὶ τὴν αἴσθησιν ἀσαφῆ καὶ μικρὰ κομιδῆ γενέσθαι, λειποθυμίας ἐπιπεσοῦσης· Οὐ μὴν ἀλλὰ ταχέως ἀναληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, καὶ ῥώσας αὐτὸν ἐπέδειξε τοῖς Μακεδόσιν. Οὐ γὰρ ἐπαύοντο, πρὶν ἰδεῖν τὸν Ἀλέξανδρον, ἀθυμοῦντες·

Κ. Ἦν δὲ τις ἐν τῷ Δαρείου στρατῷ πεφευγὸς ἐκ Μακεδονίας, ἀνὴρ Μακεδὼν, Ἀμύντας, οὐκ ἄπειρος τῆς Ἀλεξάνδρου φύσεως· Οὗτος, ὠρμημένον ἰδὼν Δαρεῖον εἴσω τῶν στενῶν βαδίζειν ἐπ' Ἀλέξανδρον, ἐδεῖτο κατὰ χώρην ὑπομένειν, ἐν πλάτος ἔχουσι πεδίοις καὶ ἀναπεπταμένους πρὸς ἐλάττονας πλήθει τοσούτῳ διαμαχομένον. Ἀποκριναμένου δὲ Δαρείου δεδιέναι, μὴ φθάσωσιν αὐτὸν ἀποδράντες οἱ πολέμιοι, καὶ διαφυγὼν Ἀλέξανδρος· « Ἀλλὰ τούτου γ' (εἶπεν), ὦ βασιλεῦ, χάριν, θάρρει· » βαδιεῖται γὰρ ἐκεῖνος ἐπὶ σε, καὶ σχεδὸν ἤδη βαδίζει ». Ταῦτα λέγων Ἀμύντας οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ἀναστὰς ἐπορεύετο Δαρεῖος εἰς Κιλικίαν, ἅμα δ' Ἀλέξανδρος εἰς Συρίαν ἐπ' ἐκεῖνον. Ἐν δὲ τῇ νυκτὶ διαμαρτόντες ἀλλήλων, αὐθις ἀνέστρεφον, Ἀλέξανδρος μὲν ἠδόμενός τε τῇ συντυχίᾳ, καὶ σπεύδων ἀπαντῆσαι περὶ τὰ στενά, Δαρεῖος δὲ, τὴν προτέραν ἀναλαβεῖν στρατοπεδείαν, καὶ

τῶν στενῶν ἐξελιξαι τὴν δύναμιν. ἤδη γὰρ ἐγνώκει παρὰ τὸ συμπερὸν ἐμβεβληκῶς ἑαυτὸν εἰς χωρία θαλάττη καὶ ὄρεσι καὶ ποταμῷ διὰ μέσου ρέοντι τῷ Πινάρῳ δύσιππα, καὶ διεσπασμένα πολλαχοῦ, καὶ πρὸς τῆς ὀλιγότητος τῶν πολεμίων ἔχοντα τὴν θέσιν. Ἀλεξάνδρῳ δὲ τὸν μὲν τόπον ἢ τύχη παρέσχε· ἐστρατήγησε δὲ τῶν ἀπὸ τῆς τύχης ὑπαρχόντων πρὸς τὸ νικῆσαι βέλτιον. Ὅς γε τοσοῦτῳ πλήθει τῶν βαρβάρων λειπόμενος, ἐκείνοις μὲν οὐ παρέσχε κύκλωσιν, αὐτὸς δὲ τῷ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον ὑπερβαλὼν, καὶ γενόμενος κατὰ κέρασ, φυγὴν ἐποίησε τῶν καθ' αὐτὸν βαρβάρων, ἐν πρώτοις ἀγωνιζόμενος· ὥστε τρωθῆναι ξίφει τὸν μηρὸν, ὡς μὲν Χάρης φησὶν, ὑπὸ Δαρείου (συμπεσεῖν γὰρ αὐτοῦς εἰς χεῖρας), Ἀλεξάνδρος δὲ περὶ τῆς μάχης ἐπιστέλλων τοῖς περὶ τὸν Ἀντίπατρον, οὐκ εἴρηκεν, ὅστις ἦν ὁ τρώσας, ὅτι δὲ τρωθείη τὸν μηρὸν ἐγχειριδίῳ, δυσχερὲς δ' οὐδὲν ἀπὸ τοῦ τραύματος συμβαίη, γέγραφε. Νικήσας δὲ λαμπρῶς, καὶ καταβαλὼν ὑπὲρ ἑνδεκα μυριάδας τῶν πολεμίων, Δαρεῖον μὲν οὐχ εἴλε, τέτταρας στάδιους, ἢ πέντε, προλαβόντα τῇ φυγῇ, τὸ δ' ἄρμα καὶ τὸ τόξον αὐτοῦ λαβὼν ἐπανῆλθε· καὶ κατέλαβε τοὺς Μακεδόνας τὸν μὲν ἄλλον πλοῦτον ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοπέδου φέροντας καὶ ἄγοντας ὑπερβάλλοντα πλήθει, καίπερ εὐζώνων πρὸς τὴν μάχην παραγεμένων, καὶ τὰ πλεῖστα τῆς ἀποσκευῆς ἐν Δαμασκῷ καταλιπόντων, τὴν δὲ Δαρείου σκηνὴν ἐξηρηκότας ἐκείνῳ, θεραπείας τε λαμπρᾶς καὶ παρασκευῆς καὶ χρημάτων πολλῶν γέμουσαν. Εὐθύς οὖν ἀποδυσάμενος τὰ ὄπλα, πρὸς τὸ λουτρὸν ἐβάδιζεν, εἰπὼν· « Ἴωμεν ἀπολουσόμενοι τὸν ἀπὸ τῆς μάχης ἰδρώτα τῷ » Δαρείου λουτρῷ». Καί τις τῶν ἐταίρων· « Μὰ τὸν Δί' (εἶπεν), » ἀλλὰ τῷ Ἀλεξάνδρου· τὰ γὰρ τῶν ἠττωμένων εἶναί τε δεῖ καὶ » προσαγορεύεσθαι τοῦ κρατοῦντος». Ὡς δ' εἶδε μὲν ὄλκια καὶ κρωσσούς καὶ τρυέλους καὶ ἀλαβάστρους, πάντα χρυσοῦ ἡσκημένα

περιπτῶς, ὠδῶδει δὲ θεσπέσιον, οἶον ὑπ' ἀρωμάτων καὶ μύρων, ὁ οἶκος· ἐκ δὲ τούτου παρῆλθεν εἰς σκηνὴν ὕφει τε καὶ μεγέθει, καὶ τῷ περὶ τὴν στρωμνὴν καὶ τραπέζας καὶ τὸ δεῖπνον αὐτοῦ κόσμῳ ὀχυράτος ἀξίαν, δικελέψας πρὸς τοὺς ἐταίρους· «Τοῦτ' ἦν, ὡς ἔοικεν (ἔφη), τὸ βασιλεύειν».

ΚΑ. Τρεπομένῳ δὲ πρὸς τὸ δεῖπνον αὐτῷ φράζει τις ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ἀγομένῃς μητέρα καὶ γυναῖκα Δαρείου, καὶ θυγατέρα δὺν παρθένους, ἰδούσας τὸ ἄρμα καὶ τὰ τόξα κόπτεσθαι καὶ θρηνεῖν, ὡς ἀπολωλότας ἐκείνου. Συχνὸν οὖν ἐπισχὼν χρόνον Ἀλέξανδρος, καὶ ταῖς ἐκείνων τύχαις μᾶλλον, ἢ ταῖς ἑαυτοῦ, ἐμπαθὴς γενόμενος, πέμπει Λεωνάτον, ἀπαγγεῖλαι κελεύσας, ὡς οὔτε Δαρεῖος τέθνηκεν, οὔτ' Ἀλέξανδρον δεδιέναι χρεῖ· Δαρεῖῳ γὰρ ὑπὲρ ἡγεμονίας πολεμεῖν, ἐκείναις δὲ πάντα ὑπάρξειν, ὧν καὶ Δαρείου βασιλεύοντος ἤξιοῦντο. Τοῦ δὲ λόγου ταῖς γυναῖξιν ἡμέρου καὶ χρηστοῦ φανέντος, ἔτι μᾶλλον *γενομένης αἰχμαλώτοις* τὰ ἀπὸ τῶν ἔργων ἀπῆντα φιλόφρονα. Θάψαι γὰρ, ὅτους ἐβούλοντο Περσῶν, ἔδωκεν, ἐσθῆτι καὶ κόσμῳ χρησαμένης ἐκ τῶν λαφύρων θεραπείας τε καὶ τιμῆς, ἣν εἶχον, οὐδ' ὅτι οὖν ἀρεῖλε, συντάξαις δὲ [καὶ] μείζονας ἐκαρποῦντο τῶν προτέρωι. Ἡ δὲ καλλίστη καὶ βασιλικωτάτη χάρις ἦν παρ' αὐτοῦ, γυναῖξί γεναίαις γενομένης αἰχμαλώτοις καὶ σώφροσι, μήτ' ἀκούσά τι, μήτε ὑπνοῆσαι, μήτε προσδοκῆσαι τῶν αἰσχυρῶν, ἀλλ', ὥσπερ οὐκ ἐν στρατοπέδῳ πολεμίων, ἀλλ' ἐν ἱεροῖς καὶ ἀγίοις φυλαττομένας παρθενῶσιν, ἀπόρρητον ἔχειν καὶ ἀόρατον ἐτέροις δίαιταν. Καὶ τοι λέγεται γε τὴν Δαρείου γυναῖκα πολὺ πασῶν τῶν βασιλίδων εὐπρεπεστάτην γενέσθαι, καθ' ἅπερ καὶ αὐτὸς Δαρεῖος ἀνδρῶν κάλλιστος καὶ μέγιστος· τὰς δὲ παιῶνας εἰκέναι τοῖς γονεῦσιν· Ἀλλ' Ἀλέξανδρος, ὡς ἔοικε, τοῦ νικᾶν τοὺς πολεμίους, τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ βασιλικώτερον ἡγούμενος, οὔτε τούτων ἔθιγεν, οὔτ' ἄλλην ἔγνω γυναῖκα πρὸ

γάμου, πλὴν Βαρσίνης. Αὕτη δὲ, μετὰ τὴν Μένωνος τελευτήν
 χήρα γενομένη, περὶ Δαμασκὸν ἐλήφθη. Παιδευμένη δὲ παι-
 δεῖαν Ἑλληνικὴν, καὶ τὸν τρόπον ἐπιεικῆς οὔσα, καὶ πατὴρ
 Ἀρταβάζου, γεγονότος ἐκ βασιλέως θυγατὴρ, ἐγνώσθη, Παρ-
 μενίωνος προτρεψαμένου τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς φησὶν Ἀριστό-
 βουλος, καλῆς καὶ γενναίας *καὶ τὸ κάλλος* ἄψασθαι γυναικός.
 Τὰς δ' ἄλλας αἰγμάλωτους ὄρων ὁ Ἀλέξανδρος κάλλει καὶ
 μεγέθει διαφερούσας ἔλεγε παίζων, ὡς «Εἰσὶν ἀλγηδόνες ὀμμά-
 » των αἱ Περσίδες», Ἄντεπιδεικνύμενος δὲ πρὸς τὴν ἰδέαν τὴν
 ἐκείνων τὸ τῆς ἰδίας ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης κάλλος, ὡς περ
 ἀψύχους εἰκόνας ἀγαλμάτων παρέπεμπεν.

ΚΒ. Ἐπεὶ δὲ Φιλόξενος, ὁ τῶν ἐπὶ θαλάττης στρατηγός,
 ἔγραψεν εἶναι παρ' αὐτῷ Θεόδωρόν τινα Ταραντῖνον, ἔχοντα
 παῖδας ὄνιους δύο, τὴν ὄψιν ὑπερφυεῖς, καὶ πυγθανόμενος, εἰ
 πρίηται, χαλεπῶς ἐνεγκὼν, ἐβόα πολλάκις πρὸς τοὺς φίλους
 ἐρωτῶν, τί πώποτε Φιλόξενος αἰσχρὸν αὐτῷ συνεγνωκώς,
 τοιαῦτα ὀνειδῆ προξενῶν κάθηται. Τὸν δὲ Φιλόξενον αὐτὸν ἐν
 ἐπιστολῇ πολλὰ λοιδορήσας, ἐκέλευεν αὐτοῖς φροσίμους τὸν Θεόδω-
 ρον εἰς τὸν ὄλεθρον ἀποσέλλειν. Ἐπέπληξε δὲ καὶ Ἄγωνι
 νεανίσκῳ, γράψαντι πρὸς αὐτὸν, ὅτι Κρωδύλον, εὐδοκίμοῦντα
 ἐν Κορίνθῳ, βούλεται πριάμενος ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν. Πυγ-
 θανόμενος δὲ, μισθοφόρων τινῶν γύναια διεφθαρκεῖν Δάμωνα
 καὶ Τιμόθεον Μακεδόνας τῶν ὑπὸ Παρμενίωνι στρατευομένων,
 ἔγραψε Παρμενίωνι, κελύων, ἐὰν ἐλεγχθῶσιν, ὡς θηρία, ἐπὶ
 καταφθορᾶ τῶν ἀνθρώπων γεγονότα, τιμωρησάμενον ἀποκτεῖναι.
 Καὶ περὶ ἑαυτοῦ κατὰ λέξιν ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ γέγραπεν
 » Ἐγὼ γὰρ οὐχ ὅτι ἐωρακῶς ἀν εὐρεθείην τὴν Δαρείου γυναῖκα,
 » ἢ βεβουλευμένος ἰδεῖν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν λεγόντων περὶ τῆς εὐμορ-
 » φίας αὐτῆς προσδεδεγμένος τὸν λόγον». Ἐλεγε δὲ, μάλιστα
 συνιέναι θνητὸς ὢν, ἐκ τοῦ καθεύδειν καὶ συνουσιάζειν· ὡς ἀπὸ

μῖς ἐγγινόμενον ἀσθενείας τῇ φύσει καὶ τὸ πονοῦν καὶ τὸ ἠδόμενον. Ἦν δὲ καὶ γαστρός ἐγκρατέστατος, ὡς καὶ τοῦτ' ἄλλοις τε πολλοῖς ἐδήλωσεν, καὶ τοῖς πρὸς Ἄδαν λεχθεῖσιν, ἣν ἐποιήσατο μητέρα, καὶ Καρίας βασιλίσσαν ἀπέδειξεν. Ὡς γὰρ ἐκείνη φιλοφρονουμένη πολλὰ μὲν ὄψα καθ' ἡμέραν ἀπέσπελλεν αὐτῷ καὶ πέμματα, τέλος δὲ τοὺς δοκοῦντας εἶναι δεινοτάτους ὀψοποιούς καὶ ἀρτοποιούς, ἔφη τούτων μηδὲν δεῖσθαι βελτίονας γὰρ ὀψοποιούς ἔχειν ὑπὸ τοῦ παιδαγωγοῦ Λεωνίδαυ δεδομένους αὐτῷ, πρὸς μὲν τὸ ἄριστον, νυκτοπορίαν, πρὸς δὲ τὸ δεῖπνον, ὀλιγαρισίαν· «Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ (ἔφη) καὶ τῶν » σρωμάτων ἐπιῶν τὰ ἀγγεῖα καὶ τῶν ἱματίων ἔλυσεν, ἐπισκοπῶν, μὴ τι μοι τρυφερὸν, ἢ περισσὸν, ἢ μήτηρ συντέθεικεν».

ΚΓ. Ἦν δὲ καὶ πρὸς οἶνον ἤττον, ἢ ἐδόκει, καταφερέης. Ἐδοξε δὲ, διὰ τὸν χρόνον, ὃν οὐ πίνων μᾶλλον, ἢ λαλῶν, εἶλεν, ἐφ' ἐκάστης κύλικος ἀεὶ μακρὸν τινα λόγον διατιθέμενος καὶ ταῦτα, πολλῆς σχολῆς οὔσης. Ἐπεὶ πρὸς γε τὰς πράξεις, οὐκ οἶνος ἐκείνον, οὐχ ὕπνος, οὐ παιδιὰ τις, οὐ γάμος, οὐ θέα, καθάπερ ἄλλους στρατηγούς, ἐπέσχε. Δηλοῖ δὲ ὁ βίος, ὃν βιώσας βραχὺν παντάπασι, πλείστων καὶ μεγίστων πράξεων ἐνέπλησεν. Ἐν δὲ ταῖς σχολαῖς, πρῶτον μὲν ἀνασάς καὶ θύσας τοῖς θεοῖς, εὐθὺς ἠρίσκα καθήμενος· ἔπειτα διημέρευε κυνηγῶν, ἢ συντάττων, ἢ δικάζων τι τῶν πολεμικῶν, ἢ ἀναγινώσκων. Εἰ δ' ὄδον βαδίζοι μὴ λίαν ἐπείγουσαν, ἐμάνθανεν ἅμα πορευόμενος ἢ τοξεύειν, ἢ ἐπιβαίνειν ἄρματος ἐλαυνομένου καὶ ἀποβαίνειν. Πολλάκις δὲ πικίζων καὶ ἀλώπεκας ἐθήρευε, καὶ ὄρνιθας, ὡς ἔστι λαβεῖν ἐκ τῶν ἐρημερίδων. Καταλύσας δὲ καὶ τριπόμενος πρὸς λουτρὸν, ἢ ἄλειμμα, τοὺς ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν καὶ μαγειριῶν ἀνέκρινεν, εἰ τὰ πρὸς τὸ δεῖπνον εὐτρεπῶς ἔχουσι. Καὶ δειπνεῖν μὲν ὄψη καὶ σκότους ἤδη κατακλινόμενος ἤρχετο· θαυμαστὴ δ' ἡ ἐπιμέλεια καὶ περίβλεψις ἐπὶ τῆς τραπέζης,

ὅπως μηδὲν ἀνίσως, μηδ' ὀλιγώρως διανέμοιτο· τὸν δὲ πότον, ὡσπερ εἶρηται, μακρὸν ὑπ' ἀδολεσχίας ἐξέτεινε. Καὶ τᾶλλα πάντων ἡδίστος ὢν βασιλέων συνεῖναι, καὶ χάριτος οὐδεμιᾶς ἀμοιβῶν, τότε ταῖς μαγαλαυχίαις ἀηδῆς ἐγίνετο, καὶ λίαν στρατιωτικὸς, αὐτὸς τε πρὸς τὸ κομπῶδες ὑποφερόμενος, καὶ τοῖς κόλαξιν ἑαυτὸν ἀνεικῶς ἱππάσιμον, ὑφ' ὧν οἱ χαρίζεσθαι τῶν παρόντων ἐπετρέσοντο, μῆτε ἀμιλλᾶσθαι τοῖς κόλαξι, μῆτε λείπεσθαι βουλόμενοι τῶν αὐτῶν ἐπαίνων. Τὸ μὲν γὰρ αἰσχροὺς ἐδόκει, τὸ δὲ κίνδυνον ἔφερε. Μετὰ δὲ τὸν πότον λουσάμενος ἐκάθευθε πολλάκις μέχρι μέσης ἡμέρας· ἔστι δ' ὅτε καὶ διημέρευεν ἐν τῷ καθύδειν. Αὐτὸς μὲν οὖν ἔκαστῶν ἔγκρατῆς ἦν, ὡσεὶ καὶ τὰ σπανιώτατα *πολλάκις* τῶν ἀπὸ θαλάττης αὐτῷ κομιζομένων ἀκροδρῶν καὶ ἰχθύων, ἐκάστῳ διαπεμπόμενος τῶν ἐταίρων, πολλάκις ἑαυτῷ μόνῳ μηδὲν καταλείπειν. Τὸ μὲντοι δεῖπνον ἦν αἰεὶ μεγαλοπρεπές, καὶ, τοῖς εὐτυχήμασι τῆς δαπάνης ἅμα συναυξανομένης, τέλος εἰς μυρίας δραχμὰς προῆλθεν. Ἐνταῦθα δ' ἔση, καὶ τοσοῦτον ὠρίσθη τελεῖν τοῖς ὑποδεχομένοις Ἀλέξανδρον.

ΚΔ. Μετὰ δὲ τὴν μάχην τὴν ἐν Ἰσοῦ, πέμψας εἰς Δαμασκὸν, ἔλαβε τὰ χρήματα καὶ τὰς ἀποσκευὰς, καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας τῶν Περσῶν. Καὶ πλεῖστα μὲν ὠφελήθησαν οἱ τῶν Θεσσαλῶν ἱππεῖς· τούτους γὰρ, ἄνδρας ἀγαθοὺς διαφερόντως ἐν τῇ μάχῃ γενομένους, ἐπεμψεν ἐπίτηδες ὠφεληθῆναι βουλόμενος· ἐνεπλήσθη δὲ καὶ τὸ λοιπὸν εὐπορίας στρατόπεδον. Καὶ γευσάμενοι τότε πρῶτον οἱ Μακεδόνες χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ γυναικῶν καὶ διαίτης βαρβαρικῆς, ὡσπερ κύνας, ἔσπευδον ἀψάμενοι σίβου διώκειν καὶ ἀνιχνεύειν τὸν Περσῶν πλοῦτον. Οὐ μὴν ἀλλ' Ἀλέξανδρῳ πρῶτον ἐδόκει κρατύνεσθαι τὰ πρὸς θαλάσση. Κύπρον μὲν οὖν εὐθὺς οἱ βασιλεῖς ἦγον ἐγχειρίζοντες αὐτῷ, καὶ Φοινίκην, πλὴν Τύρου. Τύρον δὲ πολιορκῶν ἐπτά

μήνας χώμασι καὶ μηχαναῖς καὶ τριήρεσι διακοσίαις ἐκ θαλάσσης, ὄναρ εἶδε τὸν Ἡρακλέα δεξιούμενον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ καλοῦντα. Τῶν δὲ Τυρίων πολλοῖς κατὰ τοὺς ὕπνους ἔδοξεν ὁ Ἀπόλλων λέγειν, ὡς ἄπεισι πρὸς Ἀλέξανδρον· οὐ γὰρ ἀρέσκειν αὐτῷ τὰ πρᾶσσόμενα κατὰ τὴν πόλιν. Ἄλλ' αὐτοὶ μὲν, ὥσπερ ἄνθρωπον αὐτομολοῦντά πρὸς τοὺς πολεμίους, ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν θεὸν εἰληρότες, σειράς τε τῷ κολουσῶ περιέβαλλον αὐτοῦ, καὶ καθήλουν πρὸς τὴν βίαν, Ἀλεξανδρισην καλοῦντες. Ἐτέραν δ' ὄψιν Ἀλέξανδρος εἶδε κατὰ τοὺς ὕπνους. Σάτυρος αὐτῷ φανεῖς ἐδόκει προσπαίξειν πόρρωθεν, εἶτα βουλομένου λαβεῖν, ὑπεξέφευγε· τέλος δὲ, πολλὰ λιπαρήσαντος καὶ περιδραμόντος, ἦλθεν εἰς χεῖρας. Οἱ δὲ μάντιες, τούνομα διαιροῦντες οὐκ ἀπιθάνως, ἔφασαν αὐτῷ. «Σὰ γενήσεται Τύρος». Καὶ κρήνην δέ τινα δεικνύουσι, πρὸς ἣν κατὰ τοὺς ὕπνους ἰδεῖν ἔδοξε τὸν Σάτυρον. Διὰ μέσου δὲ τῆς πολιορκίας, ἐπὶ τοὺς Ἄραβας τοὺς προσοικουῦντας τῷ Ἀντιλιβάνῳ στρατεύσας, ἐκινδύνευσεν διὰ τὸν παιδαγωγὸν Λυσίμαχον ἐξηκολούθησε γὰρ αὐτῷ, λέγων τοῦ Φοίνικος οὐκ εἶναι χείρων, οὐδὲ πρესβύτερος. Ἐπεὶ δὲ πλησιάσας τοῖς ὄρεινοῖς, καὶ τοὺς ἵππους ἀπολιπὼν, πεζὸς ἐβάδιζεν, οἱ μὲν ἄλλοι πολὺ προῆλθον, αὐτὸς δὲ τὸν Λυσίμαχον, ἐσπέρας ἤδη καταλαμβανούσης, καὶ τῶν πολεμίων ἐγγὺς ὄντων, ἀπαγορεύοντα καὶ βαρυνόμενον οὐχ ὑπομένων ἀπολιπεῖν, ἀλλ' ἀνακαλούμενος καὶ παρακομίζων, ἔλαθε τοῦ στρατεύματος ἀποσπασθεὶς μετ' ὀλίγων, καὶ σκότους ἅμα καὶ ῥίγους σφοδροῦ νυκτερείων ἐν χωρίοις χαλεποῖς. Εἶδεν οὖν πόρρω πυρὰ πολλὰ καιόμενα σποράδην τῶν πολεμίων. Θάρρων δὲ τοῦ σώματος τῆς κουφότητι, καὶ τῷ πονεῖν αὐτὸς αἰεὶ, παραμυθούμενος τὴν ἀπορίαν τῶν Μακεδόνων, προσέδραμε τοῖς ἐγγίσα πῦρ κείουσι καὶ περικαθημένους τῆ πυρᾷ δύο βαρβάρους πατάξας τῷ ἐγχειριδίῳ, καὶ δαλὸν ἀρπάσας, ἦκε πρὸς

τοὺς ἑαυτοῦ κομίζων. Ἐγκαύσαντες δὲ πῦρ πολὺ, τοὺς μὲν εὐθύς ἐφόβησαν, ὥστε φυγεῖν, τοὺς δ' ἐπιόντας ἐτρέψαντο, καὶ κατηυλίσθησαν ἀκινδύνως. Ταῦτα μὲν οὖν Χάρης ἱστόρηκεν.

ΚΕ. Ἡ δὲ πολιορκία τοιοῦτον ἔσχε πέρασ. Ἀλεξάνδρου τὴν μὲν πολλὴν τῆς δυνάμεως ἀναπαύοντος ἀπὸ πολλῶν ἀγώνων τῶν ἔμπροσθεν, ὀλίγους δέ τινας, ὡς μὴ σχολάζουσι οἱ πολέμιοι, τοῖς τείχεσι προσάγοντος, Ἀρίστανδρος ὁ μάντις ἐσφαγιάζετο καὶ τὰ σημεῖα κατιδὼν, θρασύτερον διωρίσατο πρὸς τοὺς παρόντας, ἐν ἐκείνῳ τῷ μηνὶ πάντως ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν. Γενομένου δὲ χλευασμοῦ καὶ γέλωτος (ἦν γὰρ ἡ τελευταία τοῦ μηνὸς ἡμέρα), διηπορημένον αὐτὸν ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ συμφιλοτιμούμενος ἀεὶ τοῖς μαντεύμασιν, ἐκέλευε μηκέτι τριακάδα τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀλλὰ τρίτην φθίνοντος ἀριθμεῖν καὶ τῇ σάλπιγγι σημήνας, ἀπεπειρᾶτο τῶν τειχῶν ἐρῶμενέστερον ἢ περ ἐξ ἀρχῆς διανοήθη. Γενομένης δὲ λαμπρᾶς ἐπιβολῆς, καὶ μηδὲ τῶν ἀπὸ στρατοπέδου καρτερούντων, ἀλλὰ συντρεχόντων καὶ προσβοηθούντων, ἀπεῖπον οἱ Τύριοι καὶ τὴν πόλιν εἶλε κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Μετὰ δὲ ταῦτα πολιορκοῦντι Γάζαν αὐτῷ, τῆς Συρίας μεγίστην πόλιν, ἐμπίπτει βῶλος εἰς τὸν ὄμιον, ἀφθεῖς ἀνωθεν ὑπ' ὄρνιθος. Ὁ δ' ὄρνις ἐφ' ἓν τῶν μηχανημάτων καθίσας, ἔλαθεν ἐνσχεθεὶς τοῖς νευρίοις κεκρυφάλοισ, οἷς πρὸς τὰς ἐπιστροφὰς τῶν σχοινίων ἐχρῶντο. Καὶ τὸ σημεῖον ἀπέβη κατὰ τὴν Ἀριστάνδρου πρόβρῃσιν· ἐτρέθη μὲν γὰρ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν ὄμιον, ἔλαθε δὲ τὴν πόλιν. Ἀποστέλλων δὲ πολλὰ τῶν λαφύρων Ὀλυμπιάδι καὶ Κλεοπάτρῃ καὶ τοῖς φίλοις, κατέπεμψε καὶ Λεωνίδῃ τῷ παιδαγωγῷ τάλαντα λιθωνωτοῦ πεντακόσια, καὶ σμύρνης ἑκατὸν, ἀναμνησθεὶς παιδικῆς ἐλπίδος. Ὁ γὰρ Λεωνίδης, ὡς ἔοικεν, ἐν θυσίᾳ ποτὲ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἐπιδράζόμενον ἀμροτέραις ταῖς χερσὶ καὶ καθαγίσαντα τοῦ θυμιάματος· « Ὅταν (ἔφη), τῆς ἀρωματοφόρου

» κρατήσης, Ἀλέξανδρε, πλουσίως οὕτως ἐπιθυμιάσεις· νῦν δὲ
 » φειδομένως χρῶ τοῖς παροῦσι.» Τότ' οὖν Ἀλέξανδρος ἔγραψε
 πρὸς αὐτόν· « Ἄπεσάλαχάμεν σοι λιβανωτὸν ἄφθονον καὶ σμύρναν,
 » ὅπως παύσῃ πρὸς τοὺς θεοὺς μικρολογούμενος ».

Κς. Κιβωτίου δέ τινος αὐτῷ προσενεχθέντος, οὗ πολυτε-
 λέστερον οὐδὲν ἐφάνη τοῖς τὰ Δαρείου χρήματα καὶ τὰς ἀπο-
 σκευὰς παραλαμβάνουσιν, ἡρώτα τοὺς φίλους, ὃ τι δοκοίη μά-
 λιστα τῶν ἀξίων σπουδῆς εἰς αὐτὸ καταθέσθαι. Πολλὰ δὲ πολ-
 λῶν λεγόντων, αὐτὸς ἔφη τὴν Ἰλιάδα φρουρήσειν ἐνταῦθα
 καταθέμενος. Καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ὀλίγοι τῶν ἀξιοπίστων μεμαρ-
 τυρήκασιν. Εἰ δ', ὅπερ Ἀλεξανδρεῖς λέγουσιν, Ἡρακλείδῃ πι-
 στεύοντες, ἀληθές ἐστιν, * οὐκουν * οὐκ ἀργός, οὐδ' ἀσύμβολος
 αὐτῷ συστρατεύειν ἔοικεν Ὀμηρος. Λέγουσι γάρ, ὅτι, τῆς Αἰγύ-
 πτου κρατήσας, ἐβούλετο πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον Ἑλ-
 ληνίδα συνοικίσας, ἐπώνυμον ἑαυτοῦ καταλιπεῖν· καὶ τινὰ τόπο
 γνώμη τῶν ἀρχιτεκτόνων ὅσον οὐδέπω διεμετρεῖτο καὶ περιέβαλ-
 λεν. Εἶτα νύκτωρ καιμώμενος, ὅψιν εἶδε θαυμαστήν· ἀνὴρ πολὺς
 εὖ μάλα τὴν κόμην, καὶ γεραρὸς τὸ εἶδος, ἐδοξεν αὐτῷ παρα-
 στὰς λέγειν τὰ ἔπη τάδε.

Νῆσος ἔπειτά τις ἔστι πολυκλύστη ἐνὶ πόντῳ,

Αἰγύπτου προπάροθε. Φάρον δὲ ἐκ κλήσκουσιν.

Εὐθύς οὖν ἐξαναστὰς ἐβάδιζεν ἐπὶ τὴν Φάρον, ἣ τότε μὲν ἔτι
 νῆσος ἦν, τοῦ Κανωβικοῦ μικρὸν ἀνωτέρω στόματος, νῦν δὲ
 διὰ χώματος ἀνείληπται πρὸς τὴν ἠπειρον. Ὡς οὖν εἶδε τόπον
 εὐφυῆ διαφέροντα (ταινία γὰρ ἐστὶν ἰσθμῷ πλάτος ἔχοντι συμ-
 μετρον ἐπιεικῶς διεύρουσα λίμνην τε πολλὴν καὶ θάλασσαν ἐν
 λιμένι μεγάλῳ τελευτῶσαν), εἰπὼν, ὡς Ὀμηρος ἦν ἄρα τά τ'
 ἄλλα θαυμαστὸς, καὶ σοφώτατος ἀρχιτέκτων, ἐκέλευσε διαγρά-
 ψαι τὸ σχῆμα τῆς πόλεως τῷ τόπῳ συναρμόττοντας. Καὶ γῆ
 μὲν οὐ παρῆν λευκή. τῶν δ' ἀλφίτιον λαμβάνοντες ἐν πεδίῳ

μελαγγεῖω κυκλοτερῆ κόλπον ἦγον, οὗ τὴν ἐντὸς περιφέρειαν εὐθεῖαι βάσεις, ὥσπερ ἀπὸ κρασπέδων εἰς σχῆμα γλαμύδος ὑπελάμβανον, ἐξ ἴσου συνάγουσαι τὸ μέγεθος. Ἡσθέντος δὲ τῆ διαθέσει τοῦ βασιλέως, αἰφνίδιον ὄρνιθες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς λίμνης, πλήθει τ' ἄπειροι, καὶ κατὰ γένος παντοδαποὶ καὶ μεγάλοι, ἐπὶ τὸν τόπον καταίροντες, νέφειν εἰκότες, οὐδὲ μικρὸν ὑπελίποντο τῶν ἀλφίτων ὥστε καὶ τὸν Ἀλέξανδρον διαταραχθῆναι πρὸς τὸν οἰωνόν. Οὐ μὴν ἀλλὰ *καὶ* τῶν μάντεων θαρρέειν παραινούντων (πολυαρκεσάτην γὰρ οἰκίζεσθαι πόλιν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ παντοδαπῶν ἀνθρώπων ἐσομένην τροφόν), ἔργου κελεύσας ἔχεσθαι τοὺς ἐπιμελητάς, αὐτὸς ὥρμησεν εἰς Ἄμμωνας, ὁδὸν μακρὰν, καὶ πολλὰ μὲν ἔχουσαν ἐργώδη καὶ ταλαίπωρα, κινδύνους δὲ δύο, τὸν μὲν ἀνυδρίας, δι' ἣν ἔρημός ἐστιν οὐκ ὀλίγων ἡμερῶν, τὸν δὲ, εἰ λάθρος ἐν ἄμμω βαθεῖα καὶ ἀχανεῖ πορευομένοις ἐπιπέσοι νότος ὥς που καὶ πάλαι λέγεται περὶ τὸν Καμβύσου στρατὸν, ἀναστήσας θῆνα μεγάλην, καὶ κυματώσας τὸ παιδίον, μυριάδας ἀνθρώπων πέντε καταχῶσαι καὶ διαφθεῖραι. Ταῦτα πάντα σχεδὸν πάντες ἐλογίζοντο· χλασπὸν δ' ἦν Ἀλέξανδρον ἀποσπρέψαι πρὸς ὀτιοῦν ὥρμημένον. Ἡ τε γὰρ τύχη ταῖς ἐπιβολαῖς ὑπείκουσα τὴν γνώμην ἰσχυρὰν ἐποιεῖ, καὶ τὸ θυμοειδὲς ἄχρι τῶν πραγμάτων ἐπεξέφερε τὴν φιλονεικίαν ἀήττητον, οὐ μόνον πολεμίους, ἀλλὰ καὶ τόπους καὶ καιροὺς καταβιαζομένην.

KZ. Ἐν γοῦν τῇ τότε πορείᾳ τὰ συντυχόντα ταῖς ἀπορίαις παρὰ τοῦ θεοῦ βοηθήματα τῶν ὑσέρων χρησμῶν ἐπιστεύθη μᾶλλον τρόπον δέ τινα καὶ τοῖς χρησμοῖς ἢ πίσις ἐκ τούτων ὑπῆρξεν. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ Διὸς ὕδωρ πολὺ καὶ διαρκεῖς ὕετοί γενόμενοι τὸν τε τῆς δίψης φόβον ἔλυσαν, καὶ τὴν ξηρότητα κατασθῆσαντες τῆς ἄμμου, νοτερᾶς γενομένης, καὶ πρὸς αὐτὴν ξυμπεσοῦσης, εὔπνοον τὸν ἀέρα καὶ καθαρώτερον παρ-

έσχον. Ἐπειτα τῶν ὄρων, οἵπερ ἦσαν τοῖς ὀδηγοῖς, συγχυθέντων, καὶ πλάνης οὔσης καὶ διασπασμοῦ τῶν βαδιζόντων, διὰ τὴν ἄγνοϊαν, κόρακες ἐκφανέντες ὑπελάμβανον τὴν ἡγεμονίαν τῆς πορείας, ἐπομένων μὲν, ἔμπροσθεν πετόμενοι καὶ σπεύδοντες, ὑπεροῦντας δὲ καὶ βραδύνοντας ἀναμένοντες. Ὁ δ' ἦν θαυμασιώτατον, ὡς Καλλισθένης φησὶ, ταῖς φωναῖς ἀνακαλούμενοι τοὺς πλανωμένους νύκτωρ, καὶ κλάζοντες, εἰς ἔχνος καθίσασαν τῆς πορείας. Ἐπεὶ δὲ διεξελθὼν τὴν ἔρημον ἦκεν εἰς τὸν τόπον, ὁ μὲν προφήτης αὐτὸν ὁ Ἄμμωνος, ἀπὸ τοῦ θεοῦ χαίρειν, ὡς ἀπὸ πατρὸς, προσεῖπεν· ὁ δ' ἐπήρετο, μή τις αὐτὸν εἴη διαπεφευγὼς τῶν τοῦ πατρὸς φονέων. Εὐφημεῖν δὲ τοῦ προφήτου κελεύσαντος, οὐ γὰρ εἶναι πατέρα θνητὸν αὐτῷ, μεταβαλὼν ἐπυνθάνετο, τοὺς Φιλίππου φονεῖς εἰ πάντας εἴη τετιμωρημένους· εἶτα περὶ τῆς ἀρχῆς, εἰ πάντων αὐτῷ δίδωσιν ἀνθρώπων κυρίῳ γενέσθαι. Χρήσαντος δὲ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦτο δίδοναι, καὶ Φίλιππον ἀπέχειν ἔκπλεω τὴν δίκην, ἔδωρεῖτο τὸν θεὸν ἀναθήμασι λαμπροῖς, καὶ χρήμασι τοὺς ἀνθρώπους. Ταῦτα περὶ τῶν χρησμῶν αἱ πλείους γράφουσιν· αὐτὸς δ' Ἀλέξανδρος ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὴν μητέρα φησὶ γεγονέναι τινὰς αὐτῷ μαντείας ἀπορρήτους, ἃς αὐτὸς ἐπανελθὼν φράσει πρὸς μόνην ἐκεῖνην. Ἐνιοὶ δὲ φασὶ, τὸν μὲν προφήτην, Ἑλληνιστὶ βουλόμενον προσεῖπεῖν μετὰ τινος φιλοφροσύνης, ὃ παιδίον, ἐν τῷ τελευταίῳ τῶν φθόγγων ὑπὸ βαρβαρισμοῦ πρὸς τὸ σίγμα ἐξενεχθῆναι, καὶ εἰπεῖν, Ὁ παιδίος, ἀντὶ τοῦ ν τῷ σ χρησάμενον. Ἀσμένῳ δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὸ σφάλμα τῆς φωνῆς γενέσθαι, καὶ διαδοθῆναι λόγον, ὡς παῖδα Διὸς αὐτὸν τοῦ θεοῦ προσειπόντος. Λέγεται δὲ καὶ Ψάμμωνος ἐν Αἰγύπτῳ τοῦ φιλοσόφου διακούσας, ἀποδέξασθαι μάλιστα τῶν λεχθέντων, ὅτι πάντες ἄνθρωποι βασιλεύονται ὑπὸ θεοῦ· τὸ γὰρ ἄρχον ἐν ἐκάστῳ καὶ κρατοῦν, θεῖόν ἐστιν. Ἐπι δὲ μάλλον αὐτὸς περὶ τούτων φιλο-

αφώτερον δοξάζειν, καὶ λέγειν, ὡς πάντων μὲν ὄντα κοινὸν ἀνθρώπων πατέρα, τὸν θεὸν, ἰδίους δὲ ποιούμενον ἑαυτοῦ, τοὺς ἀρίστους.

ΚΗ. Καθόλου δὲ πρὸς μὲν τοὺς βαρβάρους σοβαρὸς ἦν, καὶ σφόδρα πεπεισμένῳ περὶ τῆς ἐκ θεοῦ γενέσεως καὶ τεκνώσεως ὄμιλος, τοῖς δ' Ἕλλησι μετρίως καὶ ὑποφειδομένως ἑαυτὸν ἐξεθείαζε· πλὴν, περὶ Σάμου γράφων Ἀθηναίους· « Ἐγὼ μὲν οὐκ » ἂν (φησὶν) ὑμῖν ἐλευθέραν πόλιν ἔδωκα καὶ ἔνδοξον· ἔχετε δ' » αὐτὴν λαβόντες παρὰ τοῦ τότε κυρίου καὶ πατρὸς ἐμοῦ προσ- » αγορευομένου », λέγων τὸν Φίλιππον. Ἰσπερὸν δὲ πληγῇ περι- » πεσὼν ὑπὸ τοξέυματος, καὶ περιαλγῆς γενόμενος· « Τοῦτο μὲν » (εἶπεν), ὦ φίλοι, τὸ ῥέον, αἷμα, καὶ οὐκ

« Ἰχθὺρ, αἷς πέρ τε ῥέει μακάρισι θεοῖσιν ».

Ἐπεὶ δὲ, μεγάλῃς ποτὲ ἔροντῆς γεννημένης, καὶ πάντων ἐκπλαγέντων, Ἀνάξαρχος ὁ σοφιστῆς παρῶν ἔφη πρὸς αὐτὸν, « Μῆ τι » σὺ τοιοῦτον ὁ τοῦ Διός; » γελᾶσας ἐκείνος. « Οὐ βούλομαι γάρ » (εἶπε) φοβερὸς εἶναι τοῖς φίλοις, ὥσπερ σύ με κελεύεις, ὀκατα- » φαυλίζων μου τὸ δεῖπνον, ὅτι ταῖς τραπέζαις ἰχθύας ὄρῃς ἐπι- » κειμένους, οὐ σατραπῶν κεραλάς ». Τῷ γὰρ ὄντι λέγεται τὸν Ἀνάξαρχον, ἰχθυδίων Ἡφαισίωνι πεμφθέντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως, τὸν προειρημένον ἐπιφθέγγασθαι λόγον, οἷον ἐξευτελίζοντα καὶ κατειρωνεύμενον τοὺς τὰ περίβλεπτα μεγάλους πόνοις καὶ κινδύνοις διώκοντας, ὡς οὐδὲν, ἢ μικρὸν, ἐν ἡδοναῖς καὶ ἀπολαύσεισι πλεόν ἔχοντας τῶν ἄλλων. Ὁ γ' οὖν Ἀλέξανδρος καὶ ἀπὸ τῶν εἰρημένων δῆλός ἐστιν αὐτὸς· οὐδὲν πεπονθώς, οὐδὲ τετυφωμένος, ἀλλὰ τοὺς ἄλλους καταδουλούμενος τῇ δόξῃ τῆς Θεοότητος.

ΚΘ. Εἰς δὲ Φοινίκην ἐπανελθὼν ἐξ Αἰγύπτου, θυσίας ταῖς θεοῖς καὶ πομπὰς ἐπετέλει, καὶ χορῶν ἐγκυκλίων καὶ τραγικῶν ἀγῶνας, οὐ μόνον ταῖς παρασκευαῖς, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἀμίλλαις

λαμπροὺς γενομένους. Ἐχορήγουν γὰρ οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων, ὡσπερ Ἀθήνησιν οἱ κληρούμενοι τὰς φυλάς· καὶ ἠγωνίζοντο θαυμαστῇ φιλοτιμίᾳ πρὸς ἀλλήλους. Μάλιστα δὲ Νικοκρέων ὁ Σαλαμίνιος καὶ Πασικράτης ὁ Σόλιος διεφιλονείκησαν. Οὗτοι γὰρ ἔλχον τοῖς ἐνδοξοτάτοις ὑποκριταῖς χορηγεῖν, Πασικράτης μὲν Ἀθηνοδώρῳ, Νικοκρέων δὲ Θεσσαλῷ, περὶ ὃν ἐσπουδάκει καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος. Οὐ μὲν διέφηγε τὴν σπουδὴν πρότερον, ἢ ταῖς ψήφοις ἀναγορευθῆναι νικῶντα τὸν Ἀθηνοδώρον. Τότε δ', ὡς ἔοικεν, ἀπιὼν, ἔφη τοὺς μὲν κριτὰς ἐπαινεῖν, αὐτὸς μέντοι μέρως ἂν ἠδέως προσέθαι τῆς βασιλείας ἐπὶ τῷ μὴ Θεσσαλὸν ἰδεῖν νενικημένον. Ἐπεὶ δ' Ἀθηνοδώρος, ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ζημιωθείς, ὅτι πρὸς τὸν ἀγῶνα τῶν Διονυσίων οὐκ ἀπήντησεν, ἠξίου γράψαι περὶ αὐτοῦ τὸν βασιλέα, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, τὴν δὲ ζημίαν ἀπέσειλε παρ' ἑαυτοῦ. Δύκωνος δὲ τοῦ Σκαρφέως εὐημεροῦντος ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ σίχον εἰς τὴν κωμωδίαν ἐμβαλόντος αἴτησιν περιέχοντα δέκα ταλάντων, γελάσας ἔδωκε. Δαρείου δὲ πέμψαντος ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν, καὶ φίλους δεομένους μύρια μὲν ὑπὲρ τῶν ἐαλωκότων λαβεῖν τάλαντα, τὴν δ' ἐντὸς Εὐφράτου πᾶσαν ἔχοντα, καὶ γήμαντα μίαν τῶν θυγατέρων, φίλον εἶναι καὶ σύμμαχον, ἐκοινοῦτο τοῖς ἐταίροις· καὶ Παρμενίωνος εἰπόντος. «Ἐγὼ μὲν, » εἰ Ἀλέξανδρος ἤμην, ἔλαβον ἂν ταῦτα· Κἀγὼ, νῆ Δί' (εἶπεν ὁ » Ἀλέξανδρος), εἰ Παρμενίων ». Πρὸς δὲ τὸν Δαρεῖον ἔγραψεν, ὡς οὐδενὸς ἀτυχῆται τῶν φιλανθρώπων ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν, εἰ δὲ μὴ, αὐτὸς ἐπ' ἐκεῖνον ἤδη πορεύεσθαι.

Α. Ταχὺ μέντοι μετεμελήθη, τῆς τοῦ Δαρείου γυναικὸς ἀποθανούσης ἐν ὠδίσι· καὶ φανερὸς ἦν ἀνιώμενος, ὡς ἐπίδειξιν οὐ μικρὰν ἀφηρημένος χρηστότητος. Ἐθαψεν οὖν τὴν ἄνθρωπον οὐδεμιᾶς πολυτελείας φειδόμενος. Τῶν δὲ θαλαμηπόλων τις εὐνούχων, οἱ συνεαλώκεισαν ταῖς γυναῖξιν, ἀποδράς ἐκ τοῦ

στρατοπέδου, καὶ πρὸς Δαρεῖον ἀφιππασάμενος, Τίρωος ὄνομα φράζει τὸν θάνατον αὐτῷ τῆς γυναίκος. Ὡς δὲ πληξάμενος τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνακλούσας. «Φεῦ τοῦ Περσῶν (ἔφη) δαίμονος, εἰ
 » τὴν βασιλέως γυναῖκα καὶ ἀδελφὴν, οὐ μόνον αἰχμάλωτον γενέ-
 » σθαι ζῶσαν, ἀλλὰ καὶ τελευτήσασαν, ἄμοιρον κεῖσθαι ταφῆς
 » βασιλικῆς» ὑπολαβὼν ὁ θαλαμηπόλος. «Ἄλλὰ ταφῆς γε χάριν
 » (εἶπεν), ὦ βασιλεῦ, καὶ τιμῆς ἀπάτης καὶ τοῦ πρέποντος, οὐδὲν
 » ἔχεις αἰτιάσθαι τὸν πονηρὸν δαίμονα Περσῶν. Οὔτε γὰρ
 » ζώσῃ τῇ δεσποίνῃ Στατεΐρα, καὶ μητρὶ σῆ, καὶ τέκνοις ἐνέδει
 » τῶν πρόσθεν ἀγαθῶν καὶ καλῶν, ἢ τὸ σὸν ὄρῃν φῶς, ὃ πάλιν
 » ἀναλάμψει λαμπρὸν ὁ κύριος Ὁρομάσδης· οὐτ' ἀποθανοῦσα
 » κίσμου τινὸς ἄμοιρος γέγονεν, ἀλλὰ καὶ πολεμίων τετίμηται
 » δάκρυσιν. Οὔτω γὰρ ἔστι χρηστὸς κρατήσας Ἀλέξανδρος, ὡς
 » δεινὸς μαχόμενος». Ταῦτ' ἀκούσαντα Δαρεῖον ἡ ταραχὴ καὶ τὸ
 » πάθος ἐξέφερον πρὸς ὑποψίας ἀτόπους. καὶ τὸν εὐνοῦχον ἐνδο-
 » τέρω τῆς σκηνῆς ἀπαγαγών. «Εἰ μὴ καὶ σὺ μετὰ τῆς Περσῶν
 » (ἔφη) τύχης μακεδονίζεις, ἀλλ' ἔτι σοι δεσπότης ἐγὼ Δαρεῖος,
 » εἰπέ μοι, σεβόμενος Μίθρου τε φῶς μέγα, καὶ δεξιᾶν βασιλείων,
 » ἄρα μὴ τὰ μικρότατα τῶν Στατεΐρας κλαίω κακῶν, οἰκτρότερα
 » δὲ ζώτης ἐπάσχουμεν, καὶ μᾶλλον, ἂν κατ' ἀξίαν ἐδυστυχοῦ-
 » μεν, ὡμῶ καὶ σκυθρωπῶ περιπεσόντες ἐχθρῶ; τί γὰρ εὐπρεπὲς
 » ἀνδρὶ νέῳ πρὸς ἐχθροῦ γυναῖκα μέχρι τιμῆς τοσαύτης συμβό-
 » λαιον»; Ἐτι λέγοντος αὐτοῦ, καταβαλὼν ἐπὶ τοὺς πόδας Τί-
 » ρωος αὐτὸν, ἐκέτευεν εὐφημεῖν, καὶ μὴτ' Ἀλέξανδρον ἀδικεῖν,
 » μὴτε τὴν τεθνεῶσαν ἀδελφὴν καὶ γυναῖκα καταισχύνειν, μὴθ'
 » αὐτοῦ τὴν μεγίστην, ὧν ἑπταικὲν, ἀφαιρεῖσθαι παραμυθίαν, τὸ
 » δοκεῖν ὑπ' ἀνδρὸς ἠττησθαι κρείττονος, ἢ κατὰ τὴν ἀνθρω-
 » πίνην φύσιν· ἀλλὰ καὶ θαυμάζειν Ἀλέξανδρον, ὡς πλείονα ταῖς
 » Περσῶν γυναίξιν σωφροσύνην, ἢ Πέρσαις ἀνδρείαν, ἐπιδιδειγ-
 » μένον. Ἄμχ δ' ὄρκους τε φρικώδεις τοῦ θαλαμηπόλου κινουῦντος

ὑπὲρ τούτων, καὶ περὶ τῆς ἄλλης ἐγκρατείας καὶ μεγαλοψυχίας
 τῆς Ἀλεξάνδρου λέγοντος, ἐξελθὼν πρὸς τοὺς ἐταίρους ὁ Δα-
 ρεῖος, καὶ χεῖρας ἀνατείνας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐπεύξατο. « Θεοὶ
 » γενέθλιοι καὶ βασιλῆιοι, μάλιστα μὲν ἐμοὶ διδοίητε τὴν Περσῶν.
 » τύχην εἰς ὀρθὸν αὐθις σταθεῖσαν, ἐφ' οἷς ἐδεξάμην ἀγαθοῖς,
 » ἀπολιπεῖν, ἵνα κρατήσας ἀμείψωμαι τὰς Ἀλεξάνδρου χάριτας,
 » ὧν εἰς τὰ φίλτατα πταίσας ἔτυχον. Εἰ δ' ἄρα τις οὗτος εἰμαρ-
 » τὸς ἤκει χρόνος, ὀφειλόμενος νεμέσει καὶ μεταβολῇ, παύσασθαι
 » τὰ Περσῶν, μηδεὶς ἄλλος ἀνθρώπων καθίσειεν εἰς τὸν Κύρου
 » θρόνον, πλὴν Ἀλεξάνδρου ». Ταῦτα μὲν οὕτω γενέσθαι τε καὶ
 λεχθῆναι φατὶν οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων.

ΛΑ. Ἀλέξανδρος δὲ τὴν ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου πᾶσαν ὑφ'
 ἑαυτῷ ποιησάμενος, ἤλαυνεν ἐπὶ Δαρεῖον ἑκατὸν μυριάσι στρατοῦ
 καταβαίνοντα. Καὶ τις αὐτῷ φράζει τῶν ἐταίρων, ὡς δὴ γέ-
 λωτος ἄξιον πράγμα, τοὺς ἀκολούθους παίζοντας εἰς δύο μέρη
 διηρηκέναι σφᾶς αὐτούς· ὧν ἑκατέρου στρατηγὸν εἶναι καὶ ἡγε-
 μόναν, τὸν μὲν Ἀλέξανδρον, τὸν δὲ Δαρεῖον ὑπ' αὐτῶν προσ-
 αγορευόμενον· ἀρξικμένους δὲ βώλοισι ἀκροβολίζεσθαι πρὸς ἀλ-
 λήλους, εἶτα πυγμαῖς, τέλος ἐκκεκῦσθαι τῇ φιλονεικίᾳ *καὶ*
 μέχρι λίθων καὶ ξύλων πολλοὺς δυσκαταπαύστους γεγονότας.
 Ταῦτ' ἀκούσας ἐκέλευσεν αὐτοὺς μονομαχῆσαι τοὺς ἡγεμόνας,
 καὶ τὸν μὲν Ἀλέξανδρον αὐτὸς ὥπλισε, τὸν δὲ Δαρεῖον Φιλώτας.
 Ἐθεᾶτο δ' ὁ στρατὸς ἐν οἰωνῷ τινι τοῦ μέλλοντος τιθέμενος τὸ
 γιγνόμενον. Ἰσχυρᾶς δὲ τῆς μάχης γενομένης, ἐνίκησεν ὁ καλού-
 μενος Ἀλέξανδρος, καὶ δωρεὰν ἔλαβε δώδεκα κώμας, καὶ σολῆ
 Περσικῇ χρῆσθαι. Ταῦτα μὲν οὖν Ἐρατοσθένης ἰστόρηκε. Τὴν
 δὲ μεγάλην μάχην πρὸς Δαρεῖον οὐκ ἐν Ἀρβήλοις, ὥσπερ οἱ
 πολλοὶ γράρουσιν, ἀλλ' ἐν Γαυγαμήλοις γενέσθαι συνέπεσε.
 Σημαίνειν δὲ φασὶν Οἶκον καμήλου τὴν διάλεκτον, ἐπεὶ τῶν
 πάλαι τις βασιλέων ἐκφυγῶν πολεμίους ἐπὶ καμήλου δρομῆδος,

Ἐνταῦθα καθίδρυσεν αὐτήν, ἀποτάζας τινὰς κώμας καὶ προσ-
 ὄδους εἰς τὴν ἐπιμέλειαν. Ἡ μὲν οὖν σελήνη τοῦ Βοηδρομιῶνος
 ἐξέλιπε, περὶ τὴν τῶν μυστηρίων τῶν Ἀθήνησιν ἀρχήν. Ἐνδε-
 κάτη δ' ἀπὸ τῆς ἐκλείψεως νυκτὶ, τῶν στρατοπέδων ἐν ὄψει γε-
 γονότων, Δαρεῖος μὲν ἐν ὄπλοις συνέειχε τὴν δύναμιν, ὑπὸ λαμ-
 πάδων ἐπιπορευόμενος τὰς τάξεις· Ἀλέξανδρος δὲ, τῶν Μακε-
 δόνων ἀναπαυομένων, αὐτὸς πρὸ τῆς σκηνῆς μετὰ τοῦ μάντεως
 Ἀρισάνδρου διέτριβεν, ἱερουργίας τινὰς ἀπορρήτους ἱερουρ-
 γούμενος, καὶ τῷ Φόβῳ σφαγιαζόμενος. Οἱ δὲ πρεσβύτεροι τῶν
 ἑταίρων, καὶ μάλιστα Παρμενίων, ὡς τὸ μὲν πεδίον τὸ μεταξὺ
 τοῦ Νιφάτου καὶ τῶν ὄρων τῶν Γορδουαίων, ἅπαν ἑώρατο
 καταλαμπόμενον τοῖς βαρβαρικοῖς φέγγεσιν, ἀτέκμαρτος δὲ τις
 φωνὴ συμμεμιγμένη καὶ θόρυβος καὶ ψόφος ἐκ τοῦ στρατοπέδου,
 καθάπερ ἐξ ἀχανοῦς προσήκει πελάγους, θαυμάσαντες τὸ
 πλῆθος, καὶ πρὸς ἀλλήλους διαλεγθέντες, ὡς μέγα καὶ χαλεπὸν
 ἔργον εἶη, συμπεσόντας ἐκ προφανοῦς τοσοῦτον ὤσασθαι πόλε-
 μον, ἀπὸ τῶν ἱερῶν γενομένῳ τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, ἔπειθον
 αὐτὸν ἐπιχειρῆσαι νύκτωρ τοῖς πολεμίοις, καὶ τῷ σκότῳ τὸ
 φοβερώτατον συγκαλύψαι τοῦ μέλλοντος ἀγῶνος. Ὁ δὲ τὸ μνη-
 μονευόμενον εἰπὼν, «Οὐ κλέπτω τὴν νίκην», ἐνίοις μὲν ἔδοξε μει-
 ρακιώδη καὶ κενὴν ἀπόκρισιν πεποιῆσθαι, παίζων πρὸς τοσοῦτον
 κίνδυνον· ἐνίοις δὲ, καὶ τῷ παρόντι θαρρῆν καὶ σοχάζεσθαι
 τοῦ μέλλοντος ὀρθῶς, μὴ διδοῦς πρόφασιν ἡττηθέντι Δαρεῖῳ
 πρὸς ἄλλην αὐθις ἀναθάρρῆσαι πείραν, αἰτιωμένῳ τούτων νύκτα
 καὶ σκότος, ὡς ὄρη καὶ σενὰ καὶ θάλασσαν τῶν προτέρων. Οὐ
 γὰρ ὄπλων, οὐδὲ σωμάτων ἀπορία παύσεσθαι πολεμοῦντα Δα-
 ρεῖον ἀπὸ τηλικαύτης δυνάμεως, καὶ χώρας τοσαύτης, ἀλλ' ὅταν
 ἀφῆ τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἐλπίδα, δι' ἐμφανοῦς ἡττης κατὰ κρά-
 τος ἐξελεγχθεῖς.

ΔΒ. Ἀπελθόντων δὲ τούτων, κατακλιθεὶς ὑπὸ σκηνήν, λέγεται

τὸ λοιπὸν μέρος τῆς νυκτὸς ὕπνω βαθεῖ κρατηθῆναι παρὰ τὰ εἰωθός· ὥστε θαυμάζειν ἐπελθόντας ὄρθρου τοὺς ἡγεμόνας, καὶ παρ' αὐτῶν ἐξενεγκεῖν παράγγελμα πρῶτον, ἀριστοποιεῖσθαι τοὺς στρατιώτας· ἔπειτα τοῦ καιροῦ κατεπείγοντος, εἰσελθόντα Παρμενίωνα, καὶ παρασάντα τῇ κλίνῃ, δις, ἢ τρίς, αὐτοῦ φθέγγασθαι τοῦνομα. Καὶ διεγεροθέντος, *οὕτως* ἐρωτᾷν, ὅτι δὴ πεπονθὼς ὕπνον καθεύδοι νενικηκότος, οὐχὶ μέλλοντος ἀγωνιεῖσθαι τὸν μέγιστον τῶν ἀγώνων. Τὸν γοῦν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν διαμειδιάσαντα· « Τί γάρ; οὐκ ἤδη σοὶ νενικηκέναι δοκοῦμεν, ἀπηλλαγμένοι τοῦ πλανᾶσθαι καὶ διώκειν ἐν πολλῇ καὶ κατεφθαρμένῃ » φυγομαχοῦντα χώρα Δαρεῖον», Οὐ μόνον δὲ πρὸ τῆς μάχης, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸν κίνδυνον αὐτὸν ἐπεδείξατο μέγαν καὶ συνεσηκῶτα τῷ λογίζεσθαι καὶ θαρρεῖν ἑαυτόν. Ἔσχε γὰρ ὁ ἀγὼν ὑποτροπὴν καὶ σάλον ἐν τῷ εὐωνύμῳ κέρατι κατὰ Παρμενίωνα, τῆς Βακτριανῆς ἵππου ῥόθῳ πολλῶ καὶ μετὰ βίας παρεμπεσούσης εἰς τοὺς Μακεδόνας, Μαζαίου δὲ περιπέμπσαντος ἕξω τῆς φάλαγγος ἵππεις τοῖς σκευοφυλακοῦσι προσβηλοῦντας. Διὸ καὶ θορυβοῦμενος ὑπ' ἀμφοτέρων ὁ Παρμενίων, ἀπέσειλε πρὸς Ἀλέξανδρον ἀγγέλους φράτοντας οἴχεσθαι τὸν χάρακα καὶ τὰς ἀποσκευὰς, εἰ μὴ κατὰ τάχος βοήθειαν ὀχυρὰν ἀπὸ τοῦ σώματος πέμψειε τοῖς ὀπισθεν. Ἔτυχε μὲν οὖν κατ' ἐκείνο καιροῦ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐφόδου διδοῦς σημεῖον. Ὡς δ' ἤκουσε τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίωνος, οὐκ ἔφη σωφρονεῖν αὐτόν, οὐδ' ἐντὸς εἶναι τῶν λογισμῶν, ἀλλ' ἐπιλελῆσθαι ταραττόμενον, ὅτι νικῶντες μὲν προσκτῆσονται καὶ τὰ τῶν πολεμίων ἠττωμένοις δὲ φροντισέον, οὐ χρημάτων, οὐδ' ἀνδραπόδων, ἀλλ' ὅπως ἀποθανοῦνται καλῶς καὶ λαμπρῶς ἀγωνιζόμενοι. Ταῦτ' ἐπισείλας Παρμενίωνι, τὸ κράνος περιέθετο, τὸν δ' ἄλλονόπλισμόν εὐθὺς ἀπὸ τῆς σκηνῆς εἶχεν, ἐπένδυμα τῶν Σικελικῶν ζώσόν· ἐπὶ δὲ τούτῳ θώρακα διπλοῦν λινοῦν, ἐκ τῶν ληφθέντων ἐν Ἴσση. Τὸ δὲ κράνος ἦν

μὲν σιδηροῦν· ἔστιλβε δ' ὡσπερ ἄργυρος καθαρὸς, ἔργον Θεοφίλου. Συνήρμωστο δ' αὐτῷ περιτραχήλιον ὁμοίως σιδηροῦν, λιθοκόλλητον, μάχαιραν δὲ θαυμαστὴν βαφῆ καὶ κουφότητι, δωρησαμένου τοῦ Κιτιέων βασιλέως, ἣν εἶχεν ἡσκημένος τὰ πολλὰ χρῆσθαι μάχαιρα παρὰ τὰς μάχας. Ἐπιπόρπαμα δ' ἐφόρει τῇ μὲν ἐργασίᾳ σοβαρώτερον, ἢ κατὰ τὸν ἄλλον ὄπλισμόν. Ἦν γὰρ ἔργον Ἐλικῶνος τοῦ παλαιοῦ, τιμὴ δὲ τῆς Ῥοδίων πόλεως, ὑφ' ἧς ἐδόθη δῶρον. Ἐχρῆτο δὲ καὶ τούτῳ πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Ἄχρι μὲν οὖν συντάττων τι τῆς φάλαγγος, ἢ παρακελευόμενος, ἢ διδάσκων, ἢ ἐφορῶν πρὸς ἡλαυνεῖν, ἄλλον ἵππον εἶχε, τοῦ Βουκεφάλα φειδόμενος, ἥδη παρήλικος ὄντος. χωροῦντι δὲ πρὸς ἔργον ἐκεῖνος προσήγετο, καὶ μεταβάς εὐθύς ἤρχεν ἐφόδου.

ΑΓ. Τότε δὲ τοῖς Θετταλοῖς πλεῖστα διαλεχθεῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν, ὡς ἐπέβρωσαν αὐτὸν, βοῶντες ἄγειν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, τὸ ξυστὸν εἰς τὴν ἀριστερὰν μεταλαβὼν, τῇ δεξιᾷ παρεκάλει τοὺς θεοὺς, ὡς Καλλισθένης φησὶν, ἐπευχόμενος, εἶπερ ὄντως Διόθεν ἐστὶ γεγονῶς, ἀμῦναι καὶ συνεπιβῆσαι τοὺς Ἕλληνας. Ὁ δὲ μάντις Ἀρίστανδρος, χλανίδα λευκὴν ἔχων καὶ χρυσοῦν στέφανον, ἐπεδείκνυ* τὸ* παριππεύων ἀετὸν ὑπὲρ κεφαλῆς Ἀλεξάνδρου συνεπαιωρούμενον, καὶ κατευθύνοντα τῇ πτήτει ὄρθιον ἐπὶ τοὺς πολεμίους. ὥστε πολὺ μὲν θάρσος ἐγενέσθαι τοῖς ὁρῶσιν, ἐκ δὲ τοῦ θαρρῆν καὶ παρακαλεῖν ἀλλήλους, δρόμῳ τοῖς ἵππεῦσιν ἱεμένοις ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐπικυμαίνειν τὴν φάλαγγα. Πρὶν δὲ συμμίξαι τοὺς πρώτους, ἐξέκλιναν οἱ βάρβαροι, καὶ διωγμὸς ἦν πολὺς, εἰς τὰ μέσα συνελαύνοντος Ἀλεξάνδρου τὸ νικώμενον, ὅπου Δαρεῖος ἦν. Πόρρωθεν γὰρ αὐτὸν κατεῖδε διὰ τῶν προτεταγμένων ἐν βάθει τῆς βασιλικῆς ἵλης ἐκφανέντα, καλὸν ἄνδρα καὶ μέγαν ἐφ' ἄρματος ὑψηλοῦ βεβῶτα, πολλοῖς ἵππεῦσι καὶ λαμπροῖς καταπεφοραγμένον, εὖ μάλα συνεσπειραμένοις περὶ τὸ ἄρμα, καὶ

παρατεταγμένοις δέχεσθαι τοὺς πολεμίους. Ἀλλὰ δεινὸς ὄφθειξ ἐγγύθεν Ἀλέξανδρος, καὶ τοὺς φεύγοντας ἐμβαλὼν εἰς τοὺς μένοντας, ἐξέπληξε καὶ διεσκέδασε τὸ πλεῖστον. Οἱ δ' ἄριστοι καὶ γενναϊότατοι πρὸ τοῦ βασιλέως φονευόμενοι, καὶ κατ' ἀλλήλων πίπτοντες, ἐμποδῶν τῆς διώξεως ἦσαν, ἐμπλεκόμενοι καὶ περισπαίροντες αὐτοῖς καὶ ἵπποις. Δαρεῖος δὲ, τῶν δεινῶν ἀπάντων ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντων, καὶ τῶν προτεταγμένων δυνάμεων ἐρειπομένων εἰς αὐτὸν, ὡς οὐκ ἦν ἀποστρέψαι τὸ ἄρμα καὶ διεξελάται ῥάδιον, ἀλλ' οἳ τε τροχοὶ συνείχοντο πτώμασι πεφυρμένοι τοσούτοις, οἳ τε ἵπποι καταλαμβάνομενοι καὶ ἀποκρυπτόμενοι τῷ πλήθει τῶν νεκρῶν ἐξήλλοντο καὶ συνετάραττον τὸν ἡνίοχον, ἀπολείπει μὲν τὸ ἄρμα καὶ τὰ ὄπλα, θήλειαν δ', ὡς φασί, νεοτόκον ἵππον περιβάς ἔφυγεν. Οὐ μὴν τότε γ' ἂν ἐδόκει διαφυγεῖν, εἰ μὴ πάλιν ἦκον ἕτεροι περὶ τοῦ Παρμενίωνος ἵππεῖς, μετὰκαλοῦντες Ἀλέξανδρον, ὡς συνεστῶσῆς ἔτι πολλῆς δυνάμεως ἐκεῖ, καὶ τῶν πολεμίων οὐκ ἐνδιδόντων. Ὅλως γὰρ αἰτιῶνται Παρμενιῶνά κατ' ἐκείνην τὴν μάχην νωθρὸν γενέσθαι καὶ δύσεργον εἴτε τοῦ γήρωσ ἤδη τι παραλύοντος τῆς τόλμης, εἴτε τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸν ὄγκον, ὡς Καλλισθένης φησὶ, τῆς Ἀλέξανδρου δυνάμεως βραχυόμενον καὶ προσφθοροῦντα. Τότε δ' οὖν ὁ βασιλεὺς ἀνιθεῖς, τῇ μεταπέμφει, τοῖς μὲν στρατιώταις οὐκ ἔφρασε τάληθές, ἀλλ' ὡς ἀνέχων τοῦ φονεύειν, καὶ σκότους ὄντος, ἀνάκλησιν ἐσήμαινεν. Ἐλαύνων δὲ πρὸς τὸ κινδυνεῦον μέρος, ἤκουσε καθ' ὁδὸν ἠττησθαι παντάπασιν καὶ φεύγειν τοὺς πολεμίους.

ΛΔ. Τοῦτο τῆς μάχης ἐκείνης λαβούσης τὸ πέρας, ἡ μὲν ἀρχὴ παντάπασιν ἡ Περσῶν ἐδόκει καταλελυθῆαι· βασιλεὺς δὲ τῆς Ἀσίας Ἀλέξανδρος ἀνηγορευμένος, ἔθυσε τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπῶς, καὶ τοῖς φίλοις ἐδώρεῖτο πλοῦτους καὶ οἴκους καὶ ἡγεμονίας. Φιλοτιμούμενος δὲ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἔγραψε τάς

τυραννίδας πάσας καταλυθῆναι, καὶ πολιτεύειν αὐτονόμους· ἰδίᾳ δὲ Πλαταιεῦσι, τὴν πόλιν ἀνοικοδομῆναι, ὅτι τὴν χώραν οἱ πατέρες αὐτῶν ἐναγωνίσασθαι τοῖς Ἕλλησιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας παρέσχον· Ἐπεμψε δὲ καὶ Κροτωνιάταις εἰς Ἰταλίαν μέρος τῶν λαφύρων, τὴν Φαύλλου τοῦ ἀθλητοῦ τιμῶν προθυμίαν καὶ ἀρετὴν, ὅς περὶ τὰ Μηδικὰ τῶν ἄλλων Ἰταλιωτῶν ἀπεγνωκότων τοὺς Ἕλληνας, ἰδιόστολον ἔχων ναῦν ἔπλευσεν εἰς Σαλαμίνα, τοῦ κινδύνου τι μεθέζων. Οὕτω τις εὐμενῆς ἦν πρὸς ἅπασαν ἀρετὴν, καὶ καλῶν ἔργων φύλαξ καὶ οἰκεῖος.

ΑΕ. Ἐπιὼν δὲ τὴν Βαβυλωνίαν, ἅπασαν εὐθὺς ὑπ' αὐτῷ γεννημένην, ἐθαύμασε μάλιστα τό τε χάσμα τοῦ πυρὸς ἐν Ἐκβάτανοις, ὡσπερ ἐκ πηγῆς συνεχῶς ἀναφερομένου, καὶ τὸ ρεῦμα τοῦ νάφθα λιμνάζοντος διὰ τὸ πλῆθος, οὐ πόρρω τοῦ χάσματος. Ὅς τᾶλλα μὲν ἀσφάλτῳ προσέοικεν, οὕτω δ' εὐπαθῆς πρὸς τὸ πῦρ ἐστίν, ὥστε, πρὶν ἢ θιγεῖν τὴν φλόγα, δι' αὐτῆς τῆς περὶ τὸ φῶς ἐξαπτόμενος αὐγῆς, τὸν μετὰξὺ πολλάκις ἀέρα συνεκκρίειν. Ἐπιδεικνύμενοι δὲ τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ φύσιν οἱ βάρβαροι, τὸν ἄγοντα πρὸς τὴν κατάλυσιν τοῦ βασιλέως σενωπὸν ἐλαφρῶ τῷ φαρμάκῳ κατεψέκασσαν· εἶτα στάντες ἐπ' ἄκρω τοὺς λαμπτήρας τοῖς βεβρεγμένοις προσέθηκάν· ἤδη γὰρ συνεσκοτάζε. Τῶν δὲ πρώτων εὐθὺς ἀψαμένων, οὐκ ἔσχεν ἡ νομὴ χρόνον αἰσθητὸν, ἀλλ' ἅμα νοήματι διῆκτο πρὸς θάτερον πέρας, καὶ πῦρ ἐγεγόνει συνεχῆς ὁ σενωπός. Ἦν δὲ τις Ἀθηνοφάνης Ἀθηναῖος, τῶν περὶ ἄλειμμα καὶ λουτρὸν εἰωθότων τὸ σῶμα θεραπεύειν τοῦ βασιλέως, καὶ τὴν διάνοιαν ἐμμελῶς ἀπάγειν ἐπὶ τὸ ῥάθυμον. Οὕτως ἐν τῷ λουτρῶνι τότε, παιδαρίου τῷ Ἀλεξάνδρῳ παρεστῶτος εὐτελοῦς σφόδρα καὶ γλοίου τὴν ὄψιν, ἄδοντος δὲ χαριέντως, ὅς Στέφανος ἐκαλεῖτο· «Βούλει (φησὶν), » ὦ βασιλεῦ, διάπειραν ἐν Στεφάνῳ τοῦ φαρμάκου λάβωμεν; ἂν » γὰρ ἄψιται τούτου καὶ μὴ κατασβεσθῆ, παντάπασιν ἂν φαίην

ἄμαχον καὶ δεινὴν αὐτοῦ τὴν δύναμιν εἶναι. Προθύμως δὲ πῶς καὶ τοῦ παιδαρίου διδόντος ἑαυτὸν πρὸς τὴν πείραν, ἄμα τῷ περιελθεῖν καὶ θιγεῖν ἐξήνθησε φλόγα τοσαύτην τὸ σῶμα, καὶ πυρὶ κατεσχέθη πᾶν, ὥστε τὸν Ἀλέξανδρον εἰς πᾶν ἀπορίας καὶ δέους ἐλθεῖν. Εἰ δὲ μὴ κατὰ τύχην πολλοὶ παρῆπαν ἀγγεῖα πρὸς τὸ λουτρὸν ὕδατος· διὰ χειρῶν ἔχοντες, οὐκ ἂν ἔφθασεν ἢ βοήθεια τὴν ἐπινομήν· Ἀλλὰ καὶ τότε μόγις κατέσβεσαν τὸ σῶμα τοῦ παιδὸς διόλου πῦρ γενόμενον, καὶ μετὰ ταῦτα χαλεπῶς ἔσχεν. Εἰκότως οὖν ἔνιοι, τὸν μῦθον ἀνασώζοντες πρὸς τὴν ἀλήθειαν, τοῦτο φασὶν εἶναι τὸ τῆς Μηδείας φάρμακον, ὃ τὸν τραγωδούμενον σέφανον καὶ τὸν πέπλον ἔχρισεν. Οὐ γὰρ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων, οὐδ' ἀπ' αὐτομάτου λάμψαι τὸ πῦρ, ἀλλὰ φλογὸς ἐγγύθεν παρατεθείσης, ὀξεῖαν ὄλκην καὶ συναφὴν ἀδηλον αἰσθήσει γενέσθαι. Τὰς γὰρ ἀκτῖνας καὶ τὰ ρεύματα τοῦ πυρὸς ἀπῶθεν ἀπερχόμενα, τοῖς μὲν ἄλλοις σῶμασι φῶς καὶ θερμότητα προσβάλλει μόνον, ἐν δὲ τοῖς ξηρότητα πνευματικὴν ἢ νοτίδα λιπαρὰν καὶ διαρκῆ κεκτημένοις ἀθροιζόμενα καὶ πυριμανοῦντα μεταβάλλειν ὀξεῶς τὴν ὕλην. Παρεῖχε δ' ἀπορίαν ἢ γένεσις... εἴτε μᾶλλον ὑπέκκαυμα τῆς φλογὸς ὑπορρεῖ τὸ ὑγρὸν ἐκ τῆς γῆς φύσιν λιπαρὰν καὶ πυριγόνον ἐχούσης. Καὶ γὰρ ἐστὶν ἡ Βαβυλωνία σφόδρα πυρώδης, ὥστε τὰς μὲν κριθὰς χαμῶθεν ἐκπηδᾶν καὶ ἀποπάλλεσθαι πολλάκις, οἷον ὑπὸ φλεγμονῆς τῶν τύπων σφυγμοὺς ἐχόντων· τοὺς δ' ἀνθρώπους ἐν τοῖς καύμασιν ἐπ' ἀσκαῶν πεπληρωμένων ὕδατος καθεύδειν· Ἄρπαλος δὲ τῆς χώρας ἀπολειφθεὶς ἐπιμελητῆς, καὶ φιλοκαλῶν Ἑλληνικαῖς φυτεῖαις διακοτμήσαι τὰ βασίλεια καὶ τοὺς περιπάτους, τῶν μὲν ἄλλων ἐκράτησε, τὸν δὲ κίττον οὐκ ἔστεξεν ἢ γῆ μόνον, ἀλλ' ἀεὶ διέφθειρεν, οὐ φέροντα τὴν κρᾶσιν· ἢ μὲν γὰρ πυρώδης, ὃ δὲ φιλόψυχρος. Τῶν μὲν οὖν τιοούτων παρεκβάσεων, ἂν μέτρον ἔχωσιν, ἤττον ἴσως οἱ δύσκολοι κατηγορήσουσιν·

ΑΓ. Ἀλέξανδρος δὲ, Σούσων κυριεύσας, παρέλαβεν ἐν τοῖς βασιλείοις τετρακισμύρια τάλαντα νομίσματος, τὴν δ' ἄλλην κατασκευὴν καὶ πολυτέλειαν ἀδιήγητον. Ὅπου φησὶ καὶ πορφύρας Ἑρμιονικῆς εὐρεθῆναι τάλαντα πεντακισχίλια, συγκειμένης μὲν ἐξ ἐτῶν δέκα δεόντων διακοσίων, πρόσφατον δὲ τὸ ἄνθος ἔτι καὶ νεκρὸν φυλαττούσης. Αἴτιον δὲ τούτου φασὶν εἶναι, τὸ τὴν βαφὴν διὰ μέλιτος γίνεσθαι τῶν ἀλουργῶν, δι' ἐλαίου δὲ λευκοῦ, τῶν λευκῶν· καὶ γὰρ τούτων, τὸν ἴσον χρόνον ἐχόντων, τὴν λαμπρότητα καθαρὰν καὶ σίλβουσαν ὀρέσθαι. Δίνων δὲ φησὶ καὶ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἰστρου μετὰ τῶν ἄλλων μεταπεμπομένους εἰς τὴν γάζαν ἀποτίθεσθαι τοὺς βασιλεῖς, οἷον ἐκβεβαιουμένους τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸ κυριεύειν ἀπάντων.

ΑΖ. Τῆς δὲ Περσίδος οὔσης διὰ τραχύτητα δυσμεβόλου, καὶ φυλαττομένης ὑπὸ γενναιοτάτων Περσῶν (Δαρεῖος *μὲν* γὰρ ἐπεφύγει), γίγνεται τινὸς περιόδου κύκλον ἐχούσης οὐ πολὺν ἡγεμῶν αὐτῷ δίγλωσσος ἄνθρωπος, ἐκ πατρὸς Λυκίου, μητρὸς δὲ Περσίδος γεγονώς· ὃν φασιν, ἔτι παιδὸς ὄντος Ἀλεξάνδρου, τὴν Πυθίαν προειπεῖν, ὡς Λύκος ἔσαι καθηγεμῶν Ἀλεξάνδρου τῆς ἐπὶ Πέρσας πορείας. Φόνον μὲν οὖν ἐνταῦθα πολὺν τῶν ἀλισκομένων γενέσθαι συνέπεσε. Γράφει γὰρ αὐτὸς, ὡς, νομίζων αὐτῷ τοῦτο λυσιτελεῖν, ἐκέλευεν ἀποσφάττεσθαι τοὺς ἀνθρώπους· νομίσματος δ' εὐρεῖν πλῆθος, ὅσον ἐν Σούσοις, τὴν δ' ἄλλην κατασκευὴν καὶ τὸν πλοῦτον ἐκκομισθῆναι φασὶ μυρία ὀρεικτοῖς ζεύγεσι καὶ πεντακισχιλίαις καμηλοῖς. Ξερόξου δ' ἀνδριάντα μέγαν θεασάμενος ὑπὸ πλῆθους τῶν ὠθουμένων εἰς τὰ βασίλεια πλημμελῶς ἀνατετραμμένον, ἐπέστη, καὶ καθάπερ ἔμψυχον προσαγορεύσας «Πότερόν σε (εἶπεν), διὰ τὴν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας στρατεῖαν κείμενον παρέλθωμεν, ἢ διὰ τὴν ἄλλην μεγαλοφροσύνην καὶ ἀρετὴν ἐγειρώμεν»; Τέλος δὲ, πολὺν χρόνον πρὸς

ἑαυτῷ γενόμενος καὶ σιωπήσας, παρῆλθε. Βουλόμενος δὲ τοὺς στρατιώτας ἀναλαβεῖν (καὶ γὰρ ἦν χειμῶνος ὥρα), τέσσαρας μῆνας αὐτόθι διήγαγε. Λέγεται δὲ, καθίσαντος αὐτοῦ τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν χρυσοῦν οὐρανίσκον ἐν τῷ βασιλικῷ θρόνῳ, τὸν Κορίνθιον Δημάρταν, εὖνουν ὄντα ἄνδρα καὶ πατρῶον φίλον Ἀλεξάνδρου, πρεσβυτικῶς ἐπιδικρῦσαι, καὶ εἰπεῖν, ὡς μεγάλης ἡδονῆς γεροῖντο τῶν Ἑλλήνων οἱ τεθνηκότες, πρὶν ἰδεῖν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρείου θρόνῳ καθήμενον.

ΑΗ. Ἐκ τούτου μέλλων ἐξελαύνειν ἐπὶ Δαρεῖον, ἔτυχε μὲν εἰς μέθην τινὰ καὶ παιδιὰν τοῖς ἐταίροις ἑαυτὸν δεδωκώς, ὥσε καὶ γύγαια συμπίνειν ἐπὶ κῶμον ἤκοντα πρὸς τοὺς ἐραστάς. Ἐν δὲ τούτοις εὐδοκιμοῦσα μάλιστα Θαῖς, ἡ Πτολεμαίου, τοῦ βασιλεύσαντος ὕστερον, ἐταῖρα, γένος Ἀττικῆ, τὰ μὲν ἐμμελῶς ἐπαινοῦσα, τὰ δὲ πίζουσα πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἅμα τῇ μέθῃ λόγον εἰπεῖν προήχθη, τῷ μὲν τῆς πατρίδος ἦθει πρόποντα, μείζονα δ', ἢ κατ' αὐτήν. Ἐφη γάρ, ὣν πεπόνθηκε πεπλανημένη περὶ τὴν Ἀσίαν, ἀπολαμβάνειν χάριν ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἐντροφῶσα τοῖς ὑπερηφάνοις Περσῶν βασιλείοις· ἔτι δ' ἂν ἥδιον ὑποπρῆσαι κωμάσασα τὸν Εἰρξοῦ τοῦ κατακαύσαντος τὰς Ἀθήνας οἶκον, αὐτῇ τὸ πῦρ ἄψασα, τοῦ βασιλέως ὀρώντος· ὡς ἂν λόγος ἔχη πρὸς ἀνθρώπους, ὅτι τῶν ναυμάχων καὶ πεζομάχων ἐκείνων στρατηγῶν τὰ μετ' Ἀλεξάνδρου γύγαια μείζονα δίκην ἐπέθηκε Πέρσαις ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Ἄμα δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ κρότου καὶ θορύβου γενομένου, καὶ παρακελεύσεως τῶν ἐταίρων καὶ φιλοτιμίας, ἐπισπασθεῖς ὁ Βασιλεὺς καὶ ἀναπηδήσας, ἔχων στέφανον καὶ λαμπάδα προῆγεν· οἱ δ' ἐπόμενοι κῶμφ καὶ βοῇ περιέσταντο τὰ βασίλεια· καὶ τῶν ἄλλων Μακεδόνων οἱ πυθθανόμενοι συνέτρεχον μετὰ λαμπάδων χαίροντες. Ἥλπιζον γάρ, ὅτι τοῖς οἴκοι προσέχοντός ἐστι τὸν νοῦν, καὶ μὴ μέλλοντας ἐν βαρβάρους οἰκεῖν, τὸ πιμπράναι τὰ βασίλεια καὶ δια-

φθείρειν· Οἱ μὲν οὕτω ταῦτα γενέσθαι φασίν, οἱ δ' ἀπὸ γνώμης· ὅτι δ' οὖν μετενόησε ταχὺ καὶ κατασθέσαι προσέταξεν, ὁμολογεῖται.

ΛΘ. Φύσει δ' ὦν μεγαλοδωρότατος, ἔτι μᾶλλον ἐπέδωκεν εἰς τοῦτο τῶν πραγμάτων αὐξανομένων. Καὶ προσῆν ἡ φιλοφροσύνη, μεθ' ἧς μόνως ὡς ἀληθῶς οἱ διδόντες χαρίζονται. Μνησθήσομαι δ' ὀλίγων. Ἀρίστων, ὁ τῶν Παιόνων ἡγούμενος, ἀποκτείνας πολέμιον ἄνδρα, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιδειξάμενος αὐτῷ· «Τοῦτ' (εἶπεν), ὦ βασιλεῦ, παρ' ἡμῖν ἐκπώματος χρυσοῦ » τιμᾶται τὸ δῶρον». Ὁ δ' Ἀλέξανδρος γελάσας· «Κενοῦ γ' » (εἶπεν), ἐγὼ δέ σοι μεσὸν ἀκράτου προπίομαι». Τῶν δὲ πολλῶν τις Μακεδόνων ἤλαυνεν ἡμίονον, βασιλικὸν χρυσίον κομίζοντα κάμνοντος δὲ τοῦ κτήνους, αὐτὸς ἀράμενος ἐκόμιζε τὸ φορτίον. Ἰδὼν οὖν ὁ βασιλεὺς θλιβόμενον αὐτὸν σφόδρα, καὶ πυθόμενος τὸ πρᾶγμα, μέλλοντος κατατίθεσθαι· «Μὴ κάμης » (εἶπεν), ἀλλὰ πρόσθεσ ἐτι τὴν λοιπὴν ὁδόν, ἐπὶ τὴν σκηνὴν » σεχυτῶ τοῦτο κομίσας.» Ὅπως δ' ἤχθητο τοῖς μὴ λαμβάνουσι μᾶλλον, ἢ τοῖς αἰτούσι. Καὶ Φωκίων μὲν ἔγραψεν ἐπιστολὴν, ὡς οὐ χρησόμενος αὐτῷ φίλῳ τὸ λοιπὸν, εἰ διωθοῖτο τὰς χάριτας. Σεραπίωνι δὲ τῶν ἀπὸ σφαίρας τινὶ νεανίσκων οὐδὲν ἐδίδου, διὰ τὸ μηδὲν αἰτεῖν. Ὡς οὖν εἰς τὸ σφαιρίζειν παραγεγόμενος Σεραπίων, ἄλλοις ἔβαλλε τὴν σφαῖραν, εἰπόντος *δὲ* τοῦ βασιλέως· «Ἐμοὶ δ' οὐ δίδως;» «Οὐ γὰρ αἰτεῖς», εἶπε. Τούτῳ μὲν δὴ γελάσας πολλὰ δέδωκεν. Πρωτῆα δὲ τινι τῶν περὶ σκύματα καὶ πότον οὐκ ἀμούσων ἔδοξε δι' ὀργῆς γεγονέναι· Τῶν δὲ φίλων δευμένων, κάκεινου δακρύνοντος, ἔφη διαλλάττεσθαι· κάκεινος· «Οὐκοῦν (εἶπεν), ὦ βασιλεῦ, δός τι μοι πιστὸν πρῶτον». Ἐκέλευσεν οὖν αὐτῷ πέντε τάλαντα δοθῆναι. Περὶ δὲ τῶν τοῖς φίλοις καὶ τοῖς σωματοφύλαξι νεμομένων πλούτων, ἡλικίον εἶχον ὄγκον, ἐμφαίνει δι' ἐπιστολῆς Ὀλυμπιάς, ἣν ἔγραψε πρὸς αὐτὸν.

» Ἄλλως (φησὶν) εὖ ποίει τοὺς φίλους καὶ ἐνδόξως ἄγε· νῦν
 » δ' ἰσοβασιλέας πάντας ποιεῖς, καὶ πολυφιλίας παράσκευάζεις
 » αὐτοῖς, σεαυτὸν δ' ἐρημοῖς». Πολλάκις δὲ τοιαῦτα τῆς Ὀλυμ-
 πιάδος γραφούσης, ἐφύλαττεν ἀπόρρητα τὰ γράμματα· Πλὴν
 ἅπαξ Ἡφестίωνος, ὡσπερ εἰώθει, λυθεῖσαν ἐπιστολὴν αὐτῷ
 συναναγινώσκοντος, οὐκ ἐκώλυσεν, ἀλλὰ τὸν δακτύλιον ἀφ-
 ελόμενος τὸν αὐτοῦ, προσέθηκε τῷ ἐκείνου στόματι τὴν σφρα-
 γίδα· Μαζαίου δὲ, τοῦ μεγίστου παρὰ Δαρείου γενομένου,
 παιδί, σατραπείαν ἔχοντι, δευτέραν προσετίθει μείζονα. Παραι-
 τούμενος δ' ἐκεῖνος εἶπεν. «Ὁ βασιλεῦ, τότε μὲν ἦν εἰς Δαρεῖος,
 » νῦν δὲ σύ πολλοὺς πεποιήκας Ἀλεξάνδρους». Παρμενίωνι μὲν
 οὖν τὸν Βαγῶου ἔδωκεν οἶκον τὸν περὶ Σοῦσα, ἐν ᾧ λέγεται
 χιλίων ταλάντων εὐρεθῆναι ἱματισμόν. Πρὸς δ' Ἀντίπατρον ἔγρα-
 φε κελεύων ἔχειν φύλακας τοῦ σώματος, ὡς ἐπιβουλευόμενον.
 Τῇ δὲ μητρὶ πολλὰ μὲν ἐδωρεῖτο καὶ κατέπεμπεν, οὐκ εἶα δὲ
 πολυπραγμονεῖν, οὐδὲ παραστρατηγεῖν· ἐγκαλούσης δὲ, πρῶως
 ἔφερε τὴν χαλεπότητα. Πλὴν ἅπαξ ποτὲ μακρὰν Ἀντιπάτρου
 κατ' αὐτῆς γράψαντος ἐπιστολὴν ἀναγνοὺς, ἀγνοεῖν εἶπεν Ἀντί-
 πατρον, ὅτι μυρίας ἐπιστολάς ἐν δάκρυον ἀπαλείφει μητρός.

Μ. Ἐπεὶ δὲ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐώρα πάντάπασιν ἐκτετρυφη-
 κότας, καὶ φορτικούς ταῖς διαίταις καὶ πολυτελείαις ὄντας, ὡς
 ἄγνωνά μὲν τὸ Τήϊον ἀργυροῦς ἐν ταῖς κρηπίσιν ἤλους φορεῖν,
 Λεοννάτῳ δὲ πολλαῖς καμήλοις ἀπ' Αἰγύπτου κόνιν εἰς τὰ
 γυμνάσια παρακομίζεσθαι, Φιλώτῳ δὲ πρὸς θήρας σαδίων
 ἑκατὸν αὐλαίας γεγονέναι, μύρῳ δὲ χρωμένους ἰέναι πρὸς
 ἄλειμμα καὶ λουτρὸν, ὄσους οὐδ' ἐλαίῳ, τρίπτας δὲ καὶ κατευ-
 νασὰς περιαγομένους, ἐπετίμησε πρῶως καὶ φιλοσόφως, θαυ-
 μάζειν φάμενος, εἰ τοσούτους ἠγωνισμένοι καὶ τηλικούτους
 ἀγῶνας, οὐ μνημονεύουσιν, ὅτι τῶν καταπονηθέντων οἱ κατα-
 πονήσαντες ἡδὶον καθεύδουσιν· οὐδ' ὀρῶσι, τοῖς Περσῶν βίοις

τούς ἑαυτῶν παραβάλλοντες, ὅτι δουλικώτατον μὲν ἐστὶ τὸ τρυ-
 φᾶν, βασιλικώτατον δὲ τὸ πονεῖν. «Καίτοι πῶς ἂν τις (ἔφη) δι-
 » ἑαυτοῦ θεραπεύσειεν ἵππον, ἢ λόγχην ἀσκήσειεν, ἢ κράνος,
 » ἀπειθικῶς τοῦ φιλτάτου σώματος ἄπτεσθαι τὰς χεῖρας; Οὐκ ἴσα
 » (εἶπεν) ὅτι τοῦ κρατεῖν πέρας ἡμῖν ἐστὶ τὸ μὴ ταῦτά ποιεῖν τοῖς
 » κεκρατημένοις; Ἐπέτεινεν οὖν ἔτι μᾶλλον αὐτὸς ἑαυτὸν ἐν ταῖς
 στρατείαις καὶ ταῖς κυνηγεσίαις, κακοπαθῶν καὶ παραβαλλόμενος·
 ὥστε καὶ Λάκωνα πρεσβευτὴν παραγενόμενον αὐτῷ λέοντα κατα-
 βάλλοντι μέγαν εἰπεῖν. «Καλῶς γ', Ἀλέξανδρε, πρὸς τὸν λέοντα
 » ἠγώνισαι περὶ τῆς βασιλείας». Τοῦτο τὸ κυνήγιον Κρατερός εἰς
 Δελφούς ἀνέβηκεν, εἰκόνας χαλκᾶς ποιησάμενος τοῦ λέοντος
 καὶ τῶν κυνῶν, καὶ τοῦ βασιλέως τῷ λέοντι συνεσῶτος, καὶ
 αὐτοῦ προσβηθοῦντος· ὧν τὰ μὲν Λύσιππος ἔπλασε, τὰ δὲ
 Λεωχάρης.

ΜΑ. Ἀλέξανδρος μὲν οὖν ἑαυτὸν ἀσκήων ἅμα καὶ τοὺς ἄλλους
 παραζύνων πρὸς ἀρετὴν ἐκινδύνευεν· οἱ δὲ φίλοι, διὰ πλοῦτον
 καὶ ὄγκον ἤδη τρυφᾶν βουλόμενοι καὶ σχολάζειν, ἐβαρύνοντο
 τὰς πλάνας καὶ τὰς στρατείας, καὶ κατὰ μικρὸν οὕτω προήλ-
 θον εἰς τὸ βλασφημεῖν καὶ κακῶς λέγειν αὐτὸν. Ὁ δὲ καὶ πάνυ
 πράως ἐν ἀρχῇ πρὸς ταῦτα διέκειτο, φάσκων βασιλικὸν εἶναι
 τὸ κακῶς ἀκούειν εὖ ποιῶντα. Καίτοι τὰ μὲν μικρότατα τῶν
 γενομένων τοῖς συνήθεσι παρ' αὐτοῦ σημεῖα μεγάλης ὑπῆρχεν
 εὐνοίας καὶ τιμῆς· ὧν ὀλίγα παραθήσομαι. Πευκῆσα μὲν ἔγραψε,
 μεμφόμενος, ὅτι δηχθεὶς ὑπ' ἄρκτου, τοῖς μὲν ἄλλοις ἔγραψεν,
 αὐτῷ δ' οὐκ ἐδήλωσεν. « Ἀλλὰ νῦν γε (φησὶ) γράψον θ' ὅπως
 » ἔχεις, καὶ μὴ τινὲς σε τῶν συγκυνηγετούντων ἐγκατέλιπον, ἵνα
 » δίκην δῶσι». Τοῖς δὲ περὶ Ἡφαισίωνα διὰ πράξεις τινὰς ἀποῦ-
 σιν ἔγραψεν, ὅτι, παιζόντων αὐτῶν πρὸς ἰχνεύμονα, τῷ Περ-
 δίκου δορατίῳ περιπεσῶν Κρατερός τοὺς μηρούς ἐτρώθη·
 Πευκῆσα δὲ σωθέντος ἔκ τινος ἀσθεχείας, ἔγραψε πρὸς Ἀλέ-

Ξιππον τὸν ἰατρὸν εὐχαριστῶν. Κρατεροῦ δὲ νοσοῦντος, ὄψιν ἰδὼν καθ' ὕπνον, αὐτός τε τινὰς θυσίας ἔθουεν ὑπὲρ αὐτοῦ, κάκεινφ θῆσαι ἐκέλευσεν. Ἐγγράψε δὲ καὶ Πausανία τῷ ἰατρῷ, βουλομένῳ τὸν Κρατερόν ἐλλεβορίσαι, τὰ μὲν ἀγωνιῶν, τὰ δὲ παραινῶν, ὅπως χρῆσεται τῇ φαρμακείᾳ. Τοὺς δὲ πρώτους τὴν Ἀρπάλου φυγὴν καὶ ἀπόδρξιν ἀπαγγεῖλαντας ἔδῃσεν, Ἐφιάλτην καὶ Κίσσον, ὡς καταψευδομένους τοῦ ἀνδρός. Ἐπεὶ δὲ τοὺς ἀσθενοῦντας αὐτοῦ καὶ γέροντας εἰς οἶκον ἀποσέλλοντος, Εὐρύλοχος Αἰγαῖς ἀνέγραψεν ἑαυτὸν εἰς τοὺς νοσοῦντας, εἶτα, φωραθεὶς ἔχων οὐδὲν κακὸν, ὠμολόγησε Τελεσίππικς ἔρᾶν, καὶ συνεπακολουθεῖν ἐπὶ θάλασσαν ἀπιούσης ἐκείνης, ἠρώτησε, τίνων ἀνθρώπων ἐστὶ τὸ γύνχιον. Ἀκούσας δ', ὅτι τῶν ἐλευθέρων ἑταιρῶν « Ἡμᾶς μὲν (εἶπεν), ὦ Εὐρύλοχε, συνερῶντας » ἔχεις· ὅρα δ', ὅπως πείθωμεν ἢ δώροισι, ἢ λόγοις, τὴν Τελεσίππαν, ἐπειδὴ περ ἐξ ἐλευθέρων ἐστὶ ».

MB. Θαυμάσαι δὲ αὐτὸν ἐστίν, ὅτι καὶ μέχρι τοιούτων ἐπιστέλλων τοῖς φίλοις ἐσχόλαζεν, οἷα γράφει, παῖδα Σελεύκου εἰς Κιλικίαν ἀποδεδρακότα κελεύων ἀναζητῆσαι· καὶ Πευκέταν ἐπαινῶν, ὅτι Νίκωνα, Κρατεροῦ δούλον, συνέλαβε· καὶ Μεγαβύζῳ περὶ τοῦ θεράποντος τοῦ ἐν τῷ ἱερῷ καθεζομένου, κελεύων αὐτὸν, ἂν δύνηται, συλλαβεῖν ἔξω τοῦ ἱεροῦ προκαλεσάμενος, ἐν δὲ τῷ ἱερῷ μὴ προσάπτεσθαι. Λέγεται δὲ καὶ τὰς δίκας διακρίνων ἐν ἀρχῇ τὰς θανατικὰς, τὴν χεῖρα τῶν ὠτων τῷ ἐτέρῳ προσιθέναί, τοῦ κατηγοροῦ λέγοντος, ὅπως τῷ κινδυνεύοντι καθαρὸν φυλάττηται καὶ ἀδιάβλητον. Ἄλλ' ὕσερόν γ' αὐτὸν ἐξετράχυναν αἱ πολλαὶ διαβολαί, διὰ τῶν ἀληθῶν πάροδον [καὶ] πίσις ἐπὶ τὰ ψευδῆ λαβοῦσαι. Καὶ μάλιστα κακῶς ἀκούων, ἐξίστατο τοῦ φρονεῖν, καὶ χαλεπὸς ἦν καὶ ἀπαραίτητος, ἄτε δὴ τὴν δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν καὶ τῆς βασιλείας ἠγαπηκώς, τότε δὴ ἐξήλαunen ἐπὶ Δαρεῖον, ὡς πάλιν μαχοῦμενος· ἀκούσας

δὲ τὴν ὑπὸ Βήσσου γενομένην αὐτοῦ σύλληψιν, ἀπέλυσε τοὺς Θεσσαλοὺς οἰκαδε, δισχιλία τάλαντα δωρεὰν ἐπιμετρήσας ταῖς μισθοφοραῖς. Πρὸς δὲ τὴν δίωξιν, ἀργαλέαν καὶ μακρὰν γενομένην (ἔνδεκα γὰρ ἡμέραις ἱππάσατο τρισχιλίους καὶ τριακοσίους σταδίους), ἀπηγόρευσαν μὲν οἱ πλεῖστοι, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀνυδρον. Ἔνθα δὴ Μκεδόνες τινὲς ἀπήνησαν αὐτῷ, ὕδωρ ἐν ἀσκοῖς ἐφ' ἡμιόνων κομίζοντες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ· καὶ θεασάμενοι τὸν Ἀλέξανδρον, ἤδη μεσημβρίας οὔσης, κακῶς ὑπὸ δίψου ἐχοντα, ταχὺ πλησάμενοι κράνος προσήνεγκαν. Πυθόμενου δ' αὐτοῦ, τίσι κομίζοιεν « Υἱοῖς (ἔφασαν) ἰδίους· ἀλλὰ, » σοῦ ζῶντος, ἐτέρους ποιησόμεθα, κἂν ἐκείνους ἀπολέσωμεν ». Ταῦτ' ἀκούσας, ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖρας τὸ κράνος· περιβλέψας δὲ καὶ θεασάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν ἵππεῖς ἀπαντας ἐγκεκλιότας ταῖς κεφαλαῖς, καὶ πρὸς ποτὸν βλέποντας, ἀπέδωκεν, οὐ πῖον, ἀλλ' ἐπαινέσας τοὺς ἀνθρώπους· « Ἄν γὰρ αὐτὸς (ἔφη) » πῖον μόνος, ἀθυμήσουσιν οὗτοι ». Θεασάμενοι δὲ τὴν ἐγκράτειαν αὐτοῦ καὶ μεγαλοψυχίαν οἱ ἵππεῖς, ἄγειν ἀνέκραγον θαρρόυντα, καὶ τοὺς ἵππους ἐμάστιζον· οὔτε γὰρ κάμνειν, οὔτε διψᾶν, οὔθ' ὄλωσ θνητοὺς εἶναι νομίζειν αὐτοὺς, ἕως ἂν ἔχῃσι βασιλέα τοιοῦτον.

ΜΓ. Ἡ μὲν οὖν προθυμία πάντων ἦν ὁμοία· μόνους δὲ φασιν ἐξήκοντα συνεκεπεσεῖν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων. Ἔνθα δὴ πολὺν μὲν ἄργυρον καὶ χρυσὸν ἐβρίμμενον ὑπερβαίνοντες, πολλὰς δὲ παίδων καὶ γυναικῶν ἀρμαμαξάς ἠνιόχων ἐρήμους διαφερομένας παρερχόμενοι, τοὺς πρώτους ἐδίωκον, ὡς ἐν ἐκείνοις Δαρεῖον ὄντα. Μόλις δ' εὐρίσκεται πολλῶν ἀκοντισμάτων κατάπλεως τὸ σῶμα, κείμενος ἐν ἀρμαμάξῃ, μικρὸν ἀπολείπων τοῦ τελευτᾶν. Ὅμως δὲ καὶ πιεῖν ἤτησε, καὶ πῖον ὕδωρ ψυχρὸν, εἶπε πρὸς τὸν δόντα Πολύστρατον· « Ὡ ἀνθρώπε, τοῦτ' » μοι πέρας γέγονε δυστυχίας ἀπάσης, εὖ παθεῖν, ἀμείψασθαί

» μὴ δυνάμενον. ἀλλ' Ἀλέξανδρος ἀποδώσει σοι τὴν χάριν Ἀλεξ-
 » ἀνδρῶ δ' οἱ θεοὶ, τῆς εἰς μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας τοῦ
 » ἐμούς ἐπιεικείας, ᾧ ταύτην δίδωμι τὴν δεξιὰν διὰ σοῦ». Ταῦτ'
 εἰπὼν, καὶ λαβόμενος τῆς τοῦ Πολυσράτου χειρὸς, ἐξέλιπεν.
 Ἀλέξανδρος δ', ὡς ἐπῆλθεν, ἀλγῶν τε τῷ πάθει φανερός ἦν,
 καὶ τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα λύσας ἐπέβαλε τῷ σώματι, καὶ περι-
 ἔσειλε. Καὶ Βῆσπον μὲν ὕψερον εὐρῶν διεσφενδόνησεν, ὀρθίων
 δένδρων εἰς ταῦτο καμφθέντων ἑκατέρῳ μέρος προσαρτήσας τοῦ
 σώματος· εἶτα μεθεὶς ἑκάτερον, ὡς ὄρμητο ῥύμη φερόμενον,
 τὸ προσῆκον αὐτῷ μέρος νεύμασθαι. Τότε δὲ τοῦ Δαρείου τὸ
 μὲν σῶμα κεκοσμημένον βασιλικῶς πρὸς τὴν μητέρα ἀπέσειλε,
 τὸν δ' ἀδελφὸν Ἐξάθρην εἰς τοὺς ἐταίρους ἀνέλαβεν.

ΜΑ. Αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἀκμαιοτάτης δυνάμεως εἰς Ἰρκα-
 νίαν κατέβαινε· καὶ πελάγους ἰδὼν κόλπον, οὐκ ἐλάττονα μὲν
 τοῦ Πόντου φανέντα, γλυκύτερον δὲ τῆς ἄλλης θαλάττης,
 σαφές μὲν οὐδὲν ἔσχε πυθέσθαι περὶ αὐτοῦ, μάλιστα δ' εἶκασε,
 τῆς Μαιώτιδος λίμνης ἀνακοπὴν εἶναι. Καίτοι τοὺς γε φυσικοὺς
 ἀνδρας οὐκ ἔλαθε τάληθές, ἀλλὰ πολλοῖς ἔτεσιν ἔμπροσθεν τῆς
 Ἀλεξάνδρου στρατείης ἱστορήκασιν, ὅτι τεσσάρων κόλπων εἰσ-
 εχόντων ἀπὸ τῆς ἕξω θαλάσσης βορειότατος οὗτός ἐστι, τὸ
 Ἰρκάνιον πέλαγος καὶ Κάσπιον ὁμοῦ προσαγορευόμενον. Ἐν-
 ταῦθα τῶν βαρβάρων τινές, ἀπροσδοκῆτως περιτυχόντες τοῖς
 ἄγουσι τὸν ἵππον αὐτοῦ; τὸν Βουκεφάλαν, λαμβάνουσιν. Ὁ
 δ' ἠνεγκεν οὐ μετρίως, ἀλλὰ κήρυκα πέμψας, ἠπέιλησε πάν-
 τας ἀποκτενεῖν μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν, εἰ τὸν ἵππον αὐτῷ
 μὴ ἀναπέμψειαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν ἵππον αὐτῷ ἄγοντες ἦγον,
 καὶ τὰς πόλεις ἐγχειρίζοντες, ἐχρήσατο φιλανθρώπως πᾶσι, καὶ
 τοῦ ἵππου λύτρα τοῖς λαβοῦσιν ἔδωκεν.

ΜΕ. Ἐντεῦθεν εἰς τὴν Παρθικὴν ἀναζεύξας καὶ σχολάζων,
 πρῶτον ἐνεδύσατο τὴν βαρβαρικὴν στολὴν, εἶτε βουλόμενος

αὐτὸν συνοικειοῦν τοῖς ἐπιχωρίοις νόμοις, ὡς μέγα πρὸς ἐξ-
 ημέρωσιν ἀνθρώπων τὸ σύνηθες καὶ ὁμόφυλον· εἴτ' ἀπόπειρά
 τις ὑφείτο τῆς προσκυνήσεως αὐτῆ τοῖς Μακεδόσι, κατὰ μικρὸν
 ἀνασχέσθαι τὴν ἐκδιδάττησιν αὐτοῦ καὶ μεταβολὴν ἐπιζομένους.
 Οὐ μὴν τὴν γε Μηδικὴν προσήκατο, παντάπασι βαρβαρικὴν
 καὶ ἀλλόκοτον οὔσαν, οὐδ' ἀναξυρίδας, οὐδὲ κάνδυν, οὐδὲ
 τιάραν ἔλαβεν, ἀλλ' ἐν μέσῳ τινὰ τῆς Περσικῆς καὶ τῆς Μη-
 δικῆς μιζήμενος εὔ πως, ἀτυφοτέραν μὲν ἐκείνης, ταύτης δὲ
 σοβαρωτέραν οὔσαν. Ἐχρήτη δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐντυγχάνων
 τοῖς βαρβάροις καὶ τοῖς ἐταίροις κατ' οἶκον, εἶτα τοῖς πολλοῖς
 οὕτως ἐξελαύνων καὶ χρηματίζων ἐωρᾶτο. Καὶ λυπηρὸν μὲν ἦν
 τοῖς Μακεδόσι τὸ θέαμα· τὴν δ' ἄλλην αὐτοῦ θαυμάζοντες
 ἀρετὴν, ὦντο δεῖν ἕνια τῶν πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ καὶ δόξαν ἐπι-
 χωρεῖν. Ὅς γε πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις, ἔναγχος τόξευμα μὲν
 εἰς τὴν κνήμην λαβὼν, ὑφ' οὗ τῆς κερκίδος ὅσέον ἀποθραυσθὲν
 ἐξέπεσε, λίθῳ δὲ πληγείς πάλιν εἰς τὸν τράχηλον, ὡς καὶ ταῖς
 ὕψεσιν ἀχλὺν ὑποδραμεῖν, παραμείναςαν οὐκ ὀλίγον χρόνον,
 ὄμως οὐκ ἐπαύετο χρώμενος ἑαυτῷ πρὸς τοὺς κινδύνους ἀφει-
 δῶς, ἀλλὰ καὶ τὸν Ὀρεξάρτην διαβάς ποταμὸν, ὃν αὐτὸς ὤρετο
 Τάναιν εἶναι, καὶ τοὺς Σκύθας τρεψάμενος, ἐδίωξεν ἐπὶ σαδίους
 ἑκατὸν, ἐνοχλούμενος ὑπὸ διαρροίας.

ΜΓ. Ἐνταῦθα δὲ πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὴν Ἀμαζόνα οἱ
 πολλοὶ λέγουσιν, ὧν καὶ Κλείταρχος ἐστὶ καὶ Πολύκριτος, καὶ
 Ὀνησίκριτος, καὶ Ἀντιγένης, καὶ Ἰσρος· Ἀρισόβουλος δὲ, καὶ
 Χάρης ὁ εἰσαγγελεύς, καὶ Πτολεμαῖος, καὶ Ἀντικλείδης, καὶ
 Φίλων ὁ Θηβαῖος, καὶ Φίλιππος ὁ Θεαγγελεύς, πρὸς δὲ τού-
 τοις Ἐκαταῖος ὁ Ἐρετριεύς, καὶ Φίλιππος ὁ Χαλκιδεύς, καὶ
 Δοῦρις ὁ Σάμιος, πλάσμα φασι γεγονέναι τοῦτο. Καὶ μαρτυρεῖν
 αὐτοῖς ἔοικεν Ἀλέξανδρος. Ἀντιπάτρῳ γὰρ ἅπαντα γράφων
 ἀκριβῶς, τὸν μὲν Σκύθην φησὶν αὐτῷ διδόναι τὴν θυγατέρα

πρὸς γάμον, Ἀμαζόνος δ' οὐ μνημονεύει. Λέγεται δὲ πολλοῖς χρόνοις Ὀνησίκριτος ὕπερον ἤδη βασιλεύοντι Λυσιμάχῳ τῶν βιβλίων τὸ τέταρτον ἀναγινώσκειν, ἐν ᾧ γέγραπται περὶ τῆς Ἀμαζόνος· τὸν οὖν Λυσίμαχον, ἀτρέμα μειδιάσαντα, « Καὶ ποῦ » (φάναι), τότε ἤμην ἐγώ; Ταῦτα μὲν οὖν ἂν τις οὔτ' ἀπιστῶν, ἤττον, οὔτε πιστεύων, μᾶλλον Ἀλέξανδρον θαυμάσειε.

Μ.Ζ. Φοβούμενος δὲ τοὺς Μακεδόνας, μὴ εἰς τὰ ὑπόλοιπα τῆς στρατείας ἀπαγορεύσωσι, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος εἴασε κατὰ χώραν. Τοὺς δ' ἀρίστους ἔχων ἐν Ἰρκανίᾳ μεθ' ἑαυτοῦ, δισμυρίους πεζοὺς καὶ τρισχιλίους ἵππεῖς, προσέβαλε, λέγων, ὡς νῦν μὲν αὐτοὺς ἐνύπνιον τῶν βαρβάρων ὁρώντων· ἂν δὲ μόνον ταραζάντες τὴν Ἀσίαν ἀπίωσιν, ἐπιθησομένων εὐθύς ὥσπερ γυναιξίν. Οὐ μὴν ἄλλ' ἀπίσναι γε τοῖς βουλομένοις ἐφῆκε μαρτυράμενος, ὅτι τὴν οἰκουμένην τοῖς Μακεδόσι κτώμενος ἐγκαταλέλειπται μετὰ τῶν φίλων καὶ τῶν ἐθελοντῶν στρατεύειν. Ταῦτα σχεδὸν αὐτοῖς ὀνόμασιν ἐν τῇ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολῇ γέγραπται, καὶ ὅτι, ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ, πάντες ἐξέκραγον, ὅπου βούλεται τῆς οἰκουμένης ἄγειν. Δεξαμένων δὲ τούτων τὴν πεῖραν, οὐκ ἔτ' ἦν χαλεπὸν προαχθῆναι τὸ πλῆθος, ἀλλὰ ῥαδίως ἐπηκολούθησεν. Οὕτω δὴ καὶ τὴν δίαιταν ἔτι μᾶλλον ὁμοίου τε τοῖς ἐπιχωρίοις ἑαυτὸν, ἐκείνᾳ τε προσῆγε τοῖς Μακεδονικοῖς ἔθεσιν, ἀνακράσει καὶ κοινωνίᾳ μᾶλλον δι' εὐνοίας καταστήσεσθαι τὰ πράγματα νομίζων, ἢ βίᾳ, μακρὰν ἀπαίροντος αὐτοῦ. Διὸ καὶ τρισμυρίους παῖδας ἐπιλεξάμενος, ἐκέλευσε γράμματά τε μανθάνειν Ἑλληνικὰ, καὶ Μακεδόνικοις ὄπλοις ἐντρέφεσθαι, πολλοὺς ἐπιστάτας καταστήσας. Καὶ τὰ περὶ Ῥωζάνην ἔρωτι μὲν ἐπράχθη, καλὴν καὶ ὠραίαν ἐν Χορτάνου παρὰ πότον ὀφθεῖσαν· ἔδοξε δ' οὐκ ἀνάρμοσα τοῖς ὑποκειμένοις εἶναι πράγμασιν. Ἐθάρρησαν γὰρ οἱ βάρβαροι τῇ κοινωνίᾳ τοῦ γάμου, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ὑπερηγάπησαν, ὅτι σωφρονέσαστος

περὶ ταῦτα γεγονώς, οὐδ' ἦς μόνης ἠττήθη γυναικὸς ἄνευ νόμου
 θίγειν ὑπέμεινεν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν φίλων ἑώρα τῶν μεγίστων
 Ἡφαιστίωνα μὲν ἐπαινοῦντα καὶ συμμετακοσμούμενον αὐτῷ,
 Κρατερόν δὲ τοῖς πατρίοις ἐμμένοντα· δι' ἐκείνου μὲν ἐχρημά-
 τιζε τοῖς βαρβάροις, διὰ τούτου δὲ τοῖς Ἑλλήσι καὶ τοῖς Μακε-
 δόσι καὶ ὅλως, τὸν μὲν ἐφίλει μάλιστα, τὸν δ' ἐτίμα· νομίζων
 καὶ λέγων αἰεὶ, τὸν μὲν Ἡφαιστίωνα φιλαλέξανδρον εἶναι, τὸν δὲ
 Κρατερόν φιλοβασιλέα. Διὸ καὶ πρὸς ἀλλήλους ὑπούλως ἔχον-
 τες συνέκρουον πολλάκις. Ἄπαξ δὲ περὶ τὴν Ἰνδικὴν καὶ εἰς
 χεῖρας ἦλθον, σπασάμενοι τὰ ζῆφη· καὶ τῶν φίλων ἑκατέρω
 παραβοηθούτων, προσελάσας Ἀλέξανδρος ἐλοιδορεῖ τὸν Ἡφαι-
 στίωνα φανερώς, ἐμπληκτον καλῶν καὶ μαινόμενον, εἰ μὴ συνή-
 σιν, ὡς, ἂν τις αὐτοῦ τὸν Ἀλέξανδρον ἀφέληται, μηδὲν ἐστίν·
 ἰδίᾳ δὲ καὶ τοῦ Κρατεροῦ πικρῶς καθήψατο. Καὶ συναγαγὼν
 αὐτοὺς καὶ διαλλάξας, ἐπώμοσε τὸν Ἄμμωνα καὶ τοὺς ἄλλους
 θεοὺς, ἧ μὴν μάλιστα φιλεῖν ἀνθρώπων ἀπάντων ἐκείνους· ἂν
 δὲ πάλιν αἰσθῆται διαφερουμένους, ἀποκτενεῖν ἀμφοτέρους, ἢ
 τὸν ἀρξάμενον. Ὅθεν ὕστερον οὐδὲ παίζοντες εἰπεῖν τι, οὐδὲ
 πράξαι πρὸς ἀλλήλους λέγονται.

ΜΗ. Φιλώτας δ' ὁ Παρμενίωνος ἀξίωμα μὲν εἶχεν ἐν τοῖς
 Μακεδόσι μέγα. Καὶ γὰρ ἀνδρεῖος ἐδόκει καὶ καρτερικὸς εἶναι·
 φιλόδωρος δ' οὕτω καὶ φιλέταιρος μετ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον οὐ-
 δείς. Λέγεται γοῦν, ὅτι, τῶν συνήθων τινὸς αἰτουῦντος ἀργύ-
 ριον, ἐκέλευσε δοῦναι· φήσαντος δὲ τοῦ Διοικητοῦ μὴ ἔχειν· « Τί
 » λέγεις; (εἶπεν) οὐδὲ ποτήριον ἔχεις, οὐδ' ἱμάτιον » ; Ὅγκω δὲ
 φρονήματος καὶ βάρει πλούτου, καὶ τῇ περὶ τὸ σῶμα θεραπείᾳ
 καὶ δικίτῃ χρώμενος ἐπυχθέστερον, ἢ κατ' ἰδιώτην, καὶ τοῦτο δὴ
 τὸ σεμνὸν καὶ ὑψηλὸν οὐκ ἐμμελῶς, ἀλλ' ἄνευ χαρίτων τῷ
 σολοίῳ καὶ παρασῆμῳ μιμούμενος, ὑποψίαν καὶ φθόνον ἔσχεν·
 ὥστε καὶ Παρμενίωνα ποτ' εἰπεῖν πρὸς αὐτόν· « ὦ παῖ, χείρων

» μοι γίνου». Πρὸς δ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον ἐκ πάντων πολλῶν χρόνων ἐτύγχανε διαβεβλημένος. Ὅτε γὰρ τὰ περὶ Δαμασκὸν ἐάλω χρήματα, Δαρσίου νικηθέντος ἐν Κιλικίᾳ, πολλῶν σωμάτων κομισθέντων εἰς τὸ στρατόπεδον, εὐρέθη γύναιον ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, τῷ μὲν γένει Πυθναῖον, εὐπρεπὲς δὲ τὴν ὄψιν ἐκαλεῖτο δ' Ἀντιγόνη. Τοῦτ' ἔσχεν ὁ Φιλώτας· οἷα δὲ νέος πρὸς ἐρωμένην, καὶ σὺν οἴνῳ πολλὰ φιλότιμα καὶ στρατιωτικὰ παρρησιαζόμενος, ἑαυτοῦ τὰ μέγιστα τῶν ἔργων ἀπέφαινε καὶ τοῦ πατρός· Ἀλέξανδρον δὲ μειράκιον ἀπεκάλει, δι' αὐτοὺς τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα καρπούμενον. Ταῦτα τῆς γυναικὸς ἐκφερούσης πρὸς τινὰ τῶν συνήθων, ἐκείνου δ', ὡς εἰκὸς, πρὸς ἕτερον, περιῆλθεν εἰς Κρατερόν ὁ λόγος· καὶ λαβὼν τὸ γύναιον, εἰσήγαγε κρύφα πρὸς Ἀλέξανδρον. Ἀκούσας δ' ἐκεῖνος, ἐκέλευσε φοιτᾶν εἰς ταῦτ' οὗτο Φιλώτα, καὶ πᾶν, ὅ τι ἂν ἐκπύθεται, τοῦτο πρὸς αὐτὸν ἀπαγγέλλειν βαδίζουσας.

ΜΘ. Ὁ μὲν οὖν Φιλώτας ἐπιβουλεύομενος οὕτως ἠγνόει, καὶ συνῆν τῇ Ἀντιγόνῃ, πολλὰ καὶ πρὸς ὀργὴν καὶ μεγαλαυχίαν κατὰ τοῦ βασιλέως ῥήματα καὶ λόγους ἀνεπιτηδείους προΐεμενος. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος, καίπερ καρτερᾶς ἐνδειξέως κατὰ τοῦ Φιλώτου προσπεσούσης, ἐκαρτέρησε σιωπῇ καὶ κατέσχεν, εἴτε θαρρῶν τῇ Παρμενίωνος εὐνοίᾳ πρὸς αὐτὸν, εἴτε δεδιὼς τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ τὴν δύναμιν. Ἐν δὲ τῷ τότε χρόνῳ Μακεδῶν, ὄνομα Λίμνος, ἐκ Χαλαίστρας *χαλεπῶς*, ἐπιβουλεύων Ἀλέξανδρῳ, Νικόμαχόν τινα τῶν νέων, πρὸς ὃν αὐτὸς ἐρωτικῶς εἶχεν, ἐπὶ τὴν κοινωνίαν τῆς πράξεως παρεκάλει. Τοῦ δὲ, μὴ δεξαμένου, φράσαντος δὲ τὰδελφῷ Βαλείνῳ τὴν πείραν, ἐλθὼν ἐκεῖνος πρὸς Φιλώταν, ἐκέλευσεν εἰσάγειν αὐτοὺς πρὸς Ἀλέξανδρον, ὡς περὶ ἀναγκαίων ἔχοντας ἐντυχεῖν καὶ μεγάλων. Ὁ δ', ὅτι δὴ παθῶν (ἄδηλον γὰρ ἐστίν), οὐ παρήγεν αὐτοὺς, ὡς πρὸς ἄλλοις μείζοσι γιγνομένου τοῦ βασιλέως. Καὶ ταῦτο δις

ἐποίησεν. Οἱ δὲ, καθ' ὑποψίαν ἤδη τοῦ Φιλώτου, τραπόμενοι πρὸς ἕτερον, καὶ δι' ἐκείνου τῷ Ἀλεξάνδρῳ προσαχθέντες, πρῶτον μὲν τὰ τοῦ Λίμνου κατεΐπον, ἔπειτα παρεδήλωσαν ἡσυχῇ τὸν Φιλώταν, ὡς ἀμελήσειεν αὐτῶν δις ἐντυχόντων. Καὶ τοῦτο δὴ σφόδρα παρώξυνε τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ τοῦ πεμφθέντος ἐπὶ τὸν Λίμνον, ὡς ἡμύνετο συλλαμβανόμενος, ἀποκτείναντος αὐτὸν, ἔτι μᾶλλον διεταράχθη, τὸν ἔλεγχον ἐκπεφυγέναι τῆς ἐπιβουλῆς νομίζων. Καὶ πεκρῶς ἔχων πρὸς τὸν Φιλώταν, ἐπεσπάσατο τοὺς πάλαι μισοῦντας αὐτὸν, ἤδη φανερώς λέγοντας, ὡς ῥαθυμία τοῦ βασιλέως εἴη, Λίμνον οἰομένου, Χαλαιστραῖον ἄνθρωπον, ἐπιχειρῆσαι τολμήματι τοιοῦτῳ καθ' αὐτόν· ἀλλὰ τοῦτον μὲν ὑπηρετήν εἶναι, μᾶλλον δ' ὄργανον ἀπὸ μείζονος ἀρχῆς ἀφιέμενον· ἐν ἐκείνοις δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ζητητέον, οἷς μάλιστα ταῦτα λανθάνειν συνέφερε. Τοιούτοις λόγοις καὶ ὑπονοίαις ἀναπετάσαντος τὰ ὄψα τοῦ βασιλέως, ἐπῆγον ἤδη μυρίας κατὰ τοῦ Φιλώτου διαβολάς. Ἐκ τούτου δὲ συλληφθεὶς ἀνεκρίνετο, τῶν ἐταίρων ἐφεσώτων ταῖς βασάνοις, Ἀλεξάνδρου δὲ κατακούοντος ἔξωθεν, αὐλαίας παρατεταμένης· ὅτε δὴ καὶ φασιν αὐτὸν εἰπεῖν, οἰκτρὰς καὶ ταπεινάς τοῦ Φιλώτου φωνὰς καὶ δεήσεις τοῖς περὶ τὸν Ἡφαισίωνα προσφέροντος· « Οὕτω δὴ μαλακὸς ὦν, ὦ Φιλῶτα, καὶ ἄνανδρος, ἐπ' » εχειρείς πράγμασι τηλικούτοις » ; Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Φιλώτα, καὶ Παρμενίωνα, πέμψας εὐθύς εἰς Μηδίαν, ἀνεῖλεν, ἄνδρα πολλὰ μὲν Φιλίππῳ συγκατεργασάμενον, μόνον δ', ἢ μάλιστα τῶν πρεσβυτέρων φίλων, Ἀλέξανδρον εἰς Ἀσίαν ἐξορμήσαντα διαβῆναι, τριῶν δ' υἱῶν, οὓς ἔσχεν, ἐπὶ τῆς στρατιᾶς δύο μὲν ἐπιδόντα πρότερον ἀποθανόντας, τῷ δὲ τρίτῳ συναναιρεθέντα. Ταῦτα πραχθέντα πολλοῖς τῶν φίλων φοβερόν ἐποίησε τὸν Ἀλέξανδρον, μάλιστα δ' Ἀντιπάτρῳ· καὶ πρὸς Αἰτωλοὺς ἐπεμψε κρύφα, πίσεις διδοὺς καὶ λαμβάνων. Ἐφοβοῦντο γὰρ Ἀλέξανδρον

Αίτωλοι διὰ τὴν Οἰνιάδων ἀνάστασιν, ἣν πυθόμενος, οὐκ Οἰνιάδων ἔφη παιδᾶς, ἀλλ' αὐτὸν ἐπιθήσειν δίκην Αἰτωλοῖς.

Ν. Οὐ πολλῶ δ' ὕστερον συνηέχθη καὶ τὰ περὶ Κλεῖτον, οὕτω μὲν ἀπλῶς πυθομένοις, τῶν κατὰ Φιλώταν ἀγριώτερα λόγῳ μέντοι συντιθέντες ἅμα καὶ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν καιρὸν, οὐκ ἀπὸ γνώμης, ἀλλὰ δυστυχίᾳ τινὶ ταῦτα εὐρίσκομεν πεπραγμένα τοῦ βασιλέως, ὀργὴν καὶ μέθην πρόφασιν τῷ Κλεῖτου δαίμονι παρασχόντος. Ἐπράχθη δὲ οὕτως. Ἦκόν τινες ὀπώραν Ἑλληνικὴν ἀπὸ θαλάσσης τῷ βασιλεῖ κομίζοντες. Ὁ δὲ, θυμάσας τὴν ἀκμὴν καὶ τὸ κάλλος, ἐκάλει τὸν Κλεῖτον, ἐπιδειῖξαι καὶ μεταδούναί βουλόμενος. Ὁ δὲ, θύων μὲν ἐτύγγανεν, ἀφείς δὲ τὴν θυσίαν ἐβάδιζε, καὶ τρία τῶν κατεσπεισμένων προβάτων ἐπηκολούθησεν αὐτῷ. Πυθόμενος δ' ὁ βασιλεὺς, ἀνεκοινοῦτο ταῖς μάντεσιν, Ἀριστάνδρῳ καὶ Κλεομάντει τῷ Λάκωνι. Φησάντων δὲ, πονηρὸν εἶναι τὸ σημεῖον, ἐκέλευσεν ἐκθύσασθαι κατὰ τάχος ὑπὲρ τοῦ Κλεῖτου. Καὶ γὰρ αὐτὸς ἡμέρα τρίτη κατὰ τοὺς ὕπνους εἶδεν ὄψιν ἄτοπον· δόξαι γὰρ αὐτῷ τὸν Κλεῖτον μετὰ τῶν Παρμενίωνος υἱῶν ἐν μέλασιν ἱματίοις καθέζεσθαι, τεθηγκότων ἀπάντων. Οὐ μὴν ἔφθισεν ὁ Κλεῖτος ἐκθυσάμενος, ἀλλ' εὐθύς ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἦκε, τεθυκότος τοῦ βασιλέως Διοσκόροις. Πότου δὲ νεανικοῦ συρραγέντος, ἤδετο ποιήματα Πρανήχου τινός, ὡς δὲ φασιν ἔνιοι, Πιερίωνος, εἰς τοὺς στρατηγούς πεπονημένα, τοὺς ἑναγγος ἠττημένους ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἐπ' αἰσχύνῃ καὶ γέλῳ. Τῶν δὲ πρεσβυτέρων δυσχεραϊνόντων, καὶ λοιδορούντων τὸν τε ποιητὴν καὶ τὸν ἄδοντα, τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἡδέως ἀκροωμένων, καὶ λέγειν κελευόντων, ὁ Κλεῖτος ἤδη μεθύων, καὶ φύσει τραχὺς ὢν καὶ αὐθάδης, ἠγανάκτει μάλιστα, φάσκων, οὐ καλῶς ἐν βαρβάροις καὶ πολεμίοις ὑβρίζεσθαι. Μακεδόνας πολὺ βελτίονας τῶν γελόντων, εἰ καὶ δυστυχίᾳ κέχρηται. Φήσαντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου

τὸν Κλειῖτον αὐτῷ συνηγορεῖν, δυστυχίαν ἀποφαίνοντα τὴν δειλίαν, ἐπαναστὰς ὁ Κλειῖτος· «Αὕτη μέντοι σε (εἶπεν) ἡ δειλία
 » τὸν ἐκ θεῶν, ἤδη τῷ Σπιθριδάτου ξίφει τὸ νῶτον ἐκτρέποντα
 » περιεποίησε· καὶ τῷ Μακεδόνων αἵματι καὶ τοῖς τραύμασι τοῦ-
 » τοις ἐγένου τηλικούτος, ὡς' Ἄμμωνι σαυτὸν εἰσποιεῖν ἀπει-
 » πάμενος Φίλιππον».

ΝΑ. Παροξυνθεὶς οὖν ὁ Ἀλέξανδρος· «Ἡ ταῦτ' (εἶπεν), ὦ
 » κακὴ κεφαλὴ, σὺ περὶ ἡμῶν ἐκάστοτε λέγων, καὶ διασασιάζων
 » Μακεδόνας, χαιρήσειν νομίζεις; « Ἄλλ' οὐδὲ νῦν (ἔφη) χαίρο-
 » μεν, Ἀλέξανδρε, τοιαῦτα τέλη τῶν πόνων κομιζόμενοι μακα-
 » ρίζομεν δὲ τοὺς ἤδη τεθνηκότας, πρὶν ἐπιθεῖν Μηδικαῖς ῥάβδοις
 » ξινομένους Μακεδόνας, καὶ Περσῶν δεομένους, ἵνα τῷ βα-
 » σιλεῖ προσέλθωμεν ». Τοιαῦτα τοῦ Κλειῖτου παρρησιαζομένου, καὶ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον ἀντανισταμένων καὶ λοιδορούντων αὐτὸν, οἱ πρεσβύτεροι κατέχειν ἐπιεικῶν τὸν θόρυβον. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος, ἀποστροφῆς πρὸς Ξενοδόχον τὸν Καρδιανὸν καὶ τὸν Κολοφώνιον Ἀρτέμιον· «Οὐ δοκοῦσιν (εἶπεν) ὑμῖν οἱ Ἕλληνες ἐν
 » τοῖς Μακεδόσιν, ὡς περ ἐν θηρίοις, ἡμίθειοι περιπατεῖν »; Τοῦ δὲ Κλειῖτου μὴ εἰκόντος, ἀλλ' εἰς μέσον, ἃ βούλεται, λέγειν τὸν Ἀλέξανδρον κελεύοντος, ἢ μὴ καλεῖν ἐπὶ δεῖπνον ἄνδρας ἐλευθέρους, καὶ παρρησίαν ἔχοντας, ἀλλὰ μετὰ βαρβάρων ζῆν καὶ ἀνδραπόδων, οἱ τὴν Περσικὴν ζώνην καὶ τὸν διάλευκον αὐτοῦ χιτῶνα προσκυνήσουσιν, οὐκ ἔτι φέρων τὴν ὀργὴν Ἀλέξανδρος, μῆλων παρακειμένων ἐνὶ βαλῶν ἔπαισεν αὐτὸν, καὶ τὸ ἐγχειρίδιον ἐζήτηι. Τῶν δὲ σωματοφυλάκων ἐνός, Ἀριστοφάνους, φθάσαντος ὑφελῆσθαι καὶ τῶν ἄλλων περιεχόντων καὶ δεομένων ἀναπηδήσας ἐβόα Μακεδονισὶ καλῶν τοὺς ὑπασπιστὰς (τοῦτο δ' ἦν σύμβολον θορύβου μεγάλου), καὶ τὸν σαλπικτήν ἐκέλευε σημαίνειν, καὶ πύξ ἔπαισεν, ὡς διατρίβοντα καὶ μὴ βουλούμενον. Οὗτος μὲν οὖν ὕστερον εὐδοκίμησεν, ὡς τοῦ μὴ συνταραχθῆναι.

τὸ στρατόπεδον αἰτιώτατος γενόμενος. Τὸν δὲ Κλεῖτον, οὐχ ὑφιέμενον, οἱ φίλοι μόλις ἐξέωσαν τοῦ ἀνδρῶνος. Ὁ δὲ κατ' ἄλλας θύρας αὐθις εἰσῆει, μάλα ὀλιγώρως θρασέως καὶ Εὐριπίδου τὰ ἐξ Ἀνδρομάχης ἰαμβεῖα ταῦτα περαίνων,

Οἶμοι! καθ' Ἑλλάδ' ὡς κακῶς νομίζεται.

Οὕτω δὴ λαβὼν παρά τινος τῶν δορυφόρων Ἀλέξανδρος αἰχμὴν, ἀπαντῶντα τὸν Κλεῖτον αὐτῷ, καὶ παράγοντα τὸ πρὸ τῆς θύρας παρακάλυμμα, διελαύνει. Πесόντος δὲ μετὰ στεναγμοῦ καὶ βρυχήματος, εὐθὺς ἀφῆκεν ὁ θυμὸς αὐτόν. Καὶ γενόμενος παρ' ἑαυτῷ, καὶ τοὺς φίλους ἰδὼν ἀφώνους ἐστῶτας, ἐλκύσασθαι μὲν ἐκ τοῦ νεκροῦ τὴν αἰχμὴν ἔφθασε, παῖσαι δ' ἑαυτὸν ὀρμήσας παρὰ τὸν τράχηλον ἐπεσχέθη, τῶν σωματοφυλάκων τὰς χεῖρας αὐτοῦ λαβόντων, καὶ τὸ σῶμα βίᾳ παρενεγκόντων εἰς τὸν θάλαμον.

NB. Ἐπεὶ δὲ τὴν τε νύκτα κακῶς κλαίων διήνεγκε, καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν, ἤδη τῷ βοᾶν καὶ θρηνεῖν ἀπειρηκῶς, ἀναυδὰς ἔκειτο, βαρεῖς ἀναφέρων στεναγμοὺς, δείσαντες οἱ φίλοι τὴν ἀποσιώπησιν, εἰσῆλθον βίᾳ. Καὶ τῶν μὲν ἄλλων οὐ προσίετο τοὺς λόγους. Ἀριστάνδρου δὲ τοῦ μάντεως ὑπομιμνήσκοντος αὐτὸν τὴν τ' ὄψιν, ἣν εἶδε περὶ τοῦ Κλεῖτου, καὶ τὸ σημεῖον, ὡς δὴ πάλαι καθειμαρμένων τούτων, ἔδοξεν ἐνδιδόναι. Διὸ Καλλισθένη τε τὸν φιλόσοφον παρεισήγαγον, Ἀριστοτέλους οἰκεῖον ὄντα, καὶ τὸν Ἀβδηρίτην Ἀνάξαρχον. Ὡν Καλλισθένης μὲν ἠθικῶς ἐπειράτο καὶ πράως, ὑποδυόμενος τῷ λόγῳ καὶ περιωὴν ἀλύπως, λαβέσθαι τοῦ πάθους. Ὁ δ' Ἀνάξαρχος, ἰδίαν τινὰ πορευόμενος ἐξ ἀρχῆς ὁδὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ δόξαν εἰληφῶς ὑπεροφίας καὶ ὀλιγωρίας τῶν συνήθων, εὐθὺς εἰσελθὼν ἀνεβόησεν. « Οὗτός ἐστιν Ἀλέξανδρος, εἰς ὃν ἡ οἰκουμένη νῦν » ἀποβλέπει· ὁ δ' ἔρριπται κλαίων, ὥσπερ ἀνδράποδον, ἀνθρώπων νόμον καὶ ψόγον δεδαικῶς, οἷς αὐτὸν προσήκει νόμος,

εἶναι, καὶ ὄρον τῶν δικαίων, ἐπεὶπερ ἄρχειν καὶ κρατεῖν νενίκηκεν, ἀλλὰ μὴ δουλεύειν ὑπὸ κενῆς δόξης κεκρατημένον. « Οὐκ » οἶσθα (εἶπεν), ὅτι τὴν Δίκην ἔχει πάρεδρον ὁ Ζεὺς, καὶ τὴν » Θέμιν ἵνα πᾶν τὸ πραχθὲν ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος θεμιτὸν ἦ καὶ » δίκαιον »; Τοιούτοις τισὶ λόγοις χρησάμενος ὁ Ἀνάξαρχος, τὸ μὲν πάθος ἐκούφισε τοῦ βασιλέως, τὸ δ' ἦθος εἰς πολλὰ χαυνότερον καὶ παρανομώτερον ἐποίησεν· αὐτὸν δὲ δαιμονίως ἐνήρμοσε, καὶ τοῦ Καλλισθένους τὴν ὀμιλίαν, οὐδ' ἄλλως ἐπίχαριν διὰ τὸ αὐτηρὸν οὔσαν, προσδιέβαλε. Λέγεται δέ ποτε παρὰ δεῖπνον ὑπὲρ ὠρῶν καὶ κράσεως τοῦ περιέχοντος λόγων ὄντων τὸν Καλλισθένη, μετέχοντα δόξης τοῖς λέγουσι τάκεϊ μᾶλλον εἶναι ψυχρά καὶ δυσχείμερα τῶν Ἑλληνικῶν, ἐναντιουμένου τοῦ Ἀναξάρχου καὶ φιλονεικοῦντος, εἰπεῖν· « Ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη σοι » ταῦτ' ἐκείνων ὁμολογεῖν ψυχρότερα· σὺ γὰρ ἐκεῖ μὲν ἐν τρίβωνι » διεχειμάζεις, ἐνταῦθα δὲ τρεῖς ἐπιβεβλημένος δάπιδας κατὰ » κεῖσαι ». Τὸν μὲν οὖν Ἀνάξαρχον καὶ τοῦτο προσπαρώζουσε.

ΝΓ. Τοὺς δ' ἄλλους σοφιστὰς καὶ κόλακας ὁ Καλλισθένης ἐλύπει, σπουδαζόμενος μὲν ὑπὸ τῶν νέων διὰ τὸν λόγον, οὐχ ἦττον δὲ τοῖς πρεσβυτέροις ἀρέσκων διὰ τὸν βίον, εὐτακτον ὄντα καὶ σεμνὸν καὶ αὐτάρκη, καὶ βεβαιοῦντα τὴν λεγομένην τῆς ἀποδημίας πρόφασιν· ὅτι, τοὺς πολίτας κἀταγαγεῖν καὶ κατοικίσει πάλιν τὴν πατρίδα φιλοτιμούμενος, ἀνέβη πρὸς Ἀλέξανδρον. Φθονούμενος δὲ διὰ τὴν δόξαν, ἔστιν ἂ καὶ καθ' αὐτοῦ τοῖς διαβάλλουσι παρεῖχε, τὰς τε κλήσεις τὰ πολλὰ διωθόμενος, ἐν δὲ τῷ συνεῖναι, βεβήρητι καὶ σιωπῇ δοκῶν οὐκ ἐπικνεῖν, οὐδ' ἀρέσκεσθαι τοῖς γινομένοις· ὥστε καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ·

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός.

Λέγεται δέ ποτε, πολλῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἐπικνεῖσθαι κελευσθεὶς ἐπὶ τοῦ ποτηρίου Μακεδόνας ὁ Καλλισθένης,

οὕτως εὐροῆσαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ὡς ἄνισαμένους κροτεῖν καὶ βάλλειν τοὺς σφάκλους ἐπ' αὐτόν· εἶπειν οὖν τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτι, κατ' Εὐριπίδην, τὸν λαβόντα τῶν λόγων

Καλὰς ἀφορμὰς, οὐ μὲγ' ἔργον εὖ λέγειν

» Ἄλλ' ἔνδειξαι (φάναι) τὴν σαυτοῦ δύναμιν ἡμῖν, κατηγορήσας
 » Μακεδόνων, ἵνα καὶ βελτίους γένωνται μαθόντες, ἃ πλημμε-
 » λοῦσιν». Οὕτω δὴ τὸν ἄνδρα, πρὸς τὴν παλινωδίαν τραπόμε-
 νον, πολλὰ παρρησιάσασθαι κατὰ τῶν Μακεδόνων, καὶ, τὴν Ἑλλη-
 νικὴν γάσιν αἰτίαν ἀποφάναντα τῆς γενομένης περὶ Φίλιππον
 αὐξήσεως καὶ δυνάμεως, εἶπειν·

Ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ ὁ πάγκκοσ ἐλλαχε τιμῆς.

Ἐφ' ᾧ πικρὸν καὶ βαρὺ ἐγγενέσθαι μῖσος τοῖς Μακεδόσι· καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἶπειν, ὡς « Οὐ τῆς δεινότητος ὁ Καλλισθένης,
 » ἀλλὰ τῆς δυσμενείας, Μακεδότιν ἀπόδειξιν δέδωκε ».

ΝΔ. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἑρμιππὸς φησὶ τὸν ἀναγνώστην τοῦ Καλλισθένου, Σπρούβιον, Ἀριστοτέλει διηγεῖσθαι· τὸν δὲ Καλλισθένη, συνέντα τὴν ἀλλοτριότητα τοῦ βασιλέως, δὶς, ἢ τρίς, ἐπανιόντα πρὸς αὐτὸν εἶπειν·

Κάθανε καὶ Πάτροκλος, ἔπερ σίο πολλὸν ἀμείνων.

Οὐ φαύλως οὖν εἶπειν ἔοικεν ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι Καλλισθένης λόγῳ μὲν ἦν δυνατὸς καὶ μέγας, νοῦν δ' οὐκ εἶχεν. Ἀλλὰ τὴν γε προσκύνησιν ἰσχυρῶς ἀπωσάμενος καὶ φιλοσόφως, καὶ μόνος ἐν φανεροῖ διελθὼν, ἃ κρύφα πάντες οἱ βέλτιστοι καὶ πρεσβύτατοι τῶν Μακεδόνων ἠγανάκτου, τοὺς μὲν Ἕλληνας αἰσχύνης ἀπήλλαξε μεγάλης, καὶ μείζονος Ἀλέξανδρον, ἀποτρέψας τὴν προσκύνησιν, αὐτὸν δ' ἀπόλεσεν, ἐκβιάσασθαι δοκῶν μᾶλλον, ἢ πείσαι τὸν βασιλέα. Χάρης δ' ὁ Μιτυληναῖος φησὶ, τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ συμποσίῳ πίνοντα φιάλην προτεῖναι τινὲ τῶν φίλων· τὸν δὲ, δεξάμενον, πρὸς ἐσίαν ἀναγκῆσαι, καὶ πίνοντα προσκυνῆσαι πρῶτον, εἶτα φιῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ συμ-

ποσίῳ, καὶ κατακλιθῆναι. Πάντων δὲ τοῦτο ποιούντων ἐφεξῆς, τὸν Καλλισθένη λαβόντα τὴν φιάλην, οὐ προσέχοντας τοῦ βασιλέως, ἀλλ' Ἡραιζίωνι προσδιαλεγομένου, πίνοντα προσιέναι φιλήσοντα. Δημητρίου δὲ, τοῦ προσωνομαζομένου Φείδωνος, εἰπόντος· « Ὁ βασιλεῦ, μὴ φιλήτης· οὗτος γὰρ σε μόνος οὐ προσ- » κεύνηκε· διακλῖναι τὸ φίλημα τὸν Ἀλέξανδρον· τὸν δὲ Καλλισθένη μέγα φθεγξάμενον εἰπεῖν « Φιλήματι τοίνυν ἔλασπον » ἔχων ἄπειμι ».

NE. Τοιαύτης ὑπογενομένης ἀλλοτριότητος, πρῶτον μὲν Ἡραιζίων ἐπιστεύετο, λέγων, ὅτι συνθέμενος πρὸς αὐτὸν ὁ Καλλισθένης προσκυνῆσαι, ψεύσαιτο τὴν ὁμολογίαν· ἔπειτα Λυσίμαχοι καὶ Ἄγωνες ἐπεφύοντο, φάσκοντες περιέναι τὸν σοφιστὴν, ὡς ἐπὶ καταλύσει τυραννίδος μέγα φρονοῦντα, καὶ συντρέχειν πρὸς αὐτὸν τὰ μειράκια, καὶ περιέπειν, ὡς μόνον ἐλεύθερον ἐν τυραχύταις μυριάσι. Διὸ καὶ τὸν περὶ Ἑρμόλαον, ἐπιβουλευσάντων τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ φανερῶν γενομένων, ἔδοξαν ἀληθῆσιν ὅμοια κατηγορεῖν οἱ διαβάλλοντες, ὡς τῷ μὲν προβαλόντι, « Πῶς ἂν ἐνδοξότατος γένοιτο ἄνθρωπος », εἶπεν, « Ἄν » ἀποκτείνῃ τὸν ἐνδοξότατον »· τὸν δ' Ἑρμόλαον ἐπὶ τὴν πράξιν πηροζύνων, ἐκέλευε μὴ δεδιέναι τὴν χρυστὴν κλίνην, ἀλλὰ μνημονεύειν, ὅτι καὶ νοσοῦντι καὶ τιτρωσκομένῳ πρόσσεισιν ἄνθρώπων. Καίτοι τῶν περὶ Ἑρμόλαον οὐδείς, οὐδὲ διὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης, τοῦ Καλλισθένους κατεῖπεν. Ἀλλὰ καὶ Ἀλέξανδρος αὐτὸς εὐθύς Κρατερῶ γράρων καὶ Ἀττάλῳ καὶ Ἀλκέτῃ, φησὶ, τοὺς παῖδας βλασηζομένους ὁμολογεῖν, ὡς αὐτοὶ ταῦτα πράξεσαν, ἄλλος δ' οὐδείς συνειδείη. Ἰσπερὸν δὲ γράφων πρὸς Ἀντίπατρον, καὶ τὸν Καλλισθένη συνεπαιτικασάμενος· « Οἱ μὲν παῖδες, » (φησὶν) ὑπὸ τῶν Μακεδόνων κατελεύσθησαν· τὸν δὲ σοφιστὴν » ἐγὼ κολάσω, καὶ τοὺς ἐκπέμψαντας αὐτὸν, καὶ τοὺς ὑποδεχο- » μένους ταῖς πόλεσι τοὺς ἐμοὶ ἐπιβουλεύοντας», ἄντικρυς ἐν γὰρ

τούτοις ἀποκαλυπτόμενος πρὸς Ἀριστοτέλη· καὶ γὰρ ἐτέθραπτο Καλλισθένης παρ' αὐτῷ διὰ τὴν συγγένειαν, ἐξ Ἡροῦς γεγωνῶς, ἀνεψιᾶς Ἀριστοτέλους. Ἀποθανεῖν δ' αὐτὸν οἱ μὲν ὑπ' Ἀλεξάνδρου κρεμασθέντα λέγουσιν, οἱ δ' ἐν πέδαις δεδεμένον καὶ νοσήσαντα. Χάρης δὲ, μετὰ τὴν σύλληψιν ἑπτὰ μῆνας φυλάττεσθαι δεδεμένον, ὡς ἐν τῷ συνεδρίῳ κριθεῖν, παρόντος Ἀριστοτέλους· ἐν αἷς δ' ἡμέραις Ἀλέξανδρος ἐν Μαλλοῖς *Ὀξυδράκαις* ἐτρώθη, περὶ τὴν Ἰνδιάν ἀποθανεῖν ὑπέρπαχυν γενόμενον καὶ φθειριάσαντα.

ΝΓ. Ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον ἐπράχθη· Δημάρατος δ' ὁ Κορίνθιος, ἤδη πρεσβύτερος ὢν, ἐφιλοτιμήθη πρὸς Ἀλέξανδρον ἀναβῆναι· καὶ θεασάμενος αὐτὸν, εἶπε, μεγάλης ἡδονῆς ἐστέρησθαι τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι τεθνήκασι, πρὶν ἰδεῖν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρείου θρόνῳ καθήμενον. Οὐ μὴν ἐπὶ πλέον γε τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τοῦ βασιλέως ἀπέλαυσεν· ἀλλ' ἐξ ἀρρώστιας ἀποθνῶν ἐκηδεύθη μεγαλοπρεπῶς, καὶ τάφον ἔχουσαν ὁ στρατός ἐπ' αὐτῷ, τῇ περιμέτρῳ μέγαν, ὕψος δὲ πηχῶν ὀγδοήκοντα. Τὰ δὲ λείψανα τέθριππον κεκοσμημένον λαμπρῶς ἐπὶ θάλασσαν κατεκόμισε.

ΝΔ. Μέλλων δ' ὑπερβάλλειν εἰς τὴν Ἰνδικήν, ὡς ἑώρα πλήθει λαφύρων τὴν στρατιάν ἤδη βαρεῖαν καὶ δισκίνητον οὔσαν, αἰμ' ἡμέρα συνσκευασμένων τῶν ἀμαξῶν, πρώτας μὲν ὑπέπρησε τὰς αὐτοῦ καὶ τῶν ἐταίρων· μετὰ δὲ ταύτας ἐκέλευσε καὶ ταῖς τῶν Μακεδόνων ἐνεῖναι πῦρ. Καὶ τοῦ πράγματος τὸ βούλευμα μείζον ἐφάνη καὶ δεινότερον, ἢ τὸ ἔργον. Ὀλίγους μὲν γὰρ ἠνίασεν, οἱ δὲ πλείους βοῆ καὶ ἀλαλαγμῷ μετ' ἐνθουσιασμοῦ, τὰ μὲν ἀναγκαῖα τοῖς δεομένοις μεταδιδόντες, τὰ δὲ περιόντα τῆς χρείας, αὐτοὶ κατακαίοντες καὶ διαφθείροντες, ὄρμης καὶ προθυμίας ἐνεπίμπλασαν τὸν Ἀλέξανδρον. Ἢδη δὲ καὶ φοβερός ἦν καὶ ἀπαραίτητος κολαστὴς τῶν πλημμελούντων.

Καὶ γὰρ Μένανδρον, τινὰ τῶν ἐταίρων, ἄρχοντα φρουρίου κατα-
 σήσας, ὡς οὐκ ἐβούλετο μένειν, ἀπέκτεινε· καὶ τῶν ἀποστάντων
 βαρβάρων Ὀρσοδάτην αὐτὸς κατετόξευσε. Προβάτου δὲ τεκόν-
 τος ἄρνα περὶ τῆ κεφαλῆ σχῆμα καὶ χρῶμα τιάρας ἔχοντα, καὶ
 διδύμους ἐκκτέρωθεν αὐτοῦ, βδελυχθεὶς τὸ σημεῖον, ἐκαθάρθη-
 μὲν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων, οὐς ἐξ ἔθους ἐπήγετο πρὸς τὰ τοιαῦτα·
 διελέχθη δὲ πρὸς τοὺς φίλους, ὡς οὐ δι' αὐτὸν, ἀλλὰ δι' ἐκεί-
 νους ταραττοίτο, μὴ τὸ κράτος εἰς ἀγεννή καὶ ἄνακτιν ἄνθρω-
 πον, ἐκλιπόντος αὐτοῦ, περισήσῃ τὸ δαιμόνιον. Οὐ μὴν ἀλλὰ
 βέλτιόν τι σημεῖον γενόμενον τὴν ἀθυμίαν ἔλυσεν· Ὁ γὰρ ἐπὶ
 τῶν σρωματοφυλάκων τεταγμένος, ἀνὴρ Μακεδῶν, ὄνομα Πρό-
 ξενος, τῆ βασιλικῆς σκηνῆς χώραν ὀρύττων παρὰ τὸν Ἰῆζον ποτα-
 μόν, ἀνεκάλυψε πηγὴν ὑγροῦ λιπαροῦ καὶ πιμελώδους· ἀπαν-
 τλουμένου δὲ τοῦ πρώτου, καθαρὸν ἀνέβλυζεν ἤδη καὶ διακυγῆς
 ἔλαιον, οὐτ' ὁσμῆ δοκοῦν, οὔτε γεύσει ἐλαίου διαφέρειν, σιλ-
 βότητά τε καὶ λιπαρότητα παντάπασιν ἀπαράλλακτον· καὶ ταῦτα,
 τῆς χώρας μηδ' ἐλαίας φερούσης. Λέγεται μὲν οὖν, καὶ τὸν
 Ἰῆζον αὐτὸν εἶναι μαλακώτατον ὕδωρ, ὥστε τὸ δέρμα τοῖς
 λουομένοις ἐπιλιπαίνειν. Οὐ μὴν ἀλλὰ θαυμαστῶς Ἀλέξανδρος
 ἤσθεις δῆλός ἐστιν, ἐξ ὧν γράφει πρὸς Ἀντίπατρον, ἐν τοῖς
 μεγίστοις τοῦτο τῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ γεγονότων αὐτῷ τιθέμενος.
 Οἱ δὲ μάντις, ἐνδόξου μὲν στρατείας, ἐπιπόνου δὲ καὶ χαλε-
 πῆς, τὸ σημεῖον ἐποιοῦντο· πόνων γὰρ ἀρωγὴν ἔλαιον ἀνθρώ-
 πους ὑπὸ θεοῦ δεδῶσθαι.

ΝΗ. Πολλοὶ μὲν οὖν κατὰ τῆς μάχης αὐτῷ κίνδυνοι συν-
 ἔπεσον, καὶ τραύμασι νεανικοῖς ἀπήνησεν· τὴν δὲ πλείστην φθορὰν
 ἀπορίαὶ τῶν ἀναγκαίων καὶ δυσκρασίαι τοῦ περιέχοντος ἀπειρ-
 γάσαντο τῆς στρατιᾶς. Αὐτὸς δὲ τόλμη τὴν τύχην ὑπερβαλέσθαι,
 καὶ τὴν δύναμιν ἀρέτῃ φιλοτιμούμενος, οὐδὲν ᾤετο τοῖς θαρ-
 ροῦσιν ἀνάλωτον, οὐδ' ὀχυρὸν εἶναι τοῖς ἀτόλμοις. Λέγεται

δὲ, τὴν Σισιμίθρου πολιορκῶν πέτραν, ἄβατον οὖσαν καὶ ἀπρόσβατον, ἀθυμούντων τῶν στρατιωτῶν, ἐρωτῆσαι τὸν Ὄξυάρτην, ποῖός τις αὐτὸς εἶη τὴν ψυχὴν ὁ Σισιμίθρης. Φήσαντος δὲ τοῦ Ὄξυάρτου, δειλότατον ἀνθρώπων. « Λέγεις σύ γε (φάναι) τὴν » πέτραν ἀλώσιμον ἡμῖν εἶναι· τὸ γὰρ ἄρχον αὐτῆς οὐκ ὀχυρὸν » ἐστίν ». Ταύτην μὲν οὖν, ἐκφοβήσας τὸν Σισιμίθρην ἔλαβεν. Ἐτέρα δ' ὁμοίως ἀποτόμῳ προσβέλλων, ἐν τοῖς νεωτέροις τῶν Μακεδόνων Ἀλέξανδρον τινὰ καλούμενον προσαγορεύσας· « Ἄλλὰ » σοί γε (εἶπεν) ἀνδραγαθεῖν προσήκει καὶ διὰ τὴν ἐπωνυμίαν». Ἐπεὶ δὲ λαμπρῶς ἀγωνιζόμενος ὁ νεανίας ἔπεσεν, οὐ μετρίως ἐδήχθη. Τῇ δὲ καλουμένῃ Νύση τῶν Μακεδόνων ὀκνούντων προσάγειν (καὶ γὰρ ποταμὸς ἦν πρὸς αὐτῇ βαθύς), ἐπιστάς. « Τί » γὰρ (εἶπεν) ὁ κάκιστος ἐγὼ νεῖν οὐκ ἔμαθον»; καὶ ἤδη ἔχων τὴν ἀσπίδα περᾶν ἠθέλησεν. Ἐπεὶ δὲ, καταπαύσαντος τὴν μάχην αὐτοῦ, παρήσαν ἀπὸ τῶν πολιορκουμένων πόλεων πρέσβεις δεησόμενοι, πρῶτον μὲν, ὀφθεῖς ἀθεράπευτος ἐν τοῖς ὅπλοις, ἐξέπληξεν αὐτούς· ἔπειτα προσκεφαλαίου τινὸς αὐτῷ κομισθέντος, ἐκέλευσε λαβόντα καλῆσαι τὸν πρεσβύτατον· Ἄκουφισ ἐκαλεῖτο. Θαυμάσας οὖν τὴν λαμπρότητα καὶ φιλανθρωπίαν ὁ Ἄκουφισ, ἠρώτα τί βούλεται ποιῶντας αὐτούς ἔχειν φίλους· Φήσαντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου· « Σὲ μὲν αὐτὸν ἄρχοντα καταστήσαντας » αὐτῶν, πρὸς δ' ἡμᾶς πέμψαντας ἑκατὸν ἄνδρας τοὺς ἀρίστους», γελάσας ὁ Ἄκουφισ· « Ἄλλὰ βέλτιον (εἶπεν) ἄρξω, βασιλεῦ, τοὺς κακίους πρὸς σε πέμψας μᾶλλον, ἢ τοὺς ἀρίστους ».

ΝΘ. Ὁ δὲ Ταξίλης λέγεται μὲν τῆς Ἰνδικῆς ἔχειν μοῖραν οὐκ ἀποδέουσαν Αἰγύπτου τὸ μέγεθος, εὖβοτον δὲ καὶ καλλίκαρπον ἐν τοῖς μάλιστα· σοφὸς δὲ τις ἀνὴρ εἶναι, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἀσπασάμενος· « Τί δεῖ πολέμων (φάναι) καὶ μάχης ἡμῖν, » Ἀλέξανδρε, πρὸς ἀλλήλους, εἰ μήτε ὕδωρ ἀφαιρησόμενος ἡμῶν » ἀφίξαι, μήτε τροφὴν ἀναγκαίαν, ὑπὲρ ὧν μόνων ἀνάγκη δια-

* μάχεσθαι νοῦν ἔχουσιν ἀνθρώποις; Τοῖς δ' ἄλλοις χρήμασι καὶ
 * κτήμασι λεγομένοις, εἰ μὲν εἰμι κρείττων, ἕτοιμος εὖ ποιεῖν·
 * εἰ δ' ἦττων, οὐ φεύγω χάριν ἔχειν εὖ παθόν· Ἡσθεῖς οὖν ὁ
 Ἀλέξανδρος, καὶ δεξιωσάμενος αὐτόν. « Ἡ που νομίζεις (ἔφη)
 * δίχα μάχης ἔσεσθαι τὴν ἔντευξιν ἡμῖν ἀπὸ τοιούτων λόγων καὶ
 * φιλοφροσύνης; Ἀλλ' οὐδὲν σοι πλεόν· ἐγὼ γὰρ ἀγωνιοῦμαι πρὸς
 * σε καὶ διαμαχοῦμαι ταῖς χάρισιν, ὡς μου χρηστὸς ὢν μὴ περι-
 * γένη ». Λαβὼν δε δῶρα πολλὰ, καὶ δούς πλείονα, τέλος χίλια
 τάλαντα νομίσματος αὐτῷ προέπειν. Ἐφ' οἷς τοὺς μὲν φίλους
 ἰσχυρῶς ἐλύπησε, τῶν δὲ βαρβάρων πολλοὺς ἐποίησεν ἡμερω-
 τέρως ἔχειν πρὸς αὐτόν. Ἐπεὶ δὲ τῶν Ἰνδῶν οἱ μαχιμώτατοι
 μισθοφοροῦντες ἐπεφοίτων ταῖς πόλεσιν ἐρρωμένως ἀμύνοντες,
 καὶ κατὰ πολλὰ τὸν Ἀλέξανδρον ἐκκοποῖον, σπείσάμενος ἔν-
 τινι πόλει πρὸς αὐτοὺς, ἀπιόντας ἐν ὁδῷ λαβὼν, ἅπαντας
 ἀπέκτεινε. Καὶ τοῦτο τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις αὐτοῦ, τᾶλλα
 νομίμως καὶ βασιλικῶς πολεμήσαντος, ὡς κηλὶς πρόσεςιν. Οὐκ
 ἐλάσσονα δὲ τούτων οἱ φιλόσοφοι πράγματα παρέσχον αὐτῷ,
 τοὺς τε προστιθεμένους τῶν βασιλέων κακίζοντες, καὶ τοὺς ἐλευ-
 θέρους δῆμους ἀφιστάντες. Διὸ καὶ τούτων πολλοὺς ἐκρέμασεν.

Ε. Τὰ δὲ πρὸς Πῶρον αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὡς ἐπράχθη
 γέγραφε. Φησὶ γὰρ, ἐν μέσῳ τῶν στρατοπέδων τοῦ Ἰδάσπου
 ῥέοντος, ἀντιπρόρους ἰστάντα τοὺς ἐλέφαντας αἰεὶ τὸν Πῶρον
 ἐπιτηρεῖν τὴν διάβασιν. Αὐτὸν μὲν οὖν καθ' ἡμέραν ἐκάστην
 φόρον ποιεῖν καὶ θόρυβον ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολὺν, ἐθίζοντα
 τοὺς βαρβάρους μὴ φοβεῖσθαι. νυκτὸς δὲ χειμερίου καὶ ἀσελή-
 νου, λαβόντα τῶν πεζῶν μέρος, ἵππεῖς δὲ τοὺς κρατίστους,
 καὶ προελθόντα πόρρω τῶν πολεμίων, διαπερᾶσαι πρὸς νῆσον
 οὐ μεγάλην. Ἐνταῦθα δὲ ῥαγδαίου μὲν ἐκχυθέντος ὄμβρου,
 πρηστήρων δὲ πολλῶν καὶ κεραυνῶν εἰς τὸ στρατόπεδον φερο-
 μένων, ὁμοῦ ὄρῶν ἀπολλυμένους τινὰς καὶ συμφλεγομένους.

ὑπὸ τῶν κεραυνῶν, ἀπὸ τῆς νησίδος ἄρας, προσφέρεσθαι ταῖς ἀντιπέρας ὄχθαις. Τραχὺν δὲ τὴν Ἰδάττην ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἐπιόντα καὶ μετέωρον, ἔκρηγμα ποιῆσαι μέγα, καὶ πολὺ μέρος ἐκείνη φέρεσθαι τοῦ ρεύματος· αὐτὸς δὲ διανήξασθαι τὸ μέσον οὐ βεβαίως, ἅτε δὴ συνολισθαῖνον καὶ περιβόρηγνύμενον. Ἐνταῦθα δ' εἰπεῖν φασιν αὐτόν. «Ὁ Ἀθηναῖοι, ἄρά γε πιστεύσαιτ' ἂν, ἡλί-
 » κους ὑπόμεινω κινδύνους ἕνεκα τῆς παρ' ὑμῖν εὐδοξίας»; Ἀλλὰ τοῦτο μὲν Ὀνησίκριτος εἶρηκεν· αὐτὸς δὲ φησι, τὰς σχεδίας ἀφέντας αὐτοὺς μετὰ τῶν ὀπλῶν τὸ ἔκρηγμα διαβαίνειν ἄκριμπτῶν βρεχομένους. Διαβὰς δὲ, τῶν πεζῶν εἴκοσι σταδίους προῖπευσαι, λογιζόμενος, εἰ μὲν οἱ πολέμιοι τοῖς ἵπποις προσβάλοιεν, πολὺ κρατήσειν· εἰ δὲ κινοῖεν τὴν φάλαγγα, φθήσεσθαι τοὺς πεζοὺς αὐτῷ προσγενομένους· θάτερον δὲ συμβῆναι. Τῶν γὰρ ἵππέων χιλίους, καὶ τῶν ἄρμάτων ἐξήκοντα συμπεσόντα τρεψάμενος, τὰ μὲν ἄρματα λαβεῖν ἅπαντα, τῶν δ' ἵππέων ἀνελεῖν τετρακοσίους. Οὕτω δὲ συμφρονήσαντα τὸν Πῶρον, ὡς αὐτὸς εἶη διαβεβηκὼς Ἀλέξανδρος, ἐπιέναι μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, πλὴν ὅσον ἐμποδῶν εἶναι τοῖς διαβαίνουσι τῶν Μακεδόνων ἀπέλιπε. Φοβηθεὶς δὲ τὰ θηρία καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, αὐτὸς μὲν ἐνσεῖσαι κατὰ θάτερον κέρασ, Κοῖνον δὲ τῷ δεξιῷ προσβαλεῖν κελεῦσαι. Γενομένης δὲ τροπῆς ἐκατέρωθεν, ἀναχωρεῖν αἰεὶ πρὸς τὰ θηρία καὶ συνειλεῖσθαι τοὺς ἐκβιαζόμενους. Ἔωθεν δὲ τὴν μάχην ἀναμεμιγμένην εἶναι, καὶ μόλις ὀγδόης ὥρας ἀπειπεῖν τοὺς πολεμίους. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ τῆς μάχης ποιητὴς αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς εἶρηκεν. Οἱ δὲ πλείστοι τῶν συγγραφέων ὁμολογοῦσι, τὸν Πῶρον ὑπεραίροντα τεσσάρων πηγῶν σπιθαμῇ τὸ μῆκος, ἵππότου μηδὲν ἀποδεῖν πρὸς τὸν ἐλέφαντα συμμετρία, διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος· καίτοι μέγιστος ἦν ὁ ἐλέφας. Σύνεσιν δὲ θαυμαστὴν ἐπεδειξάτο καὶ κηδεμονίαν τοῦ βασιλέως, ἐρρωμένου μὲν ἔτι

θυμῷ τοὺς προσμαχομένους ἀμυνόμενος καὶ ἀνακόπτων· ὡς δ' ἤσθετο βελῶν πλήθει καὶ τραυμάτων κίνοντα, δείσας, μὴ περιῶρουῆ, τοῖς μὲν γόνασιν, εἰς γῆν ὑφῆκε πράως ἑαυτὸν, τῇ δὲ προνομίᾳ λαμβάνων ἀτρέμα τῶν δορατίων ἕκαστον, ἐξήρει τοῦ σώματος. Ἐπεὶ δὲ ληφθέντα τὸν Πῶρον ὁ Ἀλέξανδρος ἠρώτα, πῶς αὐτῷ χρήσεται; «Βασιλικῶς», εἶπε· προσπυθομένου δὲ, μή τι ἄλλο λέγει, «Πάντα (εἶπεν) ἐστὶν ἐν τῷ βασιλικῶς». Οὐ μόνον οὖν ἀφῆκεν αὐτὸν ἄρχειν, ὧν ἐβασίλευε, σατράπην καλούμενον, ἀλλὰ καὶ προσέθηκε χώραν, *καὶ* τοὺς αὐτονόμους καταστρεψάμενος, ἐν ἧ πεντεκαίδεκα μὲν ἔθνη, πόλεις δὲ πεντακισχιλίας ἀξιολόγους, κώμας δὲ παμπόλλας εἶναι φασίν· ἄλλην δὲ τρεῖς τριακῆν, ἧς Φίλιππον, τινὰ τῶν ἐταίρων, σατράπην ἀπέδειξεν.

ΞΑ. Ἐκ δὲ τῆς πρὸς Πῶρον μάχης καὶ ὁ Βουκεφάλας ἐτελεύτησεν, οὐκ εὐθὺς, ἀλλ' ὕστερον, ὡς οἱ πλείστοι λέγουσιν, ὑπὸ τραυμάτων θεραπευόμενος· ὡς δ' Ὀνησίκριτος, διὰ γῆρας ὑπέρποντος γενόμενος. τριάκοντα γὰρ ἐτῶν ἀποθανεῖν αὐτόν. Ἐδήχθη δ' ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρος, οὐδὲν ἄλλο, ἢ συνήθη καὶ φίλον, ἀποβεβληκέναι νομίζων καὶ πόλιν οἰκίσας ἐπ' αὐτῷ παρὰ τὸν Ἰδάττην, Βουκεφαλίην προσηγόρευσε. Λέγεται δὲ καὶ κύναι, Περίταν ὄνομα, τεθραμμένον ὑπ' αὐτοῦ καὶ στεργόμενον ἀπυθλῶν κτίσαι πόλιν ἐπ' αὐτῷ. Τοῦτο δὲ Σωτίων φησὶ Ποτάμωνος ἀκοῦσαι τοῦ Λεσβίου.

ΞΒ. Τοὺς μὲν τοὶ Μακεδόνας ὁ πρὸς Πῶρον ἀγὼν ἀμβλυτέρους ἐποίησε, καὶ τοῦ πρόσω τῆς Ἰνδικῆς ἔτι προελθεῖν ἐπέσχε. Μύλις γὰρ ἐκείνων ὡσάμενοι, δυσμυρίοις πεζοῖς καὶ δυσχιλίαις ἰππεῦσι παρατιχάζμενον, ἀντέστησαν ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρον βιαζομένῳ καὶ τὸν Γάγγην περάσαι ποταμὸν, εὖρος μὲν αὐτοῦ δύο καὶ τριάκοντα σταδίων εἶναι πυνθανόμενοι, καὶ βάρους ὀργυίας ἑκατόν· ἀντιπέρας δὲ τὰς ὄχθας ἀποκεκρῦφθαι πλήθεσιν ὕπλω*

καὶ ἵππων καὶ ἐλεφάντων. Ἐλέγοντο γὰρ ὀκτὼ μὲν μυριάδας ἵπποτῶν, εἴκοσι δὲ πεζῶν, ἄρματα δ' ὀκτακισχίλια, καὶ μυχίμους ἐλέφαντας ἐξακισχιλίους ἔχοντες οἱ Γανδαριτῶν καὶ Πραισιῶν βασιλεῖς ὑπομένειν. Καὶ κόμπος οὐκ ἦν περὶ ταῦτα. Ἀνδρόκοττος γὰρ ὕπερον οὐ πολλῶ βασιλεύσας, Σελεύκῳ πεντακοσίου ἐλέφαντης ἐδωρήσατο, καὶ στρατοῦ μυριάσιν ἐξήκοντα τὴν Ἰνδικὴν ἐπῆλθεν ἄπασαν καταστρεφόμενος. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὑπὸ δυσθυμίας καὶ ὀργῆς αὐτὸν εἰς τὴν σκηνὴν καθείρξας ἔκειτο, χάριν οὐδεμίαν εἰδὼς τοῖς διαπεπραγμένοις, εἰ μὴ περάσειε τὸν Γάγγην, ἀλλ' ἐξομολόγησιν ἥττης τιθέμενος τὴν ἀναχώρησιν. ὣς δ' οἱ τε φίλοι τὰ εἰκότα παρηγοροῦντες αὐτὸν, οἱ τε στρατιῶται κλαυθμῶ καὶ βοῇ προσιστάμενοι ταῖς θύραις ἰκέτευον, ἐπικλασθεῖς ἀνεξέγυνε, πικρὰ πρὸς δόξαν ἀπατηλὰ καὶ σοφιστικὰ μηχανώμενος. Καὶ γὰρ ὄπλα μείζονα καὶ φάτνας ἵππων καὶ χαλινούς βραχυτέρους κατασκευάσας, ἀπέλιπέ τε καὶ διέρριψεν. Ἰδρύσατο δὲ βωμούς θεῶν, οὓς μέχρι νῦν οἱ Πραισιῶν βασιλεῖς διαβαίνοντες σέβονται, καὶ θύουσιν Ἑλληνικὰς θυσίας. Ἀνδρόκοττος δὲ, μεираκιὸν ὢν, αὐτὸν Ἀλέξανδρον εἶδε, καὶ λέγεται πολλάκις εἶπειν ὕστερον, ὡς παρ' οὐδὲν ἦλθε τὰ πράγματα λαβεῖν Ἀλέξανδρος, μισουμένου τε καὶ καταφρονουμένου τοῦ βασιλέως διὰ μοχθηρίαν καὶ δυσγένειαν.

ΞΓ. Ἐντεῦθεν ὀρμήτας Ἀλέξανδρος τὴν ἔξω θάλασσαν ἐπιδεῖν, καὶ πολλὰ προημεῖα κωπήρη καὶ σχεδίας πηξάμενος, ἐκομίζετο τοῖς ποταμοῖς ὑποφερόμενος σχολαίως. Ὁ δὲ πλοῦς οὐκ ἀργὸς ἦν, οὐδ' ἀπίλεμος. προσβάλλον δὲ ταῖς πόλεσι καὶ ἀποβαίνων ἐχειροῦτο πάντα. Πρὸς δὲ ταῖς καλουμένους Μαλλοῖς, οὓς φασὶν Ἰνδῶν μυχιμωτάτους γενέσθαι, μικρὸν ἐδέησε κατακοπήνησι. Τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους βέλεσιν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπεσκέδατε· πρῶτος δὲ διὰ κλίμακος τεθείσης ἀναβάς ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὡς ἢ τε κλίμαξ συνετρίβη, καὶ, τῶν βαρβάρων ὑφ-

τραυμένων παρὰ τὸ τεῖχος, ἐλάμβανε πληγὰς κάτωθεν, ὀλιγοσὸς
 ὢν, συσπρέφας ἑαυτὸν εἰς μέσους ἀφῆκε τοὺς πολεμίους, καὶ
 κατὰ τύχην ὀρθὸς ἔσθη. Τυναξαμένου δὲ τοῖς ὄπλοις, ἔδοξαν οἱ
 βάρβαροι σέλας τι καὶ ράσμα πρὸ τοῦ σώματος φέρεσθαι. Διὸ
 καὶ τὸ πρῶτον ἔφυγον καὶ διεσκεδάσθησαν· ὡς δ' εἶδον αὐτὸν
 μετὰ δυεῖν ὑπασπισῶν, ἐπιδραμόντες, οἱ μὲν ἐκ χειρὸς ξίφεσι
 καὶ δόρασι διὰ τῶν ὄπλων συνετίτρωσκον ἀμυνόμενον. εἷς δὲ
 μικρὸν ἀπωτέρω σῆς, ἐφῆκεν ἀπὸ τόξου βέλος οὕτως εὐτονον
 καὶ βίαιον, ὥστε τὸν θώρακα διακόψαν ἐμπαγῆναι τοῖς περὶ τὸν
 μασθὸν ὀστέοις. Πρὸς δὲ τὴν πληγὴν ἐνδόντος αὐτοῦ, καὶ τὸ
 σῶμα κάμφαντος, ὁ μὲν βαλὼν ἐπέδραμε, σπασάμενος βαρ-
 βαρικὴν μάχαιραν· Πευκέςας δὲ καὶ Λιμναῖος προσέστησαν· ὢν
 πληγέντων ἑκατέρων, ὁ μὲν ἀπέθανε, Πευκέςας δ' ἀντεῖχε.
 Τὸν δὲ βάρβαρον Ἀλέξανδρος ἀπέκτεινε. Αὐτὸς δὲ τραύματα
 πολλὰ λαμβάνων, τέλος δὲ πληγεὶς ὑπέρω κατὰ τοῦ τραχήλου,
 προσείρησε τῷ τείχει τὸ σῶμα, βλέπων πρὸς τοὺς πολεμίους.
 Ἐν τούτῳ δὲ τῶν Μακεδόνων περιχυθέντων, ἀρπασθεὶς, ἀναί-
 σθητος ἤδη τῶν περὶ αὐτὸν ἐπὶ σκηνῆς ἐκομίζετο. Καὶ πη-
 ραυτικά μὲν ὡς τεθνεώτος ἦν λόγος ἐν τῷ στρατοπέδῳ· χα-
 λεπῶς δὲ καὶ πολυπόνως τὸν οἶσόν ἐκπρισάντων, ξύλινον ὄντα,
 καὶ τοῦ θώρακος οὕτω μόλις ἀπολυθέντος, περὶ τὴν ἐκκοπὴν
 ἐγίνοντο, τῆς ἀλίδος ἐνδεδυκυίας ἐνὶ τῶν ὀστέων. Λέγεται δὲ
 τὸ μὲν πλάτος τριῶν δακτύλων εἶναι, τὸ δὲ μῆκος τεσσάρων.
 Διὸ ταῖς λειποθυμίαις ἔγγιστα θανάτου συνελαυνόμενος ἐξαι-
 ρουμένης αὐτῆς, ὅμως ἀνέλαθε. Καὶ διαφυγὼν τὸν κίνδυνον,
 ἔτι δ' ἀσθενὴς ὢν, καὶ πολὺν χρόνον ἐν διαίτῃ καὶ θεραπείαις
 ἔχων αὐτὸν, ἔξω θορυβοῦντας ὡς ἤσθετο, ποθοῦντας αὐτὸν ἰδεῖν,
 τοὺς Μακεδόνας, λαβὼν ἱμάτιον προῆλθε, καὶ θύσας τοῖς
 θεοῖς, αὐθις ἀνήχθη, καὶ παρεκομίζετο χώραν τε πολλὴν καὶ
 πόλεις μεγάλας καταστρεφόμενος.

ΕΛ. Τῶν δὲ Γυμνοσοφιστῶν τοὺς μάλιστα τὸν Σάββαν ἀνα-
 πείσαντας ἀποστῆναι, καὶ κακὰ πλεῖστα τοῖς Μακεδόσι παρα-
 σχόντας, λαβὼν δέκα, δεινούς δοκοῦντας εἶναι περὶ τὰς ἀπο-
 κρίσεις καὶ βραχυλόγους, ἐρωτήματα προὔγραφεν αὐτοῖς ἀπορα-
 φήτας, ἀποκτενεῖν τὸν μὴ ὀρθῶς ἀποκρινάμενον πρῶτον, εἴτ'
 ἐφεξῆς οὕτω τοὺς ἄλλους. Ἐνα δὲ τὸν πρεσβύτατον ἐκέλευσε
 κρίνειν. Ὁ μὲν οὖν πρῶτος ἐρωτηθεὶς, Πότερον οἶεται τοὺς
 ζῶντας εἶναι πλείονας, ἢ τοὺς τεθνηκότας; ἔφη, Τοὺς ζῶντας
 οὐκ ἔτι γὰρ εἶναι τοὺς τεθνηκότας. Ὁ δὲ δεύτερος, Πότερον
 τὴν γῆν, ἢ τὴν θάλατταν, μείζονα τρέφειν θηρία; Τὴν γῆν·
 τχύτης γὰρ ἔφη μέρος εἶναι τὴν θάλατταν. Ὁ δὲ τρίτος, Ποῖόν
 ἐστὶ ζῶν πανουργότατον; Ὁ μέχρι τοῦ νῦν, εἶπεν, ἄνθρωπος
 οὐκ ἔγνωκεν. Ὁ δὲ τέταρτος ἀνακρινόμενος, Τίνι λογισμῷ τὸν
 Σάββαν ἀπέστησεν; ἀπεκρίνατο, καλῶς ζῆν βουλόμενος αὐτὸν,
 ἢ καλῶς ἀποθανεῖν. Ὁ δὲ πέμπτος ἐρωτηθεὶς, Πότερον οἶεται
 τὴν ἡμέραν, ἢ τὴν νύκτα, προτέραν γεγονέναι; Τὴν ἡμέραν,
 εἶπεν, ἡμέρα μὲν καὶ προσεῖπεν οὗτος, θαυμάσαντος τοῦ βασι-
 λέως, ὅτι τῶν ἀπόρων ἐρωτήσεων ἀνάγκη καὶ τὰς ἀποκρίσεις
 ἀπόρους εἶναι. Μεταλαβὼν οὖν, τὸν ἕκτον ἠρώτα, Πῶς ἂν τις
 φιληθείη μάλιστα; Ἄν κράτιστος ὢν, ἔφη, μὴ φοβερός ᾗ. Τῶν
 δὲ λοιπῶν, ὁ μὲν ἐρωτηθεὶς, Πῶς ἂν τις ἐξ ἀνθρώπων γένοιτο
 θεός; Εἴ τι πράττειν, εἶπεν, ὃ πράττει δυνατόν ἀνθρώπῳ μὴ
 ἔστιν. ὁ δὲ, Περὶ ζωῆς καὶ θανάτου, πότερον ἰσχυρότερον,
 ἀπεκρίνατο, Τὴν ζωὴν, τοσαῦτα κακὰ φέρουσιν. Ὁ δὲ τελευ-
 ταῖος, Μέχρι τίνος ἀνθρώπῳ καλῶς ἔχει ζῆν; Μέχρις οὗ μὴ
 νομίζῃ τὸ τεθνήκει τοῦ ζῆν ἄμεινον. Οὕτω δὲ τραπόμενος πρὸς
 τὸν δικαστὴν, ἐκέλευσεν ἀποφαίνεσθαι. Τοῦ δ', ἕτερον ἐτέρου
 χειρὸν εἰρηκέναι φήσαντος· «Οὐκοῦν (ἔφη) καὶ σὺ πρῶτος ἀπο-
 » θανῆ, τοιαῦτα κρίνων. Οὐκ ἂν γ' (εἶπεν), ὦ βασιλεῦ, εἰ μὴ σὺ
 » ψεύδῃ, φήσας, πρῶτον ἀποκτενεῖν τὸν ἀποκρινάμενον κάκιστα.»

ΞΕ. Τούτους μὲν οὖν ἀφῆκε δωρησάμενος. πρὸς δὲ τοὺς ἐν δόξῃ μάλιστα καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἐν ἡσυχίᾳ ζῶντας ἔπεμψεν Ὀνησίκριτον, ἀφικέσθαι δεόμενος πρὸς αὐτόν. Ὁ δ' Ὀνησίκριτος ἦν φιλόσοφος τῶν Διογένει τῷ Κυνικῷ συνεσχολακόντων. Καὶ φησὶ, τὸν μὲν Κάλανον ὑβριστικῶς πάνου καὶ τραχέως κελεύειν, ἀποδύντα τὸν χιτῶνα, γυμνὸν ἀκροῦσθαι τῶν λόγων· ἄλλως δ' οὐ διαλέξεσθαι πρὸς αὐτόν, οὐδ' εἰ παρὰ τοῦ Διὸς ἀφίκται· τὸν δὲ Δάνδαμιν, πρῶτον, *καὶ* διακούσαντα περὶ Σωκράτους καὶ Πυθαγόρου καὶ Διογένους, εἰπεῖν, ὡς εὐφρεῖς μὲν αὐτῷ γεγονέναι δοκοῦσιν οἱ ἄνδρες, λίαν δὲ τοὺς νόμους αἰσχυρόμενοι βεβιωκέναι. Ἄλλοι δὲ φασί, τὸν Δάνδαμιν οὐδὲν εἰπεῖν, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον μόνον, « Τίνος χάριν ὁ Ἀλέξανδρος ὁδοὶ τοσαύτην « δεῦρ' ἦλθε » ; Τὸν μὲντοι Κάλανον ἔπεισεν ὁ Ταξίλης ἐλθεῖν πρὸς Ἀλέξανδρον. Ἐκαλεῖτο δὲ Σφίνης· Ἐπεὶ δὲ κατ' Ἰνδικὴν γλῶτταν τῷ Καλῷ προσαγορεύων, ἀντὶ τοῦ Χαίρειν, τοὺς ἐντυχάνοντας ἡσπάζετο, Κάλανος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὠνομάσθη. Τοῦτον δὲ λέγεται καὶ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρχῆς τῷ Ἀλεξάνδρῳ προθέσθαι. Καταβαλὼν γὰρ ἐν μέσῳ βύρσαν τινὰ ξηρὰν καὶ κατεσκληκυῖαν, ἐπάτησε τὸ ἄκρον· ἡ δ', εἰς ἐν πιεσθεῖσα, τοῖς ἄλλοις ἐπήρθη μέρεσι. Καὶ τοῦτο, περιῶν ἐν κύκλῳ καὶ πιέζων, καθ' ἕκαστον ἐδείκνυε γιννόμενον, ἄχρις οὐ τὸ μέσον ἐπιστάς κατέσχε, καὶ πάντα οὕτως ἠρέμησεν. Ἐβούλετο δ' ἡ εἰκὼν ἔνδειξις εἶναι τοῦ τὰ μέσα δεῖν μάλιστα τῆς ἀρχῆς πιέζειν, καὶ μὴ μακρὰν ἀποπλανᾶσθαι τὸν Ἀλέξανδρον.

ΞΖ. Ἡ δὲ διὰ τῶν ποταμῶν πρὸς τὴν θάλατταν ὑπαγωγὴ μηνῶν ἐπὶ τὰ χρόνον ἀνήλωσεν. Ἐμβαλὼν δὲ ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἀνέπλευσε πρὸς νῆσον, ἣν Σκιλλοῦστιν αὐτὸς ὠνόμασεν, ἕτεροι δὲ Φιλτοῦκιν. Ἐνταῦθα δ' ἀποβάς, ἔθηκε τοῖς θεοῖς, καὶ τὴν φύσιν ἐπέιδε τοῦ πελάγους καὶ τῆς παραλίας, ὅσον ἐφικτὸν ἦν. Εἴτ' ἐπευξάμενος μηδένα μετ' αὐτὸν ἀνθρώ-

πων ὑπερβῆναι τοὺς ὄρους τῆς στρατείας, ἀνίστρεφε. Καὶ τὰς μὲν ναῦς ἐκέλευσε περιπλεῖν, ἐν δεξιᾷ τὴν Ἰνδικὴν ἐχούσας, ἡγεμόνα μὲν Νέαρχον ἀποδείξας, ἀρχικυβερνήτην δ' Ὀνησίκριτον. Αὐτὸς δὲ πεζῇ δι' Ὠρειτῶν πορευόμενος, εἰς ἐσχάτην ἀπὸρίαν προήχθη, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἀπώλεσεν, ὥστε τῆς μαχίμου δυνάμεως μηδὲ τὸ τέταρτον ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἀπχαγεῖν. Καίτοι δώδεκα μὲν μυριάδες ἦσαν οἱ πεζοί, τὸ δ' ἵππικὸν εἰς μυρίους καὶ πεντακισχιλίους. Ἀλλὰ καὶ νόσοι χαλεπαί, καὶ δίκαιτα πονηραί, καὶ καύματα ξηρά, καὶ πλείσους ὀλιμὸς διέφθειρεν, ἄσπορον χώραν ἐπιόντας ἀνθρώπων κακοβίων, ὀλίγα καὶ ἀγεννῆ πρόβατα κεκτημένων, ἃ τοὺς θαλαττίους ἰχθύας εἰθισμένα προσφέρεισθαι, σάρκα μυθθηρὰν εἶχε καὶ δυσώδη. Μύλις οὖν ἐν ἡμέραις ἐξήκοντα τχύτην διελθὼν, καὶ τῆς Γεδρωσίας ἀψάμενος, εὐθύς ἐν ἀφθόνοις ἦν πᾶσι, τῶν ἔγγιστα σατραπῶν καὶ βασιλέων παρασκευασάντων.

ΕΖ. Ἀναλαβὼν οὖν ἐντὺθι τὴν δύναμιν, ἐξώρμησε κώμῳ χρώμενος ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ διὰ τῆς Καρμανίας. Αὐτὸν μὲν οὖν ἵππου σχέδην ἐκόμιζον ὀκτώ μετὰ τῶν ἐταίρων ὑπὲρ θυμέλης ἐν ὑψηλῷ καὶ περιφανεῖ πλαισίῳ πεπηγυίαις, εὐωχούμενον συνεχῶς ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἄμαξαι δὲ παμπληθεῖς, αἱ μὲν ἀλουργοῖς καὶ ποικίλοις περιβολαίοις, αἱ δ' ὕλης ἀεὶ προσφάτου καὶ χλωρᾶς σκιαζόμεναι κλάδοις εἶποντο, τοὺς ἄλλους ἄγουσαι φίλους καὶ ἡγεμόνας ἐσεφανωμένους καὶ πίνοντας. Εἶδες δ' ἂν οὐ πέλτην, οὐ κράνος, οὐ σάρισσαν· ἀλλὰ φιάλαις καὶ ρυτοῖς καὶ θηρικλείοις πρὰ τὴν ὁδὸν ἄπασαν οἱ στρατιῶται βαπτίζοντες ἐκ πίθων μεγάλων καὶ κρατήρων ἀλλήλοις προέπινον, οἱ μὲν ἐν τῷ προάγειν ἅμα καὶ βαδίζειν, οἱ δὲ κατκείμενοι. Πολλὴ δὲ μούσα συρίγγων καὶ αὐλῶν, ᾠδῆς τε καὶ ψαλμοῦ καὶ βακχείας γυναικῶν κατεῖχε πάντα τόπον. Τῷ δ' ἀτάκτῳ καὶ πεπλανημένῳ τῆς πορείας παρείπετο *παῖς φιάλαις* καὶ παιδιὰ

βασιλικῆς ὕβρεως, ὡς τοῦ θεοῦ παρόντος αὐτοῦ, καὶ συμπαραπέμποντος τὸν κῶμον. Ἐπεὶ δ' ἦκε τῆς Γεδρωσίας εἰς τὸ βασίλειον, αὐθις ἀνελάμβανε τὴν στρατιάν πανηγυρίζων. Λέγεται δὲ, μεθύοντα αὐτὸν θεωρεῖν ἀγῶνας χορῶν, τὸν δ' ἐρώμενον Βαγρόαν χορηγοῦντα νικῆται, καὶ κεκοσμημένον διὰ τοῦ θεάτρου παρελθόντα καθίσει παρ' αὐτόν· ἰδόντας δὲ τοὺς Μακεδόνας, κροτεῖν καὶ βοᾶν, φιλεῖσαι κελεύοντας, ἄχρις οὗ περιβαλὼν κατεφίλησεν.

ΞΗ. Ἐνταῦθα τὸν περὶ Νέαρχον ἀνχθάντων πρὸς αὐτόν, ἠσθεὶς καὶ διακούσας τὰ περὶ τὸν πλοῦν, ὄρμησεν αὐτὸς πλεύσας κατὰ τὸν Εὐφράτην στόλῳ μεγάλῳ, εἶτα περὶ τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Λιβύην παρακομισθεὶς, διὰ σιληῶν Ἡρακλείων ἐμβαλεῖν εἰς τὴν ἐντὸς θάλασσαν. Καὶ πλοῖα παντοδαπὰ περὶ Θάψακον ἐπήγνυτο, καὶ συνήγοντο ναῦται καὶ κυβερνήται πανταχόθεν. Ἡ δ' ἄνω στρατεία χαλεπὴ γενομένη, καὶ τὸ περὶ Μαλλοῦς τραῦμα καὶ ἡ φθορὰ πολλὴ λεχθεῖσα τῆς δυνάμεως, ἀπιστία τῆς σωτηρίας αὐτοῦ, τά τε ὑπήκοα πρὸς ἀποστάσεις ἐπήρε, καὶ τοῖς στρατηγοῖς καὶ σατράπαις ἀδικίαν πολλὴν καὶ πλεονεξίαν καὶ ὕβριν [ἐν]εποίησε· καὶ ὅλως διέδραμε σάλος ἀπάντων καὶ νεωτερισμός. Ὅπου καὶ πρὸς Ἀντίπατρον Ὀλυμπιάς καὶ Κλεοπάτρα στασιάζουσαι διείλοντο τὴν ἀρχὴν, Ὀλυμπιάς μὲν ἧπειρον, Κλεοπάτρα δὲ Μακεδονίαν παραλαβοῦσα. Καὶ τοῦτ' ἀκούσας Ἀλέξανδρος, βέλτιον ἔφη βεβουλεῦσθαι τὴν μητέρα· Μακεδόνας γὰρ οὐκ ἂν ὑπομεῖναι βασιλευμένους ὑπὸ γυναικός. Διὰ ταῦτα Νέαρχον μὲν αὐθις ἐπὶ θάλασσαν ἐπεμφεν, ἐμπλήσσει πολέμων ἄπασαν ἐγνωκὼς τὴν παραλίαν· αὐτὸς δὲ καταβαίνων ἐκόλασε τοὺς πονηροὺς τῶν στρητηγῶν. Τῶν δ' Ἀβουλίτου παίδων ἓνα μὲν, Ὄξυάρτην, αὐτὸς ἀπέκτεινε, σαρίσση διελάσας· Ἀβουλίτου δὲ μηδὲν τῶν ἀναγκαίων παρασκευάσαντος, ἀλλ' ἢ τρισχίλια πάλιντα νομίσματος αὐτῷ προσκαγαγόντος, ἐκέλευσε τοῖς ἵπποις

τὸ ἀργύριον παραβαλεῖν. Ὡς δ' οὐκ ἐγέοντο, φήσας· « Τί οὖν » ὄφελος ἡμῖν τῆς σῆς παρασκευῆς »; καθεῖρξε τὸν Ἀβουλίτην.

ΞΘ. Ἐν δὲ Πέρσαις πρῶτον μὲν ἀπέδωκε τὸ νόμισμα ταῖς γυναῖξιν, ὡς περ εἰώθεισαν οἱ βασιλεῖς, ὅσάκις εἰς Πέρσας ἀφίκοιντο, δίδόναι χρυσοῦν ἐκάστη. Καὶ διὰ τοῦτο φασὶν ἐνίους μὴ πολλακίς, Ὡχον δὲ μὴδ' ἅπαξ εἰς Πέρσας παραγενέσθαι, διὰ μικρολογίαν ἀποξενώσαντα τῆς πατρίδος ἑαυτόν. Ἐπειτα τὸν Κύρου τάφον εὐρῶν διορωρυγμένον, ἀπέκτεινε τὸν ἀδικήσαντα, καίτοι Πελλαῖος ἦν οὐ τῶν ἀσημοτάτων ὁ πλημμελήσας, ὄνομα Πολύμαχος. Τὴν δ' ἐπιγραφὴν ἀναγνοὺς, ἐκέλευσεν Ἑλληνικοῖς ὑποχαράξαι γράμμασιν. Εἶχε δ' οὕτως· « Ὡ ἄνθρωπε, ὅστις εἶ, καὶ ὅθεν ἦκεις (ὅτι μὲν γὰρ ἤξεις, οἶδα)· ἐγὼ » Κύρος εἰμι, ὁ Πέρσαις κτησάμενος τὴν ἀρχήν. Μὴ οὖν τῆς » ὀλίγης ταύτης γῆς φθονήσης, ἢ τοῦμὸν σῶμα περικαλύπτει ». Ταῦτα μὲν οὖν ἐμπαθῆ σφόδρα τὸν Ἀλέξανδρον ἐπούησεν, ἐν νῶ λαβόντα τὴν ἀδηλόγητα καὶ τὴν μεταβολήν. Ὁ δὲ Κάλανος ἐνταῦθα χρόνον οὐ πολὺν ὑπὸ κοιλίας ἐνοχληθείς, ἤτήσατο πυρὰν αὐτῷ γενέσθαι. Καὶ κομισθεὶς ἵππῳ πρὸς αὐτήν, ἐπευξάμενος καὶ κατασπείσας ἑαυτοῦ, καὶ τῶν τριχῶν ἀπαρξάμενος, ἀναβαίνων ἐδεξιούτο τοὺς παρόντας τῶν Μακεδόνων, καὶ παρεκάλει τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἠδέως γενέσθαι, καὶ μεθυσθῆναι μετὰ τοῦ βασιλέως· αὐτὸν δ' ἐκείνον ἔφη μετ' ὀλίγον χρόνον ἐν Βαβυλῶνι ὄψεσθαι. Ταῦτα δ' εἰπὼν, κατακλιθεὶς καὶ συγκαλυψάμενος, οὐκ ἐκινήθη, τοῦ πυρὸς πλησιάζοντος, ἀλλ', ἐν ᾧ κατεκλιθῆ σχήματι, τοῦτο διατηρῶν, ἐκαλλιέρησεν ἑαυτὸν τῷ πατρίῳ νόμῳ τῶν ἐκεῖ σοφιστῶν. Τοῦτο πολλοῖς ἔτεσιν ὑστερον ἄλλος Ἰνδός, ἐν Ἀθήναις Καίσαρι συνὼν, ἐποίησε· καὶ δεῖκνυται μέχρι νῦν τὸ μνημεῖον, Ἰνδοῦ προσαγορευόμενον.

Ο. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἀπὸ τῆς πυρᾶς γενόμενος, καὶ συναγαγὼν πολλοὺς τῶν φίλων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐπὶ δεῖπνον, ἀγῶμα

προὔθηκε καὶ στέφανον ἀκρατοποσίας. Ὁ μὲν οὖν πλείστον πίων Πρόμαχος, ἄχρι χρόνων τεσσάρων προῆλθε· καὶ λαβὼν τὸ νικητήριον, στέφανον ταλάντου, ἡμέρας τρεῖς ἐπέζησε. Τῶν δὲ ἄλλων, ὡς Χάρης φησὶν, τετταράκοντα καὶ εἰς ἀπέθανον πίνοντες, ἰσχυροῦ τῆ μέθη κρύους ἐπιγενομένου. Τῶν δ' ἐταίρων γάμον ἐν Σούσοις ἐπιτελῶν, καὶ λαμβάνων μὲν αὐτὸς γυναῖκα, τοῦ Δαρείου θυγατέρα, Στάτειραν, διανέμων δὲ τὰς ἀρίστας τοῖς ἀρίστοις, κοινὸν δὲ τῶν ἤδη προγεγαμηκότων Μακεδόνων γάμον ἄλλον ἐστίασας· ἐν ᾧ φασὶν, ἐννακισχιλίων τῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ὄντων, ἐκάστῳ χρυσὴν φιάλην πρὸς τὰς σπονδὰς δοθῆναι· τὰ τ' ἄλλα θαυμαστῶς ἐλαμπρύνατο, καὶ τὰ χρέα τοῖς δανείσασιν ὑπὲρ τῶν ὀφειλόντων αὐτὸς διαλύσας, τοῦ παντὸς ἀναλώματος ἐλάσσονος μυρίων ταλάντων ἑκατὸν τριάκοντα ταλάντοις γενομένου. Ἐπεὶ δ' Ἀντιγένης ὁ ἑτερόφθαλμος, ὡς ὀφείλων ἀπεγράψατο ψευδῶς, καὶ παραγαγὼν τινὰ φάσκοντα δεδανεικέναι πρὸς τὴν τράπεζαν, ἀπέτισε τὸ ἀργύριον, εἶτ' ἐφωράθη ψευδόμενος· ὀργισθεὶς ὁ βασιλεὺς, ἀπήλασε τῆς αὐλῆς αὐτὸν, καὶ παρείλετο τὴν ἡγεμονίαν. Ἦν δὲ λαμπρὸς ἐν τοῖς πολεμικοῖς ὁ Ἀντιγένης. Καὶ ἔτι δὲ νέος ὢν, Φιλίππου πολιορκοῦντος Πέρινθον, ἐμπροσθέντος αὐτῷ καταπελτικῷ βέλους, εἰς τὸν ὀφθαλμὸν, οὐ παρέσχε βουλομένοις ἐξελεῖν τὸ βέλος, οὐδὲ ὑφῆκατο, πρὶν ὄσασθαι προσμαχόμενος καὶ κατακλιεῖσαι τοὺς πολεμίους εἰς τὸ τεῖχος. Οὐ μετρίως οὖν τότε τὴν ἀτιμίαν ἔφερεν, ἀλλὰ δῆλός ἦν ἑαυτὸν ὑπὸ λύπης καὶ βαρυθυμίας διαχρησόμενος. Καὶ τοῦτο δεῖσας ὁ βασιλεὺς, ἀνῆκε τὴν ὀργὴν, καὶ τὰ χρήματα ἔχειν ἐκέλευσεν αὐτόν.

ΟΑ. Τῶν δὲ παίδων τῶν τρισμυρίων, οὓς ἀσκουμένους καὶ μανθάνοντας ἀπέλιπε, τοῖς τε σώμασιν ἀνδρείων φανέντων, καὶ τοῖς εἵδεσιν εὐπρεπῶν, ἔτι δὲ καὶ ταῖς μελέταις εὐχέρειαν καὶ κουφότητα θαυμαστὴν ἐπιδειξαμένων, αὐτὸς μὲν ἦσθη· τοῖς δὲ

Μακεδόσι δυσθυμία παρέστη καὶ δέος, ὡς ἦττον αὐτοῖς τοῖς βασιλέως προσέζοντος. Διὸ καὶ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πεπηρωμένους αὐτοῦ καταπέμποντος ἐπὶ θάλατταν, ὕβριν ἔφρασαν εἶναι καὶ προπηλακισμόν, ἀνθρώποις ἀποχρησάμενον εἰς ἅπαντα, νῦν ἀποτίθεσθαι σὺν αἰσχύνῃ, καὶ προσρίπτειν ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς γονεῦσιν, οὐ τοιούτους παραλαβόντα. Πάντας οὖν ἐκέλευον ἀφίεναι, καὶ πάντας ἀχρήστους νομίζειν Μακεδόνας, ἔχοντα τοὺς νέους τούτους πυρρῆχιστάς, σὺν οἷς ἐπιὼν κατακτῆσεται τὴν οἰκουμένην. Πρὸς ταῦτα χαλεπῶς ὁ Ἀλέξανδρος ἔσχε, καὶ πολλὰ μὲν ἐλοιδόρησεν αὐτοὺς πρὸς ὀργήν, ἀπελάσας δὲ, τὰς φυλακὰς παρέδωκε Πέρσαις, καὶ κατέστησεν ἐκ τούτων δορυφόρους καὶ ῥαβδοφόρους ὑφ' ὧν ὀρώντες αὐτὸν παραπεμπόμενον, αὐτοὺς δ' ἀπειρογόμενους καὶ προπηλακίζομένους, ἐταπεινοῦντο· καὶ διδόντες λόγον, εὗρισκον αὐτοὺς ὀλίγου δεῖν μανέντας ὑπὸ ζήλοτυπίας καὶ ὀργῆς. Τέλος δὲ, συμφρονήσαντες, ἐβάδιζον ἀνηπλοὶ καὶ μονοχίτωνες ἐπὶ τὴν σκηνὴν μετὰ βοῆς καὶ κλαυθμοῦ παριδιδόντες ἑαυτοὺς, καὶ χρήσασθαι κελεύοντες ὡς κακοῖς καὶ ἀχαρίστοις. Ὁ δ' οὐ προσίετο, καίπερ ἤδη μαλασσόμενος. Οἱ δ' οὐκ ἀπέστησαν, ἀλλ' ἡμέρας δύο καὶ νύκτας οὕτω προσεσώτες καὶ ὀλοφυρόμενοι καὶ κοίρανον ἀνακαλοῦντες ἐκαρτέρησαν. Τῇ δὲ τρίτῃ προσελθὼν, καὶ θεασάμενος οἰκτροὺς καὶ τεταπεινωμένους, ἐδάκρυε πολὺν χρόνον· εἶτα μεμψάμενος μέτρια, καὶ προσαγορεύσας φιλανθρώπως, ἀπέλυσε τοὺς ἀχρήστους, δωρησάμενος μεγαλοπρεπῶς, καὶ γράψας πρὸς Ἀντίπατρον, ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς ἀγῶσι καὶ τοῖς θεάτροις προεδρίαν ἔχοντες ἐσεφανωμένοι καθέζοντο. Τῶν δὲ τεθνηκότων τοὺς παῖδας, ὀρφανούς ὄντας, ἐμίσθους ἐποίησεν.

OB· Ὡς δ' ἤκεν εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας, καὶ διψήσασα τὰ κατεπεύγοντα, πάλιν ἦν ἐν θεάτροις καὶ πανηγύρεσιν, ἅτε δὴ τρισχιλίων αὐτῷ τεχνιτῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀφιγμένων. Ἐτυχῶ

δὲ περὶ τὰς ἡμέρας Ἡφαισίων πυρέσσων· οἷα δὲ νέος καὶ στρατιωτικός, οὐ φέρων ἀκριβῆ διαίταν, ἀλλ', ἅμα τῷ τὸν ἱατρὸν Γλαῦκον ἀπελθεῖν εἰς τὸ θέατρον, περὶ ἄριστον γενόμενος, καὶ καταραγὼν ἀλεκτρούνα ἐρθὼν, καὶ ψυκτῆρα μέγαν ἐκπιὼν οἴνου, κακῶς ἔσχε, καὶ μικρὸν διαλιπὼν ἀπέθανε. Τοῦτ' οὐδενὶ λογισμῷ τὸ πάθος Ἀλέξανδρος ἤνεγκεν, ἀλλ' εὐθὺς μὲν ἵππους τε κεῖραι πάντας ἐπὶ πένθει καὶ ἡμιόνους ἐκέλευσε, καὶ τῶν περὶ πόλεων ἀφείλε τὰς ἐπάλξεις· τὸν δ' ἄθλιον ἱατρὸν ἀνεσάρωσεν. Αὐλοὺς δὲ κατέπαυσε καὶ μουσικὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολὺν χρόνον, ἕως ἐξ Ἄμμωνος ἦλθε μαντεία τιμᾶν Ἡφαισίωνα, καὶ θύειν ὡς ἥρωϊ παρακελεύουσα. Τοῦ δὲ πένθους παρηγορία τῷ πολέμῳ χρώμενος, ὡσπερ ἐπὶ θήραν καὶ κυνηγεσίαν ἀνθρώπων ἐξῆλθε, καὶ τὸ Κορσαίων ἔθνος κατασφάγετο, πάντας ἠβηδὸν ἀποσφάττων. Τοῦτο δ' Ἡφαισίωνός ἐναγισμὸς ἐκαλεῖτο. Τύμβον δὲ καὶ ταφὴν αὐτοῦ καὶ τὸν περὶ ταῦτα κόσμον ἀπὸ μυρίων ταλάντων ἐπιτελέσαι διανοούμενος, ὑπερβαλέσθαι δὲ τῷ φιλοτέχνῳ καὶ περιττῷ τῆς κατασκευῆς τὴν δαπάνην, ἐπόθησε μάλισα τῶν τεχνιτῶν Στασικράτην, μεγαλοουργίαν τινὰ καὶ τόλμαν καὶ κόμπον ἐν ταῖς καινοτομίαις ἐπαγγελλόμενον. Οὗτος γὰρ αὐτῷ πρότερον ἐντυχὼν, ἔφη, τῶν φρῶν μάλισα τὸν Θράκιον Ἄθων διατύπωσιν ἀνδρείκελον δέχεσθαι καὶ διαμύρφωσιν· ἂν οὖν κελύη, μονιμώτατον ἀγαλμάτων αὐτῷ καὶ περιφανέστατον ἐξεργάσεσθαι τὸν Ἄθων, τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ περιλαμβάνοντα μυριάνδρον πόλιν οἰκουμένην, τῇ δὲ δεξιᾷ σπένδοντα ποταμοῦ ρεῦμα δαφιλῆς εἰς τὴν θάλασσαν ἀπορρέοντος. Ταῦτα μὲν οὖν παρητήσατο, πολλῷ δ' ἀτοπώτερα καὶ δαπανηρότερα τούτων σοφίζόμενος τότε καὶ συμμηχανώμενος τοῖς τεχνίταις διέτριβεν.

ΟΓ. Εἰς δὲ Βαβυλῶνα προάγοντος αὐτοῦ, Νέαρχος (ἀφῆκτο γὰρ αὐθις εἰσπλεύσας εἰς τὸν Εὐφράτην διὰ τῆς μεγάλῃς

Θαλάσσης) ἔφη τινὰς ἐντυχεῖν αὐτῷ Χαλδαίους, παραινούντας ἀπέχεσθαι Βαβυλῶνος τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ δ' οὐκ ἐφρόντισεν, ἀλλ' ἐπορεύετο καὶ πρὸς τοῖς τεύχεσι γενόμενος, κόρακας εἶδε πολλοὺς διαφερομένους, καὶ τύπτοντας ἀλλήλους, ὧν ἔνιοι κατέπεσον παρ' αὐτόν. Ἐπειτα, μνηύσεως γενομένης κατ' Ἀπολλοδώρου, τοῦ στρατηγοῦ τῆς Βαβυλῶνος, ὡς εἶη περὶ αὐτοῦ τεθυμένος, ἐκάλει Πυθαγόραν τὸν μάντιν. Οὐκ ἀρνούμενου δὲ τὴν πράξιν, ἠρώτησε τῶν ἱερῶν τὸν τρόπον. Φήσαντος δ', ὅτι τὸ ἦπαρ ἦν ἄλοβον. « Παπαὶ (εἶπεν) ἰσχυρὸν τὸ σημεῖον » καὶ τὸν Πυθαγόραν οὐδὲν ἠδίκησεν. Ἦχθετο δὲ μὴ πεισθεὶς τῷ Νεάρχῳ, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Βαβυλῶνος ἔξω κατασκηνῶν, καὶ περιπλέων τὸν Εὐφράτην διέτριβεν. Ἠνώχλει δ' αὐτὸν σημεῖα πολλά. Καὶ γὰρ λέοντα τῶν τρεφομένων μέγιστον καὶ κάλλιστον ἡμέρος ὄνος ἐπελθὼν καὶ λακτίσας ἀνεΐλεν. Ἀποδυσαμένου δὲ πρὸς ἄλειμμα, καὶ σφαῖραν αὐτοῦ παίζοντος, οἱ νεανίσκοι οἱ σφαιρίζοντες, ὡς ἔδει πάλιν λαβεῖν τὰ ἱμάτια, καθορῶσιν ἄνθρωπον ἐν τῷ θρόνῳ καθεζόμενον σιωπῇ, τὸ διάδημα καὶ τὴν σολῆν τὴν βασιλικὴν περικειμένον. Οὗτος ἀνακρινόμενος, ὅστις εἶη, χρόνον πολὺν ἀναυδὸς ἦν· μόλις δὲ συμφρονήσας, Διονύσιος μὲν ἔφη καλεῖσθαι, Μεσσήνιος δ' εἶναι τὸ γένος· ἐκ δὲ τινος αἰτίας καὶ κατηγορίας ἐνταῦθα κομισθεὶς ἀπὸ Θαλάσσης, πολὺν χρόνον γεγονέναι ἐν δεσμοῖς· ἄρτι δ' αὐτῷ τὸν Σάραπιν ἐπισάντα τοὺς δεσμοὺς ἀνεῖναι, καὶ προάγειν δεῦρο, καὶ κελεῦσαι λαβόντα τὴν σολῆν καὶ τὸ διάδημα καθίσαι καὶ σιωπᾶν.

ΟΔ. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος, τὸν μὲν ἄνθρωπον, ὥσπερ ἐκέλευον οἱ μάντις, ἠφάνισεν· αὐτὸς δ' ἠθύμει καὶ δύσελπις ἦν πρὸς τὸ θεῖον ἤδη, καὶ πρὸς τοὺς φίλους ὑποπτος. Μάλιστα δ' Ἀντίπατρον ἐφοβεῖτο, καὶ τοὺς παῖδας, ὧν Ἰόλαος μὲν ἀρχιαινοχόος ἦν· ὁ δὲ Κάσανδρος ἀφῆκτο μὲν νεωσί· θεασάμενος δὲ βαρβάρους τινὰς προσκυνούντας, ἅτε δὴ τεθραμμένους

Ἑλληνικῶς, καὶ τοιοῦτο πρότερον μηδὲν ἑωρακῶς, ἐγέλασε προπετέστερον. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ὠργίσθη, καὶ δραξάμενος αὐτοῦ τῶν τριχῶν, σφόδρα ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις ἔπαισε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν τοῖχον· Αὐθις δὲ πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας Ἀντιπάτρου λέγειν τι βουλόμενον τὸν Κάσανδρον ἐκρούων· «Τί » λέγεις (ἔφη); τοσαύτην ὁδὸν ἀνθρώπους μηδὲν ἀδικουμένους, » ἀλλὰ συκοφαντοῦντας ἐλθεῖν»; Φήσαντος δὲ τοῦ Κασάνδρου, τοῦτ' αὐτὸ σημεῖον εἶναι τοῦ συκοφαντεῖν, ὅτι μακρὰν ἤκουσι τῶν ἐλέγχων, ἀναγελάσας ὁ Ἀλέξανδρος· «Ταῦτα ἐκεῖνα (ἔφη) σοφί- » σματα τῶν Ἀριστοτέλους εἰς ἑκάτερον τῶν λόγων, οἰμῶξομέ- » νου γ', ἂν μικρὸν ἀδικοῦντες φανήτε τοὺς ἀνθρώπους». Τὸ δ' ὅλον οὕτω φασὶ δεινὸν ἐνδῦναι καὶ δευσοποιὸν ἐγγενέσθαι τῇ ψυχῇ τοῦ Κασάνδρου τὸ δέος, ὥστε ὕστερον χρόνοις πολλοῖς, ἤδη Μακεδόνων βασιλεύοντα, καὶ κρατοῦντα τῆς Ἑλλάδος, ἐν Δελφοῖς περιπατοῦντα καὶ θεώμενον τοὺς ἀνδριάντας, εἰκόνος Ἀλεξάνδρου φανείσης, ἄφνω πληγέντα φρίζαι καὶ κραδανθῆναι τὸ σῶμα, καὶ μόλις ἀναλαβεῖν ἑαυτὸν ἱλιγγιάσαντα πρὸς τὴν ὄψιν.

ΟΕ. Ὁ δ' οὖν Ἀλέξανδρος, ὡς ἐνέδωκε τότε πρὸς τὰ θεῖα, ταραχώδης γενόμενος καὶ περίφοβος τὴν διάνοιαν, οὐδὲν ἦν μικρὸν οὕτως τῶν ἀήθων καὶ ἀτόπων, ὃ μὴ τέρας ἐποιεῖτο καὶ σημεῖον ἀλλὰ θυομένων καὶ καθαιρόντων καὶ μαντευόντων μεσὸν ἦν τὸ βασίλειον· Οὕτως ἄρα δεινὸν μὲν ἀπιστία πρὸς τὰ θεῖα, καὶ καταφρόνησις αὐτῶν· δεινὴ δ' αὐθις ἢ δεισιδαιμονία, δίκην ὕδατος αἰεὶ πρὸς τὸ ταπεινούμενον, καὶ ἀναπληροῦν ἀβελτερίας καὶ φόβου τὸν Ἀλέξανδρον γενόμενον. Οὐμὴν ἀλλὰ, *καίπερ* χρησμῶν γε τῶν περὶ Ἡφαιστίωνος ἐκ θεοῦ κομισθέντων, ἀποθέμενος τὸ πένθος, αὐθις ἦν ἐν θυσίαις καὶ πότοις. Ἐσασιάσας δὲ λαμπρῶς τοὺς περὶ Νέαρχον, εἴτα λουσάμενος, ὥσπερ εἰώθει, μέλλων καθεύδειν, Μηδίου δεθηθέντος, ὄχρετο

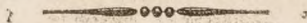
κωματόμενος πρὸς αὐτόν· κἀκεῖ πιδὼν ὄλην τὴν ἐπιουῖσαν ἡμέραν, ἤρξατο πυρέττειν, οὔτε σκύφον Ἡρακλέους ἐκπιῶν, οὔτ' ἄφωνα διαλγῆς γενόμενος τὸ μετάφρενον, ὡσπερ λόγχη πεπληγώς. Ἀλλὰ ταῦτά τινες ᾤοντο δεῖν γράφειν, ὡσπερ δράματος μεγάλου τραγικὸν ἐξόδιον καὶ περιπαθὲς πλάσαντες. Ἀριστόβουλος δέ φησιν αὐτὸν πυρέττοντα μανικῶς, διψήσαντα δὲ σφόδρα, πιεῖν οἶνον· ἐκ τούτου δὲ φρενιτιάσαι, καὶ τελευτῆσαι τριακάδι Δαισίου μηνός.

ΟΓ. Ἐν δὲ ταῖς ἐφημερίσιν οὕτως γέγραπται [τὰ] περὶ τὴν νόσον. Ὁ γδὴ ἐπὶ δεκάτῃ Δαισίου μηνός ἐκάθευδεν ἐν τῷ λουτρῶνι διὰ τὸ πυρέξει. Τῇ δ' ἐξῆς λουσάμενος εἰς τὸν θάλαμον μετῆλθε, καὶ διημέρευσε πρὸς Μήδιον κυβεύων. Εἴτ' ὀψὲ λουσάμενος, καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς θεοῖς ἐπιθείς, ἐμφαγὼν, διὰ νυκτὸς ἐπύρεξε. Τῇ εἰκάδι λουσάμενος, πάλιν ἔθυσσε τὴν εἰθισμένην θυσίαν· καὶ κατακείμενος ἐν τῷ λουτρῶνι τοῖς περὶ Νέαρχον ἐσχόλαζεν, ἀκροώμενος τὰ περὶ τὸν πλοῦν καὶ τὴν μεγάλην θάλατταν. Τῇ δεκάτῃ φθίνοντος ταῦτ' αὖ ποιήσας μᾶλλον ἀνεφλέχθη, καὶ τὴν νύκτα βαρέως ἔσχε, καὶ τὴν ἐπιουῖσαν ἡμέραν ἐπύρεττε σφόδρα. Καὶ μεταρθεὶς κατέκειτο παρὰ τὴν μεγάλην κολυμβήθραν· ὅτε δὴ τοῖς ἡγεμόσι διελέχθη περὶ τῶν ἐρήμων ἡγεμονίας τάξεων, ὅπως καταστήσωσι δοκιμάσαντες. Ἐβδόμη σφόδρα πυρέττων ἔθυσεν ἐξαρθεὶς πρὸς τὰ ἱερὰ. Τῶν δ' ἡγεμόνων ἐκέλευσε τοὺς μεγίστους διατρίβειν ἐν τῇ αὐλῇ, ταξιστὰς δὲ καὶ πεντακοσιάρχους ἔξω νυκτερεύειν. Εἰς δὲ τὰ πέραν βασιλεία διακομισθεὶς, τῇ ἕκτῃ σμικρὸν ὑπνωσεν· ὁ δὲ πυρετὸς οὐκ ἀνῆκεν. Ἐπελθόντων δὲ τῶν ἡγεμόνων, ἦν ἄφρωνος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πέμπτην· διὸ καὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐδοξε τεθνᾶναι, καὶ κατεβῶων ἐλθόντες ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ διηπειλοῦντο τοῖς ἐταίροις, ἕως ἐδιάταντο. Καὶ τῶν θυρῶν αὐτοῖς ἀνοιχθεισῶν, ἐν τοῖς χιτῶσι κατ' ἓνα πάντες παρὰ τὴν κλίνην παρεξήλθον. Ταύτης δὲ τῆς

ἡμέρας, οἱ περὶ Πύθωνα καὶ Σέλευκον εἰς τὸ Σαραπεῖον ἀποστα-
λέντες, ἠρώτων, εἰ κομίσουσιν ἐκεῖ τὸν Ἀλέξανδρον· ὁ δὲ θεὸς
κατὰ χώραν ἔχ' ἀνεῖλε. Τῇ δὲ τρίτῃ φθίνοντος πρὸς δεΐλην
ἀπέθανε.

ΟΖ. Τούτων τὰ πλεῖστα κατὰ λέξιν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν οὕτω
γέγραπται. Φαρμακείας δ' ὑποψίαν αὐτίκα μὲν οὐδαίς ἔσχεν
ἔκτω δ' ἔτει φασὶ μνηύσεως γενομένης, τὴν Ὀλυμπιάδα πολ-
λοὺς μὲν ἀνελεῖν, ἐκρίψαι δὲ τὰ λείψανα τοῦ Ἰόλα τεθνηκότος,
ὡς τούτου τὸ φάρμακον ἐκχέαντος. Οἱ δ' Ἀριστοτέλη φάσκοντες
Ἀντιπάτρῳ σύμβουλον γεγενῆσθαι τῆς πράξεως, καὶ ὅλως δι'
ἐκείνου κομισθῆναι τὸ φάρμακον, Ἀγνόθεμιν τινα διηγεῖσθαι
λέγουσιν, ὡς Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως ἀκούσαντα τὸ δὲ φάρ-
μακον ὕδωρ εἶναι ψυχρὸν καὶ παγετώδες ἀπὸ πέτρας τινὸς ἐν
Νωνάκριδι οὔσης, ἣν ὥσπερ δρόσον λεπτὴν ἀναλαμβάνοντες εἰς
ὄνου χηλὴν ἀποτίθενται· τῶν γὰρ ἄλλων οὐδὲν ἀγγείων σέγειν,
ἀλλὰ διακόπτειν ὑπὸ ψυχρότητος καὶ δριμύτητος. Οἱ δὲ πλεῖστοι
τὸν λόγον ὅλως οἴονται πεπλάσθαι τὸν περὶ τῆς φαρμακείας
καὶ τεκμήριον αὐτοῖς οὐ μικρὸν, ὅτι, τῶν ἡγεμόνων σασιασάντων
ἐφ' ἡμέρας πολλὰς, ἀθεράπευτον τὸ σῶμα κείμενον ἐν τόποις
θερμοῖς καὶ πνιγώδεσιν, οὐδὲν ἔσχε τοιαύτης φθορᾶς σημεῖον,
ἀλλ' ἔμεινε καθαρὸν καὶ πρόσφατον. Ἡ δὲ Ῥωξάνη κύουσα μὲν
ἐτύγχανε, καὶ διὰ τοῦτο τιμωμένη παρὰ τοῖς Μακεδόσι· δυσζή-
λως δ' ἔχουσα πρὸς τὴν Στάτειραν, ἐξηπάτησεν αὐτὴν ἐπιστολῇ
τινὶ πεπλασμένη παραγενέσθαι, καὶ προσαγαγοῦσα μετὰ τῆς
ἀδελφῆς ἀπέκτεινε, καὶ τοὺς νεκροὺς εἰς τὸ φρέαρ κατέβαλε καὶ
συνέχωσεν, εἰδότες ταῦτα Περδίκκου καὶ συμπράττοντος. Ἦν
γὰρ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐν δυνάμει μεγίστῃ, τὸν Ἀρρίδαϊον, ὥσπερ
δορυφόρημα τῆς βασιλείας, ἐφελκόμενος, γεγονότα μὲν ἐκ γυ-
ναϊκὸς ἀδόξου καὶ κοινῆς, Φιλίννης, ἀτελῇ δὲ τῷ φρονεῖν ὄντα
διὰ σώματος νόσον, οὐ φύσει προσπεσούσαν, οὐδὲ αὐτομάτως

ἀλλὰ καὶ πάνυ φασὶ παιδὸς ὄντος αὐτοῦ διαφρίνεσθαι χάριεν
ἦθος, καὶ οὐκ ἀγεννὲς, εἴτα μέντοι φαρμάκοις ὑπ' Ὀλυμπιάδος
κακωθέντα διαφθαρήναι τὴν διάνοιαν.

Ι. ΚΑΙΣΑΡ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΚΑΠΙΤΩΛΙΩΙ ΠΑΛΑΤΙΟΥ

Σελ. : 265. Τ. 4

ΠΛΟΥΤ. Γ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ.

Τὴν Κίνα τοῦ μοναρχήσαντος θυγατέρα, Κορνηλίαν, ὡς ἐπεκράτησε Σύλλας, οὐτ' ἐλπίσιν, οὐτε φόβῳ δυνηθεὶς ἀποσπάσαι Καίσαρος, ἐδήμεισε τὴν φερνὴν αὐτῆς. Αἰτία δὲ Καίσαρι τῆς πρὸς Σύλλαν ἀπεχθείας, ἢ πρὸς Μάριον οἰκειότης ἦν. Ἰουλίᾳ γάρ, πατρὸς ἀδελφῆ Καίσαρος, ὁ πρεσβύτερος συνώκει Μάριος, ἐξ ἧς ἐγεγόνει Μάριος ὁ νεώτερος, ἀνεψιὸς ὢν Καίσαρος. Ὡς δ' ὑπὸ πλήθους φόνων ἐν ἀρχῇ καὶ δι' ἀσχολίας ὑπὸ Σύλλα παρορώμενος οὐκ ἠγάπησεν, ἀλλὰ μετιῶν ἰερωσύνην εἰς τὸν δῆμον προῆλθεν, οὐπω *πάνυ* μειράκιον ὢν, ταύτης μὲν ἐκπεσεῖν αὐτὸν ὑπεναντιωθεὶς Σύλλας παρεσκεύασε· περὶ δ' ἀναιρέσεως βουλευόμενος, ἐνίων λεγόντων, ὡς οὐκ ἔχοι λόγον ἀποκτινύναι παῖδα τηλικούτον, οὐκ ἔφη νοῦν ἔχειν αὐτοῦς, εἰ μὴ πολλοὺς ἐν τῷ παιδὶ τούτῳ Μαρίους ἐνορῶσι. Ταύτης τῆς φωνῆς ἐνεχθείσης πρὸς Καίσαρα, συχνὸν μὲν τινα χρόνον πλανώμενος ἐν Σαβίνοις ἐκλεπτεν ἑαυτὸν· ἔπειτα δι' ἀρρώστιαν εἰς οἰκίαν ἐτέραν μετακομιζόμενος, κατὰ νύκτα περιπίπτει στρατιώταις τοῦ Σύλλα διερευνωμένοις ἐκεῖνα τὰ χωρία, καὶ τοὺς κεκρυμμένους συλλαμβάνουσιν. Ὡν τὸν ἡγεμόνα, Κορνήλιον, πείσας δυσὶ τάλαντοις ἀφείθη, καὶ καταβάς εὐθὺς ἐπὶ θάλατταν, ἐξέπλευσεν εἰς Βιθυνίαν πρὸς Νικομήδην τὸν βασιλέα. Παρ' ᾧ διατρίψας χρόνον οὐ πολὺν, εἴτ' ἀποπλέων, ἀλίσκεται περὶ τὴν Φαρμακοῦσαν νῆσον ὑπὸ πειρατῶν, ἥδη τότε στόλοις μεγάλοις καὶ σκάφεσιν ἀπλέτοις κατεχόντων τὴν θάλατταν.

Β. Πρῶτον μὲν οὖν αἰτήθεις ὑπ' αὐτῶν λύτρα εἴκοσι τάλαντα κατεγέλασεν, ὡς οὐκ εἰδότεων, ὃν ἠρήκοιεν· αὐτὸς δ' ὠμολόγησε πεντήκοντα δῶσειν. Ἐπειτα τῶν περὶ αὐτὸν ἄλλων εἰς ἄλλην

διαπέμψας πόλιν ἐπὶ τὸν τῶν χρημάτων πορισμὸν, ἐν ἀνθρώποις φονικωτάτοις Κίλιξι μεθ' ἐνὸς φίλου καὶ δυοῖν ἀκολούθου ἀπολελειμμένος, οὕτω καταφρονητικῶς εἶχεν, ὥστε πέμπων, ὡσάκις ἀναπαύοιτο, προσέταττεν αὐτοῖς σιωπᾶν. Ἡμέραις δὲ τεσσαράκοντα δυεῖν δεούσαις, ὥσπερ οὐ φρουρούμενος, ἀλλὰ δρουρορούμενος ὑπ' αὐτῶν, ἐπὶ πολλῆς ἀδείας συνέπαιζε καὶ συνεγυμνάζετο. Καὶ ποιήματα γράφων, καὶ λόγους τινὰς, ἀκροαταῖς ἐκείνοις ἐχρήτο· καὶ τοὺς μὴ θαυμάζοντας ἀντικρυς ἀπαιδέυτους καὶ βαρβάρους ἀπεκάλει, καὶ σὺν γέλῳτι πολλάκις ἠπέιλησε κρεμᾶν αὐτούς. Οἱ δ' ἔχαιρον, ἀφελεία τινὶ καὶ παιδιᾷ τὴν παρρησίαν ταύτην νέμοντες. Ὡς δ' ἤκον ἐκ Μιλήτου τὰ λύτρα, καὶ δοὺς ἀφείθη, πλοῖα πληρώσας εὐθύς ἐκ τοῦ Μιλησίων λιμένος, ἐπὶ τοὺς ληστὰς ἀνήγετο· καὶ καταλαβὼν ἔτι πρὸς τῇ νήσῳ ναυλοχοῦντας, ἐκράτησε τῶν πλείστων. Καὶ τὰ μὲν χρήματα λείαν ἐποίησατο, τοὺς δ' ἄνδρας ἐν Περγάμῳ καταθέμενος εἰς τὸ δεσμοκτήριον, αὐτὸς ἐπορεύθη πρὸς τὸν διέποντα τὴν Ἀσίαν Ἰούνιον, ὡς ἐκεῖνω προσῆκον, ὄντι στρατηγῷ, κολάσαι τοὺς ἐαλωκότας. Ἐκείνου δὲ καὶ τοῖς χρήμασιν ἐποφθαλμιῶντος (ἦν γὰρ οὐκ ὀλίγα), καὶ περὶ τῶν αἰχμαλώτων σκέψεσθαι φάσκοντος ἐπὶ σχολῆς, χαίρειν ἐάσας αὐτὸν ὁ Καῖσαρ, εἰς Πέργαμον ὄχητο, καὶ προαγαγὼν τοὺς ληστὰς ἀπαντας ἀνεσταύρωσεν, ὥσπερ αὐτοῖς δοκῶν παίζειν ἐν τῇ νήσῳ προειρήκει πολλάκις.

Γ. Ἐκ δὲ τούτου, τῆς Σύλλα δυνάμεως ἤδη μαραιομένης, καὶ τῶν οἴκοι καλούντων αὐτὸν, ἔπλευσεν εἰς Ῥόδον ἐπὶ σχολῆν πρὸς Ἀπολλώνιον τὸν τοῦ Μόλωνος, οὗ καὶ Κικέρων ἠκροᾶτο, σοφιστεύοντος ἐπιφανῶς, καὶ τὸν τρόπον ἐπιεικοῦς εἶναι δοκοῦντος. Λέγεται δὲ καὶ φῦναι πρὸς λόγους πολιτικούς ὁ Καῖσαρ ἄριστα, καὶ διαπονῆσθαι φιλοτιμώτατα τὴν φύσιν, ὡς τὰ δευτερεῖα μὲν ἀδηρήτως ἔχειν, τὰ δὲ πρωτεῖαν, ὅπως τῇ δυνάμει καὶ

τοῖς ὅπλοις πρῶτος εἶη μάλλον, ἀλλ' ἀσχοληθεὶς ὑφεῖναι, πρὸς ὅπερ ἡ φύσις ὑφηγεῖτο· τῆς ἐν τῷ λέγειν δεινότητος, ὑπὸ στρατειῶν καὶ πολιτείας, ἧ κατεκτήσατο τὴν ἡγεμονίαν, οὐκ ἐξικόμενος. Αὐτὸς δ' οὖν ὑστερον ἐν τῇ πρὸς Κικέρωνα περὶ Κάτωνος ἀντιγραφήν παραιτεῖται, μὴ στρατιωτικοῦ λόγον ἀνδρὸς ἀντεξετάζειν πρὸς δεινότητα ῥήτορος εὐφυοῦς, καὶ σχολὴν ἐπὶ τοῦτο πολλὴν ἄγοντος.

Δ. Ἐπανελθὼν δ' εἰς Ῥώμην, Δολοβέλλαν ἔκρινε κακώσεως ἐπαρχίας, καὶ πολλὰ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τῶν πόλεων μαρτυρίας αὐτῷ παρέσχον. Ὁ μὲν οὖν Δολοβέλλας ἀπέφυγε τὴν δίκην. Ὁ δὲ Καῖσαρ, ἀμειβόμενος τὴν Ἑλλάδα τῆς προθυμίας, συνηγόρευσε αὐτῇ Πόπλιον Ἀντώνιον διωκούσῃ δωροδοκίας, ἐπὶ Λευκούλλου τοῦ Μάρκου, Μακεδονίας στρατηγοῦ. Καὶ τοσοῦτον ἴσχυσε, ὥστε τὸν Ἀντώνιον ἐπικαλέσασθαι τοὺς δημάρχους, σκηψάμενον οὐκ ἔχειν τὰ ἴσον ἐν τῇ Ἑλλάδι πρὸς Ἕλληνας. Ἐν δὲ Ῥώμῃ πολλὴ μὲν ἐπὶ τῷ λόγῳ περὶ τὰς συνηγορίας αὐτοῦ χάρις ἐξέλαμπε, πολλὴ δὲ τῆς περὶ τὰς δεξιώσεις καὶ ὀμιλίας φιλοφροσύνης εὖνοια παρὰ τῶν δημοτῶν ἀπῆντα, θεραπευτικοῦ παρ' ἡλικίαν ὄντος. Ἦν δὲ τις καὶ ἀπὸ δειπνῶν καὶ τραπέζης, καὶ ὅλως τῆς περὶ τὴν δίκαιαν λαμπροτήτος αὐξανομένη κατὰ μικρὸν αὐτῷ δύναμις εἰς τὴν πολιτείαν. Ἦν τὸ πρῶτον οἱ φθονοῦντες, οἰόμενοι ταχὺ, τῶν ἀναλωμάτων ἐπιλιπόντων, ἐξίτηλον ἔσεσθαι, περιεώρων ἀνθοῦσαν ἐν τοῖς πολλοῖς ὀψὲ δ' ἦσθοντο, μεγάλης καὶ δυσκατρέπτου γενομένης, καὶ βαδίζούσης ἀντικρυς ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων μεταβολὴν, ὡς οὐδεμίαν ἀρχὴν πράγματος ἡγητέον οὕτω μικρὰν, ἣν οὐ ταχὺ ποιεῖ μεγάλην τὸ ἐνδελεχὲς, ἐκ τοῦ καταφρονηθῆναι τὸ μὴ κωλυθῆναι λαβοῦσαν. Ὁ γοῦν πρῶτος ὑπιδέσθαι δοκῶν αὐτοῦ καὶ φοβηθῆναι τῆς πολιτείας, ὡσπερ θαλάττης, τὰ διαγελῶντα, καὶ τὴν ἐν τῷ φιλανθρώπῳ καὶ ἰλαρῷ κεκρυμμένην δεινότητα τοῦ ἦθους κατα-

μαθῶν Κικέρων, ἔλεγε τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐπιβουλευμασιν αὐτοῦ καὶ πολιτεύμασι τυραννικῆν ἐνοραῖν διάνοιαν. « Ἄλλ' ὅταν (ἔφη) » τὴν κόμην οὕτω διακειμένην περιττῶς ἴδω, κάκεινον ἐνὶ δα- » κτύλῳ κνώμενον, οὐ μοι δοκεῖ πάλιν οὗτος ἄνθρωπος εἰς νοῦν » ἂν ἐμβαλέσθαι τηλικούτο κακόν, ἀναίρεσιν τῆς Ῥωμαίων πο- » λιτείας ». Ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον.

Ε. Τοῦ δὲ δήμου πρώτην μὲν ἀπόδειξιν τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας ἔλαβεν, ὅτε πρὸς Γάϊον Ποπίλιον ἐρίσας ὑπὲρ χιλιαρχίας, πρότερος ἀνηγορεύθη· δευτέραν δὲ, καὶ καταφανεστέραν, ὅτε, τῆς Μαρίου γυναικὸς, Ἰουλίας, ἀποθανούσης, ἀδελφιδούης ὣν αὐτῆς ἐγκώμιόν τε λαμπρὸν ἐν ἀγορᾷ διῆλθε, καὶ περὶ τὴν ἐκφορὰν ἐτόλμησεν εἰκόνας Μαρίου προθέσθαι, τότε πρῶτον ὀφθείσας μετὰ τὴν ἐπὶ Σύλλα πολιτείαν, πολεμίων τῶν ἀνδρῶν κριθέντων. Ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐνίων καταβολησάντων τοῦ Καίσαρος, ὁ δῆμος ἀντήχησε λαμπρῶς δεξιόμενος κρότῳ, καὶ θαυμάσας ὡσπερ ἐξ ἄδου διὰ χρόνιων πολλῶν ἀνίχοντα τὰς Μαρίου τιμὰς εἰς τὴν πόλιν. Τὸ μὲν οὖν ἐπὶ γυναιξὶ πρεσβυτέραις λόγους ἐπιταφίους διεξιμέναι, πάτριον ἦν Ῥωμαίοις· νέαις δ' οὐκ ὄν ἐν ἔθει, πρῶτος εἶπε Καῖσαρ ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ἀποθανούσης· καὶ τοῦτ' ἠνεγκεν αὐτῷ χάριν τινα, καὶ συνεδημαγώγησε τῷ πάθει τοὺς πολλοὺς ὡς ἡμερον ἄνδρα καὶ περιμεστον ἦθους ἀγαπᾶν. Θάψας δὲ τὴν γυναῖκα, ταμίαις εἰς Ἰβηρίαν ἐνὶ τῶν στρατηγῶν, Βέτερι, συνεξῆλθεν, ὃν αὐτόν τε τιμῶν αἰεὶ διετέλεσε, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πάλιν αὐτὸς ἄρχων ταμίαν ἐποίησε. Γενόμενος δ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης, τρίτην ἠγάγετο γυναῖκα, Πομπηίαν, ἔχων ἐκ Κορνηλίας θυγατέρα, τὴν ὕστερον Πομπηίῳ Μάγνῳ γαμηθεῖσαν. Χρώμενος δὲ ταῖς δαπάναις ἀφειδῶς, καὶ δοκῶν μὲν ἐφήμερον καὶ βραχεῖαν ἀντικαταλλάττεσθαι μεγάλων ἀναλωμάτων δόξαν, ὠνούμενος δὲ ταῖς ἀληθείαις τὰ μέγιστα μικρῶν, λέγεται, πρὶν εἰς ἀρχὴν τινα καθί-

τασθαι, χιλίων και τριακοσίων γενέσθαι χρεωφειλέτης ταλάντων. Ἐπει δὲ τοῦτο μὲν, ὁδοῦ τῆς Ἀππίας ἀποδειχθεὶς ἐπιμελητῆς, πάμπολλα χρήματα προσανάλωσε τῶν ἑαυτοῦ· τοῦτο δ', ἀγορανομῶν, ζεύγη μονομάχων τριακόσια και εἴκοσι παρέσχε, και ταῖς ἄλλαις περὶ τὰ θέατρα και πομπὰς και δεῖπνα χορηγίαις και πολυτελείαις τὰς πρὸ αὐτοῦ κατέκλυσε φιλοτιμίας, οὕτω διέθηκε τὸν δῆμον, ὡς καινὰς μὲν ἀρχὰς, καινὰς δὲ τιμὰς ζητεῖν ἕκαστον, αἷς αὐτὸν ἀμείψαιντο.

Γ. Δυεῖν δ' οὐσῶν ἐν τῇ πόλει στάσεων, τῆς μὲν ἀπὸ Σύλλα, μέγα δυναμένης, τῆς δὲ Μαριανῆς, ἣ τότε κατεπτῆχει και διέσπατο, κομιδῇ ταπεινὰ πράττουσα, ταύτην ἀναβρῶσαι και προαγαγέθαι βουλόμενος, ἐν ταῖς ἀγορανομικαῖς φιλοτιμίαις ἀκμὴν ἐχούσαις εἰκόνας ἐποίησατο Μαρίου κρύφα, και νίκας τροπαιοφόρους, ἃς φέρων νυκτὸς εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀνέστησεν. Ἄμα δ' ἡμέρα, τοὺς θεασαμένους μαρμαίροντα πάντα χρυσῶ, και τέχνη κατεσκευασμένα περιπτῶς (διεδήλου δὲ γράμμασι τὰ Κιμβρικὰ κατορθώματα), θάμβος ἔσχε τῆς τόλμης τοῦ ἀναθέντος. Οὐ γὰρ ἦν ἄδηλος· ταχὺ δὲ περιῶν ὁ λόγος ἤθροιζε πάντας ἀνθρώπους πρὸς τὴν ὄψιν. Ἄλλ' οἱ μὲν ἐβόων, τυραννίδα πολιτεύεσθαι Καίσαρα, νόμοις και δόγμασι κατορωρυμένας ἐπανιστάντα τιμὰς, και τοῦτο πεῖραν ἐπὶ τὸν δῆμον εἶναι προμαλακτούμενον, εἰ τετιθάσσευται ταῖς φιλοτιμίαις ὑπ' αὐτοῦ, και δίδωσι παίζειν τοιαῦτα και καινοτομεῖν. Οἱ δὲ Μαριανοὶ παραθαρρύναντες ἀλλήλους, πλήθει τε θαυμαστοὶ ὅσοι διεφάνησαν ἐξαίφνης, και κρότῳ κατεῖχον τὸ Καπιτώλιον· πολλοὺς δὲ και δάκρυα τὴν Μαρίου θεωμέναις ὄψιν ὑφ' ἡδονῆς ἐχώρει· και μέγας ἦν ὁ Καῖσαρ ἐγκωμίους αἰρόμενος, ὡς ἀντὶ πάντων ἄξιος εἶη ὁ ἀνὴρ τῆς Μαρίου συγγενείας. Συναχθείσης δὲ περὶ τούτων τῆς βουλῆς, Κάτλος Λουτάτιος, ἀνὴρ εὐδοκιμῶν τότε μάλιστα Ῥωμαίων, ἀναστὰς και κατηγορήσας Καίσαρος, ἐπ-

εφθέγγετο τὸ μνημονευόμενον « Οὐκ ἔτι γὰρ ὑπονόμοις (ἔφη) » Καῖσαρ, ἀλλ' ἤδη μηχαναῖς αἰρεῖ τὴν πολιτείαν ». Ἐπεὶ δ' ἀπολογησάμενος πρὸς ταῦτα Καῖσαρ ἔπεισε τὴν σύγκλητον, ἔτι μᾶλλον οἱ θαυμάζοντες αὐτὸν ἐπήρθησαν, καὶ παρεκλεύοντο μηδενὶ τοῦ φρονήματος ὑφίστασθαι· πάντων γὰρ ἔκοντι τῷ δήμῳ περιέσεσθαι καὶ πρωτεύσειν.

Z. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ Μετέλλου τοῦ ἀρχιερέως τελευτήσαντος, καὶ τὴν ἱερωσύνην περιμάχητον οὔσαν Ἰσαυρικοῦ καὶ Κάτλου μετιόντων, ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν καὶ μέγιστον ἐν βουλῇ δυναμένων, οὐχ ὑπεῖξεν αὐτοῖς ὁ Καῖσαρ, ἀλλὰ καταβάς εἰς τὸν δῆμον ἀντιπαρήγγελλεν. Ἀγχωμᾶλου δὲ τῆς σπουδῆς φαινομένης, ὁ Κάτλος [ὡς] ἀπὸ μείζονος ἀξίας μᾶλλον ὀρθῶδων τὴν ἀδελότητα, προσέπεμψε πείθων ἀποστῆναι τὸν Καῖσαρα τῆς φιλοτιμίας ἐπὶ πολλοῖς χρήμασιν. Ὁ δὲ, καὶ πλείω προσδανεισάμενος ἔφη διαγωνιεῖσθαι. Τῆς δ' ἡμέρας ἐνσάσης, καὶ τῆς μητρὸς ἐπὶ τὰς θύρας αὐτὸν οὐκ ἀδακρυτὶ προπεμπούσης, ἀσπασάμενος αὐτήν « Ὁ μῆτερ (εἶπεν), τήμερον ἢ ἀρχιερέα τὸν υἱόν, ἢ » φυγάδα ὄψει ». Διενεχθείσης δὲ τῆς ψήφου, καὶ γενομένης ἀμίλλης, ἐκράτησε, καὶ παρέσχε τῇ βουλῇ καὶ τοῖς ἀρίστοις φόβον, ὡς ἐπὶ πᾶν θρασύτητος προάξων τὸν δῆμον. Ὅθεν οἱ περὶ Πείσωνα καὶ Κάτλον ἠτιῶντο Κικέρωνα, φεισάμενον Καῖσαρος ἐν τοῖς περὶ Κατιλίαν λαβὴν παρασχόντος. Ὁ γὰρ δὴ Κατιλίνας, οὐ μόνον τὴν πολιτείαν μεταβαλεῖν, ἀλλ' ὅλην ἀνελεῖν τὴν ἡγεμονίαν καὶ πάντα τὰ πράγματα συγγεῖαι διανοηθεῖς, αὐτὸς μὲν ἐξέπεσε περιπταίσας ἐλάττωσιν ἐλέγχους, πρὸ τοῦ τὰς ἐσχάτας αὐτοῦ βουλάς ἀποκαλυφθῆναι. Λέντλον δὲ καὶ Κέθηγον ἐν τῇ πόλει διαδόχους ἀπέλιπε τῆς συνωμοσίας· οἷς εἰ μὲν κρύφα παρεῖχε τί θάρσους καὶ δυνάμειος ὁ Καῖσαρ, ἀδελόν ἐσιν. Ἐν δὲ τῇ βουλῇ κατὰ κράτος ἐξελεγχθέντων, καὶ Κικέρωνος τοῦ ὑπάτου γνώμας ἐρωτῶντος περὶ κολάσεως

ἕκαστον, οἱ μὲν ἄλλοι μέχρι Καίσαρος θανατοῦν ἐκέλευον· ὁ δὲ Καῖσαρ ἀναστάς λόγον διήλθε πεφροντισμένον, ὡς ἀπακτεῖναι μὲν ἀκρίτους ἄνδρας ἀξιώματι καὶ γένει λαμπροῦς, οὐ δοκεῖ πάτριον, οὐδὲ δίκαιον εἶναι, μὴ μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης· εἰ δὲ φρουροῖντο δεθέντες ἐν πόλεσι τῆς Ἰταλίας, ἃς ἂν αὐτὸς ἔληται Κικέρων, μέχρις οὗ καταπολεμηθῆ Κατιλίνας, ὕστερον ἐν εἰρήνῃ καὶ καθ' ἡσυχίαν περὶ ἐκάστου τῆ βουλῆ γνώμῃ ὑπάρξει.

Η. Οὕτω δὲ τῆς γνώμης φιλανθρώπου φανείσης, καὶ τοῦ λόγου δυνατῶς ἐπ' αὐτῇ ῥηθέντος, οὐ μόνον οἱ μετὰ τοῦτον ἀνιστάμενοι προσετίθεντο, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ τὰς εἰρημένας γνώμας ἀπειπάμενοι, πρὸς τὴν ἐκείνου μετέστησαν· ἕως ἐπὶ Κάτωνα τὸ πρᾶγμα καὶ Κάτλον περιήλθε. Τούτων δὲ νεανικῶς ἐναντιωθέντων, Κάτωνος δὲ καὶ τὴν ὑπόνοιαν ἅμα τῷ λόγῳ συνεπερείσαντος αὐτῷ, καὶ συνεξαναστάντος ἐρρωμένως, οἱ μὲν ἄνδρες ἀποθανούμενοι παρεδόθησαν· Καίσαρι δὲ τῆς βουλῆς ἐξιόντι πολλοὶ τῶν Κικέρωνα φρουρούντων τότε νέων γυμνὰ τὰ ξίφη συνδραμόντες ἐπέσχον· Ἀλλὰ Κουρίων τότε λέγεται τῆ τῆβένῳ περιβαλὼν ὑπεξαγαγεῖν· αὐτὸς τε ὁ Κικέρων, ὡς οἱ νεανίσκοι προσέβλεψαν, ἀνανεῦσαι, φοβηθεὶς τὸν δῆμον, ἢ τὸν φόνον ὅλως ἄδικον καὶ παράνομον ἡγούμενος. Τοῦτο μὲν οὖν οὐκ οἶδα ὅπως ὁ Κικέρων, εἴπερ ἦν ἀληθὲς, ἐν τῷ περὶ τῆς ὑπατείας οὐκ ἔγραψεν αἰτίαν δ' εἶχεν ὕστερον, ὡς ἄριστα τῷ καιρῷ τότε παρασχόντι κατὰ τοῦ Καίσαρος μὴ χρῆσάμενος, ἀλλ' ἀποδειλιάσας τὸν δῆμον, ὑπερφυῶς περιεχόμενον τοῦ Καίσαρος. Ὅς γε καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, εἰς τὴν βουλὴν εἰσελθόντος αὐτοῦ, καὶ περὶ ὧν ἐν ὑποψίαις ἦν ἀπολογουμένου, καὶ περιπίπτοντος θορύβοις πονηροῖς, ἐπειδὴ πλείων τοῦ συνήθους ἐγίγνετο τῆ βουλῆ καθεζομένη χρόνος, ἐπῆλθε μετὰ κρουγῆς καὶ περιέστη τὴν σύγκλητον, ἀπαιτῶν τὸν ἄνδρα,

καὶ κελεύων ἀφείναι. Διὸ καὶ Κάτων, φοβήθεις μάλιστα τὸν ἐκ τῶν ἀπόρων νεωτερισμὸν, οἷ τοῦ παντὸς ὑπέκκαυμα πλήθους ἦσαν, ἐν τῷ Καίσαρι τὰς ἐλπίδας ἔχοντες, ἔπεισε τὴν σύγκλητον ἀπονεῖμαι σιτηρέσιον αὐτοῖς ἔμμηνον, ἐξ οὗ δαπάνης μὲν ἑπταχόσια πεντήκοντα μυριάδες ἐνιαύσιαι προσεγίνοντο τοῖς ἄλλοις ἀναλώμασι. Τὸν μέντοι μέγαν ἐν τῷ παρόντι φόβον ἔσθεσε περιφανῶς τὸ πολίτευμα τοῦτο, καὶ τὸ πλεῖστον ἀπέβρῃξε τῆς Καίσαρος δυνάμεως καὶ διεσκέδασεν ἐν καιρῷ, στρατηγεῖν μέλλοντος, καὶ φοβερωτέρου διὰ τὴν ἀρχὴν ὄντος.

Θ. Οὐ μὴν ἀπέβη τι ταραχῶδες ἀπ' αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τύχη τις ἄχαρις τῷ Καίσαρι συνηνέχθη περὶ τὸν οἶκον. Πόπλιος Κλώδιος ἦν ἀνὴρ γένει μὲν εὐπατρίδης, καὶ πλούτῳ καὶ λόγῳ λαμπρὸς, ὕβρει δὲ καὶ θρασύτητι τῶν ἐπὶ βδελυρία περιβοήτων οὐδενὸς δεύτερος. Οὗτος ἦρα Πομπηίης, τῆς Καίσαρος γυναικὸς, οὐδ' αὐτῆς ἀκούσης. Ἀλλὰ φυλακαὶ τε τῆς γυναικωνίτιδος ἀκριβεῖς ἦσαν, ἧ τε μήτηρ τοῦ Καίσαρος, Αὐρηλία, γυνὴ σώφρων, περιέπουσα τὴν νύμφην αἰεὶ, χαλεπὴν καὶ παρακεκινδυνευμένην αὐτοῖς ἐποίει τὴν ἔντευξιν. Ἔστι δὲ Ῥωμαίοις θεὸς ἦν Ἀγάθην ὀνομάζουσιν, ὡσπερ Ἕλληνες Γυναικείαν. Καὶ Φρύγες μὲν οἰκειούμενοι, Μίδα μητέρα, τοῦ βασιλέως, γενέσθαι φασί, Ῥωμαῖοι δὲ νύμφην Δρυάδα, Φαύνῳ συνοικήσατάν, Ἕλληνες δὲ τῶν Διονύσου μητέρων τὴν ἄρρητον. Ὅθεν ἀμπελίνοις τε τὰς σκηναὺς κλήμασιν ἑορτάζουσαι κατερέφουσι, καὶ δράκων ἱερὸς παρακαθίδρυται τῇ θεῷ κατὰ τὸν μῦθον. Ἄνδρα δὲ προσελθεῖν οὐ θέμις, οὐδ' ἐπὶ τῆς οἰκίας γενέσθαι, τῶν ἱερῶν ὀργιζομένων. Αὐταὶ δὲ καθ' ἑαυτὰς αἱ γυναῖκες πολλὰ τοῖς Ὀρφικοῖς ὁμολογοῦντα δρᾶν λέγονται περὶ τὴν ἱερουργίαν. Ὅταν οὖν ὁ τῆς ἑορτῆς καθήκη χρόνος, ὑπατεύοντος, ἢ στρατηγοῦντος ἀνδρὸς, αὐτὸς μὲν ἐξίσταται, καὶ πᾶν τὸ ἄρρην ἢ δὲ γυνὴ τὴν οἰκίαν παραλαβοῦσα διακοσμεῖ, καὶ τὰ μέγιστα νύκτωρ

τελείται, παιδιᾶς ἀναμειγμένης ταῖς παννουχίσι, καὶ μουσικῆς ἅμα πολλῆς παρουσίας.

I. Ταύτην τότε τὴν ἑορτὴν τῆς Πομπηΐας ἐπιτελοῦσης, ὁ Κλωδῖος οὐπὼ γενειῶν, καὶ διὰ τοῦτο λήσειν οἰόμενος, ἐσθῆτα καὶ σκευὴν ψαλτρίας ἀναλαβὼν ἐχώρει, νέα γυναικὶ τὴν ὄψιν εἰκώς. Καὶ ταῖς θύραις ἐπιτυχῶν ἀνεφγμέναις, εἰσῆχθη μὲν ἀδεῶς ὑπὸ τῆς συνειδυίας θεραπαινίδος· ἐκείνης δὲ προδραμούσης, ὡς τῇ Πομπηΐᾳ φράσειε, καὶ γενομένης διατριβῆς, περιμένειν μὲν, ὅπου κατελείφθη, τῷ Κλωδίῳ μὴ καρτεροῦντι, πλανωμένῳ δ' ἐν οἰκίᾳ μεγάλη, καὶ περιφεύγοντι τὰ φῶτα, προσπεσοῦσα τῆς Αὐρηλίας ἀκόλουθος, ὡς δὴ γυνὴ γυναῖκα παίζειν προῦκαλεῖτο· καὶ μὴ βουλόμενον, εἰς τὸ μέσον εἵλκει καὶ, τίς ἐστι καὶ πόθεν, ἐπυθάνετο. Τοῦ δὲ Κλωδίου, φήσαντος ἄβραν περιμένειν Πομπηΐας, αὐτὸ τοῦτο καλουμένην, καὶ τῇ φωνῇ γενομένου καταφανοῦς, ἡ μὲν ἀκόλουθος εὐθύς ἀπεπήδησε κραυγῇ πρὸς τὰ φῶτα καὶ τὸν ὄχλον, ἄνδρα πεφωρακέναι βροῶσα. Τῶν δὲ γυναικῶν διαπτοηθεισῶν, ἡ Αὐρηλία τὰ μὲν ὄργια τῆς θεοῦ κατέπαυσε καὶ συνεκάλυψεν, αὐτὴ δὲ τὰς θύρας ἀποκλείσαι κελεύσασα, περιήει τὴν οἰκίαν ὑπὸ λαμπάδων, ζητοῦσα τὸν Κλωδίου. Εὐρίσκεται δ' εἰς οἶκημα παιδίσκης, ἣ συνεισῆλθε, καταπεφευγώς· καὶ γεγόμενος φανερός ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐξελαύνεται διὰ τῶν θυρῶν. Τὸ δὲ πρᾶγμα καὶ νυκτὸς εὐθύς αἱ γυναῖκες ἀπιούσαι τοῖς αὐτῶν ἑσφραζόν ἀνδράσι καὶ μεθ' ἡμέραν ἐχώρει διὰ τῆς πόλεως ὁ λόγος, ὡς ἀθέσμοις ἐπιχειρηκός τοῦ Κλωδίου, καὶ δίκην οὐ ταῖς ὑβρισμένοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς θεοῖς ὀφείλοντος. Ἐγράφατο μὲν οὖν τὸν Κλωδίου εἰς τῶν δημάρχων ἀσεβείας, καὶ συνέστησαν ἐπ' αὐτὸν αἱ δυνατώτατοι τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς, ἄλλας τε δεινὰς ἀσελγείας καταμαρτυροῦντες, καὶ μοιχείαν ἀδελφῆς, ἡ Λευκούλλω συμφακήκει. Πρὸς δὲ τὰς τούτων σπουδὰς ὁ δῆμος

ἀντιτάξας ἑαυτὸν, ἤμυνε τῷ Κλωδίῳ, καὶ μέγα πρὸς τοὺς δικασ-
 τὰς ὄφελος ἦν, ἐκπεπληγμένους καὶ δεδοικότας τὸ πλῆθος. Ὁ
 δὲ Καῖσαρ ἀπεπέμψατο μὲν εὐθὺς τὴν Πομπηίαν· μάρτυς δὲ
 πρὸς τὴν δίκην κληθεὶς, οὐδὲν ἔφη τῶν λεγομένων κατὰ τοῦ
 Κλωδίου γινώσκειν. Ὡς δὲ, τοῦ λόγου παραδύξου φανέντος,
 ὁ κατήγορος ἠρώτησε· « Πῶς οὖν ἀπεπέμψω τὴν γυναῖκα; Ὅτι,
 » (ἔφη) τὴν ἐμὴν ἠξίου μὴδ' ὑπονοηθῆναι· Ταῦτα οἱ μὲν οὕτω
 φρονοῦντα τὸν Καῖσαρα λέγουσιν εἰπεῖν, οἱ δὲ τῷ δήμῳ χαρι-
 ζόμενον ὠρμημένῳ σώζειν τὸν Κλώδιον. Ἀποφεύγει δ' οὖν τὸ
 ἔγκλημα, τῶν πλείετων δικαστῶν συγκεχυμένης τοῖς γράμμασι
 τὰς γνώμας ἀποδόντων, ὅπως μὴτε παρακινδυνεύσωσιν ἐν τοῖς
 πολλοῖς καταψηφιστάμενοι, μὴτ' ἀπολύσαντες ἀδοξήσωσι παρὰ
 τοῖς ἀρίστοις,

ΙΑ. Ὁ δὲ Καῖσαρ, εὐθὺς ἀπὸ τῆς στρατηγίας τῶν ἐπαρχιῶν
 τὴν Ἰβηρίαν λαβὼν, ὡς ἦν δυσδιάθετον αὐτῷ τὸ περὶ τοὺς
 δανειστάς, ἐνοχλοῦντας ἐξιώντι καταβοῶντας, ἐπὶ Κράσσον
 κατέφυγε, πλουσιώτατον ὄντα Ῥωμαίων, δεόμενον δὲ τῆς Καί-
 σαρος ἀκμῆς καὶ θερμότητος ἐπὶ τὴν πρὸς Πομπηίον ἀντιπο-
 λιτείαν. Ἀναδεξαμένου δὲ τοῦ Κράσσου τοὺς μάλιστα χαλεποὺς
 καὶ ἀπαραιτήτους τῶν δανειστῶν, καὶ διεγγυήσαντος ὀκτακοσίων
 καὶ τριάκοντα ταλάντων, οὕτως ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν ἐπαρχίαν. Λέ-
 γεται δὲ, τὰς Ἄλπεις ὑπερβαλόντος αὐτοῦ, καὶ πολίχνιον τι
 βερβαρικόν, οἰκούμενον ὑπ' ἀνθρώπων παντάπασιν ὀλίγων καὶ
 λυπρῶν, παρερχομένου, τοὺς ἐττίρους ἅμα γέλωτι καὶ μετὰ
 παιδιᾶς· « Ἦπου (φάναι) κἀντάυθ' αἱ τινὲς εἰσιν ὑπὲρ ἀρχῶν φιλο-
 » τιμίαι, καὶ περὶ πρωτείων ἀμιλλαι, καὶ φθόνοι τῶν δυνατῶν
 » πρὸς ἀλλήλους; » Τὸν δὲ Καῖσαρα σπουδάσαντα πρὸς αὐτοὺς
 εἰπεῖν· « Ἐγὼ μὲν ἐβουλόμην παρὰ τούτοις εἶναι μᾶλλον πρῶτος, ἢ
 » παρὰ Ῥωμαίοις δεύτερος ». Ὁμοίως δὲ πάλιν ἐν Ἰβηρίᾳ, σχολῆς
 οὔσης, ἀναγινώσκοντά τι τῶν περὶ Ἀλεξάνδρου γεγραμμένων,

σφόδρα γενέσθαι πρὸς ἑαυτῷ πολὺν χρόνον, εἶτα καὶ δακρῦσαι· τῶν δὲ φίλων θαυμασάντων τὴν αἰτίαν, εἶπειν· « Οὐ δοκεῖ ὑμῖν » ἄξιον εἶναι λύπης, εἰ τηλικούτος μὲν ὢν Ἀλέξανδρος, ἐθνῶν τοσούτων ἐβασίλευεν, ἐμοὶ δὲ λαμπρὸν οὐδὲν οὐπὼ πέπρακται ».

ΙΒ. Τῆς γοῦν Ἰβηρίας ἐπιβάς, εὐθύς ἦν ἐνεργός, ὥσθ' ἡμέραις ὀλίγαις δέκα σπεύρας συναγαγεῖν πρὸς ταῖς πρότερον οὐσαις εἴκοσι· καὶ στρατεύσας ἐπὶ Καλλαϊκοὺς καὶ Λουσιτανούς, κρατῆσαι, καὶ προελθεῖν ἄχρι τῆς ἕξω θαλάσσης, τὰ μὴ πρότερον ὑπακούοντα Ῥωμαίοις ἔθνη καταστροφόμενος. Θέμενος δὲ τὰ τοῦ πολέμου καλῶς, οὐ χειρόν ἐβράβευε τὰ τῆς εἰρήνης, ὁμόνοιαν τε ταῖς πόλεσι καθιστάς, καὶ μάλιστα τὰς τῶν χρεωφειλιτῶν καὶ δανεισῶν ἰώμενος διαφοράς. Ἐτάξε γὰρ τῶν προσιόντων τοῖς ὀφείλουσι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτῷ δύο μὲν μέρη τὸν δανειστὴν ἀναριεῖσθαι, τῷ δὲ λοιπῷ χρῆσθαι τὸν δεσπότην, ἄχρις ἂν οὕτως ἐκλυθῇ τὸ δάνειον. Ἐπὶ τούτοις εὐδοκιμῶν, ἀπηλλάγη τῆς ἐπαρχίας, αὐτὸς τε πλούσιος γεγονώς, καὶ τοὺς στρατιώτας ὠφελικῶς ἀπὸ τῶν στρατηγιῶν, καὶ προσηγορευμένος αὐτοκράτωρ ὑπ' αὐτῶν.

ΙΓ. Ἐπεὶ δὲ τοὺς μὲν μνωμένους θρίαμβον ἕξω διατρίβειν ἔδει, τοὺς δὲ μετιόντας ὑπατείαν παρόντας ἐν τῇ πόλει τοῦτο πράττειν, ἐν τοιαύτῃ γεγονώς ἀντινομία, καὶ πρὸς αὐτάς τὰς ὑπατικὰς ἀφιγμένους ἀρχιρεσίας, ἔπεμψε πρὸς τὴν σύγκλητον, αἰτούμενος αὐτῷ δοθῆναι παραγγέλλειν εἰς ὑπατείαν ἀπόντι διὰ τῶν φίλων. Κάτωνος δὲ πρῶτον μὲν ἰσχυριζομένου τῷ νόμῳ πρὸς τὴν ἀξίωσιν, εἶτα, νῶς ἑώρα πολλοὺς τεθεραπευμένους ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, ἐκχρούσαντος τῷ χρόνῳ τὸ πρᾶγμα, καὶ τὴν ἡμέραν ἐν τῷ λέγειν κατατρίψαντος, ἔγνω τὸν θρίαμβον ἀφείς ὁ Καῖσαρ ἔχεσθαι τῆς ὑπατείας· καὶ παρελθὼν εὐθύς, ὑποδύεται πολίτευμά τι πάντας ἀνθρώπους ἐξαπατῆσαν, πλὴν Κάτωνος. Ἦν δὲ τοῦτο διαλλαγή Πομπηίου καὶ Κράσσου, τῶν

μέγιστον ἐν τῇ πόλει δυναμένων οὓς συναγαγὼν ὁ Καῖσαρ εἰς φιλίαν ἐκ διαφορᾶς, καὶ τὴν ἀπ' ἀμφοῖν συνενεγκάμενος ἰσχὺν εἰς αὐτὸν, ἔργῳ φιλάνθρωπον ἔχοντι προσηγορίην, ἔλαθε μετὰ σήσας τὴν πολιτείαν. Οὐ γὰρ, ὡς οἱ πλείστοι νομίζουσιν, ἡ Καίσαρος καὶ Πομπηίου διαφορὰ τοὺς ἐμφυλίους ἀπειργάσατο πολέμους, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ φιλία, συστάντων ἐπὶ καταλύσει τῆς ἀριστοκρατίας τὸ πρῶτον, εἶτα οὕτω καὶ πρὸς ἀλλήλους διαστάντων. Κάτωνι δὲ, πολλάκις τὰ μέλλοντα προθεσπίζοντι, περιῆν δυσκόλου μὲν ἀνθρώπου τότε καὶ πολυπράγμονος, ὕψερρον δὲ φρονίμου μὲν, οὐκ εὐτυχοῦς δὲ, συμβούλου λαβεῖν δόξαν.

ΙΔ. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Καῖσαρ ἐν μέσῳ τῆς Κράσσου καὶ Πομπηίου φιλίας δορυφορούμενος, ἐπὶ τὴν ὑπατείαν προήχθη, καὶ λαμπρῶς ἀναγορευθεὶς μετὰ Καλπουρνίου Βίβλου, καὶ καταστὰς εἰς τὴν ἀρχὴν, εὐθὺς εἰσέφερε νόμους οὐχ ὑπάτω προσήκοντας, ἀλλὰ δημάρχῳ τινὶ θρασυτάτῳ, πρὸς ἡδονὴν τῶν πολλῶν κληρουχίας τινὰς χώρας καὶ διανομὰς εἰσηγούμενος. Ἐν δὲ τῇ βουλῇ τῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἀντικρουσάντων, πάλαι δεόμενος προφάσεως, ἀνακραγὼν καὶ μαρτυράμενος, ὡς εἰς τὸν δῆμον ἄκων ἐξελαύνοιτο, θεραπεύσων ἐκείνον ἐξ ἀνάγκης, ὕβρει καὶ χαλεπότητι τῆς βουλῆς, πρὸς αὐτὸν ἐξεπήδησε καὶ περισησάμενος ἔνθεν μὲν Κράσσον, ἔνθεν δὲ Πομπηῖον, ἠρώτησεν, εἰ τοὺς νόμους ἐπαινοῖεν. Ἐπαινεῖν δὲ φασκόντων, παρεκάλει βοηθεῖν πρὸς τοὺς ἐνίστασθαι μετὰ ξίφῶν ἀπειλοῦντας. Ἐκείνοι δ' ὑπισχυοῦντο. Πομπηῖος δὲ καὶ προσεπεῖπεν, ὡς ἀφίξοιτο πρὸς τὰ ξίφη μετὰ τοῦ ξίφους καὶ θυρεὸν κομίζων. Ἐπὶ τούτῳ τοὺς μὲν ἀριστοκρατικούς ἠνίασεν, οὐκ ἀξίαν τῆς περι αὐτὸν αἰδοῦς, οὐδὲ τῇ πρὸς τὴν σύγκλητον εὐλαβείᾳ πρέπουσαν, ἀλλὰ μηχανὴν καὶ μειρακιώδη φωνὴν ἀκούσαντας· ὁ δὲ δῆμος ἤσθη. Καῖσαρ δὲ μειζόνως ἔτι τῆς Πομπηίου δυνάμεως

ἐπιδραττόμενος, ἦν γὰρ αὐτῷ Ἰουλία θυγάτηρ, ἐγγεγυημένη Σερουίλιῳ Καιπίωνι, ταύτην ἐνεγγύησε Πομπηίῳ τὴν δὲ Πομπηίου τῷ Σερουίλιῳ δώσειν ἔφησεν, οὐδ' αὐτὴν ἀνέγγυον οὔσαν, ἀλλὰ Φαίστῳ, τῷ Σύλλᾳ παιδί, καθωμολογημένην. Ὀλίγῳ δ' ὕστερον Καῖσαρ ἠγάγετο Καλπουρνιαν, θυγατέρα Πείσωνος, τὸν δὲ Πείσωνα κατέστησεν ὑπατὸν εἰς τὸ μέλλον. Ἐνταῦθα δὴ καὶ σφόδρα μαρτυρομένου Κάτωνος, καὶ βοῶντος, οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι, γάμοις διαμαστροπευμένης τῆς ἡγεμονίας, καὶ διὰ γυναικῶν εἰς ἐπικρατίαν καὶ στρατεύματα καὶ δυνάμεις ἀλλήλους ἀντιπαραγόντων. Ὁ μὲν οὖν συνάρχων τοῦ Καίσαρος, Βίβλος, ἐπεὶ κωλύων τοὺς νόμους οὐδὲν ἐπέβαινε, ἀλλὰ πολλὰκις ἐκινδύνευσεν μετὰ Κάτωνος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἀποθανεῖν, ἐγκλεισάμενος οἴκοι τὸν τῆς ἀρχῆς χρόνον διετέλεσε. Πομπηίῳ δὲ γήμας, εὐθὺς ἐπέπλησε τὴν ἀγορὰν ὄπλων, καὶ συνεπεκύρου τῷ δήμῳ τοὺς νόμους· Καῖσαρ δὲ τὴν ἐντὸς Ἄλπεων καὶ τὴν ἐκτὸς ἄπασαν Κελτικὴν, προσθεὶς τὸ Ἰλλυρικὸν μετὰ ταγματῶν τεσσάρων εἰς πενταετίαν. Κάτωνα μὲν οὖν, ἐπιχειρήσαντα τούτοις ἀντιλέγειν, ἀπῆγεν εἰς φυλακὴν ὁ Καῖσαρ, οἴόμενος αὐτὸν ἐπικαλέσασθαι τοὺς δημάρχους· ἐκείνου δ' ἀφώνου βαδίζοντος, ὄρων ὁ Καῖσαρ οὐ μόνον τοὺς κρατίστους δυσφροῶντας, ἀλλὰ καὶ τὸ δημοτικὸν αἰδοῖ τῆς Κάτωνος ἀρετῆς σιωπῇ καὶ μετὰ κατηφείας ἐπόμενον, αὐτὸς ἐδεήθη κρύφα τῶν δημάρχων ἐνὸς ἀφελῆσθαι τὸν Κάτωνα. Τῶν δ' ἄλλων συγκλητικῶν ὀλίγοι παντάπασιν αὐτῷ συνήεσαν εἰς βουλήν, οἱ δὲ λοιποὶ δυσχεραίνοντες ἐκποδῶν ἦσαν. Βίπώντιος δὲ Κοσιδίου τινὸς τῶν σφόδρα γερόντων, ὡς φοβούμενοι τὰ ὄπλα καὶ τοὺς στρατιώτας οὐ συνέρχονται· «Τί οὖν (ἔφη ὁ Καῖσαρ) οὐ καὶ σὺ ταῦτα δεδιώς οἴκου» ρεῖς; καὶ ὁ Κοσιδίῳ εἶπεν· «Ὅτι με ποιεῖ μὴ φοβεῖσθαι τὸ γῆρας· ὁ γὰρ ἔτι λειπόμενος βίος οὐ πολλῆς, ὀλίγος ὢν, δεῖται» προνοίας». Αἵσχιστον δὲ τῶν τότε πολιτευμάτων ἔδοξεν, ἐν τῇ

Καίσαρος ὑπατεία δῆμαρχον αἰρεθῆναι Κλώδιον ἐκεῖνον, ὑφ' οὗ τὰ περὶ τὸν γάμον καὶ τὰς ἀπορρήτους παρενομήθη παννυχίδας. Ἡρέθη δ' ἐπὶ τῇ Κικέρωνος καταλύσει καὶ Καῖσαρ οὐ πρότερον ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν στρατείαν, ἢ κατασασιάσαι Κικέρωνα μετὰ Κλωδίου, καὶ συνεκβαλεῖν ἐκ τῆς Ἰταλίας.

ΙΕ. Τοιαῦτα μὲν οὖν λέγεται γενέσθαι τὰ πρὸ τῶν Γαλατικῶν. Ὁ δὲ τῶν πολέμων, οὓς ἐπολέμησε μετὰ ταῦτα, καὶ τῶν στρατιῶν, αἷς ἡμερώσατο τὴν Κελτικὴν, χρόνος, ὡσπερ ἄλλην ἀρχὴν λαβόντως αὐτοῦ, καὶ καταστάντος εἰς ἑτέραν τινὰ βίου καὶ πραγμάτων καινῶν ὁδὸν, οὐκ ἔστιν ὅτου τῶν μάλιστα τεθναμικσμένων ἐρ' ἡγεμονία καὶ μεγίστων γεγονότων ἀπολείποντα πολεμιστὴν καὶ στρατηλάτην ἀπέδειξεν αὐτόν· ἀλλ' εἴτε Φαβίους καὶ Σκιπίωνας καὶ Μετέλλους καὶ τοὺς κατ' αὐτόν, ἢ μικρὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, Σύλλαν καὶ Μάριον, ἀμφοτέρους τε Λευκούλλους, ἢ καὶ Πομπηῖον αὐτόν, οὗ κλέος ὑπουργάνιον ἦνθαι τότε παντοίας περὶ πόλεμον ἀρετῆς, παρὰ βάλαι τις, αἱ Καίσαρος ὑπερβάλλουσι πράξεις, τὸν μὲν χυλεπότητι τύπων, ἐν οἷς ἐπολέμησε, τὸν δὲ μεγέθει χώρας, ἣν προσεκτήσατο, τὸν δὲ πλήθει καὶ βίᾳ πολυμύων, οὓς ἐνίκησε, τὸν δ' ἀτοπίαις καὶ ἀπισταίαις ἡθῶν, ἃ καθωμάλισε, τὸν δ' ἐπιεικείᾳ καὶ πραότητι πρὸς τοὺς ἀλισκομένους, τὸν δὲ δώροις καὶ χάρισι πρὸς τοὺς συστρατευομένους, πάντας δὲ τῶ πλείστας μεμαχῆσθαι μάχας, καὶ πλείστους ἀνηρηκέναι τῶν ἀντιταχθέντων. Ἔτη γὰρ οὐδὲ δέκα πολεμήσας περὶ Γαλατίαν, πόλεις μὲν ὑπὲρ ὀκτακοσίας κατὰ κράτος εἶλεν, ἔθνη δ' ἐχειρώσατο τριακόσια· μυριάσι δὲ παρατξάμενος κατὰ μέρος τριακοσίαις, ἑκατὸν μὲν ἐν χερσὶ διέφθειρεν, ἄλλας δὲ τοσαύτας ἐζώγησεν.

ΙΓ. Εὐνοία δὲ καὶ προθυμία στρατιωτῶν ἐχρήσατο τοσαύτη περὶ αὐτόν, ὥστε τοὺς ἐτέρων μὴδὲν ἐν ταῖς ἄλλαις στρατείαις δικφύροντας, ἀμάχους καὶ ἀνυποστάτους φέρεσθαι πρὸς πᾶν

δεινὸν ὑπὲρ τῆς Καίσαρος δόξης. Οἷος ἦν τοῦτο μὲν Ἀκίλιος, ὅς ἐν τῇ περὶ Μασσαλίαν ναυμαχίᾳ, νεὼς πολεμίας ἐπιβεβηκώς, τὴν μὲν δεξιὰν ἀπεκόπη χεῖρα μαχαίρᾳ, τῇ δ' ἀριστερᾷ τὸν θυρεὸν οὐκ ἀφῆκεν, ἀλλὰ τύπτων εἰς τὰ πρόσωπα τοὺς πολεμίους, ἀπέτρεψε πάντας, καὶ τοῦ σιάφους ἐπεκράτησε. τοῦτο δὲ Κάσιος Σκεύας, ὅς ἐν τῇ περὶ Δυρράχιον μάχῃ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκοπεῖς τοξεύματι, τὸν δ' ὦμον ὑσσῶ καὶ τὸν μηρὸν ἐτέρω διελθλαμένος, τῷ δὲ θυρεῷ βελῶν ἑκατὸν καὶ τριάκοντα πληγὰς ἀνεδεδεγμένους, ἐκάλει τοὺς πολεμίους, ὡς παραδώσων ἑαυτὸν. Δυσεῖν δὲ προσιόντων, τοῦ μὲν ἀπέκοψε τὸν ὦμον τῇ μαχαίρᾳ, τὸν δὲ κατὰ τοῦ προσώπου πατάξας ἀπέστρεψεν αὐτὸς δὲ διεσώθη, τῶν οικείων περισχόντων. Ἐν δὲ Βρεττανίᾳ τῶν πολεμίων εἰς τίπον ἐλώδη καὶ μεστὸν ὕδατος ἐμπροσθεῖς τοῖς πρώτοις ταξιάρχικις ἐπιθεμένων, στρατιώτης, Καίσαρος αὐτοῦ τὴν μάχην ἐφορῶντος, ὠσάμενος εἰς μέσους, καὶ πολλὰ καὶ περιόπτα τόλμης ἀποδειξάμενος ἔργα, τοὺς μὲν ταξιάρχους ἔσωσε, τῶν βροθάρων φυγόντων, αὐτὸς δὲ χαλεπῶς ἐπὶ πᾶσι διαβκίνων, ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς βέεματα τελματώδη καὶ μόλις ἄνευ τοῦ θυρεοῦ, τὰ μὲν νηχόμενος, τὰ δὲ βαδίζων, διεπέρασε. Θαυμαζόντων δὲ τῶν περὶ τὸν Καίσαρα, καὶ μετὰ χαρᾶς καὶ κραυγῆς ἀπαντώντων, αὐτὸς *εὖ* μάλα κατηφῆς καὶ δεδακρυμένος προσέπεσε τῷ Καίσαρι, συγγνώμην αἰτούμενος ἐπὶ τῷ προέσθαι τὸν θυρεόν. Ἐν δὲ Λιβύῃ ναῦν ἔχοντες οἱ περὶ Σκιπίωνα Καίσαρος, ἐν ἧ Γράνιος Πέτρων ἐπέπλει, ταμίας ἀπιδεδειγμένος, τοὺς μὲν ἄλλους ἐποιούντο λείαν, τῷ δὲ ταμίᾳ διδόναι τὴν σωτηρίαν ἔφασαν. Ὁ δ', εἰπὼν, ὅτι τοῖς Καίσαρος στρατιώταις οὐ λαμβάνειν, ἀλλὰ διδόναι σωτηρίαν. ἔθος ἐστίν, ἑαυτὸν τῷ ξίφει πατάξας ἀνεῖλεν.

ΙΖ. Τὰ δὲ τοιαῦτα λήματα καὶ τὰς φιλοτιμίας αὐτὸς ἀνέθρεψε καὶ κατεσκεύασε Καῖσαρ, πρῶτον μὲν τῷ χαρίζεσθαι

καὶ τιμᾶν ἀφειδῶς, ἐνδεικνύμενος, ὅτι τὸν πλοῦτον οὐκ εἰς τρυφᾶς ἰδίας, οὐδέ τινας ἡδυπαθείας ἐκ τῶν πολέμων ἀθροίζει, κοινὰ δ' ἄθλα τῆς ἀνδραγαθίας παρ' αὐτῷ φυλασσόμενα ἀποκαίεται· καὶ μέτεστιν ἐκείνῳ τοῦ πλουτεῖν, ὅσα τοῖς ἀξίοις τῶν στρατιωτῶν δίδωσιν· ἔπειτα τῷ πάντα μὲν κίνδυνον ἐκὼν ὑφίστασθαι, πρὸς μηδένα δὲ τῶν πόνων ἀπαγορεύειν. Τὸ μὲν οὖν φιλοκίνδυνον οὐκ ἐθαύμαζον αὐτοῦ διὰ τὴν φιλοτιμίαν. Ἡ δὲ τῶν πόνων ὑπομονή, παρὰ τὴν τοῦ σώματος δύναμιν ἐγκαρτερεῖν δοκοῦντος, ἐξέπληκτεν ὅτι καὶ τὴν ἕξιν ὧν ἰσχνός, καὶ τὴν σάρκα λευκὴ καὶ ἀπαλὴ, καὶ περὶ τὴν κεφαλὴν νοσώδης, καὶ τοῖς ἐπιληπτικοῖς ἔνοχος, ἐν Κορδύβῃ πρῶτον αὐτῷ τοῦ πάθους, ὡς λέγεται, τούτου προσπεσόντος, οὐ μαλακίας ἐποιήσατο τὴν ἀρρώστιαν πρόφρασιν, ἀλλὰ θεραπείαν τῆς ἀρρώστιας τὴν στρατείαν, ταῖς ἀτύτοις ὀδοιπορίαις, καὶ ταῖς εὐτελέσι διαίταις, καὶ τῷ θυραυλεῖν ἐνδελεχῶς καὶ ταλαιπωρεῖν, ἀπομαχόμενος τῷ πάθει, καὶ τὸ σῶμα φρουρῶν δυσάλωτον. Ἐκοιμᾶτο μὲν γε τοὺς πλείους ὕπνους ἐν ὀχθήμασιν, ἢ φορεῖοις, εἰς πρᾶξιν τὴν ἀνάπαυσιν κατατιθέμενος· ὠχεῖτο δὲ μεθ' ἡμέραν ἐπὶ τὰ φρούρια καὶ τὰς πόλεις καὶ τοὺς χάρακας, ἐνὸς αὐτῷ συγκαθημένου παιδὸς, τῶν ὑπογράφειν ἅμα διώκοντος εἰθισμένων, ἐνὸς δ' ἐξόπισθεν ἐφεστηκότος στρατιώτου, ξίφος ἔχοντος. Σύντόνως δὲ ἤλαυνεν οὕτως, ὥστε τὴν πρώτην ἐξόδον ἀπὸ Ρώμης ποιησάμενος, ὀγδοαῖος ἐπὶ τὸν Ρόδανόν ἐλθεῖν. Τὸ μὲν οὖν ἰππεύειν ἐκ παιδὸς ἦν αὐτῷ ῥάδιον· εἵθιστο γὰρ εἰς τοῦπίσω τὰς χεῖρας ἀπάγων, καὶ τῷ νώτῳ περιπλέκων, ἀνά κράτος ἐλαύνειν τὸν ἵππον. Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ στρατείᾳ προσεξήσκησεν ἰππαζόμενος τὰς ἐπιτολάς ὑπαγορεύειν, καὶ δυσὶν ὁμοῦ γράφουσιν ἐξαρκεῖν· ὡς δ' Ὀππιός φησι, καὶ πλείοσι. Λέγεται δὲ καὶ τὸ διὰ γραμμᾶτων τοῖς φίλοις ὁμιλεῖν, Καίσαρα πρῶτον μηχανήσασθαι, τὴν κατὰ πρόσωπον ἔντευξιν ὑπὲρ τῶν ἐπειγόντων, τοῦ καιροῦ διὰ τε πλῆθος ἀσχο-

λιῶν καὶ τῆς πόλεως τὸ μέγεθος μὴ περιμένοντος· τῆς δὲ περὶ τὴν δίαιταν εὐκολίας κἀκεῖνο ποιῶνται σημεῖον, ὅτι, τοῦ δειπνίζοντος αὐτὸν ἐν Μεδιολάνῳ ξένου, Οὐαλερίου Λέοντος, παραθέντος ἀσπάραγον, καὶ μύρον ἀντ' ἐλαίου καταχέαντος, αὐτὸς μὲν ἀφελῶς ἔφαγε, τοῖς δὲ φίλοις δυσχεραίνουσιν ἐπέπληξεν. « Ἦρκει γὰρ (ἔφη) τὸ μὴ χρῆσθαι τοῖς ἀπαρέσκουσιν· ὁ » δὲ τὴν τοιαύτην ἀγροικίαν ἐξελέγχων, αὐτὸς ἐστὶν ἄγροικος ». Ἐν ὁδῷ δὲ ποτε συνελασθεὶς ὑπὸ χειμῶνος εἰς ἔπαυλιν ἀνθρώπου πένητος, ὡς οὐδὲν εὔρε πλέον οἰκῆματος ἐνὸς γλίσχρους ἕνα δέξασθαι δυναμένου, πρὸς τοὺς φίλους εἰπὼν, ὡς τῶν μὲν ἐντίμων παραχωρητέον εἶη τοῖς κρατίστοις, τῶν δὲ ἀναγκαίων τοῖς ἀσθενεστάτοις, Ὀππιον ἐκέλευσεν ἀναπαύσασθαι· μετὰ δὲ τῶν ἄλλων αὐτὸς ἐν τῷ προσεγίῳ τῆς θύρας ἐκάθευδεν.

ΙΗ. Ἀλλὰ γὰρ ὁ μὲν πρῶτος αὐτῷ τῶν Κελτικῶν πολέμων πρὸς Ἐλβηττίους συνέση καὶ Τιγυρίνους, οἱ τὰς αὐτῶν δώδεκα πόλεις καὶ κώμας τετρακοσίας ἐμπρήσαντες, ἐχώρουν πρόσω διὰ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίοις Γαλατίας, ὡσπερ πάλαι Κίμβροι καὶ Τεύτονες, οὔτε τόλμαν ἐκείνων ὑποδέεσθαι δοκοῦντες εἶναι, καὶ πλῆθος ὁμαλῶς τριάκοντα μὲν αἱ πᾶσαι μυριάδες ὄντες, εἴκοσι δ' αἱ μαχόμεναι, μιᾶς δέουσαι. Τούτων Τιγυρινὸς μὲν οὐκ αὐτὸς, ἀλλὰ Λαβιηνὸς πεμφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, περὶ τὸν Ἄραρα ποταμὸν συνέτριψεν. Ἐλβηττίων δ' αὐτῷ πρὸς τινὰ πόλιν φίλην ἄγοντι τὴν στρατίαν, καθ' ὁδὸν ἀπροσδοκῆτως ἐπιθεμένων, φθάσας ἐπὶ χωρίον καρτερὸν κατέφυγε. Κἀκεῖ συναγαγὼν καὶ παρατάξας τὴν δύναμιν, ὡς ἵππος αὐτῷ προσήχθη· « Τούτῳ μὲν » (ἔφη) νικήσας χρήσομαι πρὸς τὴν δίωξιν, νῦν δ' ἵωμεν ἐπὶ τοὺς » πολεμίους »· καὶ πεζὸς ὀρμήσας ἐνέβαλε. Χρόνῳ δὲ καὶ χαλεπῶς ὠσάμενος τὸ μάχιμον, περὶ ταῖς ἀμάξαις καὶ τῷ χάρακι τὸν πλείστον ἔσχε πόνον, οὐκ αὐτῶν μόνον ὕφισταμένων ἐκεῖ καὶ μαχομένων, ἀλλὰ καὶ παῖδες αὐτῶν καὶ γυναῖκες ἀμυνόμεναι

μέχρι θανάτου συγκατεκόπησαν, ὥστε τὴν μάχην μόλις εἰς μέσας νύκτας τελευτήσῃαι. Καλῶ δὲ τῷ τῆς νίκης ἔργῳ κρεῖττον ἐπέθηκε, τὸ συνοικίσαι τοὺς διαφυγόντας ἐκ τῆς μάχης τῶν *παρόντων* βαρβάρων, καὶ καταναγκάσαι τὴν χώραν ἀναλαβεῖν, ἣν ἀπέλιπον, καὶ τὰς πόλεις, ἃς διέφθειραν, ὄντας ὑπὲρ δέκα μυριάδας. Ἐπραξε δὲ τοῦτο, δεδιὼς, μὴ τὴν χώραν ἔρημον γενομένην οἱ Γερμανοὶ διαβάντες κατάσχωσι.

ΙΘ'. Δεύτερον δὲ πρὸς Γερμανοὺς ἄντικρυς ὑπὲρ Κελτῶν ἐπολέμησε, καίτοι τὸν βασιλέα πρότερον αὐτῶν, Ἀριόβυσσον, ἐν Ρώμῃ σύμμαχον πεποιτημένος· ἀλλ' ἦσαν ἀφόρητοι τοῖς ὑπηκόοις αὐτοῦ γείτονες, καὶ καιροῦ παραδόντος, οὐκ ἂν ἐδόκουν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ἀτρεμήσειν, ἀλλ' ἐπινεμήσεσθαι καὶ καθέξειν τὴν Γαλατίαν. Ὅρων δὲ τοὺς ἡγεμόνας ἀποδειλιῶντας, καὶ μάλιστα ὅσοι τῶν ἐπιφανῶν καὶ νέων αὐτῷ συνεξῆλθον, ὡς δὴ τρυφῇ χρησόμενοι καὶ χρηματισμῷ τῇ μετὰ Καίσαρος στρατείᾳ συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν, ἐκέλευσεν ἀπιῖναι, καὶ μὴ κινδυνεύειν παρὰ γνώμην, οὕτως ἀνάνδρως καὶ μαλακῶς ἔχοντας· αὐτὸς δ' ἔφη τὸ δέκατον τάγμα μόνον παραλαβὼν, ἐπὶ τοὺς βαρβάρους πορεύσεσθαι, μῆτε κρεῖττοσι μέλλων Κίμβρων μάχεσθαι πολεμίοις, μῆτ' αὐτὸς ὢν Μαρίου χείρων στρατηγός. Ἐκ τούτου τὸ μὲν δέκατον τάγμα πρεσβευτὰς ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν, χάριν ἔχειν ὁμολογοῦντες· τὰ δ' ἄλλα τοὺς ἑαυτῶν ἐκάκιζον ἡγεμόνας. Ὁρμῆς δὲ καὶ προθυμίας γενόμενοι πλήρεις ἅπαντες ἠκολούθησαν ὁδὸν ἡμερῶν πολλῶν, ἕως ἐν διακοσίαις [ἀπὸ] τῶν πολεμίων σαδίοις κατεστρατοπέδευσαν. Ἦν μὲν οὖν ὁ τι καὶ πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτὴν ἐτέθραυτο τῆς τόλμης τοῦ Ἀριόβυσσου. Γερμανοῖς γὰρ ἐπιθήσεσθαι Ρωμαίους, ὧν ἐπερχομένων οὐκ ἂν ἐδόκουν ὑποσῆναι, *ὁ* μὴ προσδοκήσας, ἐθαύμαζε τὴν Καίσαρος τόλμαν, καὶ τὸν στρατὸν ἑώρα τεταραγμένον. Ἔτι δὲ μᾶλλον αὐτοὺς ἤμβλυε τὰ μαγτεύματα τῶν ἰερῶν γυναικῶν, αἱ ποταμῶν δίναις

προσθλέπουσαι, καὶ βευμάτων ἐλιγμοῖς καὶ ψόφοις τεκμαιρόμεναι προσθέσπιζον, οὐκ ἔδωσαι μάχην τίθεσθαι, πρὶν ἐπιλάμψαι νέην σελήνην. Ταῦτα τῷ Καίσαρι πυνθανομένῳ, καὶ τοὺς Γερμανοὺς ἡσυχάζοντας ὄρωντι, καλῶς ἔχειν ἔδοξεν ἀπροθύμοις οὖσιν αὐτοῖς συμβαλεῖν μᾶλλον, ἢ τὸν ἐκείνων ἀναμένοντα καιρὸν καθῆσθαι. Καὶ προσβολὰς ποιούμενος τοῖς ἐρύμασι καὶ λόφοις, ἐφ' ὧν ἐσρατοπέδευον, ἐξηγρίαινε καὶ παρώξυνε καταβάνας πρὸς ὄργην διαγωνίσασθαι. Γενομένης δὲ λαμπρᾶς τροπῆς αὐτῶν, ἐπὶ σαδίους τριακασίους ἄχρι τοῦ Ῥήνου διώξας, κατέπλησε τοῦτο πᾶν νεκρῶν τὸ πεδίον καὶ λαφύρων. Ἀριόβυτος δὲ, φθάσας μετ' ὀλίγων, διεπέρασε τὸν Ῥήνον. Ἀριθμὸν δὲ νεκρῶν μυριάδας ὀκτὼ γενέσθαι λέγουσι.

Κ. Ταῦτα διαπραξάμενος, τὴν μὲν δύναιεν ἐν Σηκουανοῖς ἀπέλιπε διαχειμάσουσαν, αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν Ῥώμῃ προσέχειν βουλόμενος, εἰς τὴν περὶ Πάδον Γαλατίαν κατέβη, τῆς αὐτῷ δεδομένης ἐπαρχίας οὔσαν. Ὁ γὰρ καλούμενος Ρουβίκων ποταμὸς ἀπὸ τῆς ὑπὸ ταῖς Ἄλπεσι Κελτικῆς ὀρίζει τὴν ἄλλην Ἰταλίαν. Ἐνταῦθα καθήμενος ἐδημαγῶγει, πολλῶν πρὸς αὐτὸν ἀφικνουμένων, διδοὺς, ὧν ἕκαστος δεηθείη. καὶ πάντα ἀποπέμπων, τὰ μὲν ἔχοντας ἤδη παρ' αὐτοῦ, τὰ δ' ἐλπίζοντας. Καὶ παρὰ τὸν ἄλλον δὲ πάντα τῆς στρατείας χρόνον ἐλάνθανε τὸν Πομπηϊόν, ἐν μέρει νῦν μὲν τοὺς πολεμίους τοῖς τῶν πολιτῶν ὕπλοις καταστρεφόμενος, νῦν δὲ τοῖς ἀπὸ τῶν πολεμίων χρήμασιν αἰρῶν τοὺς πολίτας καὶ χειρούμενος. Ἐπεὶ δὲ Βέλγας ἤκουσε δυνατωτάτους Κελτῶν, καὶ τὴν τρίτην ἀπάσης τῆς Κελτικῆς νεμομένους, ἀφεςάναι, πολλὰς δὴ τινὰς μυριάδας ἐνόπλων ἀνδρῶν ἡθροικότας, ἐπιστρέψας εὐθὺς ἐχώρει τάχει πολλῷ καὶ πορθοῦσι τοὺς συμμάχους Γαλάτας ἐπιπεσῶν τοῖς πολεμίσις, τοὺς μὲν ἀθρουσάτους καὶ πλείους αἰσχροῶς ἀγωνισαμένους τρεψάμενος διέφθειρεν, ὥστε καὶ λίμνας καὶ ποταμοὺς

βαθείς τοῖς Ῥωμαίοις νεκρῶν πλήθει περατοὺς γενέσθαι. Τῶν δ' ἀποσάντων οἱ μὲν παρωκεάνιοι πάντες ἀμαχεί προσεχώρησαν. Ἐπὶ δὲ τοὺς ἀγριωτάτους καὶ μαχιμωτάτους τῶν τῆδε, Νερβίους, ἐσράτευσεν, οἵπερ εἰς συμμιγαῖς δρυμοὺς κατοικημένοι, γυναῖκας δὲ καὶ κτήσεις ἐν τινι βυθῷ τῆς ὕλης ἀπωτάτω θέμενοι τῶν πολεμίων, αὐτοὶ τῷ Καίσαρι, ποιουμένῳ χάρακα καὶ μὴ προσδεχομένῳ τηνικαῦτα τὴν μάχην, ἐξακισμῦριοι τὸ πλῆθος ὄντες, αἰφνιδίως προσέπεσον καὶ τοὺς μὲν ἵππεῖς ἐτρέψαντο, τῶν δὲ ταγματῶν τὸ δωδέκατον καὶ τὸ ἕβδομον περισχόντες, ἅπαντας ἀπέκτειναν τοὺς ταξιάρχους. Εἰ δὲ μὴ Καῖσαρ ἀρπύσας τὸν θυρεὸν, καὶ διασχὼν τοὺς πρὸ αὐτοῦ μαχομένους, ἐνέβαλε τοῖς βαρβάροις, καὶ ἀπὸ τῶν ἄκρων τὸ δέκατον κινδυνεύοντος αὐτοῦ κατέδραμε, καὶ διέκοψε τὰς τάξεις τῶν πολεμίων, οὐδεὶς ἂν ἐδόκει περιγενέσθαι. Νῦν δὲ τῇ Καίσαρος τόλμῃ τὴν λεγομένην ὑπὲρ δύναμιν μάχην ἀγωνισάμενοι, τρέπονται μὲν οὐδ' ὡς τοὺς Νερβίους, κατακόπτουσι δ' ἀμυνομένους. Πεντακόσιοι γὰρ ἀπὸ μυριάδων ἕξ σωθῆναι λέγονται, βουλευταὶ δὲ τρεῖς ἀπὸ τετρακοσίων.

ΚΑ. Ταῦτα ἢ σύγκλητος πυθομένη, πεντεκαίδεκα ἡμέρας ἐψηφίσατο θύειν τοῖς θεοῖς καὶ σχολάζειν ἑορτίζοντας, ὅσας ἐπὶ οὐδεμιᾷ νίκη πρότερον. Καὶ γὰρ ὁ κίνδυνος ἐφάνη μέγας, ἔθνῶν ἅμα τοσοῦτων ἀναρράγέντων, καὶ τὸ νίκημα λαμπρότερον, ὅτι Καῖσαρ ἦν ὁ νικῶν, ἢ πρὸς ἐκεῖνον εὐνοια τῶν πολλῶν ἐποίει. Καὶ γὰρ αὐτὸς εὖ θέμενος τὰ κατὰ τὴν Γαλατίαν, πάλιν ἐν τοῖς περὶ Πάδον χωρίοις διεχείμαζε, συσκευαζόμενος τὴν πόλιν. Οὐ γὰρ μόνον οἱ τὰς ἀρχὰς παραγγέλλοντες, ἐκείνῳ χρώμενοι χρηρηγῶ, καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου χρήμασι διαφθείροντες τὸν δῆμον, ἀνηγορεύοντο, καὶ πᾶν ἔπραττον, ὃ τὴν ἐκείνου δύναμιν αὐξῆιν ἔμελλεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν καὶ μεγίστων οἱ πλείστοι συνῆλθον πρὸς αὐτὸν εἰς Λοῦκαν,

Πομπηϊός τε καὶ Κράσσος, καὶ Ἄππιος, ὁ τῆς Σαρδόνος ἡγεμὼν, καὶ Νέπωσ, ὁ τῆς Ἰβηρίας ἀνθύπατος· ὥστε βαβδούχους μὲν ἑκατὸν εἴκοσι γενέσθαι, συγκλητικούς δὲ πλείονας, ἢ διακοσίους. Βουλὴν δὲ θέμενοι, διεκρίθησαν ἐπὶ τούτοις· ἔδει Πομπηϊὸν μὲν καὶ Κράσσον ὑπάτους ἀποδειχθῆναι, Καίσαρι δὲ χρήματα καὶ πενταετίαν ἄλλην ἐπιμετρηθῆναι τῆς στρατηγίας· ὃ καὶ παραλογώτατον ἐφαίνετο τοῖς νοῦν ἔχουσιν. Οἱ γὰρ τοσαῦτα χρήματα παρὰ Καίσαρος λαμβάνοντες, ὡς οὐκ ἔχοντι διδόναι τὴν βουλὴν ἔπειθον, μᾶλλον δ' ἠνάγκαζον ἐπιστένουσαν οἷς ἐψηφίζοντο, Κάτωνος μὲν οὐ παρόντος· ἐπίτηδες γὰρ αὐτὸν εἰς Κύπρον ἀπεδιοπομπήσαντο· Φαωνίου δ', ὃς ἦν ζηλωτὴς Κάτωνος, ὡς οὐδὲν ἐπέβαινε ἀντιλέγων, ἐξαλομένου διὰ θυρῶν, καὶ βοῶντος εἰς τὸ πλῆθος. Ἀλλὰ προσεῖχεν οὐδεὶς, τῶν μὲν, Πομπηϊὸν αἰδουμένων καὶ Κράσσον· οἱ δὲ πλείους, Καίσαρι χαριζόμενοι, καὶ πρὸς τὰς ἀπ' ἐκείνου ζῶντες ἐλπίδας ἠσύχαζον.

ΚΒ. Τραπόμενος δ' αὖθις ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κελτικῇ δυνάμει, πολὺν καταλαμβάνει πόλεμον ἐν τῇ χώρᾳ, δύο Γερμανικῶν ἐθνῶν μεγάλων ἐπὶ κατακτῆσει γῆς ἄρτι τὸν Ῥήνον διαβεβηκότων· Οὐσίπας καλοῦσι τοὺς ἐτέρους, τοὺς δὲ Τεντερίδας. Περὶ δὲ τῆς πρὸς τούτους γενομένης μάχης ὁ μὲν Καῖσαρ ἐν ταῖς ἡμερίσι γέγραπεν, ὡς οἱ βάρβαροι διαπρσθευόμενοι πρὸς αὐτὸν, ἐν σπονδαῖς ἐπιθοῖντο καθ' ὁδόν, καὶ διὰ τοῦτο τρέφαιντο τοὺς αὐτοῦ, πεντακισχιλίους ὄντας ἵππεις, ὀκτακοσίους τοῖς ἐκείνων μὴ προσδοκῶντας· εἶτα πέμψειαν ἐτέρους πρὸς αὐτὸν αὖθις ἐξαπατῶντας, οὓς κατασχὼν ἐπαγάγοι τοῖς βαρβάροις τὸ στράτευμα, τὴν πρὸς οὕτως ἀπίστους καὶ παρασπόνδους πίστιν εὐήθειαν ἡγούμενος. Γανύσιος δὲ λέγει Κάτονα, τῆς βουλῆς ἐπὶ τῇ νίκῃ ψηφίζομένης ἑορτὰς καὶ θυσίας, ἀποφῆνασθαι γνώμην, ὡς ἐκδοτέον ἐστὶ τὸν Καίσαρα τοῖς

βαρβάρους, ἀφοσιουμένους τὸ παρασπόνδημα ὑπὲρ τῆς πόλεως; και τὴν ἀράν εἰς τὸν αἴτιον τρέποντας. Τῶν δὲ διαβάντων αἰ μὲν κατακοπεῖσαι τεσσαράκοντα μυριάδες ἦσαν· ὀλίγους δὲ τοὺς ἀποπεράσαντας αὖθις ὑπεδέξαντο Σούγαμβροι, Γερμανικὸν ἔθνος. Καὶ ταύτην λαβὼν αἰτίαν ἐπ' αὐτοὺς ὁ Καῖσαρ, ἄλλως δὲ δόξης ἐφιέμενος καὶ τοῦ πρώτος ἀνθρώπων στρατῷ διαβῆναι τὸν Ῥήνον, ἐγεφύρου πλάτος τε πολὺν ὄντα, καὶ κατ' ἐκεῖνο τοῦ πόρου μάλιστα πλημμυροῦντα, καὶ τραχὺν καὶ ῥοώδη, καὶ τοῖς καταφερομένοις σελέχεσι καὶ ξύλοις πληγὰς καὶ σπαραγμοὺς ἐνδιδόντα κατὰ τῶν ἐρειδόντων τὴν γέφυραν. Ἀλλὰ ταῦτα προβόλοις ξύλων μεγάλων διὰ τοῦ πόρου καταπεπηγότων ἀναδεχόμενος, καὶ χαλινώσας τὸ προσπίπτον ῥεῦμα τῷ ζεύγματι, πίστεως πάσης θέαμα κρεῖττον ἐπεδείξατο, τὴν γέφυραν ἡμέραις δέκα συντελεσθεῖσαν.

ΚΓ. Περαιώσας δὲ τὴν δύναμιν, οὐδενὸς ὑπαντιᾶσαι τολμήσαντος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡγεμονικωτάτων τοῦ Γερμανοῦ, Σουήθων, εἰς βαθεῖς καὶ ὑλώδεις αὐλῶνας ἀνασκευασαμένων, πυρπολήσας μὲν τὴν τῶν πολεμίων, θαρρῦνας δὲ τοὺς αἰεὶ τὰ Ῥωμαίων ἀσπαζομένους, ἀνεχώρησεν αὖθις εἰς τὴν Γαλατίαν, εἴκοσι δυεῖν δεούσας ἡμέρας ἐν τῇ Γερμανικῇ διατετριφώς. Ἡ δ' ἐπὶ τοὺς Βρετανοὺς στρατεία τὴν μὲν τόλμαν εἶχεν ὀνομαστὴν· πρῶτος γὰρ εἰς τὸν ἐσπέριον Ὠκεανὸν ἐπέβη στόλῳ, καὶ διὰ τῆς Ἀτλαντίδος θαλάττης, στρατὸν ἐπὶ πόλεμον κομίζων, ἔπλευσε· καὶ νῆσον, ἀπιστουμένην ὑπὸ μεγέθους, καὶ πολλὴν ἔριν παμπόλοις συγγραφεῦσι παρασχοῦσαν, ὡς ὄνομα καὶ λόγος οὐ γενομένης, οὐδ' οὔσης, πέπλασται, κατασχεῖν ἐπιθέμενος, προήγαγεν ἔξω τῆς οἰκουμένης τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν. Δις δὲ διαπλεύσας εἰς τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἀντιπέρας Γαλατίας, καὶ μάχαις πολλαῖς κακώσας τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ἢ τοὺς ἰδίους ὠφελήσας (οὐδὲν γὰρ, ὅτι καὶ λαβεῖν ἦν ἄξιον ἀπ' ἀνθρώπων

λακοβίων και πενήτων), οὐχ' οἷον ἐβούλετο, τῷ πολέμῳ τέλος ἐπέθηκεν, ἀλλ' ὀμήρους λαβὼν παρὰ τοῦ βασιλέως, και ταξάμενος φόρους, ἀπῆρεν ἐκ τῆς νήσου. Καὶ καταλαμβάνει γράμματα μέλλοντα διαπλεῖν πρὸς αὐτὸν, ἀπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ φίλων, δηλοῦντα τὴν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τελευταίαν ἐτελεύτα δὲ τίκτουσα παρὰ Πομπηίῳ. Καὶ μέγα μὲν αὐτὸν ἔσχε Πομπηῖον, μέγα δὲ και Καίσαρα πένθος· οἱ δὲ φίλοι συνεταράχθησαν, ὡς τῆς ἐν εἰρήνῃ και ὁμοιοῖα τᾶλλα νοσοῦσαν τὴν πολιτείαν φυλασσούσης οἰκειότητος λελυμένης. Καὶ γὰρ τὸ βρέφος εὐθύς, οὐ πολλὰς ἡμέρας μετὰ τὴν μητέρα διαζῆσαν, ἐτελεύτησε. Τὴν μὲν οὖν Ἰουλίαν βία τῶν δημάρχων ἀράμενον τὸ πλῆθος εἰς τὸ Ἄρειον ἤνεγκε πεδίον, κακεῖ κηδευθεῖσα κεῖται.

ΚΔ. Τοῦ δὲ Καίσαρος μεγάλην ἤδη τὴν δύναμιν οὔσαν εἰς πολλὰ κατ' ἀνάγκην χειμάδια διελόντος, αὐτοῦ δὲ πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ὡσπερ εἰώθει, τραπομένου, πάντα μὲν αὐθις ἀνεβρόγγυτο τὰ τῶν Γαλατῶν, και στρατοὶ μεγάλοι περιόντες, ἐξέκοπτον τὰ χειμάδια, και προσεμάχοντο τοῖς χαρακώμασι τῶν Ῥωμαίων. Οἱ δὲ πλεῖστοι και κράτιστοι τῶν ἀποσάντων μετ' Ἀμβιόριγος Κότταν μὲν αὐτῷ στρατοπέδῳ και Τιτούριον διέφευραν· τὸ δὲ ὑπὸ Κικέρωνι τάγμα μυριάσιν ἐξ περισχόντες ἐπολιόρχουν, και μικρὸν ἀπέλιπον ἡρηκέναι κατὰ κράτος, συντετρωμένων ἀπάντων, και πικρά δύναμιν ὑπὸ προθυμίας ἀμυνομένων. Ὡς δ' ἠγγέλη ταῦτα τῷ Καίσαρι μακρὰν ὄντι, ταχέως ἐπιστρέψας και συναγαγὼν ἑπτακισχιλίους τοὺς σύμπαντας, ἠπείγετο τὸν Κικέρωνα τῆς πολιορκίας ἐξαιρησόμενος. Τοὺς δὲ πολιορκοῦντας οὐκ ἔλαθεν, ἀλλ' ἀπῆντων ὡς ἀναρπασόμενοι, τῆς ὀλιγοτήτος καταφρονήσαντες. Κάκεινος ἐξαπατῶν ὑπέφρουγεν αἰεὶ, και χωρία λαβὼν ἐπιτηδείως ἔχοντα πρὸς πολλοὺς μαχομένῳ μετ' ὀλίγων, φράγγυται στρατόπεδον· και μάχης ἔσχε τοὺς ἑαυτοῦ πάσης, ἀναγαγεῖν δὲ τὸν χάρακα και τὰς πύλας

ἐνοικοδομεῖν, ὡς δεδοικίας, ἠνάγκαζε, καταφρονηθῆναι στρατηγῶν. Μέχρις οὐ σποράδην ὑπὸ θράσους προσβάλλοντας ἐπέξελθὼν ἐτρέψατο, καὶ πολλοὺς αὐτῶν διέφθειρε.

ΚΕ. Τοῦτο τὰς πολλὰς ἀποστάσεις τῶν ἐνταῦθα Γαλατῶν κατεστόρεσε, καὶ τοῦ χειμῶνος αὐτοῦ, ἐπιφοιτῶν τε πανταχόσε, καὶ προσέχων ὀξέως τοῖς νεωτερισμοῖς. Καὶ γὰρ ἦκεν ἐξ Ἰταλίας ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων αὐτῷ τρία τάγματα, Πομπηίου μὲν ἐκ τῶν ὑφ' αὐτῷ δύο χρήσαντος, ἐν δὲ νεοσύλλεκτον ἐκ τῆς περὶ Πάδον Γαλατίας. Πόρρω δὲ τούτων αἰ πάλοι καταβεβλημέναι κρύφα καὶ νερόμεναι διὰ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν ἐν τοῖς μαχιμωτάτοις γένεσιν ἀρχαὶ τοῦ μεγίστου καὶ κινδυνωδεστάτου τῶν ἐκεῖ πολέμων ἀνεφαίνοντο, ῥωσθεῖσαι πολλῇ μὲν ἡλικία, καὶ πανταχόθεν ὄπλοις ἀθροισθεῖσι, μεγάλοις δὲ πλούτοις εἰς ταῦτο συνενεχθεῖσιν, ἰσχυραῖς δὲ πόλεσι, δυσεμβόλοις δὲ χώραις. Τότε δὲ χειμῶνος ὥρα, πάγοι ποταμῶν, καὶ νιφετοῖς ἀποκεκρυμμένοι δρυμοὶ, καὶ παιδία χειμάρροις ἐπιλελιμνασμένα, καὶ πῆ μὲν ἀτέκμαρτοι βάθει χιόνος ἀτραποὶ, πῆ δὲ δι' ἐλῶν καὶ ῥευμάτων παρατρεπομένων ἀσάφεια πολλῇ τῆς πορείας παντάπασιν ἐδόκουν ἀνεπιχείρητα Καίσαρι τὰ τῶν ἀφισαμένων ποιεῖν. Ἀφειστήκει μὲν οὖν πολλὰ φύλα, πρόσχημα δ' ἦσαν Ἀρβέρνοι καὶ Καρνουτῖνοι. Τὸ δὲ σύμπαν αἰρεθεὶς κράτος εἶχε τοῦ πολέμου Οὐεργεντόριξ, οὗ τὸν πατέρα Γαλάται, τυραννίδα δοκοῦντα πράττειν, ἀπέκτειναν.

ΚΖ. Οὗτος οὖν, εἰς πολλὰ διελθὼν τὴν δύναμιν μέρη, καὶ πολλοὺς ἐπιστήσας ἡγεμόνας, ὠκειοῦτο τὴν περίξ ἅπασαν ἄχρι τῶν πρὸς τὸν Ἄραρα κεκλιμένων, διανοούμενος, ἤδη τῶν ἐν Ῥώμῃ συνισταμένων ἐπὶ Καίσαρα, σύμπασαν ἐγείρειν τῷ πολέμῳ Γαλατίαν. Ὅπερ εἰ μικρὸν ὕστερον ἔπραξε, Καίσαρος εἰς τὸν ἐμφύλιον ἐμπεσόντος πόλεμον, οὐκ ἂν ἐλαφρότεροι τῶν Κιμβρικῶν ἐκείνων φόβοι τὴν Ἰταλίαν κατέσχον. Νυνὶ δ' ὁ πᾶσθ

μὲν ἄριστα χρῆσθαι *δοκῶν* τοῖς πρὸς πόλεμον, μάλιστα δὲ καιρῶς πεφυκὼς Καῖσαρ, ἅμα τῷ πυθέσθαι τὴν ἀπόστασιν, ἄρας ἐχώρει ταῖς αὐταῖς ὁδοῖς, ἃς διήλθε, καὶ βία καὶ τάχει τῆς πορείας διὰ τοσούτου χειμῶνος, ἐπιδειξάμενος τοῖς βαρβάροις, ὡς ἄμαχος αὐτοῖς καὶ ἀήττητος ἔπεισι στρατός. Ὅπου γὰρ ἄγγελον, ἢ γραμματοφόρον, διαδύναμι παρ' αὐτοῦ χρόνῳ πολλῷ ἦν ἄπιστον, ἐνταῦθα μετὰ πάσης ἐωρᾶτο τῆς στρατιᾶς, ἅμα χώρας λυμαίνόμενος αὐτῶν καὶ ἐκκόπτων τὰ χωρία, καταστροφόμενος πόλεις, ἀναλαμβάνων τοὺς μετατιθεμένους· μέχρι καὶ τὸ τῶν Αἰδούων ἔθνος ἐξεπολεμώθη πρὸς αὐτὸν, οἳ τῶν ἄλλων χρόνον ἀδελφούς ἀναγορεύσαντες αὐτοὺς Ῥωμαίων, καὶ τιμώμενοι διαπρεπῶς, τότε δὲ τοῖς ἀποστάταις προσγενόμενοι, πολλὴν τῇ Καίσαρος στρατιᾷ περιέστησαν ἀθυμίαν. Διόπερ καὶ κινήσας ἐκεῖθεν, ὑπερέβαλε τὰ Λιγυονικὰ, βουλόμενος ἄψασθαι τῆς Σηκουανῶν, φίλων ὄντων καὶ προκειμένων τῆς Ἰταλίας πρὸς τὴν ἄλλην Γαλατίαν. Ἐνταῦθα δ' αὐτῷ τῶν πολεμιῶν ἐπιπεσόντων, καὶ περισχόντων μυριάσι πολλαῖς, ὀρμήσας διαγωνίσασθαι, τοῖς μὲν ὅλοις καταπολεμῶν ἐκράτησε, χρόνῳ πολλῷ καὶ φόνῳ καταβιασάμενος τοὺς βαρβάρους· ἔδοξε δὲ κατ' ἀρχὰς τι καὶ σφαλῆναι, καὶ δεικνύουσιν Ἀρβέρνοι ξιφίδιον πρὸς ἱερῷ κρεμάμενον, ὡς δὴ Καῖσαρος λάφυρον. Ὁ θεασάμενος αὐτὸς ὕστερον, ἐμειδίασε, καὶ τῶν φίλων καθελεῖν κελουόντων, οὐκ εἴασεν, ἱερὸν ἠγούμενος.

KZ. Οὐ μὴν ἀλλὰ τότε τῶν διαφυγόντων οἱ πλεῖστοι μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς πόλιν Ἀλησίαν συνέφυγον, καὶ πολιορκοῦντι ταύτην Καῖσαρι, δοκοῦσαν ἀνάλωτον εἶναι μεγέθει τε τειχῶν καὶ πλήθει τῶν ἀπομαχομένων, ἐπιπίπτει παντὸς λόγου μείζων κίνδυνος ἐξωθεν. Ὁ γὰρ ἦν ἐν Γαλατίᾳ κράτιστον ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἄθροισθὲν, ἐν ὅπλοις ἦγον ἐπὶ τὴν Ἀλησίαν, τριάκοντα μυριάδες. αἱ δ' ἐν αὐτῇ τῶν μαχομένων οὐκ ἐλάττωτες ἦσαν

ἑπτακαίδεκα μυριάδων. ὥστε ἐν μέσῳ πολέμου τοσούτου τὸν Καίσαρα κατειλημμένον καὶ πολιορκούμενον ἀναγκασθῆναι διττὰ τεῖχη προβαλέσθαι, τὸ μὲν πρὸς τὴν πόλιν, τὸ δ' ἀπὸ τῶν ἐπιεληλυθότων, ὡς, εἰ συνέλθοιεν αἱ δυνάμεις, κομιδῇ διαπεπραγμένων τῶν καθ' αὐτόν. Διὰ πολλὰ μὲν οὖν εἰκότως ὁ πρὸς Ἀλυσία κίνδυνος ἔσχε δόξαν, ὡς ἔργα τόλμης καὶ δεινότητος, οἷα τῶν ἄλλων ἀγώνων οὐδεὶς, παρασχόμενος· μάλιστα δ' ἂν τις θαυμάσειε τὸ λαθεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει Καίσαρα τοσαύταις μυριάσι ταῖς ἔξω συμβαλόντα καὶ περιγεγόμενον· μᾶλλον δὲ καὶ τῶν Ῥωμαίων τοὺς τὸ πρὸς τὴν πόλιν τεῖχος φυλάττοντας. Οὐ γὰρ πρότερον ἤσθοντο τὴν νίκην, ἢ κλαυθμὸν ἐκ τῆς Ἀλυσίας ἀνδρῶν καὶ κοπετὸν γυναικῶν ἀκουσθῆναι, θεκσαμένων ἄρα κατὰ θάτερα μέρη πολλοὺς μὲν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ κεκοσμημένους θυρεοὺς, πολλοὺς δ' αἵματι πεφυρμένους θώρακας, ἔτι δ' ἐκπώματα καὶ σκηνάς Γαλατικὰς ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς τὸ στρατόπεδον κομιζόμενας. Οὕτως ὀξέως ἢ τοσαύτη δύναμις, ὥσπερ εἰδῶλον, ἢ ὄνειρον, ἠφάνιστο καὶ διεπεφόρητο, τῶν πλείστων ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων. Οἱ δὲ τὴν Ἀλυσίαν ἔχοντες, οὐκ ὀλίγα πράγματα παρασχόντες ἑαυτοῖς καὶ Καίσαρι, τέλος παρέδωσαν ἑαυτοὺς. Ὁ δὲ τοῦ σύμπαντος ἡγεμὼν πολέμου, Οὐεργεντόριξ, ἀναλαβὼν τῶν ὄπλων τὰ κάλλιστα, καὶ κοσμήσας τὸν ἵππον, ἐξιππάσατο διὰ τῶν πυλῶν καὶ κύκλῳ περὶ τὸν Καίσαρα κηθεζόμενον ἐλάσας, εἴτ' ἀφαλόμενος τοῦ ἵππου, τὴν μὲν πανοπλίαν ἀπέρριψεν, αὐτὸς δὲ καθίσας ὑπὸ πόδας τοῦ Καίσαρος ἡσυχίαν ἤγεν, ἄχρις οὗ παρεδόθη φρουρησόμενος ἐπὶ τὸν θρίαμβον.

ΚΗ. Καίσαρι δὲ πάλαι μὲν ἐδέδοκτο καταλύειν Πομπήϊον, ὥσπερ ἀμέλει κἀκείνῳ τοῦτον. Κράσσου γὰρ ἐν Πάρθοις ἀπολωλότος, ὃς ἦν ἔφεδρος ἀμφοῖν, ἀπελείπετο τῷ μὲν, ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι μεγίστῳ, τὸν ὄντα καταλύειν, τῷ δ' ἵνα μὴ πάθῃ ταῦτα,

προαναίρειν, ὃν ἐδεδόκει. Τοῦτο δὲ Πομπηίῳ μὲν ἐξ ὀλίγου φοδῆσθαι παρέση, τέως ὑπερορῶντι Καίσαρος, ὡς οὐ χαλεπὸν ἔργον [ὄν], ὃν αὐτὸς ἠΰξησε, καταλυθῆναι πάλιν ὑπ' αὐτοῦ· Καίσαρ δ', ἀπ' ἀρχῆς ὑπόθεσιν ταύτην πεποιημένος, ἀπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν, ὡσπερ ἀθλητῆς, ἑαυτὸν ἀποσῆσας μακρὰν, καὶ τοῖς Κελτικοῖς ἐγγυμνασάμενος πολέμοις, ἐπήσκησε μὲν τὴν δύναμιν, ἠΰξησε δὲ τὴν δόξαν ἀπὸ τῶν ἔργων, εἰς ἀντίπαλον ἀρθεὶς τοῖς Πομπηίου κταορθώμασι, λαμβάνων προφάσεις, τὰς μὲν αὐτοῦ Πομπηίου, τὰς δὲ τῶν καιρῶν ἐνδιδόντων, καὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ κακοπολιτείας, δι' ἣν οἱ μὲν ἀρχὰς μετιόντες, ἐν μέσῳ θέμενοι τραπέζας, ἐδέκαζον ἀναισχύντως τὰ πλήθη, κατῆει δ' ὁ δῆμος ἔμμισθος, οὐ ψήφοις ὑπὲρ τοῦ δεδωκότος, ἀλλὰ τόξοις καὶ ξίφεσι καὶ σφενδόναϊς ἀμιλλώμενος. Αἷματι δὲ καὶ νεκροῖς πολλάκις αἰσχύναντες τὸ βῆμα διεκρίθησαν, ἐν ἀναρχίᾳ τὴν πόλιν, ὡσπερ ἀκυβέρνητον [ναῦν], ὑποφερομένην ἀπολιπόντες· ὥστε τοὺς νοῦν ἔχοντας ἀγαπᾶν, εἰ πρὸς μηδὲν αὐτοῖς χεῖρον, ἀλλὰ μοναρχίαν, ἐκ τοιαύτης παραφροσύνης καὶ τοσοῦτου κλύδωνος ἐκπεσεῖται τὰ πράγματα. Πολλοὶ δ' ἦσαν οἱ καὶ λέγειν ἐν μέσῳ τολμῶντες ἤδη, πλὴν ὑπὸ μοναρχίας ἀνήκεσον εἶναι τὴν πολιτείαν, καὶ τὸ φάρμακον τοῦτο χρῆναι τοῦ πραοτάτου τῶν ἰατρῶν ἀνασχέσθαι προσφέροντος· ὑποδηλοῦντες τὸν Πομπηίου. Ἐπεὶ δὲ κάκεινος, λόγῳ παραιτεῖσθαι καλλωπιζόμενος, ἔργῳ παντὸς μᾶλλον ἐπέβαινε ἐξ ὧν ἀναδειχθῆσοιτο δικτάτωρ, συμφρονήσαντες οἱ περὶ Κάτωνα, πείθουσι τὴν γερούσιαν ὑπατον αὐτὸν ἀποδεῖξαι μόνον, ὡς μὴ βιάσαιτο δικτάτωρ γενέσθαι, νομιμωτέρα μοναρχία παρηγορηθεῖς. Οἱ δὲ καὶ χρόνον ἐψηφίσαντο τῶν ἐπαρχιῶν. Δύο δ' εἶχεν, Ἰβηρίαν καὶ Λιβύην σύμπασαν, ἃς διώκει πρεσβευτὰς ἀποσέλλων, καὶ στρατεύματα τρέφων, οἷς ἐλάμβανεν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμιείου χίλια τάλαντα καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν.

ΚΘ. Ἐκ τούτου Καῖσαρ ὑπατεῖν ἐμνάτο πέμπων, καὶ χρόνον ὁμοίως τῶν ἰδίων ἐπαρχιῶν. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον Πομπηίου σιωπῶντος, οἱ περὶ Μάρκελλον καὶ Λέντλον ἠναντιοῦντο, μισοῦντες ἄλλως Καίσαρα, καὶ τοῖς ἀναγκαίοις οὐκ ἀναγκαῖα προσιθέντες εἰς ἀτιμίαν αὐτοῦ καὶ προπηλακισμόν. Νεωκομίτας γὰρ ἐναγχος ὑπὸ Καίσαρος ἐν Γαλατία κατφκισμένου; ἀφῆροῦντο τῆς πολιτείας· καὶ Μάρκελλος ὑπατεύων, ἓνα τῶν ἐκεῖ βουλευτῶν, εἰς Ῥώμην ἀφικόμενον, ἤκισο βᾶβδοις, ἐπιλέγων, ὡς ταῦτα τοῦ μὴ Ῥωμαῖον εἶναι παράσημα προστίθησιν αὐτῷ, καὶ δεικνύειν ἀπιόντα Καίσαρι ἐκέλευε. Μετὰ δὲ Μάρκελλον, ἤδη Καίσαρος τὸν Γαλατικὸν πλοῦτον ἀρύεσθαι ρύδην ἀφεικότος πᾶσι τοῖς πολιτευομένοις, καὶ Κουρίωνα μὲν δημαρχοῦντα πολλῶν ἐλευθερώσαντος δανείων, Παύλῳ δὲ, ὑπάτῳ ὄντι, χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα δόντος, ἀφ' ὧν καὶ τὴν βασιλικὴν ἐκεῖνος, ὀνομασθὸν ἀνάθημα, τῇ ἀγορᾷ προσφωκοδόμησεν, ἀντὶ τῆς Φουλβίας οἰκοδομηθεῖσαν· οὕτω δὲ φοβηθεὶς τὴν σύστασιν ὁ Πομπηῖος, ἀναφανδὸν ἤδη δι' ἑαυτοῦ καὶ τῶν φίλων ἔπραττεν ἀποδειχθῆναι διάδοχον Καίσαρι τῆς ἀρχῆς· καὶ πέμπων ἀπήτει τοὺς στρατιώτας, οὓς ἔχρησεν αὐτῷ πρὸς τοὺς Κελτικοὺς ἀγῶνας. Ὁ δ' ἀποπέμπει, δωρησάμενος ἕκαστον ἄνδρα πεντήκοντα καὶ διακοσίαις δραχμῆς· οἱ δὲ τούτους Πομπηῖῳ κομίσαντες, εἰς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἐπιεικεῖς, οὐδὲ χρῆστος κατέσπειραν λόγους ὑπὲρ τοῦ Καίσαρος, αὐτὸν δὲ Πομπηῖον ἐλπῖσι κεναῖς διέφθειραν, ὡς ποθούμενον ὑπὸ τῆς Καίσαρος στρατιᾶς, καὶ τὰ μὲν ἐνταῦθα διὰ φθόνον καὶ πολιτείας ὑπόουλους μάλις ἔχοντα, τῆς δ' ἐκεῖ δυνάμεως ἐτοιμῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ, κἂν μόνον ὑπερβάλωσιν εἰς Ἰταλίαν, εὐθὺς ἐσομένης πρὸς ἐκεῖνον· οὕτω γεγονέναι τὸν Καίσαρα πλήθει στρατειῶν λυπηρὸν αὐτοῖς, καὶ φόβῳ μοναρχίας ὑποπτον. Ἐπὶ τούτοις Πομπηῖος ἐχαγνοῦτο, καὶ παρασκευῆς μὲν ἡμέλει στρατιωτῶν,

ὡς μὴ δεδουκώς, λόγοις δὲ καὶ γνώμαις κατεπολιτεύετο τῷ δοκεῖν Καίσαρα, καταψηφίζομενος. Ὦν ἐκεῖνος οὐδὲν ἐφρόντιζεν· ἀλλὰ λέγεται, τινὰ τῶν ἀφιγμένων παρ' αὐτοῦ ταξιαρχῶν, ἐσῶτα πρὸ τοῦ βουλευτηρίου, καὶ πυθόμενον, ὡς οὐ δίδωσιν ἢ γερούσια Καίσαρι χρόνον τῆς ἀρχῆς· « Ἄλλ' αὕτη (φάναι) » δώσει· κρούσαντα τῇ χειρὶ τὴν λαβὴν τῆς μαχαίρας.

Α. Οὐ μὴν ἀλλ' ἢ γε παρὰ Καίσαρος ἀξίωσις τὸ πρόσχημα τῆς δικαιολογίας λαμπρὸν εἶχεν. Ἡζίου γὰρ αὐτός τε καταθέσθαι τὰ ὄπλα, καὶ Πομπηίου ταῦτ' ἀράξαντος, ἀμφοτέρους ἰδιώτας γενομένους εὐρίσκεισθαι τι παρὰ τῶν πολιτῶν ἀγαθόν· ὡς τοὺς αὐτὸν μὲν ἀφαιρουμένους, ἐκείνῳ δ' ἦν εἶχε βεβαιουῦντας δύναμιν, ἕτερον διαβάλλοντας, ἕτερον κατασκευάζειν τύραννον. Ταῦτα προκαλούμενος ἐν τῷ δήμῳ Κουρίων ὑπὲρ Καίσαρος, ἐκροτεῖτο λαμπρῶς· οἱ δὲ καὶ σφράνους ἐπ' αὐτόν, ὥσπερ ἀθλητὴν, ἀνθοβουλοῦντες ἠφίεσαν. Ἀντώνιος δὲ δημαρχῶν Καίσαρος ὑπὲρ τούτων ἐπιστολὴν κομισθεῖσαν εἰς τὸ πλῆθος ἐξήνεγκε, καὶ ἀνέγνω βίβλ' τῶν ὑπάτων. Ἐν δὲ τῇ βουλῇ Σκιπίων μὲν, ὁ Πομπηίου πενθερός, εἰσηγήσατο γνώμην, ἂν ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ μὴ κατάθῃται τὰ ὄπλα Καίσαρ, ἀποδειχθῆναι πολέμιον αὐτόν. Ἐρωτῶντων δὲ τῶν ὑπάτων, εἰ δοκεῖ Πομπηίων ἀφείναι τοὺς στρατιώτας, καὶ πάλιν, εἰ δοκεῖ Καίσαρα, τῇ μὲν ὀλίγοι παντάπασι, τῇ δὲ πάντες παρ' ὀλίγους προσέθεντο. Τῶν δὲ περὶ Ἀντώνιον πάλιν ἀξιούντων ἀμφοτέρους τὴν ἀρχὴν ἀφείναι, πάντες ὁμαλῶς προσεχώρησαν. Ἄλλ' ἐκβιαζομένου Σκιπίωνος, καὶ Λέντλου τοῦ ὑπάτου βοῶντος, ὄπλων δεῖν πρὸς ἄνδρα ληστὴν, οὐ ψήφω, τότε μὲν διελύθησαν, καὶ μετεβάλλοντο τὰς ἐσθῆτας ἐπὶ πένθει διὰ τὴν σάσιν.

ΑΑ. Ἐπεὶ δὲ παρὰ Καίσαρος ἦγον ἐπιστολαὶ μετριάζειν δοκῶντος (ἡζίου γὰρ ἀφείς τ' ἄλλα πάντα, τὴν ἐντὸς Ἄλπεων, καὶ τὸ Ἰλλυρικὸν μετὰ δυεῖν ταγμάτων αὐτῷ δοθῆναι, μέχρις

οὐ τὴν δευτέραν ὑπατείαν μέτεισι), καὶ Κικέρων ὁ ῥήτωρ, ἄρτι παρὼν ἐκ Κιλικίας καὶ διαλλαγὰς πράττων, ἐμάλαττε τὸν Πομπήϊον· ὁ δὲ, τᾶλλα συγχωρῶν, τοὺς στρατιώτας ἀφήρει. Καὶ Κικέρων μὲν ἔπειθε τοὺς Καίσαρος φίλους συνενδόντας ἐπὶ ταῖς εἰρημέναις ἐπαρχίαις, καὶ στρατιώταις μόνοις ἐξακισχιλίαις, ποιῆσαι τὰς διαλύσεις. Πομπήϊου δὲ καμπτομένου καὶ διδόντος, οἱ περὶ Δέντλον οὐκ εἶων ὑπατεύοντες, ἀλλὰ καὶ τῆς βουλῆς Ἀντώνιον καὶ Κουρίωνα προπηλακίσαντες, ἐξήλασαν ἀτίμως, τὴν εὐπρεπεσάτην Καίσαρι τῶν προφάσεων αὐτοὶ μηχανησάμενοι, καὶ δι' ἧς μάλιστα τοὺς στρατιώτας παρώξυνεν, ἐπιδεικνύμενος ἄνδρας ἐλλογίμους καὶ ἄρχοντας ἐπὶ μισθίων ζευγῶν πεφευγότας ἐν ἐσθῆσιν οἰκετικαῖς. Οὕτω γὰρ ἀπὸ Ῥώμης σκευάσαντες ἑαυτοὺς διὰ φόβον ὑπεξήσαν.

ΔΒ. Ἦσαν μὲν οὖν περὶ αὐτὸν οὐ πλείους ἱππέων τριακοσίων καὶ πεντακισχιλίων ὀπλιτῶν· τὸ γὰρ ἄλλο στρατεύμα πέραν Ἄλπεων ἀπολελειμμένον ἔμελλον ἄξειν εἰ πεμφθέντες. Ὀρῶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὧν ἐνίστατο πραγμάτων καὶ τὴν ἔφοδον οὐ πολυχειρίας δεομένην ἐν τῷ παρόντι μᾶλλον, ἢ θάμβει τε τόλμῃς καὶ τάχει καιροῦ καταληπτέαν οὖσαν (ἐκπλήξειν γὰρ ἀπιστούμενος ῥᾶον, ἢ βιάσασθαι μετὰ παρασκευῆς ἐπελθὼν), τοὺς μὲν ἡγεμόνας καὶ ταξίαρχους ἐκέλευσε, μαχαίρας ἔχοντας ἄνευ τῶν ἄλλων ὄπλων, κατασχεῖν Ἀρίμινον, τῆς Ἰταλίας μεγάλην πόλιν, ὡς ἐνδέχεται μάλιστα φεισαμένους φόνου καὶ ταραχῆς· Ὀρτησίῳ δὲ τὴν δύναμιν παρέδωκεν. Αὐτὸς δὲ τὴν μὲν ἡμέραν διήγαγεν ἐν φανερωῷ, μονομάχοις ἐφεσῶς γυμναζομένοις καὶ θεώμενος. Μικρὸν δὲ πρὸ ἑσπέρας θεραπεύσας τὸ σῶμα, καὶ παρελθὼν εἰς τὸν ἀνδρῶνα, καὶ συγγενόμενος βραχεὰ τοῖς κεκλημένοις ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἤδη συσκοτάζοντος ἐξανέστη, * καὶ* τοὺς μὲν ἄλλους φιλοφρονηθεὶς, καὶ κελεύσας περιμένειν αὐτὸν ὡς ἐπανελευσόμενον· ὀλίγοις δὲ τῶν φίλων προείρητο, μὴ κατὰ

τὸ αὐτὸ πάντας, ἄλλον δ' ἄλλη διώκειν. Αὐτὸς δὲ τῶν μισθίων ζευγῶν ἐπιβὰς ἐνὸς, ἤλαυνεν ἐτέραν τινὰ πρῶτον ὁδὸν, εἶτα πρὸς τὸ Ἀρίμινον ἐπιστρέψας, ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν ὀρίζοντα τὴν ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίαν ἀπὸ τῆς ἄλλης Ἰταλίας ποταμὸν (Ρουβίκων καλεῖται), καὶ λογισμὸς αὐτὸν εἰσῆει μᾶλλον ἐγγίζοντα τῷ δεινῷ, καὶ περιφερόμενον τῷ μεγέθει τῶν τολμωμένων, ἔσχετο δρόμου καὶ τὴν πορείαν ἐπιστήσας, πολλὰ μὲν αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ διήνεγκε, σιγῇ τὴν γνώμην ἐπ' ἀμφοτέρα μεταλαμβάνων, καὶ τροπὰς ἔσχεν αὐτῷ τότε τὸ βούλευμα πλείστας· πολλὰ δὲ καὶ τῶν φίλων τοῖς παροῦσιν, ὧν ἦν καὶ Πολλίων Ἀσίσιος, συνδιηπόρησεν, ἀναλογιζόμενος, ἡλίκων κακῶν ἄρξει πᾶσιν ἀνθρώποις ἢ διάβασις, ὅσον τε λόγον αὐτῆς τοῖς αὔθις ἀπολείψουσι. Τέλος δὲ μετὰ θυμοῦ τινος, ὥσπερ ἀφείς ἑαυτὸν ἐκ τοῦ λογισμοῦ πρὸς τὸ μέλλον, καὶ τοῦτο δὴ τὸ κοινὸν τοῖς εἰς τύχας ἐμβαίνουσιν ἀπόρους καὶ τύλμας προοίμιον ὑπειπὼν. « Ἀνερρίφθω κύβος ». ὤρμησε πρὸς τὴν διάβασιν· καὶ δρόμῳ τὸ λοιπὸν ἤδη χρώμενος, εἰσέπεσε πρὸ ἡμέρας εἰς τὸ Ἀρίμινον, καὶ κατέσχε. Λέγεται δὲ τῇ προτέρᾳ νυκτὶ τῆς διαβάσεως ὄναρ ἰδεῖν ἔκθεσμον· ἐδόκει γὰρ αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ μητρὶ μίγνυσθαι τὴν ἄρρητον μίξιν.

ΛΓ. Ἐπεὶ δὲ κατελήφθη τὸ Ἀρίμινον, ὥστερ ἀνεφγμένον τοῦ πολέμου πλατεῖαις πύλαις ἐπὶ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ συγκεχυμένων ἅμα τοῖς ὅροις τῆς ἐπαρχίας τῶν νόμων τῆς πόλεως, οὐκ ἄνδρας ἄν τις φῆθη καὶ γυναῖκας, ὥσπερ ἄλλοτε, σὺν ἐκπλήξει διαφοιτᾶν τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ τὰς πόλεις αὐτὰς ἀνισαμέννας, φυγῇ διαφέρεσθαι δι' ἀλλήλων· τὴν δὲ Ρώμην, ὥσπερ ὑπὸ βευμάτων πιμπλαμένην, φυγαῖς τῶν πέριξ δήμων καὶ μεταστάσεσιν, οὔτ' ἄρχοντι πεῖσαι ῥαδίαν οὔσαν, οὔτε λόγῳ καθεκτὴν, ἐν πολλῷ κλύδωνι καὶ σάλῳ, μικρὸν ἀπολιπεῖν αὐτὴν ὑφ' αὐτῆς ἀνατετράφθαι. Πάθη γὰρ ἀντίπαλα,

καὶ βίαια κατεῖχε κινήματα πάντα τόπον. Οὔτε γὰρ τὸ χαῖρον ἠσυχίαν ἤγεν, ἀλλὰ τῷ δεδοικότει καὶ λυπούμενῳ κατὰ πολλὰ συμπίπτον ἐν μεγάλῃ πόλει, καὶ θρασυνόμενον ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος, δι' ἐρίδων ἦν· αὐτόν τε Πομπήϊον ἐκπεπληγμένον ἄλλος ἀλλαχόθεν ἐτάραττε, τοῖς μὲν, ὡς ἠΰξησε Καίσαρα καθ' ἑαυτοῦ καὶ τῆς ἡγεμονίας, εὐθύνας ὑπέχοντα, τῶν δ', ὅτι παραχωροῦντα καὶ προτεινόμενον εὐγνώμονας διαλύσεις ἀφῆκε τοῖς περὶ Λέντλον ὑβρίσαι, κατηγορούντων. Φαώνιος δ' αὐτὸν ἐκέλευσε τῷ ποδί τύπτειν τὴν γῆν· ἐπεὶ μεγαληγορῶν ποτε πρὸς τὴν σύγκλητον, οὐδὲν εἶα πολυπραγμονεῖν, οὐδὲ φροντίζειν ἐκείνους τῆς ἐπὶ τὸν πόλεμον παρασκευῆς· αὐτὸς γὰρ, ὅποι ἂν ἐπῆ, κρούσας τὸ ἔδαφος τῷ ποδί, στρατευμάτων ἐμπλήσειν τὴν Ἰταλίαν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τότε πλήθει δυνάμεως ὑπερέβαλεν ὁ Πομπήϊος τὴν Καίσαρος· εἶασε δ' οὐδεὶς τὸν ἄνδρα χρήσασθαι τοῖς ἑαυτοῦ λογισμοῖς, ἀλλ' ὑπ' ἀγγελμάτων πολλῶν καὶ ψευδῶν καὶ φόβων, ὡς ἐφεστῶτος ἤδη τοῦ πολεμίου, καὶ πάντα κατέχοντος, εἶξας συνεξεκρούσθη τῇ πάντων φορᾷ, καὶ ψηφίζεται ταραχὴν ὄρα, καὶ τὴν πόλιν ἐξέλιπε, κελεύσας ἔπεσθαι τὴν γερουσίαν, καὶ μηδένα μένειν τὸν πρὸ τῆς τυραννίδος ἡρημένων τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

ΑΔ. Οἱ μὲν οὖν ὕπατοι μὴδ' ἄ νόμος ἐστὶ πρὸ ἐξόδου θύσαντες ἔφυγον· ἔφυγον δὲ καὶ τῶν βουλευτῶν οἱ πλεῖστοι, τρόπον τινὰ δι' ἀρπαγῆς ἀπὸ τῶν ἰδίων, ὅ τι τύχοιεν, ὡσπερ ἀλλοτρίων, λαμβάνοντες. Εἰσὶ δ' οἱ, καὶ σφόδρα τὰ Καίσαρος ἡρημένοι πρότερον, ἐξέπεσον ὑπὸ θάμβους τότε τῶν λογισμῶν, καὶ συμπαρηνέθησαν, οὐδὲν δεόμενοι, τῷ ρεύματι τῆς φορᾶς ἐκείνης. Οἰκτρότατον δὲ θέαμα τῆς πόλεως ἦν, ἐπιφερομένου τοσοῦτου χειμῶνος, ὡσπερ νεῶς ὑπὸ κυβερνητῶν ἀπαγορευόντων πρὸς τὸ συντυχὸν ἐκπεσεῖν ἀναγκαζομένης. Ἀλλὰ καίπερ οὕτω τῆς μεταστάσεως οἰκτρᾶς οὔσης, τὴν μὲν φυγὴν οἱ ἄν-

θρωποι πατρίδα διὰ Πομπηίων ἠγοῦντο, τὴν δὲ Ρώμην, ὡς Καίσαρος στρατόπεδον ἐξέλειπον. Ὅπου καὶ Λαβιηνός, ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα φίλος Καίσαρος, καὶ πρεσβευτὴς γεγωνός, καὶ συνηγωνισμένος ἐν πᾶσι προθυμότερα τοῖς Κελτικοῖς πολέμοις, τότε ἐκείνον ἀποδράς, ὄχρητο πρὸς Πομπηίων. Ἀλλὰ τούτῳ μὲν καὶ τὰ χρήματα καὶ τὰς ἀποσκευὰς ἀπέπεμψεν ὁ Καῖσαρ. Δομιτίῳ δ' ἠγομένῳ σπειρῶν τριάκοντα, καὶ κατέχοντι Κορφίνιον ἐπελθὼν παρεστρατοπέδευσεν. Ὁ δ', ἀπογνοὺς τὰ καθ' ἑαυτὸν, ἤητησε τὸν ἰατρὸν οἰκέτην ὄντα φάρμακον· καὶ λαβὼν τὸ δοθὲν, ἔπιεν ὡς τεθνηζόμενος. Μετ' ὀλίγον δ' ἀκούσας, τὸν Καίσαρα θαυμαστῇ τινι φιλάνθρωπιᾳ χρῆσθαι πρὸς τοὺς ἐκλωκότας, αὐτὸς αὐτὸν ἀπεθρήνει, καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ βουλευμάτος ἤητατο. Τοῦ δ' ἰατροῦ θαρρύνοντος αὐτὸν, ὡς ὑπνωτικόν, οὐ θανάσιμον, πεπωκότα, περιχαρῆς ἀναστὰς ἀπήει πρὸς Καίσαρα, καὶ λαβὼν δεξιάν, αὐθις διεξέπεσε πρὸς Πομπηίων. Ταῦτ' εἰς τὴν Ρώμην ἀπαγγελλόμενα τοὺς ἀνθρώπους ἠδίους ἐποίηε, καὶ τινες φυγόντες ἀνέστρεψαν.

ΑΕ. Ὁ δὲ Καῖσαρ τὴν τε τοῦ Δομιτίου στρατιάν παρέλαβε, καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσους ἐν ταῖς πόλεσι Πομπηίῳ στρατολογουμένους ἔφρασε καταλαβὼν. Πολὺς δὲ γεγωνός ἤδη καὶ φοβερός ἐπ' αὐτὸν ἤλαυνε Πομπηίων. Ὁ δ' οὐκ ἐδέξατο τὴν ἔφοδον, ἀλλ' εἰς Βρεντησίον φυγὼν, τοὺς μὲν ὑπάτους πρότερον ἔστειλε μετὰ δυνάμεως εἰς Δυρράχιον, αὐτὸς δ' ὀλίγον ὕστερον ἀπελθόντος Καίσαρος ἐξέπλευσεν, ὡς ἐν ταῖς περὶ ἐκείνου γραφισομένοις τὰ καθ' ἕκαστα δηλωθήσεται. Καίσαρι δὲ βυυλομένῳ μὲν εὐθὺς διώκειν ἀπορία νεῶν ἦν. Εἰς δὲ τὴν Ρώμην ἀνέστρεψε, γεγωνός ἐν ἡμέραις ἐξήκοντα πάσης ἀναιμιωτὶ τῆς Ἰταλίας κύριος. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν πόλιν εὖρε μᾶλλον, ἢ προσεδόκα, καθεστῶσαν, καὶ τῶν ἀπὸ βουλῆς ἐν αὐτῇ συχνούς, τούτοις μὲν ἐπιεικῆ καὶ δημοτικὰ διελέχθη, παρακαλῶν αὐτούς καὶ πρὸς

Πομπηΐον ἀποστέλλειν ἄνδρας ἐπὶ συμβάσεσι πρεπούσαις ὑπ-
 ήκουσε δ' οὐδεις, εἴτε φοβούμενοι Πομπηΐον ἐγκαταλελειμμένον,
 εἴτε νομίζοντες, οὐχ οὕτω Καίσαρα φρονεῖν, ἀλλ' εὐπρεπεία
 λόγων χρῆσθαι. Τοῦ δὲ δημάρχου, Μετέλλου, κωλύοντος αὐτὸν
 ἐκ τῶν ἀποθέτων χρήματα λαμβάνειν, καὶ νόμους τινὰς προ-
 φέροντος οὐκ ἔφη τὸν αὐτὸν ὄπλων καὶ νόμων καιρὸν εἶναι. « Σὺ
 » δ' εἰ τοῖς πραττομένοις δυσκολαίνεις, νῦν μὲν ἐκποδὼν ἄπιθι.
 » παρῶρησίας γὰρ οὐ δεῖται πόλεμος. Ὅταν δὲ καταθῶμαι τὰ
 » ὄπλα, συμβάσεων γενομένων, τότε παριὼν δημαγωγήσεις. Καὶ
 » ταῦτα (ἔφη) λέγω τῶν ἐμαυτοῦ δικαίων ὑφιέμενος. Ἐμὸς γὰρ
 » εἶ σὺ, καὶ πάντες, ὅσους εἴληφα τῶν πρὸς ἐμὲ σασισάντων »
 Ταῦτα πρὸς τὸν Μέτελλον εἰπὼν, ἐβάδιζε πρὸς τὰς θύρας τοῦ
 ταμείου. Μὴ φαινομένων δὲ τῶν κλειδῶν, χαλκεῖς μεταπέμ-
 ψάμενος, ἐκκόπτειν ἐκέλευεν αὔθις δ' ἐνισταμένου τοῦ Μετέλ-
 λου, καὶ τινῶν ἐπαινούντων, διατεινόμενος ἠπειλήσεν ἀποκτενεῖν
 αὐτὸν, εἰ μὴ παύσαιτο παρενοχλῶν. « Καὶ τοῦτο (ἔφη), μειράκιον,
 » οὐκ ἀγνοεῖς, ὅτι μοι δυσκολώτερον ἦν εἰπεῖν, ἢ πράξαι». Οὗτος
 ὁ λόγος τότε καὶ Μέτελλον ἀπελθεῖν ἐποίησε καταδείσαντα, καὶ
 τᾶλλα ῥαδίως αὐτῷ καὶ ταχέως ὑπηρετεῖσθαι πρὸς τὸν πόλεμον.

ΛΓ. Ἐστράτευε δ' εἰς Ἰθέρϊαν, πρότερον ἐγνωκῶς τοὺς περὶ
 Ἀφρόνιον καὶ Βάρωνα Πομπηΐου πρεσβευτὰς ἐκβαλεῖν, καὶ τὰς
 ἐκεῖ δυνάμεις καὶ τὰς ἐπαρχίας ὑφ' αὐτῷ ποιησάμενος, οὕτως ἐπὶ
 Πομπηΐον ἐλαύνει, μηδὲνὰ κατὰ νότου τῶν πολεμίων ὑπολιπό-
 μενος. Κινδυνεύσας δὲ καὶ [τῷ] σώματι πολλάκις κατ' ἐνέδρας,
 καὶ τῷ στρατῷ μάλιστα διὰ λιμὸν, οὐκ ἀνῆκε πρότερον διώκων
 καὶ προκλούμενος καὶ περιταφρεύων τοὺς ἄνδρας, ἢ κύριον
 βία γενέσθαι τῶν στρατοπέδων, καὶ τῶν δυνάμεων. Οἱ δ' ἡγε-
 μόνες ὄχοντο πρὸς Πομπηΐον φεύγοντες.

ΛΔ. Ἐπανελθόντα δ' εἰς Ῥώμην Καίσαρα Πείσων μὲν ὁ
 πενθερὸς παρεκάλει πρὸς Πομπηΐον ἀποστέλλειν ἄνδρας ὑπὲρ

διαλύσεως, Ίσαυρικὸς δὲ Καίσαρι χαριζόμενος ἀντεῖπεν. Αἰρε-
 θεῖς δὲ δικτάτωρ ὑπὸ τῆς βουλῆς, φυγάδας τε κατήγαγε, καὶ
 τῶν ἐπὶ Σύλλα δυστυχησάντων τοὺς παῖδας ἐπιτίμους ἐποίησε,
 καὶ σεισαρχεῖα τινὲς τόκων ἐκούφιζε τοὺς χρωφειλέτας. ἄλλων
 τε τοιούτων ἠψατο πολιτευμάτων, οὐ πολλῶν· ἀλλ' ἐν ἡμέραις
 ἔνδεκα τὴν μὲν μοναρχίαν ἀπειπάμενος, ὕπατον δ' ἀναδείξας
 ἑαυτὸν καὶ Σερούλιον Ίσαυρικόν, εἶχετο τῆς στρατείας. Καὶ
 τὰς μὲν ἄλλας δυνάμεις καθ' ὁδὸν ἐπειγόμενος παρῆλθεν, ἵπ-
 πεῖς δ' ἔχων λογάδας ἑξακοσίους, καὶ πέντε τάγματα, χειμῶνος
 ἐν τροπαῖς ὄντος Ἰσταμένου Ἰανουαρίου μηνὸς (οὗτος δ' ἂν εἴη
 Ποσειδεῶν Ἀθηναίους), ἀφῆκεν εἰς τὸ πέλαγος· καὶ διαβαλὼν τὸν
 Ἴόνιον, Ὠρικὸν καὶ Ἀπολλωνίαν αἰρεῖ, τὰ δὲ πλοῖα πάλιν ἀπέπεμ-
 ψεν εἰς Βρεντήσιον ἐπὶ τοὺς ὑστερίσαντας τῇ πορείᾳ στρατιώτας.
 Οἱ δ', ἄχρι μὲν καθ' ὁδὸν ἦσαν, ἅτε δὴ καὶ παρηκμακότες ἤδη
 τοῖς σώμασι, καὶ πρὸς τὰ πλήθη τῶν πολέμων ἀπειρηκότες,
 ἐν αἰτίαις εἶχον τὸν Καίσαρα « Ποῦ δὴ, καὶ πρὸς τί πέρασ,
 » ἡμᾶς ὁ ἀνὴρ καταθήσεται, περιφέρων καὶ χρώμενος ὥσπερ
 » ἀτρύτοις καὶ ἀψύχοις ἡμῖν; καὶ σίδηρος ἐξέκαμε πληγαῖς, καὶ
 » θυροῦ τις ἐστὶ φειδῶ ἐν χρόνῳ τοσούτῳ καὶ θώρακος. Οὐδ'
 » ἀπὸ τῶν τραυμάτων ἄρα λογίζεται Καῖσαρ, ὅτι θνητῶν μὲν
 » ἄρχει, θνητὰ δὲ πεφύκαμεν πάσχειν καὶ ἀλγεῖν; ὦραν δὲ χει-
 » μῶνος καὶ πνεύματος ἐν θαλάττῃ καιρὸν οὐδὲ θεῶ βιάζεσθαι
 » δυνατόν· ἀλλ' οὗτος παραβάλλεται, καθάπερ οὐ διώκων πολε-
 » μίους, ἀλλὰ φεύγων ». Τοιαῦτα λέγοντες ἐπορεύοντο σχολαίως
 εἰς τὸ Βρεντήσιον. Ὡς δὲ ἐλθόντες εὖρον ἀνηγμένον τὸν Καί-
 σαρα, ταχὺ πάλιν αὐ̄ μεταβαλόντες, ἐκάκιζον ἑαυτοὺς, προ-
 δότας ἀποκαλοῦντες τοῦ αυτοκράτορος. Ἐκάκιζον δὲ καὶ τοὺς
 ἡγεμόνας οὐκ ἐπιταχύναντας τὴν πορείαν. Καθήμενοι δ' ἐπὶ τῶν
 ἄκρων πρὸς τὸ πέλαγος καὶ τὴν Ἕπειρον, ἀπεσκόπουσαν τὰς
 ναῦς, ἐφ' ὧν ἔμμελον περαιούσθαι πρὸς ἐκεῖνον.

ΔΗ. Ἐν δὲ Ἀπολλωνία Καῖσαρ, οὐκ ἔχων ἀξιομαχὸν τὴν μεθ' ἑαυτοῦ δύναμιν, βραδυνούσης δὲ τῆς ἐκεῖθεν, ἀπορούμενος καὶ περιπαθῶν, δεινὸν ἐβούλευσε βούλευμα, κρύφα πάντων εἰς πλοῖον ἐμβὰς, τὸ μέγεθος δωδεκάσκαλμον, ἀναχθῆναι πρὸς τὸ Βρεντήσιον, τηλικούτοις σύλοις περιεχομένου τοῦ πελάγους ὑπὸ τῶν πολεμίων. Νυκτὸς οὖν ἐσθῆτι θεράπωντος ἐπικρυφάμενος ἀνέβη, καὶ καταβαλὼν ἑαυτὸν, ὡς τινα τῶν παρημελημένων, ἠσύχαζε. Τοῦ δὲ Ἀνίου ποταμοῦ τὴν ναῦν ὑποφέροντος εἰς τὴν θάλασσαν, τὴν μὲν ἐωθινήν αὔραν, ἣ παρεῖχε τηλικαῦτα περὶ τὰς ἐκβολὰς γαλήνην, ἀπωθοῦσα πόρρω τὸ κύμα, πολὺς πνεύσας πελάγιος διὰ νυκτὸς [ἄνεμος] ἀπέσβεσε· πρὸς δὲ τὴν πλημμύραν τῆς θαλάσσης καὶ τὴν ἀντίβασιν τοῦ κλύδωνος ἀγριαίων ὁ ποταμὸς, καὶ τραχὺς ἄμα καὶ κτύπῳ μεγάλῳ καὶ σκληραῖς ἀνακοπτόμενος δίναις, ἄπορος ἦν βιασθῆναι τῷ κυβερνήτῃ· καὶ μεταβαλεῖν ἐκέλευσε τοὺς ναῦτας ὡς ἀποσρέψων τὸν πλοῦν. Διςθόμενος δ' ὁ Καῖσαρ ἀναδείκνυσιν ἑαυτὸν, καὶ τοῦ κυβερνήτου λαβόμενος τῆς χειρὸς, ἐκπεπληγμένου πρὸς τὴν ὄψιν· « Ἴθι (ἔφη), γενναῖε, τόλμα καὶ δέδιθι μηδέν· Καίσαρα φέρεις, » καὶ τὴν Καίσαρος τύχην συμπλεύσαν». Ἐλάθοντο τοῦ χειμῶνος οἱ ναῦται, καὶ ταῖς κώπαις ἐμφύντες, ἐβιάζοντο πάσῃ προθυμίᾳ τὸν ποταμόν. Ὡς δ' ἦν ἄπορα, δεξάμενος πολλὴν θάλατταν, καὶ κινδυνεύσας ἐν τῷ στόματι, συνεχώρησε μάλ' ἄκων τῷ κυβερνήτῃ μεταβαλεῖν. Ἀνιόντι δ' αὐτῷ κατὰ πλῆθος ἀπήντων οἱ στρατιῶται, πολλὰ μεμφόμενοι καὶ δυσπαθοῦντες, εἰ μὴ πέπεισαι καὶ σὺν αὐτοῖς μόνους ἰκανὸς εἶναι νικᾶν, ἀλλ' ἄχθεται καὶ παραβάλλεται διὰ τοὺς ἀπόντας, ὡς ἀπιστῶν τοῖς παροῦσιν.

ΛΘ. Ἐκ τούτου κατέπλευσε μὲν Ἀντώνιος ἀπὸ Βρεντησίου τὰς δυνάμεις ἄγων. Θαρρήσας δὲ Καῖσαρ προῦκαλεῖτο Πομπήϊον, ἰδρυμένον ἐν καλῷ, καὶ χορηγούμενον ἔκ τε γῆς καὶ θαλάττης ἀποχρώγτων, αὐτὸς ἐν οὐκ ἀφθόνοις διαγῶν κατ'

ἀρχάς, ὕστερον δὲ καὶ σφόδρα πιεσθεὶς ἀπορία τῶν ἀναγκαίων. Ἀλλὰ ρίζαν τινὰ κόπτοντες οἱ στρατιῶται, καὶ γάλακτι φυρῶντες, προσεφέροντο, καὶ ποτε καὶ διαπλάσαντες ἐξ αὐτῆς ἄρτους, καὶ ταῖς προφυλακαῖς τῶν πολεμίων ἐπιδραμόντες, ἔβαλλον εἴσω καὶ διεβρίπτουν, ἐπιλέγοντες, ὡς, ἄχρις ἂν ἡ γῆ τοιαύτας ἐκφέρῃ ρίζας, οὐ παύσονται πολιορκοῦντες Πομπηίου. Ὁ μόντοι Πομπηῖος οὔτε τοὺς ἄρτους, οὔτε τοὺς λόγους εἶα τούτους ἐκφέρεισθαι πρὸς τὸ πλῆθος. Ἡθύμουν γὰρ οἱ στρατιῶται, τὴν ἀγριότητα καὶ τὴν ἀπάθειαν τῶν πολεμίων, ὡσπερ θηρίων, ὀβρώδοῦντες. Ἄει δὲ τινες περὶ τοῖς ἐρύμασι τοῖς Πομπηίου μάχαι σποράδες ἐγίγνοντο· καὶ περιῆν πάσαις ὁ Καῖσαρ, πλήν μιᾶς, ἐν ἣ, τροπῆς μεγάλης γενομένης, ἐκινδύνευσεν ἀπολέσαι τὸ στρατόπεδον. Πομπηίου γὰρ προσβαλόντος, οὐδεὶς ἔμεινεν, ἀλλὰ καὶ τάφροι κατεπίμπλαντο κτεινομένων, καὶ περὶ τοῖς αὐτῶν χαρακώμασι καὶ περιτειχίσμασιν ἔπιπτον ἐλαυνόμενοι προτροπάδην. Καῖσαρ δ' ὑπαντιάζων, ἐπειρᾶτο μὲν ἀνασρέφειν τοὺς φεύγοντας, ἐπέβαινε δ' οὐδέν· ἀλλ' ἐπιλαμβανομένου τῶν σημείων ἀπεβρίπτουν οἱ κομίζοντες, ὡς δύο καὶ τριάκοντα λαβεῖν τοὺς πολεμίους, αὐτὸς δὲ παρὰ μικρὸν ἦλθεν ἀποθανεῖν. Ἄνδρὶ γὰρ μεγάλῳ καὶ ῥωμαλέῳ, φεύγοντι παρ' αὐτὸν, ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα, μένειν ἐκέλευσε, καὶ σρέφεισθαι πρὸς τοὺς πολεμίους. Ὁ δὲ, μεσθὸς ὦν ταραχῆς παρὰ τὸ δεινὸν, ἐπήρατο τὴν μάχαιραν, ὡς καθιζόμενος· φθάνει δ' ὁ τοῦ Καίσαρος ὑπασπιστῆς ἀποκόψας αὐτοῦ τὸν ὄμω. Οὕτω δ' ἀπέγνω τὰ καθ' αὐτὸν ὡς, ἐπεὶ Πομπηῖος ὑπ' εὐλαθείας τινὸς, ἢ τύχης, ἔργῳ μεγάλῳ τέλος οὐκ ἐπέθηκεν, ἀλλὰ καθεύρξας εἰς τὸν χάρακα τοὺς φεύγοντας, ἀνεχώρησεν, εἶπεν ἄρα πρὸς τοὺς φίλους ἀπιῶν ὁ Καῖσαρ· « Σήμερον ἂν ἡ νίκη παρὰ τοῖς πολεμίοις ἦν, εἰ τὸν νικῶντα εἶχον ». Αὐτὸς δὲ παρελθὼν εἰς τὴν σκηνὴν καὶ κατακλιθεὶς, νύκτα πασῶν ἐκείνην ἀνιαρωτάτην

διήγαγεν, ἐν ἀπόροις λογισμοῖς, ὡς κακῶς ἐσφάτηγῆκώς, ὅτι, καὶ χώρας ἐπικειμένης βαθείας καὶ πόλεων εὐδαιμόνων τῶν Μακεδονικῶν καὶ Θετταλικῶν, ἐάσας ἐκεῖ περισπᾶσαι τὸν πόλεμον, ἐνταῦθα καθέζοιτο πρὸς θαλάττη, ναυκρατούντων τῶν πολεμίων, πολιορκούμενος τοῖς ἀναγκαίως μᾶλλον, ἢ τοῖς ὅπλοις πολιορκῶν. Οὕτω δὲ περισπασθεὶς καὶ ἀνιαθεὶς πρὸς τὴν ἀπορίαν καὶ χαλεπότητα τῶν παρόντων, ἀνίστη τὸν στρατὸν, ἐπὶ Σκιπίωνα προάγειν εἰς Μακεδονίαν ἐγνωκῶς. Ἡ γὰρ ἐπισπάσσεσθαι τὸν Πομπηϊόν, ὅπου μαχεῖται μὴ χορηγούμενος ὁμοίως ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἢ περιέσσεσθαι μεμονωμένου Σκιπίωνος.

Μ. Τοῦτο τὴν Πομπηϊοῦ στρατιὰν ἐπῆρε, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἡγεμόνας, ὡς ἠττημένοι καὶ φεύγοντος ἔχεσθαι Καίσαρος. Αὐτὸς μὲν γὰρ εὐλαβῶς εἶχε Πομπηϊὸς ἀναρρῖψαι τὴν μάχην περὶ τηλικούτων, καὶ παρεσκευασμένος ἄριστα πᾶσι πρὸς τὸν χρόνον, ἠξίου τρίβειν καὶ μαραίνειν τὴν τῶν πολεμίων ἀκμὴν βραχεῖαν οὖσαν. Τὸ γὰρ τοι μαχιμώτατον τῆς Καίσαρος δυνάμεως ἐμπειρίαν μὲν εἶχε καὶ τόλμαν ἀνυπόστατον πρὸς τοὺς ἀγῶνας, ἐν δὲ ταῖς πλάναις καὶ ταῖς στρατοπεδίαῖς τειχοφυλακοῦντες καὶ νυκτεγερτοῦντες ἐξέκαμνον ὑπὸ γήρωσ, καὶ βαρεῖς ἦσαν τοῖς σώμασι πρὸς τοὺς πόνους, δι' ἀσθένειαν ἐγκαταλείποντες τὴν προθυμίαν. Τότε δὲ καὶ τι νόσημα λοιμῶδες ἐλέχθη, τὴν ἀτοπίαν τῆς διαίτης ποιησάμενον ἀρχὴν, ἐν τῇ στρατιᾷ περιφέρεσθαι τῇ Καίσαρος. Καὶ τὸ μέγιστον, οὔτε χρήμασιν ἐρβώμενος, οὔτε τροφῆς εὐπορῶν, χρόνου βραχεὸς ἐδόκει περὶ αὐτῷ καταλυθῆσεσθαι.

ΜΑ. Διὰ ταῦτα Πομπηϊὸν μάχεσθαι μὴ βουλόμενον μόνος ἐπῆνει Κάτων, φειδοῖ τῶν πολιτῶν ὅς γε καὶ τοὺς πεσόντας ἐν τῇ μάχῃ τῶν πολεμίων, εἰς χιλίους τὸ πλῆθος γενομένους, ἰδὼν, ἀπῆλθεν ἐγκαλυψάμενος καὶ καταδακρύσας. Οἱ δ' ἄλλοι

πάντες ἐκάκιζον τὸν Πομπηϊὸν φυγομαχοῦντα, καὶ παρώξυνον, Ἄγαμέμνονα καὶ βασιλέα βασιλείων ἀποκαλοῦντες, ὡς δὴ μὴ βουλόμενον ἀποθέσθαι τὴν μοναρχίαν, ἀλλ' ἀγαλλόμενον, ἡγεμόνων τοσούτων ἐζηρημένων αὐτοῦ καὶ φοιτῶντων ἐπὶ σκηνήν. Φαώνιος δὲ, τὴν Κάτωνος παρῤῥησίαν ὑποποιούμενος, μηχανικῶς ἐσχετλίαζεν, εἰ μηδὲ τῆτες ἔσται τῶν περὶ Τουσκλάνον ἀπολαῦσαι σύκων, διὰ τὴν Πομπηϊοῦ φιλαρχίαν. Ἀφράνιος δὲ (νεωστὶ γὰρ ἐξ Ἰβηρίας ἀφῖκτο κακῶς στρατηγήσας), διαβαλλόμενος ἐπὶ χρήμασι προδοῦναι τὸν στρατὸν, ἠρώτα, διὰ τί πρὸς τὸν ἔμπορον οὐ μάχονται τὸν ἐωνημένον παρ' αὐτοῦ τὰς ἐπαρχίας. Ἐκ τούτων ἀπάντων συναυλούμενος ἄκων εἰς μάχην ὁ Πομπηϊὸς ἐχώρει τὸν Καίσαρα διώκων. Ὁ δὲ τὴν μὲν ἄλλην πορείαν χαλεπῶς ἤνυσεν, οὐδενὸς παρέχοντος ἀγοράν, ἀλλὰ πάντων καταφρονούντων διὰ τὴν ἑναγχος ἦτταν. Ὡς δ' εἶλε Γόμφους, Θεσσαλικὴν πόλιν, οὐ μόνον ἔθρεψε τὴν στρατιάν, ἀλλὰ καὶ τοῦ νοσήματος ἀπήλλαξε παραλόγως. Ἀφθόνῳ γὰρ ἐνέτυχον οἶνω, καὶ πiónτες ἀνέδην, εἶτα χριόμενοι κώμοις, καὶ βακχεύοντες ἀνά τὴν ὁδὸν, ἐκ μέθης διεκρούσαντο καὶ παρήλλαξαν τὸ πάθος, εἰς ἕξιν ἐτέραν τοῖς σώμασι μεταπεσόντες.

MB. Ὡς δ' εἰς τὴν Φαρσαλίαν ἐμβαλόντες ἀμφοτέροι καταεστρατοπέδευσαν, ὁ μὲν Πομπηϊὸς αὔθις εἰς τὸν ἀρχαῖον ἀνεκρούετο λογισμὸν τὴν γνώμην, ἔτι καὶ φασμάτων οὐκ αἰσίῳ προσγενομένων, καὶ καθ' ὕπνον ὄψεως. Ἐδόκει γὰρ ἑαυτὸν ὄραϊν ἐν τῷ θεάτρῳ κρατούμενον ὑπὸ Ῥωμαίων... Οἱ δὲ περὶ αὐτὸν οὕτω θρασεῖς ἦσαν, καὶ τὸ νίκημα ταῖς ἐλπίσι προειληφότες, ὥστε φιλονεικεῖν ὑπὲρ τῆς Καίσαρος ἀρχιερωσύνης Δομίτιον καὶ Σπινθῆρα καὶ Σκιπίωνα, διαμιλλωμένους ἀλλήλοις· πέμπειν δὲ πολλοὺς εἰς Ῥώμην μισθουμένους καὶ προκαταλαμβάνοντας οἰκίας ὑπατεύουσι καὶ στρατηγοῦσιν ἐπιτηδείους, ὡς εὐθὺς ἄρξοντες μετὰ τὸν πόλεμον. Μάλιστα δ' ἐσφάδαζον οἱ ἵππεῖς ἐπὶ

τὴν μάχην, ἡσκημένοι περιττῶς ὄπλων λαμπρότησι καὶ τροφαῖς ἵππων, καὶ κάλλει σωμαίων μέγα φρονοῦντες, καὶ διὰ τὸ πλῆθος, ἑπτακισχίλιοι πρὸς χιλίους τοὺς Καίσαρος ὄντες. Ἦν δὲ καὶ τὸ τῶν πεζῶν πλῆθος οὐκ ἀγχώμαλον, ἀλλὰ τετρακισμῦριοι καὶ πεντακισχίλιοι παρετάττοντο δυσμυρίοις καὶ δισχιλίοις.

ΜΓ. Ὁ δὲ Καίσαρ, τοὺς στρατιώτας συναγαγὼν, καὶ προσιπῶν, ὡς δύο μὲν αὐτῷ τάγματα Κορφίνιος ἄγων ἐγγύς ἐστιν, ἄλλαι δὲ πεντεκαίδεκα σπεῖραι μετὰ Καληνοῦ κάθηνται περὶ Μέγαρα καὶ Ἀθήνας, ἠρώτησεν, εἴτε βούλονται περιμένειν ἐκείνους, εἴτ' αὐτοὶ διακινδυνεῦσαι καθ' ἑαυτούς. Οἱ δ' ἀνεβόησαν, δεόμενοι μὴ περιμένειν, ἀλλὰ μᾶλλον, ὅπως τάχιςα συνίωσιν εἰς χεῖρας τοῖς πολεμίοις, τεχνάζεσθαι καὶ στρατηγεῖν· ποιουμένῳ δὲ καθαρμὸν αὐτῷ τῆς δυνάμεως, καὶ θύσαντι τὸ πρῶτον ἱερεῖον, εὐθύς ὁ μάντις ἔφραζε, τριῶν ἡμερῶν μάχη κριθέσεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους. Ἐρομένου δὲ τοῦ Καίσαρος, εἰ καὶ περὶ τοῦ τέλους ἐνορᾷ τι τοῖς ἱερείοις εὐσημον, « Αὐτὸς » ἂν (ἔφη) σὺ τοῦτο βέλτιον ὑποκρίναιο σαυτῷ. Μεγάλην γὰρ » οἱ θεοὶ μεταβολὴν καὶ μετάρπτωσιν ἐπὶ τὰ ἐναντία τῶν καθεσῶ- » των δηλοῦσιν· ὡς', εἰ μὲν εὖ πράττειν ἡγῆ σεαυτὸν ἐπὶ τῷ » παρόντι, τὴν χεῖρονα προσδόκα τύχην· εἰ δὲ κακῶς, τὴν ἀμεί- » νονα ». Τῇ δὲ πρὸ τῆς μάχης νυκτὶ, τὰς φυλακὰς ἐφοδεύοντος αὐτοῦ, περὶ τὸ μεσονύκτιον ὤφθη λαμπὰς οὐρανίου πυρὸς, ἣν ὑπερενεχθεῖσαν τὸ Καίσαρος στρατόπεδον, λαμπρὰν καὶ φλογώδη γενομένην, ἔδοξεν εἰς τὸ Πομπηίου καταπεσεῖν. Ἐωθινῆς δὲ φυλακῆς καὶ πανικὸν τάραχον ἤσθοντο, γιγνόμενον παρὰ τοῖς πολεμίοις. Οὐ μὴν μαχεῖσθαι γε κατ' ἐκείνην προσεδόκα τὴν ἡμέραν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ Σκοτούσσης ὀδεύων ἀνεζεύγνυεν.

ΜΔ. Ἐπεὶ δὲ, τῶν σκηνῶν ἤδη καταλελυμένων, οἱ σκοποὶ προσίππευσαν αὐτῷ, τοὺς πολεμίους ἐπὶ μάχῃ καταβαίνειν

ἀπαγγέλλοντες, περιχαρῆς γενόμενος, καὶ εὐξάμενος τοῖς θεοῖς, περρέτατε τὴν φάλαγγα, τὴν τάξιν τριπλῆν ποιῶν. Καὶ τοῖς μὲν μέσοις ἐπέστησε Καλβῖνον Δομίτιον, τῶν δὲ κεράτων τὸ μὲν εἶχεν Ἀντώνιος, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν, ἐν τῷ δεκάτῳ τάγματι μέλλων μάχεσθαι. Κατὰ τοῦτο δὲ τοὺς τῶν πολεμίων ἵππεῖς ἀντιπαραταττομένους ὄρων, καὶ δεδοικῶς τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἀπὸ τῆς ἐσχάτης τάξεως ἀδήλως ἐκέλευσε περιελθεῖν πρὸς ἑαυτὸν ἐξ σπείρας, καὶ κατόπιν ἔστησε τοῦ δεξιοῦ, διδάξας, ἅ χρὴ ποιεῖν, ὅταν οἱ τῶν πολεμίων ἵππεῖς προσφέρωνται. Πομπήϊος δὲ τὸ μὲν αὐτὸς εἶχε τῶν κεράτων, τὸ δ' εὐώνυμον Δομίτιος, τοῦ δὲ μέσου Σκιπίων ἦρχεν ὁ πενθερός. Οἱ δ' ἵππεῖς ἅπαντες ἐπὶ τὸ ἀρισερὸν ἔβρισαν, ὡς τὸ δεξιὸν κυκλωσόμενοι τῶν πολεμίων, καὶ λαμπρὰν περὶ αὐτὸν τὸν ἡγεμόνα ποιησόμενοι τροπὴν. Οὐδὲν γὰρ ἀνθέξειν βάθος ὀπλιτικῆς φάλαγγος, ἀλλὰ συντρίψεσθαι καὶ καταρῥάξεσθαι πάντα τοῖς ἐναντίοις, ἐπιβολῆς ἅμα τοσοῦτων ἵππέων γενομένης. Ἐπεὶ δὲ σημαίνειν ἔμελλον ἀμφοτέρω τὴν ἔφροδον, Πομπήϊος μὲν ἐκέλευσε τοὺς ὀπλίτας ἐσῶτας ἐν προβολῇ καὶ μένοντας ἀραρότως δέχεσθαι τὴν ἐπιδρομὴν τῶν πολεμίων, μέχρις ἂν ὑσσοῦ βολῆς ἐντὸς γένωνται. Καῖσαρ δὲ καὶ περὶ τοῦτο διαμαρτεῖν φησιν αὐτὸν, ἀγνοήσαντα τὴν μετὰ δρόμου καὶ φορᾶς ἐν ἀρχῇ γινομένην σύρραξιν, ὡς ἐν τε ταῖς πληγαῖς βίαν προστίθησι, καὶ συνεκκαίει τὸν θυμὸν, ἐκ πάντων ἀναρρίπιζόμενον. Αὐτὸς δὲ, κινεῖν τὴν φάλαγγα μέλλων, καὶ προῖων ἐπ' ἔργον ἤδη, πρῶτον ὄρα τῶν ταξιαρχῶν ἄνδρα τινὰ πιστὸν αὐτῷ καὶ πολέμων ἔμπειρον, ἐπιθαρσύνοντα τοὺς ὑφ' αὐτῷ καὶ προκαλούμενον εἰς ἄμυναν ἀλκῆς. Τοῦτον ὀνομασί προσαγορεύσας· « Τί ἐλπίζομεν (εἶπεν) ὦ Γάϊε Κρασσίνιε, καὶ πῶς τοῦ θράσους » ἔχομεν; Ὁ δὲ Κρασσίνιος, ἐκτείνας τὴν δεξιάν, καὶ μέγα βοήσας· « Νικήσομεν (ἔφη) λαμπρῶς, ὦ Καῖσαρ· ἐμὲ γὰρ ἢ ζῶντα

» ἡμέρον, ἢ τεθνηκότα, ἐπαινέσεις». Ταῦτ' εἰπὼν, πρῶτος ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις δρόμῳ, συνεπισπασάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν ἑκατὸν εἴκοσι στρατιώτας. Διακόψας δὲ τοὺς πρώτους, καὶ πρόσω χωρῶν φόνῳ πολλῷ καὶ βιαζόμενος, ἀνακόπτεται ζίφει πληγεὶς διὰ τοῦ στόματος, ὥς καὶ τὴν αἰχμὴν ὑπὲρ τὸ ἰνίον ἀνασχεῖν.

ME. Οὕτω δὲ τῶν πεζῶν κατὰ τὸ μέσον συρράγέντων καὶ μαχομένων ἀπὸ τοῦ κέρατος, οἱ τοῦ Πομπηίου ἵππεις σοβαρῶς ἐπήλαυον, εἰς κύκλωσιν τοῦ δεξιοῦ τὰς ἴλας ἀνεχόμενοι· καὶ πρὶν ἢ προσβαλεῖν αὐτούς, ἐκτρέχουσι αἱ σπεῖραι παρὰ Καίσαρος, οὐχ, ὥσπερ εἰώθασιν, ἀκοντίσμασι χρώμενοι τοῖς ὑσσοῖς, οὐδὲ μηροὺς παίοντες ἐκ χειρὸς, ἢ κνήμας τῶν πολεμίων, ἀλλὰ τῶν ὄψεων ἐφιέμενοι, καὶ τὰ πρόσωπα συντιτρώσκοντες. Ἰπὸ Καίσαρος δεδιδαγμένοι τοῦτο ποιεῖν, ἐλπίζοντος ἄνδρας οὐ πολλὰ πολέμοις, οὐδὲ τραύμασιν, ὠμιληκότας, νέους δὲ καὶ κομῶντας ἐπὶ κάλλει καὶ ὥρᾳ, μάλιστα τὰς τοιαύτας πληγὰς ὑπόψεσθαι, καὶ μὴ μενεῖν, τὸν ἐν τῷ παρόντι κίνδυνον ἅμα καὶ τὴν αὐθις αἰσχύνην δεδοικότας. Ὁ δὴ καὶ συνέβαινε· οὐ γὰρ ἠνείχοντο τῶν ὑσσῶν ἀναφερομένων, οὐδ' ἐτόλμων ἐν ὀφθαλμοῖς τὸν σίδηρον ὀρῶντες, ἀλλ' ἀπεσρέφοντο καὶ συνεκαλύπτοντο, φειδόμενοι τῶν προσώπων. Καὶ τέλος οὕτω ταραζάντες ἑαυτοὺς ἐτράποντο φεύγειν, αἴσχις λαμηνάμενοι τὸ σύμπαν. Εὐθύς γὰρ οἱ μὲν νενικητότερες τούτους, ἐκυκλοῦντο τοὺς πεζοὺς, καὶ κατὰ νότου προσπίπτοντες ἔκοπτον. Πομπηίῳ δ' ὡς κατεῖδεν ἀπὸ θατέρου τοὺς ἵππεις φυγῇ σκεδασθέντας, οὐκέτ' ἦν ὁ αὐτός, οὐδ' ἐμμένητο Πομπηίῳ ὢν Μάγνος, ἀλλ' ὑπὸ θεοῦ μάλιστα βλαπτομένῳ τὴν γνώμην εὐοικῶς, ἢ διὰ θείας ὄψης τεθαμβημένος, ἀφθογγος ὄχετ' ἀπίων ἐπὶ σκηνήν· καὶ καθεζόμενος ἐκαράδῳκει τὸ μέλλον, ἄχρις οὔ, τροπῆς ἀπάντων γενομένης, ἐπέβαινον οἱ πολέμοιοι τοῦ χάρακος, καὶ διεμάχοντο

πρὸς τοὺς φυλάττοντας. Τότε δ', ὡσπερ ἔνους γενόμενος, καὶ ταύτην μάνην, ὡς φασι, φωνὴν ἀφείξ. « Οὐκοῦν καὶ ἐπὶ τὴν παρεμβολήν; ἀπεδύσατο μὲν τὴν ἐναγώνιον καὶ στρατηγικὴν ἐσθῆτα φεύγοντι δὲ πρέπουσαν μεταλαβὼν ὑπεξῆλθεν. Ἄλλ' οὗτος μὲν ὑποίαις ὕστερον χρῆσάμενος τύχαις, ὅπως τε παραδούς ἑαυτὸν τοῖς Αἰγυπτίοις ἀνδράσιν ἀνῆρέθη, δηλοῦμεν ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γράμμασιν.

ΜΓ: Ὁ δὲ Καῖσαρ, ὡς ἐν τῷ χάρακι τοῦ Πομπηίου γενόμενος, τοὺς τε κειμένους νεκροὺς ἤδη τῶν πολεμίων εἶδε, καὶ τοὺς ἐπικτεινομένους, εἶπεν ἄρα στενάξας: « Τοῦτ' ἐβουλήθησαν, » εἰς τοῦτό με ἀνάγκης ὑπηγάγοντο, ἵνα Γάϊος Καῖσαρ, ὁ με- » γίστους πολέμους κατορθώσας, εἰ προηκάμην τὰ στρατεύματα, » καὶ κατεδικάσθην ». Ταῦτά φησι Πολλίων Ἀσίνιος τὰ ῥήματα Ῥωμαῖστὶ μὲν ἀναφθέγγασθαι τὸν Καῖσαρα παρὰ τὸν τότε καιρὸν, Ἑλληνιστὶ δ' ὑπ' αὐτοῦ γεγράφθαι. Τῶν δ' ἀποθανόντων τοὺς πλείστους οἰκέτας γενέσθαι, περὶ τὴν κατάληψιν τοῦ χάρακος ἀναιρεθέντας στρατιώτας δὲ μὴ πλείους ἐξακισχιλίων πεσεῖν. Τῶν δὲ πεζῶν τῶν ἀλόντων κατέμιξε τοὺς πλείστους ὁ Καῖσαρ εἰς τάγματα. Πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ἐπιφανῶν ἄδειαν ἔδωκεν, ὧν καὶ Βροῦτος ἦν ὁ κτείνας αὐτὸν ὕστερον ἐφ' ᾧ λέγεται μὴ φαινομένῳ μὲν ἀγωνιάσαι, σωθέντος δὲ καὶ παραγενομένου πρὸς αὐτὸν ἡσθῆναι διαφερόντως.

ΜΔ. Σημεῖον δὲ πολλῶν γενομένων τῆς νίκης, ἐπιφανέστατον ἱστορεῖται τὸ περὶ Τράλλεις. Ἐν γὰρ ἱερῷ Νίκης ἀνδριάς εἰσῆκει Καῖσαρος, καὶ τὸ περὶ αὐτὸ χωρίον αὐτό τε σπερὸν φύσει καὶ λίθῳ σκληρῷ κατεστρωμένον ἦν ἀνωθεν ἐκ τούτου λέγουσιν ἀνατεῖλαι φοίνικα παρὰ τὴν βᾶσιν τοῦ ἀνδριάντος. Ἐν δὲ Παταεῖω Γάϊος Κορνήλιος, ἀνὴρ εὐδόκιμος ἐπὶ μαντικῇ, Λιβίου τοῦ συγγραφέως πολίτης καὶ γνώριμος, ἐτύγχανεν ἐπ' οἰωνοῖς καθήμενος ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Καὶ πρῶτον μὲν, ὡς Λίβιος φησὶ,

τὸν καιρὸν ἔγνω τῆς μάχης, καὶ πρὸς τοὺς παρόντας ἔφη, ὅτι καὶ δὴ περαίνεται τὸ χρῆμα, καὶ συνίασιν εἰς ἔργον οἱ ἄνδρες. Αὐθις δὲ πρὸς τῇ θεᾷ γενόμενος, καὶ τὰ σημεῖα κατιδὼν, ἀνήλατο μετ' ἐνθουσιασμοῦ, βοῶν « Νικᾶς, ὦ Καῖσαρ ». Ἐκπλαγέντων δὲ τῶν παρατυχόντων, περιελὼν τὸν σέφανον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ἐνωμότως ἔφη, μὴ πρὶν ἐπιθήσασθαι πάλιν, ἢ τῇδε τῇ τέχνῃ μαρτυρῆσαι τὸ ἔργον. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Αἰβίσιος οὕτω γενέσθαι καταβεβαιούται.

ΜΗ. Καῖσαρ δὲ, τῷ Θετταλῶν ἔθνει τὴν ἐλευθερίαν ἀναθεὶς νικητήριον, ἐδῶκε Πομπήϊον ἀψάμενος δὲ τῆς Ἀσίας Κνιδίους τε Θεοπόμπω, τῷ συναγαγόντι τοὺς μύθους, χαριζόμενος, ἠλευθέρωσε, καὶ πᾶσι τοῖς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦσι τὸ τρίτον τῶν φόρων ἀνῆκεν. Εἰς δὲ Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ Πομπηίῳ τεθνηκότι καταχθεὶς, Θεόδωτον μὲν ἀπεστράφη, τὴν Πομπηίου κεφαλὴν φέροντα, τὴν δὲ σφραγιδα δεξάμενος τοῦ ἀνδρὸς κατεδάκρυσεν· ὅσοι δὲ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ καὶ συνήθων πλανώμενοι κατὰ τὴν χώραν ἐαλώκεσαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, πάντας εὐεργέτησε καὶ προσηγάγετο. Τοῖς δὲ φίλοις εἰς Ῥώμην ἔγραφεν, ὅτι τῆς νίκης ἀπολαύσι τοῦτο μέγιστον καὶ ἥδιστον, τὸ σώζειν τινὰς αἰεὶ τῶν πεπολεμηκότων πολιτῶν αὐτῶ. Τὸν δ' αὐτόθι πόλεμον οἱ μὲν οὐκ ἀναγκαῖον, ἀλλ' ἔρωτι Κλεοπάτρας ἄδοξον αὐτῶ καὶ κινδυνώδη, γενέσθαι λέγουσιν· οἱ δὲ τοὺς βασιλικούς αἰτιῶνται, καὶ μάλιστα τὸν εὐνοῦχον Ποθεινὸν. Ὃς πλεῖστον δυνάμενος, καὶ Πομπηῖον μὲν ἀνηρηκῶς ἐναγχος, ἐκβεβληκῶς δὲ Κλεοπάτραν, κρύφα μὲν ἐπεβούλευε τῷ Καίσαρι· καὶ διὰ τοῦτο φασὶν αὐτὸν, ἀρξάμενον ἐκ τότε, διανυκτερεύειν ἐν τοῖς πότοις, ἕνεκα φυλακῆς τοῦ σώματος· φανερώς δ' οὐκ ἦν ἀνεκτὸς, ἐπιφθονα πολλὰ καὶ πρὸς ὕβριν εἰς τὸν Καῖσαρα λέγων καὶ πράττων. Τοὺς μὲν γὰρ στρατιώτας, τὸν κάκιστον μετρομένους καὶ παλαιότατον σῖτον, ἐκέλευσε ἀγέχεσθαι καὶ σέργειν, ἐσθίοντας

τὰ ἀλλότρια· πρὸς δὲ τὰ δεῖπνα σκεύεσιν ἐχρήτο ξυλίνοις καὶ κεραμεύσι, ὡς τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ πάντα Καίσαρος ἔχοντας εἰς τι χρέος. Ὀφείλε γὰρ ὁ τοῦ βασιλεύοντος τότε πατὴρ Καίσαρι χιλίας ἑπτακοσίας πενήτηντα μυριάδας, ὧν τὰς μὲν ἄλλας ἀνῆκε τοῖς παισὶν αὐτοῦ πρότερον ὁ Καῖσαρ, τὰς δὲ χιλίας ἡξίου τότε λαβὼν διαθρέψαι τὸ σράτευμα. Τοῦ δὲ Ποσεινοῦ νῦν μὲν αὐτὸν ἀπιέναι καὶ τῶν μεγάλων ἔχεσθαι πραγμάτων κελεύοντος, ὕστερον δὲ κομιεῖσθαι μετὰ χάριτος, εἰπὼν, ὡς Αἰγυπτίων ἐλάχιστα δέουτο συμβούλων, κρύφα τὴν Κλεοπάτραν ἀπὸ τῆς χώρας μετεπέμπετο.

ΜΘ. Κάκιστη παραλαβοῦσα τῶν φίλων Ἀπολλόδωρον τὸν Σικελιώτην μόνον, εἰς ἀκάτιον μικρὸν ἐμβᾶσα, τοῖς μὲν βασιλεῖσι προσέσχεν, ἤδη συσκοτάζοντος· ἀπόρου δὲ τοῦ λαθεῖν ὄντος ἄλλως, ἢ μὲν σρωματόδεσμον ἐνδύσα προτείνει μακρὰν ἑαυτὴν, ὁ δ' Ἀπολλόδωρος ἱμάντι συνδήσας τὸν σρωματόδεσμον, εἰσκομίζει διὰ θυρῶν πρὸς τὸν Καίσαρα. Καὶ τούτω τε πρώτῳ λέγεται τῷ τεχνήματι τῆς Κλεοπάτρας ἀλῶναι, λαμυρᾶς φανείσης, καὶ τῆς ἄλλης ὀμιλίας καὶ χάριτος ἥττων γενόμενος, διαλλάξαι πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς συμβασιλεύσουσαν. Ἐπὶ δὲ ταῖς διαλλαγαῖς ἐσιωμένων ἀπάντων, οἰκείτης Καίσαρος κουρεὺς, διὰ δειλίαν, ἣ πάντας ἀνθρώπους ὑπερέβαλλεν, οὐδὲν ἔων ἀνεξέταστον, ἀλλ' ὠτακουστῶν καὶ πολυπραγμονῶν, συνῆκεν ἐπιβουλὴν Καίσαρι πραττομένην ὑπ' Ἀχιλλᾶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ Ποσεινοῦ τοῦ εὐνούχου. Φωράσας δ' ὁ Καῖσαρ, φρουρὰν μὲν περιέστησε τῷ ἀνδρῶνι, τὸν δὲ Ποσεινὸν ἀνεῖλεν ὁ δ' Ἀχιλλᾶς, φυγὼν εἰς τὸ στρατόπεδον, περιέστησιν αὐτῷ βαρὺν καὶ δυσμεταχείριστον πόλεμον, ὀλίγοσῳ τῶσάυτην ἀμυνομένην πόλιν καὶ δύναμιν. Ἐν ᾧ πρῶτον μὲν ἐκινδύνευσεν ὕδατος ἀποκλεισθεῖς· αἱ γὰρ θυώρυχες ἀπφοδομήθησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων. Δεύτερον δὲ, περικοπτόμενος τὸν στόλον, ἠγαγκάσθη διὰ πυρὸς

ἀπώσασθαι τὸν κίνδυνον, ὃ καὶ τὴν μεγάλην βιβλιοθήκην ἐκ τῶν νεωρίων ἐπινεμόμενον διέφθειρε. Τρίτον δὲ, περὶ τῆ Φάρω μάχης συνεσώσης, κατεπήδησε μὲν ἀπὸ τοῦ χώματος εἰς ἀκάτιον, καὶ παρεβόηθει τοῖς ἀγωνιζομένοις. Ἐπιπλεόντων δὲ πολλοῦθεν αὐτῷ τῶν Αἰγυπτίων, ῥίψας ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, ἀπενήξατο μόλις καὶ χαλεπῶς. Ὅτε καὶ λέγεται βιβλίδια κρατῶν πολλά, μὴ προσέθαι βουλόμενος καὶ βαπτιζόμενος, ἀλλ' ἀνέχων ὑπὲρ τῆς θαλάσσης τὰ βιβλίδια, τῇ ἑτέρα χειρὶ νήχεσθαι· τὸ δ' ἀκάτιον εὐθὺς ἐβυθίσθη. Τέλος δὲ, τοῦ βασιλέως πρὸς τοὺς πολεμίους ἀποχωρήσαντος, ἐπελθὼν καὶ συνάψας μάχην ἐνίκησε, πολλῶν πεσόντων, αὐτοῦ τε τοῦ βασιλέως ἀφανοῦς γενομένου. Καταλιπὼν δὲ τὴν Κλεοπάτραν βασιλεύουσαν Αἰγύπτου, καὶ μικρὸν ὕστερον ἐξ αὐτοῦ τεκοῦσαν υἱόν, ὃν Ἀλεξανδρεῖς Καισαρίωνα προσηγόρευσαν, ὥρμησεν ἐπὶ Συρίας.

Ν· Κάκειθεν ἐπιὼν τὴν Ἀσίαν, ἐπυρθάνετο, Δομίτιον μὲν ὑπὸ Φαρνάκου, τοῦ Μιθριδάτου παιδός, ἠττημένον, ἐκ Πόντου πεφευγέναι σὺν ὀλίγοις, Φαρνάκην δὲ τῇ νίκῃ χρώμενον ἀπλήσως, καὶ Βιθυνίαν ἔχοντα καὶ Καππαδοκίαν, Ἀρμενίας ἐφίεσθαι τῆς μικρᾶς καλουμένης, καὶ πάντας ἀνίσταναι τοὺς ταύτῃ βασιλεῖς καὶ τετράρχας. Εὐθὺς οὖν ἐπὶ τὸν ἄνδρα τρισὶν ἤλαυνε τάγμασι, καὶ περὶ πόλιν Ζήλαν μάχην μεγάλην συνάψας, αὐτὸν μὲν ἐξέβαλε τοῦ Πόντου φεύγοντα, τὴν δὲ στρατιὰν ἄρδην ἀνείλε. Καὶ τῆς μάχης ταύτης τὴν ὀξύτητα καὶ τὸ τάχος ἀναγγέλλων εἰς Ῥώμην, πρὸς τινὰ τῶν φίλων, Ἀμίντιον, ἔγραψε τρεῖς λέξεις. « Ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα ». Ῥωμαῖσι δὲ αἱ λέξεις εἰς ὅμοιον ἀπολήγουσαι σχῆμα ῥήματος, οὐκ ἀπίθανον τὴν βραχυλογίαν ἔχουσι.

ΝΑ. Ἐκ τούτου διαβαλὼν εἰς Ἰταλίαν, ἀνέβαινεν εἰς Ῥώμην, τοῦ μὲν ἐνιαυτοῦ καταστρέφοντος, εἰς ὃν ἤρητο δικτάτωρ τὸ δεύτερον, οὐδέποτε τῆς ἀρχῆς ἐκείνης πρότερον ἐνιαυσίου γενο-

μένης. Εἰς δὲ τοῦπιόν ὑπατος ἀπεδείχθη· καὶ κακῶς ἤκουσεν, ὅτι, τῶν στρατιωτῶν φασιασάντων, καὶ δύο στρατηγικούς ἀνδρας ἀνελόντων, Κοσκώνιον καὶ Γάλβαν, ἐπετίμησε μὲν αὐτοῖς τοσοῦτον, ὅσον ἀντὶ στρατιωτῶν πολίτας προσαγορεῦσαι, χιλίας δὲ διένειμεν ἐκάσῳ δραχμᾶς, καὶ χώραν τῆς Ἰταλίας ἀπεκλήρωσε πολλήν. Ἦν δ' αὐτοῦ διαβολὴ καὶ ἡ Δολοβέλλα μανία, καὶ ἡ Ἀμιντίου φιλαργυρία, καὶ μεθύων Ἀντώνιος, καὶ * Κορβίνος* τὴν Πομπηίου σκευωρούμενος οἰκίαν καὶ μετροκοδομῶν, ὡς ἱκανὴν οὐκ οὔσαν. Ἐπὶ τούτοις γὰρ ἐδυσφόρουν Ῥωμαῖοι. Καῖσαρ δὲ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς πολιτείας, οὐκ ἀγνοῶν, οὐδὲ βουλόμενος, ἀναγκάζετο χρῆσθαι τοῖς ὑπουργοῦσι.

NB. Τῶν δὲ περὶ Κάτωνα καὶ Σκιπίωνα μετὰ τὴν ἐν Φαρσάλῳ μάχην εἰς Λιβύην φυγόντων, κακεῖ, τοῦ βασιλέως Ἰόβα βοηθοῦντος αὐτοῖς, ἡθροικῶτων δυνάμεις ἀξιολόγους, ἔγνω στρατεύειν ὁ Καῖσαρ ἐπ' αὐτούς· καὶ περὶ τροπὰς χειμερινὰς διαβὰς εἰς Σικελίαν, καὶ βουλόμενος εὐθὺς ἀποκόψαι τῶν περὶ αὐτὸν ἡγεμόνων ἅπασαν ἐλπίδα μελλήσεως καὶ διατριβῆς, ἐπὶ τοῦ κλύσματος ἐπηξεν τὴν ἑαυτοῦ σκηπὴν. καὶ γενομένου πνεύματος, ἐμβὰς, ἀνήχθη μετὰ τρισχιλίων πεζῶν καὶ ἱππέων ὀλίγων. Ἀποβιβάσας δὲ τούτους καὶ λαθῶν, ἀνήχθη πάλιν, ὑπὲρ τῆς μείζονος ὀρέωδῶν δυνάμεως· καὶ κατὰ θάλατταν οὔσιν ἤδη προσυχῶν κατήγαγεν ἅπαντας εἰς τὸ στρατόπεδον. Πυρθανόμενος δὲ χρησμῶ τινι παλαιῷ θαρρῆεῖν τοὺς πολεμίους, ὡς προσῆκον αἰεὶ τῷ Σκιπίωνος γένει κρατεῖν ἐν Λιβύῃ, χαλεπὸν εἶπεῖν, εἴτ' ἐκπλαυρίζων ἐν παιδιᾷ τινι τὸν Σκιπίωνα στρατηγούντα τῶν πολεμίων, εἴτε καὶ σπουδῇ τὸν οἰωνὸν οἰκειούμενος, ἦν γὰρ παρ' αὐτῷ τις ἄνθρωπος, ἄλλως μὲν εὐκαταφρόνητος καὶ παρημελημένος, οἰκίας δὲ τῆς Ἀφρικανῶν, Σκιπίων ἐκαλεῖτο Σαλλουτίων, τοῦτον ἐν ταῖς μάχαις προέταττεν, ὡσπερ ἡγεμόνα τῆς στρατιᾶς, ἀναγκάζόμενος πολλάκις ἐξάπτεσθαι τῶν

πολεμίων καὶ φιλομαχεῖν. Ἦν γὰρ οὔτε σῆτος τοῖς ἀνδράσιν ἄφθονος, οὔτε ὑποζυγίοις χιλὸς, ἀλλὰ θρούσις ἠναγκάζοντο θαλαττίοις, ἀποπλυνθείσης τῆς ἀλμυρίδος, ὀλίγην ἄγρωστιν ὥσπερ ἡδυσμα παραμιγνύντες, ἐπάγειν τοῖς ἵπποις. Οἱ γὰρ Νομάδες ἐπιφαινόμενοι πολλοὶ καὶ ταχεῖς ἐκάστοτε κατεῖχον τὴν χώραν. Καί ποτε τῶν Καίσαρος ἱππέων σχολὴν ἀγόντων (ἔτυχε γὰρ αὐτοῖς ἀνὴρ Λίβυς ἐπιδεικνύμενος ὄρχησιν ἅμα καὶ μοναυλῶν θαύματος ἀξίως· οἱ δὲ τερπόμενοι ἐκάθηντο, τοῖς παισὶ τοὺς ἵππους ἐπιτρέψαντες), ἐξαίφνης *δὲ* περιελθόντες ἐμβάλλουσιν οἱ πολέμιοι, καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν κτείνουσι, τοῖς δ' εἰς τὸ στρατόπεδον προτροπάδην ἐλαυνομένοις συνεισέπεσον. Εἰ δὲ μὴ Καῖσαρ αὐτὸς, ἅμα δὲ Καίσαρι Πολλίων Ἀσίνιος, βοηθοῦντες ἐκ τοῦ χάρακος ἔσχον τὴν φυγὴν, διεπέπρακτ' ἂν ὁ πόλεμος. Ἔσι δ' ὅτε καὶ καθ' ἑτέραν μάχην ἐπλεονέκτησαν οἱ πολέμιοι, συμπλοκῆς γενομένης, ἐν ἧ Καῖσαρ τὸν ἀετοζόρον φεύγοντα λέγεται κατασχὼν ἐκ τοῦ αὐχένος, ἀνασρέφαι καὶ εἰπεῖν· «Ἐνταῦθα εἶδιν οἱ πολέμιοι».

ΝΓ. Τούτοις μέντοι τοῖς προτερήμασιν ἐπήρθη Σκιπίων μάχη κριθῆναι καὶ καταλιπὼν χωρὶς μὲν Ἀφράνιον, χωρὶς δὲ Ἰόβαν, δι' ὀλίγου στρατοπεδεύοντας, αὐτὸς ἐτσίχιζεν ὑπὲρ λίμνης ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ, περὶ πόλιν Θάψον, ὡς εἴη πᾶσιν ἐπὶ τὴν μάχην ὀρμητήριον καὶ καταφυγὴ. Πονουμένῳ δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα, Καῖσαρ ὑλώδεις τόπους καὶ προσβολὰς ἀφράστους ἔχοντας ἀμηχάνῳ τάχει διελθὼν, τοὺς μὲν ἐκυκλοῦτο, τοῖς δὲ προσέβαλλε κατὰ σόμα. Τρεψάμενος δὲ τούτους, ἐχρήτο τῷ καιρῷ καὶ τῇ ῥύμῃ τῆς τύχης· ὑφ' ἧς αὐτοβοεὶ μὲν ἦρει τὸ Ἀφρανίου στρατόπεδον, αὐτοβοεὶ δὲ, φεύγοντος Ἰόβα, διεπόρθει τὸ τῶν Νομάδων, ἡμέρας *μὲν* μιᾶς μέρει μικρῷ τριῶν στρατοπέδων ἐγκρατῆς γεγωνῶς, καὶ πεντακισμυρίους τῶν πολεμίων ἀνηρηκῶς, οὐδὲ πεντήκοντα τῶν ἰδίων ἀπέβαλεν. Οἱ μὲν ταῦτα περὶ τῆς

μάχης εκείνης αναγγέλλουσιν. Οἱ δ' οὐ φασίν αὐτὸν ἐν τῷ ἔργῳ γενέσθαι, συντάττοντος δὲ τὴν στρατιάν καὶ διακοσμοῦντος ἄψασθαι τὸ σύνθημα· τὸν δ', εὐθύς αἰσθόμενον ἀρχομένου, πρὶν ἐκταράττεσθαι καὶ καταλαμβάνεσθαι παντάπασιν ὑπὸ τοῦ πάθους τὴν αἴσθησιν, ἤδη σειόμενον εἰς τινα τῶν πλησίον πύργων κομισθῆναι, καὶ διαγαγεῖν ἐν ἡσυχίᾳ. Τῶν δὲ περφυρότων ἐκ τῆς μάχης ὑπατικῶν καὶ στρατηγικῶν ἀνδρῶν, οἱ μὲν ἑαυτοὺς διέφθειραν ἀλισκόμενοι, συχνοὺς δὲ Καῖσαρ ἔκτεινεν ἀλόνας.

ΝΔ. Κάτωνά δὲ λαβεῖν ζῶντα φιλοτιμούμενος, ἔσπευθε πρὸς Ἰτύκην· ἐκείνην γὰρ παραφυλάττων τὴν πόλιν, οὐ μετέσχε τοῦ ἀγῶνος. Πυθόμενος δ', ὡς ἑαυτὸν ὁ ἀνὴρ διεργάσαιτο, δῆλος μὲν ἦν δηχθεὶς, ἐφ' ᾧ δ', ἄδηλον. Εἶπε δ' οὖν· «Ὡ Κάτων, » φθονῶ σοὶ τοῦ θανάτου· καὶ γὰρ σὺ μοι τῆς σωτηρίας ἐφθόνη- » σας ». Ὁ μὲν οὖν μετὰ ταῦτα γραφεὶς ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Κάτωνά τεθνεῶτα λόγος οὐ δοκεῖ πράως ἔχοντας, οὐδ' εὐδιאלλάκτως, σημεῖον εἶναι. Πῶς γὰρ ἂν ἐφείσατο ζῶντος, εἰς ἀναίσθητον ἐκχέας ὄργην τοσαύτην; Τῇ δὲ πρὸς Κικέρωνα καὶ Βροῦτον αὐτοῦ καὶ μυρίους ἄλλους τῶν πεπολεμηκότων ἐπιεικίᾳ τεκμαίρονται, καὶ τὸν λόγον ἐκείνον, οὐκ ἐξ ἀπεχθείας, ἀλλὰ φιλοτιμίας πολιτικῆς, συντετάχθαι διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ἐγραψε Κικέρων ἐγκώμιον Κάτωνος, ὄνομα τῷ λόγῳ θέμενος Κάτωνά· καὶ πολλοῖς ὁ λόγος ἦν διὰ σπουδῆς, ὡς εἰκὸς, ὑπὸ τοῦ δεινοτάτου τῶν ῥητόρων εἰς τὴν καλλίστην πεποιημένος ὑπόθεσιν. Τοῦτ' ἦν ἡμία Καίσαρα, κατηγορίαν αὐτοῦ νομίζοντα τὸν τοῦ τεθνηκότος δι' αὐτὸν ἔπαινον. Ἐγραψεν οὖν πολλάς τινας κατὰ τοῦ Κάτωνος αἰτίας συναγαγὼν· τὸ δὲ βιβλίον Ἀντικαίων ἐπιγέγραπται. Καὶ σπουδαστὰς ἔχει τῶν λόγων ἐκάτερος διὰ Καίσαρα καὶ Κάτωνά πολλοὺς.

ΝΕ. Ἀλλὰ γὰρ, ὡς ἐπὶ νῆλθεν εἰς Ῥώμην ἀπὸ Αἰθῦης, πρῶτον

μὲν ὑπὲρ τῆς νίκης ἐμεγαληγόρησε πρὸς τὸν δῆμον, ὡς τοσαύτην κεχειρωμένος χώραν, ὅση παρέξει καθ' ἕκαστον ἑνιαυτὸν εἰς τὸ δημόσιον, σίτου μὲν εἴκοσι μυριάδας Ἀττικῶν μεδίμων, ἐλαίου δὲ λιτρῶν μυριάδας τριακοσίας. Ἐπειτα θριάμβους κατήγε, τὸν Αἰγυπτιακὸν, τὸν Ποντικὸν, τὸν Λιβυκὸν, οὐκ ἀπὸ Σκιπίωνος, ἀλλ' ἀπὸ Ἰόθα δῆθεν τοῦ βασιλέως. Τότε καὶ Ἰόθας, υἱὸς ὧν ἐκείνου, κομιδῇ νήπιος, ἐν τῷ θριάμβῳ παρήχθη, μακαριωτάτην ἀλοὺς ἄλωσιν, ἐκ βαρβάρου καὶ Νομάδος, Ἑλλήνων τοῖς πολυμαθεστάτοις ἐνάριθμος γενέσθαι συγγραφεῦσι. Μετὰ δὲ τοὺς θριάμβους στρατιώταις τε μεγάλας δωρεὰς ἐδίδου, καὶ τὸν δῆμον ἀνελάμβανεν ἐσιάσει καὶ θεαίσι. Ἐσιάσας μὲν ἐν δισμυρίοις καὶ δισχιλίοις τρικλίνοις ὁμοῦ σύμπαντας, θεὰς δὲ καὶ μονομάχων καὶ ναυμάχων ἀνδρῶν παρασχὼν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Ἰουλίᾳ πάλαι τεθνεώσῃ. Μετὰ δὲ τὰς θεὰς, γενομένων τιμῆσεων, ἀντὶ τῶν προτέρων δυεῖν καὶ τριάκοντα μυριάδων ἐξητάσθησαν αἱ πᾶσαι πεντεκαίδεκα. Τηλικαύτην ἡ σάσις ἀπειργάσατο συμφορὰν, καὶ τοσοῦτον ἀπανήλωσε τοῦ δήμου μέρος ἔξω τοῦ λόγου τιθεμένοις τὰ κατασχόντα τὴν ἄλλην Ἰταλίαν ἀτυχήματα καὶ τὰς ἐπαρχίας.

ΝΣ. Συντελεσθέντων δὲ τούτων, ὑπατος ἀποδειχθεὶς τὸ τέταρτον εἰς Ἰβηρίαν ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Πομπηίου παῖδας, νέους μὲν ὄντας ἔτι, θαυμαστὴν δὲ τῷ πλήθει στρατιάν συνειληχότας, καὶ τόλμαν ἀποδεικνυμένους ἀξιοχρεῶν πρὸς ἡγεμονίαν, ὥστε κίνδυνον τῷ Καίσαρι περισῆσαι τὸν ἔσχατον. Ἡ δὲ μεγάλη μάχη περὶ πόλιν συνέστη Μοῦνδαν, ἐν ἣ Καίσαρ ἐκθλιβομένους ὄρων τοὺς ἑαυτοῦ, καὶ κακῶς ἀντέχοντας, ἐβόα διὰ τῶν ὄπλων καὶ τῶν τάξεων διαθέων, εἰ μηδὲν αἰδοῦνται λαβόντες αὐτὸν ἐγχειρίσαι τοῖς παιδαρίοις. Μόλις δὲ προθυμίᾳ πολλῇ τοὺς πολεμίους ὠσάμενος, ἐκείνων μὲν ὑπὲρ τρισμυρίους διέφθειρε, τῶν δ' αὐτοῦ χιλίους ἀπώλεσε τοὺς ἀρίστους. Ἀπῶν δὲ μετὰ τὴν

μάχην πρὸς τοὺς φίλους εἶπεν, ὡς πολλάκις μὲν ἀγωνίσαιτο περὶ νίκης, νῦν δὲ πρῶτον περὶ ψυχῆς. Ταύτην τὴν μάχην ἐνίκησε τῇ τῶν Διονυσίων ἐορτῇ, καθ' ἣν λέγεται καὶ Πομπηῖος Μάγνος ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐξελθεῖν διὰ μέσου δὲ χρόνος ἐνιαυτῶν τεσσάρων διήλθε. Τῶν δὲ Πομπηίου παίδων ὁ μὲν νεώτερος διέφυγε, τοῦ δὲ πρεσβυτέρου μεθ' ἡμέρας ὀλίγας Δίδιος ἀνήνεγκε τὴν κεφαλὴν. Τοῦτον ἔσχατον Καῖσαρ ἐπολέμησε τὸν πόλεμον· ὁ δ' ἀπ' αὐτοῦ καταχθίσι θρίαμβος, ὡς οὐδὲν ἄλλα, Ῥωμαίους ἠνίασεν. Οὐ γὰρ ἄλλοφύλους ἡγεμόνας, οὐδὲ βαρβάρους βασιλεῖς, κατηγωνισμένον, ἀνδρὸς δὲ Ῥωμαίων κρατίστου, τύχη κεχηρημένου, παῖδας καὶ γένος ἄρδην ἀνηρηκότα, ταῖς τῆς πατρίδος ἐπιπομπεῦσιν συμφοραῖς οὐ καλῶς εἶχεν, ἀγαλλόμενον ἐπὶ τούτοις, ὧν μία καὶ πρὸς θεοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους ἀπολογία, τὸ μετ' ἀνάγκης πεπραχθῆναι καὶ ταῦτα, πρότερον μὴτ' ἄγγελον, μῆτε γράμματα, δημοσίᾳ πέμψαντα περὶ νίκης ἀπὸ τῶν ἐμφυλίων πολέμων, ἀλλ' ἀπωσάμενον αἰσχύνῃ τὴν δόξαν.

NZ. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τύχην τοῦ ἀνδρὸς ἐγκεκλικότες καὶ δεδεγμένοι τὸν χαλινὸν, καὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων καὶ κακῶν ἀναπνοὴν ἠγοῦμενοι τὴν μοναρχίαν, δικτάτωρα μὲν αὐτὸν ἀπέδειξαν διὰ βίου. Τοῦτο δ' ἦν ὁμολογουμένη μὲν τυραννίς, τῷ ἀνυπευθύνῳ τῆς μοναρχίας τὸ ἀκατάπαυστον προσλαβοῦσῃς. Τιμᾶς δὲ τὰς πρώτας Κικέρωνος εἰς τὴν βουλήν γραψάντος, ὧν ἀμωσγέπως ἀνθρώπινον ἦν τὸ μέγεθος, ἕτεροι προστιθέντες ὑπερβολὰς, καὶ διαμιλλώμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἐξειργάσαντο καὶ τοῖς πραοτάτοις ἐπαχθῆ τὸν ἄνδρα καὶ λυπηρὸν γενέσθαι, διὰ τὸν ὄγκον καὶ τὴν ἀτοπίαν τῶν ψηφιζομένων. Οἷς οὐδὲν ἦττον οἴονται συναγωνίσασθαι τῶν κολακευόντων Καίσαρα τοὺς μισοῦντας, ὅπως ὅτι πλείστας κατ' αὐτοῦ προφάσεις ἔχωσι, καὶ μετὰ μεγίστων ἐγκλημάτων ἐπιχειρεῖν δοκῶσιν. Ἐπαί

τά γ' ἄλλα, τῶν ἐμφυλίων αὐτῷ πολέμων πέρας ἐσχηκότων, ἀνέγκλητον ἑαυτὸν παρεῖχε· καὶ τό γε τῆς Ἐπιεικείας ἱερὸν οὐκ ἀπὸ τρόπου δοκοῦσι χαριστήριον ἐν τῇ πραότητι ψηφίσασθαι. Καὶ γὰρ ἀφῆκε πολλοὺς τῶν πεπολεμηκότων πρὸς αὐτὸν, ἐνίοις δὲ καὶ τιμᾶς καὶ ἀρχάς, ὡς Βρούτῳ καὶ Κασσίῳ, προσέθηκεν· ἐστρατήγουν γὰρ ἀμφότεροι. Καὶ τὰς Πομπηίου καταβεβλημένας εἰκόνας οὐ περιεῖδεν, ἀλλ' ἀνέστησεν· ἐφ' ὧν καὶ Κικέρων εἶπεν, ὅτι « Καῖσαρ, τοὺς Πομπηίου στήσας ἀνδριάντας, τοὺς ἰδίους ἔπηξε ». Τῶν δὲ φίλων ἀξιούντων αὐτὸν δορυφορεῖσθαι, καὶ πολλῶν ἐπὶ τούτῳ παρεχόντων ἑαυτοὺς, οὐχ ὑπέμεινεν· εἰπὼν, ὡς « Βέλτιόν ἐστιν ἅπαξ ἀποθανεῖν, ἢ ἀεὶ » προσδοκᾶν ». Τὴν δ' εὐνοίαν, ὡς κάλλιπον *ἑαυτοῦ* ἅμα καὶ βεβαιότατον ἑαυτῷ περιβαλλόμενος φυλακτήριον, αὐθις ἀνελάμβανε τὸν δῆμονεσίαιεσι καὶ σιτηρεσίοις, τὸ δὲ στρατιωτικὸν ἀποικίαις· ὧν ἐπιφανέσταται Καρχηδῶν καὶ Κόρινθος ἦσαν. Αἷς καὶ πρότερον τὴν ἄλωσιν, καὶ τότε τὴν ἀνάληψιν ἅμα καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀμφοτέραις γενέσθαι συνέτυχε.

ΝΗ. Τῶν δὲ δυνατῶν τοῖς μὲν ὑπατείας καὶ στρατηγίας εἰς τοῦπιόν ἐπηγγέλλετο, τοὺς δ' ἄλλαις τισὶν ἐξουσίαις καὶ τιμαῖς παρεμυθεῖτο, πᾶσι δ' ἐλπίζειν ἐνεδίδου, μνησευόμενος ἄρχειν ἐκόντων· ὡς καὶ Μαξίμου τοῦ ὑπάτου τελευτήσαντος, εἰς τὴν περιούσαν τῆς ἀρχῆς μίαν ἡμέραν ὑπατον ἀποδειξαι Κανίνιον Ρεθίλιον. Πρὸς ὃν, ὡς ἔοικε, πολλῶν δεξιώσασθαι καὶ προπέμψαι βαδιζόντων, ὁ Κικέρων· « Σπεύδωμεν (ἔφη), πρὶν φθάσῃ τῆς » ὑπατείας ἐξελθὼν ὁ ἄνθρωπος ». Ἐπεὶ δὲ τὸ φύσει μεγαλοῦργόν αὐτοῦ καὶ φιλότιμον αἰ πολλὰι κατορθώσεις οὐ πρὸς ἀπόλαυσιν ἔτρεπον τῶν πεπονημένων, ἀλλ' ὑπέκκαυμα καὶ θάρσος οὔσαι πρὸς τὰ μέλλοντα, μειζόνων ἐνέτικτον ἐπινοίας πραγμάτων, καὶ καινῆς ἔρωτα δόξης, ὡς ἀποκεχρημένῳ τῇ παρουσίᾳ τὸ μὲν πάθος οὐδὲν ἦν ἕτερον, ἢ ζῆλος αὐτοῦ, καθάπερ ἄλλου,

καὶ φιλονεικία τις ὑπὲρ τῶν μελλόντων πρὸς τὰ πεπραγμένα. Παρασκευὴ δὲ καὶ γνώμη, στρατεύειν μὲν ἐπὶ Πάρθους, καταστρεψαμένῳ δὲ τούτους, καὶ δι' Ἰρκανίας παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν καὶ τὸν Καύκασον ἐκπεριελθόντι [τὸν] Πόντον, εἰς τὴν Σκυθικὴν ἐμβαλεῖν· καὶ τὰ περίχωρα Γερμανοῖς, καὶ Γερμανίαν αὐτὴν ἐπιδραμόντι, διὰ Κελτῶν ἐπανελθεῖν εἰς Ἰταλίαν, καὶ συνάψαι τὸν κύκλον τοῦτον τῆς ἡγεμονίας τῷ πανταχόθεν Ὀκεανῷ περιορισθείσης. Διὰ μέσου δὲ τῆς στρατείας τὸν τε Κορινθίων Ἴσθμὸν ἐπεχειρεῖ διασκάπτειν, Ἀνιητῶν ἐπὶ τούτῳ προχειρισάμενος, καὶ τὸν Τίβεριν εὐθὺς ἀπὸ τῆς πόλεως ὑπολαβὼν διώρυγι βαθεῖα, καὶ περικλάσας ἐπὶ τὸ Κιρκαιῶν, ἐμβαλεῖν εἰς τὴν πρὸς Ταβράκινη θάλατταν, ἀσφάλειαν ἅμα καὶ ῥαστώνην τοῖς δι' ἐμπορίας φοιτῶσιν εἰς Ῥώμην μηχανώμενος· πρὸς δὲ τούτοις τὰ μὲν ἔλη τὰ περὶ Πωμέντιον καὶ Σήτιον ἐκτρέψας, πεδίον ἀποδειξάτω πολλαῖς ἐνεργῶν ἀνθρώπων μυριάσι τῇ δ' ἔγγιστα τῆς Ῥώμης θαλάσση κλειῖθρα διὰ χωμάτων ἐπαγαγὼν, καὶ τὰ τυφλά καὶ δύσορμα τῆς Ὠσιανῆς ἡϊόνος ἀνακαθηράμενος, λιμένας ἐμποιήσασθαι καὶ ναύλοχα πρὸς τοσαύτην ἀξιώπιστα ναυτιλίαν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν παρασκευαῖς ἦν.

ΝΘ. Ἡ δὲ τοῦ ἡμερολογίου διάθεσις, καὶ διόρθωσις τῆς περὶ τὸν χρόνον ἀνωμαλίας, φιλοσοφηθεῖσα χαριέντως ὑπ' αὐτοῦ καὶ τέλος λαβοῦσα, γλαφυρωτάτην παρέσχε χρεῖαν. Οὐ γὰρ μόνον ἐν τοῖς παλαιοῖς πάνυ χρόνοις τεταραγμέναις ἐχρῶντο Ῥωμαῖοι ταῖς τῶν μηνῶν πρὸς ἐνιαυτὸν περιόδοις, ὥστε τὰς θυσίας καὶ τὰς ἐορτάς, ὑποφερομένας κατὰ μικρὸν, εἰς ἐναντίας ἐκπεπτωκέναι τοῖς χρόνοις ὥρας, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν τότε οὔσαν ἡλιακὴν οἱ μὲν ἄλλοι παντάπασι τούτων ἀσυλλογίστως εἶχον, οἱ δ' ἱερεῖς μόνον τὸν καιρὸν εἰδότες, ἐξαίφνης, καὶ προησθημένου μηδενός, τὸν ἐμβόλιμον προσέγραφον μῆνα, Μερκηδόγιον ὀνομάζοντες, ὃν Νομάς ὁ βασιλεὺς πρῶτος ἐμ-

βαλεῖν λέγεται, μικράν καὶ διατείνουσαν οὐ πόρρω βοήθειαν ἐξευρών τῆς περὶ τὰς ἀποκαταστάσεις πλημμελείας, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται. Καῖσαρ δὲ, τοῖς ἀρίστοις τῶν φιλοσόφων καὶ μαθηματικῶν τὸ πρόβλημα προθεῖς, ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἤδη μεθόδων ἔδειξεν ἰδίαν τινὰ διηκριβωμένην μᾶλλον ἐπανόρθωσιν, ἣ χρώμενοι μέχρι νῦν Ῥωμαῖοι δοκοῦσιν ἤττον ἐτέρων σφάλλεσθαι περὶ τὴν ἀνωμαλίαν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ * περὶ * τοῖς βασκαίνουσι καὶ βχρνομένοις τὴν δύναμιν αἰτίας παρεῖχε. Κικέρων γὰρ ὁ ρήτωρ, ὡς ἔοικε, φήσαντος τινὸς αὔριον ἐπιτέλλειν Δύραν· «Ναὶ (εἶπεν), ἐκ διατάγματος» ὡς καὶ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην τῶν ἀνθρώπων δεχομένων.

Ε. Τὸ δ' ἐμφανὲς μάλιστα μῖσος καὶ θανατηφόρον ἐπ' αὐτὸν ὁ τῆς βασιλείας ἔρωσ ἐξεργάσατο, τοῖς μὲν πολλοῖς αἰτία πρώτη, τοῖς δ' ὑπόλοιποις πάλαι πρόφασις εὐπρεπεστάτη γενομένη. Καίτοι καὶ λόγον τινὰ κατέσπειραν εἰς τὸν δῆμον οἱ ταύτην Καίσαρι τὴν τιμὴν προξενούντες, ὡς ἐκ γραμμᾶτων Σιβυλλείων ἀλώσιμα τὰ Πάρθων φαίνονται Ῥωμαίοις σὺν βασιλεῖ στρατευομένοις ἐπ' αὐτούς, ἄλλως ἀνέφικτα ὄντα. καὶ, καταβαίνοντος ἐξ Ἄλβης Καίσαρος εἰς τὴν πόλιν, ἐτόλμησαν αὐτὸν ἀσπάσασθαι βασιλέα. Τοῦ δὲ δήμου διατραχθέντος, ἀχθεσθεῖς ἐκεῖνος, οὐκ ἔφη βασιλεὺς, ἀλλὰ Καίσαρ καλεῖσθαι. καὶ γενομένης πρὸς τοῦτο πάντων σιωπῆς, οὐ πάνυ φαιδρὸς, οὐδ' εὐμενῆς παρῆλθεν. Ἐν δὲ συγκλήτῳ τιμᾶς τινὰς ὑπερφυεῖς αὐτῷ ψηφισαμένων, ἔτυχε μὲν ὑπὲρ τῶν ἐμβόλων καθεζόμενος· προσιόντων δὲ τῶν ὑπάτων καὶ τῶν στρατηγῶν, ἅμα δὲ καὶ τῆς βουλῆς ἀπάσης ἐπομένης, οὐχ ὑπεξαναστάς, ἀλλ' ὡσπερ ἰδιώταις τισὶ χρηματίζων, ἀπεκρίνατο συστολῆς μᾶλλον, ἢ προσθέσεως, τὰς τιμὰς δεῖσθαι. Καὶ τοῦτ' οὐ μόνον ἠνίασε, τὴν βουλήν, ἀλλὰ καὶ τὸν δῆμον, ὡς ἐν τῇ βουλῇ τῆς πόλεως προπηλακίζομένης· καὶ μετὰ δεινῆς κατηφείας ἀπῆλθον εὐθύς, οἷς ἐξῆν

μη παραμένειν. Ὡςτε κάκεινον ἐνοήσαντα, παραχρῆμα μὲν οἰκαδε τραπέσθαι, καὶ ἄρῃ πρὸς τοὺς φίλους, ἀπαγαγόντα τοῦ τραχήλου τὸ ἱμάτιον, ὡς ἔτοιμος εἶη τῷ βουλομένῳ τὴν σφαγὴν παρέχειν. Ὑστερον δὲ προφασίζεσθαι τὴν νόσον· οὐ γὰρ ἐθέλειν τὴν αἴσθησιν ἀτρεμεῖν τῶν οὕτως ἐχόντων, ὅταν ἰσάμενοι διαλέγωνται πρὸς ὄχλον, ἀλλὰ σειομένην ταχὺ καὶ περιφερομένην εὐλίγγους ἐπισπᾶσθαι καὶ καταλαμβάνεσθαι. Τὸ δ' οὐκ εἶχεν οὕτως, ἀλλὰ καὶ πάνυ βουλόμενον αὐτὸν ὑπεξαναστῆναι τῇ βουλῇ, λέγουσιν ὑπὸ του τῶν φίλων, μᾶλλον δὲ κολάκων, Κορνηλίου Βάλθου, κατασχεθῆναι, φήσαντος· « Οὐ μὲν ἡμῖν Καῖσαρ ὢν, οὐδ' ἀξιώσεις ὡς κρεῖττονα θεραπεύεσθαι » σεαυτὸν »;

ΞΑ. Ἐπιγίνεται τούτοις τοῖς προσκρούσμασιν ὁ τῶν δημάρχων προπηλακισμὸς. Ἦν μὲν γὰρ ἡ τῶν Δουπερκαλίων ἑρτῆ, περὶ ἧς πολλοὶ γράφουσιν, ὡς ποιμένων τὸ παλαιὸν εἶη, καὶ τε καὶ προσήκει τοῖς Ἀρκαδικοῖς Λυκαίοις. Τῶν δ' εὐγενῶν νεανίσκων καὶ ἀρχόντων πολλοὶ διαθέουσιν ἀνά τὴν πόλιν γυμνοὶ, σκύττει λασίοις τοὺς ἐμποδῶν ἐπὶ παιδιᾷ καὶ γέλωτι παίοντες· πολλαὶ δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει γυναικῶν ἐπίτηδες ὑπαντῶσαι παρέχουσιν, ὥσπερ ἐν διδασκάλου, τῷ χεῖρε ταῖς πληγαῖς πεπεισμένοι πρὸς εὐτοκίαν κυούσαις, ἀγόνις δὲ πρὸς κῆσιν ἀγαθὸν εἶναι. Ταῦτα Καῖσαρ θεᾶτο, καθήμενος ἐπὶ τῶν ἐμβόλων ἐπὶ δίφρου χρυσοῦ, θριαμβικῶ κόσμῳ κεκοσμημένος. Ἀντώνιος δὲ τῶν θεόντων τὸν ἱερὸν δρόμον εἰς ἦν καὶ γὰρ ὑπάτευεν. Ὡς οὖν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐνέβαλε, καὶ τὸ πλῆθος αὐτῷ διέστη, φέρων διάδημα σφάνῳ δάφνης περιπεπλεγμένον, ὠρεξε τῷ Καίσαρι. Καὶ γίνεται κρότος οὐ λαμπρὸς, ἀλλ' ὀλίγος ἐκ παρασκευῆς. Ἀπωσαμένου δὲ τοῦ Καίσαρος, ἅπας ὁ δῆμος ἀνεκρότησεν. Αὐθις δὲ προσφέροντος, ὀλίγοι, καὶ μὴ δεξαμένου, πάλιν ἅπαντες. Οὕτω δὲ τῆς πείρας ἐξελεγχομένης, Καῖσαρ μὲν ἀν-

ἴσεται, τὸν σφραγιὸν εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀπενεχθῆναι κελεύσας. ὤφθησαν δὲ ἀνδριάντες αὐτοῦ διαδήμασιν ἀναδεδεμένοι βασιλικοῖς· καὶ τῶν δημάρχων δύο, Φλαούϊος καὶ Μάρυλλος, ἐπελθόντες ἀπέσπασαν, καὶ τοὺς ἀσπασαμένους βασιλέα τὸν Καίσαρα πρῶτους ἐξεύρόντες, ἀπῆγον εἰς τὸ δεσμοκτήριον. Ὁ δὲ δῆμος εἶπετο κροτῶν, καὶ Βρούτους ἀπεκάλει τοὺς ἄνδρας, ὅτι Βροῦτος ἦν ὁ καταλύσας τὴν τῶν βασιλέων διαδοχὴν, καὶ τὸ κράτος εἰς βουλὴν καὶ δῆμον ἐκ μοναρχίας καταστήσας. Ἐπὶ τούτῳ Καῖσαρ παροξυνθεὶς, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀφείλετο τῶν περὶ τὸν Μάρυλλον· ἐν δὲ τῷ κατηγορεῖν αὐτῶν, ἅμα καὶ τὸν δῆμον ἐφυβρίζων, πολλάκις Βρούτους τε καὶ Κυμαίους ἀπεκάλει τοὺς ἄνδρας.

ΕΒ. Οὕτω δὴ τρέπονται πρὸς Μάρκον Βροῦτον οἱ πολλοί, γένος μὲν ἐκεῖθεν εἶναι δοκοῦντα πρὸς πατέρων, καὶ πρὸς μητρὸς *δ* ἀπὸ Σερβιλίου, οἰκίας ἐτέρας ἐπιφανοῦς, γαμβρὸν δὲ καὶ ἀδελφιδοῦν Κάτωνος. Τοῦτον μὲν ἐξ ἑαυτοῦ ὀρμησάμενος πρὸς κατάλυσιν τῆς μοναρχίας ἤμβλυνον αἱ παρὰ Καίσαρος τιμαὶ καὶ χάριτες. Οὐ γὰρ μόνον ἐσώθη περὶ Φάρσαλον ἀπὸ τῆς Πομπηίου φυγῆς, οὐδὲ πολλοὺς τῶν ἐπιτηδείων ἔσωσεν ἐξαιτητάμενος, ἀλλὰ καὶ πίσιν εἶχε μεγάλην παρ' αὐτῷ. Καὶ στρατηγίαν μὲν ἐν τοῖς τότε τὴν ἐπιφανεστάτην ἔλαβεν, ὑπατεύειν δ' ἔμελλεν εἰς τέταρτον ἔτος, ἐρίσαντος Κασσίου προτιμηθεὶς. Λέγεται γὰρ ὁ Καῖσαρ εἰπεῖν, ὡς δικαιώτερα λέγοι μὲν Κασσιος, αὐτὸς μὲντοι Βροῦτον οὐκ ἂν παρέλθοι. Καί ποτε καὶ διαβαλλόντων τινῶν τὸν ἄνδρα, πραττομένης ἤδη τῆς συνωμοσίας, οὐ προσέσχεν, ἀλλὰ τοῦ σώματος τῇ χειρὶ θίγων, ἔφη πρὸς τοὺς διαβάλλοντας, «Ἄναμενεῖ τοῦτο τὸ δέρμα Βροῦτος». ὡς ἄξιον μὲν ὄντα τῆς ἀρχῆς δι' ἀρετὴν, διὰ δὲ τὴν ἀρχὴν οὐκ ἂν ἀχάριστον καὶ πονηρὸν γενόμενον. Οἱ δὲ τῆς μεταβολῆς ἐφιέμενοι, καὶ πρὸς μόνον ἐκεῖνον, ἢ πρῶτον, ἀποβλέποντες,

αὐτῷ μὲν οὐκ ἐτόλμων διαλέγεσθαι. Νύκτωρ δὲ κατεπίμπλασαν γραμμάτων τὸ βῆμα, καὶ τὸν δίφρον, ἐφ' οὗ στρατηγῶν ἐχηρημάτιζεν ὢν ἦν τὰ πολλὰ τοιαῦτα· « Καθεύδεις, Βρούτε » καὶ « Οὐκ » εἰ Βρούτος ». Ἰφ' ὧν ὁ Κάσσιος αἰσθόμενος διακινούμενον ἡσυχῇ τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, μᾶλλον, ἢ πρότερον, ἐνέκειτο, καὶ παρώξυνεν, αὐτὸς ἰδίᾳ τι καὶ μίσους ἔχων πρὸς τὸν Καίσαρα, δι' αἰτίας, ἃς ἐν τοῖς περὶ Βρούτου γεγραμμένοις δεδηλώκαμεν. Εἶχε μέντοι καὶ δι' ὑποψίας ὁ Καῖσαρ αὐτὸν, ὥς καὶ πρὸς τοὺς φίλους εἶπεῖν ποτε· « Τί φαίνεται βουλόμενος ὑμῖν Κάσσιος; ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐ λίαν ἀρέσκει, λίαν ὠχρὸς ὢν ». Πάλιν δὲ λέγεται περὶ Ἀντωνίου καὶ Δολαβέλλα, διαβολῆς πρὸς αὐτὸν, ὡς νεωτερίζοιεν, ἐλθούσης· « Οὐ πάνυ (φάναι) τούτους δέδοικα » τοὺς παχῆς καὶ κομητάς, μᾶλλον δὲ τοὺς ὠχρούς καὶ λεπτούς » ἐκείνους· Κάσσιον λέγων καὶ Βρούτον.

ΞΓ. Ἄλλ' ἔοικεν οὐχ οὕτως ἀπροσδόκητον, ὡς ἀφύλακτον, εἶναι τὸ πεπρωμένον· ἐπεὶ καὶ τὰ σημεῖα θαυμασὰ καὶ φάσματα φανῆναι λέγουσι. Σέλα μὲν οὖν οὐράνια, καὶ κτύπους νύκτωρ πολλαχοῦ διαφερομένους, καὶ καταίροντας εἰς ἀγορὰν ἐρήμους ὄρνιθας, οὐκ ἄξιον ἴσως ἐπὶ πάθει τηλικούτῳ μνημονεῦσαι. Στράβων δ' ὁ φιλόσοφος ἰσορεῖ, πολλοὺς μὲν ἀνθρώπους διαπύρους ἐπιφερομένους φανῆναι, στρατιώτου δ' ἀνδρὸς οἰκέτην ἐκ τῆς χειρὸς ἐκβαλεῖν πολλὴν φλόγα, καὶ δοκεῖν καίεσθαι τοῖς ὄρωσιν· ὡς δ' ἐπέκυσάτο, μηδὲν ἔχειν κακὸν τὸν ἀνθρώπον. Αὐτῷ δὲ Καίσαρι θύοντι τὴν καρδίαν ἀφανῆ γενέσθαι τοῦ ἱερείου, καὶ δεινὸν νομισθῆναι τὸ τέρας. Οὐ γὰρ ἂν φύσει γε συστήναι ζῶον ἀκάρδιον. Ἔστι δὲ καὶ ταῦτα πολλῶν ἀκοῦσαι διεξιόντων, ὡς τις αὐτῷ μάντις ἡμέρα Μαρτίου μηνός, ἣν Εἰδούς Ῥωμαῖοι καλοῦσι, προείπει μέγαν φυλάττεσθαι κίνδυνον. Ἐλθούσης δὲ τῆς ἡμέρας, προῶν ὁ Καῖσαρ εἰς τὴν σύγκλητον, ἀσπασάμενος προσπαίξει τῷ μάντι, φάμενος· « Αἰ μὲν δὴ Μάρτιαι

» Εἶδοι πάρευσιν » ὁ δ' ἠσυχῆ πρὸς αὐτὸν εἶποι· « Ναὶ πάρευσαν, » ἀλλ' οὐ παρεληλύθασιν ». Πρὸ μιᾶς δ' ἡμέρας, Μάρκου Λεπίδου δειπνίζοντος αὐτὸν, ἔτυχε μὲν ἐπιστολαῖς ὑπογράφων, ὡσπερ εἰώθει, κατακείμενος· ἐμπροσθέντος δὲ λόγου, ποῶς ἄρα τῶν θανάτων ἄριστος, ἅπαντας φθάσας ἐξεβόησεν· « Ὁ ἀπροσδόκῃτος ». Μετὰ ταῦτα κοιμώμενος, ὡσπερ εἰώθει, παρὰ τῆς γυναικί, πασῶν ἅμα τῶν θυρῶν τοῦ δωματίου καὶ τῶν θυρίδων ἀναπεταννυμένων, διαταραχθεὶς ἅμα τῷ κτύπῳ, καὶ τῷ φωτὶ, καταλαμπούσης τῆς σελήνης, ἤσθετο τὴν Καλπουρνιαν βαθείας μὲν καθεύδουσαν, ἀσαφεῖς δὲ φωνὰς καὶ σναγμοὺς ἀνάρθρους ἐκ τῶν ὕπνων ἀναπέμπουσαν. Ἐδόκει δ' ἄρα κλαίειν ἐκεῖνον ἐπὶ ταῖς ἀγκάλαις ἔχουσα κατεσφραγμένον. Οἱ δ' οὐ φασὶ τῆς γυναικί ταύτην γενέσθαι τὴν ὄψιν· ἀλλ' ἦν γὰρ τι τῆς Καίσαρος οἰκίᾳ προσκείμενον, οἷον ἐπὶ κόσμῳ καὶ σεμνότητι, τῆς βουλῆς ψηφισαμένης, ἀκρωτήριον, ὡς Λίβιος ἱστορεῖ· τοῦτ' ὄναρ ἢ Καλπουρνια θεασαμένη καταρρήγνυμενον, ἔδοξε ποτνιαῖσθαι καὶ θαυμάζειν. Ἡμέρας δ' οὖν γενομένης, ἐδεῖτο τοῦ Καίσαρος, εἰ μὲν οἷόν τε, μὴ προσελθεῖν, ἀλλ' ἀναβαλέσθαι τὴν σύγκλητον· εἰ δὲ τῶν ἐκείνης ὀνείρων ἐλάχιστα φροντίζει, σκέψασθαι διὰ μαντικῆς ἄλλης καὶ ἱερῶν περὶ τοῦ μέλλοντος. Εἶχε δὲ τις, ὡς ἔοικε, κάκεινον ὑποψία καὶ φόβος. Οὐδένα γὰρ γυναικισμὸν ἐν δεισιδαιμονίᾳ πρότερον κατεγνώκει τῆς Καλπουρνιας, τότε δ' ἑώρα περιπαθοῦσαν. Ὡς δὲ καὶ πολλὰ καταθύσαντες οἱ μάνταις ἔφασαν αὐτῷ δυσιερεῖν, ἔγνω, πέμψας Ἀντώνιον, ἀφεῖναι τὴν σύγκλητον.

ΞΔ. Ἐν δὲ τούτῳ Δέκιμος Βροῦτος, ἐπίκλησιν Ἀλβῆνος, πιστευόμενος μὲν ὑπὸ Καίσαρος, ὥς καὶ δεύτερος ὑπ' αὐτοῦ κληρονόμος γεγράφθαι, τοῖς δὲ περὶ Βροῦτον τὸν ἕτερον καὶ Κάσσιον μετέχων τῆς συνωμοσίας, φοβηθεὶς, μὴ, τὴν ἡμέραν ἐκείνην διακρουσαμένου τοῦ Καίσαρος, ἔκπυστος ἢ πράξις

κίνηται, τούς τε μάντις ἐγλεύαζε, καὶ καθήπετο τοῦ Καίσαρος, ὡς αἰτίας καὶ διαβολᾶς ἐαυτῷ κτωμένου πρὸς τὴν σύγκλητον, ἐντροφᾶσθαι δοκοῦσαν ἤκειν μὲν γὰρ αὐτὴν, κελεύσαντος ἐκείνου, καὶ προθύμους εἶναι ψηφίζεσθαι πάντας, ὅπως τῶν ἐκτὸς Ἰταλίας ἐπαρχιῶν βασιλεὺς ἀναγορευοίτο, καὶ φοροίη διάδημα τὴν ἄλλην ἐπιὼν γῆν καὶ θάλασσαν· εἰ δὲ φράζοι τις αὐτῆς καθεζόμενοις, νῦν μὲν ἀπαλλάττεσθαι, παρεῖναι δ' αὔθις, ὅταν ἐντύχη βελτίοισιν ὀνειροῖς Καλπουρνία, τίνας ἔσσεσθαι λόγους παρὰ τῶν φθονούντων; ἢ τίνα τῶν φίλων ἀνέξεσθαι διδασκόντων, ὡς οὐχὶ δουλεία ταῦτα καὶ τυραννίς ἐστίν; ἀλλ' εἰ δοκεῖ πάντως, ἔφη, τὴν ἡμέραν ἀφοσιώσασθαι, βέλτιον αὐτὸν προελθόντα καὶ προσαγορευόμεντα τὴν βουλὴν ὑπερθέσθαι. Ταῦθ' ἅμα λέγων ὁ Βροῦτος, ἤγε τῆς χειρὸς λαβόμενος τὸν Καίσαρα, καὶ μικρὸν μὲν αὐτῷ προελθόντι τῶν θυρῶν οἰέτης ἀλλότριος ἐντυχεῖν προθυμύμενος, ὡς ἠττάτο τοῦ περὶ κείνον ὠθισμῷ καὶ πλήθους, βιασάμενος εἰς τὴν οἰκίαν, παρέδωκεν ἐαυτὸν τῇ Καλπουρνίᾳ, φυλάττειν κελεύσας, ἄχρις ἂν ἐπανέλθῃ Καῖσαρ, ὡς ἔχων μεγάλα πράγματα κατειπεῖν πρὸς αὐτόν.

ΞΕ. Ἀρτεμίδωρος δὲ, Κνίδιος τὸ γένος, Ἑλληνικῶν λόγων σοφιστῆς, καὶ διὰ τοῦτο γεγονώς ἐνίοις συνθήκης τῶν περὶ Βροῦτον, ὥστε καὶ γινῶναι τὰ πλεῖστα τῶν πραττομένων, ἤκε μὲν ἐν βιβλιδίῳ κομίζων, ἅπερ ἔμελλε μηνύειν ὄρων δὲ τὸν Καίσαρα τῶν βιβλίων ἕκαστον δεχόμενον, καὶ παραδιδόντα τοῖς περὶ αὐτὸν ὑπηρέταις, ἐγγύς σφόδρα προσελθὼν « Τοῦτο (ἔφη), » Καῖσαρ, ἀνάγνωθι μόνος καὶ ταχέως· γέγραπται γὰρ ὑπὲρ » πραγμάτων μεγάλων, καὶ σοι διαφερόντων ». Δεξάμενος οὖν ὁ Καῖσαρ, ἀναγνῶναι μὲν ὑπὸ πλήθους τῶν ἐντυγχανόντων ἐκωλύθη, καίπερ ὀρμήσας πολλάκις· ἐν δὲ τῇ χειρὶ κατέχων καὶ φυλάττων μόνον ἐκεῖνο, παρῆλθεν εἰς τὴν σύγκλητον. Ἐνιοὶ δὲ

φασιν, ἄλλον ἐπιδοῦναι τὸ βιβλίον τοῦτο, τὸν δ' Ἀρτεμίδωρον οὐδ' ὄλωσ προσελθεῖν, ἀλλ' ἐκθλιθῆναι παρὰ πᾶσαν τὴν ὁδόν.

Ἐς. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἤδη πῶς φέρει καὶ τὸ αὐτόματον ὁ δὲ δεξιόμενος τὸν φόνον ἐκεῖνον καὶ τὸν ἀγῶνα χῶρος, εἰς ὃν ἡ σύγκλητος κηρύσθη τότε, Πομπηίου μὲν εἰκόνα κειμένην ἔχων, Πομπηίου δ' ἀνάθημα γεγωνὸς τῶν προσκεκοσμημένων τῷ θεάτρῳ, παντάπασι ἀπέφηνε δαίμονός τινος ὑψηλομένου, καὶ καλοῦντος ἐκεῖ τῆι πράξιν, ἔργον γεγονέναι. Καὶ γὰρ οὖν καὶ λέγεται Κάσσιος, εἰς τὸν ἀνδριάντα τοῦ Πομπηίου πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως ἀποβλέπων, ἐπικαλεῖσθαι σιωπῆ, καίπερ οὐκ ἀλλότριος ὢν τῶν Ἐπικούρου λόγων ἀλλ' ὁ καιρὸς, ὡς ἔοικεν, ἤδη τοῦ δεινοῦ παρεστῶτος, ἐνθουσιασμὸν ἐνεποιεῖ καὶ πάθος, ἀντὶ τῶν πριτέρων λογισμῶν. Ἀντώνιον μὲν οὖν, πιστὸν ὄντα Καίσαρι καὶ Ῥωμαίῳ, ἔξω παρακκτεῖχε Βροῦτος Ἀλβῖνος, ἐμβαλὼν ἐπίτηδες ὀμιλίαν μῆκος ἔχουσαν. Εἰσιόντος δὲ Καίσαρος, ἡ βουλὴ μὲν ὑπεξάνεστη θεραπεύουσα τῶν δὲ περὶ Βροῦτον οἱ μὲν ἐξήπιυθεν τὴν δίφρον αὐτοῦ περιεστήτησαν, οἱ δ' ἀπήντησαν, ὡς δὴ Τυλλίῳ Κίμβρῳ, περὶ ἀδελφοῦ φυγάδος ἐντυγχάνοντι, συνδεδεμένοι, καὶ συνεδέοντο μέχρι τοῦ δίφρου παρακολουθοῦντες. Ὡς δὲ καθίσας διεκρούετο τὰς δεήσεις, καὶ προσκειμένων βιαϊότερον, ἠγανάκτει πρὸς ἕκαστον, ὁ μὲν Τύλλιος τὴν τήβεννον αὐτοῦ ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις συλλαβῶν, ἀπὸ τοῦ τραχήλου κατῆγεν ὅπερ ἦν σύνθημα τῆς ἐπιχειρήσεως. Πρῶτος δὲ Κάσκιος ξίφει παίζει παρὰ τὸν αὐχένα, πληγὴν οὐ θανατηφόρον, οὐδὲ βαθεῖα, ἀλλ', ὡς εἶκος, ἐν ἀρχῇ τολμημάτων μεγάλου παραχθείς ὡς καὶ τὸν Καίσαρα μεταστροφέντα τοῦ ἐγχειριδίου λαβέσθαι καὶ κατασχεῖν. Ἄμα δὲ πῶς ἐξεφώνησαν, ὁ μὲν πληγείς, Ῥωμαῖσί· « Μιαρώτατε Κάσκι, τί ποιεῖς » ; ὁ δὲ πλήξας, Ἕλληνας πρὸς τὸν ἀδελφόν. « Ἀδελφε, βοήθει ». Τοιαύτης δὲ παραχῆς γενομένης, τοὺς μὲν οὐδὲν συνειδότης,

ἔκπληξις εἶχε, καὶ φρίκη πρὸς τὰ δρώμενα, μήτε φεύγειν, μήτ' ἀμύνειν, ἀλλὰ μηδὲ φωνὴν ἐκβάλλειν τολμῶντας. Τῶν δὲ παρεσκευασμένων ἐπὶ τὸν φόνον ἐκάστου γυμνὸν ἀποδείξαντος τὸ ξίφος, ἐν κύκλῳ περιεχόμενος, καὶ πρὸς ὅτι τρέψαιε τὴν ὄψιν, πληγαῖς ἀπαντῶν, καὶ σιδήρῳ φερομένῳ* καὶ* κατὰ προσώπου καὶ κατ' ὀρθοκλυτῶν διελευνόμενος, ὡς περ θηρίον ἐνειλεῖτο ταῖς πάντων χερσίν. Ἄπαντες γὰρ ἔδει κατάρξασθαι καὶ γεύσασθαι τοῦ φόνου. Διὸ καὶ Βρούτος αὐτῷ πληγὴν ἐνέβλεψε μίαν εἰς τὸν βουβῶνα. Λέγεται δ' ὑπό τινων, ὡς ἄρα πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπομυχόμενος, καὶ διαφέρων δεῦρο κἀκεῖ τὸ σῶμα, καὶ κεκραγῶς, ὅτε Βρούτον εἶδεν ἐπαστρόμενον τὸ ξίφος, ἐφεικύσατο κατὰ τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον, καὶ παρῆκεν ἐκυτὸν, εἴτ' ἀπὸ τύχης, εἴτε ὑπὸ τῶν κτεινάντων, ἀπωσθεὶς πρὸς τὴν βᾶσιν, ἐφ' ἧς ὁ Πομπηίου βέβηκεν ἀνδριᾶς. Καὶ πολὺ καθήμαξεν αὐτῆς ὁ φόνος, ὡς δοκεῖν αὐτὸν ἐφροστάναι τῇ τιμωρίᾳ τοῦ πολεμίου Πομπηίου ὑπὸ πίδακς κεκλιμένου, καὶ περιπυκνόντος ὑπὸ πλήθους τραυματῶν. Εἴκοσι γὰρ καὶ τρία λαβεῖν λέγεται καὶ πολλοὶ κατετρώθησαν ὑπ' ἀλλήλων, εἰς ἓν ἀπερειδόμενοι σῶμα πληγὰς τοσαύτας.

ΕΖ. Κατειργασμένου δὲ τοῦ ἀνδρός, ἡ μὲν γερούσια, καίπερ εἰς μέσον Βρούτου ἐλθόντος, ὡς τι περὶ τῶν πεπραγμένων ἐροῦντος, οὐκ ἀνασχομένη διὰ τῶν θυρῶν ἐξέπιπτε, καὶ φεύγουσα κατέπλησε τραχηλῆς καὶ δέους ἀπόρου τὸν δῆμον, ὥστε τοὺς μὲν τῆς οἰκίας κλείειν, τοὺς δ' ἀπολείπειν τραπέζας καὶ χρηματιστήρια· δρόμῳ δὲ χωρεῖν, τοὺς μὲν ἐπὶ τὸν τόπον, ὀφρομένους τὸ πάθος, τοὺς δ' ἐκεῖθεν, ἐωρακότας. Ἀντώνιος δὲ καὶ Λέπιδος, οἱ μάλιστα φίλοι Καίσαρος, ὑπεκδύντες, εἰς οἰκίας ἐτέρας κατέφυγον. Οἱ δὲ περὶ Βρούτον, ὡς περ ἦσαν ἔτι θερμοὶ τῷ φόνῳ, γυμνὰ τὰ ξίφη δεικνύντες, ἅμα πάντες ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου συσραφέγτες ἐχώρουν εἰς τὸ Καπιτώλιον, οὐ φεύ-

γουςιν εοικότες, ἀλλὰ μάλα φαιδροὶ καὶ θηρόαλλοι, παρακαλοῦντες ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν τὸ πλῆθος, καὶ προσδεχόμενοι τοὺς ἀρίστους τῶν ἐντυγχανόντων. Ἔνιοι δὲ καὶ συνανέβαινον αὐτοῖς, καὶ κατεμίγνυσαν ἑαυτοὺς, ὡς μετεσχηκότες τοῦ ἔργου, καὶ προσεποιοῦντο τὴν δόξαν ὧν ἦν καὶ Γαίως Ὀκταούσιος καὶ Λέντλος Σπινθήρ. Οὗτοι μὲν οὖν τῆς ἀλαζονείας δίκην ἔδωκαν ὑστερον, ὑπὲρ Ἀντωνίου καὶ τοῦ νέου Καίσαρος ἀναιρεθέντες, καὶ μηδὲ τῆς δόξης, δι' ἣν ἀπέθνησκον, ἀπολαύσαντες, ἀπισίᾳ τῶν ἄλλων. Οὐδὲ γὰρ οἱ κολάζοντες αὐτοὺς, τῆς πράξεως, ἀλλὰ τῆς βουλήσεως, τὴν δίκην ἔλαβον. Μεθ' ἡμέραν δὲ τῶν περὶ Βροῦτον κατελλόντων καὶ ποιησαμένων λόγουι, ὁ μὲν δῆμος, οὔτε δυσχεραίνων, οὔτε, ὡς ἐπαινῶν τὰ πεπραγμένα, τοῖς λεγομένοις προσεῖχεν, ἀλλ' ὑπεδήλου τῇ πολλῇ σιωπῇ, Καίσαρα μὲν οἰκτείρων, αἰδούμενος δὲ Βροῦτον. Ἡ δὲ σύγκλητος, ἀμνηστίας τινὰς καὶ συμβάσεις πράττουσα πᾶσι, Καίσαρα μὲν ὡς θεὸν τιμᾶν ἐψηρίσατο, καὶ κινεῖν μηδὲ τὸ σμικρότατον, ὧν ἐκεῖνος ἄρχων ἐβούλευσε· τοῖς δὲ περὶ Βροῦτον ἐπαρχίας τε διένειμε, καὶ τιμὰς ἐπέδωκε πρεπούσας· ὥστε πάντας οἴεσθαι, τὰ πράγματα κατὰσασιν ἔχειν, καὶ σύγκρισιν ἀπειληφέναι τὴν ἀρίστην.

ΞΗ. Ἐπεὶ δὲ, τῶν διαθηκῶν τῶν Καίσαρος ἀνοιχθεισῶν, εὐρέθη δεδομένη Ῥωμαίων ἐκάστῳ δόσις ἀξιόλογος, καὶ τὸ σῶμα κομιζόμενον δι' ἀγορᾶς ἐθεάσαντο ταῖς πληγαῖς διαλελωθημένον, οὐκ ἔτι κόσμον εἶχεν, οὐδὲ τήξιν αὐτῶν τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῷ μὲν νεκρῷ περισφρεύσαντες ἐξ ἀγορᾶς βάρη καὶ κηκλίδας καὶ τροπέζας, ὑπῆψαν αὐτοῦ καὶ κατέκυσαν· ἀράμενοι δὲ δαλοῦς διαπύρους ἔθεον ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν ἀνηρηκότων καταφλέζοντες, ἄλλοι δ' ἐφοίτων πανταχόσε τῆς πόλεως, συλλαβεῖν καὶ διασπᾶσθαι τοὺς ἄνδρας ζητοῦντες. Οἷς ἐκείνων μὲν οὐδεὶς ἀπήνητησεν, ἀλλ' εὖ πεφραγμένοι πάντες ἦσαν. Κίνας δέ τις τῶν Καίσαρος ἐταίρων ἔτυχεν μὲν, ὡς φασί, τῆς παρωχημένης νυκτὸς

ὄψιν ἑωρακῶς ἄτοπον. Ἐδόκει γὰρ ὑπὸ Καίσαρος ἐπὶ δεῖπνον καλεῖσθαι παραιτούμενος δ', ἀγεσθαι τῆς χειρὸς ὑπ' αὐτοῦ, μὴ βουλόμενος, ἀλλ' ἀντιπείνων. Ὡς δ' ἤκουσεν, ἐν ἀγορᾷ τὸ σῶμα καίεσθαι τοῦ Καίσαρος, ἀναστὰς ἐβάδιζεν ἐπὶ τιμῇ, κἀπερ ὑπορώμενος τὴν ὄψιν ἅμα καὶ πυρέττων. Καί τις, ὄφθέντος αὐτοῦ, τῶν πολλῶν ἔφρασεν ἐτέρῳ τὸ ὄνομα πυνθανομένῳ, κἀκείνος ἄλλῳ, καὶ διὰ πάντων εὐθὺς ἦν, ὡς οὗτός ἐστιν ὁ ἀνὴρ τῶν ἀνηρηκότων Καίσαρα· καὶ γὰρ ἦν τις ὁμώνυμος ἐκείνῳ Κίνας ἐν τοῖς συνωμοσαμένοις, ὃν τοῦτον εἶναι προλαβόντες, ὤρμησαν εὐθὺς καὶ διέσπασαν ἐν μέσῳ τὸν ἀνθρώπον. Τοῦτο μάλιστα δειτάντες οἱ περὶ Βρούτου καὶ Κάσσιου, οὐ πολλῶν ἡμερῶν διαχγενομένων, ἀπεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως. Ἄ δε καὶ πράξαντες καὶ παθόντες ἐτελεύτησαν, ἐν τοῖς περὶ Βρούτου γέγραπται.

ΞΘ. Θνήσκει δὲ Καῖσαρ, τὰ μὲν πάντα γεγωνῶς ἐτη πενήκοντά καὶ ἑξ, Πομπηίῳ δ' ἐπιβιώσας οὐ πολὺ πλέον ἐτῶν τεσσαράρων· ἦν δὲ τῷ βίῳ παντὶ ἀρχὴν καὶ δυναστείαν διὰ κινδύων τοσούτων διώων μόλις κατειργάσατο, ταύτης οὐδὲν ὅτι μὴ τοῦνομα μόνον καὶ τὴν ἐπίφθονον καρπωτάμενος δόξαν παρὰ τῶν πολιτῶν. Ὁ μέντοι μέγας αὐτοῦ δαίμων, ᾧ παρὰ τὸν βίον ἐχρήτατο, καὶ τελευτήσαντος ἐπηρεολούθητε τιμωρὸς τοῦ φόνου, διὰ τε γῆς πάσης καὶ θαλάσσης ἐλαύνων καὶ ἀνιχνεύων ἄχρι τοῦ μηδένα λιπεῖν τῶν ἀπεκτονότων, ἀλλὰ καὶ τοὺς καθ' ὅτιοῦν, ἢ χειρὶ τοῦ ἔργου θιγόντας, ἢ γνώμῃ μετασχόντας, ἐπεξελθεῖν. Θαυμασιώτατον δὲ τῶν μὲν ἀνθρωπίνων τὸ περὶ Κάσσιον ἤπτηθεις γὰρ ἐν Φιλίπποις, ἐκείνῳ τῷ ξιφιδίῳ διέφθειρεν ἑαυτὸν, ᾧ κατὰ Καίσαρος ἐχρήσατο· τῶν δὲ θεῶν, ὃ τε μέγας κομήτης (ἐφάνη γὰρ ἐπὶ νύκτας ἑπτὰ μετὰ τὴν Καίσαρος σφαγὴν διαπρεπῆς, εἴτ' ἠφανίσθη), καὶ τὸ περὶ τὸν ἥλιον ἀμαύρωμα τῆς αὐγῆς. Ὅλον γὰρ ἐκείνον τὸν ἐνιαυτὸν ὠχρὸς μὲν ὁ κύκλος καὶ

μαρμαρυγὰς οὐκ ἔχων ἀνέτελλεν, ἀδρανὲς δὲ καὶ λεπτὸν ἀπὸ αὐτοῦ κατῆει τὸ θερμὸν ὥστε τὴν μὲν ἀέρα θνοφερὸν καὶ βαρὺν ἀσθενεῖα τῆς διακρινοῦστος αὐτὸν ἀλείας ἐκφύρεσθαι, τοὺς δὲ καρποὺς ἡμιπέπτους καὶ ἀτελεῖς ἀπανθῆσαι καὶ παρακμάσαι διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ περιέχοντος. Μάλιστα δὲ τὸ Βρούτῳ γενόμενον φάσμα τὴν Καίσαρος ἐδήλωσε σφαγὴν οὐ γενομένην θεοῖς ἀρετῆν ἦν δὲ τοιούδε· μέλλων τὴν στρατὸν ἐξ Ἀβύδου διαβιβάζειν εἰς τὴν ἐπέραν ἠπειρον, ἀνεπαύετο νυκτὸς, ὡσπερ εἰώθει, κατὰ σκηνὴν, οὐ καθεύδων, ἀλλὰ φροντίζων περὶ τοῦ μέλλοντος. Ἀέγεται γὰρ οὗτος ἀνὴρ ἥκιστα δὴ τῶν στρατηγῶν ὑπνώδης γενέσθαι, καὶ πλεῖστον ἐαυτῷ χρόνον ἐγρηγοροῦντι χρῆσθαι πεφυκαῖς. Ψόφου δὲ τινος αἰσθῆσθαι περὶ τὴν θύραν ἔδραξε, καὶ πρὸς τὸ τοῦ λύχνου φῶς ἤδη καταπυρομένου σκεψάμενος, ὄψιν εἶδε φοβεράν ἀνδρῶς ἐκφύλου τὸ μέγεθος, καὶ χαλεποῦ τὸ εἶδος. Ἐκπλαγείς δὲ τὸ πρῶτον, ὡς ἐώρα μῆτε πράττειν τὰ τι, μῆτε φθεγγόμενον, ἀλλ' ἐστῶτα σιγῇ παρὰ τὴν κλίνην, ἠρώτη, ὅστις ἐστίν. Ἀποκρίνεται δ' αὐτῷ τὸ φάσμα· « Ὁ » σός, ὦ Βρούτε, δαίμων κηκός· ὄψη δέ με περὶ Φιλίππους ». Τότε μὲν οὖν ὁ Βρούτος εὐχάρως· « Ὄψυμι », εἶπε· καὶ τὸ δαιμόνιον εὐθὺς ἐκπυδὼν ἀπήει. Τῷ δ' ἰκνουμένῳ χρόνῳ περὶ τοὺς Φιλίππους ἀνειταχθεῖς Ἀντωνίῳ καὶ Καίσαρι, τῇ μὲν πρώτῃ μάχῃ κρατήσας τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐτρέψατο καὶ διεξήλασε, πορθῶν τὸ Καίσαρος στρατόπεδον· τὴν δὲ δευτέραν αὐτῷ μάχεσθαι μέλλοντι φοιτᾷ τὸ αὐτὸ φάσμα τῆς νυκτὸς αὐθις, οὐχ ὥστε τι προτεπειν· ἀλλὰ συνεῖς ὁ Βρούτος τὸ πεπρωμένον, ἔρριψε φέρων ἑαυτὸν εἰς τὸν κίνδυνον. Οὐ μὲν ἔπεσεν ἀγωνιζόμενος, ἀλλά, τῆς τροπῆς γενομένης, ἀναφυγὼν πρὸς τι κρημνῶδες, καὶ τῷ ξίφει γυμνῷ προσβαλὼν τὸ στέρνον, ἅμα καὶ φίλου τινός, ὡς φασιν, συνεπιρρώσαντος τὴν πληγὴν, ἀπέθανεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΑ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ.

ΣΕΡΤΩΡΙΟΣ.

ΣΕΛΙΑ. 1, στ. 2, Ἄλλως.] ΔΓ, Ἄλλω. Ἴσως μέντοι γραπτέον, Ἄλλοσε. —
Στ. 6, Ἀριθμῶ] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ἀριθμῶν· ἔτι γὰρ ὁ νοῦς, Ἑταίων ὑποκειμέ-
νων ὀρισμένων κατὰ τὸν ἀριθμὸν, ἢ ὧν ὀρισμένοι· ἐσὶν ὁ ἀριθμὸς. — Ἐμ-
πλέκεται.] Ἄμεινον ἂν ἦν (καὶ ἴσως ἦν) ὧδε τὸ Συμπλέκεται.

ΣΕΛΙΑ. 2, στ. 4, Διατάξ.] ΔΓ, Διά τούς. — Στ. 6, Τῆς πύλας.] Ἐξ ΕΔ,
ΑΤ, Ταῖς πύλαις. Μνημονεύει δὲ καὶ Πλούταρχος (Στρατηγημ. Γ, ιδ', σελ. 106
καὶ 338 ἐμ. ἐκδ.) τῆς ὑπο Χαριδήμου τῶν Ἰλιέων ἀλώσεως ταύτης. — Στ. 8,
Ἴου.] Νῆτος τῶν Κυκλάδων μια ἢ Ἴος, ἣν καὶ πόλιν ὀνομάζουσαν εἰκὸς ἐσχηκέ-
ναι. Ὀμηρον ἐν ταύτῃ φασιν, εἰ μὲν κικλιθεῦσθαι (Στρατ. ε', σελ. 484)· οἱ δὲ
(Στέφ. Βυζαντ. λέξι Ἴος) γεννηθῆναι. Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ παλαιόν, Φειλίχη· νῦν
δὲ, παρὰ γε ταῖς ἀπαιδεύτους τῶν ἡμετέρων, Νίος, ταῦτ' ὀνομαζόμενος· τὸ ὀ-
νόματος δὲ καὶ ἄλλα οἴκ' ὀλίγα. Τῆν γὰρ ἔαρθρον αἰτιατικῆν, Τῆν Ἴον, ἀ-
κούων τις προφερομένην, καὶ νομίσας Τῆν Νίον ἀκούειν, ὀνομαστικὴν ἔπλα-
σε τῆν, ἢ Νίος, ὅσπερ καὶ παρὰ τὴν, Τὸν οἴκος κύριον, τὴν Ὀνοικω-
κύρις (ιδ. Πλουτάρχ. Μερ. Γ, Αὐτοσχ. στυχ. σελ. μζ'). Ὁ πολίτης, τὸ μὲν
ἀρχαῖον Ἰήτης, νῦν δὲ Νιῶτης. — Στ. 15, Ἀνίτζου.] ΔΓ, Ἀνίτζα. —
Στ. 22, Εὐμένη] Ἐξ ΗΔ ὧδε τεκὰν ταῖς ἐξῆς· ἢ τοῦ τόνου ἀνατίθασις, ΑΤ,
Εὐμένη· ὅπως ἂν ἔχη διακρίνεσθαι τὸ κύριον τοῦ ἐπιθέτου· Οὕτω γὰρ καὶ
Ἐπικερδῆς μὲν, ὁ κέρδος φέρων, Ἐπικέρδης δὲ, ἀνδρὸς ὄνομα κύριον,
καὶ ἄλλα πολλὰ ταυτοτρόπα, περὶ ὧν εἴρηται καὶ ἀλλαχοῦ (Προδρ. Ἑλλ. Βι-
βλιοθ. σελ. 307-308). — Στ. 24, Καὶ ἀδίκω.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκαν τὰς λέξεις
εἰ Πρ. — Στ. 28, Νούσσοις.] Νουρσία θηλυκῶς καὶ ἐνικῶς γράφειν τινὲς οὐκ

ἀπιθάνως παρήνεσαν. — Τῆ; Σαβίνων.] Ἐλλειπτικῶς τοῦ, Χώρας, ὡσπερ καὶ κατωτέρω (σελ. 3, § 3), Τῆς Κελτιβήρων, ἐρεῖ.

ΣΕΛΙΑ. 3, στ. 5, Καιπίωνι.] ΠΡΑ, ΑΤ, Σαιπίωνι. — Στ. 15, Παραλαβών.] Ἐπὶ τοῦ Διδάσκεισθαι, ἡ μανθάνειν ὧδε τὸ Παραλαμβάνειν, ὡς καὶ τὸ ἀντικείμενον, Παραδιδόναι, ἐπὶ τοῦ Διδάσκειν (Ἰσοκράτ. Μέρ. Β, σελ. 219). — Στ. 22, Κάστλωνι.] Μνημονεύει καὶ Στράβων τῆ; Κάστλωνος πολεως. ἢ νῦν Ἰσπανί τῆ ἰδίᾳ φωνῆ Caslona κελουσι. — Στ. 25, Γουρσιωνῶν.] ΔΓ (οὐδὲν μᾶλλον σαφῆς τῆ; ἐκδεδωμένης), Γουρριου νῶν. Ὀρρισιῶν γράφειν δεῖν τινε; εἶκασαν.

ΣΕΛΙΑ. 4, στ. 3, Ἐνσκευασμένους.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἐνσκευασμένους. — Στ. 17, Προεληλυθώς.] ΔΓ, Προελθών. — Στ. 18, Ἐπιδεικνύμενος.] ΔΓ, Ἐπιένδεικνύμενος. — Στ. 20, Καὶ καλλωπιζόμενος.] Λεῖπει ὁ σύνδεσμος; ἐν τισι τῶν ἀντιγράφων. — Στ. 25, Ἐξεδέξαντο . . . κατευφήμησαν.] ΔΓ, Ἐξεδέξατο . . . κατευφήμησεν ἣν προείλοντο οἱ ΠΡ. — Στ. 27, Ἡλικία τε καὶ δόξη.] ΔΓ, Ἡλικίαν τε καὶ δόξαν.

ΣΕΛΙΑ. 5, στ. 4, Ὄρων αὐτὸν μέν.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ὄρων μὲν αὐτόν. — Στ. 16, Πέρα δίκης.] ΔΓ, Παρὰ δίκην ὕπερ ἐξήγησι; μᾶλλον ἢ διάφορος γραφῆ ἔικενεῖναι. — Στ. 17, Προερχόμενος.] ΔΓ, Προσχωρῶμενος. — Ὑπολειπόμενον.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἀπολειπόμενον. — Στ. 29, Διαπολεμηθέντος.] Πέρας σχόντος. Ἐν δὲ ταῖς ἐξῆς; (§ ζ', σελ. 7) ἐπὶ τοῦ πρὸς τινε; πολεμεῖν χρῆσεται τῷ Διαπολεμεῖν.

ΣΕΛΙΑ. 6, στ. 3, Πρὸς ἐργήν.] ΔΓ, Κατ' ἐργήν. — Στ. 7, Πλουσίους.] Ἐξ ΗΔ (συναδούσης τῷ Α καὶ τῷ Λατίνῳ μεταφραστῆ), ΑΤ, Πολλούς. Εἰσὶ δ' οὔτι, οὐ; ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Μέρ. Γ, σελ. 90 καὶ 362) Βαρδιαίου; ὠνομαῖσθαι ἱστορήκει. ΣΤ. 29, Καταβαλεῖ.] ΠΡΑ, ΑΤ, Καταβάλλη.

ΣΕΛΙΑ. 7, στ. 6, Γῶν ἐπισταθμίων.] Τῆ; ἀνάγκης τοῦ οἰκισιν καὶ τροφήν παρέχειν ταῖς στρατιώταις. Τοῦτο γὰρ ἐσήμαινον αἱ Ἐπισταθμίαι, ὁ παρὰ τοῖ. Τούτοι; τὰ καλούμενα Κονάκια. — Στ. 30, Κιλισσῶν δὲ ληστρίδων.] Ἐλλειπτικῶς τοῦ Νεῶν. Περὶ δὲ τῶν Κιλικίων ληστῶν, διδύχει σε διὰ μακρῶν ἐν ταῖς ἐξῆς; (Περμπ. § 24-29, σελ. 120-126) ὁ Πλούταρχος. — Πιτυούσση.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Πιτυούση. Ἐσσι; γὰρ παρὰ τὸ Πιτυόσσα; τοῦ το δὲ παρὰ τὰς Πίτυας.

ΣΕΛΙΑ. 8, στ. 10, Διεκάρτησεν.] ΔΓ, Διεκαρτέρησεν. — Στ. 15, Ὄνομα τῆ; περὶ αὐτὸν Ἰθρίᾳ πρέσχεν.] Βαίτικῆ; προσαγορευθεῖση, δι' ἃ τὸν περὶ

τημόν Βαΐτιν. — Στ. 19, Καί ὀνομάζονται Μακάρων.] Θεῶν νήσουσ
ὀνομάζει ταῦτα; ὁ Πτολεμαῖος· εἰσὶ δὲ αἱ νῦν καλούμεναι *iles Canaries*.

ΣΕΛΙΑ. 9, στ. 2, Ἦν Ὀμηρος ὕμνησε.] Ἐν τοῖςδε τοῖς ἔπειοι (Ὀδυσ. Δ,
563-568),

Ἄλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
Ἄθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθος·
Τῆπερ ῥήϊστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισι·
Οὐ νιφετος, οὐτ' ἄρ' χειμῶν πολὺς, οὐτε πότ' ὄμβρος.
Ἄλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγυπνεύοντασ ἀήτασ
Ὠκεανὸσ ἀνίστην, ἀναψύχειν ἀνθρώπουσ.

— Στ. 4, Οἰκῆσαι.] Γραπτέον, εἶμαι, Οἰκίσαι. — Στ. 7 καὶ 9, Ἄσκαλιον.]
Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἄσκαλιον. — Στ. 12, Κατακυλιώσάμενος.] ΔΓ, καταμαχεσάμε-
νος. — Στ. 13, καὶ 15, Πακκικανόν. Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Πακκικανόν. Στ. 16, Τιγέν-
νην.] Οὐθ' αὐτη, οὐθ' ἡ ΔΓ, Ἄσ τι γέννην, ἔβρωται ἄλλα γραπτέον, Τίγγνη
ὡσ τῶν ΠΡ τις δ. ὠρθου, ἢ γαῦν Τίγγα, καθὰ Στράβων (ἰζ', σελ. 825) αὐτὴν
ὀνομάζει. — Στ. 20, Πηχῶν ἐξήκοντα μῆκος.] Γαβίνος, συγγραφεὺς· Ῥωμαῖὸσ
ἔστιν ὁ ταῦτα περὶ Ἀνατίου τερατευσάμενος, ὡσ φησι Στράβων (ἰζ' σελ. 829).
Σημείωσαι δὲ καὶ τὸ Πηχῶν τοῦ παρακμαζόντος ἑλληνισμοῦ, ἀντὶ τοῦ Πη-
χέων. — Στ. 22, Τιγεννῖται.] ΔΓ, Τιγεννηται: Ἄσ τι γεννηται. Ὡ-
φειλε δ' εἶναι Τιγγῖται, ἢ Τιγγιτανοί. — Στ. 28, Ἰθά. . . τοῦ πάν-
των ἱστορικῶτάτου βασιλέων.] Ἰθάσ Μαρουσίων βασιλεὺσ, ἔγραψε Θεα-
τρικὴν ἱστορίαν, Λιευκὴν ἱστορίαν, καὶ ἄλλα.

ΣΕΛΙΑ. 10, Στ. 8, Ἀπὸ Ῥωμαίων.] ΔΓ, Ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων. — Στ. 9, Καὶ
πυθανόμενοι.] ἴσως περιττος ὁ σύνδεσμος, ὅτι παρέλιπε καὶ ὁ Ἰταλὸσ μετα-
φραστῆσ. — Παρὰ τῶν συγγεγονότων τό.] ΔΓ, Παρὰ τῶν συγγενο-
μένων Σερτωρίω καὶ ἐγκωμιαζόντων τοῦ ἢ γραφῆ συμ-
βαίνει καὶ ἡ Ἀμύτου μετάφρασισ. — Στ. 10, Λέγεται γάρ.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ,
Λέγεται δὲ. — Στ. 11, Φύσει τ' ἀνέκπληκτος εἶναι κ. τ. λ.] Ἐξ ΗΔ, ΑΓ, Φύ-
σει δ' ἀνέκπληκτος ὦν. Ἐλέγεται δὲ καὶ οὕτω γεγραφθαι πάλαι·
Φύσει δ' ἀνέκπληκτος εἶναι, ἢ τελεία μετα τό, Γενέσθαι, σίζει,
Φύσει δ' ἀνέκπληκτος ἦν. — Στ. 14, Ὀχυρούσ.] ΔΓ, Ἐχυρούσ. Λέγεται
γάρ ἀμφοτέρα. — Στ. 18, Ὠμότητοσ. . . ἐπιδειξαι.] Τοῦ ἐξῆσ, Τοῦ παρὰ χθὲν
περὶ τοῦσ ὀμήρουσ ἔργον ὀμότητοσ καὶ βαρυθυμίας. — Στ.
20, Ἐπικυπεχομένην λογισμοῦ.] Ὀνοῦσ, Περιβαλλομένην τῆ ἡμερότητι, διὰ τό

λογίζεσθαι αὐτῷ συμφέροντα; πράγματι. — Στ. 22, Οὐκ ἂν ποτε δικάῃ τύχη τις ἐκοιῆσαι.] ΠΡΑ τὸ Δομεῖ, ΑΤ, Δοκῆ· ἡ γὰρ Ἄν, αὐτὸς τοῦτο, ἀλλὰ πρὸς τὸ Ἐκστῆσαι. — Στ. 26, Ἐκτραχυνόμενον ὑπὸ τῶν πραγματῶν, γινόμενον πονηρῶν, πρὸς τοῦ ἀδικούντος.] Ἐξ ΗΑ καὶ ἡ γραφὴ καὶ ἡ στίξις, ΑΤ, Ἐκτραχυνόμενον ὑπὸ τῶν πραγματῶν, γινόμενον πονηρῶν πρὸς τοῦ ἀδικούντος. Τοῦτου τὸ ἀσυνάρτητον θεραπεῦσαι εἰ Ηρ ἐπεβάλλοντο, παραισῶντες γράφειν, Καὶ γινόμενον, διὰ τοῦ συνδέσμου, ἢ Γενέσθαι. Ἡ δὲ ἡμετέρα διόρθωσις πρὸς τῷ σαφεστέρῳ καὶ συνάδοντά πως ἔχει τὸν Ἰταλὸν μεταφραστὴν, esacerbato dal sinistro successo delle facende, aspro et malvaggio divenne.

ΣΕΛΙΑ. 11, στ. 4, Τοῖνδε.] ΔΓ, Τοιοῦτο. — Σπάνιος, ἀνὴρ.] Εἰ μὲν κύριον τοῦνομα ὡσπερ ἐξεδέξαντο οἱ ἐρμηνευταί, καλῶς ἔχει καὶ ἡ τάσις, καὶ ἡμετ' αὐτὸ ὑπόστιξις· εἰ δ' (ὅπερ ἴτω; εὐλογώτερον) ἐθνικόν, γραπτέον δεξιοτάως καὶ ἀδιαστίκτως, Σπανὸς ἀνὴρ. Ἡ γὰρ Ἰσθηρία, τοῖς ὑστερον αὐτόν μόνον Ἰσπανία, ἀλλὰ καὶ τρισυλλάβως Σπανία ἐκαλεῖτο, ὡς δὴλον ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς (εἰ, 24 καὶ 28) τοῦ Παύλου. — Στ. 28, Πειθόμενος.] Ἐξ ΕΑ εἰ ΗΡ, ΑΤ, Πειθόμενος.

ΣΕΛΙΑ. 12, στ. 3, Τέτταρσι Ῥωμαίων.] ΔΓ, Τέτρασι Ῥωμαίων: Τεῖς Ῥωμαίων. — Στ. 10, Κατεναμάχησέ που Φίδιον.] Οὐκ ἐρῶται τὸ κύριον ὄνομα ὑπεπτον δ' αὐτ' ἤτιον καὶ τὸ πρηνγούμενον, Που Δις, εἰ μὲν, Δεῖδιον, εἰ δὲ, Αὐφίδιον, γράφειν δεῖν ὑπὲρ αὐτῶν· εἰ δὲ τὸ ἔλον αὐτῶς ἀναγινώσκειν παρήνεσαν, Κατεναμάχησε: Πουρφίδιον (ἢ Φουρφίδιον). — Τῆς Βυτικῆς.] ΔΓ, Τῶν Βυτῶν. — Στ. 12, Δομέτιον δὲ καὶ Λούσιον.] ΔΓ, Δομέτιον δὲ Κλούσιον. Εἰσὶν εἰ γραπτέον εἶναι ὑπελήφασαι, Δομέτιον δὲ καὶ Λούκιον (ἢ Λεύκιον). — Στ. 13, Θωράκιον.] ΔΓ, Τωράκιον: Θάκιον. Παρὰ δὲ τῷ Λιθίῳ, Θώκιον. Στ. 23, Ὀπλατικῶν.] ΔΓ, Ὀπλιτικῶν. — Νομίμων.] ΔΓ, Μονίμων. — Στ. 26, Συνεστῆσαι.] Εἰς τὸ, Συνεστῆσαι, τρεπτέον εἶναι τι; εἴασεν.

ΣΕΛΙΑ. 13, στ. 1, Ἐνδεδωκός.] ΔΓ, Διδωκός. — Στ. 7, Πάσης διεκδύσεως φεύγοντι, καὶ διώκοντι κυκλώτως. . . ἐμπειρίαν προσελήφει.] Ὑπονητέον, ὡς ἡρμήνευσαν εἰ ΠΡ, τὸ Δυνατῆς, ἢ Χρησίμης, ἐν ἧ ὁ νοῦς, Προσελήφει ἐμπειρίαν πάντων τῶν τόπων, τῶν τε δι' ὧν διεκδύναται δυνάτων ἦν αὐτῷ φεύγοντι τοῦς πολεμίους, καὶ τῶν δι' ὧν ἡ δυνατὸν αὐτῷ κυκλῶν αὐτῷ διώκοντι.

ΣΕΛΙΑ: 14, στ. 4 καὶ 9, Ἀκούϊνον.] ΔΓ, ἡ διόρθωσις, Ἀκουίλλιον. — Στ. 6, Ἀκούϊνω.] Ὅσπερ κίνταῦθα, Ἀκουίλλίω, ἢ Ἀκουίλλίω. — Στ. 7, Ἐπανίστασιν] ΔΓ, Αντανίστασιν. — Στ. 17, Ἀθινάϊς.] Βαπτάϊς. Ἄθη γὰρ τὰ χρώματα (Ἡσύχιος). — Στ. 20, Ὀσκων.] τὴν νῦν τοῖς Ἰσπαναῖς καλουμένην Huesca. — Στ. 27, Ἐπιδείξεις.] ΗΡΑ (ἴσως εὐκ ἀναγκαῖα) ΔΤ, Ἀποδείξεις. ΔΓ, Σὺνδείξεις. — Στ. 28, Βούλλαξ.] Ἐμνημόνευτε καὶ ἀλλαχού (Μέρ. Α, σελ. 59 καὶ 376 ἐμ. ἐκδ.) Πλοῦταρχος τῶν τοῖς παισὶ διδεδυμένων Βουλλῶν τούτων. Σημαίνει δὲ παρὰ Ῥωμαῖοις ἡ Βούλλα [Bulla] κυρίως τὰς ἐκ τοῦ ὀπωσῶν κινουμένου ὕδατος ἀνισταμένας πομφόλυγας· εἶτα καὶ τὰς σφαιροειδεῖς ἢ πιμφολυγοειδεῖς κεραλάς τῶν ἡλῶν, καὶ τελευταῖον τὰ τοῖς τῶν εὐγενῶν παισὶ προσαρτώμενα χρυσᾶ περιδέρατα (περὶ ὧν ὁ λόγος ἐνβάθε), Βούλλας εἰρησθαι φασὶ διὰ τὸ πιμφολυγοειδές ἴσως τοῦ σχήματος, καίπερ ἐτέρων (ἴδ. Πλούταρχ. Κεφαλ. Ῥωμαῖκ. ρά) τὰς παιδικὰς ταύτας Βούλλας εὐ παρὰ τὸ Ῥωμαῖκὸν Bulla, ὁλλὰ παρὰ τὸ Ἀἰολικὸν Βόλλα τὸ δηλοῦν τὴν Βουλὴν ἐρμηνεύοντων. Κατὰ δὲ τὸν παρακμάζοντα Λατινισμὸν Βούλλαν ὀνομασάντων τῶν Ῥωμαίων καὶ τὴν ἐντυπωμένην τοῖς τοιούτοις εἰκόνα, καὶ αὐτὴν τὴν ἐντυποῦσαν σφραγίδα, μεταλαβόντες οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας ἐτσῆζαν τὴν Βούλλαν, ἐφ' ἧς καὶ μέχρι δεῦρο χρώματα τῷ ὀνόματι τούτῳ τε καὶ τῷ παρὰ τοῦτο σχηματισθέντι ῥήματι, Βουλλόνω, τῷ δηλοῦντι τὸ Σφραγίζω παρ' ὃ ἕτερον ὄνομα συνώνυμον τῆ Βούλλα τὸ Βουλλωτήριον.

ΣΕΛΙΑ. 15, στ. 1, Κατάσπεισιν.] Οἰνεὶ κατ' εὐχὴν καὶ συνθήκην ἔνδοξον κοινωνίαν ἐπὶ κινή τύχη. — Στ. 3, Κατάσπεισίντων ἑαυτούς] Τῶν αὐτῷ κοινωνησάντων τῆς τύχης· εἰσὶ δ' αὐτοὶ αἱ τῷ Καίσαρι ἐν τοῖς Ἰπικμημασι (Βιβλ. Γ, κεφ. 22) Σολδοῦροι (Soldarii) καλούμενοι, εὗς Σιλοδοῦρος Νικόλαος ὁ Ἀκματικὸς (Προδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 266) ὠνόμασε καὶ Εὐχολιμαίους ἐξελληνίσας ἡρμηνεύσε. Καὶ σοφῶς Δίων ὁ Κόσσιος (ΝΓ, 20, σελ. 715) ἐσημειώσατο ὅτι ἐκ τοῦ παρὰ τοῖς Ἰσραετιῶν καθιερουμένων ἢ καθισιουμένων (Devoti) εἴους τούτου, εἶος ἕτερον ἐγεννήθη τὸ προτραπομένου τῶν κρατούντων τινά, λέγειν, « Σὶ καθισιῶμαθ ». Προσημειώσω δὲ τούτοις, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν κρατούντων ἐπὶ πάντας ἀπλῶς τοὺς ὀπωσῶν τιμωμένους ἢ φιλομένους τὴν τῆς καθισιῶσεως ἢ κατκασπίσεως ὁμολογίαν ταύτην οἱ νεώτεροι φιλοφρονούμενοι μετήνεγκαν τὸ γὰρ ἐν τῇ τῶν ἐπιστολῶν τῷ Δοῦλος, ἢ Φίλος, προστιθέμενον

θένουε οὐδὲν ἕτερον κατὰ λέξιν ἢ τὸ Καθοσιωμένος, ἢ Καθιερωμένος, σημαίνει. — Στ. 24, Προσθειμένων] Ἰσως γραπτέον Προσθειμένων.

ΣΕΛΙΑ. 16, στ. 1, Κατηκόους μάλλον ἔξιν] ΔΓ, Κατηκόους γενέσθαι. — Στ. 15, Ἐν ἀκαρεῖ.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκαν τὴν πρόθεσιν οἱ ΠΡ — Στ. 19, Ὡ πᾶσαν . . . κατεργάξεται δύναμιν.] ΔΓ, Ὡν πάντων . . . κατεργάξεται δύναμιν. Ἰσως ἐγγράπτο, Ὡ πάντων . . . κατεργάξεται τὴν δύναμιν, τουτέστιν, Ὡ ἐνδελεχῆ ἐπιὼν ὁ χρόνος αἰρεῖ καὶ κατεργάξεται τὴν δύναμιν πάντων. — Στ. 26, Ταγώνιον.] ΔΓ, ἢ διόρθωσις Τάγων. Τάγος μὲν γὰρ ποταμός, ἐστὶ παρὰ τοῖς Ἴβηρσι, οὐδὲς δὲ πῶ Ταγώνιος ἐγνωσται. Οὐ μέντοι μετακινητέον τὴν γραφὴν, διὰ τὸ καὶ τοὺς Χαρικιτανούς αὐτοὺς τῶν ἀγνώστων εἶναι, καίπερ οὐκ ἀπιθάνως τῶν ΠΡ τινὸς εἰκάσαντος τοὺς νῦν ἐν τῇ Νέα καλυμμένη Καστιλλία τῆς Ἰσπανίας περὶ τὴν Carraca λεγομένην πάλιν οἰκοῦντας εἶναι.

ΣΕΛΙΑ. 17, στ. 1, Ἄσβεστον.] Τὴν παρὰ τοῖς πάλαι καλυμμένην Τίτανο ν. Τὴν δὲ μήπω δ' ὕδατος λυθεῖσαν ἔλεγον συνημμένως μετὰ τοῦ ἐπιθέτου, Τίτανον ἄσβεστον προϊόντες δὲ τοῦ χρόνου ἐξενίκησε Ἄσβεστος καλεῖσθαι ἢ Τίτανος, ἔλλειπτικῶς, πρώτου, αἶμαι, οὕτως ὀνομάσαντος Δισκορίδου (Ε, ρλγ'), τοῦ μικρὸν ἀκμάσαντος πρὸ τοῦ Πλουτάρχου. Καλεῖται τανῦν παρ' ἡμῖν ἀρσενικῶς, Ὁ ἀσβεστής, δέον θηλυκῶς, Ἡ ἀσβεστή, κατὰ τὸ Ἀσβεστή φλὸξ (Ἰλιάδ. Π, 123). — Στ. 7, Εἴτε μή.] Ἐξ ΗΑ, ΑΤ, Εἴτε τὸ μή' ἀνθ' οὗ οἱ ΠΡ γεγράφασι, Εἴτε καὶ μή. — Στ. 9, Ἄλλως ἀλύων.] Ἐξ ΕΑ, ΑΤ, Ἄλλως δ' ἀλύων. « Ἄλύω, ἀθημονῶ, ἀθυμῶ » φησὶν Ἡσύχιος. — Στ. 16, Ἰπαρκτίων.] ΔΓ, Ἀπαρκτίων, — Στ. 20, Καταντικρύ.] Ἐξ ΗΑ, ΑΤ, Κατ' ἀντικρύ — Θῖνα.] Σωρόν. — Στ. 24, Προσεπέπνει.] Ἐξ ΗΑ (ἢν ὑπηγόρευκεν ἢ κακῆ ΔΓ Προσεπέπνει) ΑΤ, Προσανέπνει, ὁ οἱ ΠΡ εἰς τὸ Προσεπέπνει ἔρεψεν. — Στ. 25, Ἄχνην.] Ἄχνη ἐν γένει μὲν πᾶν τὸ λεπτομερές καὶ κοῦφον τὸ ἀποφερόμενον τινὸς αὐτομάτως, ἢ διὰ ξύσεως ἐν εἴδει δὲ, κονηορτός, ὥσπερ ἐνταῦθα. Σημαίνει δὲ καὶ τὴν Ἀφρόν, καὶ τὰ Λεπτὰ τῶν ἀχύρων, καὶ Λίνου ξύσμα, καὶ Καπνὸν (Ἐτυμολογικ. σελ. 181-182). Κατὰ τοῦτο τὸ τελευταῖον σημασιόμενοι Ἄχνην ὀνομάζει ἢ συνήθεια καὶ τὴν ἀτμίδα.

ΣΕΛΙΑ. 18, στ. 5, Συμπεφυρμένον.] ΔΓ, Συμπεφορημένον. — Στ. 13, Ἰπερβαλόντι.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἰπερβάλλοντι. — Στ. 17, Οὐ γὰρ τι μικρόν] ΔΓ, Οὐ γὰρ μικρόν. Γραπτέον, αἶμαι, Οὐ γὰρ τοι μικρόν.

ΣΕΛΙΑΔ. 19, στ. 23, Ἐν τῇ περὶ Σούκρωνα.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐν τῇ περὶ Σούκρωσι. Ἔστι δὲ τῆ; Ἰβηρίας ποταμὸς ὁ Σούκρων (τανῦν Xucar τοῖς Ἰσπανοῖς καλούμενος), καὶ πόλις ὁμώνυμος (Στράβων Γ, σελ. 158). — Στ. 24, Τουρτίαν.] ΔΓ, Δουσίαν. Εἰσὶν οἱ παλαινοῦσα. γράφειν Δουρίαν, ἕτεροι δὲ Τουρτίαν. Οὐ μετακινήσιον μόντοι τὴν γραφὴν, ὡς ἔδοξε καὶ τινι τῶν ΠΡ· διότι καὶ Φλώρος (Γ, 22) πόλιος Ἰβηρικῆς Τουρτίας ἐμνημόνευσε. — Στ. 25, Περὶ Σούκρωνα.] Ἐγράψα καὶ πάλιν, Περὶ Σούκρωνα, καθὰ μικρὸν ἀνωτέρω, ΑΤ, Περὶ Σούκρωσι. — Στ. 28, Ἐπαγαγών.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Παραγαγών—Στ. 30, Ἐμπόδιον.] ΔΓ (ἴσω; ἀμείνων), Ἐμπεδών.

ΣΕΛΙΑΔ. 20, στ. 3, Τῷ Περμπήφ τοὺς συνεστῶτας.] Τοὺς τῷ Περμπήφ μαχομένους· τοῦτο γὰρ ὧδε σημαίνει τὸ Συνεστασθαι.—Στ. 9, Ὄτε.] ΔΓ, Ὄσε.

ΣΕΛΙΑΔ. 21, στ. 2, Βαρβάρων.] ΔΓ, Ἰβήρων.—Στ. 13, Σαγουντίων.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Σεγουντίων.—Στ. 14, Τοὺς πολέμιους.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκαν τὸ ἄσθρον οἱ ΠΡ.—Στ. 18, Τῶν ἐτι συνεστῶτων.] Τῶν ἐτι μαχομένων.—Στ. 19, Ὁ δὲ, καί.] Προσέθηκα τὸν δευτέρων τῶν συνδέσμων ἐκ ΔΓ.—Στ. 20, Ἀγωνιζόμενος.] Ἰσ. γρ. Ἀγωνισάμενος.

ΣΕΛΙΑΔ. 22, στ. 13, Ἀπαξί.] ΔΓ, Ἀπαλλάξει.—Στ. 29, Δι' ὀργάνων ἐπιδρόμων.] Οὕτως μεμηχανημένων, ὡς τὰ ἐπ' αὐτῶν τιθέμενα ῥᾶστα πρὸς τὸ κάταντες φέρεσθαι τρέχοντα.

ΣΕΛΙΑΔ. 23, στ. 4, Μεγαλοφροσύνης.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Μεγαλοφροσύνη.—Στ. 25, Ὀμότιμοι.] ΔΓ, Ἰσότημοι.—Στ. 27, Τῶν πραγμάτων οὐκ εὐφερομένων.] Ἐξ ΕΛ προσέθηκα τὴν ἄρνησιν.—Στ. 30, Ἀρχαῖς.] Οὐ δειόντως, Ἄρετα ἰς γραπτίον εἶναι τινὲς ὑπερέησαν.—Χρησθαι.] Οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ Χρησθαι, εἰς τὸ Κεχρησθαι μεταβάλλειν δεῖν φήησαν. Ἰσω; ἀμεινον γράφειν, Χρησασθαι.

ΣΕΛΙΑΔ. 24, στ. 2, Περιβαλέσθαι.] Ἐξ ΕΛ, ΑΤ, Περιβάλλεσθαι.—Στ. 9, Διαπρεσβεύεσθαι.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Διαπρεσβεύεσθαι.

ΣΕΛΙΑΔ. 25, στ. 5, Παλατίω.] Οἱ ΠΡ ἐσημειώσαντο, παρὰ τὸ ἀκριβὲς καὶ ἀναχρονικῶς εἰρηδαὶ ταῦτα Πλουτάρχῳ. Ἐπ' ἐκείνου γὰρ, εἰς μοναρχίαν ἤδη μεταπεπτοικίας τῆ; Ῥωμαϊκῆ; ἡγεμονίας, ἐν Παλατίῳ ὤκουσιν οἱ Καίσαρες, οὐ κατὰ τοὺς Μιθριδατικὸς χρόνους, ἠνίκα οὕτε Καίσαρες ποῦ ἦσαν, οὐδ' ἡ εὐσα σύγκλητος ἐν τῷ Παλατίῳ ἠθροίζετο.—Στ. 19, Τῶν ἐπισκήφων.] Τῶν ἐπισταθμευόντων στρατιωτῶν. (Ἰδ. ἀνωτέρ. σελ. 330). ΔΓ, Τῶν

ἐπικειμένων.—Ἀναπτερωθῆναι.] ΔΓ, Ἀναπτεροθῆναι. Ἐχρήσατο δὲ ἀλλαχοῦ (Δίων. § 32) Πλούταρχος τῇ λέξει: Ἀνεπτεροθήσαν, ἔσω; ἐκεῖ τὸναντίον ἡμικρημένην ἀντὶ τοῦ, Ἀνεπτερώθησαν. — Στ. 27. Ὁμοῦτι.] Σχεδόν τι.

ΣΕΛΙΑ. 26, στ. 15, Ὁ δὲ Παρπέννας.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ὁ δ' εὖ, Παρπέννας. Ἐτέρη ΔΓ, Ὁ γ' εὖ, Παρπέννας. — Στ. 16, Μάλλιον.] Μάνιον δεῖν γράφειν τῶν τι; ΠΡ παρήνεσε. Ἔστι δ' εὖτος Μάνιος Ἀντωνίου ὁ τὸν Σερτώριον παῖσας τῷ ξίφει (σελ. 27). — Στ. 18, Πρὸς αὐτόν.] ΔΓ, Πρὸς αὐτόν.

ΣΕΛΙΑ. 27, στ. 6. Ἐπίσειεν ἐλθῶν.] ΔΓ, Ἐπίσειεν αὐτόν. — Στ. 8, Συνόντας.] ΔΓ, Συμπίνοντας. — Στ. 15, Κλισίας.] Εἰς τὸ Κλίσεως τρέπαιν παρήνεσάν τινεσ. Ασφαλέστερον μέντοι τὸ κατὰ χώραν ἔαν τὴν γραφὴν, ἐκδεχόμενον τὸ Κλισίας; ἐπὶ τοῦ Κλίσεως. — Στ. 28, Προσεβηκε.] ΔΓ, Συνέβαλε.

ΣΕΛΙΑ. 28, στ. 1, Γραμμαμάτων.] ΔΓ, Πραγμαμάτων. — Στ. 6, Κατηρτομένης.] ΔΓ, Κατηρτισμένης.

ΕΥΜΕΝΗΣ.

ΣΕΛΙΑ. 29, στ. 1, Εὐμένη.] Ἐνταῦθά τε καὶ ἐν ταῖς ἐξῆς ἀνεβίβασα τὸν τόνον γράψας: Εὐμένης, Εὐμένους, Εὐμένει, Εὐμένη, ΑΤ, Εὐμενής, Εὐμενεῦσι, Εὐμενεῖ, Εὐμενῆ, διὰ τὸν κανόνα τῶν ἀπὸ προσηγορικῶν εἰς κύρια μεταλαμβάνομένων ὀνομάτων, τὸν καὶ ἀλλαχοῦ (ἀνωτέρ. σελ. 329, καὶ Πρὸδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 307) σημειωθέντα· ᾧ προσθετέον, ὅτι τὰ ἀπὸ μετοχῶν περιτοσυλλάβων εἰς κύρια μεταβαίνοντα, πρὸς τῇ τοῦ τόνου μεταθέσει καὶ τὰς πλαγίας μετασχηματίζει, οἷον παρὰ τὴν Τυχῶν, Τυχόντος, μετοχὴν, Τύχων, Τύχωνος, ὄνομα κύριον, καὶ παρὰ τὴν Θηρῶν, Θηρῶντος, Θήρων, Θήρωνος. — Στ. 15, Ἰππαρχίαν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐπαρχίαν. — Στ. 21, Βαρσίνην γὰρ τὴν Ἀρταβάζου. . . Πτολεμαῖφ μὲν Ἀπόμην, Εὐμένει δὲ Βαρσίνην ἐξέδωκε.] Οὗ συναδέι ταῦτα τοῖς ἱστορημένοις τῷ Ἀρρίανῳ (Ζ, 4) περὶ τῶν γάμων Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἐταίρων. Οὕτω γὰρ ἐκεῖνος: « Αὐτὸς μὲν τῶν Δαρείου θυγατέρων τὴν πρεσβυτάτην Βαρσίνην ἠγάγετο. . . Δρύπετιν δὲ Ἠφαιστίῳσι » δίδωσι, Δαρείου παιδα καὶ ταύτην, ἀδελφὴν τῆς αὐτοῦ γυναικὸς, . . Πτολεμαῖφ δὲ τῷ σωματοφύλακι, καὶ Εὐμένει τῷ γραμματεῖ τῷ βασιλικῷ » τὰς Ἀρταβάζου παῖδας, τῷ μὲν Ἀρτακαμᾶν, τῷ δὲ Ἀρτωνιν ». — Στ. 24, Συνόμιε.] Ἐξ ΗΑ, ΑΤ, Συνώμιζε. Περὶ δὲ τῶν γάμων τούτων ἐπι-

θε τὸν Ἀθήναιον (IB, σελ. 538), καὶ τὸν Ἀλιανόν (Παικ. ἱστορ. Η, ζ' σελ. 101).

ΣΕΛΙΑ. 30, στ. 5, Τραγωδεῖν.] Φαίης ἀν ἐπὶ τῆς σημασίας τετάχθαι τοῦ Ἄδειν, ὡσπερ καὶ τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ, Τραγωδῶ (χυδ. Τραγουδῶ). Τοιοῦτόν τί ἐστι καὶ ὁ παρὰ τῷ Ἀρρίανῳ (Επικτ. Διατριβ. Γ, 14). Τραγωδὸς, ἐν ἡ συνηθείᾳ Τραγωδιστὴν ὀνομάζει. « Ὡς οἱ κακοὶ τραγωδοὶ μόνου ἄσαι » οὐ δύνανται, οὕτως ἔναι μόνου περιπατῆσαι οὐ δύνανται ». — Στ. 28, Εἶχε.] ΔΓ, Ἔσχε. — Προὔφερε.] Ὠνεΐδειζε.

ΣΕΛΙΑ. 31, στ. 3, Εἰς τὴν τοῦ τάφου κατασκευήν.] Εἰς ἣν τὸ πλῆθος τῶν ἀνκλυθέντων χρημάτων γεγονέναι πλείω τῶν μυριάων καὶ δισχιλίων ταλάντων φησὶν ὁ Σικελιώτης Διόδωρος (IZ, 115). — Στ. 9, Ἐν ταῖς Ἐξ ΗΑ ἢ προσθήκη τῆς προέσεως· τὸ γὰρ ἐξῆς, Ὡς οὐ προσῆκον αὐτῷ, ξένου ὄντι, πολυπραγμονεῖν ΘΙΔΕΝ ἘΝ ΤΑΙΣ Μακεδόνων διαφοραῖς, ὡς ἐρεῖ καὶ κατωτέρω (σελ. 32), « Τοῦ Περδίκκου ΜΗΔΕΝ ἘΝ ΤΟΥΤΟΙΣ πολυπραγμονοῦντος ». — Στ. 15, Καὶ τὴν ὑποκειμένην.] Ἐκ ΔΓ προσεθήκαν οἱ ΠΡ τὸν σύνδεσμον, ἐν ἐξέφρασε καὶ ὁ Α. — Στ. 19, Ἰπὸ Περδίκκου.] ΔΓ Ἰπὸ τοῦ Περδίκκου. — Στ. 21, Ἀναδεξιόμενος.] Ἐξ ΗΑ, ΑΤ, Ἀναδέξιόμενος.

ΣΓΛΙΑ. 32, στ. 1, Μήπως Ἐκαταίω.] ΔΓ, Μὴ Ἐκαταίω. — Στ. 10, Ἐν δὲ χρυσαῖς.] Οὐ παρὰ τὴν Χρυσοῦν οὐδετέραν εὐθείαν, ὡς ἐδοξέ τινα τῶν ΠΡ, προσυπακούοντι τὸ Σκεύεσι, ἀλλὰ παρὰ τὴν Χρυσοῦς προσυπακούομένου τοῦ, Στατήρσι. — Στ. 16, Ἰποχειρίας.] ΔΓ, Ἰποχειρίας. — Στ. 23, Προσάξεσθαι.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Προσάξασθαι. — Στ. 30, Παρεσκευάζεν.] ΔΓ (ἣν προσείλιντο οἱ ΠΡ), Κατεσκευάζεν.

ΣΕΛΙΑ. 33, στ. 13, Ἐπεμψεν.] ΔΓ, Ἐγραψεν. — Στ. 18, Εὐνοϊαν.] ΔΓ. Εὐμηνίαν (ἡμαρτημένως δηλονότι ἀντὶ τοῦ Εὐμένειαν, οὐδὲ ταύτης χρηστῆς γραφῆς). Στ. 20, Παρέταττε.] ΔΓ, Παρετάττετο. — Στ. 25, Καὶ λαβόντας.] Καὶ δόντας καὶ λαβόντας. παρήνει τις γράφειν οὐκ ἀπιθάνως. — Στ. 29, Ὅσας εἶχε.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἄς εἶχε. — Στ. 30, Στρατιάν.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Στρατεῖαν.

ΣΕΛΙΑ. 34, στ. 13, Κausίαν.] ΔΓ (κακῆ) Παρουσίαν. Ἔστι δὲ ἡ Κausία εἶδος πύλου Μακεδονικῆ. — Στ. 22, Προσῆγεν.] Μεταβατικῶς πρὸς τὸ, Πολὺ μέρσος τῆς δυνάμεως. Διὸ καὶ οὐκ ἐπέισθη τοῖς ΠΡ τρέψασιν εἰς τὸ, Προῆγεν. — Στ. 30, Τοῦτο τοῦ ἡγεμόνος.] Τούτου τοῦ ἡγεμόνος, ἔγραψαν οἱ ΠΡ ἐξ ΕΔ, ἴσως οὐκ ἀποβλητέας.

ΣΒΛΙΑ. 35, στ. 2, Πίγρης.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Πίγρης.— Ἰππαῖς Καππαδοκῶν.] ἘΞ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἰππαῖς καὶ Καππαδοκῶν.— Στ. 10, Περὶ γῆς ἀρίστης.] ΔΓ (ἣν προείλοντο οἱ ΠΡ) Περὶ τῆς ἀρίστης.— Στ. 15, Πάντας.] ΔΓ, Αὐτούς.— Στ. 29, Ἄγημα.] Ἐπιθετὸ τοῦ Στεφάνου τὸν Θεσσαυρὸν (Τομ. Α' σελ. 91) περὶ τῆς μήπω ἀκριβῶς ἐρμηνευθείσης ταύτης λέξεως.

ΣΕΛΙΑ. 36, στ. 10, Τέλος δέ.] ΠΡΑ, ΑΤ, Τέλος δέ.— Στ. 19, Ἐπαδράξαντο.] ἘΞ ΗΔ (ἣν ὑπηγόρευσε ΔΓ Ἄπεδράξαντο), ΑΤ, Ἄπελάθοντο. Ἐτέρα ΔΓ, Ἐπελάθοντο, ἣν προείλοντο οἱ ΠΡ. Διόδωρος δὲ ὁ Σικελιώτης (ΙΗ, 31) αὐτὴν ταύτην τὴν συμπλεκὴν Νεοπτολέμου καὶ Εὐμένους· ἱστορῶν, τῷ ἀπλῶ, Ἐδράξαντο, κέχρηται.— Στ. 28, Παρὰ τὸν τράχηλον.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Περὶ τὸν τράχηλον.

ΣΕΛΙΑ. 37, στ. 1, Ἡ παρέψαυσε τοῦ βουβῶνος ἀποβάς.] Οὐκ ἐβῶνται τὸ χωρίον. Ἄντι τῶν πέντε τούτων λέξεων ὁ μὲν Ἴταλὸς μεταφραστὴς Παρά τὸν βουβῶνα μόνον ἐξέφρασε, nell'anguinaja καὶ οὐδὲν πλέον. Ἀμιότος δὲ τὴν τελευταίαν μόνην παραλιπὼν, τῶν λοιπῶν τὴν δευτέραν εἰς τὸ κατὰ παράτασιν Παρέψαυε ἔτρεψεν, ἢ ἡ ὀνοῦς, Κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, καθ' ὃ ὁ θῶραξ παρέψαυε τοῦ βουβῶνος. Ἰσως τρεπτέον τὸ Ἄποβάς, εἰς τὸ Ἵποβάς, συναπτόμενον πρὸς τὸ Νεοπτολέμος.— Στ. 8, Ἐπεδάκρυσε.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἄπεδάκρυσε.— Στ. 13, Σχεδὸν τι μετὰ.] ἘΞ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Σχεδὸν τῆ μετὰ.

ΣΕΛΙΑ. 38, στ. 7, Ὀλέθρου δ' οὐθείς λόγος.] Παροιμία ἐπὶ τῶν ἐν ταῖς μεγίσταις κινδύνους ἀδεῶς καὶ ἀφροντίστως ἀναστρεφόμενων λεηλατηνῶν, ὡς ἐξηγήσαντο οἱ ΠΡ.— Στ. 10, Τετραπυργίας.) Τούτο παρατιθέμενος Πλουτάρχου τὸ χωρίον ὁ σοφὸς Σνεϊδέρος (Λεξ. Ἑλληνογερμανικ. λέξ. Τετραπυργία) καὶ παραβάλλων τῇ παρὰ τῷ Πολυβίῳ καὶ τῷ Σγράβωνι ὁμοίᾳ λέξει, Τετραπυργίας εἰκάζει κεκληθῆσθαι τὰς ἐν ἀγροῖς τῶν εὐδαίμωνων εὐρυχωρούς οἰκήσεις, ἐν αἷς ἦσαν τέσσαρες πύργαι. Ὅτι δὲ καὶ Πύργους ἀπλῶς ὠνόμαζον τὰς ἐν ταῖς ἀγροῖς οἰκήσεις, ὡς καὶ νῦν ὀνομάζονται παρὰ τοῖς Χίοις, ἀποχρώντως ἀλλαγῶ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 28) δεδηλωται.— Σωμάτων] Ἐπὶ τοῦ Δούλων, ἢ ἀνδραπόδων, ἢ λέξις ἑνθάδε.— Στ. 11, Μηχανὰς λαβῶν.] Λεῖπει ἐν τισὶ τῶν ἀντιγράφων ἡ μετοχή, καὶ λείπουσα οὐδὲν λυμαινεται τοῦ χωρίου τὸν νοῦν.— Στ. 19, Παρανυκτερεύειν.] ΔΓ, Περινυκτερεύειν. Ἐσωσεν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια τὸ Παρανυκτερεύω, ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας.— Στ. 20, Λαμβάνοντες.] ΔΓ, Λαβόντες.— Στ. 25, Φαί-

νεσθαι τι.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Φαίνεσθαι τε. — Στ. 26, Ἵπερχόντων.] ΔΓ, Ἵπαρχόντων. — Στ. 29, Ὀρκυνίαις.] ΔΓ, Ὀρκιλίαις. Οὐδετέρα τῶν γραφῶν ἀνύποπτος. Ἰσως γραπτέον, Ὀρκαορικοῖς, ὧν μνημονεῖ Στράβων (ΙΒ, σελ. 567, 568, καὶ 576). — Στ. 30, Διὰ προδοσίας.] ΔΓ, Διὰ προδοσίας.

ΣΕΛΙΑ. 39, στ. 3, Μετέβαλε.] Ἰσως γραπτέον, Μετέλαβε. Ἡ δὲ στίξις τοῦ χωρίου ἐξ ΕΔ. — Στ. 4, Καὶ συναγαγών.] οἱ ΠΡ προσέθηκαν τὸν σύνδεσμον. — Στ. 12, Ὀφελείας καὶ λαφύρων.] Οὐκ ἀπιθάνως γράφειν τις παρήνεσεν, Ὄφελείας ἐκ λαφύρων. — Στ. 21, Φυλάξασθαι.] Ἐξ ΕΔ (συναδούσης τῇ Ἰταλικῇ μεταφράσει, καὶ τῷ Πολυαίνῳ (Στρατηγημ. Δ, ή, 5) ΑΤ, Φράξασθαι, ὁ οἱ ΠΡ εἰς τὸ Φράζεσθαι ἔτρεψαν. Ἀμίστος δὲ παρέλιπεν ὄλωσ τὴν λέξιν. — Στ. 22, Ἐπιδρόμων.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐπιδρομῶν. — Πεδινῶν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ταπεινῶν. — Στ. 28, Ἄληπτος.] ΔΓ, Ἄκατάληπτος.

ΣΕΛΙΑ. 40, στ. 4, Ἄλλ' ἐκεῖνος.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἄλλ' ἐκεῖνο. Ἐτέρα ΔΓ, Ἄλλ' ἐκεῖνως (γρ. ἐκεῖνός) γε. — Στ. 5, Ἰμῶν.] Οὕτως ἔγραψα ὀρμηθεῖς ἐκ τῶν μεταφράσεων, ΑΤ, Ἡμῶν. — Παρῆκε.] Τὸ λαβεῖν τὴν ἀποσκευὴν. — Στ. 8, Κηδόμενος.] ΔΓ, Φειδόμενος. — Στ. 10, Εἰς Νῶρα.] Πληθυντικῶς καὶ ρυδετέρως, Τὰ Νῶρα, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς (§ 11, σελ. 41), καὶ ἐκ τοῦ Στράβωνος (ΙΒ, σελ. 537) οὕτως λέγοντος: « Καὶ τὰ Νῶρα, ὁ νῦν καλεῖται Νηροασσός, ἐν ᾧ Εὐμένης πολιορκούμενος ἀντίσχε πολλὸν χρόνον καθ' ἡμᾶς δὲ Σισίνου ὑπῆρχε χρηματοφυλάκιον, τοῦ ἐπιθεμένου τῇ Καπαδόκῳ ἀρχῇ ». — Στ. 11, Ἐν μεθορίῳ.] ΔΓ, Ἐν μέρσει (ἐξ ἀμείνων ἴσως τῆς, Ἐν ὄρσει). — Στ. 15, Ὡς δ' ἀπελθῶν.] ΔΓ, Ὡς δὲ ἐλθῶν. — Στ. 30, Μακεδόνων.] ΔΓ, Πολεμίων.

ΣΕΛΙΑ. 41, Στ. 7, Ἀποκατέστησεν.] Ἐξ ΗΔ. ΑΤ, Ἀπεκατέστησεν. — Στ. 10, Γεγονός.] ΠΡΔ, ΑΤ, Γέγονε. — Ἄλας, ἄλλο δὲ μηδέν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἄλας καὶ ἄλλο μηδέν. — Στ. 14, Φιλοφροσύνην.] ΠΡΔ, ΑΤ, Φιλοφροσύνη. — Στ. 24, Τὸν ἄλυν.] Ἐχρήσατο τῇ λέξει καὶ ἀλλαχοῦ (Μερ. Γ, σελ. 14, Πύρρ. § 13) ὁ Πλούταρχος. Σημαίνει ἐνθάδε τὴν πάρεσιν τῆς ψυχῆς, ἣν ἡ Γαλλικὴ φωνὴ διὰ τοῦ ennuī ἐκφράζει. — Μαραινομένων.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Μαραινόμενον. — Στ. 26, Χρήσασθαι.] ΔΓ, Χρῆσθαι.

ΣΕΛΙΑ. 42, στ. 1, Παρήνεις:] Ἐξ ΗΔ (παρὰ τὸ Παρενεῖρω), ΑΤ, Παρήγειρε. Ἔστι δὲ γράφειν, εἰ βούλει, καὶ Παρενεῖρε. — Στ. 6, Στηρίζασθαι.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Στηρίσασθαι.

ΣΕΛΙΑ. 43, στ. 2, Ὀλίγη τῶν χιλίων ἀπεδέοντας.] Ὁ δὲ Σικελιώτης Διδώδωρος (II, 53) « Πλείους τῶν δισχιλίων » εἶρηκε. — Στ. 12, Κούινδοις] Ἐν δὲ τῷ Δημητρίου βίῳ (§ 32) Κούινδα (ἐκ Κούινδα) ὀνομάζει τὸ χωρίον, ὡσπερ καὶ Διδώδωρος, καὶ Στράβων, ὃς καὶ ἐπὶ λέξεως τάδε φησι (Γεωγραφ. ΙΑ, σελ. 672), « Ὑπέρκειται δὲ τὰ Κούινδα τῆς Ἀγγιλίας, ἔρυμα, ᾧ ἐχρήσαντο » ποτε Μικεδόνες γαλοφυλακίῳ ἦρε δὲ τὰ χρήματα Εὐμένης ἀποστάς Ἄντιγονοῦ. — Στ. 30, Ἀλεξάνδρῳ Καταπεφημισμένον.] Ἀλεξάνδρῳ καθιερωμένον τῷ Ἀλεξάνδρου ὀνόματι ὀνομαζόμενον, τουτέστιν Ἀλεξάνδρου θρόνον καλούμενον, καθάπερ εἶρηκε καὶ ἀλλαγῷ (Νικ. § 3, Πλουτάρχ. Μέρ. Γ, σελ. 263), Καταπεφημισμένον θεῶ σώμα. Εἶπε δὲ καὶ Πίνδαρος.

— τὸ καὶ ΚΑΤΕΦΑΜΙΕΝ ΚΑΛΕΪ-

ΣΘΑΪ μιν χρόνῳ σύμπαντι μάτηρ

Τοῦτ' ὄνυμ' ἀθάνατον — —.

Ὁδὲ μετακινήτεον ἐν τὴν γραφὴν, Καταπεφημισμένον (παρὰ τὸ Καταφημίζω), εἰς τὸ Κατεπευφημισμένον, ὡσπερ ἔγραψαν διορθοῦντες οἱ ΠΡ.

ΣΕΛΙΑ. 44, στ. 7, Τεθραμμμένα.] οὗτ' εἰς τὸ Τεθρυμμένα τρεπτέον, ὡσπερ ἔγραψαν οἱ ΠΡ, οὗτ' εἰς τὸ Τεθηρωμένα, καθὰ γράφειν ἕτεροίς τις παρήνει.

ΣΕΛΙΑ. 45, στ. 5, Ἐγένοντο.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἐγίνοντο. — Στ. 7, Περσικῆ.] Ἰσως γραπτέον, Περσίδι, ὡς τις εἶκασε τῶν ΠΡ.

ΣΕΛΙΑ. 46, στ. 12, Τὴν Γαθηνῶν.] Προσπακούειν χρὴ τὸ Χώραν. — Στ. 15, Βραχεῖαν.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Τραχεῖαν ἀνθ' οὗ οἱ ΠΡ ἔγραψαν Ταχεῖαν. — Στ. 23, Ἰπαστρίαις καμήλαις.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἰπαστρίαις. Ταῦτόν τινες ὑπέλαβον δύνασθαι ἐνθάδε τὴν Ἰπαστρίαν κάμηλον, τῇ ὑπὸ Πλουτάρχου ἀλλαγῷ (Ἀλεξάνδρ. § 31, σελ. 218) καὶ Διδώδωρου τοῦ Σικελιώτου (ΙΘ, 37) Καμήλωδρομάδι, καλουμένη. ἕτεροι δὲ, ἡμαρτημένῃν ὑπολαβόντες τὴν γραφὴν, λανθάνειν φασὶν ὑπ' αὐτῇ ὀνομασίᾳ ἐθνικὸν κρυπτόμενον. Ἐπιτείνει δὲ τὴν ὑποψίαν καὶ τὸ μοναδικὸν τῆς λέξεως Πλὴν γὰρ ἐν τούτῳ Πλουτάρχου τῷ χωρίῳ εὐδαμοῦ ἀλλαγῷ εὑρηται τοῦνομα, Ἰπαστρία. Ἰσως ἐν ἐγγράπτῳ, Βακτρίαις καμήλαις ταύταις γὰρ μᾶλλον εἰκὸς κεκοῖσθαι πρὸς τὰ κατεπεύγοντα διὰ τε τὴν ἰσὺν καὶ τὸ τάχος (ἴδ. Ἀριστοτέλ. Περὶ Ζώων ἱστορ. Β, 1, Θ, 50, καὶ Ἄθην. Τόμ. Β, σελ. 342 μετὰ τοῦ Τόμ. Ε τῶν σημειώσ. σελ. 605). — Στ. 28, Τρισὶν

ὑστερον ἡμέραις.] « Τρισὶν ἢ τέτραι » φησὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ΙΘ, 38), Πέντε δὲ Κορινθίως ὁ Νέπωσ (Εὐμέν. § 9).

ΣΕΛΙΑ. 47, στ. 3, Περιβαλλόμενος.] ΠΡΑ, ΑΤ, Περιβαλλόμενος. — Στ. 5, Γενομένου.] ΠΡΑ, ΑΤ, Γενομένου.

ΣΕΛΙΑ. 48, στ. 17, Τοῖς δ' ἰππεῦσιν ἐπεκράτει, τοῦ Πευκέστου κ. τ. λ.] ἘΞ ΕΑ- ἡ τε στίξις καὶ ἡ ἀποβολὴ τοῦ δευτέρου συνδέσμου, ΑΤ, Τοῖς δ' ἰππεῦσιν ἐπεκράτει. Τοῦ δὲ Πευκέστου. — Στ. 21, Βαθύτερον.] ΔΓ, Βαθύτερον. Ἀμύτο; μὲν ἐξέφρασε διὰ τοῦ *enfondrante*, ὁ δ' Ἴταλὸς μεταφραστὴς διὰ τοῦ *soffice*, ἄτινα οὔτε τὸ Βαθύτερον οὔτε τὸ Βαθύτερον ἐρμηνεύουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ Μαλακὸν καὶ χαῦνον, καὶ ῥαδίως ὑπεῖκον τῇ θλίψει. Ἰσως ἐγγράπτο, Παχύτερον. Ἐτεροι δὲ Βαθύγεων ὑπετόπασαν γραπτέον εἶναι. — Στ. 26, Ῥάδιον.] Ἰσ. γρ. Ῥᾶον, ὡσπερ ἠρμήνευσε καὶ ὁ Ἴταλὸς μεταφραστὴς; (*più facilmente*). Ὅτι δὲ οὐχ ἴσαξ συγέχεται ἡ γραφὴ τοῦ Ῥάδιον καὶ τοῦ Ῥᾶον, τῶν ἀντιγραφῶν θατέρον ἀντὶ θατέρου γραφόντων, δεδήλωται καὶ ἀλλαχού (Ἰσοκράτ. Μερ. Β, ἐν τῷ Πίνακι, λέξ. Ῥᾶδιον). Ἐνδέχεται μὲντοι καὶ αὐτοῦ Πλουτάρχου γεγενῆσθαι τὸ ἀμάρτημα· πολλάκις γὰρ εἰ τοῦ παρακμῶντος ἑλληνισμοῦ συγγραφεῖς τῷ θετικῷ, Ῥᾶδιον, ἀντὶ τοῦ συγκριτικοῦ, Ῥᾶον, ἐχρήσαντο. Ἀπλὸν δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ τὰς Πλατωνικὰς λέξεις συναγαγόντος Τιμαίου· « Ῥᾶον » (γὰρ φησὶ), συγκριτικὸν πρὸς ἕτερον Ῥᾶδιον, ἀπόλυτον καθ' αὐτό· Ῥᾶστον, ὑπερθετικόν», οὐκ ἂν τὰ οὕτως κατὰθλα σημειωσάμενος, εἰ μὴ πολλοὺς ἤδει περὶ αὐτὰ ἀμάρτανοντας. Καὶ οὐ μόνον περὶ ταῦτα ἠμάρτανον, ἀλλ' ἦσαν οἱ καὶ τὸ Ῥᾶον θετικὸν ὑπολαμβάνοντες εἶναι, συγκριτικὸν αὐτοῦ τύπον ἀνέπλασαν τὸ Ῥᾶότερον (Φρυνίχ. σελ. 178).

ΣΕΛΙΑ. 49, στ. 12, Καὶ τὰς χεῖρας δεδεμένης προτεινῆς.] Ἀλλὰ πῶς εἶχε προτεινῆ, ἃ; ἀποστραφεῖσσι; τῇ ζώνῃ δεδέσθαι εἴρηται μικρὸν ἀνωτέρω; Τοῦτο συνωρακότες καὶ οἱ ΠΡ τὸ ἀκατάλληλον, ἐξερρύθηκαί τι τοῦ χωρίου γραφῶν ἀβλεψίχ ὑπέλαβον. Σαφέστερον γὰρ ὁ Τρυστίνοσ (ΙΑ § 4) ἀνεθέντων φησὶ τῶν δεσμῶν (τῶν ὅπισθεν δηλονότι κατεχόντων τὰς χεῖρας) οὕτω προτεινῆ τὴν χεῖρα, ὡσπερ ἦν δεδεμένος, *laxatisque vinculis, prolatam, sicut erat catenatus, manum ostendit*. — Στ. 13, Ἄν ἔστησε.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἄνεστησε. — Στ. 30, Ἄχει.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἄχθει.

ΣΕΛΙΑ. 50, στ. 4, Κάμοντες.] ΔΓ, Κάμνοντες. — Στ. 18, Πλείονασ ἡμέρας.] Ἐπ τὰ φησὶν ὁ Κορινθίωσ Νέπωσ (Εὐμέν. § 12). — Προσῆγετο καὶ

λόγους καὶ ὑποσχέσεις.] Τῶν ὑπὸ τῶν ΠΡ προβληθεισῶν τριῶν διορθώσεων. Προήγετο, λόγους ἀκούων καὶ ὑποσχέσεις: Προήγετο λόγοις καὶ ὑποσχέσεσι: Προσίετο λόγους καὶ ὑποσχέσεις, ἢ τελευταία πλεῖστον ἔχει τὸ πιθανόν.—Στ. 20, Τῶν δ' ἄλλων.] Περιττὸς ἔδοξέ μοι ὁ σύνδεσμος.

ΣΕΛΙΑ. 51, στ. 4, Ἀπροσφάττουσιν αὐτόν.] Ἐτῶν γεγονότα πέντε πρὸς τοῖς τετταράκοντα, ὧς φησιν ὁ Κορνήλιος Νέπωσ (Εὐμέν. § 13).—Στ. 7, Τοῖς παισίν.] ΔΓ. Τοῖς τέκνοις. Ἦσαν δὲ τηνικαῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ, ὡς ἱστορεῖ Κορνήλιος Νέπωσ (Εὐμέν. § 13).—Στ. 11, Ἰβυρτίῳ.] Γράφει Σιβυρτίῳ, καθὰ φέρεται παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ (10, 48) καὶ παρὰ τῷ Πολυαίνῳ (Στρατηγμ. Δ, 5', 15, σελ. 133),

ΣΕΛΙΑ. 52 στ. 12, Οἱ μὲν.] Οἱ Ἰβηρες καὶ οἱ Λυσιτανοί.—Οἱ δέ.] Οἱ Μακεδόνες.—Στ. 14, διὰ τὴν Γραμματείαν.] Διὰ τὸ γραμματεῦσαι Ἀλεξάνδρῳ.—Στ. 15, Οὐ μόνον τείνου] ΠΡΔ, ΑΤ, Οὐ μόνον ταῖς νῦν.—Στ. 23, Στρατηγίαν.] ΠΡΔ, ΑΤ, Στρατεῖαν.

ΣΕΛΙΑ. 53, στ. 3, Γενομένῳ.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Γενόμενος.—Στ. 10, Ἐκοντί.] ΔΓ, Ἐκουσίως.—Ἐπ' ἀρχῆ.] ΠΡΔ, ΑΤ, Ἐν ἀρχῆ.—Στ. 13, Ἀποθανεῖν.] ΔΓ. Θανεῖν.

ΑΓΗΣΙΑΔΟΣ.

ΣΕΛΙΑ. 55, στ. 2, Λαμπιδουῶς.] Ἐκ ΔΓ, καὶ τοῦ Πλάτωνος (Ἀλκιβιάδ. Α, σελ. 123), ΑΤ, Λαμπριδουῶς. Ἔστι δὲ Λακωνικὸν τοῦνομα, ὃ διὰ τοῦ Ἔ ἐξήνεγκεν ὁ Κωμικός (Λυσιστρ. 77-78),

Ἡ δὲ δὲ καὶ δὴ Λαμπιτῶ προσέρχεται.

Ἦ φιλότατη Λάκαινα, χαῖρε Λαμπιτιῶ.

—Στ. 3, Εὐπωλίας.] ΔΓ, Ἰωνίας.—Στ. 8, Προσιγερεῦσθαι.] ΔΓ, Προσειρῆσθαι.—Στ. 18, Συντρεφεμένων] Ἐκ ΔΓ, καὶ τοῦ Α, ΑΤ, Συστρεφεμένων.—Στ. 22, Ἐχων.] ΠΡΔ, ΑΤ, ἔχον.

ΣΕΛΙΑ. 56, στ. 3, Ἐνδηλοτέραν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐνδηλοτέραν.—Στ. 6, Μῆτε πλαστὰν, μῆτε μιμηλὰν τινα, ποιήσασθαι.] ΔΓ, Μῆτε πλαστῶν, μῆτε μιμητῶν τινα μιμήσασθαι: Μῆτε πλαστὸν, μῆτε μιμητὸν τινα μιμήσασθαι. Ἴσως ἡ γνήσιος γραφὴ ἦν Μῆτε πλαστὰν, μῆτε μιμητὰν τινα ποιήσασθαι. Τὸ γὰρ Μιμηλὸς ἢ Μιμηλὴ ἐνεργητικῶς

κῆν ἔχει σημασίαν, ἐπὶ τῶν μιμηῖσθαι πεφυκότων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τεταγμένον, οὐκ ἐπὶ τῶν παθητικῶς μεμιμημένων. Εἰδὲ προαιρῆ τῶν ΔΓ τὴν πρόωπτην, γράψε καὶ στίξε Μήτε πλαστῶν, μήτε μιμητῶν, τινὰ ποιήσασθαι, Πλάστας μὲν, τοὺς ἀνδρικντοποιούς ἐνοῶν, Μιμητὰς δὲ, τοὺς ζωγράφους (ἴδ. Πλουτάρχ. Θησ. § 4, Μέρ. Α. σελ. 4). — Στ. 11, Παρέσχεν.] ΔΓ, Παρεῖχεν. Στ. 14, Γεννάσει.] Δωρικῶς ἀντὶ τοῦ Γεννήσει. ΔΓ, Γεννώσει. — Στ. 18, Παιδίον.] ΔΓ, Παιδάριον. — Στ. 20, Δουρίς.] Ἱστορίας συγγραφεὺς, Θεοφράστῳ μαθητεύσας αὐτός τε καὶ Λυγκεὺς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καθά φησιν Ἀθήναιος (Δ, σελ. 128). — Στ. 23, Τῆ Τιμαίᾳ.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὸ ἀρ. θρον. — Στ. 24, Γεγονότων.] ΔΓ, Γενομένων.

ΣΑΛΙΑ. 57, στ. 3, Διὰ τὴν ἀρετὴν.] Ἐξ ΕΔ προσέθηκα τὴν πρόθεσιν. — Στ. 11, Μὴ σέθεν ἀρτίποδος.] ΔΓ, ἢ διάρθωσις, Μὴ σ' ἀν' ἀρτίποδος. — Βλάψῃ.] ΔΓ, Βλάστη. — Στ. 12, Νούσοι.] Ἐν δὲ Λυσάνδρῳ (Πλουτάρχ. Μέρ. Γ, σελ. 117) Μόχοι. — Στ. 13, Φθερσίβροτον.] ΑΓ, Φθισίβροτον (ὁ οἱ ΠΡ ἔτρεψαν εἰς τὸ Φθισίβροτοῦ) ἔγραψα ὧδέ τε καὶ ἐν Λυσάνδρῳ (Πλουτάρχ. Μέρ. Γ, σελ. 117), Φθερσίβροτοῦ, ἐκ τοῦ Πικρακίου ἢ γραφῆ μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἡμαρτημένη ΔΓ, Φθεσίβροτοῦ. — Κυλινδόμενον.] ΠΡΔ, ΑΓ, Κυλινδομένου. — Στ. 19, Ποσειδῶνα.] ΔΓ, Ποσειδῶ. — Στ. 21, Λεωτυχίδην.] ΔΓ (ὧδέ τε καὶ ἐν ταῖς ἐξῆς) Λεωτυχίδαν. — Στ. 24, Τοὺς ἀπὸ μητρὸς οἰκείους.] Τῆς μητρὸς τοῦ Ἄχιδος. — Στ. 27, Ἐπὶ τῇ κληρονομίᾳ.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΓ, Ἐπὶ τὴν κληρονομίαν. — Ὁ δὲ φησίν.] Ἐξ ΕΔ, ΑΓ, ὡς δὲ φησιν. — Στ. 28, Ὅτι, πάντα τῇ πατρίδι.] Ἐκ ΔΓ, ΑΓ, Ὅτι, τῇ πατρίδι. — Στ. 29, Τοιοῦτὸν ἐστὶ τῶν Ἐφόρων.] ΠΡΔ, ΑΓ, Τοιοῦτο ἐκ τῶν Ἐφόρων.

ΣΕΛΙΑ. 58, στ. 2, Τοῖς βρασιλεύουσιν.] ΔΓ, Τοῖς βρασιλεύουσιν. — Στ. 6, Καὶ τὸ προσκρούειν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΓ, Καὶ προσκρούειν. — Στ. 9, Τύχοι.] ΔΓ, Τύχη. — Στ. 14, Προσιθέμενος.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΓ, Προτιθέμενος. — Στ. 28, Πάντως.] Ἐκ ΔΓ, ΑΓ, Πάντων. — Στ. 29, Πρὸς πάντα.] ΠΡΔ, ΑΓ, Πρὸς ταῦτα.

ΣΕΛΙΑ. 59, στ. 3, Τὴν δὲ ἀνθυπέκουσαν τῷ ἀνελέγχτῳ χάριν.] Τὴν δὲ χάριν τὴν ὑποχωροῦσαν, καὶ ὑποκατακλινομένην διὰ τοῦ μὴ ἐλίγχειν, ἢ διὰ τοῦ ἀνελέγχτα εἶναι τὰ ἐλίγχου δεόμενα. ΔΓ, Τὴν δὲ ἀνθυπέκουσαν τῶν ἀνελέγχτων χάριν. — Στ. 5, Οὐ γὰρ ἂν τόν.] ΠΡΔ, ΑΓ, Οὐ γὰρ τόν Αἰνίττεται. δὲ τὰ ἐκ τοῦ Ὀμήρου (Ὀδυσσ. Θ, 76-78) τραγί περὶ τῆς Ὀδυσσέως καὶ Ἀχιλλέως ἔριδος,

ὧς ποτε δηρίσαντο, θεῶν ἐν δαιτὶ θαλείῃ,

Ἐκπάγλοις ἐπέεσιν ἄναξ δ' ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Χαῖρε νόω, ὄτ' ἄρισται Ἀχαιῶν θηριόωντο.

— Στ. 13, Ἀπήγγελλον.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀπήγγειλαν.— Στ. 19, Πολεμήσαι.] ΔΓ, Πρπολεμηῆσαι. — Στ. 25, Νεοδαμώδεις.] Τοῦς ἐκ τῶν Εἰλώτων ἐλευθερο-
μένους οὕτως ἐκάλουν οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰσὶν ἐνωστί εἰς τὸν δῆμον καταλε-
χθέντας, καὶ μὴ ἐξ ἀρχῆς πολίτας ὄντας. — Δισχιλίους.] Τοσοῦτους λέγει καὶ
Ξενοφῶν (Ἑλληνικ. Γ, δ', 2). — Στ. 26, Συμπράττοντος δὲ τοῦ Λυσάνδρου,
πάντα.] ΔΓ, Συμπράττοντος δὲ πάντα τοῦ Λυσάνδρου. Ἰσως γραπτέον, Συ μ-
πράττοντος δὲ τοῦ Λυσάνδρου, ταῦτά τε. — Στ. 28, Εὐθύς.]
Περὶ τὸν ἔδοξε τοῦτο καὶ τοῖς ΠΡ.

ΣΕΛΙΑ. 60, στ. 7, Τῶν αὐτῶν.] ΔΓ, Τῶν μὲν αὐτῶν.— Στ. 9, Θῦσαι σε.]
Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὴν ἀντωνυμίαν.— Στ. 11, Ἐσφαξε.] ΔΓ, Ἐσφαγίασε.—
Στ. 14, Ἀμαθίαν.] ΔΓ, Ἀπάθειαν.— Στ. 16, Οὐχ' ὅσπερ εἴθαι τοῦτο ποιεῖν
ὑπό.] ΠΡΔ, ΑΤ, Οὐχ ὅσπερ εἴθαι τοῦτο ποιεῖν ὁ ὑπό.— Στ. 23, Στρατείας.]
ΔΓ, Στρατηγίας.— Στ. 24, Ἀφιζόμενης.] ΔΓ, Ἀφιζόμενος.— Στ. 25, Εἰς
Ἐφεσον.] ΔΓ, Εἰς τὴν Ἐφεσον.— Στ. 27, Ἐπὶ τὰς θύρας.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ,
ΑΤ, Περὶ τὰς θύρας.— Στ. 29, ἔχοντα.] ΠΡΔ, ΑΤ, ὄντα.

ΣΕΛΙΑ 61, στ. 1, Δεινότερος.] ΔΓ, Ἐνδοξότερος.— Στ. 15, Συμβουλίας.]
Ταῦτόν δύναται τῷ Συμβουλαῖς (ἰδ. Ἰσοκράτ. Μέρ. Β, σελ. 11). — Στ.
23, Αἰσθόμενος.] ΔΓ, Αἰσθανόμενος.— Στ. 30, Νῦν εὖν.] ΔΓ, Νῦν μὲν δῆ.

ΣΕΛΙΑ. 62, στ. 2, Σαφῶς.] ΔΓ, Σοφῶς. Ἐν δὲ τῷ Λυσάνδρου βίῳ (§
23, Πλευτάρχ. Μέρ. Γ, σελ. 119) Γέγραπται, Καλῶς.— Στ. 4, Δέλεκ-
ται βέλτιον.] ΔΓ, Δέλεκται μᾶλλον. Παράβαλλε τοῖς ἐν τῷ Λυσάνδρου βίῳ εἰ-
ρημένους (Μέρ. Γ, σελ. 119) καὶ τοῖς ἐκεῖ (σελ. 372) σημειωθεῖσι.— Στ. 5,
Τάξιν.] ΔΓ, Πρᾶξιν.— Στ. 7, Σπιθριδάτην.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Μιθριδάτην.—
Στ. 10, Ἐβούλευεν.] ΔΓ, Ἐπεβούλευεν.— Στ. 14, Οὕτως αἱ φιλότιμοι.] Ἐκ
ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Οὕτως δὲ φιλότιμοι.— Στ. 16, Εἰ Λύσανδρος.] ΔΓ, Εἰ ὁ Λύ-
σανδρος.— Στ. 22, Ἑλληνικάς.] ΔΓ, Ἑλληνίδας.— Στ. 25, Στρατείας.] ΔΓ,
στρατηγίας: Στρατιᾶς.— Στ. 27, Νενικηκότας.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Νεγικηκότας.

ΣΕΛΙΑ. 63, στ. 9, Προσιπῶν.] Ἐκ ΔΓ (καὶ τῶν εἰς Πλούταρχον ἀναφερο-
μένων ἀποφθεγμάτων) οἱ ΠΡ, ΑΤ, Προσιπῶν.— Στ. 12, Δειλῶν καὶ πλου-
φίων.] Ἐξ ΕΔ (καθὰ φέρεται καὶ ἐν τοῖς ἀποφθέγμασι) ΑΤ, Ψιλῶν ὀπλι-

των. — Στ. 15, Καὶ γὰρ τὸν Ἀγαμέμνονα κ. τ. λ.] Μέννηται καὶ ἀλλα-
χοῦ Πλούταρχος. Λέγει δὲ τὴν ἵππον Αἴθην, περὶ ἧς Ὀμηρος (Ἰλιάδ. Ψ,
295-298) φησί,

Τὴν Ἀγαμέμνονι δῶκ' Ἀγχισιάδης Ἐχέπωλος
Δῶρ', ἵνα μὴ οἱ ἔποιθ' ὑπὸ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν,
Ἄλλ' αὐτοῦ τέρπειτο μένων —————

— Στ. 20, Σκιατροφίαις] ΔΓ, Σκιατροφίαις. — Στ. 22, Οἷς μάχεσθε.] ΔΓ, Οἷς
μαχεῖσθε. Ἀλλὰ τηρικῶτα καὶ τὸ ἐχόμενον, Ἰ π ἐ ρ ὦ ν μ ά χ ε σ θ ε, εἰς τὸ,
Ἰ π ἐ ρ ὦ ν μ α χ εῖ σ θ ε, ἐχρῆν ἂν τρέπειν, καθά καὶ Α ἐξέφρασε, Ce sont
là les personnes à qui vous aurez à combattre, et ici les dépourvil-
les pour qui vous combattrez. Οὐ μέντοι μετκινητέον τὴν γραφήν. — Στ.
26, Καὶ νῦν εὖν αὐτὸν ἄψεσθαι.] Ἐξ ΕΔ καὶ ἡ περισύρισις τοῦ, Οὔν, καὶ ἡ
τροπή τοῦ, Ἄ ψ α σ θ α ι, εἰς τὸ Ἄ ψ ε σ θ α ι.

ΣΕΛΙΑ. 64, στ. 6, Ἐπῆγες.] ΔΓ, Ἐπήγαγε: Εἰσήγες. — Στ. 8, Ἰπῆρξεν.]
Εκ ΔΓ, ΑΤ, Ἰπῆρχεν. — Στ. 11, Ἀπεχθέστατον.] Ἐκ ΔΓ, (συμφωνούντος καὶ
τοῦ Α) ΑΤ Ἐπαχθέστατον. — Στ. 12, Ἀπέτεμε.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἐπέτεμε. — Στ.
19, Ἐτετιμώρητο.] ΔΓ, Ἐτιμωρήσατο. — Στ. 21, Τελῶν.] Ἀρχόντων (ἴδ.
Πλουτάρχ. Μέρ. Γ, σελ. 369). — Στ. 25, Θεόπομπος.] Χῆος, Ἰσοκράτους μα-
θητῆς καὶ συγγραφεὺς ἴστ' ἴρας.

ΣΕΛΙΑ. 65, στ. 1, Ἰπὸ Φαρναζάδω.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἰπὸ Φαρναθά-
ζου. — Στ. 3, Συνῆγες.] ΔΓ, Συνήθροιζε. — Στ. 15, Ἄλλοθεν ἀλλαχόσε.] ΠΡΑ
(ὡσπερ καὶ Α, d'un lieu en autre) ΑΤ, Ἄλλοτε ἀλλαχόσε. — Στ. 16, Με-
θιδρύμενις.] Ἀνετίθασα τὸν τόνον (ἴν' ἢ ἐνεστὼς παρὰ τὸ Ἰδρυμι) τοῦ παρὰ
τοῖς ΠΡ Μεθιδρυμένος, κατὰ παρακείμενον. ΔΓ, Μεθιδρυμένοις, χη-
στή καὶ αὐτῆ· λέγεται γὰρ Ἰδρυμι καὶ Ἰδρύω. — Στ. 17, Παραλαβῶν.
Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Λαβῶν. — Στ. 20, Φωρῶν] ΠΡΑ (ἴσως οὐκ ἀναγκαία) ΑΤ, Ἐ-
φορῶν. Ἔστι δὲ τὸ Φωρᾶν παρὰ τὸ Φῶρ τὸ δηλοῦν τὸν κλέπτην, ὡσπερ
καὶ τὸ παρὰ Ῥωμαίους Fur' καὶ ταυτὸν σημαίνει τῷ παρὰ τοῖς Γάλλοις Fu-
reter. — Στ. 27, Ἐμφανῶν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐπιφανῶν.

ΣΕΛΙΑ 66, στ. 1, Ἀσπασομένου.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Σπασομένου. —
Στ. 10, Οὐδὲν, ἔφη, δεῖ.] ΔΓ, Οὐδὲν ἔφη δεῖν, ὁ οἱ ΠΡ, ἔτρεψαν, μη-
δὲν δεῖν, εἰς τὸ, Οὐδὲν, ἔφη, δεῖνόν. — Στ. 11, Τήναν τὰν μάχαν
τὰν περὶ τοῦ κ. τ. λ.] Δωριστί, ἀντὶ τοῦ, Ἐκεῖνην τὴν μάχην τὴν περὶ

ρὶ τοῦ φιλήματος ἡδίων. — Στ. 12, Φιλήματος.] 'Ἐξ ΕΑ ὁ δωρισμὸς (ἴνα συνάδῃ τοῖς λοιποῖς), ΑΤ, Φιλήματος.— Ἄδιον ἄν.] 'Ἐκ ΔΓ, προσέθηκα τὸν σύνδεσμον.— Ἡ πάντα ὅσα τεθέαμαι χρυσία μοι γενέσθαι.] Ἡμφιβολοῦνται τὸ χωρίον. Σημαίνει μὲν γάρ, Ἡ γενέσθαι μοι πάντα τὰ χρυσία, ὅσα τεθέαμαι, τουτέστιν, ἡ κύριος γενέσθαι πάντων τῶν χρυσίων, ἃ μοι συνέθη θεάσασθαι. ἕτεροι δὲ, ὧν ἔστι καὶ ὁ Α, ἡρμήνευσαν, Ἡ πάντα ὅσα τεθέαμαι γενέσθαι μοι χρυσία, τουτέστιν, εἰς χρυσὸν μεταβληθῆναι, κατὰ τὸ περὶ τοῦ Μίδου μυθολογούμενον. Ἄμεινον δὲ τὸ πρῶτον, ὡς ἔδοξε καὶ τινι τῶν ΠΡ.— Στ. 15, Πάλιν αὖ μεταβαλομένου καὶ φανέντος.] ΔΓ, Πάλιν παραγενομένου καὶ μεταβαλομένου.— Στ. 18, Ἄμφοτέροις.] 'Ἐξ ΕΑ (συνάδοντος καὶ τοῦ Α), ΑΤ, Ἄμφοτέρους· ἡ γὰρ σύνταξις πρὸς τὸ ἕενος. Ἐπιθὶ τὸν ἕενοφῶντα (Ἑλληνικ. Δ, α, 29)— Στ. 21, Περιέμεινε.] 'Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Περιέμεινε.— Στ. 22, Ἰποβεβλημένων αὐτῷ κωδίων τε μαλακῶν.] 'Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, 'Υποβεβλημένων τ' αὐτῷ κωδίων μαλακῶν.— Στ. 24, Χαμάζε.] ΔΓ (ὀρθωτέρα), Χαμάζε.— Στ. 27, Χρήσιμος γεγωνός.] Τὸ Χρήσιμον γενέσθαι τί τινι, ἡ συνήθεια ἀπλούστερον διὰ τοῦ Χρησιμεύειν ἐκφέρει, οἷον ἐν τῷ παρόντι φαίη τις ἂν περὶ Φαρναβάζου, ὅτι, Ἐχρησίμευσε πολλὰ εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

ΣΕΛΙΑ. 67, στ. 5, Ἄφ' ἧς δ' ἂν ἡμέρας.] 'Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἄφ' ἧς δ' ἡμέρας.— Στ. 6, Λέγασθαι.] 'Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Γενέσθαι.— Στ. 23, Ἄδαίου.] ΔΓ, Ἰδαίου, ὡς καὶ παρὰ τῷ ἕενοφῶντι (Ἑλληνικ. Δ, α, 39). Στ. 25, Χρόνῳ περιμόντι.] 'Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Χρόνῳ προϊόντι. 'Ἐρεῖ δὲ καὶ μετ' ὀλίγα (§ 14, σελ. 68) « Ἡδὴ δὲ περιμόντος ἐνιαυτοῦ δευτέρου ».— Στ. 26, Ἰπὸ τῶν ἀδελφῶν.] Ἰσως γραπτέον, Ἰπὸ τοῦ ἀδελφοῦ. Οὕτω γὰρ ὁ ἕενοφῶν (Ἑλληνικ. Δ, α, 40), « Ἀποστερῶν ὁ ἀδελφὸς τὴν ἀρχὴν, φυγάδα ἐποίησε κ. τ. λ. ».— Στ. 29, Ἐπεὶ δὲ μέγας ὦν καὶ σκληρὸς κ. τ. λ.] 'Ἐν παισὶ γὰρ ἔμελλεν ἀγωνίσεισθαι, οὐκίτι παιδὸς ἡλικίαν ἔχων. 'Ἐξεκρίνοντο δ' ὅλως αἰ τοιοῦτοι τῶν παιδικῶν ἀγώνων, ἐξ ἴν ἄλλως αὐτοῖς, εἰ ἐβούλοντο καὶ ἐδύναντο, εἰς τοὺς ἀνδρικοὺς μεταβῆναι· ὁ καὶ συμβῆναί φησιν Ἐρατοσθένους (παρὰ Διογένη. Λαερτ. Η, 47) Πυθαγόρα, « Τοῦτον εἶναι (λέγων) τὸν » πρῶτον ἐντέχνως πυκτεύσαντα, ἐπὶ τῆς ὀγδόης καὶ τετταρακοστῆς Ὀλυμπιάδος, κομήτην, καὶ ἀλουργίδα φοροῦντα· ἐκριφθῆναι τε ἐκ τῶν παιδῶν, καὶ χλευασθέντα αὐτίκα προσβῆναι (ἴσ. γρ. Προβῆναι εἰς) τοὺς ἀνδράσ, καὶ νικῆσαι ».

ΣΕΛΙΑ. 68, στ. 5, Πρὸς Ἰδριέα τὸν Κἄρα.] Οὗτός ἐστιν Ἰδριεύς ὁ Καρίας δυνάστης, οὗ καὶ Ἰσοκράτης ἐμνημόνευσεν ἐν τῷ Πρὸς Φίλιππον λόγῳ (Ἰσοκράτ. Μέρ. Α, σελ. 99). Νικίαν. — Ἐξ ΗΑ, συνχλεύσεως τῆ ἀλλαγῆ τοῦ Πλουτάρχου (Πολιτικ. παραγγέλμ. § 13) γραφῆ, ΑΤ, Νικίαις, ὡς περ φέρεται ἐνθάδε τε καὶ ἐν τοῖς εἰς Πλούταρχον ἀναφερομένοις Ἀποφθέγμασι. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ ἐπιστόλιον ἀνάξιον ἦν ἐπιεικῶς Ἀγησιλάου μακρῷ δὲ μᾶλλον εἰκείστερα τοιούτῳ στρατηγῷ τὰ ἱστορημένα ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι περὶ αὐτοῦ.

« Ἐδεήθη τις αὐτοῦ γραφαί πρὸς τοὺς ἐπ' Ἀσίας ξένους, ὅπως τύχοι τῶν δικαίων καίων. Ἄλλ' οἱ ἐμοὶ ξένοι, εἶπεν, τὰ δίκαια δι' ἐαυτῶν, καὶ ἐγὼ μὴ γράψω, πρὸς οὓσιν ». — Στ. 6, Ἦν μὲν οὖν ἐν τοῖς πλείστοις.]

Ἐξ ΗΑ ἢ προσθήκη τῆς προθέσεως. — Στ. 8, Ἔστι δ' ὅπου. . . τῷ καιρῷ μᾶλλον.] Ἐξ ΗΑ ἢ περιαιρέσεις τοῦ, Καί, συνδέσμου, λείποντος καὶ ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι. — Στ. 11, Ἐπιγραφείς,] Γέγραφα, ὡς φέρεται ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασιν, ΑΤ, Ἀποστραφεῖς, — Στ. 12, Ἰερώνυμος ὁ φιλόσοφος.] Τὴν περιπατητικὸν εἶκοι λέγειν Ἰερώνυμον, τὸν Ἀριστοτέλους μαθητὴν, οὗ καὶ ἀλλαγῆ (Ἀριστείδ. § 27, Πλουτάρχ. Μέρ. Β, σελ. 269) ἐμνημόνευσε, — Στ. 13, Περιόντος. Ἐξ ΕΑ εἰ ΠΡ, ΑΤ, Περιόντος — Στ. 15, Ἀρελείας.] Ἐξ ΕΑ, ΑΤ, Ἀτελείας. — Στ. 18, Τοῦ, θεοῦ. Ἐκ ΔΓ ἢ προσθήκη τοῦ ἄρθρου. — Στ. 19, Φαυλοτέραν σιβάδα.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Φαυλοτέραν καὶ εὐτελεστέραν σιβάδα. — Στ. 21, Ἰπὸ τοῦ θεοῦ.] Ἐκ ΔΓ κἀνταῦθα ἢ τοῦ ἄρθρου προσθήκη.

ΣΕΛΙΑ. 69, στ. 11, Ὡ βάρβαρ' ἐξευρόντες.] Ἐκ τῶν Εὐριπίδου Τρωάδων (σίχ. 759). — Στ. 12, Καὶ τὴν τότε σύστασιν καὶ σύνταξιν ἐφ' ἑαυτοῦ τῶν Ἑλλήνων.] Καὶ τὸν τότε πόλεμον τῶν Ἑλλήνων ἄλλοι ἐπ' ἄλλους συνιστημένων καὶ συνταττομένων. Διὰ μιᾶς λέξεως, conjuration, ἐξέφρασαν Ατὴν σύστασιν καὶ σύνταξιν. — Στ. 13, Τῆς τύχης ἄνω φερομένης. Τοῦθ' οὔτε ὁ Λατῖνος μεταφραστής, οὔθ' ὁ Γάλλος συνῆκεν, ὁ μὲν ἐρμηνεύσας, fortunam in sublimi evolantem, ὁ δὲ, la fortune qui les conduisoit au comble de félicité. Τὸ γὰρ Ἄνω ἐνθάδε τὴν Περσίδα σημαίνει ἀντιδισταλμένως πρὸς τοὺς Ἐπιθαλάττην καὶ ἔστι τὸ λεγόμενον, Ἐκώλυσαν τὴν τύχην ἐπὶ τὸν ὄλεθρον τῶν Περσῶν βαδίζουσαν. Μικρυρεῖ δὲ τῆ ἡμετέρᾳ ἐξηγήσει καὶ τὰ ἐχόμενα, καὶ ἡ πολλὴ παρὰ τῆς συγγραφεῦσαι, καὶ μάλιστα Ξενοφῶντι, χοῆσις τοῦ Ἄνω, ἐφ' ἧς εἰρηκα σημασίας. — Στ. 16, Οὐ γὰρ ἔγωγε συμφέρομαι.] Οὐ συγκατατίθεμαι, οὐ συνομολογῶ, ἔπιθε τὰ ἀλλαγῆ (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 406)

σεσημειωμένα μισ.—Στ. 20, Οἱ τότε . . . κατανήλωσαν.] ΔΓ, . . . κατηνάλωσαν. Ἄμεινον δ' ἂν ἐλέγετο, ὡς καὶ τινι τῶν ΠΡ ἔδοξεν, Οἱ τότε . . . κατανάλωσαν τες.—Στ. 26, Τρεῖς ἐπὶ τὸν οἶκον.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τοῖς μὲν ἐπὶ τὸν οἶκον.

ΣΕΒΑΙΔ. 70, στ. 5, Ἀτελευτήτω ἐπὶ ἔργῳ.] Ἐκ τῶν παρ' Ὀμήρῳ (Ἰλιάδ. Δ, 174) ὑπ' Ἀγαμέμνονος πρὸς Μενέλαον λεγομένων,

Σέο δ' ὄστέα πύσει ἄρουρα

Κειμένου ἐν Τροίῃ, ἀτελευτήτω ἐπὶ ἔργῳ.

—Στ. 8, Βασιλέα γὰρ αὐτόν.] ΔΓ, Βασιλέα γὰρ ἑαυτόν: Βασιλέα τὸν ἐπ' αὐτόν. Τῶν δύο τούτων γραφῶν, ἡ μὲν πρώτη οὐδὲν λέγει πλέον τῆς ἐκδεδομένης, ἡ ἑτέρα δὲ καὶ βάρβαρος καὶ ἀδιανόητος· ἐνδέχεται μὲν τοι τρίτην ἄλλην ὑπὸ ταῖς δυοῖς κεκρύφθαι γνησίαν Πλουτάρχου ταύτην γραφήν, Βασιλέα γὰρ ἑαυτὸν τῶν ἐπ' αὐτοῦ κ. τ. λ. τοῦτέστιν, Ἐπιδειξάμενος ὁ Ἀγησίλαος ἑαυτὸν βασιλέα καὶ στρατηγὸν ἄριστον τῶν ἐπ' αὐτοῦ βασιλέων καὶ στρατηγῶν.—Στ. 12, Μυρίαί τε ξόταις.] Γραπτέον, Τρισμυριοῖς τοξόταις, οὐ μόνον διὰ τὸ εὐτελὲς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μυρίων, ἀλλὰ καὶ διότι μνημονικὸν εὐόκασιν ἀμάρτημα εἶναι Πλουτάρχου, ἢ γούνη γραφικὸν παρῶραμα, οἱ Μύριοι τοξόται· καὶ γὰρ καὶ ἐν Ἀρταξέρξῃ (§ 20), καὶ ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι, τρισμυριοῦς τοξόταις διαρρήθην πέμψαι φησὶν εἰς Ἑλλάδα τὸν Πέρσῃ ἐπι δωροδοκίᾳ τῶν μικρωτάτων δημαγωγῶν.—Στ. 20, ὧς ἐκκστος δυνάμειος εἶχεν.] Λείπουσιν αἱ τέσσαρες αὐταὶ λέξεις ἐν τισι τῶν ἀρχαίων ἐκδόσεων· οὐ μὴν διὰ τοῦτο ἐξωστέει τοῦ χωρίου, ὥσπερ ἔδοξε ταῖς ΠΡ—Τράλλεις.] Ἔθνος Θρακικὸν, ληστρικὸν καὶ φονικώτατον, οἱ Τράλλεις, ὧν ἄποικος ἡ ἐν Ἀσίᾳ πόλις, ἡ καλουμένη Τράλλεις, (Στράβ. ΙΔ, σελ. 649). Φησὶ δὲ καὶ Ἡσύχιος· « Τράλλεις· οὕτως ἐκαλοῦντο μισθοφόροι Θρακίαις ταῖς βασιλεῦσιν οἱ τὰς (γρ. Οἱ τοῖς βασιλεῦσι τὰς) φονικὰς χρείας πληροῦντες ».—Στ. 28 Ἡμεῖς δ' ἤδη πορευόμεθα.] ΔΓ, Ἡμεῖς δὲ διαπορευόμεθα: Ἡμεῖς δὲ δὴ πορευόμεθα, (ἐν δὲ ταῖς Ἀποφθέγμασι) Ἡμεῖς δὲ πορευόμεθα.—Στ. 29, Προάγειν.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Προάγειν.

ΣΒΑΙΔ, 71, στ. 8, ὧς ἐνὶ μάλιστα αἰφνιδιον.] Τὰς τέσσαρας ταύτας λέξεις, πῶς εἰσέφρησαν εἰς τὸ χωρίον, καὶ τί βούλονται λέγειν, οὗθ' αἱ ΠΡ ἐνόησαν, οὗτ' ἐγὼ νοῆσαι οἶός τ' ἐγενόμην.—Στ. 17, Ναρθακίῳ.] ΔΓ (ἡμαρτημένῳ) Καρθακίῳ. Πλὴν, εἶμι, Πτολεμαίου, οὐδεὶς ἕτερος μέμνηται τοῦ Ναρ-

Θακίου τούτου.—Στ. 25, Μόρας;] Ἐξ ΕΑ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Μόρας. « Τὴν » δὲ Μόραν Ἐφορος μὲν ἄνδρας εἶναι πεντακοσίους φησὶ, Καλλιθέ- » νη; δ', ἑπτακοσίους, ἄλλοι δὲ τινες, ἑννακοσίους (Πλούταρχ. Πελ. § 17 » Μέρ. Β, σελ. 179) ».

ΣΕΛΙΑ. 72, στ. 5, Ἠχθίσθη μὲν.] ΔΓ, Ἠχθίσθη μὲν οὖν.— Στ. 8, ΔΓ, Νικῶεν.—Στ. 9, Τὴν ναυμαχίαν.] ΔΓ, (ἀμείνων), Τῇ ναυμαχίᾳ.—Στ. 15, Ὁ Ξενοφῶν] Ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς βιβλ. Δ, κεφ. 3.— Οἷαν οὐκ ἄλλην τῶν ΠΩ- ΠΟΤΕ γενέσθαι.] Ξενοφῶν δὲ οὐ τοῦτο λέγει, ἀλλ' « Ἐγένετο, οἷα οὐκ ἄλλη Τῶν Γ' Ἐφ' Ἡμῶν ». Διὸ καὶ τις τῶν ΠΡ ὑπενόησε μήποτε ἀντὶ τοῦ παρὰ Πλούταρχῳ, Π ὅ π ο τ ε γραπτέον, Τ ὅ τ ε.—Στ. 16, Καὶ γὰρ παρῆν.] Ἐξ ΕΑ ἢ προσθήκη τοῦ δευτέρου συνδέσμου.—Στ. 20, Πιέζεσθαι.] ΔΓ, Πιε- ζεῖσθαι ὅπερ μᾶλλον Πλούταρχεον (ἴδ, Πλούτάρ. Μέρ. Α, σελ. 426).

ΣΕΛΙΑ 73, στ. 7, Ἐτρέψαντο.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἐτρέψαν.—Στ. 17, Νικῆ- σαντες Ἀθηναίους, καὶ Τολμίδην ἀποκτείναντες.] Μνημονεύει τῆς μάχης ταύ- της Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ΙΒ, 16).

ΣΕΛΙΑ. 74, στ. 5, Ἀριστοδήμος.] Κορνήλιος δὲ Νέπωσ (Ἀγθσιλ. § 7) οὐκ Ἀριστοδήμον, ἀλλὰ τὸν Ἀριστοδήμου υἱόν, Εὐρυσθένην, ἐνταῦθα ὠνό- μακεν, ἐναντίως δὲ καὶ Πλούταρχῳ καὶ Ξενοφῶντι (Ἀγθσιλ. κεφ. ἦ, § 7).— Κάναθρον.] Εἰσὶν οἱ διὰ διπλοῦ γράφουσι τοῦ ν, Κάνναθρον, ἐρβώτερον ἴσως παρὰ γὰρ τὰς Κάννας, (Ῥωμ. Canna Γαλλ. Canne) τουτέστι τοῦς κα- λάμου, ἢ τὰ καλμοειδῆ φυτὰ ἐξ ὧν ἐπλέκοντο. Ἦσαν δὲ τὰ Κάναθρα ἀμα- ξῶν σκεπάσματα ἢ, ὅσπερ ἀλλαχοῦ Πλούταρχος (Μέρ. Γ, σελ. 428) ὠνόμασε, Στέγαστρα, ἢ, ὡς ἕτεροι, Γέρρα, αἷς ἡμεῖς συνωνυμῶν ἔφαμεν τὰ Γέρράδεσμα, λεληθὸς τέως ἀνευρόντες τὸνομα. Ὁ δὲ προσίθησιν ἐχρμέ- νως, εἶδω λαγρῶν, τὸ σχῆμα δηλοῖ τῆς ἀμάξης, οἷα πολλὰ καὶ νῦν ἰδεῖν ἔστιν, παρὰ ταῖς βορειοτέρους τῶν Εὐρωπαϊῶν, ἐν ταῖς νιφοβολίαις μάλιστα σχήμασι ζῶων εἰκαζόμενα, τὰ καλούμενά τοῖς Γάλλοις trainaux, αἷς ἐπιβαίνοντες θέουσιν ἐπὶ τῆς χιόνος.—Στ. 9, Δικιάρχος.] Ἀριστοτέλους μα- θητής.—Στ. 11, Ἐτι γινωσκόντων.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἐπιγινωσκόντων.— Στ. 13, Εὐπωλίαν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀπωλίαν. Στ. 14, Προλύταν.] ΔΓ, Προαύταν.—Στ. 18, Ἄρμα καθεῖσαν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ὧδέ τε καὶ ἐν ταῖς Ἀποφ- θέγμασι φερομένου), Εἰς ἄρμα καθίσασαν. Οὐ γὰρ ἐξῆν ταῖς γυ- ναιξίν εἰς Ὀλυμπίαν ἀγωνίζεσθαι· ἐξὸν ἄλλως, ὅσπερ καὶ ταῖς ἀνδράσι, πέμπειν τοὺς ἀγωνισμοῦς ὑπὲρ αὐτῶν· τοῦτο γὰρ βούλεται τὸ Καθ' ἐνά'

ἄρμα, ὡσπερ ἐξέφρασε καὶ ὁ Δ, qu'elle envoyast son chariot avec ses chevaulx aux jeux Olympiques.—Στ. 21, Ἐκέλευς.] ΔΓ (ἄμεινων) Ἐκέλευε.—Στ. 24, Ἐτχιριαν.] ΔΓ, Ἐτχιρείαν.—Στ. 27, Βιβλίω] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Βιβλίω.—Στ. 28, Κλέων.] ΔΓ, Κρέων.—Ἀναλαβών.] Εἰς μνήμην λαβών, ἐν μνήμῃ θέμενος. Ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἐν τῇ συνθητικῇ Ἐκ σ τ η θί σ α ς ἢ Ἀποσθηθίσας (Γαλ. Apprendre par cœur) καὶ σημείου τὴν σημασίαν τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ ταύτην, μῆπω καταχωρισθεῖσαν ἐν τοῖς Λεξικοῖς. Καὶ γὰρ Δίων ὁ Χρυσόστομος, ὁ σχεδὸν ἅμα Πλούταρχω, καὶ ὁ μικρόν μετὰ Πλούταρχον ἀκμάσας Ἀθήναιος, ἐχρήσαντο τῇ λέξει, ὁ μὲν (Δίων Χρυσόστ. ἡ, σελ. 483, Τομ. Α' ἐκδ. Ρεῖσκ.) εἰπὼν, « Καὶ ἈΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙΝ » μέντοι, εἴ σοι ῥάδιόν μεμνηθῆναι, τὰ ἐκείνων ἄμεινον »· ὁ δ' Ἀθήναιος (Α, σελ. 4) « Καλλιφάνης... ἀρχὰς ποιημάτων πολλῶν καὶ λόγων ἐγγραψάμενος, ἌΝΕΙΔΗΦΕΙ μέχρι τριῶν καὶ τεσσάρων στίχων ».

ΣΕΛΙΑ. 75, στ. 3, Καθησύχασε.] Τῶν οὐ τετριμμένων ἢ λέξεϊς ἐκ γὰρ μόνου Πολυβίου λαβὼν κατεχώρισεν ὁ Σνειδέρος ἐν τῷ Λεξικῷ.

ΣΕΛΙΑ. 76, στ. 2, Ἀπέφαινε.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἀπέφηνε, ὅπερ εἰς τὸ Ἀπεφίνατο τρέπειν τις παρήκει τῶν ΗΡ· Δύναται δ' ἐνθάδε τὸ Ἀπέφαινε ταῦτον καὶ τὸ Ἐλεγε, ἐφ' ἧς σημασίας ἐρεῖ καὶ πρῶτων (§ 23, σελ. 78), « Πανταχοῦ τὴν δικαιοσύνην ἀπέφαινε πρωτεύειν τῶν » ἀρετῶν ».—Στ. 13, Συμπεριπατοῦντας.] Ἐξ ΗΔ (συναχδούσης τῇ ἐν τοῖς ἀποφθέγμασι γραφῇ), ΑΤ, Περιπατοῦντας.—Στ. 16, Σύ γε.] Γράφῃ δωρικώτερον Τύ γε, ὡς φέρεται καὶ ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι.—Δεικηλικτας.] Δωρικὸν τῦνομα. Ἐσχηματίζεται δὲ πολυτρόπως· Δεικηλικτας γὰρ καὶ Δεικηλιστάς καὶ Δικελιστάς, καὶ ἕτερα πλείω, ἅπερ εὐρήσεις ἐν τοῖς Λεξικοῖς. Το δὲ ἔτυμον οὐ πᾶν σαφές· οὐδὲ γὰρ πιθανά μοι δοκοῦσι λέγειν οἱ παρὰ τὸ Δεικελίζω ἢ τὸ θεματικώτερον Δείκω (ἐπὶ τοῦ Δείκνυμι) παράγοντες αὐτό. Ἴσως ἄμεινον μετὰ τοῦ Ἐτυμολόγου (σελ. 260) καὶ τοῦ σχολιάσαντος τὸν Ἀπολλώνιον (Ἄργοναυτ. Α, 746) παρὰ τὸ Δίκελον, ἢ Δίκελον ἐρμηνεύειν τὴν λέξιν ὅπερ ἐστὶ μὲν κυρίως τὸ τῷ Διίκελον ἄγαλμα, καταχρηστικῶς δὲ καὶ πᾶν ἁμοίωμα. Ἐκ δὲ τούτου τὸ Δικελίζω, Δικελίσω, καὶ οἱ Δικελισταί, ἢ τὸ Δικελίζω, Δικελίζω, καὶ οἱ Δικελικταί, προηγουμένως μὲν οἱ Ἄνδριαντοποιοί, ἐπομένως δὲ καὶ πάντες οἱ ὅπως οὐ τι μιμούμενοι.—Στ. 17, Μίμους.] Τούτῳ ὑποκριτῶς ἐνθάδε λέγει, τοὺς ἐπὶ σκηνῆς μιμουμένους, ὡς ἔλεγον καὶ

τὰς μιμουμένας γυναῖκας Μιμίδαας (Σουίδ. λέξι. Κρίσεως), ἡ δὲ διὰ δευ-
 φθόγγου γέγραπται ἐν ἐπιγραφῇ τινὶ οὐ πρὸ πολλοῦ ἐν Ἀκυλκίᾳ εὐρεθείη, καὶ
 πεμφθείη μοι παρὰ τοῦ φιλομούσου Σιαίου, Σιτάρχου τῶν στρατοπέδων
 (Siauve, commissaire des guerres). Ἐκθήσομαι δὲ καὶ τὴν ἐπιγραφὴν
 ὅλην, εἰς τὸ στιχρὸν ἀποκαταστήσας, καίπερ ἡμαρτημένως ἐν πολλοῖς γε-
 γραμμένῃ, εἴτε τοῦ λιθοξόου οὕτως ἐγχαράξαντος, εἴτε καὶ τοῦ γραμμασίου
 ἀναλαβόντος, οὐκ ἐξακριβώσαντος.

ΤΗΝ ΠΟΛΛΟΙΣ ΔΗΜΟΙΣΙ ΠΑΡΟΣ ΠΟΛΛΑΙΣ ΔΕ ΠΟΛΕΣΣΙ
 ΔΟΞΑΝ ΦΩΝΑΕΣΣΑΝ ΕΝΙ ΣΚΗΝΑΙΣΙ ΛΑΒΟΥΣΑΝ
 ΠΑΝΤΟΙΗΣ ΑΡΕΤΗΣ ΕΝ ΜΕΙΜΟΙΣ ΕΙΤΑ ΧΟΡΟΙΣΙ
 ΠΟΛΛΑΚΙΣ ΕΝ ΘΥΜΕΛΑΙΣ ΑΛΛΟΥΧΟΥΤΩΔΕΘΑΝΟΥΣΗ
 ΤΗ ΔΕΚΑΤΗ ΜΟΥΣΗ ΤΟ ΔΑΔΕΙΝ ΣΟΦΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ
 ΜΕΙΜΑΔΙ ΒΑΣΙΛΑΗ ΣΤΗΛΗΝ ΘΕΤΟ ΒΙΟΛΟΓΟΣ ΦΩΣ
 Η ΔΗ ΚΑΙ ΝΕΚΥΣ ΟΥΣΑ ΙΣΗΝ ΒΙΟΥ ΕΛΛΑΧΕ ΤΙΜΗΝ
 ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΕΙΣ ΔΑΠΕΔΟΝ ΣΩΜ ΑΝΑΠΑΥΣΑΜΕΝΗ

ΤΑΥΤΑ

ΟΙ ΣΥΣΚΗΝΟΙ ΣΟΥ ΛΕΓΟΥΣΙΝ

ΕΥΨΥΧΕΙ (ἴσ. ΕΥΤΥΧΕΙ) ΒΑΣΙΛΑΑ ΟΥΔΕΙΣ ΑΘΑ-
 ΝΑΤΟΣ.

Καὶ τοῦ μὲν πρώτου στίχου τὸ ΤΗΝ, ἴσως τρεπτέον εἰς τὸ ΤΗ'Ν καὶ τοῦ δευ-
 τέρου τὸ ΛΑΒΟΥΣΑΝ εἰς τὸ ΛΑΒΟΥΣΗ, ἐν' ἣ, Τῆ ἐν πολλοῖς δῆμοις. . .
 λαβούση, συνηρητημένως πρὸς τὸ ἐξῆς, ΘΑΝΟΥΣΗ Τῆ ΔΕΚΑΤῆ ΜΟΥΣῆ.
 Ἄλλ' οὐδὲ τοῦ τετάρτου τὸ τελευταῖον ἡμιστίχιον, ΑΛΛ ΟΥΧΟΥΤΩΔΕΘΑΝΟΥ-
 ΣΗ, ἐρῶται τῇ γραφῇ· πλὴν εἰ μή τις νοητῶς μὲν ὀπισθοῦν, οὐ μὴν ἐμμέ-
 τρως, γράφειν βούλοιοτο, Ἀλόχω τῆ δεθανούση. Δηλοῦται δὲ ἐκ τοῦ
 ἔκτου, ὅτι Μιμίδαας ἐκάλουν τὰς ἐπὶ σκηνῆς γυναῖκας, ὥσπερ καὶ τοὺς
 ἀνδρας, οὐ μόνον Μίμοις, ἀλλὰ καὶ Βιολόγοις, ὡς τὰ κατὰ τὸν βίον
 συμβαίνοντα μιμουμένους. Ὀνομάζοντο δ' ἔτι καὶ ἠθολόγοι παρὰ τὴν
 τῶν ἀνθρωπίνων ἠθῶν μίμησιν. Μουσικὸν δὲ δάπεδον ἴσως τὸ θέα-
 τρον αὐτὸ λέγει, ἐν ᾧ θεάσθαι τὴν βασίλλαν εἰκός. Σημειωτέον δὲ καὶ ὅτι
 τῶν ἐπτὰ πρώτων στίχων ἐξαμέτρων, ἢ ὡς ἐξαμέτρων, γραφέντων, ὁ τελευ-
 ταῖος πεντάμετρος γέγραπται. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης·
 μεταβῶμεν δὲ ἐπὶ τὰ ἐξῆς τῶν Πλουτάρχου.—Στ. 18, Αὐτὰς ἄκκυκα.] Ἐν τοῖς

Ἀποφθέγμασιν, Ἀὐτᾶς ἄκουκα πολλακίς. ἐν δὲ τῷ Αὐκούργου βίῳ (Μέρ. Α, σελ. 94 § 20) Ἀὐτᾶς ἄκουκα τήνας, τουτέστιν, Αὐτῆς ἐκείνης ἀκήσα.—Στ. 20, Ἀπεγνωσμέναις θεραπείαις.] ΔΓ, Ἀπεγνωσμένοις θεραπείμασι.—Στ. 21, Καὶ δὴ καὶ πρὸς.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Καὶ δὴ τὰ πρὸς. Ἐν δὲ τοῖς Ἀποφθέγμασι, Καὶ δὴ πρὸς.—Στ. 23, Μενεκράτει.] Ἐκ ΔΓ καὶ τῶν Ἀποφθεγμάτων, ΑΤ, Μενεκράτη.—Στ. 24, Τὴν Κόρινθον.] Ἐκ ΔΓ εἰ ΠΡ, ΑΤ, Τὴν Κορινθίαν. Ἐτέρα ΔΓ, Τὴν Κορινθίων.—Ἡραίων.] Ἰσως ἐγγράφητο Πειραίων, ὡς ὑπελήφασί τινες τῶν ΠΡ. εὐ μετακινήτεον μέντοι τὴν γραφὴν, ἐπεὶ καὶ τὸ Ἡραίων, τουτέστιν ὁ ναὶς τῆς Ἡρας, πλησίον ἦν τοῦ Πειραίου, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος (Ἑλληνικ. Δ, ε, 5) « Ἐπεὶ δὲ ἦσθοντο εἰ ἐν τῷ Πειραίῳ τὰ ἄκρα ἐχόμενα . . . εἰς τὸ Ἡραίων κατέφυγον.

ΣΕΛΙΔ. 77, στ. 15, Παιόμενος.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Παιουμένος.—Στ. 18, Στρατεία.] ΔΓ (ἀμείνων) Στρατιᾶ.—Στ. 24, Πραγαγελομένης.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Παραγενομένης.—Στ. 27, Ἐπόρθουν.] Ἐκ ΔΓ, (συναδούσης τῷ Α), ΑΤ Ἐπολιόρουν.—Στ. 30, Τριβάζον. ΔΓ, Τιριβάζον. Διφορεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς Ξενοφῶντος ἀντιγράφοις καὶ χαλεπὸν διαγινῶναι τὴν γνησίαν γραφὴν ξενικοῦ ὄντος τοῦ ὀνόματος.

ΣΕΛΙΔ. 78, στ. 8, Τοῖς δὲ μὴ βουλομένοις.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τοὺς δὲ μὴ βουλομένους.—Στ. 25, Τί δ' ἐκεῖνος.] ΔΓ, Τί δαί ἐκεῖνος.

ΣΕΛΙΔ. 79, στ. 6, Ἀρχίαν.] Ἐξ ΕΔ, ἐνθόδε τε καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς, ΑΤ, Ἀρχιδαν. Ἀρχίαν γὰρ αὐτὸν καὶ Ξενοφῶν ὀνομάζει, καὶ αὐτὸς ἀλλαχοῦ (Πελοπιδ. § 5, Μέρ. Β, σελ. 167) ὁ Πλούταρχος.—Στ. 11, Ἀθηναῖον.] Κακῶς εἰ μεταφρασταί εἰς τὸ Θεβαῖοι μειέβαλον τὸνομα, ὡς ἐσημειώσαντο καὶ εἰ ΠΡ.—Ἡλευθέρουν.] ΔΓ, Ἡλευθέρων.—Στ. 12, Ἐγκαλῶν αὐτοῖς.] Τοῖς Θεβαίοις, ὁ νοεῖται ἐκ τοῦ προσεχοῦς, Πόλιον, ὡς ἐσημειώσαντο εἰ ΠΡ.—Στ. 18, Στρατηγίαν.] ΔΓ, Στρατεῖαν.—Στ. 27, Καταλάθει.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Καταλάθη.—Στ. 29, Μέλωνα.] Ἐξ ΕΔ εἰ ΠΡ, ΑΤ, Γέλωνα.—Βοιωτάρχων.] Ἐγράφετο, Βοιωτάρχων παρὰ τὸ Βοιωτάρχος δηλονότι· ἀλλ' ἐπεὶ ἐν τοῖς ἐξῆς (§ 32, σελ. 89) περισπωμένως ἐξηγήκεται, παρὰ τὸ ἐν πλείονι χρῆσαι Βοιωτάρχης, περισπασα κἀνταῦθα, τὴν ἀνωμαλίαν ἐκτρεπόμενος. Πέντε γάρ εἰσι μόνα τὰ ἐξικρούμενα τοῦ περισπῶντος κανόνος, Ἀφύων, Ἐπσιῶν, Λαπίθων, Χλούνων, καὶ Χρήσων, ἀλόγως μὲν τὰ τρία, ἵνα μὴ συνεμπέση τοῖς ἐπιθέτοις Ἀφύων, Χλου-

ν ὧν (παρὰ τὸ Χλου ν ὸς, ὅθεν ὁ ἐν τῇ συνηθείᾳ Χλω μ ὸς), καὶ Χρη-
στῶν, ἀλογώτατα δὲ πάντων τὸ, Ἐτ η σί ὶ ὶ ὶ, καὶ τὸ, Λ α π ί θ ὶ ὶ ὶ.

ΣΕΛΙΑ. 80, στ. 5, Κατέλαμψεν.] ΔΓ, Κατέπαυσεν. Ἀνοίαν ὠφλίσκωνον
ἐν εἰκότως τὴν οὕτως ἀνόητον προσσημειούμενες γραφὴν, εἰ μὴ παρείχεν ὑπο-
κειν γεγράφθαι πάλαι, Κατέφαυσε ν, παρὰ τὸ μήπω καταχωρισθὲν ἐν
τοῖς Λεξιμοῖς, Καταφάυω ὑπερ εἰκὸς τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ εἶ-
ναι, καθὰ καὶ τὸ παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ (Πρὸς Ἐφεσ. εἰ, 4) Ἐπιφάυω.—Στ.
11, Κατηγόρων.] ΔΓ, Κατηγορίας.

ΣΕΛΙΑ. 81, στ. 1, Σκέψασθαι.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Σκέψασθαι. — Στ. 2,
Ἐξέλιπε.] ΔΓ, Ἐξέλιπε — Τὸ προσεῖναι.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Τὸ προσεῖναι.
ΔΓ, Τῷ προσεῖναι. — Στ. 7, Ψέγειν.] Προσυπακουστέον τὸ, Ἐφασκε ν, ἢ
Ἐλεγεν ὁ Ἐτυμοκλής. — Στ. 24, Τὸν Κλεόμβροτον.] ΠΡΑ, ΑΤ, Τὸν
υἱὸν Κλεόμβροτον· συνεβασίλευε γὰρ Κλεόμβροτος Ἀγησιλάῳ (ἀνωτέρ.
§ 24, σελ. 79) οὐκ αὐτοῦ ὦν υἱός, ἀλλ' Ἀγησιπόλιδος. Ξενοφῶν (Ἑλληνικ.
Ε, δ', 35) δὲ φησιν οὐκ αὐτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ταῦτα πράξαι τὸν Ἀγησίλαον, ἀλ-
λὰ δεηθέντων Λακεδαιμονίων, διότι φρονιμώτερον ἠγήσεσθαι τοῦ Κλεομβρό-
του τὸν Ἀγησίλαον ἐνόμισαν. — Στ. 28, Ἡ καλὰ διδασκάλια κ. τ. λ.] Ἐμνη-
μόνευσε τούτου καὶ ἐν τῷ Λυκούργου βίῳ (§ 13. Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 85).

ΣΕΛΙΑ 82, στ. 8, Φθείρεσθαι δεῦρο κάκεισε.] Ἐξ ΕΔ διέγραψα τὴν μετὰ
τὸ, Φθείρεσθαι, στιγμήν. Ἔστι γὰρ, Δεῦρο κάκεισε μετὰ φθορᾶς περιέρ-
χεσθαι. Ὁμοίως εἶρηκε καὶ ἀνωτέρω (Σερτωρ. § 25, σελ. 25), Δεῦρο φθα-
ρέντας, καὶ (Εὐμέν. § 14, σελ. 44), Φθειρόμενοι πρὸς τοὺς δι-
δόντας. — Στ. 14, Πρῶτον,] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Πρότερον. Ἄμεινον δ' ἂν γρά-
φοις, Πρώτους, ὡς φέρεται ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασιν.—Στ. 15, Ἐφεξῆς.]
Ἐκ ΔΓ (συναδούσης τῇ ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασιν), ΑΤ, Ἐξῆς. — Στ. 24, Γεγο-
νέναι.] ΔΓ, Γενέσθαι.—Στ. 27, Λειποψυχία.] ΔΓ, Λειποθυμία.

ΣΕΛΙΑ. 83, στ. 3, Τεγύρας.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Λεῦκτρα. Οὕτω γὰρ τήν-
καῦτα συνέβη τὸ περὶ Λεῦκτρα πταῖσμα, ὡς ἐσημειώσαντο καὶ οἱ ΠΡ. Ἐπιθι
καὶ τὰ ἄλλαχού (Πλουτάρχ. Μέρ. Β, σελ. 177-188) περὶ τῆς ἐν Τεγύραις
μάχης εἰρημμένα Πλουτάρχῳ. — Στ. 11, Ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐμοῦ κοινόν.]
ΔΓ, Ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐμοῦ κοινὸν καὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα. — Στ. 20, Τὴν
Λακωνικήν.] ΔΓ, Τοῦς Ἑλληνας. — Στ. 22, Ἀφίησιν.] ΔΓ, Ἀφιᾶσιν. — Στ.
28, Ποιούντας. Ἔργον γὰρ ἦν.] Εἵκασέ τις τῶν ΠΡ γραπτέονεῖναι, Ποιοῦν-
τας.

τας ἔργον. Οὐ γὰρ ἦν. — Στ. 29, Ἐκκαθῆραι.] ΔΓ. Ἐκκαθῆραι (ἐξ ἀμείνωνος δηλονότι τῆς Ἐκκαθῆραι), — Ἀμφιλογίας.] ΔΓ, Ἀμφιβολίας — Ἐτυχε δὲ κατ'.] ΔΓ, Ἐτυχε δὲ καίκατ'.

ΣΕΛΙΑ. 84, στ. 10, Γενομένων.] ΔΓ, Γεγονότων — Στ. 24, Ὁ μὲν γὰρ Ξενοφῶν φησι κ. τ. λ.] Ἐν ἀρχῇ τοῦ Συμποσίου, οὕτωςι φράσας, « Ἄλλ' » ἐμοίγε δοκεῖ τῶν καλῶν καγαθῶν ἔργα οὐ μόνον τὰ μετὰ σπουδῆς πραττόμενα, ἀξιωμακόμενα εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν ταῖς παιδιαῖς ». — Στ. 29, Γυμνοπαιδία.] Γυμνοπαιδία ἄξιως γράφουσιν οἱ ΠΡ, παρὰ τὸ Γυμνός καὶ Παιδιά. Πολλαχοῦ δ' ἀλλαχοῦ (Τιμ. Πλατωνικ. λέξ. σελ. 73, ἐκδ. Ρυγκεν) Γυμνοπαιδία, βαρυτόνος φέρεται. Ἦν δὲ ἡ Γυμνοπαιδία, ἡ Γυμνοπαιδία, ἐυρτὴ Λακεδαιμονίων, ἐν ἣ παιδες ὄρχουμένοι γυμνοί, ἦδον τῷ Ἀπόλλωνι παιᾶνας εἰς τοὺς περὶ Θυρέαν πεσόντας. Ἐξῆν δὲ καὶ τοῖς ἀνδράσι συνορχεῖσθαι μετὰ τῶν παιδῶν, ὡς φησὶν Ἀθήναιος (ΙΕ, σελ. 678) « Χοροὶ δ' εἰσὶ [αἱ γυμνοπαιδία] τὸ μὲν εὐπροσώπων παιδῶν, τὸ δ' ἐξ ἀρίστων ἀνδρῶν, γυμνῶν ὄρχουμένων, καὶ ἀδόντων Θαλήτου καὶ Ἀλκιμᾶνος ἄσπρατα, καὶ τοὺς Διονυσίου σοδοῦ τοῦ Λάκωνος παιᾶνας ».

ΣΕΛΙΑ. 85, στ. 9, Λιπαροὶ τὰ πρόσωπα.] ΔΓ, Λιπαροὶ τὰ τε σώματα καὶ τὰ πρόσωπα. — Στ. 25, Τὸν χωλόν.] Ἐξ ΗΔ ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου. — Στ. 27, Καὶ ἀρετήν.] ΔΓ, Καὶ τὴν ἀρετήν. — Στ. 30, Τρέσαντας.] Ἐπιθὶ τὰ ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Μέρ. Γ, σελ. 433) σημειωθέντα περὶ τῆς λέξεως.

ΣΕΛΙΑ. 86, στ. 1, Ἀτιμίας.] ΔΓ, Αἰτίας — Στ. 4, Λαβεῖν.] Προσυπάκουσ τὸ, Π α ρ ἄ τ ῶ ν τ ρ ε σ ἄ ν τ ῶ ν. « Αἰσχρὸν γὰρ ἦν δειλῶ σύσκηνον, ἢ συγγυμνασίην, ἢ φίλον γενέσθαι » ὡς φησὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός (Προδρ Ἑλλην. Βιβλιοθ. σελ. 278). — Στ. 5, Αὐχμηροί.] Ξηροί, λουτροῦ καὶ ἀλείμματος ἀπεσχημένοι, ἀπεναντίας τοῖς ἀνωτέρω (σελ. 85), ὀνομασθῆναι Λιπαροῖς, ταυτέστι τοῖς λελουμένοις καὶ ἀληλιμμένοις. Καὶ τοῦτο μὲν ἦν χαρᾶς ἐπ' εὐτυχίαις, ἐκεῖνο δὲ σκυθρωπότητος ἐπὶ συμφοραῖς σημείον, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ τῶν ἀρετῆν ὑποκρινομένων, ἢ τῶν κυνιζόντων, πρόσχημα, ἢ δὴ λεν καὶ ἐκ τοῦ, « Ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες . . . σὺ δὲ νηστεύων ἀλειψαί σου γῆν κεφαλὴν ἐλαίῳ, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι (Ματθ. 5, 16) ». — Στ. 8, Δεομένην.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Δεομένης. — Στ. 12, Ἐκ δὲ τῆς σήμερον ἡμέρας κ. τ. λ.] Παράβαλλε τοῖς παρὰ τῶν Πολυαίω (Στρατηγημ. Β, α, 13, σελ. 44) — Στ. 16, Τῷ ἐναντίῳ.] ΔΓ,

τοῖς πολεμίαις. — Στ. 17, Πολίχνην.] Μικρὰν πόλιν, ὡς Κυλίχνην τὴν μικρὰν κύλικα. Ὄνομάζετο δὲ Εὐταΐα, ἡ Ἀρκαδικὴ Πολίχνη αὕτη, ὡς φησι Ξενοφῶν (Ἑλληνικ. σ', ε', 12). — Στ. 28, Ἄθικτον.] Ἀνεγγικτον λέγει τοῦτο ἡ συνήθεια, ἐπὶ παραπλησίαις μεταφορᾷς χρωμένῃ τῇ λέξει.

ΣΕΛΙΑ. 87, στ. 1, Ἀλλὰ τὰ μέσα τῆς πόλεως.] ΔΓ, Ἀλλὰ τῆς πόλεως τὰ μέσα. Παρέλιπε δὲ, φασί, Πλούταρχος ἐνθάδε τὸ παρὰ τῷ Πολυαίνῳ (Στρατηγημ. Β, α', 27, σελ. 47) στρατήγημα, ὃ ἐχρήσατο Ἀγησίλαος, κωλύσαι Βουλόμενος τοὺς ἑαυτοῦ, διαβῆναι σπεύδοντας τὸν Εὐρώταν. Ἦν δὲ τοιοῦτον « Λογοποιούς καθῆκεν, ὡς ἄρα χρησμός εἶη τοὺς προτέρους τὸν πο- » ταμὸν διαδάντας ἡτῶσθαι ». — Στ. 2, Περισπειραμένος.] ΠΡΑ, ΑΤ, Περισπειράμενος. Δύναται δὲ, Περικυκλωσάμενος, περιβαλὼν, τὰ μέσα τῆς πόλεως τοῖς ὀπλίταις, ἢ τοὺς ὀπλίτας περιστήσας τοῖς μέσοις τῆς πόλεως· παρὰ τὸ, Περισπειράω. — Στ. 3, Ἐκαρτέρει.] Ἐνθάδε μὲν, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τὸ Καρτερεῖν, ἐπὶ τοῦ Ἰπομένειν, ἐν δὲ τῇ παρ' ἡμῖν συνήθειᾳ, ἐπὶ τοῦ, Περιμένειν, ἢ Ἀναμένειν, ἀπ' αὐτῶν ἤδη τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων εἰς τοῦτο καταστρεψάσης τῆς λέξεως. Ἰδε Μκκαβ. Β, ζ', 17. — Στ. 12, Καύχημα.] ΔΓ, Αὐχνημα. Λέγεται γὰρ ἀμφοτέρω ἀρχαιότερον δὲ τὸ δίχα τοῦ κ, ὡς καὶ τὸ ἀχρηστον Νέφας (παρὰ τὸ Νέφος) τοῦ Κ νέφας, καὶ ὁ παρὰ τὸ Τύπτω Τύπος τοῦ Κτύπος. — Στ. 15, Ἄνδριάς.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀνδρείας. — Στ. 22, Ἔνιοι μέντοι τόν.] ΔΓ, Τό τε μέντοι τόν. — Στ. 23, Ἰπεκθέσθαι.] Ἰπεκπέμψαι. — Στ. 29, Διὰ τοῦ Εὐρώτα.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις.

ΣΕΛΙΑ. 88, στ. 11, Αὐτὸς δ' ἐν ἱματίῳ κ. τ. λ.] Τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Πολύαινος (Στρατηγημ. Β, α', 14, σελ. 44). — Στ. 18, Παρὶ πεντεκαίδεκα τινὰς συλλαβῶν, νυκτὸς ἀπέκτεινεν.] Πολύαινος δὲ, « Νύκτωρ δὲ τοὺς ἐξάρχους » τῆς στάσεως, ἄνδρας δώδεκα, ἄλλον ἄλλη ὑπεξάγων (ἴσ. γρ. Ἰπεξάγα γών), ἔπαυσε τὴν στάσιν. — Στ. 25, Τεταγμένων.] ΔΓ, Συντεταγμένων. — Στ. 28, Ἐπιφοιτῶν ταῖς σιβάσι.] Ἰδε Πολύαινον (Στρατηγημ. Β, α', 15, σελ. 44).

ΣΕΛΙΑ. 89, στ. 8, Προσγενέσθαι.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Προσπεριγενέσθαι. — Στ. 14, Πταίσματος.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Πτώματος. — Στ. 16, Παρά.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκαν τὴν πρόθεσιν οἱ ΠΡ. — Στ. 19, Προσαγαγόντες.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Προσάγοντες. — Στ. 21, Αὐτὸς μὲν οὖν.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὸν πρῶτον τῶν

συνδέσμων.—Στ. 23, Παρὰ τοῦ τυράννου.] Διονυσίου τοῦ πρεσβυτέρου περὶ
 οὗ καὶ Ξενοφῶν (Ἑλληνικα. Ζ. α, § 28-32).

ΣΕΛΙΑ. 90, στ. 1, Γενομένης.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Γενομένης.—Ἦν Θουκυδί-
 δης γέγραφε.] Ἐπιθι Θουκυδίδην (E, 71-75).—Στ. 4, Ἀγγελθείσης,] ΔΓ, Ἀ-
 παγγελθείσης.—Στ. 5, Πρῶτος ὁ πατήρ.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Πρῶτός τε ὁ πατήρ.
 —Ἀπῆντα.] ΔΓ, Ὑπῆντα.—Στ. 8, Ἀπεωσμένης.] ΔΓ, Ἀπώσμένης.—Στ. 13,
 Συμπορευομένων.] ΔΓ, Συνοικιζομένων.—Στ. 22, Προσαπέβαλε.] ΔΓ, Ἀπέ-
 βαλε.—Στ. 29, Εὐθύνου.] ΔΓ, Εὐώνου.

ΣΕΛΙΑ. 91, στ. 3, Προσέβαλον.] Ἐξ ΗΑ (συναδούσης τοῖς μεταφρασταῖς)
 ΑΤ, Πρόσέβαλλον.—Στ. 15, Ἰσάδαν.] ΔΓ, Ἰσίδαν.—Στ. 16, Πολεμίαις.]
 ΔΓ, Ἐναντίαις.—Καλόν.] ΔΓ, Καινόν.

ΣΕΛΙΑ. 92, στ. 3, Οὕτω γὰρ ἐθαύμασαν καὶ ὑπεριγάπησαν.] ΔΓ, Οὕτω
 γὰρ ἠγάπησαν καὶ ὑπερεθαύμασαν.—Στ. 13, Ἀτενής.] ΔΓ, Ἀπηνής.—Στ.
 15, Καταβάλλων.] Ἐξ ΕΔ συναδούσης Α (pour faire tumber), ΑΤ, Ἀνα-
 βάλλων. ΔΓ, Διαβάλλων.—Στ. 16, Ἐνοχλεῖν τοῖς κατὰ πόλιν φίλοις.] Οὐ τρε-
 πτέον τὴν δοτικὴν εἰς τὴν αἰτιατικὴν (Τ ο ὕ ς κ α τ ἄ π ὅ λ ι ν φί λ ο υ ς) ὡς πα-
 ρήνει τις τῶν ΠΡ. Ἐν πλείονι μὲν γὰρ χρήσει ἢ πρὸς αἰτιατικὴν σύνταξιν τοῦ Ἐ ν
 ο χ λ ῶ (ἦν ἔσωσε καὶ ἠ συνήθεια)· φέρεται μὲντοι καὶ παραδείγματα τῆς πρὸς
 δοτικὴν συντάξεως.—Στ. 17, Εἰς τοῦτο περιήκοντι τῷ καιρῷ.] Ἐλλειπτικῶς
 τῆς, ἐν, ὡςπερ ἂν εἰ ἔλεγε, Ἐν καιρῷ περιήκοντι εἰς τοῦτο. Οἱ δὲ ΠΡ τὸ,
 Τ ῶ κ α ι ρ ῶ, εἰς τὸ, Τ ῶ ν κ α ι ρ ῶ ν, ἔτρεψαν, τῇ μετοχῇ Η ε ρ ι ἡ κ ο ν
 τ ι προσυπακούοντες τὸ Ἄ γ η σ ι λ ἄ τ η. —Στ. 19, Τοσαύτην.] ΔΡ, Τοιαύ-
 τήν.—Στ. 22, Τάχῃ.] Τ α χ ῶ ς, ὀξύτωνος παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ
 (ΙΕ, 90). Παρὰ δὲ τῷ Ἀριστοτέλει (Οἰκονομικ. Β, § 25). Τ α ὠ ς, ἢ Θαῶς
 ὀνομάζεται παρὰ τῷ Πόλυαινω δὲ (Στρατηγημάτ. Γ, ιά, 5), Θ ἄ μ ω ς.—
 Τῷ Αἰγυπτίῳ στρατηγῷ, ἐπιδούς ἐκυτόν.] Τὸ μὲν Αἰ γ υ π τ ῖ ω ν εἰς τὸ Αἰ-
 γ υ π τ ῖ ῳ ἔτρεψα ἐξ ΕΔ· ἀλλ' οὔτε οἱ ΠΡ κατενόησαν, ἐγὼ τε ὀψὲ νῦν συνῆ-
 κα, προσεπιδιερωτώτεον εἶναι, Τ ῶ Αἰ γ υ π τ ῖ ῳ σ τ ρ α τ η γ ὄ ν ἐ π ι-
 δ ο ὕ ς ε α υ τ ὄ ν.—Στ. 24, Τὴν Οἰκουμένην.] ΔΓ, Τὴν πόλιν.—Στ. 25,
 Ἀποστάτη βασιλείως.] Τοῦ Περσῶν δηλονότι.—Στ. 27, Ξεναγοῦ.] Ἐκ ΔΓ,
 ΑΤ, Ξεναγωγῶ. Ξεναγὸν γὰρ καὶ ἀνωτέρω (Εὐμὲν. § 8, σελ. 38), εἶρηκα.
 —Καὶ γὰρ εἰ, ὑπέρ.] ΠΡΑ, ΑΤ. Εἰ γὰρ ὑπέρ. ΔΓ, Καὶ γὰρ ὑπέρ.—Στ. 30,
 Τῆς Ἑλλήνων.] ΔΓ, Τῆς τῶν Ἑλλήνων.

ΣΕΛΙΑ. 93, στ. 1, Ἄν εἶναι τὴν ὀρμὴν.] Ἐξ ΗΛ καὶ ἡ προσθήκη τοῦ συνθέσμου καὶ ἡ τροπὴ τοῦ Ὄ ρ α ν εἰς τὸ Ὄ ρ μ ἦ ν. Τὸ μὲν γὰρ Ὄ ρ α ν, ὡς ἀδιανόητον ἐνθάδε καὶ ἄμιότος παρῆκε. Τὸ δ' Ὄ ρ μ ἦ ν (ὅ καὶ ΠΡ τῶν τις ὑπατόπασε) καλῶς συνάπτεσθαι τῷ ἐχομένῳ Φιλοτιμίαν, αἶντε καὶ ἐξ ἐτέρων διαβεβαιώσασθαι αὐτίκα Πολύβιος (ς', 55) «Τοιαύτη τις . . . ἐγγενᾶται» τοῖς νέοις ὈΡΜΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΙΜΙΑ πρὸς τὰ καλὰ τῶν ἔργων». Ὅτι δ' οὐ θαυμαστὴ οὐδ' αὐτῆ τῶν λέξεων ἡ σύγχυσις, ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Μέρ. Γ, σελ. 430), παραδεδήλωται.—Στ. 2, Δεῖν.] ΠΡΑ, ΑΤ, Δεῖ.—Στ. 6, Ἀφροίσας.] ΔΓ, Ἡθροισε.—Στ. 11, Ἐπὶ τὴν ναῦν.] Προσέθηκα τὸ ἀναγκαῖον ἄρθρον.—Θεραπεύοντες.] ΔΓ, ἡ διόρθωσις, Θεραπεύοντες.—Στ. 15, Ἐν τινι πόσ.] Ἰσ. γρ. Ἐν τῇ πόσ.—Στ. 20, Προσκομισθέντων καὶ προσαχθέντων.] Ἡ τὰς τελευταίας δύο λέξεις περιαιρετόν, ἢ γραπτέον, Προσκομισμισθέντων, καὶ προσαχθέντων αὐτῶ. Τὴν δ' ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων γενομένην τῶν δώρων προσκομιδὴν ταύτην, Θεσίοις ἀναγράφει δὲ τὰ εἰς Πλούταρχον ἀναφερόμενα Λακωνικὰ ἀποφθέγματα συγγράφας.—Στ. 22, Βιαζομένων.] ΔΓ, Προσβιαζομένων.—Στ. 23, Στεφανωτρίδι.] Κακῶς τοῖς πρό ἡμῶν γέγραπται, Στεφανώτριδι, προπαροξυτόνως. Ὅτι δ' εἰς στεφάνους ἐγράωντο τῇ Βίβλω, ἢ Βύβλω, δηλοῖ καὶ Ἀππιανὸς (Μιθριδατ. § 111) περὶ τοῦ Φαρνάκου λέγων «Βύβλον τις πλα» τειν φέρων ἐξ ἱεροῦ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἀντὶ διαδήματος». —Στ. 24, Θεόφραστος.] Θεόπομπον ἱστορεῖσαι τοῦτό φησιν Ἀθήναιος (εἰ, σελ. 676), οὐ Θεόφραστον καὶ ἴσως γραφικῶς ἡμάρτηται παρὰ Πλουτάρχῳ τοῦ νομα.

ΣΕΛΙΑ. 94, στ. 5, Νεκτάναις.] ΔΓ, Νεκτέναεις. Παρὰ Πλινίῳ (Ἰς', 9 καὶ 13) καλεῖται, Νέκταεις. Παρὰ Κορνηλίῳ Νέπωτι (Ἀγησίλ. § 8), Νεκτάνεις, παρὰ δὲ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ (ΙΕ, 92) καὶ τῷ Πολυκίῳ (Στρατηγημάτ. Β, α, 22), Νεκτανέβως.—Στ. 6, Τοῦ Τάχω.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Τῷ Τάχω.—Στ. 14, Σεαυτοῦ.] ΔΓ, Ἐαυτοῦ.—Στ. 15, Ἐχοι μοι.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐχοιμι.—Στ. 18, Κατηγορήσειν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Κατηγορεῖν.—Στ. 23, Ἐπέστειλαν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ. Ἀπέστειλαν.

ΣΕΛΙΑ. 95, στ. 1, Πλὴν ῶ.] ΔΓ, Πλὴν ὄ.—Στ. 5, Ἀγορευθεῖς.] ΔΓ, Ἀγορευθεῖς.—Ἀνθρώπων.] Προσέθηκα τὴν λέξιν ἐκ ΔΓ.—Στ. 10, Αἰ γὰρ . . . τοῖς πρὸς ἄμυναν ὑπονοοῦσι καὶ προσδοκῶσι τρεπομένοις.] Τεθόλωται ἡ συνάρτησις διὰ τὸ ἐπ' ἄλλῃ τῶν μετοχῶν. Ὁ γὰρ νοῦς ἐστίν, ὡσπερ ἂν εἰ ἔλε-

γεν, Αί γάρ ἀπάται ἐκείνους ἐπάγουσι τὸ παράδοξον (τουτέστιν ἐκείνους ἀπα-
τῶσιν) οἱ ὑπονοῦντες καὶ προσδοκῶντες (ἢ Οἱ μεθ' ὑπονοίας καὶ προσδο-
κίας) πρὸς ἄμυναν τρέπονται.—Στ. 21, Δὲ καὶ πάλιν.] ΔΓ, Δὲ πάλιν.—Στ.
22, Ἢ τελέως.] Ἐξ ΗΑ (συναδούσης Ἀμίστω) ΑΤ, Καὶ τελέως.—Στ. 23,
Συνεισηῆλθεν.] ΔΓ, Σνῆλθεν.

ΣΕΛΙΑ. 96, στ. 1, Ἦγον.] Ἐκ ΔΓ (ἢ συνάδει καὶ Ἀμίστος), ΑΤ, Ἀνῆγον
Ἄγειν γὰρ τ ἄ φ ρ ο ν, ἄμεινον λέγειν, ἢ Ἀ ν ἄ γ ε ι ν, ὡσπερ καὶ Ἄ ξ ε ι ν
τ ε ἶ χ ο ς Θουκυδίδης (ς', 99) εἶρηκε.—Στ. 4, Ἀπαντῶντος αὐτῶ.] Ἐξ ΕΔ,
ΑΤ, Ἀπαντῶντος αὐτῶ. Ἔστι δὲ, εἰς ἑαυτὸ συνιόντος τοῦ ὀρύγματος, καὶ συμ-
ψαύοντος σχεδὸν τοῖς ἄκροις.—Στ. 7, Διαφθεῖραι φοβούμενος.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ,
Δ ι α φ θ ε ῖ ρ α ι μ ἢ β ο υ λ ὀ μ ε ν ο ς· περὶ δὲ τῆς τοῦ Φ ο β ο ὕ μ α ι συν-
τάξεως ἐπιθι τὰ ἀλλαγῶ (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 367) σεσημειωμένα.—
Στ. 10, Ἐμποδῶν ἔστι τοῦ πλήθους.] Κωλύει ἐκείνους χρῆσθαι τῷ ἑαυτῶν
πλήθει, ἀπείργει πολλοὺς ὄντας διὰ μικροῦ τοῦ διαλείποντος καθ' ἡμῶν ἐνεχ-
θῆναι.—Στ. 13, Ἐπισπόμενος.] Ἐξ ΕΔ (παρὰ τὸ Ἐπί σ π ο μ α ι ταῦτό
σημαῖνον τῷ Ἐ φ έ π ο μ α ι), ΑΤ, Ἐ π ι σ π ὶ μ ε ν ο ς (παρὰ τὸ Ἐ π ι σ -
π ὶ μ α ι).—Στ. 18, Τοὺς ἀντιστάντας.] ΔΓ, Τοὺς ἄνδρας.—Στ. 23, Πα-
ραβρέουσιν.] ΔΓ, Περιέχουσιν. Ἰσως γραπτέον Π ε ρ ι ῆ ῤ ῥ ὄ ο υ σ α ν.—Στ.
27, Οἱ δὲ φεύγοντες ἐσκεδάσθησαν.] Μεταποίει τὸ ἄρθρον εἰς ἀντωνυμίαν
διορθώσας τὴν στίξιν, Οἱ δὲ φ ε ὕ γ ο ν τ ε ς ἐ σ κ ε δ ἄ σ θ η σ α ν. Τὸ μὲν
γὰρ ἄστικτον σημαίνει, Οἱ δὲ, φ υ γ ἄ δ ε ς ἐ σ κ ε δ ἄ σ θ η σ α ν, προ-
εγνωσμένους τινὰς φυγάδας λέγον, καίπερ νῦν πρῶτον περὶ φυγῆς τοῦ λόγου
γινομένου· τὸ ἐστιγμένον δὲ, Οἱ δ' ἄλλοι, φ ε ὕ γ ο ν τ ε ς ἐ σ κ ε -
δ ἄ σ θ η σ α ν.

ΣΕΛΙΑ. 97, στ. 3, Προῦπεμψεν.] Τὸ ἐν τῇ συνθεσίᾳ Ἐ π ρ ο ε υ ὀ δ ω -
σ ε ν (χυδ. Ἐ π ρ ο ε ὀ δ ω σ ε ν), παρὰ τὸ, Προεουδῶ, ἢ Π ρ ο ε υ ο δ ῖ -
ζ ω. Οἱ δὲ πρὸ ἡμῶν οὐ μακρῶ γεγονότες Π ρ ὀ β ο δ ο ν ὀνόμαζον καταχρη-
στικῶς καὶ τὸν ὁδηγὸν ἢ τὸν ὁδοῦ ἡγεμόνα, ὡς ἔστιν ἀναλέξασθαι ἐκ τοῦ Δευ-
καγγιανοῦ Λεξικοῦ (λέξ. Πρόβουδος), ὅπου κακῶς σεσημειῶται τὸ Π ρ ὀ β ο -
δ ο ς σημαίνειν καὶ τὸν παρὰ Ῥωμαίοις Provisor, ἢ Præbendarius. Ση-
μείωσαι δὲ καὶ ὅτι οἱ προπέμποντες τοῖς προπεμπομένοις τελευταῖον ἐπιφω-
νοῦσι ῥῆμα ἀπαλλαττόμενοι τὸ, Κ α τ ε υ ὀ δ ι ο ν (ἐκχυδαῖσθὲν καὶ τοῦτο εἰς
τὸ Κ α τ α β ὀ δ ι ο ν), καὶ πλειστικάς, κατὰ πλεονασμὸν, Κ α λ ὸ ν κ α τ ε υ -
ὀ δ ι ο ν! ὃ πλεονασμῶ ἐχρήσατο καὶ ὁ κωμικὸς Ἀριστοφάνης (Βατραχ. 1528)

Πρῶτα μὲν ΕΥΘΟΛΙΑΝ ἈΓΑΘῆΝ ἀπιόντι ποιητῇ
Κεῖς φάος ὀρνυμένῳ δότε, δαίμονες οἱ κατὰ γαῖαν.

Προσημειωτέον καὶ τοῦτο, ὅτι καὶ εἰρωνικῶς χρώμεθα τῇ λέξει πρὸς τοὺς
μετ' ὀργῆς ἀπαλλαττομένους, ἢ ἀπαλλάξεσθαι ἀπειλοῦντας, Κατ'εὐό-
διον! ἢ Καλὸν κατ'εὐόδιον! ἐπιφωνοῦντες, παραπλησίως ὥσπερ
ὁ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ (Τραχιν. 815) Ἰλλος περὶ τῆς μητρὸς πρὸς τὸν χορὸν,

Ἐὰτ' ἀφέρπειν. ΟΥΡΟΣ ὀφθαλμῶν ἐμῶν
Αὐτῇ γένοιτ' ἄπωθεν ἐρούση ΚΑΛΟΣ.

Ὁ γὰρ Καλὸς οὐρος οὐδὲν ἐστὶν ἕτερον ἢ τὸ παρ' ἡμῖν Κατ'εὐό-
διον.—Στ. 7, Κομισθεῖς.] Λαίπει ἐν τισι τῶν ἀντιγράφων.—Στ. 8, Απο-
θνήσκει.] ΔΓ, Θνήσκει.—Στ. 9, Τέσσαρα ἔτη.] ΔΓ, Τέσσαρας ἐνιαυτούς. —
Στ. 14, Αὐτοῦ.] Ἐπὶ ξένης δηλαδὴ, ἐπιβήματικῶς.

Π Ο Μ Π Η Ι Ο Σ.

ΣΕΛΙΑ. 99, στ. 4, Ἐχθροῦ πατρός μοι τοῦτο φίλτατον τέκνον.] Ἐκ
μηκέτι σωζομένου δράματος Αἰσχύλου, ἐπιγραφομένου, Προμηθεὺς λυό-
μενος. Ἐχθρὸν δὲ πατέρα ὁ Προμηθεὺς ὀνομάζει τὸν Δία.—Στ. 16, Ὡς
μηδενὸς ἀλυπότερον δεηθῆναι, μηδ' ἥδιον ὑπουργῆσαι δεομένῳ.] Ἐκ ΔΓ,
οἱ ΠΡ ἔγραψαν Ἀλυπότερον, ΑΤ, Ἀλυπηρότερον. Ἐτέρα ΔΓ,
Πρότερον. Τῶν δὲ λεγομένων τὸν νοῦν ὁ Ἀμιότος καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφρα-
στῆς οὕτως ἐξεδέξαντο, ὁ μὲν ἐκφράσας, De sorte qu'il n'y avoit homme
ne qui demandast plus envis que lui, ne qui feist plus volontiers
plaisir quand on l'en requeroit. ὁ δὲ, Non essendovi alcun altro
che men di lui molesto fosse in pregare, nè che s'impiegasse con più
di piacere in servizio di chi lo pregava, τουτέστιν, Ὡς τε μηδένα
ἕτερον ἀνεπαχθέστερον, ἢ Προμηθεῖον, δεηθῆναι τί-
τινος, μηδὲ ἥδιον ἐτέρῳ δεομένῳ ὑπουργῆσαι. Ὁ δὲ Λα-
τῖνος μεταφραστῆς ἠρμήνευσε, cum quidem nemo esset qui vel equiori
animo peti abs se aliquid pateretur, vel libentius petitionibus satis-
faceret, τουτέστιν, Ὡς τε μηδένα Προμηθεῖου εὐμενεστέρον
εἶναι τοῖς δεομένοις, ἢ προθυμότερον ἐκτελεῖν ὧν
ἐδέοντο. Ὁ δὲ Ρεῖσκιος τὸ πρῶτον μέρος τῆς φράσεως οὕτω δειν ἐκδέ-
χεσθαι υπέλαθε, Ut nemo unquam minore cum tædio et molestia

quicquam quemquam rogarit, quam qui Pompejum rogarunt, si-
 quae rogarent, τουτέστιν, ὥστ' οὐδεὶς οὐδ' ἐν οὐδένα ποτὲ
 ἀλυπότερον καὶ ἀνεπαχθέστερον ἤτησε τῶν αἰτη-
 σάντων τι παρὰ Πομπηίου. Ἡμῖν δὲ ὁ νοῦς οὗτος εἶναι δοκεῖ
 τῶν λεγόμενων ὥστε μηδένα παρὰ μηδενὸς ἀλυπότερον,
 ἢ παρὰ Πομπηίου, αἰτῆσαι καὶ δέξασθαι χάριν, μηδὲ
 ἦδιον μηδένα μηδενί, ἢ Πομπηίῳ, ὑπουργῆσαι δεο-
 μένω. Εἰ δὲ προαιρῆ τὴν ἐτέραν γραφὴν, Πρ ότερον, (τῆς ἐκδε-
 δομένης, Λυπηρότερον, ἴσως οὐ χεῖρω) σαφέστερον ἔσται σοι τὸ
 λεγόμενον, οὕτωςί πως παραφράζοντι, ὥστε μηδένα, χρήζοντά
 τινος πράγματος, ἐπ' ἄλλον πρότερον ἐλθεῖν δεη-
 σόμενον, ἢ ἐπὶ Πομπηίον, μηδὲ χρήζοντι ἦδιον ἐτέ-
 ρῳ, ἢ Πομπηίῳ, ὑπουργῆσαι.—Στ. 22, Εὐθύς ἢ ἀκμή.] ΔΓ (ἴσ-
 ἀμείνων), Εὐθύς ἐν ἀκμῇ.—Στ. 23, Καὶ τῶν περὶ τὰ ὄμματα ῥυθμῶν
 ὑγρότης.] Καὶ τῆς τῶν ὀφθαλμῶν κινήσεως μαλακότης.

ΣΕΛΙΔ. 100, ΣΤ. 1, Οὐκ ἔφυγεν.] Ἐξ ΗΑ (ὡς ἐξέφρασαν ὁ, τε Α καὶ
 ὁ Ἰταλὸς μεταφραστῆς), ΑΤ, Οὐκ ἔφυγεν.—Στ. 6, Πρὸς τὸν Πομπηϊόν.]
 ΔΓ, Πρὸς Πομπηϊόν.—Στ. 17, Τὸν νεών.] ΔΓ, Τὸν νεώ.—Στ. 20, Ἐχρη-
 το.] Γραπτέον Ἐχρήσατο, συντελικῶς, ὡς ἐξέφρασε καὶ ὁ Α· οὕτως γὰρ
 σαφέστερόν πως γίνεται ὁ παραινέσασθαι μόνον ἐβουλήθη Πλούταρχος. Εἴη
 δ' ἂν τοῦτο, ὅτι ἀποτόμως, καὶ μεθ' ὕβρεως ἴσως, ἀπῆλλαξεν ἑαυτοῦ τὴν
 ἔρωμένην. Καλὸν μὲν γὰρ, καὶ πρὸς ἀνδρός ἐστι νοῦν ἔχοντος, τὰ ἀπαλλάτ-
 τεσθαι τῶν αἰσχρῶν τὸ δ' ἀπαλλαττόμενον ὑβρίζειν οἷς τέως συνέπραττε
 τὰ αἰσχρὰ, τῆς ἐσχάτης ἐστὶν ἀδικίας.—Στ. 24, Διέφυγε.] Ἐξ ΗΑ (συνα-
 δούσης τοῖς μεταφρασταῖς) ΑΤ, Διέφυγε.—Στ. 27, Ἐν ἀπομνημόνευμα.]
 ΔΓ, Καὶ ἀπομνημόνευμα. Προειλόμην διαγράψαι ἐξ ΕΔ τὸ, ἔν.

ΣΕΛΙΔ. 101, ΣΤ. 1, Λουκούλλω.] ΔΓ, Λευκόλλω. Λεύκολλον καὶ Διόδω-
 ρος ὁ Σικελιώτης ὀνομάζει, Λεύκολλον δὲ ὁ Στράβων· πολὺ γὰρ τὸ ἄστα-
 τον καὶ ἀνώμαλον παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐν τοῖς ξενικοῖς ὀνόμασι. Ἀμείνων δὲ ἢ
 ἐκδεδομένη τοῦ χωρίου γραφὴ, Λούκολλος, ἢ κέχρηται καὶ Ἄππιαν-
 νὸς, καὶ Δίων ὁ Κάσσιος.—Στ. 8, Ἀποκτενεῖν.] ΔΓ, Ἀποκτείνειν.—Στ. 21,
 Ἐπὶ στόμα.] Τὸ ἐν τῇ συνθειᾷ εἰς ἐπίρρημα μεταπεποιημένον, Ἐπί-
 στομα, ἢ Πίστομα (Περδρ. Ἑλληνικ. Βιβλιοθ. σελ. 300). Καὶ ση-
 μείωσαι ὅτι ἡ τοιαύτη ἀφαίρεσις τοῦ ἀρχικοῦ τῆς προθέσεως στοιχείου εὔ-

ρηται καὶ ἐν τῷ Ἡσυχίου Λεξικῷ· Πιτίμια γὰρ παρ' ἐκείνῳ γράφεται ἐν τῷ Πρωσίῳ, ἀντὶ τοῦ Ἐπιτίμια, καὶ Πίχειρον ἀντὶ τοῦ Ἐπίχειρον, εἴτε τῶν ἀρχαίων καὶ μάλιστα τῶν Κωμικῶν, τινὸς καινοτομήσαντος τὴν γραφὴν, εἴτε (ὁ καὶ μάλλον εἰκὸς) τοῦ Λεξικογράφου ἐκ συναληλιμμένων γραφῶν (τὰπιτίμια καὶ τὰπίχειρα) πλάσαντος τὰς λέξεις. Τοιοῦτόν τι ἔοικεν εἶναι παρὰ τῷ αὐτῷ Λεξικογράφῳ, καὶ τὸ μήπω τοῖς κριτικοῖς ἐρμηνευθὲν «Πισάκιον, περιστόμιον», παρὰ τὸ, Ἐπισάκιον, δηλονότι.—Στ. 27, Ἐνα τῶν ἀπελευθέρων ὁ Πομπήτιος νεοσφισμένος Ἀλέξανδρον.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐνα τῶν ἀπελευθέρων νεοσφισμένος ὁ Πομπήτιος Ἀλέξανδρον.—Στ. 29, Θερευτικά.] ΔΓ, Θερατικά.—Ἄσκληφ.] Ἰδ. Πλουτάρχ. Μέρ. Γ, σελ. 347.

ΣΕΛΙΑ. 102, στ. 4, Εὐσταθής.] ΔΓ. Ἀπαθής.—Στ. 13, Ταλασίω.) Οὐ καὶ ἀλλαχῶ Πλούταρχος (Μέρ. Α, σελ. 45, Ῥωμύλ. § 15), ἐμνημόνευτε.—Στ. 16, Αἰγελάται.] ΔΓ, Ἀγελάται: Ἀπελάται.—Στ. 23, Γίνεσθαι.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Γενέσθαι.—Στ. 24, Ὀλίγαις εὖν.] ΔΓ, Ὀλίγαις δ' εὖν.—Στ. 26, Ἐπεὶ δὲ πρὸς... εὖν ὄντος δ' ἐμφανῶς κ. τ. λ.] Ἡ τὸ, Ἐπεὶ δὲ, φασὶν ἐκληπτίον ἀντὶ τοῦ, Ἐπειτα δὲ, ἢ διαγραπτίον τὸν δεύτερον σύνδεσμον, Δὲ, ἢ τὸ ἐχόμενον, Οὐκ ὄντος ἐμφανῶς, ἀπόδοσις τῆς προτάσεως.

ΣΕΛΙΑ. 103, στ. 1, Ὁ δὲ, φεύγων καὶ καταλαμβανόμενος κ. τ. λ.] Ἄππιανός (Ῥωμαϊκ. ἐμφυλ. Α, 78) καὶ Τίτος Λίβιος (Ἐπιτομ. 83) ὑπὸ τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν ἐν αὐτῷ τῷ στρατοπέδῳ ἀνηγήσθαι τὸν Κίνναν φασί.—Στ. 3, Γούνασι.] ΔΓ, Γούνασι.—Στ. 13, Πικηνίδι.] ΔΓ, Πικινίδι. Ἴδε περὶ τῆς γραφῆς Πλουτάρχ. Μέρ. Β, σελ. 431. Ὁρθωτέρα γὰρ ἢ διὰ τοῦ ἦ, ἐπεὶ Pisennum ὠνομάζετο ταῖς Ῥωμαίαις. Στράβων δὲ Πικεντίνην καὶ Πικηνὴν καλεῖ. Ἔστι δὲ μοῖρα τῆς νῦν καλουμένης τῇ Ἰταλῶν φωνῇ Marca d' Ancona.—Στ. 16, Ἀπελείποντας.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἀπολιπόντας.—Στ. 27, Αὐτὸς ἑαυτῷ δούς τὸ ἄρχειν.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Αὐτὸς ἑαυτὸν δούς τῷ ἄρχειν.—Στ. 28, Αὐξίμωφ.] Αὐξίμων Auximum ὀνομάζει καὶ ὁ Καῖσαρ (Ἐμφυλ. πολέμ. Α, 12) τὴν πόλιν ταύτην Στράβων δὲ (σελ. 240 Αὐξουμον. Ἔστιν ἡ νῦν τοῖς Ἰταλοῖς καλουμένη Osimo.—Στ. 29, Αὐτῶν.) Τῶν Αὐξιμιτῶν, ὑπονοουμένου δηλονότι τοῦ ἐπιθέτου ἀπὸ τοῦ προσηγασμένου κυρίου ὀνόματος Αὐξίμωφ, κατὰ τὸ «ΣΑΜΟΝ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς... ἐβασίλευσεν ΑΥΤῶΝ Ἀγκαῖος «(Προδρ. Ἑλλ. βιβλιοθ. σελ. 211)», περὶ ἧς συντάξεως καὶ ἀλλαχῶ (Ἰσοκράτ., Μέρ. Β, σελ. 245) ἀποχρώντως εἴρηται,

ΣΕΛΙΑ. 104, στ. 1, Κατέλεγε.] ΔΓ, Καταλέγει.—Στ. 4, Έαυτούς.] ΔΓ, Αύτους.—Στ. 12, Κοίλιος.] ΔΓ, Κοίλιος.—Στ. 17, Άντεξίππευσαν.] Έκ ΔΓ, ΑΤ, Άντεξίππασαν.—Στ. 18, Αύτων.] Έξ ΕΑ οί ΗΡ, ΑΤ, Αύτόν.—Στ. 24, Έν έμβολαῖς ύσώων γενέσθαι.] Έν τοσούτῳ διαστήματι άπ' άλλήλων γενέσθαι, ὥστε τοὺς βαλομένους ύσούς έφικνεῖσθαι καθ' ὧν έβάλλοντο.—Στ. 26, Ίππέων συγνάς ἴλας έφέντος.] Έξ ΕΑ έγραψα Έφέντος, ΑΤ, Αφέντος· οὕτω γάρ καί άλλαχού (Άριστείδ. § 14, Μέρ. Β, σελ. 254) Πλούταρχος, « Τὴν » ἵππον άθρόαν αύτοῖς έφεις » εἶπεν.

ΣΕΛΙΑ, 105. στ. 8, Στρατιάν.] ΔΓ, Στρατεῖαν: Δύναμιν ὧν ἡ μὲν πρώτη γραφικόν έστιν άμάρτημα· ἡ έτέρα δέ, έπεξήγησις.—Εὐανδρία.] ΔΓ, Εὐανδρίαν.] — Στ. 9, Ίλαρύν.] Περιχαρῆ τῆ ὄψει, ὥσπερ εξηγεῖται Ησύχιος. Έστι δέ ταυτόν τῷ Ίλεων, ὡς Αθήναιος (σελ. 363) φησί, τοῦτο παρατιθέμενος: Έφίππου τοῦ κωμικοῦ τὸ χωρίον,

Έποίησέ θ' Ίλαρὸν, εὐθέως τ' άφείλε πᾶν

Αὐτοῦ τὸ λυποῦν, κάπέδειξεν Ίλαεον.

—Στ. 18, Οὐ μὴν έκουφίσθη.] Οὐκ έμετεωρίσθη τὴν διάνοιαν· κατὰ τὸ, Κουφονόων έρώτων, περὶ οὗ έπιθι τὰ άλλαχού (Ηλιοδώρ. Β, σελ. 153) σημειωμένα.—Στ. 24, Καθ' αύτόν,] ΔΓ, Καθ' έαυτόν.

ΣΕΛΙΑ. 106, στ. 3, Πλήθει δέ.] Έξ ΗΔ, ΑΤ, Πλήθει τε.—Στ. 4, Άγώνων κατακεχωσμένας.] Έκ ΔΓ, ΑΤ, Άγώνων καί πολέμων κατακεχωσμένας.—Τὸ δέ Κατακεχωσμένας δύναται τὸ, Ηφανισμένας (Γαλλ. éclipsées)· παρὰ τὸ Καταχώω, οὗ παράγωγον έτερον ρῆμα ταυτό σημαῖνον, τὸ Καταχωννύω ἢ Καταχώννυμι. Τούτων ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια, τῷ μὲν Καταχώω, τρέψασα εἰς τὸ Καταχόνω, ἐπὶ τοῦ Κατακρύπτω κέχρηται, τῷ δέ Καταχωννύω, εἰς τὸ μήπω καταχωρισθῆν εν τοῖς Λεξικοῖς Καταχωννυάζω μεταποιήσασα, τὴν τοῦ Άφανίζω σημασίαν προσῆψε. Δέδία.] Έκ ΔΓ, ΑΤ, Έδεδίειν. Άμεινον δ' αν ἦν ενθάδε πὸ Δέδοικα.—Στ. 16, Πρόγονον.] Τὸν οξυτόνως παρ' ἡμῖν νῦν καλούμενον Προγονόν, ἐπὶ τῶν άρσέων· ἐπὶ γάρ τῶν θηλειῶν οὐκ έτι τούτω χρώμεθα, αλλά τῷ Προγονῆ. Φαμέν δέ καί οὐδετέρως Προγονίον, προσυπακουομένου τοῦ Παίδίον.—Στ. 17, Ηδη καί κύουσαν τότε.] ΔΓ, Ηδη τότε καί κύουσαν.—Στ. 18, τὰ τοῦ γάμου.] Έκ ΔΓ, προσέθηκαν τὸ πρώτων τῶν ἄρθρων οί ΗΡ.—Τοῖς Σύλλα καιροῖς.] Εἰπὶ τῷ σγνήθου; έξεδέξαντο οί μετα-

φρασταί τὸ Καίροϊς ἄμεινον δ' ἐκλαμβάνειν ἐπὶ τοῦ, Συμφέρουσιν
(Γαλλ. intérêts). Σημαίνει γὰρ καὶ τοῦτο τὸ πληθυντικὸν Καίροϊ.—Στ.
19, Τῷ Πομπηίου βίω.] ΔΓ, Τοῖς Πομπηίου τρόποις,—Στ. 23, Φρονεῖν.]
Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τηρεῖν.

ΣΕΛΙΑ. 107, στ. 2, Ἐπ' ἐκείνα.] ΠΡΔ, ΑΤ, Ἐπέκεινα.—Στ. 3, Ἀπο-
δράντες.] ΔΓ, Ἀποδράσαντες.—Στ. 8, Νόμω.] ΔΓ, Νομίμω.—Στ. 13, Ῥω-
μαίων.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ῥωμαίων.—Στ. 16, Φασὶν αὐτὸν... δεῖσθαι
τόπον αὐτῷ καὶ χρόνον βραχὺν, ὡς ὑπὸ κοιλίας ἐνοχλουμένω, παρασχέιν.]
Φιλοψυχήσαντα δηλονότι, καὶ τὸ ζῆν παρεκτεῖναι βουλόμενον ὅπερ εἰκότως,
ὡς αἰσχιστον, ἐξονειδίζει τῷ Κάρβωνι Οὐαλέριος Μάξιμος (Θ, 13, § 2). Ἄν-
δρὶ γὰρ ἐν ἀνάγκῃ τοιαύτῃ γενομένω οὐδὲν ὑπόλοιπον ἔτι ἢ τὸ φροντίζειν ὅπως
ἀποθανεῖται κάλλιστα.

Αἰσχρὸν γὰρ ἄνδρα τοῦ μακροῦ χεῖζειν
Βίου, κακοῖσιν ὅστις μηδὲν ἐξαλλάσσειται.
Τί γὰρ παρ' ἡμᾶρ ἡμέρα τέρπειν ἔχει
Προσθεῖσα, κἀνεθεῖσα τοῦ γε κατθανεῖν;
Οὐκ ἂν πρῆαίμην οὐδενὸς λόγου θροτόν,
ὅστις κενάϊσιν ἐλπίσιν θερμαίνεται.
Ἄλλ' ἢ καλῶς ζῆν, ἢ καλῶς τεθνημέναι
Τὸν εὐγενῆ χρεῖ.—

(Σοφοκλ. Αἴαντ. 473—480). Μνημονεύει τοῦ Κάρβωνος θανάτου καὶ Ἀπ-
πιανὸς (Ῥωμαϊκ. ἐμφυλ. Α, 96) καὶ Κικέρων (Ἐπιστολ. Θ, 21) ἐν τῇ πρὸς
Παῖτον ἐπιστολῇ· παρ' οὗ καὶ μαθεῖν ἔστιν ὡς οὐδὲν ἤττον κακῶς ἐβίωσεν
ἢ τὸ ζῆν ἐτελεύτησεν ὁ Κάρβων.—Στ. 18, Ὅππιος.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ,
Ὅπιος.—Στ. 19, Χρήσασθαι.] ΔΓ, Χρῆσθαι.—Στ. 21, Ἐπισπασάμενον.] Τῶν
τις ΠΡ ὑπέλαθε γραπτέον ἴσως εἶναι, Ἀσπασάμενον.—Στ. 29, Τὴν δ'
ἡμεραίων πόλιν.] Ἄντι τῶν ἡμεραίων Πλούταρχος ἀλλαχοῦ (Ἄποφθέγμ.
Πομπ. § 3, καὶ Πολιτικ. παραγγέλμ. § 19) ἐν Μαμερτινίως τοῦτο γενέσθαι
φησὶ.—Στ. 30, Σθένης.] Σθένιος οὗτος ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι, Σθέ-
νων δὲ ἐν τοῖς Πολιτικαῖς παραγγέλμασιν, ὀνομάζεται τῷ Πλου-
τάρχῳ.

ΣΕΛΙΑ. 108, στ. 1, Τὸν αἴτιον.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Τὸ αἴτιον.—Στ. 6,
Ἔϊτα καὶ τοὺς ἄλλους.] Τῶν ΠΡ διόρθωσις ἢ προσθήκη τοῦ συνδέσμου.—Στ.

13, Ἰταλίαν.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Σικελίαν.—Συνέχει.] Συνηρημένον ἐκ τοῦ Συνέχεε, ὁ μὴ συννόησας τις τῶν ΠΡ, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ Συνέχεε τρέπειν πρῆνει.—Στ. 15, Μέμμιον.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Μόμμιον. ΔΓ, Μούμμιον.—Στ. 20, Ἑπτακισχίλιοι.] ΔΓ, Ὄκτακισχίλιοι.—Στ. 23, Ἐδοξε τοῖς ἄλλοις πᾶσι.] ΔΓ, Δόξα τοῖς ἄλλοις παρέστη πᾶσι.—Στ. 25, Ἀποτεθειμένων.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἀποτιθεμένων. Καθ' ὑπερσυντελικὸν δ' ἠρμήνευσαν καὶ οἱ μεταφρασταί.—Στ. 27, Θησαυρούς.] ΔΓ, Θησαυρόν.

ΣΕΛΙΔ. 109, στ. 4, Μαχέσασθαι.] Ἴσ. γρ. Μαχέσεσθαι.—Στ. 5, Ἐαυτοῦ.] ΔΓ, Αὐτοῦ.—Στ. 11, Βράδιον.] ΔΓ, Βραδύτερον.—Στ. 21, Ἰάρβαν.] Ἐκ ΔΓ, καὶ τοῦ Τίτου Λιβίου (Hiarba), ΑΤ, Ἰάρφαν.—Στ. 22, Ἰέμψα.] Ἐκ ΔΓ καὶ τοῦ Τίτου Λιβίου (Hiempsal), ἌΤ, Ἰάμψα.—Στ. 28, Ῥώμης καὶ τύχης.] ΔΓ, Ῥώμης καὶ τόλμης.—Στ. 30. Τοὺς πολεμίους συνεῖλε.] Ἴσως γραπτέον, Τοὺς πολέμους συνεῖλε. Τοῦ γὰρ, Συναίρειν πόλεμον, πολλή ἢ χρῆσις, παρά τε Πλουτάρχῳ καὶ ἄλλοις· οὐκ οἶδα δὲ εἰ καὶ τὸ, Συναίρειν πολεμίους, χρηστὸν, ὥσπερ τὸ, Αἶρειν πολεμίους.

ΣΕΛΙΔ. 110, στ. 4, Στρατιάν.] ΠΡΔ (οὕτω πάλιν διορθώσαντος καὶ τοῦ Πόρτου) ΑΤ, Στρατεῖαν.—Στ. 12, Δεδακρυμένος.] Ἐπιθι τὰ ἀλλαχού (Πλουτάρχ. Μέρ. Β, σελ. 405) εἰρημένα περὶ τῆς μετοχῆς ταύτης.—Στ. 17, Οὕτως.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Οὕτω. Καὶ ἔοικεν ἀγνοία γραμματικῶν, ὡς ἐσημειώσαντο καὶ ἕτεροι, τοῦ ἐπιρρήματος τούτου τὸ τελικὸν στοιχεῖον, κατὰ τὸ ἐφελκυστικὸν καλούμενον ἦ, τηρεῖσθαι μὲν προηγούμενον λέξεως ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένης, ἀποβάλλεσθαι δὲ, ὅταν ἀπὸ συμφώνου ἀρχῆται ἡ ἐπομένη λέξις. Εἰ γὰρ ἦν ἀληθῶς ἐφελκυστικόν, ἐπὶ πάντων ἂν ἐχρῆν τῶν ὁμοιογενῶν ἐπιρρημάτων ἰσχύειν τὰ τοῦ κανόνος, καὶ οὐκ ἐπὶ μόνου τοῦ Οὕτως. Αὕτως γὰρ καὶ Ὡσαύτως, καὶ Σοφῶς, καὶ Ἀληθῶς κ. τ. λ. αἰεὶ ποτε γράφομεν καὶ λέγομεν, ἐπιόμενου τε καὶ μὴ, φωνήεντος. Παραπλησίως οὖν καὶ Οὕτως, γραπτέον ἢ γραφῆ, εἰ καὶ μὴ ἐκάστοτε, ἐν γε πολλοῖς ἐμολογεῖ καὶ τὰ ἀντίγραφα.—Στ. 28, Πρῶτον.] Οὐ πρὸς τὸ Ἄναφώνημα, ἀλλ' ἐπιρρηματικῶς ἀντὶ τοῦ Πρώτως, ὡς ἐσημειώσαντο καὶ οἱ ΠΡ.—Στ. 30, Πάντων.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Πάντως.

ΣΕΛΙΔ. 111, στ. 5, Ἐπικλήσει.] ΔΓ, Κλήσει.—Στ. 9, Αὐτῷ.] Τῷ δήμῳ.—Στ. 11, Κατελεγεμένους.] ΔΓ, Καταλεγεμένους.—Στ. 17, Οὐπω πάνυ.] ΔΓ, Οὐπω σφόδρα.—Στ. 21, Κολούσων.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Κωλύσων.

ΣΕΛΙΔ. 112, στ. 1, Ἐπεχείρησεν ἄρματι ἐλεφάντων τεττάρων.] ΔΓ (κομψότερα), Ἐπεχείρησεν ἐλεφάντων ἄρματι τεττάρων. — Στ. 3, Στενωτέρας.] ΔΓ, Στενωτέρας· διὰ τὴν ἄλογον δηλονότι τοῦ κανόνος ἐξαίρειν τοῦ λέγοντος, τὸ ληκτικὸν ὁ τῶν εἰς ὅς θετικῶν ἐπὶ τε τῆς συγκρίσεως καὶ τῆς ὑπερθέσεως, τῶν μὲν βραχυπαρалаλήκτων τρέπεσθαι εἰς ὦ ἰὸν Σο φ ὀ ς, Σο φ ὠ τ ε ρ ο ς, Σο φ ὠ τ α τ ο ς, τῶν δὲ μακροπαρалаλήκτων φυλάττεσθαι, ἰὸν Μ ω ρ ὀ ς, Μ ω ρ ὀ τ ε ρ ο ς, Μ ω ρ ὀ τ α τ ο ς, πλὴν τοῦ Κε ν ὀ ς καὶ Σ τ ε ν ὀ ς (Ἑτυμολογικ. σελ. 275). — Στ. 6, Ἀφήσειν μᾶλλον τόν.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ Ἀφήσειν μᾶλλον φησὶ τόν. — Κολακεύσειν.] ΔΓ, Κολακεύειν. — Στ. 18, Πλὴν ὄτε.] ΔΓ, Πλὴν ὄτι. — Στ. 27, Πχερσεύακας.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Παρασκευάσας. Ἐτέρα ΔΓ, Κακτεσκευάκας. — Στ. 29, Δωρεάς.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Δωρεάν.

ΣΕΛΙΔ. 113, στ. 5, Ἐπει δὲ] Κάνταυθα ἀντί τοῦ, Ἐ π ε ι τ α δέ, ἐκδεκτόν ὑπέλαβόν τινες τὸ, Ἐ π ε ι δ έ. Ἄλλ' οὐ χρεία τῆς ταιαυτής ἐκδοχῆς· ἡ γὰρ ἀπόδοσις τῆς προτάσεως· λέληθεν ἐν τῷ κατωτέρω, Οὐ δ ι ε μ έ λ η σ ε ν, ὁ Πομπήϊος δηλονότι. — Στ. 11, Ἦν μὲν ἀξιώματι σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης μέγιστος τῶν τότε Ῥωμαίων.] Ὁ νοῦς, Μέγιστος ἦν τῶν τότε Ῥωμαίων κατὰ τὴν ὑπόληψιν (τοῦτο γὰρ ἐνταῦθα δύναται τὸ Ἀξίωμα) τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἢ Ἡξιοῦτο (ἤγουν ἐνομίζετο) σωφρονέστατος καὶ δικαιοστάτος εἶναι τῶν τότε Ῥωμαίων. Ἔστι γὰρ ἡ φράσις παραπλησία τῇ ἀλλαγῷ (Μαρκελ. § θ', Πλουταρχ. Μέρ. Β, σελ. 209) « Πλείστον ἔχοντος ἄξιωμα πίστεως καὶ συνέσεως». Διὸ καὶ περιαιρετὰ μοι ἔδοξε εἶναι ἡ μετα τὸν Μ ἐν σύνδεσμον παρ' ἅπασί φερομένη πρόθεσις, Ἐν. — Στ. 25, Μεταβαλλομένης.] Γραπτέον κατ' ἀόριστον, Μ ε τ α β α λ ο μ έ ν η ς. — Ἐκείνης.] ΔΓ, Αὐτῆς.

ΣΕΛΙΔ. 114, στ. 2, Τούτου] Ἰπονοητέον, οὐ προσθετέον, Τ ο ὕ Β ρ ο ὗ τ ο υ — Στ. 8, Κατεφώρασε.] ΔΓ, Ἐφώρασε. — Στ. 10, Ὅσπερ ἐπ' ἔσχατον νόσημα τῶν ἐμφυλίων πολέμων εἰς τοῦτον κ. τ. λ.] Ταύτην τὴν γραφὴν ἐξέφρασε καὶ ὁ Α, Pour ce que toutes les reliques des guerres civiles s' estoient retirées à l'entour de lui, ne plus ne moins qu'une dernière maladie, καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστῆς, Concorse essendo ad unirsi à lui, come ad un mal maggiore ed estremo, tutte l'altre guerre civili. Τὴν αὐτὴν καὶ ὁ Λατίνος μεταφραστῆς, πλὴν τοῦ Πο λέ μ ω ν, ἀνθ' οὗ Πολεμίων εἴρηκε παραφράζων μᾶλλον ἢ μεταφράζων. Ἐν τισὶ δὲ τῶν ἀντιγράφων εἶθ' ἡ, Ἐπὶ πρόθεσις φέρεται, καὶ ἀντὶ τοῦ Πο λέ μ ω ν, γράφεται Π ο λ ε ς

μίω· ἦν γραφὴν προείλοντο οἱ ΠΡ, προσμεταποιήσαντες καὶ τὴν, Εἰς, εἰς τὴν, ὧς, πρόθεσιν, κατὰ τοῦτον τὸν νοῦν, Σερτώριος ἐπηρωρεῖτο Ῥωμαίοις, ὥσπερ ἔσχατον νόσημα, ἐπιβρώνυμενος ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἐμφυλίων πολεμίω, οἱ πανταχόθεν εἰς ἐκείνον κατεπεφεύγεισαν.—Στ. 13, Πίφ.] Ἐξ ΕΔ (συναδούσης τῷ Α) οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἀπίφ.—Στ. 18. Νομίμων.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Νόμιμον. ΑΓ, Μονίμων.—Στ. 20, Στρατιάν.] ΑΓ, Τὴν στρατείαν.—Στ. 25, Ἀνθύπατον.] Ἀνθ' ὑπάτου, τινὲς τῶν μεταφρασῶν ἠρμήνευσαν, αἰνιττόμενοι δηλονότι ἐκείνο Κικέρωνος (ὑπὲρ τοῦ Μανιλ, νόμ. § 21) τὸ χωρίον, ἐν ᾧ αὐτὸ τοῦθ' ἰσορῶν ὁ Ῥωμαϊκὸς ῥήτωρ φησὶ, Cum esset nonnemo in senatu, qui diceret, Non oportere mitti hominem privatum pro consule; L. Philippus dixisse dicitur, Non se illum sua sententia pro consule, sed pro consulibus mittere.

ΣΕΛΙΑ. 115, στ. 11, Ἄμα τῇ δόξῃ.] ΑΓ, Ἄμα δόξῃ.—Στ. 22, Τῇ πράξει.] ΑΓ, τῇ δόξῃ.—Στ. 23, Περὶ δὲ Σούκρωνι ποταμῶ.] Ἴδε ἀνωτέρω (Σερτώρ. § 19, σελ. 19). — Στ. 29. Ἰππότη.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἰππότης. — Στ. 30, Συμπεσόντων δ' εἰς τὸ αὐτό.] Ἐκ ΑΓ, ΑΤ, Συμπεσόντων δ' αὐτῶν εἰς τὸ αὐτό. — Καὶ γενομένων ἐν λαβαῖς.] Αὐτόχρημα ὥσπερ ἂν φαίη καὶ Γάλλος ἀνὴρ τῇ οἰκείᾳ φωνῇ, lorsqu'ils en vinrent anx prises ὁ δ' ἀρχαικώτερον ἐξέφρασε, comme ils vindrent à s'entrecharger. Ἐν δὲ τῇ παρ' ἡμῶν συνθεῖα σπάνιος μὲν ἡ κυρία τῆς Λαβῆς ἐκδοχὴ, πολλὴ δὲ ἡ μεταφορικὴ, μήπω καταχωρηθεῖσα ἐν τοῖς Λεξικοῖς, χρῆσις, εἶεν ἐν τῷ Δίδω λαβῆν (Γαλλ. donner prise), τουτέστιν, αἰτίαν ἢ ἀφορμὴν, ὡς ἐρμηνεύει Ἡσύχιος. Ἐπὶ ταύτης δὲ τῆς σημασίας εὐρήται καὶ παρὰ τῷ Κωμικῷ (Ἄριστοφ. Νεφέλ. 551),

Οὔτοι δ' ὡς ἄπαξ ΠΑΡΕΔΩΚΑΝ ΛΑΒῆΝ Ἰπέρβολος,

Τοῦτον δειλαῖον κολετρῶσ' αἶε καὶ τὴν μητέρα.

ΣΕΛΙΑ. 116, Στ. 16. Τιμῇ.] ΑΓ, Τῇ τιμῇ.—Στ. 20, Ἐστρατοπεδεύοντο.] ΑΓ, Ἐστρατεύοντο. — Στ. 23, Περικόπτων.] Ἴδε τὰ ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Μέγ. Β, σελ. 372) σημειωθέντα.

ΣΕΛΙΑ. 117, στ. 6, Ὁ κορυφαϊότατος] Τῶν δολοφονησάντων. Ἴδε ἀνωτέρω (Σερτώρ. § 25-27, σελ. 25-27). — Στ. 29, Κατήπειξε.] ΑΓ, Ἰπείξε.

ΣΕΛΙΑ. 118, στ. 4, Ὡς Κράσσος.] ΑΓ, Ὅτι Κράσσος. — Στ. 5, Τοὺς μο-

νομάχους.] Τούς κατὰ Σπαρτάκου δηλονότι (ἴδ. Κρασσ. § 8 12). Συγχῆ δὲ ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ μνεία τῶν μονομάχων. Ἐτρεφον γὰρ αὐτοὺς πολλοὶ τῶν ἐν ἀξιώματι καὶ δυνάμει, εἰρήνης μὲν οὖσης, πρὸς ἀλλήλους διαξιφισμένους ἐπὶ θέᾳ Ῥωμαίων· ἐν δὲ ταῖς στάσεσι, καὶ τοῖς ἔξω πολέμοις, καὶ καταλέγοντες αὐτοὺς ἐν τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν μαχεσομένοις (ἴδ. Κατ. Νεωτέρ. § 27, Βρουτ. § 12, Ὀθ. § 10 καὶ 12).—Στ. 18, Ἀνιστάναι.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀνιστᾶν.—Στ. 21, Τὴν ἀρχὴν . . . ἐκείνην.] Τὴν τῶν δημάρχων δηλονότι.—Στ. 27, Τῶν τότε πολιτευομένων.] Τῶν πώποτε πολιτευομένων. Καὶ ἴσως ἦν ἡ γνησία γραφή, ὡς ἔδοξε καὶ ταῖς ΠΡ, Τῶν πώποτε πολιτευομένων.

ΣΕΛΙΔ. 119, στ. 4, Οὐκ ἐλάττον' αὐτοῦ συνάρχοντος.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Οὐκ ἐλάττον αὐτοῦ συνάρχοντος, ὁ δὲ ΠΡ διορθοῦντες ἔτρεψαν εἰς τὸ, Οὐκ ἐλάττονα τοῦ συνάρχοντος. Ὁ νοῦς, Ἐπαγγελλόμενος χάριν ἔξειν οὐκ ἐλάττονα αὐτοῦ τοῦ Κράσσου, εἰ συνάρχου Πομπηίου Κράσσου.—Στ. 10, Στρατείαν.] ΔΓ, Στρατηγίαν.—Στ. 11, Στρατεύσωνται.] ΔΓ, Στρατεύσωσι.—Στ. 20, Ἄγων.] ΔΓ, Ἐχων.—Στ. 23, Πᾶσι.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Πᾶσα.

ΣΕΛΙΔ. 120, στ. 2, Γαῖος.] Ὀνότιον τοῦτον ἀλλαχοῦ (Κρασσ. § 12, Μέρ. Γ, σελ. 310) ὠνόμασε Πλούταρχος.—Στ. 5, Φανῆται.] Ἐξ ΕΔ, (συναδούσης τῷ Α), ΑΤ, Φάναι.—Στ. 9, Οὐδὲν οἶμαι ποιεῖν ἀγενές, εἶπεν.] ΔΓ, Οὐδὲν, εἶπεν, οἶμαι ποιεῖν ἀγενές.—Στ. 15, Ἀπέλειπε.] ΔΓ, Ἀπέλειπε.—Προῖει.] ΔΓ, Προσῆι.—Στ. 17, Ἥδιςτος ἰμοῦ πολλοῖς καὶ ἀθροῖς ἐφαίνετο.] Ἄσμενος σὺν πολλοῖς καὶ ἀθροῖς ἐφαίνετο, ἔχαιρε τῷ μετὰ πολλῶν ἀκολουθούντων φαίνεσθαι ἢ, ὡς περ ἐν ἄλλοις (κατωτέρ. § 65, σελ. 163), Καθ' ἡδονὴν ἦν αὐτῷ τὸ μετὰ πολλῶν καὶ ἀθροῶν φαίνεσθαι.—Στ. 20, Ὁ γὰρ ἐν ἱματίῳ βίος.] Ἀπὸ τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις ἔθους ἡ φράσις· καὶ δύναται ταυτὸν τῷ, Ὁ ἐν τῆβένῳ βίος, τουτέστιν ὁ ἐν πόλει εἰρηνικὸς βίος, πρὸς ἀντιδιαστλην τοῦ ἐν σάγῳ βίου, τουτέστι τοῦ ἐν στρατοπέδῳ πολεμικοῦ βίου. Τόγα (toga) γὰρ παρ' ἐκείνοις ἡ τῆβενος, καὶ Τογάτος (togatus) ὁ τῆβεννοφόρος· καὶ Σάγος (Sagum, Sagus, καὶ Saga) στρατιωτικὸν ἱμάτιον, καὶ Σαγάτος (Sagatus) ὁ στρατιώτης. Συνῆκε τοῦτο καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστὴς, ἄριστα ἐρμηνεύσας τὸν ἐν ἱματίῳ βίον διὰ τοῦ la vita togata, ὅπερ εἰ Ἕλληνας συγγραφεῖς διὰ τοῦ, Εἰρηνικὸς μεθερμηνεύειν εἰκότασι, ὡς περ ἐσημειώσαμεν ἐν ταῖς εἰς τὸν Στράβωνα Γαλατικαῖς σημειώσεσι (Τομ.

Α, σελ. 491 τῆς Γαλλικ. μεταφρ.). — Στ. 22, Ἀσυμμέτροις.] ΔΓ, Ἀσύμμετρος. — Αὐτοὶ μὲν γάρ.] Οἱ ἐν ὕπλοις, εἰ σαγοφόροι. — Στ. 23, Ἐνταῦθα.] Ἐν τῇ πόλει, καὶ τῆς πόλεως ἐν τῇ ἀγορᾷ. — Ἐκεῖ] Ἐν τῷ στρατοπέδῳ. — Τοῖς δ' ἐκεῖ φερομένοις ἔλαττον.] Τοῖς ἀστικοῖς, ἢ τῆθεννοφόροις, ὧν οὐδείς σχεδὸν λόγος παρὰ τοῖς στρατευομένοις. — Στ. 27, Τῷ δ' ἀπολεγόμενῳ καὶ ὑποχωροῦντι.] Τῷ δὲ παρατουμένῳ τὰ πρωτεῖα καὶ τοῖς ἀστοῖς αὐτῶν ὑποχωροῦντι. Συνῆψεν ἐνταῦθα τὸ Ὑποχωρεῖν τῷ Ἀπολέγεσθαι, ὡς περ ἀλλαχού (Λουκουρ. § κβ', Πλουταρχ. Μέρο. Α, σελ. 97) τὸ Παρὰχωρεῖν. — Τὴν ἐκεῖ τιμὴν.] Τὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἣν διὰ τῶν ὄπλων ἐκίτησατο τιμὴν.

ΣΕΛΙΑ. 121, στ. 1, Παράβολον.] Παράλογον δεῖν, γράφειν (ἴσως ὡς ἀλόγως) τινές ὑπελήφασιν. — Στ. 2, Χρήσασα ταῖς βασιλικαῖς ὑπηρεσίαις ἑαυτήν.] Τοῖς αὐτῶν πλοίοις ὑπηρετήσαντες τῷ βασιλεῖ Μιθριδάτῃ. — Στ. 5, Ἐφείλκετο.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀφείλκετο. — Στ. 8, Γένεσι.] ΔΓ, Γενέσει. — Στ. 9, Ἐνέβαινον] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀνέβαινον. — Στ. 16, Στυλίσι.] ΔΓ, (ἀδιανότητος) Πιέλουσι. Ὁ μὲν Α διὰ τοῦ rouples, ὃ ἐστὶ Πρύμναις, ἡρμήνευσεν τὸ Στυλίσι, ὃ δ' Ἴταλὸς μεταφραστῆς διὰ τοῦ alberì, τουτέστιν, Ἰστοῖς. Καθ' Ἡσύχιον δὲ, « Στυλὶς, μέρος τι τῆς ἡμισίας νεῶς », μὴ φροντίσαντα τοῦ ἀκριβέστερον ἐρμηνεῦσαι. Ἡμιόλια δὲ ἐκαλοῦντο τὰ ληστρικά ἢ πειρατικά πλοῖα ὡς ἐξηγησάμην ἐν ταῖς εἰς τοὺς Θεοφράστου χαρακτηριστικαῖς Γαλατικαῖς σημειώσεσι (σελ. 303). Ἔοικε Στυλίδας λέγειν ἐνθάδε, ὡς ὁ Πολυδεύκης διὰ τοῦ ἢ Στυλίδας ὀνομάζει, αὐτῶσι ἐρμηνεύων, « Τὰ δὲ ἄκρα τῆς πρύμνης, ἀφλαστα καλεῖται ὧν ἐντὸς ὀρθὸν ξύλον πέπηγεν, » ὃ καλοῦσιν Στυλίδας οὗ τὸ ἐκ μέσου κρεμάμενον ῥάκος, ταινία ὀνομάζεται ». Εἶπε οὖν ἂν ὀρθὸν ξύλον τοῦτο, τὸ τοῖς Γάλλοις καλούμενον arbre ἢ mat d' un pavillon, ἢ δὲ Ταινία, αὐτὸ τὸ pavillon, τὸ καὶ étendard λεγόμενον. — Πλάταις.] Κώπαις. — Στ. 25 Τὸν Ἰσθμοῖ.] Ἐξ ΕΑ εἰ ΠΡ, ΑΤ, Τὸ Ἰσθμοῖ, — Στ. 28, Λακινίῳ.] Ἐξ ΕΑ εἰ ΠΡ, ΑΤ, Λευκινία. Ἔστι δὲ ἄκρα τῆς Ἰταλικῆς παραλίας τῆς πρὸς τὸν Ἄδριαν τὸ Λακίνιον, Capo delle collonne, τανῦν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καλούμενον, ἀπὸ τῶν εἰσι σωζομένων ἐν στήλαις καὶ κίσιν ἀμυδρῶν λειψάνων τοῦ ναοῦ τῆς Ἥρας τῆς ἐπικληθείσης Λακινίας.

ΣΕΛΙΑ. 122, στ. 1, Πλεῖστα δὲ Ῥωμαίοις ἐνουβρίσαντες, εἶτι καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ἀναβαίνοντες ἀπὸ θαλάσσης, ἐληίζοντο κ. τ. λ.] Ἐξ ΗΔ ἢ προσθήκη τῆς Κατὰ πρόθεσος. Οἱ δὲ ΠΡ παρήνουν γράφειν,

Πλεῖστα δὲ Ῥωμαίοις ἔν τῃ θαλάσῃ ἐνουθρίσαντες, ἔτι καὶ τὰς ὁδοὺς κ. τ. λ. ἦ, Πλεῖστα δὲ Ῥωμαίοις ἐνουθρίσαντες, ἔτι καὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ἀναβαίνοντες ἀπὸ θαλάσσης, ἘΛΟΧΙΖΟΝ, ὥσπερ ἐξέφρασε καὶ ὁ Α, Mais outre plusieurs insolences et injures qu' ilz feirent aux Romains sur la mer, ilz sortoient encore en terre, et alloient espier les chemins, etc.. Οὐδὲν πλέον, αἶμαι, ἧς προσέθηκα προθέσεως καινοτομητικόν τὴν γραφήν· ἧς ὁ νοῦς, Πλεῖστα Ῥωμαίοις ἐνουθρίσαντες (ἐν τῇ θαλάσῃ δηλαδή, ὃ καὶ μὴ προστιθέμενον ἐξ ἀνάγκης προσυπακούεται), καὶ κατὰ τοὺς ὁδοὺς αὐτῶν, ἐκβαίνοντες τῆς θαλάσσης, ἐληθίζοντο τοὺς ἐντυγχάνοντας, καὶ τὰς ἐγγύς τῶν ὁδῶν κειμένους ἐπαύλεις ἐπόρθουν.—Στ. 3, Σεξιτίλιον καὶ Βελλῆνον.] ΔΓ, Σεξιτίλιον καὶ Βελλῆνον.—Στ. 12, Καλικίαις.] ΔΓ, Καλλικίαις: Καλλικίαις. Ἐπιθετὰ ἀλλοχοῦ (Πλουτάρχ. Μέρ. Β, Σελ. 401-402) σεσημειωμένα περὶ τῆς λέξεως.—Στ. 16, Ἀπεινάι.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἀπεινάι.—Στ. 18, Τὴν καθ' ἡμᾶς θάλασσαν.] ΠΡΑ, ΑΤ, Τὴν κατὰ θάλασσαν λέγεται δὲ ἀντιδιασταλμένως πρὸς τὸν Ὠκεανὸν, Ἡ καθ' ἡμᾶς θάλασσα, ἦν ἄλλως Μεσόγειον καλεῖν νενομίσται.—Στ. 19, Ἐμπορεῖα.] ΠΑΡὰ τὸ Ἐμπορεύομαι. ΔΓ, Ἐμπορεία· παρὰ τὸ Ἐμπορος.—Στ. 20, Ῥωμαίους ἐπέστρεψε . . . ἐκπέμψαι.] Τὴν μέσσην λέξιν οὐτ' εἰς τὸ Ἐπέτρεψε, ὡς ἔγραψαν οἱ ΠΡ, οὐτ' εἰς τὸ, Ἐπέτριψε, ὡς ἕτερός τις παρήναι, τρεπτέον. Ἔστι γὰρ ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγε, Ἀπὸ τῶν ἄλλων λογισμῶν εἰς τὸ ἐκπέμψαι ἐπέστρεψε. Εἰς φροντίδα τοῦ ἐκπέμψαι ἐνέβαλε, κατὰ τὸ ἀλλοχοῦ (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 234 μετὰ τῆς 480) εἰρημένον, « Ἐπέστρεψαν αὐτὸν ἀντε- « πιχειρεῖν τοῖς Ἕλλησι ».—Στ. 27, Τοῦτο δ' οὐ πάνυ . . . ἐξέφυγεν.] Τὸ ἐξῆς, Οὐ πάνυ δὲ πολλὰ χωρία τῆς ὑπὸ Ῥωμαίων οἰκουμένης ἐξέφυγε τοῦτο τὸ μέτρον, τούτεστιν, Οὐκ ἐκτὸς ἐγένετο τοῦ μέτρον τούτου τῶν τετρακοσίων σταδίων, ἀλεύγαις Γαλατικαῖς ἑπτακαίδεκα σχεδὸν ἕξισοῦται.—Στ. 29, Περιελαμβάνοντο.] Εἰς τὸ ῥηθὲν μέτρον τὸ ἀπὸ θαλάσσης ἐνέπιπτον, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς (§ κβ', σελ. 126) ἐκφράσει.

ΣΕΛΙΑ. 123, στ. 2, Ταμείων.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ταμείων· παρὰ γὰρ τὸ Ταμειύω.—Στ. 4, Στρατιᾶς.] ΠΡΑ, ΑΤ, Στρατείας.—Στ. 10, Ἐαυτῷ καὶ κτώμενος.] Ἄμεινον ἂν οὕτω συνετέτακτο, Καὶ ἑαυτῷ κτώμενος, ὡς ἔδοξε καί τινι τῶν ΠΡ, ἦ, Καὶ κτώμενος ἑαυτῷ.—Στ. 11, Καὶ τῶν μὲν.] ΠΡΑ, ΑΤ, Καὶ τῶν τε. — Στ. 17, Τὸν τοιοῦτον.] Λέπει τὸ ἀρ-

θρον ἐν τισι τῶν Ἀντιγράφων. — Στ. 19, Σέ αὐτόν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Σε α-
 τὸ ν. — Στ. 20, Ῥωσίου.] Ἴσως ὁ συστρατευσάμενος Κράσσῳ, οὗ ἄλλα-
 χοῦ (Κράσσ. § 32, Μερ, Γ, σελ. 335) ἐμνημόνευσε Πλούταρχος. Ῥω-
 σκίου γὰρ κἀκεῖ, ἐκ ΔΓ, καὶ οὐ Ῥουστιοῦ, γραπτέον, ὅ με τότε πα-
 ρέδραμε σημειώσασθαι. — Στ. 23, Ἀνακραγεῖν.] ΔΓ, Καὶ κραγεῖν (ἐξ
 ἀμείνωνος δηλονότι τῆς, Κεκραγεῖν, — Στ. 24, Τύφωθῆναι.] ΠΡΔ,
 ΑΤ, Τυφλωθῆναι. Ἔστι δὲ τὸ Τυφοῦμαι, τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Σκο-
 τιζομαι, ἢ Ζαλιζομαι. « Τετύφωται, .. ἐμβεβρόντηται » φη-
 σὶν Ἡσύχιος, ὃν καὶ ἄλλαχού (Πλούταρχ. Μέρ, Α, σελ. 446) ἐπιγα-
 γόμεθα μάρτυρα τὰς διαφόρους τοῦ Τυφοῦσθαι ἐκ τῶν ἐπισημασίας.
 Ἄριστα ἐνθάδε ὁ Α ἠρμήνευσε τὸ Τυφωθῆναι διὰ τοῦς' en esblouit. Ὅμοιον
 δὲ τὸ περὶ τοῦ κόρακος ἱστορούμενον ὅπερ ἄλλαχού (Πλούταρχ. Μέρ. Β,
 Φλαμιν. § 10, σελ. 343) διηγήσατο, καὶ οὗ καὶ Ουαλέριος Μάξιμος Δ, 8,
 § 5) ἐμνημόνευσε. — Στ. 25, Κενὸν πολὺ] Ἐκ ΔΓ, (μαρτυρουμένης ἄλλως
 καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν παραλλήλῳ χωρίῳ, Μέρ. Β, σελ. 343 Κενεμεβατοῦ-
 σιν), ΑΤ, Κλόνον πολύν.

ΣΕΛΙΑ. 124, στ. 1, Τὸν νόμον.] Ἐκ ΔΓ, προσέθηκον τὸ ἄρθρον οἱ ΠΡ.
 — Στ. 9, Αἱ δὲ τιμαὶ τῶε ὠνίων εὐθὺς πεσοῦσαι.] Σημειοῦ τὸ ἐτι σωζόμενον
 ἐν τῇ συνηθείᾳ. Ἐπεσε γὰρ, καὶ Ἐξέπεσεν ἡ τιμητικὸς πρᾶγμα-
 τος, φημὲν, ὅταν εὐωνότερον τοῦ προτέρου γένηται. — Στ. 21, Ἡμέραις.]
 ΠΡΔ, ΑΤ, Ἡμέρας. — Στ. 22, Αὐτῶ.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Αὐτῶ.

ΣΕΛΙΑ. 125 στ. 17, Ἐκόλαζεν.) Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, ἐνόμιζεν. — Στ. 24, Πέμ-
 φαντες ἱκετηρίας.) Χρηστέρον ἀνγράφοις ἐνικῶς, Ἰκετηρίαν, ὡς γράφεται
 καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς (§ κθ', σελ. 126). — Στ. 25, Ἐντειχισάμενοι] Ἰππονώ γεγρά-
 φθαι τὸ πάλαι ἀπλῶς, Τειχισάμενοι.

ΣΕΛΙΑ. 126, στ. 2, Πολεμικοὺς καὶ πολλοὺς.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Πολεμι-
 κοὺς πολλοὺς· ἀνθ' οὗ οἱ ΠΡ γεγράφασιν ἐξ ΕΔ, Πολεμικοὺς τοὺς
 πολλοὺς. — Στ. 5, Βίων.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Βίου. — Στ. 6, Καὶ θηρία.] Γραπτέον
 οἶμαι, Ὅπου καὶ θηρία, ἢ, Ἐπεὶ καὶ θηρία. Οὕτω γὰρ ἠρμή-
 νευσαν καὶ οἱ μεταφρασταί, ὁ μὲν Ἴταλὸς *mentre anche le fiere stesse*,
 ὁ δὲ Γάλλος, *attendu que les bestes mesmes*. — Στ. 10, Ἰπέρημοι.] Ὀλί-
 γους ἀριθμῶ ἔχουσαι τοὺς κατοικοῦντας. ὡς ἐξηγήσατο καὶ Πόρτος. — Στ.
 11, Χώραν προσλαβοῦσαι.] Πρὸς ἣ ἐκέκτηντο γῆν ἐτέραν λαβοῦσαι, τὴν θρέ-
 ψουσαν τοὺς ἐπὶ πλῆδας. — Στ. 13, Ἐδωκε.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, σολοίκου, Δέδωκε

ΣΕΛΙΑ. 127, στ. 7, Μή τις κῦδος κ. τ. λ.] Ἐκ τῆς Χ ῥάψωδιος τῆς Ἰλιάδος σιγ. 207. — Στ. 15, Μανίλιος.] Ἐξ ΕΛ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Μάλλιος.— Στ. 20, Ἐφ' ἐνί.] ΔΓ, Ἰφ' ἐνί.—Στ. 21, Ἐφικνεῖσθαι.] Ἐξ ΕΛ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἄφικνεῖσθαι.— Στ. 27, Διάδοχον.] Ἐξ ΕΛ (οὐκ ἀναγκαίαις, οἱ μαι), ΑΤ, Διαδοχόν.

ΣΕΛΙΑ. 128, στ. 4, Καί τοῦ δημάρχου, μηδένα δὲ πείθων.] Ἐκ ΔΓ, ἌΤ, Καί τοῦ δήμου μηδένα πείθων. — Στ. 6, Ὅποι.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ὄπου. — Στ. 7, Ὁ νόμος πάσαις, ὡς λέγεται, ταῖς φυλαῖς.] ΔΓ, Ὁ νόμος, ὡς λέγουσι, πάσαις ταῖς φυλαῖς.] — Στ. 16, Μετὰ τῆς γυναικός.] Ἐκ ΔΓ, προσέθηκα τὸ ἄρθρον. — Στ. 20, Ἀμέλει.] Τοῦτο τῶν γραμματικῶν οἱ μὲν ὡς ἐπίρρημα, οἱ δὲ, ὡς σένδεσμον, ἠρμήνευσαν, καὶ οἱ μὲν δηλοῦντά τι, οἱ δὲ καὶ παρέλκοντα ἐσθ' ὅτε, καὶ, ὡς εἰώθασιν ἀποφαίνεσθαι ἐφ' ὧν ἀγνοοῦσι, παραπληρωματικόν. Αὐτίκα, παρὰ μὲν Ἡσύχιω, « Ἀμέλει, διὸ, ἀπλῶς, » οὕτως (γρ. Ἐξ ΕΛ, Ὄ ν τ ω ς), οὖν, τοιγαροῦν », παρὰ δὲ τῶ Ἐτυμολόγῳ (σελ. 81) « Ἀμέλει, τοιγαροῦν, δηλαδὴ πάντως· ἐπίρρημα γὰρ ἐστὶ συγκατάθεσιν δηλοῦν », ταῦτά σχεδὸν καὶ τοῦ Εὐσταθίου (Ὀδυσσ Α, σελ. 1407) ἀποφαινομένου, « Καὶ αὐτὸ [τὸ Ἀ μέ λ ει] γὰρ ὡς τὰ πολλὰ, καθάπερ ἐν Ῥητορικῷ εὐρηται Δεξικῷ, ἀντὶ τοῦ Π ἄ ν τ ω ς λαμβάνεται, συγκατάθεσιν δηλοῦν » παρὰ δὲ τῶ Ἄττικιστῆ Μοίριδι, « Ἀμέλει σημαίνει τρία· Διὰ τοῦτο, καὶ τὸ, Πάνυ, καὶ ἔστι καὶ περιττὸν ἐν ταῖς γραφαῖς, κόσμου χάριν παραλαμβανόμενον ». Καὶ ταῦτα μὲν οἱ πάλαι γραμματικοί, ἐμοῦ τι πάντες ἀγνοήσαντες τὴν γένεσιν τοῦ μορίου, ἦν ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ ἡμέτερος Δευάριος πρῶτος ἀνεκάλυψε, διδάξας ἐκ τοῦ Ἀριστοφάνους, ὅτι τὸ. Ἀ μέ λ ει οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ προστακτικὴ ἔγκλισις τοῦ Ἀ με λέ ω ῥήματος, τῆ συνεχεῖ χρήσει εἰς ἐπίρρημα καταστρέψασα. Ἔρα δὲ καὶ ἐκ τῆς παραθέσεως τῆς νεωτέρας τῶν Ἑλλήνων γλώσσης (ἦν πολλὰ πολλὰκις συμβάλλειν εἴρηκα εἰς κατανόησιν τῆς ἀρχαίας) πιστώσασθαι τὸ λεγόμενον. Ἐν γὰρ τῇ παρ' ἡμῖν συνθεῖα, ἠνίκα τι πράξῃεν ἀπειλοῦντες, ἢ καὶ ἄλλως ἐπαγγελόμενοι, παῦσαι δισταζόντα περὶ τούτου τὸν προσδιαλεγόμενον βουλόμεθα, Μή σε κόπτη, φάμεν, ἢ Μή σε μέλη, ὅπερ ἐστὶν αὐτὸ τὸ, Ἀ μέ λ ει. Καὶ ἔστι τοῦτο πολὺ παρὰ τῶ Ἀριστοφάνει. Αὐτίκα ἐν Λυσιστράτῃ (σιγ. 171-172), πρὸς τὴν Λαμπιτῶ ἀποροῦσαν,

Πᾶ καὶ τις ὄν πείσειεν αὐ μὴ πλαδδιῆν;

τουτέστι, Τίνοι τρόπον πείσειεν ἄντις αὐτοὺς μὴ παραφροσίνεϊν, ἢ μὴ ληρεῖν, ἀποκρίνεται ἡ Λυσιστράτη,

Ἡμεῖς ἀμέλει σοι τά γε παρ' ἡμῖν πείσομεν,

ὅπερ οὐκ ἂν ἄλλως ἐκφράσαις διὰ τῆς παρ' ἡμῖν φωνῆς, ἢ, Μή σε μέλει ἢ μεῖς θέλομεν τοὺς καταπείσειν. Ἐν δὲ Βατράχαις, (Στιχ. 532) τῷ Διονύσῳ, τὴν σκευὴν ἀφαιρουμένῳ, ἐπαπειλῶν ὁ Ξανθίας, φησὶν,

Ἀμέλει, καλῶς ἔχ' αὐτ'. Ἰσως γὰρ τοι ποτέ

Ἐμοῦ δεηθείης ἄν, εἰ θεὸς θέλοι.

τουτέστι, Καλὰ, μή σε μέλει ἔχετα. Ἰσως, ἂν ὁ θεὸς θέλῃ, με χρειασθῆς πάλιν καμμίαν φορᾶν. Ἐν ταύτοις οὖν, καὶ πλείστοις ἄλλοις τοιοῦταις, ὁ προστακτικὸς ἐνεστώδης, Ἀμέλει, οὐδὲν μᾶλλον ἐστὶν ἐπιρρήμα τοῦ παρ' ἡμῖν διὰ τριῶν ἐκφερομένου λέξεων. Μή σε μέλη, ἢ Μή σε κόπτη, ἢ τοῦ προστακτικοῦ ἑλληνικοῦ ἀορίστου, Ἀμέλησον, ὃ Λουκιανὸς (Νεκρ. Διαλογ. ἐ, Τόμ. 2, σελ. 142) ἐχρήσατο, « Ἀμέ- » λησον, ὃ Πλούτων, μετελεύσομαι γὰρ σοι ἤδη αὐτοὺς καθ' ἓνα ἐξῆς ». Ἄλλ', ὡσπερ ἔφην, διὰ τὴν συνεχῆ παρὰ τοῖς παλαιῶς χρῆσιν ἐπὶ βεβαιώσεως τοῦ προστακτικοῦ, Ἀμέλει, καὶ ὡς ἐπιρρήματι βεβαιωτικῆ συνωνύμῳ τῷ Πάντως, ἢ Ὄντως, ἐχρήσαντο οἱ νεώτεροι, ἀμελήσαντες, οἱ δὲ καὶ ἀγνοήσαντες ὅλως, τὴν γνησίαν τῆς λέξεως δύναμιν. — Στ, 28, Συνῆλθον περὶ τὴν Γαλατίαν.] Ὁ δὲ Στράβων (IB, σελ. 567) καὶ τὸν τόπον ὠνόμασεν, οὗ συνῆλθον, « Τρίτον δὲ [φρούριον] Δανάα, ὅπου τὸν σύλλογον ἐποίησαντο » Πομπηίος τε καὶ Δεύκολλος· ὁ μὲν ἦκων ἐπὶ τὴν τοῦ πολέμου διαδοχὴν » ὁ δὲ, παραδιδούς τὴν ἐξουσίαν καὶ ἀπαίρων ἐπὶ τὸν θρίαμβον ». — Στ, 29, » Δάφνας ἀνεσταμμένους ἔχοντες ὄμοῦ καὶ τὰς ῥάβδους.] Εξ ΕΑ οἱ ΠΡ, Τδ, Δάφνας ἀνεσταμμένους, ΑΤ, Δάφνας ἀνεσταμμένους. Συνάδει δὲ καὶ ὁ Α entortillées de rameaux de laurier. Διὰ δὲ τὸ ἐξῆς, Ὁμοῦ, ὑπέλαβόν τινες μὴ τις ἑτέρα λέξις ἐξερρήθη τοῦ χωρίου, οἶον, Ὁμοῦ ταῖς κεφαλαῖς, ἢ Ὁμοῦ τοῖς πελέκεσι καὶ τὰς ῥάβδους. Ἰσως ἐγέγραπτο, Δάφνας ἀνεσταμμένους τὰς αἰχμάς ἔχοντες ὄμοῦ καὶ τὰς ῥάβδους. Ἐρεῖ γὰρ ἐν τοῖς ἐξῆς (§ 41, σελ. 139), « Γραμματηφόροι . . . κομίζοντες εὐαγγέλια. Δῆλοι δ' » εὐθύς εἰσὶ ταῖς αἰχμαῖς τῶν δοράτων· δάφνας γὰρ ἀναστέφονται ».

ΣΕΛΙΑ. 129, στ. 2, Κατεψυγμένην.] Κατεξηραμμένην, «Ψύξουσι, ξη-
 » ρανούσι» φησὶν Ἡσύχιος: ἐφ' ἧς σημασίας ἐχρήσαντο οἱ Ἐβδομήκοντα (Ιε-
 ρεμ. ή, 2) «Ψύξουσιν αὐτὰ πρὸς τὸν ἥλιον». Οὐ μετακινητέον οὖν τὴν
 γραφὴν, ὡς τινι τῶν ΠΡ ἔδοξεν, εἰς τὸ, Καταπεφυγμένην.—Στ.
 6, Τὰ τοῦ Λευκούλλου νικητήρια καὶ τὴν δόξαν αἰσόμενον.] Οὐδὲ τὸ Οἰσό-
 μενον εἰς τὸ Ἀνοισόμενον τρεπτέον, ὡς παρήνει τις τῶν ΠΡ. Ἔστι
 γὰρ ἀντὶ τοῦ συνθέτου Ἀποισόμενον, (ταῦτὸ δυναμέιου τῷ Ἀρπασό-
 μενον, ἢ Ἀφαιρησόμενον), ὡς δηλοῖ καὶ ὁ Α οὕτως παραφράσας,
 pour oster et emporter: οὐχ ἄλλοις παρὰ μὲν τοῖς παλαιαῖς, ἐν τῷ, Φέ-
 ρειν καὶ ἄγειν τὰ τῶν πολεμίων, παρὰ δὲ τοῖς νεωτέροις, ἐν
 τῷ, «Ἄνεμος εἶσει ἡμᾶς» τῶν Ἐβδομήκοντα (Ἡσαΐ. ξδ', 6), ἀντὶ τοῦ, Ἀ-
 ποίσει. Τοῦτο παραλαβοῦσα ἡ συνήθεια εἰς κατάραν μετεποίησε λέγουσα.
 Ν ἄ σ' ἐπ ἄ ρ η ὁ ἄνεμος!—Στ. 9, Οὐ μὴν ἀλλὰ τήν.] ΔΓ, Οὐ μὴν ἀλ-
 λά καὶ τήν.—Στ. 21, Διασύρων τὰ ἔργα.] Ἴδε τὰ ἀλλαχού (Ἰσοκράτ. Β. σελ.
 287) σεσημειωμένα περὶ τῆς φράσεως ταύτης.—Στ. 28, Οὕτω γὰρ αὐτὸν
 ἐπιγράψαι Σερωρίῳ κ. τ. λ.] Ἐπιγράφεῖν ἑαυτὸν πράξει τινὶ,
 ἐστὶ, τὸ, Ἄλλου πράξαντος, ἑαυτῷ περιποιεῖσθαι τὴν πράξιν, ἑαυτὸν ἀνθ'
 ἑτέρου εἰσποιεῖν εἰς τὴν πράξιν.—Στ. 29, Τὰ μὲν Κράσσου. . . κατορθωκό-
 τος.] Τὰ Σπυρτάκια, τουτέστι τὸν Σπάρτακον, ὃν Κράσσοις καταπολέμησε
 (Πλουτάρχ. Κράσσ. § 8-11, Μέρ. Γ, σελ. 305-308).—Τὰ δὲ Μετέλλου.]
 Τὸν Σερωρίον, ὃ Μέτελλος ἐπολέμει τὸ πρῶτον (Ἰδ. ἀνωτέρ. § 17, σελ.
 114).—Στ. 30, Τὰ δὲ Κάτλου.] Τὸν Λέπιδον. Τούτῳ μέντοι Κάτλος οὐκ
 ἐπολέμησε· πλὴν εἰ μὴ τὴν ἐξ Ἰταλίας εἰς Σαρδόνα φυγὴν (ἀνωτέρ. § 16,
 σελ. 113), οὗ καὶ νοσήσας ἐτελεύτησε Λέπιδος, τῷ Κάτλῳ ἐνθάδε ἀναγράψαι.

ΣΕΛΙΑ. 130, στ. 1, Ἰποβάλλεται τὴν δόξαν.] Ἐαυτῷ εἰσποιεῖται, ἑτέρου
 κατορθωκότος, τὴν δόξαν ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν μετὰ δόλου ὑποβαλλομέ-
 νων βρεφυλλίων ταῖς ἀτόκοις τῶν γυναικῶν, τῶν καὶ διὰ τοῦτο Ἰποβο-
 λιμαίων καλουμένων.—Στ. 11, Συγκλιναίς.] Τὰς πρὸς ἀλλήλα τῶν ὄρων
 κλίσεις, καὶ τοὺς ἐκ τούτων ἀποτελουμένους αὐλώνας καὶ φάραγγας. Ὁ Α
 παρέφρασε par des vallons et cavains, τουτέστι τοῖς αὐλώσι
 καὶ ταῖς κοιλότησι. Ἐχρήσθη Πλούταρχος τῇ λέξει καὶ ἀλλαχού
 (Μέρ. Γ, σελ. 36, Πύρρ. § 28).—Στ. 15, Περιστρατοπεδεύσας.] Οὐκ ἀπι-
 θάνως παρήνεσέ τις γράφειν Πραστρατοπεδεύσας (τουτέστι, πλη-
 σίον στρατοπεδεύσας).—Στ. 21, Ἰδεῖν.] ΔΓ, Ὅρᾶν.—Στ. 27, Ἐπίεσαι.] Ἐξ
 ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐπεῖναι.

ΣΕΛΙΑ. 131, Στ. 3, Παρακαλοῦντες.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Παρακολουθεῦντες.—
 Στ. 7, Πεπιεσμένου δὲ περὶ τὰς δύοσις τοῦ φωτός.] Ἰπνεοί τις τῶν ΠΡ
 μῆποτε ἀντὶ τοῦ Πεπιεσμένου ἐγγέγραπτο, Πεπλαγιασμένου.
 Μὴ μετακίνει τὴν γραφὴν· μετενίνεκται γὰρ ἡ λέξις ἀπὸ τῶν πιεζομένων
 καὶ θλιβομένων πρὸς ἀγγεῖου τινὸς βάθος, ἢ πυθμένα, ᾧ παρεικάζει τὸν ὀρί-
 ζοντα, πρὸς ὃν δυομένη οἶον συνωθεῖται ἡ σελήνη.—Στ. 11, Ἐφίκοντο.]
 Ἐφικνοῦντο, κατὰ παράτασιν ἄμεινον ἂν ἔγραψε.—Στ. 15, Διέκοψε.]
 Διασπῆσας καὶ χωρίσας τοὺς Ῥωμαίους διέφυγε, διὰ μέσων τῶν Ῥωμαίων
 ἐξῆλθε. Ταῦτὸ σημαίνει καὶ τὸ συνώνυμον Διατύπτω « Διατύψαι, διὰ
 στενοῦ διελθεῖν » φησὶν Ἡσύχιος· ὡσπερ καὶ τὸ Προτύπτω συνωνυμῆ
 τῷ Προκόπτω· τὸ γὰρ παρ' Ὀμήρῳ (Ἰλιάδ. Ν, 136) Προτύψαν,
 ὁ αὐτὸς Ἡσύχιος, διὰ τοῦ « Προένευσαν, προῆλθον, προσχώρησαν » ἐξηγεῖ-
 ται. Καὶ σημειῶσαι· ὅτι ἐκ τούτων ὀρμηθεῖσα ἡ συνήθεια τῷ Ἐκόπτω
 (ὁ ἔστιν Ἐκκόπτω) ἐπὶ τοῦ Ἐκχωρῶ, ἐξέρχομαι, ἢ ἐκφεύγω
 κέχρηται.—Στ. 21, Τὸ σῶμα τοῦ Βασιλέως.] ΔΓ (ἀνεστραμμένως) Τοῦ
 βασιλέως τὸ σῶμα.—Στ. 22, Ἰνώρα.] Γραπτέον Σίνορα ἢ Σίνωρα. Ἔστι
 γὰρ τὸ παρὰ Στράβωνι (ΙΒ, σελ. 555) καλούμενον Σινορία, φρούριον
 ἐπὶ ταῖς ὀρίσις τῆς μεγάλης Ἀρμενίας, ὃ Θεοφάνης Σινωρίαν παρωνόμα-
 σεν. Ἀππιανὸς (Περὶ τοῦ Μιθριδατ. πολέμ. § 101) Σινόρηγα καλεῖ
 τὸ χωρίον, ὃ δ' Ἀμμιανὸς Μαρκελλίνος (15', ζ', § 10) Sinhorim, ἢ,
 ὡς ἐν ἑτέροις ἀντιγράφοις, Synorium.—Στ. 25, Φορεῖν.] Μεθ' ἑαυτοῦ
 φερεῖν, ἔχειν· ὡς καὶ παρ' Ὀμήρῳ τὸ, Τεύχεα φορεῖν (Ἰλιάδ. Κ, 441).
 Ἐπὶ δὲ κυριωτέρας σημασίας, τοῦ Ἐνδύεσθαι, ἐστὶ τὸ Πέπλον φο-
 ρεῖν (Ὀδυσσ. Ο, 127). ἐφ' ἧς ἔσωσε τὸ ῥῆμα καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνή-
 θεια, ἔχουσα καὶ τα ἐξ αὐτοῦ ῥηματικά, τό τε Φόρμα (Γαλατ. un ha-
 bit), ὃ Φόρημα διὰ τοῦ ἡ ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, καὶ τὴν ἀγνωσμένην ἐκεί-
 νοις Φορεσίαν (un habit complet).

ΣΕΛΙΑ, 132, Στ. 3, Ἀράξην.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἄραξιν. Ἀράξην δ' αὐ-
 τὸν ὠνόμασε Πλούταρχος καὶ ἀλλαχοῦ (Λουκουλλ. §, 26, Μερ. Γ, σελ. 235)
 ὡσπερ ὀνομάζει καὶ Στράβων.—Στ. 14, Καὶ ταῦτα οὖν Τιγράνης.] Ἐκ ΔΓ,
 ΑΤ, Καὶ ταῦτα μὲν οὖν Τιγράνης.—Στ. 15, Τὸ ξίφος αὐτοῖς ἀπο-
 λυσάμενος.] Τῶν ΠΡΑ τὸ Ἀπολυσάμενος (ἴσως οὐκ ἀναγκαῖα), ΑΤ,
 Ἀποδυσάμενος.—Στ. 16, Κίταριν.] Διὰ τοῦ ἐκφέρει τὸ Πλούταρχος τὴν
 Κίταριν, τούτεστι τὸν βυσιλικὸν πῖλον, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος· ἡ δὲ παρὰ

Πλουθεύκει διὰ διπλοῦ τ γραφῆ, ἣν καὶ Πόρτος ἐσημειώσατο ὧδε, γραφικὸν ὅπως ἐστὶν ἀμάρτημα, ὡσπερ καὶ ἡ διὰ τοῦ θ Κίθαρις, ἣν παρὰ τῶν ΠΡ παραλαβῶν ἐφύλαξα ἀλλαχθεῖ (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 232). Ἐτεροι δ' οὐκ ὀλίγοι Κ ἰ δ α ρ ι ν διὰ τοῦ δ ῖ γραφουσι.—Στ. 20, [Ἰδρυσάμενος.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ἰδρυσασθαι.—Στ. 21, Ἀφρηῆσθαι.] ΠΡΔ, ΑΤ, Ἀφῆρησθε.—Στ. 22, Σωφηνήν.] Ἐξ ΗΔ, (συναγδούσης Πλουτάρχῳ, Λουκουλ. § 24 Μέρ. Γ, σελ. 233, καὶ Στράβωνι σελ. 527-530), ΑΤ, Σ ο φ ἡ ν η ν.—Στ. 24, Σωφηνῆς.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Σ ο φ ἡ ν η ς.—Βασιλεύουσιν.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Βασιλεύειν.

ΣΕΛΙΑ. 133, στ. 13, Στρατιάν.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Στρατεῖαν.—Στ. 14 Κρονικῆς ἑορτῆς.] Ἦν καὶ ἀπλῶς Κ ρ ό ν ι α Ἕλληνας, Ῥωμαῖοι δὲ Saturnalia καλοῦσι.—Τετρακισμυρίων.] ΔΓ, Τετρακισχιλίων.—Στ. 16, Κύρον. Κ ύ ρ ο ν ἕτεροι τοῦτον ὀνομάζουσι τὸν ποταμὸν, ὡς ἐσημειώσαντο οἱ ΠΡ.—Στ. 17, Ἀράξην... Ἀράξην.] Ἐκ ΔΓ, οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἄ ρ α ξ ι ν... Ἄ ρ α ξ ι ν.—Στ. 23 Ἄ ρ εις τὴν ἀδικίαν.] Σημειοῦ τὴν φράσιν τοῦ παρακμαζόντος ἑλληνισμοῦ κατὰ τὸ, Ἄ φ ε ς ἡ μ ῖ ν τ ᾶ ὀ φ ε ι λ ῆ μ α τ α ἡ μ ῶ ν (Ματθ. 5', 12) Οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ἥδιον χρῶνται τῇ συντάξει, Ἀ φ ι έ ν α ι τ ὸ ν ἀ δ ι κ ο ῦ ν τ α, τὸ μὲν πρόσωπον κατ' αἰτιατικὴν, τὸ δὲ πρᾶγμα (ἡνίκα πλήρης ἐστὶν ἡ φράσις) κατὰ γενικὴν ἐκφέροντες, ὡσπερ καὶ αὐτὸς Πλούταρχος ἀνωτέρω (Ἄγησιλ. §13, σελ. 68) εἴρηκε «Νικίαν, εἰ μὲν μὴ ἀδικεῖ, ἄφες κ. τ. λ.»

ΣΕΛΙΑ. 134, στ. 16, Ἐβαλεν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐβαλλεν.—Στ. 24, Γέλαι καὶ Λῆγες.] Γ ῆ λ α ς ὀνομάζει Στράβων (ΙΑ, σελ. 503) τοὺς πρώτους, διὰ τοῦ ἦ, τοὺς ἑτέρους δὲ Λ ἡ γ α ς παροξυτόνως, ὡς εἶναι παρὰ τὴν Λ ἡ γ η ς (πληθυντ. Λῆγαι) εὐθεῖαν.

ΣΕΛΙΑ. 135, στ. 1, Τῷ μὲν Ἐλυμαίων καὶ τῷ Μήδων βασιλεῖ, πέμψασι κ. τ. λ.] Ἐξ ΗΔ ἡ τοῦ δευτέρου ἄρθρου προσθήκη, διὰ τὸ Π ἑ ῖ μ ψ α σ ι ῖ ἕτερος γὰρ ὁ Μήδων τοῦ Ἐλυμαίων βασιλέως.—Στ. 5, Ἀρβηλίτιδος.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἀρβηλίτιδος.—Στ. 7, Ἀνέπεμψεν.] Ἐξ ΕΔ (συναγδούσης τοῖς μεταφρασταῖς) ΑΤ, Ἀ ν έ π ε μ π ε ν.—Στ. 11, Παρὰ πότον.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Περὶ πότον.—Στ. 14, Ἐκπωμάτων μὲν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν τραπέζαις μεσταῖς.] Ἐξ ΗΔ ἡ προσθήκη τῆς τελευταίας λέξεως, ἥ; τὸ χ ρ ε ι ῶ δ ε ς καὶ οἱ ΠΡ συνῆκαν. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἰεζῆς (σελ. 171, § 06) ἐρεῖ Πλούταρχος «Τραπέζαις ἐκπωμάτων μεσταῖς,». —Στ. 18, Ὡσπερ οἱ τῶν φίλων τοῦ βασιλέως.] Προσυπακουστέον τὸ Ἐ χ ο υ σ ι, ἥ τι ἕτερον τοιοῦτο, πρὸς τὸ πλήρες τῆς φράσεως.—Ἴσως μέντοι ἐγγέγραπτο, Ὡ σ π ε ρ εἰ τ ὶ ν κ. τ. λ.

τουτέστιν, ὡς πὲρ εἰ ἐτύγχανεν ὢν τῶν φίλων εἰς τῶν τοῦ βασιλέως. — Στ. 25, Ἐμὰ ταῦτα πάντα ἐστί.] Ἐπὶ τούτῳ καὶ τῶν τούτῳ παραπλησίον οἰκείως ἂν λέγοιτο, ὃ περὶ τοῦ Ταντάλου Πίνδαρος (Ὀλυμπ. Α, 87) εἴρηκεν,

————— Ἀλλὰ γὰρ κατα-
πέψαι μέγαν ὄλθον οὐκ ἔδου-
νάσθη. —————

— Στ. 27, Βάλλει.] Ἐγράφετο κακῶς, Β ἄ λ λ η. — Ταύτης μὲν ἦν καὶ γενεᾶς καὶ αἵματος.] Τὸ Ὀμηρικὸν αἰνίττεται (Ἰλιάδ. Ζ, 211),

ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὐχομαι εἶναι.

— Στ. 29, Χωρίον.] Οὐκ εἰς τὸ Φ ρ ο ὄ ρ ι ο ν μεταποιητέον τὴν λέξιν, ὥσπερ ἔδοξε τισι τῶν ΠΡ· Τὸ γὰρ Χ ω ρ ί ο ν, αὐτὸ τοῦτο πολλάκις τὸ Φ ρ ο ὄ ρ ι ο ν σημαίνει, τὸ τοῖς Ῥωμαίοις ὀνομαζόμενον Castellum, ἢ Castrum (Στεφ. Θεσσαυρ. Ἑλλ. Γλ. Δ, σελ. 668)· ὅθεν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια παρέλαβε τὸ Κ ἄ σ τ ρ ο ν, τάξασα τὸ Χωρίον ἐπὶ τῶν κατ' ἀγροῦς πολιχνίων, ὥσπερ καὶ τὴν Χ ὠ ρ α ν ἐπὶ τῶν πόλεων. Καὶ παρὰ μὲν τὸ Χ ω ρ ί ο ν, ὃ Χ ω ρ ι α ν ὅς, ἢ Χ ω ρ ι κ ὅς, τουτέστιν ὁ ἐν ἀγροῖς καταικῶν, ὃν Χ ω ρ ί τ η ν ἐκάλουν οἱ πάλαι, καὶ ὃ Χ ω ρ ι ἄ τ ης, αὐτόν τε τοῦτον τὸν Χ ω ρ ί τ η ν σημαίων, καὶ τὸν ἀγροικὸν τοὺς τρόπους καὶ χυδαῖον, οἷαι εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ τοὺς ἀγροῦς οἰκοῦντες· παρὰ δὲ τὸ Χ ὠ ρ α, τὸ Χ ω ρ α τ ε ὕ ω, καθὰ καὶ παρὰ τὸ συνώνυμον Ἄ τ τ ο ἐσχημάτισται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ συνώνυμον τοῦ Χωρατεύω Ἄ σ τ εῖ ζ ο μ α ι, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ (Πρόδρ. Ἑλλ. Βιβλ. σελ. ρκβ) σεσημείωται.

ΣΕΛΙΑΔ. 136, στ. 6, Ἐν δὲ τῷ Καινῷ φρουρίῳ.] Κ α ι ν ὸ ν χ ω ρ ί ο ν, ὀνομάζει τοῦτο Στράβων (ΙΒ, σελ. 556)· ὅθεν δῆλον συνωνύμως (ὥσπερ ἄνωτέρω σεσημείωται) ἐκλαμβάνεσθαι πολλάκις τῷ Χ ω ρ ί ω τὸ Φρουρίον· Ἦν δὲ τοῦτο, ὡς φησι Στράβων, « Ἐρυμνή καὶ ἀπότομος πέτρα, διέχουσα » τῶν Καθείων ἐλαττον ἢ δικιοσίους σταδίους· εἶχε δ' ἐπὶ τῇ κορυφῇ πη- » γὴν ἀναβάλλουσαν πολὺ ὕδωρ, περὶ τε τῇ ρίζῃ ποταμὸν, καὶ φάραγγα » βαθεῖαν. Τὸ δ' ὕψος ἐξαισίον τῆς πέτρας ἦν τοῦ αὐχένος, ὥστ' ἀπολιόρκη- » τον εἶναι. Ἐτετείχιστο δὲ θαυμαστῶς, πλὴν ὅσον οἱ Ῥωμαῖοι κατέσπασαν ».

— Στ. 12, Καὶ κρίσεις.] Ἐξ ΗΛ (συναδούσης τῷ Α) προσετέθη ὁ σύνδεσμος.

— Στ. 20, Ἄμισόν.] Ἐξ ΗΛ. ΑΓ, Ἄ μ ι σ ο ν. Ἄ μ ι σ ὸ ν γὰρ ἐρεῖ καὶ κατωτέρω (§ μβ', σελ. 140) ὥσπερ εἴρηκε καὶ ἀλλαχοῦ (Λουκουλλ. § 19),

—Στ. 23, Ἄ, συνηρημένου.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἄς συνηρημένου.— Καὶ πέρας ἔχοντος.] Διαγραπτέον τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις. οὐδὲν γὰρ πλέον λέγουσι τοῦ, Συνηρημένον. —Στ. 25, Συνειλοχότος.] Ἐξ ΗΛ, ΑΤ, Συνειλοχότος.— Στ. 26, Ταύταις.] Ἐξ ΕΔ (οὐκ ἀναγκαίως, οἶμαι) οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ταύταις.—Στ. 28, Δυναστῶν.] ΔΓ, Δυνατῶν.

ΣΕΛΙΑ. 137, στ. 11, Τούτω.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Τοῦτο.— Στ. 12, Ἐπέστησε φυλακὰς τῶν νεῶν ἐπὶ τοὺς πλέοντας εἰς Βόσπορον ἐμπόρους.] Φυλακὰς (παρὰ τὸ Φυλακὴ) γέγραφα ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Φύλακας (παρὰ τὸ Φύλαξ). Οἱ μεταφρασταὶ οὕτως ἠρμήνευσαν τὸ χωρίον, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγγράπτο, Ἐπέστησε ναῦς φυλασσούσας κ. τ. λ. ἀληθῶς μὲν τῷ πράγματι (ἐπεὶ καὶ ναῦς ἐχρῆν ἐπιστῆσαι τὰς φυλαζούσας τοὺς εἰσπλέοντας εἰς τὸν Βόσπορον), οὐ μὴν ἀρμοζόντως τῇ ἐνάρθρῳ συναρτήσει τοῦ λόγου, ἢ ταῦτόν δύναται καθάπερ ἂν εἰ ἔλεγε, Ἐπέστησε φυλακὰς ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν πλέοντων εἰς Βόσπορον ἐμπόρων.—Στ. 14, Ἀναλαβὼν δὲ τῆς στρατιᾶς πληθὺν συχὴν προῆγε κ. τ. λ.] Τοῦτο ὁ μὲν Α ἐξέφρασεν, Puis avec la meilleure Partie de son armée se meit en chemin, ὁ δ' Ἴταλὸς μεταφραστὴς ἀκριβέστερον, Tolta seco pertanto gran quantità di milizia, s'incamminò, ἢ παραλιπὼν ὁ καὶ ἡμεῖς διαγεγράφαμεν ἄρθρον, ἢ γραφῇ ἐντυχῶν ἀνάρθω. Τὸ Πληθὺν συχὴν ἢ ταῦτο δύναται τῷ Πληθὺν πολλῆν, ὡς καὶ Ξενόφων (Κύρ, Ἀναβάς. Δ, 2) εἶρηκεν, « Ἴεντο δὴ οἱ πολέμιοι πολλῶν πλήθει καὶ » θορύβῳ » καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνθήσια, Πολὺν πλήθος, φιλεῖ λέγειν, οὐ πλεονάζοντος ἐν τούτοις οὔτε τοῦ Πολύς, οὔτε τοῦ Συχνός.—Στ. 24, Αὐταῖς] ΔΓ, Ταύταις.—Στ. 30, Τῶν περὶ αὐτὸν ἀμαρτήματα φίλων.] Ἰπερβατῶς ἐκπέφρασται, ἀντὶ τοῦ Τῶν περὶ αὐτὸν φίλων ἀμαρτήματα—

ΣΕΛΙΑ. 138, στ. 6, Ἄγαν δὲ τῇ τύχῃ χρώμενος.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὸ ἄρθρον. Ἔστι δὲ τὸ Ἄγαν χρώμενος, καταχρώμενος, ἢ κακῶς χρώμενος τῇ τύχῃ· οἷα φιλοῦσι ποιεῖν οἱ νεοκτῆμονες, καὶ μὴ ἐκ προγόνων εἰθισμένοι τῇ τῶν ἀγχιῶν ἀπολαύσει. Σύλοικοι γὰρ οἱ τοιοῦτοι τὰ περὶ τὸν βίον ἐπιεικῶς καὶ γελῶσι, ἐν μὲν χρημάτων περιουσίᾳ, ὡς τι πλέον τῶν ἄλλων δυνάμενοι, καὶ αὐτῶν τῶν οἰκείων, μῆτε γε τῶν ἄλλοτριῶν, καταφρονοῦντες· ἐν δὲ λόγων κτήσει τε καὶ ἐπιστημῶν, ὡς τι πλέον τῶν ἄλλων εἰδότες, ἀλόγως καὶ ἀνεπιστημόνως τοῖς περὶ τὸν βίον καθήκουσιν ἐνασχημονοῦντες.—Σ. 13, Ἐφή-

βους.] ΔΓ (ἀμείνων) Τ ο υ ς Ἐ φ ἦ ρ ο υ ς. — Στ. 14, Ἐδυσχέραινεν.] Αμεινον ἂν γραφοίς κατ' ἀρίστον, Ἐδυσχέρανεν, ὡς ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἀ; il se courroucea. — Στ. 15, Γίνεσθαι.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Γ ἐνέσθαι. — Στ. 17 Ὅ πάντα διακοσμῶν ἐκείνα κ. τ. λ.] Ἦν αὖτος ὁ γυμνασίαρχος. Γυμνάσεσθαι γὰρ ἔμελλον αἱ ἐφροῖ καὶ αἱ παῖδες εἰς τιμὴν τοῦ Δημητρίου, καθὰ δηλοῦται ἐκ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Μισοπώγωνι· οὐτάς λέξεις παρέβαλε τῷ Πλουταρχίῳ τούτῳ χωρίῳ ὁ Φάβρος (Ἄγωνιστικ. Βιβλ. Α, κρ, 21, σελ. 142-143). — Στ. 26, Σοβαρῶς ἔχων δ' ὧτων κατὰ τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον.] Τοῦθ' ὁ μὲν Α, ἠρμήνευσεν, Avoit présumptueusement sa robbe sur la tête baissée jusques aux oreilles, ὁ δ' Ἰταλὸς μεταφραστῆς, Tenendo arrogantemente sul capo la veste a traverso delle orecchie. Καὶ τὸ μὲν Σοβαρῶς (ΔΓ Σοβαρός) ἀμεινον ἂν πρὸς τὸ προηγούμενον, Κατέκειτο, συνττάτοιο· τὸ δὲ, Δι' ὧτων (ἀνθ' οὗ τις τῶν ΠΡ, Δίωτον, γραπτέον εἶναι ὑπενόει) τοιοῦτον ἂν εἴη, ὡσπερ ἂν εἰ ἐλεγεν, Ἐκ τοῦ ὀπισθεν μέρους, ἐν ᾧ τὰ ὦτα, ἐπισπασάμενος τοῦ ἱματίου τὸ ἄκρον εἰς τὴν κεφαλὴν. — Στ. 28, Ἡθητήριον.] « Ἡθητήρια (φησὶν Ἡσύχιος) » Ἔστιατόρια, καταλύσεις ». Εἰσὶ δὲ κυρίως αἱ ἐν ἀγροῖς ἡδονῆς ἕνεκα κατασκευασμέναι οἰκίσεις, ἐν αἷς συνήγοντο συμποσιάσοντες· πρὸς τὴν Ἡθην καὶ τοὺς Ἡθῶντας, διὰ τὸ τοὺς τηλικούτους μάλιστα χαίρειν τοῖς τοιοῦτοις (Ἀθην. σελ. 426). Ἡρόδοτος δὲ (Β, § 133) Ἐν κένη ἤρια ταῦτα ὠνόμασεν· ὅπου οἱ ὑπομνηματισταὶ ἐσημείωσαντο loca voluptaria ταῦτα τοῖς Ῥωμαίοις καλεῖσθαι, παρὰ δὲ τῷ Γρηγορίῳ Νύσσης, Τόπου εἰμπαθεῖς.

ΣΕΛΙΑ. 139, στ. 2, Ἐφώλιον.] « Ἐφώλια (φησὶν Ἡσύχιος), μικρὰ ἢ καράβια, παρὰ τὸ ἔλκεσθαι ὑπὸ τῶν κωπηλατῶν, ἢ τῶν μεγάλων » πλοίων». Καὶ σημείωσαι τὴν λέξιν Καραβιον, ἣ καὶ νῦν ἔτι χρώμεθα, ἐπὶ τοῦ πλοίου, οὕτως ὀνομασθέντος διὰ τινὰ πρὸς τὸν Κάραβον κατὰ τὴν Καραβίδα ἐμφέριαν, ὣν ἡ μὲν ἔτι καὶ νῦν Καραβίς παρ' ἡμῖν λέγεται, ὁ δὲ κάραβος, ὁ αὐτὸς, ἢ γοῦν παραπλήσιός, ἐστὶ τῷ παρ' ἡμῖν, ὡσπερ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, καλουμένῳ Ἄστακῷ· « Κάραβος » (φησὶν ὁ Ἐτυμολόγος), τὸ θαλάσσιον ζῶσιν παρὰ τὸ τῆ κάρα βαίνειν, τῆς » κεφαλῆς προεχούσης. Ἐξ αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ πλοίου λεγόμενον ση- » μαίνει καὶ (ἴτ. γὰρ καὶ) τὴν ναῦν ὡσαύτως· κάρα γὰρ ἡ τρύπις ». Καὶ εἰ ἀληθές, ὃ μόνος λέγει ὁ Ἐτυμολόγος, τὸ Κάραν ὀνομαζεσθαι τὴν Τρόπιν, παρὰ ταύτην ἂν εἴη, καὶ ἡ παρὰ μὲν Λατίνοις Carina,

παρὰ δὲ τοῖς Ἰταλοῖς Carena. — Στ. 3, Ἐκείνης.] Ἦς πρότερον ᾔκει. — Στ. 15, Παίωνων.] Πανοννίων γραφεὶν δεῖν ἐσημειώσαντό τινες, οὐκ ἐπιστήσαντες τῇ καταχρηστικῇ τοῦ ὀνόματος ἐκδοχῇ. Καίπερ γὰρ ἐτέρων ὄντων παρὰ τοὺς Πανοννίους τῶν Παίωνων, τινὲς τῶν Ἑλλήνων ἀγνοήσαντες Παίονας ὠνόμασαν τοὺς Πανοννίους, ὡς ἐσημειώσατο Δίων ὁ Κάσιος (μθ', 36, σελ. 595). Τούτων δὲ τῶν ἀγνοησάντων ἦν καὶ Πλούταρχος, καὶ Ἡρωδιανός, καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι. — Στ. 16, Ῥᾶον.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ῥᾶδιον. — Στ. 18, Ἐπιτείνων τὴν δίωξιν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἐπί τὴν δίωξιν, ὁ οἱ ΠΡ, εἰς τὸ, Ἐπί τῇ δίωξει, ἢ τὸ. Ἐπείγων τὴν δίωξιν τρεπτέον εἶναι ὑπετόπασαν. Ἔστι δὲ τὸ Ἐπιτείνειν τὴν δίωξιν πρᾶπλήσιον τῷ Ἐπιτείνειν τὴν κίνησιν, ᾧ ἀνωτέρω (Εὐμεν. § 13, σελ. 41) ἐχρήσατο Πλούταρχος. — Στ. 24, Ἀῆλοι.] Οἱ κομίζοντες εὐαγγέλια. — Στ. 30, Κατ' ἀλλήλων.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Καταλλήλων.

ΣΕΛΙΔ. 140, στ. 2, Εἰς ὕψος.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, προσέθηκαν τὴν προθεσίον — Προβάς.] ΔΓ, Προσβάς. — Στ. 4, Ἐαυτὸν.] ΔΓ, Αὐτόν. — Στ. 5, Καὶ ἑαυτῷ καὶ Ῥωμαίοις γέγραφε ποιούμενος.] Καὶ ὅτι ἐπέστειλε Φαρνάκης τῷ Πομπηίῳ λέγων τὸν πατρῶον κλῆρον ἑαυτῷ καὶ Ῥωμαίοις πεποιῆσθαι, ὑφ' ἑαυτὸν, ὡς βασιλέα, καὶ ὑπὸ Ῥωμαίους, ὡς προστάτας, ὑποτεταχέναι τὴν ὑπὸ τῷ πατρὶ χώραν ἅπασαν. Οὕτω πως ἐξηγούνται τὴν οὐ πᾶν τι σαφῆ φράσιν ταύτην. — Στ. 7, Τῇ χαρᾷ χρώμενον.] Οὐκ ἀπῆλλακται τὸ χωρίον ὑποψίας. Καὶ τῶν μὲν ΠΡ, τινὲς εἰκαζον μήποτε γραπτέον, Τῇ χαρᾷ διαχρόμενον, ᾧ περ ἀμωσγέπως συνάδει ὁ Ἰταλὸς μεταφραστὴς *empiutosi di allegrezza*. Ἡμῖν δὲ δοκεῖ γεγράφθαι πάλαι, Πολλῇ χαρᾷ χρώμενον, ὡς ἡρμηνεύσας καὶ ὁ Α, *en demena grande joye*. Μαρτυρήσεις δ' ἂν τῇ τοιαύτῃ γραφῇ καὶ τὸ παρὰ τῷ Σοφικλεῖ (Γράχιν. 193),

Οὐκ ΕΥΜΑΡΕΪΑ χρώμενος ΠΟΛΛῇ, γύναι.

— Στ. 16, Θεράποντας.] ΠΡΑ (συνάδουσα τῷ Α, *ses serviteurs*) ΑΤ, Θεραπεύοντας. Ἄμεινον δ' ἂν ἦν τοῦτο τρέπειν εἰς τὸ, Θεραπέυσαντας καὶ τούτέστι τοὺς ἐπιμεληθέντας τῆς τοῦ νεκροῦ ταριχείας. — Στ. 18, Ἀφροισωμένος τὸ νημασθέν.] Ἀποτρεψάμενος τοῦ νεκροῦ τὴν θέαν, ἵνα μὴ δόξη κειμένῳ τῷ ἐχθρῷ ἐπιχαίρειν, καὶ ἐπισπάσῃται διὰ τοῦτο τὴν παρὰ τῶν θεῶν νέμειν καὶ ὀργήν. — Στ. 20, Καίτοι.] Ἐναντιωματικῶς πρὸς τὸ Ἐθαύμασεν, ὡς περ ἂν εἰ ἔλεγεν, Ἐθαύμασεν ἂ Μιθριδάτης περιεβέβλητο, καίπερ μὴ ἰδὼν τὸν ξιφιστῆρα (κεκλεμμένος γὰρ ἦν), ὅς μακρῷ μείζω θαυμασμά

ἄν αὐτῷ ἐνεποιήσῃς. Τίνα δὲ λέγει ξιφιστῆρα, σεσημειώται ἀλλαχοῦ (Ἡλιαδῶρ B, σελ. 317).—Στ. 22, Κίταριν.] Κίδαριν διὰ τοῦ δ ἢ τοῦ Βρυίνου ἐκδο-
σις. Ἴδε τὰ ἀνωτέρω (σελ. 374) σημειωθέντα περὶ τῆς λέξεως.—Στ. 25,
Φαρνάκης.] ΔΓ, Ὁ Φαρνάκης.

ΣΕΛΙΑ. 141, στ. 5, Περὶ τῆς καθόλου ζητήσεως.] Καθόλου, ἔγραψα ὅφ'
ἐν, ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Καθ' ὅλου. Τίνα δὲ λέγει Καθόλου ζήτησιν, οὐκ
εὐχερὲς συνιδεῖν. Ὁ μὲν γὰρ Ἰταλὸς μεταφραστὴς ἠρμήνευσεν, *Intorno
al parere dell' invenzione in generale* ὁ δὲ Α, *Touchant la question
générale et universelle*. Ὁ δὲ τὸν Α ἐκδοὺς πρὸ τοῦ Κλαυερίου ἐπεχείρη-
σεν ἐξηγήσασθαι ἐξ ὧν ὁ Κικέρων ἐν τῷ περὶ Εὐρέσεως (De Invent.
I, 6), εἶρηκε περὶ τοῦ Ἑρμαγόρου τούτου. Ἀλλὰ τὰ μὲν τοῦ Κικέρωνος οὐ
πάνυ τι συντελεῖ εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ Πλουταρχείου χωρίου· ὅπερ ἄμει-
νον ἂν παραβάλλοις τὰ τῷ Κυντιλιανῷ (Quinctil. Instit. Orator. III, 5,
§ 5, καὶ 6, § 2) εἰρημένα. Φησὶ δ' αὐτὸς τὸν Ἑρμαγόραν διττὸν εἶδος ἀπο-
φῆναι τῶν ζητήσεων. τὰς μὲν γὰρ εἶναι ὀρισμένας, τὰς δ' ἀορίστους· καὶ
ταῖς μὲν ὀρισμέναις πράγματα, πρόσωπα, χρόνους κ. τ. λ. ἐμπεριέχεσθαι,
ἄς καὶ ἵποθέσεις ἐκάλουν. τὰς ἀορίστους δὲ ἀπλῶς ζητεῖσθαι, μηδεὸς
ὑποκειμένου πράγματος ἢ προσώπου. Ταύτας δὲ οἱ μὲν Θεσεις ἐκάλουν,
οἱ δὲ Ζητήσεις καθολικὰς, οἱ δὲ Ζητήσεις φιλοσοφικὰς,
οἱ δὲ Κεφάλαια γενικώτατα. Καὶ τούτων μὲν παράδειγμα τὸ, Εἰ
γαμητέον· τῶν δ' ὀρισμένων, Εἰ Κάτωνι γαμητέον.—Στ. 8,
Εἰς ἐπισκευὴν πενήτηντα τάλαντα.] Ἀντὶ τοῦ Πεντήκοντα, ἴσως γρα-
πτέον Πεντακόσια, ὡς ὑπέλαβέ τις τῶν ΠΡ. Ἐπισκευὴν δὲ νοητέον
τὴν ἀνίγερσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Σύλλα, μικρὸν πρὸ τοῦ Πομπηίου, κακωθέντων
οἰκοδομημάτων τῆς πόλεως· πολλὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ὑπ' ἐκείνου κατασκα-
φέντων, ἢ ἐμπρησθέντων (Πλουτάρχ. Σύλλ. § 14) εἰδὸς ἔτι λελεῖσθαι.

ΣΕΛΙΑ. 142, στ. 8, Ἐπεμψεν ἀξιῶν εἰς τὴν βουλὴν.] Καθ' ὑπερβατὸν,
ἀντὶ τοῦ, Ἐπεμψεν εἰς τὴν βουλὴν, ἀξιῶν.—Στ. 13, Ἄμωσγέπως.]
ΠΡΑ (συνάδουσα τῷ Α, comment que ce fust), ΑΤ. Ἄλλως γέπως
—Στ. 15, Ἐβούλετο] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐβουλεύετο.—Στ. 18, Καὶ ἡ γυνή.]
Ἐκ ΔΓ, προσέθηκα τὸ ἄρθρον.—Ἀποτρέφεται.—Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀποτρίφεται.
—Στ. 29, Τῷ μεγέθει.] Δαίπουσιν αἱ λέξεις αὗται ἐν τινι τῶν Ἀντιγράφων.

ΣΕΛΙΑ. 143, στ. 1, Τῆς θέας ἐξέπεσε.] Τοῦ κειροῦ τοῦ θριάμβου καθυ-
στέρησεν, οὐκ ἔφθασε πομπευθῆναι.—Στ. 9, Κατοικία δὲ πόλεων.] Ἄς οἰ-

γανθροπούσας, ἢ καὶ τὸ παράπαν ἐρήμους εὔσας, συνώκισε Πομπήϊος· ὥσπερ ἐξεδέξαντο οἱ μεταφρασταί.—Στ. 12, Προσεκλήσατο.] ΔΓ, Ἐπεκλήσατο.—

Στ. 14, Ἐν νομίσματι καὶ κατασκευαῖς ἀργύρου καὶ χρυσοῦ.] Ἐξ ΗΑ τὸ Ἀργύρου, ΑΤ, Ἀργυρίου. ἦν ἐξ ἄλλων τε πολλῶν ἐστί πιστώσασθαι, καὶ ἐκ τοῦ Στράβωνος (ΙΕ, σελ. 735), «Τὸ δὲ (γρ. Τὸν δὲ) πλείστον καὶ ΧΡΥΣΟΝ καὶ ἌΡΓΥΡΟΝ ἐν ΚΑΤΑΣΚΕΥΑῖΣ εἶναι, ΝΟΜΙΣΜΑΤΙ δὲ οὐ πολλῶν».—Στ. 23, Τῆς μάχης.] ΔΓ, Κ α ἰ τ α ῖ μ ά χ α ῖ ς . —Στ. 26, Τρίς.] ΠΡΑ ΑΤ, Τρεῖς. Τὸ ἐπιφῆμα δὲ ἐξέφρασε καὶ ὁ Α (trois fois), καὶ ὁ λόγος αἰρεῖ. —Στ. 30, Ἰππῆθαι.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ἐπῆχθαι· τοῦτο μὲν γὰρ παρὰ τὸ, Ἐπάγομαι· ἐκεῖνο δὲ παρὰ τὸ Ἰπάγομαι, ὅ ἐστιν, Ἰπέμαυτῶ πειοῦμαι, ἢ Ἐμαυτῶ ὑποτάσσω.

ΣΕΛΙΑ. 144, στ. 3, Τοῖς τεσσαράκοντα προσῆγεν.] Τοῖς πεντήκοντα γραπτέον εἶναι οἱ ΠΡ οὐκ ἀλόγως ὑπελήφασιν· ἕκτον γὰρ καὶ τεσσαρικοστὸν ἡλικίας ἔτος εἰκὸς ἦν ἀγεῖν τινικαῦτα τὸν Πομπήϊον. Ἄλλοι δὲ γράφειν δεῖν ᾤθησαν, Τοῖς πέντε καὶ τετταράκοντά.—Στ. 9, Ἐαυτοῦ.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Αὐτοῦ.—Στ. 12, Οὕτως.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Οὕτω. Ἐσημειωσάμεθα δὲ καὶ ἀνωτέρω. (σελ. 364), ὡς οὐκ εὐλόγως ἀποκόπτεται τὸ σ̄ τοῦ Οὕτως, ἄλλως τε καὶ μηδενὸς ἀποκόπτοντος ἐν τῷ συνωνύμῳ Ὡσαύτως.—Στ. 15, Λεούκουλλον.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Λεούκουλλος· πρὸς γὰρ τὸ, Ἐδέξατο.—Στ. 17, Κελεύουσα.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Κελεύουσα. Ὁ νοῦς, Ἐπανελθόντα τὸν Λεούκουλλον ἐξ Ἀσίας ἐδέξατο λαμπρῶς ἢ σύγκλητος, καὶ μᾶλλον ἔτι, ἡνίκα παρεγένετο Πομπήϊος, διήγειρεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πολιτεῦσθαι, βουλομένη κολοῦειν, τουτέστι ταπεινοῦν, τὴν Πομπήϊου δοξάν.—Στ. 20, Ἐπὶ δὲ Πομπήϊον εὐθύς ἀίξας.] « Ἀίξας (φησὶν Ἡσύχιος), ὀρμήσας » Παρὰ τὸ Ἄσσω ἢ Ἄττω, καὶ ἐν διαλύσει Ἄσσω ἢ Ἄττω. Δύναται δὲ τοῦτο κυρίως· τὸ ἐν τῇ συνθεῖσι οὐκ ἀκόμψως· ἀπὸ τῶν δαψιλῶς καὶ μεθ' ὀρμῆς ἐκχεομένων ὑδάτων μετενηνεγμένον μέσον ῥῆμα, Χύνομαι, αἶον ἐν τῷ, Ἐχύθη κατ'επάνωμοῦ, ὅ ἐστιν, ἤϊξεν ἐπ' ἐμέ. Ἐπὶ δὲ τῆς αὐτῆς σημασίας χρώμεθα καὶ τῷ ἀμεταβάτῳ, Χυμίζω.

ΣΕΛΙΑ. 145, στ. 3, Αὔλειον.] ΔΓ, Αὔλιον. Προστυπάκουε τὸ Θύραν.—Στ. 12, Μετὰ δεινότητος.] Μετὰ πανουργίας.—Στ. 13, Τὰς ἀπρκλίσεις.] Τὰς εἰς θάτερον ὀπότερον τῶν μερῶν κλίσεις, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐγκλινομένων τοίχων τοῦ πλοίου ἐν κυμαινομένῃ θαλάσῃ. Τοίχους γὰρ, ὥσπερ οἰκίας, οὕτω καὶ πλοίου ἔλεγον, τὰ ἐκατέρωθεν σανιδώματα, καὶ μετέφερον

κομψῶς ἐπὶ τὰς πολιτικὰς στάσεις, πλοῖω χειμαζομένῳ παρεικχζοντες τὴν στασιάζουσαν πόλιν, καθὰ δηλοῖ καὶ Ἀριστοφάνης (Βατραχ. 535-537), πρὸς ἄνδρὸς εἶναι λέγων εἰρωνικῶς.

— — — νῦν ἔχοντος καὶ φρένας,
Καὶ πολλὰ ΠΕΡΙΠΕΠΛΑΥΚΌΤΟΣ,
Μετακυλινδεῖν αὐτὸν αἰεὶ
Πρὸς τὸν εὖ πράττοντα μᾶλλον ΤΟΪΧΟΝ,

ὅς καὶ περὶ τῆς Ἀθηναίων πόλεως, μωραίνουσης οὐχ' ἤττον τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας, φησί (Βατραχ. 704),

Τὴν πόλιν καὶ ταῦτ' ἔχοντες ΚΥΜΆΤΩΝ ἘΝ ἈΓΚΆΛΛΑΙΣ.

—Στ. 19, Οὐ γὰρ τὴν στάσιν κ. τ. λ.] Τὰ αὐτὰ ἐρεῖ καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς (Καίσαρ. § 13, σελ. 276).—Στ. 20, Πρῶτον κακόν.] ΔΓ (ἀνεστραμμένως) Κακὸν πρῶτον.—Στ. 22, Ὀχλον.) Προσέθηκα τὴν λέξιν ἘΞ ΕΛ.—Στ. 23, Νεμὸς ἀγρῶν.] Ἄς ἐν τῷ Καίσαρος βίῳ (§ 14, σελ. 276), Κληρουχίασ καὶ διανομὰς χώρας, εἴρηκε.—Ἐκβαίνων τὸ τῆς ἀρχῆς ἀξίωμα.] Ἔπιθι τὰ ἀλλαχεῦ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 40), σημειωθέντα περὶ τῆς συντάξεως ταύτης.—Στ. 25, Βίβλου.] ΔΓ (κακῆ) Βύβλου. Ἔστι γὰρ παρὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν κύριον ὄνομα Bibulus (β ταῦτὸν δύναται τῷ τῶν Ἑλλήνων προσηγορικῷ, Πόττης) Βίβουλος, καὶ κατὰ συγκοπὴν, Βίβλος ὡς καὶ παρὰ τὸ Catulus ὁ Κάτλος καὶ παρὰ τὸ Tusculum τὸ Τοῦσκλον.—Στ. 28, Συμφήσαντος.] ΔΓ, Συμφωνήσαντος.

ΣΕΛΙΑ. 146, στ. 4, Ἐκφυγεῖν αὐτὸν ἐπὶ καιροῦ τὸ ῥῆμα.] Ὡσπερ καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ φαμέν, μετὰ μὲν γενικῆς, Μοῦ ἐξέφυγεν ὁ λόγος, πρὸς τὴν Ἐξ πρόθεσιν μετ' αἰτιατικῆς δὲ, Μ' ἐξέφυγεν ὁ λόγος, κατὰ τὸ (Ἰλιάδ. Δ, 350),

—Ποῖόν ΣΕ ἔπος ΦύΓΕΝ ἔρκος ὀδόντων;

—Στ. 6, Χρησασθαι.] Ἰσ. γρ. Χρῆσθαι.—Στ. 17, Κοπρίων κόφινον κατὰ κεφαλῆς τοῦ Βίβλου κατεσκεδάσαε.] ἘΞ ΕΛ, ΑΤ, Κοπρίων κόφινον ἐκ κεφαλῆς κ. τ. λ.—Στ. 20, Εἰς πᾶν ἤδη ... * καὶ * κατ' ἀντίπραξιν οὐδὲν πολυπραγμονῶν κ. τ. λ.] ἘΞ ΗΔ, ΑΤ, Εἰς πᾶσαν ἤδη ... καὶ κατ' ἀντείσπραξιν οὐδὲν πολυπραγμονῶν. Τὸ μὲν πᾶσαν ἔτρεψα εἰς τὸ, Πᾶν, τὸ δὲ, Ἀντείσπραξιν (παρανεσάντων τοῦτο καὶ τῶν

ΠΡ) εἰς τὸ Ἀντίπραξιν περιήρηκα δὲ καὶ τὸν πρὸ τῆς προθέσεως σύνδεσμον. Ὁ νοῦς, Εἰ; πᾶν ἔργον, ἢ πράγμα, ἤδη χειροῦσθαι αὐτοῖς ἐγεγόνει, οὐδὲν πολυπραγμονῶν, ὅστε ἀντιπράττειν καὶ ἐναντιοῦσθαι αὐτοῖς. Συνάδει δὲ τῇ διορθώσει καὶ ὁ Α, se laissa mener par eulx à tout ce qu' ilz voufurent, et ne s' enquit plus de rien à l' encontre, καὶ ὁ Ἰταλὸς Μεταφραστῆς, divenne verso loro mansueto e obbediente in ogni cosa, non prendendo à contrastar nulla ad essi—Στ. 30, Ἐξίπεμψε.] Γράφει κατὰ παράταξιν, Ἐξέπεμπε, ὡσπερ ἐξέφρασαν καὶ ὁ Α καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστῆς.

ΣΕΛΙΑ 147, στ. 4, Γέροντι τῷ τρυφᾶν ἀωρότερον, κ. τ. λ.] Ἐπιθι τὰ ἀλλαγῶ (Πλουτάρ. Μέρ. Γ, Λουκυλλ. § 38, σελ. 251) παραπλησίως εἰρημέναι.—Στ. 11, Ἀπέστειλε.] ΔΓ, Ἀπέπεμψε.—Στ. 12, Αὐτῷ.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Αὐτοῦ φέρεται γὰρ πρὸς τὸν Κλώδιον.—Στ. 19, Πρεῦθαλλε.] ΔΓ (κακῆ) Πρεῦθαλε, — Στ. 20, Τῆς ἀνὴρ ἀνδρα ζητεῖ.] Κιναιδὸν ἀποφῆναι τὸν Πομπηῖον ἐσπούδαζεν ὁ Κλώδιος.— Τίς ἐνὶ δακτύλῳ κνᾶται τὴν κεφαλὴν.] Τῶν κιναιδῶν ἦν γνώρισμα καὶ τοῦτο, ὡς φησι καὶ Ἰουθενάλιος (Σατωρ, 9, Στ. 133,) Περιέρχου γὰρ ὄντες περὶ τὴν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς εὐθέτησιν, ὡσπερ καὶ περὶ τὸν ἄλλον τοῦ σώματος κλλωπισμὸν, κῦλαθεῦντο τὸ ὅλην τῇ χειρὶ κνᾶσθαι, ἵνα μὴ τὴν κόμην συγχέοιεν. Περὶ τῶν ταούτων φησὶ καὶ Λουκιανὸς (Ῥητόρ. διδάσκ. § 11) «Πάγκαλον ἀνδρα, διασεσαλευμένον τὸ βᾶδισμα, ἐπικεκλασμένον τὸν αὐχένα, γυναικεῖον τὸ βλέμμα, μελιχρὸν τὸ φώνημα, μύρων ἀποπνέοντα, Τῶ ΔΑΚΤΥΛῶ ἌΚΡῶ ΤῆΝ ΚΕΦΑΛῆΝ ΚΝῶΜΕΝΟΝ» — Στ. 23, Ἀπεκρίνοντο.] Ἐξ ΗΑ (συναδούσης τοῖς μεταφρασταῖς), ΑΤ, Ἀπεκρίναντο.

ΣΕΛΙΑ 148, στ. 20, Ἀναλαμβάνοντος.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ἀναλαθόντος.— Στ. 24, Στρατιᾶς.] Ἐξ ΗΑ (συναδούσης τοῖς μεταφρασταῖς), ΑΤ, Στρατείας.

ΣΕΛΙΑ 149, στ. 2, Χρηματισμούς.] Ἰπενόει τις τῶν ΠΡ οὐκ ἀπιθάνως γραπτέον εἶναι, Χρηματισμοῦ πρὸς τὸ Ἰπόθεσιν.—Στ. 4, Μοχθηρία πεποίηκε πιθανόν, ὡς ἄπιστον ἢ Πομπηῖου φύσις.] ΔΓ, Μοχθηρία πιθανόν, ὡς ἄπιστον ἢ Πομπηῖου ποιεῖ φύσις.— Στ. 14, Τοῖς ἐκτὸς ἀνθρώποις.] Τῆς ἐκτὸς τῆς Ῥώμης.— Στ. 16, Ἀπορροήν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐπιρροήν.—Στ. 19, Συνηρηθῆσθαι Βέλγαις.] Πολεμεῖν Βέλγαις καὶ σημεῖον τὸ καινὸν τῆς μήπω καταχωρισθείσης ἐν τοῖς Λεξικοῖς μεταφραῶς ταύτης, καθ' ὁμοιότητά τινα τοῦ Συμπλέκεσθαι ἢ Συγάπτειν τοῖς πολεμίοις. Τὰ γὰρ συνημμένα καὶ

συμπεπλεγμένα, λέγοντ' ἂν πιθανῶς καὶ συνηρημένα. — Στ. 21, Καταπολιτευόμενος τὸν Πομπήϊον,] ΔΓ, Καταπολιτευόμενος Πομπήϊον. — Στ. 24, Γυμνάζων διεπώνει.] ΔΓ, Γυμνάζων διετέλει. — Στ. 26, Τὸν ἐκ πολεμίων τοσοῦτον.] ΔΓ, Τὸν ἐκ πολεμίων τοσοῦτων οὐ κακῶς, εἶμαι, ἔαν, καὶ τὸ προηγούμενον τρέπων, γράφης, Τὸν ἐκ πολεμίων τοσοῦτων. — Στ. 29, Ὑπερβάλλοντος.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ὑπερβάλλοντος.

ΣΕΛΙΑ. 150, στ. 1, Ἀμιλλωμένων καὶ φερομένων.] Ἀμιλλητικῶς πορευομένων πρὸς τὸν Καίσαρα. — Στ. 6, Μετείναι. . . ἐκείνους.] Τὸ μὲν ἐξ ΕΔ, τὸ δ' ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Μετείναι. . . ἐκείνους. — Στ. 10, Καίσαρι δὲ καί.] Περιττὸς ἐδοξέ μοι ὁ τελευταῖος τῶν συνδέσμων, ἐν παρέλιπον καὶ οἱ μεταφράσαντες. — Βεβαιῶν.] ΔΓ, Βεβαιῶσι. — Στ. 13, Ἀποκρίνασθαι] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀποκρίνεσθαι. — Στ. 20, Πεινατικός.] Παρὰ μόνῳ ἴσως Πλουτάρχῳ ἢ λέξις· καὶ ἔοικε τὸ τῶν Ῥωμαίων Famelicus (ὁ τὰ ἀρχαῖα Λεξικά διὰ τοῦ Αιμόξηρος ἠρμήνευσαν) διὰ ταύτης ἐκφράσαι βουλευθῆναι. Ἔστι δὲ ὁ συνεχεῖ πεινῆ πιεζόμενος, ὁ διὰ πενίαν λιμοκτονούμενος. — Στ. 27, Ἐνόπλους.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐν ὅπλοις. — Στ. 28, Μὲν τὸν.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Μενίτιον.

ΣΕΛΙΑ. 151, στ. 4, Ἀντίαν.] ΔΓ (ἢ διόρθωσις) Οὐαίαν. — Στ. 17, Θαυμαστωθεῖς.] Θαυμασθεῖς, ἢ, Θαυμαστὸς κριθεῖς, παρὰ τὸ Θαυμαστώ τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ ῥῆμα, ᾧ καὶ ἀλλαχοῦ (Περικλ. § 28, Μέρ. Α, σελ. 308) ἐχρήσατο Πλούταρχος. Πολλὴ δὲ ἡ λέξις καὶ παρὰ τοῖς Ἑβδωμήκοντα, οἷον, « Ἐθαυμαστώθη ἡ γῆσίς σου ἐξ ἐμοῦ (Ψαλ. » ρλή, 6) ». — Στ. 25, Ἄκριτον] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἄκριτον. — Στ. 27, Φλόραν.] Ἐπιθι τὰ ἀνωτέρω, (§ 2, σελ. 100). — Στ. 28, Εἰς χεῖρας τινῶν ἑλλόντων.] Ὡσπερ καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ, Ἦλθαν εἰς τὰ χεῖρια, ἐπὶ τῶν μαχομένων, ἢ ἄλλως παλαιόντων. — Στ. 29, Ἦλλαξε τὰ ἱμάτια.] Καὶ τοῦτο, πολὺ παρὰ τε τοῖς Ἑβδωμήκοντα καὶ τοῖς Βυζαντινοῖς συγγραφεῦσιν ὄν, ἔσωσεν ἡ συνηθεια, Ἦλλαξε τὰ φορέματα, λέγουσα· ὅθεν καὶ Μίαν ἀλλαξίαν ἢ ἀλλαγὴν φορεμάτων φασὲν, τὸ σύνολον τῶν ἀποχρόντων εἰς σκέπην τοῦ σώματος ἐσθημάτων, τῷ τῇ τῶν Γάλλων φωνῇ un hapit comblet καλούμενον, ἐκ τῶν Ἑβδωμήκοντα λαβόντες ἴσως τὰς ἀφορμὰς. Τὸ γὰρ παρ' ἐκείνους (Κριτ. ιδ', 13), « Τριάκοντα ἄλλασσόμενας στολὰς ἱματίων » οὐδὲν ἕτερον σημαίνει ἢ τὸ παρ' ἡμῶν, Τριάκοντα ἄλλαξις, ἢ ἄλλαγὰς φορεμάτων. Τοιοῦτόν ἐστι

καὶ τὸ (Γενέσ. μί, 22) « Πέντε ἐξκλασσοῦσας στολάς » ὅπου ὁ Σύρος, Ἡέντε ζυγὰς σολῶν, ἔφρασεν, ὡσπερ καὶ ἡ συνήθεια, καὶ τοῦτο σώσασα, Ζυγὴν φορεμάτων, λέγει, παρὰ τὸ ἀρχαῖον δηλονότι ἔθος, ἡνίκα ἡ τελεία τοῦ σώματος ἐσθῆσι; ἐκ δύο συνέκειτο σκεπασμάτων, τοῦ ἱματίου καὶ τοῦ χιτῶνος.

ΣΕΛΙΑ. 152, στ. 4, Καίσαρα τοῦ Πομπηίου.] ΔΓ, Καίσαρα Πομπηίου. — Στ. 8, Δὲ Πομπηίου.] ΔΓ, Δὲ τοῦ Πομπηίου. — Στ. 9, Κατήνεγκεν.] ΔΓ, Ἀνήνεγκεν. — Στ. 12, Ἐκόμεινεν ἡ πόλις καὶ πάντα τὰ πράγματα σάλον εἶχε.] Ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς θαλάσσης (ιδ. ἀνωτέρ. σελ. 382), ἢ μεταφορᾶ καὶ Σοφοκλῆς; ἐχρήτατο ἐπὶ ταραττομένης πόλεως; φήσας (Οιδ. Τύρ. 22-24).

Πόλις γάρ, ὡσπερ καὶ τὸς εἰσορᾶς, ἄγαν

Ἦδη ΣΑΛΕΪΕΙ, κἀνακουφίσαι κἀρα

ΒΥΘῶΝ ἔτ' οὐχ οἶα τε φοινίκου ΣΑΛΟΥ.

— Στ. 16, Καὶ τοῦτο κώλυμα ὄν.] Ὁ τοῦ Κράσσου θάνατος. — Στ. 22, Τὸ χεῖρέ τε ὑποκονίσταται.] Τὰς χεῖράς τε κόνει πάσσει παλαιστοῦ δίκην ἢ δὲ ῥῆσις ἐξ ἀδήλου κωμικοῦ. — Στ. 24, Ὅπου τοσοῦτον. . . εὐρυχωρίας δυοῖν ἀνδροῖν οὐκ ἐπέσχευ.] Οὐκ ἔρρωται τὸ χωρίον. Διὸ οἱ μὲν τὴν λέξιν Φιλοτιμίαν, φιλονεικίαν, ἢ Ἔριν (πρὸς ἣν συνετάττετο τὸ Ἐπέσχευ) ἐξεῤῥυκέναι τοῦ χωρίου ὑπετόπασαν. Ὁ δὲ Α καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστῆς ἀπὸ κοινοῦ λαβεῖν ἔγνωσαν τὸ πρηνεγόμενον ἐπιθυμίαν, ὃ μὲν ἔρμηνεύσας convoitise, ὃ δὲ desiderio· ἄλλοι δὲ γράφειν παρήνεσαν, Ὅπου τοσοῦτον. . . εὐρυχωρία δυοῖν ἀνδροῖν οὐκ ἐπήρκει. Ἴσως τρεπτέον τὸ Ἐπέσχευ εἰς τὸ Ἐπήρκεσεν, ἢ γοῦν εἰς τὸ συνώνυμον, Ἀπέχρησεν.

ΣΕΛΙΑ. 153, στ. 1, Εἰπέ ποτε.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Εἶπε τότε. — Στ. 5, Ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς.] Ταῖς κατ' αὐτὴν τὴν πόλιν, ἀντιδισταλμένως κρὸς τὰς στρατηγικάς. — Στ. 18, Μεσσάλας.] ΔΓ, Μεσάλας. Ἐπιθὶ τὰ ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 434) περὶ τῆς γραφῆς ταύτης σημειωθέντα. — Στ. 29, Εἰσεννηγμένη.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Εἰσεννηγεγμένην.

ΣΕΛΙΑ. 154, στ. 5, Μεσοβασιλέως.] Ἐπιθὶ τὰ περὶ τῆς Μεσοβασιλείας ἀλλαχοῦ τῷ Πλουτάρχῳ (Μέρ. Α, σελ. 109. Νομ. § 2), εἰρημένα, καὶ Διονύσιον Ἀλικαρνασσεῖ (Ῥωμαῖκ. ἀρχαιολογ. Β, 58, καὶ ΙΑ, 62). — Στ. 28, Ἐπειτα δέ.] Ἐξ ΗΔ (συναδούσης τοῖς μεταφρασταῖς), ΑΤ, Ἐπει δέ.

ΣΕΛΙΔ. 155, στ. 1, Προκαθήμενου.] ΔΓ, Προσκαθήμενου. — Στ. 3, Καί τριακοσίου.] Ἐξ ΗΔ ἢ περιαιρέσεις τοῦ ἄρθρου.— Στ. 17. Τὰ δ' ἄλλα καλῶς ἅπαντα κατέστησεν εἰς τάξιν.] Παραπλήσιον τῶ ἐν τῇ συνθηαίᾳ, Τὰ ἔβαλεν εἰς τάξιν.— Στ. 18, Προσείλετο.] Ἐκ ΔΓ, ΑΓ, Προσείλετο.— Στ. 24, Ἡγεμονίας.] ΔΓ. Ἐλευθερίας. Καί δοκεῖ μὲν ἀμείνων εἶναι τῆς φερομένης, οὐ μὴν εἶσιν ὡς ὀρθῶς καὶ οἱ ΠΡ ἐσημειώσαντο. Τὸ γὰρ, Ἰπέρ τῆς ἡγεμονίας, ταυτὸν ὧδε δύναται τῶ, Ἰπέρ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τῆς Ῥώμης, Ἰπέρ τοῦ ἡγεμονεύειν τῆν Ῥώμην.— Στ. 25, Ἐν ᾧ.] ΔΓ, Ἐφ' ᾧ.

ΣΕΛΙΔ. 156, στ. 8, Καλῶς δωρησάμενος.] Σημείωσαι τὸ, Καλῶς, ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀφθόνως, ἢ πλουσίως, ὡς περ ἂν φαίμεν καὶ ἐν τῇ χρώμεθα φωνῇ, Τοῦ ἐπιφίλοδωρσε καλὰ, τὸ μὲν ἐπίρρημα εἰς τὴν οὐδέτεροπληθυντικὴν ὀνομαστικὴν κατάληξιν μεταποιῶντες, ὡς καὶ τὰ πλεῖστα τῶν εἰς ὡς ἐπίρρημάτων, ἀντὶ δὲ τοῦ ἀρχαίου ἀποθετικοῦ ἀπλοῦ ῥήματος συνθέτῳ ἐνεργητικῶ, τῶ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, Φιλοδωρῶ, χρώμενοι, ὁ οὐπω κατεχωρίσθη ἐν τοῖς κοινοῖς Λεξικοῖς, καίπερ ὄν συγγενὲς τοῖς καταχωρισμένοις Φιλόδωρος, καὶ Φιλοδωρία, ὀνόμασιν. Οὐδ' αὐτῇ δὲ ἡ προειρημένη σημασία τοῦ ἐπίρρηματικοῦ, Καλὰ, σεσημειώται τοῖς Λεξικογράφοις, καίπερ οὐσὶν τῶν τετριμμένων φαμέν γὰρ, Ἐφαχα καλὰ, Τὸ εἶδεσα καλὰ, Σφίγγε τὸ καλὰ, ὅτε μὲν ἀντὶ τοῦ, Ἀφθόνως ἢ Αἰάιν, ὅτε δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ Ἰκανῶς, χρώμενοι τῇ λέξει. Σημαίνει παρὰ ταῦτα τὸ Καλὰ καὶ τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἐνδέσντι (ἐλλειπτικῶς τοῦ Καίρω) ἢ Εἰςδέον, ἢ Εἰςκαλόν (Γαλατιστὶ ἀ' propós), οἷον Καλὰ μὲ τὸ εἶπες, ἢ Καλὰ μὲ τὸ ἐνθύμισες, ὧν τῶ μὲν πρώτῳ παράλληλον τὸ τοῦ Σοφοκλέους (Οἶδ. Τύρ. 79),

Ἄλλ' εἰς καλὸν σὺ τ' εἶπας, αἶδε τ' ἀρτίως

θατέρῳ δὲ τὸ παρὰ Πλάτωνι (Ἰππ. Μείζ. σελ. 286) « Καὶ γὰρ με εἰς καλὸν » ὑπέμνησας », ὁ Λύγγος (Ποιμηνικ. Δ, σελ. 122), εἰ χρῆ καὶ Λόγγου μετὰ Πλάτωνα μνημνεύσας, ἐγγύτερον τῇ ἡμετέρῳ φωνῇ ἐξέφρασε, « Καλῶς με ταῦτα, πάτερ, ἀνέμνησας ». Σημαίνει πρὸς τούτοις τὸ ἡμέτερον Καλὰ, τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Εἶεν (Γαλ. σοί). Ἡ δὲ χρῆσις αὐτοῦ παρ' ἡμῖν, ὡς περ καὶ παρ' ἐκείνοις ἢ τοῦ Εἶεν, ἐν τοῖς διαλογικοῖς μάλιστα, οἷον πρὸς τὸν λέγοντά τι, συνκινουῦντες μὲν τῶ λελεγμένῳ, ἕτερον δὲ τι παρ' ἐκεῖνο μαθεῖν προθυμούμενοι, φαμέν, Καλὰ! ἀλλὰ διὰ τί δὲν ἔκαμες καθὼς σὺ

εἶπα; Τοῦ δὲ τοιοῦτου χρῆσις καὶ ὅταν ὀργιζόμενοι τῷ, κακῶς ἡμᾶς ποιήσαντι
 ἔντι ποιήσιν ἀπειλοῦμεν, ἢ γοῦν μηκέτι· εὖ ποιήταιν δ εὐόμενον ἀποφαινόμεθα.
 Καὶ παράδειγμα τούτου ὁ παρὰ τῷ Κωμικῷ (Ἄριστοφ. Βατρ. 532-533) Ξαν-
 θίας πρὸς τὸν τὴν σκευὴν ἀφαιρούμενον δεσπότην Διόνυσον ἀπειλητικῶς λέγων,

Ἄμελει, ΚΑΛΩΣ· ἔχ' αὐτ. Ἴσως γάρτοι ποτὲ
 Ἐμεῦ δεηθείης ἄν, εἰ θεὸς θέλοι,

τοῦ τέστι, Μὴ σὲ μέλει, ΚΑΛΑ· ἔχε τὸ, καθὰ δεδήλωται ἐν τοῖς
 πρόσθεν (σελ. 372). Σημαίνει παρ' ἡμῖν τὸ Κ α λ ἄ πρὸς τούτοις καὶ τὸ Δί-
 καια, ὡς πρὸς τὸν φοβεῖσθαι τι λέγοντα, δικαίως ἂν αὐτὸν ἐμπασεῖν εἰς
 τὸ φοβεῖται νομίζοντες φημέν, Κ α λ ἄ θέ λ ε ι ς π ἄ θ ε ι (Γαλλ. vous avez
 ce que vous méritez). Τοιοῦτόν ἐστι παρὰ τῷ Κωμικῷ (Θεῖσμοφορ. 86)
 ὁ Μνησίλοχος πρὸς Εὐριπίδην, περὶ τῆς παρὰ τῶν γυναϊκῶν ὅσον εὐπω-
 μελλούσης ἐκδικήσεως περίφοβον ὄντα, καὶ δεινολογούμενον, φησί.

Νῆ τὸν Ποσειδῶ καὶ Δία, δίκαι' ἂν πάθοις.

Τούτου ἕτερόν ἐστι τὸ εὖ πρὸς τὸν παθεῖν μέλλοντα, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἤδη
 πεπονθότα, ἀκαγαλλήλως τῇ συντάξει, ἐπιφωνούμενον, Κ α λ ἄ ν ἄ π ἄ θ η ς
 (Γαλλ. Vous avez ce que vous avez mérité).— Στ. 15, Τοῦ; δ' . . .
 οὐδέεις ἐχώρει τόπος.] Ὡσπερ καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ, Δέν τ ο ῦ ς ἐ χ ὠ ρ ε ι κ ἄ-
 ν ἔ ν α ς τ ὁ π ο ς. Ἐῆρκε δὲ καὶ Θουκυδίδης (Β, 17), « Οὐ γὰρ ἐχώρησε ξυ-
 νελθόντας αὐτοὺς ἡ πόλις ». Χρῶμεθα τῷ Χ ω ρ ῶ καὶ ἐπὶ σκευῶν ἢ ἀγγείων,
 σημεῖναι βουλόμενοι τὸ ποσὸν ὧ οἶά τε δεῖξασθαι πραγμάτων, ὡς τὸ ς α-
 μνίον χ ω ρ εῖ ἐ π τ ἄ β ω κ ἄ λ ι α, τῆς ἀρχαίας ὄν χρήσεως καὶ τοῦτο.

Ῥυτὸν

Δίκρουνον, ἤλικον τι τρεῖς χωρεῖν χόας.

φησὶν ὁ κωμικὸς Ἀκμυζενος (παρ' Ἄθην. ΙΑ, σελ. 469). Φημέν δὲ καὶ παροι-
 μιωδῶς ἐπὶ τοῦ δι' ἡδονῆν, ἢ οἴησιν, ἀμέτρως ἐπαιρομένου καὶ γαυριῶντος,
 Δέν τὸν χ ω ρ ο ῦ ν τ ἄ φ ο ρ ἔ μ α τ ἄ τ ο υ. — Στ. 27, Ῥῥον.] ΠΡΑ, ΑΤ,
 Ῥάδιον.—Στ. 29, Ἐξεφλάυρισε.] Γραπτέον, οἶμαι, κατὰ παράτασιν, Ἐξε-
 φ λ α ῦ ρ ι ζ ε. Ἔστι δὲ, φλαύρας καὶ μικρὰς ἔλεγεν εἶναι.

ΣΕΛΙΑ. 157, στ. 10, Διακεχόμενος.] Ἠτύχιος, « Διαχέομαι, ἠδομαι

χαίρω». — Ἐκέλευσεν.] Κατ' ἀόριστον καὶ οἱ μεταφρασταί· ἴσως μέντοι ἐν παρατάσει ἐγγράπτο, Ἐκέλευεν.

ΣΕΛΙΑ. 157, Στ. 18, Μεταβαλόμενος.] ἘΞ ΗΔ, ΑΤ, Μεταβαλλόμενος. Ἔστι γὰρ Μεταβαλὼν (οὐ Μεταβάλλων) εαυτόν.— Ἀμνηχάνω πλήθει δανείων ἐλευθερωθείς.] Ἐλατίνισεν ὧδε ὁ Πλούταρχος, δέον φάναι Ἀμνηχάνου πλήθους δανείων ἐλευθερωθείς. Τὸ δὲ Δανείων, ὀφλημάτων, χρῆσθ, ὡσπερ ἐξηγεῖται Ἡσύχιος. Ἔστι καὶ ἐν τῇ παρ' ἡμῶν συνηθείᾳ καὶ τὸ Δάνειον, καὶ τὸ Δανικόν, καθὰ δηλοῖ καὶ τὸ παροιμιαζόμενον « Δανικά καὶ ἀγύριστα ».

ΣΕΛΙΑ. 158, στ. 10, Λαμπρὸς... ἐξήλατο.] Ἐπιθι τὰ ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Μέτρ. Β, σελ. 461) περὶ τῆς φράσεως ταύτης σεσημειωμένα.— Στ. 11, Ἀνθῶν.] ΔΓ, Ἀνθέων ἵνα μὴ συνεμπέση δηλονότι τῶ, Ἀνθ' ὧν.— Δεξιμένον.] Καλῶς ἔχει ἡ γραφή, οὐδὲ μεταποιητέα οὗτ' εἰς τὸ, Δεξιμένον, ὡς τινες, οὗτ' εἰς τὸ, Δεξιούμενον, ὡς ἕτεροι παρήνεσαν.— Στ. 17, Μετεβάλλοντο.] ΔΓ, (ἦν μηδὲν δέον προείλοντο οἱ ΠΡ), Μετεβάλλοντο.— Στ. 24, Γλίσχρος.] Βραδείως καὶ πεφισμημένος.

ΣΕΛΙΑ. 159, στ. 2, Στρατείαν.] Οὕτω παρ' ἅπασι κακῶς γράφε, Στρατιάν.— Στ. 5, Θάτερον.] ἘΞ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Θατέραν. Ἐκεῖνο μὲν γὰρ οὐδετέρως πρὸς τὸ, Τάγμα· τὸ δὲ, Θατέραν πρὸς τῶ μὴ ἔχειν ᾧ συναφθῆ, ἐστὶ καὶ βάρβαρον (Ἰδ. Πίνακx Ἡλιοδώρου, ἡμετέρ. ἐκδ. λέξ. Θάτερος).— Στ. 8, Ἀπηγγέλλετο.] ΔΓ (ἴσως γνησία) Ἀπαγγέλλεται.— Στ. 17, Αὐτὸς ἄρα πρὸς ἐκυτὸν συλλογιζόμενος κ.τ.λ.] Οὐδείς τῶν μεταφρασῶν ἐξέφρασε τὸ Ἄρα, ὡσπερ ἂν εἰ πλεοναστικόν, ἢ καθά φασιν οἱ Γραμματικοί, παραπληρωματικόν ἦν μόριον. Ἄλλ' ὅμως σημαίνει τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ, ὧς φαίνεται. Ἀλλαχοῦ δὲ ἰσοδυναμεῖ καὶ τῶ, ἴσως, ἐν μέσῳ τιθέμενον (ὡσπερ ἐνθάδε) τῆς φράσεως.— Στ. 19, Μύσας τῶ λογισμῶ.] Τὴν παρακεκινδυνευμένην ταύτην μεταφορὰν ὁ μὲν Ἰταλὸς μεταφραστὴς διὰ τῶ chiusi avendo gli occhi alle riflessioni della raggione ἠρμήνευσεν, ὁ δ' Α συντομώτερον καὶ κομψότερον, fermant la bouche à la raison. Τὸ γὰρ Μύειν, καὶ ἐπὶ στόματος καὶ ἐπὶ ὀμμάτων λέγεται.— Στ. 25, Συνέτρεχε.] ΔΓ, Συνέτρεχον.— Στ. 26, Στρατιάς.] ἘΞ ΗΔ, ΑΤ, Στρατείας.— Στ. 28, Νομίζει δὲ καὶ τούς.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὸν δεύτερον τῶν συνδέσμων.

ΣΕΛΙΑ. 160, στ. 1, Ἀποστέλλειν.] ΔΓ, Πέμπειν.— Στ. 4, Ἀνακαλούμενον.]

ΠΡΑ, ΑΤ, Ἄ ν α κ α λ ο ὄ μ ε ν ο ς . Πρὸς γὰρ τὸν Πομπήϊον ἔστι δὲ ἐκ τῆς γῆς καλοῦντα, καὶ ἀναδύεσθαι κελεύοντα.—Στ. 11, Οὗτος μὲν οὖν.] Ὁ Κάων.—Στ. 13, Εἰ; ἀ; ἐκληρώθη.] Ἐξ ΗΔ ἡ τῆς προθέσεως προσήκη.—Στ. 18, Τοῖς ἄρχουσι.] Ἐξ ΕΑ (συναδούσης τῷ Α) προστέθειται τὸ ἄρθρον.—Στ. 19, Οὐδ' εἰσέτι τις χρῆσθαι.] Ἰσως γραπτέον, Οὐ δ' εἶα τις χρῆσθαι, κατὰ παράτασιν, ἢ Οὐ δ' εἰσέτις χρῆσασθαι, ὡς περ ἔρει περὶ αὐτοῦ τούτου κατωτέρω (Καίσαρ § 33, σελ. 296).—Στ. 21, Ἐνεπίμπλη.] ΔΓ, Ἄνεπίμπλη (γραπτέον Ἄνεπίμπλη).—Στ. 29, Παρ' αὐτὰ τὰ δεινά.] Ἐκ ΔΓ εἰ ΠΡ προσέθηκον τὸ ἄρθρον.—Ζηλωτὸς ὁ ἀνὴρ.] ΔΤ, Ζηλωτὸς ἀνὴρ.

ΣΕΑΙΑ. 161, στ. 6, Τῶν δὲ δημάρχων.] Διωρθώκασιν αἱ ΠΡ τὸ τυπογραφικὸν τῆς Στεφανείου ἐκδόσεως ἀμάρτημα, Τῶν δὲ δημάρχων, ὃ μὴ συνιδῶν ὁ Πόρτος, τρέπειν παρῆναι εἰς τὸ, Τῶν δὲ δημάρχων.—Στ. 7, Ταμείου.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ταμείου. Οὕτω γὰρ τετρασυλλάβως καὶ κατωτέρω (Καίσαρ. § 35, σελ. 298), ταῦτά ταυθ' ἱστορῶν.—Στ. 8, Ὡς τὸ φῆσαι.] ΔΓ, Οὐ τὸ φῆσαι. Προέχει ἡ ἐκδεδομένη γραφή, Ὡς τὸ φῆσαι, ὡς μᾶλλον συναδουσα τοῖς κατωτέρω (Καίσαρ. § 35, σελ. 298) ῥηθισμένοις περὶ αὐτοῦ τούτου.—Στ. 9, Ἡ τὸ πρᾶξαι.] Ἐξ ΕΑ προσέθηκα τὸ ἄρθρον.—Στ. 13, Σπείρας τριάκοντα.] Τάγμα στρατιωτικὸν ἢ Σπείρα, cohors Ῥωμαῖοις καλουμένη, δέκατον οὖσα μέρος τῆς λεγομένης Λεγεῶνος (Ῥωμ. Legio), καὶ εἰ μὲν ἡ Λεγεὼν ἐξ ἑξακισχιλίων ἦν (ὡς περ ἦν ὅτε καὶ ἦν) στρατιωτῶν, εἶχεν ἑκάστη τῶν σπειρῶν ἑξακοσίους, ὡς συγκεφαλαιῦσθαι τὰς ἐπὶ τοῦ παρόντος χωρίου τριάκοντα σπείρας εἰς ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας στρατευομένων· εἰ δ' ἐξ ἑλαττόνων, ἐλάττους.—Στ. 18, Ἄνεσκαψε τὴν πόλιν.] ΔΓ, Ἐτὴν πόλιν ἀνέσκαψε.—Στ. 19, Διετάφρευσε.] Ἐκ ΔΓ εἰ ΠΡ, ΑΤ, Διετάφρευσε.—Στενωπούς.] Ἐξηγησάμεθα τὴν λέξιν ἀλλαγῶ (Πλουτάρχ. Μέρ. 1, σελ. 424.—Στ. 26, Περιπετῆς γενέσθαι.] Ποιητικώτερον ἐξέφρασεν, ἀντὶ τοῦ ἀπλουστεροῦ Περιπεσεῖν· (Σοφοκλ. Ἄντιγ. 1223)

Τὸν δ' ἀμφὶ μέσση περιπετῆ προσκείμενον.

Ἀεταφορικῶς δὲ καὶ Περιπτυχῆς (ἀπὸ τοῦ Περιπτύσσεισθαι) ὃ περιπίπτων τινὲ εἴρηται (Σοφοκλ. Αἴαντ. 898),

Αἴας ὃδ' ἡμῖν ἀρτίως νεοσφαγῆς

Κεῖται, κρυφαίῳ φασγάνῳ περιπτυχῆς.

ΣΕΛΙΑ. 162, στ. 4, Αἰτιᾶται δὲ καὶ Κικέρων.] ΠΡΑ ἢ προσθήκη τοῦ πρώτου συνδέσμου.—Τὴν Θεμιστοκλέους.] Τοῦ ἐκλιπεῖν Ἀθηναίους τὴν πόλιν, καὶ τὸν κίνδυνον ἐν ταῖς ναυσὶν ὑποστηναὶ ποιήσαντος. Τοῦτον γὰρ μιμῆσθαι Πομπήτιος ἔλεγεν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν κατωτέρω (σελ. 183). Λέγει δὲ ταῦτα ὁ Κικέρων ἐν ταῖς πρὸς τὸν Ἀττικὸν ἐπιστολαῖς (Βιβλ. Ζ, ἐπιστ. 11), *Nihil absurdius. Urbem tu relinques? ergo idem, si Galli venirent. Non est, inquit, in parietibus respublica, at in aris et focus; fecit idem Themistocles . . . At idem Pericles non fecit, etc.*—Στ. 5, Τὴν Περικλέους.] Τοῦ ἐντὸς τειχῶν τοῦς Ἀθηναίους κατασχόντος ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ.—Στ. 6, Τούτοις ὁμοίων ὄντων.] Τοῖς ἐπὶ τοῦ Περικλέους.—Οὐκ ἐκεῖνοις.] Τοῖς ἐπὶ τοῦ Θεμιστοκλέους.—Ἐδῆλωσε δὲ Καῖσαρ.] Γραπτέον μετὰ διπλοῦ τοῦ συνδέσμου, Ἐδῆλωσε δὲ καὶ Καῖσαρ, ὥσπερ ἐξέφρασαν ὁ Α.—Στ 10, Ὁ μὲν ἡμέραις.] ΔΓ (ἢ διόρθωσις), Ὁ μὲν ἐν ἡμέραις.—Στ. 25, Θέοντι τῷ ἵππῳ.] ΔΓ, Θεόντος τοῦ ἵππου. Ἀλλὰ καλῶς ἔχει καὶ ἡ δοτικὴ, ἢ λατινισαντος τοῦ Πλουτάρχου (ἴδ. ἄνωτέρ. σελ. 388), ὡς καὶ πρὸ ἡμῶν σεσημειώται, ἢ καὶ ἑλλειπτικῶς τῆς, Ἐπὶ, προθέσεως ἐξενεγκόντος.—Στ. 30, Λαβεινός.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Λαβεῶν.

ΣΕΛΙΑ. 163, στ. 11, Καὶ δύναμιν.] ΔΓ, Καὶ παρὰ δύναμιν.—Στ. 24, Βρεντέσιον.] ΔΓ, Βρεντήσιον. Οὕτως καὶ ὁ Βυζάντιος Στέφανος διὰ τοῦ η. Ὁ δὲ Στράβων ἀμφοτέρως καὶ Βρεντέσιον καὶ Βρεντήσιον. Ἔστι δὲ τὸ τοῖς Ῥωμαίοις καλούμενον *Brundisium* καὶ *Brundisium*, τοῖς δὲ νῦν Ἰταλοῖς *Brindisi*.—Στ. 26, Ὠρικόν.] Οὕτω καὶ ἐν τῷ Καίσαρος βίῳ (§ 37, σελ. 299), προπαροξυτόνως, καθὼς φέρεται καὶ παρὰ τῷ Ἀππιανῷ (Ῥωμ. ἐμφυλ. Β, 54), ὃς καὶ θηλυκῶς τῆς Ἡπειρωτικῆς ταύτης πόλεως τοῦνομα γράφει (Ἡ Ὠρικόν). Ὁ μέντοι Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἀρσενικῶς καὶ ὄξυτόνως, ἐκ τοῦ Πολυβίου παρεληφώς, Τὸν Ὠρικόν, καλεῖ. Εἰσὶ δ' αἱ (Δίων Κάσπ. μ.α, 45) καὶ Ῥωμαῖζόντες, Τὸ Ὠρικόν (*Oricum*), οὐδετέρως ὀνόμασαν.—Ἰούβιον.] Οὐτίβουλλιος (*Vibullius*) οὗτος ὀνομάζεται παρὰ τῷ Καίσαρι (Ἐμφυλ. πολέμ. Α, 13, 25, καὶ 34) ὃ κατηκολούθησε καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστὴς *Vibullio* γράψας. Οὐ τοῦτον μέντοι πρὸς Πομπήτιον ἀπεσταλκέναι φησὶν ἡ Καίσαρ περὶ διαλύσεως, ἀλλὰ Γναῖον Μάχιον (Ἐμφυλ. Α, 24).—Στ. 29, Ἡμέρα ῥητῆ.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ἡμέρα τρίτη.

ΣΕΛΙΑ. 164, στ. 3, Ἐχοντας.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐχοντα.—Στ. 5, Στρατιάν.] ΔΓ (κακῆ) Στρατιάν.—Στ. 6, Δυσχωρίας.] Γραπτέον, οἴμμι, Δυσχε-

φείαις. Συγγέουσι γὰρ οὐκ ὀλιγάκις οἱ ἀντιγραφεῖς τὰς δύο ταύτας λέξεις (ἴδ. Ἰσοκράτ. Μέρ Β, σελ. 98). — Στ. 20, Νικᾶν μετ' ἀλλήλων.] Πρὸς τὸ Πλάνα; καὶ Μεταβάσεις, ὡς περ ἂν εἶ εἴλεγε, Νικᾶν ἀθρόους; καὶ ἐν ταυτῷ μένουτας, οὐκ ἄλλους ἄλλοσε πλανωμένους; καὶ χωριζομένους ἀπ' ἀλλήλων. — Στ. 24, Παρήγε.] Ἠπάτα, κεναῖ; ἐλπῖσιν ἐπακιδάγωγει, ἦ, ὡς περ ἂν φαίη Γάλλος ἀνὴρ, amusoit. Τοῦτο γὰρ πολλὰκις σημαίνει καὶ παρ' ἐκείνοις τὸ amuser. Ἠτύχιός; «Παρήγαγεν ... ἠπάτησεν».

ΣΕΛΙΑ. 165, στ. 15, Κήδεσθαι.] Λάμβανε ἀπὸ κοινοῦ τὸ, Ἠγεῖτο. — Τὸν ἀπωτάτω πολεμῶντα.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, τῶν ἀπωτάτω πολεμῶντων. — Στ. 20, Καὶ γὰρ ἄλλως.] Καὶ δι' ἄλλα γὰρ, τουτέστι, Καὶ δι' ἄλλας αἰτίας. — Στ. 23, Πρὸς μηδέν.] Ἐξ ΕΔ προτέθησαν τὴν πρόθεσιν οἱ ΠΡ. — Στ. 24, Πορευόμενον.] Τὸν Πομπήϊον. — Στ. 30, Ταῖς ἀξιούσι τῆς οἰκουμένης ἄρχειν.] Τῷ Ῥωμαίων δήμῳ.

ΣΕΛΙΑ. 166, στ. 2, Αἰνέσαρτος.] Ῥωμαῖτι, Aenobarbus, ὃ σημαίνει εἰς τὴν Ἑλληνίδα μεταφερόμενον φωνὴν Χαλκοπώγων. Ἡ δὲ ἐπίκλησις, διὰ τὸ χαλκῷ προσεμερὲς τῶν γενεῶν χρῶμα. — Στ. 5, Τῆτες.] Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ Δωριεῖς Σῆτες λέγουσιν (ὡς καὶ τὸ Τῆμερον, Σῆμερον), ἡμεῖς δὲ νῦν, Ἐφέτος πρὸς τὸ Ἐπ' ἔτος, ὡς καὶ Μεθαύριον, τὸ Μετ' αὔριον. — Στ. 8, Πῶς πρὸς τὸν ἔμπορον τῶν ἐπαρχιῶν οὐ μάχονται.] Σφρόστερά σοι ἔσται τὰ λεγόμενα, παραβάλλοντι τοῖς εἰρημένοις ἐν τῷ κατωτέρῳ παραλλήλῳ χωρίῳ (Καίσαρ. § 41, σελ. 303). — Στ. 11, Ἐξεβίσαντο καὶ συνεπεσπασάντο.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὰς τελευταίας δύο λέξεις ὡς ἐν τῇ γνησιότητι μαρτυρεῖ πως καὶ τὸ κατωτέρω (§ 71, σελ. 170) Ἐξώρμησε καὶ συνεπεσπασάτο. — Στ. 16, Ἐπήνει αὐτὸς δὲ τῷ νοσοῦντι τῆς στρατιᾶς ἐνέδωκε.] Ἐξ ΗΑ (συναδούσης τοῖς μεταφρασταῖς) ΑΤ, Ἐπήνεσεν, αὐτὸς δὲ τῷ νοσοῦντι τῆς στρατηγίας; ἐνέδωκε. — Στ. 19, Σπινθῆρ δὲ καὶ Δομίτιῳ καὶ Σκιπίωνι περὶ τῆς Καίσαρος ἀρχιερωσύνης ἔριδες ἦσαν καὶ φιλονεικίαι, καὶ δεξιώσεις.] Ἐριδες μὲν καὶ φιλονεικίαι πρὸς ἀλλήλους, δεξιώσεις δὲ πρὸς τοὺς ὧν ἔχρηζον τῆς ψήφου. Ἔστι γὰρ τὸ, Δεξιώσεις; ἐνταῦθα συνώνυμον τῷ, Παραγγελία, κατὰ ζῆλον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Prensatio· ἐδέοντο γὰρ οἱ παραγγέλλοντες ἀσπλῆζόμενοι τῶν δημοτικῶν αἰς ἐνετύχωνον καὶ τῆς δεξιᾶς λαμβανόμενοι. Καὶ ὁ μὲν Σπινθῆρ παρήγγελλεν ἐπὶ τὴν Καίσαρος ἀρχιερωσύνην, ἑαυτῷ προσήκειν λέγων ὡς πρεσβυτέρῳ, ὁ δὲ Δομίτιος, ὡς ἐν ἀξιώσει μείζονι ὢν, ὁ δὲ Σκιπίων, ὡς συγγενῆς ὑπάρχων τοῦ Πομπηίου,

καθὰ μαθεῖν ἐστὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος (Ἐμφυλ. Γ, 83.) — Στ. 22, Ναβαταίων.] Ἔθνος τῶν Εὐδαιμόνων Ἀράβων, ὧς φησὶν ὁ Βυζάντιος Στέφανος (λέξ. Ναβατηαῖοι). — Στ. 23, Ἡ χιλίας.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἡ χιλίας.

ΣΕΛΙΑ. 167, στ. 5, Ἰερὸν.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἰερά. — Στ. 12, Ἐπὶ τὸ Πομπηίου.] ΠΡΑ ἢ τοῦ ἄρθρου προσθήκη. — Καὶ τοῦτ' ἰδεῖν φησὶ Καῖσαρ αὐτὸς, ἐπιὼν τὰς φυλακάς.] Οὐκ ἀλόγως ὑπετόπασέ τις τῶν ΠΡ γεγράφθαι πάλαι, Καὶ τοῦτ' ἰδεῖν φησὶ Καῖσαρ αὐτὸν, ἐπιὼν τὰς φυλακάς· διὰ τὸ μηδαμῶ τῶν Ἰπομνημάτων τοιοῦτόν τι ἱστορηκεῖναι τὸν Καίσαρα. Ἐνδέχεται μὲντοι μὴ τοῖς ἀντιγραφεῦσιν, ἀλλ' αὐτῶ Πλουτάρχῳ ἡμαρτηθῆναι τὸ λεγόμενον. — Στ. 14, Πρὸς Σκοτούσαν.] Ἐξ ΗΔ καθὰ καὶ ἀλλοχου (Πλουτάρχ. Μέρ. Β, Πίνακ. λέξ. Σκοτούσσα) γεγράφαμεν, καὶ καθὰ φέρεται καὶ ἐν τῷ Καίσαρ. βίῳ (§ 43, σελ. 304). Ἐγράφετο, Πρὸ Σκότους, ὁ διορθώσαντός τις ἐτρέψαν εἰς τὸ, Πρὸς Σκοτούσαν ὧν παρεληφότες οἱ ΠΡ, γεγράφασι παροξυτόνως Πρὸς Σκότουςαν. — Στ. 27, Καθίστατο.] ΔΓ, Καθίσαντο. — Στ. 30, Καλδίῳ Λευκίῳ.] Κατωτέρω δὲ (Καίσαρ. § 44, σελ. 305) Καλδίῳ Δομίτιον τοῦτον ὀνομάζει Πλούταρχος. Αὐτὸς δὲ Καῖσαρ ἐν τοῖς Ἰπομνήμασιν (Ἐμφυλ. Πολέμ. Γ, 89) Γναῖον Δομίτιον καλεῖ, τὸν αὐτὸν ἴσως ὄντα τῷ ἐν τοῖς αὐτοῖς Ἰπομνήμασι (Γ, 34) Γναίῳ Δομίτιῳ Καλδίῳ κεκλημένῳ. — Λεύκιος Δομίτιος.] Δομίτιον ἀπλῶς ὀνομάζει τοῦτον κατωτέρω (Καίσαρ. § 44, σελ. 305).

ΣΕΛΙΑ. 168, στ. 7, Ἀπὸ τῶν ἐπιταγμάτων.] Ἀπὸ τῆς ἐσχάτης τάξεως ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ κατωτέρω παραλλήλου χωρίου (Καίσαρ. § μδ', σελ. 305). — Στ. 22, Ὅ δὲ Καῖσαρ αἰτιᾶται τὸ στρατήγημα τοῦτο κ. τ. λ.] Ἐν ταῖς Ἰπομνήμασιν (Ἐμφυλ. πολέμ. Γ, 92) οὕτως ἰέγων, Quod nobis quidem nulla ratione factum à Pompejo videtur: propterea quod est quaedam animi incitatio atque alacritas naturaliter innata omnibus, quae studio pugnae incenditur; hanc non reprimere, sed augere imperatores debent. Neque frustra antiquitus institutum est, ut signa untiq̄ue concinerent, clamoremque universi tollerent: quibus rebus et hostes terreri, et suos incitari existimaverunt — Στ. 28, Πρὸς δισμυρίοις.] Ἐξ ΗΔ. ΑΤ, Πρὸς δισμυρίους. — Στ. 30, Δεδομένου.] Ἐξ ΗΔ, (συναρδούσης ταῖς μεταφρασταῖς), ΑΤ, Διδομένου.

ΣΕΛΙΑ. 169, στ. 2, Τὸ καθ' αὐτόν.] ΠΡΑ ἢ τοῦ ἄρθρου προσθήκη. — Στ. 5, Ὅπου φέρουσα τὴν ἡγεμονίαν ἐξέθηκεν.] Παρῆναι τις τῶν ΠΡ τρέ-

πειν τὸ, Ἐξέθηκ εν, εἰς τὸ, Ἐξώθηκ εν, πιθανῶς μὲν, οὐκ ἀληθῶς δέ. Ἔστι γὰρ ἐνθάδε τὸ Ἐξέθηκ εν ταῦτον, τῷ παρὰ τοῖς Γάλλοις exposer, ὃ σημαίνει τὸ ἐμβάλλειν εἰς κίνδυνον. — Στ. 11, Ἦν δ' ἔτι τροπαίων κ. τ. λ.] Ἐξ ΕΔ (συναδύσης τῷ Α) οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἦν δέ τι. Τὸ δ' ἐξῆς, Ἦν δ' ἔτι, διψῶντας τροπαίων καὶ θριάμβων, καὶ τῷ τούτων ἔρωτι βουλομένους χαρίζεσθαι, ἐμπίπλασθαι Παρθικῶν πολέμων, ἢ Γερμανικῶν. — Στ. 14, Καὶ πρόφασις οὐκ ἄδοξος κ. τ. λ.] Καὶ ἐπὶ τοῦς βαρβάρους στρατευόμενοι, εἶχον ἂν πρόφασιν ἐνδοξον ταύτην, ὅτι ἡμερῶσαι αὐτοὺς ἐβούλοντο. — Στ. 20, Μαχούμενοι συνήεσαν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Μαχόμενοι συνῆσαν. — Στ. 26, Κρασιανός.] Κρασιανόν κατωτέρω (Καίσαρ. § μδ', σελ. 305) τοῦτον ὀνομάζει Πλούταρχος, οὐδέτερον ὀρθῶς αὐτὸς γὰρ Καίσαρ ('Ἐμφ. πολέμ. Γ, 91) Κράστινον τὸν ἄνδρα καλεῖ. Καὶ ἴσως ἔγραψε Πλούταρχος, Κρασιανός, μόνῳ τῷ δευτέρῳ πλεονάσας.

ΣΒΑΙΑ. 170, στ. 2, Νικήσεις λαμπρῶς, ὃ Καίσαρ κ. τ. λ.] Νικήσομεν, ἀντὶ τοῦ Νικήσεις, εἰρεὶ κατωτέρω (Καίσαρ. § μδ'. σελ. 305) Πλούταρχος. Ἀππιανὸς δὲ (Ῥωμ. ἐμφυλ. Β, 82) οὕτω τὸ ὄλον ἐξήνεγκεν, « Νικήσομεν, ὃ Καίσαρ· κἀμὲ ἡ ζῶντα, ἢ νεκρὸν ἀποδέξῃ ». Αὐτὸς δὲ Καίσαρ ἐν τοῖς Ἰπομνήμασιν ('Ἐμφυλ. πολέμ. Γ, 91), ταῦτα παράγει τὸν Κράστινον λέγοντα, Faciam hodie, imperator, ut aut vivo mihi, aut mortuo, gratias agas. — Στ. 8. Ἀσχεῖν.] Ἐξ ΗΔ συναδύσης τοῖς ἐν τοῖς ἐξῆς (Καίσαρ. § μδ', σελ. 306), ΑΤ, Ἐνσχεῖν. Ἔστι δὲ τὸ Ἀνασχεῖν, Ἀναφανῆναι, προκύψαι, εἰς τὸ ἕξω προσελθεῖν. — Στ. 12, Οὐλαμούς.] Οὐλαμούς ἐνθάδε λέγει, οὐ; Ἰλας ἐν τοῖς ἐξῆς (Καίσαρ. § μέ, σελ. 306) ὀνομάζει. Καὶ τὸν μὲν Οὐλαμόν, « τάξιν στρατιωτικὴν », τὴν Ἰλην δὲ, « ὄχλου συστροφὴν ἐν τάξει ἵππικῇ » ἐξηγεῖται Ἡσύχιος. — Στ. 14, Ἐμβαλοῦντες.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ἐμβαλόνας. — Τὸ σημεῖον.] Οἱ ΠΡ προσέθηκον τὸ ἄρθρον. — Στ. 17, Ἰπαντιάζουσι τοὺς πολεμίους.] Γραπτίον, οἶμαι, Ἰπαντιάζουσι τοῖς πολεμίους. Τοῦτο γὰρ μόνον παρατίθεται Πλούταρχο τὸ χωρίον ὁ Στέφανος (Θησαυρ. Ἑλλ. Γλ. Α, σελ. 363) μαρτύριον τῆς πρὸς αἰτιατικὴν τοῦ Ἰπαντιάζω συντάξεως· πλὴν εἰ μή τις διὰ τὸ πρὸ Ἡροδότῳ ἀπλοῦν Ἀντιάζω, αἰτιατικῇ συνημμένον, καὶ τοῦτο καλῶς ἔχειν ἠγῆτο. — Παριστάμενοι καθ' ἵππων.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Παριστάμενοι καθ' ἵππων ἀνθ' οὐ οἱ ΠΡ ἔγραψαν διορθοῦντες οὐκ ἐπιτυχῶς, Παριστάμενοι καθ' ἵππέων. Δύναται δὲ τὸ ἡμέτερον,

Παριστάμενοι ἄλλος κατ' ἄλλον ἵππον, προσπλάζοντες ἄλλος ἄλλω ἵππῳ κατὰ πρόσωπα τῶν ἐπικαθημένων ἔγυπτον· ὅπερ Ἄππιανός· (Ῥώμ. ἐμφυλ. Β, 78) οὕτως ἐξέφρασεν, « Οἱ μὲν, ἐξαναστάντες, εἰς τοὺς ἵππους· ἐχώρουν, ὁρθαῖς ἄνω ταῖς δόρατιν εἰς τὰ πρόσωπα τύπτοντες τοὺς ἐπικαθημένους ». Ἐπορίας δ' ἄξιον, ὅτι τὸ Πλουτάρχῳ, καὶ Ἀππιανῷ, καὶ Πολυαίνῳ (Στρατηγικ. Η, κγ', 25, σελ. 270) ἱστορούμενον στρατήγημα τοῦτο, παρεσιώπησεν ὁ Καῖσαρ αὐτὸς ἐν τοῖς Ὑπομνήμασιν. — Στ. 20, Μὴ προσδοκήσαντες.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Μὴδὲ προσδοκήσαντες. — Στ. 25, Περιδρομήν.] ΔΓ, Ἐπιδρομήν.

ΣΕΛΙΔ. 171, στ. 5, Ζεὺς δὲ πατήρ κ. τ. λ.] Ἐκ τῆς Ἀράφωθιδίας τῆς Ἰλιάδος (στίχ. 544-546). — Στ. 7, Ἄφ' ὀμίλου.] ΔΓ, Ἐφ' ὀμίλου, συναδέουσα τοῖς ἐκδοδομένοις Ὀμήρου ποιήμασιν. Ἄλλ' ἔστι τὸ, Ἄφ' ὀμίλου, ἡ μνημονικὸν Πλουτάρχου ἀμάρτημα, ἡ παρῶδθις τοῦ περὰ τῷ Ποιητῆ, ἵνα συναπτόμενον πρὸς τὸ, Τρῆσσε, ταῦτ' ὀνόματι τῷ Ἐφυγεν ἀπὸ τοῦ ὀμίλου. — Στ. 14, Φλοῖ πεταῖν.] ΔΓ, Πεσαῖν φησι. — Ἀσίνιος.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἀσίνιος· διένεγ γὰρ περὰ Ῥωμαίοις ν ἐκφέρεται τοῦνομα Asinius, περὰ τὸ Asinus τὸ δηλοῦν τὸν Ὀνον. — Στ. 17, Πᾶσα γὰρ σκηνὴ μυρσίαις κατέσπετο.] Τοῦ Λέντου καὶ τινῶν ἐτέρων τὰς σκηνὰς κισσῶ κατεσφραγίσθησαν ὁ Καῖσαρ ἐν τοῖς Ὑπομνήμασιν (Ἐμφυλ. πολέμ. Γ. 96) L. etiam Lentuli et nonnullorum tabernacula protecta edera. — Στ. 30, Ἡ περὶ μικροῦ τεσσούτοις ὄπλοις καὶ ἵπποις καὶ στόλοις δορυφορούμενος.] Ἐνέλειψε τῷ ὑπερκριτικῷ, Ἦν, δέον εἰπεῖν, « Ἡ περὶ μικροῦ . . . δορυφορούμενος ἦν ». Καὶ ἔστιν οὐ τῶν ἀντιγραφῶν, ἀλλὰ Πλουτάρχου τὸ ἀμάρτημα.

ΣΕΛΙΔ 172, στ. 3, Ἐπὶ στόμα.] ΔΓ, Ἐπὶ τὸ στόμα. — Στ. 4, Ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ.] Κινοτέρως περρασμένον ἀντὶ τοῦ, Ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Αἰετοὶ δ' ἐν ἑκατέρῃ τῇ φράσει ἢ πρόθεσις, Ἐκ. — Στ. 5, Ἐπὶ τὴν θάλατταν.] ΔΓ, Ἐπὶ θάλατταν. — Στ. 9, Ἀπιέναι.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἀπιέναι. — Στ. 10, Εὐμεγέθη φορητῶν.] Ἐλλειπτικῶς τοῦ, Ν α ὕ ν. — Στ. 12, Ἐκαλεῖτο.] ΔΓ, Ἐπεκαλεῖτο. — Στ. 16, Περὶ τῶν πραγμάτων.] Διέγραψα τὸ ἄρθρον, δόξαν τοῦτο καὶ τοῖς ΠΡ. — Στ. 20, Ὁ Πετίκιος.] Ἐκ ΔΓ, ἀποκατέστησεν τὸ ἄρθρον. — Στ. 26, Λέντουλι.] Συγκρίπτειν ἐν ἄλλοις φιλεῖ Πλουτάρχος τὸ Λέντουλος (Lentulus) ὄνομα εἰς τὸ Λέντλος, ὡσπερ καὶ τὸ Κάτουλος (Catulus) εἰς τὸ Κάτλος. — Στ. 28, Προσαναλαμβάνουσιν.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἀναλαμβάνουσιν. — Στ. 29, Παρεσκευάσαν . . . ἐκ τῶν προόντων. — Παραπλησίῃ φράσει τῆς, « Διηκόγουσιν αὐτῶν

ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς (Λουκ. ή, 3) » κἀ δύναται ταῦτόν, ἥνικα περὶ τροφῆς παρασκευῆς· ἐστὶν ὁ λόγος, τῇ μήπω καταχωρισθείσῃ ἐν ταῖς Λεξικαῖς τῆς καθ' ἡμᾶς γλώττης, Ἄπὸ τὰ εὐρισκόμενα, ἢ εὐρισκούμενα, καὶ ἐνικῶς, Ἄπὸ τὸ εὐρισκόμενον, ἢ εὐρισκούμενον (Γαλατισσί 1a fortune du pot). Καὶ ἐστὶ τοῦ παρακμαζόντος ἑλληνισμοῦ, καθὰ δηλοῖ κἀ τὸ παρὰ τοῖς Ἐξδόμηκοντα (Βασιλ. Α, κἀ, 3) «Καὶ νῦν εἰ εἰσὶν ὑπὸ τὴν χεῖρά σου πέντε ἄρτοι, δὸς εἰς χεῖράς μου » Τὸ ΕΥΡΕΘΕΝ. — Στ. 3ο, Ὑπολύειν.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἄπολύειν. Ἐλλείπει δὲ τῶ, Ὑποδήματα, ἢ φράσις· παρ' ἣν κἀ τὸ ἐν τῇ συνθηεῖα Ἐξυπολύομαι (χυδ. Ἄξυπολειοῦμαι, Ξυπολειοῦμαι, Ξεπολειοῦμαι) καὶ ὁ Ἐξυπολυμένος, ἢ Ἐξυπόλυτος.

ΣΕΛΙΑ. 173, στ. 1, Ὑπέλυτε.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ὑπέλυσε. — Στ. 4, Θεασάμενον ἄν τινα.] ΠΡΑ ἢ προσθήκη τοῦ δυνητικοῦ. — Στ. 6, Φεῦ τοῖσι γενναίοισιν κ. τ. λ.] Ἐχρήσατο καὶ ἀλλαχοῦ (Πῶ; ἄν τις αἰσθ. ἑαυτ. προκ. ἐπ' ἀρετ. § 15) Πλούταρχος τῶ ἰκμθεῖω τούτῳ· ὁ τινες Εὐριπίδου οἴοντι εἶναι. — Στ. 8, Ἐπεραιούτο, βουλόμενος.] Ἐξ ΗΛ, ΑΤ, βρεβέρου, Ἐπέρα, οὕτω βουλόμενος. — Τὴν Κορνηλίαν.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὸ ἄρθρον. — Στ. 9, Προσέσχε τῇ νήσῳ.] Τὸ ἐν τῇ συνθηεῖα, Ἐπίασεν εἰς τὸ νησίον· περὶ οὗ ἔπιθι τὰ ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Β, σελ. 443), σεσημειωμένα. — Στ. 16, Εἰ βούλεταί πω;] Ταῦτόν τῶ Εἰ πῶς βούλεται· κἀ ὑπολαγνίζει τὸ τροπικὸν ἐπιρρήμα ἐνθάδε ἐν τῶ, Εἰ πῶς. Οὕτω γὰρ κἀκείνοι τῶ παρὰ τὸ modus (ὅ ἐστὶ Τρόπος) ἐπιρρήματι modo, χρῶνται ἐν τῶ Si modo, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ τῶ Εἰ γε, ἢ τῶ τῶν Ἰταλῶν Se pure. — Στ. 18, Ἄναυδος.] Ἄφρονος, παρὰ τὸ Αὐδῆ. Λέγοιτο δ' ἄν καὶ, Ἐξαυδος ὁ αὐτός, κα τὰ τὸ Ἄφρων καὶ Ἐκφρων. Καὶ ἴσως παρὰ τοῦτο ἐπλασεν ἡ χυδαίζουσα συνθηεῖα τὸν Γσσευδὸν (τουτέστι τὸν Τραυλὸν ἢ ψελλὸν), ἀφαιρέσει τοῦ ἀρχικοῦ στοιχείου, καὶ τροπῆ τοῦ ξ εἰς τὸ τσ, καθὰ καὶ παρὰ τὸν, Ἐξωφλοῖδον, τὸ Τσώφλοισον (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 21). Ἐνδέχεται μὲντοι καὶ παρὰ τὸ ἀρχαῖον Σχαυδης ἐσχηματίσθαι τὴν λέξιν, εἰ γε ἔρρωται ὁ φησιν Ἡσύχιος, «Σχαυδαι, ἰσχνόφωνοι» ἀπὸ τοῦ, Σχέω, ἢ Ἰσχω δηλονότι, οἷονεὶ Ἰσχαυδαί, τουτέστιν οἱ ἰσχνόμενοι τὴν φωνήν. — Στ. 28, Τὸν παρθένιον ἄνδρα.] Ὡσπερ ἄν εἰ ἔλεγε, Τὸν πρῶτον ἄνδρα, ᾧ πρῶτον, εἶτι παρθένος οὔσα, ἐγηγάμην. ΔΓ, Τὸν παρθενικὸν ἄνδρα.

ΣΕΛΙΑ. 174, στ. 7, Ἐκ τῆς πόλεως.] ΠΡΑ ἢ προσθήκη τοῦ ἄρθρου. —

Στ. 11, Πρὸς Κράτιππον.] Ὁ Περιπατητικὸς Κράτιππος ἦν οὗτος, συνήθης Κικέρωνι τῷ Ῥωμαϊκῷ ῥήτορι, οὗ καὶ τὸν υἱὸν Ἀθήνησιν ἐδίδαξεν, ὡς δῆλον ἐξ αὐτοῦ Κικέρωνος (Περὶ Μαντικῆς; Α, 3) λέγοντος, *Gratippusque familiaris noster, quem ego parem summis Peripateticis judico* (ἴδ. Κικέρ. καὶ τὸ Περὶ Κλησιῶν. Α, 1, καὶ τὰς πρὸς διαφόρ. Ἐπιστολ. ΙΒ, ἐπιστολ. 16). — Στ. 16, Ἐπεὶ τὸ μὲν ἐρέσθαι κ. τ. λ.) Οὐκ ἐῤῥώται τὸ χωρίον διὸ καὶ ἄλλοι ἄλλως διορθοῦν ἐπεχειρήσαν καὶ ἐξηγήσασθαι. Ὁ Λατίνος μεταφραστῆς, ὁ Ἰταλὸς καὶ ὁ Γάλλος οὕτως ἐξεδεξάντο τῶν λεγομένων τὸν νοῦν, Τῷ μὲν Πομπηίῳ ἦν ἐρέσθαι τὸν Κράτιππον ὑπὲρ τῆς προνοίας, μεμφιμοιροῦντι δηλονότι ἐφ' οἷς συνεβεβήκει παθεῖν αὐτῷ, καὶ τὴν πρόνοιαν ἐκπλαυρίζοντι, ἢ καὶ τὸ παράπαν ἀρνούμενῳ τῷ δὲ Κρατίππῳ ἦν ἀποφαίνεσθαι καὶ λέγειν, ὅτι τοῖς πράγμασιν ἤδη μοναρχίας ἔδει διὰ τὴν κακοπολιτείαν, καὶ πρὸς τούτοις ἐρέσθαι, Πῶς, ὦ Πομπηίε κ. τ. λ. Ἄλλοι δὲ τούναντίον, Τῷ μὲν Κρατίππῳ ἦν ἐρέσθαι ὑπὲρ τῆς προνοίας, τὸν δὲ Πομπηίον ἀποφαίνεσθαι ὅτι τοῖς πράγμασιν ἤδη κ. τ. λ. πρὸς ἃ πάλιν τὸν Κράτιππον ἀντιλέγοντα ἐρέσθαι, Πῶς, ὦ Πομπηίε. Καὶ οἱ μὲν ἀντὶ τοῦ, Τὸ μὲν ἐρέσθαι τὸν Πομπηίον ἦν, γράφειν τε καὶ στίζειν παραινουσί, Τὸν μὲν ἐρέσθαι, τὸν Πομπηίον, ἦν· οἱ δὲ τούναντίον ἀντὶ τοῦ, Τὸν δ' ἀποφαίνεσθαι, γράφειν, Τὸ δ' ἀποφαίνεσθαι. — Στ. 20, Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐστέον ὡσπερ ἔχει τὰ τῶν θεῶν.] Ὅλην ταύτην τὴν φράσιν ὁ Α τοῖς ὑπὸ τοῦ Κρατίππου λεγομένοις συνῆψεν, ὁ δ' Ἰταλὸς ἄμεινον, ἐμοὶ δοκεῖν, διέκρινεν, ὡς οὐ Κρατίππου, ἀλλ' αὐτοῦ Πλουτάρχου γνώμην οὔσαν. — Στ. 24, Ἀττάλειαν.] ΔΓ, Ἀττάλειαν. Ἀμείνων δὲ ἢ διὰ διαφοροῦ γράφῃ. Ἔστι πόλις Παμφυλίας ἐπάνυμος τοῦ κτίσαντος Ἀττάλου τοῦ Φιλαδέλφου, τῷ αὐτῷ μέχρι καὶ δεῦρο καλουμένη ὀνόματι. — Στ. 30, Τῷ πεζῷ.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὸ ἄρθρον.

ΣΕΛΙΑ. 175, στ. 1, Μηδὲ περιορμίσαι τὸ ναυτικόν.] ΔΓ, Μηδὲ περιορμίσαι τὸ ναυτικόν. Εἰσὶν οἱ γράφειν παρήνεσαν, Μηδὲ παρορμίσαι τὸ ναυτικόν, τούτεστι, Μηδὲ πλησίον αὐτοῦ ὀρμίσαι τὴν ναυτικὴν δύναμιν· ἐκ τοῦ Α ἴσως ὀρμηθέντες, ὅς ἐξέφρασε, *n'avoit on pas souffert... qu'il se teinst tousjours auprès de son armée de mer.* — Στ. 3, Οὐδέν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Οὐδέ. — Στ. 6, Κινεῖν.] ΔΓ (ἴσ. ἀγαθῆ), Κρίνειν. — Στ. 7, Περιέπεμπε.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Παρέπεμπε. — Στ. 11, Φυλάξιμος.] ΔΓ, Φύξιμος· καὶ ἔστιν ἄμεινων τῆς ἐκδεδομένης. Δύναται γὰρ τὸ Φύξιμος, τὸ εἰς ἢ καταφυγεῖν ἀσφαλές ἦν Πομπηίῳ. —

Στ. 20, Τὰ δεύτερα λέγοντα.] Τὸ, Λέγοντα οὐτ' εἰς τὸ, Αχόντα, οὐτ' εἰς τὸ, Νέμοντα, τρεπτόν ἐστίν, ὥσπερ ἔδοξέ τισι. Ἔστι γὰρ τὸ, Δεύτερα λέγειν τινί, ταῦτόν καὶ τὸ, Δεύτερον ἀπό τινος εἶναι, ἐκείνω τῶν πρωτείων προχωροῦντα. Μετενήνεκται δ' ἡ φράσις ἀπὸ τῆς Σκηπῆς, ἐν ἣ Δευτεραγωνιστὴν ἀνόμαζον καὶ Πρωταγωνιστὴν, καὶ ἀπὸ τοῦ Βήματος (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 285). Ἔστι παραθέσθαι καὶ Μενάνδρου μαρτύριον τοδί·

Τὰ δεύτερ' αἰεὶ τὴν γυναῖκα δεῖ λέγειν,

Τὴν δ' ἡγεμονίαν τῶν ὄλων τὸν ἀνδρ' εἶχειν.

Οἰκία δ' ἐν ἣ [περ] πάντα πρωτεύει γυνή,

Οὐκ ἔστιν ἥτις πάποτ' οὐκ ἀπώλετο.

— Στ. 22, Ἀρσάκην.] Ἐν αὐτὴν εἰκὸς εἶναι καὶ ὃν ἀλλαχοῦ (Μέρ. Γ, σελ. 316-317) Πλούταρχος καὶ Ἀρσάκην καὶ Ὑρώδην ὠνόμασε. — Στ. 25, Ἡ... γενομένην.] — ΠΡΑ, ΑΤ, Ἡ... γενομένην. — Στ. 27, Ἀπίστρεψε.] ΔΓ, Ἀπέστρεψε.

ΣΕΛΙΔ. 176, στ. 7, Ποθεινός.] Ποθεινός ὀνομάζεται ὁ εὐνοῦχος οὗτος καὶ παρὰ τῶ Ἀππιανῶ (Ῥωμ. Ἐμφυλ. Β, 84), καὶ παρ' αὐτῶ τῶ Καίσαρι (Ἐμφυλ. πολ. Γ, 108 καὶ 112), οὐχ, ὡς ἐσημειώσατό τις τῶν ΠΡ, Φωτίνος. — Στ. 8, Δυνατωτάτων.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Δεινοτάτων. — Στ. 11, Θεόδοτον τὸν Χίων.] Οὕτω καὶ ἀλλαχοῦ (Βρουτ. § 33). Πλούταρχος. Ὁ μέντοι Ἀππιανός (Ῥωμ. ἔμφυλ. Β, 84) Σάμιον καλεῖ τὸν μικρὸν τοῦτον Θεόδοτον, οὐ Χίων. — Στ. 16, Ὅν Καίσαρι σωτηρίας χάριν οὐκ ἦν ἀξίον ὀφείλειν.] Λείπει τὸ χωρίον ὅλον τοῦτο ἐν ἣ κέχηρηται Ἀμιότου μεταφράσει ἐκ τῆς Κλυεριού ἐκδόσεως, εἴτε αὐτοῦ Ἀμιότου παραβλέψει, εἴτε τυπογράφων ἀβλεψία. Ἀντὶ τοῦ, Ὅν, γράφειν τις τῶν ΠΡ παρήκει, Ἡ. Ὁ νοῦς, Καὶ τοιοῦτου δικαστηρίου ψῆφον περιέμενε Πομπήιος, δεῖ ἀνάξιον ἡγεῖτο χάριν σωτηρίας ὀφείλειν τῶ Καίσαρι, ἠνείχετο σωζόμενος ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ὁ μὴδ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἀξιώτας σωθῆναι, ὥσπερ ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστὴς, egli ehe avea per cosa disdicevole il saper grado à Cesare di sua salvezza. Αἰνίσταται δὲ Πλούταρχος ἃ Καίσαρ αὐτὸς (Ἐμφυλ. πολέμ. Γ, 18) ἰστόρηκεν εἰπεῖν τὸν Πομπήιον πρὸς τοὺς προκινουμένους διαλλαγῆναι τῶ Καίσαρι, Quid mihi aut vita aut civitate opus est, quam beneficio Caesaris habere videbor? τουτέστι, Τί μοι δεῖ ζωῆς; ἢ πόλεως; ἢν ὀφείλειν Καίσαρι δόξω; — Στ. 22, Διώσεως.] ΔΓ, Διώσεως. — Στ. 25, Διαμειδιάσας.] Ἐν μόνον ἐκ Δίωνος τοῦ Κασίου (οἶα, 32) μαρτύριον προέθετο ὁ σοφὸς Σνεϊδέριος (Λεξ. Ἑλληνογερμαν.) τῶ ρῆ-

ματι τούτω, ὁ Στέφανος ἀμάρτυρον κατεκεχωρήκει ἐν τῷ Θησαυρῷ. Καὶ τὸ μὲν τοῦ Δίωνος ἑατέον ἔχειν, ὡς ἔχει· τὸ δὲ Πλουτάρχειον τοῦτο, Διαμειδιάσας, ἴσως, ἀπλῶς, Μειδιάσας, ἐγγέγραπτο. — Νεκρὸς οὐ δάκνει.] Ἔστι καὶ ἐν τῇ Γάλλων φωνῇ ἡ παροιμία, Les morts ne mordent plus, ἢν ὁ μιανρὸς Θεόδωτος ἐξεφώνησε.

ΣΕΛΙΑ, 177, στ. 8, Ἀχιλλᾶς.] Ὑποκοριστικὸν τοῦ Ἀχιλλεύς ἐνδύματος, ὡσπερ καὶ ὁ Ἀρποκρᾶς τοῦ Ἀρποκράτης, καὶ ὁ Δημᾶς τοῦ Δημήτριος. — Στ. 17, Σάηνην.] ΔΓ, Σάύνην: Σάύνην: Σκύθην. — Στ. 20, Ὀσις δὲ πρὸς τύραννον κ. τ. λ.] Ἐκ μηκέτι σωζομένου δράματος Σοφοκλέους τὰ χρυσαῖα τεύχεα ἱαμβεῖα, ὧν ἐμνημόνευτε Πλουτάρχος καὶ ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι, καὶ ἐν τῷ, Πῶς δ' εἶ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν (§ 12), προϊστορήσας καὶ ὅτι Ζήνων ὁ φιλόσοφος οὕτω παρῶδει τὸν τελευταῖον στίχον,

Οὐκ ἔστι δούλος, ἀν' ἐλεύθερος μὸλη.

Ἀλλὰ τοῦτο ἕτεροι εἰς Πλάτωνα ἀναφέρουσιν· ἄλλοι δὲ εἰς Ἀρίστιππον, ἐν φησὶ Διογένης ὁ Λαέρτιος (Β, 82), Διονυσίου τοῦ τυράννου σκώψαντος διὰ τῶν ἱαμβείων τούτων,

Ὅστις γὰρ ὡς τύραννον ἐμπορεύεται,

Κείνου στί δούλος, κἂν ἐλεύθερος μὸλη,

ὑπολαβόντα φάναι,

Οὐκ ἔστι δούλος, ἀν' ἐλεύθερος μὸλη.

Σημειῶ δ' ὅτι, ὡς παρὰ Διογένηι τῷ Λαερτίῳ οὕτως καὶ παρὰ Δίῳνη τῷ Κασσίῳ (μβ', 4) καὶ τῷ Ἀππιανῷ (Ῥωμ. Ἐμφυλ. Β, 84), ἀντὶ τοῦ, Ὀσις δὲ πρὸς τύραννον, γράφεται, Ὅστις γὰρ ὡς τύραννον.

ΣΕΛΙΑ. 178, στ. 2, Ἀπεσκοπεῖτο.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐπεσκοπεῖτο. — ἤρχετο.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, ἤρετο. — Στ. 5, Ἐξανσταίη.] ΔΓ, Ἐξαναστῆ. — Στ. 6, Πρῶτος.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Πρῶτὸν. Περὶ δὲ τῆς διαφοράς τῶν λέξεων ἐπιθὶ καὶ τὰ ἀλλαχού (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 21 καὶ 195) σεσημειωμένα. — Στ. 7, Ἐππᾶσαντο.] ΔΓ, Ἐπεσπᾶσαντο. — Στ. 8, Κατὰ τοῦ προσώπου.] ΔΓ, Μίχρι τοῦ προσώπου. — Στ. 10, Ἐξήκοντα μὲν ἐνὸς δέοντος.] Δουῶν δέοντων ἐξήκοντα φησὶ Δίῳν ὁ Κάσιος (μβ', 5), καὶ ὁ Ἀππιανὸς (Ἐμφυλ. Ῥωμ. Β, 86.) — Στ. 14, Ἐξάκουστον.] Ἀκούεσθαι δυναμένην. Ἐν δὲ τῇ παρ' ἡμῖν συνηθείᾳ ὁ Ἐξάκουστος ἢ Ἐξάκουσμένοσ, τὸν ἐπίσημον καὶ περιβόητον σημαίνει. — Στ. 19, Τοιούτου.] Ἰσως ἐγγέγραπτο ἐνάρ-

θρῶς, τοῦ τοιοῦτου. — Στ. 20, Ἔως ἐγένοντο μεστοὶ τῆς ὀψείας.] Παραπλησίαι μεταφορᾷ φαίη ἂν καὶ ἡ συνήθεια, Ἔως ἐχόρτασαν νὰ τὸν βλέπωσι. — Στ. 30, Δέξαι.] Δέξῃ, γράφειν τινὲς παρήνεσαν.

ΣΕΛΙΑ. 179, Στ. 6, Καθορώμενος.] ΠΡΑ, ΑΤ, Καθορώμενον. — Στ. 11, Τὸν μὲν προσφέροντα τὴν κεφαλὴν.] Τὸν Θεόδοτον, ὡς ἐδήλωσε Πλούταρχος κατωτέρω (Καίσαρ. § 48, σελ. 308). — Στ. 14, Λειφθείς.] Τουτέστιν Ἡ τ τ θ ε ἰ ε ς. Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Απρθείς· οὐ γὰρ ἐκλῶ Πτολεμαῖος ζωγραφία, ἀλλὰ φεύγων ἀφανῆς ἐγένετο (Πλουτάρχ. Καίσαρ. § 49), τρῶφι τοῖς πολλοῖς μὲν ἀδήλω, ὡς δὲ Καίσαρ αὐτὸς (Ἀλεξανδρ. πολέμ. κεφ. 31) ἱστορήκε, βυθισθέντος τοῦ φέροντος αὐτὸν πλοίου. — Στ. 16, Φυγὼν γὰρ Αἴγυπτον, ἐπλανᾶτο.] Κκαῶς φήθητάν τινες γρηπτεῶν εἶναι καὶ στικτεῶν, Φυγὼν γὰρ, εἰς Αἴγυπτον ἐπλανᾶτο ὡς γινήτεται δῆλον ἐκ τῶν ἐχομένων. — Στ. 17, Ὁ τὸν Καίσαρα κτείνας, ἐκράτησεν, ἐξευρὼν αὐτὸν ἐν Ἀσίᾳ.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, (ἀδιανοσήτως ἐστιγμένου καὶ γεγραμμένου), Ὁ τε Καίσαρα κτείνας ἐκράτησεν, ἐξευρὼν αὐτὸν ἐν Ἀσίᾳ. Αἴτιον δὲ τοῦ μὴ πεφωράσθαι τὴν ἀμαρτίαν τῆς γραφῆς, αὐτὸ τὸ, Ἐκράτησεν, ἐγένετο, ἐπὶ τῆς συνήθους τοῖς ἀρχαίοις σημασίας ἐκδεξαμένων τῶν μεταφραστῶν, δέον ἐκδεξασθαι ἀντὶ τοῦ, Συνέλαβεν, ἢ ὡς παρ' ἡμῶν λέγεται, Ἐπίασεν ἐφ' ἧς ἐνόησας ἐχρήσατο τῇ λέξει καὶ ὁ Εὐαγγελιστῆς; (Ματθ. κς', 4), « Καὶ συνεβουλεύσαντο, ἵνα τὸν Ἰησοῦν » ΚΡΑΤΗΣΩΣΙ δόλω καὶ ἈΠΟΚΤΕΙΝΩΣΙΝ ». Ὁ νοῦς οὖν τῆς ἡμετέρας διορθώσεως, Βρυῦτος, ὁ κτείνας τὸν Καίσαρα συνέλαβε τὸν Θεόδοτον ἐξευρὼν αὐτὸν ἐν Ἀσίᾳ. Τοῦτο μὴ συνεωρακότες οἱ μεταφρασταὶ, ἡρμήνευσαν, ὁ μὲν Γάλλος, Mais depuis Marcus, après avoir occis Caesar, se trouva le plus fort en Asie, le rencontra par cas d'adventure· ὁ δὲ Ἴταλός, Indi Marco Bruto, quando, ucciso avendo Cesare, superiore restò, trovando colui in Asia. Χειρίστη δ' ἀπασῶν ἡ Λατινικὴ μετάφρασις, eum tamen M. Brutus, interfecto Caesare, ASIAM OBTINENS, repertum ibi etc. — Στ. 20, Τὸ Ἀλβανόν.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Τὸν Ἀλβανόν.

ΣΕΛΙΑ. 180, στ. 2, Παράλληλα.] Ἄμεινον ἐνταυθά γε γράφοις ἂν διηρημένως. Παρ' ἀλλήλα. Ἴδε Πίνκκα Ἰσοκράτους λέξ. Ἀλλήλοισ. — Στ. 7, Ἀμέμπτως.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ἄμειμπτος. — Στ. 11, Τεθνηκός.] ΔΓ, Τεθνηκότη. — Στ. 14, Ὑπεξέριψε.] Ἐκ τοῦδε τοῦ Πλουταρχείου μόνου χωρίου ἀνελέξατο τὴν λέξιν ὁ σοφὸς Λεξικογράφος Σνεϊδέρος. Ἀλλ' ἴσως

γραπτέον, Ἄ πε ξε ῖ ῥ ῖ ψ ει.— Στ. 17, Αἱ περὶ τὰ πολιτικά τῶν δικαίων.] Περιελεῖν ᾤθηεν χρῆναι τὸν σύνδεσμον.

ΣΕΛΙΔ. 181, στ. 7, Οὐκ ἂν ἠπύρηνσαν Εὐρυτιωντίδα κ. τ. λ.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Οὐκ ἂν ἠπύρηνσαν, Εὐρυτιωντί δέ. — Στ. 8, Παρασχεῖν.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Πα ρ ἔ σ χ ε ν ἄ νθ' οὐ οἱ ΠΡ κακῶς ἔγραψαν, Πα ρ ἔ χ ε ι ν. Ὁ νοῦς, Καὶ γὰρ εἴ ἦν ἀπιδεδειγμένον νόθον γεγονέναι τὸν Λεωτυχίδην, τὸ τῶν Εὐρυτιωντιδῶν ἢ Εὐρυπωντιδῶν (ιδ. Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 380) γένος οὐκ ἂν ἠπύρηνσαν ἕτερον ἀντὶ τοῦ Λεωτυχίδου γνήσιον τῇ Σπάρτῃ παρασχεῖν βασιλέα. — Στ. 9, Οἷόν μέντοι τῇ.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Οἷόν μὲν τῇ. Ἀναφέρεται πρὸς τὸ συνυπακούμενον, Τ ο ι ο ὕ τ ο ν ἔστι γὰρ ἡ συνάρτησις, Οὐ μέντοι γέγονεν ἄλλο σόφισμα πολιτικὸν τοιοῦτον, οἷον προσήγαγεν ὁ Ἀγησίλαος κ. τ. λ. — Στ. 10, Προσήγαγεν ὁ Ἀγησίλαος.] ΔΓ, Προσήγαγεν Ἀγησίλαος. — Στ. 11, Ἰαμα.] Ἐξ ΕΔ, οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἰαμα.— Στ. 13, Οὐδ' ἔχομέν τι τῶν.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Οὐδ' ἔχομέν τι τοῦ. — Στ. 27, Οὐ δ' ἂν ὁ Ξενοφῶν μοι δοκεῖ παραβαλεῖν.] Ἐξ ΗΔ τὸ Δ ο κ εῖ, ΑΤ, Δ ο κ ῆ ὁ γὰρ δυνητικὸς οὐ πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ πρὸς τὸ Πα ρ α β α λ εῖ ν.— Στ. 30, Τὸν ἄνδρα τοῦ ἀνδρός.] Τὸν Πομπήϊον τοῦ Ἀγησιλάου.

ΣΕΛΙΔ. 182, στ. 2, Ὀμόκληρον.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ὀλόκληρον. Ἔστι δὲ, Μ ε τ α σ χ ο ὕ σ α ν τ ο ὕ κ λ ῆ ρ ο υ. Κρεσφόντης γὰρ ἦν, εἷς τῶν Ἡρακλειδῶν, ὁ κλήρω λαχὼν καὶ οἰκίσας τὴν Μεσσήνην (Ἰσοκράτ. Μέρ. Α, σελ. 117 ἐμ. ἐκδ. καὶ Πausan. Δ, 3). — Στ. 3, Μητρόπολιν τοῦ γένους.] Τὰς Θήβας λέγει ἐκεῖ γὰρ Ἡρακλῆς, ὁ τοῦ γένους ἀρχηγός, ἐγεννήθη. — Στ. 5, Μεταβαλλομένοις.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Μεταβαλλομένοις. — Τῶν Ἀρμενίων βασιλέα.] Γράφει θαρρῶν, ὁ μὴ γράψαντι μεταμέλει μοι, Τ ὸ ν Ἀ ρ μ ε ν ῖ ω ν β α σ ι λ ε α.— Στ. 7, Καὶ φήσας.] Ἡ διαγραπτέον τὸν σύνδεσμον, ἢ ἀναγνωστέον, Κ α ἰ φ ῖ λ ο ν, φ ῖ σ α ς, ὡς παρήνει τις τῶν ΠΡ, ᾧ συνάδειν εἶκει καὶ ἡ τοῦ Α μεταφρασις, allié et confédéré. — Στ. 9, Ἀρετή.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀρετῆς. — Στ. 25, Μὲν ὄντι, βιάσασθαι.] ΠΡΑ, ΑΤ, Μὲν τὸ βιάσασθαι.— Στ. 30, Ὑφ' ὧν διεπέπρακτ' ἂν ἄνευ μάχης, ἐκείνοις προσόντων.] Τὸ μὲν, Ὑ φ ὶ ὶ ν, ΗΔ ἐστίν, ἡ δὲ προσθήκη τοῦ δυνητικοῦ, ΠΡΑ. Ὁ νοῦς, Ὑ φ ὶ ὶ ν χρημάτων καὶ ἀγορᾶς καὶ θαλάττης, ἐκείνοις [τοῖς περὶ τὸν Πομπήϊον] προσόντων, αὐτὸς στερούμενος, ὁ Καῖσαρ, ἀπόλετο ἂν καὶ χωρὶς πολέμου.

ΣΕΛΙΔ. 183, στ. 3, Καταβοήσασιν εἰς μαλακίαν καὶ δειλίαν ἐπιτραχθέντα.] Ταρχθίντα ὑπὸ τῶν καταβοώντων καὶ σκωπτόντων αὐτὸν ὡς μαλακὸν καὶ δειλόν.— Στ. 10, Τίς ἀνάσχοιτο.] Γράφει, Τ ῖ ς ἂ ν ἄ ν ἄ σ χ ο ι τ ο

μετὰ τοῦ δυνητικοῦ. — Στ. 11, Παρ' ἐλάχιστον ἐκβιασθέντα.] ὣς εἰπεῖν ἐκβιασθέντα, μικροῦ δεῖν οὕτω πράξαντα, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ταῖς ἀληθείαις ἐβιάζετο ὑπὸ τοῦ Φωνίου καὶ τοῦ Δριμιτίου, ὥσπερ μὴ ὦν αὐτὸς στρατηγός, ἀλλ' ὑπ' ἄλλων στρατηγούντων τὰ κελευόμενα πράσσειν ἐκβιαζόμενος. Καὶ οὕτω μὲν ὁ Α ἐξεδέξατο τὸ Παρ' ἐλάχιστον, par manière de dire. ὁ δὲ Ἴταλός μεταφραστὴς, così di leggieri εἰπὼν, δηλῶς ἐστὶ τὸ Παρ' ἐλάχιστον, Δὶ οὕτω μικρὰν αἰτίαν, ἐρμηνεύσας. — Στ. 13, Τὸ παρ' ἡμέραν ἀδοξόν.] Τὴν μιᾶς ἡμέρας, τῆς παρουσίας, ἀδοξίαν. — Στ. 15, Τὴν φυγὴν ἐκείνην ἀποφαιών στρατήγημα Θεμιστόκλειον.] Ἐπιθὶ τὰ ἀνωτέρω (σελ. 390) σημειωθέντα. — Στ. 19, Ἢ λιπεῖν ἐτέρῳ τὸν στέφανον.] Ἄντι τοῦ, Εἰ δὲ μὴ, ὁ διαzeugτικὸς ἐνθάδε, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν νῦν περὶ οὗ ἀποχρώντως ἐν ἄλλοις (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 11) εἴρηται. — Στ. 20, Ἄπλετον.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἄπασαν. « Ἄπλετον (φησὶν Ἡσύχιος), πολὺ, μέγα, ἀμέτρητον ». — Στ. 21, Παρεῖχε.] Ἐξ ΗΔ (συναδούσης τοῖς μεταφρασταῖς), ΑΤ, Παρέσχε. — Στ. 23, Βουλομένων Θεβαίων ὑπὲρ τῆς χώρας μάχεσθαι.] Ἐξ ΕΔ, τὸ Θεβαίους, ΑΤ, Θεβαίων, ὅπως ἔχη τὸ Βουλομένων εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀναφέρεσθαι. πλὴν εἰ μὴ τις οὕτω γράφειν προαιροῖτο, « Προκαλουμένων [ἢ καὶ Βιαιζομένων] Θεβαίων ὑπὲρ τῆς χώρας μάχεσθαι » ὥσπερ ἤρμηνευσεν καὶ ὁ Α, quand les Thebains l' y allèrent semondre d' en sortir pour defendre le plat país, ἐκ τῶν πρόσθεν (Ἄγησιλ. § 31, σελ. 87) εἰρημένων τὰς ἀφορμὰς λαβῶν. — Καὶ υπονοίας.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἰπ' ἀνοίας. Οὐδέτερον τούτων ἐξέφρασεν ὁ Α. — Στ. 27, Οὐδὲ τὴν Σπάρτην ἐν τοσούτῳ σεισμῷ μόνον ὀρθὴν αἰεὶ διεφύλαξεν.] Εἰς τὸ Μόνος ἐτραψαν οἱ ΠΡΑ τὸ Μόνον διὰ τὸ προσηνησάμενον ἕτερον Μόνον. Καὶ ὁ Α δὲ τοῦτο μὲν εἰς τὸ Μόνος ἐτραψε, τὸ δὲ πρὸ τούτου παρελίπε· ὁ δὲ Ἴταλός τὸ μὲν πρῶτον διὰ τοῦ solamente, τὸ δ' ὕστερον διὰ τοῦ egli solo (τούτῃστι Μόνος) ἐξέφρασε. Οὐ μετακινήτεον τὴν γραφὴν οὐδετέρου, ἀλλ' ἐπιρρήματικῶς ἀμφοτέρα ἐξηγητέον, προσυπακούοντας ἀχρὴ πρὸς τὸ πῆρες τῆς φράσεως, Οὐ μόνον Αἰγυπτίους ἄκοντας ἐσωσεν [ἀλλὰ καὶ τὴν Σπάρτην] καὶ ταύτην οὐ μόνον ὀρθὴν αἰεὶ διεφύλαξεν ἐν τοσούτῳ σεισμῷ, ἀλλὰ κ. τ. λ. Αἰνίττεται δὲ πάλιν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ, ὁ φιλαρχαῖος Πλούταρχος τὸ Σοφόκλειον (Ἄντιγ. 162-163),

Ἄνδρες, τὰ μὲν δὴ ΠΟΛΕΟΣ ἀσφαλῶς θεοί,

Πολλῶ σάλῳ ΣΕΪΣΑΝΤΕΣ, ὈΡΘΩΣΑΝ πάλιν.

— Στ. 30, Προαπολέσθαι.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Προαπολέσθαι. Ἰσως ἀμεινον ἐκατέρου τὸ Προαπολέσαι, ὅπερ ἐξέφρασε καὶ ὁ Α, de les mener lors à leur perte et ruine certaine.

ΣΕΛΙΑ. 184, στ. 1, Ἰπὸ τῶν βιασθέντων.] Ἄμεινον ἂν εἶπεν, Ἰπὸ τῶν βιασθέντων, ὡσπερ ἔδοξε καὶ τοῖς ΠΡ. — Στ. 2, Αὐτούς.] Ἐξ ΕΔ (συναδούσης τῷ Α), ΑΤ, Αὐτός.— Στ. 4, Ἐκόμιζεν.] Ὁ Σκιπίων τῷ Πομπηίῳ. Ἰσως γραπτέον, Ἐκόμισεν.— Στ. 5, Καὶ ἀποκρύψαντα.] Ἡ περιαιρετέον τὸν σύνδεσμον, ὡς ἔδοξε τῷ τῶν ΠΡ, ἢ γραπτέον ἀπαρρηματικῶς, Καὶ ἀποκρύψασθαι, ὡς ἠρμήνευσεν ὁ Α, et le retenir par soy.— Στ. 7, Κἂν ἀληθὲς ᾗ.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Κἂν ἀληθὲς ᾗ· ἢ γραπτέον, Κἂν εἰ ἀληθὲς ᾗ, μετὰ τοῦ συναπτικοῦ, ὡσπερ ἠρμήνευσε καὶ ὁ Α, φράσας οὕκ, et si cela estoit vray, ἀλλ', encore que cela fust vray. Ἰσως μέντοι ἀμεινον ᾗν κατὰ χώραν ἔξην τὸ, Κἂν ἀληθὲς ᾗ, οὕκ ὡς ὀρθόν, ἀλλ' ὡς μᾶλλον προσῆκον ἑλληνισμῷ παρακμάζοντι. Οὕτω γὰρ καὶ Ἀπολλώνιος ὁ συνακμάσας Πλουτάρχῳ (Περὶ συντάξ. σελ. 200), « Ἔστι δὲ καὶ οὕτω φάναι, Κἂν παρὰ τὸ Δέκατος ἦν ἡ σύνθεσις κ.τ.λ. », ὅτις τῶν περὶ ταῦτα ὀνομαστῶν τρέπειν παρῆναι εἰς τὸ . . . « Κἂν εἰ παρὰ τὸ Δέκατος ἦν ἡ σύνθεσις ». Ἄλλ', ὡσπερ ἔφην, τὰ τοιαῦτα οὕκ ἀντιγραφέων ἴσως ἐστὶ παροράματα, ἀλλὰ συγγραφέων ἀμαρτήματα, οἷς ἄλλα πλεῖστα καθεξῆς προσθέντες οἱ μετ' ἐκείνους, τελευτῶντες εἰς τὴν ἡμῖν νῦν συνήθη φωνὴν κατηνέχθησαν· καθὰ καὶ ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἡμαρτημένης τοῦ διαστακτικοῦ, Ἄν, συντάξεως καταφαίνεται ἢ παρ' ἡμῖν τοῦ συνδέσμου τούτου μεθ' ὀριστικοῦ παρωχημένου σύνταξις, ἐπὶ τοσοῦτον κρατήσασα, ὥστε καὶ τὸν συναπτικόν, εἰ, μηδαμῷ τῆς γλώσσης ἐτέρωθι χρηστὸν εἶτι λειλεῖσθαι πλὴν ἐν τῷ ἀποφατικῷ, εἰ δὲ μή. Αὐτὸ γὰρ τοῦτο τὸ Πλουτάρχειον, Κἂν ἀληθὲς ᾗ, διὰ τοῦ, Καὶ ἂν ᾗτον ἀληθινόν, ἐκφράζομεν, ὡσπερ καὶ τὸ τοῦ Ἀπολλωνίου, διὰ τοῦ, Καὶ ἂν ᾗτο συνθεμῆνον ἀπὸ τὸ Δέκατος.— Οὕκ ὄφειλε παθεῖν.] ΔΓ. Παθεῖν οὕκ ὄφειλεν.— Στ. 11, Ἐχρ.] ΔΓ, Ἐχρ.

Α Δ Ε Ξ Α Ν Δ Ρ Ο Σ.

ΣΕΛΙΑ. 185, στ. 1, Τὸν Καίσαρος.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τοῦ Καίσαρος.— Στ. 5, Ἐπιχειρησάμενος.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐπιχειρησάμενος. Δύναται· δὲ τὸ διὰ θυοῖν προτίσεων, τὸ Ἀκριβέστατα, ὡσπερ τὸ διὰ μιᾶς, τὸ Ἀκριβέστατα.

σημειῶ δέ, ὅτι καὶ τοῦ ῥήματος Ἐξεργάζομαι, παρὰ τὸ ἀκριβῶς τι ἐργάζομαι, σημαίνοντός ἐστι καὶ τὸ, Ἐκτελεῶ, τουτέστιν, εἰς πέρας ἄγω δ' ἐργάζομαι, καὶ τρίτον (κατὰ μεταφορὰν ἤδη τοῦτο) τὸ Φθεῖρω, ὀλλύω, φονεύω, ἀμφοτέρως ταύτας τὰς τελευταίας σημασίας ἐσχῆκε καὶ τὸ παρ' ἡμῖν Ἐκτελεῶ (χρδ. Ξετελεύω). Καὶ γὰρ Ἐξετέλευσεν ὁ ῥάπτῃς τὸ φόρεμα, φημὲν, τουτέστι, συνετέλεσε ῥάπτων, κατὰ τὸ παρὰ τῷ Ἰσοκράτει (Μέρ. Β, σελ. 32 καὶ 66) Ἐξεργάζεσθαι, καὶ, Τὸν ἐξετέλευσε, τουτέστιν, Ἐφόνευσεν αὐτὸν, κατὰ τὸ παρ' Ἡροδότῃ (Γ, 30 καὶ 31. Ἴδε καὶ τὴν σημείωσιν εἰς τὸ Ἡροδότ. Γ. 52, ἐν τῇ Γαλικῇ μεταφράσει τοῦ Ἡροδότου Τόμ. Γ, σελ. 323), « Ἐξεργάσατο τὸν ἀδελφὸν Σμέρδιν. . . : ἐξεργάσατο τὴν ἀδελφὴν » περὶ Καμβύσου τοῦ φονεύσαντος τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν ἀδελφὴν εἰρημένον, καὶ τὸ παρ' Αἰσχύλῳ (Ἄγαμ. 1390),

Ἔσθηκα δ' ἐνθ' ἔΠΕΣ' ἐπ' ἐξαιρεγασμένοις·

ἔπου γραπτέον, οἶμαι, ἘΠΑΙΣ' παρὰ τὸ Παίω. Τοῦτ' αὐτὸ δύναται καὶ τὸ συνώνυμον, Ἐξανύω, οὔ χρῆσις παρ' Ὀμήρῳ (Ἰλιάδ. Α, 365),

Ἦ θήν σ' ἐξανύω γε, καὶ ὕστερον ἀντιβολήσας.

—Στ. 7, Ταῖς ἐπιφανεστάταις.] Ἦ προσυπάκουε τὸ, Μόλαις, ἢ ἐκλάμβανε τὸ ἐπόμενον Πάντως ἀντὶ τοῦ Πάντοτε.—Στ. 11, Πολιορκίαι.] ἘΞ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Πολιορκία.—Στ. 22, Τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, Ἀρύμβαν.] Θεῖος, οὐκ ἀδελφὸς ἦν τῆς Ὀλυμπιάδος ὁ Ἀρύμβας· δι' ὃ καὶ τινες γράφειν παρήνευσαν, Τὸν ἀδελφὸν τοῦ πατρὸς (ἢ Τὸν πατράδελφον) αὐτῆς, Ἀρύμβαν.

ΣΕΛΙΔ. 186, στ. 4, Δεομένων.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Δεομένων. Μεταμείλει μοι ὁμοῦς ταύτης ἐκείνην προσελομένῳ. Τὸ γὰρ, Δεομένων συνυπαίμενον πρὸς τὸ, Τῶν περὶ τὸν γάμον, ταῦτόν δύναται τῷ, Δεομένου τοῦ γάμου.—Στ. 5, Τελμισσεύς.] ἘΞ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Τελμισσεύς· παρὰ γὰρ τὸ Τελμισσός, ὃ ἐστὶν ὄνομα πόλεως Καρίας, ἢ καθ' ἑτέρους, Λυκίας, ἐπισήμου, διὰ τὸ τοὺς ἐν αὐτῇ μάντις ἀρίστους εἶναι πεπιστευθῆαι ὑπὸ τῶν μάντεσι μᾶλλον ἢ τῷ λόγῳ προσεχόντων.—Στ. 9, Τὰς φιλοφροσύνας.] ΔΓ, Τὴν φιλοφροσύνην.—Στ. 12, Συνούσης.] ἘΞ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Συνούση.—Στ. 14, Αἱ τῆδε γυναῖκες. . . Κλώδωνές τε καὶ Μιμαλλόνες.] Ἐπιθὴ Πολύαινον (Στρατηγημ, Δ, Ι, σελ. 109), καὶ Ἠσύχιον καὶ Σουίδαν (λεξ. Κλώδωνες καὶ Μιμαλλόνες).—Στ. 22, Δίκνον.] Δίκνον

καὶ τὸ ἐν ᾧ τοὺς καρπούς χωρίζουσι τῶν ἀχύρων, παρ' ὃ τὸ Λικνίζω^ω
ἔπερ ἡμεῖς νῦν Λικνίζω λέγομεν, καὶ τὸ ἐν ᾧ κατακοιμίζουσι τὰ παι-
διά, ὃ Κοῦνειαν ἢ συνήθεια λέγει, παρὰ τὸ πληθυντικῶς ἐκφερόμενον Ῥω-
μαϊκῶν Cupae (Ἰταλ. Cupa), ὃ καὶ αὐτὸ ὁ σχολιάσας τὸν Βιργίλιον Σέρ-
βιος, παρὰ τὸ ἑλληνικὸν Κύειν παρῆχθαί φησι. Τὰ δὲ μυστικὰ λίκνα,
Κανᾶ ἦσαν ἢ σκαφίδια ἐστερμένα κισσῶ. Διὸ καὶ Ἡσύχιος, « Λικνοστεφεῖ,
» λίκνον στεφανούμενος θρησκεύει », φησί, καὶ, « Λικνίτης· ἐπίθετον Διο-
» νόσου· ἀπὸ τῶν λίκνων, ἐν οἷς τὰ παιδία κοιμῶνται ».

ΣΕΛΙΑ. 187, στ. 2, Ἐπὶ τὴν στρατείαν.] ΔΓ, Εἰς τὴν στρατείαν.—Στ.
7, Ἐκτη.] ΔΓ, Ἐκτης.—Στ. 8, Ἐπιφώνημα, κατασβέσαι τὴν πυρκαϊὰν ἐκεί-
νην ὑπὸ ψυχρίας δυνάμενον.] Καλῶς οἱ ΠΡ ἐσημειώσαντο, κάμοι σημειω-
τέον τῆς φιλομούσου νεολαίας χάριν ἐστίν, ὅτι Πλούταρχος, δικαίως ἠγησίου
τοῦ ψυχροτάτου καθαπτόμενος, αὐτὸς οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθὼν οὐδὲν ἤττον ψυ-
χρῶς τὴν ἐκείνου ψυχρίαν ἐδείνωσεν. ἠγησίαν μὲν γὰρ οὐδὲν θαυμαστὸν
ψυχρὸν ὄντα ψυχρῶς γράφειν· ἐπεὶ, κατὰ τὸν Κομικὸν (Ἀριστοφάν. Θεσ-
μοφ. 168), καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ γράφειν τοῖς τρόποις εἰκὸς ἐστὶ τοῦ ποιῶν-
τος ἢ γράφοντος ἐπεσθαι:

Ταῦτ' ἄρ' ὁ Φιλοκλῆς, αἰσχρὸς ὢν αἰσχρῶς ποιεῖ·

Ὁ δὲ Ξενοκλῆς ὢν κακὸς κακῶς ποιεῖ·

Ὁ δ' αὖ Θεόγνης ψυχρὸς ὢν ψυχρῶς ποιεῖ.

Πλούταρχον δὲ, ἥκιστα ψυχρὸν ὄντα, οὐκ ἐχρῆν ψυχρῶς τῆς ἐτέρων ψυχρίας
καθαπτεσθαι. — Στ. 20, Τρισὶ νίκαις.] Τῇ περὶ Ποτιδαίαν, τῇ κατὰ τῶν
Ἰλλυριῶν, καὶ τρίτῃ τῇ ἐν Ὀλυμπίᾳ.—Συγγεγεννημένον.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Συγ-
γεγεννημένον.—Στ. 25, Τὴν ὑγρότητα τῶν ὀμμάτων.] Τὴν γοργό-
τητα τῶν ὀμμάτων, γράφειν δεῖν τινες οὐ καλῶς ἐθήθησαν (ἰδ. τὴν
Γαλλιστί γραφεῖσαν Ἑρευν. κριτικ. τῶν ἱστορησάντων τὰ κατ'
Ἀλέξανδρ. δευτέρ. ἐκδόσ. σελ. 507). — Στ. 26, Γράφων αὐτόν.] Ἐξ
ΗΔ ἢ τροπὴ τοῦ ἄρθρου εἰς τὴν ἀντωνυμίαν.

ΣΕΛΙΑ. 188, στ. 5, Ὄθεν οἱ ξηροὶ καὶ διάπυροι τόποι... ἐξαιρεῖ γὰρ
ὁ ἥλιος τὸ ὑγρὸν κ. τ. λ.] Τὰ αὐτὰ καὶ ἀλλαχοῦ (Συμποσιακ. Α, ζ', 1)
Πλούταρχος ἐκ τοῦ Θεοφράστου παρειληφώς λέγει, περὶ τῆς τοῦ σώματος
Ἀλεξάνδρου εὐωδίας κακῆ τὸν λόγον ποιούμενας· ὅθεν ἐστὶν ἴσως πιστώ-
τασθαι καὶ ἦν οἱ ΠΡ ἐποίησαν τροπὴν τοῦ, Ἐξαιρεῖ, εἰς τὸ, Ἐξαι-
ρεῖ. Λέγει γὰρ ἐκεῖ, » Ὅταν ἐξαιρεθῇ τὸ βλαβερόν ὑγρὸν ὑπὸ θερμότητος

πλὴν εἰ μή τις τοῦτο μᾶλλον τὸ, Ἐξαιρεθῆ, τρέπειν βούλοιο εἰς τὰ Ἐξαρθῆ. Οὐ γὰρ μόνον ἐξαιρεῖ (τουτέστιν ἀφαιρεῖ) ὁ ἥλιος τὴν ὑγρότητα, ἀλλὰ καὶ ἐξαιρεῖ, τουτέστιν, ἄνω αἶρει, καὶ, ὡς φησιν Ἱπποκράτης (Περὶ ἀέρ. ὑδ. τόπ. σελ. 36-42 ἐμ. ἐκδ.), ἀνάγει καὶ μετεωρίζει τέως, ἕως ἂν πολλὰ συστραφεῖσα, ὑπὸ βίχρους αὔθης εἰς ὄμβρους καταρρέησθῃ. — Στ. 10, Διεφαίνετο τῶ.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκον τὸ ἄρθρον οἱ ΠΡ. — Στ. 13, Εἶχε τὸ φρόνημα.] ΔΓ, Εἶχε φρόνημα ἣν προείλοντο οἱ ΠΡ. — Στ. 19, Ἐμελλον.] ΔΓ, Ἐμελλεν ἣν προείλοντο οἱ ΠΡ. — Στ. 22, Θήρας τε παντοδαπῆς καὶ ῥαβδομαχίας.] Τούτοις παραβάλλοντι τὰ τοῦ Ξενοφώντος (Περὶ Ἴππ. Η. 10), Ἄμεμπτος ἡ ἐν ΘΗΡΑΣ μελέτη τῆς ἱππικῆς· ἔπου δὲ ταῦτα » μὴ ὑπάρχη, ἀγαθὴ ἀσκήσις, καὶ ἦν δύο ἱππῶται συντιθεμένω (ἴσ. συνθεμένω), ὁ μὲν φεύγη... ὁ δὲ διώκη, ἘΣΦΑΙΡΩΜΕΝΑ τε ἔχων ἈΚΟΝΤΙΑ, καὶ ἡ δόρυ ὡσαύτως πεπραγματευμένον· καὶ... ἀκοντίῳ τὸν φεύγοντα τοῖς » σφαιρωτοῖς κ. τ. λ. », δοξείεν ἂν ἡ Ῥαβδομαχία ὅμοιον ἢ παραπλήσιον εἶναι τῇ διὰ τῶν ἐσφαιρωμένων ἀκοντίων, δοράτων, ἢ μαχαίριων ἀσκήσει, ἃ Πολύβιος (1, 20, Τόμ. 3 σελ. 234), « ζυλίνας, ἐσκυτομένους μετ' ἐπισφαιρῶν μαχαίρας » καλεῖ, οἷα σχεδὸν εἰσι τὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις καλούμενα fleurets, εἰς σφαιρειδῆς σκύτινον κύρωμα, ἵνα μὴ βλάβη τὸν διαγωνιζόμενον, ἀπολήγοντα. Καλοῦσι δὲ καὶ τὸ διὰ τούτων γυμνάζεσθαι, esgrimet, καὶ τὴν γυμνασίαν, escrime. — Στ. 28, Πορείας τῆς ἄνω.] Τῆς ἐπὶ τὴν Περσίδα. Ἐπιθι τὰ ἀνωτέρω (σελ. 347) σεσημαιωμένα. — Στ. 30, Πολέμους.] ΠΡΑ, ΑΤ, Πολεμίους.

ΣΕΛΙΑ 189, στ. 14, Αὐτοῦ.] Αὐτῶ, πάλαι γεγράφθαι τις ὑπενόησε τῶν ΠΡ, κομψοτέρως μὲν, οὐ μὴν ἀναγκάως. — Στ. 16, Αὐτὸς μὲν οὐ φεύγων κ. τ. λ.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Αὐτὸς μὲν οὐ φεύγων. Ὁ νοῦς, Οὐκ ἔφυγε μὲν αὐτὸς τὸ καλεῖσθαι παιδαγωγός, καίπερ οὐκ ὄντος ἀστείου τοῦ ὀνόματος, ἐπεὶ καὶ δοῦλοι πολλάκις ἦσαν παιδαγωγοί· ὠνομάζετο μὲντι ὑπὸ τῶν ἄλλων τροφεὺς καὶ καθηγητῆς, εὐπρεπεστέροις ὀνόμασι δηλονότι. — Στ. 24, Φιλονείκου.] ἕτερος οὗτος πρὸς τὸν ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Μέρ. Β, σελ. 157) μνημονευθέντα Φιλονείκου. — Βουκεφάλαν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Βουκεφαλοῦ. Οὕτως· γὰρ καὶ ἀλλαχοῦ (κατωτέρ. § 16, σελ. 200 καὶ Πότερ. τῶν ζώων φρονιμώτερ. § 14) Πλούταρχος αὐτὸν ὀνομάζει, οὕτως καὶ Ἀρρίανος (Ἀναξίστ. Ἀλεξάνδρ. Ε, 14, 8), Μακεδόνων δηλονότι διαλέκτῳ. Τὸ δὲ τοῦ ὀνόματος ἔτυμον, εἰ μὲν διότι βροῦς κεφαλῇ παραπλησίαν εἶχε τὴν

κεφαλῆν, εἰ δὲ διὰ τὸ πλατὺ τοῦ μετώπου, καὶ ἄλλοι ἄλλως ἀποδεδώκασιν. — Στ. 25, Τρισκάδεκα ταλάντων.] Ὀμοῦ τι Γαλλικῶν φράσεων μυριάδων ἐπί. — Ἐδόκει τε χαλεπός. . . δυσχεραίνοντος δὲ τοῦ Φιλίππου κ. τ. λ.] Ἡ τὸν, Τε, σύνδεσμον περιαιρετόν, ἵνα ἦ τῆς προτάσεως, Ἐπεὶ δὲ, Φιλονεῖκου, ἀπόδοσις τὸ, Ἐδόκει χαλεπός, ἢ τὸν ἐπόμενον, Δὲ (ὁ καὶ μᾶλλον ἀρᾷσκει με), ἵν' ἦ ἡ ἀπόδοσις εἰς τὸ, Παρῶν Ἀλέξανδρος, ἢ οὐδέτερον τούτων ἐκτοπιστέον, ἀλλὰ τὸν Πλούταρχον αὐτὸν τῆς ἀσυναρτησίας αἰτιατέον.

ΣΕΛΙΑ. 190, στ. 8, Ὄρισμοῦ.] ΔΓ, Ἐρισμοῦ. Ὄρισμὸν ἐνθάδε λέγει τὴν συνθήκην, τούτεστι τὸ ἐν τῇ συνθείᾳ καλούμενον, Στοιχημα. — Στ. 9, Αὐτός.] Ἐξ ΗΔ, ΑΓ, Εὐθύς. ΔΓ, Οὔτος. — Στ. 11, Προσπίπτουσαν.] Μεταμέλει μοι μὴ τρέψαντι εἰς τὸ Προσπίπτουσαν, τὸ Προσπίπτουσαν, καίπερ οὕτως παρ' ἅπασιν γραφόμενον. — Στ. 12, Παρακαλπάσας.] Τῷ ἵππῳ θέοντι πεζὸν συνθεῖν, εἰλημμένον τοῦ χαλινού, ἐστὶ τὸ Παρακαλπάζειν παρὰ τὸ Καλπάζειν, ὅθεν τῶν Γάλλων Caloper, ὡς ἐξηγήσατο ὁ Βουδαῖος (σελ. 212). Τὸ δὲ Καλπάζειν τοῦτο παρὰ τὴν Κάλπην, εἶδος οὖσαν ἵππειου δρόμου, οὐ μὴν ταῦτὸν τῷ παρὰ τοῖς Γάλλοις καλουμένῳ galop, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνάλογον τῷ παρ' ἐκείνοις trot, παρ' ἡμῖν δὲ, Σακτὸν (προσπακουσμένου τοῦ Βάδισμα ἢ Κίνημα)· παρ' ὁ καὶ ῥῆμα τὸ Σακτῶ, ᾧ χρώμαθα ἐπὶ τοῦ Καλπάζειν. Ἐθεν ἴσως ἐξηγησῆσθαι καὶ τὸν Ἡσύχιόν ἐστι, λέγοντα, « Καλπάζει, ὄξυποδης σακκάζει » καὶ αὐθις. « Κάλπις, ἵππος βαδιστής· καὶ » εἶδος δρόμου ». Το μὲν γάρ, Ὄξυπόδης, πιθανῶς πάνυ εἰς τὸ, Ὄξυποδεῖ, τρεπτέον εἶναι ἀπεφάναντο οἱ κριτικοί· τὸ δ' ὑπὸ μηδενός πο' ἐρμηνευθὲν, Σακκάζει, ἢ τρεπτέον εἰς τὸ, Σακτάζει, ἢ πρὸς τὸ Σακκάζω φατέον εἶναι τὸ ἡμέτερον Σακτῶ τροπῇ τοῦ ἐτέρου κ εἰς τὸ τ, καθ' ἣν καὶ Μελιτερίδιον καλιόμενον τὴν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Μελικηρίδα· καὶ ἔστιν ὁ διπλοῦς οὗτος σχηματισμὸς τοῦ Σακτάζω καὶ Σακτῶ, παραπλήσιος τῷ τοῦ Ἀρπάζω καὶ Ἀρπῶ. Ἐχει δὲ τι συγγενὲς τῷ Σακκάζειν καὶ ἡ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς συγγραφεῦσι, Σάκα, ἵππικου τάγματος ὄνομα (Διουαγγ. σελ. 1319)· ἴσως δὲ καὶ ἡ παρὰ τοῖς Γάλλοις saccade ἵππικὴ μὲν λέξις καὶ αὐτὴ, ἕτερόν τι ὁμοῦς ἐμφαίνουσα· καλεῖσθαι γὰρ εὔτω τὴν ὄξειαν καὶ μετὰ σπαραγμοῦ γινομένην τοῦ ἵππου ὑπὸ τοῦ ἀναβάτου ἀναχαίτισιν. — Στ. 16, Προσχαίρειεν.] ΔΓ, Προσστήσειεν. — Στ. 17,

Ἐφείδ.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἄφείδ. — Ἐδίδωκεν.] ΔΓ, Ἐνέδωκεν. — Στ. 24, Δυσκίνητον μὲν οὖσαν ἐρίσαντος μὴ βιασθῆναι.] Οὐκ ὀρθῶς οἱ ΗΡ ἔτρεψαν τὸ Δυσκίνητον, εἰς τὸ Δυσνίκητον. Ὁ νοῦς, Δυσκόλως κινουμένην, ἔποτε ἐρίσειε μὴ βιασθῆναι, ὅποτε βούλοιντο ἀντιστῆναι πρὸς τοὺς βία μᾶλλον, ἢ λόγῳ ἐπὶ τὸ πράττειν τι ἄγειν αὐτὸν ἐπιχειροῦντας.

ΣΕΛΙΑ. 191, στ. 6, Τὸ περὶ Μίξαν νομφαίων.] « Μίξα, πόλις Μακεδονίας, ἢ Στριμόνιον ἐκαλεῖτο . . τὸ ἐθνικὸν, Μιξεύς, καὶ Μιξαῖος » φησὶν ὁ Βυζάντιος Στέφανος. Το δὲ, Νομφαῖον τόπος ἦν οὕτω καλούμενος (διὰ τὸ ἀνακεῖσθαι ἴσως ταῖς Νύμφαις) πρὸς τῷ Σιγγιτικῷ κόλπῳ, οὐ μακρὰν ἀπέχων τῆς Σταγειροῦ (Στράβ. Ζ, σελ. 330-331). — Στ. 7, Λιθίνας.] ΔΓ, Λιθίνους. — Στ. 9, Βρυτιέρων.] Οὕτω παρ' ἅπασιν τρεπτέαν ὄμως, εἶμαι, εἰς τὸ Βαθυτέρων. — Στ. 10, Ἀκροσματικῆς.] Ἐκ μόνης τῆς τοῦ διδασκάλου φωνῆς ἀκουσόμενας, καὶ μὴ ἐν βιβλίῳ φερομένας. — Ἐποπτικῆς.] Ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐν ταῖς μυστηρίοις τελουμένων, ὧν τὰ μὲν ἐλέγτο μικρὰ, τὰ δὲ μεγάλα μυστήρια· καὶ οἱ ταῦτα μυηθέντες Ἐπόπται, ὡς οἱ τὰ μικρὰ, Μύσται ἀπλῶς ἐλέγοντο. « Οἱ τὰ μυστήρια » παραλαμβάνοντες λέγονται ἐν ἀρχῇ μὲν Μύσται, μετ' ἐνιαυτὸν δὲ « Ἐπόπται καὶ Ἐφοροὶ » φησὶ Σουΐδας (λίξ. Ἐπόπται)· ἐπώπτεον γὰρ τοῦλάχιστον ἀπὸ τῶν μικρῶν ἐνιαυτὸν διαλιπόντες. — Στ. 22, Ἡ μετὰ τὰ φυσικὰ.] Εἰσὶν οἱ γεγραφθαι πάλαι ὑπετόπασαν, Ἡ περὶ τὰ φυσικὰ, διότι καὶ ἡ φυσικὴ θεωρία τῶν ἀκροσματικῶν ἦν διδασμάτων ὡς ἐμφαίνει καὶ ἡ ἐπιγραφή, Φυσικῆς ἀκροάσεως ἕτεροι δὲ, Ἡ περὶ τὰ φυσικὰ, καὶ ἡ τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ, γράφειν δεῖν ὑπέλαβον. — Στ. 23, Οὐδὲν ἔχουσα χρήσιμον, ὑπέδειγμα τοῖς πεπαιδευμένοις κ. τ. λ.] Οὕτω μετέφρασε τὸ χωρίον τότε ὁ Α, ὡς περ' ἂν εἴ ἦν ἐσιγμένον, Οὐδὲν ἔχουσα χρήσιμον ὑπόδειγμα, τοῖς πεπαιδευμένοις κ. τ. λ. ἀποδοῦς τὸ Ἐπόδειγμα οὐ πρὸς τὸ Πειπαιδευμένοις, ἀλλὰ πρὸς τὸ προσυπαικόμενον, Τοῖς ἄλλοις, τουτέστι τοῖς μὴ παιδευθεῖσι τὰ ἀκροσματικά. — Στ. 25, Καὶ τὸ φιλιατρεῖν Ἀλέξανδρον προστρέψασθαι.] ΔΓ... Προτρέψασθαι· οὐ κακῆ, εἰ ἐγράφετο, Καὶ ἐπὶ τὸ φιλιατρεῖν Ἀλέξανδρον προτρέψασθαι. — Στ. 29, Καὶ φιλομάθῃς.] Δείπουσιν αἱ δύο λέξεις αὗται ἐν τισι τῶν ἐκδόσεων.

ΣΕΛΙΑ. 192, στ. 1, Ἐκ τοῦ νάρθηκος.] Νάρθηξ παρὰ τάλλα σημαίνει φησὶν ὁ Ἐτυμολόγος (σελ. 597) καὶ « Ἰατρικὴν τεύχος, κυρίως τὸ ἐκ

» νάρθηκος γεγεννημένον· καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὸ ἐξ οἴας δὴ ποτε ὕλης ».
 Τουτέστι σημαίνει μικρὸν κιβώτιον κομφῶς κατασκευασμένον εἰς ἀπόθεσιν
 κοσμίων πολυτελῶν (Γαλλ. un écrin)· καὶ ἔστιν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τοῦ Δαρείου,
 ἐν ᾧ τὴν Ἰλιάδα κατέθετο ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς ἐν ταῖς ἐξῆς (§ 26, σελ. 212)
 δηλώσει Πλούταρχος. — Στ. 3, Ὀνησίκριτος.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ὀνησι-
 κράτης. — Στ. 4, Ἐν ταῖς ἄνω τόποις.] Ἐν τῇ Περιοδῷ· ὡς πρὸς τὴν θάλασ-
 σαν δηλονότι. — Στ. 5, Φιλίστου.] Τοῦ Συρακουσίου ἱστορικοῦ. — Στ. 7,
 Τελέστου.] Τοῦ Σελινουντίου, Διθυράμβων ποιητοῦ. — Φιλοξένου.] ἕτερος
 οὗτος Διθυραμβοποιὸς ποιητής, Κυθήριος. — Στ. 11, Σφοδρόν.] ΔΓ, Στεφ-
 ρόν. — Στ. 19, Μεδάρων.] Οὐδεὶς εἶδε τούτους τῶν Γεωγράφων· διό,
 Μαίδων, γραπτέον εἶναί τινες ὑπετόπασαν, ἔθνους Θρακικοῦ, Μακεδόσιον
 ἑμοροῦντος. — Στ. 20, Ἐξαπήλασε.] ΔΓ, Ἐξήλασε, χρηστοτέρᾳ μὲν,
 οὐ μὴν ἐφ' ὅσον καὶ νοθεῖαν καταγῶναι τοῦ Ἐξαπήλασε, καίπερ ἐν
 ταῖς ἀμφιβαλλομέναις τῶν λέξεων κατατεταχότος αὐτὸ τοῦ σοφοῦ Σνειδέρου.
 Οὐδὲν γὰρ ἦτον ὀρθῶς ἂν λέγοιτο τὸ Ἐξαπελαύνειν, τοῦ Ἐξαπολλ-
 ύναι. — Στ. 23, Ἐνσεῖσαι τῷ ἱερῷ λόγῳ.] Προστυπάκου τὸ, Ἐαυτόν.

ΣΕΛΙΑ. 193, στ. 14, Παρασκευάζεται.] Ἐξ ΗΔ (ἧς μεταμέλειμοι νῦν),
 ΑΤ, Παρασκευάζεται. — Στ. 26, Πηξόδωρος.] Πιξόδωρον Ἀρρίανος
 (Ἀλεξάνδρ. Ἀναβάσ. Α, 23) τούτον ὀνομάζει. — Στ. 17, Καταστήσας.]
 Εἰς τὸ Μεταστήσας τρεπίεον εἶναι ὑπετόπασεν ὁ κριτικὸς Σχαιφέρος,
 ἐν ταῖς εἰς τοὺς Δίσωπέιους μύθους σημειώσεσι (σελ. 106).

ΣΕΛΙΑ. 194, στ. 7, Ὁ δὲ Φίλιππος, αἰσθόμενος ὄντα τὸν Ἀλέξανδρον εἰς
 τὸ δωμάτιον.] ΔΓ, Ὁ δὲ Φίλιππος, ἰὼν εἰς τὸ Ἀλεξάνδρου
 δωμάτιον. Καὶ ταύτης μὲν τῆς διαφόρου γραφῆς, ἦν τινες προείλοντο
 τῶν κριτικῶν, ὁ νοῦς πρόδηλος· τῆς δ' ἐκδεδομένης, ἐν ἧ τὴν, Εἰς, πρόθεσιν
 ἀντί τῆς, Ἐν, ἐκληπτέον, καθὼς καὶ ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 41), οὗτος
 ἂν εἴη, αἰσθόμενος ὁ Φίλιππος διατρίβοντα τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ δωμα-
 τίῳ, τουτέστιν ἐν τῷ κοιτῶνι, οὐπερ εἰώθει αὐτὸς Φίλιππος Ὀλυμπιάδι συ-
 ναναπαύεσθαι. Ταυτὸ γὰρ σημαίνει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ Δωμάτιον
 τῷ παρὰ τοῖς Γάλλοις chambre à coucher.

Ἐὰν δὲ λαβόντες εἰς τὸ δωμάτιον βίᾳ

ἔλκωσιν ἡμᾶς, —————

λέγει τις γυνὴ περὶ τῶν ἀνδρῶν παρὰ τῷ Κομικῷ (Λυσιστρ. 160). ἕτεροι
 δὲ (Δίω. μύθ. ἐκδ. Σχαιφέρ. σελ. 106), ἔκτε ταύτης τῆς γραφῆς καὶ τῆς

ἐκδεδομένης τρίτην ἐτέραν συντιθέντες, γραπτέον εἶναι ὑπέλαβον, ὃ δὲ Φίλιππος, αἰσθόμενος, ἰὼν εἰς τὸ Ἀλεξάνδρου δωματίον. — Στ. 12, Ἀγαπᾶ γαμβρὸς γενέσθαι.] «Ἀγαπᾶν, ἀποδέχεσθαι, ἀρκεῖσθαι τινι, καὶ μηδὲν πλέον ἐπιζητεῖν» φησὶ Σουΐδας. Εἴρηκε δέ που καὶ Μένανδρος ὁ Κωμικός, Ἀγαπητὸν προβάτιον, τουτέστι, προβάτιον οὗ τῆ θυρία ἀρκοῦνται οἱ θεοί, μηδὲν ἕτερον ἐπιζητοῦντες. — Στ. 13, Ἐν πέδαις.] ΔΓ, ΑΤ, Ἐπὶ πέδαις. — Στ. 24, Τὸν δόντα κ.τ.λ.] Ἐκ τῆς Εὐριπίδου Μηδείας (στίχ. 288). Λέγει δὲ ταῦτα Κρέων πρὸς τὴν Μήδειαν·

Κλύω δ' ἀπειλεῖν, ὡς ἀπαγγέλλουσί μοι,

Τὸν δόντα, καὶ γήμαντα, καὶ γαμουμένην,

Δράσειν τι —————

ΣΕΛΙΑ. 195, στ. 2, Οἶον.] Ἰσως ἐγέγραπτο, Ὅσον τὸ γαρ ἐξῆς, Οὐκ ἔσχε χρόνον [τοσοῦτον] ἕσον καταζεῦξαι καὶ τιθασεῦσαι τὴν Ἑλλάδα. — Στ. 13, Ἡ καὶ Σύρμον.] Τὸ, Ἡ, ἀντὶ τοῦ, Ὄπου. Περὶ γὰρ τὸν Ἰστρον αὐτῷ ἐγεγόνει ἢ πρὸς τὸν Σύρμον μάχη, ἐν ἣ οὐκ ἐνίκησε τὸν Σύρμον μάχη μεγάλη, ὡς φησὶ Πλούταρχος, ἀλλὰ καταφυγόντας εἰς τὴν ἐν τῷ ποταμῷ νῆσον, Πεύκην, μὴ δυνηθεὶς εἰς αὐτὴν ἀποβῆναι, σπάνει πλοίων, ἠγάπησε δῶρα λαβεῖν παρ' αὐτοῦ, ὡς ἱστορεῖκε Στράβων Ζ, σελ. 301. — Στ. 14, Τριβαλλῶν.] Τῶν νῦν Βουληγάρων, ἔθνους Σκυθικοῦ, οὕτως ὀνομασθέντος ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, Βόλγα, περὶ ὃν ἦκουσαν τὸ πάλαι, πρὸ τοῦ μετακισθῆναι εἰς ὃν νῦν κατέχουσι τῆς Μοισίας τόπον. — Στ. 15, Αὐτῶν Ἀθηναίους.] Ἐξ ΕΔ, εἰ ΠΡ, ΑΤ, Αὐτοὺς Ἀθηναίους. — Στ. 16, Ἐθέλων ἀνὴρ φανῆναι.] Περιγράψαι δεινὰς λέξεις ἔδοξέ τιμι τῶν (ΠΡ, κάμοι συνδοκεῖ. — Στ. 26, Ἡγωνίσθη... τὰ παρὰ τῶν Θεβαίων.] Καὶ ἐνθάδε περιττὸν ἔδοξεν ἐμοί τε καὶ τοῖς ΠΡ τὸ πρῶτον τῶν ἄρθρων. Οὐ γὰρ ἀντ' ὀνομαστικῆς ἐκλαμβάνειν ἀνάγκη φερομένης πρὸς τὸ, Ἡγωνίσθη· ἀλλ' ἄμεινον τοῦτο ἀπροσώπως ἐκδέχεσθαι, ἢ μᾶλλον ἐλλειπτικῶς τοῦ Ἀγῶν, ἢ Ἡγωνίσθη οὗτος ὁ ἀγὼν παρὰ τῶν Θεβαίων, ὑπερ οὐδὲν μᾶλλον ἄτιπον ἂν εἴη τοῦ, Ἡγωνίσαντο τὸν ἀγῶνα τοῦτον οἱ Θεβαῖοι. Καὶ ἔστι πολλὰ τοιαῦτα παθητικά, ἔμφασιν ἀπροσώπων παρέχοντα ῥήματα, οἷον καὶ τοῦ κωμικοῦ Ἀριστοφάνους (Θεσμοφ. 1227) τουτί,

Ἀλλὰ πέπαισται μετρίως ἡμῖν,

ἔ προσυπακούμενον ἔχει τὸ Παιδιά, καὶ οὐδὲν ἕτερον βούλεται λέγειν τοῦ Πειπαίχουμεν μετρίως.

ΣΕΒΑΙΑ. 196, στ. 11, 'Εκκόψαντες οἰκίαν.] Σημειοῦ τὴν φράσιν τοῦ παρκαμάζοντος Ἑλληνισμοῦ, ἧ καὶ ἀλλαγῆς πολλαχοῦ Πλουτάρχου, καὶ πρὸ τοῦ Πλουτάρχου Πολύβιος; (Δ 3, § 10) ἐχρήσατο, ἀντὶ τοῦ Βία τὴν οἰκίαν ἀνοίξαντες, ἢ ἀπὸ τοῦ ὄλου τὸ μέρος, ἀντὶ τοῦ Τὰς θύρας τῆς οἰκίας ἐκκόψαντες καὶ διαρρήξαντες. — Στ. 14, Καταισχύνας.] Κατεντροπίσας, λέγει τοῦτο ἢ συνθήσια, ὡσπερ καὶ ἐν ἄλλοις (Πρόδρ. Ἑλλ. Βιβλ. σελ. 366, καὶ Ἰσοκράτ. Β, σελ. 47). — Στ. 17, Αὐτή.] ΔΓ, Αὐτήν: Αὐτῆ. Καλῶς ἔχει τὸ Αὐτή, κατ' ὀνομαστικὴν, ἄλλως τε καὶ εἰ ἐκλαμβάνοις ἀντὶ τοῦ, Μόνη, ὡσπερ εἰκὸς ἦν τὴν τὰ τιμιώτατα κατακρύπτουσαν, μηδενὸς συμπρόντος δρᾶν τοῦτο (ἴδ. Πλουτάρχ. Μέρ. Β, σελ. 446). — Στ. 20, Πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον.] Ἐκ ΔΓ, προσέθηκα τὸ ἄρθρον.

ΣΕΒΑΙΑ. 197, στ. 2, 'Ἐπὶ τὴν πόλιν.] ΔΓ, Εἰς τὴν πόλιν. — Στ. 11, Καὶ δόξαν.] ΔΓ, Καὶ τὴν δόξαν ἦν προσείλοντο οἱ ΠΡ. — Στ. 12, Διονύσου.] Τοῦ προστατοῦντος τῶν Θεῶν (ἃς κατεσκάφει) θεοῦ δηλονότι. — Στ. 13, Ἐντυχῶν τι.] Αἰτήσας τι, ἧ καὶ Διαλεχθεὶς περὶ τινος ἀνθ' οὗ ἐν τῇ συνθησῆα τῷ Συντυχάνω, μεταποιήσαντες εἰς τὸ Συντυχαίνω, χρώμεθα, οἶον, τοῦτο τὸ χωρίον εἰ μεταφράσαι βουλοίμεθα, φαίμεν ἂν, Κἀνεῖς ἀπὸ τοὺς σωθέντας Θεβαίους δὲν τὸν ἐσύντυχε τίποτε, μηδὲ τὸν παρεκάλεσε, χωρὶς νὰ τὸ ἐπιτύχη. — Στ. 19, Ταυτό.] ΔΓ, Ταυτόν. Ἀπικώτερον τὸ διὰ τοῦ ν, ὧ; φησὶν Ἀπολλώνιος, ἠνίκα πρόσκειται τὸ ἄρθρον. — Στ. 29, Εἶπειν.] Ἐξ ΕΛ, ΠΡ, ΑΓ, Εἶπεν διὰ τὸ προκησάμενον, ὥστε.

ΣΕΒΑΙΑ 198, στ. 2, Θεμιστεύειν.] Χρησμοφδεῖν. Καὶ διορθούσθω ἐν παρόδῳ τὸ Φωτίου Λεξικόν, «Θεμιστεύειν, ἀντὶ τοῦ Χρησμοφδεῖν, Λυσίας. » Γέγονε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Θέμιν ἐσχηκέναι πινεὶ τὸ μαντιεῖον ἈΠὸ » τοῦ Ἀπόλλωνος», ὅπου γραπτέον ... ΠΡὸ τοῦ Ἀπολλωνος, ὡς δῆλον ἐκ τε τοῦ Ἄρποκρατίωνος καὶ τοῦ Σουῖδα (λέξ. Θεμιστεύειν). — Στ. 3, Πρῆσχομένης τὸν νόμον.] Κυρίως μὲν Προβαλλούσης καὶ δεικνύσης τὸν νόμον, ἐκ δὲ τούτου καὶ τὸ Προφασίζομένης. Διορθούσθω μὲν ἐν παρόδῳ καὶ ὁ Ἠσύχιος, «Πρῆσχοντο, ἘΔΟΞΑΝ» μεταποιῶντι τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς τὸ ἘΔΕΙΞΑΝ. — Στ. 9, Τὸ περὶ Λεῖθηθρα.] Ἀρριανὸς (Ἀναβάσ. Ἀλεξάνδρ. Α, 11, § 2) τὸ ἐν Πιερίδι λέγων, οὐκ ἀντιφέρεται Πλουτάρχῳ, ἧ δῆλον ἐκ τῶν

Στραθωνος (σελ. 410 καὶ 471). Πίερες γὰρ ἐκαλοῦντο Θρακικὸν ἔθνος τι, ὧν ἦν καὶ ἡ Πιερίς, καὶ ὁ Ὀλυμπος, καὶ ἡ Πίμπλα (ἢ Πίμπλεια) καὶ τὸ Λεϊδίθρον (ἢ πληθοντ. Τὰ Λεϊδίθρα), ἔθεν ἦν Ὀρφεὺς ὁ μουσικώτατος, ὃν ἀποκτείναντες οἱ Λεϊδίθριοι ἀφορμὴν παρέσχον τῇ παροιμίᾳ, « Λεϊδίθρων ἀμουσώτερος ». — Στ. 11, Φεβουμένων.] ΔΓ. Βουλομένων (ἔξ ἀμείνων; ἴσως, Εὐλαβομένων). — Στ. 17, Τετρακισχιλίους καὶ τρισμυρίους.] ΔΓ, Τετρακισμυρίους καὶ τρισχιλίους. — Στ. 21, Ἀπὸ μικρῶν καὶ στενῶν οὕτως ὀρμώμενος.] Ὡς καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ ἐνάδαε τὸ Στενῶν ἐπὶ τοῦ Ὀλίγων. Φαμέν γάρ, Στενὸν μᾶς ἦλθε τὸ γεῦμα, καὶ, τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ. — Στ. 25, Διαγεγραμμένων σχεδὸν ἀπάντων τῶν βασιλικῶν.] Ἴσον ἐνταῦθα δύναται τὸ Διαγεγραμμένων τῷ Διὰ γραφῆς δεδωρημένων, καὶ, ὡς ἂν ἐν τῇ συνηθείᾳ φαίμεν, Ἐγγράφως χαρισμένων ἢ δῆλον ἐκ τῶν ἐπομένων « Τὴν διαγεγραμμένην κτῆσιν αὐτῶ », καὶ ἐξ ἑτέρου παραλλήλου χωρίου (Πομπ. § 31, σελ. 129) « Διέγραψε χώρας τῆς αἰγυαλώτου καὶ δωρεάς ἄλλας, οἷς ἐβούλετο ». Τῷ δὲ Βασιλικῶν προσυπάκουε τὸ Κτημάτων.

ΣΕΛΙΑ. 199, στ. 2, Τοιαύτη μὲν οὖν ὀρμη.] Ἐξ ΗΑ, ἡ προσθήκη τοῦ, Οὐν ὁ καὶ ὁ Α ἐξέφρασε διὰ τοῦ donques. — Στ. 7, Φίλου πιστοῦ.] Τοῦ Πατρόκλου. — Μεγάλου κήρυκος.] Τοῦ Ὀμήρου — Στ. 11, Ἦ τὰ κλέα καὶ τὰς πράξεις ὕμνει.] Ὡς φησιν αὐτὸς Ὀμηρος (Ἰλιάδ. I, 189),

Τῇ ὄγε θυμὸν ἕτερπεν, αἶδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.

— Στ. 14, Ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Γρανικοῦ . . . περὶ τῆς Εἰσόδοι καὶ τῆς ἀρχῆς.] Φησὶν ὁ Γάλλος Γεωγράφος Διμπίλλης τὸν Γρανικὸν καλεῖσθαι νῦν ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων Οὐσβόλα, ὅπερ ἴσως παρὰ τὸ Εἰσβολῆ (συνώνυμον τῆς Εἰσόδου) παραπεποιήται ἐντεῦθεν γὰρ Ἀλέξανδρος τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν εἰσβολῆς ἤρξατο. Οἱ δὲ Τοῦρκοι καλοῦσι τὸν ποταμὸν τοῦτον Σουσιγίρλι, ὅπερ ἂν εἴη Ἰδρόβου. — Στ. 18, Γενέσθαι.] Μηδὲν δέον προειλόμην τὴν ΔΓ ταύτην τῆς ἐκδεδομένης, Γίνεσθαι. — Στ. 20, Δαισίου.] Ἐνὸς τῶν Μακεδονικῶν μνηῶν, οὗς οὕτως ἐπὶ τοῦ ἐξῆς διαγγράμματός τοῖς Ἄττικαῖς μῆσι τινες παρέβαλον (ἴδε Κορσίν. Ἡμερολογ. Ἄττικ. Τόμ. Β, σελ. 460).

ΜΗΝ. ΣΕΔΗΝ. ΜΑΚΕΔ.	ΜΗΝ. ΑΤΤΙΚ.	ΜΗΝ. ΗΛΙΑΚ. ΜΑΚΕΔ.
Δάσιος	Ἐκατομβαιῶν	Λῶος.
Πάνεμος	Μεταγειτνίων	Γορπιαῖος.
Λωΐος [ἢ Λῶος]	Βοηδρομιῶν	Ἵπερβερεταῖος.
Γορπιαῖος	Μιμικτηριῶν	Δίος.
Ἵπερβερεταῖος	Πυρνεψίων	Ἄπελλαῖος.
Δίος	Ποσειδεῶν	Αὔδωναῖος.
Ἄπελλαῖος	Γαμηλιῶν	Περίτιος.
Αὔδωναῖος [ἢ Αὔδοναῖος].	Ἄνθεστηριῶν	Δύστρος.
Περίτιος	Ἐλαφηβολίων	Ξανθικός.
Δύστρος	Μουρυχιῶν	Ἄρτεμισίος.
Ξανθικός	Θαργηλιῶν	Δάσιος.
Ἄρτεμισίος	Σκιροφοριῶν	Πάνεμος.

Ἄλλ' ἔστι πολλή καὶ περὶ τούτων ἡ διαφωνία.—Στ. 27, Ἴπποις.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἴππους.—Ἐλαύνων καὶ διὰ ρεύματος.] Διέγραψα τὸν σύνδεσμον, ὃν εὐδ' ὁ Α ἐξέφρασε. — Παραφέροντος.] ΔΓ, Παραρρέοντος.— Στ. 29, Γνώμη.] Γνώμη ἐνθάδε ἡ φρόνησις, καὶ ἦν ἡ συνήθεια κοινοτέρως Γνώσιν καλεῖ. Ὅθεν καὶ παρ' Ἴπποκράτει « Γνώμης ἀπτόμενοι πυρετοὶ » λέγονται οἱ παραφρονεῖν ποιῶντες πυρετοὶ. Τὴν δὲ γνῶμην ἡμεῖς ἐπὶ τῆς προαιρέσεως ἢ βουλήσεως τετάχμεν, οἷον, Μὲ τὴν γνῶμην μου, ἢ τὸναντίον, Χωρὶς τὴν γνῶμην μου, τὸ ἕκα με, ὧν παραδείγματα καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐστὶν ἀναλεῖσθαι, τοῦ μὲν πρώτου τὸ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι (Κύρ. παιδ. Η, 5, § 20) « Βούλομαι δὲ, ἔφη, » σὺν τῇ τοῦ πατρὸς γνώμῃ καὶ τῇ τῆς μητρὸς ταῦτά σοι συναίνεσαι » τοῦ δευτέρου δὲ τὸ παρὰ τῷ αὐτῷ Ξενοφῶντι (Κύρ. Ἄναθ. Α, 3, § 13) « Ἄνευ τῆς Κύρου γνώμης καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι ». Τοιοῦτόν τί ἐστι καὶ τὸ Ἐχὼ γνῶμην νὰ κάμω τι, ὡς καὶ τὸ παρὰ τῷ Θεουκιδίδῃ (Α, 86), « Γνώμην ἔχοντες μὴ ἐκπλεῖν ἔξω τῶν Ῥίων ». Χρῶμεθα τῷ Γνώμη, καὶ ἐπὶ τῆς κρίσεως, δόξης, οἰήσεως, ὡς ἐν τῷ Ποίαν γνῶμην ἔχεις περὶ τούτου; τουτέστι, Τί κρίνεις, ἢ τί σοι δοκεῖ περὶ τούτου; καθὰ καὶ τὸ παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει (Βατρ. 1422),

Πρῶτον μὲν σὺν περὶ Ἀλκιβιάδου ΤΙΝ' ἔΧΕΤΟΝ

ΓΝΩΜΗΝ ἑκάτερο; —————

Φκμὲν ὠσχύτω; καὶ, Τί εἶναι ἡ γνῶμη σου; καὶ, Ἡ γνῶμη μου εἶναι νὰ, ἢ ᾗ τι.

ΣΕΛΙΑ. 200, στ. Γ, Φύρδην μάχεσθαι.] Ἀναμιξ καὶ συγκεχυμένως μάχεσθαι· παρὰ τὸ Φύρω, ὅπερ ἡ συνήθεια παρεμβалоῦσα τὸν Φύρω λέγει, ὡσπερ καὶ Σύρω, τὸ Σύρω. «Φύρδην (φρασίμ Ἡσύχιος), ἀτάκ-» κτως, συγκεχυμένως, ἀναμιξ». Καὶ τὸ μὲν Φυρμένος καὶ ἡμεῖς νῦν τάττομεν κυρίως μὲν ἐπὶ τοῦ τετραγαμένου κλωστῆρος, ἢ τινος ἑτέρου τοιούτου δυσχερῆ τὴν διάλυσιν ἔχοντος, καὶ ἀπλῶς ἐφ' οἰουδὴποτε συγκεχυμένου, οἷον ἐσι καὶ τὸ παρ' Ἡροδότῳ (Α, 103), «Προτοῦ δὲ ἀναμιξ ἦν πάντα ὁμοίως ἀναπεφυρμένα»· μεταφορικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ τεθορυβημένου τὴν διάνοιαν καὶ ἀμυχανοῦντος, οἷον, Κάμνεις ὡσάν φυρμένως· ἐφ' ἧς ἐννοίας καὶ Πλάτων (Φαίδων. σελ. 101), «Ἄμα δὲ οὐκ ἂν φύροιο... περὶ τε τῆς ἀρχῆς» διαλεγόμενος καὶ τῶν ἐξ ἐκείνης». Παρὰ δὲ τὸ Φύρω παράγωγον ἕτερον ἀρχαῖον ῥῆμα τὸ Φυράω, ὅπερ Ἡσύχιος ἐξηγεῖται, «Φυρᾶν, ζυμοῦν, τα-» ράσσειν (γρ. συνταράσσειν) τὰ ἄλευρα». Τοῦτο ἀγνοοῦσα ὅλως ἡ συνήθεια διὰ τοῦ Ζυμόνω, ἐπὶ ταύτης ἐρμηνεύει τῆς ἐννοίας. Ἐτέραν δὲ σημασίαν προσῆψε τῷ ῥήματι οὐδετέρως χρωμένη, ἐπὶ τῶν συνιζανόντων καὶ ἀναλουμένων ἢ καὶ ὅλως ἐκλειπόντων ὑγρῶν, οἷον Ἐφύρασεν ὁ οἶνος, ὁ ζωμός, καὶ τὰ τοιαῦτα ὅθεν καὶ Φυροπήγαδον συνωνύμως λέγομεν τὸ Ξηροπήγαδον. Καὶ ἔοικεν ἐντεῦθεν λαβεῖν τὴν ἀρχὴν, ὅτι καὶ τὰ φυρόμενα ἄλευρα ἐκ πολλῶν εἰς μικρὸν ὄγκον συστρέφονται, ὡς καὶ τὸ συνώνυμον Τρίθειν (ἔλεγον γὰρ καὶ τρίθειν ὡς καὶ φυρᾶν ἄλευρα) ἀναλώσεως καὶ ἀφανισμοῦ παρίστησιν ἐννοίαν ἐν τῷ Ἐκτρίθειν, Ἐπιτρίθειν, καὶ Κατατρίθειν, ἣν ἔσωσαν καὶ οἱ Γερμανοὶ ἐν τῷ Aufreiben. Ἰσως οὖν ἐκ τούτου διορθωτέον καὶ ἐξηγητέον καὶ τὸ τοῦ Ἡσύχιου, «Φύραμα, ΖΥΜΗ, ΣΠΕΡΜΑ, ἢ ΖΗΜΙΑ», γράφοντας, Φύραμα, ΖΥΜΗ, ΣΤΕΡΗΜΑ, ἢ ΖΗΜΙΑ· ἔπου τὸ Ζημία (ὅτις τῶν κριτικῶν διαγράψαιν οὐκ ὀρθῶς πηρήνει) οὐδὲν ἂν εἴη ἕτερον, ἢ τὸ παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ σ ἐκφερόμενον, Φύρασμα (Γαλλ. déchet), ὃ καὶ Στερευμα λέγομεν. Τεκμήριον, δὲ, τὸ γὰρ Φυροπήγαδον, Ξηροπήγαδον, καὶ τὸ διὰ δυοῖν ἐκφερόμενον λέξεων, Στερευμένον πηγάδιον, ὅροι τυγχάνουσιν ὄντες συνώνυμοι. Κἀντεῦθεν οὖν τὸ χρήσιμον τῆς ἡμετέρας φωνῆς καταμαθόντες, ὧ Γραικοὶ Λεξικογράφοι, καταχωρίσατε ἐν ταῖς ἡμετέροις Λεξικοῖς τὰ παρημελημένα, Στερεύω, (ῥῆμ. οὐδέτερ.), Ἐστέρευσεν ἢ βρούσις, τὸ πηγάδιον, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐπὶ τῶν μαραινόμενων ὑδάτων, οὐδὲ τοῦ Μαραίνεσθαι τούτου πω καταχωρισθέντος ἐν ταῖς Ἑλληνικοῖς Λεξικοῖς

ἐπὶ τῶν ξηρανομένων πηγῶν, καίπερ Ἡροδότου (B, 24,) γράψαντος « Διψῆν τε ὑδάτων μάλιστα, καὶ τὰ ἐγχώρια ρεύματα μακραινέσθαι τῶν ποταμῶν ».

— Στ. 8, Ἰπὸ τὴν ὑποπυχίδα τοῦ θώρακος.] Ὅπου πτύσσεται ὁ θώραξ παρὰ τὸν βουζῶνα. Παραθαλέσθω σοι τὰ ἀνωτέρω (Εὐμεν. § 7, σελ. 37) γεγραμμένα. — Στ. 9, Ῥοισάκου καὶ Σπιθριδάτου.] Ῥωσάκην καὶ Σπιθροδάτην τούτους καλεῖσθαι παρὰ τῷ Σικελιώτῃ Διοδώρῳ (IZ, 19-20) ἐσημειώσαντο οἱ ΠΡ. — Στ. 12, Ἰποστήσας.] Ἐπιστήσας, γράφειν δεῖν ὤθητις τῶν ΠΡ, ὅπερ ἴσως ἄμεινον, εἰ ἐκλαμβάνοιτο ἐπὶ τοῦ ἐν τῇ συνθήκῃ, Στ α μ α τ ῖ σ α ς. — Στ. 13, Συνεξαναστάς.] Ἐξαναστάς, αἶμαι, γραπτέον, δίχα τῆς πρώτης προθέσεως, ἣν παρέλιπον καὶ οἱ μεταφρασταί. — Στ. 9. Ἀπήρραξε.] Μετὰ βίας ἀπέκοψε (Ἠλιοδώρ. B, σελ. 35). — Στ. 15, Ἀκριβῶς καὶ μόλις.] Παραβεβλήκασι τὴν φράσιν τῇ ἑτέρᾳ ταύτῃ, Ἀ γ α π η τ ῶ ς κ α ἰ μ ὀ λ ι ς, οἱ κριτικοὶ (Γρηγορ. Κορίνθ. περὶ Διαλέκτ. σελ. 170, νέας ἐκδ.) — Στ. 16, Τριχῶν.] ΔΓ, Πτερῶν. — Στ. 17, Κλεῖτος ὁ μέλας.] Πρὸς ἀντιδιαστολήν ἦν γὰρ καὶ ἕτερος Κλεῖτος, ὁ Δευκὸς ἐπικαλούμενος, τῶν Ἀλεξάνδρου ἐταίρων καὶ κείνος εἶς ὧν, οὗ μνημονεύει ὁ Ἀθήναιος (IB, σελ. 539). Τοῦ δὲ Μέλανος τούτου Κλεῖτου ἐμνημόνευσε καὶ Διοδωρος ὁ Σικελιώτης (IZ, 20 καὶ 57) ὅθεν ὠρμημένοι οἱ ΠΡ ἔγραψαν ἐξ ΕΛ ἐν τῷδε Πλουτάρχου τῷ χωρίῳ, Μ ἑ λ α ς, ΑΤ, Μ ἑ γ α ς. — Στ. 21, Συνῆγον αἰ πεζαὶ δυνάμεις.] Αἱ τῶν Περσῶν δηλονότι. Σημειοῦ καὶ πάλιν τὸ Συνῆγ ο ν ποιητικώτερον λεγθὲν, κατὰ τὰ ἀλλαγῶν (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 428) εἰρημένα. — Στ. 23, Τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων.] Τῶν παρὰ τοῖς Πέρσαις μισθοῦ στρατευομένων Ἑλλήνων, ὡς μή ποτ' ὄφελον. Ἑλλῆσι γὰρ τοὺς Ἕλληνας κατὰ βαρβάρων, οὐ βαρβάρους καθ' Ἑλλήνων συστρατεύειν ἐχρήν. — Στ. 24, Ἦτουν τὰ πιστὰ τὸν Ἀλέξανδρον.] Ἐζήτουν ὁμολογίαν τοῦ μηδὲν αὐτοῦς δεινὸν δρᾶσαι. — Στ. 26, Βουκεφάλας.] ΔΓ, Βουκέφαλος ἤττον ὀρθῆ, διὰ τὰ ἀνωτέρω (σελ. 405) εἰρημένα. — Στ. 29, Δυσμύριοι.] ΔΓ, Μύριοι. Διοδωρος δ' ὁ Σικελιώτης (IZ, 21) « Πλείους τῶν μυρίων » εἶρηκε. — Στ. 30, Δισχιλίοι πεντακῆσοι.] Διοδωρος, « Οὐκ ἐλάττους δισχιλίων » εἶπεν Ἀρριανὸς δὲ (A, 16), « Εἰς χιλίους ».

ΣΕΛΙΑ. 201, στ. 1, Τέσσαρας καὶ τριάκοντα.] Ἀρριανὸς (A, 16) « Τῶν α μ ἔταιρων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι καὶ πέντε . . . τῶν δ' ἄλλων ἵππέων, ὑπὲρ » τοὺς ἐξήκοντα, πεζοὶ δὲ ἐς τοὺς τριάκοντα ». Ἰουστίνος δὲ (IA, 6), τῶν μὲν πεζῶν ἐννέα φησίν, τῶν δ' ἵππέων εἴκοσι πρὸς τοῖς ἐκκτόν. — Στ. 3, Εἰκόνας ἀνεκαθῆναι χαλκᾶς.] Ἄς ὁ Μέτελλος ὕστερον ἐκ Μακεδονίας εἰς Ῥώμην μετή-

νεγκε, τριάκοντα πάσας ἐφίππους, ὡς φησιν ὁ Οὐέλλειος Πατέρκυλος (Α, 11). Τοῦτο δὲ ὑπονοεῖν πρέχει, μήποτε παρὰ Πλουτάρχῳ ἠμάρτυται ἡ γραφή, « Τέσσαρας καὶ τριάκοντα . . . ὧν ἑννέα πεζοὺς εἶναι », ἀντὶ τοῦ Ἐ ν ν ε α καὶ τ ρ ι ά κ ο ν τ α . . . ὧν ἑννέα κ. τ. λ. — Στ. 5, Ἰδίᾳ μὲν τοῖς Ἀθηναίοις . . . κοινῇ δὲ τοῖς ἌΛΛΟΙΣ λαφύροις κ. τ. λ.] Τοῦτο τὸ χωρίον οὐδ' ἂν Οὐδῖπυς ἐξηγήσασθαι δύναιτο· καὶ δῆλον ἐκ τῶν μεταφραστῶν, οἵτινες τὸ Ἄλλοις συνάψαντες τῷ Λ α φ ύ ρ ο ι ς, συνέχεαν τῶν λεγομένων τὸν νοῦν, ὡσπερ ἂν εἰ τοῖς ἄλλοις Λαφύροις ἐπεγέγραπτο ἡ ἐπιγραφὴ μόνις, καὶ μὴ καὶ ταῖς ἀσπίσι, τοῦ Ἀρρίανου (Α, 16) διαρρήθην φάσκοντας, « Ἀποπέμπει δὲ καὶ εἰς Ἀθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς, » ἀναθήματα εἶναι τῇ Ἀθηνᾷ ἐν τῇ πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγραφῆς ἀπαρалаλάκτως, ὡσπερ καὶ Πλούταρχος. Τίς οὖν μηχανὴ τὰ τοῦ Πλουτάρχου συνετώτερα καταστήσαι; Γραπτέον, οἶμαι, Κ ο ι ν ῆ τ ο ῖ ς Ἄ Λ Λ Ο Ι Σ, Τ Ο Ἰ ὸ λ α φ ύ ρ ο ι ς, ἵνα τὸ μὲν Ἄλλοις ἀναφέροιο εἰς τὸ ὑπονοούμενον, Ἐ λ λ η σ ι ν, ἀντιδιεσταλμένους πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τὸ δὲ Λ α φ ύ ρ ο ι ς αὐτὰς ταῦτα, καὶ οὐχ ἑτέρας, δηλαῖ τὰς εἴτ' ἀσπίδας, κατὰ Πλουτάρχον, εἴτε Π α ν ο π λ ί α ς, ὡς φησιν Ἀρρίανος, ἐ δὲ νοῦς εἴη, τὰς μὲν τριακοσίας ἀσπίδας Ἀθηναίοις ἰδίᾳ ἐπεμψε, τὴν δὲ ἐπιγραφὴν αὐτῶν κοινὴν ἐκέλευσαν εἶναι Ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι, τουσέστι, μὴ ἰδίᾳ τῶν Ἀθηναίων ἐπιγεγράφθαι τὸνομα, ἀλλ' ἀπάντων κοινῶς Ἑλλήνων, καθὰ δηλαῖ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ λέγουσα, Ἀ λ έ ξ α ν δ ρ ο ς ὁ Φ ι λ ί π π ο υ καὶ οἱ Ἕ λ λ η ν ε ς, οὐκ, Ἀ λ έ ξ α ν δ ρ ο ς ὁ Φ ι λ ί π π ο υ καὶ οἱ Ἀ θ η ν α ῖ ο ι. — Στ. 12, Το πρόσχημα τῆς ἐπὶ θαλάσῃ τῶν βαρβάρων ἡγεμονίας.] Ἐπὶ τοῦ Κ α λ λ ὠ π ι σ μ α ἐξεδέξαντο οἱ ΠΡ τὸ Π ρ ὀ σ χ η μ α, ἐφ' ἧς ἐννοίας ἔστιν ὅτι καὶ λαμβάνεται, ὡς ἐσημειώσατο Θωμᾶς ὁ Μάξιτρος (σελ. 758). Ὁ δ' Α ἐξεφρασε διὰ τοῦ Siége capital· ἀμεινον δ' ὁ Ἰταλὸς μεταφραστὴς διὰ τοῦ Prougnacolo. Ἐστὶ γὰρ οἶον πρόσχημα (παρὰ τὸ Π ρ ο ε χ ω) ἐνθάδε τὸ πρόσχημα. Ἀπέχουσι δὲ αἱ Σάρδει τῆς θαλάσσης περὶ πεντεκαίδεκα Δεῦρα Γαλατικὰς.—Στ. 30, Προσεχεῖς . . . πάγους.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Προσχεῖς. Τῶν ἠπορημένων ἐστὶ καὶ τὸ Π ρ ο σ ε χ εῖ ς, καὶ τὸ Π ρ ο σ χ εῖ ς. Ἐχρήτατο καὶ Στράβων τῇ λέξει, « Παρκαλία . . . προσε- » χῆς καὶ ἀλίμενος (σελ. 202) », καὶ αὐτίς, « Ῥαχιώδης γὰρ καὶ προσε- » χῆς ὁ πλοσίον αἰγιάλος (σελ. 243) », μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ παρ' ἐκείνων διαφόρου γραφῆς, Π ρ ο σ χ η ῖ ς. Ἐστὶ καὶ παρὰ τῷ Διονυσίῳ Ἀλικαρνασσεῖ

ἡ λέξις, καὶ παρὰ τῷ Στυΐδα, ὡς ἐσημειώσατο ὁ Κασσιώδων ἐν τοῖς εἰς τὸν Στραβῶνα ὑπομνήμασιν (σελ. 309), οὐδ' αὐτὸς ἀραρότως ἀποφηνάμενός τι περὶ τῆς λέξεως. Ὑπονοῖ μὲν γὰρ ταῦτό δύνασθαι τὸ Προσεχῆς τῶν Τραχῶν, ἀμφισβητεῖ δὲ περὶ τοῦ ἐτύμου, εἰ Προσεχῆ παραλίαν εἴησιν λέγειν τὴν Προσεχῆς ἀξίαν. Ἐχρῆν μὲν οὖν ἅπαν τούναντιον, Ἀπροσεχῆ λέγεσθαι, ἢ δηλονότι προσεχεῖν οὐ δυνατόν, εἴγε τοσοῦτοις παραδείγμασιν ἐπεριδομένην γραφὴν νοθεύεις ἐξῆν γράφεσθαι. Τῶν μεταφρασάντων δὲ, ὁ μὲν Λατίνος resonantia, ὁ δ' Ἴταλὸς risonanti ἠρμήνευσαν, τὸ Προσεχῆς δηλονότι ἐξηγούμενοι, οὐ τὸ Προσεχῆς· ὁ δὲ ἐν πολλοῖς ἀκριβῆς Ἀμίστος, ἐνθάδε οὐδ' αὐτὸς ἄν, οἶμαι, ἐνόησεν, εἰ ἀνεβίω, τὴν ἰδίαν μετάφρασιν, ἢ μᾶλλον παράφρασιν, des pointes de roc, qui sont toutes de reng assez drues le long du rivage. Μία τούτων ἴσως ἀπάντων θεραπεία ἢ τοῦ Προσεχῆς, εἰς τὸ Προσεχεῖς, τροπή· εἴησαν γὰρ ἂν οὕτω Αἰγυπιοὶ, Ἀκταῖ, ἢ καὶ Πάγοι προσεχεῖς, οὗ Ὅμηρος Προβλήτας ὀνομάζει (Ὀδυσσ. Ε, 404),

Οὐ γὰρ ἔσαν ΑΙΜÉΝΕΣ, νηῶν ἔχοι, οὐδ' ἐπιωγαῖ,

Ἄλλ' ἈΚΤΑΪ ΠΡΟΒΑΨΤΕΣ ἔσαν, σπιλάδες τε, ΠΑΓΟΙ τε·

καὶ αὐθις (Ὀδυσσ. Κ, 89),

ἈΚΤΑΪ δὲ ΠΡΟΒΑΨΓΕΣ ἐναντία ἀλλήλησιν

Ἐν στόματι ΠΡΟΨΧΟΥΣΙΝ· ἀραιή δ' εἴσοδος ἐστίν·

καὶ πάλιν (Ὀδύσσ. Ν, 97),

———— Δύο δὲ προβλήτες ἐν αὐτῶ

Ἀκταῖ ἀπορρῶγες, λιμένος ποτιπεπτηνυῖαι.

ΣΕΛΙΔ. 202, στ. 1, Διακαλύπτουσαν.] ΔΓ, Ἀνακαλύπτουσαν, ὁ παρῆνει τις τῶν ΠΡ προελέσθαι. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ ἀλλαχοῦ ἐχρήσατο Πλούταρχος τῶ Διακαλύπτειν ἐπὶ τοῦ Ἀνακαλύπτειν, πρὸς δὲ καὶ ὁ Ἀλικαρνασεύς Διονύσιος, ὡς ἐσημειώσατο Σνεϊδέρος ἐν τῷ Λεξικῶ, ἐατέεθ' ἔδοξέ μοι τὴν γραφὴν εἶναι, ἵνα μὴ καὶ τὰ τοῦ παρακιμῶντος ἑλληνισμοῦ ὀνόματα, τοῖς τῶν ἀντιγραφῶν ἀμαρτήμασιν ἀλογίστεως συγκαταλέγωμεν.— Στ. 3, ὦ; Ἀλεξάνδρωδες κ. τ. λ.] Ἐξ ἀδήλου δράματος Μενάνδρου τοῦ κωμικοῦ, ἴσως ἐκ τοῦ ἐπιγραφομένου Κόλαξ, ἐν ᾧ καὶ τὴν πολυποσίαν Ἀλεξάνδρου σκώπτει (Ἀθῆν. σελ. 434) λέγων,

———— Ἀλεξάνδρου πλέον

Τοῦ βασιλέως πέπωκας.————

Σημειῶ δὲ καὶ τὸ Ἀλεξανδρῶδες παρά κύριον ὄνομα κωμικῶς ἐσημασιμένον· οὐ γὰρ ἐξῆν λέγειν Ἀριστοτελῶδες, Σωκρατῶδες, ὡσπερ ἔλεγον, ἀπὸ προσηγορικῶν παράγοντες, Νοσῶδες, Πηλῶδες. Σημειούσθω σοι καὶ ἔτι τὰ τοιαῦτα δυσχερές ἐστιν ἅσασιν, ὡς εἰπεῖν, τοῖς νεωτέροις μεταποιεῖν κατὰ λέξιν εἰς τὰς ἰδίας φωνάς, πλὴν ἴσως τοῖς Ἰταλοῖς· ὁ μὲν γὰρ Α παραφράσα, διὰ τοῦ,

Cecy me sent son grand heur d' Alexandre,

ἠμαύρωσε τὴν κωμικὴν τῆς λέξεως δριμύτητα· ὁ δ' Ἰταλὸς μεταφραστῆς, εἰπὼν,

Ben cosa è questa Alessandresca —,

κωμικὸν παιητὴν κωμικῆ λόγου ἰδέα μετέφρασε. — Στ. 8, Φασήλιδος.] Ἐπιθετὰ περὶ τῆς τάσεως τοῦ ὀνόματος ἀλλαχού (Ἰσικράτ. Μέρ. Β, σελ. 47) σημειωθέντα. — Στ. 15, Γόρδιον πόλιν, ἐστὶν Μίδου τοῦ παλαιοῦ.] Ἡς μνημονεύει καὶ Στράβων ἐν τῇ τῆς Γαλατίας χωρογραφίᾳ (σελ. 568), « Ἐπὶ δὲ » τούτῳ [τῷ Σαγγαρίῳ ποταμῷ] τὰ παλαιὰ τῶν Φρυγῶν οἰκητήρια, Μίδου, » καὶ ἔτι πρότερον Γορδίου... κῶμι μικρῶ μείζους τῶν ἄλλων, οἷόν ἐστι τὸ » Γόρδιον ». — Στ. 16, Θρυλλουμένην.] ΔΓ, Καλουμένην. — Στ. 20, Τυφλάς. — τὰς ἀρχάς.] Ἀφανῆ τὰ ἀκρα. — Στ. 21, Ὑποφερομένων.] Πρὸς τὸ Δεσμῶν. Ὁ δ' Α ἠρμήνευσεν Ὑποφερομένους, πρὸς τὸ Ἀρχάς. — Στ. 25, Τὸν ἔστορα.] Τὸν πάσσαλον ἢ τὸν τύλον, ὡς φησὶν Ἀρρίανός. — Συνείχετε.] ἘΞ ΗΔ, ΑΤ (ἀσυναρτήτου) Συνεῖχε, ἔν' ἧ, Ὡς ὅρι συνείχετο τὸ ζυγὸς δεσμῶν. Ὁ ἔστωρ γὰρ ἦν ὁ συνέχων, ἢ δῆλον καὶ ἐκ τοῦ Ἀρρίανου (Ἀναβάσι. Ἀλεξάνδρ. Β, 3), « Ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος » διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπάξ, ξυνέχων τὸν δεσμὸν, ἐξεκλύσαι ἔξω » τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν ». — Στ. 26, Ὑφελύσαντι.] ΔΓ, Ἐφελύσαντι. Ἰσως ἐγγράπτο, Ἀφελύσαντι.

ΣΕΛΙΑ. 203, στ. 6, Ἀστάνδης.] ἘΞ ΕΔ, ΑΤ, Ἀσγάνδης. Ἡ λέξις Περσικῆ, ὡσπερ καὶ ἡ συνώνυμος, Ἀγγαρος. « Ἀγγαρος (φησὶν Ἡσύχιος) ἐργάτης, » ὑπὸ κρέτις ἀχθοφόρος. Ἡ λέξις δὲ Περσικῆ. Σημαίνει δὲ καὶ τοὺς ἐκ δια- » δοχῆς βασιλικούς γραμματοφόρους». Καὶ πάλιν ὁ αὐτός, « Ἀστάνδης, ἡμε- » ροδρόμος... Ἀγγελος». Ἀστάνδην δὲ καὶ ἀλλαχού (Περὶ τῆς Ἀλεξ- » τύχ. Α, § 2) Πλούταρχος ὠνόμασε τὸν Δαρεῖον, εὐκ Ἀσγάνδην. — Στ. 9, Γενήσεσθαι.] ἘΞ ΕΔ, ΑΤ, Γενέσθαι. — Στ. 16, Κύδνου.] Τοῦ αὐτοῦ

ἀπὸ τῶν Τούρκων Καρρασοῦ καλουμένου, ὃ ταῦτὸν δύναται τῷ Μεγάλανυδρος.— Καταπαγέντι.] Πότερον, τῷ Κύδνῳ, ἢ τῷ Ἀλεξάνδρῳ καταπαγέντι; ἠπόρησέ τις τῶν ΠΡ. Εἰ μὲν γὰρ πρὸς τὸ Κύδνῳ, ὡσπερ ἐξεδεξάντο αἱ μεταφρασταὶ καὶ ὁ λόγος αἰρεῖ, φέρεται τὸ Καταπαγέντι, ἔστιν οὐκ ὀρθῶς εἰρημένον, δέον εἰπεῖν, Καταπεπηγμένῳ, ἢ Καταπαγεῖ ὄντι. Εἰ δὲ πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρῳ, εἰκὸς ἐξεφρυγκάναι τοῦ χωρίου τὸν σύνδεσμον, καὶ « Αὐσαμένῳ ἐν τῷ Κύδνῳ βρέματι, καὶ καταπαγέντι. »— Στ. 17, Ἐθάβρει βρηθεῖν.] Ἐτρεψα ἐξ ΕΔ τὸ σόλοικον Βοηθήσειν εἰς τὸ Βοηθεῖν.

ΣΕΛΙΑΔ. 204, στ. 2, Ἀνυπόπτως.] Ἔστι καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ τό, γε, Ἀνυπόπτευτα, καὶ τὸ μήπω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς, Ἀνυπόπτα, ἐπίφρημα.— Στ. 12, Ἐπιλιπεῖν.] ἘΞ ΗΔ, ΑΤ, Ἐπιλείπειν.— Στ. 28, Ἀῦθις ἀνέστρεφον.] Ἐπὶ τοῦ ὀπίσω τὸ Αῦθις ἐνθάδε.— Στ. 29, Συντοχίχ.] Οὐκ ἐπὶ τοῦ συνεντεύξει ἐνθάδε, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ περιπτώσει, ἐφ' ἧς ἐννοίας κέχρηται πολλὰκις ὁ Θουκυδίδης.

ΣΕΛΙΑΔ. 205, στ. 3, Πινάρῳ.] ἘΞ ΕΔ, αἱ ΠΡ, ΑΤ, Πινάρῳ.— Στ. 4, Πρὸς τῆς ὀλιγότητος τῶν πολεμίων ἔχοντα τὴν θέσιν.] Οὕτως ἔχοντα θέσεως, ὥστε μᾶλλον εἶναι χρηστὰ τοῖς πολεμίοις, ὀλίγοις εὔσαι, ἢ τῷ πολλῷ τῶν Περσῶν πλήθει.— Στ. 8, Οὐ παρίσχε κύκλωσιν.] Οὐ συνεχώρησε τοῖς Πέρσαις περικυκλώσαι τὸν ἑαυτοῦ στρατόν.— Στ. 16, Ἰπὲρ ἔνδραμα μυριάδας.] Πειζῶν μὲν πλείους τῶν δέκα μυριάδων, ἱππέων δὲ μυρίους, ὡς φησὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ΙΖ, 36, Τομ. β, σελ. 187).— Στ. 29, Μὲν ὀλκία.] ἘΞ ΕΔ αἱ ΠΡ, ΑΤ, Μενόλκια. « Ὀλκιον, μέγας κρατήρ λουτήρ » φησὶν Ἡσύχιος· κατὰ δὲ τὸν Φώτιον, « Ὀλκειον (γρ. Ὀλκιον), χαλκοῦ λέβης, τρεῖς πόδας ἔχων » εὗρηται δὲ καὶ παρὰ Ἀθηναίῳ (σελ. 439), ἐν οἷς λέγει περὶ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς, ὅτι συγκαλέσας τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ θέαν ἀγῶνων, « ἐν ταῖς γυμνασίαις πάντας ἐκ χρυσῶν ὀλκίων ἤλειψε κροκίνῳ μύρῳ κ.τ.λ. ». Εἶη δ' ἂν καὶ τὸ Ὀλπιον συνώνυμον τοῦ Ὀλκίου, ἐπεὶ εὗρηται καὶ « Ὀλπα, λήκυθος » καὶ « Ὀλπις, οἰνοχόη » παρὰ τῷ αὐτῷ Ἡσυχίῳ. Ἔστι δὲ καὶ « Κάλπη, ὑδρία, στάμνος » παρὰ τῷ αὐτῷ.— Στ. 30, Κρωσσούς.] Ἐξηγησάμεθα τὴν λέξιν ἀλλαχῶ (Πλουτάρχ. Β, σελ. 448) — Πυέλους.] Τὰς σκάφας, ἐν αἷς κλυόντο, αἱ καὶ Ἐμβατάς, καὶ Ἐμβάσεις, καὶ Ἀσαμίνοισις ἔλεγον.

ΣΕΛΙΑΔ. 206, στ. 1, Ὀδῶδαι δὲ θεσπέσιον.] Γράφει, Ὀδῶδαι δὲ θεσπέσιον αἰνιττεται γὰρ τὸ Ὀμηρικόν (Ὀδυσσ. Ι, 210),

— Ὀδυσεὺς δ' ἠδείξα ἀπὸ κρητῆρος Ὀδύσει

ΘΕΣΠΕΣΙΗ. —

— Ὑπ' ἀρωμάτων.] ΔΓ, Ἀπ' ἀρωμάτων.—Στ. 3, Καὶ τῶ περι... τὸ δεῖπνον αὐτοῦ κόσμῳ θαύματος ἄξιαν] ΠΡΔ, ΑΤ, Καὶ τῶν περι... τὸ δεῖπνον αὐτοῦ κόσμῳ θαύματος ἄξια. Οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ Αὐτοῦ εἰς τὸ Αὐτὸ ἔτρεψαν.—Στ. 11, Ἐμπαθής.] Εἰς τὸ Συμπαθής τρεπτόν εἶναι τις τῶν ΠΡ ὑπετόπασε.—Στ. 16, Γενομέναις αἰχμηκλώτοις.] Τὰς λέξεις ταύτας ἢ διαγραφτέον ὅλως, ἢ, ὡς ἔδοξέ τινα τῶν ΠΡ, θετέον μεταξὺ τοῦ, Γυναιξίν, καὶ τοῦ, Ἡμέρου.—Στ. 19, Συντάξεις δὲ καὶ μείζονας.] Ἐξ ΕΔ (Συναδουσι τοῖς μεταφρασταῖς) προσέθηκα τὸν δευτερον τῶν συνδέσμων.

ΣΣΑΙΔ. 207, στ. 1, Βαρσίνης.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Βαρσίνης.—Στ. 6, Καὶ τὸ κάλλος.] Τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις (λειπούσας καὶ ἐν τῇ Α μεταφράσει), διαγράψαι δεῖν ἔγνω.—Στ. 11, Παρέπεμπεν.] ΔΓ, Παρέπεμψεν.—Στ. 14, Παῖδας ὀνίους.] ΔΓ, Ἰωνίας· ἢ ὑπονοεῖν παρίχει μῆποτ' ἐγγράπτο, Παῖδας Ἰωνίους, ἢ, Παῖδας ἐξ Ἰωνίας.—Στ. 17, Ταῦτα ὀνειδῆ προξενῶν κήθηται.] Σημειωτέα ἡ φράσις, Προξενῶν κήθηται, ὡς οὐδαμῶθεν ἐτέρωθεν ἢ ἐκ τῆς παρ' ἡμῖν συνειθείας, ἀκριβῶς οἷα τε μεταφράζεσθαι. Ὁ μὲν γὰρ Λατίνος μεταφραστὴς τὸ, Κήθηται desidens ibi (ἀργῶν ἐκεῖ) ἠρμήνευσεν· ὁ δὲ Α παρέφρασεν, il ait deus' estudier, pendant qu' il ne fait rien là; ὁ δ' Ἰταλὸς (ἄμεινον ἴσως ποιήσας) καὶ παρέλιπεν ὅλως. Ἡ τοίνυν ἡμετέρα φωνὴ συνεχῶς χρῆται τῷ ῥήματι ἐπὶ τοῦ περὶ τι ἀσχολεῖσθαι καὶ διατρίβειν (Γαλλ. s' amuser à quelque chose), οἷον, Τί κήθηται [ἢ κήθηται] καὶ μὲ κακολογεῖ; Ὡσαύτως δὲ καὶ Προξενεῖν, λέγομεν, οὐ μόνον τοὺς ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς κακόν τι πορίζοντας, καθὰ καὶ ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 193) σσημαίωται.—Στ. 19, Ἄγωνι νεανίσκῳ... Κρόβυλον.] Ἰσως γραπτέον, Ἄγωνι... Κρόβυλον νεανίσκον, ὥσπερ ἠρμήνευσεν ὁ Α.—Στ. 27, Εὐρεθείην.] ΔΓ, Ἐῖην.—Στ. 28, Οὐδὲ τῶν λεγόντων.] Ἐξ ΗΑ, ΑΤ, Οὐτε τῶν λεγόντων.

ΣΣΑΙΔ. 208, στ. 10, Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ.] Ὁ Λεωνίδης.—Στ. 11, Ἐλυσεν.] Ἰσως γραπτέον, Ἐλυεν, ὡς ἠρμήνευσαν αἱ μεταφρασταί.—Στ. 13, Ἐδόκει.] ΔΓ, Ἐδείξα.—Στ. 28, Εὐτρέπως.] Ἐξ ΕΔ, οἱ ΠΡ, ΑΤ, Εὐπρεπῶς.

ΣΣΑΙΔ. 209, στ. 2, Ἀδολεσχίας.] Οὐκ ἐπὶ τῆς Φλυαρίας ἢ λέξις

ἐνόθαδε, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπὶ τῆς μετὰ τῶν συνήθων κἄτακτου διαλέξεως, ἢ ἐφίλουεν ἐν ταῖς πάλαι Ἀθηναῖσι, φιλοῦσι δὲ νῦν οἱ Γάλλοι, ἐξαιρέτων ἔχοντες τὸ ἀδολεσχεῖν, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς συμπόσιαις. Ἔστι δὲ τοῦνομα παρὰ τὸ Ἄδην καὶ τὴν Ἀέσχην (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 97), καὶ οὐχ, ὡς ὁ Ἐτυμολόγος (σελ. 18) φησὶν, ἀπὸ τοῦ Ἄδεϊν τοῦ σημαίνοντος τὸ Ἀρέσκειν. — Στ. 6, Ἰππάσιμον.] Ἰδίστη μεταφορὰ ἀπὸ τῶν πεδίων, τῶν διὰ τὸ ἐμάλιν ἰππεῦσι χρησίμων ὄντων, τῶν ἰππάζεσθαι δυναμένων πρὸς διαστολὴν τῶν ὄρειων καὶ τραχέων, καὶ διὰ τοῦτο ἀπροσβάτων ταῖς ἵπποις. Εἰσὶ δὲ ταῖς κόλαξιν ἰππάσιμοι μάλιστα ἔσοι τῶν ἐν ἀρχαῖς ὀφείλημα μᾶλλον ἀποδοδόμενον αὐταῖς τὴν ὑπεροχὴν, ἢ παρακαταθήκην τῆς τῶν ἀρχαίων προνοίας ἡγοῦνται. — Χαρῖεσταται.] ΔΓ, Χαρῖεστεραι. Σημαίνει δὲ ἡ λέξις Χαρῖεις τὸν χρηστὸν τὰ ἦθη· ἄλλοτε δὲ καὶ τὸν σφόν καὶ παιδείας ἐλευθερίῳ μετασχόντα, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀπαιδευτῶν, ἢ τῶν ἀχαρίτως τῇ σοφίᾳ χωρμένων. — Στ. 10, Διημέρευε.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Διημερεύευστ'. — Στ. 12, Καὶ τὰ σπανιώτατα πολλάκις τῶν ἀπὸ θαλάττης. . . . πλλάκις ἑαυτῷ κ. τ. λ.] Ἀηδῆς ἢ ἐπαναλήψις τοῦ Πολλάκις, ἢ αὐτοῦ Πλουτάρχου γράψαντος οὕτως, ἢ τῶν ἀντιγραφῶν θάτερον τῶν δύο, τὸ πρῶτον, κακῶς τῷ χωρίῳ παρεμβολόντων. — Στ. 14, Καταλείπειν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Καταλιπεῖν. — Στ. 16, Εἰς μυρίας δραχμάς.] Αἱ δύναται που ἐννακισχίλια φράγμα ἀργυρίου Γαλατικῆ. — Στ. 28, Κρατύνεσθαι.] Ἰσως γραφικῶς ἡμάρτηται ΑΤ, Κρατύνασθαι.

ΣΕΛΙΑ. 210, στ. 7, Περιέβαλλον.] ΠΡΔ, ΑΤ, Περιέβαλον. — Στ. 11, Ὑπεξέφυγε.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ὑπεξέφυγε. Καὶ οἱ μεταφρασταὶ δὲ κατὰ παράτασιν ἠρμήνευσαν. — Στ. 13, Σά.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Σή. — Στ. 27, Καὶ τῷ πονεῖν αὐτὸς αἰεὶ, παραμυθούμενος κ. τ. λ.] Περιελε τὴν μετὰ τὸ, Αἰεὶ, κακὴν στιγμὴν, ἢ ἢ ὁ νοῦς, Καὶ παραμυθούμενος τὴν ἀπορίαν τῶν Μακεδόνων αἰεὶ διὰ τῶν ἰδίων πόνων. Ἰσως καὶ τὸ Πονεῖν τρεπτέον εἰς τὸ Συμπνεῖν. — Στ. 30, Διχλόν.] Ἡ δὲ συνήθεια Δαυλόν, ἢ Δαβλόν οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἢ διὰ τοῦ υ τῆς διὰ τοῦ β γραφῆς, ἀμφοτέρων τὸ Αἰολικὸν ἐμφαινόντων δίγχιμικ. Οὕτω παρ' Ἡσυχίου εὑρηται καὶ ὁ κατ' Ἴωνα, Δαυλός, καὶ ὁ παρὰ Λάκωσι Δάβελος, παρὰ τὸν παρὰ τῷ Σώφρονι, ὡς φησὶν ὁ Ἐτυμολόγος (σελ. 246), Δάελον.

ΣΕΛΙΑ. 211, στ. 11, Συμφιλοτιμούμενος.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ (συνάδόντων καὶ τῶν μεταφραστῶν), ΑΤ, Συμφιλοτιμούμενον. — Στ. 15, Δαμπρᾶς ἐπιβολῆς.] Ἰτωσ ἰγέγραπτο, Δαμπρᾶς τῆς ἐπιβολῆς,

ἐνάρθως.— Στ. 19, Βῶλος... ἀφειθείς.] Τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ δὲ Βῶλος, ἀρσενικῶς, ὡς καὶ ἡ παρ' ἡμῶν συνήθεια ἐκφέρει τούνομα. Σημειῖται δὲ τὸ διπλοῦν τοῦ γένους καὶ Μοίριδι, καὶ Φρυνίχῳ, καὶ αὐτῶ. Θωμᾶ τῷ Μυχίστρῳ, ὥστε θαυμάζειν τίνι ποτὲ λόγῳ πεισθέντες οἱ ΠΡ ἔτρεψαν τὸ Ἀφειθεῖς εἰς τὸ Ἀφειθεῖσα. Εἰ γὰρ τις φαίη, ὅτι θηλυκῶς ἀλλαγῶ (Ῥωμύλ. § 11, Μέτρ. Α, σελ. 41 καὶ Τιβ. Γρ. § 9) ὁ Πλούταρχος ἐξήνεγκε τούνομα, ἔστιν ἀντιπεῖν, ὅτι τοῦτο μάλιστα τεμήριον παρακμάζουσης ἐστὶ γλώσσης, ἥνικα σπεύδοντες τὰ ἀρχαῖα μιμῆσθαι οἱ συγγραφοντες, οὐκ αἰείποτε κατορθοῦσιν, ἀλλ' οἷον ὑπὸ βεβήματος ἐναντίου, τῆς συνήθειας, παρασύρονται.— Στ. 20, Ἐφ' ἐν.] ἘΞ ΗΑ (συναδούσης τοῖς μεταφρασταῖς) ΑΤ, Ἰφ' ἐν.— Στ. 21, Ἐνσχεθείς.] Ἐμπλεχθείς, κρατηθείς.

ΣΕΛΙΑ. 212, στ. 5, Κιβωτίου.] Τοῦτό φασιν εἶναι τὸ κιβώτιον ὃ ἐν τοῖς πρόσθεσι (§ 8, σελ. 407-408) Νάρθηκα ὠνόμασεν, παρ' ὃ καὶ ἡ ἐν αὐτῷ καταθεθεμένη Ὀμηρικὴ Ἰλιάς, Ἡ ἐκ τοῦ νάρθηκος Ἰλιάς ἐπεκλήθη — Στ. 11, Ἡρακλείδης.] ἔοικεν οὗτος εἶναι Ἡρακλείδης ὁ Σαραπίανος, ὁ κατὰ μὲν τινὰς Ἀλεξανδρεὺς (Διογ. Λαερτ. Ε, § 94), καθ' ἑτέρους δὲ, Ὄξυρυγίτης (Σουίδ. λέξ. Ἡρακλείδης), ὁ ἐπικληθείς Λέμβος. — Στ. 12, Οὐκουν οὐκ ἀργός.] Ἡ τὸ, Οὐκουν, περιαιρετόν, ἢ γραπτέον, Οὐκουν ἀργός, ὃ καὶ μᾶλλον ἀρέσκει με νῦν. Τῶν ΠΡ τις παρήγει γράφειν, Οὐ κενόν, οὐκ ἀργός.— Ἀσύμβολος.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀσύμβολος.— Στ. 20, Νῆσος ἔπειτα κ. τ. λ.] Ἐκ τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας (Δ, 354-355). — Στ. 25, Ταινία.) Ταινία μεταφορικῶς καλοῦνται τὰ ἐν θαλάσῃ τῆς γῆς νησιδῆ ἐξάρματα τὰ στενὰ καὶ ἐπιμηκίστερα κυρίως γὰρ Ταινία λέγεται, πᾶν στενὸν καὶ ἐπίμηκες ὕψισμα. «Ταινία (φασὶν Ἡσύχιος), σέμματα » τῶν ἱερῶν, διαδήματα ἀρχιερατικὰ, ἢ ζῶνα, ἢ στέφανοι, κόσμοι, ἢ » δεσμοὶ ἱερά.» Ταύτας ἡ συνήθεια Κορδέλλας καλεῖ παρὰ τὸ Ἰταλικὸν Cordella ὑποκοριστικὸν τοῦ Corda, ὃ καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ Χορδὴ σχηματίσαντες φαίνονται. Τῆς δὲ Κορδέλλας συνώνυμόν ἐστι παρ' ἡμῶν καὶ τὸ Γατάνιον ἢ Γαϊτάνιον, ἀπ' αὐτῶν ἤδη τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ἐν χρήσει ὄν, ὃ παρέχει μὲν ἔμφρασιν συνθέσεως τῆς παρὰ τὸ Ταινία, εἶκοι μέντοι μᾶλλον ἔθνικόν εἶναι ὄνομα, Γαετανόν, ἢ Γαϊτανόν (ἐλλειπτικῶς τοῦ, πλέγμα, ἢ ὕψισμα) παρὰ τὴν πάλαι Καίτην ἢ Καϊάτην, νῦν δὲ κλυομένην, Γαεταν (Gaeta), Ἰταλικὴν πόλιν. Οὕτω γὰρ ὀνομάζονται καὶ παρὰ τῶν Γαληνῶ (Θεραπ.

μεθοδ. Βιβλ. ιγ', Τομ. Δ. σελ. 184), τὰ ἐπιμηκῆ ταῦτα καὶ στενά βρόχια.
 «Γιγνέσθωσαν δ' οἱ τοιοῦται τῶν Βρόχων ἐξ ὕλης δυσσῆπτου. Τιοαύτη
 » δ' ἐστὶν ἐν Ῥώμῃ ἢ τῶν Γαῖτανῶν ὀνομαζομένων, ἐκ μὲν τῆς τῶν
 » Κελτῶν χώρας κομιζομένων, πιπρασκομένων δὲ μάλιστα κατὰ τὴν ἱεράν
 » ὁδόν». Καὶ Κελτοὺς μὲν ὀνομάζειν αὐτὸν εἰκὸς τοὺς ἐντὸς τῶν Ἄλπειν, καὶ
 τούτων πάλιν τοὺς ἐντὸς τοῦ Πάδου. Γαίτανους δὲ καλεῖ τοὺς βρόχους, καί-
 περ τῆς Ῥώμης ἐν μέσῳ κειμένης τῆς Γαέτας καὶ τῶν εἰρημένων Κελτῶν,
 ἴσως διότι, τεχνικώτερον κατασκευαζομένων ἐν τῇ Γαέτᾳ τῶν βρόχων, ἐξενί-
 κησε καὶ τοὺς ἐκ τῶν Κελτῶν κομιζομένους Γαετανοὺς ἐπικαλεῖσθαι.
 Καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ ἐκ τῆς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις Κελτικῆς Μαρκέλλος ὁ ἐμ-
 πειρικὸς, ὁ κατὰ τὴν τετάρτην ἀκμάσας ἑκατονταετηρίδα, Λίνου Γαίτα-
 νοῦ μνημονεύει, ἐν οἷς φησι, De tribus cerasis lapillos pertundes, et
 GAITANO LINO inserto pro phylacterio uteris (Ἰδ. Λουκαγγ. Λεξικ.
 παρακμ. Λατινισμ. λέξ. Gaitanum).— Στ. 29, Συναρμόττοντας] Ἐκ ΔΓ
 οἱ ΠΡ, ΑΤ, Συναρμόττοντα.

ΣΕΛΙΑ. 213, στ. 1, Μελαγγεῖω.] Μέλαιναν ἔχοντι τὴν γῆν. Τιοαύτη
 δ' ἐστὶν ἡ πᾶσα σχεδὸν Αἴγυπτος, ὡς ἐξ αὐτοῦ Ηλουτάρχου ἐν ἄλλοις (Η-
 λιωδῶρ. Β, σελ. 371) σεσημειῶται.— Στ. 4, Αἰφνίδιον ἔρνηθες... καταί-
 ροντες.] Ἰσως ἐγγέγραπτο κατ' ἀόριστον Κατάραντες· τούτο γὰρ μᾶλλον
 ἀρμόττει τῷ Αἰφνίδιον.— Στ. 7, Ὑπελίποντο.] Ἰσως γραφικῶς ἠμάρ-
 τηται ἀντὶ τοῦ Ὑπελίπον, ὡς καὶ τις τῶν ΠΡ ὑπένοισε· ὑποβαρβαρίζει
 γὰρ ἐνθάδε ἡ μέση διάθεσις.— Στ. 8, Οὐ μὴν ἀλλὰ καί.] Περιττὸς ἐδοξέμει
 ὁ τρίτος τῶν συνδέσμων.— Στ. 11, Κελεύσας... τοὺς ἐπιμελητάς.] ΔΓ,
 Κελεύσας... τοῖς ἐπιμεληταῖς ἐπαμφοτερίζει γὰρ ἡ σύνταξις.— Στ. 15,
 ᾧ; που καὶ πάλαι λέγεται περὶ τὸν Καμβύσου στρατὸν κ. τ. λ.] Μνημονεύει
 τῆς φθορᾶς ταύτης τοῦ Καμβύσου στρατοῦ καὶ Ἡρόδοτος (Γ, 26).— Στ. 23,
 Καταβιαζομένην.] ΔΓ, Καταβιαζομένων.

ΣΕΛΙΑ. 214, στ. 9, Τὸν τόπον.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Τὴν πόλιν. Ἐτέρα,
 ΔΓ, Τὸν νεῶν ἦν ἐξέφρασε καὶ ὁ Α.— Στ. 24, ᾧ παιδίος.] Παρήγησις δη-
 λονότι τοῦ ᾧ παῖ Διός.— Στ. 26, Διαδοθῆναι λόγον.] Ὅσπερ καὶ ἡ συ-
 νῆθια. Ἐδιδάδοθη λόγος, λέγει.— Στ. 30, Αὐτός.] Ὁ Ἀλέξανδρος.

ΣΕΛΙΑ. 215, στ. 5, Σφόδρα πεπεισμένω... ὄμιος.] Ὅτως προσεφέρετο
 πρὸς τοὺς βαρβάρους, ὥσπερ ἂν εἰ ἦν σφόδρα πεπεισμένος τοῦ Διὸς υἱὸς
 εἶναι.— Στ. 6, Ὑποφειδομένω.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ὑποφειδόμενος. Δύναται

δὲ τὸ, Μεθ' ὑποστολῆς· οὐδὲ γὰρ ἐν μεμηνοῖσι καλὸν τὸ μκίνεσθαι, μὴ
 τι γε μετὰ νοῦν ἐχόντων ἀναπτραφόμενον.— Στ. 13, Ἰχώρ, οἶος κ. τ. λ.] Ἐξ
 Ὀμήρου (Ἰλιάδ. Ε, 340).— Στ. 17, Καταφαυλίζων.] Ἐξευτελίζων.—
 Στ. 19, Οὐ σατραπῶν κεφαλῆς.] Ἐρωτηθεῖς· γὰρ ποτε Ἀνάξαρχος ἐν συμ-
 ποσίῳ ὑπ' Ἀλεξάνδρου, τί ἄρα εἶδοκε αὐτῷ τὸ δεῖπνον; « Πάντα πολυτελῶς
 » (ἀπεκρίνατο), εἶδει δὲ λοιπὸν κεφαλὴν σατράπου παρατεθειῆσθαι » τὴν τοῦ
 ἰδίου ἐχθροῦ, Νικοκρέοντος τοῦ τυράννου τῆς Κύπρου, αἰνιτιτόμενος. Δι' ὃ καὶ
 μετὰ τὴν τελευταίην Ἀλεξάνδρου, συλληφθεὶς ὑπὸ Νικοκρέοντος καὶ εἰς δῆμον
 βληθεὶς, σιδηροῖς ὑπέροις τυπτόμενος ἐτελεύτησεν ὅτε καὶ φασίμ, εὐφροντί-
 σαντα τῆς τιμωρίας τὸν Ἀνάξαρχον, εἰρηκέναι τὸ περιφερόμενον ἑκάστο, « Πίσις
 τὸν Ἀναξάρχου θύλακον· Ἀναξάρχον δὲ εὐπλήττεις ». Ἰστορήκε
 Διογενῆς ὁ Λαέρτιος (Θ, 58).— Στ. 29, Χορῶν ἐγκυκλίων.] Μεταμέλει μοι
 μὴ τρίψαντο τὸ, Ἐγκυκλίων, εἰς τὸ, Κυκλίων· τοῦτο γὰρ βούλεται
 ἡ χρῆσις. Ἐκαλοῦντο δὲ οὕτω οἱ χοροὶ διὰ τὸ κυκλοειδῆς τῶν χορευόντων,
 ὡσπερ καὶ Κυκλια ἄσματα τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀδόμενα, καὶ Κυκλιοεἰ-
 δάσκαλος παρ' Ἀριστοφάνει (Ὀρν. 1403) ὁ διθυραμβοποιός.

ΣΕΛΙΑ. 216, στ. 3, Νικοκρέων ὁ Σαλαμίνιος.] Ὁ τοῦ Ἀναξάρχου ἐχθρός,
 κατὰ μικρὸν ἀνωτέρω προεῖρηται. Ἦν δὲ Σαλαμίνος τῆς ἐν Κύπρῳ τύραννος.—
 Στ. 4, Πασικράτης ὁ Σάλιος.] Ὁ Σάλων τῶν ἐν Κύπρῳ τύραννος.— Στ. 15,
 Σακροφῶς.] Ἀπὸ Σακροφείας, Λακρικῆς πόλεως.— Στ. 19, Τὴν δ' ἐντός
 Εὐφράτου.] Τὴν ἐντός Ἄλλου, φησὶν ὁ Σικελιώτης Διόδωρος (ΙΖ, 39, καὶ 54).—
 Στ. 26, Τῆς τοῦ Δαρείου.] ΔΓ, Τῆς Δαρείου· τὴν προεῖλοντο οἱ ΠΡ.

ΣΕΛΙΑ. 217, στ. 3, Εἰ... γενέσθαι ζῶσαν κ. τ. λ.] Ἐλλείπει ἡ φράσις
 τῷ Ἐδεῖ, ὡς τις ἐσημείωσατο τῶν ΠΡ, ἢ μᾶλλον τῷ Ἐποίησε, πρὸς
 τὸ, Δαίμωνος.— Στ. 9, Ἐνέδει.] Ἐξ ΕΑ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐν εἶδει. Τῷ
 Ἐνέδει προσυπακουστέον τὸ, Ἄλλο, ἢ, Ἐτερον.— Στ. 11, Ὠρομάσθης.]
 Ὁ ἀλλαχῶ (Ἄρτοξερξ. § 29) Ὠρωμάζην καλεῖ Πλουτάρχος ἢ Ὠρομά-
 ζην. Ἔστι δὲ ὁ πρὸς τοῖς Πέρσαις τῶν ἀγαθῶν δημιουργὸς θεός, ὡσπερ ὁ
 ἀντικείμενος αὐτῷ, Ἄρειμάνιος, τῶν κακῶν. Οὐκ ἄχρηστον καὶ αὐτὰς
 περὶ αὐτῶν παραθέσθαι Πλουτάρχου (Περὶ Ἰσθ. καὶ Ὀσίριδ. § 46-47) τὰς
 λέξεις, « Νομίζουσι γὰρ οἱ μὲν θεοὺς εἶναι δύο, καθάπερ ἀντιτέχνους τὸν
 » μὲν γὰρ ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαύλων δημιουργὸν· οἱ δὲ τὸν μὲν ἀμείνονα, ΘΕΩΝ,
 » τὸν δὲ ἕτερον, ΔΑΙΜΟΝΑ καλοῦσιν, ὡσπερ Ζωροράστρις ὁ μάγος... Οὐ-
 » τος οὖν ἐκάλεῖ τὸν μὲν, ὨΡΟΜΑΖΗΝ, τὸν δὲ, ἈΡΕΙΜΑΝΙΟΝ, καὶ προσα-

» πεφαίνεται, τὸν μὲν εἰκέναι φωτὶ μάλιστα τῶν αἰσθητῶν, τὸν δὲ ἔμπαλιν
 » σκότῳ καὶ ἀγνοίᾳ. . . Ὁ μὲν Ὁρομάζης ἐκ τοῦ καθαρωτάτου φάους, ὁ δὲ
 » Ἀρειμάνιος ἐκ τοῦ ζόφου γεγονώς, πολεμοῦσιν ἀλλήλους. Καὶ ὁ μὲν ἐξ θε-
 » οῦς ἐποίησε, τὸν μὲν πρῶτον Εἴνοίᾳς, τὸν δὲ δεύτερον, Ἀληθείᾳς, τὸν
 » δὲ τρίτον, Εἴνομίᾳς, τῶν δὲ λοιπῶν, τὸν μὲν Σοφίᾳς, τὸν δὲ, Πλού-
 » τοῦ, τὸν δὲ, τῶν Ἐπὶ τοῖς Καλοῖς Ἡδέων δημιουργόν· ὁ δὲ τού-
 » τοις ὥσπερ ἀντιτέχνους ἴσους τὸν ὄρθμόν». Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Πλούταρχος
 περὶ τῶν παρὰ Πέρσις θεῶν, μυθικὰ μὲν, ἀποχρώντως ἄνω· διλοῦντα τὴν
 ἀδαμαντίνους δεσμοῖς κατεχομένην ταύτην ἀλήθειαν, ὅτι καὶ παρὰ βαρβάρους,
 ὡς καὶ παρ' Ἕλλησιν, Εὐνομία, Ἀλήθεια, Εὐνομία, Σοφία,
 Πλούτος, καὶ αἱ ἐπὶ τοῖς καλοῖς Ἡδοναί, ἃ μόνη φιλοσοφία
 παρέχειν οἶατε, τῷ ἀγαθῷ θεῷ ἀνατέθειται, ὥσπερ αὐτὸς ἀκόνοια, Φεῦδος,
 Ἄνομία, Ἀμαθία, Πτωχεία, καὶ παντὸς εἶδους Ἀνίστε καὶ Κακο-
 δαίμονία, τοῦ πονηροῦ δαίμονος εἶναι νενομίσται. Οἱ ἄρα φιλοσοφίαν
 τιμῶντες, μόνον θεοσεβεῖς, ὥσπερ αἱ ταύτην ἀπελάσαι τῆς Ἑλλάδος σπουδά-
 ζοντες, σκοτεινοὶ τοῦ σκοτεινοῦ δαίμονος λάτριες εἰκότως ἀν ἐνμαΐζονται. Εἰ
 δὲ τις τούτων, τῶν ἤφησι Πλάτων, ἐπὶ τὴν ἀνδραπεδῶδη τρίχα φερόντων
 ἐπὶ τῆς ψυχῆς, τοὺς ἐπὶ φιλοσοφίαν τὸ Ἑλληνικὸν γένος προτρέποντας προ-
 πηλακίζειν τολμῶν, ἄλλως τε καὶ ἐν οἷς μάλιστα σωφρονεῖν ἱεροῖς χώροις
 ἔχρῃν, ὑπὸ πονηρῶν δαιμόνων ἀπονενομημένως ἐκβακχεύομενος, τοῦτον τί τις
 καλέσας δικαίως ἀν μᾶλλον καλέσειεν; Τί δ' ἀν ἄλλο ἢ ὅπερ αὐτὸς ὁ θεοῦ
 Σοφία καὶ Λόγος ἐπικαλούμενος εἶρηκε; « Βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἐστὶς
 » ἐν τόπῳ ἀγίῳ ». — Στ. 15, Ἐξέφερον.] ΔΓ, Ἐξέφερε. — Στ. 20, Μᾶλλον
 ἀν κατ' ἀξίαν ἐδυστυχοῦμεν, ὡμῶ κ.τ.λ.] Ἄρα μὴ μᾶλλον ἀξίως καὶ μετὰ
 πλείονος εὐσημοσύνης ἐδυστυχοῦμεν ἀν, εἰ περιεπίπτομεν ἐχθρῷ μὴ οὕτως
 φιλανθρώπῳ, οἷός ἐστιν Ἀλέξανδρος; Ὁ μὲν γὰρ ὡμὸς καὶ ἀπηνὴς ἐχθρὸς
 ἴσως ἀν ἀπέσφαξεν ἐλὼν τὴν ἐμὴν γαμετήν· ἡ δὲ πρὸς αὐτὴν Ἀλεξάνδρου
 τοσαύτη φιλανθρωπία, ὑποπτεῦειν με βάλιστα ποιεῖ μὴ τὴν ἐμὴν εὐνήν κα-
 τήσυχεν ὁ ἀνὴρ. Τοιοῦτον εἶναι τῶν λεγομένων ὑποκλαμβάνω τὸν νοῦν, οἷον
 ἠρμάνευσε καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστὴς, *stati saremmo forse infelici in
 maniera più convenevole alla dignità nostra, se caduti piuttosto
 fossimo in man di un nemico che barbaro stato fosse et crudele?*
 οὐδὲ χρὴ παρενείροντας τὸν διαζευκτικὸν γράφειν, ὥσπερ ἔγραψαν οἱ ΠΡ.
 Μᾶλλον ἂν ἢ κατ' ἀξίαν κ.τ.λ. — Στ. 22, Συμβόλαιον.] Συνάλλαγμα,

κοινωνία. — Στ. 23, Τίρωσ.] Ἐγραψα, καθὰ γέγραπται ἐν ἀρχῇ τῆσδε τῆς σελίδος, Τίρωσ. ΑΤ, Τείρωσ. — Στ. 25, Καταισχύνειν] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Καταισχύνει. — Μήτ' αὐτοῦ.] Οὕτως ἔγραψαν οἱ ΠΡ, ΑΤ, Μήτε αὐτοῦ. — Στ. 26, Ἐπταικεν.] Δεδυστόχηκεν. Παρ' ἡμῶν δὲ νῦν τὸ Π τ α ί ω ἐπὶ τοῦ ἠθικῶς ἀμαρτάνειν τέταται, οὕτω χρῆσχαμένων τῷ ῥήματι καὶ τῶν τῆς Νέας διαθήκης συγγραφέων (Ἰακώβ. Ἐπιστ. Καθλ. β' 10), « Ὅστις γαρ ὄλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἐνί, κ.τ.λ. ».

ΣΕΛΙΑ. 218, στ. 5, Εἰς ὄρθον αὔθι; σταθεῖσκα.] Τὸ Σφρόκλειον (Θιδ. Τύρ. 50) ἐνθάδε Πλούταρχος παρηνίζατο,

Στάντες τ' ἐς ὄρθον, καὶ πεσόντες ὕστερον.

— Στ. 8, Χρόνος, ὀφειλόμενος νεμέσει καὶ μεταβολῇ, παύσασθαι κ.τ.λ.] Οὕτως ἐστὶ τὸ μὴ ἀνυπόπτον τοῦτο χωρίον, προσερόμενος τὴν τοῦ Λατίνου μεταφραστοῦ ἐρμηνείαν. Ὁ Α ἠρμήνευσεν ὡσπερ ἂν εἰ ἐγγέγραπτο... Νεμέσει ἢ μεταβολῇ κ.τ.λ. Ἴσως ἐγγέγραπτο, Χρόνος, ὀφειλόμενος νεμέσει, μεταβαλεῖν καὶ παύσασθαι. Τῶν δὲ ΠΡ τις γράφειν παρήνει, Νεμέσει καὶ μεταβολῇ, ὡς παύσασθαι ἕτεροι δὲ (ἰδ. σχμ. εἰς τὸ Γρηγορ. Κορίνθ. περὶ διαλέκτ. σελ. 25, νέας ἐκδ.) νεμέσει, ὡς μεταβολῇ παύσασθαι. Ἐγγέγραπτο ἴσως, Χρόνος, ὀφειλόμενος νεμέσει, μεταβαλεῖν καὶ παύσασθαι ἢ ἐκδεκτέον ὡς ἐσχηματισμένον (τὸ καλούμενον ἐν διὰ δυοῖν), Νεμέσει καὶ μεταβολῇ, ἀντὶ τοῦ, Νεμέσεως καὶ μεταβολῇ, τουτέστι τῇ ὑπὸ νεμέσεως γινομένη. — Στ. 16, Διηρηκέναι.] ΠΡΑ, ΑΤ, Διηρημένους. — Στ. 19, Καὶ μέχρι λίθων] Διαγραπτός ὁ σύνδεσμος. — Στ. 28, Γαυγαμήλοις.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Γαυσαμήλοις. Γαυγάμηλα γὰρ καλεῖ τὴν πόλιν καὶ Στράβων, καὶ Ἀρρίανος, καὶ ἕτεροι οὐκ ὀλίγοι καὶ οὕτω δεῖ γράφεσθαι τοῦνομα, δηλώσει αὐτίκα καὶ τὸ ἔτυμον. — Στ. 29, Οἶκον καμῆλου.] Τὰ αὐτὰ καὶ Στράβων (15', σελ. 737) ἱστορεῖ, « Γαυγάμηλαν » κώμην, ἐν ἣ συνέβη νικηθῆναι καὶ ἀποβαλεῖν τὴν ἀρχὴν Δαρεῖον. Ἔστι μὲν » ΤΟΠΟΣ ἐπίσημος οὗτος, καὶ τοῦνομα μεθερμηνευθὲν ΓΑΡ ἐστὶ Κ α μ ἦ λ ο υ οἶ κ ο σ. Ἠνώμασε δ' οὕτω Δαρεῖος ὁ Ἰστάσπου, κτήμα δού; εἰς » διατροφήν τῇ καμῆλῳ τῇ συνεκπεποννηκίᾳ μάλιστα τὴν ὁδόν, τὴν διὰ » τῆς ἐρήμου Σκυθίας, μετὰ τῶν φορτίων, ἐν οἷς ἦν καὶ ἡ διατροφή τῷ βα- » σιλεῖ. Οἱ μέντοι Μακεδόνες τοῦτο μὲν ὀρώντες κώμιον εὐτελες, τὰ δὲ Ἄρ- » θηλα κατοικίαν ἀξιόλογον, κτίσμα, ὡς φασιν, Ἀρθῆλου τοῦ Ἀθωνεύου, » περὶ Ἀρθῆλα τὴν μύχην καὶ νίκην κατεφύμισαν, καὶ τοῖς συγγραφεῦσιν

» οὕτω παρέδωκαν». Ὅτι ἡμάρτηται περὶ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν ἢ γραφὴ τοῦ χωρίου τοῦδε, δῆλον ἂν γένοιτο ἐκ τοῦ Ἀρριανοῦ, Οὐκ ὄνομασ τὸν χῶρον, οὐδ' εἰς ἀκροὴν ἢ δὲ ὄνομα, καλοῦντος (Ἀναβάσις. Ἀλεξάνδρ. σ', 11, § 10), τὰ Γαυγάμηλα. Γραπτέον οὖν καὶ στικτέον καὶ παρὰ τῶ Στράβωνι, περιαιροῦντας τὸν καὶ ἐν τισὶ τῶν ἀντιγράφων λείποντα, Γ ἄρ- σύνδεσμον... « Ἔστι μὲν ΤΟΠΟΣ ΟΥΚ ἐπίσημος εὐτος· καὶ τοῦνομα μὲν θερμηνευθὲν, ἐστὶ, Καμῆλου οἶκος κ. τ. λ. » Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς γραφῆς. Περὶ δὲ τοῦ ἐτίμου, πειθοίμην ἂν μᾶλλον τοῖς λέγουσιν οὐκ Οἶκον καμῆλου, ἀλλὰ Τέλος ἢ Εἰσφορὰν καμῆλου, σημαίνειν τὰ Γαυγάμηλα.

ΣΕΛΙΔ. 219, στ. 9. Φόβω.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Φοίβω. Θεὸν γὰρ ἐνόμιζον τὸν φόβον· καὶ ἐτίμων ἐξαιρέτως αὐτὸν Λάκωνες καὶ Κορίνθιοι. Πιπρά δὲ Ῥωμαίοις καὶ ἱερὰ ἀνέστησε Τούλλος, ὡς ἴστορεῖ Λίβιος (Α, 27) οὐ μόνον τοῦ Φόβου, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἰλχρου (Pavori ac Pallori) ὡχρῶν γὰρ μάλιστα συμβαίνει τὸν φοβούμενον, καθὰ καὶ Ὀμηρος ἐδήλωσεν (Ἰλιάδ. Γ, 34).

————— Ἰπὸ τέ τρέμος ἔλλαβε γυῖα,

Ἄψ τ' ἀνεχώρησεν, ὄχρος τέ μιν εἶλε παρειάς.

—Στ. 11. Νιφάτου καὶ τῶν ὄρων τῶν Γορδουαίων.] Γ ο ρ δ υ α ἰ ὶ ω ν ἔγραψα ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Γ ο ρ δ υ α ἰ ὶ ω ν, γράψας ἂν καὶ μηδενὸς προδιορθώσαντος· Καὶ ἐστὶν ὁ μὲν Νιφάτης, ὄρος Ἀρμενίας οὕτω καλούμενον, τὰ δὲ Γορδουαῖα ὄρη ἐν τῇ Γορδουνηῇ λεγομένη χώρᾳ, ἀφ' ἧς καὶ τὸ ἔθνος οἱ Γορδουαῖοι, ἢ Γορδουναῖοι, εἰ αὐτοὶ τοῖς παρὰ τῶ Ξινοφῶντι Καρδούχοις, τοῖς νῦν κελουμέναις Κούρδοις (Γαλλ. Kurdes). Οὕτω δὲ καὶ Στράβων (ΙΑ, σελ. 529) γεωγραφεῖ τὴν χώραν, « Φέρεται δὲ δι' αὐτῆς ὁ Τίγρις, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν » ΝΙΦΑΤΗΝ ὄρεινῆς ἔρημης... τοῖς ΓΟΡΔΥΑΙΟΥΣ ἐν δεξιᾷ ἄφεις καὶ » τὴν Μετοποταμίαν ὄλην » Ἐξ ὧν ἴσως διορθωτέον καὶ τὰ πρὸ τούτων (σελ. 527), εἰρημένα τῶ Στράβωνι, « Τοῦ δὲ Μασίου ὑπέρεται πολὺ πρὸς » ἔω κατὰ τὴν ΓΟΡΓΟΥΑΙΝΗΝ [ΔΓ Γοργουδουληνῆν· Γοργουδὴλην] ὁ Νι- » φάτης », γράφοντας ΓΟΡΔΥΗΝΗΝ.—Στ. 18, τῶ Σκότῳ.] παρὰ τὴν ἀρσενικὴν εὐθείαν, Ὁ Σκότος· μικρὸν δ' ὑποβάς ἐρεῖ, Τὸ σκότος, οὐδαιτέρως. Ἀμφότερα γὰρ χρηστὰ, ὡς φησι Φώτιος, « Σκότος καὶ Σκότον, » ἑκατέρως· οὕτως Ἀμειψίας· ἐν πλείονι μέντοι χρῆσται παρὰ τοῖς Ἀττικαῖς τὸ ἀρσενικόν.

ΣΕΛΙΔ. 220; στ. 6, Διεγερθέντος οὕτως ἐρωτᾶν.] Ἰσως περιαιρετέον τὸ

Θύτως. Το δὲ, Διεγερέθεντος, ἔγραψαν εἰ ΠΡ, εἰς τὸ, Δὴ ἐγερέθεντος.—Στ. 8, Διαμειδιάσαντα.] Ἐκ τούτου ἀσφαλέστερον τοῦ χωρίου ἢ τοῦ ἐν ταῖς πρόσθεν (σελ. 398), χρηστὸν εἶναι τὸ Διαμειδίαω καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ φαίνεται.—Στ. 14, Ὑποτροπῆν.] Ἐξ ΗΛ, ΑΤ, Ἀποτροπῆν. Σημαίνει δὲ τὴν παραλλάξ τοῦ ἠτῶσθαι καὶ νικῶν διαδοχῆν. καὶ μετενήκεται, καθά καὶ τὸ ἐχόμενον Σάλου, ἀπὸ τῆς κυμαινομένης θαλάσσης· ἢ καὶ ἀπὸ τῶν σωματικῶν νόσων, ἀ; ὑποτροπῆν ἔχειν, ἢ ὑποτροπιάζειν, φασὶν ἰατρῶν παῖδες (ἴδ. Φοεσ. Οἰκογμ. Ἱπποκρατ. λέξ. Ὑποτροπῆ), ὅτ' ἀνὸς ὑποστρέφωσι πάλιν μετὰ τὴν ἴσιν ἢ μεταφορᾷ ἐχρήσατο καὶ ἀλλαγῷ (Μέρ. Γ, Δουκούλ. § 7, σελ. 211) Πλουτάρχως εἰπὼν, «Τὴν Ἄσιαν ὅλην ὑποτροπῆ τῶν ἐμπροσθεν νοσημάτων εἶχεν», καὶ πάλιν (Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θ. βραδ. τιμωρ. § 22), «Γίνονται τινες ὑποτροπῆ τῶν παθῶν, σφυγμῶ; ἔχουσαι καὶ πῆδησιν». Ταύτην τὴν ὑποτροπῆν τῶν νόσων ἢ συνήθεια Ἐξανακύλισμα, παρὰ τὸ Ἐξανακυλίω ἢ Ἐξανακυλίζω (ὅ τὸ παρὰ ταῖς ἀρχαῖς; Ὑποτροπιάζειν σημαίνωμεν), καὶ Ἐξανακύλημα, παρὰ τὸ Ἐξανακυλῶ, λέγει.—Στ. 15, Ῥόθῳ.] Καὶ τούτο ἀπὸ τῆς θαλάσσης μετενήκεται. «Ῥόθον, τὸν ἀπὸ τῶν κυμάτων ψόρον» φησὶν Ἡσύχιος.—Στ. 19, Φράζοντα;.] Ἐξ ΗΛ, ΑΤ, Φράζοντα;.—Στ. 29, Ἐπένδυμα... ζωστόν.] Ἴσως ἦν, Ὑπένδυμα. Ἀλλὰ περὶ τούτου δευτέρων φροντίδων καὶ σιδήσεως; ἐστὶ χρεία. Συγκέχυνται γὰρ οὐκ ὀλιγάκις τὸ τε Ἐπένδυμα καὶ Ὑπένδυμα, καὶ ὁ Ἐπενδύτης καὶ Ὑπενδύτης, ἢ Ὑποδύτης (ἴδ. τὰς εἰς τὸν Μαιρ. Ἄγτικ. σημειώσ. τῶν κριτικῶν). Τὸ δὲ Ζωστόν, οὐ τρεπτόν εἰς τὸ Ζωωτόν, ὡς τις ὑπετόπασε τῶν ΠΡ. Ἐρηται; που καὶ ταῖς συγγραφῆσαι τῆς Νέας διαθήκης (Ἰωάν. κβ, 7) «Τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο»· ὅ καὶ ὑπονοεῖν παρέχει καὶ τὸ Ἐπένδυμα καὶ τὴν Ἐπενδύτην τοῦ παρακαμάζοντος ἑλληνισμοῦ ὀνόματα εἶναι.

ΣΕΛΙΔ. 221, στ. 1, Ἔργον Θεοφίλου.] Οὐχ ἐτέρωθεν ἄλλοθεν ἔμοι γα γνωστός ὁ Θεοφίλος οὗτος.—Στ. 2, Περιτραχήλιον.] Ἐλκασμα καὶ τούτο σιδήρου ἦν φυλακῆς ἐνεκα περὶ τὸν τράχηλον τῶν μαχομένων τιθέμενον. Τούθ' ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων (Τακτικ. κρ. 5.) δεῖν εἶναι φησὶν «Ἐνδεδυμένον ἔσωθεν ἀπὸ κεντούκλου», Κέντουκλα (παρὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Centunculi) καλούντων τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων τοὺς πύλους, αἵ εἰσιν αἱ παρ' ἡμῶν βαρβαροτουριστικῶν καλούμενοι Κετσέδες. Τὸ δὲ Περιτραχήλιον, ὅπερ ἢ χυδαία φωνὴ εἰς τὸ Πετραχήλιον μετεποίησε, μέρος ἡμῶν

ἐστὶ τῆς τῶν ἱερῶν στολῆς, τοῦ στρατιωτικοῦ Περιτραχηλίου διάφορον.—Στ. 3, Μάχαιραν δὲ θαυμαστὴν βαφῆ καὶ κουφότητι.] Τουτέστιν ἐκ σιδήρου βεβηχμμένου ἢ ἐστομωμένου πεποιημένην. Σημαίνει γὰρ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ βαφῆ καὶ τὸ στόμωμα τοῦ σιδήρου, τὸν τρόπον, ὅπερ ὁ σίδηρος εἰς τὸ ἐν τῇ συνθέσει καλούμενον Ἄτζάλιον (παρὰ τὸ τῶν Ἰταλῶν Acciajo) μεταβάλλεται. Ἦσαν δὲ στομώματος διάφορα γένη, ἄλλο πρὸς ἄλλο χρήσιμον, ὧν ἦν καὶ τὸ Χαλυβδικόν, παρ' ὃ καὶ Χάλυψ, ὠνόμασταί τισιν ὁ ἐστομωμένος σίδηρος. « Στομωμάτων γὰρ τὸ μὲν Χαλυβδικόν, τὸ δὲ Σινωπικόν, τὸ δὲ Λύδιον, τὸ δὲ Λακωνικόν. Καὶ Σινωπικόν μὲν καὶ Χαλυβδικόν, εἰς τὰ τεκτονικά, τὸ δὲ Λακωνικόν, εἰς ῥίνας, καὶ σιδηροτύπανα, καὶ χαρκατήρας, καὶ εἰς τὰ λιθουργικά, τὸ δὲ Λύδιον καὶ αὐτὸ εἰς ῥίνας, καὶ μαχαίρας, καὶ ξυρία, καὶ ξυστήρας (Στέφ. Βυζ. λέξ. Λακωνικῶν) ».—Στ. 4, Κιτιέων.] Περὶ τὸ Κίτιον, πόλιν Κύπρου, ὅθεν ἦν Ζήνων ὁ φιλόσοφος, καὶ οὗ Κίμων ὁ Ἀθηναίων στρατηγός, πολιορκῶν αὐτὴν ἀπέθανε.—Στ. 5, Ἐπιπόρπωμα.] Δωρικῶς καὶ Μακεδονικῶς ἀντὶ τοῦ Ἐπιπόρπημα, παρὰ τὸ Ἐπιπορπάω. ΔΓ, Πόρπωμα, καὶ (Στεφάν. Θεοσ. Ἑλλ. Γλ. Τόμ. Γ, σελ. 143) Ἐπιπόρπωμα, ἀπὸ τοῦ Ἐπιπορπόω, παρὰ τὴν Πόρπην, τὴν καὶ Περρόνην λεγομένην, δι' ἣς συνήπτετο τὰ ἄνω μέρη τῆς χλαμύδος τὰ πρὸς τὸν τράχηλον. Τούτῃσι οἱ Ῥωμαῖοι δια τοῦ Fibula ἠρμήνευον, ἐσυγκόψαντες οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς Φίβλαν ἔλεγον, ἣ δὲ παρ' ἡμῖν συνθεῖα Φιούμπαν καλεῖ, πρὸς τὸ Ἰταλικόν fibbia μᾶλλον ἀποκλίναςα. Ἐνταῦθα δὲ τὸ Ἐπιπόρπωμα οἱ ἠρμήνευται ἀντὶ τῆς ὕλης χλαμύδος ἐξεδείξαντο, ὁ μὲν A, cotte d' armes, εἰπὼν, ὁ δ' Ἰταλὸς μεταφραστὴς, Clamide con un fermaglio.—Στ. 7, Ἐλικῶνος.] Μνημονεύει τοῦ κλεινοῦ τούτου τεχνίτου καὶ Ἀθήναιος (B, σελ. 48), « ἤμασε δὲ ἡ τῶν ποικίλων ὕψη, μάλιστα ἐντέχνων περὶ αὐτὰ γενομένων Ἀκισᾶ καὶ Ἐλικῶνος, τῶν Κυπρίων. Ἰφάνται δ' ἦσαν ἐνδοξοὶ καὶ ἦν Ἐλικῶν υἱὸς Ἀκισᾶ, ὃς φησὶν ἱερώνυμος. Ἐν Πυθαί γένῳ ἐπὶ τινος ἔργου ἐπιγέγραπται,

» Τεῦξ' Ἐλικῶν Ἀκισᾶ Σαλαμίνος, ὃ ἐνὶ χειροῖ

» Πόγνια θεσπεσίην Παλλάς ἔτευξε χάριν ».

—Στ. 11, Βουκεφάλαι.] ΔΓ, Βουκεφάλαι.—Στ. 15, Μεταλαβών.] Ἐξ ΗΔ, ΔΤ, Μεταβλῶν.—Στ. 19, Ἐπεδείκνυ παριππεύων.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἐπεδείκνυτο παριππεύων.—Στ. 21, Ὅρθιον ἐπὶ τοῦ πολεμίου.] Εὐθὺ τῶν

πολεμίων ἐπιβήρικτικῶς ἐνθάδε καὶ πλεοναστικῶς κεχρημένου τῷ Ὄρθιον.

ΣΕΛΙΔ. 222, στ. 5, Περισπαίροντες αὐτοῖς καὶ ἵπποις.] ΔΓ. Περισπαίροντες αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἵπποις. Ὁ νοῦς, Περί ἀλλήλους καὶ περὶ τοὺς ἵππους ἀτάκτως καὶ μετὰ σπαρχιμοῦ κινούμενοι καὶ ψυχροβραχύντες. « Σπαίρει, ἀλλεται, σκιρτᾷ, πηδᾷ, σκαρίζει, ψυχροβραχύνει » φησὶν Ἡσύχιος· καὶ « Σπαίρόντων, τὴν ψυχὴν ἐκπνεόντων ». Ἔστι δὲ τὸ Σπαίρω συνώνυμον τοῦ Σκαίρω, ἢ δῆλον ἐκ τοῦ αὐτοῦ Ἡσύχιου, « Σκαίρει, ἀλλεται, σκιρτᾷ, πηδᾷ, τρέχει, ὀρχεῖται ». ἔχουσι δὲ κοινὴν καὶ τὴν ἐν ἀρχῇ πρόσληψιν τοῦ α· οὐ γὰρ μόνον, Σπαίρω καὶ Σκαίρω, ἀλλὰ καὶ Ἀσπαίρω καὶ Ἀσκαίρω, ὥσπερ καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παράγωγα Σπαρίζω, Σκαρίζω, Ἀσπαρίζω, Ἀσκαρίζω. » Ἀσπαίροντας, σκαρίζοντας » φησὶν Ἡσύχιος, καὶ « Ἀσπαρίζειν, σκαρίζειν ἐπὶ ἰχθύων, καὶ Ἀσπαίρειν, τὸ αὐτό ». Κοινὸν πρὸς τούτοις καὶ τὸ ἐξ ἑκατέρου ὄνομα ἰχθύος παρήχθαι, ἐξ αὐτῶν μὲν, τὸν Σπάρον, ἐξ αὐτῶν δὲ, τὸν Σκάρον, ἅπερ ἔσωσεν ἢ συνήθεια, καίπερ αὐτῶ κατακεχυρισμένου τοῦ Σπάρου οὔτε ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς, οὔτε ἐν ταῖς τῆς καθ' ἡμᾶς φωνῆς Λεξικαῖς. Μνημονεύει δ' ἀμφοτέρων Ἐπίχαρμος (παρὰ τῷ Ἀθην. Ζ, σελ. 320) ἐν Ἡέας γάμο,

Χάλιζόμεν σπάρους,

Καὶ σκάρους, τῶν οὐδὲ τὸ σκῶρ

Θεμίτων ἐκβαλεῖν θεοῖς·

τουτέστι, Καὶ ὁ ψαρεύμεν σπάρους, καὶ σκάρους, τῶν δειπείων οἱ θεοὶ οὐδὲ τὸ σκατὸν τολμοῦν νὰ ῥίψωσι. Καὶ ὁ μὲν Σκάρος διάφορος ἰχθύς τοῦ Σπάρου· τὸ δὲ Σκαίρω ὑπονοήσειεν ἄν τις ἐκ τῶν εἰρημένων οὐδενὶ τὴν ἀρχὴν ἐτέρῳ διεννησθέναι, ἢ διαλέκτῳ, τοῦ Σπαίρω, καθὰ καὶ τὸ, Κότερος, καὶ Ὀκότερος, τοῦ Πότερος, καὶ Ὀπότερος. Παρὰ δὲ τὸ Σπαίρω τοῦτο, ἢ τὸ Σπαρίζω, ἐσχημάτισεν ἢ συνήθεια ῥῆμα ταυτόσημον τὸ σεσημειωμένον ἐν τῇ Διατριβῇ τοῦ Γ. Κ (σελ. 180), Σπαρνῶ, ἀποβαλοῦσα τῆς διφθόγγου τὸ ι καὶ παρενθεῖσα τὸ ν (ἀναλόγως τῷ Σπέρνῳ παρὰ τὸ Σπείρω), καὶ τὸ παράγωγον, Σπαρπαρῶ καὶ Σπαρταρίζω· οἷς ἅπασιν ἔνοια κοινὴ συντόνου καὶ ταραχῶδους κινήσεως· ὑπόκειται, ὥσπερ καὶ τῷ Σπαράσσω, ὃ καὶ αὐτὸ παράγωγον εἶναι τοῦ Σπαίρω. Χρῶμεθα γὰρ καὶ τούτῳ αὐδετέρως, εἶον, Ἐσπαράξεν ἡ καρδιά μου, ὅπερ εὐρεται καὶ παρὰ τοῖς Ἑβδαμηκόντα (Ἱερειμ. δ', 19) καὶ Σπαράσσει, ἢ Σπαρά-

χει ἐπὶ τοῦ ὑπὸ θανατοῦ πληγῆς ἀτάκτως κινουμένου, ᾧ συνώνυμον τὸ ΠΑΡΑΔΕΡΝΩ, οὐδὲ τοῦτό πω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς, ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ Σπαίρω, ἢ τοῦ κοινοῦ Σπαράζω. Καὶ ἐντεῦθεν σαφηνίζεται τὸ τοῦ Ἡσυχίου, «Σπαρασσόμεθα, ξεόμεθα ταρατόμεθα. » Σπαράγμασι, ξεσμοῖς, ταραχαῖς, ἀποβολαῖς, ΔΑΡΜΟΙΣ»—Στ. 7, Ἐρεπομένων.] Καταφερομένων, καταπιπτόντων.— Στ. 13, Οὐ μὴν τότε γ' ἄν.] Εὐλόγως εἴκασέ τις τῶν ΠΡ γραπτέον εἶναι, Οὐ μὴν οὐδὲ τότε γ' ἄν.— Στ. 20, Καὶ προσφθονεῦντα.] Ἀμάρτυρον κατεχώρησεν ὁ Στέφανος ἐν τῷ Θησαυρῷ (Δ. σελ. 151) τὸ Προσφθονεῶν δὲ Σνεϊδέρος δύο Πλουτάρχου μαρτυρίαις ἐπιστώσατο τὸ ῥῆμα, οἷς τρίτον ἐστὶ προσθεῖναι τὸ τοῦ προκειμένου χωρίου. Καὶ ἐν ἐκείνοις μὲν ἴσως καλῶς ἔχει ἡ λέξις ἐν δὲ τῷ παρόντι οὐκ ἀπιθάνως ἄν τις ὑπονοήσῃε γεγραφέναι τὸν Πλούταρχον, Καί πω φθονοῦντα.— Στ. 22, ὧς ἀνέχων τοῦ φονεῦν.] ὧς κωλύων αὐτοὺς ἐπὶ πλεον φονεῦν.

ΣΕΛΙΔ. 223, στ. 5, Φαύλλου] ΠΡΔ, ΑΤ, Φαύλου. Μέννηται τοῦ Φαύλου τούτου καὶ Ἡρόδοτος (Η, § 47), «Κροτωνιῆται μῦνοι ἔσαν οἱ ἐβώθησαν » τῇ Ἑλλάδι κινδυνεύουση, νῆμι, τῆς ἤρχε ἀνὴρ τρεῖς πυθιονίκης, Φαύλλος» καὶ Παισαίνιας (I, 9), «Φαύλλω δὲ τῷ Κροτωνιάτῃ, Ὀλυμπίασι » μὲν οὐκ ἔστιν αὐτῷ νίκη· τὰς δὲ Πυθοῦ πεντάθλου δύο ἀνείλετο καὶ σταδίου τὴν τρίτην· ἐναυμάχησε δὲ καὶ ἐναντία τοῦ Μῆδου ναῦν τε παρασκευασάμενος οἰκείαν, καὶ Κροτωνιατῶν ὅσοι ἐπεδήμιον τῇ Ἑλλάδι ἀνεβίβασε. Καὶ ἔστιν (ἴσ. Καὶ ἐστὶν οἱ) ἀνδρίας ἐν Δελφοῖς». Οὐ δ' ὁ Κωμικὸς Ἀριστοφάνης ἀμνημόνευτον παρῆκε τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα τούτον· καὶ ἐπίγραμμα δὲ τὸν Κωμικὸν (Ἄχαρν. 214) σχολιάσας παρατίθεται εἰς Φαύλλον τὸ ἐξῆς,

Πέντ' ἐπὶ πενήκοντα πόδας πῆδησε Φαύλλος·

Δίσκουσαν δ' ἐκτὸν πέντ' ἀπολειπομένων.

Ἴδε καὶ Σουΐδαν (λέξ. Φαύλλος, καὶ, Ἰπέρ τὰ ἐσκαμμένα), καὶ τὸν Εὐστάθιον εἰς τὴν Θράψωδιαν τῆς Ὀδυσσεΐας (σελ. 1591).—Στ. 8, Τοῦ κινδύνου τι μεθέξων.] Ἴσως ἐγγέγραπτο, Τοῦ κινδύνου συμμεθέξων, καθάπερ εἶρηκε καὶ ἀλλαχοῦ (Πύρρ. § 4, Μέρ. Γ, σελ. 4), «Τῆς δὲ » μεγάλης μάχης... παρὼν ὁ Πύρρος ταῖς περὶ Δημήτριον συμμετεῖχε».—Στ. 10, Τὴν Βαβυλωνίαν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Τὴν Βαβυλωνίων.—Στ. 11, Τότε χάσμα τοῦ πυρός ἐν Ἐκβατάναις.] Τινὲς τὸ, Ἐν Ἐκβατάνοις, τρέπειν

παρήνεσαν εἰς τὸ, Ἐν Ἀρακτινῇ (χώρᾳ τινὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Βασιλεῖ Περσῶν τετραγμένης, ἢ Ἀρακτινὴν ὀνομάζει Στράβων), διὰ τὸ τὰ Ἐκβάτανα μὴ ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ κεῖσθαι, ἀλλ' ἐν τῇ Μηδίᾳ. Ἐτέροι δὲ ἐξεφῆρθηκεῖν τι τοῦ χωρίου ὑποτοπάζαντες οὕτως διορθοῦν ἐπεβάλλοντο, **Τό τε χάσμα τοῦ πυρὸς ὁμοίον τῷ ἐν Ἐκβάτανοις**. Ἴσως τοῦτο μὲν τοῦ κειμένου τὸ μέρος ἐατέον κατὰ χώραν, τὸ δὲ προσηγησάμενον, **Βαβυλωνίαν τρεπτέον εἰς τὸ Μηδίαν**. Πλίνιος δὲ (Β, 105) τὸν Νάφθαν περὶ τὴν Βαβυλῶνα, καὶ τῆς Παρθυαίας ἐν ταῖς Ἀστακτινοῖς γίγνεσθαι φησι, *Similis est natura Napthae: ita adpellatur circa Babylonem, et in Astacenis Parthiae profluens bituminis liquidum modo. Huic magna cognatio ignium, transiliuntque protinus in eam undecumque visam.*— Στ. 13, Τοῦ Νάφθα.] Πίσσης ὀρυκτῆς; (Γερμαν. Erdpech) εἶδος ὁ Νάφθα, ἢ Νάφθα, ἢ τὸ Νάφθα· ἄλλοι γὰρ ἄλλως ἀποδεδώκασι τὸ γένος, ὃ καὶ δῆλον ξενικὸν εἶναι τοῦνομα, καὶ ληρεῖν ἀντικρὺς τοὺς παρὰ τὸ Ἀνάπτεσθαι ἐτυμολογοῦντας. Καὶ ξηρὰ μὲν οὖσα, Ἀσφαλτος καλεῖται, εἰς ὑγρότητα δὲ ἐλαίου ὑπὸ τῆς φύσεως διαλυθεῖσα, **Νάφθα**, ἢ, ὡς ἦρσε τοῖς νεωτέροις ἑλληνικῶν προσαγορεύειν ὀνόματι, **Πετρέλαιον** (Γαλλ. *Pétrole*). ὁ Γερμανοὶ *Steinoehl* καλοῦσι, τὸ ἀπὸ πετρῶν ἐλαιον καὶ αὐτοὶ δηλοῦντες διὰ τῆς λέξεως.— Στ. 14, Ὅ; τᾶλλα μὲν ἀσφάλτω προσείκεν.] Ἔστι γὰρ ὡσπερ ἔφθημεν σημειωσάμενοι, ἀσφαλτος ὑγρὰ παρ' ἡν καὶ τὸ Ἀσφαλτοῦν. «*Ἀσφαλτώσεις (φασίν Ἡσύχιος), χρίσεις, πισώσεις.*»— Στ. 15, Θιγαῖν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Θίγαῖν.— Στ. 16, Ἐξαπτόμενος.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἐξαπτομένης.— Στ. 17, Συνεκαίει.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Συνεκαίει.— Στ. 19, Ἐπ' ἄκρῳ.] Τοῦ σενωποῦ δηλονότι.— Στ. 23, Συνεχῆς.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Συνεχῆς;— Στ. 26, Παιδαρίου τῷ Ἀλεξάνδρῳ παρεστῶτος.] Μνημονεύει τούτου καὶ Στράβων (15, σελ. 743), οὗ καὶ τὴν ῥῆσιν οὐκ ἄχρηστον παραθέσθαι, καίπερ οὖσαν μακρὰν, περὶ τοῦ Βαβυλωνίου τούτου πυρὸς. «*Γίνεται δὲ ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ*
» καὶ ἀσφαλτος πολλή, περὶ ἧς Ἐρατοσθένης μὲν οὕτως εἶρηκεν ὅτι ἡ μὲν
» ὑγρὰ, ἣν καλοῦσι νάφθαν, γίνεται ἐν τῇ Σουσίδι, ἡ δὲ ξηρὰ δυναμένη πῆτ-
» τεσθαι ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ. Ταύτης δ' ἐστὶν ἡ πηγὴ τοῦ νάφθα πλησίον
» πλημμύροντος δὲ τούτου κατὰ τὰς τῶν χιόνων τήξεις, καὶ αὕτη πλημμύρει
» τε καὶ ὑπέρχουσιν εἰς τὸν ποταμὸν λαμβάνει. Ἐνταῦθα δὲ συνίστανται
» βῶλοι μεγάλοι πρὸς τὰς οἰκοδομὰς ἐπιτίθειαι, τὰς διὰ τῆς ὀπτῆς πλίνθου.
» Ἄλλοι δὲ καὶ τὴν ὑγρὰν ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ γίνεσθαι φασί. Περὶ μὲν οὖν τῆς

» ξηρᾶς εἴρηται πόσον τὸ χρήσιμον τὸ ἐκ τῶν οἰκοδομιῶν μάλιστα. Φασὶ δὲ
 » καὶ πλεῖτα πλέκεσθαι, ἐμπλασθέντα δ' ἀσφάλτῳ πυκνοῦσθαι. Τὴν δ' ὑγρὰν,
 » ἣν Νάφθα ν κλωῦσι, παράδοξον ἔχειν συμβαίνει τὴν φύσιν. Προσαχθεὶς
 » γὰρ ὁ νάφθα πυρὶ πλησίον, ἀναρπάζει τὸ πῦρ, κἂν ἐπιχρίσας αὐτῷ σῶμα
 » προσαγάγῃς, φλέγεται. Σβέσει δ' ὕδατι οὐχ οἷόν τε· ἐκκαίεται γὰρ μάλ-
 » λον, πλὴν εἰ πάνυ πολλῶ· ἀλλὰ πηλῶ καὶ ὄξει, καὶ στυπτηρίᾳ καὶ ἰξῶ
 » πνιγέντα σβέννυται. Πείρας δὲ χάριν φασὶν Ἀλέξανδρον ἐν λευτῶ
 » περιχέαι παιδί τοῦ νάφθα, καὶ προσαγαγεῖν λύχνον. Φλεγόμενον δὲ
 » τὸν παῖδα ἐγγύς ἔλθειν τοῦ ἀπολέσθαι· πλὴν πολλῶ σφόδρα κα-
 » τανυλοῦντες τῷ ὕδατι, ἐξίχυσαν καὶ διέσωσαν οἱ περιεστῶτες. Ποσει-
 » δώνιος δὲ φησι τοῦ ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ νάφθα τὰς πηγὰς, τὰς μὲν εἶναι
 » λευκοῦ, τὰς δὲ μέλανος· τούτων δὲ τὰς μὲν εἶναι θεοῦ ὑγροῦ, λέγει δὲ
 » τὰς τοῦ λευκοῦ ταύτας δὲ εἶναι τὰς ἐπισπώσας τὰς φλόγας· τὰς δὲ τοῦ
 » μέλανος, ἀσφάλτου ὑγρᾶς, ἧ ἀντ' ἐλαίου τοὺς λύχνους καίουσι».

ΣΕΛΙΑ. 224. στ. 3, Θίγειν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Θίγειν. Προσυπακουστέον δὲ
 τὸ, Πυρρός.—στ. 5, Πολλά.] ΠΡΔ, ΑΤ, Πολλά.—στ. 9, Τὸν μῦθον ἀνα-
 σώζοντες πρὸς τὴν ἀλήθειαν κ. τ. λ.] Οὐκ ἐόντες τὸν μῦθον ἀπολέσθαι,
 τευτέσι ψευδὲς ὄλωσ καὶ μηδὲν ἕτερον ἢ μῦθον ἀποδειχθῆναι τὸ περὶ τῆς Μη-
 δείας ἱστορούμενον. Τοῦτο γὰρ βούλεται ἢ μήπω καταχωρισθεῖσα κομψὴ
 φράσις, Ἀνασώζειν τὸν μῦθον πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἣν οὐκ
 ἀκόμψως ἠρμύνηυσεν ὁ Ἰταλὸς μεταφραστῆς, διὰ τοῦ ridur volendo la sa-
 vola alla verità.—στ. 10, Τὸ τῆς Μηδείας φάρμακον, ἧ τὸν τραγηδοῦ-
 μένον στέφανον καὶ τὸν πέπλον ἔχρισεν.] Τῷ Νάφθα καὶ Πλίνιος (Β, 105)
 ἀνατίθει τὴν ὑπὸ τῆς Μηδείας πυρπόλησιν τῆς τοῦ Κρέοντος θυγατρὸς·
 Ita ferunt a Medea pellicem crematam, postquam sacrificatura ad
 aras accesserat, corona igne rapta. Ἡ ἱστορία παρὰ Ἀπολλοδώρῳ (Α, θ,
 § 28)—στ. 13, Ἐγγύθεν.] Ἐξ ΕΔ (ἧ συνάδει καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστῆς)
 οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐκείθεν.—στ. 16, Ἐν δὲ τοῖς ξηρότητα.] ΠΡΑ (συναξιδουσα καὶ
 τῷ Α, καὶ τῷ Ἰταλῷ μεταφραστῆ), ΑΤ, Ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ξηρό-
 τητα.—Ἡ νοτίδα.] Ἐκ ΔΓ (συναξιδουσης τῷ Α) ΑΤ, Καὶ νοτίδα.—στ.
 19, Γένεσις... εἶτε κ. τ. λ.] Ἐξεβρυχένας φράσιν ὄλην τοῦ χωρίου δὴλόν ἐσ-
 τιν ἐξ αὐτοῦ τοῦ, Εἶτε, καθὰ καὶ οἱ ΠΡ ἐσημειώσαντο.—στ. 27, Τὸν δὲ
 κίττον οὐκ ἔστεξεν ἢ γῆ.] Μνημονεύει τούτου καὶ ἀλλαχοῦ (Συμποσιακ. Γ,
 2) Πλούταρχος, ἐκ τοῦ Θεοφράστου (Περὶ φυτ. Δ, 4) παρηλειφώς.—

Στ. 3ο, Κατηγορήσουσιν.] Ἐξ ΗΛ (συναδούσης τῷ Α) ΑΤ, Κατηγοροῦσιν.
 ΣΕΛΙΑ. 225, στ. 3, Ὅπου φησί.] Οὕτως ἅπαντες, ἀναφέροντες δηλο-
 νότι τὸ, Φησὶ, πρὸς αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον, ὃν εἰκὸς ἐν τῇ πρὸς Ὀλυμ-
 πιάδα τὴν μητέρα ἐπιστολῇ, ἢ τῇ πρὸς Ἀντίπατρον, καὶ τὸ περὶ τῆς πορ-
 φύρας γεγραφέναι· ὁ δ' Α ἑτέρα εἰσικεν ἐντετυχηκέναι γραφῇ τῇ, Ὁ π ο υ φ α-
 σί, εἰ τὰ κατ' Ἀλέξανδρον ἱστορήσαντες δεικνύσι.—Στ. 6, Ἄνθος.] « Ἄνθη,
 » τὰ χρώματα » φησὶν Ἡσύχιος.—Στ. 6, Αἴτιον δὲ τούτου φασὶν εἶναι, τὸ
 τὴν βαφὴν διὰ μέλιτος ΓΙΝΕΣΘΑΙ τῶν ἀλουργῶν.] Οὐδεὶ πω ἐντετύχηκα
 ἐπιβαλλόμενῳ ἐξηγήσασθαι τὸ χωρίον πλὴν Βεκιμάνῳ τῷ μακαρίτῃ (Περὶ
 εὐρημάτων. Τόμ. Β, σελ. 377). Λέγει δὲ, ὡς ἐγένετο τούτο, ἐπικεχυμένῳ
 μέλιτι καλυπτομένης τῆς βαφῆς, deren Erhaltung dem übergegossen-
 en Honig zugeschrieben worden, παρατιθέμενος ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ
 τὰ περὶ τῶν ἐν μέλιτι κατατιθεμένων, ἐπὶ τῷ διαμείναι ἄσηπτα, νεκρῶν
 σωματίων παραδείγματα, αἷον ἦν καὶ τὸ Ἀγναιλάου, ἐν μέλιτι κομισθέν εἰς
 Σπάρτην, ὡς φησὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ΙΕ, 93). Οἶμαι μέντοι τούτοις
 οὐδὲν κινῶν εἶναι ταῖς παραδείγμασι καὶ τῷ περὶ τῆς πορφύρας βαφῆς λε-
 γομένῳ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου· ἔλεγε γὰρ ἂν οὐ, Τὴν βαφὴν διὰ μέ-
 λιτος γίνεσθαι, ἀλλὰ, Τὴν βαφὴν διὰ μέλιτος ἀποτίθε-
 σθαι, ἢ, Τὴν βαφὴν ἐν μέλιτι τίθεσθαι. Καὶ λέγοντος, οὐδὲν
 ἂν ἤτιον ἠπέρσεται περὶ τῆς ἀποθέσεως· οὐ γὰρ, ὥσπερ σώματα νεκρά, ἢ
 ἄλλο τι τῶν ὀπωσοῦν στεῆρότερον τὴν φύσιν, οὕτω καὶ βαφῆς, ἢ βεβαμμένα
 ἱμάτια, εἰς μέλι κατακρύπτειν ἐστίν, ἢ ἔλαιον. Ὁ δὲ τὰ περὶ τεχνῶν ἐν τοῖς
 Πλουτάρχου συγγράμμασιν ἐγκατεσπαρμένα εἰς ἐν συναγαγῶν Φάκιος οὐδ'
 ἐμνημόνευσεν ὅπως τοῦ προκειμένου χωρίου.—Στ. 8, Καὶ γὰρ τούτων, τὸν
 ἴσον χρόνον ἐχόντων.] Τῶν λευκῶν, ἐξ ἐτῶν δέκα δεόντων διακοσίων συγ-
 κειμένων, καθάπερ καὶ τῶν ἀλουργῶν.—Στ. 9, Δίνων.] Ὅ τὰ Περσικὰ συγ-
 γράφας, οὗ μνημονεύει καὶ Ἀθήναιος.—Στ. 10, Ἀπὸ τοῦ Νεΐλου καὶ τοῦ
 Ἰστρου.] Παρὰ δὲ τῷ Ἀθηναίῳ (Β, σελ. 67) Νεΐλου μόνου μνημονεύει ὁ Δί-
 νων.—Στ. 15, Δαρειὸς μὲν γὰρ ἐπεφεύγει.] Περιττὸς ὁ πρῶτος τῶν συν-
 δέσμων.—Στ. 17, Δίγλωσσος.] Τὴν Περσῶν καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων φωνὴν
 ἐπιστάμενος. Ἐπιθετὸν τὰ ἀλλαχοῦ (Ἠλιοδώρ. Β, σελ. 277) περὶ τοῦ, Δίγλωσ-
 σος, σεσημειωμένον.—Στ. 19, Τὴν Πυθίαν προσιπεῖν, ὡς ΛΥΚΟΣ ἐστὶν
 κἀθηγεμών κ. τ. λ.] ΛΥΚΙΟΣ ἐστὶν ἢ παρ' ἅπασιν ἐκδεδομένη γραφῇ, ἢ
 κατηκολούθησαν καὶ εἰ μεταφρασταί. Ἐδοξεν ἕμῳς μοι εἰς τὸ προσηγορικὸν
 λύκος τρέψαι τὸ ἰθνηκὸν Λύκιος, καθὰ φέρεται καὶ παρὰ τῷ Πολυαίνῳ

(Δ, γ', 27, σελ. 122)· εἰ γὰρ καὶ ἐκ Λυκείας ἦν ὁ δίγλωσσος τὰ πρὸς πατρὸς, καθὰ φθὰς ὁ Πλούταρχος εἰρηκεν, ἐνθάδε μέντοι μᾶλλον οἰκεῖον ἂν εἴη τῷ Λοξίᾳ Ἀπόλλωνι τὸ λοξὸν καὶ αἰνιγματῶδες ὄνομα τοῦ ζώου.— Στ. 24, Φασί.] Ἰσ. γρ. Φησὶ, ὡς ἐδοξέ τῳ τῶν ΠΡ, ἵνα ἀναφέρηται πρὸς αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον.—Μυρίοις ὀρικοῖς ζεύγεσι.] Δεκακισχιλίους ζεύγεσιν ἡμίονων. Τὸ δὲ Ὀρικοῖς ἢ, Ὀρεικοῖς (γράφεται γὰρ καὶ οὕτως) παρὰ τὸ, Ὀρεῦς, τὸ δηλοῦν τὸν ἡμίονον.—Στ. 25, Πεντακισχιλίαις.] Τρισχιλίαις φησὶν ὁ Σκελιώτης Διόδωρος (ΙΖ, 71).

ΣΕΛΙΑ. 226, στ. 3, Διήγαγε.] ΔΓ, ἤγαγε.—Στ. 4, Ὑπὸ τὸν χρυσοῦν οὐρανίσκον.] Λέγεται καὶ Οὐρανίσκος καὶ Οὐρανός, ὁ τῶν σκηναῶν, θρόνων, ἢ κλιῶν ἄνωθεν ἐπιτιθέμενος ὄροφος, καὶ μάλιστα ὁ διηρησμένος καὶ πεποικιλμένος χρυσῷ, κατὰ μίμησιν τοῦ κυρίως οὐρανοῦ, παρ' ὃν μετενήνεκται καὶ τοῦνομα. « Οὐρανός (φησὶν Ἡσύχιος), ὁ κατηστριμμένος (γρ. κατηστερισμένος) τύπος. Πέρσαι δὲ, τὰς βασιλείους σκηναῖς καὶ » αὐλάς, ὧν τὰ κλύμματα κυκλοτερῆ, Οὐρανούς ». Ἡ δὲ παρ' ἡμῖν συνήθεια ἀμοφτέρα; ἔσωσε τὰς λέξεις· ἰδίαν ἑκατέρω συνάψασα μεταφορὰν Οὐρανίσκον μὲν γὰρ καλεῖ τὴν ἐν τῷ στόματι ὑπερώαν, ἣν Οὐρανὸν Ἀριστοτέλης (Περὶ ζώων ἱστορ. Α, 11), ὀνομάζει· Οὐρανὸν δὲ τὸν τῆς κλίνης ὄροφον, ἐφ' ἧς ἐνοίας αὐπῶ κατεχωρίσθη ἐν ταῖς ἡμετέροις Δεξικαῖς.—Στ. 10, Εἰς μέθην . . . τοῖς ἐταίροις ἐκυτὸν δεδωκώς.] Ἰσως γραπτέον, Σὺν τοῖς ἐταίροις, ὡς ἠρμήνευσαν ὅτε Α καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστῆς ταῦτό μὲντοι σημαίνει καὶ τὸ ἀπρόθετον. Σημεῖωσαι δὲ καὶ τὸ ἀντὶ τοῦ παρ' Εὐριπίδῃ (Φοινίσσα. 21) κατ' ἔλλειψιν τῆς ἀντωνυμίας ἐξηνηνεγημένου,

Ὁ δ' ἠδονῆ δού, εἴ, τε βακχεῖον πεσὼν,

ἐντελῶ; ἐνθάδε εἰρημένον, Εἰς μέθην ἑαυτὸν δεδωκώς. ὧν τούτω μόνω διαφέρει ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια, ὅτι οὔτε ἐνεργητικῶς, οὔτ' ἑλλειπῶς, ἀλλὰ κατὰ μέσην διάθεσιν ἐκφράζει τὰ τοιαῦτα, Ἐδόθη εἰς τὸν οἶνον, εἰς τὸ παιγνίδιον, εἰς τὰς ἠδονάς, λέγουσα.—Στ. 12, Θλίς ἢ Πτολεμαίου, τοῦ βασιλεύσαντος ὕστερον, ἐταίρα.] Ὁ Ἀθηναῖος (ΠΓ, σελ. 576) γαμηθῆναι φησι Θλίδα Πτολεμαίῳ τῷ πρώτῳ βασιλεύσαντι Αἰγύπτου, καὶ γεννηῖται αὐτῷ τέκνα Λεοντίσκον, καὶ Δάγον, θυγατέρα δὲ Εἰρήνην, ἣν ἔγημεν Εὐνοστος, ὁ Σὺλων τῶν ἐν Κύπρῳ βασιλεῦς. Ἐπαινέται δὲ τῆς ἀνθρώπου τὸ περὶ τὰ σκώμματα εὐθικρον· πορευομένη γὰρ ποτε πρὸς ἑρπύστην γράσωνα, τουτέστι τράγου δίκην κικλὸν ὄζοντα τῶν ματχαλῶν, ὡς

φθσιν ὁ κωμικός (Ἄχαρν. 852), ἐπεὶ τις αὐτὴν ἠρώτα ποῖ πορεύεται; εἰπινε

Αἰγεί συνοικήσουσα τῷ Πανδίωνος.

Αἰγεί μὲν γὰρ τοῦτο παρ' Εὐριπίδῃ (Μηδ. 1385) πρὸς Ἰάσονα, ἢ Μήδειαν, Ἀθήναζε μέλλουσα πορεύεσθαι ἐπὶ τῷ συνοικῆσαι τῷ βασιλεῖ, θς ἐκαλεῖτο Αἰγέυς ἢ δὲ Θαῖς παρεγραμμάτισε τὸς ῥηθὲν εἰς τὸ Αἰγί, παρὰ τὸ Αἰξ, εἰς τὸ κάκισμον ἀποσκώπτουσα τοῦ ἐραστοῦ (Ἄθην. ΠΓ, σελ. 585).— Στ. 17, Περὶ τὴν Ἀσίαν.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὴν πρόθεσιν.— Στ. 20, Τεῦ βασιλείως.] Οὐκ ἔχω λέγειν διὰ τί, Τ ο ι ο ὕ τ ο υ β α σ ι λ έ ω ς, ἠρμήνευσεν ὁ Α, οὕτως ἀποφράσας, d' un tel prince comme Alexandre.— Στ. 21, Δόγος ἔχη.] Εἰς τὸ, Δ ὄ γ ο ν ἔ χ η, ἔτρεψαν αἱ ΠΡ· ἕτεροι δὲ εἰς τὸ, Δ ὄ γ ο ς ἦ κ η, τρέπειν παρήνουν.

ΣΕΛΙΑ. 227, στ. 1, Οἱ μὲν οὕτω.] Γραπτέον, αἶμαι, Οἱ μὲν οὖν οὕτω. Ὁ νοῦς, Διὰ τὴν παρὰ τῆς Θαιδος ἐνδοθεῖσαν ἀφορμὴν, καὶ ἀπροβουλεύτως.— Οἱ δ' ἀπὸ γνώμης.] Γνόντες καὶ προθεβουλεύκτως Ἀλεξάνδρου.— Στ. 7, Ὀλίγων. Ἀρίστων, ὁ τῶν Παιόνων.] Ἐξ ΕΔ καὶ ΔΓ (ἢ συναίνουσαι καὶ αἱ μεταφράσαι) αἱ ΠΡ, ΑΤ, Ὀλίγων ἀρίστων. Ὁ τῶν Παιόνων. Τοῦτου ἴσως τοῦ Ἀρίστωνος, ἔγγονος ἦν ὁ τοῦ Αὐτολέοντος Ἀρίστων, ὃν Λυσίμαχος πρὸς Παιόνας ἐπὶ τὴν πατρῶν βασιλείαν κατάγειν προσεποιεῖτο (Πολυαίν. Στρατηγῆμ. Δ, ε', 3, σελ. 145).— Στ. 17, Κομίσας.] Εἰς τὸ, Κο μ ῖ σ α ς, τρεπτέον εἶναι τις τῶν ΠΡ ὑπέλαβεν οὐ κακῶς, εἰ καὶ τὸ Πρόσθεος εἰς τὸ, Π ρ ὄ σ θ ε ι ς, ἔτρεπε.— Στ. 22, Ἐβαλλε.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἐβαλε.— Εἰπόντος δέ.] Περιττό; ὁ σύνδεσμος.— Στ. 24, Πρωτέας.] Περὶ τὴν Πρωτέας εὐθεῖαν, ὡς καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (Δ, σελ. 129). Αὕτη δὲ παρὰ τὴν Πρωτεύς (Ἄθην. ς', σελ. 258); καθὰ καὶ παρὰ τὴν Δρομέυς, ὁ κυριωνομούμενος Δρομέας (Ἄθην. Δ, σελ. 132), καὶ Λυγκεύς καὶ Λυγκεάς, ἄμφω κύρια (Ἄθην. Δ, σελ. 128, Καὶ ΗΓ, σελ. 560); καὶ ὁ παρὰ μὲν τῷ Πολυαίνῳ (Στρατηγῆμ. Δ, ς', 1, σελ. 128) Ἀμοιβεύς, παρὰ δὲ τῷ Ἀλιανῷ (Ποικ. ἱστορ. Γ, 30) Ἀμοιβεάς, ὁ καθαροῦδος, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἐφ' ὧν ἡ ὀνομαστικὴ ἐνικὴ εἰς τὸν τῆς αἰτιατικῆς πληθυντικῆς τύπον μετεπλάσθη, κατὰ τὸν παρακαλῶντα μάλιστα ἑλληνισμόν. Καὶ τότε μὲν πεφεισμένως, καὶ ἐπὶ κυρίων μόνον ὀνομάτων νῦν δὲ καὶ Ὁ βασιλέας, καὶ Ὁ ἱερέας; καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα ἑμοιόσχημα τέτριπται ἐν τῇ παρ' ἡμῶν συνηθείᾳ. Οὐ μόνον δὲ αἱ εἰς εὖς ὀνομαστικαὶ ἔπαθον τοῦτο, ἀλλ' εἰσὶν αἱ καὶ τῶν εἰς ἦς, ὡς ὁ παρὰ Πλουτάρχῳ (Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θ. βραδ. τιμω-

ρουμ. § 1, 2, καὶ 3) Πατροκλήης, καὶ Πατροκλέας, κατὰ τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ, Ὁ Ἡρακλέας.— Στ. 29, Ἡλίκον εἶχον ὄγκον.] Εξ ΗΑ, (συναδούσης τῷ Α), ΑΤ, ἐνικῶς γεγραμμένου, Ἡλίκον εἶχεν ὄγκον· οὐ γὰρ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ πρὸς τὸ Πλούτων.

ΣΕΛΙΑ. 228, στ. 1, Ἄλλως (φησὶν) εὖ ποιεὶ τοὺς φίλους, καὶ ἐνδοξὸς ἄγε]. Ἐκ ΔΓ (συναδούσης τῷ Α καὶ τῷ Ἰταλῷ μεταφραστῇ), ΑΤ, Ἄλλως (φησὶν) οὐ ποιεὶ τοὺς φίλους καὶ ἐνδοξὸς [ἐν ἄλλ. Ἐνδοξοῦς] ἄγε. Καὶ εἰ μὲν ΠΡ οὕτω διωρθώκασι τὴν γραφὴν, Ἄλλως, φησὶν, εὖ ἐποίεις τοὺς φίλους, καὶ ἐνδοξὸς ἐγένου· ἀλλ' ἴσως τοιαύτη ἦν ἡ γνησία, ἄλλοτε (φησὶν) εὖ ἐποίεις τοὺς φίλους, καὶ ἐνδοξὸς ἦγες.— Στ. 12, Τὸν περὶ Σοῦσα, ἐν ᾧ λέγεται.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ἐν ᾧ λέγεται, τῶν περὶ Σούσων (ΔΓ. Σούσα). Ὁ νοῦς, Τὸν οἶκον τοῦ Βαγῶου τὸν ὄντα περὶ τὰ Σούσα· εἰκὸς γὰρ τὸν Βαγῶαν, μέγα δυνάμενον παρὰ τῷ Δαρείῳ, πολλοὺς οἴκους κεκτηῖσθαι.— Στ. 17, πλὴν ἄπαξ ποτὲ κ. τ. λ.] Πρὸς τὸ ἀνωτέρω, Οὐκ εἶα δὲ πολυπραγμονεῖν· ταυτέστιν, Οὐκ ἐσυγχώρει τῇ μητρὶ, ἀλλ' ἐπέπληττεν, ὁσάκις Ἀντίπατρος ἔγραφεν αὐτῷ κατ' αὐτῆς· πλὴν ἄπαξ ποτὲ ἀνεπιτίμητον εἶπεν, ἀλογίσασα τῆς μακρᾶς ἐπιστολῆς Ἀντιπάτρου.— Στ. 22, Ἄγωνα.] Μνημονεύει τούτου καὶ Ἀθήναιος (ΙΒ, σελ. 539) καὶ Διλιανός (Ποικ. ἱστορ. Θ, 3).— Ἀργυροῦς ἐν ταῖς κρηπίσιν ἤλους φορεῖν.] Οἱ γὰρ ἀγροικότεροι σιδηροῦς ἐφόρου· καὶ τούτους αἰνίττεται Θεόφραστος ἐν τῷ Περὶ ἀγροικίας (Χαρακτ. Δ), λέγων, «Καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα δὲ ἤλους ἐγχοῦσαι». Οἱ δὲ κομψότεροι, ἢ μᾶλλον ἀσωτότεροι ἀργυροῦς ἐνέκρουον· καὶ προήχθη ἐπὶ τοσοῦτον ἢ περὶ ταῦτα σπουδῆ, ὡς καὶ τῶν ἀργυρῶν εὐτέλειαν καταγινῶναι. Ἐπὶ γὰρ τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων, πολλοὶ τῶν ὑπ' ἐκείνοις στρατευομένων χρυσοῦς ἐνέκρουον ἤλους ταῖς κρηπίσιν, ὡς ἱστορῆκεν Οὐαλέριος Μάξιμος (Θ, α, 13) περὶ Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως Συρίας. Cujus caecam et amentem luxuriam exercitus imitatus, magna ex parte aureos clavos crepidis subjectos habuit.— Στ. 23, Λεοννάτω.] Περδίκκᾳ καὶ Κρατερῷ, φασὶν Ἀθήναιος καὶ Διλιανός.— Στ. 24, Φιλῶτα.] Λεοννάτῳ, καὶ Μενελάῳ, παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ καὶ πκρά τῷ Διλιανῷ.— Στ. 25, Μύρω δὲ χρωμένους ἰέναι πρὸς ἄλειμμα καὶ λουτρὸν, ὅσους οὐδ' ἐλαίῳ.] Οὐκ ἔρρωται τὸ χωρίον. Καὶ εἰ μὲν μεταφρασταὶ τοιοῦτον αὐτοῦ τὸν νοῦν ὑπέλαβον εἶναι, Πλείους γεγοῖναι τοὺς χρωμένους· μύρω τῶν χρωμέγων ἐλαίῳ· τῶν ὑπομνηματιστῶν δὲ, εἰ μὲν,

τὸν αὐτὸν τηρήσαντες νοῦν, τὸ Ἴέναι ἢ εἰς τὸ Εἶναι τρέπειν, ἢ περιγράφειν ὅλως παρήνεσαν, οἱ δὲ, πιθανώτερον ἐξηγούμενοι, μετὰ τὸ Ἐλαίῳ προσθετόν εἶναι τὸ Προτοῦ, ἢ τὸ Πρότερον, ᾗ ἤθησαν, ἔν' ἡ ἑνοῦς, Μύρω χρωμένους, οἷς οὐδ' ἔλαιον ἀλείψεσθαι πρότερον ἦν. Ἰσως οὕτως γραπτέον, « Μύρω δὲ ΧΡΙΟΜΕΝΟΥΣ ἰέναι πρὸς ἀλειμμα » καὶ λουτρὸν, ΟὔΣ οὐδ' ἐλαίῳ ΠΡΟΤΕΡΟΝ » οὗ τὸ ἐξῆς, Ἴέναι πρὸς ἀλειμμα καὶ λουτρὸν χριόμενους μύρω, εὖς κ. τ. λ. — Στ. 26, Τρίπτας δέ.] Ἰσ. γρ. Τρίπτας τ ε. Εἰσὶ δὲ οἱ τοὺς λουόμενους τρίβοντες, καὶ τοὺς ρύπους ἀποξείοντες τῶν σωματῶν. Ἔσωσε τὴν λέξιν καὶ ἡ συνθήθεια, τούτῳ μόνῳ διαφέρουσα, ὅτι Τρίπτῆς (χυδ. Τρίφτης) παρ' ἡμῖν οὐ μόνον ὁ τρίβων, ἀλλὰ καὶ τὸ ᾧ τρίβει ὄργανον, ἐφ' ἧς σημασίας οὕτω καταχωρίζεται ἐν ταῖς Λεξικοῖς. Ἔστι δὲ τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐρεοῦν ἢ τρίχινον σακκίον, ᾧ περιβάλλων τὴν χεῖρα τρίβει τὸν λουόμενον. — Στ. 29, Τῶν καταπονηθέντων οἱ καταπονήσαντες ἥδιον καθεύδουσιν.] ΔΓ, Τῶν καταπονημένων κ. τ. λ. Ὁ νοῦς, Τῶν ἠττηθέντων οἱ νικήσαντες ἥδιον καθεύδουσιν· ἐφ' ἧς σημασίας ἐχρήσατο καὶ ἡ Σικελιώτης Διόδωρος (ΙΓ, 51) « Οἱ μετὰ τοῦ Θρασυβούλου καταπεπονημένοι » Χρῶμεθα δὲ καὶ μέχρι δεῦρο ἐν τῇ συνθεσίᾳ τῷ Καταπονω· ἐπὶ τῶν παλαιόντων ὁμοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπὶ τῶν ἐκ παρατάξεως μαχομένων. Ἔστι δὲ παρ' ἡμῖν καὶ ἡ μήπω καταχωρισθεῖσα ἐν ταῖς Λεξικοῖς τροπικὴ τοῦ Καταπονω καὶ Καταπονεῦμαι χρῆσις, ἐπὶ τῆς ἐν ταῖς διαλέξεσι νίκης, ἢ ἠττης θατέρου τῶν διαλεγόμενων. Ἐν δὲ τῷ τριγλώσσῳ Λεξικῷ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπὶ τοῦ νικᾶν τῆς λέξεως ἐκδοχὴ παρημελήθη.

ΣΕΛΙΑ. 229, στ. 4, Ἀπειθικῶς τοῦ φιλάτου σώματος ἀπτεσθαι τὰς χεῖρας.] Μεταβατικῶς τὸ Ἀπειθικῶς πρὸς τὸ Χεῖρας. Παρ' ἡμῖν δὲ τὸ συνώνυμον καὶ συγγενὲς Ἐκσυνειθίζω (χυδ. Ξεσυνειθίζω), καὶ τὸ μηδὲν ἦττον χρηστὸν, ἀγνωσόμενον δ' ἔτι ταῖς Λεξικογράφοις, Ἀποσυνειθίζω, καὶ μεταβατικῶς ἐπὶ τοῦ, Παύω ἕτερον ἔθους, καὶ ἀμεταβάτως ἐπὶ τοῦ, Παύομαι αὐτὸς ἔθους. — Στ. 5, Τοῦ κρατεῖν πέρας ἡμῖν ἔστι κ. τ. λ.] Ἐπὶ τοῦ Κεφάλαιον, ἢ Κορωνίς, ἐνθάδε τὸ Πέρας, ὡς ἀριστα ἠρμήνευσεν ὁ A, le comble de nostre victoire. Οὕτως καὶ ἐν ταῖς ἐξῆς (§ 43, σελ. 231) λέγοντα παρᾶξει Δαρεῖον, « Τοῦτό μοι πέρας γέγονε δυσυχίας ἀπάσης ». — Στ. 9, Καλῶς... πρὸς τὸν λέοντα ἠγωνίσαι περὶ τῆς βασιλείας.] Ἀστέϊον καὶ ὄντως Λακωνικὸν τὸ ἀπόφθεγμα. Ἔστι γὰρ ὁ νοῦς, Καταπονήσας τὸν λέοντα ἔδειξας ἀξιώτερος εἶναι βασιλεύειν ἐν ἀνθρώποις, ἢ περ ἐκείνος ἐν τοῖς

θηρίαις.— Στ. 10, Κυνήγιον.] Ἀπαρράλκτως ὡς καὶ ἡ συνθήκη.— Στ. 12, Τῷ λέοντι συνεστῶτος.] Τῷ λέοντι μαχομένου.— Στ. 14, Λεωχάρης.] Ὁ καὶ τὴν Ἰσσοκράτους εἰκόνα κατασκευάσας (ἴδ. Ἰσοκράτ. Μέρ. Β, σελ. 75).— Στ. 21, Τὰ μὲν μικρότατα κ. τ. λ.] Ἀπόδοσιν τοῦ, Μὲν, τούτου, τῶν ΠΡ τις ὑπέλαθεν εἶναι τὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐχομένου κεφαλαίου (§ 42, σελ. 230). Δέ ἡμῖν δὲ μᾶλλον ἀρέσκει διαγράφειν αὐτόν.— Στ. 23, Ἐγραψε] ΔΓ, Ἐπεμψε ἢ μεταμέλει μοι μὴ προσομένου τῆς ἐκδεδομένης πορ᾽ ἀπασί. Πολὺ γὰρ τὸ Πέμπω οὐδετέρως, ἢ μᾶλλον ἐλλειπτικῶς τοῦ Ἄγγελον, ἢ Ἐπιστολήν, παρὰ τοῖς δοκίμοις, ὧν τὰ παραδείγματα συναγόχεν ὁ Στέφανος ἐν τῷ Θεσαυρῷ.— Στ. 25, Γράψον θ' ὅπως.] Ἐξ ΗΑ, ΑΤ, Γράψον τὸ πῶς [ΔΓ. Γράψον τε πῶς]. Τῶν δὲ ΠΡ τις παρήνει γράφειν, Γράψον, ὅπως τ'.— Στ. 28, Πικρότων αὐτῶν.] Τῶν περὶ Ἀλέξανδρον.— Ἰχνεύμονα.] Ἐν Αἰγύπτῳ μάλιστα ἐπιπολάζει ὁ Ἰχνεύμων, ζῶον προσόμοιον τῇ Ἰκτίδι (ἴδ. Πλουτάρχ. Μέρ. Γ, Ἀκλ. αὐτοσχ. στοχ. σελ. 17). μυστὶ καὶ κροκοδείλοις πολέμιον. Mangouste ὀνομάζει τὸν Ἰχνεύμονα ὁ Γάλλος φυσικολόγος Βυφὼν τὸ δ' ἑλληνικὸν ὄνομα, παρὰ τὸ Ἰχνεύειν, καθὰ καὶ ἡ προσόμοιος αὐτῷ Ἰκτίς, Furo τοῖς Ῥωμαίοις καὶ Furet τοῖς Γάλλοις ὀνομάσται ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ φῶρ, παρὸ τὸ Φωρᾶν (Γάλλ. Fureter) συνώνυμον τῷ Ἰχνεύειν. « Ἰχνεύει, ἐρευᾶ, ζητεῖ », φησὶν Ἠσύχιος, καὶ « Ἰχνευταί, οἱ νῦν Ἰχνεύμονες λεγόμενοι » καὶ πάλιν « Φωρᾶν, τὸ τὰ κλειψι- » μῖα ζητεῖν καὶ Φωριᾶν Φώραν δὲ τὴν ἔρευαν. Φωράσαντες, εὐρόντες τὰ » ΚΑΛΑ » ὅπου γραπτέον... εὐρότες τὰ ΚΑΛΠΕΝΤΑ.

ΣΕΛΙΑ. 230, στ. 5, Ὅπως χρήσεται.] Ἐξ ΗΑ (συναξούσης τοῖς μεταφρασταῖς), ΑΤ, Ὅπως χρήσεται. Ἔστι γὰρ οὐχ, Ἰνα χρήσεται, ἀλλὰ, Τίνι τρόπῳ χρήσεται.— Στ. 9, Εὐρύλοχος] Ἄντιγέννην ἀλλαχοῦ (Περὶ τῆς Ἀλεξ. τύχ. ἢ ἀρετ. Β, § 7) τούτων ὀνομάζει Πλουτάρχος.— Αἰγχιός.] ΔΓ, Ἐγχιός. Καὶ τὸ μὲν Αἰγχιός εἴη ἀν' ἀπὸ Αἰγῶν τῶν ἐν Μακεδονίᾳ, ἐν αἰΐ καὶ Φίλιππος ὁ πατὴρ Ἀλεξάνδρου ὑπὸ Πausανίου δολοφονηθεὶς ἀπέθανε (Ἰωσήφ. Ἰ. ἰ. Ἰ. Ἀρχαιολογ. ΙΑ, 8). Τὸ δὲ Ἐγχιός οὐδὲν ὅλως σημαίνει ὑπονοεῖν ὅμως παρέχει μήποτε ἐγγράπτο, Ἐχινάϊος, ἀπὸ Ἐχίνου, πίσεως Ἀκαρνανίας, ἢ ἀπὸ τῶν πλησίων Ἐχινῶν, τῶν συνηθέστερον Ἐχινάδων νήσων καλουμένων.— Στ. 10, Φωραθείς.] Ἐλεγχθείς. « Φωράσας, ἐλέγχας » φησὶν Ἠσύχιος, καὶ, « Φωράσθαι (γρ. Φωράσσεισθαι), ἐλεγχθήσεσθαι ».— Στ. 14, Ἡ δώροις, ἢ λόγοις.]

ΔΤ, ἢ λόγοις, ἢ ἔργοις.—Στ. 15, 'Ελευθέρων.] 'Εκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, 'Ελευθέρας.—Στ. 16, 'Επιστέλλων.] ΠΡΑ (ἴσ. οὐκ ἀναγκασία), ΑΤ, 'Επιστέλλων.—Στ. 26, Διαβολαί, διὰ τῶν ἀληθῶν πάροδον καὶ πίστιν ἐπὶ τὰ ψευδῆ λαβοῦσαι.] 'Εξ ΗΛ καὶ τὸ Η ἄροδον, καὶ ὁ τούτω προσκαθεῖς σύνδεσμος, ΑΤ, Διαβολαί, διὰ τῶν ἀληθῶν παρόδων πίστιν κ. τ. λ. Οἱ ΠΡ παρήκουσιν διαγράψειν θάτερον τῶν δύο ὀνομάτων, γράφοντας, Διαβολαί, διὰ τῶν ἀληθῶν πάροδον ἐπὶ, ἢ, Διαβολαί διὰ τῶν ἀληθῶν πίστιν ἐπὶ. Πιστοῦται δὲ τὴν διορθωσιν παράλληλῶν ἕτερον χωρίον (Περὶ παιδ. ἀγωγ. § 18) Πλουτάρχου, « Ἰατροῦ » τὰ πικρὰ τῶν φαρμάκων τοῖς γλυκέσι χυμοῖς καταμιγνύοντες, τὴν τέρψιν ἐπὶ τὸ συμφέρον πάροδον εὔρον ».

ΣΕΛΙΑ. 231, στ. 2, 'Επιμετρήσας ταῖς μισθοφοραῖς.] Παρὰ τὰς ὀφειλομένας μισθοφορὰς ἐπιχορηγήσας ἔθεν καὶ 'Επίμετρον, τὸ παρὰ τὸ συμπεφωνημένον ἐκ περιουσίας προστιθέμενον τοῖς πεπρακτομένοις ἐν τῇ μετρήσει, ὃ καὶ 'Επιμετρίς ἐκαλεῖτο. Καὶ διορθούσθω κατὰ πάρεργον Ἠτύχιος: « Ἐπιμετρίδα, τὸ ἐπίμετρον, ὃ προσάπτεται τῷ ΧΙΤΩΝΙ ». Δῆλον γάρ, εἶμαι, ὅτι γραπτέον ΧΟΙΝΙΚΙ· μέτρου γὰρ εἶδος ὁ Χοίσιξ, παρ' ὃ καὶ ὁ Παρακρουσιχοίνικος ἐν τῇ κωμῳδίᾳ, ὃ ἐκ τοῦ ἐναντίου μὴδ' αὐτὸ τὸ ἐντελὲς ἀποδιδῶν μέτρον, ἀλλὰ παραλογιζόμενος ἐν τῇ μετρήσει τοῦ χοίνικος (ἴδ. Ἠτύχ. καὶ Φώτ. λεξ. Παρακρουσιχοίνικος).—Στ. 3, Γενομένην.] Οὐκ οἶδα τί παθόντες οἱ ΠΡ ἔγραψαν οὕτως, ΑΤ, Γενομένην. Εἶατα τὴν γραφὴν, διὰ τὸ ἀδιάφορον, ἐνθάδε γοῦν, τῆς χρονικῆς σημασίας.—Στ. 5, Κατὰ τὴν ἀνδρῶν.] Οὕτως ἔγραψα (ἐκ τοῦ Πολυαίνου Δ, γ', 25, σελ. 121) ΑΤ, Κατὰ τὴν ἀνδρῶν.—Στ. 11, Κἂν ἐκείνους ἀπολέσωμεν.] Τρεπτέον τὸν, Κἂν, εἰς τὸν Ἄν.—Στ. 14, Ἀπέδωκεν.] 'Εκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐπέδωκεν.—Στ. 29, Τοῦτό μοι πέρης γέγονε δυστυχίας ἀπάσης.] Ἐπιθετὰ τὰ ἀνωτέρω (σελ. 437) σημειωθέντα.

ΣΕΛΙΑ. 232, στ. 12, 'Εξάθρην.] Ὁ ξάθρην τοῦτον ὑπὸ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, καὶ τοῦ Κλέντου Κυρτίου, Ὁ ξούρτην δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀρρίανου ὀνομάζεσθαι ἐσημείωσαντο οἱ ΠΡ.—Στ. 18, Πολλοῖς ἔτεσιν ἔμπροσθεν τῆς Ἀλεξάνδρου στρατείας ἰστορήσασιν, ὅτι τεσσάρων κόλπων κ. τ. λ.] Ἄλλ' Ἀλεξάνδρον, καὶ σὲ δὲ προσέτι, Πλούταρχε, Ἀριστοτέλει μᾶλλον ἔδει πεισθῆναι (Μετεωρολογ. Β, Ι), καὶ Ἡρόδω (Α, 202 καὶ 203), τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἐφ' ἑκυτῆς εἶναι, μὴδ' ἐπικαινοῦν τὴν ἔξω θαλάσσην, διαβροῦσθαι ἀπο-

φηναιμένοις. Τίνας δὲ καὶ εἰσὶν οἱ πολλοῖς ἔτεσιν ἔμπροσθεν Ἀλεξάνδρου ἰσορρηκότες τὴν Κασπίαν θάλασσαν συνάπτειν τῇ ἔξω θάλασσῃ; καὶ πῶς ἔλαθε τοῦτο τὸν Ἀλεξάνδρου διδάσκαλον Ἀριστοτέλη; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐάσθω, ἄλλως τε καὶ ἐξὸν τῷ βουλομένῳ πληρεστέραν τὴν περὶ αὐτῶν ἀναλέξασθαι γνῶσιν ἐκ τῶν νεωτέρων γεωγράφων, οἷός ἐστιν ὁ Γάλλος Δαμβίλλης, ὁ περὶ τῆς Ἡροδότου γεωγραφίας ἰδίᾳ πραγματευσάμενος Ἄγγλος Ῥεννέλλος (The Geographical System of Herodotus, etc., σελ. 193), ὁ τὴν Ἑλλήνων τε καὶ Ῥωμαίων γεωγραφίαν διὰ μακρῶν ἐξηγησάμενος Γερμανὸς Μήνερτος (Geographie der Griechen und Roemer, Τόμ. Δ, σελ. 336-346), καὶ ἄλλοι· μεταβῶμεν δὲ ἐπὶ τὰ ἐξῆς.

ΣΕΛΙΑ. 233, στ. 5, Παντάπασι βαρβαρικῆν.] Οὕτως ὁ Α, καὶ ὁ Λατινὸς μεταφραστῆς, τὸ Παντάπασι πρὸς τὸ Βαρβαρικῆν ὁ δ' Ἰταλὸς πρὸς τὸ Προσῆκατο.—Στ. 6, Ἀναξυρίδας.] Ἐν ταῖς εἰς τὸ τέταρτον βιβλίον τοῦ Στράβωνος Γαλλιστὶ γεγραμμέναις ὑπομνήμασι (Strabon vol. II, pag. 62-63) ἐξήλγεγκαί μοι διὰ μακρῶν ἢ τῶν γραμματικῶν πλάνη, ἑλληνικῶς τὸ Ἀναξυρίς ἐτυμολογεῖν ἐπιβαλομένων παρὰ τὸ, Ἀνασύρω, κατὰ τροπὴν, ὡς αὐτοῖς ἀρέσκει, τοῦ ξεῖς το σ. Ἔοικε γὰρ ἢ Ἀναξυρίς, καθὰ καὶ τὸ συνώνυμον Σαράβαρα, Ἀσιανῆ; διαλέκτου ὄνομα εἶναι, ὅπερ εἰκὸς τηρῆσαι τοῦς Ἕλληνας, καθὰ καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα σημαντικὰ πραγμάτων ἀγνοουμένων τέως αὐτοῖς, οἷα εἰσὶν ἡ Κάμηλος, ὁ Ἐλέφας, ὁ Ψιττακὸς, ὁ Παράδεισος, ὁ Παρασάγγης, τὰ Πιστάκια ἢ Φιστάκια, καὶ ἄλλα (ἴδ. ἄνωτέρ. σελ. 417 καὶ 431). « Ἀναξυρίδες, φημινάλια [ἐκ τοῦ Ῥωμ. feminalia], βρακίᾳ βαρβαρικῆ, ἐνδύματα ποδῶν, ὑποδήματα βαθεία, ἢ βασιλικά » φησὶν Ἡσύχιος. Καὶ αὐτὸς ὁ αὐτὸς, « Σαράβαρα, τὰ περὶ τῆς κνημίδας ἐνδύματα » καὶ πάλιν, « Σκελεαί, τὰ τῶν σκελῶν σκεπάσματα. Πάρθοι, Σαράβαρα ». Ἐξ ὧν δῆλον, ὅτι τὰ Σαράβαρα (ἢ ὡς ἑτέροις ἔδοξε, Σαράβαλλα) ξενικὸν ἐστὶν ὄνομα, ὡς καὶ ἡ Ἀναξυρίς, καὶ τῇ Ἀναξυρίδι συνώνυμον, ἢ γοῦν εἶδος ἐκεῖνης. Εἰ τοίνυν οὐδεὶς πω τῶν γραμματικῶν ἐνεθάρρησε τὰ Σαράβαρα ἑλληνικὸν ἀποφῆνασθαι ὄνομα, καὶ περ κατατεταγμένον παρὰ ταῖς Ἐδδομήκοντα, οὐδὲ τὴν Ἀναξυρίδα χρῆ τῶν Ἀσιανῶν ἀφαιρούμενον δωρεῖσθαι τοῖς Ἕλλησιν, οἷς ἄμεινον ἦν ἴσως μῆτε τοῦνομα, μῆτε τὸ πρᾶγμα μαθεῖν τὴν ἀρχήν. Ἐν γὰρ τῷ Προφήτῃ Δακνὴλ (γ', 21) οἱ μὲν Ἐδδομήκοντα, τὰ κατὰ τοὺς τρεῖς παῖδας ἱστοροῦντες, φησὶν, « Ἐπεδήθησαν σὺν τοῖς » σαραβάροις αὐτῶν », ὁ δὲ Σύμмахος, Σὺν ταῖς ἀναξυρίσιν εἶπε,

τὴν αὐτὴν Χαλδαϊκὴν ἐρμηνεύων λέξιν. Πιστοῦται δὲ τὸ λεγόμενον, καὶ ἡ γυνὴ τῶν Τούρκων φωνὴ καὶ ἡ χρῆσαμένη παρ' ἐκείνης ἀμφοτέρας τὰς λέξεις ἡμετέρας, τὴν μὲν Ἀναξυρίδα Τσαξὺρ (τὸ παρ' ἡμῖν Σαξύριον ἢ Τσαξύριον) ὀνομάζουσα, τὰ δὲ Σαράβα, Σαλβάρ (τὸ παρ' ἡμῖν Σαλβάριον), καθάπερ καὶ τὴν γυναικίαν ἀναξυρίδα, Τσιντιάν ἐκεῖνοι, ἡμεῖς δὲ Τσιντιόνιον. Ἐξελήκασθω τοίνυν τῶν Λεξικῶν ἡγελοῖα τῆς ἀναξυρίδος ἐτυμολογία.— Κάνδυν.] Ἐσινική λέξις καὶ αὕτη. « Κάνδυσ, » χιτῶν Περσικὸς, ὃν ἐμποροῦνται οἱ στρατιῶται», φησὶν Ἡσύχιος.— Στ. 7, Τιάραν.] Ἐσινικὸν ὄνομα καὶ τοῦτο, ἢ Τιάρα, τῶν μὲν ἀπὸ τῆς Περσῶν, τῶν δ' ἀπὸ τῆς Ἀράβων φωνῆς παραγόντων. Παρ' Ἡροδότου δὲ (Α, 132) ἀρσενικῶς, Ὁ τιάρας.— Ἐν μέσῳ τινὰ τῆς Περσικῆς καὶ τῆς Μηδικῆς.] Ἀρέσκει με ἡ ἐξήγησις, καὶ διόρθωσις, ἣν ὁ τὸν Ἀλεξάνδρου καὶ τὸν Καίσαρος βίον ἐκδύς ὀλίγοις ἔτεσι πρόσθεν, Σχεμιδῆρος (Schmieder) προβάλλει, φάσκων, τὸ μὲν Περσικῆς ὡς συνώνυμον τοῦ Μηδικῆς ἐκληπτίον, αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ Μηδικῆς εἰς τὸ Μακεδονικῆς τρεπτίον εἶναι. Πιστοῦται δὲ τὴν καὶ διόρθωσιν ἔτερον Πλουτάρχου (Περὶ τῆς Ἀλεξ. τύχ. ἢ ἀρετ. Α, § 8) χωρίῳ τῷδε, « Ἐκ » τοῦ Μακεδονικοῦ καὶ Περσικοῦ τρόπου μεμιγμένην τινὰ στολὴν ἐφόρει». — Στ. 8, Ἐκείνης.] Τῆς Περσικῆς.— Ταύτης.] Τῆς Μακεδονικῆς.— Στ. 13, Ἐπιχωρεῖν.] Πολύβιος (Α, 17, § 8,) ἐχρήσατο πρῶτος τῇ λέξει ἐπὶ τοῦ, Συγχωρεῖν.— Στ. 14, Πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις.] Ὁ μικρὸν ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Σχεμιδῆρος, ταῖς τέσσαραις ταύταις λέξεσι ἀνθυποβάλλειν εἶπαι δεῖν τὰς δύο ταύτας, Πρὸς Μαρκιάνους, ἐκ παραλλήλων ἐτέρων Πλουτάρχου δύο χωρίων (Περὶ τῆς Ἀλεξ. τύχ. ἢ ἀρετ. Α, § 2, καὶ Β, § 9) πιστούμενος τὴν ὑπόνοιαν. Ἡμῖν δὲ τῶς ἐπέχειν ἐφείσθω.— Στ. 19, Ὁρεξάρτην.] Ταῦτον Ἀρρίανος (Γ, 30 et Ζ, 16) ὅτε μὲν, Ὁρεξάντην, ὅτε δὲ Ὁξάρτην, ὀνομάζει τὸν ποταμὸν· ἕτεροι δὲ (Στράβ. ΙΑ, σελ. 507) Ἰαξάρτην καλοῦσιν. Εἴη δ' ἂν τὸ ἀληθὲς ὄνομα Ἰξάρτης παρὰ τὸ Ἰκ-Σάρτε, ὅφασιν τῇ τῶν Μεγάλων φωνῇ. Μέγαν ποταμὸν, σημαίνειν.— Στ. 20, Ἐπίσταδιος ἑκατόν.] Ἄλλαχού δὲ (Περὶ τῆς Ἀλεξ. τύχ. ἢ ἀρετ. Β, § 9), Πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, εἶρηκε.— Στ. 23, Κλείταρχος.] Εἷς τῶν ἱστορησάντων τὰ κατ' Ἀλεξάνδρον, συγγραφεὺς ἀδόκιμος, περὶ οὗ ταυτά φησιν ὁ κριτικὸς Λουγγίνος (Γ, § 2), « Φλοιώδης γὰρ ὁ ἀνὴρ, καὶ φυσῶν κατὰ τὸν » Σοφοκλέα,

» Σμικροῖς μὲν αὐλίσκοισι, φορβειᾶς δ' ἄτερ »

— Πολύκριτος.] Οὗ μνημονεύει καὶ Πλίνιος καὶ ἄλλοι. Ἐνδέχεται μέντοι καὶ γραφικῶς ἠμαρτῆσθαι τὸ Πολύκριτος ὧδε, ἀντὶ τοῦ Π ο λ Ὑ κ λ ε ι τ ο ς, οὗ καὶ Στράβων καὶ Ἀθήναιος μνημονεύουσιν, ὡς ἱστορηκότος τὰ κατ' Ἀλέξανδρον.— Στ. 24, Ὀνησίκριτος.] Ὁ Ἀλεξάνδρου ναύαρχος, περὶ οὗ φησι Στράβων (ΙΕ, σελ. 698), ὡς, « Οὐκ Ἀλεξάνδρου μᾶλλον ἢ τῶν παραδόξων ἀρχικυ- » θερνήτην προσεῖποι τις ἄν. Πάντες μὲν γὰρ αἱ περὶ Ἀλέξανδρον τὸ θαυμα- » στὸν ἀντὶ τάληθους ἀποδέχονται μᾶλλον ὑπερβάλλεσθαι (ἴσ. ὑπερβαλέσθαι) » δὲ δοκεῖ τοὺς τοσούτους ἐκείνος τῇ τερατολογίᾳ ».— Ἀντιγένει·] Ὁ αὐτὸς Ἀντιγένει τῷ ἑτεροφθάλμῳ, οὗ μνημονεύσει ἐν ταῖς ἐξῆς (§ 70, σελ. 257).— Ἰστρως.] Οὐκ ἔχω λέγειν εἰ ὁ Καλλιμάχου δούλος καὶ μαθητὴς ἐστὶν οὗτος, περὶ οὗ ἔπιθι τὸν Σουτῖδαν (λέξ. Ἰστρως) καὶ τὸν Οὐόσσιον (Περὶ τῶν Ἑλλήν. Ἱστορικ. Α, 12).— Ἀριστόβουλος.] ἸΩ κατακολούθησεν ἐν πολλοῖς· ὁ Ἀρ- ῤίανός.— Στ. 25, Χάρης ὁ εἰσαγγελεύς.] ΔΓ, Θεαγγελεύς· ἦν οὐκ ἔρθῶς ποι- οῦντες προεῖλοντό τινες, ἐν αἷς ἐστι καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστής· Μιτυληναῖος γὰρ ἦν ὁ Χάρης, ὡς αὐτὸς ἐν ταῖς ἐξῆς (§ 54, σελ. 242) ἔρει Πλούταρχος· τὸ δὲ τοῦ Εἰσαγγελέως ὄνομα καὶ ἔργον ἐξήγηται ἀλλαχοῦ (Ἠλικιδῶρ. Β. σελ. 348).— Πτολεμαῖος.] Ὁ Λάχου, ὁ βασιλεύσας ὕστερον Αἰγύπτου.— Ἀντι- κλειδῆς.] Ὁ Ἀθηναῖος ἴσως, οὗ μνημονεύει Πλίνιος καὶ Ἀθήναιος, καὶ αὐτὸς ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ Νικίου βίῳ (§ 23, Μερ. Γ, σελ. 289).— Στ. 26, Φίλων ὁ Θεβαῖος.] Ἴσως ὁ τὰ Αἰθιοπικὰ συγγράψας, οὗ μνημονεύει καὶ Στράβων (ἴδ. Οὐόσσιον Περὶ Ἑλλήν. Ἱστορικ. Γ, 30, σελ. 402).— Φίλιππος ὁ Θεαγγελεύς.] Ἐξ ΕΔ, ΑΓ, Φίλιππος ὁ εἰσαγγελεύς. Ἦν γὰρ οὗτος ἐκ Θε- αγγελέων, Καρικῆς πύλειος, ἱστορίας συγγραφεὺς ἐπιγραφομένης Κα- ρικῆς, ὡς φησι Στράβων (ΙΔ, σελ. 662).— Στ. 27. Ἐκαταῖος ὁ Ἐρετριεύς.] Δύο οἶδεν Ἐκαταίους ἐν ταῖς μάλιστα ἐπισήμους συγγραφαῖς ἢ ἱστορία, τὸν Μιλήσιον, οὗ καὶ Ἡρόδοτος μνημονεύει, καὶ τὸν Ἀλεξάνδρῳ συνακμασάντα Ἐκαταῖον τὸν Ἀβδηρίτην, τὸν τὰ Αἰγυπτιακὰ, καὶ τὰ Ἰουδαϊκὰ συνταξάμενον (ἴδ. Οὐόσσιον Περὶ Ἑλλήν. Ἱστορικ. Α, 10, σελ. 52). Ἡ ταίνυν ἠμαρτῆται τοῦ χωρίου ἢ γραφῆς, ὡς ἔδοξέ τισι (ἴδ. Creuzer, Historico . Graecor. Antiq. fragment. (σελ. 85) ἢ καὶ τρίτον τοῦτον τὸν Ἐρετριέα Ἐκαταῖον συγκαταλεχτέον τοῖς προειρημένοις, καὶ τὸν αὐτὸν ὑποληπτέον εἶναι τῷ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (Β, σελ. 70 Τομ. Β, σελ. 270, μετὰ τῶν σημειώσ. καὶ Τομ. Α, σελ. 468) Ἐκαταίῳ Νησιώτῃ ἐπικαλουμένῳ, ὡς ἕτεροι βούλονται.— Φίλιππος ὁ Χαλκιδεύς.] Παρὰ τὸν Πλούταρχον οὐδεὶς ἕτερος μνημονεύει τούτου.—

Στ. 28, Δούρις ὁ Σάμιος.] Ὁν Θεοφράστου γεγονέναι μαθητὴν (ὡσπερ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Λυγκέα) ἀπεδείξαμεν ἀλλαχοῦ (Θεοφράστ. χαρακτηρ. Γαλλ. μετάφρ. Προλεγόμεν. σελ. IV) διερρώσαντες τὴν ἡμαρτημένην Ἀθηναίου γραφήν· ἦν διερρώσειν ἀπεδείξατο καὶ ὁ τελευταῖος ἐκδότης τοῦ Ἀθηναίου (Σημειώσ. εἰς τὴν Ἀθῆν. Τόμ. Β, σελ. 387).

ΣΕΛΙΑ. 234, στ. 8, Το μὲν ἄλλο πλῆθος εἶασε κατὰ χώραν τοὺς δ' Ἀρίστους ἔχων ἐν Ἰρκανίᾳ μεθ' ἑαυτοῦ, δισμυρίου πεζοῦς καὶ τρισχιλίους ἵππεῖς, ΠΡΟΣΕΒΑΛΕ, λέγων κ. τ. λ.] ΔΓ... προσεβαλε (ἄλλ. ἐλαβε) λέγων. Οὐκ ἐρρώσθαι τὸ προκείμενον χωρίον ὑπειλήφασιν οἱ ΠΡ, καὶ θεραπεῦσαι ἄλλοι ἄλλως ἐπεβάλοντο. Οἱ μὲν γὰρ τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς τὸ Δόγον τρέπειν καὶ τῷ Προσεβαλε συνάπτειν παρήνεσαν· οἱ δὲ τὸ, Ἐν Ἰρκανίᾳ, διαγράψαι ὅλως δεῖν ᾤθησαν, διὰ τὸ τὸν Ἀλέξανδρον οὐκ ἐν Ἰρκανίᾳ ταῦτα δημηγορῆσαι, ἀλλ' ἐν τῇ Παρβυσίᾳ διατρέχοντα καὶ εἰς Ἰρκανίαν ἵέναι παρασκευαζόμενον, ἧ δῆλον ἐκ τοῦ Κοῖντου Κυρτίου (ς' 2-4). Ὁ δ' Α καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταταφραστῆς οὕτως ἠρμήνευσαν, ὡσπερ ἂν εἶδεῖ τὸ, Ἐν Ἰρκανίᾳ, εἰς τὸ, Ἐἰς Ἰρκανίαν, μεταποιῆσαι, καὶ ἐξ ἧς κατέχει χώρας εἰς τὴν πρὸ τοῦ, Προσεβαλε, μετατοπίσαι. Ἴσως οὕτως ἔγραψε Πλούταρχος· Το μὲν ἄλλο πλῆθος εἶασε κατὰ χώραν τοὺς δ' Ἀρίστους, οἷς εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, δισμυρίου πεζοῦς καὶ τρισχιλίους ἵππεῖς, ΠΡΟΣΕΒΑΛΕ, λέγων. Καὶ εἶεν ἂν οἱ ἄριστοι, οἱ ὑπ' αὐτῷ Ἀλέξανδρῳ τεταγμένοι, ὧν αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐστρατήγει.—Στ. 10, Ὡς νῦν μὲν αὐτοῦ ἐνύπνιον τῶν βαρβάρων ὄρωντων... ἐπιθητομένων εὐθύς· κ.τ.λ.] Καὶ τοῦτο δυσπαρακλούθητόν πῶς εἰς τὸ χωρίον ἤμεινον ἂν ἴσως ἔγραψε Πλούταρχος, « Ὡς νῦν μὲν αὐτῶν ἐνύπνιον τοὺς » βαρβάρους ὄρωντων· ἂν δὲ μόνον... ἐπιθητομένους εὐθύς ». —Στ. 13, Ἀπίεμαι γε τοῖς βουλομένοις ἐφῆκε μαρτυρούμενος.] ΔΓ, Ἀπίεμαι τε τοῖς : Ἀφείναι γε τοῖς. Κατὰλληλον ἐξ ἀκατάλληλου τὸ χωρίον δοκῶ μοι πεποιθέναι, τὸ, Ἐφῆκε καὶ μαρτυρούμενος, τρέψας· εἰς τὸ, Ἐφῆκε μαρτυρούμενος. Ὁ νοῦς, Συνεχώρησε τοῖς βουλομένοις ἀπελθεῖν, μαρτυρούμενος κ.τ.λ.—Στ. 15, Ἐθελόντων.] Ἐξ ΕΑ (παρὰ τὸ Ἐθέλον τῆς) ΑΤ, Ἐθελόντων (πρὸ τὸ Ἐθέλω ν).—Στ. 21, Ὠμοίου τε.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ὠμοιοῦτο.—Στ. 26, Ἐπιστάτας.] Ἐπὶ τοῦ διδασκάλου, ἐνόθεε ἡ λέξις, καθὰ καὶ ἐν ἄλλοις (Ἰσικράτ. Β, σελ. 324) σεσημείωται. Κάκει μὲν ἔλεγον, ὡς καὶ νῦν λέ-

γω, τοῦ πρακμάζοντες ἑλλητισμοῦ εἶναι τὴν χρῆσιν ἔστι γε μὴν πῶς καὶ τὸ τοῦ Σοφοκλέους (Ἡλεκτρ. 75-76),

————— Καίρος, γὰρ, ὅσπερ ἀνδράσι

Μέγιστος ἔργου παντός ἐστ' ἐπιστάτης,

ἐπὶ ταύτης ἐκδέχσθαι τῆς ἐννοίας, τὴν παρ' ἡμῖν ἀνανοήσαντας παρομιάν, « Ὁ καιρὸς εἶναι διδάσκαλος ». Ἄλλως δὲ τὸ Ἐπιστάτης σημαίνει παρ' ἡμῖν, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τὸν ἡγεμόνα τινὸς ἔργου, τὸν ὀφτινοῦν ἐφεστηκότα πράγματι καὶ φροντίζοντα τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ· παρ' ὃ καὶ ῥήματα, Ἐπιστάτῳ, καὶ Ἐπιστατεύω, χρῆστὰ καὶ νῦν, ὡς καὶ πάλαι.—Στ. 27, Ἐν Χορτάνου.] Ἐκ ΔΓ (ἢ διορθώσεως), ΑΤ, Ἐν χορῶν τινί. Παρέλιπεν ὅλως τὰς λέξεις ὁ Α' ὁ δ' Ἰταλὸς μεταφραστὴς διὰ τοῦ in certa occasione ἠρμήνευσεν αὐτάς. Ἐτεροι δὲ, Ἐν Χορτακάνοις, δεῖν γράφειν ὑπετόπασαν (Ἀσιανῆ πόλει οὕτω καλουμένη, ἧς μνημονεύει ὁ Σικελιώτης Διόδωρος), ἢ Ἐν Ἀρτικίνῃ. Προειλόμην τὸ Ἐν Χορτάνου, τουτέστιν, Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Χορτάνου, δοῦσαν τοῦτο καὶ τινι τῶν ἐπισήμων κριτικῶν (ἴδ. Διόδωρ. Σικελ. ΙΗ, 3, μετὰ τῶν σημειώσ.). Ἐίκοι γὰρ ὁ αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ παρὰ τῷ Κοίντῳ Κυρτίῳ (Η, 4) καλούμενος Κοωρτάνος (Cohortanus), οὗ ἐν τῇ χώρᾳ παραγενόμενος Ἀλέξανδρος ἐγημε Ῥωξάνην, Ὄξυάρτου θυγατέρα, μίαν εὖσαν τῶν τριάκοντα παρθένων Περσίδων, αἱ Ὄξυάρτης, Ἀλεξάνδρῳ χαριζόμενος, παρὰ τὸν πότον εἰσελθεῖν παρεσκευάσεν. Ἀλλ' ὁμοῦ τοῦτό με μάλιστα, ὁ τῶν τριάκοντα φημι παρθένων ἀριθμὸς, ὑπονοεῖν ποιεῖ, μήποτε Πλούταρχος ἔγραψεν, Ἐν χορῶν τινί, τουτέστιν, Ἐν χορῶν παρθένων τινί. Οὐδὲ γὰρ εἰκὸς Πλούταρχον οὕτως ἀποτόμως παρεμβαλεῖν τὸ Χορτάνου ὄνομα, ἀνδρὸς ἀγνώστου, μῆτε χώραν, μῆθ' ἡγεμονίαν, μῆτ' ἄλλο τι τῶν προσόντων ἐκείνῳ γνωρισμάτων προσδηλώσαντα, ὅσπερ ἂν εἰ καὶ περὶ Ἡφαιστίωνος ἢ Φιλωτα, ἢ τινος ἄλλου τῶν πᾶσι δῆλων Ἀλεξάνδρου ἐταίρων ἐπαιεῖτο τὸν λόγον. Προστίθει δὲ, ὅτι οὐδ' ἐν τῇ Χορτάνου, ἀλλ' ἐν τῇ Ὄξυάρτου οἰκίᾳ ὁ πότος ἦν παρ' ὃν Ἀλέξανδρος τὴν Ῥωξάνην ἴδε.

ΣΕΛΙΑ. 235, στ. 20, Ἀξίωμα.] Ἰπόληψιν, δοῦσαν ὅσπερ ἤδη προσεσημείωται (σελ. 365).— Στ. 22, Οὔτῳ.] Λέγει ἐν τινι τῶν ἐκδόσεων.— Στ. 23, Λέγεται γούν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ. Λέγεται δ' οὔν. Ἔστι δὲ τὸ, Γούν, ἐνθάδε ἀντὶ τοῦ Γάρ.— Στ. 27, Καὶ τοῦτο δή.] Ἐξ ΗΔ (συναχούσης τῷ Α καὶ τῷ Δατίνῳ μεταφραστῇ), ΑΤ, Καὶ τότε δή. Ἀναφέρεται γὰρ πρὸς τὸ, Ὄγκω

φρονήματος, ὡσπερ ἂν εἰ ἔλεγε Καὶ τοῦ το * δὴ τὸν ὄγκον

ΣΕΛΙΑ. 236, στ. 3, Σωμάτων.] Ἴσον ἐνθάδε δύναται τῷ Αἰχμάλω-
των. Χρῶνται δὲ τῇ Λέξει ἀπλῶς ἐπὶ τῶν δεδουλωμένων ἢ πολέμου
νόμῳ, ἢ καὶ τῇ δ' ἀργυρίου ὠνῇ. Ὁ γὰρ μηκέτι τῇ ἐκυτοῦ ψυχῇ χρῆσθαι δυ-
νάμενος, εἰκότως ἀψύχῳ σώματι παρεικάζεται.—Στ. 5, Πυθναῖον... Ἀντι-
γόνῃ.] Πελλαίαν, οὐ Πυθναίαν γενομένην Πλούταρχος εἴρηκεν ἀλλαχοῦ (Περὶ
τῆς Ἀλεξ. τύχ. ἡ ἀρετ. Β, § 7) τὴν Ἀντιγόνην.—Στ. 17, Καὶ πρὸς ὄργην.] Πε-
ριττός ἐδοξέ τῳ τῶν ΠΡ, κἀμοὶ συνδοκεῖ, ὁ Καὶ σύνδεσμος.—Στ. 23, Λίμνος.]
Λίμνον ὑπὸ τοῦ Σικελιώτου Διοδώρου, καὶ Δύμνον ὑπὸ τοῦ Κοίντου Κυρτίου
τοῦτον ὀνομάσθαι ἐσημείωσαντο οἱ ΠΡ. — Χαλαίστρας.] Χαλαίστρας
γραπτέον εἶναι φασὶ διὰ μονοφθόγγου, ὡς φέρεται καὶ πρὸς τῷ Βυζαντίῳ
Στεφάνῳ καὶ πρὸ ἑτέροις. Ἡρόδοτος Χαλαίστραν, ἰωνικῇ δηλονότι τροπῇ
τοῦ α εἰς τὸ ε, κατὰ τὸ Ὁράω Ὁρέω, καὶ τὸ Βάραθρον Βέρεθρον.
Ὁ δὲ Σικελιώτης Διόδωρος οὐδετέρως, Τὸ Χάλεστρον, εἶπε. Ἔστι δὲ
Μακεδονίας πόλις περὶ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον ἢ Χαλαίστρα, καὶ λίμνη
ὀμώνυμος, παρ' ἣν καὶ τὸ ἀλλαχοῦ (Μύθ. Αἰσωπ. συναγ. σελ. 416) σεση-
μειωμένον Χαλαστραῖον.— Χαλεπῶς.] Διαγραπτέα μοι, ὡσπερ καὶ
τοῖς ΠΡ, ἐδοξεν ἢ λέξις. — Στ. 26, Βαλείῳ.] ΔΓ, Κεβαλίῳ. Κεβαλί-
νον ὀνομάζουσι τὸν ἄνδρα καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης καὶ ὁ Κύρτιος.— Στ.
28, Ὁ δ'.] ΔΓ, Ὁ δὲ Φιλώτας.

ΣΕΛΙΑ. 237, στ. 1, Ἐποίησεν.] Ἐξ ΕΑ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐποίησαν.— Κα-
θ' ὑποψίαν.] Ἐξ ΕΑ (συναδούσης τῷ Ἰταλῷ μεταφραστῇ) οἱ ΠΡ, ΑΤ. Κα-
θ' ὑπεροψίαν.— Στ. 2, Πρὸς ἕτερον.] ΔΓ, Πρὸς μέτρον: Πρὸς Μέτρονα.
Καὶ αὕτη ἡ τελευταία ἔοικεν εἶναι ἡ γνησία· Μέτρονα γὰρ ὀνομάζει τοῦ-
τον καὶ ὁ Κύρτιος.— Στ. 13, Ἀφιέμενον.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀφικόμενον.— Στ.
15, Ἀναπετάσαντος.] Ἐκ ΔΓ (συναδούσης τῷ Α) οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἀναπετάσαν-
τες.— Στ. 17, Τῶν ἐταίρων.] Τουτέστι τῶν Ἀλεξάνδρου ἐταίρων. ΔΓ. Τῶν
ἐχθρῶν (τῶν τοῦ Φιλώτου δηλονότι).— Στ. 22, Τοῦ Φιλώτα.] Ἀνωτέρω
δὲ, Τοῦ Φιλώτου, ἴσως ἀντιγραφῶν πλημμελεῖα.

ΣΕΛΙΑ. 238, στ. 4, Τῶν κατὰ Φιλώταν.] Ἐξ ΗΑ, ΑΤ, Τῶν κατὰ Φιλώτα]
—Στ. 6, Εὐρίσκομεν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Εὐρίσκοντες. Ὁ Α ἡρμάνευσεν, Εὐρίσκο-
μεν ὁ δ' Ἰταλὸς μεταφραστῆς, Εὐρίσκουσι.—Στ. 7, Πρόφασιν τῷ Κλείτῳ
δαίμονι παρασχόντος.] ΔΓ, Πρόφασιν τῷ Κλείτου θανάτῳ δαίμ

μνος [γρ. τοῦ δαίμονος] παρασχόντος.— Στ. 15, 'Εκθύσασθαι.]
 'Εξιλάσασθαι, ὡσπερ ἐξηγεῖται Ἡτύχιος.— Στ. 21, Νεκρικοῦ.] Σφοδροῦ.—
 Συρραγέντος.] Συγκροτηθέντος.— Στ. 27, Τραχὺς ὢν καὶ αὐθάδης.] ΔΓ (γνη-
 σία, οἴμαι), Τραχὺς ὢν ὀργὴν καὶ αὐθάδης.

ΣΕΛΙΑ. 239, στ. 3, Σπιθριδάτου.] Ἰδὲ ἀνωτέρω (§ 16, σελ. 414). —
 Εκτρέποντα.] Ἐπιτρέποντα, γράφειν δεῖν ὑπεγόησέ τις τῶν ΠΡ.—
 Στ. 12, Ξαινομένους.] Δερμένους, μαστιγούμενους. Τὸ Ξαίνω, συνώνυμον
 πῶς τῷ Κτενίζω (ὄθεν καὶ Ξάνια, τὰ κτένια, παρ' Ἡσυχίῳ), ἐλέγετο μὲν
 κυρίως ἐπὶ τῆς τῶν ἐρίων ἐργασίας, καθὰ καὶ λέγεται νῦν ἐν τῇ παρ' ἡμῖν
 συνηθείᾳ· μεταφορικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ, Δέρω, ἢ Μαστιγῶ. Παραπλησίως
 δὲ καὶ οἱ Γάλλοι τὸ παρ' αὐτοῖς Peigner, ὅπερ ἐστὶ Κτενίζειν, ἐπὶ τὸ Αἰκί-
 ζεῖν καὶ Δίρειν μετήνεγκαν, εἶον ἐν τῷ Peigner quelqu'un à la Turquie,
 Ξαίνειν τινὰ Τουρκικῶς· Τουρκικὰ γὰρ παρ' αὐτοῖς καλεῖται πάντα
 τὰ βίαια καὶ ἄνομα. ἔχει δὲ ἡ παρ' ἡμῖν συνηθεῖα καὶ συνώνυμον τοῦ κυ-
 ριολέκτου Ξαίνω, τὸ Λαναρίζω, ὃ δοκεῖ μὲν παρὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Λα-
 νάριος (Lanarius) ὃ ἐστὶν Ἐριουργός, παρῆχθαι, ἐστὶ μέντοι πολλῶ
 μᾶλλον παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἴωνικὸν Λῆνος, καὶ Δωρικὸν Λᾶνος, παρ' ὃ
 τὸ ἡμέτερον Λανάρα, τὸ ἐργαλεῖον ᾧ ζαίνουσι τὰ ἔρια, καὶ τὸ Λανα-
 ρίζω, καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων Lana (Γαλλ. Laine) τὸ ἔριον, καὶ ὁ Lana-
 rius, ὃν οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς, Λανάριον ἐκάλουον, ἡμεῖς δὲ νῦν Λα-
 ναριστήν. « Ἄηνος, τὸ ἔριον, οἱ ἀρχαῖοι » φησὶ Φώτιος· ὃ δὲ σχολια-
 στής τοῦ Ἀπολλωνίου (Ἀργοναυτικ. Δ, 177], « Ἄηνοσσι, ταῖς ἐρίοις·
 » ὄθεν καὶ Λανάριοι καλοῦνται οἱ κτενισταί », — Στ. 25, Ἀριστοφάνους.]
 Ἀριστόνου, γραπτέον εἶναι παρήνεσαν πάνυ πιθανῶς τινὲς τῶν
 κριτικῶν.

ΣΑΛΙΑ. 240, στ. 5, Οἴμαι! κ. τ. λ.] Ἐκ τῆς Εὐριπίδου Ἄνδρομάχης
 τὰ ἔπη, ὧν τὴν ἀρχὴν μόνην παρέθετο Πλούταρχος· εἰκὸς γὰρ τὸν Κλεῖ-
 τον, ἕξω γενόμενον ἑαυτοῦ, καὶ τὰ ἐξῆς (Ἄνδρομ. 694-703) ἐπισυναΐσαι,

Οἴμαι! καθ' Ἑλλάδ' ὡς κακῶς νομιζέται.

Ὅταν τροπαῖα πολεμίων στήσῃ στρατός,

οὐ τῶν πονούντων τοῦργον ἠγοῦνται τότε,

Ἄλλ' ὃ στρατηγὸς τὴν δόκησιν ἄρνυται.

Ὅ· εἰς μετ' ἄλλων μυρίων πᾶλλον δόρυ,

Οὐδὲν πλεον ὄρων ἐνός, ἔχει πλείω λόγον.
 Σεμνοὶ δ' ἐν ἀρχαῖς ἤμενοι κατὰ πτόλιν,
 Φρονοῦσι δήμου μεῖζον, ὄντες οὐδένες.
 Οἱ δ' εἰσὶν αὐτῶν μυρία σοφώτεροι,
 Εἰ τόλμα προσγένοιτο, βούλησίς θ' ἄμα.

—Στ. 7, Παράγοντα τὸ πρὸ τῆς θύρας παρακάλυμμα.] Νοτιῶς μὲν ἔχει τὸ χωρίον· ἔστι γὰρ. Τὴν πρὸ τῆς θύρας ἠρημημένην αὐλαίαν (ἣν οἱ τουρκοκωδαίζοντες Μπέρντεν καλοῦσι) παραπῶνα, καταφανῆ τὴν εἴσοδον ποιεῖν. Ἐνδέχεται μέντοι κομψότερον γεγραφεῖναι τὸν Πλούταρχον, Παροίγοντὰ τὸ πρὸ τῆς θύρας παράκάλυμμα, καθάπερ εἶρηκε καὶ ὁ κωμικός (Εἶρ. 30),

Τηδὶ παροίξας τῆς θύρας

ὅ ἐστι, Παρνοίξας.— Στ. 25, Πάθους.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Πίνθους. — Ὁ δ' Ἀνάξαρχος, ἰδίαν τινὰ πορευόμενος ἐξ ἀρχῆς ὄδον ἐν φιλοσοφίᾳ κ. τ. λ.] Πεπλανημένην, καὶ ἀλλοτριωτάτην φιλοσοφίᾳ; ὄδον φέρει γὰρ ἐπὶ τὸ ψεῦδος, τῆς φιλοσοφίας ἐπὶ μόνην ὀδηγούσῃ; τὴν ἀλήθειαν.— Στ. 29, Ἀνθρώπων νόμον καὶ ψόγον δεδοικώς.] Ἀνθρώπων νόμος καὶ ψόγος; ἐστίν, ὃν τὰ φιλοσοφοῦντα ἔβη opinion publique, ὡς ἄν τις φαίη, Κοινοδοξίαν, καλοῦσιν, ἧς οὐδὲ τὸνομα ἐγνωσται ἐν τοῖς τυράννουμένοις ἔθνεσιν· οὐ γὰρ ἂν ἐτυράννουντο. Ὁ γὰρ καθάπαξ καταφρονήσας τῆς περὶ αὐτοῦ τῶν ἀρχομένων δόξης καὶ κρίσεως ἡγεμῶν, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς ἀποσεισάμενος χαλινὸν, ἐπὶ πᾶν εἶδος ἀνομίας τοῦ λοιποῦ φέρεται καὶ φέρει τοὺς ὑπ' αὐτῶ.

ΣΕΛΙΑ. 24Γ, στ, ι, Νενίκημεν.] Κρεῖττον εἶναι τῶν ἄλλων, προτετιμῆσθαι πάντων ὀφείλει.— Στ. 3, Τὴν Δίκην ἔχει πάρεδρον ὁ Ζεὺς, καὶ τὴν Θέμιν, ἵνα πᾶν κ. τ. λ.] Ἄπαν μὲν οὖν τούναντίον ἔχρη συλλογίσασθαι καὶ συμπερᾶνα· ἐκ ταύτης τῆς παρεδρείας, ἵνα δηλονότι μηδὲν ὀκρατῶν τολμᾶ πράττειν ἄδικον ἢ ἀθέμιτον. Ἄλλ' ἔχουσιν οἱ τῶν κολάκων λόγοι, ὥσπερ ἐμπεφυκυῖαν κῆρα, τὸ ἀσυλλογίστον.— Στ. 10, Τοῦ περιέχοντος.] Τοῦ ἀέρος.— Στ. 11, Μετέχοντα δόξης τοῖς λέγουσι.] Ἐξ ΕΛ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Μετέχοντα δόξης· τοῖς δὲ λέγουσι.— Τάκεϊ.] Τὰ κατὰ τὴν Ἰρκανίαν καὶ τὴν τῶν Πάρθων χώραν.— Στ. 14, Ταῦτ' ἐκείνων.] Τὰ Παρθικὰ τῶν Ἑλληνικῶν — Στ. 15, Δάπιδας.] Τοὺς καὶ Τάπητας καλουμένους. Εἰσὶ δὲ τὰ ἐν τῇ συνηθείᾳ Ἐπεύχια ἢ Πεύκια λεγόμενα (Πρόδρ. Ἑλλ. Βιβλ. σελ. 318). Καὶ ὁ μὲν Τάπηξ

ἀρχαιότερον τοῦ Δάπιδος ὄνομα ἔστι, καὶ εἰς ἀπάτας, ὡς εἶπεν, τὰς νεω-
 τέρους τῶν Εὐρωπαϊῶν γλώσσας διὰ τῆς Λατινίδος (tapas) εἰσέφρασεν. Ἐοίκασι
 δ' ἀμφοτέρωτα ξενικὰ εἶναι, ἀπὸ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα μετακομισθέντα,
 ὥσπερ καὶ ἡ Ἀναξυρίς, καὶ ἡ Κίδαρις, καὶ ἄλλα πολλά. Τὸ γὰρ ἔτυμο-
 λογεῖν τὸν μὲν Δάπιδά, «παρὰ τὸ ἐν δαπίδῳ στρώννυσθαι», τὸν δὲ Τάπητα
 » παρὰ τὸ Θάπτω, Θάπτης, καὶ μεταβάσει τοῦ θ εἰς τὸ τ καὶ ἀποβολῆ τοῦ λ,
 » Τάπης ἢ Δάπης, ἢ παρὰ τὸ Θάπτω, Θάπης καὶ Τάπης, ἢ παρὰ τὸ
 » Πατῶ, Πάτης καὶ Τάπης; (Ἐτυμολογ. σελ. 248, καὶ 746)», γέλωτα, καὶ
 τοῦτον ἄσβεστον, παρασχεῖν, οὐ μὴν καὶ διδάξει τί τῶν χρησίμων, πέφυκεν.
 Ἐάσθω τοίνυν ταῦτά τε καὶ τὰ τοιαῦτα τοῖς καλοῖς καὶ γενναίοις Γραμματικοῖς·
 οἷς δὲ σκοπὸς πρόκειται τὸ τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τὸ φιλοσοφεῖν ἐν ἅπασιν προτρέψα-
 σθαι, τοῦτο λελέχθω, καὶ ὡς γραμμικὴ ἀπόδειξις πεπιστεύθω, ὅτι δίχα φιλο-
 σοφίας, οὐκ ἔστι καλῶς ἑλληνίζειν, ὥσπερ οὐδὲ καλῶς ζῆν, εὐδ' ὅπως ἐν οὐδενί
 τῶν δεόντων οὐδὲν κατορθοῦν.—Στ. 22, Τὴν πατρίδα.] Τὴν Ὀλυθον· ἐκαῖθεν
 γὰρ ἦν ὁ Καλλιθένης. — Στ. 26, Ταῖς γινομένοις.] ΔΓ, Ταῖς βουλομένοις (ἐξ
 ἀμείνωνος ἴσως, Τοῖς βουλεομένοις). — Στ. 28, Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις
 οὐχ αὐτῷ σοφός.] Ἄντι τοῦ, Οὐδ' αὐτῷ, ἔγραψα διορθώσας, Οὐχ αὐτῷ,
 καθάπερ αὐτὸς Πλευτάρχος ἀλλαχοῦ (Εἰ καλῶς εἴρητ. τὸ Λάθ. βίωσ. § 1)
 φαίνεται γεγραφώς. Ὁ δὲ στίχος ἐξ Εὐριπίδου, ὧς φησι Κικέρων (Ἐπιστολ.
 πρὸς τοὺς συνήθ. Ζ, 6, καὶ ΠΓ, 15), ὅς καὶ εἰς τὴν Ῥωμαίων φωνὴν παρέ-
 φρασεν αὐτὸν οὕτως, Qui ipse sibi sapiens Prodesse non quit, ne-
 quidquam sapit

ΣΕΛΙΑ. 242, στ. 4, Εὐ λέγειν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Εὐλέγειν. Οὕτω γὰρ καὶ
 παρ' Εὐριπίδου (Βάκχ. 266-267) γέγραπται,

Ὅταν λάθῃ τις τῶν λόγων ἀνὴρ σοφός

Καλὰς ἀφορμὰς, οὐ μέγ' ἔργον εὐ λέγειν.

— Στ. 11, Ἐλλαχε.] Ὡσπερ καὶ ἐν τῇ Λυσάνδρου καὶ Σύλλα συγκρίσει
 (Πλουτάρχ. Μέρ. Γ, σελ. 173). Ἀλλαχοῦ δὲ (Πλουτάρχ. Γ, σελ. 274, καὶ
 Περὶ Φιλαδέλφ. § 2), Ἐμμορε, εἶπεν.— Στ. 16, Στροῖδον.] Οὐκ ἐτόλμησα
 παραδεξασθαι τὴν διορθώσιν, Στροῖδον, καθάπερ οὕσαν πιθανὴν, καὶ πα-
 ραιέντην ἔχουσαν τὸν ἐν τοῖς μάλιστα πιθανωτάτοις τῶν κριτικῶν (Σημ. εἰς
 τὸ Περὶ διαλέκτ. Γρηγορ. Κορίνθ. σελ. 420), διὰ τὸ σπάνιον (ἴσως δὲ καὶ
 μοναδικὸν) τοῦ κυρίου τούτου ὀνόματος. — Στ. 19, Κάθθανε καὶ Πάτρο-

κλος κ. τ. λ.] Ἐκ τοῦ Ὀμήρου (Ἰλιάδ. Φ, 107).— Στ. 21, Λόγωφ.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Λέγων. Ἐτέρα ΔΓ, Λέγει ν. — Στ. 23, Ἄ κρύφα πάντες... ἠγανάκτου.] Ἐνδέχεται μὲν καὶ γραφικῶς ἠμαρτήσθαι, ἀντὶ τοῦ, Δί α κρύφα πάντες ἠγανάκτου· ἐνδέχεται δὲ καὶ οὕτως πρὸς αἰτιατικὴν συνάψαι Πλούταρχον τὸ Ἄ γὰ ν ακ τ ῶ. Καὶ σπανιωτέρα μὲν ἢ πρὸς αἰτιατικὴν ἀπρόθετος σύνταξις αὕτη, οὐ μὴν ἐνδεὴς παραδειγματῶν δοκιμῶν, ἀ συνείλεχεν ὁ τὸν Πλάτωνος ἐναγχο; ἐκδύ; Φαίδωνα Εἰνδόρφιος (σελ. 34). Τριούτὸν ἐστὶ καὶ τὸ συνώνυμον Δυσχεραίνω· οὐ μόνον γὰρ, Δυσχεραίνω τούτοις, ἢ ἐπὶ τούτοις, ἀλλὰ καὶ Δυσχεραίνω ταῦτα, ἔλλειπτικῶς δηλονότι τῆς Διὰ.

ΣΕΛΙΑ. 243, στ. 5, Πρὸς κεκύνθηκε.] ΔΓ, Πρὸς κύνθησε.— Στ. 9, Ὑπογενομένης.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ὑπογενομένης.— Στ. 17, Προβαλόντι.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Προβάλλοντι.— Στ. 18, Εἶπεν.] ΗΡΔ, ΑΤ, Εἶπεν. Ἔστι δὲ, Τῷ Ἐρμολάῳ προβαλόντι, Πῶς ἄν... εἶπεν ὁ Καλλισθένης κ. τ. λ.— Στ. 24, Τού; παῖδας.] Οἱ μὲν ἐξεδέξαντο, Τού; παῖδας (τούτέστι τού; δούλους) τοῦ Ἐρμολάου· εἰ δὲ, πιθανωτέρως, αὐτὸν τὸν Ἐρμόλαον καὶ τού; περὶ αὐτὸν, παῖδας ὄντας Ἀλεξάνδρου, τού; αὐτού; ταῖ; νῦν ἐν ταῖ; ἡγεμονικαῖς αὐλαῖ; καλουμένοις Pages.

ΣΕΛΙΑ. 244, στ. 7, Ἐν Μαλλοῖ; * Ὀξυδράκαι; *.] Διττῆ φέρεται περὶ τοῦ τραύματος τούτου γνώμη. Οἱ μὲν γὰρ φασιν Ἀλεξάνδρον ἐν Ὀξυδράκαι; τραπήναι, οἷον Αἰόδωρος; ὁ Σικελιώτης (ΙΖ, 98), Παιουσανίας (Α, 6), Λουκιανός (Νεκρ. διαλογ. ιδ', § 5), καὶ Κοῖντος Κύρτιος (Θ, 4 καὶ 5). Ἐτέροι δὲ ἐν Μαλλοῖ;, ὧν ἐστὶ Στράβων (ΙΕ, σελ. 701), καὶ μάλιστα Ἀρρίανός (Σ', ΙΓ, § 6), ὁ; καὶ διαρρήδην ἐξελέγχει τὴν γνώμην ταύτην ὡς εὔσαν ψευδῆ, «Αὐτίκα ἐν Ὀξυδράκαι; τὸ πάθημα τοῦτο γενέσθαι Ἀλεξάνδρω ὁ πᾶς λόγος» κατέχει· τὸ δὲ, ἐν Μαλλοῖ; ἔθνει αὐτονόμῳ Ἰνδικῷ ξυνέβη, καὶ ἦτε πόλις » Μαλλῶν ἦν, καὶ οἱ βαλόντες Ἀλεξάνδρον, Μαλλοί; εἰ δὴ ἐγνώκεσαν μὲν » ξυμμίξαντες ταῖ; Ὀξυδράκαι;, εὔτω διαγωνίζεσθαι· ἔφθη δὲ διὰ τῆ; ἀνύδρου ἐπ' αὐτού; ἐλάσκι, πρὶν τινα ὠφέλειαν αὐτοῖ; παρὰ τῶν Ὀξυδρακῶν » γενέσθαι, ἢ αὐτού; ἐκείνου; τι ἐπωφελεῖσαι». Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ἀρρίανός, ὁ μάλιστα πάντων πιστεύεσθαι δίκαιος. Ἐδήλωσε δὲ καὶ Στέφανος ὁ Βυζάντιος τὸ διττὸν τῆ; φήμης, λέγων, « Ὀξυδράκαι;, ἔθνος Ἰνδικόν, ὑφ' ὧν σώσας » Ἀλεξάνδρον Πτολεμαῖος, σωτήρ ἐκλήθη. Οἱ δὲ, ψευδὴς τὸ περὶ τῶν Ὀξυδρακῶν». Ὁ δ' ἡμέτερος Πλούταρχος πατέρας ἦν γνώμης δηλώσει ἐν ταῖ; ἐξῆ; (§ 63, σελ. 250) « Πρὸ; δὲ ταῖ; καλουμένοι; Μαλλοῖ;... μικρὸν ἐ-

« δέησε κατακοπῆναι » συναδόντα λέγων, αἷς ἀλλαχοῦ Περί τῆς Ἀλεξ. τύχῃ ἢ ἀρετ. Α, § 2, καὶ Β, § 9) εἴρηκε, καίπερ ὑποβάς (Αὐτ. Β, § 13), αἷον ἐπιλαθόμενος τῶν εἰρημίων κάκει, ἐν Ὄξυδράκαις πάλιν ἔφη γενέσθαι τὸ τραῦμα. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐν τῷ προκειμένῳ Πλουτάρχου χωρίῳ, αἷ μὲν παρήνεσαν γράφειν, Ἐν Μαλλοῖς καὶ Ὄξυδράκαις, αἷ δὲ, Ἐν Μαλλοῖς ἢ Ὄξυδράκαις, αἷ δὲ μόνον, Ἐν Μαλλοῖς, διαγράφοντας, τὸ, Ὄξυδράκαις, ὡς διάφορον γραφῆν, ἢ διόρθωσιν.— Στ. 8, Ἐπερπαχυν γενόμενον καὶ φθειριάσαντα.] Τῆς μὲν Καλλισθέους φθειριάσεως ἐμνημόνευσε Πλούταρχος καὶ ἀλλαχοῦ (Μέρ. Γ, Σὺλλ. § 36, σελ. 170). Τὴν δ' ἄγαν παχύτητα ἐκδεκτέον, ὡς προηγησαμένην, οὐχ ὡς συγγενομένην τῇ φθειριάσει. Οὐκ ἀπεικὸς γὰρ ἐν εἰρκτῇ φρουρούμενον, καὶ ταῦτα ἐν γαλεάγρα, εἷ χρῆ πιστεύειν Διογένηι τῷ Λαερτίῳ (Ε, 5), εἷς ὄγκον πλεῖστον ἐπιδοῦνα, τὸ σῶμα τοῦ Καλλισθέους, διὰ τὴν ἀκινήσιάν, ὑφ' ἧς παινεσθαι πέφυκε τῶν ζῶων τὰ σώματα, ὡσπερ τούνηντιόν ὑπὸ τῆς γυμνασίας ἰσχυαίνεται. Χωρὶς δὲ τούτου, εἰκὸς καὶ πλεονάσαι ὑγρασίαν τὸν Καλλισθέην, ἦν ἐν τοῖς αἰτίοις τῆς φθειριάσεως τίθησιν Ἀριστοτέλης (Περί ζῶων ἱστορ. Ε, 25), καὶ δὲ ἦν μᾶλλον τῶν ἀνδρῶν αἷ γυναῖκες φθειρώδεις, καὶ τῶν ἄλλων ζῶων αἷ ὕες: « Ἐνίοις δὲ συμβαίνει τῶν ἀνθρώπων νόσημα [τῶν φθειρῶν], ὅταν ὑγρα- » σία πολλὴ ἐν τῷ σώματι ἦ· καὶ διεφθάρησάν τινες ἤδη τοῦτον τὸν τρόπον, » ὡσπερ Ἀλκιμᾶνὰ τέ φησι τὸν ποιητὴν, καὶ Φαρεκύδην τὸν Σύριον... Γί- » γνονται δὲ καὶ αἷ γυναῖκες τῶν ἀνδρῶν μᾶλλον φθειρώδεις... ἔχουσι δὲ » καὶ ὕες φθειρας μεγάλους καὶ σκληρούς ». — Στ. 12, Μεγάλως ἠδονῆς ἔστερησθαι τοὺς Ἕλληνας κ. τ. λ.] Δεύτερον τοῦτο λέγει Πλούταρχος ταῦτα (ἰδ. ἀνωτέρ. § 37, σελ. 226). — Στ. 24, Καὶ τοῦ πράγματος... ἢ τὸ ἔργον.] Ἐκ ΔΓ αἷ ΠΡ, ΑΤ... ἦν τὸ ἔργον. Ὁ νοῦς, Καὶ τὸ βουλευσασθα τὸ πρᾶγμα μείζον καὶ δεινότερον ἐφάνη τοῦ ἐργάσασθαι βουλευόμενον γὰρ πῦρ ἐνεῖναι ταῖς ἀμάξαις, εἰκὸς καὶ φοβηθῆναι τὸν Ἀλέξανδρον μὴ βαρέως ἐνέγκοιεν τοῦθ' αἷ Μακεδόνες, ἐργασαμένοι δὲ καταμαθεῖν ἐξεγένετο, ὅτι εὐχερέστερον ἦν τὸ πρᾶγμα, ἢ αὐτὸς ὑπετόπαζε.— Στ. 28, Αὐτοῖ.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Αὐτοῦ.

ΣΕΒΑΙΔ. 245, στ. 2, Καὶ τῶν ἀποστάντων.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Κ αἷ τὸν ἀποστάντων. Ἐτεροὶ δὲ, Καὶ τὸν ἀποστάντων τῶν, γεγράφθαι ὑπετόπασαν.— Στ. 5, Ἐκατέρωθεν αὐτοῦ.] Τίνο; Αὐτοῦ; οὐ γὰρ ἔχει πρὸς τὸ ἀνενεχθῆ ἢ ἀντωνυμία. Ἰσως γρ. Αὐτῆς, τρυτέστι τῆς τιάρας, ὡσπερ

πρὸς τὸ Α, Ἰσω; δὲ καὶ πρὸς τὸ Χ χ ἤμα συνέταξεν, οὐ πάνυ τι ἀκριβῶς, ὁ Πλούταρχος, Ἐκατέρωθεν τοῦ σχήματος τῆς τιάρας — Στ. 15, Στιλβότητα.] Στιλπνότητα, γεγράφθαι τινὲς ὑπετόπισαν, διὰ τὸ μοναδικὴν τῆς λέξεως· πλὴν γὰρ τούτου Πλουτάρχου τοῦ χωρίου οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ εὐρηταί ἢ Στιλβότης. Ἄλλ' ὡσπερ παρὰ τὸ Στιλπνός, Στιλπνότης, οὕτως ἀν εἶη, καὶ Στιλβότης παρὰ τὸ Στιλβός, εἴγε εὐρηταί ὁ Στιλβός ἐπὶ τοῦ στιλπνῶ, ὡς φησι Στέφανος ἐν τῷ Θησαυρῷ. (Πινак. Μέρ. Β, σελ. 62), ἐπαγόμενος μάρτυρα Σουίδαν, παρ' ᾧ ἡ λέξις οὐχ εὐρήται. Ἀλλὰ καὶ τούτων οὕτως ἀμφισαλλομένων, οὐ μετακινήτεον τὴν γραφὴν ὡσπερ γὰρ τὸ παρὰ τῷ Ἀρρίανῳ, Στιλπνώω, παρὰ τὸ Στιλπνός, οὐ παράγωγον ἢ Στιλπνότης, ἐγένετο, τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ τὸ μᾶλλον γνωστὴν Στιλβώω, προϋποτιθῆσι τὸν Στιλβόν· καὶ τὴν Στιλβότητα. Ἔσωσε καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια τὸ Στιλβώω ἐπὶ τοῦ λαμπρύνω, ἢ τοῦ λειαινῶ, μεταποιήσασα εἰς τὸ Στιλβόνω, ἢ τὸ χυδαιέστερον, Σκλιβόνω.—Στ. 18, Τοῖ; λουομένοις.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Τοῖς λουομένοις.—Στ. 22, Στρατείας.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Στρατιᾶς.—Στ. 30, Ἀτόλοις.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Εὐτόλοις.

ΣΕΛΙΑ, 246, στ. 1, Σισιμίθρου.] Ἐνθάδε τε κίην τοῖς ἐξῆς οὐ διὰ τοῦ η ἀλλὰ διὰ τοῦ ι γέγραφα τὴν παραλήγουσαν, καθὰ γράφεται, καὶ παρὰ τῷ Στράβωνι, καὶ παρὰ τῷ Κρίνῳ Κυρτίῳ, καὶ παρὰ τῷ Ἡλιοδώρῳ, τῷνομα, τόδε· ἔστι γὰρ σύνθετον παρὰ τὸ Μίθρας, ὡσπερ καὶ ὁ Μιθριδάτης, καὶ ἄλλα (ἰδ. Ἡλιοδωρ. Β, σελ. 149 καὶ 325).— Ἄβατον οὔσαν καὶ ἀπρόσβατον.] Πλεονάζουσιν αἱ τελευταῖαι δύο λέξεις, παραλειφθεῖσαι καὶ ὑπὸ τοῦ Α, ἢ ἡ πρώτη μετὰ τῆς τρίτης· ἤκει γὰρ τὸ Ἄβατον οὔσαν, ἢ γούν τὸ, Οὔσαν ἀπρόσβατον. Ἐνδέχεται καὶ γραφικῶς ἡμαρτηθῆαι ἀντὶ τοῦ, Ἄβατον οὔσαν καὶ ἀπρόσβατον ὅπερ εἰκεν ὑποτοπάζει καὶ ὁ Ἴταλός· μεταφραστικῆς εἰπὼν, Scoscesa era e tale che non si poteva salire. Μνημονεύει ταύτης τῆς πέτρας καὶ Στράβων (ΙΑ, σελ. 517). «Τὴν μὲν οὖν » Σισιμίθρου [πέτραν] πεντεκαίδεκα σταδίων ἰστοροῦσι τὸ ὕψος, ὀγδοήκοντα » δὲ τὸν κύκλον αἰῶ δὲ ἐπίπεδον, καὶ εὐγαῖον, ὅσον πεντακοσίου ἀνδρας » τρέφειν δυναμένον».—Στ. 2, Τὸν Ὄξυάρτην.] Οὗτός ἐστιν ὁ Ρωζάνης (ἰδ. ἄνωτέρ. σελ. 444), τῆς Ἀλεξάνδρῳ γαμηθείσης, πατὴρ.—Στ. 7, Ἐτέρα δ' ὁμοίως ἀποτόμῳ προσβάλλων, ἐν τοῖς νεωτέροις τῶν Μακεδόνων Ἀλεξανδρὸν τινα καλούμενον προσαγορεύσας.] Ἐξ ΗΔ καὶ ἡ γραφὴ καὶ ἡ στίξις,

ΑΤ... Προσβαλὼν τοὺς νεωτέρους τῶν Μακεδόνων, Ἀλέξανδρον τινὰ κ. τ. λ.—Στ. 11, Νύση.] Διὰ διπλοῦ ἕτεροι τοῦ σγράφοσι, Νύση. Δέκα πόλεις ἀριθμεῖ ὁ Βυζάντιος Στέφανος τῷ τῆς Νύσης καλουμένης ὀνοματι, ὧν ἐπίσημος μάλιστα ἡ περὶ ἧς νῦν ὁ λόγος, διὰ τὸ Διονύσου κτίσμα εἶναι μεμυθολογηθῆσαι (Ἀρρίαν. Ἀναβ. Ἀλεξ. Ε, 1)—Στ. 15, Πόλειων.] Ἡ διαγράψαι δεῖ τὴν λέξιν, ὡς ἔδοξέ τῳ τῶν ΠΡ, ἢ γοῦν τρέπειν εἰς τὸ Πολυμίων. Περί γὰρ οὐ πολλῶν, ἀλλὰ μιᾶς πόλεως, τῆς Νύσης, ὁ λόγος.—Στ. 18, Πρεσβύτατον.] ΔΓ, Πρεσβύτερον.

ΣΕΛΙΔ. 247, στ. 2, ἔτοιμος.] ΔΓ, ἔτοιμός εἰμι.—Στ. 13, Σπεισάμενος... ἀπαντας ἀπέκτεινε.] Ὁ μὲν Ἀρρίαντος (Ἀναβ. Ἀλεξ. Δ, 27) πολέμου νόμῳ φησὶν ἀποκτεῖναι τὸν Ἀλέξανδρον τοὺς ἄνδρας, παρεσπονδηκίτας. Ὁ δὲ Πολύκιος (Δ, γ', 20, σελ. 119) οὕτως μιὰν ἔργον (εἴπερ ἀληθῶς δόλω ἐπράχθη, ὡς φησι Πλούταρχος), οὐκ ὠκνησεν ὁμοῦ τοῖς Ἀλεξάνδρου συγκαταλέξει στρατηγήμασι.—Στ. 17, Οἱ φιλόσοφοι.] Οἱ παρ' Ἰνδοῦς δηλοῦσι ἦσαν δ' οὗτοι εἰ καλούμενοι Βραχυμᾶνες (Ἀρρίαν. Ἀναβ. Ἀλεξ. ε', 17).—Στ. 21, Ἐν μέσῳ τῶν στρατοπέδων.] ΔΓ, Ἐν μέσῳ τῶ στρατοπέδῳ.—Στ. 24, Ἐβίζοντα τοὺς βαρβάρους μὴ φοβεῖσθαι.] Στρατηγικῶς δηλαδὴ, ἵνα τοὺς βαρβάρους εἰς τε τὸ ἄφρον καὶ τὸ ἀνυπόπτον καταταστήσας, εὐχερέστερον ἀπατήσῃ, ὡς ἄριστα ἐξηγήσατο ὁ Α, à fin d' accoustumer les Barbares à ne s' en estonner point.—Στ. 27, Πρὸς νῆσον οὐ μεγάλην.] Ἰλῶδη καὶ ἀσιτιβῆ νῆσον ὑπ' ἐρηνίας καλεῖ ταύτην Ἀρρίαντος (Ἀναβ. Ἀλεξ. Ε, 11). Καὶ διορθούσθω ἐν παρέργῳ ὁ συγγραφεὺς οὕτως. Μετὰ γὰρ τὰ περὶ τῆς νήσου, ταῦτά φησιν ἐπιτεῖλαι Κρατερῶ τὸν Ἀλέξανδρον, « Ἦν δὲ μέρος μέντοι τῆς στρατιᾶς ἀνπλασθῶν Πῶρος » ἐπ' ἐμὲ ἄγη, μέρας δὲ τι ὑπολειφθῆ αὐτῷ ἐπὶ στρατοπέδῳ καὶ ἐλέφαντες, » σὺ Δὲ ΔΙΚΑΪΩΣ μένειν κατὰ χώραν »; ὑπογραπτέον... σὺ Δὲ ΚΑΪ ὩΣ μένειν κατὰ χώραν.

ΣΕΛΙΔ. 248, στ. 4, Αὐτὸς δὲ διανήξασθαι τὸ μέσον οὐ βεβαίως κ. τ. λ.] Ἐγραψα Διανήξασθαι ΑΤ, (ἀδιανήτου), Δέξασθαι. Ἐκλεπτέον δὲ τὸ, Διανήξασθαι οὐκ ἀποτόμως ἐπὶ τοῦ κολυμβᾶν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποσὶ διαβαίνειν καὶ διαπερᾶν, πῆ μὲν πατοῦντα τὸ ἕδαφος, πῆ δὲ καὶ μετῴριζόμενον ὑπὸ τοῦ ὕδατος, ὥσπερ ἐξεδέξατο καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστής, ei giunse à riva nel mezzo di quello scoscendtm ento medesimo, dove mal potea reggersi in piedi, etc.—Στ. 20, Κατὰ

Θάτερον.] Οὐ γὰρ τρέπειν εἰς τὸ Κ α τ' ἀριστέρον, ὡς ὑπέλαβε τις τῶν ΠΡ· αὐτὸ γὰρ τοῦτο σημαίνει τὸ Θ ἄ τ ε ρ ο ν, οὐ καὶ τὴν ἐπὶ κακοῦ ἐκδοχὴν ἀλλαγῶ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 279) διὰ μακροῦ ἐσημειωσάμεθα.—Κοῖνον.] ΠΡΑ, ΑΤ, Κοινῆ. ΔΓ (συνάδουσα τῷ Ἰταλῶ μεταφραστῇ) Π ε ρ δ ῖ κ κ α ν· οὐκ ὀρθῶς· Κοῖνον γὰρ καὶ Ἀρρίανος (Ε, 16) ὀνομάζει.—Στ. 23, Ἐῶθεν δέ.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, ὄθεν ἤδη.—Στ. 26, Τὸν Πῶρον κ. τ. λ.] Τὸ ἐξῆς καὶ ὁ νοῦς (ὡς ἐσημειώσαντο καὶ οἱ ΠΡ), Τὸν Πῶρον, μέγεθος ἔχοντα πηχῶν τεσσάρων καὶ σπιθαμῆς, ἐπὶ τοῦ ἐλέφαντος καθεζόμενον μὴ ἀποδεῖν ἵπποτου κατὰ τὴν συμμετρίαν, τουτέστιν οὕτω συμμετρῶς ἔχειν πρὸς τὸν ἐλέφαντα, ὥσπερ καὶ ἵπποτιν ἄνδρα πρὸς τὸν ἵππον. Διόδωρος δὲ ὁ Σικελιώτης πέντε φησὶ πηχέων τὸ μῆκος γεγονέναι τὸν Πῶρον, Ἀρρίανος δὲ, ὑπὲρ τὰς πέντε. Σημειοῦ δὲ, ὅπερ καὶ ἀλλαγῶ (Προδρ. Ἑλλ. Βιβλ. σελ. 372) ἐσημειωσάμεθα, τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ τὸ Π η χ ῶ ν, ἀντὶ τοῦ Π η χ ῆ ο ν.

ΣΕΛΙΑ. 249, στ. 1, Προσμαχομένους.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Προμαχομένους. ΔΓ, Προμάχους.—Στ. 4. Ἐξήρει.] Ἐξ ΗΔ (παρὰ τὸ Ἐ ξ α ἰ ρ ῶ), ΑΤ, Ἐξῆρε (παρὰ τὸ Ἐ ξ α ἰ ρ ῶ). Πιστοῦται δὲ τὴν διόρθωσιν αὐτὸς Πλούταρχος, ἀλλαγῶ (Ἠστέρ. τῶν ζώων φρονιμώτερ. § 14) τὰ αὐτὰ ἱστορικῶς, « Πῶρου δὲ τοῦ βασιλέως ὁ ἐλέφας... πολλὰ τῶν ἀκοντισμάτων » ἀτρέμα καὶ φειδόμενος ἐξήρει τῇ προβοσκαδί. —Στ. 9, Προσέθηκε χώραν *καὶ* τοῦς αὐτονόμους καταστρεψάμενος κ. τ. λ.] Διέγραψα τὸν σύνδεσμον, δόξαν τοῦτο καὶ τινι τῶν ΠΡ, ᾧ συνάδει καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστής. Ἄλλ' οὐδ' οὕτως τεθεράπεται τὸ εἶτε γραφῶν ἀμαρτία, εἴτ' αὐτοῦ Πλουτάρχου, μὴ ἐξακριβώσαντος τὰ ἱστορημένα, συγκεκριμένον χωρίον. Ὁ μὲν γὰρ Ἀρρίανος (Ε, 20. § 3-6) φησὶν, « Ἐλαβε πόλεις μὲν ἐς τριάκοντα » καὶ ἑπτὰ ὧν ἕνα ὀλιγοστάι ἦσαν οἰκητόρες, πεντακισχιλίον οὐκ ἐλάττους ἦσαν, πολλῶν δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦς μυρίους, καὶ κόμας πλήθει τε πολλὰς ἔλαβε, καὶ πολυανθρώπους οὐ μείον τῶν πόλεων. Καὶ ταύτης τῆς χώρας Πῶρῳ ἄρχειν ἔδωκε ». Στράβων δὲ (ΙΕ, σελ. 686), τοῦς Μακεδόνας λέγει, « Τὰ μετὰξὺ ἐὼνη τοῦ τε Ὑδάσπου καὶ τοῦ Ὑπάνιος, τὸν ἀριθμὸν ἐννέα, πόλεις τε σχεῖν πεντακισχιλίαις, ὧν μηδεμίαν εἶναι Κῶ τῆς Μεροπίδος ἐμάττω· ταύτην δὲ πᾶσαν τὴν χώραν καταστρεψάμενον Ἀλέξανδρον, παραδοῦναι Πῶρῳ ». —Στ. 12, Ἄλλην δὲ τρεῖς τοσαύτην, ἧς Φύλιππον... ἀπέδειξεν.] Καὶ τοῦτο ἀσυνάρτητον πρὸς τὰ ἀνωτέρω τὸ χωρίον. Διὸ καὶ παρῆγει τις τῶν ΠΡ οὐκ ἀπιθάνως γράφειν, Ἄλλης δὲ

τρὶς τοσαύτης Φίλιππον... ἀπέδειξεν.—Στ. 25, Τῷ πρόσω.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τὸ πρόσω.—Προσλθεῖν.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Προσλθεῖν.

ΣΕΛΙΑ. 250, στ. 1, Ὀκτὼ μὲν μυριάδας ἵπποτων.] Ὁ δὲ Σικελιώτης Διόδωρος (ΙΖ, 93) Δισμυρίους ἵππεῖς μόνον λέγει.—Στ. 2, Ὀκτακισχίλια.] Δισχίλια, ὁ Διόδωρος.—Στ. 3, Ἑξακισχιλίους.] Τετρακισχιλίους, ὁ Διόδωρος.—Γανδαριτῶν.] Γανδαριδῶν, γράφεται παρὰ τῷ Διοδώρῳ. Ἐτεροι δὲ Γαγαρίδας τοὺς αὐτοὺς ἐκάλεσαν, παρὰ τὸν Γάγγην δηλονότι ποταμὸν (ἴδε Σημειῶτ. εἰς Διοδ. Σικελ. Β, 37).—Στ. 4, Ἀνδρόκοτος.] Σανδρόκοτος ἐνομάζεται οὗτος τῷ Στράβωνι (ΙΕ, σελ. 724).—Στ. 16, Βωμὸς θεῶν.] Δώδεκα τῶν δώδεκα θεῶν. Ἰδε Διόδωρον τὸν Σικελιώτην (ΙΖ, 95), Ἀρρίανον (Ε, 29), καὶ Κόιντον Κύρτιον (Θ, 3).—Πραισίων.] Οὕτως ἔγραψα, συνφθῶς τῆς ἀνωτέρω, ΑΤ, Πραισιῶν. Στράβων δὲ Πρασίους αὐτοὺς καλεῖ.—Στ. 18, Ἀνδρόκοτος δέ.] ΔΓ, Ἀνδρόκοτος γάρ.—Στ. 21, Διὰ μακθηρίαν καὶ δυσγένειαν.] Κουρέως γάρ υἱὸς ἐνομίζεται ὁ Πραισίων καὶ Γανδαριτῶν βασιλεὺς (Διοδ. Σικελ. ΙΖ, 93).—Στ. 24, Ἐκομίζεται.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐκομίζε.

ΣΕΛΙΑ. 251, στ. 1. Ὀλιγοστός ὢν.] Ὀλίγους τινὰς ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ.—Στ. 10, Μασθόν.] Λέγεται Μαστός, Μασθός, Μασδός, καὶ Μαζός, κατὰ διαφορὰν διαλέκτου, οὐ κατὰ διαφορὸν ἔθνικον, ὡς φασὶ Γραμματικῶν παῖδες, Μαστὸν μὲν τὸν γυναικεῖον, Μασθὸν δέ, ἢ Μαζὸν, τὸν ἀνδρεῖον λέγοντες εἶναι, καὶ ἄλλοι ἄλλως. Ἔστι γὰρ ὁ μὲν Μαστός τῶν Ἀττικῶν, ὁ δὲ Μαζός τῶν Ἰώνων, ὃν Δωριεῖς, διαλύσαντες τὸ διπλοῦν σύμφωνον, Μασθὸν ἐκάλεσαν. Τὸ δὲ διὰ τοῦ θ Μασθός ἴσως μὲν καὶ αὐτὸ τῶν Δωριέων, ἴσως δὲ οὐδὲ Ἑλληνικὸν ἔλως ἐστὶ, καίπερ εὐρισκόμενον παρ' οὐκ ὀλίγοις. Ἔστι γὰρ καὶ τοιαῦτά τινα ἀντιγραφίων πλημμελήματα, ἃ τὴν ἀρχὴν ἀκριτῶς ἀπεδεξαμένων τινῶν, ἐπὶ τοσούτον ἐξενήκσαν Ἑλληνικὰ ὑπολαμβάνεσθαι, ὡς μηδὲ θεμιτὸν εἶναι τῆς ἐκδόσεως μετακινεῖν αὐτὰ ἢς ἀπαξ ἀβερίτως κατέσχον χώρας. Καὶ ὁ μὲν Μαζός συγγενές ὄνομα εὐκριν εἶναι τῇ Μάζῃ, παρὰ τὸ Μάζω ἢ Μάσσω, διὰ τὸ δίκην πεφυραμένων ἀλφίτων πεπυκνωμένον τοῦ μαζοῦ, ἥνικα κενός ἐστὶ γάλακτος « Ἐν ᾧ γὰρ οὐκ ἔχουσι χρόνῳ τὸ γάλα, συστέλλονταί τε καὶ πυκνῶνται, διαφέροντες τῶν πεπληρωμένων γάλακτος τοιαύτην διαφορὰν, » εἴαν οἱ διάβροχοι σπόγγοι τῶν σκελετευομένων (Γαλην. Περί τροφ. δυνάμ. Βιβλ. Γ) ». Ὁ δὲ Μαστός παρὰ τὸ Μέμασται τρίτον πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος Μάω τοῦ δηλοῦντος τὸ μετ'

ἐπιθυμίας ζητῶ, ὡσπερ παρὰ τὸ πρῶτον, Μέμαμαι ἐσχημάτισαν οἱ Ῥωμαῖοι, διπλασιασμοῦ τοῦ δευτέρου συμφώνου τὸ Mamma, τὸ δηλοῦν τὸν Μαστόν. Ἡ δὲ παρ' ἡμῖν συνήθεια τὸν μὲν κυρίως Μαστόν ἠγνόηκε· τῷ ὑποκοριστικῷ δὲ αὐτοῦ Μαστάριον ἐγρῶντο οἱ οὐ πολλῶ πρότερον ἡμῶν γεγονότες Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς, Μαστάρια καλοῦντες, οὐ μόνον τοὺς μαστοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς πάντα τὰ ἀδενωδῆ τοῦ σώματος, ἅπερ ἢ συνήθεια, Γαργαλίδας, καὶ Γαργαλῶνας ὀνομάζει (διὰ τὸ δυσγάργαλον μάλιστα τῶν ἀδενωδῶν τοῦ σώματος μερῶν)· ἐπεὶ καὶ οἱ ἀδένες φκείωνται τοῖς μαστοῖς, καὶ οἱ μαστοὶ ἐξ ἀδένων πολλῶν συνεστραμμένων σύγκεινται, ὡς φησὶν Ἱπποκράτης; (Περὶ Ἀδέν. § 11), « Ἀλλὰ καὶ ἀδένες » ἐν τοῖσι στήθεσι μαζίαι καλέονται ». — Ἐνδόντος αὐτοῦ, καὶ τὸ σῶμα κάμψαντος.] ΠΡΔ, ΑΤ, Ἐνδόντος αὐτοῦ τὸ σῶμα καὶ κάμψαντος. Ἔσιν ἴσως; καὶ οὕτως διερθεῖν, Ἐνδόντος αὐτῷ τοῦ σώματος, καὶ κάμψαντος. — Στ. 12, Λίμναϊος] Τιμαῖον ὀνομάζει τοῦτον ὁ Κύστιος (Θ, 5), Ἄβρέαν δὲ ὁ Ἀρρίανος (ς' 10). — Προέστησαν.] Ἐξ ΕΛ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Προέστησαν. — Στ. 15, Λαμβάνων.] ΔΓ, Λαβῶν. — Στ. 22, Ἐνὶ τῶν ὀστέων.] ΠΡΔ, ΑΤ, Ἐν ἐνὶ τῶν ὀστέων. — Στ. 23, Τὸ μὲν πλάτος τριῶν δακτύλων εἶναι, τὸ δὲ μῆκος τεσσάρων.] Ἀλλαχοῦ δὲ (Περὶ τῆς Ἄλεξ. τύχ. ἢ ἀρετ. Β, § 13), τὸ μὲν πλάτος τεσσάρων, τὸ δὲ μῆκος πέντε, φησὶ γεγενῆσθαι. — Στ. 29, Ἀνήθη.] Ἐξ ΗΔ (εἰκασάντων καὶ τῶν ΠΡ, καὶ συναδόντος τοῦ Ἰταλιῦ μεταφραστοῦ, s' embarco) ΑΤ, Ἀνήθη.

ΣΕΒΑΙΑ. 252, στ. 1, Σάββαν.] Σάμβον τοῦτον ὀνομάζουσι Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ιζ', 102), καὶ ὁ Ἀρρίανος (ς', 16)· ἄλλοι δὲ ἄλλως. — Στ. 4, Προῦγραφεν.] ΔΓ, Προῦφερεν. — Στ. 5, Ἀποκρινόμενον.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἀποκρινόμενον. — Στ. 14, Καλῶς ζῆν βουλόμενος αὐτὸν ἢ καλῶς ἀποθανεῖν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Καλῶς ζῆν βουλόμενος αὐτὸν, ἢ κακῶς ἀποθανεῖν. Ὅτι δὲ προέχει ἢν προειλόμενη γραφήν, μαρτυρεῖ καὶ τὸ Σοφοκλειον (Αἴαντ. 479-480),

Ἄλλ' ἢ ΚΑΛῶΣ ζῆν, ἢ ΚΑΛῶΣ τεθνηκέναι

Τὸν εὐγενῆ χρή. —————

— Στ. 17, Οὕτως.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Οὕτως. — Στ. 19, Μεταλαβῶν.] ΔΓ, Μεταβαλῶν ἢν εἰκοι προελέσθαι ὁ Ἰταλὸς μεταφραστῆς, ἐμνηύσας, voltatosi. Ὁ δ' Α, φήσας passant outre, τὸν νοῦν μᾶλλον ἢ τὴν λέξιν ἐξέφρασαν· ἔστι γὰρ τὸ πλῆρες, Μεταλαβῶν τὸν λόγον, Γαλλ. reprenant la

parole.—Στ. 20, Τῶν δὲ λοιπῶν.] ΔΓ, Τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν.—Στ. 22, Εἴ τι πράξειεν, εἶπεν, ὃ πράξει δυνατόν ἀνθρώπῳ μὴ ἔστιν.] Οὐ μενοῦν τοῦτο, ἀλλὰ πολὺ τοῦτου ῥᾶον, Εἴ μὴ παύοιτο τοὺς ἀνθρώπους εὐεργετῶν.—Στ. 25, Μέχρι τίνες ἀνθρώπῳ καλῶς ἔχει ζῆν;] Ἐξ ΗΔ τὸ, Ἀνθρώπῳ, ΑΤ, Ἀνθρώπῳ. Ἑλληνικώτερον γὰρ τὸ κατὰ δοτικὴν, ὡς περ καὶ αὐτὸς ἀλλαχοῦ (Κικέρ. § 38) ὁ Πλούταρχος εἶρηκε, « Αὔτω μὲν γὰρ οὐ κα- » ΔΩΣ ἔχειν ἐγκαταλιπεῖν, ἦν ἀπ' ἀρχῆς εἴλετο τῆς πολιτείας τάξιν ». —Στ. 30, Ἀποκρινόμενον.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ἀποκρινόμενον.

ΣΕΛΙΑ. 253, στ. 5. Κάλανον.] Οὕτω προπαραξυτόνως γέγραφα (ΑΤ, Καλανόν), ὡς γράφεται παρὰ τῷ Στράβωνι, Ἀρριανῷ, Δικόδωρῳ τῷ Σικελιώτῃ, καὶ παρ' αὐτῷ Πλουτάρχῳ ἐν ταῖς ἐξῆς (σελ. 256).—Στ. 8, Πρά-
 τερον, διακούσαντα... εἶπεν κ. τ. λ.] Ἐξ ΕΔ διέγραψα τὸν σύνδεσμον. Τὸ δὲ Πρά-
 ότερον σύνκαπε πρὸς τ', Εἶπεν.—Στ. 10, Λίαν δὲ τοὺς νόμους αἰσχυρόμενοι βεβιωκέναι.] Λέγειν βούλεται, ὅτι διὰ τὸ ἄγαν σέβε-
 σθαι τὰ παρ' ἀνθρώποις νομιζόμενα, βεβιωκᾶσι, Σωκράτης μὲν καὶ Πυθα-
 γόρας οὐχ ὡς ἐχρῆν, Διογένης δ' ἤττον ἢ ἐχρῆν, κυνικῶς.—Στ. 18, Ξηρὰν καὶ κατεσκληκυῖαν.] Ἐκ παραλλήλου, κατὰ τὸ, Αὔη καὶ ξηρὰ (Πλού-
 ταρχ. Μέρ. Α, σελ. 378).—Στ. 27, Σιλλοῦστιν.] Τὴν αὐτὴν ὑπέλαβόν τι-
 νες εἶναι καὶ τὴν παρὰ τῷ Ἀρριανῷ (σ', 19) Κιλλουτὰν καλουμένην νῆσον.—Στ. 30, Ἐπευξόμενος μηδένα μετ' αὐτὸν κ. τ. λ.] Δοξομανοῦς ἢ εὐχῆ ἢ ἀνθρωπικωτέρα καὶ βασιλεῖ νοῦν ἔχοντι μᾶλλον πρέπουσα, ἦν εὐ-
 ξασθαί φησιν Ἀρριανός (σ', 19) τὸν Ἀλέξανδρον, « Εὐχόμενος σῶν σίπα- »
 » ραπέμψαι τὸν στρατὸν τὸν ναυτικόν ».

ΣΕΛΙΑ. 254, στ. 9, Πλείστους.] Γραπτέον εἶναι ὑπενόησαν οἱ ΠΡ, ἐνάρ-
 θως, Τοὺς πλείστους, καθάπερ ἠρμῆνευσε καὶ ὁ Α, la plus part.—Στ. 11, Ἰθύας] ΔΓ, Ἰθύς.—Στ. 18, Σχέδην.] Ἡσυχῆ, βᾶδην, ὡς ἐξη-
 γεῖται Ἡσύχιος.—Θυμέλης.] Θυμέλη κυρίως μὲν ὁ Βωμός, ἀπὸ τοῦ
 Θύειν· ἐνταῦθα δὲ Τράπεζαν, ἐφ' ἧς ἰστάμενοι ἦδον (ἴδ. τὰς εἰς τὸν Ἡσύ-
 χιον, λέξ. Θυμέλη, σημειώσ. τῶν κριτικ.).—Στ. 19, Πλαίσιο.] « Πλαί- »
 » σιον... τὸ ἐκ ξύλων τετραγώνων (γρ. τετράγωνον) πῆγμα, ὃ τινες Πλιν- »
 » θίον καλοῦσιν », φησὶ Φώτιος ἐν τῷ Λεξικῷ.—Στ. 24, Ρυτοῖς.] Βῆδος φιάλης ἢ ποτηρίου τὸ Ρυτόν. Ἐχρήσατο καὶ Δημοσθένης τῇ λέξει ἐν τῷ
 Κατὰ Μειδίου. Ἴδε Ἀθήναιον (ιά, σελ. 497) διεξοδικῶς ἰστοροῦντα τὰ
 περὶ τῶν Ρυτῶν. Φώτιος δὲ καὶ ἐτυμολογεῖν ἐπεβάλετο τοῦνομα οὐκ ἐπι-

τυχῶς· « Ῥυτά, εἶδος φιαλῶν· τάχα δὲ οἷον ῥυτίδας καὶ συναγωγὰς ἔχου-
 » σῶν ». Παρὰ τὸ Ῥύω μὲν γὰρ ἐκάτερον· ἀλλ' ἡμὲν Ῥυτίς παρὰ τὸ
 Ῥύω τὸ σημαῖνον τὸ ἔλκω, τὸ δὲ Ῥυτὸν παρὰ τὸ Ῥύω, τὸ συγγενὲς τῷ
 Ῥέω.—Στ. 25, Θηρικλείσις.] Ἐτέρον εἶδος ποτηρίου, οὕτως ὀνομασθὲν ἀπὸ
 τοῦ πρώτου κεραμεύσαντος Θηρικλέους τοῦ Κορινθίου (Ἄθην. ιά, σελ. 470).
 —Βαπτίζοντες· ἐκ πίθων.] Νενθεῦσθαι τινες ὑπέλαβον τὸ χωρίον, διὰ τὸ μὴ
 καλῶς λέγεσθαι, Βαπτίζειν ἐκ πίθων, ἀλλὰ τούναντίον, Βαπτί-
 ζειν εἰς πίθους. Λέγεται μὲν οὖν κατὰ συνεκδοχὴν, καὶ ταῦτὸν ἐνθάδε
 σημαίνει τῷ Πληροῦντες ἐκ πίθων. Ἔστι δὲ συνεκδοχὴ, ἔταν τὸ
 ἐπόμενον ἀντὶ τοῦ ἡγουμένου λαμβάνωμεν, ἢ ἀνάπαλιν τὸ ἡγούμενον ἀντὶ
 τοῦ ἐπομένου, ὡσπερ ἐνταῦθα· πρότερον γὰρ τοῦ Πληροῦν ἔστι τὸ Βαπ-
 τίζειν ἀγγαῖόν τι τὸν ἀρύτασθαι βουλούμενον.—Στ. 30, *Ταῖς φιάλαις*.]
 Διέγραψα τὰς λέξεις ταύτας, δεῖξαν τοῦτο καὶ τισι τῶν ΠΡ, καὶ παραλι-
 πόντος καὶ τοῦ Α. Ἐτερος δὲ τις τρέπειν παρήγει εἰς τὸ, Ὁ Φάλης, ὡς
 ἡρμήνευσε καὶ ὁ Ἴταλὸς μεταφραστὴς *accompagnata era dalla figura*
di un Priapo. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν νεανικῶν τούτων κόμων τοῦ νέου
 βασιλέως ἔγραψάν τινες τῶν ἱστορικότων τὰ κατ' Ἀλέξανδρον· ἐγὼ δ' ἂν
 μᾶλλον πεισθεῖν Ἀρρίανῳ (ς', 28) λέγοντι, « Ταῦτα δὲ οὔτε Πτολεμαῖος
 » ὁ Δάγου, οὔτε Ἀριστοβούλος ὁ Ἀριστοβούλου ἀνεγράψαν, οὐδὲ τις ἄλλος,
 » ὄντινα ἰκανὸν ἂν τις ποιήσκειτο τεκμηριῶσαι ὑπὲρ τῶν τοιούτων· καὶ μοι
 » ὡς οὐ πιστὰ ἀναγεγράφθαι ἐξήρκεσαν ». Οὐ δὲ γὰρ εἰδὸς, καίπερ ὑπὸ
 τῶν κολάκων ἤδη διεφθορότα τὴν γνώμην, ἐπὶ τοσούτων ἐκδεδιηγῆσθαι τὸν
 Φιλίππου, ὥστε χαίρειν φράσαντα τῇ προσηκούσῃ μάλιστα τοῖς βασιλεῦσι
 σεμνότητι τὸν ταῖς κιναιδαῖς αἰκίον ἐπανελεύσθαι βίον.

ΣΕΛΙΑ. 255, στ. 2, Γεδρωσίας.] Ἐπλανήθη ἐνθάδε ὁ Πλούταρχος, Γε-
 δρωσίας, λέγων, δεῖν εἰπεῖν Καρμανίας, ὡσπερ ἔδοξε τοῖς κριτικοῖς,
 —Στ. 11. Περὶ τὴν Ἀραβίαν.] Παρὰ τὴν Ἀραβίαν γραπτέον εἶναι
 τις τῶν ΠΡ εἴλασε μάλα πιθανῶς. —Στ. 15, Τὸ περὶ Μαλλοῦς τραῦμα.]
 Ἀντὶ τοῦ Τραῦμα, φέρεται παρὰ πᾶσι, Στράτευμα· ὁ τῶν κριτικῶν
 οἱ μὲν εἰς τὸ Πάθημα, ἢ Ἦττημα, οἱ δὲ εἰς τὸ Στράγγευμα (του-
 τέστι, διατριβὴν), οἱ δὲ εἰς τὸ Τραῦμα τρέπειν παρήγουν. Προσιλόμην
 τὴν τελευταίαν ταύτην διόρθωσιν, οὐ μόνον διὰ τὸ πλησιεστέρην εἶναι τῇ
 ἡμαρτημένη γραφῇ, ἀλλ' ὅτι καὶ συνάδει εἰς ἐν ταῖς πρόσθεν (§ 55, σελ.
 244) εἴρηκε Πλούταρχος, « Ἐν αἷς δ' ἡμέραις Ἀλέξανδρος ἐν Μαλλοῖς

ἘΤΡΩΘΗ.— Στ. 19, Ἐνεποίησε.] Ἐξ ΗΛ ἢ προσθήκη τῆς προθέσεως.— Στ. 28, Ὄξυάρτην.] Ὄξυάρτην τοῦτον Ἀρρίανος (γ', 19) καλεῖ.

ΣΕΛΙΑ. 256, στ. 2, Καθεῖρξε τὸν Ἀβουλίτην.] Καὶ ἀπέκτεινεν ὕστερον, καθὰ καὶ τὸν υἱὸν (Ἀρρίαν. ζ', 4).— Πολύμχος.] Οὐδεμίαν τούτου μνήμην ποιοῦνται, Κύρτιος, Στράβων καὶ Ἀρρίανος, ἱστορικοίτες ὁμοῦς κἀκείνοι τὰ περὶ τῆς διορύξεως τοῦ Κύρου τάφου. Ἀρρίανος δὲ φησιν (ς, 29) ὅτι « Ἀλέξανδρος ξυλλαβὼν τοὺς μάγους, τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐσρέβλωσεν, ὡς » κατειπεῖν (ἴσ. γρ. κατείποιεν) τοὺς δράσαντας· οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε » σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὔδὲ ἄλλη πη ξυνηλέγ- » χοντο (ἴσ. γρ. ἐξηλέγχοντο) ξυνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε » ἀφειθήσαν ἐξ Ἀλεξάνδρου ».— Στ. 11, Ὡ ἄνθρωπε... περικαλύπτει.] Παρὰ τῷ Ἀρρίανῳ (Ἀναθ. κσ. Ἀλεξάνδ. ς', 29) οὕτω φέρεται ἡ ἐπιγραφή· « Ὡ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κύρος εἰμι ὁ Καμέουσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις καταστη- » σάμενος, καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσας. Μὴ εὖν φθογήσης μοι τοῦ μνήματος ». ἧς ἡ παρὰ τῷ Στράβωνι (1Ε, σελ. 730) τούτοις μόνον διαφέρει, ὅτι ἐλλείπει ταῖς λέξεσιν, Ὁ Καμέουσου, καὶ φέρει Κτησάμενος (ὥπερ ὁ Πλούταρχος, ἀντὶ τοῦ Καταστησάμενος, Καὶ Βασιλεύς, ἀντὶ τοῦ Βασιλεύσας.— Στ. 12, Ὅθεν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΓ, Πόθεν.— Στ. 13, Μὴ οὖν.] Γράφε, Μὴ μοι οὖν.— Στ. 16, Τὴν ἀδολότητα καὶ τὴν μεταβολήν.] Ὡσπερ ἂν εἰ καὶ ἔλεγε, Τὴν ἀδολότητα τῆς μεταβολῆς, τῶν ἀνθρωπίνων δηλονότι πραγμάτων.— Στ. 19, Κατασπίσας ἑαυτοῦ.] Σπονδὰς ἑαυτοῦ καταχέας.— Καὶ τῶν τριχῶν ἀπαρξάμενος.] Ὁμοίως ταῖς Ἑλλησιν οἱ τοῦ σφραγισμένου ἱερείου τρίχας ἐκτέμνοντες τοῦ μετώπου εἰς πῦρ ἔβαλλον πρὸ τοῦ τῆς θυσίας κατάρξασθαι· διὸ καὶ ἀπαρχαὶ ἐλέγοντο. Δηλαδὲ δὲ καὶ Ὀμηρος (Ὀδυσσ. γ', 446),

Εὐχετ' ἀπαρχόμενος, κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ βάλλων.

— Στ. 21, Ἡδέως γενέσθαι.] Σημειοῦ τὴν φράσιν τοῦ παρακμαζόντος Ἑλληνισμοῦ, ἰσχυροτάτην τῆ παρ' ἡμῖν, Εὐθυμῶ, ἢ Ἐκραθυμῶ (Χυδ. Ξεραθυμῶ ἢ Ξεφάντωνω, ἴδ. Πρῶδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 303, καὶ Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 291). Ἐχρήσατο Πλούταρχος καὶ ἀλλαχοῦ (ἴδ. Στεφ. Θησαυρ. Ἑλλ. γλ. Α, σελ. 1432), καὶ πρὸ τοῦ Πλουτάρχου οἱ τῶν Ἀποκρύφων καλουμένων τῆς Παλαιᾶς διαθήκης βιβλίων συγγραφεῖς, ἐξ ὧν ἀπόχρη τοῦτο μόνον παραθέσθαι (Τωβ. ζ', 9) μαρτύριον, « φάγε, πίε, καὶ ἠδέως γίνου ».— Στ. 23, Αὐτὸν δ' ἐκείνον... ὄψεσθαι.] Τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Κάλανος

ἔψεσθαι.— Στ. 27, Ἄλλος Ἰνδός.] Ὁ καλούμενος Χηγάν, περὶ εὖ ἔπιθι τὸν Δαμασκηνὸν Νικόλαον (Προδρ. Ἑλλ. Βιβλ. σελ. 270).

ΣΕΛΙΔ. 257, στ. 1, Ἀκρατοποσίας.] Περί τῆς μωρᾶς ταύτης ἀκρατοποσίας ἔπιθι καὶ τὸν Αἰλιανὸν (Ποικ. Ἱστορ. Β. μά, σελ. 36).— Στ. 2, Το νικητήριον, στέφανον ταλάντου.] Ἐξ ΕΔ καὶ ἡ στίξις καὶ ἡ γραφή ΑΤ, Τὸ νικητήριον στέφανον τάλαντον. ΑΤ. Τὸν νικητήριον στέφανον τάλαντον· ἀνθ' ἧς οἱ ΠΡ ἔγραψαν ἀπιθάνως πάνυ, Τὸ νικητήριον, στέφανον τ' [τρυτέστι τριακοσίων] τάλαντων, τὰ μωρὰ δηλονότι βραβεῖα, ἀποφάναντες μακρῷ μωρότερα. Ἦν προσειλόμεν διόρθωσιν ἐξέφρασαν καὶ οἱ μεταφρασταί, ὧν ὁ Ἰταλὸς εἶρηκε *Ottenuta così avendo in premio la corona ch' era del valor di un talento.* Ἐπιθι καὶ τὸν Ἀθήναιον (ι, σελ. 437).— Στ. 7, Στάτειραν.] Σεισμεῖωται τοῖς ΠΡ, συνάδειν τὸν Πλούταρχον καὶ ἑτέροις πολλοῖς περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς Δακρείου θυγατρὸς, Ἀρρίανου μόνου Βαρσίνην αὐτὴν καλοῦντος.— Διανέμων δὲ τὰς ἀρίστας τοῖς ἀρίστοις.] Ἐς ὁ γδοήκοντα, κατ' Ἀρρίανον (ζ', 4), ἐνενήκοντα καὶ δύο, κατὰ τὸν Ἀθήναιον (ιβ', σελ. 538), ἐνενήκοντα, κατὰ τὸν Αἰλιανὸν (Ποικ. Ἱστ. ἡ, 7, σελ. 101).— Στ. 9, Γάμον ἄλλον ἐστίασας.] Ἐξ ΗΔ τὸ Ἄλλον, ΑΤ, παρ' ἅπασι Καλόν. Ὁ δὲ νοῦς, Δεύτερον τοῦτον γάμον, ἄλλον παρὰ τὸν τῶν ἐταίρων.— Ἐννακισχιλίων.] Ὑπὲρ τοὺς μυριάς φησὶν Ἀρρίανος (ζ', 4).— Στ. 12, Διαλύσας.] ΔΓ (ἀμείνων) Διέλυσε — Στ. 14, Ἀντιγένης.] Ταρρῖαν, οὗκ Ἀντιγένην, ἀλλαχοῦ (Περὶ τῆς Ἀλεξ. τύχ. ἡ ἀρετ. Β, 7) φησὶ Πλούταρχος τοῦτο προσποιήσασθαι.

ΣΕΛΙΔ. 258, στ. 14, Καὶ διδόντες λόγον.] ΔΓ, Καὶ διαδόντες λόγον. Οὐδέτερα τῶν γραφῶν ἔρρωται. Εἰκὸς δὲ μεταγετοπίσθαι ἐνθάδε τὰς λέξεις ἐκ τῶν κατωτέρω, ὡς ἐδοξέ τιμι τῶν ΠΡ, οὕτω πως γράψαντος τὴν ἀρχὴν Πλουτάρχου, Ἐταπεινοῦντο καὶ εὕρισκον αὐτούς... Τέλος δὲ, δόντες [ἑαυτοῖς] λόγον, καὶ συμφρονήσαντες ἐβάδιζον κ. τ. λ.— Στ. 20, Προσεστώτες.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Προσεστώτες. Ἔστε δὲ Πρὸς τῆ σκηνῆ ἐστῶτες.— Κοίρανον.] Ἠγεμόνα, βασιλέα, κατὰ τὸ Ὀμηρικόν (Ἰλιάδ. Β, 204),

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκυρανήν· εἰς κοίρανος ἔστω.

Ἐνδέχεται μέντοι τὸν Πλούταρχον γεγραφεῖναι, Κάρανον, τὸ διπλοῦν αἰμιτόμομον τοῦ ὀνόματος νόημα· οὐ μόνον γάρ ἐστι κύριον, φ' ἐκαλεῖτο δ

Ἀλεξάνδρου πρόγονος, καὶ πρῶτος βασιλεύσας Μακεδόνων, ὄνομα, ὡσπερ ἄνωτέρω (§ 2, σελ. 185) Πλούταρχος εἴρηκεν, ἀλλὰ καὶ ταῦτον προσηγορικῶς σημαίνει τῷ Κ ο ῖ ρ α ν ο ς, παρὰ τὸ Κ ἄ ρ α δηλονότι τὸ σημαῖνον τὴν κεφαλὴν ὄθεν καὶ ῥῆμα Κ α ρ α ν ὴ παρ' Αἰσχύλῳ (Χορηφ. 524),

Καὶ πῆ τελευτᾷ καὶ καταγοῦται λόγος;

τουτέστι κεφαλαίουται· οὐδὲ γὰρ πείθεται ταῖς λέγουσι Περσικὸν εἶναι τοῦνομα, ὠρμημένοις ἴσως ἐκ τούτου, ὅτι παρὰ τῷ Ξενοφῶντι ('Ελληνικ. Α, 4. § 1) Κ ἄ ρ α ν ο ς ὁ Κύρος καλεῖται, τουτέστιν ἡγεμὼν αὐτοκράτωρ, καὶ εἶον κεφαλὴ τῶν ὑπ' ἐκείνῳ στρατευομένων. Ἔστι γὰρ Κ ἄ ρ η ν ο ν, οὐδετέρως, ἢ κεφαλὴ, ὡς τὸ παρ' Ὀμήρῳ (Ἰμν. εἰς Ἄθην. 8) τοῦ Διὸς Ἄ θ ἄ ν α τ ο ν κ ἄ ρ η ν ο ν, καὶ κατὰ Δωριέων διάλεκτον Κ ἄ ρ α ν ο ν, ἀλλ' εἴη ἀν καὶ ἀρσενικῶς, Ὁ Κ ἄ ρ η ν ο ς καὶ Κ ἄ ρ α ν ο ς, κατὰ τὸ, Ὁ δ ὄ ρ π ο ς καὶ Τ ὸ δ ὄ ρ π ο ν, Ὁ ζ υ γ ὸ ς καὶ Τ ὸ ζ υ γ ὸ ν, καὶ ἄλλα πλείστα διττοκλιτούμενα, καὶ λέγοιτο, Κ ἄ ρ α ν ο ς σ τ ρ α τ ο ῦ, παραπλησίως τῷ παρὰ ταῖς Γάλλοις, Chef d' une armée.— Στ. 22, 'Εδάκρυσ.] ΔΓ, 'Εδάκρυσε.— Στ. 30, Τεχνιτῶν.] Τους σκηναίους κατ' ἐξοχὴν, τουτέστι τοὺς ἐν θεάτροις ἀγωνιζομένους ἐνθάδε σημαίνει, εὖ καὶ εἰδικωτέρως, Π ε ρ ῖ Δ ι ὄ ν υ σ ο ν τ ε χ ν ῖ τ α ς, καὶ Δ ι ο ν υ σ ι α κ ο ῦ ς ἐκάλου (Γαλιστί Artistes du théâtre.)

ΣΕΛΙΑ· 259, στ. 2, Δίαιταν, ἀλλ' ἅμα τῷ τὸν ἰατρὸν κ-τ-λ.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ προσέβηκαν τὸ, Ἄ μα, ΑΤ, Δίαιταν, ἀλλὰ τῷ τὸν ἰατρὸν ἄμεινον δ' ἂν γράφοις δίχρα τοῦ συνδέσμου, Δίαιταν, ἅμα τῷ τὸν ἰατρός.— Στ. 3. Γλαυκίαν.] Γλαυκίαν, τὸν ἄθλιον τοῦτον ἰατρὸν Ἀρρίανος (Ζ, 14) ὀνομάζει· καὶ καλῶς ποιῶν οὐ πείθεται ταῖς ἱστορήσασιν οὕτως ἀπηνές ἔργον Ἀλεξάνδρον ἐξεργάσασθαι. ἔκεικε δὲ ἐ αὐτός εἶναι καὶ ὁ ἐμπειρικός ἰατρός Γλαυκίας, ὁ καὶ τινα τῶν Ἱπποκράτους ὑπομνηματισάμενος, εὖ καὶ Κέλσος καὶ Γαληνὸς μνημονεύουσιν οἱ ἰατροί.— Στ. 7, Ἴππους τε κείραι. . . καὶ ἡμίονους.] Πέρσας μιμούμενος ἐκέλευσε τοῦτ' Ἀλέξανδρος, ὡς ἐσημείωσαντο οἱ ΠΡ, παραθέμενοι ἅ φησιν Ἡρόδοτος, (Θ, 24) περὶ τοῦ ἐπὶ Μασισίῳ πένθους τῶν βαρβάρων, « Σφείας τε αὐτοὺς κείροντες, καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑπο » ζύγια. — Στ. 13. Κοσσαίων.] Ἐξ ΕΔ ἡ τροπὴ τῆς πτώσεως καὶ τοῦ ἀριθμοῦ, ἐκ δὲ Ἀρρίανου καὶ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου ἢ γραφὴ τῆς πρώτης συλλαβῆς, ΔΤ, Κ ο υ σ σ α ῖ ο ν.— Στ. 15. Ταφῆν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τ ἄ φ ο ν

—Στ. 16, Ἀπὸ μυρίων ταλάντων.] Ὅσων καὶ Ἀρβιανός (Ζ, 14) ἰσόρηκε. Δι-
 ὕδωρος δὲ καὶ Ἰουστίνος, Ἀπὸ μυρίων καὶ διαχιλίων εἰρήκασιν, ὡς ἐση-
 μειώσαντο οἱ ΠΡ. —Στ. 18, Στασικράτην.] Δεινοκράτην τοῦτον ὀνομάζε-
 σθαι παρὰ τῷ Βιτρούτῳ ἐσημειώσαντο οἱ ΠΡ. —Στ. 23, Ἐξεργάσασθαι.] Ἐξ
 ΕΛ, ΑΤ, Ἐξεργάσασθαι. —Στ. 29, Ἀφίκτο.] Ἐξ ΗΛ, ΑΤ, Ἀφίκτο. Μακ-
 μυροῦσι δὲ τῇ διερωθεῖ καὶ οἱ μεταφρασταὶ, καθ' ὑπερσυντελικὸν χρόνον
 ἐρμηνεύσαντες τὸ ῥῆμα, πρὸς δὲ καὶ παράλληλον χωρίον Πλουτάρχου (Και-
 σαρ. § 41, σελ. 303) τεδί. « Ἀφράνιος δὲ (νεωστὶ γὰρ ἐξ Ἰβηρίας ἀφίκτο
 κακῶς στρατηγήσας), διαβαλλόμενος κ. τ. λ. ».

ΣΕΛΙΑ. 260, στ. 3, Εἶδε.] ΔΓ, Ὀρξ.— Στ. 7, Πυθαγόραν.] Διὰ διφθόγ-
 γου τὴν πρώτην ὁ Ἀρβιανός, Πειθαγόραν.— Στ. 15, Οἱ σφαιρίζοντες.]
 Γραπτέον, Οἱ σφαιρίζοντες, ὥσπερ εἰκάσι τις τῶν ΠΡ, καὶ ἤρ-
 μήνευσεν ὁ Α, qui jouoient avec lui. — Στ. 26, Ἠφάνισεν.] Ἀπέκτεινε
 δηλονότι, ὡς φησι Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ΙΖ, 116). — Στ. 28, Ἰόλαος.]
 Κατωτέρω δὲ (§ 77, σελ. 263), ὡς ἀπὸ τῆς Ἰόλαος (εὐκ' Ἰόλλας, ὡς
 τινες γράφειν κἀνταῦθα παρήνουν) εὐθείας. Καὶ τὰ μὲν εἰς αὐο κοινά, τὰ δὲ
 εἰς ας, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 264) σεσημειώται περὶ τῶν παρὰ
 τὸ Λαὸς συνθεθειμένων, κατὰ συγκοπὴν εἰσὶ δωρικὴν, οἷον Ἀρχέλαος καὶ
 Ἀρχέλας, Ἀγχισίλαος καὶ Ἀγχισίλας. Εὐρηται δὲ καὶ ὁ Νικόλαος, Σπαρ-
 τιάτης ἀνὴρ, ὁ τοῦ Βούλιος, Νικόλαος, ὁμοίως τῇ παρ' ἡμῖν συνθεσίᾳ,
 καλούμενος παρ' Ἡροδότῳ (Ζ, 137).

ΣΕΛΙΑ. 261, στ. 8, Μακρὰν ἤκουσι τῶν ἐλέγχων.] Οἱ γὰρ ἐλεγχοὶ ἐν τῇ
 Μακεδονίᾳ ἦσαν, ἢ δὲ κατηγορία ἐν Βαβυλωνίᾳ ἐγένετο, ὅπου μὴ παρῶν Ἀν-
 τίπατρος οὐκ εἶχεν ἀπολογεῖσθαι.— Στ. 9, Ἀναγελάσας.] Οὐχ ἀπλῶς τὸ
 Γελᾶν σημαίνει ἐνθάδε ἢ λέξις, ἀλλὰ τὸ Καταγελάσεν τούτεστι τὸ μετὰ
 χλευασμοῦ γελᾶν καταμωκώμενον τοῦ λέγοντος· ὅθεν καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνθεσία,
 ἐπὶ τοῦ χλευάζω καὶ καταγελῶ τέταχεν καὶ τὸ Ἀναγελῶ καὶ τὸ Περι-
 γελῶ, καὶ αὐτὸ προσέτι τὸ ἀπλοῦν Γελῶ, οἷον, Τὸν Ἀναγέλασεν, τὸν
 ἐπεριγέλασεν, ἢ τὸν ἐγέλασεν ὅλος ὁ κόσμος. Τοῦτο δὲ τὸ
 ἀπλοῦν σημαίνει παρὰ ταῦτα καὶ τὸ Ἀπατῶ, διὰ τὸν παρακολουθεῖντα δη-
 λονότι γέλωτα τῶν ἀπατώντων ἐπὶ τῇ τῶν ἀπατωμένων εὐθεσίᾳ τε καὶ εὐ-
 πισίᾳ, κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Θεογνίδος (Παράινεσ. 59) περὶ τῶν πενηρῶν εἰρημένον:

Ἀλλήλους δ' ἈΠΑΤῶΣΙΝ, ἐπ' ἀλλήλοισι ΓΕΛῶΝΤΕΣ,

— Στ. 10, Εἰς ἐκάτερον τῶν λόγων.] Τὸν Κρεῖττω λόγον καὶ τὸν ἤττω λεγόμενον, τούτεστι τὸν δυνάμενον ταῦτὸ καὶ δίκαιον καὶ ἄδικον, καὶ ψευδὲς καὶ ἀληθές, καὶ καλὸν καὶ αἰσχρὸν ἀποδεικνύει. Ταῦτα μέντοι οὐκ Ἀριστοτέλους, ἀλλὰ τῶν σοφιστῶν ἦσαν εὐρήματα, τῶν καλουμένων Ἀντιλογικῶν ἢ Ἐριστικῶν, οὓς Ἀριστοτέλης, πολλαχοῦ, καὶ Πλάτων, καὶ Ἰσοκράτης (ἴδ. Ἰσοκράτ. Β, 159-160 καὶ 236), μηδὲν ὑγιᾶς λέγοντας ἐξήλεγξαν, ὁ δὲ χαριέστατος Ἀριστοφάνης (Νεφέλ. 889-1104) καὶ κομιδῇ γελοῖους ἀπέδειξεν. Εἰσηγητῆς δὲ τούτων Πρωταγόρας, ὁ Ἄβδηρίτης, «Ὁν Εὐδοξος ἰστορεῖ τὸν ἦσ»
 » σω καὶ κρίσεισσι λόγον πεποινηκέναι, καὶ τοὺς μαθητὰς δεδειχέναι (γρ. Τοῦς
 » μαθητὰς δεδιδαχέναι, ἢ Τοῖς μαθηταῖς δεδειχέναι)
 » τὸν αὐτὸν ψεγεῖν καὶ ἐπαινεῖν (Στεφ. Βυζαντ. λεξ. Ἄβδηρα)». — Οἰμω-
 ξομένου γ', ἄν.] ΠΡΑ, ΑΤ, Οἰμωξόμενοι ἄν. ΔΓ, Οἰμωξομένων
 ἄν. Οἰμῶξε με ἐν οὖν, ἄν. Προειλόμην τὴν διόρθωσιν Οἰμωξομένου
 (τοῦ Ἀριστοτέλους δηλονότι) τῶν τριῶν ἐτέρων γραφῶν, ὡς τῶν μὲν δύο (Οἰ-
 μωξόμενοι καὶ Οἰμωξομένων) οὐκ ἔχουσιν πρὸς ὁ συναφθεῖεν, τῆς
 δὲ τρίτης (Οἰμῶξει) οὐδὲ καθαρῶς ἐλληνικῆς οὐσης, εἴτ' εἰς Ἀριστοτέλην,
 εἴθ' ὡς ἔδοξέ τι τῶν ΠΡ, εἰς Ἀντίπατρον, ἀναφέροιο. Οἰμῶξε ται γάρ,
 οὐκ Οἰμῶξει, λέγειν φιλοῦσι, καθὰ καὶ ἐν πλείστοις ἄλλοις ῥήμασιν, ὧν
 τὸν μὲν ἐνεστῶτα κατ' ἐνεργητικὴν, τὸν δὲ μέλλοντα κατὰ μέσσην διάθεσιν ἐκ-
 φέρουσι. — Στ. 12, Οὕτω] Ἐκ ΔΓ οἱ ΗΡ, ΑΤ, Αὐτῶ. — Στ. 16, Κραδαν-
 θῆναι.] Σεισθῆναι, τιναχθῆναι, τραχθῆναι, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος· ὄθεν καὶ
 Κραδασμόν γῆς τὸν σεισμὸν Ἐπίκουρος (παρὰ Διογ. Λαερτ. 1, 105)
 ἔκαλει. — Στ. 22, Μκντευσόντων.] Σημειοῦ τὸν μήπω καταχωρισθέντα ἐν τοῖς
 Λεξικοῖς ἐνεργητικὸν τύπον τοῦ Μαντευσόντων, ὅμοιον τῶ τε ἐν ἄλλοις
 (Πλουτάρχ. Μέρ. Β, σελ. 456) σημειωθέντι τοῦ Προμαντεύων καὶ
 τῆ παρ' ἡμῖν συνθηεῖα. Ἀπιθετικῶς γάρ ἐκφέρειν οἱ δόκιμοι φιλοῦσι τὴν
 ἐνεργητικὴν σημασίαν, Μαντεύομαι λέγοντες καὶ Προμαντεύομαι
 — Στ. 24, Καταφρόνησις.] ΔΓ, Περιφρόνησις. — Ἡ δεισιδαιμονία, δίκην
 ὕδατος ἀεὶ πρὸς τὸ ταπεινούμενον, καὶ ἀναπληροῦν ἀβελτερίας καὶ φόβου τὸν
 Ἀλέξανδρον γενόμενον.] Ὅτι μὲν οὐκ ἔρρωται τὸ χωρίον, καὶ τυφλῶ δῆλον·
 ἄλλοι δ' ἄλλως· αὐτὸ διορθοῦν ἐπιβάλλοντο, οἱ μὲν δεῖν γράφειν φάσκοντες, Ἡ
 δεισιδαιμονία, δίκην ὕδατος ἀεὶ πρὸς τὸ ταπεινούμενον
 βέουσα καὶ ἀναπληροῦσα τῶν γενομένων, οὐκ οἶδ' ὅπως
 συναρτῶντες, πλὴν εἰ μὴ διαγράφειν ὅπως ἐβούλοντο τὰ λοιπά. οἱ δὲ, Ἡ δεῖ-

Ἐιδαιμονία, δίκην ὕδατος, αἰεὶ πρὸς τὸ ταπεινούμενον
καὶ κἀταντες ῥέουσα, ἀβελτερίας καὶ φόβου τὸν Ἀλέξαν-
δρον ἀνεπλήρου, καλῶς μὲν τῷ νῶ, οὐκ ἀσφαλεῖ δὲ, οὐδὲ τοῖς πα-
ραδεδομένοις τῆς κριτικῆς ἐπιστήμης κινῶσιν οἰκεία, τῇ θεραπείᾳ ἄλλοι
δὲ παραβολώτερον, ἀνωτέρω τὸ ἔλλκος λανθάνειν ὑποτοπάσαντες, πυρὶ τὸ
λεγόμενον καὶ σιδήρῳ θεραπεύειν ἐθάρρησαν, γράφοντες, Καὶ μαντιύον-
των μεστὸν ἦν τὸ βασιλείον, καὶ ἀναπληροῦντων ἀβελ-
τερίας καὶ φόβου τὸν Ἀλέξανδρον. Οὕτως ἄρα δευνὸν
μὲν ἀπιστία... ἢ δεισιδαιμονία, δίκην ὕδατος αἰεὶ πρὸς
τὸ ταπεινούμενον παραγενόμενον. Τῶν δέ τις ἐμοὶ φίλων
ὁμογενῶν οὕτως ἔφετο δεῖν γράφειν, Δεινὴ δ' αὖθις ἡ δεισιδαιμονία
δίκην ὕδατος αἰεὶ πρὸς τῷ ταπεινοῦν καὶ ἀναπληροῦσα
ἀβελτερίας καὶ φόβου τὸν Ἀλέξανδρον, τὸ τῆς ἐπομένης με-
τοχῆς (Γενόμενον) ἀσυνάρτητον οὐδ' αὐτὸς ἔχων ὅπως θεραπεύσειε. Γρα-
πτέον ἴσως, Ἡ δεισιδαιμονία, ἡ, δίκην ὕδατος αἰεὶ πρὸς τὸ
ταπεινούμενον καταρρέοντος, ἀνεπλήρου ἀβελτε-
ρίας κατάφρονον τὸν Ἀλέξανδρον γενόμενον.— Στ. 27, Καί-
περ χρησμῶν.] ΔΓ, Καὶ χρησμῶν: Καὶ περὶ χρησμῶν. Εἰμοὶ δὲ ἀμεινον ἔδοξε,
ὥσπερ καὶ τινὶ τῶν ΠΡ, διαγράφειν ὅλως τὸ, Καί περ.— Στ. 3ο Μήδιου.]
Μήδειον τοῦτον ὀνομάζει παρ' Ἀθηναίῳ (σελ. 434) ἡ Νικοβούλη, τὰ κατ' Ἀ-
λέξανδρον ἱστορήσασα καὶ αὐτή. Ἦν δὲ Μήδιος Θεσσαλὸς τὸ γένος, καὶ ὡς
φησιν Ἀρρίανος (Ζ, 24), τῶν ἐταίρων Ἀλεξάνδρου ὁ πιτανώτατος.

ΣΕΛΙΑ. 262, στ. 2, Σκύφον Ἡρακλέους.] Εἰς δέον ἐσημειώσατό τις τῶν
ΠΡ, ἐκ τοῦ Μακροβίου (Κρονικ. Ε, 21), Κάνθαρον μὲν ὀνομάζεσθαι
τὸ ποτήριον, ᾧ Διόνυσος ἔπινε, Σκύφον δὲ, ᾧ Ἡρακλῆς. Ἐχώρει δὲ τὸ θα-
νάσιμον τοῦτο ποτήριον δύο χόρα, ὡς φησιν Ἐφίππος (παρ' Ἀθην. σελ. 434).
Λέγεται δὲ διγενῶς, Ὁ σκύφος καὶ τὸ σκύφος: ἔτι δὲ καὶ Σκύπ-
φος προσθέσει τοῦ π (Ἀθην. σελ. 498), Τοῦτο δὲ τὸ πφ τῶν προσδορείων
Εὐρωπαϊῶν οἱ μὲν δι' ἑνός, οἱ δὲ διὰ διπλοῦ φ, οἱ δὲ δι' ἑνός, οἱ δὲ διὰ διπλοῦ
π ἐξήνεγκαν. Scif γὰρ Esquif, Sciff, Squiffo, Ship, Skeppe, ἐν διαφό-
ροις φωναῖς τὴν αὐτὴν ἔχοντα σημασίαν τοῦ Πλοῖον, λέγεται παρ' ἐκεί-
νοῖς. Εἰκὸς γὰρ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι τὸ ἀρχαῖον ταῦτο σημαίνειν τὸ Σκύ-
φος τῇ Σκάφῃ ἢ τῇ Σκαφίδι, τουτέστιν ἀγγεῖῳ ξυλίνῳ κεκοιλιαμένῳ, μικρῷ
μὲν, αἷω ποτηρίῳ χρῆσθαι, μεγίστῳ δὲ, καὶ νηϊ, οἷα ἦσαν τὰ παρὰ τοῖς

ἀρχαίους μονοξυλα πλοῖα· « Τὸ δὲ σκύφος ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς σκαφίδος » φησί τις παρ' Ἀθηναίῳ (σελ. 499)· ἔθεν ἐστὶν ἐξηγεῖσθαι καὶ τὸν περὶ Ἡρακλέους ἄστονον μῦθον, τὸν λέγοντα, ὅτι ποτηρίῳ διέπλευσε τὸν ὠκεανὸν, ἐπὶ τὰς Γηρυόου βίβας ὀρμῶν (Ἀθην. Τομ. Δ, σελ. 211). Γούτο γὰρ τὸ ποτήριον, τὸ Ἡρακλέους πλοῖον, Ἀλέξανδρος μὲν ὁ Λιτωλὸς (παρὰ Εὐσταθ. εἰς Διόνυσ. τὸν Περιηγ. 558) Λέβητα χάλκεον ὀνομάζει, Εὐφορίων δὲ Χαλκεῖαν ἄκατον. Καὶ σημείωσαι, ὅτι καὶ ἡ Ἄκατος καὶ πλοῖον ἐσήμαινε, καὶ ποτηρίου εἶδος ἦν, οὕτω καλούμενον, ὥσπερ καὶ τὸ Σκύφος. — Στ. 3, Διαλγής.] Ἐπιτείνει ἡ Διὰ, καθὰ καὶ ἡ Περιῖ ἐν τῷ Περιαλγής. — Στ. 5, Ἐξόδιον.] Σησημείωται ἡδη ἀλλοχουῖ (Ἡλιωδός. Β, σελ. 367) τοδὶ τὸ χωρίον, καὶ ὡς ἐντεῦθεν ἡ παρ' ἡμῶν συνήθεια ἠρανόσατο τὸ Ἐξόδιον, ἐπὶ τῆς τῶν ἀποικομημένων ἐκφορᾶς καὶ κηδείας, καὶ προσέτι ἐπὶ τοῦ ἐπ' αὐταῖς θρήνου. Νῦν δὲ παραβεβλήσθω τούτῳ καὶ ἕτερον Πλούταρχου (Πελοπίδ. § 34, Μέρ. Β, σελ. 197) χωρίον, « Τὴν Διονυσίου ταφὴν, οἶον τραγῳδίας μεγάλης, τῆς τυραννίδος ἐξόδιον θεατρικὸν γενομένην ». — Στ. 9, Ἐν δὲ ταῖς ἐφημερίσιν.] Ἄς ἀνέγραψαν Εὐμένης τε ὁ Καρδιανὸς καὶ Διόδοτος ὁ Ἐρυθραῖος, ὡς φησὶν Ἀθήναιος (σελ. 434). — Τὰ περὶ τὴν νόσον.] ΕΞ ΗΑ ἡ προσθήκη τοῦ πρώτου ἄρθρου. — Στ. 10, Ὀγδοὴ ἐπὶ δεκάτῃ.] Πηρέλιπε τὴν ἐπτακαδεκάτην, ἀφ' ἧς ἤρξατο ἡ νόσος· ἦν δὲ ἡ ἐπιούσα τῆς ἐν ἧ πρὸς Μήδιον ἐκώμασεν, ὡς εἶρηκεν ἀνωτέρω Πλούταρχος. — Στ. 12, Διημέρευσε.] ἘΞ ΗΑ (συναδούσης τοῖς μεταφρασταῖς), ΑΤ, Διημέρευσε. — Στ. 16, Τῇ δεκάτῃ φθίνοντος.] Τουτέστι τῇ εἰκοστῇ πρώτῃ. — Στ. 18, Βαρῶς ἔσχε.] Καθὰ ἐν τῇ συνιθείᾳ λέγομεν Ἐβάρυνεν ὁ ἄρρωστος, καὶ Ἐβάρυνεν ἡ ἀρρώστια. — Τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν.] Τὴν ἐνάτην φθίνοντος, τουτέστι τὴν εἰκοστὴν δευτέραν. — Στ. 21, Ἐβδόμη.] Τουτέστιν εἰκοστῇ τετάρτῃ· παρέλιπε γὰρ τὴν ὀγδόην φθίνοντος, τουτέστι τὴν εἰκοστὴν τρίτην. — Στ. 23, Τηξιάρχους.] Χιλιάρχας, φησὶν Ἀρβήανος (Ζ, 25). — Στ. 25, Τῇ ἕκτῃ.] Τῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ. — Στ. 26, Ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πέμπτην.] Τουτέστι, τὴν εἰκοστὴν ἕκτην. — Στ. 3α, Ταύτης δὲ τῆς ἡμέρας.] Τουτέστι τῆς εἰκοστῆς ἕκτης. Ἐτεροι μὲν τοι γράφουσιν (ἐκ ΔΓ) δεινφασίν, Τετάρτης δ' ἡμέρας, ἐν ἔχῃ νοεῖσθαι ἡ τετάρτη φθίνοντος, τουτέστιν ἡ εἰκοστῇ ἑβδόμῃ.

ΣΕΛΙΑ. 263, στ. 3, Τῇ δὲ τρίτῃ φθίνοντος.] Τουτέστι τῇ εἰκοστῇ ὀγδοῇ. — Στ. 7, Μηνύσεως.] ΔΓ. Ζητήσεως. — Στ. 8, Τοῦ Ἰόλα.] Τουτέστι, τοῦ Ἰολάου (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 461), ὡς καὶ ἐν τῇ παρ' ἡμῶν

συνηθεία, Τοῦ Νικολάου, ἀντί τοῦ, Τοῦ Νικολάου.— Στ. 14. Νωνακρίδι.] Ἐξ ΗΑ, ΑΤ, Νωνακρίδι. Νόνακρῖς γὰρ προπαροξυτόνως καλεῖται ἡ Ἀρκαδική πόλις αὕτη, ἐν ἣ τὸ μυθεύμενον τῆς Στυγῆς ὕδωρ, ὀλίγον ἐκ πέτρας στάζον, καὶ εἰς τὸν Κραῖθιν ποταμὸν ἐμπύπτον (Ἡροδότ. στ', 74 καὶ Πausan. ἦ, 18). Ἐκ τούτου δὲ καὶ τὸ ἐν Ἄδου Στυγῆς ὕδωρ ἐμυθεύθη, καθ' οὗ ὁμύασιν αἱ παρ' Ὀμήρῳ θεοὶ (Ἰλιάδ. δ, 37-38),

Καὶ τὸ κατειδόμενον Στυγῆς ὕδωρ, ὅς τε μέγιστος

ὄρκος δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι θεῶσιν,

ὡσπερ κατὰ τῆς Ἀρκαδικῆς Στυγῆς οἱ ἄνθρωποι.— Εἰς ὄνου χηλῆν.] Πλίνιος δὲ (λ', 16) καὶ Βιτρούβιος (ἦ, 3) εἰς ἡμίονου, Πausanίης δὲ (ἦ, 18) εἰς ἵππου χηλῆν, φησὶν Ἀντίγονος δ' ὁ Καρύστιος (Ἱστορ. παραδοξ. 174) μόνὰ τὰ κεράτινα ἀγγεῖα στέγειν τὸ Στυγῆς ὕδωρ ἱστορήκει. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μυθικὰ, θαύματα μωροῖς νῦν δὲ οὐδὲν ἔγνωσται τηλικαύτην ἔχον δηλητηριον δύναμιν ὕδωρ.— Στ. 22, Δυσζήλωσ.] Ζηλοτύπως.— Στ. 24, Προσαγαγοῦσα μετὰ τῆς ἀδελφῆς ἀπέκτεινε.] Τὸ μὲν Προσαγαγοῦσα, ἐστὶ πρὸς ἑαυτὴν ἐλθεῖν ποιήσασα· τὸ δὲ Μετὰ τῆς ἀδελφῆς ἀπέκτεινε, εἰκότως ἂν τις μέμφαιτο ὡς οὐ σαφῶς εἰρημένον. Ἔστι γάρ, καὶ ἀντί τοῦ, Ἡ Ῥωξάνη μετὰ τῆς ἰδίας ἀδελφῆς, τουτέστιν, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀδελφῆς βοηθουμένη, ἀπέκτεινε τὴν Στατείραν, ἐκδέξασθαι τὸ λεγόμενον (καθὰ τις ἐξεδέξατο τῶν ΠΡ, ὅς ἴσως διὰ τοῦτο, καὶ τὸ Προσαγαγοῦσα ἔτρεψεν εἰς τὸ Προσαγαγοῦσα ν), καὶ ἀντί τοῦ, Ἡ Ῥωξάνη προσαγαγοῦσα ἀπέκτειναν αὐτὴν τε τὴν Στατείραν, καὶ τὴν ἀδελφὴν τῆς Στατείρας, ὡς ἠρμήνευσαν ὅ, τε Α καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστὴς, καὶ ὡς ἐρμηνευτέον εἶναί μοι δοκεῖ. Εἴη δ' ἂν ἡ τοιαύτη σύνταξις τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ αἰὼν ἐστὶ καὶ τὸ τοῦ Ἀχιλλέως Τατίου (Ἐρωτικ. Α, σελ 35) «Τοῦτο μὲν ἔσθεσεν ἡ πονηρὰ τύχη ΜΕΤΑ σοῦ», ὅ ἐστιν, οὐ Τοῦτο ἔσθεσαν ἡ πονηρὰ τύχη καὶ σοῦ, ἀλλὰ, Ἡ πονηρὰ τύχη ἔσθεσε τοῦτο καὶ σέ. Τὰ γὰρ διὰ τῶν τῆ Μετὰ ἢ τῆ Σὺν συναπτομένων πλαγίων πτώσεων δηλούμενα, ἐὰν ἦ, ἢ εἶναι νομίζονται, ἔμφυχα. ἢ τε πρὸς ἦν φέρονται εὐθεῖαν ἐνεργητικῶς συντάσσεται ῥήματι, συνεργῶντα καὶ αὐτὰ τῶ ἐνεργῶντι προσώπῳ νοεῖται. Αὐτίκα Ἰσοκράτης (Πρὸς Δημόνικ. σελ. 3), «Τίμα τὸ δαιμόνιον αἰεὶ μὲν, » μάλιστα δὲ ΜΕΤΑ τῆς πόλεως» τουτέστιν, ἦνίκα εἰ πολῖται τιμῶσι, τίμα καὶ σὺ τὸ δαιμόνιον. Οὕτω καὶ Θουκυδίδης (Α, 127), «Ἦλασε δὲ [τοὺς ἐναγεῖς]

» καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος ὕστερον ΜΕΤὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων»
 ὁ, μηδὲν δέον, ὁ σχολιαστὴς ὡς ἀμφίβολον χρήζειν ὑπέλαβεν ἐρμηνείας, « Πό-
 » τερον, ἤλασε μετὰ τῶν στασιαζόντων Ἀθηναίων, τουτέστι καὶ τοὺς στασιάζον-
 » ζοντας, ἵνα μὴ ᾧσιν ἐν τῇ πόλει οἱ ἀλιτῆριοι, ἢ ἤλασε μετὰ τῶν Ἀθηναίων,
 » ὅτε ἐστασίαζον, ἵνα μὴ ᾧσιν ἐν τῇ πόλει οἱ ἀλιτῆριοι ὅπερ ἄμεινον ». Πα-
 ραπλησίως ἠπόρηται ταῖς σχολιασταῖς καὶ τὸ Ὀμηρικὸν τόδε (Ψιὰδ. ὁ, 26),

Τὸν σὺ Εἶν Ἐορέῃ ἀνέμῳ πεπιθοῦσα θυέλλας.

« Ἄδηλον γὰρ εἶτε αὐτῇ [ἡ Ἥρα] καὶ ὁ Βορρᾶς ἀνέπεισαν τὰς θυέλλας, εἶτε
 » αὐτῇ ἔπεισε καὶ τὸν βορρᾶν καὶ τὰς θυέλλας» (Εὐστάθ. σελ. 1003). Ἄλ-
 λ' ἄμεινον ἐνθάδε τὸ πρῶτον, ὅτι Ἥρα καὶ Βορέας ἔπεισαν τὰς θυέλλας,
 ἐπεὶ ἔμφυχος εἶναι ἐμπιστεύετο ταῖς πάλαι ὁ Βορέας, εὖ καὶ τοὺς παῖδας
 ὕστερον Ἡρακλῆς μνησικακήσας ἀνεῖλε· πλὴν εἴτις φαίη ποιητικῇ ἀδείᾳ
 τοῦτο πεφράσθαι, οἷόν ἐστι καὶ τὸ παρὰ Πινδάρῳ (Πυθ. 137-139) παρά-
 δειγμα τόδε,

Ματρὶ, τὴν κοῦραι παρ' ἐμὸν πρόθυρον

Σῖν Πανὶ μέλπονται θαμὰ

Σεμνὰν θεὸν ἐννύχιαι,

ἔπου τὸ ἀμφίβολον ἐπιλύσασθαι βουλόμενος ὁ σχολιαστὴς φησὶν, « Οὐχ ὅτι
 » αἱ κόραι σὺν τῷ Πανὶ χορεύουσι καὶ ἀνυμνοῦσι τὴν Πέαν, ἀλλὰ τὴν
 Πέαν καὶ τὸν Πᾶνα ἀνυμνοῦσι » καὶ τὸ παρὰ τῷ Κομικῷ Ἀριστοφάνει (Βατρ.
 1511),

Νῆ τὸν Ἀπόλλω, στίξας αὐτοῦς

καὶ ξυμποδίσας,

μετ' Ἀδείμαντου τοῦ λευκολόφου

κατὰ γῆς ταχέως ἀποπέμψω,

τουτέστιν, Ἐγὼ στίξας αὐτοῦς καὶ τὸν Ἀδείμαντον κατὰ γῆς ἀποπέμψω.
 Ἀμφίβολα γὰρ ταῦτα καὶ ἐπίμειπτα γίνεται, διὰ τὸ ἔμφυχον τῶν συναπτο-
 μένων τῇ προθέσει πλαγίῳν· ἐπεὶ ὅταν ἄψυχα ᾗ, οὐδὲν κωλύει καὶ οὕτω συν-
 τάττειν, οἷόν ἐστι τὸ τοῦ Θουκυδίδου (Β, 24), « Τριήρεις τε ΜΕΤ' αὐτῶν
 » ἐξαιρέτους ἕκατὸν ἐποίησαντο . . . ὧν μὴ χρῆσθαι μηδεμιᾶ ἐς ἄλλο τι ἢ
 ΜΕΤὰ τῶν χρημάτων, κ. τ. λ. » ἄψυχα γὰρ ὄντα τὰ χρήματα οὐ συγχωρεῖ

ἑτέρως ἐκδέξασθαι τὸ λεγόμενον, ἢ ὅτι ἐξαίρετους ἐποιήσαντο τριήρεις καὶ ἐξαίρετα χρήματα, καὶ ὅτι ἔδοξεν αὐτοῖς μὴ χρῆσθαι μήτε ταῖς τριήρεσι, μήτε ταῖς χρήμασι κ. τ. λ. Τιοῦτον καὶ τὸ τοῦ Ἀνακρέοντος (Ῥδ. 53),

Στεφανηφόρου MET' ἦρος

Μέλομαι ῥόδον θερινόν·

ἀψύχου γὰρ ὄντος τοῦ ἦρος, νοητέον ἐπ' ἀνάγκης ὡς, Ἀνακρέων μέλπει τὸ ἔαρ καὶ τὸ ῥόδον, οὐχ ὡς, ὁ Ἀνακρέων καὶ τὸ ἔαρ μέλπουσι τὸ ῥόδον. Ἔστι μὲντοι, καὶ ἐμψύχου ὄντος τοῦ συναπτομένου τῇ προθέσει, οὐδὲν ἦττον ἀμφιβολίας ἀπηλλάχθαι τὸν νοῦν, ἐὰν αὐτοπαθῶς ἐνεργῇ τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, τουτέστιν, ἐὰν ἢ πρὸς ἦν ἢ μετάθασις γίνεταί τῆς ἐνεργείας πῶσις, μία τῶν ἐπιταγματικῶν οὕσα τυγχάνη ἀντωνυμιῶν, οἷον ἐπὶ τοῦδε τοῦ παραδείγματος (Ἀριστοφ. Νεφέλ. 1449).

Οὐδὲν σε κωλύσει ΣΕΑΥΤΟΝ ἐμβαλεῖν

εἰς τὸ βάραθρον ΜΕΤ' Ἀ Σωκράτους.

Κωλύει γὰρ ἢ ἐπιταγματικῇ ἑτέρως νοεῖσθαι τὸ λεγόμενον, ἢ ὅτι ἀμφοτέρους ἐμβαλεῖν ἑαυτοὺς εἰς τὸ βάραθρον κελεύει· ἐπεὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, Οὐδὲν κωλύει ὅπως σὺ καὶ Σωκράτης ἐμβαλεῖς σεαυτὸν κ. τ. λ., ὥσπερ ἦν εἰπεῖν ἐπὶ τοῦ προτέρου ἀριστοφανείου παραδείγματος, Ε γὼ καὶ ὁ Ἀδείμαντος στίξαντες αὐτοὺς κατὰ γῆς ἀποπέμψομεν.— Στ. 27, Τὸν Ἀρρίδαϊόν, ὥσπερ δορυφόρημα τῆς βασιλείας, ἐφελκόμενος.] Φιλίππου υἱός· ἦν ὁ Ἀρρίδαϊός (Διοδώρ. Σικελ. III, 1). Ἡ δὲ παραβολὴ ἀπὸ τῆς σκηνῆς· ἐκεῖ γὰρ οἱ βασιλεῖς ἢ τῶν ἐν τέλει τινὲ παρεπόμενοι θεράποντες καὶ δορυφόροι, καθὰ καὶ νῦν φιλεῖ γίνεσθαι ἐπὶ τῶν παρὰ τοῖς Εὐρωπαϊαῖς θεάτρων, τοῦ πιθανοῦ μόνου χάριν παρέπονται, οὐκ ἀγωνιζόμενοι· οὐδέ τι λέγοντες ὄλωσ, ἀλλ' ὡς Ἀριστοφάνης (Βατρ. 940) φησί,

Πρόσχημα τῆς τραγωδίας γρύζοντες οὐδέ τουτί.

Δίο καὶ Κενά, ἢ Κωφὰ πρόσωπα, καὶ Δορυφορήματα (Ἡσύχ. λέξ. Δορυφόρημα) ἐκαλοῦντο, καθὰ καὶ Λουκιανὸς (Πῶς δεῖ ἱστορ. συγγρ. § 4) φησί, «Ὡς μὴ μόνος ἄφωνος εἶην ἐν οὕτω πολυφώνῳ τῷ κειρῷ, μη» δ' ὥσπερ κωμικὸν δορυφόρημα κελχνῶς σιωπῇ παραφεροίμην» καὶ πάλιν (Τεξαρ. ἢ φιλ. § 9), «Αἶ πολλαὶ ἐκεῖναι τραγωδίαί, ταῖς κεναῖς τούτοις» καὶ κωφοῖς προσωπέοις ἐοικῶτας ὑμᾶς ἀπολιποῦσαι, ἀ διηρημένα (γρ. διηρ-

» μένα) τὸ στόμα, καὶ παμμέγεθες κειμήλια, οὐδὲ τὸ σμικρότατον φθέγγε-
 » ται». Ἐλέγοντο δὲ καὶ Ἑκκευα: «Ἐκκευα (φησὶν Ἡσύχιος), τὰ πα-
 » ρεπόμενα πρόσωπα ἐπὶ σκηνῆς», τουτέστι τὰ πρόσωπον μὲν, οὐ μὴν
 ὠρισμένην σκευήν, Ἡρακλέους, φεῖ εἰπεῖν, Ἀγαμέμνωνος, Αἴαντος, ἢ τινος
 τῶν τοιούτων, ἔχοντα, ἀλλ' ἀσκεύως ἐπιτήδευμα τι μαγείρου, δούλου, θερά-
 ποντος, ἢ στρατιώτου ἐμφαίνοντα· σκευὴ γὰρ ἐλέγετο, οὐ μόνον τὸ προσω-
 πεῖον, ἀλλ' ἡ ὄλη στολῆ, καὶ εἶτι ἡ τοῦ σώματος διάθεσις τοῦ ὑποκριτοῦ,
 ἐμφορῆς τῆ στολῆ καὶ σωματικῆ διαθέσει τοῦ ὄν ὑπεκρίνετο (ἴδ. Ἀριστοφάν.
 Βατραχ. 46-47 καὶ 108, Ἀχαρν. 435-478, καὶ Πολυδεύκ. Βιβλ. 4. κεφ.
 19 § 3). Ἐκκαλεῖτο δὲ καὶ ΠΑΡΕΪΣΑΚΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ τὰ μὴ σκευὴν ἔχοντα,
 ὡς ἐστὶν ἀναλέξασθαι ἐκ τοῦδε Ἱπποκράτους τοῦ χωρίου (Νομ. § 1) ἐν ᾧ
 τοὺς κακοὺς τῶν ἰατρῶν τοῖς ἐπὶ σκηνῆς κωφοῖς προσώποις προσφωῶς πα-
 ρεικάζει, λέγων, «Ὀμοιώτατοι γὰρ εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι τοῖσι ΠΑΡΕΪΣΑΓΟΜΕΝΟΙ-
 » ΣΙ ΠΡΟΣΩΠΟΙΣΙ ἐν τῆσι τραγωδίησιν ὡς γὰρ ἐκείνοι σχῆμα μὲν καὶ
 » στολὴν καὶ πρόσωπον ὑποκριτοῦ ἔχουσιν, οὐκ εἰσὶ δὲ ὑποκριταί, οὕτω καὶ
 » οἱ ἰητροὶ (γρ. καὶ ἰητροὶ) φήμη μὲν πολλοῖς ἔργω δὲ πάγχυ βαιοί». Περὶ
 γὰρ τῶν κωφῶν λεγόμενων προσώπων εἶναι τὸν λόγον ἐνθάδε τῷ Ἱπποκράτει,
 δῆλον μὲν αὐτόθεν, δῆλον δὲ καὶ ἐξ ὧν φησὶν Ἱσοκράτης (Συμμάχ. § κβ', Μέ-
 Α, σελ. 174) περὶ τῶν ἐπὶ σκηνῆς παίδων τῶν ἐν πολέμῳ τεθνηκότων,
 «Ἐπειδὴν πλήρες ἦ τὸ θέατρον... ΠΑΡΕΪΣΗΓΟΝ τοὺς παῖδας τῶν ἐν τῷ
 » πολέμῳ τέτελευτηκότων κ. τ. λ.» Οὐ γὰρ ἀγωνισομένους εἰσῆγον, ἀλλ' ὡς
 κωφὰ πρόσωπα δεικνύντες μόνον τοῖς θεωμένοις. Ὅ τοίνυν φησὶ Πλούταρχος
 περὶ τοῦ Περδίκκου τοιοῦτόν ἐστιν, ὡς αὐτὸς μὲν εἶχε πᾶν τὸ κράτος, καὶ
 ἦν ταῖς ἀληθείαις βασιλεὺς, τὸν δὲ τοῦ Φιλίππου υἱὸν, τὸν Ἀρρίδαϊον, ὄνομα
 μόνον καὶ πρόσχημα βασιλείως ἔχοντας, συνεπήγετο, ὥσπερ οἱ ἐν θεάτροις
 ὑποκριταὶ τὰ κωφὰ πρόσωπα.— Στ. 29, Κοινῆς.] Πόρνης δηλαδὴ ὄθεν
 καὶ «Κοινίον, πορνεῖον» παρ' Ἡσυχίῳ.

Γ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ.

ΣΕΛΙΑ. 265, στ. 9, Προῆλθεν.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Προῆλθεν.— Οὕτω «πάνω»
 μεράκιον ὦν.] Ἐξ ΗΔ ἡ περιείρεσις τοῦ ἐπιρρήματος.— Ταύτης μὲν ἐκπα-
 ρεῖν αὐτὸν Σύλλας παρασκεύασε.] Ἐκώλυσε δηλαδὴ γενέσθαι ἱερέα. Ἐτεροί
 μέντοι (ὡς καὶ οἱ ΠΡ ἐσημεῖώσαντο), οὐ λαβεῖν τὴν ἱερωσύνην κωλύσαι, ἀλλ'

ἀ' ἤδη εὐληφότεα παρὰ Κίνα τε καὶ Μαρίου, ἀφελῆσθαι ἱστορήκασι.— Στ. κ 5, Ἐκλεπτεν.] Ἴσον ὧδε δύναται τῷ Ἐκρυπτειν.— Στ. 22, Φαρμακοῦσαν.] Ἐξ ΗΔ, ὁ διπλοασμὸς τοῦ σ' ἔστι γὰρ παρὰ τῷ Φαρμακόεσσα. Οὕτω δὲ γράφεται καὶ παρὰ τῷ Βυζαντίῳ Στεφάνῳ, ὃς παρὰ ταύτην ὑπὲρ Μίλητον κειμένην Φαρμακοῦσαν νῆσον (ἢ τανῦν Φαρμάκο καλεῖται) καὶ ἐτέρας δύο, τὰς πρὸς τῇ Σαλαμῖνι κειμένας, Φαρμακούσας φησὶ καλεῖσθαι. Πολύκιμος δὲ (Στρατηγημ. Η, κγ', 5, σελ. 264), ὡς περὶ τὴν Φαρμακοῦσαν ἀλῶναι τὸν Καίσαρα φησὶν, ἀλλὰ περὶ τὸν Μαλέαν, εἶτα κατασχόντας τοὺς ἐλόντας ληστὰς εἰς Μίλητον, τειχῶν ἔξω προσορμίσασθαι.

ΣΕΑΙΔ. 266, στίχ. 1, Ἐπὶ τὸν τῶν χρημάτων πορισμὸν.] Οἱ ΠΡ προσέθηκον τὸ πρῶτον τῶν ἀρθῶν.— Στ. 14, Ναυλοχοῦντας.] «Ναυλοχεῖν (φησὶ Φώτιος), ναῦς λοχῆν καὶ ἐνεδρεύειν. Θεουκιδίδης ἐβδόμῳ. Καὶ Ναυλοχίον, ὁ τοιοῦτος τόπος, ᾧ λιμένες ἔναισιν. Ναυλόχιον ἐν τῷ μέσῳ, Ἄριστοφάνης, Βαβυλωνίως». Ἐπιθὶ καὶ τὰ σημειωθέντα εἰς τὸν Ἡλιόδωρον (Β, σελ. 174).— Ἐποφθαλιῶντος.] Ἐξηγησάμεθα καὶ ταύτην καὶ τὰς αὐτῇ συνωνύμους λέξεις διὰ μακρῶν ἐν ταῖς εἰς τὸν Θεόφραστον Γαλατικαῖς σημειώσεσι (σελ. 261).— Ἐπὶ σχολῆν.] Λεῖπουσιν αἱ λέξεις αὗται ἐν τισὶ τῶν ἐκδόσεων. Ἐν ἄλλαις δὲ κακῶς εἰς τὸ Ἐπιστολήν μετεποιήθησαν. Τὸ, Ἐπὶ σχολῆν ἐξέφρασε καὶ ὁ Α, pour y estudier καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστής, alla scuola.— Στ. 26, Πρὸς Ἀπολλώνιον τὴν τοῦ Μόλωνος.] Ἐνθάδε τε καὶ ἐν τῷ Κικέρωνος βίῳ (§ 4) οὐκ Ἀπολλώνιον τὸν τοῦ Μόλωνος, ἀλλ' Ἀπολλώνιον τὸν Μόλωνα, χρῆναι φάναι τὸν Πλούταρχον οἱ ΠΡ ἐσημειώσαντο· οὐ γὰρ ἤκουσαν Καίσαρ καὶ Κικέρων ἐν Ρόδῳ Ἀπολλωνίου οὐκ ἦν υἱὸς Μόλωνος, ἀλλ' ἐπεκαλεῖτο Μόλων, ὡς ἱστορήκασι Σουετώνιος, Κυντιλιανὸς, καὶ αὐτὸς ὁ Κικέρων.— Στ. 27, Σοφιστεύοντος.] Ταῦτόν ὧδε δύναται τῷ Διδάσκοντος, ἢ Σχοληροῦντος, ὡς καὶ τὸ παρὰ τοῖς Γάλλοις Professer ἀμεταβάτως ἔσθ' ὅτε λεγόμενον· καθὰ καὶ Σοφιστὴν ὠνόμαζον τὸν Γαλατιστὴν Professeur καλούμενον, περὶ οὗ ἐπιθὶ τὰς εἰς τοὺς Θεοφράστου χαρακτῆρας Γαλατικὰς σημειώσεις (σελ. 195). Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ὁ παρὰ τοῖς Βυζαντιναῖς συγγραφεῦσιν, Ἰατροσοφιστής, Professur du Médecine, καὶ Ἰατροσόφιον, ἐν γένει μὲν βιβλίον ἱατρικῆς, εἰδικώτερον δὲ, βιβλίον ἀναγραφὰς καὶ σκευασίας περιέχον φαρμάκων, τὰς Γαλατιστὴν καλούμενας Recettes.— Στ. 30, Ἀδριτικῶς.] Ἀμάρτυρον ἔτι κεῖται παρὰ τοῖς Λεξικογράφοις τὸ ἐπιρρήμα τοῦτο, ὃ Σουίδαο διὰ τοῦ Ἀφίλωνος εἰκὼς ἤρ-

μήνευσεν, ὡς περ καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστὴς *senza controversia* Γαλατιστὶ κατὰ λέξιν *sans contredit*, ἢ ὡς ἐξέφρασεν ὁ A, *sans nulle doute*, τουτέστιν ἀναμφιβόλως, ἀδιστακτως. — Τὸ δὲ πρωτεῖον, ὅπως τῇ δυνάμει καὶ τοῖς ὅπλοις πρῶτος εἶη μᾶλλον, ἀλλ' ἀσχοληθεὶς ὑφείναι πρὸς ὅπερ ὑψηγεῖτο κ. τ. λ.] Οὐ καθ' ἓνα τρόπον ἡμάρτηται τοῦ χωρίου ἡ γραφή, οὐδ' αἱ φερόμεναι ΔΓ, « Τῶν δὲ πρωτείων... ἀπεῖναι πρὸς ὅπερ ὑψηγεῖτο », κανὼς ἔχουσιν εἰς τὴν τούτου θεραπείαν. Διὸ αἱ μὲν τὴν στίξιν μετατρέπειν, καὶ τὸν Ἀλλὰ σύνδεσμον διαγράφειν παρηνέκασι, τοιοῦτον ὑπολαβόντες εἶναι τὸν νοῦν, Ἀσχοληθεὶς δὲ [περὶ τοῦ το] ὅπως μᾶλλον τῇ δυνάμει καὶ τοῖς ὅπλοις πρῶτος εἶη, ὑφείναι τὸ [ἐν τοῖς λόγοις] πρωτεῖον, οὐκ ἐξικόμενος διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν πολιτείαν τῆς ἐν τῷ λέγειν δεινότητος, πρὸς ὅπερ [τουτέστι πρὸς ἣν δεινότητα] ἡ φύσις ὑψηγεῖτο· αἱ δὲ τὸν Ἀλλὰ τρεπτέον εἶναι εἰς τὸ Ἄλλοις, φασί, καὶ τὸ Ὑφεῖναι εἰς τὸ Ἀφεῖναι, ἢ ἡ ὀνοῦς, Τὸ δὲ [ἐν τοῖς λόγοις] πρωτεῖον, πρὸς ὅπερ ἡ φύσις ὑψηγεῖτο, ἀσχοληθεὶς ἀφεῖναι ἄλλοις· οὐκ ἐξικόμενος κ. τ. λ. καὶ ἄλλοι ἄλλως. Γραπτέον, οἶμαι, « Τῶν δὲ » πρωτείων, ὅπως τῇ δυνάμει καὶ τοῖς ὅπλοις πρῶτος εἶη μᾶλλον ἀσχοληθεὶς, ὑφέσθαι [οὐκ Ὑφεῖναι], πρὸς ὅπερ ἡ φύσις ὑψηγεῖτο, τῆς ἐν τῷ « λέγειν δεινότητος... οὐκ ἐξικόμενος » ἢ, « Τὸ δὲ πρωτεῖον, ὅπως τῇ » δυνάμει καὶ τοῖς ὅπλοις πρῶτος εἶη μᾶλλον ἀσχοληθεὶς, ἀφεῖναι [οὐκ Ὑφεῖναι οὐδ' Ἀπεῖναι], πρὸς ὅπερ κ. τ. λ. », ὡς περ ἡρμήνευσεν ὁ A, et en quitta le premier pour entendre à se faire plus tost le premier en armes, en puissance et autorité, n' estant pas arrivé jusques à tel degré de la perfection de bien dire, que sa nature l'eust peu conduire, pour avoir plus tost voulu vaquer aux guerres et au maniement d' affaires, qui enfin de compte le rendirent sci-gneur de l' empire Romain.

ΣΕΛΙΑ. 267, στ. 4, Ἐν τῇ ... περὶ Κάτωνος ἀντιγραφῆ] Τῆ ἐπιγεγραμμένη Ἀντικάτων, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ἐξῆς; [§ 54, σελ. 313] ἐρεῖ Πλούταρχος. — Στ. 9, Μαρτυρίας αὐτῷ παρέσχον.] Τῷ Καίσαρι κατὰ τοῦ Δολοῦ Ἑλλά. — Στ. 26, Οὕτω μικράν.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὸ ἐπιβόημα.

ΣΕΛΙΑ. 268, στ. 3, Ἐνὶ δακτύλῳ κνώμενον.] Ἐξηγησάμεθα ταῦτα ἄνωτέρῳ (σελ. 383). — Στ. 8, Ποπίλιον.] Ἐξ ΕΔ αἱ ΠΡ, ΔΤ, Πόπιλιον, —

Στ. 13, Τῶν ἀνδρῶν.] Τοῦ Μαρίου καὶ τῶν περὶ αὐτῶν, ὡς ἠρμήνευσεν ὁ Α.—Στ. 15, Ἀντήγησε λαμπρῶς δεξάμενος κρότω.] Οὐ δεόντως εἰ ΠΡ ἔτρεψαν τὸ Λ α μ π ρ ῶ ς εἰς τὸ Λ α μ π ρ ῶ· παραπλησίως γὰρ καὶ ἄλλαχού (Κικέρ. § 13) εἶρηκε Πλούταρχος, « Οἱ δ' ἵππεῖς ὑπέλαβον κρότω τὸν » ἄνδρα λαμπρῶς ».—Στ. 23, Βέτερι.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Βαίτωρι.—Στ. 24, Πάλιν αὐτὸς ἄρχων.] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὴν ἀντωνυμίαν Ἀὐτός· ὁ Καίσαρ δηλαδή.—Δτ. 25, Τρίτην ἠγάγετο γυναῖκα.] Δευτέρα γὰρ ἦν ἡ ἀποθανούσα Κορνηλία, τὴν δὲ πρὸ ταύτης, Κοσσυτίαν, ἧς οὐκ ἐμνημόνευσε Πλούταρχος, ζῶσαν ἀπέπεμψεν, ὡς ἐσημειώσαντο οἱ ΠΡ.

ΣΕΛΙΔ. 269, στ. 11, Διέσπαστο.] ΠΡΑ, ΑΤ, Διεσπάτο. Καθ' ὑπερσυντελικὸν δὲ καὶ ὁ Α, estoit dissipée.—Στ. 12, Προαγαγέσθαι.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Προαγαγέσθαι, ὅπερ ἠρμήνευσεν ὁ Ἰταλὸς μεταφραστῆς διὰ τοῦ Cattivarsela· πρέχει μὲν τοι τὸ Προαγαγέσθαι, ὃ ἐστίν, εἰς φῶς ἀγαγεῖν καὶ φανεράν ποιῆσαι, ἀντιθέτως πρὸς τὸ, Κατεπτήχει. Ὁ δ' Α οὐδέτερον ἐξέφρασε.—Στ. 18, Ἄδηλος.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἄδηλον.—Στ. 22, Εἰ τετιθάσσευται.] ΠΡΑ (συναδούσα τῷ Α, s' il estoit assez apprivoisé), ΑΤ, Εἴτε τιθασσεύεται.—Στ. 23, Καινοτομεῖν.] Ἐκ ΔΓ (συναδούσης; τῷ Α), ΑΤ, Κενοτομεῖν. Οὕτω δὲ διώρθου καὶ Πόρτος.—Στ. 24, Ἀλλήλους.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀδύεῖς.

ΣΕΛΙΔ. 270, στ. 1, Ἰπνόμοις.] Ἰπνόμοός ἐστιν, ὃ καλοῦσιν οἱ Γάλλοι mine, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι cuniculus, μετενεγκόντες τοῦνομα ἀπὸ τοῦ λαγωῦ παραπλησίως ζῶου, ὃ κατορύσσον ὑπὸ γῆν διακτάσθαι φιλεῖ. Τὸ δὲ γαιωρῶχον τοῦτο ζῶον, ὃ μὲν Πολύβιος ἐξελληνίσας τὴν Ῥωμαϊκὴν, ἢ μάλλον Ἰσθρικὴν λέξιν (παρὰ γὰρ τοῖς Ἰσθρι καὶ τὸ ζῶον καὶ τοῦνομα ἐγνωσκον πρῶτον Ῥωμαῖοι), Κούνικλον ὠνόμασε, ἢ δὲ παρ' ἡμῖν συνήθεια Κουνέλιον, ὡσπερ ἐν ἄλλοις (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 317) σεσημειώται, καὶ Κουνάδιον καλεῖ τὸν Ἰπνόνομον δὲ, τουτέστι τὴν ὑπορωρυγμένον γῆν, Λαγοῦμιον ὀνομάζομεν, οὐ παρὰ Τούρκων εὐληφότες τὴν λέξιν (ὡς ἂν τις εἰκάσειεν ἀπὸ τοῦ παρ' ἐκείνοις Λαγοῦμι), ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Λαγωοῦ, ὁμοίως τῇ Ῥωμαϊκῇ μεταφορᾷ. Ἴσως δὲ καὶ σύνθετόν ἐστι τοῦνομα, Λαγοίμιον, ὃ ἐστὶ Λαγωοῦ οἶμος, μεταποιηθὲν εἰς τὸ Λαγοῦμιον, κατὰ τὸ Προκίον ἐκ τοῦ Προικίον παρὰ τὸ Προίξ.—Στ. 4, Ἐπήρησαν.] ΔΓ (ἀμείνων ἴσως), Ἐπερρώσθησαν.—Στ. 12, Ὁ Κάτλος ὡς ἀπὸ μείζονος κ. τ. λ.] Ἐξ ΗΔ ἢ προσθήκη τοῦ ἐπιρρήματος. Ὁ νοῦς, τοσούτω

πλέον φοβούμενος τὴν ἐκ τῆς ἀποτυχίας ἀτιμίαν, ὅσω μᾶλλον ἦν ἐν ἀξίᾳ καὶ τιμῇ παρά ταῖς Ῥωμαίαις.—Στ. 14, Προσδανεισάμενος.] 'Εξ ΕΔ, ΑΤ, Προσδανεισόμενος.—Στ. 25, 'Εξέπεσε περιπταίσας ἐλαττίσιν ἐλέγχους.] Ὁ νοῦς, 'Εξέφυγε, διὰ τὸ ἐλαττόνως ἢ ἀπέχρη ἐλεγχθῆναι, ἢ δῆλον ἐξ ὧν ἔφη Πλούταρχος ἀλλαχῶ (Κικέρ. § 14) περὶ τοῦ Κατιλίνα, « Αἰ δ' ἀπ' » ἀνθρώπων μνηύσεις ἀληθεῖς μὲν ἦσαν, αὐτῶ δ' εἰς ἐλεγχον ἀποχωρῶσαι » κατ' ἀνδρὸς ἐνδόξου καὶ δυναμένου μέγα ». Μόνος τῶν μεταφραστῶν ὁ Α συνῆκε τοῦ χωρίου τὴν νοῦν, *eschappa des mains de la justice à faute de preuves suffisantes*.—Στ. 29, Ἄδηλον.] 'Εκ ΔΓ, ΑΤ, Ἄδηλος.

ΣΕΛΙΑ. 271, στ. 8, Ὑπέρξει.] 'Εκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Πράξει. Τοῦτο δὲ τὸ Π ρ ἄ ξ ε ι, ἐξ ἀμείνονος εἶμαι γραφῆς ἐνοθεύθη τῆς Π α ρ ἔ ξ ε ι, ὁ συνωνυμὸν ἐστὶ τῷ Ὑ π ἄ ρ ξ ε ι, καὶ, ὡς ἐκεῖνο, πρὸς ἀπαρέμφατον φιλεῖ φέρεσθαι ἀπροσώπως, ἢ μᾶλλον ἀφανοπροσώπως· τὸ γὰρ πλήρες ἐστίν, τὸ γινῶναι παρέξει ἐαυτὸ τῇ βουλῇ, ἢ, Ὁ Καιρὸς παρέξει τῇ βουλῇ γινῶναι κατὰ μετ' ὀλίγα (§ 8, σελ. 271) ἐντελῶς ἐρεῖ Πλούταρχος, « Τῷ καιρῷ » τότε παρασχόντι ».—Στ. 30, Ἀπαιτῶν.] ΔΓ, Ζητῶν.

ΣΕΛΙΑ. 272, στ. 2, Ὑπέκκυμα.] ΔΓ, Ὑπεκκύματα.—Στ. 5, Ἐπτακόσια.] 'Εκ ΔΓ, ἐπαινουμένης ὑπὸ τῶν κριτικῶν (τὰ γὰρ ἐν τῷ βίῳ Κάτωνος τοῦ νεωτέρου (§ 26) Χίλια καὶ διακόσια καὶ πεντήκοντα τάλαντα, εἰς δραχμῶν ἀναλύεται μυριάδας ἑπτακοσίας πεντήκοντα), ΑΤ, Πεντακόσια.—Στ. 19, Ἀγάθην κ. τ. λ.] Τὰ αὐτὰ καὶ ἐν τῷ Κικέρωνος βίῳ (§ 19).—Στ. 22, Τῶν Διόνου μητέρων τὴν ἀρῆτον.] Ἡ μὲν ῥητὴ Διόνου μητέρα, Σεμέλη ἦν ἀρῆτος, δὲ, ἡ Διὸς θυγάτηρ Περσεφόνη, ἢ μιγείε αὐτὸς ὁ Ζεὺς, ὡς ἔλεγον ἕτεροι, ἐγέννησέ τὸν Διόνουσον, κατὰ ἐξηγήσατο ὁ φίλος Κλαυέριος ἐν ταῖς εἰς τὴν Ἀμιότου μεταφράσιν (Τερμ. 7, σελ. 494) σημειώσασιν, αἷς μαρτυρεῖ καὶ ὁ φερόμενος ὕμνος Ὀρφείως εἰς τὸν Διόνουσον, ἐν ᾧ φησι (σίχ. 6),

————— Διὸς καὶ Περσεφονείης

ἈΡῬΗΤΟΙΣ λέκτροισι τεκνωθεῖς, ἄμβροτε δαΐμων.

ΣΕΛΙΑ. 273, στ. 11, Ὡς δῆ.] ΠΡΔ, ΑΤ, Ὡς δέ.—Στ. 12, Παιζειν.] Ὑπενόησέ τις τῶν ΠΡ, μήποτε ἐγέγραπτο, Π λ η σ ι ἄ ζ ε ι ν, ἢ Π ε λ ἄ ζ ε ι ν.—Στ. 14, Ἄθρα.] Ἄθρα, προσηγορικῶς, τουτέστι θερᾶπαινα, ἦν, καὶ αὐτὸ τοῦτο Ἄθρα, κυριωνυμικῶς ἐκαλεῖτο, ὡς γοῦν ἐστὶν εἰκάσαι ἕκτε τοῦ δὲ καὶ τοῦ παραλλήλου (Κικέρ. § 28) χωρίου τοῦ Πλουτάρχου, καίπερ οὐκ ἀναμφισβητῶς ἐκπεφρασμένων.

ΣΕΛΙΑ. 274, στ. 10, Συγκεχυμέναις τοῖς γράμμασι.] ῬΞ ΗΛ, ΑΤ, Συγκεχυμέναις τοῖς πράγμασι. Μαρτυροῦσι δὲ τῇ διαρθώσει τότε παράλληλον Πλουτάρχου χωρίον (Κικέρ. § 29), καὶ ὁ Α, ἐρμηνεύσας, en lettres confuses. Ἴσως δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ Συγκεχυμέναις, γραπτέων, Συγκεχυμένοις, ἐκ τῆς ἐν τῷ Κικέρωνος Βίβλ. ΔΓ.—Στ. 15, Τὴν Ἰβηρίαν.] Τὴν ἐκ τὸς Ἰβηρίαν, γράφειν τινὲς παρήνεσαν οὐκ ἀπιθάνως.—*Λαβών.*] Ἴσως γρ. *Λαχών*, ὡς ὑπενόησέ τις τῶν ΠΡ.—*Δυσδιάθετον.*] Ἐχρήσατο Μένανδρος τῷ ὀνόματι ἐφ' ἧς ἐνόησας οἱ Γάλλοι χρῶνται τῷ *incommode*, ἢ *embarrassant*, φήσας,

Χαλεπὸν γε θυγάτηρ κτῆμα καὶ δυσδιάθετον.

Καὶ πεπειράνται τούτου οἱ θυγατέρων εὐποροῦντες, τῆς δὲ θυγατρᾶσιν ἀναγκαίως φερνῆς ἀποροῦντες γονεῖς.—Στ. 24, *Λυπρῶν.*] ῬΞ ΗΛ (πρὸς τὸ Πολύχνοιον) ΑΤ, *Λυπρῶν* (πρὸς τὸ Ἀνθρώπων). Οὕτω δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασιν Πολίχνοιον λυπρὸν (Τέρμ. Α, σελ. 818, ἐκδ. Βυττιμδαχ.) εἴρηκεν, ὥσπερ καὶ *Κώμας λυπρὰς ἀλλαγῶ* (Ἑπτ. σοφ. συμποσ. § 6). Ἐπὶ γὰρ γῆς, ἢ χώρας ἀφόρου εἰκείως ἀν μάλιστα λέγαιτο τὸ *Λυπρὸν*. «*Λυπρὰ, ψιλὰ καὶ ξηρὰ χωρία*», φησὶ Γαλλνὸς ἐν ταῖς *Ἐξηγήσεσι*. Καὶ *Λυπρὴ γαῖα* δὲ παρ' Ὀμήρῳ (Ὀδυσσ. ν', 243), ἐξ οὗ καὶ τὸ σύνθετον *Λυπρόγαϊος*. Θεόφραστος δὲ (*Χαρακτ.* 4) καὶ *Λυπρὸν ἀργύριον* εἶπε, τὸ μὴ πολλοῦ ἀξίον, ἢ καὶ τὸ κίβδηλον, ὡς μηδ' ἐκείνου λυσαιτελευντός τι, κατὰ τὴν ἀφορον γῆν.—*Παρερχομένου.*] ΠΡΛ, ΑΤ, *Παρερχομένου*. Ἐν δὲ τοῖς Ἀποφθέγμασι φέρεται, *Περὶ εὐχομένου*.

ΣΕΛΙΑ. 275, στ. 3, Ἐθνῶν τσαούτων.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἡδὴ τσαούτων.—Στ. 7, *Καλλαϊκούς.*] Ἰβηρικὸν ἔθνος, τὴν πρὸς ἑω τῶν Λυσιτανῶν κειμένην χώραν οἰκοῦντες (Στράβ. Γ, σελ. 152), ἦν οἱ Ῥωμαῖοι πάλαι, καὶ τινες τῶν ἡμετέρων *Καλαϊκίαν*, καὶ *Γαλλαϊκίαν* (*Callæcia, Gallæcia*) ἐκάλου, νῦν δὲ *Galice* ὀνομάζουσι οἱ Γάλλοι. *Καλλαϊκοὶ* δὲ ἐκλήθησαν ἀπὸ λιμένες *Κάλου* καὶ πόλεως ὁμωνύμου, τανῦν *Porto καλουμένης*. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ *Porto Cale*, καὶ ἡ ἅπασα Λυσιτανία *Πορτοκαλία* καὶ *Πορτογαλία* (*Γαλ. Portugal*) ὀνομάσται ὅθεν καὶ ἡ ἐν τῇ συνθεσίᾳ *Πορτοκαλία*, τὸ ἐκείθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετακομισθὲν δένδρον, καὶ *Πορτοκαλίον*, ὁ καρπός. Εἴη δ' ἂν ἐκ τῶν *Καλλαϊκῶν* καὶ τὸ παρ' ἡμῖν *Καλαῖον* ἢ *Καλαῖον* τὸ σημαῖνον τὸν κασσίτερον· εἰκὸς γὰρ ἐξ

ἐκείνων πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἴτε διὰ τῆς Φοινίκων ἐμπορίας, εἴτ' ἄλλως, κομισθῆναι καὶ γνωσθῆναι τοῖς Ἕλλησι τὸ παρ' ἐκείνοις πλεῖστον ὄν μέταλλον τοῦτο, ἢ δῆλον ἐκ τε Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου (E, 38) φάσκοντος, « Γίνεται δὲ καὶ Κασσίτερος ἐν πολλοῖς τόποις τῆς Ἰσηρίας... ὑπεράνω γὰρ » τῆς τῶν Λυσιτανῶν χώρας ἐστὶ μέταλλα πολλὰ τοῦ κασσιτέρου, κατὰ » (γρ. καὶ κατὰ) τὰς προκειμένας τῆς Ἰσηρίας ἐν τῷ ὠκεανῷ νησίδας, τὰς » ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Κασσιτερίδας ὀνομασμένας », καὶ ἐκ τοῦ Στραβῶνος (Γ, σελ. 147) « Τὸν δὲ καττίτερον... γεννᾶσθαι ἐν τε τοῖς ὑπὲρ τοῦς » Λυσιτανῶν βαρβάρους, καὶ ἐν ταῖς Καττιτερίαι νήσοις ». Οἱ βάρβαροι δ' οὗτοι οἱ ὑπὲρ τοῦς Λυσιτανῶν Κιλλαιῖκοί τε εἰσι καὶ Ἄραθαί, ὧν πρὸς ἄρκτον αἱ Καττιτερίδες κεῖνται πελάγιοι (Στραβ. Γ, σελ. 175). Ἐν τοῖς Κιλλαιῖκοις δὲ Κασσίτερον γεννᾶσθαι καὶ Πλίνιος (ΛΔ, 16) μαρτυρεῖ, *Græcis adpellatum Cassiteron... nunc certum est in Lusitania gigni et in Gallæcia.*—Στ. 29, Ὑποδύεται πολιτεύματι... ἑξαπατησαν.] ΔΓ, Ὑποδύεται πολιτεύματι... ἑξαπατήσαντι.

ΣΕΛΙΑ. 276, στ. 2, Ἄπ' ἀμφοῖν.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ὑπ' ἀμφοῖν.—Συνενεγκάμενος.] ΔΓ, Συνεισενεγκάμενος.—Στ. 4, Οὐ γὰρ... ἡ Καίσαρος καὶ Πομπηίου διαφορὰ κ. τ. λ.] Κάτων εἴρηκε τοῦτο, ὡς ἐδήλωσεν ἐν τῷ Πομπηίου βίῳ (ἀνωτέρ. σελ. 145, § 47) Πλούταρχος.—Στ. 28, Τῇ πρὸς τὴν σύγκλητον εὐλαθείᾳ.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΗΡ, ΑΤ, Τῆς πρὸς τὴν σύγκλητον εὐλαθείας.

ΣΕΛΙΑ. 277, στ. 1, Ἐπιδρακτόμενος.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ὑποδρακτόμενος. Ἐκ τούτου μόνου τοῦ χωρίου κατεχώρισεν ὁ φίλος Συνειδὲρος ἐν τῷ Λεξικῷ τὸ τῶς ἀμάρτυρον Ὑποδρακτομαί, ἐρμηνεύων, διὰ τοῦ κρύφα δρακτομαί. Ἔδοξεν ὁμοῦς μοι προσελεῖσθαι μετὰ τῶν μεταφραστικῶν τὸ τετριμμένον καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ καὶ παρ' ἑτέροις, Ἐπιδρακτόμενος, τοῦ μοναδικοῦ, Ὑποδρακτόμενος.—Στ. 11, Ἐκινδύνεσε.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἐκινδύνεσε.

ΣΕΛΙΑ. 278, στ. 15, Οὐ κλέος ὑπουράνιον ἦθει τότε παντοίως περὶ πόλεμον ἀρετῆς.] Ποιητικῆς ιδέας ἀπόζει τὸ χωρίον, ὃ συνῆκαν ὁ, τς Α, καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστὴς στιχηρῶς ἐρμηνεύσαντες καὶ αὐτοὶ, ὁ μὲν διὰ τοῦ,

Du quel le nom jusques aux cieulx s' esleve,

ὃ δὲ διὰ τοῦ,

Di cui la gloria va fino alle stelle,

Καὶ οὗτοι μὲν ὑπέλαβον ἴσως τοῦτο Πλούταρχον αἰνίξασθαι Ὀμήρου (Ὀδυσσ. ζ, 20) τὸ χωρίον,

————— Καί μευ κλέος οὐρανὸν ἴκει·

ἔοικε δὲ μᾶλλον ἐξ ἐκείνων παρωδήσθαι τοῦ Ποιητοῦ (Ὀδυσσ. ζ, 264-266)

Τοῦ δὴ νῦν γε μέγιστον ὑπουράνιον κλέος ἐστίν·
 Τρόσσην γὰρ διέπερσε πόλιν, καὶ ἀπώλεσε λαοὺς
 Πολλοὺς, —————

καὶ (Ἰλιάδ. χ', 268-269),

Παντοίης ἀρετῆς μνηστήκεο· νῦν σε μάλα χρῆ
 Δίχμητὴν τ' ἔμειναι καὶ θαρσαλέον πολεμιστῆν.

Ἐῖρηκε δὲ καὶ Εὐριπίδης (Βακχ. 970),

Ἵστ' οὐρανῷ στηρίζον εὐρήσεις κλέος·

ἔστερ ὁ πολλὰ σκόψας Εὐριπίδην Ἀριστοφάνης παρωδήσεν (Νεφέλ. 460)
 εἰς τὸ,

————— Κλέος οὐρανόμενης

ἐν βροτοῖσιν ἔξεις.

—Στ. 20, Καθωμίλισε.] ΔΓ, Καθωμίλισε ἴσως ἐξ ἡμείνωνος ἐτέρας τῆς
 Κ α θ ω μ ί λ η σ ε. Ἔστι δὲ τὸ μὲν Κ α θ ω μ ά λ ι σ ε, ἐξ ἀγρίων ἡμέρους
 ἐποίησεν, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὀμαλιζομένων τραχέων χωρίων· τὸ δὲ Κ α θ -
 ω μ ί λ η σ ε, συνώνυμὸν πως τῷ ἐκολάκευσεν, ἐκλήλησεν, ἢ ἐδημαγωγῆσεν,
 ὡς δῆλον ἐκ τοῦ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει (Πολιτικ. Ε, θ', σελ. 234, ἐκδ. Σνεϊ-
 δέρ.) «Τοὺς μὲν γνωρίμους καθομιλεῖν, τοὺς δὲ πολλοὺς δημαγωγεῖν», καὶ
 ἐτέρου Πλουταρχείου χωρίου (Πῶς ἂν τις διακρ. τὸν κόλ. τοῦ φίλ. § 7),
 ὅπου φησὶν, ὡς Ἀλκιβιάδης «Τισσαφέρην ἐδημαγωγῆει καὶ καθομίλει»,
 αὐτὸ τοῦτο ἱστορηκότος αὐταῖς λέξεσι καὶ Ἀθηναίου (ΙΒ, σελ. 535), πλην
 ὅτι Φαρνάδαζον ἀντὶ Τισσαφέρους μνημονεύει. Καὶ ἐπεὶ πρὸς αἰτιατικὴν
 συνάπτεται τὸ Κ α θ ω μ ι λ ῶ ἐπὶ τῆςδε τῆς σηματίας, εἰκότως ἐν τοῖς
 ἀμφισβαλλομένοις ἔταξεν ὁ Σνεϊδέρος τὸ τοῦ Σικελιώτου Διοδώρου (ΙΑ, 70),
 «Ὁ δὲ Διονύσιος... φιλανθρώποις λόγοις χρησάμενος, ΚΑΘΩΜΙΛΕΙ ΤΩ
 » ΠΑΗΘΕΙ, καὶ τινὰς μὲν δωρεαῖς ἐτίμα κ. τ. λ. ». Κατευθυνέσθω τοίνυν
 καὶ τοῦτο πρὸς τὸν καυγά, τρεπόμενον εἰς τὸ, ΚΑΘΩΜΙΛΕΙ ΤΑ ΠΑΗΘΗ· οὐ

γὰρ μόνον τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ πληθυντικῶς, τὰ πλῆθη, ἐπὶ μιᾷ χώρας ἢ πόλεως πλήθους, καλῶς ἔχει λέγεσθαι.—Στ. 22, Ἄλλας δὲ τοσαύτας.] Εἰς τὸ, Δίς τοσαύτας, μετεκίνησαν οἱ ΠΡ τὴν τελευταίαν λέξιν, ἀσύμφωνον, οἷς ἀνωτέρω (Πομπ. § 67, σελ. 166) ἱστώρηκε Πλοταρχος, ποιῶντες τὸ λεγόμενον.

ΣΕΛΙΑ. 279, στ. 3, Τῆ δ' ἀριστερᾷ.] ΔΓ. Τῆ δ' ἐτέρᾳ καὶ ἐστὶν αὐτῇ τοῖς κοινῆς κομψότερα, κατὰ τὰ ἀνωτέρω (σελ. 452-453) σημειωθέντα περὶ τοῦ Θάτερον.—Στ. 4, Ἀφῆκεν.] ΔΓ, Παρῆκεν.—Στ. 6, Σκεύας.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Σκευαξ.—Περὶ Δυρῶρχιον.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐπὶ Δυρῶρχιον.—Στ. 8, Ἐκατὸν καὶ τριάκοντα.] Αὐτὸς δὲ Καῖσαρ ἐν τοῖς Ὑπομνήμασιν (Ἐμφυλ. Πολέμ. Γ, 53) Διακοσίας καὶ τριάκοντα, φησίν.—Στ. 11, Ἀπέστρεψεν.] ΔΓ, Ἀπέκτεινεν.—Στ. 13, Ἐλώδη] Βαλτώδη λέγει τοῦτο ἢ συνήθεια. Τὸ γὰρ ἔλος, Βάλτος πρ' ἡμῖν ἀρσενικῶς λέγεται. Τοῦτο δὲ παρὰ τὸ Ἄλσος, ὃ Δωριεῖς Ἄλτος (ἴδ. τὰς εἰς τὸ Γρηγορ. Κορίνθ. περὶ διαλέκτ. σημ. τῶν κριτικ.) οὐδετέρως, καὶ Ἄλτιν θηλυκῶς ἔλεγον. «Τὸ δὲ ἄλσος τὸ ἱερόν τοῦ Διός, παραποιήσαντες τὸ ὄνομα, Ἄλτιν ἐκ παλαιοῦ καλεῖσι», φησὶ Πλυτανίας (E, 10), καὶ μικρὸν ὑποβάς (E, 11), «Διὰ τὸ ἐλωδες τῆς Ἄλτεως» οὐχ ὡς τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἄλσους μόνου ἐλωδους ὄντος, ἀλλὰ διὰ τὸ κοινῇ κάθυγρα πεφυκέναι τὰ ἄλση: «Ἄλσηα (φησὶν Ἡσύχιος), τεμένη· οἱ κάθυγροι καὶ σύμφυτοι λειμῶνες, καὶ τόποι κατάδενδροι, πρὸς ἄλσιν καὶ αὔξῃσιν τῶν φυτῶν ὄντες ἐπιτή-» δειοι». Τούτῳ τοίνυν τῷ Ἄλσις, ἢ Ἄλτος, τὸ Λιολικὸν προσθετὸν δίγαμμα ἐπέοισε πρὸς ἡμῖν τὸ Βάλτος, τὸ σημαῖνον τῆς κάθυγρον, παρὰ δὲ τοῖς Γερμανοῖς τὸ Wald, τὸ σημαῖνον τὸν Δρυμόν, τουτέστι τόπον κατάδενδρον. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, ὡσπερ τὸ Ὑλη (τὸ συνώνυμον τοῦ Δρυμοῦ), τῇ προσθήκῃ τοῦ ἰσοδυναμοῦντος τῷ Δίγαμμα σ, μετεποίησαν εἰς τὸ Sylva, οὕτω καὶ παρὰ τὸ Ἄλτος ἐσηματίσαν τὸ ταυτόσημον Saltus.—Στ. 14, Στρατιώτης, Καῖσαρος κ. τ. λ.] Ἐξ ΕΔ ἔσπιξαν οἱ ΠΡ μετὰ τὸ Στρατιώτης.—Στ. 16, Ρέματα τεлмаτώδη] ΔΓ (ἀμείνων), Τέλματα ρευματώδη. Καὶ καταχωρίζεσθαι ἐν ταῖς Λεξικοῖς τὸ Ρευματώδης. Τὸ δὲ Τέλμα συγγενὲς καὶ συνώνυμόν ἐστι τῷ ἔλος, Ἄλτος, Βάλτος, ἴσως δὲ, ὡσπερ ἔδοξέ τισι (Σνεϊδέρ. Λεξικ. Ἑλληνογερ. λέξ. Πέλμα), καὶ τῷ Πέλμα· ἐπεὶ καὶ οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς Πάλμα ἔλεγον τὸ τέλμα, καὶ Παλματώδες τὸ τεлмаτώδες.—Στ. 19, Τὰ μὲν νηχόμενα,

τὰ δὲ βαδίζων, διεπέρασε.] Τοῦτο πιστοῦται ἦν ἀνωτέρω (σελ. 45α) ἐποίησα τροπὴν τοῦ Δέξασθαι εἰς τὸ Διανήξασθαι.—Στ. 21, Καὶ μετὰ χαρᾶς καὶ κραυγῆς ἀπαντώντων.] ΔΓ . . Ἀπάντων οὐ κακῆ, ἐάν συναπτης πρὸς τὸ Θαυμαζόντων, διαγράφων τὸν πρῶτον, Καί.—Αὐτὸς εὖ μάλα κατηφής.] Τυπογραφικόν εἰσιν ἀμάκρημα οἱ ἀστερίσκοι τοῦ, Εὐ.—Στ. 24, Πέτρων.] Πέτρων ὄν οὐ Πέτρωνα τοῦτον κεκληῖσθαι οἱ ΠΡ ἐσημειώσαντο.—Στ. 26, Τοῖς Καίσαρος στρατιώταις,] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τοῖς Καίσαρος στρατιώταις.—Στ. 29, Λήματα.] ΠΡΔ, ΑΤ, Λήματα. Ἔστι δὲ « Λήμα, θράσος, δύναμις, τόλμα . . φρόνημα » καθ' Ἡσύχιον. Λέγει δ' ὁ αὐτὸς καὶ, « Λήματος οἷσι ΠΑΡΟΣ. Τοῦ φρονήματος, τῆς ὑπεροφίας ». ὅπου γραπτέον,

Λήματος οἷσι ΠΑΡΕΣΤΙ.—

Τοῦτο δ' εἰκὸς ἠρωϊκοῦ ἔπου; ἡμιστίχιον εἶναι, ποιητοῦ τινος ἀδύλου χρησαμένου τῇ φράσει, ἧς μικρὸν διενήνοχεν ἢ παρὰ τῷ Κομικῷ (Νεφελ. 457) ἧδε,

Λήμα μὲν ΠΑΡΕΣΤΙ ΤΩΔΕ γ'

οὐκ ἄτολμον, ἀλλ' ἄτοιμον.—

ΣΕΛΙΑ. 280 στ. 1, Εἰς τρυφὰς ἰδίαις.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Εἰς τρυφὴν ἰδίαν.—Στ. 4, Μέτεστιν ἐκείνῳ τοῦ πλουτεῖν, ὅσα κ. τ. λ.] Οὕτως ἔχειν τὸ ἐξῆς ὑπέλαβέ τις τῶν ΠΡ, Μέτεστιν ἐκείνῳ τοῦ πλουτεῖν τοσαῦτα, ὅσα. Ἐχει μὲντοι ἡ φράσις ὑπόσασθρόν τι, καθὰ καὶ ἐτέροις ἔδουξεν. ὦφειλε γὰρ εἶναι Ἔστιν ἐκείνῳ πλουτεῖν ὅσα, ἢ Ἔστιν ἐκείνῳ τοσαῦτα πλουτεῖν, ὅσα.—Στ. 10, Καὶ τοῖς ἐπιληπτικοῖς.] ΔΓ, Καὶ ἐπὶ τοῖς ἐπιληπτικοῖς. ἐξ ἀμείνωνος δηλονότι τῆς, Καί ἔτι τοῖς ἐπιληπτικοῖς.—Στ. 14, Τῷ θυραυλεῖν ἐνδελεχῶς καὶ τάλαιπωρεῖν, ἀπομαχόμενος.] Προσέθακα ἐκ ΔΓ τὰς ἐν μέσῳ γρεῖς λέξεις, Ἐνδελεχῶς καὶ τάλαιπωρεῖν.—Στ. 28, Λέγεται δὲ καὶ τὸ διὰ γραμμάτων τοῖς φίλοις ὀμιλεῖν, Καίσαρα πρῶτον μηχανήσασθαι.] Σημειοῦ τὰς ἀρχὰς καὶ οἰονεὶ σπάρρανα τοῦ εὐρήματος τῆς νῦν κατὰ τὰς μεγίστας τῶν εὐνομούμενων ἐν Εὐρώπῃ πόλεων καλουμένης Μικρᾶς ἡμεροδρομίας, Petite poste.—Στ. 30, Διὰ τε πλῆθος.] ΔΓ, Διὰ τε τὸ πλῆθος.

ΣΕΛΙΑ. 281. στ. 4, Ἀσπάραγον.] ΔΓ, Ἀσπάραγον αὐτῷ. Σημειοῦ δὲ καὶ τὸ ἐνικὸν τοῦ ἀριθμοῦ, εἰ καὶ τοῦτο τετήρηται παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν, Ἀσπάραγον ἐνικῶς λέγειν τὸν ἐψημένον, ὥσπερ καὶ Φακὴν φασίιν οἱ γραμματικοὶ ἐπὶ τῇ; ἐψημένης (Ἄμμων. σελ. 141) λέγεσθαι, Φακὸς δὲ, ἐπὶ

τῆς ὤμης.— Στ. 9, Γλίσχρωσ.] Μόλις.— Στ. 15, Ἐλθηττίους.] Οὓς νῦν
Suisseσ κελούσι.— Τιγυρίνους.] Ἐλθηττίων ἦσαν μάρα οἱ Τιγυρίνοι, ὧν
ἴχνη τῆς κλήσεως καταλειφθαί φασιν ἐν τῷ ὀνόματι τῆς νῦν πόλεως Zu-
rich.—Στ. 29, Οὐκ αὐτῶν μόνον.] ΔΓ, Οὐκ αὐτῶν μόνων. Ὑπενόησέ τις τῶν
ΠΡ οὐκ ἀπιθάνως μήποτε γραπτέον, Οὐκ ἀνδρῶν μόνων.

ΕΣΑΙΑ. 282, στ. 3, Ἐὼν παρόντων βαρβάρων.] Διαγράφειν δεῖν ἔγνωσαν
οἱ ΠΡ τὴν μέσσην λέξιν, ἣν οὐδ' ὁ Α ἐξέφρασε.— Στ. 11, Καιροῦ παραδό-
τος.] Σημειωτέον ὡς σπανιώτερον τοῦ, Καιροῦ παρασχόντος, ἢ καὶ
τοῦ συντομωτέρου, Πασρασχόν. Ἡ δὲ παρ' ἡμῖν συνθήκη, διὰ τοῦ, Ὁ-
ταν ὁ καιρὸς τὸ καλέσῃ, ἢ τὸ συγχωρήσῃ, ἐρμηνεύει τοῦτο.—Στ.
12, Ἐπιμεμήσεσθαι.] ΠΡΑ, ΑΓ, Ἐπιμεμήσεσθαι ΔΓ, Ἐπιμεμηθήσεσθαι.—
Στ. 19, Πορεύεσθαι.] ἘΞ ΗΔ, ΑΓ, Πορεύεσθαι.— Μῆτε κρείττοσι μέλλων
Κίμβρων μάχεσθαι πειλείοις, μῆτ' αὐτὸς ὢν Μαρίου χείρων στρατηγός.]
Ἄλλως ταῦτα κεῖσθαι παρ' αὐτῷ Καίσαρι ἐν ταῖς Ἀπομνημονεύμασι (Περὶ
τοῦ Γαλατικ. πολέμ., Α, 40) σέσημείωται τοῖς κριτικαῖς. Ἡρμήνευσε δ' ἐκεῖνα
ὁ ἀνώνυμος τῶν Ἀπομνημονευμάτων μεταφραστὴς τὸν ἐχόμενον τρόπον « Ὁ-
» πότε Γαίῳ Μαρίου τοὺς τε Κίμβρους καὶ τοὺς Τούττους, ἐκ τῆς Ἰταλίας
» ἐξελάσαντος, οὐχ ἦτον ἀξιέπαινοι οἱ στρατιῶται τῶν στρατηγῶν (γρ-
τοῦ στρατηγοῦ) ἐνομίσθησαν ». — Στ. 24, Ἀπὸ τῶν πολέμιων.] ἘΞ ΕΔ προσέ-
θηκα τὴν πρόθεσιν.— Στ. 26, Τόλης.] ΔΓ, Γνώμης.— Στ. 27, Ἰν ἐπερχο-
μένων οὐκ ἂν ἐδόκουν ὑποστῆναι.] Οὓς Γερμανοὺς ἐπερχομένους οἱ Ῥωμαῖοι
οὐχ ὑπομενεῖν ἐνομίζοντο. — Στ. 28, Ὁ μὴ προσδοκῆσας.] ἘΞ ΕΔ διέγραψα
τὴν ἀντωνυμίαν.— Στ. 30, Τῶν ἱερῶν γυναικῶν.] Ἐπιθι τὰ Καίσαρος ἀπο-
μνημονεύματα (Περὶ τοῦ Γαλατικ. πολέμ., Α, 50), καὶ τὸν Πολύαινον (Στρα-
τηγῆμ., Η, κγ', 4), δε, ἢ μὴ νοήσας τὰ παρὰ τῷ Καίσαρι, ἢ ἄλλοθεν ποθεν
ἐρανισάμενος τὰ περὶ τοῦ πρὸς τοὺς Γερμανοὺς πολέμου, τὰς μὲν ἱεράς γυ-
ναῖκας εἰς ἄνδρας μάντις μετεποίησε, τὸν δὲ Καίσαρα μὴ θαρρῆν Γερμανοῖς
συνάψαι μάχην φησὶν, ἕως ἔγνω τοὺς παρ' αὐτῆς μάντις προειρηκότας πρὸ
νέας σελήνης ἀπέχεσθαι μάχης. Παραπλήσια δ' ἦσαν αἱ ἱεραὶ γυναῖκες αὐ-
ται ταῖς ἐπομέναις τοῖς Κίμβροις, περὶ ὧν ἐπιθι τὸν Στράβωνα (Ζ, σελ. 294),

ΣΕΑΙΑ. 283, στ. 9, Τριακοσίους.] ΔΓ, Τετρακοσίους. Ἐτεροὶ δὲ Τρι-
κοντα δεῖν γράφειν ὑπέλαβον ἄλλοι δὲ, Τεσσαράκοντα. Διαπεφώ-
νηται γὰρ καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Καίσαρι (Περὶ Γαλατικ. πολέμ., Α, 53) ἡ γραφή,
ἐν μὲν τοῖς ἀντιγράφοις οὖσα, Μίλια πέντε (millia passuum quinque)

ἂ δύναται σταδίους τέσσαράκοντα, ὥσπερ ἤρμήνευσε καὶ ἑλληνιστὶ μεταφράσας τὰ τοῦ Καίσαρος ἀνόνημος· ὑπὸ δὲ τῶν κριτικῶν μεταποιηθεῖσα εἰς τὸ Μίλια πεντήκοντα (millia passuum quinquaginta), ἂ δύναται σταδίους τετρακοσίους.— Στ. 14, Ἀπέλιπε.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἀπέλειπε.— Στ. 22, Τοῖς τῶν πολιτῶν.] Τῶν ΠΡΑ ἢ προσθήκη τοῦ δευτέρου ἄρθρου.— Στ. 26, Πολλὰς δὴ τινὰς μυριάδας.] Τριάκοντα μυριάδας, τού-εἶσι 300 χιλιάδας, φησὶ Στράβων (Δ, σελ. 196), ἐν ᾧ ἐσημειωσάμεθα (Γαλατ. μεταφρ. Στράβ. Τόμ. Β, σελ. 61) παρὰ μὲν τῷ Καίσαρι ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι 308 χιλιάδας φέρεσθαι, παρὰ δὲ τῷ τούτου μεταφραστῇ 296, παρὰ δὲ τῷ Ὀρσίω 282.— Στ. 29, Ἄθρουστάτους.] παρὰ μόνῳ ἴσως εὑρηται Πλουτάρχῳ τὸ μήπω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς ὑπερθετικὸν τοῦ Ἄθροσος ἔοικε δὲ τοῦ παραχμᾶζοντος ἑλληνισμοῦ εἶναι, ὥσπερ καὶ τὸ ἐκ τοῦ Ἀθηναίου καταχωρισθὲν ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου (Α, σελ. 138) συγκριτικὸν Ἄθροσ τε ρος. Τὸ γὰρ, Ἄθροσ οἰ, «ἐμοῦ πάντες, ἀκέραιοι» σημαῖνον, καθ' Ἡσύχιον, ἀνεπίδεικτόν ἐστιν ὑπερθέσεως ἢ συγκρίσεως. Διορθούσθω δ' ἡμῖν καὶ τὸ παρὰ τῷ αὐτῷ Ἡσυγίῳ, «Ἄθράως, ἀπλῶς» μεταποιοῦσι τὴν πρῶτην λέξιν εἰς τὸ, Ἄθροσως σημαίνει γὰρ ἔσθ' ὅτε καὶ τὸ ἀπλῶς, ὡς ἐν τῷδε Ἀρεταίου (Περὶ ὀξ. παθ. Β, 3, σελ. 15) τῷ χωρίῳ, «Ἄθρόον δὲ εἰρηῆσθαι,» ἐπὶ πάσῃ αἵματος ἀναγωγῇ... ἔπεται δυσθυμῆ κ. τ. λ. »

ΣΕΛΙΑ. 284, στ. 4, Συμμιγεῖς δρυμούς.] Οὐ μόνον φύσει τοιούτους ὄντας, διὰ τὸ δασὺ τῆς ὕλης, ἀλλὰ καὶ τέχνῃ πυκνοτέρους κατεσκευασμένους διὰ τῆς συμπλοκῆς τῶν θαμνωδῶν δένδρων, ὡς εἰς τείχους χρεῖαν παρέχειν, καθά φησι Καῖσαρ αὐτὸς (Περὶ τοῦ Γαλατ. πολέμ. Β, 17) teneris arboribus incisibus atque inflexis, crebrisque in latitudinem ramis enatis, et rubis sentibusque interjectis, effecerant ut instar muri hae sepes munimenta praeberent, ὁ Στράβων (Δ, σελ. 194) οὕτως ἐξέφρασε, « Συμπλέκοντες τὰς τῶν θάμνων λύγους, βατώδεις ὄντας (ἡρ. οὐσας), ἀνέφρακτον τὰς εἰσόδους, ἔστι δ' ὅπου καὶ σκόλοπας κατέπηκτον ». — Στ. 5, Γυναῖκας.] Οὕτως ὁ Α, ἡ τοιαύτη γραφῇ ἐντυχῶν, ἢ ἐκ τοῦ Καίσαρος (Περὶ Γαλατ. πολέμ. Β, 16) διορθώσας, ΑΤ, Γενεάς. Ἄμεινον δ' ἂν ἴσως ἐποίησα, κατὰ χῶραν ἐάσας τὴν γραφήν. — Στ. 12, Τὸ δέκατον.] Ἐκ ΔΓ εἰ ΠΡ, ΑΤ, Τὸ δωδέκατον. — Στ. 14, Οὐδεὶς ἂν ἐδόκει.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Οὐδεὶς ἂν δόκῃ. Οὕτω καὶ ἀνωτέρω (§ 19, σελ. 282) εἴρηκεν, Οὐκ ἂν ἐδόκειον ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ἀτρεμῆσειν, καὶ μικρὸν ὑπόθεκας, Οὐκ ἂν

ἐ δόκουν ὑποστῆναι.—Στ. 17, Πεντακόσιοι γὰρ ἀπὸ μυριάδων ἔξ.] Συνωδὰ ταῦτα τῷ Καίσαρι (Περὶ Γαλατ. πολέμ. Β, 28). Ὁ δὲ Λίβιος (Ἐπιτομ. 104) τριακοσίους ἀπὸ μυριάδων ἔξ φησί.—Στ. 18, Βουλευταὶ δὲ τρεῖς ἀπὸ τετρακοσίων.] Καῖσαρ δὲ, Τρεῖς ἀφ' ἑξακοσίων· Λίβιος δὲ, Τρεῖς ἀπὸ πέντε πρὸς τοῖς ἐνενηκόντα.—Στ. 27, Διαφθείροντες.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Διαφθεύραντες.

ΣΕΛΙΑ. 285, Στ. 4, Διεκρίθησαν ἐπὶ τούτοις· ἔδει κ. τ. λ.] Ἐξ ΕΔ ἡ στίξις, ΑΤ, ἐκρίθησαν. Ἐπὶ τούτοις ἔδει.— Στ. 12, Ἐξαλομένου.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἐξαλλομένου.— Στ. 20, Οὐσίπας.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Οὐ; Ἰπας. Ὁ δὲ Καῖσαρ (Περὶ Γαλατ. πολέμ. Δ, 1) Οὐσίπετας (Vsipetes) καλεῖ τούτους.— Τεντερίδας.] ΔΓ, Τεντερίτας· Τεντηρίδας· Τευχερίδας. Παρὰ δὲ τῷ Καίσαρι, Τέγγθηροι (Tenchtheri) καλεῦνται.—Στ. 22, Ἐφημερίσι.] Ἐφημερίδας ὀνομάζει τὰ ἱστορηθέντα Καίσαρι περὶ τοῦ Γαλατικοῦ πολέμου, ἅπερ Ἰπομνήματα, ἄμεινον καλεῖν, ἢ Ἀπομνημονεύματα, ὡς καὶ ἕτεροι πρὸ ἡμῶν ἐσημείωσαντο.— Στ. 23, Ἐν σπονδαῖς.] ΔΓ, Ἐν σπόνδοις.—Στ. 26, Ἐπαγάγοι.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐπαγάγατο.— Στ. 28, Γανύσιος.] ΔΓ, Τανύσιος· Κανύσιος.— Στ. 29, Ἐορτάς καὶ θυσίας.] ΔΓ, Ἐορτάς καὶ σπονδάς καὶ θυσίας.

ΣΕΛΙΑ. 286, στ. 4, Σύγαμβροι.] ΔΓ, Σίγαμβροι. Παρὰ δὲ τῷ Καίσαρι (Περὶ Γαλατ. πολέμ. Δ, 18), Σίγαμβροι (Sigambri).—Στ. 5, Ἐπ' αὐτούς.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Πρὸς αὐτούς.—Στ. 12, Χελινώσας.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Γαληνώσας.— Στ. 15, Ὑπαντιάσι.] ΔΓ, Ὑπαντιῶσαι.—Στ. 27, Πρῆγάγεν.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Πρῆσάγαγεν.

ΣΕΛΙΑ. 287, στ. 3, Ἀπῆρεν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀπῆλθεν.—Στ. 5, Ἐτελεῦτα.] ΠΡΔ, ΑΤ, Τελευτᾶ.—Στ. 7, Μέγα δὲ καὶ Καίσαρα.] ΠΡΔ, ἡ προσθήκη τοῦ δευτέρου συνδέσμου.—Στ. 10, Τὴν μὲν οὖν Ἰουλίαν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τὴν μὲν Ἰουλίαν.—Στ. 17, Τῶν Ῥωμαίων.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τοῖς Ῥωμαίων.—Στ. 18, Ἀποστάντων.] ΔΓ, Ἀποστατῶν.—Στ. 19, Ἀμβιόριγος.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀμβριόριγος. Ἀμβιόριξ (Ambiorix) δὲ καλεῖται καὶ παρὰ τῷ Καίσαρι (Περὶ Γαλατ. πολέμ. Ε, 27), τῷ αὐτῷ σχηματισμῷ τῆς συνθέσεως, ὥσπερ καὶ ὁ παρὰ Πλουτάρχῳ κατωτέρω (§ 25, σελ. 288) Οὐεργεντόριξ. Τὰ γὰρ οὕτω καταλήγοντα Κελτικά ὀνόματα ἀρχαῖα, σύνθετά εἰσιν ἅπαντα ἐκ τε κυρίου ὀνόματος, καὶ τοῦ ληκτικοῦ rix, ὅπερ ἐδήλου τὸν ἀπλῶς μέγα δυνάμενον, διὰ γένος, πλοῦτον, ἀξίωμα, καὶ ἐπομένως ἡγούμενον τῶν ἄλλων, ἢ καὶ βασιλεύοντα. Δῆλον δὲ ἐκ τῶν ἐν ταῖς νεωτέραις γλώσσαις καταλειφθέντων

ὀνομάτων, οἷον ἐν μὲν τῇ τῶν Γερμανῶν φωνῇ τὸ Reich δηλοῦν οὐ μόνον τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ καὶ τὸν πλοῦσιον, ἐν δὲ τῇ τῶν Ὀλλανδῶν τὸ Rijk, καὶ τῶν Ἄγγλων τὸ Rich, καὶ τῶν Γάλλων τὸ Riche, καὶ τῶν Ἰταλῶν τὸ Ricco, καὶ τῶν Ἰσπανῶν τὸ Rico, τὰ σημαίνοντα τὸν πλοῦσιον. Εἰκότως δὲ καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων Rex, ὁ Βασιλεὺς, ἐξ ὧν τὰ ἐν ταῖς διαφόροις φωναῖς ταυτῶσμαι, Re, Roi, Rey, παρὰ τὸ Κελτικὸν Rix ἂν τις παράγοι, καίπερ ἄλλων ἐτέρως ἐτυμολογούντων τῷ ὀνόματι. Ἐπιθὶ καὶ τὰ σημειωθέντα ἡμῖν εἰς τὴν Γαλτικὴν τοῦ Σγράβωνος μετὰ φρασιν (Τομ. Β, σελ. 43, σημ. 1). — Τιτούριον.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Τηγύριον.

ΣΕΛΙΑ. 288, στ. 1, Ἐνοικοδομεῖν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἄνοικοδομεῖν. Περὶ δὲ τῆς διαφορᾶς τῶν λέξεων ἐπιθὶ τὰ σημειωθέντα ἀλλαγῷ (Πλούταρχ. Μέρ. Γ, σελ. 389). — Στ. 2, Προσβάλλοντας.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Βάλλοντας. — Στ. 15, Πάγοι.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Πάγοις. — Στ. 18, Ἀσάφεια πολλή.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἀσφαίεια πολλή. — Στ. 21, Ἄρβέρνοι.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἄρβέρνοι. Ἄρβέρνους, ἢ Ἄρουέρνους (Arverni) ὀνομάζει Καῖσαρ αὐτούς. — Στ. 22, Οὐεργεντόριξ.] Ὀρθώτερον γράφεται παρὰ τῷ Σγράβωνι (Δ, σελ. 191) Οὐεργιγγετόριξ· Vercingetorix γὰρ ὀνομάζεται τῷ Καίσαρι (Περὶ Γαλατ. πολέμ. ζ', 4) — Στ. 26, Πρὸς τὸν Ἄραρα.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἄδριαν. Καὶ ἡ μὲν ΔΓ ἐστίν, Ἄραριν προειλόμην δὲ τὸ, Ἄραρα (παρὰ τὴν Ἄραρ εὐθεῖαν), ἵνα συμφωνῇ Πλούταρχος ἑαυτῷ τε (ἀνωτέρ. § 18, σελ. 281) καὶ ἐτέροις συγγραφεῦσιν, οὕτω καλοῦσι τὸν ποταμὸν, ὃν οἱ Γάλλοι τανῶν Saone ὀνομάζουσι.

ΣΕΛΙΑ. 289, στ. 1, Δοκῶν.] Περιττὴ ἔδοξεν ἡ μετοχὴ αὕτη τοῖς ΠΡ, κάμει συνδοκεῖ, διὰ τὴν ἐπομένην ἐτέραν, Πεφυκώς. — Στ. 3, Ἐχώρει ταῖς αὐταῖς ὁδοῖς, ἀ; διήλθε, καὶ βίχ... ἐπιδειξάμενος.] Ἔστιξαν οἱ ΠΡ μετὰ τὸ, Ἐχώρει, συνάψαντες τὸ, Ταῖς αὐταῖς ὁδοῖς, ὥσπερ καὶ τὸ, Βίχ, πρὸς τὸ, Ἐπιδειξάμενος· ἐμοὶ δὲ μᾶλλον ἀρέσκει διαγράφοντας τὸν Καὶ σύνδεσμον (ἐν παρέλιπε καὶ ὁ Α), οὕτω συναρτᾶν τὸ λεγόμενον καὶ ἐρμηνεύειν, Ἐχώρει ταῖς αὐταῖς ὁδοῖς, δι' ὧν ἤλθει, ἐπιδειξάμενος τοῖς βαρβάροις διὰ τῆς βίχας καὶ τοῦ τάχους κ. τ. λ. Τὸ δὲ Ἐχώρει ἐνθαδὲ ἀντὶ τοῦ Ἄνεχώρει « Χωρεῖν, ἀπελθεῖν. Χώρησαν, ἀνεχώρησαν » φησὶν Ἡσύχιος. — Στ. 8, Χώρας.] Τὴν ἐσπραμένην καὶ πεφυτευμένην γῆν, ὃ καλῶς ἐξέφρασαν ὁ Α διὰ τοῦ plat país. — Χωρίχ,] Ἐπὶ τοῦ Φρούρια, ἐνταῦθα, ὡς ἐξεδέξατο

καὶ ὁ Α, places fortes ἑρμηνεύσας.—Στ. 10, Αἰθούων.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐδούων. Διὰ διφθόγγου δὲ καὶ ὁ Καῖσαρ, Aedui.—Στ. 13, Περιέστησαν.] ΔΓ, Ἐνεπεΐησαν. — Καὶ νικήσας.] Διαγραπτίος ὁ σύνδεσμος. — Στ. 14, Ὑπερέβαλε.] ΔΓ, Ὑπερέβαλλε· ἦν προεῖλοντο οἱ ΠΡ.—Στ. 15, Σηκουανῶν.] Ἐκ ΔΓ (συναδούσης τῇ παρὰ τῷ Καίσαρι γραφῇ Sequani) ΑΤ, Σικουανῶν.—Στ. 18, Τοῖς μὲν ἄλλοις.] ΠΡΑ, ΑΤ, Τοῖς μὲν ἄλλοις. ΔΓ, Τῶν μὲν ἄλλων.—Στ. 19, Φόνῳ.] ΠΡΑ, ΑΤ, Φόβῳ.—Στ. 20, Ἀρβέρνοι.] Ἐξ ΗΔ (ἴδ. ἀνωτέρω, σελ. 481), ΑΤ, Ἀρευθηνοί. ΔΓ, Ἀρευέρνοι : Ἀρουανοί.—Στ. 25, Ἀλγσίαν.] Ἀλγσίαν ὀνομάζει τὴν πόλιν Στράβων (Δ, σελ. 191).—Συνέφυγον.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Διέφυγον.—Στ. 29, Ἐν ἔπλοις.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ προσέθηκαν τὴν πρόθεσιν.

ΣΕΛΙΔ. 290, στ. 1, Ἐπτακαίδεκα μυριάδων.] Τεσσαράκοντα μυριάσι πελεμῆσαι Οὐερκιγγετόριγα πρὸς Καίσαρα φησὶ Στράβων (Δ, σελ. 191). Αὐτὸς δὲ Καῖσαρ (Περὶ Γαλατ. πολέμ. ζ', 71 καὶ 76) τοὺς μὲν εἰς Ἀλγσίαν συμφυγόντας, ὀγδοήκοντα φησὶ χιλιάδας, τοὺς δ' ἐξωθεν ἐπιβασθήσαντας διακοσίας τεσσαράκοντα ὀκτώ, ὡς εἶναι τοὺς σύμπαντας κατὰ μὲν Καίσαρα 328, κατὰ δὲ Στράβωνα, 400, κατὰ δὲ Πλούταρχον, 470 χιλιάδας.—Στ. 10, Πρὸς τὴν πόλιν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Πρὸς τῇ πόλει.—Στ. 23, Ἀφαιλούμενος.] ΠΡΑ (ὑπὸ τῆς ἐσφαλμένης γραφῆς Ἀφαιλόμεινος ὑπαγορευθεῖσα) ΑΤ, Ἀφαιλούμενος.

ΣΕΛΙΔ. 291, στ. 3, Ἔργον ὄν.] Ἐξ ΕΔ προσέθηκα τὴν μετοχὴν.—Στ. 4, Πηπορημένος.] ΔΓ, Ποιούμενος.—Ἀπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἐπὶ τῶν ἀνταγωνιστῶν. ΔΓ, Ἐπὶ τὸν ἀνταγωνιστήν.—Στ. 15, Ὅσπερ ἀκυβέρνητον ναῦν.] Ἐξ ΕΔ προσέθηκα τὴν τελευταίαν λέξιν, ἐκφράσαντος αὐτὴν καὶ τοῦ Α, διὰ τοῦ Navire.—Στ. 22, Καλλωπιζόμενος.] Ὑποκρινόμενος, προσποιούμενος· ἐφ' ἧς σημασίας εὐπω τέτακται ἐν τοῖς Λεξικοῖς.—Στ. 30, Χίλια τάλαντα.] Χιλίοις τάλαντοῖς, ὧφειλεν εἰπεῖν καὶ ἔστι Πλούταρχου, οὐ τῶν ἀντιγραφῶν τὸ ἀμάρτημα.

ΣΕΛΙΔ. 292, στ. 5, Νεοκωμίτας.] Ἀπὸ τῆς πόλεως Κώμου, τανῦν Como τοῖς Ἰταλοῖς καλουμένης, περὶ ἧς Στράβων (Ε, σελ. 213) φησὶ « Αὕτη δ' ἦν μὲν κατοικία μετρία· Πομπηῖος δὲ Στράβων ὁ Μάγνου πατρὸς τῆρ κακωθεῖσαν ὑπὸ τῶν ὑπερκεκλιμένων Ραιτῶν συνώκισεν· εἶτα Γάιος Σκιπίων περὶ τρισχιλίους προσέθηκεν· εἶτα ὁ θεὸς Καῖσαρ πεντακισχιλίους ἐπισυνώκισεν, ὧν οἱ πεντακίσιοι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξαν οἱ ἐπιφα-

» νεώτατοι. Τούτοις δὲ καὶ πολιτείαν ἔδωκε, καὶ ἐνέγραψεν αὐτοὺς εἰς
 » τοῦ ΣΥΝΟΙΚΟΥΣ· Οὐ ΜΕΝΤΟΙ ὄκησαν αὐτοῖσι, ἀλλὰ καὶ τοῦνομά
 » γες τῷ κτίσματι ἐκείνῳ κατέλιπον. Νεοκωμῖται γὰρ ἐκλήθησαν ἅπαντες·
 » τοῦτο δὲ μεθερμηνευθὲν Νοθεομικώμου, λέγεται». Καὶ ταῦτα
 μὲν ὁ Στράβων, εὖ ἐν ταῖς τελευταίαις γραπτέον οἶμαι, « Καὶ ἐνέγραψεν
 » αὐτοὺς εἰς τοὺς ΣΥΝΟΙΚΟΥΣ· ΚΑΙ Οὐ ΜΟΝΟΝ ΣΥΝῸΚΗΣΑΝ αὐτοῖσι,
 » ἀλλὰ κ. τ. λ. » Τζούτης δὲ τῆς διορθώσεως τὸν νοῦν ἐξέφρασε καὶ ὁ συν-
 εργαζόμενος ἐμοὶ εἰς τὴν Στράβωνος μετάφρασιν σοφὸς Αυτεῖλιος (Τόμ. Β,
 σελ. 119).—Στ. 9, Προστίθηναι.] Ἰσως γρ. Περιτίθησιν, ὡς καὶ
 ἕτεροι ὑπέλασον.—Στ. 11, Ῥύδην.] « Ῥύδον ἢ Ῥύδην (φησὶν Ἡσύχιος), χύ-
 » δην, δαψιλῶς, βρυστικῶς, σφοδρῶς; ». Ἐν οἷς δὲ τούτων ἀνωτέρω ἔση-
 μειώσατο ὁ αὐτὸς Λεξικογράφος, « Ῥύδην, εὐκόλως, ἢ ἀθρόως ἐπιτρέ-
 » χοντες » γραπτέον ἴσως... ἢ ἀθρόως, ἐπιτρεχόντως· καὶ
 ἔστι τὸ μήπω καταχωρισθὲν ἐν ταῖς Λεξικοῖς, Ἐπιτρεχόντως, συγ-
 γενές· καὶ συνώνυμον ἐπιόρημα τῷ Ἐπιτροχάδην.—Στ. 15, Προσ-
 κωδομήσειν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Προσεκόμεσιν ἀνθ' εὐ οἱ ΠΡ, ἔγραψαν, Πρ ο σ-
 σ εκ ὀ λ λ η σεν Ἐτεροι δὲ γραπτέον εἶναι, Πρ ο σ σ εκ ὀ σ μ η σ εν, ὑπειλίφασε
 —Στ. 22, Οὐκ ἐπιεικῆς, οὐδὲ χρηστὸς κ. τ. λ.] Παράβαλλε τοῖς ἀνωτέρω,
 (Πομπ. § 57, σελ. 156) εἰρημένους.—Στ. 26, Ὑπούλους.] Ἐκ ΔΓ (συναδού-
 σης τῷ Α) οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ὑπούλου.—Μόλις ἔχοντα.] Ἐκληπτέον τὸ ἔχον-
 τα ἀντὶ τοῦ Κατέχοντα ὡς ἡρμηνεύσαν οἱ ΠΡ, πλὴν εἰ μήτις γράφειν,
 Μόλις συνεχόντα, προαιρούτο.—Στ. 27, Κἄν μόνον ὑπερβάλωσιν.] Οἱ
 τοῦ Καίσαρος στρατιῶται. Συνέταξε δὲ πρὸς τὸ Δύναμις, κατὰ τὸ νοούμενον
 ΣΕΛΙΑ· 293, στ. 1, Τῷ δοκεῖν.] Ὡς κακῶς ᾤετο ἠπατημένος ὁ Πομ-
 πῆος, οὐκ ἀληθῶς καταπολιτευόμενος Καίσαρα. Οὕτως ἐξεδεῖξατο καὶ ὁ Α
 τοῦ χωρίου τὸν νοῦν.—Στ. 2, Καταψηφίζόμενος.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ψηφίζόμε-
 νος. Σημαίνει δὲ ἐνθάδε ἢ Κατὰ, ἐπίτασιν· τουτέστι, συχνὰ ψηφίσματα
 γράφων.—Στ. 17, Βία τῶν ὑπάτων.] Ἐκ ΔΓ (συναδούσης τῷ Α), ΑΤ, Διὰ
 τῶν ὑπάτων.—Στ. 21, Τῇ μὲν.] Τῇ πρώτῃ ἐρωτῆσει, Εἰ δοκεῖ Πομ-
 πῆιον ἀφεῖναι τοὺς στρατιώτας.—Στ. 22, Ὀλίγοι παντάσῃσιν.]
 Τῶν πλειόνων, Οὐ δοκεῖ, ἀπεκρίναμένων.—Τῇ δέ.] Τῇ δευτέρᾳ, Εἰ
 δοκεῖ Καίσαρα κ. τ. λ.—Πάντες.] Ἀπεκρίναντο, Δοκεῖ.—Στ. 28,
 Ἐπει.] Ἀντὶ τοῦ, Ἐπειτα χρῆσθαι τῷ Ἐπει ἐνθάδε φασὶ τινες τὸν
 Ἐπλούτιον, καὶ καὶ ἢ Α ἡρμηνεύσαν ἕτεροι δὲ τὴν ἀπόδασιν τοῦ Ἐπε :

ἐν τοῖς ἐχθρομένοις, ὁ δὲ, τὰ ἄλλα συγχωρῶν, κείσθαι ὑπειλήφασιν.

ΣΕΑΙΑ. 294, στ. 6, Αἰδόντος.] ΔΓ, Ἐνδιδόντος.—Στ. 22, Τῆς Ἰταλίας.] Οὕτως ἔγραψα, ὠρμημένος ἐκ τοῦ Πλουταρχίου (Πομπ. § 60, σελ. 159) παραλλήλου χωρίου, ΑΤ, Τῆς Κελτικῆς. Οὐ γὰρ τῆς Κελτικῆς, ἀλλὰ τῆς Ἰταλίας, καθὰ καὶ οἱ ΠΡ ἐσημειώσαντο, ἐστὶ τὸ Ἀρίμινον. Εἰρεῖσθαι μέντοι, Τῆς Κελτικῆς, ἐν γραφῆν ἀμαρτία δοκεῖ μᾶλλον, ἢ Πλουτάρχου μνημονικῆ συγχύσει, ἄλλως τε καὶ τοῦ Ἀρίμινου ὁμοροῦντος τῇ Κελτικῇ. Διὸ καὶ ὁ Α, παραμυθεύμενος τὴν ἀμαρτίαν, οὕτω παρέφρασε τὸ κείμενον, la ville d' Ariminum, grande ville, que lon rencontre a premiere au sortir de la Gaule.—Στ. 23, Φεισαμένους.] ΔΓ, Φεισάμενος.—Στ. 25, Ἀήγαγεν.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Δήγεν. Κατ' ἀόριστον δὲ καὶ ὁ Α.—Στ. 28, Κεκλημένοις.] ΔΓ, Παρακεκλημένοις.—Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους... καὶ κελύσας.] Διέγραψα τὸν πρῶτον Καί, ὡς ἔδοξε καὶ τοῖς ΠΡ. Ἔστι δ' ἀντ' αὐτοῦ καὶ τὸν δευτέρου διαγράψαι, Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους... ἐκέλευσε.

ΣΕΑΙΑ. 295, στ. 3, Ὀρίζοντα.] ΔΓ, Διορίζοντα.—Στ. 11, Συνδηπόρησεν.] ΔΓ, Συνηπόρησεν.—Στ. 18, Τῇ προτέρᾳ νυκτὶ τῆς διαβάσεως ὄναρ δῖον ἔκθεσμον.] Δίον δὲ ὁ Κάσιος (ΜΑ, § 24), οὐ τῇ προτέρᾳ νυκτὶ τῆς διαβάσεως, ἀλλ' ἐν Γαδείροις ἔτι ταμειεύοντα τὸν Καίσαρα φησὶν ἰδεῖν τὸ ὄναρ, « Γαδειρεῦσι πολιτείαν ἅπασιν ἔδωκεν... ἀμειβόμενος σφᾶς τῆς τοῦ » ὄνειρου ὄψεως, δι' ἧς ἐνταῦθα, ὅτε ἐταμίευσε, συγγεγονέναι τῇ μητρὶ ἔδο- » ξε κ. τ. λ. » ἧ συνάδει καὶ Σουετώνιος (Sueton. Jul. Cæs. § 7).—Στ. 12, Αὐτῆς.] Τῆς διαβάσεως.—Στ. 19, Ἐδόκει γὰρ αὐτὸς κ. τ. λ.] Ἐξέ- » στω καὶ τὰ γελοῖα ταῖς σπουδαίαις παραμιγνύοντα, ἐξ Ἀρτεμιδώρου πυθέ- » σθαι τοῦ ὄνειρου τὴν κρίσιν εἶναι δὲ ἐκεῖνός φησι (Ὀνειροκριτικ. Α, 79) τὸ τοιοῦτον ὄναρ « Ἀγαθὸν παντὶ δημαγωγῶ καὶ πολιτευτῇ σημαίνει γὰρ » τὴν πατρίδα ἢ μητέρα. Ὡς περ οὖν ὁ μιγνύμενος κατὰ νόμον Ἀφροδίτης, » παντὸς ἄρχει τοῦ σώματος τῆς συνούσης πειθομένης καὶ ἐκούσης οὕτως » ὁ ἰδὼν πάντων προστίθεται τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ». Τὴν δὲ περὶ ὄνειρων ταύτην ματαιοσοφίαν μακρῶ ἀρχαιοτέραν εἶναι Ἀρτεμιδώρου, δηλοῦσι μὲν, καὶ οἱ ἐν Γαδείροις ἐξηγησάμενοι Καίσαρι τὸ ὄναρ, ὡς φησι Δίων τε καὶ Σουετώνιος, δηλοῖ δὲ μάλιστα καὶ Ἡρόδοτος (5', 107) τὰ περὶ Ἰππίου τοῦ Παισιστράτου ἱστορῶν, « Ὄψιν ἰδὼν ἐν τῷ ὑπνω τοιγυδε- » ἔδοκε δὲ Ἰππίος τῇ μητρὶ τῇ ἑωυτοῦ συνευνηθῆναι συνεβάλετο ὧν

» ἐκ τοῦ ὄνειρου, κατελθὼν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχὴν,
 » τελευτήσῃεν ἐν τῇ ἑωυτοῦ γηραιός ». Καὶ σημειωτέον, πρῶτον μὲν, ὅτι
 τὸν περὶ μετὰ μητρὸς συγκαθευδῆσεως ὄνειρον, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐφ' Ἰπ-
 πίου, ὡσπερ καὶ ἐπὶ Καίσαρος, ἐξηγοῦντο, καὶ ὡς χιλίους καὶ τετρακο-
 σίους σχεδὸν ἔτεσι μετὰ Καίσαρα ἐξηγῆτο ὁ ἱαμβογραφήσας τὰ ὄνειροκρι-
 τικά ἡμέτερος Πατριάρχης Νεκφόρος,

Μητρὶ πλακεῖς κάλλιστον εἰς ὄναρ νοεῖ.

ἔπειθ, ὅτι Καίσαρι μὲν εἰς μοναρχίαν ἐτελεύτησεν ὁ ὄνειρος, ἧς ἅμα καὶ τοῦ
 βίου μικρὸν ὕστερον σφαγείς ἀπὸ πλάγχθ' Ἰππία δὲ, ἐν αὐτῇ τῇ ἐν Μαραθῶνι
 μάχῃ πεισόντι, οὐδ' ἐξεγένετο τυρανῆσαι δεύτερον τῆς πατρίδος, Nefarius
 Hippias, Pisistrati filius, qui in Marathonica pugna cecidit, arma
 contra patriam ferens (Κικέρ. ἐν τοῖς πρὸς Ἀττικ. ἐπιστολ. Θ, 10). Ἐκ
 τούτων οὖν καὶ τῶν τοιούτων συλλογισαμένους χρὴ τοὺς νοῦν ἔχοντας ἀπισ-
 τεῖν τῇ διὰ τῶν ὄνειρων μαντείᾳ, τοῦ Σοφοκλείου (Οιδ. Τύρ. 981-983) μα-
 μνημένους παραγγέλλματος,

Πολλοὶ γὰρ ἦδη κἂν οὐείρασι βροτῶν

Μητρὶ ξυνευνάσθησαν. Ἀλλὰ ταῦθ' ἔτα

Παρ' οὐδέν ἐστι, ῥᾶστα τὸν βίον φέρει.

— Στ. 29, Μικρὸν ἀπολιπεῖν . . ἀνατετράφθαι.] Κατ' ἔλλειψιν τοῦ ἄρθρου,
 τοῦ ἀπεναντίας τῇ χρήσει τῶν δοκίμων. Καὶ ἔτερον δὲ Πλουτάρχου χω-
 ρίον ὁμοίως ἔχον κατεχώρισεν ὁ Στέφανος ἐν τῷ Θεσαυρῷ (B, σελ. 665).
 Ἐλλειπτικῶς δὲ τοῦ ἄρθρου καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια τὰ τοιαῦτα ἐκφέρει,
 εἶον τὸ Πουτάρχειον τοῦτο, Ὁ λίγον ἔλειψε νὰ ἀφανισθῇ αὐτὴ ἡ
 ἀφ' ἑαυτῆς. Ἐπιθ. καὶ τὰ εἰς τὸ Ἰσοκράτην (B, σελ. 106) σημειωθέντα.

ΣΕΛΙΔ. 296, στ. 1, Τὸ χεῖρον . . τῷ δεδοικῶτι καὶ λυπουμένῳ . . συμ-
 πίπτον . . καὶ θρασυόμενον κ. τ. λ.] Σημειῶ τὴν χρῆσιν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθ-
 μοῦ ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ φίλην οὖσαν Πλουτάρχῳ, ὡσπερ καὶ τὴν τῶν
 μετοχῶν ὁ γὰρ νοῦς, Οὐθ' οἱ χαίροντες τῶν Ῥωμαίων ἡσυχίαν ἦγον, ἀλλὰ
 τοῖς δεδοικῶσι καὶ λυπουμένοις συμπίπτοντες, καὶ θρασυόμενοι δι' ἐριδος
 ἦσαν.— Στ. 8, Κατηγορούντων.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Κατηγοροῦντας.— Στ. 9, Τῷ
 ποδί.] ΔΓ. Ἐν τῷ ποδί.— Στ. 11, Ὅποι ἂν ἐπίη.] Ἐκ ΔΓ καὶ ΕΔ, ΑΤ, Ὅ-
 ταν ἀπίη. Συνωδᾶ δὲ τούτοις καὶ τὰ ἀνωτέρω (Περμ. § 57 σελ. 157) Ὁ
 δὲ νοῦς, Ὅποι ἂν τῆς Ἰταλίας ἐπίλθῃ ἢ Προμήθεος.— Στ. 16, Πολεμίου.] ΔΓ,

Πολέμου— Στ. 17, Εἴξας συνεξεκρούσθη.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Εἴξας συνεκρούσθη ΔΓ, Εἴξας καὶ συνεκρούσθη εἰς, ἦν προείλοντο οἱ ΠΡ, διαγράψαντες τὸν πρὸ τοῦ Ψηφίζεται σύνδεσμον, καὶ μεταβαλόντες τὸ ῥῆμα εἰς τὸ Ἐψηφίζετο. — Στ. 25, Ἐξέπεσον. . τῶν λογισμῶν.] Δέγει καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνθήκη, Ἐπεσες ἀπὸ τὸν νοῦν, ἢ ἀπο τὰ μυαλά σου. Φαμὲν γὰρ οὐ μόνον ἀρσενικῶς ἐνικῶς, Ὁ μυελὸς καὶ μυαλὸς (κατὰ τὸ Ἰέλως καὶ Ἰαλός), ἀλλὰ καὶ πλθυντικῶς οὐδετέρως, Τὰ μυαλά, κατὰ τὸ νῦν, Ὁ πηλὸς καὶ Τὰ πηλά, καὶ τὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, Ὁ λύχνος καὶ Τὰ λύχνα, Ὁ δεσμὸς καὶ Τὰ δεσμά, καὶ ἕτερα ταυτά.— Στ. 29, Ἐκπεσεῖν.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐμπεσεῖν.— Ἀναγκάζομένης.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, (ἀδιανοήτου), Κομιζομένης. ἀνθ' οὗ οἱ ΠΡ, Ἐωμένης, γεγραφθῆι εἴκοσαν.

ΣΕΛΙΑ- 297, στ. 2, Ἐξέλειπον.] Ἐξ ΗΔ (συναδούσης τοῖς μεταφραστικῆς) ΑΤ, Ἐξέλιπον.— Στ. 5, Ὀχετο.] ΔΓ, Ἀφίκετο.— Στ. 17, Ἀνέστρεψαν.] ΔΓ, Ἐπέστρεψαν.

ΣΕΛΙΑ. 298 στ. 5, Ἐκ τῶν ἀποθέτων χρημάτων.] Πῶτα ἦν τὰ ἀπόθετα χρήματα ταῦτα, ἐδήλωσεν Ἀππιανὸς (Ῥωμ. ἐμφυλ. Β, 41) φάσκων, « Τὰ » δὲ κλεῖθρα τῶν δημοσίων ταμειῶν ἐξέκοπτε, καὶ τῶν δημόρων ἐν Μετέλω » κωλύοντι θάνατον ἠπειλεί. Τῶν γε ἀψαύστων εἰκνεὶ χρημάτων, ἄφασιν ἐπ » Κελτοῖς πάλαι σὺν ἀρᾷ δημοσίᾳ τεθῆναι μὴ σπλεῦεν ἐς μηδὲν, εἰ μὴ Κελ- » τικὸς πόλεμος ἐπίοι. Ὁ δὲ ἔφη, Κελτοὺς αὐτὸς ἐς τὸ ἀσφαλίστατον ἐλὼν, » λελυκέναι τῇ πόλει τὴν ἀράν.— Στ. 15, Διατεινόμενος.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Διατεινόμενος. Ἐτέρα ΔΓ, Ἀνατεινόμενος — Στ. 17, Δυσκολώτερον ἦν κ. τ. λ.] Ἐπιθι τὰ ἀνωτέρω (Πομπ. § 62, σελ. 161). — Στ. 23, Ἰπολειπόμενος] ΠΡΔ, ΑΤ, Ἰπολειπόμενος.— Στ. 24, Τῷ σώματι.] Ἐξ ΗΔ ἢ τοῦ ἄρθρου προσθήκη.

ΣΕΛΙΑ. 299, στ. 12, Ὀρικον.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Νόρικον. Ἐπιθι τὰ ἐν τῆς πρόθεν (σελ. 390) σεσημειωμένα.— Στ. 15, Πολέμων.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Πολεμίον.— Στ. 16, Πῆ δῆ.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Πῆ δῆ.— Στ. 17, Ἡμᾶς Ὁ ἀνὴρ καταθήσεται.] ΔΓ, Ὁ ἀνὴρ καταθήσεται (δίχως τῆς ἀνωθυμίας, Ἡμᾶς): Ἡμᾶς ὁ ἀνὴρ οὗτος καταθήσεται. Ἐξ ὧν οἱ ΠΡ ταύτην ἔγνωσαν διασκευάσαι τὴν γραφὴν, Ὁ ἀνὴρ καταθήσεται, ἦς ἐτέραν οὐ χεῖρα διασκευάζειν οἶόν τε, Ὁ ἀνὴρ κατενεχθήσεται. Ἀλλ' οὐ μετακινήσειεν τὴν ἐκδεδωμένην γραφὴν, Ἡμᾶς ὁ ἀνὴρ καταθήσεται, μεταφορικῶς πεφρασμένην ἀπὸ τῶν κατατιθεμένων ἄφέρουσι φορτία,

Οὗτω γούν ὁ παρὰ τῷ Κομικῷ (Βατρ. 165) Ξανθίας, ἐπὶ τῶν ὤμων φέρων
ἔτι τὰ σκεύη, τὸν δεσπότην κελεύοντα,

— Σὺ δὲ τὰ στρώματ' αὐθις λάμβανε,

ἔρωτᾷ,

Πρὶν καὶ καταθέσθαι; —————

— Στ. 18, Ἄτρώτοις.] ΔΓ, Ἄτρώτοις.— Στ. 19, Φειδώ.] ΔΓ, Φειδῶς. Καὶ
μήποτε ἦν ἀναλογώτερον τὸ διὰ τοῦ σ. Τὰ γὰρ εἰς ὠ λήγοντα κύρια εἶναι
ὡς ἐπίπαν ἐθέλει, οἷον Δ η ῶ, Ἰ ῶ, Κ α λ υ ψ ῶ, Κ λ ω θ ῶ, Λ η τ ῶ, Σ α π ρ ῶ
καὶ ἕτερα πλεῖστα· τὰ δὲ προσλαμβάνοντα τὸ σ εἰς προσηγορικᾶ μεταπίπτει
οἷον Α ἰ δ ῶ ς, Ἄ λ ω ς, Ἐ ῶ ς, ἠ Ἡ ῶ ς, πλὴν τοῦ, Ἡ χ ῶ, Π ε ἰ θ ῶ, Φ ε ἰ δ ῶ.
Παρὰ δὲ τὰ τρία ταῦτα ἴσως οὐκ ἔστιν εὐρεῖν ἕτερα· τὸ γὰρ Ἀ η δ ῶ, Εἰ-
κ ῶ, Χ ε λ ι δ ῶ, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀπτικὴν ἀποβολὴν τοῦ ν πεποθῆναι φασι,
ἀντὶ τοῦ Ἀ η δ ῶ ν, Εἰ κ ῶ ν, Χ ε λ ι δ ῶ ν.— Στ. 23, Παραβάλλεται.] Ῥίψο-
κινδυνεῖ, ἠ ὡ ς ἠ παρ' ἡμῖν συνήθεια, Ῥ ἰ ψ ο κ ι ν δ υ ν ε ῦ ε ι. Ἔστι δὲ μέσον
ἀντὶ τοῦ, Παραβάλλει ἑαυτόν. Ὀμγρος δὲ καὶ πρὸς αἰτιατικὴν συνῆψε (Ἰλιάδ.
ι, 322),

Αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβάλλομενος πολεμίζεις.

— Στ. 26, Ἐκάκιζον.] ὡς κακοῦς, τουτέστιν ἀνάνδρους, ἔψεγον. Σημαίνει
δὲ ἀπλῶς καὶ τὸ ψέγειν τινά, οἷον δὴ ποτε ἐγκαλοῦντα, ὅπερ ἠ συνήθεια
Κ α κ ο λ ο γ εῖ ν λέγει.

ΣΕΛΙΔ. 300, στ. 4, Δωδεκάσκαλμον.] Ἐπιθὶ τὰ ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Β,
σελ. 403).— Στ. 8, Ἀνίου.] Ἄων τοῦτον ὀνομάζει ὁ Στράβων (Ζ, σελ. 316),
προσιστορῶν καὶ ὅτι ἀρχαιότερον Αἴας ἐκαλεῖτο. Ἐτεροὶ Ἄ ω ο ν ὀνομάζουσι
τὸν ποταμόν καὶ ἶδε τὰ περὶ τῆς διαφόρου ταύτης γραφῆς σημειωθέντα μοι
εἰς τὴν Γαλατικὴν τοῦ Στράβωνος μετάφρασιν (Τόμ. 3, σελ. 80).— Στ. 10
Πνεύσας.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Πλεύσας.— Στ. 11, Πελάγιος διὰ νυκτὸς ἀνε-
μος.] Προσβῆναι δεῖν ἐγνων τὴν τελευταίαν λέξιν, οὐχ' ὡς ἐλλειπτικῶς
ὑπονοεῖσθαι οὖσαν ἐνάθε.— Στ. 15, Ἀποστρέψων.] ΔΓ, Ἀποτρέψων.— Στ.
19, Ἐλάθοντο.] ἴσως γρ. Ἐπελάθοντο, ὡς τις εἰκασε τῶν ΠΡ.— Στ. 20,
Ἐμφύντες ταῖς κόπαις.] Μεταφορικῶς, οἷονεὶ προσκολληθέντες, τουτέστι,
μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας δραζόμενοι τῶν κωπῶν.— Στ. 24, Δυσπαθεῖν-
τες.] Κέχρηται καὶ ἀλλαχοῦ Πλουτάρχος τῇ λέξει ἐπὶ τοῦ Δ ε ἰ ν ο π α-

θεοῦ ντες· Ἡ δὲ χρῆσις τοῦ παρακαμάζοντός ἐστιν ἑλληνιαμοῦ· σημαίνει γὰρ κυρίως τὸ Δυσπαθεῖν, τὸ μὴ εὐχερῶς πάσχειν, ὡσπερ καὶ ὁ Δυσπαθῆς, τὸν μὴ εὐχερῶς πάσχοντα, καὶ ἐγγὺς ὄντα τοῦ ἀπαθοῦς.— Στ. 29, [Ἰδρυμένον ἐν καλῶ.] Ἐλλειπτικῶς τοῦ, Τόπων· ὡσπερ καὶ τὸ παρ' Ὀμήρω (Ἰλιάδ. Θ, 491),

ἘΝ ΚΑΘΑΡῶ, ὅθι δὴ νεκῶν διεφαίνετο χῶρος.

ΣΕΛΙΑ. 301, Στ. 2, ῥίζαν τινὰ κόπτοντες.] Τὴν ῥίζαν ταύτην ὁ Καῖσαρ (Ἐμφυλ. πολέμ. Γ, 48) Χάραν (Chara) ὀνομάζει· ὁ δὲ Πλίnius (10, 8, καὶ Κ, 9), Λαψάνη (Lapsana), εἶδος εἶναι λέγων ἀγρίας κράμβης. Ἔστι καὶ παρὰ τῷ Θεοφράστῳ (Θ. 15) Δαύκουτι γένος, τοῦ καὶ Σταφυλίνου καλουμένου, ὃ φησιν ἐκείνος Ἀρκάδας μὲν, Ῥάφανον ἀγρίαν καλεῖν τινὰς δὲ τῶν Ἰατρῶν, Κέραν, ἢ, ὡς φέρεται παρ' Ἡσυχίῳ, Κέρας, « Στ. » φυλίνος ἄγριος, ὃν ἔνιοι Κέρας καλοῦσι». Ἐκ τούτων ὠρμημένοι τινὲς ᾤθησαν καὶ παρὰ τῷ Καίσαρι Κάραν (Cara) εὐ Χάραν (Chara) γραπτέον εἶναι, καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι τῇ παρὰ τῷ Θεοφράστῳ Κέρα (Δωριστι Κάρα, κατὰ τὸ Ἄρτεμις, Ἄρταμις), ἐξ οὗ καὶ τὸ παρ' Ἀθηναίῳ (Θ, σελ. 371) οὐδετέρως λεγόμενον, Κάρων, ὃ ἐστὶ μέγας καὶ εὐαυξὴς σταφυλῖνος, καὶ ἡ παρὰ τοῖς πάλαι Ῥωμαίοις, καὶ τοῖς νῦν Ἰταλαῖς, λεγομένη Carota (Γαλλ. Carotte). Ταύτην ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια τῷ ἀρχαίῳ ὀνόματι Δαυκίον καλεῖ· ἔνιοι δὲ καὶ Λαυκίον, Δωριέων διαλέκτῳ, καθ' ἣν καὶ Λάφνην ἔλεγον τὴν Δάφνην (παρ' ὃ τὸ Ῥωμαϊκὸν Laurus) καὶ Δίσκον, τὸν Δίσκον (Ἡσυχ. λέξ. Λάφνη, καὶ Λίσκος), καὶ τὴν Ὀδυσσεα, Ὀλυσσεα (Εὐσταθ. Ἰλιάδ. Β, σελ. 289). Διὸ καὶ Vlysses ὑπὸ Ῥωμαίων καλεῖται ὁ Ἥρω· οὗτος, καθὰ καὶ τὸ Δάκρυμα, Lacryma, καὶ τὸ Ἄδακρυς, Alacris. Καὶ ταῦτα μὲν, οὐδὲν πρὸς τὸν Πλούταρχον ὄντα, παρέλιπον ἂν, εἰ τοῖς ἡμετέροις, ὡσπερ τοῖς σοφοῖς τῶν Εὐρωπαίων, ἦσαν κατάδηλα. Νῦν δὲ μακροὺς ἀποτείνει λόγους ἀνάγκη, καὶ πλατυτέρας ποιῆσθαι τὰς σημειώσεις, ἵνα γοῦν τοῦτο τοὺς παρ' ἡμῖν φιλεμούσους διδάξω ὡς οὐκ ἔστιν ὀρθῶς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν εἰδέναι τὴν μὴ τῆς Ῥωμαίων φωνῆς ἐπαίοντα, οὐδὲ τὸν μὴ ἀμφοτέρας ἐξακριβώσαντα, τὴν παρ' ἡμῖν νῦν συνήθη φωνὴν εἰς τὸ κοσμιώτερον μεθαρμῶζειν.— Στ. 12, Ἐκινδύνευσε ἀπολέσαι.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἐκινδύνευσε μὲν ἀπολέσαι.— Στ. 18, Σημείων.] ΔΓ, Σημειῶν.— Στ. 22, Ἐπήρατο.] ΠΡΑ (συναξάουσα τῷ Α), ΑΤ, Ἐπειράτο.— Στ. 23, ὡς καθιζόμενος.] ὡς τύψων,

ΣΕΛΙΑ. 302, στ. 3, Ἐκεί περισπᾶσαι τὸν πόλεμον.] Καλῶς ἔχει τὸ Περὶ σπᾶσαι ἔστι γὰρ ἀπὸ τῆς παραλίης σπᾶσαντά εἰς Μακεδονίαν καὶ Θετταλίαν μετενεγκεῖν, di tirar la guerra là, ὡσπερ ἤρμηνευσεν ὁ Ἴταλὸς μεταφραστὴς. Ἐνδέχεται μέντοι καὶ, Περὶ σ τ ῆ σ α ι, γηγράφθαι, κατὰ τὸ ἐν τοῖς ἐξῆς (σελ. 309) «Περίστησιν αὐτῶ Ἐαρὺν... πόλεμον» — Στ. 6, Περισπασθεῖς καὶ ἀναθεῖς.] Ἐνταῦθα δὲ οὐκ ἀνύποπτον τὸ, Περὶ σ π α σ θ εῖ σ, εἰ μὴδὲ δι' ἕν ἄλλο, διὰ γε τὴν ΔΓ τοῦ χωρίου, Ρί π τ α σ θ εῖ σ καὶ ἀ δ η μ ο ν ῆ σ α σ. Διὸ καὶ τις τῶν ΠΡ ὑπετόπασε μήποτε ἐγγεγραπτο, Περὶ π α θ ῆ σ, ὀρθώτερον ἢ ὑποτοπᾶσαι, ἢ μετεχικῶς ἔλεγε, Περὶ π α θ ῆ σ α σ, ὅπερ ἔοικε συνιδεῖν καὶ ὁ Λ, ἐρμηνεύσας διὰ τοῦ se fâchant.—Στ. 15, Πρὸς τὸν χρόνον.] Κατ' ἔλλειψιν τοῦ, Πολὺν, ἢ Μακρὸν, καθὰ καὶ ἐν τῷ, Διὰ χ ρ ὄ ν ο υ λείπει τὸ Πολλοῦ (Ἀριστοφάν. Βίβ. 710),

Ἄρ' ἂν βλαθῆναι διὰ χρόνου τί σοι δοκῶ;

— Στ. 19, Τειχοφυλακοῦντες.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τειχμαχοῦντες.— Στ. 21 Ἐγκαταλείποντες.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἐγκαταλιπόντες] — Στ. 27, Πομπήτων... μὴ βουλομένων.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Πομπῆτων... μὴ βουλομένων.—Στ. 29, Εἰς χιλίους.] Ἀνωτέρω δὲ (Πομπ. § 65, σελ. 164) Διὰ σ χ ι λ ί ο υ σ, εἶπεν. Ἀλλ' ἴσως κακῶς ἀντὶ τοῦ Διὰ σ χ ι λ ί ω ν, γραπτέον, Χιλίω ν, ὡς τις εἶκασε τῶν ΠΡ.

ΣΕΛΙΑ. 303, Στ. 1, Παρώξυνον.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Παρώξυναν.— Στ. 7, Φιλαρχίαν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Μοναρχίαν.— Ἀφράνιος.] Ἐξ ΕΔ καὶ ΔΓ αἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἀφράνιον.—Στ. 10, Μάχονται.] Ἐκ ΔΓ αἱ ΠΡ, ΑΤ, Μάχεται.—Στ. 18, Διεκρούσαντο.] Μὴ μετακίνει τὴν γραφὴν, ὡς τινες παρήνεσαν τῶν ΠΡ ἔστι γὰρ, Δι' ε φ υ γ ο ν, καθὰ ἐξηγεῖται Ἡσύχιος.— Στ. 18, Παρήλλαξαν τὸ πάθος.] Παρῆλλον τὴν νόσον.— Στ. 24, Ὑπὸ Ῥωμαίων.] Καὶ αἱ ΠΡ κατένοησαν ἐξεβρύκκεναι τινὰ τοῦ χωρίου, ἃ ἐκ τῶν ἀνωτέρω (Πομπ. § 68, σελ. 167) ἱστορημένων ἀναπληροῦν ἔστι τῷ βουλομένῳ.

ΣΕΛΙΑ. 304, στ. 8, Κορφίνιος.] ΔΓ, Κορπιφίνιος ἢ ἐπαινέσαντες αἱ ΠΡ, οὐ κατεχώρισαν ὁμοῦ εἰς τὸ καίμενον.— Στ. 23, Περὶ τὸ μεσογούκιον.] Ἀνωτέρω δὲ (Πομπ. § 68, σελ. 167), Ἐω θ ι ν ῆ σ φ υ λ α κ ῆ σ, εἴρηκε.— Στ. 28, Ἐπὶ Σκοτούσης,] ΠΡΑ, ΑΤ, Ἐπὶ σκότους.

ΣΕΛΙΑ. 305, στ. 1, Εὐξάμενος.] ΔΓ, Προσευξάμενος.— Στ. 3, Κατὰ ἕινον Δομίτιον.] Ἴδε τὰ ἀνωτέρω (σελ. 392) σημειωθέντα.— Στ. 11, Τοῦ δὲ

μέσου Σκιπίων ἤρχεν.] ΔΓ, Τὸ δὲ μέσον Σκιπίων εἶχεν.— Στ, 12, Ἐβρισαν.] Μεθ' ὀρμῆς ἐπέπεσον, κατὰ τὸ (Ἰλιάδ, μ', 346),

Ἦδε γὰρ ἔβρισαν Λυκίων ἀγροί...

— Στ. 14, Οὐδὲν γὰρ ἀνθέξειν κ. τ. λ.] Προσπαύκουε τούτῳ τε καὶ τοῖς ἐξῆς ἀπαρεμφάτοις τὸ Ἦ ο ν τ ο, ἢ Ἐ νό μ ι ζ ο ν, καθὰ καὶ οἱ ΠΡ, ἐσημειώσαντο.— Στ. 21, Καὶ φορᾶς.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Καὶ φοβερὰν. Ἐπιθι τὰ ἀνω γέρω (σελ. 392) Ῥωμαῖστί παρατεθέντα ἐκ τοῦ Καίσαρος.— Στ. 26, Προκαλούμενον.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Προκαλούμενον.— Στ. 28, Κρασσίνιε.] Ἰδε τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 393) σημειωθέντα περὶ τούτου τοῦ ὀνόματος.— Πῶς τοῦ θράσους.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Πῶς τι θράσους, — Στ. 30, Ἐμὲ γάρ.] Ἀνωτέρω δὲ (Πομπ. § 71, σελ. 170) Ἐ μ ἐ δ ἐ.

ΣΕΛΙΑ. 306, στ. 5, Αἰχμὴν.] ΔΓ, Ἀχμὴν ὄπερ ἄμεινον, καίπερ καὶ ἀνωτέρω (Πομπ. § 71, σελ. 170) Αἰ χ μ ἠ ν, εὐσης; τῆς γραφῆς.— Στ. 9, Ἰλας.] ΔΓ, Εἴλας καὶ σημειούσθω διὰ τὰ ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Α, σελ. πᾶ-Λθ' καὶ Β, σελ. 334) σημειωθέντα περὶ τῶν διττογραφευμένων εἰ καὶ ι, οἷς προσθεῖσθω ὁ Ἰ λ ι γ γ ο ς καὶ Ε ἴ λ ι γ γ ο ς, ὁ Ἰ ρ μ ὸ ς καὶ Ε ἴ ρ μ ὸ ς, εἴτι δὲ ὁ Δ ἴ ν ο ς καὶ Δ ε ἴ ν ο ς, καὶ ὁ Χιλὸς καὶ Χειλὸς· πολλαχοῦ δὲ καὶ ὁ Ἐ π α μ ι ν ὶ ὠ ν δ α ς, Ἐ π α μ ε ι ν ὶ ὠ ν δ α ς εὔρηται.— Στ. 14, Ἐλπίζοντος.] ΔΓ, Ἐλπίζοντες.— Στ. 18, Τὴν αὔθις αἰσχρύνην.] Τὸ εἰσέπειτα τοῦ προσώπου αἰσχρόν.— Στ. 20, Ἄπεστρέφοντο.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐπεστρέφοντο.— Στ. 27, Διὰ θείας ὄττης.] ΠΡΑ, ΑΤ, Διὰ θείας ἤττης. Ὅ σ α ἢ Ὄ τ τ α, κληδῶν, φήμη, μαντεία, οἰωνός, φωνὴ θεόπεμπτος, ἐπί τι προτρέπουσα, ἢ τινὸς ἀποτρέπουσα (Ἴδε τὰς εἰς τὸ Τιμ. Πλατων. Λεξ. σημειώσεις τοῦ Ῥυγκενίου σελ. 197).

ΣΕΛΙΑ. 307, στ. 4, Μεταλαβών.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Μεταβαλῶν.— Μὲν ὁποιαῖς ὑστέρων.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Μὲ ν τ α ἷ ς ὑ σ τ ε ρ ο ν ἄ ν θ' οὐ οἱ ΠΡ γράφειν προείλοντο, Ο ἴ α ι ς ὑ σ τ ε ρ ο ν.— Στ. 10, Ἐβουλήθησαν.] ΔΓ, Ἐβουλήθης πρὸς τὸν ἀπόντα Πομπήϊον δηλονότι ὡς παρόντα διαλεγόμενος.— Στ. 11, Ἰπηγάγοντο.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ὑπήγαγον. Ἐτέρω ΔΓ, Ὑ π η γ ᾶ γ ο υ πρὸς τὸν Πομπήϊον δηλαδὴ ἀποτεινόμενος.— Ἴνα... κἂν κατεδικάσθην.] Ἐπὶ τοῦ, Ὅ π ο υ ἐκδεκτίον εἶναι τὸ, Ἴ ν α, ἐνθάδε οἱ ΠΡ ἐσημειώσαντο. Ἐχοι δ' ἂν καὶ ἀντὶ τοῦ, ὥστε, ἐκλαμβάνεσθαι· εἰς τοσαύτην ἀνάγκην με ὑπηγάγοντο, ὥστε καὶ κατεδικάσθην ἂν, εἰ προκῆμην τὰ ερα-

τεύματα. — Στ. 13, Ἀσίνας.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἀσίνας. — Στ. 19, Εἰς τάγματτα,] Γοιούτη παρ' ἄπασιν ἡ γραφή· γραπτέον μέντοι ὠρισμένως, Εἰς τὰ τάγματτα, ὡσπερ ἐξίφρασε καὶ ὁ Α, parmy ses légions.

ΣΕΛΙΑ. 308, στ. 3, Θεία.] Τυπογραφικῶς ἠμάρτηται τὸ ἐν τῇ Στεφανείῳ ἐκδόσει, Θεᾶ, καθὰ καὶ Πόρτος ἐσημειώσατο. — Στ. 11, Κνιδίους τε.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Κνιδίους μὲν. — Θεοπόμπο.] Μνημονεύει τούτου καὶ Στράβων (ΙΔ' σελ. 656) ἐν τῇ τῶν ἐνδόξων Κνιδίων ἀνδρῶν καταγραφῇ, γεγονέναι Καίσαρος φίλον φάσκων τῶν μεγάλα παρ' αὐτῷ δυνηθέντων. — Στ. 14, Καταθεῖς.] ΔΓ, Κατανεχθεῖς. — Στ. 23, Ποθεινόν.] ΔΓ, Φωτίνον. Ἴδε τὰ ἐν ταῖς πρόσθεν (σελ. 397) σημειωθέντα. — Στ. 26, Αὐτόν.] Τὸν Καίσαρα. — Στ. 27, Ἀνεκτός.] Ὁ Ποθεινός. — Στ. 29, Τὸν κάκιστον μετρομένους. . . σίτων.] ΔΓ, Τὸν κάκιστον μετρούμενον κ. τ. λ. παθητικῶς δηλαδὴ πρὸς τὸ Σίτων. Ἔοικε δὲ μᾶλλον διόρθωσις εἶναι κακοῦ γραμματικῶς, μὴ συνέντος τὸ Μετρομένουσ, κατὰ μέσσην διάθεσιν, ταῦτο δύνασθαι τῷ, Μέτρωφ λαμβάνοντασ. Κατ' αὐτὴν δὲ ταύτην τὴν διάθεσιν σημαίνει προσέπει καὶ ὁ δανειζέσθαι, μέτρω δηλαδὴ καὶ τοῦτο, εἶον παρ' Ησαΐου (Ἔργ. 349),

Εὐ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὐ δ' ἀποδοῦναι

Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ κωίῳ, αἶμα δύναται.

— Στ. 30, Ἐκέλευσιν.] Ἄρμινον ἂν γράφοις κατὰ παράστασιν, Ἐκέλευσιν, ὡς ἠρμήνευσε καὶ ὁ Α.

ΣΕΛΙΑ. 309, στ. 12, Ἐμβάσα.] Ἐξ ΕΔ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐμβάσα. — Στ. 13, Ἦδη συσκοτίζοντος.] Ἀπροσώπως τοῦτο, ὡς καὶ Ουκυδίδης (Ζ, 73) εἰρηκεν, « Ἦνίκα ξυσκοτίζεν » καὶ ὡς ἡ παρ' ἡμῶν συνίθεσι ἐτι καὶ νῦν λέγει, σὺ μόνον, Ὅτε ἐσκοτεινιάζει, ἀλλὰ καὶ, Ὅτε ἐσκοτεινιάζει, καὶ ταύτου τοῦ Ὅτι χρονικῶς ληθαυνομένου, κατὰ μετάληψιν, διὰ τὴν πρὸς τίχρονικὴν ὧς συγγένειαν. — Στ. 18, Λαμυρᾶ.] « Λαμυρὸν, εὐλάκρον, εὐτράπελον, καταπληκτικόν, τερπνόν » φησὶ Φώτιος. — Στ. 19, Συμβασιλεύουσιν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Συμβασιλεύουσιν. — Στ. 20, Ἐπί δέ.] ΗΡΑ, ΑΤ, Ἐπίτα δέ. — Στ. 21, Ὑπερέβαλλον.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ὑπερέβαλον. — Στ. 23, 25, Ἀχίλλᾶ. . . Ἀχίλλᾶς.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἀχίλλᾶ. . . Ἀχίλλᾶς. — Στ. 30, Τὸν εὐλόγον.] ΔΓ, Τῷ εὐλόγῳ :

ΣΕΛΙΑ. 310, στ. 14, Προσηγγρέουσιν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ὑπηγόρευσαν. — Στ. 21, Ζήλαν.] Ζήλαν γράφειν τινεῖς παρήνευσαν, διὰ τὸ οὕτω καλεῖσθαι παρ' οὐκ ὀλίγοις τῶν ἱστορικῶν. Ἄλλ' ἐν τῇ τῶν ξενικῶν τούτων ἐνομασίᾳ

γραφή οὐδὲν ἀραρὸς οὐδὲ πάγιον, οὔτε παρ' Ἕλλησιν, οὔτε παρὰ Ῥωμαίοις. Δίων γὰρ ὁ Κασσιος, Ζέλεϊα ν καλεῖ τὴν αὐτὴν πόλιν, Στράβων δὲ πληθυντικῶς καὶ οὐδετέρως, τὰ Ζήλα α (ἴδ. Κελλαρ. Γεωγρ. Τόμ. Β, σελ. 280). — Στ. 24, Ἀμίντιον.] ΔΓ, Ἀμάντιον. — Στ. 25, Ἥλιον, εἶδον, ἐνίκησα.] Συντομώτερον Ῥωμαϊστὶ διὰ τριῶν δισσυλλάβων καὶ ἰμοικαταλήκτων λέξεων, ἔγραψε ταῦτα Καῖσαρ, Veni, vidi, vici, & καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστῆς τῇ αὐτῇ ἐκ τῆς αὐτοῦ γλώσσης χρῆσάμενος συντομία, Veni, vidi, vinsi, ἠρμήνευσε. — Στ. 29, Ἡρητο.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΔΓ, Ἡρηται.

ΣΕΛΙΑ. 311, στ. 7, Κορφίνιος.] Διαγράψαι μοι ἔδοξε τοῦνομα. Ἀντώνιος γάρ, οὐ Κορφίνιος, ἦν ὁ τὴν Πομπηίου αἰκίαν μικρᾶς τιμῆς ὠνησάμενος, καθὰ ἐσημειώσαντο καὶ οἱ ΠΡ. — Στ. 10, Οὐκ ἀγνοῶν.] ΔΓ, Οὐτ' ἀγνοῶν. — Οὐδὲ βουλόμενος.] Ἐξ ΗΔ, ΔΤ, Οὔτε βουλόμενος. — Στ. 25, Εἴτ' ἐκφυρίζων.] ΠΡΔ, ΔΤ, Εἴτε φλαυρίζων.

ΣΕΛΙΑ. 312, στ. 1, Σίτος τοῖς ἀνδράσιν. . . ὑπόζυγίσι χιλός.] Ὡσπερ ἀντιδίσταται ὁ Σίτος πρὸς τὸν Χιλόν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ Σιτιέσθαι ἢ Σιτίζεσθαι, μὲν ἐπὶ ἀνθρώπων κυρίως λέγεται, Χιλοῦσθαι δὲ ἐπὶ κτηῶν, καὶ Χιλεῦσθαι. Ἔσθ' ὅτε μέντοι καὶ ἐνῆλλακται, ἄλλως τε καὶ ἐν τῷ παρακμῶντι ἑλληνισμῷ, εἶόν, οἱ σιτευτοὶ μύσχοι, καὶ τὸ παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ, « Χιλεῖε στρατὸν, σιτευτεῖ στρατὸν, τρέφει » οἷς οὐ συγκαταλεκτέον τὸ παρ' Ἰσοκράτει, (Μερ. Α, σελ. 6) « Ταῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσιν ». Λέγειτο γὰρ ἂν κυρίως ἐπὶ κυνῶν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων, τὸ Σιτίζειν· ἐπεὶ καὶ τῆς αὐτῆς ταῖς ἀνθρώποις μεταλαμβάνουσιν οἱ κύνες τροφῆς. — Στ. 2, Βρύοις. . . θαλαττίαις.] Προσέθηκε τὸ Θαλαττίοις, πρὸς διαστολήν, ὥσπερ καὶ Ἰπποκράτης (Φρυσ. Οἰκονομ. λῆξ. Βρύον) εἶρηκε, « Βρύον θαλάσσιον, ὃ ἐπὶ τοῖς ἰχθύας ἐπιβάλλουσι. » Βρύα μὲν γὰρ ἐστὶ τὰ ταῖς πέτραις, ἢ ταῖς τῶν δένδρων φλοιαῖς, ἐπιφυόμενα χορτώδη μετήνεκται δὲ διόμοιότητά τινα καὶ ἐπὶ τὰ θαλάττια βλαστήματα, & κυρίως Φύκια καλεῖται, καὶ Μνία· πλὴν εἰ μὴ τὸ Μνία γενικὸν ἦν ὄνομα, οὔ εἶδη τὰ Βρύα καὶ τὰ Φύκια, ὧς γούν ἐκ τοῦ Ἡσυχίου ἐστὶ συλλογίσασθαι, « Μνία, τὰ βρύα καὶ τὸ φύκος ». Ἐσωσεν ἡ παρ' ἡμῖν συνῆθεια ἀμφοτέρας τὰς λέξεις, Φύκια καὶ Βρύα, ἢ καὶ (πλεονασμῷ τοῦ ᾧ) Ἄθρυα, καλοῦσα τὰ τῆς θαλάσσης ἀποβλήματα. Τὸ δὲ τοῖς δένδροις ἢ ταῖς πέτραις ἐπιφυόμενον Μούσκλαν, ἢ Μοῦσκλον καλεῖ ὅπερ ἔρικε μὲν παρὰ τὸ τῶν Ῥωμαίων Mus-

cus (ὄθεν τὸ τῶν Ἰταλῶν Musco, τὸ τῶν Γάλλων Mousse καὶ τὸ τῶν Γερμανῶν Moos), παρῆχθαι, οὐκ ἔστι δέ. Πολλῷ γὰρ μᾶλλον εἰκὸς τὸ Ῥωμαϊκὸν Muscus παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν, Μύσχη, ἵδπερ ἔστιν, Εὐρώτ, καθ' Ἡτύχιον, παρῆχθαι, καὶ συγγενὲς εἶναι τῷ παρ' ἐκείνους Mucor, τῷ παρὰ τοῖς Ἕλλησι Μύκης, τῷ παρ' ἡμῖν Μούχλα, τῷ σημαίνοντι τὸν εὐρώτα (ἴδ. Πλουτάρχ. Μέρ. Β, σελ. 387). Ἡ συγγενείας μαρτύριόν ἐστι παρασχέσθαι καὶ τὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις Mousse τὸ βρύον, Mousserou εἶδος τι μύκητις, καὶ Moissure ὁ εὐρώτ. Οἱ δὲ Ἰσπανοὶ δια τῆς αὐτῆς λέξεως Moho καὶ τὸ βρύον καὶ τὸν εὐρώτα σημαίνουσι. Πραπαλήσον γὰρ τί ἐστι τὸ βρύον, αὐτὸ τῷ μύκητι (τῷ κρινῶς Ἀμάνιτη καλουμένῳ), καὶ τῷ εὐρώτι, ἢ τῇ μούχλῃ. Εὑρηται δὲ καὶ ἐν ἀρχαίοις Ἀτινελληνικαῖς Λεξικοῖς. «Muscus, βρύον, φῦκος, μουσχος». — Στ. 3, Ἀποπλυνθείσης.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἀποπλυνθείσης, — Ἄφρωτιν.] «Ἄφρωσις, εἶδος βοτάνης, ἢ κρινῶς ἀγρία» φησὶ Σουΐδας. Τανῦν δὲ Ἄφριάδα καλοῦμεν. — Στ. 4, Ἐπάγειν τοῖς ἵπποις.] ΔΓ Ἐπάγειν τοὺς ἵππους: ἦν ἀμείνω τῆς ἐκδεδομένης εἶναι οὐθ' οἱ ΠΡ συνῆκαν, ἀγὼ νῦν ὀψὲ τοῦ καιροῦ συνίημι. Εἰ γὰρ εἶχε καλῶς ἡ δοτικὴ, οὐκ ἂν, Ἐπάγειν, ἀλλὰ, Πρ οσάγειν, εἶπεν, οὐδὲ τοῦτο πάνυ τι κυριαλεκτούμενον ἐπὶ ταιαύτης ἐννοίας. Τὸ δὲ Ἐπάγειν τοὺς ἵππους, συνάπτεται πρὸς τὸ, Βρύοις. — Στ. 6, Καί ποτε. . . οἱ Δὲ τερπόμενοι. . . ἔξαίφνης Δὲ περιελθόντες κ.τ.λ.] Ἐποδύσκολον οὔσαν τοῦ χωρίου τὴν συνάρτησιν, δυσκολωτέραν ἐποίησαν οἱ ΠΡ, τρέψαντες εἰς τὸν Μὲν τὸν πρῶτον Δὲ, καὶ τὸ σημεῖον τῆς παρενθίσεως μετατοπίσαντες εἰς τὸ Ἀξίως. Μόνη τῇ περιαιρέσει τοῦ δευτέρου Δὲ, σαφές, εἶμαι, καὶ κατὰ δῆλον γίγνεται τὸ λεγόμενον. — Στ. 7, Ἄνθρωπος: ἐπιδεικνύμενος ὄρχησιν.] Λυγιζόμενος δηλονότι καὶ καμπτόμενος κατὰ τὸν παρὰ τῷ Ἡλιοδώρῳ (Α, σελ. 376) Λίβουα. — Στ. 21, Θάψον.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ. Θάψακον: Συρίας γὰρ πόλις: ἢ Θάψακος, τῆς δὲ Λιβύης: ἢ Θάψος. Στ. 23, Προσβολὰς ἀφράστους.] Εἰσόδου: κεκρυμμένας, ἀδήλους, αἱ οὐκ ἂν τις εὐχερῶς φράσαιτο. «Ἄφρασον, ἀπρονόητον, ὥστε μηδένα νοῆσαι» φησὶν Ἡτύχιος: ἐφ' ἧς ἐννοίας ἐχρήσατο Ἡρόδοτος (Ε, 92) τῇ λέξει, «Φέρουσα [κατακρύπτει εἰς τὸ ἀφρασον] στόματ.ν οἱ ἐφαίνετο εἶναι, εἰς κψέλην». — Στ. 26, Ἐφ' ἧς.] ΠΡΔ, ΑΤ, Ἐφ' ἧς. — Στ. 28, Ἡμέρας μὲν μιᾶς.] Διαγράφειν ἐδοξέ μοι τὸν σύνδεσμον.

ΣΕΛΙΑ. 313, στ. 1, Ἐν τῷ ἔργῳ.] Ἐν αὐτῇ δηλαδὴ τῇ μάχῃ, ἐν αὐτῇ τῇ εἰς χεῖρας ἐλεύσει: ἐφ' ἧς ἐννοίας: τάττει Θεουκιδίδης (Β, 89) τὴν

λέξιν, καὶ οἱ Γάλλοι τῆς αἰδέας φωνῆς τὴν ταυτοσημίαν action. — Στ. 28 Διὰ Καίσαρα καὶ Κάτωνα.] Τῶν τις ΠΡ γραπτέον εἶναι ἤγησατο, Διὰ Καίσαρα καὶ Κικέρωνα, ἢ, Διὰ Καίσαρα καὶ Κικέρωνα καὶ Κάτωνα, ἡ μονωνύμως, Διὰ Κάτωνα.

ΣΕΛΙΑ. 314, στ. 5, Τὸν Αἰγυπτιακὸν, τὸν Ποντικὸν, τὸν Λιβυκὸν.] Ἡ Πλουτάρχου, ἢ τῶν ἀντιγραφῶν ἀμαρτία, παραλελειφθαι τέταρτον ἐνθάδε τὸν Γαλατικὸν θρίαμβον εἰκότως ἐσημειώσαντο οἱ ΠΡ, μάρτυρα ἐπαγόμενοι τὸν Ἀππιανὸν (Ῥωμαϊκ. ἐμφύλ. Β, 101), ὅς φησιν, α Ἐθρίαμβου τεσσαρῶν ὁμοῦ θριάμβους· ἐπὶ τε Γαλάταις... καὶ Ποντικῶν, ἐπὶ Φαρνάκει, καὶ Λιβυκῶν, ἐπὶ Λιβύων τοῖς συμμαχήσασιν Σαπώνι... παρήγαγε δὲ τινα καὶ τῆς ἀπὸ τὸν Νεῖλον ναυμαχίας θρίαμβον Αἰγυπτίων μεταξὺ τοῦ Γαλατῶν καὶ Φαρνάκου». Συνομολογεῖσι δὲ τῷ Ἀππιανῷ καὶ Δίων, καὶ Λίβιος, καὶ Σουετόνιος, καὶ Οὐελλήσιος Πατέρκυλος. — Στ. 6, Ἰβας, υἱὸς ὄν κ. τ. λ.] Οὗτός ἐστιν Ἰβας, οὗ τὴν εἰκόνα ἀνωτέρω (σελ. 9) ἐστὶ θεάσασθαι, ἀνὴρ ἀειμνήστος δι' ἃ συνέγραψεν. Τούτων δὲ τὰ μνημονευόμενα παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ, ἐπιγραφὰς φέρει ταῦτα, Θεατρικὴ ἱστορία, Λιβυκὰ, Ὀμοιοτήτες ὄν ἀπάντων ἡμῖν ὁ χρόνος ἐφθόνησε. — Στ. 8, Ἐκ βαρβάρου καὶ νομάδος.] Ἐκ ΔΓ ΑΤ, Ἐκ βαρβάρων καὶ νομάδων. Πρὸς δὲ τὸ ἐπαγόμενον ἀπαρέμφατον, Γενέσθαι, προσυπακουστέον τὸ, ὥστε. — Στ. 14, Γενομένων τιμῆσεων... τοσοῦτον ἀπηνάλωσε τοῦ δήμου μέρος.] Αἰτιῶνται τινες τῶν νεωτέρων Πλούταρχον (καίπερ συνάδοντα ἐν πολλοῖς ὄν φησιν ἐνθάδε ἐτέροις ἱστορικοῖς) πρῶτον μὲν, ὅτι τιμῆσεις λέγει γεγονέναι ὑπὸ Καίσαρος μὴ γενομένας, ἔπειτα καὶ τῶν ἀριθμῶν ἕνεκα, τοῦ τε Δυεῖν καὶ τριάκοντα μυριάδων, καὶ τοῦ, Πεντεκαίδεκα μυριάδων, ὡς μακρὸν τοῦ ἀληθοῦς ἀπολελειμμένων. Ἄλλοι δὲ ἀπολῦσαι τῆς αἰτίας τὸν Πλούταρχον ἐσπούδασαν. Ἄλλ' ἐπεὶ τὰ τε κτηγερημένα καὶ τὰ συνηγερημένα μακρότερα ἢ ὥστε καταχωρηθῆναι ἐν ταῖς σημειώσεσιν ὄντα τυγχάνει, πρὸς δὲ καὶ οὐ πολὺ παρέξεν τὸ χρήσιμον μέλλουσι τοῖς μὴ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν ἐξικριβώσασιν, εἴην ἔγνω ἐν τῷ παρόντι, τοῖς βουλευμένοις· εἰδέναι δεῖξας μόνον τοὺς τόπους· εἰσὶ δὲ ἢ τε Ρεῖσκιανὴ Πλουτάρχου ἐκδοσις (Τόμ. Δ, σελ. 863-876) καὶ εἰ ἐκδοθέντες δύο βίαι, Ἀλεξάνδρου καὶ Καίσαρος, ὑπὸ τοῦ Σχημαδῆρου (σελ. 298-299). — Στ. 18, Ἐξω τοῦ λογοῦ τιθεμένοις τὰ κατασχόντα... ἀτυχήματι.] Ἀσυμάρτητον εἶναι τὴν φρά-

σιν ὑπέλαβον οἱ ΠΡ, καὶ παρήνουν γράφειν, Καὶ ταῦτα λέγω ἐξω
τοῦ λόγου τιθέμενος τὰ κατασχόντα... ἀτυχήματα.
Ἄλλ' οὐ μετακινήτεον τὴν γραφὴν· φέρεται γὰρ τὸ Τιθεμένοις πρὸς τὸ
συνυπακουόμενον τῷ Ἀπειργάσατο ῥήματι Ῥωμαίοις.—Στ. 27,
Εἰ μὴδὲν αἰδοῦνται λαβόντες... τοῖς παιδαρίοις.] ΠΡΑ τὸ Λαβόντες,
ΑΤ, Λαβόντας. Λέγει δὲ, Ταῖς παιδαρίοις, τοὺς Πομπηίου
υἱοῦς οὕτω καλῶν σκωπτικῶς. Πολύαινος δὲ (Στρατηγημ. Η, κγ', 16, σελ.
269) ἐτέρως τοῦτο ἱστορεῖκε.

ΣΕΛΙΑ. 315, στ. 11, Τύχη.] ΔΓ, Τύχης.—Στ. 15, Πέμφαντα.] Ἐκ
ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Πέμφαι.

ΣΕΛΙΑ. 316, στ. 2, Ἐαυτόν.] Ἐξ ΕΔ προσέθηκαν τὴν ἀντωνυμίαν οἱ
ΠΡ.—Τό γε τῆς Ἐπιεικείας.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Τότε τῆς Ἐπιεικείας.
Ἡ δὲ Ἐπιεικεία παρὰ τὸ Εἶκω, καὶ Ἐπεικῆς, ὁ βραδίως εἰ-
κων, καὶ καμπτόμενος, ἀντιδισταλμένως πρὸς τὸν ἀκαμπτον καὶ ἀνένδο-
τον· ὡσπερ ἦ τε τὴν ἐπιεικίαν δηλοῦσα Ῥωμαϊκὴ λέξις Clementia, καὶ ἡ
τὸν ἐπεικῆ Clemens, ὀρθῶς ἠτυμολόγηται παρὰ τὴν βραδίαν κλίσιν τοῦ
μένους, τουτέστι τῆς ψυχῆς, ὡς εἶναι τὸν Ἐπεικῆ οἰοεὶ Κλινου, εν ἡ
τινα, καθάπερ ἐδήλωσε καὶ Ὀμηρος (Ἰλιάδ. Ε, 892),

Μητρός τοι ΜΕΝΟΣ ἐστὶν ἈΨΧΕΤΟΝ, οὐκ ἘΠΙΕΙΚΤΟΝ.

Ὅτι δὲ συνωνυμεῖ τὸ Κλίνω τῷ Εἶκω, δηλοῖ μὲν καὶ ὁ παρὰ τοῖς
ἀρχαίοις, Ἀκλινῆς, δικαστής, τουτέστιν ὁ ἀκαμπτος, ἡ ἀδυσώπητος
καὶ μὴδὲν ἐπιεικὴς, ἔχων, δηλοῖ δὲ καὶ τὸ παρ' ἡμῖν, Κλίνω εἰς τὴν
γνώμην σου, ἢ εἰς τὰ λεγόμενα, δι' οὗ τὸ ἑλληνικόν, Εἶκω τοῖς
λεγομένοις, ἐκφράζμεν.—Στ. 12, Ἐαυτοῦ.] Διαγραπτέον εἶναι τὴν ἀντωνυ-
μίαν ταύτην ἐδοξεν εἰκότως τοῖς ΠΡ.—Στ. 15, Καρχηδὼν καὶ Κόρινθος..
τὴν ἀνάληψιν.] Τὴν μὲν τῆς Κορίνθου ἀνάληψιν ὑπὸ Καίσαρος γεγενῆσθαι
καὶ ἐτέρους μαρτυρεῖν ἐσημειώσατο τις τῶν ΠΡ· Καρχηδόνα δ' Αὐγου-
στον, οὐκ Ἰούλιον Καίσαρα, ἀναλαβεῖν ἱστορεῖται.—Αἴς καὶ πρότερον.] Οὐκ
ἀπιθάνως ἴσως, Αἴς ὡς καὶ πρότερον, ὑπέλαβέ τις τῶν ΠΡ γραπ-
τέον εἶναι,—Στ. 22, Ῥεβίλιον.] Ῥεβίλον ἕτεροι ὀνομάζουσι τοῦτον.

ΣΕΛΙΑ. 317, στ. 4, Ἐκπεριελθόντι τὸν Πόντον.] Ἡ μὲν τοῦ ἄρθρου
προσθήκη ἐξ ΗΛ· τὸ δὲ Πόντον ἐκ ΔΓ (συναδούσης τῷ Α), ΑΤ, Τό-
πον. Οὕτω δὲ δεῖν γράφειν, μὴ γράψκς, ὑπέλαβε καὶ ὁ Σχεμειδῆρος.—

Στ. 9, Ἄνιπνὸν ἐπὶ τούτῳ προχειρισάμενος.] Τὸ μὲν, Ἐπὶ τοῦτο, ἐκ ΔΓ παρείληφα (μηδὲν ἴσως δέον) ΑΤ, Ἐπὶ τοῦτο. Τὸ Ἄνιπνὸν δὲ ἀπορίαν παρέσχε· οἱ μὲν γὰρ μεταφρασταί, ἐκ τοῦ προσεχρῶς Τιβέρειως κακῶς συλλογισάμενοι, ποταμοῦ ὑπέλαβον ὄνομα εἶναι, ὃν Πλούταρχος ἀλλαχού (Μέρ. Α, σελ. 197 καὶ Μέρ. Β, σελ. 47) Ἄνιπνα ἐκάλει· οἱ δὲ ὑπομνηματισταὶ ἀνδρὸς μὲν ὄνομα ἐρθῶς ἠγήσαντο, ὃν Καῖσαρ τῇ διασκευῇ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐπέστητε, τρέπειν δὲ δεῖν τινες αὐτῶν εἰς τὸ, Ἄνικιον, ἢ Ἄμμιανόν, φήθησαν.—Στ. 12, Ταρρακίνη.] ΠΡΑ, ΑΤ, Ταρρακίνην.—Στ. 14, Πωμέντιον.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Νομεντιόν· ἀντ' οὗ οἱ ΠΡ ἔγραψαν Πωμήτιον.—Στήτιον.] ΔΓ, Σητίαν· ἦν προσέλοντο οἱ ΠΡ.—Στ. 23, Τεταραγμέναις.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Τεταραγμέναις.—Στ. 30, Μερκηδόνιον.] Ἐπιθι τὰ ἀλλαχού (Πλούταρχ. Μέρ. Α, σελ. 403) περὶ τούτου σημειωθέντα.

ΣΕΛΙΑ. 318, στ. 3, Ταῖς ἀρίστοις τῶν φιλοσόφων καὶ μαθηματικῶν.] Ἐν οἷς ἦν μάλιστα Σωσιγένης, τὸ γένος Ἕλλην (Ἰδ. Πλίτων, ΙΗ, 25).—Στ. 7, Καὶ περὶ ταῖς.] Φέρεται ΔΓ, Καὶ περὶ τοῦτο τοῖς, τῆς ἐκδεδομένης ἀμείνων.—Στ. 23, Αὐτῶ.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Αὐτοῦ. Ἡ τάξις τῶν ἀποδεκτέων, ἢ τὴν πρόθεσιν περιγραφτέων.—Στ. 28, Τὰς τιμάς.] ΔΓ, Τὰ τιμῆς (ἐξ ἑτέρας ἴσως, Τὰ τῆς τιμῆς).—Καὶ τοῦτ'.] Τὸ μὴ ὑπέξανασιῆναι τὸν Καῖσαρα τῇ βουλῇ.

ΣΕΛΙΑ. 319, στ. 7, Εὐλίγγους.] Σημειοῦ τὴν γραφὴν, περὶ ἧς σεσημείωται καὶ ἐν ταῖς πρόσθεν (σελ. 490).—Ἐπισπᾶσθαι.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἐπισπᾶσθαι.—Στ. 16, Ταῖς Ἀρκαδικαῖς Λυκαῖαις.] Ὡς ἐμνήσθη Πλούταρχος καὶ ἐν τῷ Ῥωμύλου βίῳ (§ 21, Α, σελ. 55).—Τῶν δ' εὐγενῶν νεανίσκων.] Οὗς ἐκάλουν Λουπέρκους *Lupercos*, εἰσὶν εἰς Λυκείους, ὡς ἐδήλωσε Πλούταρχος ἐν Ῥωμύλου βίῳ.—Στ. 19, Παρέχουσιν... τὸ χεῖρε ταῖς πληγαῖς, πεπείσμεναι πρὸς εὐτοκίαν κ. τ. λ.] Μαρτυρεῖ τῷ λεγόμενῳ καὶ Ἰουβενάλιος (*Satir. II, 140-142*).

————— Steriles morientur, et illis

Turgida non prodest condita pyxide Lyde,

Nec prodest agili palmas præbere Lupercō,

τούτέστι, Στεῖραι τεθνήξονται, καὶ οὐθ' ἡ παχεῖα [μαῖα] Λύδη, ταῖς ἐκ τῆς πυξίδος φαρμάκοις, οὔτε τὸ παρέχειν τῷ χεῖρε τῷ διατρέχοντι Λουπέρκῳ γονίμους αὐτὰς ποιήσει.

ΣΕΛΙΑ. 320, στ. 11, Βρούτους τε καὶ Κυμαίους ἀπεκάλει τοὺς ἀν-

δρας.] Τὸ μὲν Βροῦτους πρὸς τὸ σημαίνονμενον αἰνιττόμενος· Βροῦτος (Brutus) γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις, ὄνομα κύριον τοῦ καταλύσαντος τὴν βασιλευσίαν, παρὰ τὸ ἐπίθετον Brutus ἐστὶ, τὸ σημαίνον τὸν ἡλίθιον, ἢ ἀναίσθητον, οὕτως ἐκείνον ὀνομασάντων τῶν Ῥωμαίων διὰ τὸ μωρίαν ὑποκρίνασθαι, ὡς ἱστορεῖ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς (Ῥωμ. Ἀρχαιολογ. Δ, § 67 καὶ 68)· τὸ δὲ Κυμαίους, ὅτι διεβεβήητο καὶ οὗτοι παρ' Ἕλλησιν ἐπὶ μωρία· ἔθεν καὶ ἡ παροιμία, Ὄνος εἰς Κυμαίους, οὐκ ἐπὶ τῶν παραδόξων καὶ σπανίων, ὡς ἐξηγεῖται Σουΐδας, ἀλλ' ἐπὶ τῶν δεδιότων τὰ δέους ἀνάξια. Λέγεται καὶ ἑτέρως ἡ παροιμία, Ταῦτα Κυμαίοις· ἐμοὶ δ' ὄνος εἶη· φασι γὰρ τοὺς Κυμαίους ὡς θηρίον δεδιέναι τὸν ὄνον. Ὀνηλάτην οὖν φυγόντα ὄνον καὶ σκιρτῶντα παίειν, καὶ λέγειν, «Ταῦτα Κυμαίοις· ἐμοὶ δ' ὄνος εἶη» (Ἰδ. Παροιμ. Ἀποστολ. σελ. 224 καὶ Μύθ. Αἰσωπ. συναγωγ. σελ. 170 ἡμετέρ. ἐκδ.). Στράβων δὲ (σελ. 622) καὶ ἕτερα τῆς Κυμαίων ἀναίσθησίας τεκμήρια ἱστορήκεν, οὐχ ἦντον γελοῖα.— Στ. 14, Καὶ πρὸς μητρὸς δ' ἀπό.] Διαγραπτικές μοι ἔδοξεν εἶναι ὁ σύνδεσμος· οὐ γὰρ οὗτος, ἀλλ' ὁ ἐχόμενος Δὲ (Γαμβρὸν δὲ) ἀναφέρεται πρὸς τὸν Μέν.—Στ. 19, Οὐδὲ πολλούς.] Καὶ οὐ μόνον πολλούς.— Στ. 27, Ἄναμενεῖ τοῦτο τὸ δέρμα Βροῦτος.] Ἐξ ΕΑ τὸ Ἄναμενεῖ, ΑΤ, Ἄναμενεῖ, καὶ ἐκ ΔΓ, τὸ Βροῦτος, ΑΤ, Βροῦτον. Ἐτέρα ΔΓ, Σῶμα, ΑΤ, Δέρμα. Ἐπιθι τὸν Βίον τοῦ Βροῦτου (§ 8).

ΣΕΑΙΑ. 321, στ. 3, Καθεύδεις Βροῦτε κ. τ. λ.] Οὐ μόνον δὲ τῷ δίφρῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀνδριάντι Καίσαρος ἐπέγραψάν τινα, ἐν αἷς ἦν καὶ τὸ ἐξῆς, ὡς φησι Σουετώνιος (Ἰουλ. Καισ. § 80),

Brutus, quia reges ejecit, consul primus factus est,

Hic, quia consules ejecit, rex postremo factus est,

τουτέσι, Βροῦτος, διὰ τὸ καταλύσαι τοὺς βασιλεῖς, πρῶτος ὑπάτος ἀνηγορεύθη· οὗτος, διὰ τὸ καταλυθῆναι τοὺς ὑπάτους· ἔσχατος βασιλεὺς ἀνηγορεύθη, Βροῦτον μὲν τὸν παλαιὸν λέγοντες, ἔσχατον δὲ ἐν Ῥώμῃ τῷ Βασιλείως ὀνόματι κληθήσεσθαι, διὰ τὴν ὅσον εὐπω ἀναίρεσιν, ἐλπίζοντες τὸν Καίσαρα.— Στ. 6, Αὐτός.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Αὐτούς. Στ. 17, Κτύπους. Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Τύπους· Καὶ ἔοικεν ἡ τῆς γραφῆς αἵρεσις ἐκ τῶν ἐξῆς (σελ. 322), «Ἄμα τῷ κτύπῳ καὶ τῷ φωτί». Ἰσως δὲ καὶ ἐν τῷ Στράβωνος (Α, σελ. 19) τῷδε χωρίῳ· «Οἷτε πολλοὶ τῶν τὰς πόλεις οἰκούντων εἰς μὲν προτροπὴν ἄγονται τοῖς

» ἡδέσι τῶν μύθων . . . εἰς ἀποτροπὴν δὲ, ὅταν καλᾶσαις θεῶν, καὶ φόβου,
 » καὶ ἀπειλάς, ἢ διὰ λόγων, ἢ διὰ ΤΥΠῶΝ τινῶν ἈΩΡῶΝ προσδέχωνται,
 » ἢ καὶ πιστεύωσι περιπεσεῖν τινας», γραπτέον ΚΤΥΠῶΝ.— Στ. 20, Στρα-
 βων δ' ὁ φιλόσοφος ἱστορεῖ.] Αὐτὸς εὖτος ὁ Γεωγράφος· οὐ μέντοι ἐν τῇ
 Γεωγραφίᾳ, ἐξ ἧς παρεθέμεθα τὴν ἀνωτέρω ῥῆσιν, ἀλλ' ἐν τῇ μικτέτι σωζο-
 μένῃ αὐτοῦ ἱστορίᾳ.— Ἀνθρώπους.] ΔΓ, Ἀνθρώπων.— Στ. 23, Αὐτῷ δὲ
 Καίσαρι θύοντι τὴν καρδίαν ἀφανῆ γενέσθαι τοῦ ἱερείου.] Συμβῆναι τοῦτο
 καὶ ἄλλοτε Καίσαρι τὸ σημεῖον, ἐν στρατοπέδῳ διάγοντι, καὶ καταφρονη-
 θῆναι, φήσαντος, « Καὶ τί παράδειξον, εἰ ἄλογον ζῶον καρδίαν οὐκ ἔχει; »
 Πολύαινος (Στρατηγημ. Η, κγ', § 33. σελ. 171) ἱστορήκει· πλὴν εἰ μὴ
 συνέχεεν, οἷα φιλεῖ, ταῦτα ὁ ἱστορήσας, τὸ πρὸ μικροῦ τῆς σφαγῆς συμ-
 βᾶν, εἰς ἀρχαιότερον μεταβίβει χρόνον.— Στ. 25 Δεινὸν νομισθῆναι.] Ἐξ ΗΔ,
 ΑΤ, Δεινὸν εἶναι.

ΣΕΛΙΑ. 322, στ. 3, Ἐπιστολαῖς.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΠΡ, ΑΤ, Ἐπιστολάς.— Στ.
 8, Ἄμα τῷ κτύπῳ, καὶ τῷ φωτί, καταλαμπύσης κ. τ. λ.] Ἐκ ΔΓ οἱ ΗΡ,
 ΑΤ, Ἄμα τῷ κτύπῳ καὶ τῷ φωτί, καὶ λαμπύσης.— Στ. 11, Ἄρα.] Ἐξ ΗΔ,
 ΑΤ, Ἄρα.— Στ. 14, Πρὸσκείμενον, οἷον ἐπὶ κόσμῳ καὶ σεμνότητι, τῆς βου-
 λῆς ψηφισαμένης, ἀκρωτήριον.] Fastigium ὀνομάζει Συστώγιος (Ἰουλ. Καισ.
 § 81), ὁ Πλούταρχος διὰ τοῦ Ἀκρωτήριον ἐξέφρασε, καὶ ὁ οἱ ἀρχαῖο
 Ἄέτωμα, ἢ Ἄετόν, ἐκάλουν. Τοῦτο γὰρ ἡ βουλὴ, κολακεύουσα Καί-
 σαρα, τῇ ὀροφῇ ἐπιθεῖναι τοῦ αἴκου ἐψηφίσαστο, θεῶν ἱεροῖς ἐξαίρετον ὄν, ἢ
 δῆλον καὶ ἐξ ὧν ἐσημειώσατο Κασσιῶν εἰς τὸν Συστώγιον, μάρτυρα τὸν κω-
 μικρὸν ἐπαγόμενος (Ἀριστοφάν. Ὀρν. 1109),

Εἶτα πρὸς τούτοις, ὥσπερ ἐν ἹΕΡΟῖΣ οἰκήσετε.

Τὰς γὰρ ὑμῶν οἰκίας ἘΡΕΨΟΜΕΝ ΠΡὸΣ ἈΕΤΟΝ.

Ὅπου ὁ Σχολιαστὴς φησι, « Τὰς γὰρ τῶν ἱερῶν στέγας, Πτερά, καὶ Ἄε-
 » τοῦς καλοῦσι », διὰ τὸ εἰκέναι πτέρυξιν αἰετοῦ, ὡς ἐξηγῆται Εὐστάθιος
 (Ἰλιάδ. ω, σελ. 1352). Οὐ μόνον δὲ Πτερά, ἀλλὰ καὶ Πτερύγια,
 καθὰ δηλοῖ τὸ παρά τῷ Εὐαγγελιστῇ Ματθαίῳ (δ', 5) Πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ.
 « Ἄέτωμα (φησὶν Ἐρωτιανός), ἢ στεφάνη τοῦ δώματος » κατὰ δὲ τὸν Γα-
 ληνόν, ἐν ταῖς τῶν Ἱπποκράτους γλωσσῶν ἐξηγήσεσι, « Τὸ εἰς ὕψος ἀνατετα-
 » μένον τῆς ὀροφῆς, ὥσπερ τρίγωνον ». Ἠσύχιος δὲ φησιν, « Ἄετός . . . κυ-
 ρᾶτιον τὸ ἐν τοῖς γείσις », παρ' ᾧ εὔρηται καὶ « Πτερύγιον, ἀκρωτήριον »

← Στ. 17, Ἡμέρας οὖν.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἡμέρας δ' οὖν. — Στ. 24, Ἐφρασαν.] ΔΓ, Ἐφρασαν.— Ἀφείναι.] Ἀπολύσαι. « Ἀ φ ε θ ῆ ν α ι, ἀπολυθῆναι... Ἀ φ ῆ κ ε ν, ἐξέπεμψεν » φησὶν Ἡτύχιος.— Στ. 26, Δέκιμος.] Ἐκ ΔΓ (συναδούσης Ἀππιανῶ καὶ ἐτέροις) οἱ ΠΡ, ΑΤ, Δέκιος.

ΣΕΛΙΑ. 323, Στ. 3, Ἐντροφᾶσθαι.] Ἰθρῖζεσθαι, καταφρονησθαι. Ἴδε Πλουτάρχου Μέρ. Α, σελ. 446.— Στ. 8, Ἐντύχη.] Ἐξ ΗΔ, ΑΤ, Ἐντύχοι.— Στ. 20, Ἀρτεμίδωρος δὲ, Κνίδιος τὸ γένος.] Ὅτι μὲν ὁ ἀνωτέρω (§ 48, σελ. 308) μνημονευθεὶς Θεοπόμπος ὁ Κνίδιος, ὁ Καίσαρος φίλος, υἱὸν εἶχε καλούμενον Ἀρτεμίδωρον, ἰστόρηκε Στράβων (ΙΑ, σελ. 656)· εἰ δ' αὐτὸς εὖτος, οὗ μνημονεύει Πλούταρχος ἐνθάδε, ἐστὶν ὁ Θεοπόμπου υἱός, οὗκ ἔχω λέγειν.

ΣΕΛΙΑ. 324, στ. 6, Προσκεκοσμημένων] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Προσκεκοσμημένων. Ἐτέροι δὲ, Προσκεκοσμημένων, παρήνεσαν γράφειν. Ἴσως κἀνταῦθα, Προσσωκοδομημένων γραπτέον, ὡς ἔγραψα ἀνωτέρω (§ 29, σελ. 192)— Στ. 10, Σιωπῆ.] ΔΓ, σιωπῶν.— Στ. 14, Βρούτος Ἀλβίνος.] Μνημονικὸν Πλουτάρχου ἀμάρτημα· ἐν γὰρ τῷ Βρούτου βίῳ (§ 17) Τρεβόνιον (συνφδῶς καὶ Ἀππιανῶ καὶ Κικέρωνι) ὀνομάζει τὸν ἄνδρα, ὃς παρακατέσχε τὸν Ἀντώνιον.— Στ. 18, Τύλλιος] Ἐξ ΗΔ (συνιδόντων τοῦτο καὶ τῶν ΠΡ), ΑΤ, Μετῆλλιος. Τύλλιον γὰρ καλεῖ καὶ Πλούταρχος ἀλλαχῶ (Βρουτ. § 17) Παρὰ δὲ Σουετωνίῳ (Ιουλ. Καίσ. § 82) διττογραφούμενον εὐρήται τὸ ὄνομα, Τύλλιος Tullius, καὶ Τήλλιος Tillius· καὶ παρὰ τῷ Ἀππιανῶ (Ἐμφυλ. Ῥωμ. Β, 117) ἐν ἀρχαίαις ἐκδόσεσιν, Ἀτίλλιος.— Στ. 22, Τύλλιος.] Εἰς τοῦτο ἔγραψα καὶ ἐνθάδε τὸ, Μετῆλλιος.— Στ. 25, Βαθειαν.] Ἐξ ΕΔ, συναδούσης τοῖς ἀλλαχῶ (Βρουτ. § 17) εἰρημέναις Πλουτάρχῳ, ΑΤ, Βαρεϊαν.— Στ. 30, Τοιαύτης δὲ ταρχῆς.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τοιαύτης δὲ τῆς ἀρχῆς.

ΣΕΛΙΑ. 325, στ. 5, Φερόμενῳ καὶ κατὰ προσώπου.] Ἡρῆνει τις τῶν ΠΡ τρέπειν τὴν πρώτην λέξιν εἰς τὸ, Ἐπιφερόμενῳ ἡμῖν δὲ αὕτη μὲν κалῶς ἔχειν, ὃ δ' ἐχόμενος σύνδεσμος πλεονάζειν ἔδοξε.— Στ. 6, Ὡσπερ θηρίον ἐνελεῖτο ταῖς πάντων χερσίν.] Ὡσπερ θηρευόμενον ζῶον πρὸς τὰς χεῖρας ἐκαστοῦ τῶν θηρώτων ἐνεστρέφετο, νῦν μὲν πρὸς τοῦτον, νῦν δὲ πρὸς ἐκαῖνον, ἐνεκα τοῦ τὰς πληγὰς ἀπωθεῖσθαι, φερόμενος. Τοῦτο γὰρ βούλεται ἐνθάδε τὸ, Ἐνελεῖτο, ἧ δῆλον καὶ ἐκ τοῦ Ἀππιανοῦ (Ἐμφυλ. Ῥωμ. Β, 117), « ἴσαστε τὸν Καίσαρα . . . καθάπερ θηρίον, εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἐπιστρέφασθαι ».— Στ. 7, Κατάρξασθαι.] Ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐν ταῖς θυσίαις γινομένων

(ιδ. ἄνωτέρ. Ἀλέξανδρ. § 69 σελ. 256.—Στ. 11, Ἐφελκύσατο κατὰ τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον.) «Τὸ ἱμάτιον περικαλύψασθαι καὶ πεσεῖν εὐσχημόνως» φησὶν Ἀππιανὸς (Ἐφυλ. Ῥωμ. Β, 117). Τί δὲ βούλεται τὸ, Εὐσχημόνως, δηλοῦται ἐκ τοῦ Σουτωνίου (Ἰουλ. Καισ. § 82) *Toga caput obvolvitur: simul sinistra manu sinum ad ima crura deduxit, quo honestius caderet, etiam inferiore corporis parte velata*, τευτέστι, Τῇ τῆβένῳ τὴν κεφαλὴν ἐκαλύψατο, ἐφελκυσάμενος ἅμα κατὰ τῶν σκελῶν τῇ λαῖᾳ τὸν κόλπον, ἔν' εὐσχημότερον πέση, κεκαλυμμένων καὶ τῶν κάτω μερῶν τοῦ σώματος. Τοῖς γὰρ ἀρχαίοις Ῥωμαίοις, ὡσπερ καὶ τοῖς Ἕλλησι, τῆς τῶν ἀναξυρίδων χρήσεως μὴ γινωσκομένης, πλείονος ἔδει τῆς εὐλαβείας, εἰς τὸ συγκαλύπτειν τὰ ὑπὸ τὴν γαστέρα ὄθεν καὶ τὸ «ἀναβεβλημένον ἄνω» τοῦ γόνατος καθιζάνειν, ὥστε τὰ γυμνά αὐτοῦ φαίνεσθαι» ὡς ἀγροίκου χαρακτῆρα παρέδωκεν ὁ Θεόφραστος (Χαρακτ. δ'). Ἐδήλωσε δὲ τοῦτο καὶ Εὐριπίδης, ἐπὶ τῆς σφατιτομένης Πολυξένης, εἰπὼν (Ἐκασθ. 569),

————— Ἡ δὲ, καὶ θήσκουσ', ὅμως

Πολλὴν πρόνοιαν εἶχεν εὐσχήμῳ, πεσεῖν,

Κρύπτουσ' ἃ κρύπτειν ἔμματα' ἀρσένων χρεῶν.

Καὶ σημειούσθων τὰ φιλόμυστα μαιράκια, πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ χρυσοῦς Εὐριπίδης διὰ τοῦ τελευταίου στίχου, ἀνθρώπινόν τι πεπονθὸς, ἠφάνισε τὸ κάλλος τῶν δύο πρώτων· ἀποχρῶντος γὰρ μόνου τοῦ, Εὐσχήμῳ πεσεῖν, ἐμφῆναι τῆς Πολυξένης τὴν πρόνοιαν, ἄλλως τε καὶ παρ' Ἕλλησι θεαταῖς, εἰς εἰκότως ἔγνωστο τὸ ἐν ταῖς ταύταις εὐσχημόν τε καὶ μὴ, ὃ δὲ ἐρμηνείας χρῆζειν καὶ διασαφήσεως μακροτέρας τὸ λεγόμενον ὑπολαβῶν, ἐπήγαγε τὸ ψυχρὸν.

Κρύπτουσ' ἃ κρύπτειν ἔμματα' ἀρσένων χρεῶν.

ὁ παρῳδήσας ἂν τις εἰς αὐτὸν Εὐριπίδην οὐκ ἂν ἀμάρται,

Φήναντ' ἃ κρύπτειν τοῦ θεαμένου, χρεῶν.

Ἐπειθ', ὅτι ἀμφοτέρων, τῶν ἱστορηκότων τὴν Καίσαρος σφαγὴν, Εὐριπίδην μιμησαμένων, ὁ μὲν Ἀππιανὸς τὸ κάλλιστον μόνον ἀπηνθίσατο τῶν ἐκείνου, τοῦ λοιποῦ μὴ φροντίσας, ὁ δὲ Σουτόνιος καὶ τὸν τρίτον στίχον παρῳδήσεν, οὐ καλῶς μὲν ἴσως, συγγνώμης δὲ παιῶν ἀξιώτερα· πολλὰ γὰρ ἐφεῖται τοῖς λογογράφοις τῶν ποιητῶν μὴ πρεπόντων.— Στ. 12, Εἴτ' ἀπὸ τύχης, εἴτε ὑπὸ τῶν κτεινάντων.] ΠΡΔ, ΔΤ, Εἴτε ὑπὸ τύχης, εἴτε ἀπὸ τῶν κτεινάντων.

—Στ. 14, Αὐτῆς.] ΠΡΑ, ΑΤ, Αὐτήν. — Στ. 24, Τούς μὲν τὰς οἰκίας κλείειν.] ΠΡΑ, ΑΤ, Τὰς μὲν οἰκίας κλείειν. Ἀμείνων μέντοι ἢ ΔΓ, Τοὺς μὲν οἰκίας κλείειν, δι' ἐνὸς ἄρθρου.

ΣΕΑΙΑ. 326, στ. 8, Μηδὲ τῆς δόξης, δι' ἣν ἀπέθνησκον, ἀπολαύσαντες, ἀπιστία τῶν ἄλλων.] Τούτο οὕτως ἐξεδέξαντο ἑμοῦ τι πάντες οἱ μεταφρασταὶ καὶ ὑπομνηματισταί. Μηδὲ τοῦ δόξαι Καίσαρα κτεῖναι ἀπολαύσαντες, διὰ τὸ μὴ πιστεῦσθαι ὑπὸ τῶν ἄλλων. Τραυλῆς δὲ τῆς ἐννοίας ὑποθεσίσης, καὶ τὸν Πλούταρχον ἀσαφῶς αὐτὴν ὑποθετέον ἐκφράσαι. Τὸ γὰρ, Ἄλλων, οὐ πρὸς τοὺς προσποιησαμένους μετασχηκνέει τοῦ ἔργου, ἀλλὰ πρὸς τὸ Δόξης, ὀρθώτερον ἂν ἀντιδιακτέλλαιτο, ὡς εἶναι τὸν νοῦν. Μηδὲ τοῦ δόξαι Καίσαρα κτεῖναι ἀπολαύσαντες, διὰ τὸ μὴ δὲ περὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν πράξεις, πιστεῦσθαι. — Στ. 16, Ἐψήφισκτο.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ Ἐψηφίσαντες, εὐχῶς μὴ ὀρθῶς ἔχον συνάπτεσθαι τῷ Σύγκλητος, ἀλλὰ διὰ τὰ ἐχόμενα ἐνικᾶ, Διένειμε, καί, Ἐπέδωκε. — Στ. 25, Αὐτοῦ.] Ἐν τῇ ἀγορᾷ ὡς ἠρμήνευσαν οἱ ΠΡ.

ΣΕΑΙΑ. 327, στ. 7, Διὰ πάντων εὐθύς ἦν.] ΑΤ, Ἦν, τῶν ΠΡ. τις ὑπετόπασεν οὐκ ἀπιθάνως γραπτέον εἶναι, Ἦσι. Οὕτω δὲ πῶς ἐξέφρασε καὶ ὁ A. le bruit courut incontinent parmy le peuple. — Στ. 9, Προλαβόντες.] ΔΓ, Ἰπολαβόντες. — Στ. 10, Διέσπασαν ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων.] Προσπακουστέον τῷ, Ἐν μέσῳ, ἠγήσατό τις τῶν ΠΡ, τῶν διασπώντων, ἢ τῶν διασπαρატόντων, τούτῃσιν, Ἐν μέσῳ ἑαυτῶν. Οὐκ ὀρθῶς, οἶμαι, οὐθ' οὔτος, οὐθ' οἱ προσπακούσαντες τὸ, Ἀγορᾶς, μεταφρασταί, ὧν ὁ μὲν Λατίνος, in ipso foro ἠρμήνευσεν, ὁ δὲ Γάλλος sur la place mesme, ὁ δ' Ἰταλὸς in mezzo alla piazza. Ἰσοδυναμεῖ γὰρ ἡ φράσις, Διέσπασαν ἐν μέσῳ, τῷ, Διέσπασαν διὰ μέσου τοῦ σώματος, καὶ ἔστι τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ, ἀν' ἧς ἡμεῖς μὲν νῦν εἰώθαμεν λέγειν, Τὸν ἔσχισαν εἰς τὴν μέσην, οἱ δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δοκιμοὶ Διέσπασαν μέσον, ἔλεγον, ὁμοίως τῷ (Ἰλιάδ. ν', 397),

Δουρὶ μέσον παρόνησαι. — — — — —

τούτῃσιν, κατὰ τὴν ἡμετέραν φωνὴν, Τὸν ἐπέρασεν εἰς τὴν μέσην μετὰ τὸ κονάριον. — Στ. 24, Θιγόντας. — Ἐξ ΗΛ, ΑΤ, Θιγόντας. Τοῦτο μὲν γὰρ, Ἀποτομένου, σηκίνοι· τὸ δὲ Θιγόντας, Ἀψαμέ-

γους. κατ' ἀρίστον, ὡσπερ καὶ τὸ ἐπόμενον, Μετασχόνας.— Στ. 27, Ὅτε μέγας κομήτης κ. τ. λ.] Νῦν δὲ κομῆται καὶ φαίνονται καὶ ἀφανίζονται, οὐδὲν τοῖς γε νοῦν ἔχουσιν ἕτερον σημαίνοντες, ἢ τὸ καὶ αὐτοὺς τῶν οὐραγίων εἶναι σωματίων ἐν περιόδοις μακροῖς ἐπόπτους ἡμῖν γινομένους.

ΣΕΛΙΔ. 328, στ. 14, Ἐκφύλου τὸ μέγεθος.] Μεταφορικῶς, τὸ, Ἐκφύλου, ἀντὶ τοῦ, ἐξαισίου, ὑπερβάλλοντος τὸ μέγεθος· κυρίως δὲ, « Ἐκφυλον, τὸ μὴ συγγενὲς, ἄλλοφυλον », ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος. Καὶ διορθούσθω ὁ Λεξικογράφος οὗτος ἐν τῇ ταύτης προηγουμένη γλώσσει, « Ἐκφυλάσαι, ἐκσπάσαι » ὃ τρεπτέον εἰς τὸ « Ἐκφλάσαι, ἐκσπάσαι », παρὰ τὸ Φ λ ᾱ ν, ἀντὶ τοῦ Θ λ ᾱ ν. Ἔστιν οὖν τὸ Ἐκθλάσαι συνώνυμον τῷ Ἐκσπάσαι, ὡσπερ καὶ τὸ Θλαδίας τῷ Σπάδων.— Στ. 18, Ὀψη.] ΔΓ (ἀμείνων) Ὀψει.— Στ. 20, Τῷ δ' ἰκνουμένῳ χρόνῳ.] Ἐπιθι τὰ ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Μέρ. Β, σελ. 412) σημειωθέντα.— Στ. 28, Φίλου.] Στράτων οὗτος ἦν ὁ ἀπὸ ῥητορικῶν λόγων συνήθης· γενόμενος Βρούτῳ, ὡς ἐδήλωσεν ἀλλαχοῦ (Βρούτ. § 52) Πλουτάρχος.— Τινός, ὡς φασι, συνεπιβρώσαντος τὴν πληγὴν.] Ἐξ ΕΔ καὶ ΔΓ, ΑΤ, Τινός, ὡς φασιν, ἐπιβρώσαντος πληγὴν. ΔΓ, Τινός συνεπιβρώσαντος πληγὴν. Τῶν δὲ ΠΡ τις παρῆνει γράφειν, Τινός, ὡς φασι, συνεπερείσαντος τὴν πληγὴν, ὠρμημένος ἐκ τῶν ἀλλαχοῦ (Βρούτ. § 52) Πλουτάρχῳ εἰρημένον.

ΠΑΡΑΛΕΙΦΘΕΪΣΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΕΛΙΔ. 25, στ. 19, Ἀναπτρωθῆναι.] Τῷ δὲ, Ἀναπτρωθῆναι χρῆται Πλουτάρχος ἐπὶ τοῦ ἐκμανῶς ἐρᾶν, οἶον (Περὶ τοῦ Σωκράτ. δαιμον. § 30), « Τῇ προσδοκίᾳ τῶν γυναικῶν ἀνεπτρωθῆναι », τουτέστιν, ἐκμανῶς προσδοκῶν τὰς γυναίκας, αἷς ἐμελλε συμφεیرهσθαι. « Πτοιᾶσθαι λέγεται, τὸ παρορμᾶσθαι πρὸς τὰ ἀφροδίσια » φησὶν Ἡσύχιος. Οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τούτων, ἀλλὰ καὶ ἐφ' οἵασοῦν ὀρέξειος καὶ σφοδρᾶς ὀρμῆς ψυχῆς κομφῶς τέτακται τὸ Πτωεῖσθαι, καὶ ἡ Πτόησις, ἢ Πτωίησις. Καὶ διορθούσθω μοι κατὰ πάρεργον τὸ Πλάτωνος (Συμποσ. σελ. 206) χωρίον τοδὶ. « Ὅθεν δὴ » τῷ κιοῦντί τε καὶ ἤδη σπαργῶντί πολλή ἢ ΠΟΪΗΣΙΣ γέγονε περὶ τὸ καλόν »· γραπτέον γάρ, « Πολλή ἢ ΠΤΟΪΗΣΙΣ » ἢ καὶ δίχα τοῦ ἄρθρου, « Πολ- » λή ΠΤΟΪΗΣΙΣ ».

ΣΕΛΙΔ. 97, στ. 16, Μέλιτος οὐ παρόντος.] Τούναντιον ὁ Σικελιώτης

Διόδωρος (ΙΕ, 93) φησὶ, «Καὶ τοῦ σώματος ἐν μέλιτι κομισθέντος εἰς τὴν
» Σπάρτην, ἔτυχε τῆς βασιλικῆς ταφῆς τε καὶ τιμῆς».

ΣΕΛΙΑ. 190 στ. 25, Ἐρίσαντος μὴ βιασθῆναι.] Μαχησαμένου, φιλονει-
κήσαντος, σπουδάσαντος μὴ βιασθῆναι· ἀναλόγως τῇ παρ' ἡμῶν συνθηῆα.
Οὕτω γὰρ καὶ ἡμεῖς τῷ συνωνύμῳ Πολεμῶ, ἐπὶ τοῦ συντόνωσ· σπουδάζω
χρῶμεθα, εἶον, Πολεμῶ νὰ τὸν καταπέισω, Πολεμῶ νὰ τὸν
φέρω εἰς τὴν γυνώμη μου, καὶ τὰ ὅμοια· οὗ προσφύεστερον πα-
ράδειγμα, ἴσως δὲ καὶ μοναδικόν, ἐστὶ τὸ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει (Περὶ ζῶων
ἱστορ. Ε, 19) Μάχομαι, κατὰ τὸ Πλουτάρχειον Ἐρίζω τοῦτο, ἀπα-
ρεμφάτω συντεταγμένον «Διὸ καὶ οἱ περὶ ταύτην τὴν ἐργασίαν ὄντες μά-
» χονται χωρίζειν τὴν ἄλλην [κόπρον] τὴν μεμιγμένην».

ΣΕΛΙΑ. 227, στ. 24, Πρωτέα.] Τοῖς ἐκ τοῦ Ἀθηναίου μνημονευθεῖσι (σελ.
435) παραδείγμασι προστίθει, ὅτι καὶ παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει (Θεσμοφ. 874
καὶ 876) διχῶς ἐξενήνεκται ἡ εὐθεῖα Πρωτέυς καὶ Πρωτέας.

ΣΕΛΙΑ. 230, στ. 26, Διαβολαὶ διὰ τῶν ἀληθῶν κ. τ. λ.] Προστίθει τοῖ
ἤδη σκραιοθεῖσι (σελ. 439) καὶ ἕτερον Πλουτάρχου (ἐν Ἁγιδ. βίῳ, § 2) χω-
ρίον τεδί. «Πλὴν ὅση [δοῦξ] πάροδον ἐπὶ τὰς πράξεις διὰ τοῦ πιστεύεσθαι
» δίδωσι».

ΣΕΛΙΑ. 265, στ. 9, Οὐπὼ πάνυ μειράκιον ὄν.] Μεταμέλει μοι ἀμφι-
σθητήσαντι περὶ τῆς γραφῆς· καὶ ἀλλαγῆ γὰρ (Βρούτ. § 27) κέχρηται
τῷ, Οὐπὼ πᾶνυ, ὁ Πλούταρχος, ἑλληνικῶς μὲν, οὐ πάνυ μὴν ἀμέμπτως
διὰ τὸ προσελθῆς ὠρισμένης ἡλικίας ὄνομα, Μετ'ράκιον·

ΣΕΛΙΑ. 283, στ. 29, Ἄθρουσάτους.] Τοῖς παρεκδοθεῖσι (σελ. 479) παρα-
δείγμασιν ἐκ τοῦ παραμυχάζοντος ἑλληνισμοῦ, ἐν ἴσως μόνον ἐστὶν ἐπίσω,
νάψαι ἐκ δοκίμου συγγραφίως, τὸ Ξενοφῶντος (Ἑλληνικ. 5', 4, 9) συγκριτικῶν
Ἄθρουότερον.

PLATE

EXHIBITION GREEN

1841

1	...
2	...
3	...
4	...
5	...
6	...
7	...
8	...
9	...
10	...
11	...
12	...
13	...
14	...
15	...
16	...
17	...
18	...
19	...
20	...
21	...
22	...
23	...
24	...
25	...
26	...
27	...
28	...
29	...
30	...
31	...
32	...
33	...
34	...
35	...
36	...
37	...
38	...
39	...
40	...
41	...
42	...
43	...
44	...
45	...
46	...
47	...
48	...
49	...
50	...

ΠΙΝΑΞ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.

ΑΒ — ΑΜ.

- * **ΑΒΟΥΛΙΤΗΣ.** 458. Ακμήν. Ζ. Αίχμην.
- * **Άβρα.** 472. Άκόντιον. Ζ. Σφαιροῦν.
- Άγανακτώ. Ά ήγανάκτευν. 449. Άκρατον συγκ. τῷ Άκριτον. 384.
- Άγαπητόν προβάτιον. 409. Άκριβῶς καί μόλις. 414.
- Άγαπῶ. 409. Άκροαματικός. 407.
- Άγειν τάφρον ή τείχος. 358. Άκρωτήριον 498.
- Άγημα. 338. * Άκούϊνος. 333.
- * Άγησαίλας. 353. * Άλβανόν. 399.
- * Άγησαίπολις. 353. * Άλέξανδρος. 402.
- Άγιασμός. Άγιος. κδ'. κέ. Άλεξανδρώδης. 416, 417.
- * Άγων. 419, 436. * Άλεσία, ή Άλησία. 482.
- Άηρός. Ζ. Νεμαί. Άλλάττειν ιμάτια. 384.
- Άηρωστις. 493. Άλλος συγκέχ. τῷ Καλός. 459.
- Άθηρίτως. 469. Άλλως γέ πως. Ζ. Άμωσγέπως.
- Άδολεσχία. 419. Άλλως, 339.
- Άετός ή Λέτωμα. 498. Άλυς (ό). 339.
- Άθικτος. 355. Άλύω. 334.
- * * Άθροῦστατος. 479. Άμα. Ζ. Ίαμα.
- Άθροῦστερος. 479. Άθροῦτερος. Άμαθίαν συγκέχ. τῷ Άπάθειαν.
503. 344.
- Άιγελάτης. 361. * Άμβιόριξ. 480.
- * Άΐδουοι [Αδύι] 482. Άμέλει. 371.
- * Άΐθη. 345. Άμέλησον. 372.
- * Άϊνόβαρβος. 391. * Άμίντιος. 492.
- Άϊτεῖν τὰ πιστά. 414. * Άμισός. 376.
- Άιχμήν συγκέχ. τῷ Άκμήν, 490. Άμφιβολογία ἐν ταῖς τῇ Μετά ή
- Άκατος (ή). 464. τῇ Σύν συναπτομέναις πτώ-
- * Άκεσῶ. 428. σει, 465.

- Ἀμωσγέτως συγκέχ. τῷ Ἄλλως
 γέ πως. 380.
 Ἄν [ἀντί τοῦ Εἰ μεθ' ὄριστ. πα-
 ρωχ.] 402.
 Ἀναγκαζομένης συγκέχ. τῷ Κο-
 μιζομένης. 486.
 Ἀναλαμβάνω. 350.
 * Ἀνάξαρχος. 423, 447.
 Ἀναξυρίς. 440.
 Ἀναπτερωθῆναι συγκέχ. τῷ Ἀναπ-
 τοθηῆναι. 335, 502.
 Ἀναπτοῦμι. 335, 502.
 Ἀνασκάπτω. 389.
 Ἀναστέφειν δάφνας ἢ τὰς ῥάβδους.
 372.
 Ἀνασχεῖν συγκέχ. τῷ Ἐνσχεῖν.
 393.
 Ἀνασώζειν τὸν μῦθον πρὸς τὴν
 ἀλήθειαν. 432.
 Ἄναυδος. 395.
 * Ἀνδροκοττος. 454.
 Ἀνέχειν τοῦ φονεύειν. 430.
 Ἄνῆρ. Ζ. Παρθένιος.
 Ἄνθινός. 333.
 Ἄνθος. 333.
 * Ἄνηνός. 495.
 * Ἄνις. 487.
 * Ἄνιθας. 329.
 Ἄντεξιππεύω. 362.
 * Ἄντία. 384.
 * Ἀντιγένης. 442.
 * Ἀντιγόνη. 445.
 Ἀντικατών. 470.
 * Ἀντικλειδῆς. 442.
 Ἀντίπραξις. 382.
 Ἄνω (ἢ) πορεία. 405. Ἐν τοῖς
 ἄνω τόποις. 408. Τῆς τύχης ἄνω
 φερομένης. 347.
 Ἀπάθειαν. Ζ. Ἀμαθίαν.
 Ἀξίωμα. 365, 444.
 Ἀπαρβάστω. 414.
 Ἀπαρχεσθαι τῶν τριχῶν. 458.
 Ἀπειθίζω. 437.
 Ἀπεχθέστατον συγκέχ. τῷ Ἐπαχ-
 θέστατον. 345.
 Ἀπηνής. Ζ. Ἀτενής.
 Ἄπλετος. 401.
 Ἀπόθετα χρήματα. 486.
 Ἀπόκλισις. 381.
 Ἀπολέγωμι καὶ ὑποχωρῶ, ἢ πα-
 ραχωρῶ. 368.
 Ἀπολείπω. Ζ. Μικρόν.
 * Ἀπολλώνιος. 469.
 Ἀποτρέφεται συγκέχ. τῷ Ἀποτρί-
 ψεται. 380.
 Ἀποφαίνω. 350.
 Ἀπρόσωπα παθητικά. 409.
 Ἀπτομαι. Ζ. Γνώμης.
 Ἄρα. 388.
 * Ἀράξης. 374.
 * Ἄραρ. 481.
 * Ἀρβέρναι. 481, 482.
 * Ἀρβηλα. 425.
 * Ἀρβηλίτις. 375.
 Ἀργύρου συγκέχ. τῷ Ἀργυρίου.
 381.
 Ἀργυροῦς ἐν ταῖς κρηπίσιν ἤλους
 φορεῖν. 436.
 * Ἀρεμάνιος. 423.
 * Ἀρίμινον. 484.
 * Ἀριστόθευλος. 442.
 * Ἀριστόδημος. 349.

- * Ἀριστοφάνης. 446.
 * Ἀρίστων. 435.
 * Ἀρμένιοι. 400.
 Ἀρρήτος Διονύσου μήτηρ. 472.
 * Ἀρρῖδαϊος. 467.
 * Ἀρσάκης. 497.
 * Ἀρτακηνή. 431.
 * Ἀρτεμίδωρος. 499.
 * Ἀρύμβας. 403.
 Ἀρχῆ; συγκέχ. τῷ Τραρχῆς.
 499.
 * Ἀρχίας. 352.
 Ἀρχάμινθος. Ζ. Ἐρεχταίς.
 Ἄσβεστος. 334.
 * Ἀσίσιος. 394, 490.
 Ἀσκαίρω. Ζ. Σκαίρω.
 * Ἄσκαλις. 331.
 Ἀσπαρίζω. Ζ. Σκαρίζω.
 Ἀσπαίρω Ζ. Σπαίρω.
 Ἀσπάραγος. 477.
 Ἀσκαρίζω. Ζ. Σπκρίζω.
 Ἀσπασομένου. Ζ. Σπασομένου.
 Ἄσσω ἢ Ἄττω. 381.
 Ἀτάνδης. 417.
 Ἀσφαλτώ. 431.
 Ἀτελευτήτω ἐπὶ ἔργω. 348.
 Ἀτενῆς συγκέχ. τῷ Ἀπηνῆς. 356.
 * Ἀττάλεια. 396.
 Αὔθης. 418.
 Αὔθεις. 381.
 Αὔξιμον, 361.
 Αὐτοῦ [ἐπιρρ.] 359.
 Αὐχμημα. 355.
 Αὐχμηρός. 354.
 Ἀφανίζω. 461.
 Ἀφείς. Ζ. Ἐφεείς.
 Ἀφίημι τὴν ἀδικίαν. 375.
 Ἀφροσιῦμαι τὸ νέμεσητόν. 379.
 * Ἀφράνιος. 489.
 Ἄφραστος προσβολή. 493.
 Ἀφύη. 352.
 Ἄχει συγκέχ. τῷ Ἄχθει. 341.
 * Ἀχιλλᾶς. 398, 491.
 Ἄχνη. 334.
 B.
 Βαθεῖα συγκέχ. τῷ Βαρεῖα. 499.
 * Βαιτικῆ. 330.
 * Βαλεῖνος. 445.
 Βαπτίζειν ἐκ πίθου. 457.
 Βαρεῖα. Ζ. Βαθεῖα.
 Βαρσίνη. 336, 419.
 Βαρύτερον συγκέχ. τῷ Βαθύτερον.
 341.
 * Βασύλλα. 351.
 Βαφή. 428. Βαφήν διὰ μέλιτος γίνεσθαι. 433.
 * Βελλῖνος. 369.
 * Βέτερης. 471.
 Βία τῶν ὑπάτων. 483.
 * Βίβλος. 382. Ζ. καὶ Στεφανωτρίς.
 Βιολόγος. 351.
 Βίος ὁ ἐν ἰματίῳ. — ὁ ἐν τησένῳ.
 367.
 Βοιωτάρχης, ἢ Βοιωτάρχος. 352.
 Βουκεφάλας. 405, 414.
 Βούλλα [Bulla]. 333.
 Βραχεῖαν συγκέχ. τῷ Τραχεῖαν 340.
 * Βρεντίσιον. 390.
 Βρίθω. 490.
 * Βροῦτος (Brutus). 497.
 * Βροῦτος; Ἀλβίνος. 499.
 Βρόον. 492.

Βῶλος (ὄ). 421.

Γ.

* Γαβηνοί. 340.

* Γαῖος. 367.

* Γαῖος Ἰούλιος Καῖσαρ. 468.

Γαῖτανὸν λίνον. Γαῖτανὸς βρόχος.

422.

* Γαλακία. Ζ. Καλακία.

Γαληνώσας. Ζ. Χαλινώσας.

* Γανδαρίτης. 454.

* Γανύσιος. 480,

* Γαυγάμηλα. 425.

* Γεδρωσία. 457.

* Γέλαι. 375.

Γελῶ. 461.

Γενέσθαι. Ζ. Λέγεσθαι.

Γεῖράδερμον. 349.

Γεῖρρον. 349.

Γίνεσθαι ἡδέως. 458.

* Γλαυκίας. 460.

Γλίσχρωσ. 388.

Γνώμης ἄπτεσθαι. 412.

* Γορδιαῖοι. 426.

* Γόρδιος. 417.

Γράμμασι συκίεχ. τῶ Πράγμασι. 473.

Γραμματεία. 342.

Γραμμάτων συκίεχ. τῶ Πραγμα-

των. 336.

* Γρανικός. 411.

Γυμνοπιδίαι. 354.

* Γυρσινοί. 330.

Δ.

Δάκνω. Ζ. Νεκρός.

Δαλός. 420.

Δάπεδον. Ζ. Μουσικόν.

Δάπις. 447, 448.

Δεδακρυμένος. 364.

Δεδιέναι ἀνθρώπων νόμον καὶ ψό-
γον. 447.

Δέδωκε. Ζ. Ἐδωκε.

Δεικηλίκτης. 350.

Δεινοτάτων. Ζ. Δυνατωτάτων.

Δεινότης. 381.

* Δέκιμος. 499.

Δέξασθαι συκίεχ. τῶ Διανήξασθαι
452, 477.

Δεξιωσις. 391.

Δεύτερα (τὰ) λέγειν. 396, 397.

Διαγράφω. 411.

Διαδίδοται λόγος. 422.

Διακαλύπτω. 416.

Διακεχυμένος. 387.

Διακόπτω. 374.

Διακρούομαι. 489.

Διαλγής. 464.

Διαμειδιάω. 397, 427.

Διανήξασθαι Ζ. Δέξασθαι.

Διαπολεμῶ. 330.

Διασπάω. Διέσπασαν ἐν μέσῳ, ἢ
μέσον, τὸν ἄνθρωπον. 501,

Διατύρω τὰ ἔργα. 373.

Διαταφρεύω. 389.

Διατύπτω. 374.

Δίγλωσσος. 433.

Διδασκάλια (τὰ). 353.

Διδόναι εἰς μέθην ἑαυτόν. — εἰς ἡδονάς. 434,

Διέκδυσις. 332.

Διημερεύω. 420.

* Δικαίαργος, 349.

- Δίκαιον. Δικαστής. κή.
 Δίκελον, ἢ Δίκηλον. 350.
- * Δίνων. 433.
 * Διόδοτος. 464.
 * Διονυσόδοτος. 354.
 * Διονύσιος. 356.
 * Διόνυσος. Ζ. Ἄρρητος.
 Διώξεις συγκέχ. τῷ Διώσειος. 397.
 * Δομήτιος. 332.
 * Δομίτιος. 391.
 Δορυφόρημα. 467.
 * Δοῦρις. 343, 443.
 Δρυμός. Ζ. Συμμιγείς.
 Δυναστῶν συγκέχ. τῷ Δυνατῶν.
 377.
 Δυνατωτάτων συγκέχ. τῷ Δεινοτά-
 των. 397.
- * Δυρράχιον. 476.
 Δυσδιάθετος. 475.
 Δυσζήλως. 465.
 Δυσπαθῶ. 487.
 Δυσχεραίνω. 377.
 Δυσχωρία. 390.
 Δωδεκάσκαλμος. 487.
 Δωμάτιον. 408.
 Δωρεῦμαι. Ζ. Καλῶς.
 Ε.
- Ἐγκύκλιος Ζ. Χοροί.
 Ἐδωκε συγκέχ. τῷ Δέδωκε. 370.
 Εἰσαγγελεύς. 442.
 Εἴλη. 490.
 Εἴλιγος. 496.
 * Ἐκαταίος. 337, 442.
 Ἐκάτερος τῶν λόγων. 462.
 Ἐκαίνω τό. 382.
- * Ἐκβάτανα. 431.
 Ἐκδηλετέραν συγκέχ. τῷ Ἐνδηλο-
 τέραν. 342.
 Ἐκθεσμος. Ζ. Ὀναρ.
 ** Ἐκθλᾶν. Ζ. Ἐκφλᾶν.
 Ἐκθύομαι 446.
 Ἐκκόπτω οἰκίαν. 410.
 Ἐκπίπτω τῆς θέας. 380.—τῶν
 λογισμῶν. 486.
 Ἐκφλαυρίζω. 387.
 Ἐκτετρα πρόσωπα. 468.
 Ἐκτίθημι. 393.
 Ἐκτραχύνομαι ὑπὸ τῶν πραγμά-
 των. 332.
- ** Ἐκφλᾶν [Ἄττικ. καὶ Αἰολικ. ἀντί
 τοῦ Ἐκθλᾶν]. 502.
 Ἐκφυγεῖν αὐτὸν ἐπὶ καιροῦ τὸ ῥῆ-
 μα. 382.
 Ἐκφυλος τὸ μέγεθος. 502.
 * Ἐλθέττιοι, 478.
 Ἐλευθερωθεὶς ἀμνηχάνω πλήθει δα-
 νείων. 388.
- * Ἐλικῶν. 428.
 * Ἐλυμαῖοι. 375.
 Ἐμβασις. 418.
 Ἐμβατή. 418.
 Ἐμβολαῖς (ἐν) ὕσσῶν γενέσθαι.
 362.
 Ἐμπορεύομαι. Ζ. Τύραννος.
 Ἐμφέσθαι ταῖς κόπαις. 487.
 Ἐνδηλοτέραν. Ζ. Ἐκδηλοτέραν.
 Ἐνειλεῖτο (ὡσπερ θηρίον) ταῖς πάν-
 των χερσαί. 499.
 Ἐνηθητήρια. 378.
 Ἐνίσχομαι. 421.
 Ἐνοικδομῶ. 481.
 Ἐνσχεῖν. Ζ. Ἄνασχεῖν.

- Ἐνοχλῶ τινά καὶ τινί. 356.
 Ἐντειχίζω. 370.
 Ἐντροφῶμαι [παθητ.] 499.
 Ἐντυγχάνω τι. 410.
 * Ἐξάθρης. 439.
 Ἐξαιρεί συγκέχ. τῷ Ἐξαιρεῖ. 404.
 Ἐξάκουστος. 398.
 Ἐξαλλάσσοσα χάρις. λζ'.
 Ἐξάλλος. λζ'.
 Ἐξάνω. 403.
 Ἐξαπελαύνω. 408.
 Ἐξεργάζομαι. 403.
 Ἐξήρει συγκέχ. τῷ Ἐξήρει. 453.
 Ἐξόδιον. 464.
 Ἐπάγω τοὺς ἵππους. 493.
 Ἐπαρχία. Ζ. Ἰππαρχία.
 Ἐπαχθέστατον. Ζ. Ἀπαχθέστατον.
 Ἐπί. 483.
 Ἐπένδυμα, Ἐπενδύτης. 427.
 Ἐπεξειργασμένος. 402.
 Ἐπεραιούτο συγκέχ. τῷ Ἐπέρα
 οὔτω. 395.
 Ἐπιγράφειν ἑαυτὸν πράξει τινί.
 373.
 Ἐπιδράττωμαι. 338, 474.
 Ἐπίδρομος. 329. Ζ. καὶ ὄργανα.
 Ἐπιείκεια. 495.
 ** Ἐπιμετρῖς. 439.
 Ἐπίμετρον. 439.
 Ἐπιμετρῶ. 439.
 Ἐπιπόρρωμα, ἢ Ἐπιπόρρωμα.
 428.
 Ἐπισκευή. 380.
 Ἐπίσκηνος. 335.
 Ἐπίσπομαι. 358.
 Ἐπισταθμείαι. 330.
 Ἐπιστάτης. 443.
 Ἐπιστολὴν συγκέχ. τῷ Ἐπί σθό-
 λην. 469.
 Ἐπιστρέφω. 369.
 Ἐπίσφαιρον. 405.
 Ἐπίταγμα. 392.
 Ἐπιφαύω. 353.
 Ἐπιφοιτάω. 355.
 Ἐπιχωρῶ. 441.
 Ἐποπτικός. 407.
 Ἐποφθαλιμῶ. 469.
 Ἐργον. 354, 493.
 Ἐρείπω. 430.
 Ἐρίζω μὴ βιάζεσθαι. 407 503. Ζ.
 καὶ Μάχομαι.
 Ἐρχεσθαι εἰς χεῖρας. 384.
 Ἐστωρ. 417.
 Ἐτερος. Ζ. Θάτερον.
 Ἐτησίαι (αἱ) 352.
 * Ἐῤυνοσ. 356.
 Ἐυμεγέθης φορτηγός. 394.
 * Ἐυμένος. 329, 464.
 * Ἐυπόλια. 342, 349.
 * Ἐυρυτιωντίδαι. 400.
 * Ἐυταΐα. 355.
 Ἐσχίμως πεσεῖν. 590.
 Ἐσχολιμαῖοι. Ζ. Σολδοῦριοι.
 Ἐφείς συγκέχ. τῷ Ἄφεις. 406.
 Ἐφη καὶ, συγκέχ. τῷ Ἐφῆκε.
 443.
 Ἐφηδος. 377.
 Ἐφημερίς. 464, 480.
 Ἐφολκίον. 378.
 Ἐχειν δι' ὠτων κατὰ τῆς κεφαλῆς.
 378.
 Ἐχυρός. Ζ. Ὀχυρός.

Z.

* Θεῶν [νῆσοι]. 330.

Zeῦχος. Z. Ὀρικόν.

Θηρίκλειον. 457.

* Ζήλα. 491.

Θίγων συγκέχ. τῷ Θιγών. 501.

* Ζήνων. μεί.

Θίς καὶ Θίν. 334.

Ζήτησις. Z. Καθόλου.

Θυμέλη. 456.

Ζυγαὶ στολῶν. 385.

* Θωράνιος. 332.

Θώραξ. Z. Ἰπεπτυχίς.

H.

I.

Ἡ. 401.

Ἡ τῶν Σαβίνων [ἔλληπτ. τοῦ Χώρα]. 330.

Ἰαμα συγκέχ. τῷ Ἰμα. 400.

Ἡθητήρια. (τά). 378.

* Ἰάρβας. 364.

Ἡθολόγος. 351.

* Ἰδριεύς. 347.

Ἡλος. Z. Ἀργυροῦς.

* Ἰέμψας. 364.

Ἡμεροδρομία. Z. Μικρά.

Ἰεραὶ γυναῖκες. 478.

* Ἡραῖον. 352.

* Ἰερώνημος. 347.

* Ἡρακλείδης. 351, 421.

Ἰετηρία; πέμπειν. 370.

* Ἡρακλῆς. Z. Σκύφος.

Ἰλαρός. 362.

Ἡρετο συγκέχ. τῷ Ἡρχετο. 398.

Ἰλωος. 362.

Θ.

Ἰλη. 393.

* Θαῖς. 434.

Ἰλιάς. Z. Νάρθηξ.

Θάλασσα ἡ καθ' ἡμᾶς. 369.

Ἰμάτιν. Z. Βίος.

* Θαλήτας. 354.

* μεραῖοι. 363.

Θαῖρῶ βοηθεῖν. 418.

Ἰνα 490.

Θάτερων. 453, 476. — Τῆ ἐτέρα. 476

* Ἰνώρα. 374.

Θαῦμα. κβ'.

* Ἰόδας. 331, 494.

Θαυμαστόμοι. 384.

* Ἰλάος. 461.

* Θάψος. 493.

* Ἰός. 429.

* Θεάγγελα. 442.

* Ἰούβιος. 390.

Θεμιστεύω. 410.

* Ἰουλία. 480.

* Θεόδοτος. 397.

Ἰπαρχία συγκέχ. τῷ Ἐπαρχία. 336.

* Θεόπομπος ὁ Κνίδιος. 491, 499.

Ἰπάσιμος. 420.

— ὁ Χῖος. 345.

Ἰππαστρίαὶ κάμηλοι 340.

* Θεόφιλος. 427.

* Ἰσάδας. 356.

Ἰσταθαὶ εἰς ὀρθόν. 425.

* Ἰστρος. 442.

Ἰχνεύμων. 438.

Κ.

Καθῆσαν συγχέχ. τῷ Καθίσασαν.
349.

Καθησυχάζω. 350.

Κάθημαι προξενῶν. 419.

Καθηνοῦμαι. 488.

Καθιστάναί εἰς τάξιν. 386.

Καθόλου (ἡ) ζήτησις. 380.

Καθομιλιζώ. 475.

Καθομιλιῶ. 475.

Καθωσιωμένος. 334.

* Καίπιών. 330.

Καιρός. 363. Ζ. καὶ Παραδί-
δωμι.

Κακίζω. 487.

* Κάκανος. 456.

* Καλῆνος Δεμίτιος. 489.—Λεύκιος.
392.

* Καλακία. 473.

* Καλλαῖκοί. 473.

* Καλλισθένης. 448.

** Καλλωπιζόμενος [ὑπεκρινόμενος,
προσποιούμενος]. 482.

Καλός. Ζ. Ἄλλος.

Καλπάζω. 406.

Κάπλη. 418.

Κάλτιον. 369.

Καλῶ (ἐν) ἰδρῦεσθαι. 488.

Καλῶς δωροῦμαι. 386.

Καλῶς ἔχειν τινί. 456.

* Καμῦσις. 422.

Καμήλου οἶκος. 425.

Κάναθρον. 349.

Κάνδης. 441.

Κάνθαρος. 463.

Κάνναι. 349.

Κάρα. 378.

Καραβίς. 378.

Κάραβος. 378.

Κάρανος. 459.

Καρανώ. 460.

* Κάρβων. 363.

* Καρδοῦχοι. 426.

Καρτερῶ. 355.

* Καρχηδών. 495.

Καρωτόν, 488.

* Κασπία θάλασσα. 439.

* Κάστων. 330.

Καταβόησις. 400.

Κατακεχωσμένος. 362.

Καταισχύνω. 410.

Καταντικρύ. 334.

Καταπολιτεύομαι τινά. 384.

Κατάρχομαι. 499.

Κατασιέλλω. Ζ. Επρός.

Κατάσπεισις. 333.

Κατασπένδειν ἑαυτοῦ. 458.

Καταφυλιζώ. 423.

** Καταφάω. 353.

Καταφηρίζω. 340.

Καταφωράω. 365.

** Καταψηφίζομαι [συχνά ψηφί-
σματα γράφω]. 483.

Καταψύχω. 373.

Κατέλαμψε συγχέχ. τῷ Κατέπαυσε.
353.

* Κάτλος. 373.

Κατοικία πόλεων. 380.

Καυσία. 337.

Καύχημα. 355.

Καίρω ἵππους. 460.

Κελεύουσα. Ζ. Κολούουσα.

Κελεύω τὸς καὶ ταῖς. 422.

- Κενὸν συγκέχ. τῷ Κλόνον. 370.
 Κενὸς Κενώτερος, ἢ Κενότερος.
 365.
 Κέρα, ἢ Κέρας 488.
 Κίλισσαι ληστρίδες. 330.
 Κινεῖν συγκέχ. τῷ Κρίνειν. 396.
 Κίταρις. 374, 380.
 * Κίτιον. 428.
 * Κλείταρχος. 441.
 * Κλείτος. 446.— ὁ μέλας. 414.
 * Κλεόμβροτος. 353.
 Κλέος ὑπουράνιον. 474.— Οὐ-
 ρανόμηκες. 475.
 Κλέπτω. 469.
 * Κλέων. 350.
 Κλισία. 336.
 Κλόνον. Ζ. Κενόν.
 * Κλώδωνες. 403.
 Κνᾶσθαι ἐνὶ δακτύλῳ 383, 470.
 — δακτύλῳ ἄκρῳ. 283.
 Κνίδισι. 491.
 * Κοίλιος. 362.
 Κοινή. 468.
 Κοινίον. 468.
 * Κοῖνος. 453.
 Κοίρανος. 459.
 Καλούουσα συγκέχ. τῷ Καλεύου-
 σα. 381.
 Κολούω συγκέχ. τῷ Κωλύω. 364.
 Κομιζομένης. Ζ. Ἀναγκαζομέ-
 νης.
 Κομήτης (ὁ μέγας). 502.
 Κοπρίων κόφινος. 382.
 * Κόρινθος. 495.
 * Κορνηλία. 395.
 * Κορφίνιος. 489, 492.
 * Κοσσαῖοι 460.
 * Κούινδα (τὰ). Ζ. Κύνδα.
 Κούνικλος. 472.
 Κουφίζω. 362.
 Κόφινος. Ζ. Κοπρίων.
 Κραδαινομαί. 462.
 Κραδατμός. 462.
 * Κραῖθις. 465.
 * Κρασσιανός. 393.
 * Κρασσίσιος. 490.
 * Κράσσος. 373.
 * Κράτιππος. 395.
 Κρατῶ. 399.
 Κρηπίς. Ζ. Ἄργυροῦς.
 Κρίνειν. Ζ. Κινεῖν.
 Κρόνια. 375.
 * Κρώβυλος. 419.
 Κρωσσός. 318.
 Κτύπος συγκέχ. τῷ Τύπος,
 497.
 * Κύνδος. 418.
 * Κύνδα (τὰ), ἢ Κούινδα. 340.
 Κυκλιοδιδάσκαλος. 423.
 Κυμαίνει πόλις 385.
 * Κυμαῖοι. Ὄνος εἰς Κυμαίους. 497
 Κυνήγιον. 438.
 * Κύρνος. 375.
 Κώδιον 346.
 Α'.
 Λαβή. Παρέδωκε λαβήν. 366. Ἐν
 λαβαῖς γενέσθαι. 366.
 * Λαβιηνός. 390
 Λαγχάνω. 448.
 * Λακίνιος. 368.
 * Λαμπιδώ, ἢ Λαμπιτώ. 342.
 Λαμπρός ἐξήλατο. 388.

- Λαπίθαι. 352.
 Λέγεσθαι συγκέχ. τῷ Γενέσθαι.
 346.
 Λεγεών. 389.
 Λέγω. Ζ. Δεύτερα.
 * Λείθηθρα. 410. Λειθηθρίων ἀμου-
 σότερος. 411.
 Λείπομαι. Λειφθείς. 399.
 * Λέντουλος. 394.
 * Λεονάτος. 436.
 * Λεύκιος Διμίτιος. 392.
 * Λεύκουλλος. 381, ἢ Λούκουλ-
 λος, 360.
 * Λεωχάρης. 438.
 * Λῆγες. 375.
 Λῆμα. 477.
 Ληστρίδες. Ζ. Κίλισσαι.
 Λικνίζω. Λίκνον. 404.
 * Λιμναῖος. 455.
 * Λίμνος. 445.
 Λιπαροὶ τὰ πρόσωπα. 354.
 Λογισμός. Ζ. Μύειν.
 Λόγος. Λόγος ἔχει. 435. Ζ. καὶ,
 ἑκάτερος, καὶ, ὀλέθρου.
 * Λούκουλλος. Ζ. Λεύκουλλος.
 * Λούπερκος. 496.
 * Λούσιος. 332.
 * Λυγκεύς. 343.
 Λύκαια Ἀρκαδικά. 496.
 Λύκος συγκέχ. τῷ Λύκιος
 433.
 Λυπηρότερον. Ζ. Πρὸς ὄτιρον.
 Λυπρόγατος. 473.
 Λυπρός. Λυπρὸν ἀργύριον. 473.
 * Λῶος. 487.
- Μ
- Μαζός, Μασδός, Μαστός, Μά-
 σθός. 454.
 * Μαίδων συγκι. τῷ Μεδάρων. 408
 Μακάρων νῆσοι. 330.
 Μαλακότης τῆς τῶν ὀφθαλμῶν κι-
 νήσεως. 360.
 * Μαλλοί. 449.
 * Μανίλιος. 371.
 * Μάνιος. 336.
 ** Μαντεύω. 462.
 ** Μαραίνεσθαι [ἐπὶ ὑδάτων].
 413.
 Μασθός, Μαστός. Ζ. Μαζός.
 Μάχομαι [μετὰ ἀπαρεμφάτου].
 503.
 Μεδάρων. Ζ. Μαίδων.
 Μείρω. Ἐμμορε. 448.
 Μελάγγειος. 422.
 Μέλι. Ζ. Βαφή.
 * Μέλων. 352.
 * Μέμμιος. 364.
 * Μενεκράτης. 352.
 * Μερκηδόνιος. 496.
 Μίσω (ἐν). Ζ. Διασπάω.
 * Μεσσάλας. 385.
 Μεστός τῆς ὄψεως. 399.
 Μετά. Ζ. Ἀμφιβολογία.
 Μεταλαβὼν συγκέχ. τῷ Μεταβα-
 λῶν. 428, 490.
 Μεταλαμβάνω. 355.
 * Μπέλλος. 373.
 Μετροῦμαι αἶτον. 491.
 * Μέτρων. 445.
 * Μῆδειά. 432.

- * Μήδιος. 463.
 * Μῆδοι. 375.
 Μηνῶν Μακεδονικῶν καὶ Ἀττικῶν
 σύγκρισις. 412.
 Μητρόπολις τοῦ γένους. 400.
 * Μίεζα. 407.
 Μικρὰ ἡμεροδρομία. 477.
 Μικρὸν ἀπολιπεῖν ἀνατετράφθαι. 485.
 * Μιμαλόνες. 403.
 Μιμάς. 351,
 Μιμηλά. Μιμιλός. 342.
 Μιμητής. 343.
 Μίμωρ. 350.
 Μισοβασιλεύς. 385.
 Μινίον. 492.
 Μόλις. Ζ. Ἀκριδῶς.
 Μονομάχος. 367.
 Μόρα. 349.
 Μουσικὸν εἰς δάπεδον. 351.
 Μύειν τῷ λογισμῷ. 388.
 * Μύσχος. 493.

Ν.

- * Ναβαταῖοι. 392.
 * Ναρθάκιον. 348.
 Νάρθηξ. Ἡ ἐκ τοῦ νάρθηκος; Ἰλιάς.
 407, 421.
 Ναυλογῶ. 469.
 Νάφθα (ἢ τὸ), καὶ Νάφθα (ὁ) 431.
 Νεανικός. 446.
 Νεκρὸς οὐ δάκνει. 398.
 * Νεκτάναις. 357.
 Νεμεσητός. Ζ. Ἀφοσιῦμαι.
 Νέμεσις. Ζ. Χρόνος.
 Νειδαμώδης. 344.
 * Νεκρωμίται. 482.
 Νῆσσοι. Ζ. Μακάρων, καὶ Θεῶν.

- * Νικίας. 447.
 * Νικοκρέων. 423, 423ε
 Νικῶ. 447.
 * Νιφάτης. 426.
 Νομὰ ἀγρῶν. 382.
 Νόμος. Ζ. Δεδιέναι.
 * Νουρσία. 329.
 * Νουφαῖον. 407.
 * Νύσα. 452.
 * Νώνακτις. 465.
 * Νῶρα (τά). 389.

Ξ.

- Ξαίνω. 446.
 Ξεναγός. 356.
 Ξηρός καὶ κατεσκληκώς. 356.
 Ξιφιστάρ. 380.

Ο.

- Ὁ μὲν, Ὁ δὲ [ἀντωνυμ.] 358.
 Ὄζειν θεσπέσιον. 418.
 Οἰμῶζω. 462.
 Οἰσόμενος [ἀντὶ τοῦ, Ἀποισόμε-
 νος]. 373.
 Ὀλέθρου δ' οὐθεὶς λόγος. 338.
 Ὀλιγοστός. 454.
 Ὀλκιον. 418.
 Ὀλπα, Ὀλπιον, Ὀλπις. 418.
 Ὀμόκληρον συγκέχ. τῷ Ὀλόκληρῳ
 ρον. 400.
 Ὅμοιος σφόδρα πεπαισμένω. 422
 Ὁμοῦ τι. 336.
 Ὄναρ ἰδεῖν ἐκθεσμων. 484.
 * Ὄνάτιος. 367.
 * Ὄνησίκριτος. 498, 442.
 Ὄνόματα διττογραφούμενα διὰ τοῦ

- εἰ ἢ ἰ 490.—εἰς εὖς καὶ εἶς. 435.
 ad.—ἐπίθετα εἰς κύρια μεταλαμ-
 βανόμενα καὶ ἀναβιβάζοντα τὸν
 τόνον. 336.—τῆς πρώτ. κλίσι. ὧν
 ἡ γενικ. πληθυντ. οὐ περισπᾶται.
 352.—θλητικὰ εἰς ὠ λήγοντα. 487.
- * Ὄζυάρτης. 451.
 * Ὄξυδράκαι. 449.
 * Ὄππιος. 363.
 Ὄργανα ἐπίδρομα 335.
 * Ὄρεξάρτης. 441, 458.
 Ὄρθός. Ζ. Ἰστασθαί.
 Ὄρικὸν ζεῦχος. 434.
 Ὄρισμός. 406.
 * Ὄρκύνιοι. 339.
 Ὄρμη. Ζ. Ἰρα.
 * Ὄσκα. 333.
 Ὄττα. 490.
 * Οὐεργεντόριξ. 481.
 * Οὐτίβούλλιος. 390.
 Οὐλαμός. 393.
 Οὐπω πάνυ. 503.
 Οὐρανίσκος. 434.
 Οὐρανιμήκης. Ζ. Κλέος.
 Οὐρανός. 434.
 * Οὔσιπας. 480.
 Οὔτως. 364, 381.
 Ὀχυρὸς καὶ Ἐχυρὸς. 331.
- Π.
- * Παῖονες. 378.
 Παλάτιον. 335.
 Πάντα συγκέχ. τῷ Ταῦτα. 343.
 Παρά. Παρ' ἐλάχιστον ἐκδιασθῆ-
 ναι. 401. Τὸ παρ' ἡμέραν ἄδο-
 ξον. 401.
- Παραβάλλομαι. 487.
 Παράβολος. 468.
 Παραγγελλομένης συγκέχ. τῷ Παρα-
 γνομένης. 352.
 Παράγω. 391. Παράγοντα τὸ
 πρὸ τῆς; θύρας παρακάλυμμα.
 447.
 Παραδίδομι. 330. Ζ. Λαθή. Τοῦ
 καιροῦ παραδόντος. 478.
 Παρακαλπάζω. 406.
 Παραλαμβάνω. 330.
 Παραλλάττω τὸ πάθος. 489.
 Παρανυκτερεύω. 338.
 Ηραψάύω. 338.
 Παρείσρακτος. 468.
 Παρενείρω συγκέχ. τῷ Παρεγί-
 ρω. 339.
 Παρέχω. 472.—κύκλωσιν. 418.
 Παρθένιος ἀνὴρ. 395.
 Παριστάμενοι καθ' ἵππον. 393.
 Πάρδος. Πάρδοιν καὶ πίστιν
 ἐπὶ τὰ ψευδῆ λαμβάνειν. 439.
 Ζ. καὶ 503.
 Παροίγω. 447.
 Παρόντων (ἐκ τῶν). 394.
 * Πασικράτης 423.
 Πεδινός. 339.
 Πεινατικός 384.
 * Πειραῖον. 352.
 Πελάγιος ἀνεμος. 487.
 Πέρα δίκης. 330.
 Πέρα τοῦ κρατεῖν. 437.
 Περιέμι. Περιμόντος ἐναιουτοῦ. 346.
 Χρόνος Περιμόντι. 446.
 Περιέχον (τὸ). 447.
 Περιήκω. Περιήκοντί τῷ καιρῷ.
 256.

- Περιόντος συγκέχ. τῷ Περιόντος. 347.
- Περικόπτω. 366.
- Περιορμίζω. 396.
- Περιπετής. 389.
- Περιπτυχής. 389.
- Περισπᾶν τὸν πόλεμον. 489,
- Περισπασθεὶς συγκέχ. τῷ Ρίπτα-
σθεὶς. 489.
- Περισπειράω. 355.
- Περισπύροντες αὐτοῖς τε καὶ ἑπ-
ποικ. 429.
- Περιτραχήλιον. 427.
- * Περπένας. 336.
- * Πετίκιος. 394.
- * Πέτρων. 477.
- * Πεύκη. 409.
- * Πηξιδωρος. 408.
- Πηχῶν [ἀντὶ τοῦ Πηχέων]. 331.
- Πηξέω. 349. Πηξέω. Πηξεται. περὶ
τάς δύοσις τὸ φῶς. 374.
- * Πίερες. 410.
- * Πίγρης. 338.
- * Πικεντίνη, Πικηνή, Πικηνίς. 361.
- * Πίμπλα, ἢ Πίμπλεια. 411.
- * Πίναρος. 418.
- Πίνειν τοῦ ποταμοῦ. 394.
- * Πίος. 366.
- Πίπτω. Ζ. Εὐσχήμως.
- ** Πισάκιον. 361.
- Πίστις. Ζ. Πάροδος.
- * Πιτυοῦσα. 330.
- Πλαίσιον. 456.
- Πλαστό (ή). 342.
- Πλάστης. 343.
- Πλάτη. 368.
- Πληθὺς συχνή. 377.
- * Πθεινός. 394, 491.
- Πολιτικά ἀρχαί. 385.
- Πολίχνη. 355.
- * Πολύκριτος. 442.
- Πολύμχος. 458.
- Πολυπραγμονεῖν οὐδὲν ἐν ταῖς Μα-
κεδόνων διαφοραῖς. 337.
- * Πομπήτιος. 359.
- * Πουρφίδιος. 332.
- Πράγμασι. Ζ. Γράμμασι.
- Πραγμάτων. Ζ. Γραμμάτων.
- * Πραΐσιοι. 454.
- Πρᾶξιν. Ζ. Τάξιν.
- Πρόγονος. 362.
- Προΐσχομαι. 410.
- Προλύτας. 349.
- ** Προμαντεύω. 462.
- Προσάγειν ταῖς τετταράκοντα.
381.
- Προσεχεῖς πάγσι. 415.
- Προσέχω. 395.
- Προσκοσμέω. 482, 499.
- Προσοικοδομέω. 488.
- Πρόσχημα. 415.]
- Προσφθονῶ. 430.
- Πρόσωπα. Ζ. Ἐκσλευα.
- Πρότερον συγκέχ. τῷ Δυηπρότερον.
360.
- Προτύπτω. 374.
- Προφέρω. 337.
- * Προτέας καὶ Προτεύς. 435. Ζ4
καὶ ὄνοματα.
- Πταῖσμα. 355.
- Πταίω. 425.
- Πτερύγιον. 498.
- Πτοιᾶσθαι, Πτοιᾶσθαι, Πτοῖσαι,
Πτοῖσαι. 502.

- * Πτολεμαῖος. 442.
 Πύελος. 418.
 * Πυθαγόρας. 461.
 Πύργος. 338.
 * Πωμέντιον. 496.
 * Πῶρος. 453.
 P.
 Ραβδομαχία. 405.
 Ράδιον συγκέχ. τῷ Ῥᾶον. 341.
 387.
 * Ρεβίλιος. 495.
 Ρευματώδης. 476.
 Ῥητῆ συγκέχ. τῷ Τρίτη.
 390.
 Ῥιπτασθεῖς. Ζ. Περισπασθεῖς.
 Ῥόθος. 427.
 * Ροισάκης. 414.
 Ῥόδην. 483.
 ** Ῥυδόν. 483.
 * Ρυτόν. 456.
 * Ῥωξάνη. 444.
 * Ῥώσκιος. 370.
 Σ.
 * Σάβσας. 455.
 * Σαγουντῖνοι. 335.
 Σανδρίκοττος. 454.
 Σαράβαρον. 440.
 * Σάρδεις. 415.
 Σαφῶς συγκέχ. τῷ Σοφῶς. 344.
 Σεισμός. 401.
 * Σεμέλη. 472.
 * Σεξίλιος. 369.
 * Σεργώριος. 373.
 * Σηκουανό. [Sequani], 482.
 Σῆτες. Ζ. Τῆτες.
 * Σήτιον. 496.
 * Σθένης. 363.
 * Σιβύριος. 342.
 * Σιλλοῦσις. 456.
 * Σισιμίθρης. 451.
 Σιλοδοῦρος. Ζ. Σολδοῦρος.
 Σκαίρω. Ζ. Σπαίρω.
 Σκαρίζω. 429.
 Σκάρος. 429.
 * Σκάρφεια. 423.
 Σλευή. 468.
 * Σκῆνης. 398.
 * Σκιπίων. 391, 490.
 Σκότος. (ὁ καὶ τὸ). 426.
 * Σκοτούσσα. 392.
 Σκύφος καὶ Σκύφος. 463. Σκύφος.
 Ἡρακλέους. 463.
 Σολδοῦριος. 333.
 * Σούγαμβροί. 480.
 Σπαίρω. 429, 429.
 Σπαρίζω. 429.
 Σπείρα. 389.
 * Σούκρων. 335, 366.
 Σοφιστεύω. 469.
 Σοφῶς. Ζ. Σαφῶς.
 * Σπανία. 332.
 * Σπανός. 332.
 ** Σπάρος. 429.
 * Σπάρτακος. 373.
 Σπασσομένου συγκέχ. τῷ Ἀσπασσομένου. 345.
 * Σπιθριδάτης. 344, 414, 446.
 * Σπινθήρ. 391.
 * Στασικράτης. 461.
 * Στάτειρα. 459.
 Στέγαστρον. 349.
 Στενός, Στενώτερος. 365. Ζ. καὶ
 Κενός. Ἀπὸ στενῶν. 411.
 Στεγωπός. 389.

- Στεφανωστρίς βίβλος. 357. Σχέδον. 456.
 Στιλίς. 368. Σώματα. 338, 445.
 Στιβός. 347. *Σωσιγένης. 496.
 Στιλβότης. 451. *Σωφηνή. 375.
 Στόμα (ἐπί). 360.
 Στόμωμα. 428. Τ.
 Στρατεία συγκέχ. τῷ Στρατηγία.
 342, 344, 352, 367. Ταινία. 421.
 Στράτευμα. Ζ. Τραῦμα. *Ταγώνιος. 334.
 *Στροῖδος ἢ Στραῖδος. 448. Ταλάσιος. 361.
 Στυγός ὕδωρ. 465. Ταμιῖον. 396, 389.
 Στυλός. 368. Τάζιν συγκέχ. τῷ Πράξιν. 344.
 Συγκλινία 373. Τάπης. 448.
 Συμβόλαιον. 424. Ταραχῆς. Ζ. Ἀρχῆς.
 Συμβουλία. 344. *Ταῦρακίνη. 496.
 Συμμιγεῖς δρυμοί. 479. Ταῦτα. Ζ. Πάντα.
 Συμφέρομαι. 347. Ταυτόν. 410.
 Συμφύρω. 334. Τυχός. 356.
 Σύν. Ζ. Ἀμφιβολογία. *Τεγύραι. 353.
 Συνάγω. 414. *Τελέστης. 408.
 Συναιρεῖν πόλεμον. 364. *Τελμισσός. 403.
 Συνεπιρῶσαι τὴν πληγὴν. 502.
 *Συνηρητῆσαι Βέλγαις. 383. Τέλη [τά]. 345.
 Συνήεσαν συγκέχ. τῷ Συνῆσαν
 393. *Τεντερίδαι. 480.
 Συνίσταμαι. 335. Τετραπυργία 338.
 Συντρεφομένων συγκέχ. τῷ Συστρε-
 φομένων. 342. Τεχνίτης. 460.
 Συντυχία. 418. Τήθενος. Ζ. Βίος.
 Σύρμος. 409. *Τηρίθαζος. 352.
 Συρρήγνυμι. 446. Τῆτες. 391.
 Συσκοτάζει. 491. Τραχεῖαν. Ζ. Βραχεῖαν.
 Σύστασις. 247. Τιάρα (ή), Τιάρας (ὀ). 441.
 Σύστρεφομένων Ζ. Συντρεφομένων. *Τίγγης. 331, Τηγγίτης, ἢ Τηγγι-
 τανός. 331. *Τιγένη. 331. Τιγεννίτης. 331.
 Συχνός. Ζ. Πληθός. *Τιγράνης. 374. ¶
 Χφαιροῦν ἀκόντια. 405. *Τιγυρίνοι. 478.
 *Σχιδύης. 395. Τίθεσθαι ἔξω τοῦ λόγου 494.
 *Τιμαία. 343.

- * Τίρεως. 425.
 Τοίχος πλείου. 381.
 * Τολμίδης 349.
 Τεξότης. 348.
 * Τρυττία. 335.
 Τραγωδῶ. 337
 * Τράλλεις. 348.
 Τραῦμα συγκέχ. τῷ Στρατεύμα.
 457.
 Τράπεζαι ἐκπωμάτων μεσταί. 375.
 Τραχεῖαν. Ζ. Βραχεῖαν.
 * Τρεβώνιος. 499.
 * Τριβαλλοί. 409.
 Τρίπτης. 437.
 Τρίτη. Ζ. Ρητῆ.
 * Τύλλιος [Tullius]. 499.
 Τύπος. Ζ. Κτύπος.
 Τύραννος. ὡς τύραννον ἐμπορεύε-
 ται. 398.
 Τυφλαί ἀρχαί. 417.
 Τυφοῦμαι. 370.

Υ

- Ύδωρ. Ζ. Στυγός.
 Ύπαντιάζω τοὺς πολέμιους. 393.
 Ύπάρχω. 472.
 Ύπεκρίπτω. 399.
 Ύπεκτίθημι. 355.
 Ύπέρημι. 370.
 * Ύπέρπαχυς. 450.
 * Ύπεβάλλεσθαι τὴν δόξαν. 373.
 * Ύπεδράττομαι. 474.
 * Ύποκονίσματι. 385.
 * Ύπολύω. 395.
 * Ύπόνεμος. 471.
 * Ύποπτυχίς θώρακος. 414.
 * Ύποτροπή. 427.

- * Ύποτροπιάζειν. 427.
 * Ύπουράνιος. Ζ. Κλέος.
 * Ύπφειδομένως. 422.

Φ

- * Φαρμακοῦσσα. 469.
 * Φαρνάβαζος. 345.
 * Φάσηλις. 417.
 * Φάυλλος. 430.
 Φαυλοτέρα στιεάς. 347.
 Φειδῶ καὶ Φειδῶς. 487.
 Φθέρεσθαι δεῦρο κἀκείσε. 353.
 Φθειριῶ. 450.
 Φθεραίεροςτος. 343.
 * Φίδιος. 332.
 Φιλιατρῶ. 407.
 * Φίλιππος ὁ Θεαγγελεύς. 442. —
 ἔ χαλκιδεύς. 442.
 * Φίλιστος. 408.
 * Φιλόνηκος. 405.
 * Φιλόξενος. 408.
 * Φίλων. 442.
 * Φιλότας. 436, 445.
 * Φόβος. 426.
 Φοβοῦμαι. 358.
 Φορέω. 374.
 Φράζω [λέζω], Φράζομαι [νῶ]. θ'.
 Φύκιον. 492.
 Φυλάξασθαι συγκέχ. τῷ Φράξα-
 σθαι. 339.
 Φυλάξιμος συγκέχ. τῷ Φύξιμος. 398.
 Φύρδην. 413.
 Φωρῶ. 345, 438. Φωρῶμαι. 438.

Χ

- * Χαλαίστρα, Χαλάστρα, Χαλέστρη
 (ῆ), Χάλεστρον (τό). 445.

- Χαλινώσας συγχέχ. τῷ Γαλιηνώσας. Χρῆσται. 352.
 480. Χρόνος. Χρόνος ὀφειλόμενος νεμέσει:
 Χαμάζε. 346. 425.—Πρὸς χρόνον. 489.—Ζ. Περιέιμι.
 * Χαρακιτανοί. 334. Χρυσοῦς. 337.
 * Χάρης. 442. Χώρα. 481.
 * Χαρίδημος. 329. Χωρίον. 376, 481.
 Χαρίεις. 420. Χωρῶ. 387, 481.
 Χείρ. Ζ. Ἐρχεσθαι. Ψ.
 Χηγάν. 459. Χιλόσ. 492.
 Χιλοῦσθαι, ἢ Χιλεύεσθαι. 492. Ψυχρία. 404.
 Χλούνης. 352. Ω.
 * * Χλουνός. 352. Ω (εἰς) λήγοντα θηλυκά. 487.
 Χοραὶ ἐγκύκλιοι. 423. Ὡρα συγχέχ. τῷ Ὀρμή. 357.
 * Χορτάνος. 444. Χρηματισμός. 383. * Ὡρικον. 390, 486.
 Χρηματισμός. 383. Χρῆσθαι χαρᾶ. 379.—ἄγαν τῆ τύ- * Ὡρομάσθης. 423.
 χη. 377. * Ὡχρος. [Pallor]. 426.
 Χρήσιμος γεγονώς. 246.

ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΕΩΝ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΑΒ — ΑΡ.

- ΑΒΡΥΑ. Ζ. Βρύον. Ἄναγελῶ. 461.
 Ἄγιασμός, Ἄγιος, Ἄγιότης. κδ', κέ'. Ἀνεγγυκτος. 355.
 Ἀγριάδα. 493. Ἄνεμος. Νά σ' ἐπάρη ὁ ἄνεμος!
 Ἄλλαξία, ἢ Ἀλλαγή φορεμάτων. 373.
 384, 384. Ἄνυποπτα, καὶ Ἄνυπόπτευτα.
 Ἄλλασσω. Τοῦτο ἀλλάσσει. λζ'. 418.
 Ἕλλαξε τὰ φορέματα. 384. Ἄποστηθίζω. 350.
 Ἄμανίτης. 493. Ἄποσυναθίζω. 437.
 Ἄν (μεθ' ὀριστικοῦ παρωχημένου). Ἄρετή. λς'.
 402. Ἄρμονία. λς'.

- Ἀσβέστης. 334. νάζ. 434.
 Ἀσάλιον [Acciajo]. 428. Δίδω λαβήν. 366.
 * Ἀττάλεια. 396. Δίκαιον. κή.
 Ἄχνη. 334.

Ε.

Β.

- Βάλτος. 476. Ἐκπίπτω. Ζ. Πίπτω.
 Βαρύνω, Ἐβάρυνεν ὁ ἄρρωστος. — Ἐκραθυμῶ. Ζ. Εὐθυμῶ.
 ἢ ἄρρωστία. 464. Ἐκστηθίζω. 350.
 Βασιλέας. Ζ. Ὀνόματα. Ἐκσυνειθίζω. 437.
 Βάλλω εἰς τάξιν. 386. Ἐκταλεύω. 403.
 * Βούλγαροι. 409. Ἐκφεύγω. Μ' ἐξέφυγεν ἡ Μοῦ ἐξ-
 εἴφυγεν ὁ λόγος. 382.
 Βούλλα. 333. Ἐνοχλῶ. 356.
 Βουλλόνω. 333. Ἐξάκουστος, ἢ Ἐξακουσμένος.
 Βουλωτήριον. 333. 398.
 Βρύον. 492. Ἐξανακύλισμα, καὶ Ἐξανακύλημα.
 Βῶλος. 421. 427.

Γ.

- Γαῖτάνιον, ἢ Γατάνιον. 421. Ἐξόδιον. 464.
 Γαργαλίδες, ἢ Γαργαλῶνες. 455. Ἐξυπολύομαι. 395.
 Γελῶ. 461. Ἐπεύχιον, ἢ Πεεύκιον. 447.
 Γνώμη. 412, 412. Ἐπιστατῶ, καὶ Ἐπιστατεύω. 444.
 Γνώσις. 412. Ἐπιστάτης. 444.
 Δ. Ἐπίστομα. 360.
 Ἐρχομαι. Ἦθλαν εἰς τὰ χέρια. 384.
 Εὐθυμῶ, ἢ Ἐκραθυμῶ. 458.
 Εὐρισκόμενα (ἀπὸ τὰ). 395.
 Ἐφέτος. 391.

Ζ.

- Δαβλῶς, ἢ Δαυλός. 420. Ζαλίζομαι. 370.
 Δάνειον, ἢ Δανικόν. Δανικὰ καὶ ἀ- Ζυγὴ φορεμάτων. 385.
 γύριστα. 388.
 Δαυκίον, ἢ Δαυκίον. 488.

Η.

- Δαυλός. Ζ. Δαβλός. Ἦθλαν εἰς τὰ χέρια. Ζ. Ἐρχομαι.
 Διαδίδω. Ἐδιαδόθη λόγος. 422.
 Δίδομαι. Ἐδόθη εἰς τὸν οἶνον. —
 εἰς τὸ πειγνίδιον. — εἰς τὰς ἡδο-

Θ.	Κέντουκλα [centunculi]. 427.
	Κετσίδα. 427.
Θαῦμα, Θαυμασίον, Θαυμαστόν,	Κλίνω εἰς τὴν γνώμην σου. 495.
Θαυμασμός. κγ'.	Κονάκιον. 330.
	Κόπτω. Ζ. Μή.
I.	Κορδέλλα. 421.
	Κουνάδιον, ἢ Κουνέλιον - 471.
Ἰατροσόφιον 469.	Κούνα [Ἰταλ. Cuna]. 404.
Ἰατροσοφιστής. 469.	Κυνήγιον. 428.
Ἰσάζω. λ'.	
Ἰσασμός. λ'.	Λ.
	Λαβή. Ζ. Δίδω.
K.	Λαγύμιον. 471.
Κάθηται, ἢ Κάθεται καὶ με κά-	Λανάρα. 446
κολογεῖ. 419.	Λαναρίζω. 446.
Καιρός. Ὁ καιρός εἶναι διδάσκα-	Λανάριος. 446.
λος. 444. Ὅταν ὁ καιρός τὸ κα-	Λαναριστής. 446.
λέση. 478.	Λαυκίον. Ζ. Λαυκίον.
Κακολογῶ. 487. Ζ. καὶ Κάθηται.	Λέγω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου. — μετ
* Καλά. Τὸς ἐφιλοδώρησε καλά.	τὸν ἑαυτὸν μου. — εἰς τὸν νοῦν
Καλὰ μετὸ εἶπες, ἢ Καλὰ μετὸ	μου. — μέσα μου. θ'.
ἐνθύμισες. Καλὰ! ἀλλὰ διὰ	Λεῖπω. Ζ. Ὀλίγων,
τί κ. τ. λ. 386. Καλὰ θέλεις	Λιγίζω. 404.
πάθειν. 387.	
Καλλάϊον ἢ Καλλάγιον. 473.	M.
Καλὸν κατευόδιον. 358, 359.	
Καράδιον. 378.	Μαστάριον. 455.
Καραβίς. 378.	Μελιτερίδιον 406.
Καρτερῶ. 355.	Μέλω. Ζ. Μή.
Κάστρον. 376.	Πέσην (τὸν ἔσχισαν εἰς τὴν)†
Καταπονῶ. 437.	501-
Καταχόνω. [362.	Μή. Μή σε μέλλει. Μή σε κόπτει.
Καταχωνιάζω. 362.	371.
Κατεντροπιάζω. 410	Μούσκα ἢ Μοῦσκαλον. 492-
Κατευόδιον. Ζ. Καλόγ.	Μούχλα. 493.

Μπερτές. 447.
Μυκλά (τά), Μυαλό; (ὀ). 486.

Ν.

Ν, καθῶς προστιθέμενον κατ' ἀρ-
χάς. 329.
Νικόλας. 461, 465.
* Νιος. 329.

Ξ.

Ξάνω. 446.
Ξεκόπτω. 374.
Ξεπίπτω, ἢ Ξεπέφτω. Ζ. Πίπτω.
Ξεραθυμῶ. Ζ. Εὐθυμῶ.
Ξεστηθίζω. Ζ. Ἐκστηθίζω.
Ξεσυνειθίζω. Ζ. Ἐκσυνειθίζω.
Ξετελεύω. Ζ. Ἐκτελεύω.
Ξεφεύγω. Ζ. Ἐκφεύγω.
Ξηροπήγαδον. 413.

Ο.

Ὀλίγον ἔλειψε νά ἀφνισθῆ. 485.
Ὀνόματα εἰς εας. 435.
Ὀυρανίσκος. 434.
Ὀυρανός. 434.

Π.

** Παραδέρνω. 430.
Παρανικτερεύω. 338.
Περιγελῶ. 461.
Πετραχήλιον. 427.
Πεύκιν. Ζ. Ἐπεύχιον.
Πηλός (ὀ), Πηλά (τά). 486.

Πιάνω. 395.
Πίπτω. Ἐπεςε, ἢ Ἐξέπεσεν ἢ τι
μῆ τινός πράγματος. 370. Ἐ-
πεςε; ἀπὸ τὸν νοῦν, ἢ ἀπὸ τὰ
* μυκλά σου. 486:

Πλῆθος (πολύ). 377.
Πολεμῶ νά κ. τ. λ. 503.
* Πορτογαλία, ἢ Πορτοκαλία. 473.
Πορτογάλιν, ἢ Πορτοκάλιον.
473.

Πρόβοδον. 358.
Προγονή (ἦ), Προγόνιον (τὸ), Προ-
γονός (ὀ). 362.
Προευοδῶ, ἢ Προευοδιζω. 358.
Προξενῶ. 419.
Πταίω. 425.
Πύργος. 338.

Ρ.

Ῥιψκινδυνεύω. 487.

Σ.

Σίκα (ἦ). 406.
Σακτόν. 406.
Σακτῶ. 406.
Σαλθάριον. 441.
Σαξύριον ἢ Τσαξύριον. 441.
Σκάρος. 429.
Σκληρόνω. Ζ. Στιλόνω.
Σκοτεινιάζει. 491.
Σκοτίζομαι. 370.
Σπιδάσσω, ἢ Σπιδάζω. 430.
Ἐσπιδάξεν ἡ καρδιά μου. 429.
Σπαρνῶ. 429.
** Σπάρος. 429.

Σπαρταρῶ καὶ Σπαρταρίζω. 429.	Φιούμπα. Ζ. Φίλβχι
Στενός. 411.	Φόρεμα. 374.
Στέρευμα. 413.	Φορσαία. 374.
Στερεύω. Ἐστέρευσεν ἢ βρούσις. — τὸ πηγάδιον. 413.	Φύκιον. 492.
Στολθῶν. 451.	Φυραίνω. 413.
Στοίχημα. 406.	Φύρασμα. 413.
Συντυχάνω, καὶ Συντυχίνω 410.	Φυροπήγαδον. 413.
Σχίζω. Ζ. Μέσιν.	Φύρω, ἢ Φύρων. Φυρμένος. 413.

Χ.

Τ.

Τετραδίον, Τέτραδεν. τή.	Χάσμα. 430.
Τραγωδιστής. 337.	Χλωμός. 352.
Τραγωδῶ καὶ Τραγουδῶ. 337.	Χορταίνω. Ἐχόρτασαν νὰ τὸν βλέ- πωσι. 399.
Τρίπτης [ὁ τρίθων εἰς τὸ λουτρόν]. 437. Τρίπτης [τὸ ὄργαγον τῆς τρίψεως] 437.	Χρησιμεύω. 346.
Τσαξύριον. Ζ. Σαξύριον.	Χυμίζω. 381.
Τσευδός. 395.	Χύνομαι. 381-
Τσιντιόνιον. 441.	Χωρατεύω. 376.

Φ.

* Φαρμάκο. 469.	Χωριανός. 376.
Φίλβα [Λατιν. Fibula], ἢ Φιούμ- πα [Ἰταλ. Fibbia]. 428.	Χωριάτης. 376.
** Φιλοδωρῶ. 386.	Χωρικός. 376,
	Χωρίον. 376.
	Χωρῶ. Δὲν τοὺς ἐχώρει κἀνένας τό- πος. Δὲν τὸν χωροῦν τὰ φορέμα- τά του. 387. Τὸ στάμνιον χωρεῖ ἑπτὰ βωκάλια. 387.

ΟΙ ΔΙΟΡΘΩΘΕΝΤΕΣ, ΕΞΗΓΗΘΕΝΤΕΣ, Η ΟΠΩΣΟΥΝ
ΚΡΙΘΕΝΤΕΣ ΠΟΙΝΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ. 403.	Λουκιανός. 467.
Ἀρβριανός. 452.	Μεταφραστής τῶν Ἀπομνημονευμάτων τῶν Καίσαρος. 478.
Διοδωρος ὁ Σικελιώτης. 474, 475.	Ὀμηρος. 466.
Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς. 416.	Παυσανίας. 430.
Δουκάγγιος. 358.	Πλάτων. 502.
Ἑβδομήκοντα (οἱ). 384, 385.	Πολύαινος. 478.
Ἑτυμολόγος. 378.	Στράβων. 416, 426 (δὶς), 442, 479, 483, 498.
Εὐριπίδης. 500.	Σουΐδας. 416.
Ἡσύχιος. 348, 361, 310, 413, (δὶς), 430, 434, 438 (δὶς), 439, 477, 479, 483, 502.	Σχολιαστής Θεουκιδίδου. 466.
	Φώτιος. 410, 418, 456.

ΤΕΛΟΣ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1874-75

